This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

**Usage guidelines**

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

**About Google Book Search**

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

~~375.a.6~~

~~G 18 2~~




1050

f. 14

Ai. R 12. 18.

# ANNOTATIONES PHILOLOGICÆ

In

# NOVUM TESTAMENTUM,

Ex

*POLYBIO & ARRIANO*

collectæ

à

M. GEORGIO RAPHELIO,

Eccleſiæ Luneburgenſis ad St. Nicolai Paſtore.

*HAMBURGI*,

Apud CHRISTIANUM LIEBEZEIT, Bibliopol.

ANNO MDCCXV.

BODLEIAN
16
FEB
1928
OXFORD

Viro Generoſiſſimo

**BRANDANO LUDOLPHO**

***de STÖTTEROGGEN,***

Regis Magnæ Britanniæ & Electoris Brunſ. Luneburgenſis Conſiliario, Reipublicæ Luneburgenſis Proto-Conſuli, & Præpoſito ad D. Johannis,

*Mæcenati & Patrono ſuo maximo,*

S. P. D.

Georgius Raphelius.

Cum multæ ſunt librorum dedicandorum cauſſæ; tum ea ſemper mihi viſa fuit gra-

graviſſima, quæ a cupiditate referendæ gratiæ proficiſcitur. Eaque nunc me quoque ratio impulit, ut Tuo, VIR GENEROSISSIME, Nomini opuſculum hoc inſcribendum cenſuerim. Etſi enim hoc officii genus intelligo eſſe ejusmodi, ut nequaquam eo maxima Tua in me merita remunerari me poſſe ſperem: nullum tamen inveniri poſſe arbitror, quod ſit ad teſtandum animum meum accommodatius. Memoria enim repetens omne illud tempus, quo hic vivi, (ſunt vero jam plus quam duodecim anni) tanta vi-

deo

deo a Te mihi eſſe tributa, ut gratias Tibi a me & haberi & agi oportere exiſtimem immortales. Id vero, qua ratione conſequi poſſim, non reperio, niſi beneficio litterarum. His enim quidquid mandatur, fideliter conſervant, & ad poſteritatem transmittunt. Quare libentiſſime harum opera utor, hancque epiſtolam non tantum teſtem eſſe volo præſentem Tuorum in me beneficiorum, pietatisque in Te meæ, ſed etiam monumentum perpetuum; quod intuentes noſtri, quicunque futuri ſunt poſteri, quo inter ſe a-

nimo eſſe debeant, admoneantur; ut Stötteroggii quidem ſe Rapheliorum Patronos, hi vero illorum clientes ſe eſſe meminerint. Neque enim fas eſſe puto, commemorabilem illam Tuam cum erga omnes peregrinos benevolentiam, tum erga me plane ſingularem, noſtræ ætatis memoria terminari, paucorumve conſcientia quaſi conclusam teneri. Sed cupienti mihi dudum hanc Tuam celebrare laudem, & in ea celebranda aliquam dare gratæ mentis ſignificationem, occaſio adhuc defuit; quæ nunc percommode

mihi ſe offerre videtur. Cum enim primum illum, quem ante ſexennium in hoc genere edidi libellum, ad Præceptorem meum incomparabilem Doctorem *Fechtium* miſerim: Te ſcilicet nunc habeo proximum, ad quem cum hoc altero veniam; quod is Tibi me tradiderit de manu in manum illam Tuam, humaniſſimam advenarum receptricem. Valuit autem illius commendatio apud Te tantum, ut eodem, quo ille, amore ſemper me fueris complexus, atque etiamnum complectare. Nam cum Tuis litteris

ad D. *Fechtium* datis commotus huc veniſſem, factum eſt Tua potiſſimum auctoritate, ut cunctis ſuffragiis id, cujus cauſſa veneram, adipiſcerer. Qui poſtea Tuus in me favor fuerit, quam conſtans, quam multis indiciis declaratus, quid attinet dicere? cum tantum nunc addideris Tuis in me beneficiis cumulum, quantum ne ſperare quidem auſus fuiſſem. Idque tanto majoris æſtimandum puto, quod ſponte Tua, nullis neque meis, neque aliorum precibus adductus, de munere iſto Eccleſiaſtico mihi deferendo

cogitaris. Perfeciſti autem, quod cogitaras, Deo duce, adjutoribus Viris Generoſiſſimis atque Conſultiſſimis meique amantiſſimis, qui tum in conſilio Tibi aderant; quorum item ultroneis ſuffragiis non poſſum quin hic profitear me & vehementer fuiſſe delectatum, & in perpetuum Ipſis fore devinctum. Neque enim vereor, ne moleſte feras, iisdem me litteris & Tibi gratias agere, & iis, quos in me ornando habuiſti conſentientes. Quin & Filiis Tuis hac eadem epiſtola animum puto a me declarari o-

piendæ. Tanta ergo cum in Ipſis ſit tamque varia eruditio, non dedignabuntur hoc opuſculum, neque ægre patientur, eo Stötteroggianæ Familiæ erga me favorem quaſi monumento quodam conſecrari. Licet enim tantum ſit chartaceum, ære tamen perennius fore ſpero. Certe, cum nullum ſit officium referenda gratia magis neceſſarium, non minus hanc epiſtolam æquis Lectoribus probatum iri confido, quam probata fuit Jeſuitis Gallis, hominibus humaniſſimis, ea qua Fechtiano nomini quantum

debe-

deberem ſum profeſſus. (a) Neque aliud quidquam hic a me ſpectari velim exiſtimes, niſi ut quamplurimi & Tua in me beneficia, & meum in Te animum cognoſcant. Quamvis enim in Te colendo nihil ad ſummum ſtudium ſummamque obſervantiam fecerim reliquum, nunquam tamen ipſe mihi ſatisfeci, ſemperque majus

(a) Memoires de Trevoux du Janvier 1711. Article VIII. *Nous finiſſons par la préface, parce qu'elle n'eſt point de l'Auteur du Livre; elle eſt de Mr. Fecht ſon Maître & ſon Patron. Mr. Raphelius lui dédie ſon Livre, & dans ſon Epitre dédicatoire il lui marque toute la reconnoiſſance, qu'un honnête homme peut faire paroître pour un ami genereux.*

jus quiddam a me præſtari oportere judicavi. Quod nunc me aſſecutum arbitror. Quid enim majus a me dari poſſit, quam in quo elaborando aliquot annorum conſumſerim tempora ſucciſiva; cum ſcholaſticæ occupationes ſæpe multis diebus vix paucas nobis horas arbitrio noſtro collocandas concedant. Neque vero ignoro, nihil eſſe, quod Tuis in me meritis reſpondere, ullamve illorum partem æquare poſſit. Neque eo conſilio hunc Tibi libellum offerendum ſtatui, quod ita debito me omni exſol-

vi poſſe credam, ſed quæ me ſcire, per Tuum debitorem fore hoc quaſi chirographo teſtatum apud Te Tuosque omnes relinquam. Et licet beneficia Te non fœnerari ſciam, tamen quas ego pendam uſuras, non aſpernabere, quas quidem plusquam [illegible]ſſimas promitto. Eæ vero erunt preces & vota, quibus Deum orare nunquam ceſſabo, ut ætati Tuæ jam ingraveſcenti novas in dies ſufficiat vires, quo & Civitas univerſa Tuis regatur prudentiſſimis conſiliis, & Eccleſia una cum Schola Tuo fruatur beni-

gniſſimo patrocinio quam diu-tiſſime. Vale ergo, VIR GENEROSISSIME, & cum totius civitatis ſalutem tuendam ſuſcepetis, meam quoque meorumque, quod ſemper feciſti, fac, quæſo, porro tueare. Scrib. Luneburgi Cal. Novemb. M DCC XLV.

*I. N. J. C.*

# PRÆFATIO

## Ad

## Lectorem Benevolum.

Cum ante annos ſex annotationes ederem in Novum Te-:amentum ex Xenophonte collectas, nimus non erat, in eodem ſcribendi geere diutius verſari, neque ut Xenohontem, ita alios etiam excutere ſcritores profanos. Quanquam enim uod in iſto auctore feceram, idem in liis quoque utiliter fieri poſſe credeam, minimeque labor ille mihi erat inucundus: tamen aliud quoddam opus ggredi placebat, majoris illud quidem egotii, ſed fructus etiam, ut arbitror, berioris. Statueram enim, vel plane miſſis, vel ſaltem ad tempus intermiſſis

profanis, ſacris totum me involvere litteris, atque omne meum ſtudium, laborem, induſtriam conferre in Veteris Teſtamenti libros Græce converſos, & quid eorum oratio commune haberet cum Novi Fœderis ſermone, exquirere. Ut ita ad intelligendos Apoſtolos, interpretes adhiberentur familiares ipſorum, Prophetæ; cum inter omnes conſtet, illos horum non verbis minus, quam rebus ſubinde uſos eſſe. Jamque legere ingreſſus eram ſeptuaginta interpretes, ſingulos verſus Græcos cum ſingulis Hebræis conferens: cum e curſu ipſo ad alium me ſcriptorem revocaret ille Græcorum librorum promus, celeberrimus JOH. ALB. FABRICIUS. Is namque & coram mecum agebat, & deinde per litteras (a) me hortabatur, ut eodem, quo Xe-

(a) A. MDCCX. d. VIII. Cal. Auguſti: *Non minus vero vehementer a me es rogandus, ut Polybium, quem cum ſacra Novi Fœderis dictione comparaturum in manus ſumſiſſe te vehementer gaviſus ſum, neutiquam deponas, ſed quantum muneris tui rationes patientur, pro laudatiſſimo tuo in litteras, ſacras præſertim, ſtudio ſtrenue in illo pergas.*

Xenophontem modo, POLYBIUM pervolverem, ejusque dictionem ad ſacros uſus transferrem; quod ISAACUS CASAUBONUS voces nonnullas, quæ in divinis noſtris litteris & alibi ſint rariores, in hoc maxime ſcriptore frequentes eſſe animadverterit. (b) Quibus ego verbis in-



(b) In Notis ad N. T. Matth. I. 19. ad verbum παραδειγματίσαι. *Sunt & aliæ quædam voces in his libris, quæ vel non facile alibi, vel nusquam frequentius, quam apud Polybium reperias: cujusmodi ſunt,* εὐδοκεῖν, ἀθετεῖν, ἀντοφθαλμεῖν, *&* φαντασία *in ea ſignificatione, qua utitur Lucas in Actis.* Confer Caſauboniana a Viro Celeberrimo Joh. Chriſtoph. Wolfio edita, pag. 69. Idem cum Patre ſenſit filius, Mericus Caſaubonus in Notis ad Polybium pag. 210. *Rarum id verbum* (ἐπισύστασις) *& non alibi, quod ſciam, præterquam in N. T. obvium, qualia certe non pauca, de quibus alibi, Deo volente, uni Polybio, & ſacris noſtris libris peculiaria.* Idem etiam ſenſiſſe Alexandrum Morum memorant. Et de Carolo Mætio memoriæ proditum eſt a Joh. Hornbeckio in orationibus, *cum ad emendandam ſcripturæ divinioris interpretationem Belgicam animum adjiceret, eum in hiſtorico illo pervolutando aſſiduum fuiſſe, ratum, ad ſacræ dictionis contextus intelligentiam, iſtius loquendi formulas momenti non parum afferre;* uti hæc refert Celeberrimus Georg. Guil. Kirchmajerus in Programmate de *contemtione literarum* elegantiorum, A. 1710.

citatus continuo me contuli ad Polybium; de quo vere judicaſſe Caſaubonum, mox re ipſa ſum expertus, & copia harum annotationum declarat. Uſus autem ſum editione Polybii, quam accuravit Jac. Gronovius tribus tomis in forma, quam vocant, octava, anno M DC LXX. Amſtelodami.

Atque hæc quidem cauſſa fuit, qua adductus ad Polybium potisſimum acceſſi. Arrianum vero, ut ei adjungerem, eo ſum impulſus, quod recens eram ab ejus lectione, atque nonnulla in eo deprehenderam, quæ notatu non videbantur indigna. Poſtquam enim me Xenophonteo labore expedieram, nihil habui antiquius, quam ut Arrianum legerem, quem ſcirem ab antiquitate minorem Xenophontem ob ſimilitudinem ſcriptorum appellatum. Plurimum autem temporis tribuebam iis libris, quos *de expeditione Alexandri M.* reliquit. Conſilium enim ceperam novam eorum adornare editionem, quæ ſtudiis ma-

maxime inſerviret juventutis, quæque ita eſſet comparata, ut ex Bœcleri conſilio, Arrianus & Curtius inter ſe comparari, ſicque una opera utraque lingua excoli poſſet. Sed de tota hac re non eſt hic exponendi locus. Fiet id olim, ſi quando reperietur, qui ſumtus velit facere tantos, quantos meretur elegantisſimus Scriptor. Nunc illud tantum ſignificandum eſt, capita ſingula, in quæ diviſi ſunt libri in præſtantisſima Jac. Gronovii editione, a me neceſſario in minores ſectiones, ſive verſus, partienda fuiſſe, ne opus eſſet, ob unum ſæpe verbum ex eo citatum, integrum perlegere caput. Cumque ſperarem etiam in *diſſertationibus Epicteti*, quas idem Arrianus, diſcipulus illius, ſcriptis mandavit, fore nonnulla, quæ ad inſtitutum meum facerent, neque eas volui prætermittere, licet non ejusmodi, qualem optarim, ad manum mihi fuerit editio. Contentus enim cogebar eſſe ea, quæ cum Jac. Schegkii interpretatione latina prodiit

Genevæ MDXCIV. niſi quod in quibusdam locis Wolfianam, illa multo meliorem, ab amico commodatam, conſuluerim. Percurri etiam ejusdem Tactica, a Scheffero edita. Quod autem ex utroque Scriptore plerumque loca paulo verboſius adduxerim, feci id eo conſilio, ut quivis ex totius orationis ſerie ipſe de vera verborum ſignificatione judicium facere poſſit. Atque hæc de Polybio & Arriano.

Sed quædam etiam de univerſo hoc inſtituto dicenda arbitror. Intellexi enim, cum ſuperior, quem in hoc genere ex Xenophonte conſcripſeram, libellus exiſſet, non eandem omnium de eo fuiſſe ſententiam. Et in publicis quidem ſcriptis qui ejus mentionem fecerunt, quantum mihi quidem conſtat, ad unum omnes bene de eo exiſtimarunt. (c) Pri-

(c) Memoire de Trevoux du Janvier 1711. Article VIII. Verba ipſa adſcribam, cum libri iſti apud nos quidem non adeo ſint in multorum manibus. *L'ouvrage de Mr. Raphelius eſt tres utile,*

Privatis etiam litteris quidam ſummæ cum benevolentiæ teſtificatione ſuam declararunt approbationem. Quorum omnium cum judicio delector, tum humanitati ipſorum gratias ago ingentes. Sed ſunt alii ab his multum diverſi, quorum partim ipſe ſermones audivi, partim ex aliis cognovi, quibus indignum videtur miſceri ſacra profanis, nec fieri poſſe putant, ut Gentilium libri quidquam conferant ad N. T. intelligentiam, quod non eo ſermone, quo cæteri Græci ſunt uſi, ſed Helleniſtico, id eſt, Hebraismis referto ſcriptum arbi-



*utile, & peut ſervir de modele à ceux qui voudroit travailler ſur tous les auteurs profanes, comme il a travaillé ſur Xenophon. Il n'y a peut etre point d'expreſſion ni même de mot dans l'Ecriture, dont on ne trouvôt quelque exemple, ſi l'on excepte les termes de Religion, & les noms des choſes qui n'etoit connues que chez les Juifs.* Item unſchuldige Nachrichten 7 Ordn. Ao. 1709. pag. 429. Georg. Guil. Kirchmajerus in Programmate modo citato pag. 3. Jo. Chriſtoph. Wolfius in Notis ad Caſauboniana pag. 275. M. Joh. Herm. von Elswich in diſſert. de recentiorum in novum fœdus Critica, Wittenb. Ao. 1713.

trantur. Interroganti cuidam, num p
Xenophontem in alio quoquam ſ
ptore ſimilem operam ponere cog
rem, cum in Polybio id jam me orſ
reſpondiſſem, tum ille ſubridens, er
ne, inquit, & Polybius erit N. T. in
pres? Quin etiam inventus eſt, q
ſtatuere diceret, non ſacros ſcriptore
profanis, ſed profanos ex ſacris inter
tandos eſſe. Et fortaſſe alia ſunt hi
milia nonnullorum judicia. Qui
tamen omnibus hoc æquioribus m
ſurum ſpero, ſi modo novitatis invid
amolitus fuero. Id enim vel max
obſtare video, quo minus hic labo
mnibus probetur, quod novum
quibusdam inceptum eſſe vide
Nam ſi ſciant & cogitent, idem h
feciſſe optimos interpretes; aut non
debunt, moti horum auctoritate, in
reprehendere, quod in illis laudatur;
ſi me accuſabunt, maximos Theolo
accuſabunt, quos ego auctores hab
cum quibus vituperari hac in parte l

mihi potius quam vitio ducam. Neque vero ſollicite conquiram exempla eorum, qui ad illuſtrandas interiores noſtras & arcanas Litteras, lucis aliquid ab exteris mutuari non ſunt veriti; ſed pauciſſimis contentus ero. Ut autem a veteribus Eccleſiæ doctoribus ordiar, primum in medium veniat magnum ingenium HIERONYMI, qui linguæ Græcæ cognitione inter Patres Latinos unus omnium maxime, vel potius ſolus excelluit, cujus induſtriæ hanc quoque Eraſmus tribuit laudem in vita ipſius. *Nullum omnino, inquit, ſcriptorem prætermittebat, unde non aliquid decerperet, non ethnicos, non hæreticos. Noverat enim vir prudentiſſimus ex ſterquilinio legere aurum: noverat e fruticibus melleum deſumere ſuccum, aranea ſua relinquens venena: & jam tum ab Ægyptiis quicquid poterat convaſabat, hoſtium opibus Domini templum locupletaturus.* Is igitur qua via latentes vocabulorum ſignificationes inveſtigare atque eruere ſolitus fuerit, intelligere licet ex ipſius Commentario in cap. II. v. 14. epiſtolæ

ad Titum Tom. IX. fol. 158. G. ed. Lugd. *Sæpe mecum conſiderans, quid ſibi vellet verbum περιούσιον, & a ſapientibus ſeculi hujus interrogans, ſi forte alicubi legiſſent: nunquam invenire potui, qui mihi quid ſignificaret exponeret. Quamobrem compulſus ſum ad vetus inſtrumentum recurrere, unde arbitrabar & Apoſtolum ſumpſiſſe quod dixerat. Hebræus enim ex Hebræis, & ſecundum legem Phariſæus, utique id ponebat in epiſtola ſua, quod in veteri teſtamento legiſſe ſe noverat. In Deuteronomio itaque reperi.* Et licet Hieronymus id quod quærebat, a nullo ſecularium litterarum perito diſcere potuerit: apparet tamen, qui mos ipſius fuerit indagandi ſenſus verborum. Idem fecit in nomine ἀποκαλύψεος Gal. I. v. 12. Tom. IX. fol. 95. G. *Verbum quoque ipſum ἀποκαλύψεως, id eſt revelationis, proprie Scripturarum eſt, & a nullo ſapientium ſeculi apud Græcos uſurpatum.* Quod ſi verba hæc a quoquam ſapientium ſeculi apud Græcos uſurpata reperiſſet, quis dubitet, quin eorum loca libenter allegaſſet. Sicuti quo vim verbi περιφρονείτω Tit. II. v. ult. oſtendat, Socratis dictum

ci-

citat, quo eum uſum Ariſtophanes fingit in Nubibus: *Tale quid intumeſcens ſuperbiæ vanitate, & cælum ipſum ſolemque deſpiciens apud Græcos quidam dixiſſe deluditur:* ἀεροβατῶ καὶ περιφρονῶ τὸν ἥλιον, *quod nos Latine poſſumus dicere: ſcando per aërem, & pluris me novi eſſe quam ſolem,* Tom. IX. fol. 159. C. Atque hoc fieri oportere in tractandis S. Scripturis, ut verba ignota, partim quærendo ex aliis, partim multa lectione intelligere ſtudeamus, docet AUGUSTINUS, qui fere æqualis fuit Hieronymi. (d) Idemque Auguſtinus, ut de-

cla-

(d) Auguſt lib. 2. de doctrina Chriſtiana cap. 14. *Aut ignotum verbum facit hærere lectorem, aut ignota loquutio. Quæ ſi ex alienis linguis veniunt, aut quærenda ſunt ab earum linguarum hominibus; aut linguæ eædem, ſi & ocium eſt & ingenium, ediſcendæ; aut plurium interpretum conſulenda collatio eſt. Si autem ipſius linguæ noſtræ aliqua verba loquutionesque ignoramus, legendi conſuetudine audiendique innoteſcunt. Nulla ſane ſunt magis mandanda memoriæ, quam illa verborum loquutionumque genera, quæ ignoramus, ut quum vel peritior occurrerit, de quo quæri poſſint; vel talis lectio, quæ vel præcedentibus, vel conſequentibus, vel utriſque oſtendat quam vim habeat, quidve ſignificet quod ignoramus, facile adjuvante memoria poſſimus animadvertere & diſcere.*

claret, quomodo Deus homines trahere dicatur Joh. VI. 44. hemiſtichion ex Virgilii Ecloga 3. affert: *Trahit ſua quemque voluptas*, eoque iſtum Dei tractum pulchre explicat, judice Chemnitio in Harmonia pag. 858. Atque hæc ex illo ſeculo adduxiſſe ſufficiat, quo in Eccleſia maxime ſtudia litterarum floruerunt. Neque dubium eſt, quin in iſta luce doctrinæ etiam alii rectam hanc ſcrutandæ Scripturæ ſecuti ſint viam; donec tandem ætas illa ſucceſſit tenebricoſiſſima, hominum ejusmodi, in quibus adeo nulla fuit linguarum cognitio, præter latinam eamque inquinatiſſimam, ut etiamnum eorum imperitia proverbio eludatur, quod de linguis ignotis uſurpari ſolet, dum Græca eſſe, legi vel intelligi non poſſe dicimus; cui ſimilem barbariem verendum eſt ne nobis tandem reducat horum ſtudiorum neglectus atque contemtus. Sed ad propiora tempora veniamus, quibus Græcæ litteræ primum ex triſti illa caligine emerge-

& tandem mirabiliter exſplendeſcere
perunt. Longum eſſet omnes enu-
rare, qui tunc vel in ſola Germania
le iſta excelluerunt. De uno alteroq;
um dicam, & quidem ex ſola Eccle-
noſtra. PHILIPPUS MELANCHTHON,
nmunis ille Germaniæ Præceptor,
nquam ſcientiam habuit rerum hu-
narum divinarumq; inſignem, tamen
cipua fere eruditionis ejus pars fuit
eci ſermonis notitia, qua omnibus a-
præſtitit, ut ejus potiſſimum opera
ibliis ſacris vertendis uſus ſit Luthe-
quoties de Græcis vocabulis quæſtio
ideret. Is ergo huc ait ſtudia lingua-
n referenda eſſe, ut veram verborum
ſacris libris ſignificationem quæra-
is, in Corpore doctrinæ Chriſtianæ
p. 419. *Uſitatiſſimum eſt πίςιν pro firma aſ-*
*ſione dicere, in qua ſignificatione opponitur*
*rtæ opinioni. Sic Plato inquit, homines non*
*ere μόνιμον πίςιν de idea boni, id eſt, ſta-*
*m aſſenſionem. Etſi enim homines intelli-*
*it recta, tamen propter contumaciã cordis,*
*pter pravas cupiditates aſſenſio excutitur.*

Et

*Et vicina eſt ſignificatio, Fiducia, ſicut in verſu Theognidis, πίστει χρήματ' ὄλεσσα, ἀπιστείῃ δ' ἐσάωσα. Et apud Heſiodum: Fiducia & diffidentia fuerunt exitiales. Ceterum alia ſunt ſignificationes, quarum præcipua eſt, πίστις pro fidelitate, id eſt, pro virtute pacta ſervante. Hæc ubi locum habeat in ſacris libris, diligenter conſiderandum eſt. Nam profecto in judicandis controverſiis Eccleſiaſticis, in quolibet loco vera verborum ſignificatio, ſententiæ congruens, quærenda eſt. Huc ſtudia linguarum referenda ſunt.* Eadem ratione ad confirmandam veram vocabuli εὐαγγελίου ſignificationem teſtimonia citat Plutarchi ex vita Artaxerxis & Pompeji pag. 409. Neque ſolum ipſe hoc ſubinde fecit, ſed etiam JOACHIMUM CAMERARIUM, quem ad hanc rem aptisſimum videbat, ut iſtum laborem ſuſciperet, hortatus eſt; quem laborem ne detrectaret Camerarius, vehementer ipſum JOH. BRENTIUS epiſtola quadam obſecrat, digna ſane, quæ ab omnibus legatur, & qui harum litterarum ſtudia amant, & qui averſantur. Ejus exemplum infra

ſeri-

ſcriptum eſt.(e) Et præſtitit CAMERARIUS quod rogabatur, magna cum laude, edita *Notatione figurarum ſermonis in libris N. T.* Jam quid de iis dicere aggrediar, qui ab illo tempore, commotis ſemel hiſce ſtudiis, in Novi Fœderis libros commentati ſunt? quorum neminem fere invenias, qui Græcorum Scripta legerit, quin eorundem adminiculo ad ſacros libros explicandos uſus fuerit. Triumviri iſti, CHEMNITIUS, LYSERUS & GERHARDUS, Harmoniæ Evangelicæ auctores, quoties

(e) *Memini Philippum tibi injungere hoc laboris, ut difficiliora Græca vocabula in N. T. dilucidius, juxta genuinas eorum ſignificationes, e Græcis tuis auctoribus enarres. Itaque & ego vehementer obſecro, ut hoc, quidquid eſt, laboris non detrectes, &, ſi inceperis, precor, ut feliciter pergas. Ita enim non ſolum nomen tuum orbi commendabis, quod te non requirere ſcio, ſed etiam de Eccleſia Jeſu Chriſti optime mereberis, id quod pro tua integritate ſolum ſpectas.* Vid. Th. Crenii Animav Phil. & Hiſt. Parte III. pag. 146. Cui propter vindicatam ab oblivione epiſtolam hanc Theologi ea & pietate & doctrina, ut vel hujus ſolius auctoritas ſatis tueri inſtitutum hoc queat, maximas omnino par eſt agi haberique gratias.

ties de vocabulis ſacris Scriptores profanos conſuluerint, declarat index auctorum, in quo Ariſtophanes, Ariſtoteles, Euripides, Herodotus, Heſiodus Plato, Plutarchus, Polybius, Thucydides, Xenophon, aliique citantur. Nec minus multos allegatos videas a JACOBO WELLERO in Annotationibus in epiſtolam ad Romanos. HUNNIUS etiam vim præpoſitionis κατὰ in verbis Pauli Gal II. 11. ex Ariſtophane accerſit. Et SCHOMERUS verbum πάχειν Gal. III. 4. ex Plutarcho aliisque Scriptoribus Græcis explicandum cenſet. Omnium vero hac in parte induſtriam vicit ERASMUS SCHMIDIUS in Notis ad Nov. Teſtamentum Horum ergo & aliorum, quos nihil attinet omnes enumerare, veſtigiis cum ego inſiſtam, quis me novi quid molir arguat? Sed hic nobis occurretur a nonnullis, quos item placare hac præfatione atque conciliare nobis cupimus, qui negabunt, quod a me fiat, idem ab illis quos nominavi, aut a quoquam alio factum

ctum. Cæteros enim omnes aut ſparſim ſcriptis ſuis inſeruiſſe excerptos ex alienis auctoribus tanquam peregrinos floſculos; aut, ſi qui mera profana congeſſerint, ut ante annos non ita multos, iterumque nuperrime LAMBERTUS BOS, non tamen eos in uno ſcriptore elaboraſſe, ſed per omne genus ſcriptorum vagatos optima quæque ſelegiſſe; niſi forte BOGANUS in eo numero haberi posſit, qui *Homerum hebraizantem* ediderit; nam JACOBUM quidem DUPORTUM contuliſſe in *Gnomologia Homeri* non voces, ſed ſententias ſacras cum Homericis. Sed cum his mihi, ſpero, facile conveniet, cum non totum hoc reprehendant, ſed parcius tantum fieri velint. Si enim genus ipſum interpretandi probant, quid eſt, cur eos copia rerum probatarum offendat? cum quisque ex magno numero tantum posſit ſumere, quantum velit, cætera nullo ſuo incommodo prætermittere. Neque enim hæc ita ſunt ſcripta, quemadmodum perpetui Commen-

)()()( men-

mentarii, ut niſi cuncta legantur, pauca non poſſint ſatis intelligi; ſed ſingulæ annnotationes ſeparatim & interciſe ſuis quaſi finibus, iiſque plerumque anguſtis ſunt terminatæ, ut quas ſibi quiſque uſui fore ſperet, eas percurrere, res ſit minimi & temporis & laboris. Quibus ergo res ipſæ non diſplicent, iis non video qui ingrata eſſe poſſit earum multitudo nihil obfutura. Si qui vero annotatiunculas nonnullas judicant eſſe minoris momenti: velim cogitent, non eadem omnibus videri levia atque gravia; ſed, ut in cibis alii aliis ſaporibus delectantur, ita in ſtudiis non minorem eſſe ingeniorum diverſitatem. Ego autem operam mihi dandam cenſui, omnibus aut ſaltem pluribus ut placeret quem feciſſem libellum. Inde factum eſt, ut non unius generis ſint hæ annotationes. Modo enim verborum, modo locutionum natura & ſignificatio explicatur, modo conſtructio dubia exemplis confirmatur, modo Græciſmi ab Hebraiſmis vindicantur,
modo

modo elegantia ſermonis Biblici oſtenditur, modo ſententia ſacræ ſimilis affertur, interdum etiam aliquid ex veteri hiſtoria depromitur, & quæ ſunt aliæ varietates, curioſo atque perito harum rerum lectori non plane nihil, ut ſpero, præbituræ voluptatis. Et quantumcunque nonnulla videantur levicula, nequaquam tamen ſunt contemnenda, ſi vel tantillum faciant ad certam ſacræ dictionis intelligentiam. Scite ERASMUS in præf. Annot. in N. T. pag. 3. *Cur in ciborum apparatu tam moroſi ſumus, in cultu minimis etiam offendimur, in re pecuniaria nihil eſt tam minutam, cujus non habeatur ratio, in ſolis literis divinis diſplicet hac diligentia, placet neglectus?* Quod vero initio mihi unum, nunc duos tantum ſcriptores delegerim, quos cum N. T. contenderem, id tantum abeſt a juſta novitatis reprehenſione, ut jam olim FLACIUS idem & optarit fieri, & ipſe quaſi formam operis deſcripſerit. Quem locum placuit totum huic præfationi ſubjicere. Hoc autem æquiores mihi fore puto ju-

 ſtos

ad Titum Tom. IX. fol. 158. G. ed. Lugd. *Sæpe mecum conſiderans, quid ſibi vellet verbum περιέσιον, & a ſapientibus ſeculi hujus interrogans, ſi forte alicubi legiſſent: nunquam invenire potui, qui mihi quid ſignificaret exponeret. Quamobrem compulſus ſum ad vetus inſtrumentum recurrere, unde arbitrabar & Apoſtolum ſumpſiſſe quod dixerat. Hebræus enim ex Hebræis, & ſecundum legem Phariſæus, utique id ponebat in epiſtola ſua, quod in veteri teſtamento legiſſe ſe noverat. In Deuteronomio itaque reperi.* Et licet Hieronymus id quod quærebat, a nullo ſecularium litterarum perito diſcere potuerit: apparet tamen, qui mos ipſius fuerit indagandi ſenſus verborum. Idem fecit in nomine ἀποκαλύψεος Gal. I. v. 12. Tom. IX. fol. 95. G. *Verbum quoque ipſum ἀποκαλύψεως, id eſt revelationis, proprie Scripturarum eſt, & a nullo ſapientium ſeculi apud Græcos uſurpatum.* Quod ſi verba hæc a quoquam ſapientium ſeculi apud Græcos uſurpata reperiſſet, quis dubitet, quin eorum loca libenter allegaſſet. Sicuti quo vim verbi περιφρονείτω Tit. II. v. ult. oſtendat, Socratis dictum

ci-

citat, quo eum uſum Ariſtophanes fingit in Nubibus: *Tale quid intumeſcens ſuperbiæ vanitate, & cœlum ipſum ſolemque deſpiciens apud Græcos quidam dixiſſe deluditur:* ἀεροβατῶ καὶ περιφρονῶ τὸν ἥλιον, *quod nos Latine poſſumus dicere: ſcando per aërem, & pluris me novi eſſe quam ſolem,* Tom. IX. fol. 159. C. Atque hoc fieri oportere in tractandis S. Scripturis, ut verba ignota, partim quærendo ex aliis, partim multa lectione intelligere ſtudeamus, docet AUGUSTINUS, qui fere æqualis fuit Hieronymi. (d) Idemque Auguſtinus, ut decla-

(d) Auguſt lib. 2. de doctrina Chriſtiana cap. 14. *Aut ignotum verbum facit hærere lectorem, aut ignota loquutio. Quæ ſi ex alienis linguis veniunt, aut quærenda ſunt ab earum linguarum hominibus; aut linguæ eædem, ſi & ocium eſt & ingenium, ediſcendæ; aut plurium interpretum conſulenda collatio eſt. Si autem ipſius linguæ noſtræ aliqua verba loquutioneſque ignoramus, legendi conſuetudine audiendique innoteſcunt. Nulla ſane ſunt magis mandanda memoriæ, quam illa verborum loquutionumque genera, quæ ignoramus, ut quum vel peritior occurrerit, de quo quæri posſint; vel talis lectio, quæ vel præcedentibus, vel conſequentibus, vel utriſque oſtendat quam vim habeat, quidve ſignificet quod ignoramus, facile adjuvante memoria poſſimus animadvertere & diſcere.*

claret,quomodo Deus homines trahere dicatur Joh. VI. 44. hemiſtichion ex Virgilii Ecloga 3. affert: *Trahit ſua quemque voluptas*, eoque iſtum Dei tractum pulchre explicat, judice Chemnitio in Harmonia pag. 858. Atque hæc ex illo ſeculo adduxiſſe ſufficiat, quo in Eccleſia maxime ſtudia litterarum floruerunt. Neque dubium eſt, quin in iſta luce doctrinæ etiam alii rectam hanc ſcrutandæ Scripturæ ſecuti ſint viam; donec tandem ætas illa ſucceſſit tenebricoſisſima, hominum ejusmodi, in quibus adeo nulla fuit linguarum cognitio, præter latinam eamque inquinatisſimam, ut etiamnum eorum imperitia proverbio eludatur, quod de linguis ignotis uſurpari ſolet, dum Græca eſſe, legi vel intelligi non poſſe dicimus; cui ſimilem barbariem verendum eſt ne nobis tandem reducat horum ſtudiorum neglectus atque contemtus. Sed ad propiora tempora veniamus, quibus Græcæ litteræ primum ex triſti illa caligine emerge-

re,

& tandem mirabiliter exſplendeſcere
perunt. Longum eſſet omnes enu-
rare, qui tunc vel in ſola Germania
le iſta excelluerunt. De uno alteroq;
um dicam, & quidem ex ſola Eccle-
noſtra. PHILIPPUS MELANCHTHON,
nmunis ille Germaniæ Præceptor,
nquam ſcientiam habuit rerum hu-
narum divinarumq; inſignem, tamen
cipua fere eruditionis ejus pars fuit
eci ſermonis notitia, qua omnibus a-
præſtitit, ut ejus potisſimum opera
ibliis ſacris vertendis uſus ſit Luthe-
, quoties de Græcis vocabulis quæſtio
ideret. Is ergo huc ait ſtudia lingua-
n referenda eſſe, ut veram verborum
ſacris libris ſignificationem quæra-
is, in Corpore doctrinæ Chriſtianæ
. 419. *Uſitatisſimum eſt πίςιν pro firma aſ-*
*ſione dicere, in qua ſignificatione opponitur*
*rtæ opinioni. Sic Plato inquit, homines non*
*ere μόνιμον πίςιν de idea boni, id eſt, ſta-*
*m aſſenſionem. Etſi enim homines intelli-*
*it recta, tamen propter contumaciã cordis,*
*pter pravas cupiditates aſſenſio excutitur.*

Et

*Et vicina eſt ſignificatio, Fiducia, ſicut in verſu Theognidis, πίςει χρήματ᾽ ὄλεσα, ἀπιςείῃ δ᾽ ἐσάωσα. Et apud Heſiodum: Fiducia & diffidentia fuerunt exitiales. Ceterum aliæ ſunt ſignificationes, quarum præcipua eſt, πίςις pro fidelitate, id eſt, pro virtute pacta ſervante. Hæc ubi locum habeat in ſacris libris, diligenter conſiderandum eſt. Nam profecto in judicandis controverſiis Eccleſiaſticis, in quolibet loco vera verborum ſignificatio, ſententiæ congruens, quærenda eſt. Huc ſtudia linguarum referenda ſunt.* Eadem ratione ad confirmandam veram vocabuli εὐαγγελίυ ſignificationem teſtimonia citat Plutarchi ex vita Artaxerxis & Pompeji pag. 409. Neque ſolum ipſe hoc ſubinde fecit, ſed etiam JOACHIMUM CAMERARIUM, quem ad hanc rem aptisſimum videbat, ut iſtum laborem ſuſciperet, hortatus eſt; quem laborem ne detrectaret Camerarius, vehementer ipſum JOH. BRENTIUS epiſtola quadam obſecrat, digna ſane, quæ ab omnibus legatur, & qui harum litterarum ſtudia amant, & qui averſantur. Ejus exemplum infra

ſcri-

ſcriptum eſt.(e) Et præſtitit CAMERARIUS quod rogabatur, magna cum laude, edita *Notatione figurarum ſermonis in libris N. T.* Jam quid de iis dicere aggrediar, qui ab illo tempore, commotis ſemel hiſce ſtudiis, in Novi Fœderis libros commentati ſunt? quorum neminem fere invenias, qui Græcorum Scripta legerit, quin eorundem adminiculo ad ſacros libros explicandos uſus fuerit. Triumviri iſti, CHEMNITIUS, LYSERUS & GERHARDUS, Harmoniæ Evangelicæ auctores, quoties

(e) *Memini Philippum tibi injungere hoc laboris, ut difficiliora Græca vocabula in N. T. dilucidius, juxta genuinas eorum ſignificationes, e Græcis tuis auctoribus enarres. Itaque & ego vehementer obſecro, ut hoc, quidquid eſt, laboris non detrectes, &, ſi inceperis, precor, ut feliciter pergas. Ita enim non ſolum nomen tuum orbi commendabis, quod te non requirere ſcio, ſed etiam de Eccleſia Jeſu Chriſti optime mereberis, id quod pro tua integritate ſolum ſpectas.* Vid. Th. Crenii Animav. Phil. & Hiſt. Parte III. pag. 146. Cui propter vindicatam ab oblivione epiſtolam hanc Theologi ea & pietate & doctrina, ut vel hujus ſolius auctoritas ſatis tueri inſtitutum hoc queat, maximas omnino par eſt agi haberique gratias.

ties de vocabulis ſacris Scriptores p
fanos conſuluerint, declarat index
ctorum, in quo Ariſtophanes, Ariſt
les, Euripides, Herodotus, Heſio
Plato, Plutarchus, Polybius, Thucy
des, Xenophon, aliique citantur. 
minus multos allegatos videas a JAC
WELLERO in Annotationibus in epi
lam ad Romanos. HUNNIUS etiam
præpoſitionis κατὰ in verbis Pauli
II. 11. ex Ariſtophane accerſit. Et Sc
MERUS verbum πάϑειν Gal. III. 4. ex
tarcho aliisque Scriptoribus Græcis
plicandum cenſet. Omnium vero
in parte induſtriam vicit ERASMUS SCH
DIUS in Notis ad Nov. Teſtament
Horum ergo & aliorum, quos nihi
tinet omnes enumerare, veſtigiis
ego inſiſtam, quis me novi quid m
arguat? Sed hic nobis occurretur a n
nullis, quos item placare hac præfati
atque conciliare nobis cupimus, qui
gabunt, quod a me fiat, idem ab i
quos nominavi, aut a quoquam ali

m. Cæteros enim omnes aut ſparſim
ptis ſuis inſeruiſſe excerptos ex alienis
toribus tanquam peregrinos floſcu-
; aut, ſi qui mera profana congeſſe-
, ut ante annos non ita multos, ite-
ıque nuperrime LAMBERTUS BOS, non
en eos in uno ſcriptore elaboraſſe,
per omne genus ſcriptorum vagatos
ima quæque ſelegiſſe; niſi forte Bo-
ius in eo numero haberi poſſit, qui
*erum hebraizantem* ediderit; nam
OBUM quidem DUPORTUM contuliſſe
*nomologia Homeri* non voces, ſed ſen-
ias ſacras cum Homericis. Sed cum
mihi, ſpero, facile conveniet, cum
totum hoc reprehendant, ſed par-
tantum fieri velint. Si enim genus
m interpretandi probant, quid eſt,
eos copia rerum probatarum offen-
? cum quisque ex magno numero
um poſſit ſumere, quantum velit,
era nullo ſuo incommodo præter-
tere. Neque enim hæc ita ſunt ſcri-
, quemadmodum perpetui Com-

mentarii, ut niſi cuncta legantur, pauca non poſſint ſatis intelligi; ſed ſingulæ annnotationes ſeparatim & interciſe ſuis quaſi finibus, iisque plerumque anguſtis ſunt terminatæ, ut quas ſibi quisque uſui fore ſperet, eas percurrere, res ſit minimi & temporis & laboris. Quibus ergo res ipſæ non diſplicent, iis non video qui ingrata eſſe poſſit earum multitudo nihil obfutura. Si qui vero annotatiunculas nonnullas judicant eſſe minoris momenti: velim cogitent, non eadem omnibus videri levia atque gravia; ſed, ut in cibis alii aliis ſaporibus delectantur, ita in ſtudiis non minorem eſſe ingeniorum diverſitatem. Ego autem operam mihi dandam cenſui, omnibus aut ſaltem pluribus ut placeret quem feciſſem libellum. Inde factum eſt, ut non unius generis ſint hæ annotationes. Modo enim verborum, modo locutionum natura & ſignificatio explicatur, modo conſtructio dubia exemplis confirmatur, modo Græcismi ab Hebraismis vindicantur,

modo

modo elegantia ſermonis Biblici oſtenditur, modo ſententia ſacræ ſimilis affertur, interdum etiam aliquid ex veteri hiſtoria depromitur, & quæ ſunt aliæ varietates, curioſo atque perito harum rerum lectori non plane nihil, ut ſpero, præbituræ voluptatis. Et quantumcunque nonnulla videantur levicula, nequaquam tamen ſunt contemnenda, ſi vel tantillum faciant ad certam ſacræ dictionis intelligentiam. Scite ERASMUS in præf. Annot. in N. T. pag. 3. *Cur in ciborum apparatu tam moroſi ſumus, in cultu minimis etiam offendimur, in re pecuniaria nihil eſt tam minutam, cujus non habeatur ratio, in ſolis literis divinis diſplicet hæc diligentia, placet neglectus?* Quod vero initio mihi unum, nunc duos tantum ſcriptores delegerim, quos cum N. T. contenderem, id tantum abeſt a juſta novitatis reprehenſione, ut jam olim FLACIUS idem & optarit fieri, & ipſe quaſi formam operis deſcripſerit. Quem locum placuit totum huic præfationi ſubjicere. Hoc autem æquiores mihi fore puto ju-

ſtos rerum æſtimatores, quo durior eſt mea, cum uno alterove tantum Græco verſantis conditio, quam aliorum; quibus negotium eſt cum universa non Græcorum modo, ſed Latinorum etiam natione. Quis enim non intelligit, quanto plus & diligentiæ & conſtantiæ hic requiratur? diligentiæ, ut, cum ipſe tibi cancellos circumdederis paucorum librorum non ſane amplos, ſi cum tota Græcia totoque Latio comparentur, aliquid tamen, quod non jejunum aut inops plane ſit, efficias; conſtantiæ, ut ipſe te variæ lectionis jucunditate privare, atque tamdiu in uno alterove ſcriptore hærere ſuſtineas. Quod ſi nihil hæc res habeat laudis, id tamen certe aſſecutum me ſpero, ut hoc plus fidei habeant hæ annotationes, quo magis veroſimile eſt, paucorum mihi ſermonem, cum quibus ſolis aliquot annos, excluſis fere aliis, conſuetudo mihi fuit, familiarius notum eſſe, quam ſi cum pluribus ſimul commercium habuiſſem; cum facile fieri

fieri poſſit, ut qui ex variis auctoribus hinc inde aliquid excerpunt, interdum ſententiam eorũ non ſatis aſſequantur.

Sed jam depulſa novitatis opinione, neceſſe eſt paucis exponam omnẽ meã de hoc interpretandi adminiculo ſententiam; ne quis forte aliter, atq; ego ſentio, de hoc labore exiſtimet, ſed ut liquido de toto ſenſu meo judicare poſſint, quicunq; hæc modo legere maluerint, quã incognita cauſſa inſtitutũ hoc damnare. Ego ſic & a Præceptorib⁹ meis accepi, & ex aureo illo WOLFGANGI FRANZII libro de interpretatione didici, uti in quovis ſcripto, ita & in ſacro codice enarrando hæc duo ſpectanda eſſe, res & verba. Ad res pertinere, ut primum omnium conſtet, quid ſit id, de quo agatur; deinde quæ antecedant, quæ ſequantur locũ iſtum, qui in dubitationem cadit; tum alibi ne idem aliis verbis & magis perſpicue ſit dictum, quæ loca parallela dicuntur; denique tempora conſideranda eſſe, quibus quæque ſcripta ſunt, nec non mores

& instituta eorum, de quibus & ad quos ſcripta ſunt. Verborum notitiam hauriendam eſſe vel ex ipſis illis, quos explanandos ſumſimus, libris, adhibitis verborum indicibus, quos cum ex aliis ſcriptoribus multis, tum ex S. Litteris ſumma induſtria confectos habemus. Concordantias vocant, quas Franzius non immerito ſummis effert laudibus. (f) His ego præceptis obtemperans, quæ ratio ipſa præſcribit, ita verſor in obſcuris Novi Teſtamenti locis, quemadmodum omnes ſanos verſari arbitror, ut, ſi ea ſententia, quam ex verbis concepi, argumento quod tractatur, non conveniat, tum verba illa, quæ dubitationem videntur afferre, in Commentariis, & hi ſi non ſatisfaciant, in Concordantiis inquiram; in quibus ſi commodam eorum ſignificationem, & loco, in quo hæ-

(f) In Tractatu de Interpret. Sacr. Script. cum alibi ſæpius, tum pag. 52. *Potius carebit pius & diligens ſcrutator Scripturarum, & quidem fontium Veteris & Novi Teſtamenti, aliis libris multis: Concordantiis utrisque iſtis carere citra magnum ſtudiorum ſacrorum detrimentum nequit.*

hæreo, congruentem inveniam, nihil equidem magnopere puto requirendum amplius. Sed ſunt nonnulla & vocabula & loquendi genera, quæ ex ſolo N. T. nequáquam intelligi poſſunt, propterea quod eo, quo exſtant loco, antecedentia & conſequentia eorum ſenſum non oſtendant, neque ea alibi usquam, vel æque dubie, aut non eo, quo nobis opus eſt ſenſu occurrant. Enumerare poſſem multa hujus generis; ſed pauca ſufſecerint. De verbo ἀπάγχεσθαι quam copioſe diſputatum eſt a viris eruditisſimis? quibus ſi profanos ſcriptores interdixiſſes, nihil omnino de eo dicere potuiſſent, neque nos quidquam certi haberemus. Idē nobis uſu veniret in aliis multis. Tolle profanos ſcriptores, & dic, quid nominis ſit ἀσύνθετος, quid ἄστοργος, quid ἄσπονδος, quid ἀνήμερος, Rom. I. 31. & 2 Tim. III. 3. quid ἆσσον Act. XXVII. 13. quid χάραξ Luc. XIX. 43. quid πολίτευμα, Phil. III. 20. quid ἀποκατάστασις Act. III. 21. quid alia innumera, non modo ἅπαξ λεγόμενα, ſed

 etiam

etiam ſæpius uſurpata? Quid? ἐπιβάλλειν nonne pluribus locis in N. T. reperitur? Numquid tamen illis adjuvaberis ad intelligendum, quid ſit ἐπιβαλὼν Marc. XIV. 72. Fac periculum in phraſibus; idem experiere. Unde enim cognoſces, quid ſit τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπειν 2 Cor. X. 7. unde quid συγκλείειν εἰς πίστιν Gal. III. 23. quid πίστιν παρέχειν Act. XVII. 31. aliaque. Non enim ex ſingulis verbis de tota phraſi judicandum eſt, ſed ex uſu cujusque linguæ, *quem penes arbitrium eſt, & vis, & norma loquendi.* Neq; dubium eſt, quin multis in locis labamur ignoratione phraſiū. Ipſe Beza, quod mireris, Interpres Græcæ linguæ peritus inprimis, verbo φρονεῖν Matth. XVI. 23. ſignificari ait, Petrum arrogantia & falſa quadam de ſe perſuaſione peccaſſe; merito ob id notatus a Caſaubono; cum non tantum videndum ſit, quid φρονεῖν per ſe ſignificare poſſit, ſed quem ſenſum apud Græce loquentes habuerit in illa loquendi ratione φρονεῖν τὰ τ͂ Θεοῦ. Hæc ta-

lia

lia igitur inveſtigare in Græcis Scriptoribus ſuſcepi, meo quodam ſtudio incitatus; quod qui vituperat, haud ſane intelligo, quidnam ſit, quod in hoc genere laudandum putet. Nam prima certe nobis in legendis S. Litteris cura eſſe debet verborum, ut eorum vim probe habeamus cognitam atque perſpectam. Eam vero cognoſcendi, præter ipſas S. Litteras, una ratio eſt, Græcos conſulere ſcriptores. Ab his ſi diſceſſeris, eosque tanquam duces neglexeris, incertus multis in locis vagere neceſſe erit, nec quid in verbis dubiis potiſſimum ſequare habebis. Quoties vero aliquid reperi, quod accuratiori conſideratione dignum videretur, non meo unius judicio ſteti, ſed cum iis ſententiam meam contuli, quos poſſe judicare arbitrabar. Ex quibus unum nominare liceat HENRICUM JONATHANEM WERENBERGIUM, primarium, dum viveret, urbis noſtræ Theologum, quem proximo ſuperiore anno amiſimus ſummo omnium bonorum dolore,

meo inprimis, qui ejus morte gravius vulnus accepi, quam quisquam credat, cui multa noſtra de hiſce ſtudiis colloquia non ſunt cognita. Quantum in eo fuerit S. Litterarum ſtudium, declarat opus illud ingens Bibliorum Tripolitanorum, quod ſub finem vitæ meditabatur. Cujus operis quam formam ipſo animo conceperit, intelligere licet ex ea, quam edidit explicatione Capitis LIII. Jeſaiæ. Erat ingenium acre, judicium Græcarum & Hebraicarum litterarum exercitatisſimum, amor præterea orthodoxiæ ſummus. Unde creberrimos cum ipſo de hiſce Annotationibus habui ſermones; interdum etiam aliquid de ipſius ſententia in iis corrigebam; neque ulla earum eſt alicujus momenti, quam non ipſe cognitam probarit. Licet enim nunc demum prodeant, multo ante tamen, quam ipſe e vivis excederet, eas abſolveram. Quare nihil in illis repertum iri ſpero, quod quisquam in Eccleſia noſtra jure posſit reprehendere.

:. Neque enim ego is ſum, qui novis
: antehac inauditis interpretationibus
electer. Quin imo cum non ignorem,
im eſſe ſeculi noſtri ſapientiam, ut
onnulli ſtatuant, vetuſtisſimas quas-
ue ſententias maxime ſuſpectas ha-
endas: ego tamen contra profiteri
on vereor, me ita cenſere: ſi qua in-
rpretatio recens afferatur, quæ nul-
im habeat piæ & eruditæ antiquitatis
ſtimonium, vel cum ea plane pugnet,
anc multo magis ſuſpectam haben-
am; non, quaſi veteres nunquam er-
arint, aut recentiores nihil veri invenire
oſſint; ſed hoc dico, ſi res in conten-
ionem veniat, & momenta rationum u-
rinque ſint paria, plus auctoritatis atque
onderis habere debere antiquitatem. (g)
Atque

g) *Chemnit.* in Exam. Conc. Trid. part. I. pag. 104. *Non probamus, ſi quis ſibi comminiſcatur ſenſum pugnantem cum tota antiquitate, & cujus plane nulla ſint Eccleſiæ teſtimonia.* Et quidni tantum nos tribuamus eccleſiaſticæ antiquitati, quantum Cicero ethnicæ, lib. I. Tuſc. cap. 12. *Et*

prima

Atque utinam aliquis exiſteret ingenio præditus & doctrina, & Græcis maxime litteris excultus, ſimulque otio abundans, qui in nova multorum interpretamenta inquireret, eaque cum veterum commentationibus compararet. Equidem quoties in ea incidi, quod quidem aliquoties factum eſt, & cum ſuperiores & cum haſce annotationes ſcriberem, fere ſemper veriores eſſe deprehendi ſententias antiquorum.

Atque hoc quidem præcipue mihi fuit propoſitum, ut, quod Melanchthon & Brentius fieri volunt, *difficiliora Græca vocabula in N. T. dilucidius, juxta genuinas eorum ſignificationes, e Græcis auctoribus enarrarem.* Proximum vero fuit, ut oſtenderem, pure Græcam in plerisque locis eſſe N. T. dictionem, nequaquam vero tot in eo dari Hebraismos, quot credant nonnulli. Ad me quidem

quod

*primo quidem utemur omni antiquitate, quæ quo propius aberat ab ortu & divina progenie, eo melius ea fortaſſe, quæ erant vera, cernebat.*

l attinet, mea nihil intereſt, Græco lebræo more ſcripſerint viri ſancti, ego eorum, quæ ſcripſerunt, ſenam intelligam. In quibus enim linon bene dicendi, ſed recte ſentieneque vivendi ratio quærenda eſt, in e ſermonis elegantia magnopere landum non puto, ſed potius Ciceroauctorem ſequendum lib. 1. de fin. *loſopho*, inquit, *ſi afferat eloquentiam, iſperner: ſi non habeat, non admodum em.* Idem nos de Apoſtolorum ſere dicamus. Sed tamen cum de pue ſermonis Græci in N. T. diu ditum fuerit, neque nunc omnes iſentiant: meum eſſe judicavi, quæ iis in Hebraismorum numerum recirem, ea, ſi in Græcis ſcriptoribus nirem, proferre, atque ita docere, ac quidem ſuavitate Deum omnino s ſuos carere voluiſſe. Dari vero ullos Hebraismos non modo in iis, quæ ex V. T. allegata ſint, ſed ı in aliis, ego non nego; cum ne

ipſe

Ipſe quidem *Eraſmus Schmidius*, acerrimus Hebraiſmorum oppugnator, id neget, ut Act. I. 21. & IX. 31. & quibusdam locis aliis. Sed neque mihi dubium eſt, quod idem Schmidius ſæpius teſtatur, plurimorum Hebraiſmorum matrem eſſe ignorantiam Græciſmorum. Sed hac de re accurate, ut ſolet, diſſeruit Præceptor & Patronus noſter ſummus, *Joannes Fechtius* in Præfatione Annotationum Xenophontearum.

Jam ſententias & locos quosdam, ex Epicteto maxime, quod interdum admiſcuerim ſi quis reprehendit, primum, quo me excuſari poſſe putem, eſt, quod quibusdam ſciam non ingratum id eſſe; ſi divinæ auctoritatis dicta videant humanæ rationis aſſenſu comprobata. Deinde, parcius iis indulſi, neque tam copiæ habui rationem quam delectus. Denique ſi quis ſibi his non patitur ſatisfieri, ſeveriorem defenſionem infra inveniet ex *Victorino Strigelio*. (h)

Ulti-

(h) In Hypomnem ad N. T. pag. 22. *Neque vero*

Jltimo loco illud commemorare liceat, ›ercommode accidiſſe, ut Polybius & Ar- ianus in hoc opere fuerint juncti; quo- um uterque æquo fere ſpatio, ſi rem ad 'ivum non reſeces, abeſt a temporibus :cripti Novi Teſtamenti. Nam uti Po- ybius circiter ſesquiſeculo Novum Te- tamentum ſuperat: ita Arrianus non nulto paucioribus annis illo eſt inferior; ıt medio quaſi inter utrumque interjecti int ſcriptores ſacri. Quæ ideo narrare riſum eſt, quia ſunt quidam viri boni, juibus ii ſcriptores, qui Evangeliſtas &

Apo-

*ro metuo reprebenſionem quorundam indoctorum, qui vociferantur, nullam ethnicorum ſcriptorum mentionem in Eccleſia faciendam eſſe. Quod enim non officiat neque obſtet pietati citatio ethnicarum ſententiarum, quæ non pugnant cum vera Religio- ne, oſtendunt exempla Pauli & aliorum Græcorum & Latinorum ſcriptorum. Quis enim ignorat, Paulum laudaſſe verſiculos Epimenidis, Euripidis & Arati? Quis porro tanta levitate eſt, ut auſit parum vel fidei vel reverentiæ tribuere Juſtino Mar- tyri, Euſebio Cæſarienſi & Auguſtino, quorum ſcri- pta habent in ſe miram rerum omnium varietatem, hiſtorias, fabulas, naturalia, Rhetorica, Mathe- matica, Geographica, Moralia, Theologica?*

Apoſtolos ætate longe anteceſſerunt, a horum verba interpretanda non videntur trahendi, propterea, quod tanto intervallo lingua Græca mutata, & fortaſſ vocabula nonnulla aliter priſcis illis temporibus, ac Apoſtolico ævo uſurpata fuerint. Sed de variis Linguæ Græcæ ætatibus breviter diſputari non poteſt Hoc tantum dico, nequaquam tantam & tam ſubitam factam mutationem, ut priorum temporum orationi nihil ſit cum N. T. commune. Id quod ex hiſce duobus ſcriptoribus intelligi poſſe puto. Cum enim vocabula quædam ex utrisque eodem ſenſu ſint citata, medio autem inter utrosque tempore vixerint Apoſtoli: quis dubitet eodem etiam ſenſu Apoſtolos iis uſos, præſertim contextu ſermonis ſignificationi iſti conſonante. Huic rei ut fidem facerem, interdum alios quoque ſcriptores adduxi, ut Act. XVII. 31. præter Polybium, allegavi ex ipſo Apoſtolico ſeculo Joſephum, ex ſecundo Plutarchum, ex quarto Euſebium.

Quod

Quod ſupereſt, Deum immortalem, autorem S. Litterarum, per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, cujus illæ dicta factaque continent, rogo precorque, ut Sancto Spiritu ſuo, datore atque doctore linguarum, verbi ſui amorem in nobis in dies magis magisque accendat, ſimulque ſtudium earum linguarum excitet, quibus ipſi ad homines uti placuit, Græcæ inprimis, quæ nunc fere una omnium apud nos maxime jacet neglecta. Utinam vero & ad inflammandum linguæ hujus ſtudium, & ad intelligendum Salvatoris noſtri Teſtamentum aliquid valeat opella noſtra, hoc pio ſane conſilio ſuſcepta; id quod omnes bonos ac eruditos probaturos confido.

)()()()(

# EXCERPTUM
ex Litteris

*Viri Magnifici atque Summe Reverendi*

# POLYCARPI LYSERI,

S. S. Theol. Doctoris celeberrimi, Regi Magnæ Britanniæ Electorique Brunſwicenſi & Luneburgenſi a Conſiliis Eccleſiaſticis, Eccleſiarumque in Ducatu Luneburgico Superintendentis Generalis Graviſſimi,

ad Auctorem datis Cellis Saxon. d. XV. Kl. Decembr A. O. R. cIↄ Iↄcc xIII.

Perplacuerunt mihi Annotationes Philologicæ ad illuſtrationem N. T. è Xenophonte decerptæ & Tuo ſtudio collectæ. Servet Te DEus, ut quæ meditaris id genus alia ex animi ſententia conficias. Erit certè hic labor univerſæ Eccleſiæ multò fructuoſisſimus. Dignisſimus is erat omnino, quem Theologus & annis & meritis in Eccleſiam gravis, Summè Venerabilis Dn. D. Fechtius ſuo condecoraret præconio. Eadem jam olim fuit ſententia Exegetarum uti felicisſimo-

rum

um ita fidelisſimorum, quippe qui maximo numero demonſtrarunt, ejusmodi Animadverſiones haud parum lucis interpretationi N. T. veræ ac genuinæ fœnerari. Unum nunc juvat & ſolum nominare τὸν πάνυ Martinum Chemnitium, at quantum Virum! Hujus Theologi omni meo encomio longisſimè majoris Novum Teſtamentum Græcum aſſervo in ſcriniis, notis quas licimus marginalibus iisdemque avtographis illuſtratum. In iis ſemel ac terum ad profanos provocat Græcorum Scriptores, exegeſin redditurus planiorem. Maximæ igitur res erit laudis, Theologi ſolidioris eruditionis gloria vel ipſis veritatis hoſtibus adſtipulantibus incomparabilis inſtitiſſe veſtigiis, præſertim cum calculis ſuis dudum comprobaverint ab Eo probata Interpretes ac Commentatores innumeri.

Ultimo placet addere locum ex Flacii Clave Script. Sacr. Part. 2. Tract.5. pag. 462. unde appareat, tale quid hic me eſſe conatum, quale vir ille, ſacri ſermonis, ſi quis alius, peritisſimus, dudum fieri optarit. Quamvis ea, quæ ipſe in hoc genere fieri voluit, ego ne quidem omnia ſecutus fuerim, nedum ut ſim aſſecutus. Operæ pretium, inquit, ſane eſſet, conferri S. Litteras, quod ad ſermonem attinet, cum aliquibus profanis authoribus; forte enim & id aliquid ad earum cognitionem prodeſſe poſſet. Utinam autem ii id beneficii Studioſis Theologiæ præſtarent, qui excellenti quadam eruditione, ac præſertim judicio ſtyli, alios literatos longisſime antierunt. Ego, pro mea tenuitate parum quid in hoc genere monebo; aliis abſolutionem tanti conatus commendaturus. In Thucydidis ſermone ſolent Literati hæc ſex potisſimum celebrare: quod ſit brevis verbis, & copioſus ac denſus rebus; ita ut prope-

pemo-

pemodum verborum numerum, rerum copia conſequatur. Eſſe ajunt grandem & efficacem vigentemque; eſſe in eo valde emphatica verba; eſſe crebras ſententias; eſſe aſperam compoſitionem. Hæc omnia ſex, rectiſſime etiam in maxima parte S. librorum notari poſſunt. Nam primum, rebus ſunt copioſisſimi ac ditisſimi. De qua eorum virtute, in proprio capite prolixius dictum eſt: ubi etiam oſtendi, unde tanta rerum copia in Sacris confluat, & qua ratione connectatur. Secundo, verborum frugalitas ac parſimonia ſumma in eis: ut in cap. de Laconiſmo plenius oſtendam. Tertio, grandem ſermonem pasſim in Sacris occurrere, prius oſtendi; & poſtea docebo, præſertim in eo capite, ubi de efficaci ſermone diſſeram. Quarto, verba habet etiam ſacer ſermo cumprimis illuſtria, ſimul & emphaſeos plenisſima: qnod in cap. de metaphoris, & etiam hoc ipſo, demonſtravi. Quinto,

de S. Literarum (ut ita dicam) ſenten
ſitate, aut copia ſententiarum, ſupra
lixius diſſerui. Sexto, aſperior c
poſitio (quam, propter ſermonis ma
tudinem, & etiam rerum ipſarum a
ritatem & gravitatem, teſte Phale
ſolent adhibere eruditi Scriptores,
temperando ſtylo cumprimis dili
tes) etiam in Sacris Literis paſſim
peritur.

Homeri quoque ſermo in m
conferri poſſet cum ſacris Literis;
cepta illa ejus nimia, Aſiaticaque
Ciceroniana redundantia verbor
Conveniunt enim in grandiloquen
in efficacia ſermonis, in evidentia: q
uterque mirifice ante oculos res pro
nit, ac ſimul eas vivis coloribus pin
quod rebus mortuis crebro vitam,
inſenſatis ſenſum tribuunt; quod
ces ſunt valde ſignificantes; quoc
rerum natura deſumptæ. Sicut quid
ob talem ſermonis virtutem, Homer
naturæ poëtam vocarunt. Similitud

ius ac metaphoris, iisdem cum Homero
multum utuntur, ſumptis a Leonibus,
Serpentibus, Draconibus, Ventis, Pluvia,
Nive, Pruina, Rore, Grandine, Fulminibus ac Tonitruis, Nebulis, Nubibus, Torrentibus, Petris, Montibus, Vallibus, aliisque rebus. Forte id fit ob aliquam regionum ſimilitudinem. Phraſes quoque aut locutiones & vocum tropi non pauci conveniunt. *Ponere alicui malum*, pro facere, ſtatim initio Iliad. & poſtea ſæpe. Sic etiam in Sacris crebro, *Ponere*, pro Facere, accipitur. Et mox, *Multum volo*, pro Magis volo, poſitivum pro comparativo: *Furari animum aut cor*: *Induere impudentiam aut virtutem*. *Venire*, pro Abire, aut Ire: ſicut contra *Exire*, ſæpe in N. Teſtamento, pro Venire. *Luctum alicui venire*: Iliad. 1. & Jeſ. 47. v. 9. *Viduitas ac orbitas Babyloni venient una die*: i. e. accident. Affirmatione, ex contrarii negatione, idem inculcant: *Eloquitor, ne celes*. *Cadere ad pedes alicujus*, aut *pedes apprehendere*, pro Orare: ut Sunamitis Eliſæum orat 2 Reg.

4. v. 27. *Labor*, pro re noxia ac moleſ
Similiter multum repetitionibus, & e
poſitionibus aut exegeſibus, utunt
Animam rationalem uterque liber in p
ctore ac corde collocat; eoque etiam p
rimas inde ſignificationes ac phraſes ſir
les habent. Verum, de convenientia H
mericarum locutionum cum Sacris, pa
ſim in hoc opere aliquid dictum eſt.

Poſſet & Pindari magniloquentia,
multis, conferri cum S. Literarum ſe
mone. De quibus forte alias prolixi
dicetur. Hactenus *Flacius*.

Denique quod *Joach. Camerarius* de ſi
hoc in genere ſcriptis ait, idem nos
noſtris dictum volumus. Ita autem i
in fine procemii, quod præmiſit Notatic
figurarum Orationis in Apoſtolicis Sc
ptis. *Hæc noſtra opto, ut aliquibus pie*
*tis & bonarum artium ſtudioſis proſint,*
*ut doctis ac eruditis probentur. Noſtrum*
*certe conſilium rectum fuit &*
*honeſtum.*

I. N. J. C.

# ANNOTATIONES PHILOLOGICÆ IN NOVUM TESTAMENTUM, EX POLYBIO & ARRIANO EXCERPTÆ.

## IN MATTHÆUM.

CAP. I. 1. βίβλος γενέσεως] i. e. *Genealogia.* Γενέσεως vocabulum plane aptum & proprium huic loco eſſe, Arrianus oſtendit, qui aliquoties eo utitur de Alexandro, quando narrat, quibus majoribus ortus ſit, vel ad quos ſaltem generis ſui originem referri voluerit. Arrian. de exped. Alex. 7, 27, 4. ὅτι ἐκ θεοῦ τε αὐτῷ ἡ ΓΕΝΕΣΙΣ ξυνέβη, καὶ παρὰ θεοὺς ἡ ἀποχώρησις, *ſe & ex deorum genere ortum, & ad deos rediiſſe.* Recenſet ergo Matthæus, ut Arriani verbis utar, ἐκ τίνων αὐτῷ ἡ γένεσις ξυνέβη ἡ κατὰ σάρκα. Sic etiam 7, 29, 6. & 7. εἰς θεὸν τὴν ΓΕΝΕΣΙΝ τὴν αὐτοῦ ἀνέφερεν, *ad*

*Deum generis ſui originem referebat.* Et 4, 8, 3. τοῖν Διοσκούροιν λόγους γίγνεσθαι, ὅπως ἐς Δία νέχθη αὐτοῖν ἡ γένεσις, ἀφαιρεθεῖσα Τυνδάρεῳ *monem de Dioſcuris incidiſſe, quo pacto illorum ad Jovem relata eſſet, Tyndaro ablata,* item 3, 3,

*Ibid.* v. 19. παραδειγματίσαι) Eſt hæc ma ex iis Novi Teſt. vocibus, quas *Caſaubon* non facile alibi, vel nuſquam frequentius q apud Polybium reperiri. Nos igitur in lege iſto Scriptore propoſiti noſtri memores, loca notavimus, ex quibus verbi hujus ſignificatio tere queat. Ita de Ariſtomacho deterrimo c dam tyranno ait lib. 2. cap. 60. ſub fin. ὃν ὑπο ριον γενόμενον, οὐκ ἐν Κεγχρεαῖς ἔδει τὴν νύκτα βλούμενον ἀποθανεῖν, ὡς Φύλαρχος φησί. πε γόμενον δ' εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ μετὰ τιμω ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΖΟΜΕΝΟΝ, οὕτως ἐκλιπεῖν τὸ *Hunc, poſtquam fuit captus, oportebat, non ut a eſt Phylarchus, ſilentio noctis cruciatum Cenchreis ſed per Peloponneſum totam circumductum, & exe cauſa per omnium ora traductum, inter tormenta finire.* Ex quo loco apparet, primum παρα γματίζεσθαι, quia verbum τιμωρίας ſive *cru tus* ei additur, diverſum quid eſſe ab ipſo ſup cio, & licet cum eo arctiſſime hic quidem ſit c junctum, poſſe tamen quem παραδειγματίζ etiam ſine tormentis, ne dum ſine ultimo ſ plicio. Deinde iſtud quoque hinc patet, nc clam id fieri aut nocte, ſed palam & in conſpe omnium, vel certe ita, ut quantum fieri pot

exe

qui de Rhodiis ait Legat. 88. pag. 1267. lin.
δὲ σύγκλητος χρωμένη τῷ καιρῷ, καὶ βουλο-
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΣΑΙ τοὺς Ῥοδίους, ἀπόκρισιν ἐξέ-
, ἧς ἦν τὰ συνέχοντα ταῦτα. *Senatus ea occa-
ſus, quum publicare ad exemplum aliorum ſtul-
.Rhodiorum vellet, reſponſum edidit, cujus præ-
capita hæc erant.* Egerant autem Rhodii in
gatione fraudulenter ſimul & ſtulte, ibid.
τῆς τύχης ὥσπερ ἐπίτηδες ἀναβιβαζούσης ἐπὶ
ν, τὴν τῶν Ῥοδίων ἄγνοιαν, *fortuna velut de in-
a in ſcenam producente Rhodiorum ſtultitiam.*
ἀναβιβάζειν ἐπὶ σκηνήν, mire congruit cum
δειγματίζειν, hocque per illud pulchre illu-
ur. Neque enim ſtultitiam iſtam ulla re alia
icandam ſtatuebat Senatus Romanus, niſi ut
nſo ſuo eam omnibus faceret notam, Rho-
que tanquam exemplum hominum impro-
m publice ſpectandos proponeret, & per
ominum traduceret. Unde *cenſuere Patres,
: lautia aut aliud beneficium, neque ullum beni-*

*exemplum in ipſos ſtatuerent.* Quanquam hi eti
in capitis periculum adducti fuerunt. Nam p
ter ignominiam etiam ipſum ſupplicium verb
hoc denotat pag. 1000. lin. 11. *At turba partim*
*tari, partim dolere. Quod puerum recepiſſent, lat*
*geſtiebant; quod non & ſontes ſimul comprebenſi for*
*μηδὲ τυγχάνειν τῆς ἁρμοζέσης τιμωρίας, nec m*
*tas pœnas luerent, ægre ferebant.* Διὸ καὶ συνεχ
ἐβόων, ἄγειν κελεύοντες καὶ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΖΕΙΝ
*πάντων τῶν κακῶν αἰτίες, igitur continuis clam*
*bus malorum omnium auctores duci jubebant, ut*
*omnium ora traducti pœnis afficerentur.* Eoder
ſenſu exſtat verbale nomen pag. 1344. lin. 7. a
ne: *βελομένες ἀπάγειν τὰς δυνάμεις*, ΠΑΡΑΔΕ
ΜΑΤΙΣΤΕΟΝ *εἶναι τὴν τῶν προειρημένων ἐπανάςα*
*ἵνα μηδεὶς ἔτι ποιεῖν θαῤῥῆ τὸ παραπλήσιον τὸτ*
*Si revocare exercitus vellent, plane faciendum illis*
*hos ut caſtigarent exempli cauſſa, ne poſthac in m*
*tem cuiquam veniat tale quid audere.* Ubi tame
& alia quævis non capitalis pœna intelligi pot
quam & nomen *παραδειγματισμὸς* notat lib
cap. 36. p. 672. lin. 5. *τὸ δὲ* ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΣΜ
*κατὰ τὴν κριθοφαγίαν* [pœnæ hoc quoddam
nus erat in milites ignavos] *ὁμοίως συμβαίνοντ*
*περὶ πάντας, exemplum autem veſcendi ex hordeo i*
*omnes pariter editur.* Idem nomen de Dinon
uſurpatur, qui cum tormentis adhibitis ſcelen
eſſet convictus [*διὰ τῶν βασάνων ἐλεγχόμεν*
*ἀνθωμολογεῖτο* pag. 1448. lin. 5. a fine] tamen l
ignominia accepta in vita remanebat, de quo p
1449. init. *ἐξ ὧν θαυμάζειν ἦν, τίνι ποτὲ λογισ*

χ

... ὁ Δείνων προσανείχετο ζῆν, καὶ τὸν ΠΑΡΑ-
ΜΑΤΙΣΜΟΝ ὑπέμενε τοῦτον. *Itaque mirum vide-
r, qua ratione ſpeque adductus Dino ſupereſſe ad-
atque hujusmodi ludibrio traduci ſuſtineret.* Non
m delicti ſolum caſtigationem, ſed vel ma-
exempli documentum hoc verbo declarari.
io eſt quoque locus de Antiocho & Philippo
us, quorum inſignem erga Ptolemæum
um pupillum injuſtitiam graviſſime fortuna
ſterorum exemplum ulta eſſe dicitur lib. 15.
ıo. pag. 986. lin. 14. ἡ τύχη ἐκείνοις μὲν ἐπέθη-
τὰ ταῦτα τὴν ἁρμόζουσαν δίκην, τοῖς δ' ἐπιγε-
οις ἐξέθηκε κάλλιστον ὑπόδειγμα πρὸς ἐπανόρ-
ιν, τὸν τῶν προειρημένων βασιλέων ΠΑΡΑΔΕΙΓ-
ΙΣΜΟΝ. *Fortuna meritas mox ab iſtis pœnas exe-
& documentum poſteris corrigendi vitam ac mores,
um regum ſupplicium per omnium ora traductum,
uit.* Pro παραδειγματίζειν reperitur etiam
δειγμα ποιεῖν lib. 4. cap. 23. pag. 408. lin. 17.
ύλευον τῷ Φιλίππῳ, ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΟΙΗΣΑΙ
ακεδαιμονίους. *Philippo auctores erant, ut ſeve-
e exemplum in Lacedæmonios ſtatueret.* Et lib.
p. 22. pag. 780. lin. 3. a fine: ταύτην ἐξαν-
οδισάμενος Φίλιππος, καὶ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΟΙΗ-
*Hanc Philippus a ſe ſubactam quum ſubjeciſſet
, & in exemplum timendi cæteris ſtatuiſſet.* Aliud
nplum ex Demoſthene profert Camerarius
mment. utriusque linguæ pag. 315. lin. 44.
ἐστιν ὀργισθῆναι, καὶ κολάσαι, καὶ παράδειγ-
ποιῆσαι τοῖς ἄλλοις τοῦτον: *Par eſt, iraſci, & pu-
llum, & facere ut aliis exemplum ſit.* Plutar-
chus

chus, citatus a Stephano in Theſ. ſimpliciter infamare uſus eſt hoc verbo in l. de curioſ. qu dixit Archilochum obſcœnis verſibus ſe ipſu παραδειγματίζειν, i. e. infamem reddere, ſeu famiæ aut ignominiæ exponere. Sed & alio c dam, miro ſane modo adhibetur, pro fortu ſuam oſtentando aliorum miſeriæ quaſi inſul atque illudere, apud Polybium in excerpt. de tut. pag. 1476. lin. 2. *Quodſi quis Hasdrubalis Rep. adminiſtrandæ rationem intuebitur, hominis i viam ac mollitiem profecto mirabitur. Qui pri quidem reliquis civibus fame funditus pereuntibus convivia agitabat, & ſecundas menſas opipare in ctas apponebat, καὶ διὰ τῆς ἰδίας εὐεξίας* ΠΑΡΑΔ ΜΑΤΙΖΕ *τὴν ἐκείνων ἀτυχίαν, ſuæque cutis nito pinguedine aliorum calamitatem traducebat.* L dicunt *exempla facere in aliquem*, Plaut. Moſte 1, 67. Terent. Eun. 5, 1, 9. *exemplum omnibus fem ut eſſes*, & 5, 5, 4. *quæ futura exempla dicu hum indigna?* & 5, 7, 21. *uterque in re exempla* Ubi Donatus: *Nova ac mira tormenta quæ pro e plis narrentur, aut quæ documento ſint cæteris, n linquant, exempla dicuntur.* Et Tacitus *dare a alis exemplum* dixit Annal. 3, 37, 5. & *noviſſima e pla* pro graviſſimis pœnis, 12, 20, 4. Ita ei Gellius ait Noct. Att lib. 6. c. 14. *Tertia ratio v candi eſt, quæ παράδειγμα a Græcis nomin quum pœnitio propter exemplum eſt neceſſaria; ut ri ſimilibus a peccatis, quæ prohiberi publicitus i eſt, metu cognitæ pœnæ deterreantur. Idcirco ve quoque nostri exempla pro maximis graviſſimiſque*

*bant.* De verbi igitur notione ſatis, ut arbi-
r, conſtat. Sed cum ea ſit generalis, & in cujus-
pœnæ exemplo locum habeat, ſi quis jam por-
juærat, quænam hic ſpeciatim pœna ſit intelli-
ıda, equidem me, fateor, quod affirmem cer-
hil habere; niſi hoc unum, quod & verbum
m declarat, & quod ei opponitur λάθρα
λῦσαι, ignominiam indicari publicam. Ea
› potuit conſiſtere vel in capitali ſupplicio, de
Deut. XXII. 23. & ſeq. vel in libello repudii,
uo Deut. XXIV. 1. ſed publice dato, cum clan-
inum divortium indicetur verbis λάθρα
λῦσαι. Licuit enim Judæis & palam & clam
ortium facere. vid. *Lightfoot.* Vel alia quæ-
ı potuit eſſe ignominia, illis temporibus uſi-
in ejusmodi delicti genere, quale hoc eſſe
trabatur Joſephus. Chryſoſtomus item ac-
: pro *manifeſtare cum ignominia*, ſed a pœna le-
liſtinguit: Καίτοι γε οὐ παραδειγματισμοῦ μό-
ν ὑπεύθυνος ἡ τοιαύτη, ἀλλὰ καὶ κολάζε-
ὐτὴν ὁ νόμος ἐκέλευεν. ἀλλ' ὁ Ἰωσὴφ οὐ μόνον
εῖζον ἐκεῖνο, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔλαττον συνεχώρησε, τὴν
ην. οὐ γὰρ μόνον οὐ κολάσαι, ἀλλ' οὐδὲ παραδειγ-
ίσαι ἐβούλετο. *Et certe non ſolum publicationi ob-*
*ı erat hujusmodi fœmina, verum etiam puniri eam*
*ıbebat. Sed Joſeph non ſolum majus illud, ſed et-*
*quod erat minus remiſit, nempe ignominiam. Non*
*tantum non punire, ſed ne quidem publicare vole-*
Vide ſis *Laur. Ramireſii* Pentecontarchum
22.

*Ibid.* v. 20. *παραλαβεῖν*] Arrian. de exped. Alex. 7, 4, 11. *οἱ δὲ* ΠΑΡΑΛΑΒΟΝΤΕΣ *ἀπῆγον τὴν ἑαυτῦ ἕκαστος. Sponſi ſua quisque ſponſa accepta, receſſerunt.* Conf. Annot. Xenoph.

*Ibid.* v. 22. *πληρωθῇ*] *Vorſtio* de Hebraiſmis N. T. cap. 6. pag. 148. in Hebraiſmorum numero habendus non videtur hicce verbi *πληρῦν* uſus, cum Græci dicant *τὰς ὑποχέσεις πληρῶσθαι promiſſiones impleri, præſtari*, ſi id fiat, quod promiſſum eſt. Polybius eodem ſenſu ponit *συνεκπληρῶσαι* de virtut. & vit. pag. 1455. lin. 3. *βϐλομαι τὸ κατὰ τὴν προτέραν βίβλον ἐν ἐπαγγελίᾳ καταλειφθὲν* ΣΥΝΕΚΠΛΗΡΩΣΑΙ *τῶν φιληκόων ἕνεκα. Quod ſuperiori in libro polliciti ſumus, id nunc in gratiam eorum, qui diſcendi cupidi ſunt, exequi placet.* Cæterum quod *Eraſmus* verbum *impleretur* pro *perficeretur*, ignotum eſſe ait Latinis auribus, & ex Hebræi ſermonis proprietate relictum: refellitur ab ipſo Cicerone Orat. pro Cluent. cap. 18. *impudentiæ eſt id profiteri, quod non poſſis implere.*

*Ibid.* v. 23. *ὅ ἐςι μεθερμηνευόμενον*] ita Polybius lib. 6. cap. 24. pag. 657. lin. 15. *ἱππεῖς καὶ πεζὺς ἐκλέγυσι, τὺς καλυμένυς* Ἐχτραορδιναρίυς, Ὁ ΜΕΘΕΡΜΗΝΕΥΟΜΕΝΟΝ, *ἐπιλέκτυς δηλοῖ. Equites pediteſque ſeligunt, quos vocant Extraordinarios: ſi Græce vertas*, ΕΠΙΛΕΚΤΟΥΣ *vox ſignificat.* Et lib. 2. cap. 15. extremo: *τὸ δὲ τρᾶνς* ΕΞΕΡΜΗΝΕΥΟΜΕΝΟΝ ΕΣΤΙ *πέραν, διὸ τὺς ἐπέκεινα τῶν Ἄλπεων, τρανςαλπίνυς καλῦσι.*

*Ibid.*

*Ibid.* v. 25. ἕως ὃ] Jam a Chryſoſtomo, ſque pluribus, accurate copioſeque de hoc lo- diſputatum eſt, multisque exemplis Scriptu- confirmatum, hoc loquendi genere non ita. nporis antegreſſi terminum ſtatui, quin ſimul iverſum futuri ſpatium comprehendatur. Eo- m modo eſt apud Polybium lib. 2. cap. 10. pag. . lin. 10. Μάρκος ὁ Καρυνεὺς, ἀνὴρ πάντα τὰ αια τῷ κοινῷ τῶν Ἀχαιῶν πολιτεύματι πεποιη- ;, ΜΕΧΡΙ τῆς καταστροφῆς. *Marcus Carynenſis, vir a commune Achæorum omni officii genere ſemper ad vixit, egregie functus.* Similis locus eſt 2. *n.* VI. v. ult.] καὶ τῇ Μελχὸλ θυγατρὶ Σαοὺλ οὐκ ένετο παιδίον ΕΩΣ τῆς ἡμέρας τοῦ ἀποθανεῖν αὐ- .

Cap. II. 1. ἀπὸ ἀνατολῶν] Ἀνατολὴ eſt (1) *ortus ſive actus orientis ſolis aut lunæ.* Ita Poly- is & ex tempore & ex loco orientis lunæ con- ꝯtandum ait de noctis ſpatio vel confecto vel iduo lib. 9. cap. 14. pag. 771. lin. 16. a fine : ᾗ τὲ μὲν ἐκ τῶν περὶ τὰς ΑΝΑΤΟΛΑΣ καιρῶν καὶ τό- ων στοχαστέον. ποτὲ δὲ πάλιν ἐκ τῶν περὶ τὰς δύ- ς. *Et interdum quidem ex ortus, interdum vero tra ex occaſus tempore ducenda eſt conjectura.* Et ulo poſt dicuntur αἱ καθ᾽ ἡμέραν διαφοραὶ τῶν τολῶν, *differentiæ quæ in ortu lunæ per dies ſingulos tingunt.* (2) *Plaga mundi orientalis* lib. 9. cap. , pag. 779. lin. 15. a fine ἡ δ᾽ ἄκρα τῆς πόλεως έρκειται κατ᾽ αὐτὰς τὰς θερινὰς ΑΝΑΤΟΛΑΣ. *Qua um Solis aſtivum civitas reſpicit, arx imminet.* lib. 10.

cap. 10. pag. 812. ſub fin. πόλιν περιεχομένην θαλάττῃ μὲν ΑΠ' ΑΝΑΤΟΛΩΝ καὶ μεσημβρίας. *Urbem ab ortu ſolis & a meridie cinctam mari.* Item pag. 716. lin. 14. a fine. Et lib. 10. cap. 15. ſub finem, pag. 821. lin. 7. ἐπὶ τὸν λόφον ἐπέστησε, τὸν ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΩΝ. *In orientali tumulo ſtare juſſit.* Et pag. 813. lin. 14. & 25. (3) Metonymice *colentes ad orientem*, lib. 5. cap. 105. pag. 618. lin. 9. *Qui aliquid controverſiæ cum Attalo habebant, non jam ad Antiochum aut Ptolemæum*, οὐδὲ πρὸς μεσημβρίαν καὶ τὰς ἀνατολὰς ἔνευον. ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἑσπέραν ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν ἔβλεπον, *aut ad meridiem vel orientem ſe convertebant: ſed ad occidentem deinceps omnes ſpectabant*, i. e. ad Romanos. Significat præterea (4) *tempus exortus*, (5) *ipſum illum qui exoritur*, Luc. I. 78. (6) *Album illud, quod eſt ad radices unguium digitorum*, quas ſignificationes vide apud *Eraſm. Schmidium* ad h l. Ex quibus ſecundam eſſe hujus loci, cuivis liquet.

*Ibid.* v. 8. ἀκριβῶς ἐξετάσατε) Polyb. lib. 5. cap. 81. extremo: τῇ προνοίᾳ διεσφαλμένος, διὰ τὸ μὴ ΚΑΛΩΣ ΕΞΗΤΑΚΕΝΑΙ, ποῦ τὴν ἀνάπαυσιν ὁ Πτολεμαῖος εἰώθει ποιεῖσθαι. *Imprudentia lapſus, quia parum diligenter locum inquiſiverat, ubi quietem caperemoris haberet Ptolemæus.*

*Ibid.* v. 11. προσεκύνησαν αὐτῷ) Cum verbum hoc, uti monet Clariſſ. *Lambertus Bos*, frequentius, & quidem apud ΑΤτικωτέρους Scriptores cum *quarto caſu* junctum occurrat: ipſe etiam ali-

iote exempla *tertii caſus* ex Auctoribus profa-
conquiſivit; quibus & nos unicum ex Noſtro
amus, lib. 5. cap. 86. ſub finem: ΤΗ γδ᾽ ΟΙΚΙΑ
ΤΗ μᾶλλον ἀεί πως οἱ κατὰ Κοίλην Συρίαν ὄχλοι
ΣΚΥΝΟΥΣΙ. *Fit enim neſcio quomodo, ut Carle
i populi ad venerationem hujus regiæ magis incli-*
Non ergo constructio cum Dativo Hebrai-
t, uti quidem cenſet *Caſp. Wyſſius* in Dialecto-
a Sacra pag. ſII.

*Ibid.* v. 12. χρηματιϑέντες) Verbum hoc
quidem eadem, qua hic accipitur, ſignifica-
ie, haud multum tamen diſſimili frequenter
d Polybium occurrit de reſponſo, quod lega-
latur. Lib. 5. cap. 24. pag. 518. lin. 19. a fine:
όντων δὲ πρεσβευτῶν παρά τε Ροδίων καὶ Χίων
διαλύσεως τοῦ πολέμου, ΧΡΗΜΑΤΙΣΑΣ τούτοις, καὶ
ποκριθεὶς καὶ φήσας ἕτοιμος εἶναι διαλύεσθαι
ν καὶ πάλαι πρὸς Αἰτωλοὺς, τούτους μὲν ἐξέπεμπε.
*nt in eadem urbe Rhodiorum & Chiorum legati, de
ndo bello miſſi, his legationibus operam dedit;* (eas
ivit, iiſque reſponſum dedit;) *& ſimulatione
, quum paratum ſe diceret & nunc eſſe, & jam pri-
fuiſſe ad tranſigendum cum Ætolis, eos dimiſit.* Et
. 1093. lin. 5. ΕΧΡΗΜΑΤΙΣΕ τοῖς ἐκ τῆς Ρώμης
σβευταῖς. *Cum Romanorum legatis colloquium
ait.* Item pag. 1110. lin. 19. a fine, & pag. 1120.
5. ἡ σύγκλητος ΕΧΡΗΜΑΤΙΣΕ τοῖς παρὰ Φιλίπ-
πρεσβευταῖς. *Admiſſi ſunt in Senatum legati Re-
Philippi, & a Patribus auditi.* Et pag. 1125. lin.
παρεὶς τὸν ΧΡΗΜΑΤΙΣΜΟΝ, καὶ τὴν ἀπόκρισιν τῶν
παρα-

ϖροσεγγεγονότων. *Nullo dato reſponſo, aut habito loquio cum iis qui venerant.* Neque hinc longe illud pag. 194. lin. 8. ΧΡΗΜΑΤΙΣΑΣ ϖερὶ τῶν λόντων, *ſententia ſua de rebus futuris edita.* Quam cum Dativo perſonæ conſtruitur, in genere ſig ficat *agere quid cum alio.* Deſcendit enim a mine χρῆμα *res, negotium.* Cumque DEUS la re alia magis cum hominibus agat, quam c ipſis quacunque ratione loquendo: hinc & D cum hominibus loquens, χρηματίζειν dici Hebr. XII. 25. & quod ipſe loquitur κεχρηματ μένον, Luc. II. 26. & ad quos loquitur dicun χρηματίζεσθαι, hic & paulo poſt v. 22. Act 22. Hebr. VIII. 5. XI. 7. Conf. *Joach. Camerar.* hunc locum. Alia eſt hujus verbi notio, c idem nomen χρῆμα etiam pecuniam ſignifi pag. 1466. lin. 16. ἐχρηματίζετο τὰς ἄνδρας, *pecunia ſpoliabat.* Pro quo mox ponit ἐξηργυρί τα. Sed hæc ſignificatio nihil ad novum Te mentum.

*Ibid.* v. 16. καὶ ἀποςείλας ἀνεῖλε πάν] Elegans admodum dicendi genus, quo uti Polybius lib. 14. τὰς μὲν γὰρ ἐν ταῖς ὁδοῖς ΕΠΑ ΣΤΕΙΛΑΣ ΑΝΗΡΕΙ, τὰς δ' ἐκ τῶν τόπων ἐπανας γόντας ἐφόνευε. Sic Strabo quoque de Meliis quens, Ἀθηναῖοι δέ ποτε πέμψαντες, ἡβηδὸν ἀπέσφαξαν τοὺς πλείστους. Infra XIV. 10. καὶ π ψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. H *Caſaubonus.* Exſtat autem is locus non lib. 14. 13. cap. 4. pag. 938. lin. ult. In eo autem c

ſtit elegantia iſta, quod ἀποστείλας abſolute ſine nomine ponitur, nec exprimitur, quos miſerit. Cujusmodi exempla quædam etiam ex Xenophonte collegimus ad Matth. XI. 2. 3. Sic Plutarch. pædag. c. 14. §. 30. πέμψας ἀνεῖλε τὸν Θεόκριτον.

*Ibid.* v. 18. οὐκ εἰσί) εἶναι pro *vivere* uſurpant, & οὐκ εἶναι pro *non amplius vivere.* Arrian. Epict. pag. 388. lin. 9. ἔτι με ΕἶΝΑΙ θέλεις; *Vis me ultra vivere?* Et lib. 4. cap. 1. pag. 440. lin. 12. a f. εἰ ΟἹ ΖΩΝΤΕΣ ἦμεν ὠφέλιμοι, οὐχὶ πολὺ μᾶλλον ΑΠΟΘΑΝΟΝΤΕΣ ἂν, ὅτε ἔδει, καὶ ὡς ἔδει, ὠφελήσαιμεν ἀνθρώπους; *Si viviteramus utiles, non multo magis mortui quando oportebat & quomodo oportebat, juvemus homines?* De quo loquendi genere non inepte philoſophatur Epictetus, omnia mutari tantum ſtatuens, nihil interire, ne hominem quidem, quando moritur, lib. 3. cap. 24. pag. 387. lin. ult. θάνατος μεταβολὴ, οὐκ ἐκ τοῦ νῦν ὄντος εἰς τὸ μὴ ὂν, ἀλλ' εἰς τὸ νῦν μὴ ὄν. ΟΥΚΕΤΙ οὖν ΕΣΟΜΑΙ; οὐκ ἔσῃ, ἀλλ' ἄλλο τι. *Mors eſt mutatio, non ex eo quod nunc eſt in id quod non eſt*, ſive ut nihil ſit, ſeu in non ens, *ſed in id, quod nunc non eſt. Non ergo amplius ero. Non eris, ſed aliud quid.* In quid autem morte mutetur homo, Epictetus ſuo more ita ediſſerit lib. 3. cap. 13. pag. 313. hominem morientem abire εἰς τὰ φίλα καὶ συγγενῆ, εἰς τὰ στοιχεῖα. ὅσον ἦν ἐν σοὶ πῦρ, εἰς πῦρ ἄπεισιν. ὅσον ἦν γηδίου, εἰς γήδιον. ὅσον πνευματίου, εἰς πνευμάτιον. ὅσον ὑδατίου, εἰς ὑδάτιον, *ad amica & cognata, ad elemen-*

*menta: Quantum erat in te ignis, ad ignem diſcedit, quantum erat terra ad terram: quantum ſpiritus ad ſpiritum ſive in aërem: quantum aqua ad aquam.* Quæ quidem non ſpernendam nobis de morte ex hac locutione commentandi materiam præberent, ſi id nunc ageremus.

Cap. III, 7. *ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα*) Cum annotationes ex Xenophonte ſcriberem, in diſputationem quandam incidebam, in qua locus hic in eam ſententiam exponebatur, quaſi Phariſæi & Sadducæi contra baptiſmum Johannis venerint, eumque oppugnarint. Quæ interpretatio cum mihi propterea non videretur veriſimilis, quod & iſtud loquendi genus: *ἔρχεσθαι ἐπί τι*, alio plane ſenſu apud Xenophontem me legere meminiſſem, & in oratione Johannis, qua Phariſæos & Sadducæos objurgat, nullam ejus opinionis cauſam reperirem: cœpi inquirere, quid ponderis haberent, quæ in contrariam partem afferebantur rationes. Sed fuit nuper non nemo, qui nec quæ ego contra ſcripſeram, probaret, & epiſtola quadam alteram illam ſententiam de Phariſæis & Sadducæis, tanquam baptiſmi Johannei adverſariis tueretur. Quare liceat pauca reſpondere. Ac primum quidem illud monendum arbitror, (id quod ad ſingulas annotationes repetitum volo.) non me propterea vocum græcarum ſignificationes exemplis profanorum ſcriptorum confirmare, quod eas promiſcue quibusvis locis convenire putem, non conſidera-

ta rei, de qua agitur, ſententia, totiusque
ionis connexione. Sed hoc ſpero æquum
enarrandis veterum ſcriptis verſatum lecto-
per ſe intelligere, quoties verbi tantum
x notio explicetur, me ſtatuere, cum eadem
ionis quoque contextum congruere. Non
, quia ἔρχεσθαι ἐπί τι, apud Xenophontem ſi-
icat venire alicujus rei conſequendæ aut per-
ıdæ cauſſa, continuo etiam hic eo ſenſu uſur-
cenſeo; ſed ita judico, quia iſta ſignificatio
: loco eſt aptiſſima, ideo eam retinendam.
tuleram vero ex Xenophonte hæc exempla,
opæd. lib. 1. pag. 23. lin. 25. ubi Cyrus ad pa-
n: ἐγὼ μὲν πρός σε ΗΛΘΟΝ ΕΠ' ἀργύριον, *ad te*
*iebam argenti petendi cauſſa, quod ei perſolverem,*
*ſe in arte imperatoria me inſtituiſſe ajebat.* Lib. 4.
. 105. lin. 17. ἴτω τις ἐφ' ὕδωρ, *eat aliquis aqua-*
. Oecon. pag. 651. lin. 6. ὅμως δ' ἄν, καὶ εἰ ΕΠΙ
ΕΛΘΟΝΤΟΣ σου, καὶ μὴ ὄντος παρ' ἐμοὶ, εἰ ἄλ-
ι ἡγησαίμην ὁπόθεν σοι εἴη λαβεῖν, οὐκ ἂν ἐμέμ-
μοι. *Arbitror autem te, ſi ignis petendi cauſſa ve-*
*s ad me, atque illo equidem carerem: non repre-*
*ſurum, ſi alio te ducerem, unde petere poſſes.* His
ilia adſcripſeram ad Matth. XXVI. 50. ut ex
opæd. lib. 6. pag. 121. lin. 51. ἔδοξεν αὐτῷ ἐπι-
ιος εἶναι Ἀράσπας ΕΛΘΕΙΝ ΕΠΙ τοῦτο. *Viſus eſt*
*Araſpas idoneus, qui hanc ad rem ablegaretur.* Et
. 106. lin. 32. ἐδήλωσεν ἐφ' ἃ ἥκοι. *Quarum*
*m cauſſa veniſſet, expoſuit;* aliaque plura. Qui-
etiam nunc nonnulla ex Polybio & Arriano
amus; nec ſine cauſſa, ut appareat, quam fa-
mi-

miliaris ſit Græcis hæc loquendi ratio. Ita
lybius lib 10. cap. 31. pag. 843. lin. 16. *Hiſpani*
*malac viderint, ſe in amicitiam receptum, & quæ*
*poſtulet eſſe conſecutum*, πάντας ἐπὶ τὸ ἀυτὸ λ
ἥξειν, *cunctos ut eadem ab ipſo impetrent adventu*
Pag. 1264. lin. 25. τοὺς ἐπὶ τὰ χρήματα πα
τας, *qui ad pecunias accipiendas venerant.* Et
rian. Indic. 23, 1. οἱ δὲ ἐφ᾽ ὕδωρ ἐκβάντες, ὕδωρ
το. *Alii vero aquatum egreſſi, aquam attulerunt.*
tot exemplis, in quibus ἐπὶ cum accuſativo
eo, quo dixi ſenſu, conſtruitur, ne unum quid
adhuc oppoſitum fuit, in quo ἐπὶ item cum
cuſativo rei *contra* ſignificet; nam de accuſa
perſonæ hic non eſt quæſtio, quæ conſtructio
ne frequens eſt apud hiſtoricos in mentione
ſtilis aggreſſionis, ut apud Lucam XIV. 31. &
rodotum lib. 1. pag. 11. D. ἐλθεῖν ἐπὶ Λυδῶν πα
σὺν ἵπποισι, *Lydos invadere cum equis.* Item
16. C. & apud Arrianum 1, 1, 2. 1, 2, 5. 1, 5, 1
12, 5. quæ aliaque loca noſter in hunc aucto
index dabit, ſi quando in lucem edi potuerit.
legatur quidem locus Luc. XI. 17. πᾶσα β
λεία ἐφ᾽ ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα. Sed præterqu
quod nomen βασιλείας revera hic collectivu
eſt, perſonarum, etiam verbum διαμερισθεῖ
ſatis indicat, qua notione particula ἐπὶ ſit po
Verba autem Marci XVI. 2. (ita enim legend
puto pro XVI. 12.) ſi huc trahere placeat: lo
hic fortaſſe ita intelligendus foret: Veniſſe
ad baptiſmum, non ſuſcipiendi ejus, ſed tan
ſpectandi gratia. Quanquam nec mulieres
M

Marc. XVI. 2. ideo ad monumentum veniebant, ut otioſæ illud ſpectarent, ſed ut in eo ungerent corpus Domini. Nullum ergo, quod equidem ſciam, exemplum prolatum eſt, in quo præpoſitio ἐπὶ, nomini rem ſignificanti addita, & cum verbo veniendi, eundi, proficiſcendi, aliove ſimilem motum denotante conſtructa, pro *contra* uſurpetur. Sed jam argumenta contraria præcipua videamus. Primum hoc eſt, quod nulla fiat mentio confesſionis peccatorum; ſine pœnitentia vero eos eſſe baptizatos, neminem auſurum affirmare. Ad quod facilis eſt reſponſio: non recte propterea negari baptizatos fuiſſe Phariſæos, quod de illorum pœnitentia, ſine qua baptizari non potuerint, relatum nihil legatur. Neque enim opus neque moris eſt, ſemper omnia, quæ cuique rei conjuncta ſunt, ſimul narrare. Sufficit, ea ex rebus ipſis poſſe intelligi. Nam equidem eo ſatis declarari arbitror ipſorum pœnitentiam, quod Johannes ipſos juſſerit fructus edere dignos pœnitentia Matth. III. 8. Quod quid eſt aliud, quam non ſufficere, ſpeciem præ ſe ferre pœnitentiæ, verbisque eam profiteri; facta quoque eidem eſſe oportere conſentanea, animique mutationi reſpondere mutationem vitæ. Quod ſi non modo nullum ſignum dediſſent animi pœnitentis, ſed contra in malitia adeo pertinaces fuiſſent, ut etiam veniſſent oppugnatum baptiſmum: quis credat, Johannem eos ad fructus pœnitentiæ congruentes, & non potius ad ipſam pœnitentiam exhortaturum fuiſſe? Num

cap. 10. pag. 812. ſub fin. πόλιν περιεχομένην θαλάττῃ μὲν ΑΠ' ΑΝΑΤΟΛΩΝ καὶ μεσημβρίας. *Urbem ab ortu ſolis & a meridie cinctam mari.* Item pag. 716. lin. 14. a fine. Et lib. 10. cap. 15. ſub finem, pag. 821. lin. 7. ἐπὶ τὸν λόφον ἐπέστησε, τὸν ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΩΝ. *In orientali tumulo ſtare juſſit.* Et pag. 813. lin. 14. & 25. (3) Metonymice *colonies ad orientem*, lib. 5. cap. 105. pag. 618. lin. 9. *Qui aliquid controverſiæ cum Attalo habebant, non jam ad Antiochum aut Ptolemæum*, οὐδὲ πρὸς μεσημβρίαν καὶ τὰς ἀνατολὰς ἔνευον. ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἑσπέραν ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν ἔβλεπον, *aut ad meridiem vel orientem ſe convertebant: ſed ad occidentem deinceps omnes ſpectabant*, i. e. ad Romanos. Significat præterea (4) *tempus exortus*, (5) *ipſum illum qui exoritur*, Luc. I. 78. (6) *Album illud, quod eſt ad radices unguium digitorum*, quas ſignificationes vide apud *Eraſm. Schmidium* ad h. l. Ex quibus ſecundam eſſe hujus loci, cuivis liquet.

*Ibid.* v. 8. ἀκριβῶς ἐξετάσατε) Polyb. lib. 5. cap. 81. extremo: τῇ προνοίᾳ διεσφαλμένος, διὰ τὸ μὴ ΚΑΛΩΣ ΕΞΗΤΑΚΕΝΑΙ, ποῦ τὴν ἀνάπαυσιν ὁ Πτολεμαῖος εἰώθει ποιεῖσθαι. *Imprudentia lapſus, quia parum diligenter locum inquiſiverat, ubi quietem capere moris haberet Ptolemæus.*

*Ibid.* v. 11. προσεκύνησαν αὐτῷ) Cum verbum hoc, uti monet Clariſſ. *Lambertus Bos*, frequentius, & quidem apud ἀττικωτέρους Scriptores etiam *quarto caſu* junctum occurrat: ipſe etiam ali-

[illegible] exempla earum casus ex Auctoribus proſi-
[illegible] quiſivit; quibus & nos unicum ex Noſtro
[illegible]mus, lib. 5. cap. 86. ſub finem: τῇ δ' οἰκίᾳ
[illegible] μᾶλλον ἀεὶ [illegible] Συρίαν [illegible]
ΣΥΝΟΥΣΙ. [illegible] vestio quomodo, [illegible]
populi ad [illegible]tionem [illegible] regis [illegible]
Non [illegible] constructio cum Dativo Hebrai-
[illegible] quidem [illegible] in Dialecti
Sacra pagina [illegible]
[illegible]
[illegible] ἐχρημάτισε [illegible]. Verbum hoc
quidem [illegible], quo hic accipitur, ſignifican-
[illegible], haud [illegible] tamen diſſimili frequenter
[illegible] Polybio occurrit de reſponſo, quod lega-
[illegible] Lib. 5. cap. 24. pag. 518. lin. 19. à fine:
[illegible] [illegible] τῶν [illegible] καὶ [illegible]
[illegible] πολέμου, ΧΡΗΜΑΤΙΣΑΣ [illegible]
[illegible] ἑτοίμως [illegible]
[illegible] ἐξέπεμψε.
ut in eadem urbe Rhodiorum & Chiorum legatis, de
[illegible]ndo bello miſſi, his legationibus operam dedit; (eas
[illegible]vit, iisque reſponſum dedit; ) & ſimulatione
[illegible], quam [illegible] & [illegible] eſſe, & jam [illegible]
[illegible] ad tranſigendum cum Aetolis, eos dimiſit. [illegible]
[illegible] 5. ΕΧΡΗΜΑΤΙΣΕ [illegible] τῆς [illegible]
[illegible]. [illegible] Romanorum legatis colloquium
[illegible]. Item pag. 1110. lin. 19. à fine, & pag. 1110.
5. ἡ σύγκλητος ΕΧΡΗΜΑΤΙΣΕ [illegible]
[illegible] Senatum [illegible]
[illegible] [illegible]. Et pag. [illegible] lin.
[illegible] ΧΡΗΜΑΤΙΣΘΕΝΤΟΣ [illegible]

[illegible]

παραγεγονότων. *Nullo dato reſponſo, aut habito colloquio cum iis qui venerant.* Neque hinc longe abit illud pag. 194. lin. 8. ΧΡΗΜΑΤΙΣΑΣ περὶ τῶν μελλόντων, *ſententia ſua de rebus futuris edita.* Quando cum Dativo perſonæ conſtruitur, in genere ſignificat *agere quid cum alio.* Deſcendit enim a nomine χρῆμα *res, negotium.* Cumque DEUS nulla re alia magis cum hominibus agat, quam cum ipſis quacunque ratione loquendo: hinc & Deus cum hominibus loquens, χρηματίζειν dicitur, Hebr. XII. 25. & quod ipſe loquitur κεχρηματισμένον, Luc. II. 26. & ad quos loquitur dicuntur χρηματίζεσθαι, hic & paulo poſt v. 22. Act. X. 22. Hebr. VIII. 5. XI. 7. Conf. *Joach. Camerar.* ad hunc locum. Alia eſt hujus verbi notio, cum idem nomen χρῆμα etiam pecuniam ſignificet, pag. 1466. lin. 16. ἐχρηματίζετο τοὺς ἄνδρας, *Viros pecunia ſpoliabat.* Pro quo mox ponit ἐξηργυρίσατο. Sed hæc ſignificatio nihil ad novum Teſtamentum.

*Ibid.* v. 16. καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας) Elegans admodum dicendi genus, quo utitur Polybius lib. 14. τοὺς μὲν γὰρ ἐν ταῖς ὁδοῖς ΕΠΑΠΟΣΤΕΛΛΩΝ ΑΝΗΡΕΙ, τοὺς δ' ἐκ τῶν τόπων ἐπαναγαγόντας ἐφόνευε. Sic Strabo quoque de Meliis loquens, Ἀθηναῖοι δέ ποτε πέμψαντες, ἡβηδὸν κατέσφαξαν τοὺς πλείστους. Infra XIV. 10. καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. Hæc *Caſaubonus.* Exſtat autem is locus non lib. 14. ſed 13. cap. 4. pag. 938. lin. ult. In eo autem conſiſtit

ſiſtit elegantia iſta, quod ἀποςείλας abſolute ſine nomine ponitur, nec exprimitur, quos miſerit. Cujusmodi exempla quædam etiam ex Xenophonte collegimus ad Matth. XI. 2. 3. Sic Plutarch. pædag. c. 14. §. 30. πέμψας ἀνεῖλε τὸν Θεόκριτον.

*Ibid.* v. 18. *ἐκ εἰσί*) εἶναι pro *vivere* uſurpant, & ἐκ εἶναι pro *non amplius vivere*. Arrian. Epict. pag. 388. lin. 9. ἔτι με ΕΙΝΑΙ θέλεις; *Vis me ultra vivere?* Et lib. 4. cap. 1. pag. 440. lin. 12. a f. εἰ ΟΙ ΟΝΤΕΣ ἡμῶν ὠφέλιμοι, ἐχὶ πολὺ μᾶλλον ΑΠΟΘΑΝΟΝΤΕΣ ἂν, ὅτε ἔδει, καὶ ὡς ἔδει, ὠφελήσαιμεν ἀνθρώπους; *Si viviveramus utiles, non multo magis mortui quando oportebat & quomodo oportebat, juvemus homines?* De quo loquendi genere non inepte philoſophatur Epictetus, omnia mutari tantum ſtatuens, nihil interire, ne hominem quidem, quando moritur, lib. 3. cap. 24. pag. 387. lin. ult. θάνατος μεταβολὴ, ἐκ ἐκ τῦ νῦν ὄντος εἰς τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' εἰς τὸ νῦν μὴ ὄν. ΟΥΚΕΤΙ ἂν ΕΣΟΜΑΙ, ἐκ ἔσῃ, ἀλλ' ἄλλο τι. *Mors eſt mutatio, non ex eo quod nunc eſt in id quod non eſt*, ſive ut nihil ſit, ſeu in non ens, *ſed in id, quod nunc non eſt. Non ergo amplius ero. Non eris, ſed aliud quid.* In quid autem morte mutetur homo, Epictetus ſuo more ita ediſſerit lib. 3. cap. 13. pag. 313. hominem morientem abire εἰς τὰ φίλα καὶ συγγενῆ, εἰς τὰ ςοιχεῖα. ὅσον ἦν ἐν σοὶ πῦρ, εἰς πῦρ ἄπεισιν. ὅσον ἦν γηδίε, εἰς γήδιον. ὅσον πνευματίε, εἰς πνευμάτιον. ὅσον ὑδατίε, εἰς ὑδάτιον, *ad amica & cognata, ad elemen-*

*menta: Quantum erat in te ignis, ad ignem diſcedit; quantum erat terra ad terram: quantum ſpiritus ad ſpiritum ſive in aërem; quantum aqua ad aquam.* Quæ quidem non ſpernendam nobis de morte ex hac locutione commentandi materiam præberent, ſi id nunc ageremus.

Cap. III, 7. *ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα*) Cum annotationes ex Xenophonte ſcriberem, in diſputationem quandam incidebam, in qua locus hic in eam ſententiam exponebatur, quaſi Phariſæi & Sadducæi contra baptiſmum Johannis venerint, eumque oppugnarint. Quæ interpretatio cum mihi propterea non videretur veriſimilis, quod & iſtud loquendi genus: *ἔρχεσθαι ἐπί τι*, alio plane ſenſu apud Xenophontem me legere meminiſſem, & in oratione Johannis, qua Phariſæos & Sadducæos objurgat, nullam ejus opinionis cauſam reperirem: cœpi inquirere, quid ponderis haberent, quæ in contrariam partem afferebantur rationes. Sed fuit nuper non nemo, qui nec quæ ego contra ſcripſeram, probaret, & epiſtola quadam alteram illam ſententiam de Phariſæis & Sadducæis, tanquam baptiſmi Johannei adverſariis tueretur. Quare liceat pauca reſpondere. Ac primum quidem illud monendum arbitror, (id quod ad ſingulas annotationes repetitum volo.) non me propterea voces græcarum ſignificationes exemplis profanorum ſcriptorum confirmare, quod eas promiſcue quibusvis locis convenire putem, non conſi-

dera-

ta rei, de qua agitur, ſententia, totiusque
ionis connexione. Sed hoc ſpero æquum
i enarrandis veterum ſcriptis verſatum lecto-
i per ſe intelligere, quoties verbi tantum
& notio explicetur, me ſtatuere, cum eadem
ionis quoque contextum congruere. Non
), quia ἔρχεσθαι ἐπί τι, apud Xenophontem ſi-
icat venire alicujus rei conſequendæ aut per-
ndæ cauſſa, continuo etiam hic eo ſenſu uſur-
cenſeo; ſed ita judico, quia iſta ſignificatio
: loco eſt aptiſſima, ideo eam retinendam.
tuleram vero ex Xenophonte hæc exempla,
opæd. lib. 1. pag. 23. lin. 25. ubi Cyrus ad pa-
n: *ἐγὼ μὲν πρός σε* ΗΛΘΟΝ ΕΠ' *ἀργύριον*, *ad te*
*iebam argenti petendi cauſſa, quod ei perſolverem,*
*ſe in arte imperatoria me inſtituiſſe ajebat.* Lib. 4.
, 105. lin. 17. *ἴτω τις ἐφ' ὕδωρ*, *eat aliquis aqua-*
, Oecon. pag. 651. lin. 6. *οἶμαι δ' ἄν, καὶ εἰ* ΕΠΙ
ΕΛΘΟΝΤΟΣ *σου, καὶ μὴ ὄντος παρ' ἐμοὶ, εἰ ἄλ-*
*ι ἡγησαίμην ὁπόθεν σοι εἴη λαβεῖν, οὐκ ἂν ἐμέμ-*
*ψω.* *Arbitror autem te, ſi ignis petendi cauſſa ve-*
*s ad me, atque illo equidem carerem: non repre-*
*ſurum, ſi alio te ducerem, unde petere poſſes.* His
ilia adſcripſeram ad Matth. XXVI. 50. ut ex
opæd. lib. 6. pag. 121. lin. 51. *ἔδοξεν αὐτῷ ἐπι-*
*ιος εἶναι Ἀράσπας* ΕΛΘΕΙΝ ΕΠΙ *τοῦτο.* *Viſus eſt*
*Araſpas idoneus, qui hanc ad rem ablegaretur.* Et
, 106. lin. 32. *ἐδήλωσεν ἐφ' ἃ ἥκοι.* *Quarum*
*m cauſſa veniſſet, expoſuit*; aliaque plura. Qui-
etiam nunc nonnulla ex Polybio & Arriano
amus; nec ſine cauſſa, ut appareat, quam fa-
mi-

miliaris ſit Græcis hæc loquendi ratio. Ita
lybius lib 10. cap. 31. pag. 843. lin. 16. *Hiſpan*
*malac viderint, ſe in amicitiam receptum, & qua*
*poſtulet eſſe conſecutum*, πάντας ἐπὶ τὸ παραπλ
ἥξειν, *cunctos ut eadem ab ipſo impetrent advent*
Pag. 1264. lin. 25. τοὺς ἐπὶ τὰ χρήματα πα
τας, *qui ad pecunias accipiendas venerant.* Et
rian. Indic. 23, 1. οἱ δὲ ἐφ᾽ ὕδωρ ἐκβάντες, ὕδω
το. *Alii vero aquatum egreſſi, aquam attulerunt.*
tot exemplis, in quibus ἐπὶ cum accuſativo
eo, quo dixi ſenſu, conſtruitur, ne unum qui
adhuc oppoſitum fuit, in quo ἐπὶ item cum
cuſativo rei *contra* ſignificet; nam de accuſa
perſonæ hic non eſt quæſtio, quæ conſtructi
ne frequens eſt apud hiſtoricos in mentione
ſtilis aggreſſionis, ut apud Lucam XIV. 31. &
rodotum lib. I. pag. 11. D. ἐλθεῖν ἐπὶ Λυδῶν πα
σὺν ἵπποισι, *Lydos invadere cum equis.* Item
16. C. & apud Arrianum I, 1, 2. I, 2, 5. I, 5, 1
12, 5. quæ aliaque loca noſter in hunc aucto
index dabit, ſi quando in lucem edi potuerit
legatur quidem locus Luc. XI. 17. πᾶσα β
λεία ἐφ᾽ ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα. Sed præterq
quod nomen βασιλείας revera hic collectivu
eſt, perſonarum, etiam verbum διαμερισθ
ſatis indicat, qua notione particula ἐπὶ ſit po
Verba autem Marci XVI. 2. (ita enim legen
puto pro XVI. 12.) ſi huc trahere placeat: I
hic fortaſſe ita intelligendus foret: Veniſſ
ad baptiſmum, non ſuſcipiendi ejus, ſed tan
ſpectandi gratia. Quanquam nec mulieres
N

Marc. XVI. 2. ideo ad monumentum veniebant, ut otioſæ illud ſpectarent, ſed ut in eo ungerent corpus Domini. Nullum ergo, quod equidem ſciam, exemplum prolatum eſt, in quo præpoſitio *ἐπὶ*, nomini rem ſignificanti addita, & cum verbo veniendi, eundi, proficiſcendi, aliove ſimilem motum denotante conſtructa, pro *contra* uſurpetur. Sed jam argumenta contraria præcipua videamus. Primum hoc eſt, quod nulla fiat mentio confesſionis peccatorum; ſine pœnitentia vero eos eſſe baptizatos, neminem auſurum affirmare. Ad quod facilis eſt reſponſio: non recte propterea negari baptizatos fuiſſe Phariſæos, quod de illorum pœnitentia, ſine qua baptizari non potuerint, relatum nihil legatur. Neque enim opus neque moris eſt, ſemper omnia, quæ cuique rei conjuncta ſunt, ſimul narrare. Sufficit, ea ex rebus ipſis poſſe intelligi. Nam equidem eo ſatis declarari arbitror ipſorum pœnitentiam, quod Johannes ipſos juſſerit fructus edere dignos pœnitentia Matth. III. 8. Quod quid eſt aliud, quam non ſufficere, ſpeciem præ ſe ferre pœnitentiæ, verbisque eam profiteri; facta quoque eidem eſſe oportere conſentanea, animique mutationi reſpondere mutationem vitæ. Quod ſi non modo nullum ſignum dediſſent animi pœnitentis, ſed contra in malitia adeo pertinaces fuiſſent, ut etiam veniſſent oppugnatum baptiſmum: quis credat, Johannem eos ad fructus pœnitentiæ congruentes, & non potius ad ipſam pœnitentiam exhortaturum fuiſſe? Num

quis pater ad filium, eo ipſo tempore, quo is monitis ejus repugnat, eaque ſibi ſequenda non eſſe contendit, ita loquatur: Si te pœnitet prioris vitæ, fac talem te geras, ut vere te reſipuiſſe, ex moribus tuis posſit intelligi? aut ſi eum videat alia omnia, quam litterarum ſtudia tractantem, num ſic admoneat: Fac opus aliquod diligentiæ & doctrinæ tuæ appareat? Non hæc eſt oratio ad eum, quem ad meliorem frugem nondum ſe recipere videmus, ſed qui ſpem aliquam oſtendat probitatis & induſtriæ, quam ne ipſe fallat, hujusmodi ſermone eum excitamus. Præterea quid opus erat pœnitentiam nominatim ponere? cum ex eo, quod acceſſerint ad baptiſmum pœnitentiæ, ſatis ea posſit colligi, modo verba illa ἔρχεσθαι ἐπὶ τὸ βάπτισμα, ex communi Græce loquentium uſu, cujus exempla ſupra plurima poſui, recte intelligantur. Illud vero non video, qua ratione poſſit defendi, quod dicitur oratio Johannis pertinuiſſe ad ſolos Phariſæos, non ad alios baptizatos; cum Lucas diſertis verbis contrarium teſtetur III. 7. *Dicebat ad turbas, quæ exibant ut baptizarentur ab ipſo.* Verum Lucam ait ex Matthæo hic explicandum, quia Matthæus hoc loco ſit Luca copioſior. Sed vellem addita fuiſſet illa explicatio, quæ mihi tantum habere difficultatis videtur, ut verear, ne forte in divinando aberrem. Num enim ita ſtatuitur, illam turbam, quam a Johanne progeniem viperarum appellatam Lucas memorat, ſolos intelligendos Phariſæos & Sadducæos? Ego vero, quanquam nego

eos

ſolos intelligendos, tamen ad iſtos quoque tinniſſe orationem Johannis concedo, utpote quos eam habitam ſcribit Matthæus. Ergo hoc inter nos convenit, ad Phariſæos & Sadducæos directam fuiſſe orationem; ad ſolos, an alios quoque, nihil ad id, quod nunc inde colligam, pertinet. Vide enim, quantum inde firmamenti ad cauſſam meam ſtabiliendam accedat. Nam illi, quos Johannes alloquitur, certe venerunt ut baptizarentur, Luc. III. 7. Si ergo Phariſæos & Sadducæos alloquitur (ut certe alloquitur, quanquam non ſolos,) neceſſe eſt, illos quoque veniſſe ut baptizarentur; nam alioquin nomine τῶν ἐκπορευομένων ὄχλων βαπτισθῆναι αὐτοῦ comprehendi non poſſent. Ut res ſit manifeſtior, apponam ipſum Syllogiſmum: Illi, quos alloquitur Johannes, venerunt ut ab ipſo baptizarentur. Id ait Lucas III. 7. Atqui Phariſæi & Sadducæi ſunt, quos alloquitur Johannes. Hæc eſt illa, quæ dicitur, explicatio, ſi modo eam conjectura aſſecutus ſum. Ergo Phariſæi & Sadducæi venerunt ut baptizarentur a Johanne. Sin autem dicas in illa turba, quæ voluerit baptizari, ſe etiam Phariſæos & Sadducæos, qui noluerint: equidem nunquam adducar ut credam, Lucam nominaſſe quidem cupidos baptiſmi, intellexiſſe autem voluiſſe ejusdem adverſarios. Quin potius ego Lucam non aliter, ac ſcripſit, ſenſiſſe judico, eumque cum Matthæo puto ſic conciliandum, ut Johannes ſimul & ad Phariſæos, quod ait Matthæus, & ad reliquas turbas, quod ait

Lucas, verba feciſſe exiſtimetur. De locis Luc. VII. 29. & Matth. XXI. 25. quæ huic ſen tiæ videntur obſtare, ſatis jam dictum arbitr annotationibus Xenophonteis. Illa enim u quo interpretatus ſum, ſenſu accipi neceſſ facit hæc ipſa, de qua jamdudum diſputan Matthæi de Phariſæis & Sadducæis narratio. aliud etiam opponitur teſtimonium, idque Ph ſæorum, affirmantium Joh. VII. 48. nemi Principum aut Phariſæorum credere in C ſtum. Quid vero ſi Phariſæi mentiantur? ſi cauſſæ ſuæ ſerviant, & propterea nemine lorum in Chriſtum credere dicant, ut, quo gumentis a Chriſto non poterant abducere, tot ſummorum virorum exemplis abſtraher quid ſi paucos illos, qui in Chriſtum credel præ tanta cæterorum multitudine pro nulli bebant? Aut, quod maxime probabile vide annon fieri potuit, ut multi Phariſæorum in C ſtum crederent, id vero homines ſectæ ſuæ rent? Certe talem fuiſſe Nicodemum con quem non modo Phariſæum, ſed etiam pr pem Judæorum vocat Johannes III. 1. Ex p cipibus autem multos in occultanda fide Nic mo ſimiles fuiſſe, idem Johannes memoriæ didit XII. 42. *Verumtamen etiam ex princi multi crediderunt in eum: ſed propter Phariſæo confitebantur, ne e ſynagoga ejicerentur.* Ex loco ſimul apparet, quam levis ſit horum teſ auctoritas, utpote quos aperte falſos argui hannes. Iſti enim dicunt, neminem ex Pr

P

pibus credidiſſe in Chriſtum; Johannes contra teſtatur, multos ex Principibus credidiſſe in eum: ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Si ergo quod de Principibus dicunt, verum non eſt: quis eos de aliis vera locutos præſtabit? Denique baptizatos fuiſſe hos Phariſæos & Sadducæos, quos Johannes tam acerbe & aſpere compellat, non aliunde puto firmius demonſtrari poſſe, quam ex hac ipſa oratione. Nam ad eos ipſos Phariſæos & Sadducæos, quibuscum ipſi hic res eſt, ita loquitur Baptiſta v. 11. *Ego quidem baptizo vos aqua ad pœnitentiam.* Ad quod argumentum eludendum, quidquid ex adverſo afferatur, par futurum haud exiſtimo. Neque puto quenquam eo progreſſurum, ut dicat, Johannem relictis Phariſæis & Sadducæis ad quos v. 7. cœperat loqui, nunc v. 11. ad cæteram turbam ſe vertere. Nullum enim eſt indicium mutatæ perſonæ auditoris; ſed ad quos initio dirigitur, ad eosdem indeflexo curſu ad finem usque fertur oratio; ut eam ad alios derivare velle, ſit vim inferre ſermoni. Omniumque minime ii, qui contra diſputant, hæc verba alio transferre debent aut poſſunt, quippe cum ſtatuant, ſolis hæc dici Phariſæis & Sadducæis; ut non liceat ipſis eo confugere, quod ad promiſcuam multitudinem Joannes orationem ita temperarit, ut alia aliis congruerint. Neque ſane conveniret, qui Johannem ad ſolos Phariſæos & Sadducæos locutum contendat, licet Lucas ad quosvis locutum dicat, eum nunc, ubi Matthæus

ad Phariſæos & Sadducæos locutum ait, idem negare. Atque hæc fere habui, quæ pro baptiſmo Phariſæorum & Sadducæorum contra illam epiſtolam dicerem; quibus ſpero facile quosvis aſſenſuros, modo totam oratiunculam Johannis apud Matthæum legant, atque inprimis ad verſum undecimum animum advertant. Quodſi cui tamen ne hæc quidem ſatisfaciant, facile patior, quemvis quod ſibi verum videatur, ſequi, præſertim in re hujusmodi, in qua errare nihil habeat periculi.

*Ibid.* ὑπέδειξεν) Laborare video nonnullos interpretes in verbi hujus expoſitione, ſollicitos maxime de præpoſitione ὑπὸ, cujus vim minime omnium aſſecutus videtur *Eraſmus*, qui, ſecutus aliorum quorundam verborum analogiam, quibus ὑπὸ junctum clandeſtini quid ſignificat, pro veteris interpretis verbo *demonſtravit*, mavult *ſubindicavit*, ſive *ſubmonſtravit*, i. e. ut ipſe exponit, *clanculum indicavit & admonuit, ut fugerent imminens periculum*. Quodſi omnino hujusmodi aliquo verbo compoſito utendum eſt, *præmonſtrare* forte huic loco magis conveniret, eo ſenſu, quo *Terentius* dixit *præmonſtratorem* in Heaut. 5. 1. 2. *Ego me non tam aſtutum, neque ita perſpicacem eſſe, id ſcio: Sed hic adjutor meus, & monitor, & præmonſtrator Chremes hoc mihi præſtat.* Ad quem locum *Guyetus* obſervat, & Plautum verbo *præmonſtrare* pro *docere* uſum. Inde ὑπόδειγμα *exemplum*. Ita *Ev. Schmidius* ait, ὑποδεικνῦναι eſſe hoc loco, *exemplum agendi alicui ſuppeditare*, quaſi diceret:

Quis

s baptizatorum percepto fructu baptiſmi, pa-
n intra ſe conſcientiam, Deumque ſibi recon-
tum ſentiens, ſuo exemplo vos docuit huc
ire? Hæc *Schmidius*. Sed non aliunde ver-
m ſignificationes rectius cognoſcuntur,
a exemplis, quibus in hoc quidem verbo ita
ıdamus apud Polybium, ut faſtidium ſit alla-
copia, ſi omnia tranſcribantur. Hoc tamen
a afferemus, quo pauciora dederunt Lexico-
hi. Lib. 2. cap. 22. init. pag. 153. lin. 12. ὧν τοῖς
λεῦσι Κογκολιτάνῳ καὶ Ἀνηροέςῳ, παραυτίκα
ρυσίε προτείνοντες πλῆθος, εἰς τὸ μέλλον δὲ
ΔΕΙΚΝΥΟΝΤΕΣ τὸ μέγεθος τῆς Ῥωμαίων εὐδαι-
ς, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὑπαρξόντων αὐτοῖς ἀγαθῶν
ρατήσωσι, προσετρέποντο καὶ παρώξυνον πρὸς τὴν
ωμαίων ςρατείαν. *Horum reges Concolitanum &*
*eſtum, magnam in præſens auri vim illis exhiben-*
*futurum magnitudinem Romanarum opum ob o-*
*ponentes, & immenſas divitias quibus parta victo-*
*ut fruituri, hortantur incitantes ad bellum Ro-*
*s inferendum.* Lib. 2. cap. 33. init. τῶν χιλιάρ-
ΥΠΟΔΕΙΞΑΝΤΩΝ ὡς δεῖ ποιεῖσθαι τὸν ἀγῶνα.
*eos edocuiſſent tribuni, quomodo pugnam capeſſere*
*ent*. Lib. 2. c. 49. init. *Nicophanes igitur ubi ad*
*u veniſſet, ſermonem cum eo habet de patria ſua*
*ter & ſummatim, quæ res poſtulabat: at de ſumma*
*s plurimus illis ſermo fuit, ex Arati mandatis atq;*
*is.* Αὗται (ἐντολαὶ) δ' ἦσαν, ΥΠΟΔΕΙΚΝΥΝΑΙ τὴν
ιῶν καὶ Κλεομένυς κοινοπραγίαν, τί δύναται,
τοι τείνει, καὶ δηλῦν ὅτι πρώτοις μὲν αὐτοῖς
ῖος εὐλαβητέον. *Ea autem erant: ut ob oculos*

 *regi*

*regi ponerent, hæc Ætolorum & Cleomenis ſocietas quam vim haberet, & quo ſpectaret. Oſtenderentque primum quidem Achæis periculum imminere.* Hic quis non intelligit ὑποδεικνῦναι recte verti *ob oculos ponere*, cum mox pro eo δηλȣ̃ν ſcribatur. cap. 61. p. 204. lin. 23. ταῦτα μὲν ἡμῖν ἐδήλωσε, βȣλόμενος ΥΠΟΔΕΙΞΑΙ τὴν κλεομένȣς μεγαλοψυχίαν. *Hæc quidem Phylarchus narravit, ſtudio commendandi Cleomenis magnanimitatem.* Narraverat autem hæc Phylarchus in hiſtoria, quam ſcripſerat, de quo & paulo poſt dicit: ἕως τȣ́τȣ διεσάφησε, *rem hactenus perſecutus eſt.* Ita lib. 3. cap. 6. init. ἔνιοι δὲ τῶν συγγεγραφότων τὰς κατ' Ἀννίβαν πράξεις, βȣλόμενοι τὰς αἰτίας ΥΠΟΔΕΙΚΝΥΝΑΙ ἡμῖν, δι' ἃς Ρωμαίοις καὶ καρχηδονίοις ὁ προειρημένος πόλεμος ἐνέστη. *Eorum qui res Hannibalis memoriæ prodiderunt, nonnulli quum exponere cauſſas vellent, ex quibus ortum eſt inter Carthaginienſes ac Romanos bellum.* Lib. 6. cap. 39. p. 676. lin. 4. περὶ ὧν ΥΠΕΔΕΙΞΑΜΕΝ ἄρτι διὰ πλειόνων κατὰ μέρος. *Cujus particularem deſcriptionem ante ſumus perſecuti.* pag. 628. lin. 16. συμβαίνει δὲ τȣ̀ς πλείςȣς τῶν βȣλομένων διδασκαλικῶς ἡμῖν ΥΠΟΔΕΙΚΝΥΕΙΝ περὶ τῶν τοιȣ́των, τρία γένη λέγειν τῶν πολιτειῶν. *Qui de hujuſmodi rebus via & arte diſſerere inſtituunt, tres Rerumpubl. formas enumerant.* Lib. 2. cap. 67. pag. 212. lin. 3. προορώμενος τὸ μέλλον Φιλοποίμην ὁ μεγαλοπολίτης, τὸ μὲν πρῶτον ΥΠΟΔΕΙΚΝΥΕΙΝ ἐπεβάλλετο τοῖς προεςῶσι τὸ συμβησόμενον. *Philopœmen Megalopolitanus videns quod futurum erat, de ingruente periculo ductores ordinum initio admonere ſtatuit.* Lib. 3. cap. 33. ſub fin. ΠΑΡΕ-

ΡΕΚΑΛΕΙ τὰς δυνάμεις ΦΑΝΕΡΩΣ ἤδη πρὸς τὸν κατὰ ῥωμαίων πόλεμον, ΕΜΦΑΝΙΖΩΝ μὲν, ὃν τρόπον ἔκδοτον αὐτὸν ἐγχειρήσαιεν αἰτεῖσθαι ῥωμαῖοι, καὶ πάντας τοὺς τοῦ στρατοπέδου προεστῶτας· ΥΠΟΔΕΙΚΝΥΩΝ δὲ τὴν τῆς χώρας ἀρετὴν εἰς ἣν ἀφίξονται. *Aperte jam exercitum ad bellum contra Romanos hortari. Narrabat illis auſos eſſe Romanos, & ſe & omnes ductores exercitus ad deditionem poſcere. Commemorabat etiam regionis bonitatem, in quam eſſent venturi.* Lib. 3. cap. 38. extremo: Καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῆς ὁράσεως εἰθίσμεθα συνεπιστρέφειν ἀεὶ τὰ πρόσωπα πρὸς τὸ κατὰ τὴν ἔνδειξιν ΥΠΟΔΕΙΚΝΥΜΕΝΟΝ, οὕτω καὶ τῇ διανοίᾳ χρὴ συνδιανεύειν καὶ συῤῥέπειν ἐπὶ τοὺς τόπους ἀεὶ τοὺς διὰ τοῦ λόγου συνεπιδεικνυμένους. *Sicut in aſpectu ſolemus faciem ſubinde convertere ad illud, quod digiti indicio fuerit demonſtratum: ſic, ut quaque loca oratione fuerint ſubindicata, ad illa cogitationem ſtatim noſtram circumagere ac dirigere debemus,* cap. 47. item extremo: εἰ μὴ θεὸς ἤ τις ἥρως ἀπαντήσας τοῖς περὶ τὸν Ἀννίβαν ΥΠΕΔΕΙΞΕ τὰς ὁδούς. *Niſi Deus aut heros aliquis Hannibali occurriſſet, qui viam indicaret,* pag. 287. lin. 10. a fine: ἐνδεικνύμενος αὐτοῖς τὰ περὶ τὸν Πάδον πεδία, καὶ καθόλου τῆς εὐνοίας ὑπομιμνήσκων τῆς τῶν κατοικούντων αὐτὰ Γαλατῶν, ἅμα δὲ καὶ τὸν τῆς ῥώμης αὐτῆς τόπον ΥΠΟΔΕΙΚΝΥΩΝ, ἐπὶ ποσὸν εὐθαρσεῖς ἐποίησε τοὺς ἀνθρώπους. *Circumpadanos campos illis oſtentans, & incolarum Gallorum benevolentiam erga ipſos ſubinde memorans, ipſius quoque Romæ locum deſignans, aliquanto alacriorem militem reddebat.* P. 533. l. 5. a fine: ΥΠΟΔΕΙΚΝΥΕΙΝ ἐλπίδα καθόδου, *ſpem reditus oſtendere, ſive facere.* p. 1345.

lin. 8. τὰ τῆς τύχης ἄδηλα πολλάκις ὑπεδείκνυον. *Incertos fortunæ caſus ſæpe commemorabant.* Ita etiam pag. 189. lin. 1. pag. 388. lin. 18. a fine. pag. 1302. lin. 15. Et pag. 1277. lin. 19. ei opponitur ἐντέλλεσθαι, τὰ μὲν ΥΠΟΔΕΙΞΑΣ, τὰ δὲ ἐντειλάμενος, *partim docens, partim præcipiens.* Ex quibus, uti & reliquis N. Teſt. locis, puta Luc. VI. 47. XII. 5. Act. IX. 16. XX. 35. apparet, præpoſitione ὑπὸ augeri, non imminui hujus verbi ſignificationem, eamque latiſſime patere, & eſſe *ob oculos ponere, oſtendere, commemorare, monſtrare, demonſtrare, docere, declarare, indicare, exponere, exponendisque cauſſis & rationibus ſuadere.* Unde lib. 1. cap. 69. pag. 98. lin. 17. a fine, ὑπεδείκνυε pro loci ſententia redditur: *perſuadere eis aggreditur.* Et lib. 2. cap. 50. princ.: Ἀντίγονος ἀκούσας ταῦτα καὶ δόξας ἀληθινῶς καὶ πραγματικῶς ΥΠΟΔΕΙΚΝΥΝΑΙ τὸν Ἄρατον. *Hæc cum intellexiſſet Antigonus, verum ac prudens Arati conſilium judicans.* Er habe die Sachen klüglich vorgeſtellet. Pag. 1112. lin. 10. τοῦ δὲ βασιλέως συγκαταθεμένου τοῖς ΥΠΟΔΕΙΚΝΥΜΕΝΟΙΣ. *Aſſentiente Rege ei conſilio quod monſtrabatur.* Idemque valet quod ἀποδεικνύειν pag. 749. lin. 7. confer pag. 98. lin. 17. *Gerhardus, ſubintellige,* inquit, ὁδὸν, *qua via effugere poſſitis.* Et ita ſupra Polybius: ὑπέδειξε τὰς ὁδούς. Sed tamen cauſſam potius rationemque, quare id ipſis ſit faciendum, declarari hoc verbo putem; altero autem φυγεῖν viam modumque effugiendi, hoc ſenſu: *Quis vobis & quibus rationibus hoc perſuaſit, ut iſto modo evitetis imminens ſupplicium.* Ita infinitivo utitur

Pau-

ſ 1. Cor. V. 9. ἔγραψα ὑμῖν, μὴ συναναμίγνυ-
όμενοις, & Epheſ. IV. 1. παρακαλῶ ὑμᾶς ἀξίως
ἰ[illegible]σαι, 1. Theſſ. IV. 10. 1. Tim. 1. 3. & aliis
innumeris. Qui infinitivus exponitur:
γητε, ut 1. Cor. XVI. 12. παρεκάλεσα αὐτὸν
[illegible]η, & 2. Cor. XII. 8. vide Poſſelii Syntaxin
ivorum reg. 1. Eſt autem interrogatio
:gantis, qualis Matth. XXIII. 33. ſed admi-
qualis Gal. III. 1. Miratur enim Baptiſta,
t, quod Phariſæi & Sadducæi metu cœleſtis
rculſi, ejus placandæ cauſſa ad baptiſmum
int, cum illorum quidem animis juſtitiæ
), horum vero epicuræa quædam ſecuritas
iitus inſediſſet, ut cadere in ipſos tantus di-
iuminis metus non videretur. Eodem
interpretatur Chryſoſtomus. πόθεν ἡ το-
γέγονε μεταβολή; τίς τὸ τραχὺ τῆς γνώμης
ατεμάλαξε; τίς δὲ ὤρθωσε τὸ ἀνίατον; *Unde*
*facta eſt mutatio? Quis aſperitatem animi ve-*
*ollivit? quis ſanavit id quod erat immedicabi-*
t paulo ſuperius: εἰ δέ τις μετὰ ἀκριβείας
χει τοῖς λεγομένοις, καὶ ἐγκώμιον τὴν ἐπιτίμη-
ρασε. θαυμάζων γὰρ αὐτοὺς ὅτι ὀψέ γέ ποτε
ὕναντα αὐτοῖς σχεδὸν εἶναι δοκοῦντα ἠδυνήθησαν,
ἔλεγε. *Quodſi quis diligenter attendat iis*
*cuntur, etiam laude increpationem temperat,*
*nim hæc admirans eos, quod tandem tamen ali-*
*, quæ ipſis pene impoſſibilia videbantur eſſe, fa-*
*fuerint.*

*Ibid.* v. 8. ἀξίους τῆς μετανοίας.) Fructus hi
di-

[illegible]

[illegible]

*lamonii cum Tegeatibus congreſſi ſunt, ſuperio-* *ſiſtere:* ΗΔΗ ΔΕ σφι ΚΑΙ ἡ πολλὴ τῆς Πελοποννήσου *ἦν κατεστραμμένη. Quin etiam magna pars* *mneſi eis parebat.* Simile exemplum citat *us* ex *Gregorio:* οὐ τῶν ἀγεννῶν μόνον, ἀλλ' ΚΑΙ τῶν εὖ γεγονότων. Itemque ex Syne- τοῦτο τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν, ΗΔΗ ΔΕ ΚΑΙ τοῖς ις τὸ περιμάχητον ἦν. Ut proinde creſcat o, & hoc dicatur: Non ſolum adoptari alios, qui pari cum Judæis jure fruantur: tiam, quod majus eſt, Judæos plane exci- iri, ni vere reſipiſcant. Sed *Chryſoſtomus* *η* de propinquitate temporis exponit. Le- s ergo eſto judicium. Quanquam & Chry- mus hic incrementum aliquod orationis ſcit, licet id in adverbio ἤδη non ponat: ὲρ λέγω, φησίν; ὅτι ἀποστερεῖσθαι μέλλετε τῆς τὸν πατριαρχῶν συγγενείας, καὶ ἑτέρους ὁρᾶν ἀπὸ λίθων εἰς τὴν ὑμετέραν εἰσαγομένους προ- ων. οὐδὲ γὰρ μένοι τέτη τὰ τῆς τιμωρίας ὑμῶν:

*perveniunt*, *ſed etiam ulterius progredientur pœ veſtræ. Jam enim, inquit, ſecuris ad radicem a borum poſita eſt.*

*Ibid.* v. 17. εὐδόκησα.) Eſt hoc alteru verbum ex eorum numero, quæ non facile alit vel nusquam frequentius, quam apud Pol bium reperiri teſtatur *Caſaubonus*. Quare quc *Eraſmus Reterodamus* ſcribit ad h. l. *verbum eſſe p culiare divinis literis*, ſi hoc voluit dicere, i proprium eſſe divinis litteris, ut aliis Scripti ribus non ſit commune, ſatis refellitur vel e ſolo Polybio. Licet vero pleraque exempla a unam reduci posſint ſignificationem gener lem, ut ſit *bene de aliqua re vel perſona exiſtimar* id quod ipſum verbi ἔτυμον declarat, compoſi ex εὖ *bene*, & δοκέω *puto*, *exiſtimo*: placet tame ex rerum, quibus accommodatur, diverſitat diſcrimina quædam conſtituere, iisque ſubjic re & Polybii & Nov. Teſt. loca. Notat ergo

I. *Rem quampiam vel perſonam probar eam gratam & acceptam habere, ea delectari, vel aliquid, conſentire, aſſentiri, inter ſe convenir* Lib. 1. cap. 83. pag. 118. lin. 4. *Carthaginienſ jam prope quingentos id genus homines carceribi incluſos tenebant; cum Romani graviter ſuccenſe illis eo nomine ceperunt. Sed iidem miſſis legati ubi rogatu ſuo omnes recepiſſent*, ἐπὶ τούτοις ΕΥΔΟ ΚΗΣΑΝ, ὥστε παραχρῆμα τοῖς καρχηδονίοις αὐτι δωρήσασθαι τοὺς ὑπολειπομένους παρ' αὐτοῖς αἰχμα

λύσυς ἐκ τȣ̃ περὶ Σικελίαν πολέμȣ. *Gratum adeo id officium habuerunt, ut extemplo Carthaginienſibus ipſi vicisſim donarent, quotquot adbuc reſtabant penes ipſos captivi e bello in Sicilia geſto.* Lib. 3. cap. 8. pag. 228. lin. 12. a fine: ἐδένα γὰρ ΕΙΔΟΚΕΙΝ τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν ἐν Καρχηδόνι, τοῖς ὑπ' Αννίβȣ περὶ τὴν Ζακανθαίων πόλιν πραχθεῖσι. *Neminem enim Carthagine, qui quidem aliquo loco eſſet in Rep. ea approbaſſe, quæ erga Saguntinorum civitatem fecit Hannibal.* Lib. 4. cap. 22. pag. 406. lin. 24. ἀπιςȣ̃ντες οἱ τρεῖς ἑνὶ τῶν δυοῖν Αδειμάντω, διὰ τὸ συνειδέναι μὲν σφίσι πάσας τὰς ἐπιβολάς, μὴ λίαν δὲ τοῖς γιγνομένοις ΕΥΔΟΚΕΙΝ. *Tres illos fidem Adimanti (is erat alter e duobus) ſuſpectam habentes; quod omnium inceptorum conſcius parum ſibi illa placere oſtenderat.* Lib. 5. cap. 107. pag. 620. lin. 10. Αἰτωλοὶ δὲ παρ' αὐτὰ μὲν ΕΥΔΟΚΟΥΝΤΕΣ τῇ γενομένῃ διαλύσει πρὸς τȣ̀ς Αχαιȣ̀ς, ὡς ἂν μὴ κατὰ γνώμην αὐτοῖς τȣ̃ πολέμȣ προκεχωρηκότος. *Ætoli, quibus parum ex animi ſententia bellum ſucceſſerat, repente illi quidem pace confecta lætari.* Quod etiam ad ſequentem ſignificationem referri poſſit. Lib. 5. cap. 93. pag. 603. lin. penult. *Ad hæc poſtulabatur, ut divites qui fundos poſſidebant, tertiam fundorum ſuorum partem conferrent ad ſupplementum novorum civium. Alii neque pomæria urbis minui ſuſtinebant:* ȣ̓́τε τὸ τρίτον τῶν κλήρων ΕΥΔΟΚΟΥΝ εἰσφέρειν μέρος, *neque de collatione tertiæ partis poſſeſſionum ſuarum conſentiebant.* Lib. 14. cap. 2. pag. 945. lin. 8. a fine: τὸν μὲν Πόπλιον ΕΥΔΟΚΕΙΝ καὶ σπȣδάζειν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. *Publio*

*Publio quidem conditiones probari, eumque ſ pacis duci.* Lib. 17. cap. 33. pag. 1073. lin. 1 13. *Loquentem Parmenionem interpellans, D inquit, plura dicere.* οὐ γὰρ ἐπὶ Ρωμαίων, ἀλλ Ροδίων ὑμῖν ΕΥΔΟΚΩ διακριθῆναι περὶ τῶν ἀντιλ μένων. καὶ τότε μὲν ἐπὶ τούτοις διέλυσαν τὸν λογον, οὐδαμῶς ΕΥΔΟΚΗΣΑΝΤΕΣ ἀλλήλοις. *enim Romanis judicibus, ſed Rhodiis, diſceptare controverſias mihi placet. Ita colloquium tun ſolutum, quum nullo modo inter ipſos conve* Excerpt. de virtut. & vitiis pag. 1442. in *Sed poſtea quam Rex adoleſcentiam attigit, colle ſatis magnam pecuniæ vim Alexandriam miſit,* καὶ τὸν Πτολεμαῖον αὐτὸν, καὶ τοὺς περὶ τὴν α ΕΥΔΟΚΗΣΑΙ τῇ πρότερον αὐτοῦ συςολῇ, καὶ τ δεῖν προέσθαι, *adeo ut Ptolemæus & cæteri aulici rem illius parſimoniam ac diligentiam vehem probarint.* Contrarium eſt δυσαρεςεῖν & δ ρεςεῖσθαι lib. 5. cap. 107. pag. 620. lin. 17. οὐδέ χρόνον διαλιπόντες ΔΥΣΗΡΕΣΤΟΥΝ καὶ κατεμ φοντο τὸν Αγέλαον. *Iidem tamen ne minimo dem ſpatio temporis interjecto, ægre ferre, & laum incuſare.* Lib. 3. cap. 8. pag. 229. li ἐπείπερ ἐξ ἀρχῆς ΔΥΣΗΡΕΣΤΟΥΝΤΟ τοῖς ὑπ βου πραττομένοις. *Siquidem ſemper ipſis facta nibalis diſplicuerant.*

H. *In aliquo acquieſcere, eo contentum neque aliud quid requirere*; quæ ſignificati pleriſque locis cum ſuperiore convenit. 1. cap. 8. p. 11. lin. 13. ὥςε τοὺς Συρακουσίους κα

ἐς ΕΥΔΟΚΟΥΜΕΝΟΥΣ ἐπὶ ταῖς τῶν στρατιω-
χαιρεσίαις, τότε πάντας ὁμοθυμαδὸν ΕΥΔΟ-
στρατηγὸν αὐτῶν ὑπάρχειν Ἱέρωνα. *Ut Sy-
licet a militibus habita comitia creandis
ratibus nequaquam probarent: tunc tamen
ſi conſentientibus animis Hieronem Prætorem
pater acciperent.* Lib. 2. cap. 38. pag. 175.
*Non eſt invenire ullam hominum ſocieta-
n qua juris æquabilitas, libertas, & ut brevi
am, popularis vere ſtatus magis vigeat, aut
ta ſinceriora, quam apud Achæos.* αὐτη τινὰς
θελοντὶ αἱρετιστὰς εὗρε Πελοποννησίων. πολλὲς
θεὶ καὶ λόγῳ προσηγάγετο. τινὰς δὲ βιασα-
σὺν καιρῷ, παραχρῆμα πάλιν ΕΥΔΟΚΕΙΝ
τῃ αὐτῇ ἀναγκασθείσας. *Hæc Reip. forma a
Peloponneſiis ultro eſt ſuſcepta; multi rationi-
apta ad perſuadendum oratione ut illa uteren-
nt adducti: ad quosdam cum per occaſionem
it adhibita, facile ſtatim impetratum, ut in eo
is voluntatibus acquieſcerent, quod initio coacti
erant.* Lib. 2. cap. 49. p. 187. l. 4. af. τὅτο
Αἰτωλοὶ καὶ Κλεομένης κρατήσαντες τέτων, ὐκ
ΚΗΣΟΥΣΙΝ, ὐδὲ μὴ μένωσιν ἐπὶ τῶν ὑποκει-
, ὅτι τῦτο τῦ πρόσθεν ῥᾷον εἶναι τῷ νῦν ἔχοντι
ῶν. τήν τε γὰρ Αἰτωλῶν πλεονεξίαν ὐχ οἷον
Πελοποννησίων ὅροις ΕΥΔΟΚΗΣΑΙ ποτ' ἂν πε-
ιθεῖσαν, ἀλλ' ὐδὲ τοῖς τῆς Ἑλλάδος. *Quod
s Ætoli & Cleomenes debellatis Achæis cupiditati
nem non ſint facturi, neque in eo ſtatu manſuri:
oque recte exiſtimanti vel manifeſtius eſſe quam
prius. Nam avaritia quidem Ætolorum, nec*

*Græciæ univerſæ fines fore ſatis, nedum ut Peloponneſus eam expleat.* Lib. 3. cap. 31. p. 257. l. 8. πῶς δ' ἂν ΕΥΔΟΚΟΥΜΕΝΟΣ τοῖς ὑποκειμένοις, τοὺς βεβαιώσοντας τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν καὶ διαφυλάξοντας τὴν κατάστασιν παροξῦναι δικαίως; *Quomodo denique ſi rebus præſentibus acquieſcat, alios impulerit, ut quam ipſe formam Reip. probat, eam adfirmare velint, neque ſollicitari ſtatum civitatis patiantur?* Lib. 8. cap. 9. extremo, pag. 723. lin. 4. *Et ſacrificia & cultum heroibus debitum Arato decreverunt, &, ut verbo expediam, quicquid ad memoriam defuncti æternitati conſecrandam facit.* ὥστ' εἴπερ καὶ περὶ τοὺς ἀποιχομένους ἐστί τις αἴσθησις, εἰκὸς ΕΥΔΟΚΕΙΝ αὐτὸν καὶ τῇ τῶν Ἀχαιῶν εὐχαριστίᾳ, καὶ ταῖς ἐν τῷ ζῆν κακοπραγίαις καὶ κινδύνοις. *Ut, ſi quis mortuis ineſt ſenſus, in animo grato Achæorum ex omnibus ærumnis & periculis quæ vivus ſuſtinuit, acquieſcere ipſum par ſit ac rationi conſentaneum.* Ad has ambas ſignificationes, utpote valde inter ſe affines & fere eaſdem, pertinet hic locus, ut ſententia ſit: *De quo ita ſentio, & in quem ita ſum affectus, ut tota mens, tota voluntas in eo conquieſcat mea, qui mihi placet, quo delector, cujus mihi omnia & facta & dicta ſunt probatiſſima, quique mihi omnibus in rebus ita ſatisfacit, ut nihil præterea requiram.* Neque enim dubium eſt, quin hic omnibus, ut ajunt, numeris perfecta εὐδοκία ſit intelligenda. Hæc ergo vis eſt hujus verbi. Si quis jam ſingula vellet copioſius perſequi, & ex ſacris litteris quaſi particulatim ſecum reputare paternæ hujus erga filium voluntatis

is rationemque: is uberrimam haberet co-
di materiam, plenamque rerum jucundiſ-
mam. Deus enim εὐδόκησε tum in divina
ui natura, quam cum ipſo habet plane
em, tum in humana, utpote purisſima &
isſima, & divinæ arctisſime juncta; εὐδό-
in triplici ejus officio, regio, prophetico
erdotali; quo poſtremo ita prorſus ſatisfa-
r eſt ipſius juſtitiæ, ut nihil ab hominibus
let amplius. Unde etiam εὐδοκία ἐν ἀν-
ποις Luc. II. 14. Nam ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν
γαπημένῳ Eph. I. 6. εὐδόκησε jam in eo ante
mundi fundamenta, εὐδόκησε cum in ter-
erſaretur, εὐδόκησεν etiam nunc in eo a
ris ſibi asſidente. Eſt enim verbum inde-
temporis, quo tempore Græci ſæpe utun-
le iis rebus, quæ ſolent fieri, quæque &
& fuerunt eruntque. Vocant propterea
n continuum. Cujus generis exempla
ma dantur & in Polybio pag. 654. lin. 9. 12.
ſeqq. pag. 667. lin. 14. pag. 670. lin. 6. Sed
dum eſt, in Polybio cum præpoſitione ἐν
unctum non reperiri; (Nam quod lib. 2.
12. cap. 12. pag. 139. lin. 5. a fine dicitur ἐν ἀυ-
ησε, alia conſtructio eſt, uti cuivis verba
inſpicienti patebit: ἡ Τεῦτα διαπρεσβευσα-
πρὸς τοὺς Ρωμάιους, ποιεῖται συνθήκας, ἐν αἷς
ησε, φόρους τε τοὺς διαταχθέντας οἴσειν. Teuta
is ad Romanos misſis, pacem hiſce conditionibus
illis ſancit, ut tributa, quæ ipſi imperarentur,
omnia penderet, &c.) quodſi nec apud alios

repetiatur, eatenus dici poſſit cum *Eraſmo* peculiare divinis litteris. Ita enim LXX. in Græcum convertunt 2. Sam. XXII. 20. חפץ בי ηὐδόκησεν ἐν ἐμοί. & Pſ. XLIV. 4. רְצִיתָם εὐδόκησας ἐν αὐτοῖς. Sed de ſimilitudine Scriptorum utriusque fœderis alias, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ. Idem ſenſus eſt, 1. Cor. X. 5. 2. Cor. XII. 10. 2. Theſſ. II. 12. Hebr. X. 6. 8. 38.

III. *Lubenter aliquid facere, ſponte & pro arbitrio ſuo decernere; quod ita ſibi placeat, quodque ita juſtum, rectum, commodum judicet.* Lib. 5. cap. 77. pag. 109. lin. 8. a fine: *His auditis magna lætitia inceſſit Barcam, & quia magna fiducia juvenis acceſſerat, & quod miram in ſermonibus ſimplicitatem præ ſe ferebat;* ὡς οὐ μόνον ΕΥΔΟΚΗΣΑΙ κοινωνὸν αὐτὸν προσλαβέσθαι τῶν πράξεων· ἀλλὰ καὶ τὴν θυγατέρα δώσειν ἐπηγγείλατο μεθ' ὅρκου. *Ut non ſolum in ſocietatem omnium conſiliorum lubens illum admitteret: ſed filiam quoque ſuam ei ſe daturum jurejurando confirmaret.* Lib. 15. cap. 34. pag. 1004. lin. penult. *Talia enim ſemel ac prima viſa libenter vel ſpectamus, vel audimus; ut diſcamus fieri illa poſſe, quæ exiſtimabamus non poſſe.* Ὅταν δὲ πιστεύσωμεν, οὐδεὶς τοῖς παρὰ φύσιν ἐγχρονίζων ΕΥΔΟΚΕΙ, τῷ δ' αὐτῷ πλεονάκις ἐγκυρεῖν, οὐδ' ὅλως ἂν βουληθείη. *Cujus rei fides ubi eſt facta, nemini rebus contra naturam diutius immorari eſt gratum. Occurrere vero ſibi idem ſæpius, nemo non abominetur.* Sic Luc. XII. 32. Rom. XV. 26. 27. 1. Cor. I. 21. 2. Cor. V. 8. Gal. I. 15. Col. I. 19. 1. Theſſ. II. 8. III. 1.

IV.

IV. *Placeo*, pag. 1431. lin. 16. τοῖς μὲν ὖν ...λοις Βοιωτοῖς ἤρεσκε τῦτο πράξας, τοῖς δὲ Θη...ίοις ὖχ ὅλως ΕΥΔΟΚΕΙ τὸ γεγονός. *Quod ejus ...lum cæteris quidem Bœotis placuit, at Thebani mi...ne approbaverunt.* Lib. 1. cap. 88. pag. 123. lin. a fine: *Sed enim Hanno & Barca admotis hinc il... castris, cito illos coëgerunt* ὁμολογίας ποιήσα...ι καὶ διαλύσεις ΕΥΔΟΚΟΥΜΕΝΑΣ καρχηδονίοις, *...as leges & conditiones consentire, quæ Carthagi...nsibus placuissent.* Item pag. 188. lin. 3. a fine, ...ag. 557. lin. 10. a fine. Unde apparet, utro...e modo construi, & cum nominativo & cum ...ivo personæ; ut perinde sit, sive dicam ἐγὼ ...οκῶ τῷ γεγονότι, sive τὸ γεγονὸς εὐδοκεῖ ἐμοί, ...are ellipsis, quæ est Coloſſ. I. 19. vel ita ſup...ri poteſt ex v. 12. εὐδόκησεν ὁ Πατὴρ, quod ...lim, tanquam uſitatius; vel hoc modo, εὐδό...ε τῷ Πατρί. Priori modo pertinet ad pri...m, poſteriori ad hanc ſignificationem.

Cap. IV. 1. εἰς τὴν ἔρημον.) Non ſolum Je... in loco deſerto, ſed etiam ipſe deſertus erat, ...n ab hominum ſocietate, quibuscum verſari ...ebat, remotus, tum Angelorum miniſterio ...titutus. Eleganter Epictetus, quem locum, ...mque hominem deſertum dicere ſoleamus, ...ndit peculiari capite 13. lib. 3. quod inſcri...ur: τί ἐρημία, καὶ ποῖος ἔρημος, ex quo non...la placet excerpere. Ἐρημία ἐστὶ κατάστασίς ...ἀβοηθήτυ. ὖ γὰρ ὁ μόνος ὤν, εὐθὺς καὶ ἔρη... ὥσπερ ὐδ' ὁ ἐν πολλοῖς ὤν, ὐκ ἔρημος. ὅταν

 γῦν

γοῦν ἀπολέσωμεν ἢ ἀδελφὸν, ἢ υἱὸν, ἢ φίλον ᾧ προσανεπαυόμεθα, λέγομεν ἀπολελεῖφθαι ἔρημοι, πολλάκις ἐν ῥώμῃ ὄντες, τοσούτου ὄχλου ἡμῖν ἀπαντῶντος, καὶ τοσούτων συνοικούντων, ἔσθ᾽ ὅτε πλῆθος δούλων ἔχοντες. θέλει γὰρ ὁ ἔρημος κατὰ τὴν ἔννοιαν ἀβοήθητός τις εἶναι, καὶ ἐκκείμενος τοῖς βλάπτειν βουλομένοις. διὰ τοῦτο ὅταν ὁδεύωμεν, τότε μάλιστα ἐρήμους λέγομεν ἑαυτοὺς, ὅταν εἰς λῃστὰς ἐμπέσωμεν. οὐ γὰρ ἀνθρώπου ὄψις ἐξαιρεῖται ἐρημίας, ἀλλὰ πιστοῦ καὶ αἰδήμονος καὶ ὠφελίμου. *Solitudo eſt ſtatus hominis deſtituti auxilio. Non enim qui ſolus eſt, ſtatim etiam eſt deſertus; ſicut neque qui cum multis eſt, non deſertus. Quando igitur amiſimus aut fratrem, aut filium, aut amicum in quo acquieſcebamus, dicimus relictos nos eſſe deſertos, ſæpe cum Romæ ſimus, tanta turba nobis occurrente, & tot nobiſcum habitantibus, interdum etiam magnam copiam ſervorum habentes. Habet enim deſertus hanc notionem, quod ſit ſine auxilio, & expoſitus iis qui nocere volunt. Propterea quando iter facimus, tunc maxime deſertos nos dicimus, ſi in latrones incidamus. Non enim hominis conſpectus eximit nos ſolitudini, ſed fidelis, verecundi ac ejus qui prodeſſe ſtudeat.*

*Ibid.* 21. καταρτίζοντας.) Polyb. lib. I. ναῦς ΚΑΤΑΡΤΙΣΑΝΤΕΣ ἀνήγοντο, *refectis claſſibus portu ſolvebant.* lib. 5. cap. 101. pag. 612. lin. 11. ΚΑΤΑΡΤΙΣΑΣ δώδεκα ναῦς, *inſtructis navibus duodecim.*

Cap. V. 5. κληρονομήσουσι.) Si quis legat Pſalmum XXXVII. ex cujus v. 11. hæc ſumta

ſunt,

ſunt, non multum deſideret explanationem uberiorem horum verborum. Nobis hoc tantum annotare viſum eſt, *κληρονομεῖν* habere etiam ſignificationem *adipiſcendi ea loca, quæ antea hoſtium fuere, hoſtibus deletis atque exterminatis.* Ita Gen XXII. 17. & apud Polyb. lib. 9. cap. 33. pag. 795. lin. 8. *Nuper etiam infelicium Anticyrenſium oppidum, poſtquam ipſos a Romanis adjuti ſub jugum miſiſſent, ſibi detinuerunt. Et liberos quidem ac mulieres Romani abducunt; ut ea videlicet patiantur, quæ par eſt illos pati, qui in poteſtatem alienigenarum hoſtium devenerunt.* Τὰ δ' ἐδάφη ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΥΣΙ τῶν ἠτυχηκότων Αἰτωλοί. *Aream & ſolum miſerorum, velut hæreditatis jure Ætoli poſſident.* Lib. 15. cap. 23. extremo, pag. 990. lin. 14. *Pruſias vero etſi propoſitum ſuum ad exitum fuiſſe perductum, gaudio exultabat; quia tamen incepti illius præmia alter abſtulerat,* αὐτὸς δὲ πόλεως οἰκόπεδον ἔρημον ΕΚΛΗΡΟΝΟΜΕΙ δυσχερῶς διέκειτο, *ipſe deleta urbe, ſoli deſerti hæreditatem creverat, iniquo rem animo ferebat.* Conf. Not. ad Luc. X. 25. Quæ ſignificatio ab hoc loco non eſt aliena. Promittitur enim eo, quem citavi Pſalmo, fore tandem ut impii quantumcunque fortunati exſcindantur, pii contra divinitus calamitatibus erepti ſerventur. Quo in genere ſæpe fit divino conſilio tanta rerum commutatio, ut impiorum bona ad pios transmittantur, uti eſt Jobi XXVII. 17. Neque tamen hæc propterea annoto, quod in anguſtum hic verbum iſtud concludi velim, ſed contra ut quam late pa-

teat oſtendam. Eſt enim κληρονομεῖν univerſim conſequi aut *poſſidere quocunque jure aut titulo*. Cumque etiam ad loca extendatur de hoſtibus capta, haud paulo major fit atque illuſtrior promiſſionis hujus amplitudo. Nempe tantum abeſſe, ut mites & manſueti, qui multa de ſuo jure concedunt, neque illatas injurias rigide perſequuntur, damnaque rei familiaris leniter ferunt, rebus neceſſariis deſtituantur, ut ſæpe a quibus exuti fuerunt facultatibus ſuis, in illorum ipſorum poſſeſſiones veniant, præmia manſuetudinis recipientes; unde damna ſenſerant, opes lædentis ad læſum divina transferente vindicta.

*Ibid.* v. 11. ὀνειδίσωσιν) Sicut διώκειν forenſe verbum eſt, id quod in Xenophonteis annotationibus oſtendimus: ita & ὀνειδίζειν non in privatis tantum conviciis locum habet, ſed etiam in publicis, quæ apud Magiſtratum fiunt. Quo ſenſu extat apud Polybium lib. 9. cap. ab initio: Πάλιν Ἀλεξάνδρῳ διότι μὲν ἀδικεῖσθαι δόξας τὴν Θηβαίων πόλιν ἐκόλασε, τοῦτο πικρῶς ΩΝΕΙΔΙΣΑΣ. *Jam & Alexandro illud quidem cum amarulentia objeciſti*, (& quidem in publico Lacedæmoniorum concilio) *quod Thebanorum urbem a qua injuriam ſibi rebatur factam, ſupplicio affecerit.* Ibid. cap. 29. pag. 790. lin. 14. a fine: Τῶν δὲ Φιλίππῳ πεπραγμένων εἰς ἀσέβειαν ΩΝΕΙΔΙΣΑΝ τὴν τοῦ ναοῦ καταφθοράν. *Iidem ut Philippum ex rebus quas geſſit impietatis arguant, templi vaſtationem ei objiciunt.*

*Ibid.*

ναρχίαν περιστῆσαι τὸ πολίτευμα τῶν Καρχηδο-
ſ *antiquare patrias leges eſſe aggreſſum, ac formam*
*Carthaginienſium in principatum unius mutare.*
patur eodem abolendi & delendi ſenſu de
quoque rebus, ut lib. 1. cap. 2. pag. 2. lin. 6.
ε: ΚΑΤΑΛΥΣΑΝΤΕΣ τὴν τῶν Περσῶν δυναστείαν,
ɔ *Perſarum dominatu.* Et de perſonis apud
ɔph. Cyropæd. init καὶ ὅσοι τυραννεῖν ἐπιχει-
ντες, οἱ μὲν αὐτῶν καὶ ταχὺ πάμπαν ΚΑΤΕΛΥ-
ΑΝ, οἱ δὲ, κἂν ὁποσονοῦν χρόνον ἄρχοντες
ένωνται, θαυμάζονται ὡς σοφοί τε καὶ εὐτυχεῖς
ς γεγενημένοι. *Quot denique tyranni-*
, *arripere conati, partim admodum cito*
*oppreſſi, partim ut eximia ſapientia*
*ateque viri, admirationem ſui excitarint.*
oſthenes dicit λύειν νόμον, eique oppo-
ιθέναι νόμον *legem ferre*, Olynth. 3. pag. 10.
lin. ult. item Herodotus de Solone lib. 1.
12. B. *Decem annos per cauſam contemplandi,*

ſenatorum ac judicum, uti hoc loco; & a
Polybium de Senatu Romano lib. 1. cap. 11. i
& pag. 229. l. 4. a fine, de Carthaginienſi li
cap. 8. pag. 228. lin. 21. de Concilio militari
670. lin. 1. Vel (2) pro *loco Concilii* ſive c
ventus, ut Matth. X. 17. Marc. XIII. 9. & Po
lib. 2. cap. 39. init. *ἐνέπρησε τὰ συνέδρια τῶν Πυθαγορείων, incendit collegia Pythagoraeorum.*

*Ibid.* v. 25. εὐνοῶν] Polyb. lib. 3. cap
pag. 232. lin. 14. a fine: *Patrem* (Amilcar
*dextra filium* (Hannibalem) *prehendiſſe, ad a
admonviſſe, & tactis ſacris jurejurando adegiſſe, μ
πότε Ῥωμαίοις* ΕΥΝΟΗΣΕΙΝ, *nunquam amicum
pulo Romano fore.* Corn. Nepos Hannib.
*nunquam in amicitia cum Romanis fore.* Xe
phon Cyropæd. lib. 8. pag. 164. init. *Pri
quovis tempore quam poterat maxime humanit
animi declarabat, ἡγέμενος, ὥσπερ οὐ ῥᾴδιον
φιλεῖν τοὺς μισεῖν δοκοῦντας, οὐδ'* ΕΥΝΟΕΙΝ *τοῖς κα
νόοις, οὕτω καὶ τοὺς γνωσθέντας ὡς φιλοῦσι καὶ*
ΝΟΟΥΣΙΝ *οὐκ ἂν δύνασθαι μισεῖσθαι ὑπὸ τῶν φ
σθαι ἡγουμένων, quum exiſtimaret, perinde ac f
non ſit eos diligere, qui odiſſe videantur, neque a
erga nos affectos benevolentia complecti: ſic fieri
poſſe, ut illi quorum ſemel cognitus ſit amor & b
volentia, iis odio ſint, qui ab ipſis diligi videa*

*Ibid.* v. 28. ὁ βλέπων γυναῖκα] Ar
diſſ. Epict. lib. 3. cap. 7. pag. 294. ſub fin. σοὶ
*λὴν γυναῖκα φαίνεσθαι μηδεμίαν δεῖ ἢ τὴν σήν.*

*rtet ut videatur nulla mulier formoſa præter am.*

*Ibid.* v. 34. μὴ ὀμόσαι ὅλως.) Epict. Enir. cap. 44. Ὅρκον παραίτησαι, εἰ μὲν οἷόν τε, εἰς παν· εἰ δὲ μὴ, ἐκ τῶν ἐνόντων. *Jusjurandum re-ſa, ſi fieri poteſt, omnino: ſin minus, quantum potes.*

*Ibid.* v. 41. μίλιον] Vocabulum origine idem Latinum, ſed quo Polybius jam vide-r uſus, ex quo Strabo Geogr. lib. 6. hæc citat: λύβιος δ' ἀπὸ τ̃ Ἰαπυγίας μεμιλιᾶσθαι φησί. ἦναι ΜΙΛΙΑ ΦΞΒ εἰς Σίλαν πόλιν. Et lib. 7. ΙΛΙΑ δ' ἐςὶ, φησὶ Πολύβιος, ταῦτα διακόσια ἥκοντα ἑπτά. Neque tamen certum habeo cere, ipſane hæc ſint Polybii verba, an ſen-ntiam ejus tantum expreſſerit Strabo. Certe ſimili argumento pro milliari Polybius octo-ι ſtadia dicit pag. 267. lin. 24. ταῦτα γὸ νῦν βε-ματιςαι καὶ σεσημείωται κατὰ ςαδίυς ὀκτὼ διὰ μαίων ἐπιμελῶς. *Hæc enim jam omnia inter-lla per octona ſtadia* ſive milliaria *dimenſi ſunt & ſtinxerunt Romani.* Unde ſimul diſcimus, Ro-anum milliare octo ſtadiorum Græcorum iiſſe.

*Ibid.* 43. τὸν πλησίον] Huic opponitur ἐχθρὸς, quaſi ὁ πλησίον, & quod ei in hebræo ſpondet רע hoc loco amicum ſonaret. Ita empe ſentiebant Phariſæi, peſſimi legis in-rpretes; quibus multo rectius *Kimchi* ad Pſ. XV. 3.

XV. 3. *mos eſt loquendi talis Scripturæ; quo per proximum intelligit eum, quicum nobis negotium eſt.* Ita prorſus etiam a Græcis ὁ πλησίον accipitur pro *quovis homine, etiam inimico.* Polyb. lib. 12. cap. 6. init. Καθάπερ γὰρ οἱ νῦν ἔχοντες ἐπὰν ἀμύνασθαι κρίνωσι τοὺς ΕΧΘΡΟΥΣ, οὐ τοῦτο πρῶτον σκοποῦνται, τί παθεῖν ἄξιός ἐστιν ὁ ΠΛΗΣΙΟΝ, ἀλλὰ τί ποιεῖν αὐτοῖς πρέπει, τοῦτο μᾶλλον. οὕτω καὶ περὶ τῶν λοιδοριῶν. *Quemadmodum viri prudentes & cordati quando inimicos volunt ulciſci, nequaquam illud primum conſiderant, quid ille dignus ſit pati quicum iis res eſt; ſed illud potius, quid ſibi facere conveniat: ita & cum alicui probra dicuntur.* Hic manifeſto ὁ ἐχθρὸς & ὁ πλησίον pro eodem ponuntur. Et lib. 12. cap. 2. pag. 913. lin. 3. *Apud Græcos vero quoties diverſi greges, dum per ſaltus fructus ſectantur, inter ſe fuerint permixti; is qui plures porcos habuerit, & occaſionem in rem ſuam vertere ſciverit,* περιλαβὼν τοῖς ἰδίοις θρέμμασιν, ἀπάγει τὰ τοῦ ΠΛΗΣΙΟΥ, *aliena pecora intra ſuum gregem recipiens, ſimul abigit.* Item pag. 1396. lin. 3. Πικρὸς γὰρ γεγονὼς καὶ ἀπαραίτητος ἐπιτιμητὴς τῶν πέλας, εἰκότως ἂν καὶ ὑπὸ τῶν ΠΛΗΣΙΟΝ αὐτὸς ἀπαραιτήτου τυγχάνοι κατηγορίας. *Nam cum alios ipſe acerbe atque inclementer objurgare ſoleat, jure merito ab aliis pari inclementia tractabitur.* Pag. 1401. lin. 4. Πάντα γὰρ ἐπιδέχεσθαί μοι δοκεῖ τὰ πικρότατα τὸ γένος, οἷς ἐκεῖνος κέχρηται κατὰ τῶν ΠΛΗΣΙΟΝ. *Nullum eſt enim tam acerbum genus convicii, quo ille adverſus alios utitur, quod huic illius facto non arbitrer convenire.* Unde Pau-

Paulus hanc eandem legem citans Rom. XIII. 8
ὀν ἕτερον ait. Vide *Vorſtium* de Hebraiſm. Novi Teſt. cap. 3. pag. 54. & 55.

v. 44. ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν) Arrian. diſſert. lib. 3. cap. 22. p. 348. init. τοῦτο λίαν κομψὸν τῷ Κυνικῷ παραπέπλεκται· δαίρεσθαι δεῖ αὐτὸν ὡς ὄνον, καὶ δαιρόμενον φιλεῖν αὐτοὺς τοὺς δαίροντας, ὡς πατέρα πάντων, ὡς ἀδελφόν. *Hoc valde elegans cum Cynico conjunctum eſt*, & ad officium ipſius pertinet. *Verberari ipſum oportet ut aſinum, & quando verberatur amare ipſos verberantes, tanquam ſi pater aut frater eſſet omnium.*

*Ibid.* εὐλογεῖτε] Simile præceptum habet Epictetus lib. 1. cap. 25. qui & ipſa εὐλογίας verba tradit. Si quis enim injuria nos affecerit, ei nos contra bene preccari oportere, & dicere: καλῶς σοι γένοιτο, *Bene tibi ſit*, pag. 100. lin. 26.

Cap. VI. 1. πρὸς τὸ θεαθῆναι] Arrian. diſſert. lib. 4. cap. 8. pag. 489. ſub fin. καλῶς Εὐφράτης ἔλεγεν, ὅτι ἐπιπολὺ ἐπειρώμην λανθάνειν φιλοσοφῶν· καὶ ἦν μοί, φησι, τοῦτο ὠφέλιμον. Πρῶτον μὲν γὰρ ᾔδειν, ὅσα καλῶς ἐποίουν, ὅτι οὐ διὰ τοὺς ΘΕΑΤΑΣ ἐποίουν, ἀλλὰ δι᾽ ἐμαυτόν· ἤσθιον ἐμαυτῷ καλῶς, κατεσταλμένον εἶχον τὸ βλέμμα, τὸν περίπατον· πάντα ἐμαυτῷ καὶ τῷ Θεῷ. *Recte Euphrates dicebat. Sæpe tentabam, ut philoſophum me eſſe homines neſcirent: & erat mihi, inquit, hoc utile. Nam primum quidem ſciebam, quæcunque recte faciebam,*

*ciebam, quod non propter ſpectatores facerem, ſed propter me ipſum. Comedebam mihi frugaliter, modeſtos habebam oculos, inceſſum: omnia faciebam mihi & Deo.*

*Ibid.* v. 3. μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου, τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου.) Proverbiale loquendi genus, quo ſignificatur, in occulto ea fieri debere. Cujuſmodi aliud proverbium apud Polybium exſtat, *quæ dextra manu dantur, ſiniſtra accipere*, id eſt, non eo animo accipere, quo dantur, ſed ſimulate ſecum agi putare, pag. 1354. & ſeqq. τὸ δὲ ἔθνος, καθάπερ ἡ παροιμία ἔφη, οὐ μόνον τὰ διδόμενα τῇ δεξιᾷ παρὰ Ῥωμαίων, ἐδέχοντο τῇ λαιᾷ χειρί· καθόλου δὲ καὶ συλλήβδην παρέσπαιον τοῖς λογισμοῖς. *At gens Achæorum, non ſolum quæ dextra dabantur a Romanis, ut eſt in proverbio, læva accipiebat manu; ſed plane, ut verbo expediam, delirabat.*

*Ibid.* v. 19. ἀφανίζει.] i. e. διαφθείρει, Luc. XII. 33. Ita Polyb. lib. 1. cap. 81. pag. 114. lin. 12. a fine: *in ulceribus*, (incurabilibus) *ſi curationem ita affectis admoveas, illa ipſa irritatur malum, ut tanto ſerpat velocius:* ἐὰν δὲ πάλιν ἀφῇ, κατὰ τὴν ἐξ αὐτῶν φύσιν ΦΘΕΙΡΟΝΤΑ τὸ συνεχὲς, οὐκ ἴσχει παῦλαν, ἕως ἂν ΑΦΑΝΙΣΗ τὸ ὑποκείμενον. *Rurſus ſi curatio omittatur, proxima quæque loca corrumpendo, ut natura eſt horum ulcerum, non ante finem faciunt, quam corpori ſubjecto perniciem attulerint.* Et lib. 4. cap. 33. pag. 419. lin. 22. αὐτόν τ' ἀνεῖ-

, καὶ τὸ γένος αὐτοῦ πᾶν ΗΦΑΝΙΣΑΝ. *Et ipſum verunt, & genus univerſum illius exſtinxerunt.*

*Ibid.* v. 23. ὀφθαλμὸς) Uti Salvator ocu- n animo, ita Polybius eundem veritati com- at, ſine qua nulli uſui ſit hiſtoria, lib. 1. cap. pag. 18. ſub finem: ὥσπερ ζῶον τῶν ὄψεων ιρεθεισῶν, ἀχρειοῦται τὸ ὅλον· οὕτως ἐξ ἱστορίας ιρεθείσης τῆς ἀληθείας, τὸ καταλειπόμενον αὐ- ἀνωφελὲς γίνεται διήγημα. *Ut animal lumini- ademtis prorſus inutile redditur: ita ſi veritatem iſtoria tollas, quod ſupereſt illius, narratio eſt nul- uſus.*

*Ibid.* v. 24. οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δου- ειν.] Similiter Epictetus philoſophatur lib. 4. . 2. toto, quod tandem ita concludit: Διά- α δ' οὕτω πρόσωπα οὐ μίγνυται. οὐ δύνασαι καὶ σίτην ὑποκρίνασθαι, καὶ Ἀγαμέμνονα. ἂν Θερσί- εἶναι θέλῃς, κυρτόν σε εἶναι δεῖ καὶ φαλακρόν. Ἀγαμέμνων, μέγαν καὶ καλὸν, καὶ τοὺς ὑποτε- γμένους φιλοῦντα. *Diverſæ adeo perſonæ non mi- tur. Non potes Therſiten agere, & Agamemno- . Si voles eſſe Therſites, gibboſum & calvum eſſe tebit: ſi Agamemnon, magnum te oſtendas & be- tum, ergaque ſubjectos bene affectum.*

*Ibid.* ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου κατα- νήσει.) Nihil puto verius, quam quod *Ca- bonus* ſcribit, *diſtinguendum diligenter inter* ιπεῖν & ἀντέχεσθαι, *& nullam hic fore* φορτικὴν

repe-

teat oſtendam. Eſt enim *κληρονομεῖν* univerſim conſequi aut *poſſidere quocunque jure aut titulo.* Cumque etiam ad loca extendatur de hoſtibus capta, haud paulo major ſit atque illuſtrior promiſſionis hujus amplitudo. Nempe tantum abeſſe, ut mites & manſueti, qui multa de ſuo jure concedunt, neque illatas injurias rigide perſequuntur, damnaque rei familiaris leniter ferunt, rebus neceſſariis deſtituantur, ut ſæpe a quibus exuti fuerunt facultatibus ſuis, in illorum ipſorum poſſeſſiones veniant, præmia manſuetudinis recipientes, unde damna ſenſerant, opes lædentis ad læſum divina transferente vindicta.

*Ibid.* v. 11. *ὀνειδίσωσιν*) Sicut *διώκειν* forenſe verbum eſt, id quod in Xenophonteis annotationibus oſtendimus: ita & *ὀνειδίζειν* non in privatis tantum conviciis locum habet, ſed etiam in publicis, quæ apud Magiſtratum fiunt. Quo ſenſu extat apud Polybium lib. 9. cap. 28. initio: Πάλιν Ἀλεξάνδρῳ διότι μὲν ἀδικεῖσθαι δόξας τὴν Θηβαίων πόλιν ἐκόλασε, τοῦτο πικρῶς ΩΝΕΙΔΙΣΑΣ. *Jam & Alexandro illud quidem cum amarulentia objeciſti*, (& quidem in publico Lacedæmoniorum concilio) *quod Thebanorum urbem a qua injuriam ſibi rebatur factam, ſupplicio affecerit.* Ibid. cap. 29. pag. 790. lin. 14. a fine: Τῶν δὲ Φιλίππῳ πεπραγμένων εἰς ἀσέβειαν ΩΝΕΙΔΙΣΑΝ τὴν τοῦ ναοῦ καταφθοράν. *Iidem ut Philippum ex rebus quas geſſit impietatis arguant, templi vaſtationem ei objiciunt.*

*Ibid.*

*Ibid.* v. 17. *καταλῦσαι*) *καταλύειν τὸν νόμον* eſt *ſolvere legem*, ut Curtius loquitur 10, 2, 5. *abrogare, tollere, antiquare.* Polyb. lib. 3. cap. 8. pag. 228. lin. 12. *Asdrubalem poſtquam magnum in Hiſpania potentatum ſibi peperiſſet, in Africam mox rediiſſe, ἐπιβαλέσθαι ΚΑΤΑΛΥΣΑΝΤΑ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ εἰς μοναρχίαν περιστῆσαι τὸ πολίτευμα τῶν Καρχηδονίων, & antiquare patrias leges eſſe aggreſſum, ac formam reip. Carthaginienſium in principatum unius mutare.* Uſurpatur eodem abolendi & delendi ſenſu de aliis quoque rebus, ut lib. 1. cap. 2. pag. 2. lin. 6. a fine: ΚΑΤΑΛΥΣΑΝΤΕΣ τὴν τῶν Περσῶν δυναστείαν, *everſo Perſarum dominatu.* Et de perſonis apud Xenoph. Cyropæd. init. *καὶ ὅσοι τυραννεῖν ἐπιχειρήσαντες, οἱ μὲν αὐτῶν καὶ ταχὺ παμπαν ΚΑΤΕΛΥΘΗΣΑΝ, οἱ δὲ, κἂν ὁποσονοῦν χρόνον ἄρχοντες διαγένωνται, θαυμάζονται ὡς σοφοί τε καὶ εὐτυχεῖς ἄνδρες γεγενημένοι. Quot denique tyrannidem arripere conati, partim admodum cito ſunt oppreſſi, partim ut eximia ſapientia felicitateque viri, admirationem ſui excitarint.* Demoſthenes dicit *λύειν νόμον*, eique opponit *τιθέναι νόμον legem ferre*, Olynth. 3. pag. 10. C. & lin. ult. item Herodotus de Solone lib. 1. pag. 12. B. *Decem annos per cauſam contemplandi, navigando erat peregrinatus, ἵνα μὴ δή τινα τῶν ΝΟΜΩΝ ἀναγκασθῇ ΛΥΣΑΙ τῶν ἔθετο, ne quam legum, quas condiderat, abrogare cogeretur.*

*Ibid.* v. 22. *τῷ συνεδρίῳ*] Συνέδριον accipitur vel (1) pro *Senatu* ſive conſeſſu aut concilio

ſenatorum ac judicum, uti hoc loco; & apud Polybium de Senatu Romano lib. 1. cap. 11. initio & pag. 229. l. 4. a fine, de Carthaginienſi lib. 3 cap. 8. pag. 228. lin. 21. de Concilio militari pag 670. lin. 1. Vel (2) pro *loco Concilii* ſive conventus, ut Matth. X. 17. Marc. XIII. 9. & Polyb. lib. 2. cap. 39. init. ἐνέπρησε τὰ συνέδρια τῶν Πυθαγορείων, *incendit collegia Pythagoraeorum.*

*Ibid.* v. 25. εὐνοῶν] Polyb. lib. 3. cap. 12. pag. 232. lin. 14. a fine: *Patrem* (Amilcarem) *dextra filium* (Hannibalem) *prehendiſſe, ad altare admoviſſe, & tactis ſacris jurejurando adegiſſe, μηδέποτε Ῥωμαίοις ΕΥΝΟΗΣΕΙΝ, nunquam amicum populo Romano fore.* Corn. Nepos Hannib. 3. 4 *nunquam in amicitia cum Romanis fore.* Xenophon Cyropæd. lib. 8. pag. 164. init. *Primum quovis tempore quam poterat maxime humanitatem animi declarabat, ἡγούμενος, ὥσπερ οὐ ῥᾴδιόν ἐστι φιλεῖν τοὺς μισεῖν δοκοῦντας, οὐδ' ΕΥΝΟΕΙΝ τοῖς κακονόοις, οὕτω καὶ τοὺς γνωσθέντας ὡς φιλοῦσι καὶ ΕΥΝΟΟΥΣΙΝ οὐκ ἂν δύνασθαι μισεῖσθαι ὑπὸ τῶν φιλεῖσθαι ἡγουμένων, quum exiſtimaret, perinde ac facile non ſit eos diligere, qui odiſſe videantur, neque male erga nos affectos benevolentia complecti: ſic fieri non poſſe, ut illi quorum ſemel cognitus ſit amor & benevolentia, iis odio ſint, qui ab ipſis diligi videantur.*

*Ibid.* v. 28. ὁ βλέπων γυναῖκα] Arrian. diſſ. Epict. lib. 3. cap. 7. pag. 294. ſub fin. σοὶ καλὴν γυναῖκα φαίνεσθαι μηδεμίαν δεῖ ἢ τὴν σήν. *Tibi*

*oper-*

*oportet ut videatur nulla mulier formoſa præter tuam.*

*Ibid.* v. 34. μὴ ὀμόσαι ὅλως.) Epict. Enchir. cap. 44. Ὅρκον παραίτησαι, εἰ μὲν οἷόν τε, εἰς ἅπαν· εἰ δὲ μὴ, ἐκ τῶν ἐνόντων. *Jusjurandum recuſa, ſi fieri poteſt, omnino: ſin minus, quantum potes.*

*Ibid.* v. 41. μίλιον] Vocabulum origine quidem Latinum, ſed quo Polybius jam videtur uſus, ex quo Strabo Geogr. lib. 6. hæc citat: Πολύβιος δ' ἀπὸ τῆς Ιαπυγίας μεμιλιᾶσθαι φησί. καὶ εἶναι ΜΙΛΙΑ ΦΞΒ εἰς Σίλαν πόλιν. Et lib. 7. ΜΙΛΙΑ δ' ἐςὶ, φησὶ Πολύβιος, ταῦτα διακόσια ἑξήκοντα ἑπτά. Neque tamen certum habeo dicere, ipſane hæc ſint Polybii verba, an ſententiam ejus tantum expreſſerit Strabo. Certe in ſimili argumento pro milliari Polybius octona ſtadia dicit pag. 267. lin. 24. ταῦτα γὰρ νῦν βεβηματιςαι καὶ σεσημείωται κατὰ ςαδίους ὀκτὼ διὰ Ρωμαίων ἐπιμελῶς. *Hæc enim jam omnia intervalla per octona ſtadia* ſive milliaria *dimenſi ſunt & diſtinxerunt Romani.* Unde ſimul diſcimus, Romanum milliare octo ſtadiorum Græcorum fuiſſe.

*Ibid.* 43. τὸν πλησίον] Huic opponitur ὁ ἐχθρὸς, quaſi ὁ πλησίον, & quod ei in hebræo reſpondet רע hoc loco amicum ſonaret. Ita nempe ſentiebant Phariſæi, peſſimi legis interpretes; quibus multo rectius *Kimchi* ad Pſ.

XV. 3. *mos eſt loquendi talis Scripturæ, quo per ximum intelligit eum, quicum nobis negotium* Ita prorſus etiam a Græcis ὁ πλησίον accip pro *quovis homine, etiam inimico.* Polyb. lib cap. 6. init. Καθάπερ γὰρ οἱ νῦν ἔχοντες ἐπὰν α νᾶσθαι κρίνωσι τοὺς ΕΧΘΡΟΥΣ, ἐ. ἔτο περ σκοπεῦνται, τί παθεῖν ἄξιός ἐστιν ὁ ΠΛΗΣΙΟΝ, α τί ποιεῖν αὐτοῖς πρέπει, τοῦτο μᾶλλον. ὅτω περὶ τῶν λοιδοριῶν. *Quemadmodum viri prude & cordati quando inimicos volunt ulciſci, nequaq illud primum conſiderant, quid ille dignus ſit quicum iis res eſt; ſed illud potius, quid ſibi fa conveniat: ita & cum alicui probra dicuntur.* manifeſto ὁ ἐχθρὸς & ὁ πλησίον pro eodem nuntur. Et lib. 12. cap. 2. pag. 913. lin. 3. *A Græcos vero quoties diverſi greges, dum per (a fructus ſectantur, inter ſe fuerint permixti; is plures porcos habuerit, & occaſionem in rem ſi vertere ſciverit,* περιλαβὼν τοῖς ἰδίοις θρέμμα ἀπάγει τὰ τοῦ ΠΛΗΣΙΟΥ, *aliena pecora intra ſi gregem recipiens, ſimul abigit.* Item pag. 13 lin. 3. Πικρὸς γὰρ γεγονὼς καὶ ἀπαραίτητος ἐπ μήτης τῶν πέλας, εἰκότως ἂν καὶ ὑπὸ τῶν ΠΛΗΣΙ αὐτὸς ἀπαραιτήτου τυγχάνοι κατηγορίας. *A cum alios ipſe acerbe atque inclementer objurgare leat, jure merito ab aliis pari inclementia tracta tur.* Pag. 1401. lin. 4. Πάντα γὰρ ἐπιδέχεσθαί δοκεῖ τὰ πικρότατα τὸ γένος, οἷς ἐκεῖνος κέχρ κατὰ τῶν ΠΛΗΣΙΟΝ. *Nullum eſt enim tam a bum genus convicii, quo ille adverſus alios utit quod huic illius facto non arbitrer convenire.* Ur

P

us hanc eandem legem citans Rom. XIII. 8
rapor ait. Vide *Vorſtium* de Hebraiſm. No-
eſt. cap. 3. pag. 54. & 55.

v. 44. ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν) Ar-
diſſert. lib. 3. cap. 22. p. 348. init. τοῦτο λίαν
ρὸν τῷ Κυνικῷ παραπέπλεκται· δαίρεσθαι δεῖ
ὡς ὄνον, καὶ δαιρόμενον φιλεῖν αὐτοὺς τοὺς δαί-
ας, ὡς πατέρα πάντων, ὡς ἀδελφόν. *Hoc val-
legans cum Cynico conjunctum eſt*, & ad officium
us pertinet. *Verberari ipſum oportet ut aſinum,
uando verberatur amare ipſos verberantes, tan-
m ſi pater aut frater eſſet omnium.*

*Ibid.* εὐλογεῖτε] Simile præceptum habet
ictetus lib. 1. cap. 25. qui & ipſa εὐλογίας ver-
tradit. Si quis enim injuria nos affecerit,
ios contra bene preccari oportere, & dicere:
λῶς σοι γένοιτο, *Bene tibi ſit*, pag. 100. lin. 26.

Cap. VI. 1. πρὸς τὸ θεαθῆναι] Arrian. diſ-
t. lib. 4. cap. 8. pag. 489. ſub fin. καλῶς Εὐφρά-
ἔλεγεν, ὅτι ἐπιπολὺ ἐπειρώμην λανθάνειν φιλο-
φῶν· καὶ ἦν μοι, φησι, τοῦτο ὠφέλιμον. Πρῶ-
μὲν γὰρ ᾔδειν, ὅσα καλῶς ἐποίουν, ὅτι οὐ διὰ τοὺς
ατας ἐποίουν, ἀλλὰ δι' ἐμαυτόν· ἤσθιον ἐμαυτῷ
λῶς, κατεσταλμένον εἶχον τὸ βλέμμα, τὸν περί-
πον· πάντα ἐμαυτῷ καὶ τῷ Θεῷ. *Recte Eu-
ates dicebat. Sæpe tentabam, ut philoſophum me
homines neſcirent: & erat mihi, inquit, hoc utile.
m primum quidem ſciebam, quæcunque recte fa-
ciebam,*

*ciebam, quod non propter ſpectatores facerem; ſ propter me ipſum. Comedebam mihi frugaliter, m deſtos habebam oculos, inceſſum: omnia facieba mihi & Deo.*

*Ibid.* v. 3. μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου, τί ποι ἡ δεξιά σου.) Proverbiale loquendi genus, qu ſignificatur, in occulto ea fieri debere. Cu jusmodi aliud proverbium apud Polybium ex ſtat, *quæ dextra manu dantur, ſiniſtra accipere*, i eſt, non eo animo accipere, quo dantur, ſe ſimulate ſecum agi putare, pag. 1354. & ſeq τὸ δὲ ἔθνος, καθάπερ ἡ παροιμία ἔφη, οὐ μόνον τ διδόμενα τῇ δεξιᾷ παρὰ Ῥωμαίων, ἐδέχοντο τῇ λαι χειρί· καθόλου δὲ καὶ συλλήβδην παρέσπων τοῖς λ γισμοῖς. *At gens Achaeorum, non ſolum quæ dext dabantur a Romanis, ut eſt in proverbio, læva acc piebat manu; ſed plane, ut verbo expediam, de rabat.*

*Ibid.* v. 19. ἀφανίζει.] i. e. διαφθείρει, Lu XII. 33. Ita Polyb. lib. 1. cap. 81. pag. 114. lin. 1 a fine: *in ulceribus*, (incurabilibus) *ſi curatione ita affectis admoveas, illa ipſa irritatur malum, tanto ſerpat velocius*: ἐὰν δὲ πάλιν ἀφῇ, κατ τὴν ἐξ αὐτῶν φύσιν ΦΘΕΙΡΟΝΤΑ τὸ συνεχὲς, ἴσχει παῦλαν, ἕως ἂν ΑΦΑΝΙΣΗ τὸ ὑποκείμενον. *Ru ſus ſi curatio omittatur, proxima quæque loca corrum pendo, ut natura eſt horum ulcerum, non ante fine faciunt, quam corpori ſubjecto perniciem attulerin* Et lib. 4. cap. 33. pag. 419. lin. 22. αὐτὸν τ' αἰνὲ

λε

λον, καὶ τὸ γένος αὐτοῦ πᾶν ΗΦΑΝΙΣΑΝ. *Et ipſum necaverunt, & genus univerſum illius exſtinxerunt.*

*Ibid.* v. 23. ὀφθαλμὸς) Uti Salvator oculum animo, ita Polybius eundem veritati comparat, ſine qua nulli uſui ſit hiſtoria, lib. I. cap. 14. pag. 18. ſub finem: ὥσπερ ζῶον τῶν ὄψεων ἀφαιρεθεισῶν, ἀχρειοῦται τὸ ὅλον· οὕτως ἐξ ἱστορίας ἀναιρεθείσης τῆς ἀληθείας, τὸ καταλειπόμενον αὐτῆς ἀνωφελὲς γίνεται διήγημα. *Ut animal luminibus ademtis prorſus inutile redditur: ita ſi veritatem ex hiſtoria tollas, quod ſupereſt illius, narratio eſt nullius uſus.*

*Ibid.* v. 24. οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν.] Similiter Epictetus philoſophatur lib. 4. cap. 2. toto, quod tandem ita concludit: Διάφορα δ' οὕτω πρόσωπα οὐ μίγνυται. οὐ δύνασαι καὶ Θερσίτην ὑποκρίνασθαι, καὶ Ἀγαμέμνονα. ἂν Θερσίτης εἶναι θέλῃς, κυρτόν σε εἶναι δεῖ καὶ φαλακρόν. ἂν Ἀγαμέμνων, μέγαν καὶ καλὸν, καὶ τοὺς ὑποτεταγμένους φιλοῦντα. *Diverſæ adeo perſonæ non miſcentur. Non potes Therſiten agere, & Agamemnonem. Si voles eſſe Therſites, gibboſum & calvum eſſe oportebit: ſi Agamemnon, magnum te oſtendas & honoratum, ergaque ſubjectos bene affectum.*

*Ibid.* ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει.) Nihil puto verius, quam quod *Caſaubonus* ſcribit, *diſtinguendum diligenter inter* ἀγαπᾶν & ἀντέχεσθαι, *& nullam hic fore* φορτικὴν

*repe-*

*repetitionem, ut quidam putent. Docere Do noſtrum, qui fieri nequeat, ut duobus D idem ſerviat. Quia, inquit, vel unum odi bit alterum amans: aut etiam, licet amet utri fieri poterit, ut dum in alterius voluntate exe erit intentior, erga alterum gerat ſe negli* Nam omnino ἀντέχεσθαι magis ope quid notat, quam ἀγαπᾷν. Quamvis verus amor non ſit otioſus, ſæpe tamen amore vincitur, ut alterum quidem dilig ſed benevolentia impari, itaque frigide & ſe, ut nulla actio conſequatur; alteri ver gis ſimus dediti, eique ita adhæreamus, ut voluntati omni ſtudio, labore atque in obtemperemus atque inſerviamus. Ἀ ergo dicitur de interiore animi affectu χεσθαι vero magis de externo opere. Id etiam ex quibusdam locis Polybii intellig cet. Ut pag. 1227. lin. 7. *Per id tempus v Thebis tumultus & ſeditiones: nam alii urbe Romanorum permittendam cenſebant: Coron & Haliartii facto Thebas concurſu, rerum cau eriter ad ſe trahebant, & in ſocietate Perſei man eſſe contendebant. Ac fuerunt quidem aliq paria contendentium ſtudia.* Ὀλυμπίχου δὲ τῇ νέως πρώτου μεταθεμένου, καὶ φάσκοντος δεῖ τεχεσθαι Ῥωμαίων, *ſed ubi primus o Olympichus Coronæus mutata ſententia adhæ eſſe Romanis dixit, animorum totius multitudi ſta inclinatio eſt & mutatio.* Lib. 4. cap. 1 488. lin. 10. Rex Philippus ἔκρινεν αὖθις

*- 3 ſ*

ΧΕΣΘΑΙ τῶν περὶ τὸν Ἄρατον, *præcipuam iterum Arati habere rationem ſtatuit.* h. e. contemptis & repudiatis ceteris, Arati iterum conſiliis uti ſtatuit, quod antea feciſſe memoratur pag. 480. lin. 4. Er wolte ſich wieder zu ihm/ oder es mit ihm halten; quem eundem Philippus dicitur ab illo die [quo innocentia Arati fuerat cognita] magis magisque complexus fuiſſe & in pretio habuiſſe, pag. 484. lin. 14. Pag. 388. lin. 19. ἀεὶ γὰρ ποῖε τῆς τῶν Ηλείων ΑΝΤΕΙΧΟΝΤΟ φιλίας Αἰτωλοί. *Ætoli namque cum Eleis ſemper amicitiam coluere.* It. pag. 409. lin. 28. pag. 1118. lin. 7. a fine, pag. 420. lin. 7. pag. 447. lin. 12. a fine. Et quam apte hoc verbum opponatur τῷ καταφρονεῖν, ex eodem Polybio cognoſcitur, lib. 5. cap. 100. extr. pag. 612. lin. 4. αὐτὸς δὲ τῆς μὲν διαλύσεως ΟΛΙΓΩΡΕΙ, τοῦ δὲ πράττειν τῶν ἑξῆς ΑΝΤΕΙΧΕΤΟ. *Ipſe interim, de fœderibus ſecurus, deſtinata perſequi.* i. e. Philippus parum ſibi curæ habuit de pace cum legatis agere, quos hoc reſponſo fruſtrabatur, alienum ſe a componendo bello non eſſe, cum interim propoſitum ſtrenue urgeret. Et pag. 613. lin. 3. ὃς καὶ λαβόμενος τῆς ἀφορμῆς ταύτης, τὸν μὲν πρὸς Αἰτωλοὺς ᾤετο δεῖν τὴν ταχίστην ΑΠΟΡΡΙΨΑΙ πόλεμον. ΑΝΤΕΧΕΣΘΑΙ δὲ τῶν κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα πραγμάτων ἠξίου, καὶ τῆς εἰς Ἰταλίαν διαβάσεως. *Qui oblata occaſione utens, auctor Philippo eſſe cœpit, ut bellum contra Ætolos quamprimum abjiceret. Quippe res illyricas aggrediendas ei eſſe, & de trajectione in Italiam cogitandum cenſebat.* Ex quibus ultimis locis, licet in iis

ἀντέχεσθαι cum genitivo rei, non perſonæ, conjungatur, tamen quæ ei opponantur, apparet, nempe ὀλιγωρεῖν *negligere, contemnere*, & ἀπορρίπτειν *abjicere*, eo ſenſu, quo Cicero dicit epiſt. 1. lib. 13. *abjicere ædificationem*, pro ædificandi conſilium. Cœteras vero ſignificationes accurate perſequitur *Er. Schmidius* ad h. l. Conf. ad Tit. I. 9.

*Ibid.* v. 31. τί φάγωμεν) Eandem ſollicitudinem reprehendit in Ethnicis Philoſophus Ethnicus Epictetus lib. 1. cap. 9. pag. 43. ὅτε χορτασθῆτε σήμερον, κάθησθε κλαίοντες περὶ τῆς αὔριον, πόθεν φάγητε. *Cum ſaturati ſitis hodie, ſedetis flentes ob craſtinum diem, unde eſuri ſitis.*

*Ibid.* v. 32. οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν.) Aurea plane ſunt, quæ apud Arrianum Epictetus diſſerit de neceſſariis vitæ præſidiis certa fiducia a Deo exſpectandis, lib. 3. cap. 26. pag. 400. & ſeqq. qui ne longior videri queat locus, facit ipſius præſtantia, & admiranda hominis gentilis ſapientia, tantillum laborem abunde compenſans, omnemque abſtergens longitudinis moleſtiam, apud animos certe pios, & non ſcientiæ tantum, ſed virtutis quoque cupidos. Inſcribitur vero caput illud πρὸς τοὺς τὴν ἀπορίαν δεδοικότας, *ad eos qui egeſtatem metuunt*, in quo hæc præclare: φοβεῖταί τις ἀνὴρ ἀγαθὸς, μὴ ἐπιλείπωσιν αὐτῷ τροφαί· τοῖς τυφλοῖς οὐ λείπουσι, λείψουσιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ; καὶ στρατιώτῃ μὲν ἀγαθῷ οὐ

ὁ μισθοδοτῶν, οὐδ' ἐργάτης, οὐδὲ σκυτεῖ, τῷ δ'
θῷ λείψει; οὕτως ὁ θεὸς ἀμελεῖ τῶν αὑτοῦ ἐπι-
μάτων, τῶν διακόνων, τῶν μαρτύρων, οἷς μόνοις
αι παραδείγμασι πρὸς τοὺς ἀπαιδεύτους, ὅτι καὶ
καὶ καλῶς διοικεῖ τὰ ὅλα, καὶ οὐκ ἀμελεῖ τῶν
ωπίνων πραγμάτων· καὶ ὅτι ἀνδρὶ ἀγαθῷ
ἐστι κακὸν, οὔτε ζῶντι οὔτε ἀποθανόντι. Τί οὖν,
μὴ παρέχῃ τροφάς; τί γὰρ ἄλλο, ἢ ὡς ἀγαθὸς
ηγὸς τὸ ἀνακλητικόν μοι σεσήμαγκε; πείθο-
ἀκολουθῶ, ἐπευφημῶν τὸν ἡγεμόνα, ὑμνῶν
τὰ ἔργα. Καὶ γὰρ ἦλθον ὅτ' ἐκείνῳ ἔδοξε, καὶ
ιι πάλιν ἐκείνῳ δοκοῦν. Καὶ ζῶντός μου τοῦτο τὸ
ἦν, ὑμνεῖν τὸν θεὸν, καὶ αὐτὸν ἐπ' ἐμαυτοῦ, καὶ
ἕνα, καὶ πρὸς πολλούς. οὐ παρέχει μοι πολλὰ,
φθονα, τρυφᾶν με οὐ θέλει. οὐδὲ γὰρ τῷ Ἡρα-
παρεῖχε, τῷ υἱῷ τῷ ἑαυτοῦ. Ἀλλ' ἄλλος ἐβα-
ισεν Ἄργους καὶ Μυκηνῶν, ὁ δ' ἐπετάσσετο, καὶ
ι, καὶ ἐγυμνάζετο. Καὶ ἦν Εὐρυσθεὺς μὲν ὃς
τε Ἄργους, οὔτε Μυκηνῶν βασιλεὺς, ὅς γ' οὐδ'
ἑαυτοῦ. ὁ δ' Ἡρακλῆς ἁπάσης γῆς καὶ θαλάτ-
ρχων καὶ ἡγεμὼν ἦν, καθαρτὴς ἀνομίας καὶ
ας, εἰσαγωγεὺς δὲ δικαιοσύνης καὶ ὁσιότητος.
ῦτα ἐποίει καὶ γυμνὸς, καὶ μόνος. *Timet quis*
*mus, ne deficiant ipſi alimenta. Cæcis non de-*
*claudis non deſunt; & viro bono deerunt? At*
*quidem militi nunquam deeſt ſtipendii collator,*
*ercenario, nec ſutori; & bono viro deerit? Ita-*
*us negligens eſt eorum qui ipſi ſunt dediti, ſuorum*
*um, ſuorum teſtium? quibus ſolis utitur tan-*
*exemplis erga imperitos, quod & ſit, & recte*
*iſtret hoc univerſum, & non negligat res huma-*

*nas, & quod viro bono nihil ſit malum neque viventi neque mortuo. Quid ergo, ſi non præbeat alimenta? Quid aliud, quam tanquam bonus imperator ſignum receptui mihi dedit? Obedio igitur, ſequor, collaudans ducem, prædicans ipſius opera. Nam & veni quando ipſi viſum fuit; & diſcedo rurſus quia ipſi videtur. Et dum viverem hoc meum erat opus, laudare Deum, idque apud me ſolum, & erga ſingulos, & erga multos. Non præbet mihi multa neque copioſa; in deliciis me vivere non vult. Neque enim Herculi præbebat, filio ſuo; ſed alius regnabat Argis & Mycenis; ipſe autem parebat, & laborabat, & exercebatur. Et Euryſtheus quidem non ſane optimus erat,* [ἦν ὅς ἦν, *qualiscunque erat*, er war ſo wie er war] *neque Argis neque Mycenis imperabat. Qui ne quidem ipſe ſibi imperabat. Hercules vero univerſæ terræ & maris princeps & dux erat, repurgator iniquitatis & injuſtitiæ, auctor vero juſtitiæ & ſanctitatis. Et hoc faciebat & nudus & ſolus.*

Cap. VII. 2. ἀντιμετρηθήσεται.) Polybius de Timæo dicit, *eum inexorabilem factum, alios etiam tales expertum fuiſſe. Grotius.*

*Ibid.* v. 3. τὸ κάρφος.) Polybio eſt *minutulum quoddam lignum*, quo, nota quadam inſignito, pro teſſera militari utebantur Romani, lib. 6. cap. 34. pag. 669. lin. 14. *Si primæ vigiliæ cuſtodes offenderit vigilantes*, λαμβάνει παρὰ τούτων ΤΟ ΚΑΡΦΟΣ, *tenue illud lignum ab iis accipit.* Quod ita deſcribitur pag. 668. lin. 15. ὁ δὲ δίδωσι τούτοις πᾶσι ΞΥΛΗΦΙΑ κατὰ φυλακὴν ΒΡΑΧΕΑ ΤΕΛΕΩΣ ἔχοντα

ἔχοντα χαρακτῆρα. *Tribunus omnibus his pro ſingulis excubiis parvulas e ligno teſſellas tradit oppido exiguas, quæ nota quadam ſunt inſignita.*

*Ibid.* v. 6. καταπατήσωσιν αὐτοὺς) Utitur eodem verbo Epictetus in argumento ſimili lib. 1. cap. 8. pag. 38. lin. 13. οὐχὶ δὲ πάντας τοὺς λόγους τούτους ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΑΣ, ἐπηρμένος ἡμῖν καὶ πεφυσημένος περιπατεῖ; *Nonne ſuaſiones hujusmodi noſtras conculcans, elatus nobis atque inflatus obambulat?* Quod ergo proprie pedibus convenit, ad animum transfertur aſpernantem doctrinam.

*Ibid.* v. 17. σαπρὸν δένδρον) Antitheſis τοῦ ἀγαθοῦ & hic & Epheſ. IV. 29. ſatis oſtendit, σαπρὸν δένδρον idem eſſe quod πονηρὸν, quo verbo Chryſoſtomus hic tanquam ſynonymo utitur, ſive *arborem malæ indolis*, non vero putrem aut carie vitiatam, quæ, ſi alioqui ſit bonæ indolis, fructus omnino bonos ferre poteſt. *vid. Eraſm. Schmid* ad h l. *Mala* vero *arbor* eſt *malus homo*, uti ab ipſo Salvatore noſtro exponitur, qui *ex malo theſauro cordis ſui profert malum*, Luc. VI. 45. Pſeudopropheta igitur eſt, qui non recte de Deo ſentit, qui nec veram legis divinæ ſententiam tenet, nec perceptam habet doctrinam Evangelii, vel certe conſpurcatam habet traditionum humanarum falſarumque opinionum inquinamentis, &, ut verbo dicam, qui de rebus divinis habet σαπρὰ δόγματα, quo nomine

Epictetus appellat falſas opiniones de rebus expetendis & fugiendis apud Arrianum lib. 3. cap. 22. pag. 349. lin. 17. ὅπου γὰρ ταραχαὶ, καὶ λῦπαι, καὶ φόβοι, καὶ ὀρέξεις ἀτελεῖς, καὶ ἐκκλίσεις περιπίπτουσαι, καὶ φθόνοι καὶ ζηλοτυπίαι, πῶς ἐκεῖ πάροδος εὐδαιμονίας; ὅπου δ᾽ ἂν ᾖ ΣΑΠΡΑ δόγματα, ἐκεῖ πάντα ταῦτα εἶναι ἀνάγκη. *Ubi enim ſunt perturbationes, mæſtitiæ, timores, appetitus irriti, averſationes malorum inevitabilium, invidiæ, obtrectationes, ubi hic aditus eſt felicitati? Ubicunque autem fuerint pravæ opiniones, illic neceſſe eſt hæc omnia eſſe.* Id quod ipſe exemplo declarat in Enchiridio cap. 10. Ταράσσει τοὺς ἀνθρώπους οὐ τὰ πράγματα. ἀλλὰ τὰ περὶ τῶν πραγμάτων δόγματα. οἷον ὁ θάνατος οὐδὲν δεινὸν, ἐπεὶ καὶ Σωκράτει ἂν ἐφαίνετο. Ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ θανάτου, διότι δεινὸν, ἐκεῖνο τὸ δεινόν ἐστιν. *Homines perturbantur non rebus, ſed iis quas de rebus habent, opinionibus. Verbi cauſſa: Mors non eſt terribile; alioqui & Socrati ita viſum fuiſſet: ſed opinio de morte, quod terribile quid ſit, ea terribile illud eſt.* Apparet hinc, quam appoſite cum σαπρῷ δένδρῳ comparentur ii, in quorum animis ſunt σαπρὰ δόγματα, ex quibus non magis boni quid poteſt proficiſci, quam ſativa poma gignere arbor ſylveſtris. Et hæc σαπρὰ δόγματα ſunt malus ille theſaurus, & illa abundantia cordis, quæ ſermone ſeſe prodit, Luc. VI. 45. Si quis ergo ſcire cupit, quam intus ſint rapaces lupi pſeudoprophetæ, ad eam quam profitentur doctrinam attendat, animi ipſorum indicem. Et σαπρὸν ſignificare

*malum,*

um, rejiciendum, inutile, das nicht taugt / etiam Matth. XIII. 48 & ex ejusdem Arriani diſſert. 4. cap. 5. pag. 462. lin. 12. a fine, ubi ἐκ παράλληλυ ponitur νόμισμα ἀδόκιμον καὶ ΣΑΠΡΟΝ, nta rejectanea & nullius pretii. Et cap. 4. pag. lin. 10. τὸ ὄξος ΣΑΠΡΟΝ, δριμὺ γδ. Τὸ μέ ΣΑΠΡΟΝ, ἀναζέεται γδ μικ̓ῤ ἔχω. Et pag. lin. 25. σαπρὸν dicitur, quod pag. 142. lin. 1. ηρον vocatur. Confer. Vorſtius de Hebraiſm. . cap. 2. pag. 18.

Cap. VIII. 2. Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύναταί με αρίσαι.] Eodem modo ægrotus ad medi- ait apud Arrianum diſſert. lib. 3. cap. 10. 306. ΕΑΝ ΘΕΛΗΣ ΚΥΡΙΕ, καλῶς ἕξω. Si vis ne, melius habebo.

*Ibid.* v. 9. ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν ςρατιώτας.] Po- Lib. 5. cap. 65. pag. 569. med. Σπεῤῥάτης δὲ ὁ ιος, πελτας ὰς ΗΤΤΟΝ ΕΙΧΕ διχιλίυς: *ttes Bœotius cetratis bis mille præerat*). Nomi- rius ἐμαυτὸς eſt apud Arrian. Epict. pag. 99. 1. ἐμαυτὸς κατ' ἐμαυτῦ δηλῶ.

*Ibid.* πορεύθητι, καὶ πορεύεται.] Eadem di- nis figura eſt apud Arrian. diſſert. lib. 1. cap. 97. l. 6. a fine: Καταστάγεις Ἀγαμέμνων, λέ- οι πορευε πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, καὶ ἀπόσπασον ηΐδα, πορεύομαι. Ἔρχυ, ἔρχομαι. *Qui pr- n gerit Agamemnonis dicit mihi: Vade ad Achil- & abduc Briſeidem: vado. Veni: venio.* Et

Epictetus appellat falſas opiniones de rebus expetendis & fugiendis apud Arrianum lib. 3. cap. 22. pag. 349. lin. 17. ὅπου γὰρ ταραχαὶ, καὶ λῦπαι, καὶ φόβοι, καὶ ὀρέξεις ἀτελεῖς, καὶ ἐκκλίσεις περιπίπτουσαι, καὶ φθόνοι καὶ ζηλοτυπίαι, ποῦ ἐκεῖ πάροδος εὐδαιμονίας; ὅπου δ᾽ ἂν ᾖ ΣΑΠΡΑ δόγματα, ἐκεῖ πάντα ταῦτα εἶναι ἀνάγκη. *Ubi enim ſunt perturbationes, mæſtitiæ, timores, appetitus irriti, averſationes malorum inevitabilium, invidiæ, obtrectationes, ubi hic aditus eſt felicitati? Ubicunque autem fuerint prava opiniones, illic neceſſe eſt hæc omnia eſſe.* Id quod ipſe exemplo declarat in Enchiridio cap. 10. Ταράσσει τοὺς ἀνθρώπους οὐ τὰ πράγματα, ἀλλὰ τὰ περὶ τῶν πραγμάτων δόγματα. οἷον ὁ θάνατος οὐδὲν δεινὸν, ἐπεὶ καὶ Σωκράτει ἂν ἐφαίνετο. Ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ θανάτου, διότι δεινὸν, ἐκεῖνο τὸ δεινόν ἐστιν. *Homines perturbantur non rebus, ſed iis quas de rebus habent, opinionibus. Verbi cauſſa: Mors non eſt terribile; alioqui & Socrati ita viſum fuiſſet: ſed opinio de morte, quod terribile quid ſit, ea terribile illud eſt.* Apparet hinc, quam appoſite cum σαπρῷ δένδρῳ comparentur ii, in quorum animis ſunt σαπρὰ δόγματα, ex quibus non magis boni quid poteſt proficiſci, quam ſativa poma gignere arbor ſylveſtris. Et hæc σαπρὰ δόγματα ſunt malus ille theſaurus, & illa abundantia cordis, quæ ſermone ſeſe prodit, Luc. VI. 45. Si quis ergo ſcire cupit, quam intus ſint rapaces lupi pſeudoprophetæ, ad eam quam profitentur doctrinam attendat, animi ipſorum indicem. Et σαπρὸν ſignificare

*malum,*

*malum*, *rejiciendum*, *inutile*, das nicht taugt / etiam ex Matth. XIII. 48 & ex ejusdem Arriani diſſert. lib. 4. cap. 5. pag. 462. lin 12. a fine, ubi ἐκ παραλλήλου ponitur νόμισμα ἀδόκιμον καὶ ΣΑΠΡΟΝ, *moneta rejectanea & nullius pretii*. Et cap. 4. pag. 453. lin. 10. τὸ ὄξος ΣΑΠΡΟΝ, δριμὺ γάρ. Τὸ μέλι ΣΑΠΡΟΝ, ἀνατρέπει γὰρ μου τὴν ἕξιν. Et pag. 141. lin. 25. σαπρὸν dicitur, quod pag. 142. lin. 1. ἄχρηστον vocatur. Confer. *Vorſtius* de Hebraiſm. N. T. cap. 2. pag. 18.

Cap. VIII. 2. Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι.] Eodem modo ægrotus ad medicum ait apud Arrianum diſſert. lib. 3. cap. 10. pag. 306. ΕΑΝ ΘΕΛΗΣ ΚΥΡΙΕ, καλῶς ἕξω. *Si vis domine, melius habebo.*

*Ibid.* v. 9. ἔχων ὑπ᾽ ἐμαυτὸν στρατιώτας.] Polyb. Lib. 5. cap. 65. pag. 569. med. Σωκράτης δὲ ὁ Βοιώτιος, πελταστὰς ὑφ᾽ ΕΑΥΤΟΝ ΕΙΧΕ δισχιλίους. *Socrates Bœotius cetratis bis mille præerat.* Nominativus ἐμαυτὸς eſt apud Arrian. Epict. pag. 99. l. 9. a f. ἐμαυτὸς κατ᾽ ἐμαυτοῦ δηλῶ.

*Ibid.* πορεύθητι, καὶ πορεύεται.] Eadem dictionis figura eſt apud Arrian diſſert. lib. 1. cap. 25. p. 97. l. 6. a fine: Καταταγεὶς Ἀγαμέμνων, λέγει μοι πορεύου πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, καὶ ἀπόσπασον τὴν Βρισηΐδα, πορεύομαι. Ἔρχου, ἔρχομαι. *Qui perſonam gerit Agamemnonis dicit mihi: Vade ad Achillem, & abduc Briſeida; vado. Veni; venio.* Et cap.

Epictetus appellat falſas opiniones de rebus expetendis & fugiendis apud Arrianum lib. 3. cap. 22. pag. 349. lin. 17. ὅπου γὰρ ταραχαὶ, καὶ λῦπαι, καὶ φόβοι, καὶ ὀρέξεις ἀτελεῖς, καὶ ἐκκλίσεις περιπίπτουσαι, καὶ φθόνοι καὶ ζηλοτυπίαι, πῶς ἐκεῖ πάροδος εὐδαιμονίας; ὅπου δ' ἂν ᾖ ΣΑΠΡΑ δόγματα, ἐκεῖ πάντα ταῦτα εἶναι ἀνάγκη. *Ibi enim ſunt perturbationes, mæſtitia, timores, appetitus irriti, averſationes malorum inevitabilium, invidiæ, obtrectationes, ubi hic aditus eſt felicitati? Ubicunque autem fuerint pravæ opiniones, illic neceſſe eſt hæc omnia eſſe.* Id quod ipſe exemplo declarat in Enchiridio cap. 10. Ταράσσει τοὺς ἀνθρώπους οὐ τὰ πράγματα. ἀλλὰ τὰ περὶ τῶν πραγμάτων δόγματα. οἷον ὁ θάνατος οὐδὲν δεινὸν, ἐπεὶ καὶ Σωκράτει ἂν ἐφαίνετο. Ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ θανάτου, διότι δεινὸν, ἐκεῖνο τὸ δεινόν ἐστιν. *Homines perturbantur non rebus, ſed iis quas de rebus habent, opinionibus. Verbi cauſſa: Mors non eſt terribile; alioqui & Socrati ita viſum fuiſſet: ſed opinio de morte, quod terribile quid ſit, ea terribile illud eſt.* Apparet hinc, quam appoſite cum σαπρῷ δένδρῳ comparentur ii, in quorum animis ſunt σαπρὰ δόγματα, ex quibus non magis boni quid poteſt proficiſci, quam ſativa poma gignere arbor ſylveſtris. Et hæc σαπρὰ δόγματα ſunt malus ille theſaurus, & illa abundantia cordis, quæ ſermone ſeſe prodit, Luc. VI. 45. Si quis ergo ſcire cupit, quam intus ſint rapaces lupi pſeudoprophetæ, ad eam quam profitentur doctrinam attendat, animi ipſorum indicem. Et σαπρὸν ſignificare

*malum,*

*lum, rejiciendum, inutile*, das nicht taugt / etiam Matth. XIII. 48 & ex ejusdem Arriani diſſert. 4. cap. 5. pag. 462. lin. 12. a fine, ubi ἐκ πα-λαιλ ponitur *νόμισμα ἀδόκιμον καὶ* ΣΑΠΡΟΝ, *neta rejectanea & nullius pretii.* Et cap. 4. pag. lin. 10. τὸ ὄξος ΣΑΠΡΟΝ, δριμὺ γδ. Τὸ μέ-ΣΑΠΡΟΝ, *ἀναλγέσεται γδ μεῖζον ἔξω.* Et pag. lin. 25. σαπρὸν dicitur, quod pag. 142. lin. τι ...ηρῶν vocatur. Confer. *Vorſtius* de Hebraiſm. Γ. cap. 2. pag. 18.

Cap. VIII. 2. *Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με θαρίσαι.*] Eodem modo ægrotus ad medi-ci ait apud Arrianum diſſert. lib. 3. cap. 10. 306. ΕΑΝ ΘΕΛΗΣ ΚΥΡΙΕ, *καλῶς ἕξω.* *Si vis ...tus, melius habebo.*

*Ibid.* v. 9. *ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν ςρατιώτας.*] Po-Lib. 5. cap. 65. pag. 569. med. *Στρατηγὸς δὲ ὁ ...ὁ, πελτασὰς ὑφ' ἙΑΥΤΟΝ ΕΙΧΕ διχιλίυς:* *...nos Bœotius cetratis bis mille præerat.* Nomi-nus *ἐμαυτὸς* eſt apud Arrian. Epict. pag. 99. a f. *ἐμαυτὸς κατ' ἐμαυτῶ δηλῶ.*

*Ibid.* *πορεύθητι, καὶ πορεύεται.*] Eadem di-... figura eſt apud Arrian. diſſert. lib. 1. cap. p. 97. l. 6. a fine: *κατασταγεὶς Ἀγαμέμνων, λέ-...μοι πορεύυ πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, καὶ ἀπόσπασον ...ρισηΐδα, πορεύομαι. Ἔρχυ, ἔρχομαι. Qui p r-...m gerit Agamemnonis dicit mihi: Vade ad Achil-..., & abduc Briſeidem, vado. Veni, venio.* Ex

cap. 14. p. 62. l. 14. ὅταν ὁ θεὸς εἴπῃ τοῖς φυτοῖς ἀνθεῖν, ἀνθεῖ. Ὅταν εἴπῃ βλαστάνειν, βλαστάνει. Ὅταν ἐκφέρειν τὸν καρπὸν, ἐκφέρει. Ὅταν πεπαίνειν, πεπαίνει. Ὅταν πάλιν ἀποβάλλειν, καὶ φυλλοῤῥοεῖν, καὶ αὐτὰ εἰς αὐτὰ συνειλούμενα ἐφ' ἡσυχίας μένειν καὶ ἀναπαύεσθαι, μένει καὶ ἀναπαύεται. *Quando Deus præcipit ſtirpibus florere, florent; quando germinare, germinant; quando proferre fructus, proferunt; quando matureſcere, matureſcunt; quando deponere & abjicere folia, atque eas in ſeipſas implicatas in otio manere & quieſcere, manent & quieſcunt.* Eſtque hoc ſchema indicandæ & imperii majeſtati, & obſequii alacritati aptiſſimum. Unde *Longinus* ſublimitatem, qualis Deum deceat, in verbis Moſis: γενέσθω φῶς, καὶ ἐγένετο, agnovit, eumque propterea laudavit, & virum οὐ τυχόντα *non vulgarem* dixit.

*Ibid.* v. 17. *ἐβάστασεν.*) Verba ἔλαβε & ἐβάστασε, hoc loco de morbis ita intelligenda ſunt, non quod hujusmodi morbis Chriſti corpus conflictatum fuerit: ſed quod curando ægrotos ſublevarit, & morbos abſtulerit ab ipſis. Ita *Chemnitius* in Harmonia. Quo ſenſu βαστάζειν exſtat tum apud Johannem XX. 15. εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτὸν; tum apud Polybium lib. 1. cap. 48. pag. 69. lin. 21. *Venti exoritur tempeſtas, ea violentia atque impetu in machinarum fulcra, quibus agebantur, flatus immittens;* ὥστε καὶ τὰς στοὰς διασαλεύειν, καὶ τοὺς προκειμένους τούτων πύργους τῇ βίᾳ ΒΑΣΤΑΖΕΙΝ. *Ut etiam porticus illarum concuteret, ſtru-*

*rque ante opera turres vi abriperet* : item
051. l. 4.

*Ibid.* v. 25. ἀπολλύμεθα] Eodem verbo Arrian. diſſert. lib. 2. cap. 19. pag. 219. lin. 9. antur, qui in naufragii periculo verſantur ΛΥΜΕΘΑ, καὶ σὺ θέλων παίζεις. *Vides nos , ac tu ultro jocaris.*

*Ibid.* v. 29. τί ἡμῖν καὶ σοὶ) Frequens lodi forma inprimis apud Arrianum in diſſ. Epict. qua plerumque utuntur de re, quam pertinere non putant, ſed contemnunt rejiciunt. Interdum tamen Græcis idem ino notat, quod *Grotius* Hebræis ſignificare imirum: *Cur nobis moleſtiam exhibes?* Qui s eſt etiam hujus loci. Ita lib. 2. cap. 19. pag. lin. 11. ΤΙ ΕΜΟΙ ΚΑΙ ΣΟΙ, ἄνθρωπε; ἀρκεῖ ὰ ἐμὰ κακά. *Quid mihi tecum rei eſt? Abuntis meorum habeo malorum.* Sic loquitur is, miſeriæ alter illudebat, q. d. miſſum me Unde paulo ante lin. 3. τί με ἐμπαίζεις ἢ ῥὸς τοῖς ἐμοῖς κακοῖς; *Quid mihi illudis &c. tu, &* *accumulas miſeriam?* Nec aliter pag. 219. o. a fine: ΤΙ ΗΜΙΝ ΚΑΙ ΣΟΙ, ἄνθρωπε; ἀπολ-θα, καὶ σὺ θέλων παίζεις. *Quid nobis rei tecum eſt? Vides nos perire, ac tu ultro jocaris.* Contam fere inducit in iſtis locis, pag. 6. lin. 5. 89. lin. ult. pag. 90. lin. 2. pag. 106. lin. 5. a pag. 225. lin. 4. a fine. pag. 279. lin. 21. pag. lin. 7. a fine. Confer Chemnitii Harmo-

niam pag. 218. exempla allegantem ex V
Teſtamento.

Cap. IX. 1. εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.) Nota
apud Græcos appellatio propriæ urbis, pro
quam quisque incolit. Polyb. lib. 10. cap
pag. 824 lin. ult. γράφειν ΕΙΣ ΤΑΣ ΙΔΙΑΣ ΠΟ
πρὸς τοὺς ἀναγκαίους, *ſcribere in patriam ad*
Item pag. 1183. lin. ult. διέλυσαν ΕΙΣ ΤΑΣ ΙΔ
ἕκαστοι ΠΟΛΕΙΣ, *in ſuam quisque patriam diſ*
*runt.* Eſt etiam ubi ſolo adjectivo utitur,
1227. lin. 11. ἐπανελθεῖν ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΔΙΑΝ, *redi*
*patriam.*

*Ibid.* v. 17. βάλλουσιν οἶνον.) Arrian. diſſ
4. cap. 13. pag. 450. lin. 2. ΟΙΝΟΝ ἵνα ΒΑΛΩ
τὸν ἐμὸν πίθον. *Vinum ut infundam in meum*
*lium.*

*Ibid.* v. 35. τὰς κώμας) Non male forſi
vetus Interpres hoc interdum vertit *caſtella*, 
ſunt oppida minuta quidem, mœnibus tar
cincta. Negat quidem *Stephanus* in Theſ.
dari κώμας munitas. In verbis enim T
cyd. lib. 3. ᾤκουν δὲ κατὰ κώμας ἀτειχίστους, (
eadem plane & totidem numero verba
ſtant in Polybio pag. 147. lin. 12. a fine.]
ἀτειχίστους non addi ad differentiam, quaſi
aliæ τετειχισμέναι. Sed refellit Stephan
Arrianus de exped. 3, 30, 4. Πτολεμαῖος δὲ
στήσας ἐν κύκλῳ τῆς κώμης τοὺς ἱππέας, ἣ

ἡ Ἰοὐχ@- περιβεβλημένον καὶ πύλαις κατ᾽ αὐ-
Ptolemais, pago equitibus circumſeſſo, erat enim
s muro & portis cinctus, & portæ in illo. Op-
untur autem ut in N. T. ita & ab Arriano
ς & κώμη 5, 20, 5. & 6, 11, 10.

Ibid. v. 36. ἐκλελυμένοι) Ingentem codicum
atrum numerum allegat Jo. Millius, qui hic
ant ἐσκυλμένοι. Unde ipſe illud ἐκλελυμένοι,
s ἐσκυλμένοι obſcurioris aliquanto minusque
interpretamentum eſſe exiſtimat. Cæte-
ἐκλύεσθαι optime huic loco convenit,
non de corpore ſolum, ut Matth. XV. 32.
etiam de animo dicatur, ut Hebr. XII. 3.
roinde tam ovibus congruat, corpore
nediam fatigatis, quam hominibus pabulo
ni verbi deſtitutis, & ob id animo deficienti-
, neque ad bene recteque agendum ido-
. Polybius in eadem ſententia & corpori
nimo verbum compoſitum tribuit, pag.
, l. 13. ὁρμήσαντες πρὸς εὐωχίαν καὶ μέθας,
ὸν τοῖς σώμασιν ΕΞΕΛΥΘΗΣΑΝ, ἀλλὰ καὶ
ψυχαῖς. Ad convivia & crapulas converſi, &
orum vim & corporum fregerunt. Alio com-
to utitur pag. 980. lin. 4. ΠΡΟΕΚΛΥΣΑΙ τῷ
τὰ σώματα τῶν πολεμίων, hoſtium corpora
peram pugnam labore fatigare. Ἐκλελυμέ-
rgo dicuntur, quod enervarent ipſorum
ros Phariſæi frigida propheticorum ſcri-
um tractatione, maxime vero frivolis
tionum nugis, quibus nutriti non ma-
nimo valere poterant ad vitam cum vir-

tute

tute degendam, quam corpore ad labores ſu-ſtinendos ii, qui ſolis ſiliquis paſcuntur.

*Ibid.* ἐῤῥιμμένοι] *palantes, diſſipati, errabundi.* Polyb. lib 5. cap. 48. pag. 546. lin. 12. a fine: καταλαβὼν ΕΡΡΙΜΜΕΝΟΥΣ καὶ μεθύοντας πάντας, *hoſtes palatos atque ebrios nactus, caſtra illorum prima luce invadit.*

Cap. X. 1. ἐξουσίαν πνευμάτων] *poteſtatem in ſpiritus.* Luc. IX. 1. Ita Polyb. lib. 18. cap. ἐάν τε κακῶς, τῶν αὐτῶν ὑπάρχειν καὶ τῆς ὠφελείας ἐκ τῶν ἀπολλυμένων, καὶ τὴν ΕΞΟΥΣΙΑΝ ΤΩΝ ΣΩΖΟΜΕΝΩΝ. *Sin autem in nos ſtatim conſuluerint, & eorum qui perierint ſpolia, & eorum qui ſervati fuerint dominatio penes eosdem futura.* Pag. 1416. lin. 19. παραλαβὼν τὴν τῶν ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΕΞΟΥΣΙΑΝ. *Pecuniæ regiæ adminiſtrationem nactus.*

*Ibid.* ὥστε ἐκβάλλειν] Habet hic particula ὥστε vim declarandi, qualis illa ſit in immundos ſpiritus poteſtas; uti & apud Polybium lib. 5. cap. 35. pag. 532. lin. 5. Ταύτην οὖν τὴν ἐπιβολὴν, ΩΣΤ᾽ ἐκπέμπειν αὐτὸν μετὰ χορηγίας, ἀπεδοκίμασαν. *Igitur conſilium dimittendi Cleomenem cum neceſſario apparatu, improbarunt.*

*Ibid.* v. 14. καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέξηται] Pro ἐάν τις μὴ δέξηται, *Si quis non exceperit*; ut apparet ex conſequente orationis hujus membro. Sed ne quem hæc ſyntaxis quaſi minus

acce-

...atâ offendat, elegantisſimum Arrianum ...t ſimiliter loquentem in hiſt. Ind. 15, 11. ...ὲ ἰητροὶ Ἕλληνες, τούτοισιν οὐδὲν ἄκος ἐξεύ-..., ΟΣΤΙΣ ὑπὸ ὄφεως δηχθείη Ἰνδικοῦ, pro ...ig. *Nemo autem Græcorum medicorum ullum ...ium invenit, ſi quis a ſerpente Indico ictus* Et in diſſert. Epict. lib. 4. cap. 4. pag. 452. ...ἐ μέμνησο, ὅτι ΠΑΝ Ο ἔξω τῆς προαιρέσεως ...τοῦ τιμήσεις, ἀπώλεσας τὴν προαίρεσιν. *...e eſto memor, quod quidquid magni feceris ...e extra tuum arbitrium, perdideris arbi-...*

*Ibid.* δέξηται ὑμᾶς) *exceperit vos*, hoſpitio ...cet. Nam cum late vagetur verbum hoc, ...amcunque declaret receptionem: inter-...a ab illa latitudine in anguſtum hoſpitii ſi-...icatum concluditur, ut apud Polyb. lib. 2. ... 15. pag. 144. lin. 14. *Qui per regionem ...n iter faciunt, cum ad caupones divertunt, non ...ſtumtur de cibo particulatim:* ἀλλ' ἐρωτῶντες ...α. τὸν ἄνδρα ΔΕΧΕΤΑΙ, *ſed quanti quemque ...piant rogant.*

*Ibid.* v. 18. ἐπὶ ἡγεμόνας ἀχθήσεσθε] Po-... lib. 5. cap. 28. pag. 523. lin. 22. προστάξας ...ΕΙΝ αὐτὸν ΕΠΙ ΤΑΣ ΑΡΧΑΣ πρὸς τὴν ἐγγύην. *...cipit illi, ut de ea pecunia, cujus nomine ſpon-... facta fuerat, diem illi ad magiſtratus diceret.*

*Ibid.* v. 23. οὐ μὴ τελέσητε) *non peragrave-*

*ritis*

*ritis, non obieritis, non omnes urbes, fugiendo ex alia in aliam, & in fuga ſimul docendo perambulaveritis.* Eodem ſenſu ex Xenophonte jam citavimus διατελεῖν. Pro quo Polybius multis locis uſurpat ἀνύειν & διανύειν, quod item, ut τελεῖν, *perficere, abſolvere* ſignificat. Pag. 284. lin 17. a fine.: μόλις καὶ ταλαιπώρως διήνυσε τὰς δυσχωρίας, *agre magnaque cum difficultate anguſtias tranſiit.* Pag. 287. lin. 6. ἐνναταῖος διανύσας τὰς ὑπερβολὰς, *nono die ad juga Alpium eſt pervenium.* pag. 330. lin. 6. διανύσας τὴν τῶν Ἰσόμβρων καλυμένην χώραν, *emenſus Inſubrum regionem.* Pag. 390. lin. 25. διηνυκότων ἤδη τῶν πολεμίων τὰς ὁμαλὰς τόπους, *cum jam plana loca eſſent emenſi adverſarii.* Pag. 497. lin. 19. ἀνύσαι τὰς προειρημένας τόπους, *confecto per hujusmodi loca itinere.* Pag. 1053. lin. 13. a fine: βραχὺν τόπον διανύσας, *poſtquam via non multum confeciſſet.*

*Ibid.* v. 29. ἀσσαρίυ.) As ſecundum Polybium libro 2. valet tantum, duo ut obolum æquare videantur. *Vict. Strigelius in Hypomn.* Locus exſtat cap. 15. libri citati, pag. 144. lin. 18. ἡμιασσάριόν ἐστι τέταρτον μέρος ὀβολῦ, *ſemiſſis eſt quarta pars oboli.*

*Ibid.* v. 33. ἀρνήσηταί με) Scil. μὴ γινώσκειν, quod fortaſſe non male ſubintelligatur, ut deinde ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ, ſcil. ὅτι ὐδέποτε ἔγνων, Matth. VII. 23. Ita ἀρνεῖσθαι τὴν ᾠδὴν

apud Polybium eſt *negare ſe noſſe artem canendi*, cujus contrarium eſt ὁμολογεῖν, lib. 4. cap. 20. pag. 403. lin. 23. καὶ τῶν μὲν ἄλλων μαθημάτων ΑΡΝΗΘΗΝΑΙ ΤΙ ΜΗ ΓΙΝΩΣΚΕΙΝ, ὐδὲν αἰσχρὸν ἡγῦνται, τήν γε μὴν ὠδὴν ὔτ' ΑΡΝΗΘΗΝΑΙ δύναν-ται, διὰ τὸ κατ' ἀνάγκην πάντας μανθάνειν. ὔθ' ΟΜΟΛΟΓΟΥΝΤΕΣ ἀποτρίβεσθαι, διὰ τὸ τῶν αἰσχρῶν παρ' αὐτοῖς νομίζεσθαι τῦτο. *Et cæterarum quidem diſciplinarum aliquam ſe tenere ſi quis negaverit, probri loco non ducunt: at cantandi peritiam, neque negare poſſunt; quia diſcendi neceſſitas omnibus incumbit: neque peritiam fatentes, quo minus canant, ullam excuſationem afferre; quoniam turpe id moribus ipſorum habetur.*

Cap. XI. 7. ἤρξατο λέγειν) Notus mos loquendi in utraque lingua ἤρξατο λέγειν *orſus eſt dicere*, pro *dixit*. Ita Polyb. lib. 15. cap. 17. p. 981. l. 15. ὁ δὲ Πόπλιος διὰ βραχέων ΗΡΞΑΤΟ ΛΕΓΕΙΝ πρὸς αὐτύς. *Eos Scipio paucis ita cœpit alloqui.* Plura exempla hujus verbi, non tantum inceptionem, ſed ipſam actionem exprimentis, collegit *Glaſſius* Gram. Sacr. 237.

*Ibid.* v. 8. Ἀλλὰ τί) Particulam ἀλλὰ uſurpari ab interrogantibus, ita tamen, ut non ipſa interroget, ſed interrogationem interrogationi ſubjungat, & ſignificet *aut*, jam ex Xenophonte eſt annotatum. Idem poſtea obſervatum reperi in libello utiliſſimo & digniſſimo, qui in omnium Græcæ linguæ ſtudioſorum manibus verſetur, *Matthæi Devarii* de gr. ling. particulis

ticulis pag. 9. niſi quod is ἀλλὰ vim haberi cat τῦ πότερον ἢ ἄρα. Quæ Devarius deſum ſe videtur ex Budæo, idem certe Demoſth exemplum habet, quod Budæus; quo exem jam in Xenophonteis lectionibus diximus ſtram ſententiam confirmari. Quod ut m appareat, integrum Demoſthenis locum ex dæo adſcribam pag. 1264. lin. 27. περὶ στεφάν γὸ καὶ βυλόμενοι μετεπέμπεσθ' ἂν αὐτὺς ἐν τ τῷ καιρῷ; ἐπὶ τὴν εἰρήνην; ἀλλ' ὑπῆρχεν ἅπ ἈΛΛ' ἐπὶ τὸν πόλεμον; ἀλλ' αὐτοὶ περὶ εἰ ἐβυλεύεσθε. *Quam tandem ob cauſam eos hoc pore arceſſeretis? ad pacem? at pax jam erat omn An ad bellum potius? at ipſe de pace in conſilium ibatis.* Hic, quod dixi, ἀλλὰ poſteriori, priori interrogationi præmittitur, omnis vis interrogandi pendet a particula τί. I in alio exemplo Olynth. I. pag. 4. B. Τίς αὐτὸ κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; Θηβαῖοι; μὴ λίαν κρὸν εἰπεῖν ᾖ, καὶ συνεισβαλῦσιν ἑτοίμως. ἈΛΛὰ Φωκεῖς; *Quis eum porro huc ire probibebit? bani? ne ſit dictu acerbius, etiam expedite una iri pent. An Phocenſes?* Sic etiam apud Arria Epict. lib. 2. cap. 22. init. Μήτι ὖν περὶ τὰ κ ἐσπυδάκασιν οἱ ἄνθρωποι; ὐδαμῶς. ἈΛΛὰ τι περὶ τὰ μηδὲν πρὸς αὐτὺς; ὐδὲ περὶ τὰ *Num vero rerum malorum ſtudio occupantur l nes? Nequaquam. Num iis quæ ad ipſos nibi tinent? Neque bis etiam.*

*Ibid.* v. 17. ἐθρηνήσαμεν) Lutherus: ſ

ben mich geklagt / oratione nimirum triſti & rymis apta. Notat enim verbum hoc non flere aut lacrymas profundere, quam lamenta- ſermone dolorem ſuum teſtari. Polyb. lib. cap. 6. pag. 918. lin. 18. Πρὸς δὲ Ἰέτοις, ὅτ ... τὴν γυναῖκα φησὶ κατακλαιομένην αὐ- ΘΡΗΝΕΙΝ; Τί δ' οὐκ ἐγὼ σέ; Τί δ' οὐκ ἐμὲ σύ; hoc, ubi fato eſſet functus, ejus uxorem mortuum ritum lamentantem, hujusmodi plangorem edidiſſe: quid non ego tibi? quid non tu mihi? Ita LXX. in- pr. initio Threnorum Jerem. ἐθρήνησε τὸν θρῆ- ... ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. Et S. Athanaſius in nopſi Script. Sacr. Ἰερεμίας τοὺς λόγους ΕΘΡΗΝΗΣΕΝ ... τῆς Ἱερουσαλήμ. His ſermonibus lamen- ... eſt Jeremias de Hieruſalem.

Ibid. v. 25. συνετῶν.) Apud Polybium συ- ... & βραδεῖς ingenioſus & tardus opponuntur, ... 4. cap. 8. pag. 386. lin. 15. Συνετοὶ ergo dicun- ... qui ingenio ſunt prompto & ad res intelligendas ... idi.

Ibid. v. 28. ἀναπαύσω ὑμᾶς.) refocillabo vos. ... ſine dubio, inquit Chemnitius in Harmo- ..., eſt conſolatio: ſed ejus genuina ſententia ex ſi- gnificatione vocabuli inveſtiganda eſt. Uſurpatur au- ... verbum ἀναπαύεσθαι, in communi Græca lingua, ... do a laboribus nos in otium recipimus; & quieti ... tradimus, ut vires defatigatas, exhauſtas & deje- ... foveamus & recolligamus. Citat deinde exem- ... ex Luciano & Libanio. Hiſtorici ſæpe hoc

 ver-

verbo de militibus utuntur, quibus itinerum labore aut alias fatigatis quies datur. Ita de Hannibale, qui multa cum vexatione exercitus ad juga Alpium penetraverat, Polybius dicit lib. 3. cap. 53. pag. 287. lin. 9. *Nono die ad juga Alpium eſt perventum: ubi ſtativa Hannibal biduum habuit.* Βουλόμενος ἅμα μὲν ΑΝΑΠΑΥΣΑΙ τοὺς ὑπολειπομένους. *Nam & quietem dare militibus, qui incolumes eo evaſerant, volebat: & eos opperiri, qui a tergo fuerant relicti.* Arrian. de exped. Alex. 2, 8, 2. *Ut vero ſub medium noctis rurſus Pylas inſedit,* ΑΝΕΠΑΥΣΕ τὴν στρατιὰν τὸ λοιπὸν τῆς νυκτὸς, *reliquum noctis exercitui ad quietem dedit.* It. 3, 7, 9. & 3, 9, 1. τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς ὁδοῦ ΑΝΕΠΑΥΣΕ, *exercitui quietem ab itineris labore dedit.* Et ἀναπαύομαι *reficior, requieſco,* 4, 29, 11. *Quum vero Macedones non deſiſterent alii aliis ſuccedere,* οἱ δὲ πρόσθεν ΑΝΑΠΑΥΟΜΕΝΟΙ, *prioresque interim a labore reficerentur, vix ante noctem tranſitu potiti ſunt.* Hiſt. Indic. 23, 4. *Nearchus ſociis navalibus in terram expoſitis, ibi caſtra poſuit: ſiquidem multi navigationis labore defatigati,* ΑΝΑΠΑΥΣΑΣΘΑΙ ἐπόθεον, *refici deſiderabant.* Ita Marc. VI. 31. Interdum etiam ſimpliciter pro *dormire* accipitur; ut de exped. Alex. 1, 25, 9.

*Ibid.* v. 29. καὶ εὑρήσετε.] Καὶ hic ſignificat quid inde ſit ſecuturum. Ita apud Arrian. in Epict. lib. 2. cap. 21. extr. ἀπερίσπαστον αὐτὴν ἐνέγκατε εἰς τὴν σχολὴν, ΚΑΙ γνώσεσθε οἵαν ἰσχὺν λόγος ἔχει. *Afferte eam non varie diſtractam i*

*ſcho*

*non poterant, pacem impedientes.* Vel, uti Gronovius hæc ultima verba interpretatur, *extendentes ſolutionem in eam ſummam, quæ ſolvi non poterat.* Eodem modo, quantum ex Lexico conjicere poſſum, locutus eſt Plato epiſt. 7. αὐτὰ ἐτόλμησεν εἰς ἀναρμοςίαν καὶ ἀπρέπειαν ἐκβάλλειν. Quidni ergo εἰς νῖκος ἐκβάλλειν τὴν κρίσιν poſſit ſignificare *victorioſam* (ut Catonis voce utar) *reddere doctrinam Evangelii*; ita enim τὴν κρίσιν hic accipiendam puto. Quare iſta a Matthæo hoc quodam ſenſu dicta videri queant: manſuetudine ſua atque benignitate erga miſeros, & ſcelerum conſcientia territos, vixque tenuem in ſe ſentientes fidei ſcintillam, hoc effecturum Meſſiam, ut magnus undique ad ipſum fiat omnis generis peccatorum concurſus, qui doctrinam ipſius avide arripiant; atque adeo repudiatis Phariſæorum mendaciis, victrix ubique regnet Evangelii veritas, Neque hæc, credo, abludunt ab hebraico, in quo לאמת *vere* rechtſchaffen interpretari liceat, hoc modo: *vere proferet judicium*, i. e. ita late proferet Evangelium, ut vere prolatum & propagatum dici poſſit. Er wird das Evangelium rechtſchaffen hervor bringen und ausbreiten.

*Ibid.* v. 35. ἐκβάλλει] Si cui fortaſſe violenti quid in hoc verbo ineſſe videtur, Polybium legat; ita facile uſu miteſcet oratio. Sic vero ille lib. 3. cap. 33 init. *Romani legati, auditis quæ afferebant Carthaginenſes, aliud quidem nihil*

ixerunt: verum maximus natu inter illos, ſinum qui concilio interant, oſtendens, Hic, ait, & vobis & pacem portamus: ΕΚΒΑΛΕΙΝ ὖν ὁπότερον κελεύσωσιν ἀπολήψειν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Καρχηδονίων, ὁπότερον αὐτοῖς φαίνεται, τῦτ' ΒΑΛΕΙΝ ἐκέλευσε. Τῦ δὲ Ῥωμαίυ φήσαντος πόλεμον ΕΚΒΑΛΕΙΝ, ἀνεφώνησαν ἅμα κ̀ πλείυς ἐκ τῦ συνεδρίυ, δέχεσθαι φάσκοντες. Utrum erit ſuum, promium. Excipit Rex Carthaginis, utrum viſum illis foret, promerent. Cum et Romanus, bellum ſe prompturum: a pluribus e Senatorum numero, Accipere ſe, ſucclamatum

Cap. XIII. 5. διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος] Polib. 3. cap. 55. init. ταύτην μὲν χιόνα ἐυδιάκοφέρεσθαι συνέβαινε, κ̀ διὰ τὸ πρόσφατον ὖσαν, λὴν ὑπάρχειν, κ̀ ΔΙΑ ΤΟ ΜΗΔΕΠΩ ΒΑΘΟΣ Ν. Hæc quidem nix, tum quia mollis erat, decens, tum quia modica adhuc erat altitudifacile veſtigium recipiebat.

Ibid. 13. βλέποντες ὐ βλέπυσι] Polyb. pag. lin. 10. ὐ μὴν ἀλλὰ διότι γε συμβαίνει διὰ ἀπειρίαν κ̀ κακοκρισίαν πολλὺς ἐνίοτε καθάπερ εἰς τὸν παρόντα τρόπον τινὰ μὴ παρεῖναι κ̀ ΠΟΝΤΑΣ ΜΗ ΒΛΕΠΕΙΝ, ἐκ τῶν εἰρημένων γε κ̀ τῶν τιμαίῳ συμβεβηκότων γέγονε φανερόν. r nonnullis præ imperitia ac judicii pravitate uſu re, ut cum præſentes ſint, tamen abeſſe videan- & videntes quodammodo non videant, ex his

*qua Timaeo contigiſſe oſtendimus, perſpici poteſt.*

*Ibid.* v. 35. ἀπὸ καταβολῆς κόσμου] *ab initio mundi*. Non nego, καταβολὴν, ſi etymologiam ſpectemus, proprie convenire ædium fundamentis, quod deorſum jaciantur, ἀπὸ τοῦ καταβάλλεσθαι; ſed tamen & de navibus dicitur apud Polyb. lib. I. cap. 36. pag. 52. lin. 16. a fine: τὰς μὲν ἐπεσκεύαζον σκάφη, τὰς δ' ΕΚ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ἐναυπήγουν. *Alias naves reficiebant, alias a fundamentis ædificabant.* Quin & metaphorice cujusvis rei principium declarat, & cum fundamento per ſynonymiam conjungitur, lib. 13. cap. 4. init. pag. 938. lin. 13. ΚΑΤΑΒΟΛΗΝ ἐποιεῖτο, καὶ ΘΕΜΕΛΙΟΝ ὑπεβάλλετο πολυχρονίου καὶ βαρείας τυραννίδος. *Diu manſura ac dura tyrannidis principia ponebat, & fundamenta jaciebat.*

*Ibid.* v. 42. ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.] Stridoris dentium plures poſſunt eſſe cauſſæ, vel doloris magnitudo, ut hoc loco, vel indignatio & ira, ut Pſ. CXII. 10. & Act. VII 54. vel timor, ut apud Arrian. Epict. lib. 2. cap. 13. χρῶμα γὰρ οὐ μεταβάλλει οὐδὲν ἄλλο, οὐδὲ τρόμον ποιεῖ, ΨΟΦΟΝ ΤΩΝ ΟΔΟΝΤΩΝ, οὐδὲ μετοκλάζει, καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους πόδας ἵζει. *Nihil enim aliud eſt quod colorem mutet nihil quod tremorem efficiat, nihil quod ſtridorem dentium, nihil quo alicujus genua labent, timiduſque pede procumbat in ambos.* Poteſt etiam infernalis ille ſtridor dentium partim a metu majoris ſubinde ſecuturi cruciatus proficiſci.

*Ibid.* v. 44. *πάλιν.*] *Porro, præterea, item, ſet:* e / imgleichen. Sic enim ſupra V. 33. πάλιν ...ατε, & apud Polyb. lib. 9. cap. 17. pag. 774. l. 14. ΠΑΛΙΝ ὁμοίως Φίλιππ☉ κατὰ δύο 'ιρόπες ...αρτε. *Similiter & Philippus duplicem errorem ad- ...ſit.* Lib. 9. cap. 28. init. ΠΑΛΙΝ Ἀλεξάνδρῳ ... *Jam & Alexandro illud quidem cum amaru- ...tia objeciſti.* Lib. 9. cap. 32. pag. 794. lin. 3. *...do enim, viri Lacedæmonii, cujus rei gratia putatis ...jores veſtros, quo tempore Xerxes legatum ad eos ...ſerat aquam & terram poſcentem, detruſiſſe in pu- ...m illum qui venerat, & terra inſuper injecta, juſ- ...Xerxi ut referret, conſecutum ſe, quæ petere ipſum ...nciaverat, aquam & terram?* τίν☉ ΠΑΛΙΝ ἐθε- ...τὴν καὶ προδήλως ἐξορμᾶν ἀποθανεμένες τὲς ...ὶ Λεωνίδην; *cujus item rei gratia ultro ad mortem ...nifeſtam eſſe profectos Leonidem, & qui eum ſeque- ...ntur?* Item pag. 914. lin. 7. a fine. In quibus ...is omnibus πάλιν non iterationem, ſed *conti- ...uationem* denotat, conjungitque argumenta & ..., quæ ad eandem ſententiam confirmandam ...tinent.

*Ibid.* πάντα ὅσα ἔχει, πωλεῖ,) Hujus & ſe- ...ntis parabolæ ſententia eo ſpectat, omnia ...nquenda eſſe ei, qui regni cœlorum fieri ve- ...participes, neque rem ullam tam charam nos ...ere oportere, cujus non jactura, ſi opus ſit, ...tum bonum redimere parati ſimus. Con- ...ilem in modum de philoſophiæ ſtudio Epi- ...us loquitur, in quod ea cupiditate inflamma-

tum ferri vult tyronem, ut cætera omnia parti plane abjiciat, partim ad tempus ſeponat, E chirid. cap. IV. Τηλικούτων δὲ ἐφιέμενος, μέμνησο ὅτι οὐ δεῖ μετρίως κεκινημένον ἅπτεσθαι αὐτῶν ἀλλὰ τὰ μὲν ἀφιέναι παντελῶς, τὰ δ' ὑπερτίθεσθαι πρὸς τὸ παρόν. ἐὰν δὲ καὶ ταῦτα θέλῃς, καὶ ἄρχειν καὶ πλουτεῖν, τυχὸν μὲν οὐδ' αὐτῶν τούτων τεύξῃ διὰ τὸ καὶ τῶν προτέρων ἐφίεσθαι. Πάντως γε μὴν ἐκείνων ἀποτεύξῃ, δι' ὧν μόνων εὐδαιμονία καὶ ἐλευθερία περιγίνεται. *Cum igitur tantas res appetas, ſic eas ſuſcipiendas eſſe memento, ut ſis non mediocriter incitatus; atque alia penitus relinquenda, alia in præſentia omittenda cenſeas. Quod ſi & illas deſideraris, & magiſtratus etiam atque opes appetieris; fortaſſe ne hæc quidem aſſequeris, propter earum, quas ante diximus, cupiditatem: iis certe omnino excides, per quas ſolas felicitas & libertas comparatur.*

*Ibid.* v. 54. Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη Uti hic admirantes, ita apud Epictetum illudentes quærunt: Πόθεν ἡμῖν αὕτη ἡ ὀφρύς; *Unde nobis iſtud ſupercilium?* Enchirid. cap. 29.

Cap. XIV. 6. Γενεσίων ἀγομένων] *cum natalitia agerentur*, ſive *celebrarentur*. Arrian. exp. I, 10, 4. μυστηρίων τῶν μεγάλων ΑΓΟΜΕΝΩΝ *Cum myſteria magna celebrarentur.*

*Ibid.* v. 7. μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν] Pol lib. I. cap. 78. pag. 109. lin. 5. a fine: ἀλλὰ καὶ θυγατέρα δώσειν ἐπηγγείλατο ΜΕΘ' ΟΡΚΟΥ.

*fil.*

*filiam quoque ſuam ei ſe daturum jurejurando confirmavit.* Lib. 5. cap. 96. pag. 607. lin. 20. ΩΜΟΛΟΓΗΣΕ τὴν ἄκραν αὐτοῖς παραδώσειν. καὶ περὶ τούτων ΟΡΚΟΥΣ ἐποιήσατο καὶ συνθήκας. *Arcem ſe ei traditurum pollicetur: eamque pactionem jurejurando firmat.*

*Ibid.* v. 10. ἀπεκεφάλισε) Auctorem hujus verbi cum in Lexicis non reperiam, placet Arrianum allegare in diſſert. pag. 6. lin. 22. κελευσθεὶς ὑπὸ τοῦ Νέρωνος ΑΠΟΚΕΦΑΛΙΣΘΗΝΑΙ. & pag. ſeq. lin. 16. εἰς φυλακήν σε βαλῶ, τὸ σωμάτιον ΑΠΟΚΕΦΑΛΙΣΩ σου.

*Ibid.* v. 15. ἡ ὥρα ἤδη] *tempus*, nimirum diurnum. Polyb. pag. 1040. lin. 11. a fine: ΗΔΗ δὲ τῆς ΩΡΑΣ συγκλειούσης, ὁ μὲν τούτων λόγος ἐκωλύθη διὰ τὸν καιρόν. *Sed quum tardior jam hora diem clauderet, temporis anguſtiis excluſa eſt eorum oratio.* & pag. 1042. lin. 5. a f. *Petit, ut rem totam in craſtinum differret,* διὰ τὸ καὶ τὴν ΩΡΑΝ εἰς ὀψὲ συγκλείειν, *quum præſertim orta veſpera diem jam clauderet.*

Cap. XV. 1. οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμματεῖς] Venerant hi quidem Hieroſolymis, uti conſtat ex Marc. VII. 1. non tamen propterea ſubaudiendum eſt ἐλθόντες, ceu *Beza* interpretatus eſt, & ante eum *Eraſmus*, qui ait: *Articulus facit, ut vertendum fuerit, Qui ab Hieroſolymis venerant ſcribæ, ſive Hieroſolymitani ſcribæ.* Quod ultimum ſolum verum

eſt. Parum quidem hoc loco intereſt, ſive Hierosolymis veniſſe, ſive Hieroſolymitanos fuiſſe dicas: juvat tamen veram verborum ſententiam etiam in minimis ſectari. Licet Hieroſolymis venerint: non tamen hoc Matthæus dicit, ſed tantum Hieroſolymitanos fuiſſe. Differunt enim omnino hæc duo: οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμματεῖς, & οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων ἐλθόντες γραμματεῖς. Nam οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμματεῖς appellari poſſunt, etiamſi pedem porta Hieroſolymis non extulerint. Ita Hebr. XIII. 24. οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας ſunt *Itali* in ipſa Italia degentes. Et Act. XVII. 13. οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι vocantur, qui Theſſalonica nondum exceſſerant. Et Lazarus, cum in ipſa Bethania ægrotaret, tamen ἀπὸ Βηθανίας dicitur Joh. XI. 1. Sat multa reperias exempla Matth. XXI. 11. XXVII. 57. Marc. XV. 43. Luc. XXIII. 51. Joh. I. 44. 45. XII. 21. XXI. 2. Act. VI. 9. X. 38. XXI. 27. Sed tamen ex Polybio etiam pauca quædam addamus, ut appareat, hoc *loquendi genus* jam multo ante, non *tum* modo *vulgare* fuiſſe, quod *Salmaſius* videtur crediſſe, citatus a *Waleo* ad Act. XVII. 13. Ita vero ille lib. 1. cap. 31. pag. 45. lin. 13. διὰ τὸν φόβον συμφευγόντων εἰς τὴν πόλιν ΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ. *Metu hoſtium compulſi in urbem agreſtes.* Lib. 5. cap. 86. pag. 596. lin. 4. a fine: τῆς εὐνοίας προκαθηγουμένης πρὸς ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΣ. *Cum jam ante animos hominum benevolentia erga Ægypti Reges occupaſſet.* Lib. 6. cap. 19. pag. 651. lin. 7. *Eodem etiam tempore qui Conſulatum gerunt,* παραγγέλλουσι

τι τοῖς ἄρχουσι ΤΟΙΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΙΔΩΝ ΠΟΛΕΩΝ τῶν ἐκ τῆς Ιταλίας, *magiſtratibus ſociarum in Italia urbium denunciant.* Pag. 1075. lin. 13. ἄνδρες ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ viri græci.

*Ibid.* v. 5. Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς.] *Quocunque a me juvari poſſis, donum eſt*, i. e. Deo conſecravi. Verbum ὠφελεῖσθαι ita conſtructum uſurpat Jo. Xiphil. in Epit. Dion. pag. 335. lin. 24. οὐ μὴν ΩΦΕΛΗΘΗ ΤΙ ΕΚ ΤΟΥΤΟΥ, *quæ res tamen nihil ei profuit.* Sine accuſativo Arrianus diſſert. lib 2. cap. 21. p. 235. lin. 5. εἶτα λέγουσιν, οὐδεὶς ΩΦΕΛΕΙΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ. *Deinde dicunt, nemo utilitatem percipit ex ſchola.* Cum præpoſitione ὑπὸ, & accuſativo, ibid. lib. 3. pag. 384. lin. 22. τούτου ἕνεκα ἐζήτησάς τινι συμβαλεῖν, ἵν' ΩΦΕΛΗΘΗΣ ΥΠ' αὐτοῦ; ποίαν ΩΦΕΣΕΙΑΝ; *Hanc ob cauſam quæſiſti aliquem, cujus uſu familiari fructum perciperes? qualem fructum?* Apud Polybium jungitur præpoſitioni ἀπὸ pag. 1406. lin. 18. ἀπὸ τῆς χώρας οὐδὲν ὠφελεῖτο, *ex agris nullam prædam faciebat.* Epict. in Enchirid. c. 24. *Quidquid iſtorum acciderit*, ἐπ' ἐμοί ἐστιν, ὠφεληθῆναι ἀπ' αὐτοῦ, *ex eo penes me eſt fructum ut capiam.* Subſtantivo etiam cum præpoſitione ἐξ utitur Arrianus de exped. Alex. 1, 19. 4. τὴν ἐκ τῶν Περσῶν ὠφέλειαν vocans *a Perſis veniens ſubſidium.* Item 2, 22, 8. ὡς δὲ οὐδεμία ἔτι τοῖς Τυρίοις ἐκ τῶν νεῶν ὠφέλεια ἦν. *Cum jam nullus Tyriis navium uſus ſupereſſet.* Et 7, 17, 6. αἱ ἐκ τῶν χρημάτων ὠφέλειαι dicuntur *pecuniarum commoda*, ſive *reditus.*

*tus.* Conf. *Balth. Stolbergii* Exercit. X. pag. 379.

*Ibid.* v. 6. τιμήσῃ) Honor hic notat beneficentiam & liberalitatem. Ita poſtulat orationis connexio, & locus paralletus Marc. VII. 12. Et confirmat verbi notionem ex parte Arrianus de exped. Alex. 2, 12, 2. χρημάτων ἐπιδόσει ὡς ἑκάστους σὺν τῇ ἀξίᾳ ΕΤΙΜΗΣΕ. *Pecuniarum largitione ſingulos pro ſuo merito dignitateque honeſtavit.* Et Syrac. XXXVIII. 1. Τίμα ἰατρὸν πρὸς τὰς χρείας τιμαῖς αὐτοῦ. Cic. fam. l. 16. epiſt. 9. *Curio miſi, ut medico honos haberetur, & tibi daret, quod opus eſſet.* Qui honos de pecunia eſt intelligendus. Ita enim ipſe Cicero rem eandem aliis verbis epiſt. 6. *Scripſi ad Curium, quod dixiſſes, daret medico; ipſi puto aliquid dandum eſſe, quo ſit ſtudioſior.* Theophyl. ad 1. Tim. V. 3. *Honora eſt pro miſerere earum, & neceſſaria ſuppedita. Ibid.* v. 17. item Prov. III. 9. Confer *Balth. Stolbergii* Exercit. Gr. Lingv. pag. 398. ubi ex Hierocle hæc citat: Γονέας ΤΙΜΗΣΟΜΕΝ ὑπερβαλλόντως, σώματος ὑπηρεσίαν καὶ χρημάτων χορηγίαν αὐτοῖς ὑπέχοντες ὅτι μάλιστα προθυμοτάτην. *Parentes eximie honorabimus, ſi & corporis miniſterium, & pecuniæ adminiculum ipſis præſtemus quam promptiſſime.* Sic & τιμὴ uſurpatur 1. Tim. V. 17.

*Ibid.* v. 14. Ἄφετε αὐτούς.] Arrian. Epict. lib. 1. pag. 118. lin. 5. *Nunquam omnino ipſi curæ fuit*

*ſcire quid philoſophi dicant aut faciant.* AMMONI. *Mitte illum.*

*Ibid. v. 16. ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς.) Adhuc* ſeu *tunc etiam.* Polybius libro primo: τοῖς μὲν ... καὶ τοῖς φιλοτιμίαις ΑΚΜΗΝ ἕτοιμοι πολε... ἦσαν. *Adhuc,* ſeu *tunc quoque parati erant ... orum impetu & ambitione ad bellum gerendum.* ... nox: διαπορῶντος δ' ΑΚΜΗΝ καὶ διαπιςῶντ© ... τῶν καρχηδονίων ἡγεμόν©. *Cum adhuc dubi... & diffideret Carthaginienſium ductor.* Camera...

Hoc ipſum & *Caſaubonus* ex Polybio anno... quem ait ἐκ τῆς ἀλλήλοις dicere ἀκμὴν ἔτι καὶ ... lib. 15. Et dantur omnino multa in hoc ...ptore exempla, ut lib. 3. cap. 53. init. & cap. ... pag. 297. lin. penult. Lib. 5. cap. 18. pag. ... lin. 15. a fine. Lib. 17. cap. 16. pag. 1053. ... 16. ΑΚΜΗΝ ἀγνοοῦντες ἀλλήλους, *etiam tunc ... ius ſeſe ignorantes.*

*Ibid. v. 23. ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον.]* Arrianus ...xped. Alex. 7, 16, 9. τὸν δὲ ΑΠΟΚΡΙΝΑΣΘΑΙ ...ΟΙΣ ΛΟΓΟΝ, τῶ Εὐριπίδε τῶ ποιητῶ ἔπ©, *Euripidis verſum eis objiciebat.*

*Ibid.* v. 37. σπυρίδας) Harum uſus fuit in ...is apud veteres. Unde apud Arrianum ...rt. lib. 4. cap. 10. pag. 502. lin. ult. eſt σπυρὶς ...δειπνῆσαι, quod *Jac. Schegkius* interpretatur ...lis optimis inſtructam cœnam inire. Et videtur ...nino hujusmodi quid ſignificare, cum iſta

cœna

cœna in prærogativis conſularibus numeretur. Ait enim Epictetus, conſulatus adipiſcendi gratia tantos labores eſſe ſuſcipiendos, tantas moleſtias devorandas, quanti munus ipſum conſulare non ſit. Καὶ τί τὸ γινόμενόν ἐστι; δώδεκα δεσμαὶ ῥάβδων, καὶ τρὶς ἢ τετράκις ἐπὶ βῆμα καθίσαι, καὶ κιρκήσια δοῦναι, καὶ ΣΠΥΡΙΣΙ δειπνῆσαι. *Et pro his omnibus quodnam operæ pretium conſequeris? Duodecim faſces baculorum, ut ter & quater pro tribunali ſedeas, ut Circenſes ludos exhibeas, ut ferculis opimis inſtructam cœnam ineas.* Suetonius in Nerone cap. 15. *Publica cœna ad ſportulas redacta.* Et in Domitiano cap. 7. *Sportulas publicas ſuſtulit, revocata cœnarum rectarum conſuetudine.* Athenæus Lib. 8. τὰ ἀπὸ σπυρίδος δεῖπνα ait fuiſſe, cum quis cœnam, quam ipſe ſibi apparaverat, ſportæ impoſitam ferret ad eum, cum quo cœnaturus erat. Quem morem Athenis Socratis ætate obtinuiſſe, ut qui ad cœnam conveniebant, ſinguli cibos ſuos domo ſecum afferrent, ex Xenophonte ad 1. Cor. XI. 20. annotavimus. Agit de hac Græcorum convivandi conſuetudine etiam *Joh. Phil. Pfeiffer* antiquit. Græcar. cap 60. Num vero idem ſit σπυρίσι δειπνῆσαι, quod τὸ ἀπὸ σπυρίδος δεῖπνον, viderint alii. Ego id ſolum oſtendere volui, non neceſſario hic ſportas tantas cogitandas eſſe, quanta illa fuit, qua Paulum e muro demiſerunt, quam ipſe 2. Cor. XI. 33. σαργάνην appellat: ſed quales cibis deferendis & aſportandis conveniunt, Brodt-Körbe/ Speiſe-Körbe/ Hand-Körbe/ quas in deſerto ad ma-

num

n fuiſſe minus ſane mirum eſt, quam tantæ gnitudinis. Conf. *Laur. Ramireſii* Pentecon-chum cap. 40.

Cap. XVI. 3. στυγνάζων) *triſte*, i. e. nubi-n. Quomodo Polybius nomen στυγνότης de lo non ſereno uſurpat lib. 4. cap. 21. pag. 404. . 3. θεωροῦντες δὲ τὴν τῶν ἠθῶν αὐστηρίαν, ἥτις αὐ-παρέπεται διὰ τὴν τοῦ περιέχοντος ψυχρότητα ΣΥΓΝΟΤΗΤΑ. τὴν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς τόποις ὑπάρχουσαν. *Cum notam haberent auſteritatem mo-u, quam ipſis conciliat aëris qualitas, quo in ple-que locis utuntur frigidiore & triſtiore.* Plinius am triſtitiam cœlo tribuit lib. 2. Hiſt. Nat. cap. de Sole: *Hic cæli triſtitiam diſcutit, atque etiam mani nubila animi ſerenat.*

*Ibid.* v. 23. οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ) Frequens rafis apud Græcos Scriptores φρονεῖν τὰ τινος pro *cum aliquo ſentire, ab aliquo ſtare, in ſocie-te alicujus eſſe, & amicitiam ejus ſequi, ei favere,* mit einem halten; iſtoque modo fere de iis lo-quuntur, qui in bello alicujus partes ſequuntur, l ei certe ſtudent. Cui proinde notioni tiſſime congruit nomen Satanæ i. e. hoſtis, Tertullianus interpretatur. Eſt enim τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς Θεόν, Rom. VIII. 7. φρόνημα τοῦ Θεοῦ erat, ut filius ipſius acerbiſſi-is cruciatibus, morte denique ipſa afficeretur; d τὸ φρόνημα τῶν ἀνθρώπων ab his abhorret. oc ſequebatur Petrus, nec idem, quod Deus,

vo-

volebat. Polyb. pag. 1447. lin. 21. *multo pl* *ob quietem ac ſilentium accuſabantur*, ὡς ἐφεδρεύ τες τοῖς καιροῖς, καὶ ΦΡΟΝΟΥΝΤΕΣ ΤΑ Περσέως, *q tempus captarent, ac Perſeo taciti faverent.* Il lin. 6. a fine: *Praterea apud Coos & Rodios* ἐγένο τινες οἱ ΦΡΟΝΟΥΝΤΕΣ ΤΑ Περσέως, *nonnulli pa Perſeo favebant, qui pro Macedonibus etiam ve facere, & Romanos accuſare, ac ſocietatem cum l ſeo publice ſuadere cum auſi eſſent, tamen cives ad regias partes pertrahere non potuerant*, πρὸς τῆ βασιλέως συμμαχίαν. Pag. 1481. lin. 1. Ρωμαίων ΦΡΟΝΕΙ, *Romanis favet.* Pag. 1466. 12. a fine: ΑΛΛΟΤΡΙΑ ΦΡΟΝΕΙΝ Ρωμαίων, *alien a Romanis animo eſſe.* Pag. 1472. lin. 2. ἅμα τάυ του ὁρμὴν ἔχειν εἰς τὸ μὴ μόνον ΑΛΛΟΤΡΙΑ ΦΡΟΝ τῦ βασιλέως, ἀλλὰ καὶ τιμωρίαν βέλεσθαι αὐτῦ λαμβάνειν. *Omnes impetu effuſo non ad d ctionem modo, ſed ad pœnas etiam de Rege ſum das ferri cœpere.* Pag 996. lin. 12. a fine: Φρον ἡμῶν ἐναντία. *Noſtris partibus contrarii eſtis.* & Origenes contra Celſum lib. 1. pag. 8. lin. edit. Cantabr. καὶ καταγινώσκει γε τῶν ΦΡΟΝΟ ΤΩΝ μὲν (deeſt forſan τὰ) τῦ χριςιανισμῦ, πι ποιεμένων δὲ μὴ φρονεῖν ἢ ἀρνεμένων. *Dam eos, qui cum Chriſtianis ſentientes, diſſimulent ta id aut negent.* Et Euſebius Hiſt. Eccl. lib. 6. c 18. Ἀμβρόσιος ΤΑ τῆς Οὐαλεντίνε ΦΡΟΝΩΝ α σεως, *Ambroſius, qui Valentini hæreſin ſectaba* Stephanus in Theſ. Gr. Ling. alia collegit exe pla: Φρονῶ τὰ σὰ, *faveo tibi*, aut etiam *Tua ſum partium, Sto a tuis partibus.* Sub qua in

pretatione tacite includitur. *Tibi bene cupio, & rebus tuis bene conſultum volo.* Plutarchus, ὅσοι τὰ κάρβων☉ ἐφρόνουν, *Qui Carbonis partium erant.* Sic eſt Demoſthenes in orat. ὑπὲρ τῶν συμμοριῶν dixit, ὅτι Θηβαίων τὰ ἐκείνου φρονούντων, ἀνάγκη τοὺς τούτων ἐχθροὺς τὰ τῶν Ἑλλήνων φρονεῖν, *ſi Thebani cum illo faciant, eſſe neceſſe, ut eorum hoſtes ſint a Græcis.* Frequens eſt iſtud loquendi genus apud Herodianum: apud quem legitur & τἀναντία φρονεῖν, itidem pro *Contrariis partibus favere*, ſeu *ſtudere* lib. 3. Hactenus Stephanus. Eſt ergo οὐ φρονεῖν τὰ τοῦ Θεοῦ, nihil aliud quam *non idem ſentire quod Deus ſentit, ejus conſilia non probare, neque velle ut ad exitum perducantur; ſed contra earum rerum ſtudio duci, quibus averſa Deo mens humana delectatur;* Es nicht mit GOtt / ſondern mit den Menſchen halten / uti vim græcæ phraſeos exacte exprimit lingua noſtra vernacula. Ita qui φρονεῖ τὰ τῶν Ῥωμαίων, is omnia Romanis vult ſucceſſa, &, ut ſuccedant, quantum poteſt, adjuvat. Hæc tam verboſe non annotarem, niſi viderem, *Bezam*, virum, *Caſaubono* judice ad Matth. X. 9. cum cætera ſummum, tum linguæ græcæ cognitione maximum, hoc loquendi genus alio traxiſſe. Ait enim: *Hoc verbo ſignificatur, Petrum arrogantia & falſa quadam de ſe perſuaſione peccaſſe.* Sed recte *Caſaubonus Omnino*, inquit, *injuriam Petro facere mihi videntur, qui ex verbo ΦΡΟΝΕΙΝ ejus arrogantiam colligunt.* Idemque hæc Theophylacti adſcribit, quibus noſtra interpretatio confirmatur:

τὰ τῶν ἀνθρώπων δὲ ἔφησε φρονεῖν τὸν Πέτρον, κ
θὸ ταπεινά τινα φρονῶν καὶ σαρκικὰ, ἤθελεν
ἀνέσει εἶναι τὸν Κύριον, καὶ μὴ σταυρωθῆναι. *Rem
autem humanarum ſtudio ait Petrum teneri, qu
humilium quarundam & carnalium rerum ſtudio n
tus, volebat Dominum remiſſe vivere, & non cruci*

*Ibid.* v. 28. ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτ. *Abeuntem in regnum ſuum.* Ἔρχομαι ſæpius
uſurpatur, ut Act. XXVIII. 14. Luc. II. 44. Jo
VI. 17. vid. Er. Schmid. pag. 402. n. VII.
& Arrianus Epict. diſſert. lib. 1. cap. 1. ſub f
ἐλθ' ὅτι κατακέκριται. *Abi, quoniam damna
es.* Idem de exp. Alex. 3, 21, 5. 4, 29, 3. 6. 24
& 7, 10, 13. Et Xenoph. lib. 7. de exp. Cyri p
313. lin. 5. τὰ δὲ ὅπλα σὺ ΕΛΘΩΝ εἰπὲ, ὦ Πολ
κράτες, ὅτι ἐγὼ κελεύω καταλιπεῖν. *Tu Polycra
abi, ac illis dicito, me velle, ut arma foris rel
quant.* Lib 3. pag. 231. lin. 44. & pag. 197. l
ult. Neque minus certa eſt ſignificatio præp
ſitionis ἐν pro εἰς, cujus exemplum manifeſti
mum eſt Joh. V. 4. Ἄγγελος κατέβαινεν ἐν
κολυμβήθρᾳ, pro εἰς τὴν κολυμβήθραν. & ma
etiam huc pertinens Luc. XXIII. 42. ὅταν ΕΛΘ
ΕΝ τῇ βασιλείᾳ σου. Et apud Arrian. diſſert.
pict. lib. 2. cap. 20. ſub fin. pag. 231. lin. 17. ΑΠΕ
ΘΕΙΝ ΕΝ βαλανείῳ, *abire in balneum.* Et lib
cap. 11 pag. 54. lin. 8. νῦν ΕΝ Ῥώμῃ ΑΝΕΡΧΗ. *N
Romam proficiſceris.* Hoc ergo ait Salvator: I
ſcipulos ſuos, (qui erant illi τινὲς τῶν ὧδε ἑστη
των, cum reliqua turba adſtantes Marc. VIII. 3

non morituros, donec ipſum vidiſſent abire in regnum ſuum; id quod factum eſt, cum in cœlum ipſis inſpectantibus reciperetur. Licet enim ſtatim poſt mortem in regnum ſuum pervenerit, ut apparet ex Luc. XXIII. 42. & 43. illam tamen abitionem non viderunt, ſed alteram, cum in cœlum adſcenderet. Probat ergo Chriſtus his verbis certitudinem adventus ſui ad judicium, de quo verſu proximo ſuperiore egerat, argumentum petens ex eo, quod ipſimet eum viſuri ſint regnum ſuum adire. Confirmant & illuſtrant hanc interpretationem Angeli Act. I. 11. *Hic Jeſus, qui aſſumptus eſt a vobis in cœlum, ſic veniet, quemadmodum vidiſtis eum euntem in cœlum.*

Cap. XVII. 11. *ἀποκαταστήσει πάντα.*) Malach. IV. 5. Interpretes Græci habent *ἀποκαταστήσει*, pro quo Lucas I. 17. *ἐπιστρέψαι*. Quo ſenſu & apud Polybium *ἀποκαθιστᾶναι* reperitur Lib. 11. cap. 28. extr. pag. 903. lin. 11. *Πόπλιος μὲν οὖν μεγάλων κινδύνων ἀρχὴν φυομένων καλῶς διορθωσάμενος, πάλιν* ΑΠΟΚΑΤΕΣΤΗΣΕ *τὰς οἰκείας δυνάμεις εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς διάθεσιν.* *Ita Scipio, quum magnorum malorum initia, quæ jam radices egerant, prudenter repreſſiſſet, in eandem mentem & animorum habitum ſuos reſtituit, quo prius erant.* Nec multo aliter lib. 4. cap. 25. pag. 410. lin. 6. a fine: *ὅτι πάντας τούτους* ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΗΣΟΥΣΙΝ *εἰς τὰ πάτρια πολιτεύματα.* *Omnibus his priſtinam reip. formam ſe reddituros.* Item pag.

179. lin. 5. a fine, & pag. 1206. lin. 4. a f. Sen
tentia igitur eadem erit, quæ Luc. I, 17.

*Ibid.* v. 14. *γονυπετῶν)* Polyb. lib. 15. cap
27. pag. 996. lin. 17. *ἐλιπάρει* ΓΟΝΥΠΕΤΟΥΣΑ *κ*
*μαγγανεύουσα πρὸς τὰς θεάς. Flexis genibus cu*
*blanditiis & multo lenocinio deabus preces funder*
*cœpit.*

*Ibid.* v. 15. *κύριε ἐλέησον*] Eadem precan
di formula eſt apud Arrianum in Epict. lib. 2
c. 7. extremo: *τὸν θεὸν ἐπικαλούμενοι δεόμεθ*
*αὐτοῦ*, ΚΥΡΙΕ ΕΛΕΗΣΟΝ, *ἐπίτρεψόν μοι ἐξελθεῖ*
*Deum invocantes rogamus ipſum: Domine miseren*
*permitte mihi evadere.*

*Ibid. κακῶς πάσχει*) Polyb. lib. 3. cap. 9C
extr. pag. 335. lin. 16 a fine: *διετήρουν τὴν πίστιν*
*καίπερ ἔνιαι* ΠΑΣΧΟΥΣΑΙ ΚΑΚΩΣ. *In fide omne*
*manebant, quantumvis premerentur earum nonnul*
*la.* Lib. 10. cap. 36. pag. 848. lin. 5. a fine: *Dein*
*de ut videt Romanorum virtute ſuos premi*, ΚΑΙ ΚΑ
ΚΩΣ ΠΑΣΧΟΝΤΑΣ, *vehementerque laborare, copia*
*educit.* Contrarium eſt *εὖ πάσχειν*, *benefici*
*affici.*

*Ibid.* v. 20. *μετάβηθι*] Exſtat hoc ver
bum item de re inanimata in Arrian. diſſert. lib
3. cap. 19. pag. 328. lin. 20. *At nunc a prima ata*
*te viam aliam ingredimur. Quo tempore enim*
*ſumus adhuc infantes, nutrix ſi oſcitantes in ali*
*qu*

*offenderimus, non objurgat nos, ſed lapidem it.* Τί γὰρ ἐποίησεν ὁ λίθος; διὰ τὴν τῆς παι... σου μωρίαν, ἔδει ΜΕΤΑΒΗΝΑΙ αὐτόν; *Quid... fecit lapis? An propter inſipientiam infantis hunc aliquo abire oportuit?*

Cap. XVIII. 4. ταπεινώσῃ ἑαυτὸν,] Hæc ...πείνωσις ἑαυτοῦ, conſiſtit illa quidem potiſſi... ...um in animo, qualis deſcribitur Philipp. II. 3. ...ἐν κατὰ ἐριθείαν, ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπει...νοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυ... ... Sed in ſermone quoque ſe oſtendat ne... ...ſe eſt, ut non tantum de nobis ipſis non ...edicemus, vera licet, ſed etiam nos noſtra... ... verbis extenuemus, exemplo Abrahami, ...lverem & cinerem ſe appellantis, Gen. XVIII. & Pauli, qui ſe minimum vocat Apoſtolo...n, 1. Cor. XV. 9. Eph. III. 8. Habet hanc ſi...ficationem verbum ταπεινοῦν apud Polybium 3. cap. 85. pag. 328. lin. 19. εἰς δὲ τὴν Ῥώμην ...πεσόντος ἤδη τοῦ γεγονότος ἀτυχήματος, ...λεσθαι μὲν ἢ ΤΑΠΕΙΝΟΥΝ τὸ συμβεβηκὸς ...εστῶτες τοῦ πολιτεύματος ἠδυνάτουν, διὰ τὸ ...εθος τῆς συμφορᾶς. *At Romæ ut nuncius cla... eſt acceptus, magiſtratus propter calamitatis ...nitudinem reticere aut minuere tantum caſum poterant.* Lib. 6. cap. 13. pag. 644. lin. 7. ... Καὶ μὴν τὰς ἐπιτυχίας τῶν ἡγουμένων ἐκτρα...ῆσαι καὶ συναυξῆσαι, καὶ πάλιν ἀμαυρῶσαι ΤΑΠΕΙΝΩΣΑΙ, τὸ συνέδριον ἔχει τὴν δύναμιν. *...in & partas bello victorias in majus extollere atq...*

*amplificare; aut contra obſcurare atque elevare, idem ordo poteſt.* Et pag. 1281. lin. 1. τὰ μὲν τῶν ἄλλων ἐπειρᾶτο ψευδοποιεῖν καὶ ΤΑΠΕΙΝΟΥΝ, *merita omnium aliorum mendaciis obſcurare atque elevare conabatur.* Fit ergo ταπείνωσις ſui ipſius tripliciter (1) animo, (2) verbis, (3) rebus & factis, ut Luc. XIV. 11. 2. Cor. XI. 7.

*Ibid.* v. 5. τοιοῦτον) Ita animo affectum, cui eadem mens eſt. Polyb. pag. 1237. lin. 7. *Quidam auctores Perſeo fuerunt, ne quem poſthac legatum neque nuncium ulla de re mitteret.* οὐ μὴν ὁ Περσεὺς ΤΟΙΟΥΤΟΣ ἦν. *At Perſeo non ea mens fuit.* Adde exemplum ſequens ad v. 6.

*Ibid.* v. 6. καταποντισθῇ) Polyb. lib. 2. cap. 60. ſub finem: ἀλλ' ὅμως τοιοῦτος ὤν, οὐδενὸς ἔτυχε δεινοῦ, πλὴν τοῦ ΚΑΤΑΠΟΝΤΙΣΘΗΝΑΙ, διὰ τῶν ἐπὶ ταῖς Κεγχρεαῖς πεπραγμένων. *Et tamen homo tam ſceleſtus, nihil gravius eſt paſſus, quam ut in profundum mare dejiceretur propter nonnulla, quæ Cenchreis fecerat.* Vide Caſaubonum ad hunc Matthæi locum.

*Ibid.* ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.) Πέλαγος dictum volunt Etymologici, quaſi τήλαγος, utpote τῆλε τῆς γῆς ὄν, quod procul a terra ſit. Eſt enim proprie πέλαγος *mare a littore remotius*, ſive *medium maris*. Hinc Arrianus iſto verbo utitur de ea parte maris, ubi jam nullæ amplius terræ apparent, diſſert. lib. 2. cap. 16.

16. pag. 197. lin. 16. ἐγὼ ὅτε πλέω κατακύψας ἐς τὸν βυθὸν, ἢ τὸ ΠΕΛΑΓΟΣ περιβλεψάμενος, καὶ μὴ ἰδὼν γῆν, ἐξίσαμαι. *Ego quando navigo, & deſpicio in profundum, aut vaſtum mare circumſpicio, & terram non video, perhorreſco.* Et de exped. Alex. 2, 20, 8. *Ex Sidone ſolvens, Tyrum inſtructa acie navigat. Ipſe quidem ad dextrum cornu,* ὃ δὴ ἐς τὸ ΠΕΛΑΓΟΣ αὐτῷ ἀνεῖχε, *quod in mare extendebatur.* It. 1, 19, 13. Et apud Polybium naves dicuntur ex pugna navali, quæ ad Laden committebatur, ἀποχωρεῖν πρὸς τὸ πέλαγος, *in altum refugiſſe,* pag. 1409. lin. 12. Et lib. 6. cap. 42. pag. 679. lin. 3. a fine: διαφυγόντες τὰ μέγιστα πελάγη, *qui vaſtiſſima eluctati fuerant maria.* Unde πελάγιος eodem ſenſu uſurpatur. Apud Ariſtotelem tom. 1. pag. 586. E. Hiſt. animal. lib. 1. cap. 1. animantia marina, dividuntur in pelagia & littoralia, καὶ τῶν θαλαττίων τὰ μὲν πελάγια· τὰ δὲ, αἰγιαλώδη. Et lib. 8. cap. 19. pag. 697. D. ὅσα μέν εἰσι φύσει πελάγια ἢ αἰγιαλώδη. Arrian. Indic. 40, 11. & 43, 3. Polyb. lib. 1. cap. 26. pag. 37. lin. 24. τὸν πλοῦν ἔχειν πελάγιον, *in alto tenendum curſum.* Et lib. 1. cap. 28. pag. 41. lin. 7. *Carthaginienſes, qui & a fronte & a tergo caderentur, preſſi admodum, ac mox etiam præter omnium opinionem a M. Atilio ſuis opem ferente circumventi,* κλίναντες πελάγιοι ἐποιοῦντο τὴν ὑποχώρησιν, *re inclinata in altum fuga ſe recipiunt.* Sed & de univerſo mari ſynecdochice dicitur, ut Λιβυκὸν πέλαγος *mare Africum* pag. 53. lin. 26. & Φοινικικὸν πέλαγος

λόγ⊙· *Etruſcum mare*, pag. 295. lin. 14 fine.

*Ibid.* v. 18. λύσητε) λύειν τὰς ἁμαρτίας apud Polybium pag. 518. lin. 7. a f. πεπεισμ... καταπλήξεσθαι τὸν Φίλιππον, καὶ ΛΥΕΙΝ τούτῳ τῷ τρόπῳ τὰς προγεγενημένας ΑΜΑΡΤΙ... *ſperantes terreri Philippum poſſe, atque hoc p... delicta ſua priora fore tecta.* Pag. 192. lin. ΕΛΥΣΕ τὸ γεγονὸς ἔγκλημα, *veterem offenſam liberavit.* Et pag. 254. lin. 2. ΕΛΥΘΗ τὸ ἔγκ... μα. Pag. 412. lin. 25. *Lacedæmonii quum C... meam Phœbidas fraude & perfidia occupaſſet, a... xio quidem pœnas exegerunt; cæterum Cadmea pr... dium non eduxerunt:* ὥσπερ ΛΥΟΜΕΝΗΣ τ̃ ἀ... κίας διὰ τ̃ τῦ πράξαντ⊙ βλάβης! *Tanqua... expiatum eſſet admiſſum ſcelus damno auctoris.*

*Ibid.* v. 19. συμφωνήσωσιν ἐπὶ τ̃ γῆς παντὸς] Συμφωνεῖν περὶ τιν⊙ & Polybius d... pag. 144. lin. 12. ἐ ΣΥΜΦΩΝΟΥΝΤΕΣ ΠΕΡΙ κατὰ μέρ⊙ ἐπιτηδείων, *non paciſcentes de ... particulatim.*

*Ibid.* γενήσεται αὐτοῖς] Ita & Epictetus quitur lib. 2. cap. 21. pag. 235. lin. 19. ἐκεῖνο βλέπετε μᾶλλον, εἰ ἐφ' ὃ ἔρχεσθε, ΤΟΥΤΟ ΓΙ... ΓΝΕΤΑΙ. *Id potius conſiderate, utrum id, ... gratia acceſſiſtis, conſequamini.*

Cap. XIX. 3. κατὰ πᾶσαν αἰτίαν] *ob qu...*

*ſuis cauſſam.* Sic Polybius bis eadem pagina 428. lin. 8. & 20. dicit καθ' ἣν, ſcil. αἰτίαν. Et πᾶσαν pro quacunque etiam leviſſima habet idem pag. 148. lin. 8. a f. καὶ τοὺς πρότερον κατὰ τῶν μηδὲν ἀδικούντων, ΠΑΣΑΝ ἱκανὴν ποιουμένους πρόφασιν, εἰς τὸ πολεμεῖν διὰ τὴν πλεονεξίαν. *Quibus antea præ cupiditate lucri vel leviſſima occaſio ſufficere ſolebat ad bellum contra innocentes movendum.*

*Ibid.* v. 8. πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν] *propter duritiam cordis.* Polyb. lib. 5. cap. 27. τούτων δὲ ἀφορμησάντων ἀπαγαγεῖν ἐκέλευσε τὸν Λεόντιον ΠΡΟΣ τὴν ἀναδοχήν. *Poſt horum abitum Leontium in vincula duci jubet ad luendam pecuniam pro qua ſpoponderat*, ſive propter ſponſionem, ob fidejuſſionem. Et paulo poſt: οἱ δ᾽ ἀγανακτοῦντες, εἰ μὲν ΠΡΟΣ ἄλλο τι πεποίηται τὴν ἀπαγωγὴν τοῦ Λεοντίου, μὴ χωρὶς αὐτῶν ποιήσασθαι τὴν ὑπὲρ τῶν ἐγκαλουμένων κρίσιν. εἰ δὲ ΠΡΟΣ τὴν ἐγγύην τὴν τοῦ Μεγαλέου, διότι τὰ χρήματα κατὰ κοινὸν εἰσενέγκαντες ἐκτίσουσιν αὐτοί. *Orantes, ſi propter aliam cauſſam aliquam Leontium duci juſſiſſet, ne ipſis abſentibus de accuſatione illius vellet cognoſcere: ſin autem ex cauſſa ſponſionis pro Megalea ductus foret; paratos ſe collatitia pecunia id nomen expungere.* Item pag. 523. lin. 23. Et cap. 108. init. Cum Philippus comperiſſet Scerdilaidam diripuiſſe oppidum Piſſæum, ἐπὶ τῇ προφάσει τῶν προσοφειλομένων χρημάτων, ΠΡΟΣ ἃ καὶ τὰ περὶ τὴν Λευκάδα πλοῖα παρεσπόνδησε, *occaſione debitæ adhuc ſibi pecuniæ,*

*cujus etiam gratia naves Leucade per fidem circumvenerat.* Pag. 1356. lin. 16. a f. τὸς ἀπαγομένους εἰς φυλακὴν ΠΡΟΣ τὰ χρέα, *qui in carcerem ducunt æris alieni gratia.* Herodotus lib 1. pag. 17. lin. 15. ΠΡΟΣ τὴν ὄψιν ταύτην, *cujus viſi gratia.*

*Ibid.* v. 29. ἀφῆκεν οἰκίας, ἢ ἀδελφοὺς,) Etiam philoſophum Epictetus ait oportere ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν οἰκείων, *diſcedere a domeſticis,* eosque relinquere, lib. 3. cap. 15. pag. 321. lin. 9.

Cap. XX. 2. τὴν ἡμέραν) Ἔλλειψις, pro εἰς τὴν ἡμέραν, ut apud Polybium εἰς τὸν μῆνα *in menſem* lib. 6. cap. 37. p. 673. lin. 9. a fine, ſed ſenſu diſtributivo, qui hic locum non habet. Vide *Eraſm. Schmidium.* De verbo συμφωνεῖν conf. paulo ante ad XVIII. 19.

*Ibid.* v. 17. ἀναβαίνων) Er. Schmidium memini alicubi annotare, Græcorum conſuetudinem ita ferre, ut de primariis quarumlibet regionum urbibus ſic loquantur, quaſi altiori loco ſitæ ſint; unde, qui eo proficiſcuntur, adſcendere dicantur. Nec aliter Epictetus de Roma, lib. 1. cap. 10. pag. 46. lin. 12. *Novi ego quendam me ſeniorem, qui nunc annonæ præfectus eſt Romæ, cum hac tranſiret ab exilio rediens, quæ mihi dixit! percenſens ſuperiorem vitam ſuam, & quemadmodum deinceps eſſet vitam acturus promittens;* ὅτι ἄλλο οὐδὲν ΑΝΑΒΑΣ σπουδάσειν, *quod nihil aliud reverſus Romam curaturus eſſet, quam ut in otio poſ-*

*ſet*

*ſ tranquillitate vivere.* Et lib. 3. cap. 7. pag.
. lin. 21. *Deinde etiam amicos Romæ habemus ntes, & Græci non admodum ſunt impigri, ὐδεὶς μήσει* ΑΝΑΒΗΝΑΙ τέτε ἕνεκα, *nullus ad accuſan- adſcendere audebit.* Quod vero addit Mat-
us, παρέλαβε κατ' ἰδίαν, ſimiliter & Polyb.
. 482. lin. 24. τέτες ΚΑΤ' ΙΔΙΑΝ ΛΑΒΟΝΤΑΣ, τρέψαι τὸν ἄνθρωπον καὶ λέγειν. *Hos ſeductum inem conveniſſe, & in aliam traduxiſſe ſententiam, dicerent.* Et pag. 1256. lin. 10. a f. ΛΑΒΩΝ ὸν ΚΑΤ' ΙΔΙΑΝ εἰς τὰς χεῖρας, *Seducit eum ad iliare colloquium.*

Cap. XXI. 31. οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προά-
γιν ὑμᾶς) Similiter Epictetus in homines per-
ſis opinionibus imbutos invehitur lib. 2. cap.
. pag. 232. lin. 5. Πολὺ νὴ δία μᾶλλον τὰς κιναί-
ἐλπίσει τις ἂν μεταπείσειν, ἢ τὰς ἐπιτοσῦτον
οκεκωφωμένες καὶ ἀποτετυφλωμένες τῶν περὶ
ὺς κακῶν. *Multo mehercle citius quis ſperet ſe ſuaſurum cinædis ut ſuam mutent ſententiam, im illis ita ſurdis & cæcis in ſuis ipſorum malis.*

*Ibid.* v. 41. κακὲς κακῶς ἀπολέσαι) En
æci ſermonis peritiam etiam in Matthæo!
id enim hac locutione, vel dictu venu-
us, vel ſenſu ſignificantius? Indicat nam-
e, τὸ κακὲς exitii cauſam, τὸ κακῶς ejus-
m gravitatem, figura autem repetiti pe-
ejusdem verbi convenientiam ſupplicii ad
licti magnitudinem. Et petitum eſt elegan-
imum dicendi genus ex puriſſimo ſermone
Græ-

Græco, utpote quo & diſertiſſimi Scriptores utuntur, Polybius pag. 1088. lin. 6. ΚΑΚΟΙ ΚΑΚΩΣ ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν μάχαις ΑΠΟΛΩΛΑΣΙΝ ὑπὸ Καρχηδονίων. *Mali male a Carthaginienſibus caſi in prœliis per Italiam habitis, perierunt*; item Demoſth. de Haloneſo extr. pag. 34. C. προσήκει αὐτοὺς ὑφ' ὑμῶν ΚΑΚΟΥΣ ΚΑΚΩΣ ΑΠΟΛΩΛΕΝΑΙ. *Hi, ut eorum malitia meretur, a vobis male perdi debent.* Et Ariſtophanes, citatus a Beza, in Pluto actu I. ſc. 2. v. 8.

*Εἰ μὴ φράσεις γὰρ, ἀπό σ' ὀλῶ κακὸν κακῶς.*
*Niſi enim dicas qui ſis, male te perdam malum.*

Arrianus in alio argumento, diſſert. lib. 3. cap. 5. pag. 286. lin. 1. ἄρξεις κακὸς κακῶς, *cum ſis malus, gubernabis etiam male.* Luc. in Pſeud. ΚΑΚΟΝ ΚΑΚΩΣ σε ὁ λόγιος Ἑρμῆς ἐπιτρίψειεν αὐτοῖς λόγοις.

*Ibid.* ἐκδόσεται] id eſt, ἐκμισθώσει. Et in hac ſignificatione eſt participio hujus verbi uſus Xenophon in libro cui titulum fecit πόροι: ἑξακόσια ἀνδράποδα ΕΚΔΕΔΟΜΕΝΑ: *Sexcenta elocata mancipia.* *Camerarius.* Quem locum in Xenophonteis annotationibus neſcio quo caſu omiſſum, cum in utroque indice citetur, hic attingere placuit. Etiam Polybius dicit lib. 16. cap. 15. init. πολλῶν ἔργων ὄντων τῶν ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ ὑπὸ τῶν τιμητῶν εἰς τὰς ἐπισκευὰς καὶ κατασκευὰς τῶν δημοσίων. *Quum multa ſint quæ a Cenſoribus locantur ſarta tecta operum publicorum.*

*Ibid.*

*Ibid.* v. 42. ἀπεδοκίμασαν) Arrianus diſſert. lib. 3. cap. 3. p. 279. lin. 5. τὸ τοῦ Καίσαρος νόμισμα οὐκ ἔξεστιν ΑΠΟΔΟΚΙΜΑΣΑΙ τῷ τραπεζίτῃ, οὐδὲ τῷ λαχανοπώλῃ. *Cæſaris monetam non licet ejicere nummulario, neque olerum venditori.* Et paulo poſt lin. 15. οὐδέποτε δ' ἀγαθοῦ φαντασίαν ἐναργῆ ΑΠΟΔΟΚΙΜΑΣΕΙ ψυχὴ, οὐ μᾶλλον ἢ τὸ Καίσαρος νόμισμα. *Neque vero unquam evidens boni viſum reſpuet anima, nihilo magis atque Cæſaris monetam.*

Cap. XXII. 2. ἐποίησε γάμους] Γάμοι hic non ſunt ipſum matrimonium, ſed celebritas, maxime convivium nuptiale, uti apparet ex v. 4. & 9. Arrian. de exp. Alex. 7, 4, 6. ὁ δὲ καὶ ΓΑΜΟΥΣ ΕΠΟΙΗΣΕΝ ἐν Σούσοις ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ἑταίρων. *Nuptias etiam & ſuas & amicorum celebravit Suſis.* v. 10. οἱ γάμοι δὲ ἐποιήθησαν νόμῳ τῷ Περσικῷ. *Nuptiæ Perſico more celebratæ ſunt: ſedilia ex ordine iis poſita erant qui uxores ducturi erant, &c.*

*Ibid.* v. 21. τὰ τοῦ Θεοῦ) Arrian. exped. Alex. 7, 17, 5. *Erat autem Belo multum agri ab Aſſyriis regibus conſecratum, multum etiam auri. Et ex eo olim quidem templum reficiebatur, ſacrificia comparabantur deo offerenda.* Τότε δὲ τοὺς χαλδαίους ΤΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ νέμεσθαι, οὐκ ὄντος ἐς ὅ, τι ἀναλωθήσεται τὰ περιγιγνόμενα. *Tum vero quum in nullos uſus conferrentur annui reditus, Chaldæis id omne quod Belo ſacrum erat cedebat.* Diruerat enim Be-

li

li templum Xerxes e Græcia reverſus. R
ergo Hieronymus hæc verba interpretatu
*primitiis, decimis, oblationibus & victimis* & ali
lege divina præſcriptis, ad conſervandam
pli fabricam, ad ſuſtentationem Sacerdotur
promovendum cultum divinum ab Iſraël
populo conferendis. Præcipue vero Chr
loquitur de ſiclo templi in ærarium ſac
conferendo, qui quam maxime proprie ap
latur τὰ τοῦ Θεοῦ, quaſi annui Dei reditus
apud Arrianum. Conf. Gerhardi Harmon.
437. b.

*Ibid.* v. 35. *νομικὸς*) Utitur hac voce e
Epictetus lib. 1. cap. 13. ubi *νομικὸν* dicit ἐξ
*μενον* τὰ *νόμιμα* pag. 180. lin. 1. ἀλλ' οὐδὲ N
KON τινα παρέλαβε πώποτε, τὸν ἐροῦντα αὐτ
ἐξηγησόμενον τὰ νόμιμα. *Sed neque legiſpe
aliquem ſibi adjunxit unquam, qui ipſi diceret
terpretaretur legitima.*

Cap. XXIII. 12. ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν
ταπεινωθήσεται.) Polyb. lib. 5. cap. 26. pag.
lin. 10. Βραχεῖς γὰρ δή πάνυ καιροὶ, πάντας
ἀνθρώπους ὡς ἔπος εἰπεῖν ΤΨΟΥΣΙ, καὶ πάλιν ΤΑ
ΝΟΥΣΙ· μάλιστα δὲ τοὺς ἐν ταῖς βασιλείαις.
*vero, quum in univerſum omnes mortales parvi
momentis & ſublimes evehantur, & rurſum dejicia
tum in iis qui regum aulas colant, id præcipue
habet.*

*Ibid.* v. 14. καὶ προφάσει μακρὰ προσευχό-
ι.) Καὶ habet ſignificationem intendendi.
ilis conſtructio eſt apud Polybium pag. 1419.
7. μόνοι τῶν κατὰ Συρίαν ὑπέστησαν ΚΑΙ πά-
ἐξελέγξαντες ἐλπίδας. *Soli e Syris non ceſſe-
idque rebus tentatis omnibus.* Sæpiſſime no-
ὶ πλείων augendi gratia ab eodem Scriptore
additur, ut lib. 17. cap. 8. pag. 1042. lin. 9.
μίξας δὲ τίτῳ, διελέγετο καὶ πλείω χρόνον.
*ubi in colloquium Titi venit, non modicum tem-
r ſpatium ſermonem cum eo habuit.* Lib. 17.
. 18. init. ἀφεικὼς ἔτυχε καὶ πλείους ἐκ τῆς πα-
βολῆς ἐπὶ χορτολογίαν. *Copiarum partem
;imam e caſtris eductam, pabulatum dimiſerat.*
n pag. 1074. lin. 14. a fine, pag. 1115. lin. 18.
n. 7. a fine.

*Ibid.* v. 33. ὄφεις) Sic cum ſerpentibus
ıparat Epictetus eos, qui ita feras & dete-
ıdas opiniones habent, ut in iis amicitia
la eſſe poſſit, lib. 2. cap. 22. extremo.

*Ibid.* πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης;)
κρίσιν ἀποφυγὼν dicitur, *in judicio abſolutus,*
ian. de exped. Alex. 3, 27, 6. & paulo ante
7, 4. εὐθὺς ὡς ἀπέφυγεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ,
*m poſt abſolutionem in concilio factam.* Sed
ra de hoc loco diximus jam ex Xenophonte.

Cap. XXIV. 7. σεισμοὶ κατὰ τόπους.] *terra
us variis locis, paſſim.* Diſtributive enim κατὰ
τόπους

τόπους significare, non omnibus, ſed diverſ
locis, patet ex Polyb. lib. 3. cap. 53. pag. 286, lin.
a fine: *Non jam cum univerſa acie incurſantib*
*barbaris:* κατὰ μέρη δὲ καὶ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟΥΣ πι
ζενοχλούμενος ὑπ' αὐτῶν, *ſed per partes tantum*
*diverſis locis laceſſitus ab ipſis; quippe alii novis*
*mum agmen, alii primum opportune adorti, impe*
*mentorum partem aliquam carpebant.* Hic
κατὰ μέρη quid ſit, verbis antecedentibus e
ponitur, nempe non cum univerſa acie, ſed pa
tibus copiarum: ita κατὰ τόπους declaratur p
ſubſequentia, quod alii primos, alii ultimos;
dorti ſint, ac proinde non uno loco, ſed dive
ſis. Ariſtoteles Meteorol. lib. 2. cap. 8. pag. 44
E. ait: κατὰ μέρος δὲ γίγνονται οἱ σεισμοὶ τῆς γ
καὶ πολλάκις ἐπὶ μικρὸν τόπον. *Particulatim a*
*tem fiunt terræ motus, & ſæpe ad parvum tractum.*

*Ibid.* v. 22. Εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέρ
ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ.) h. e. Si ta
diuturna foret, quam futura eſſet urbis tam m
nitæ obſidio, ſi ſolis humanis viribus res ag
retur, & non divino conſilio divinaque ope a
juti Romani expectatione maturius urbe pot
rentur: univerſi fame mutuiſque cædibus a
ſumerentur. Nec hoc ſolis Judæis contigit, 
cito periiſſe ipſis fuerit ſalutis cauſſa; ſed ide
aliis quoque accidit, adeo, ut jam multo an
occupatam Hieroſolymam in proverbii conſu
tudinem abierit: εἰ μὴ ταχέως ἀπωλόμεθα, 
ἂν ἐσώθημεν, *niſi celeriter periiſſemus, nunqua*
*ſal*

*fuiſſemus*, ut a Polybio memoriæ proditum in Excerpt. de Virtut. & Vit. pag. 1481. lin. 6. a

Operæ pretium eſt, locum integrum ex-ere, ut proverbii ſententia rectius intelli-r. *Cum is omnium ſtupor, atque ejusmodi im-entia eſſet, cujusmodi ne apud barbaros quidem t poſſit reperiri, jure merito aliquis quæſierit, qui m ſit, ut non funditus omnes perierint. Equi-ſic exiſtimo, fortunam quandam ingenioſam & dam reſtitiſſe ductorum dementiæ ac furori, quæ ſtoliditate eorum hominum propelleretur,* βȣλο-δὲ κατὰ πάντα τρόπον ΣΩΖΕΙΝ τȣ̀ς Ἀχαιȣ̀ς, *men gentem Achæorum omnino ſervare vellet, ad uod reliquum erat ſe convertit, ut optimi luctato-acere ſolent, videlicet ut celeriter Græci ac nullo tio vincerentur. Quod quidem ab illa eſt præ-m. Atque ita factum eſt, ut neque ira ac furor anorum ulterius exardeſceret, neque legiones ex ca transportarentur, neque Principes Græciæ iis bus præditi, quos ſupra memoravi, proſpera ali-r pugnæ ſucceſſu elati, inſigne aliquod ſpecimen etatis ſuæ in populares ſuos ederent. Quid enim os facturi erant, ſi quam opportunitatem ſecun-què eventum nacti fuiſſent, clarum & conſequens iis quæ antea retuli.* Ἅπαντες δὲ τότε τὴν πα-ίαν ταύτην διὰ ςόματ☉ εἶχον, ΩΣ ΕΙ ΜΗ ΕΩΣ ΑΠΩΛΟΜΕΘΑ, ΟΥΚ ΑΝ ΕΣΩΘΗΜΕΝ. *vero illud vetus dictum in omnium ore verſabatur: celeriter periiſſemus, nunquam ſalvi fuiſſemus;* , ut ſupra loquitur, ἄρδην ἂν ἀπωλόμεθα ντες, *funditus periiſſemus omnes.* Hic ſi quis

cogitet) quis ſtatus tunc fuerit Hieroſolymæ obſeſſæ, imaginem quandam videat hujus temporis in rebus Græcorum; ut omnino eoſdem Hieroſolymitanis proverbio uti licuiſſet. Salvator certe eo uſus eſt. Quid enim aliud dicit, quam hoc: Niſi celeriter periiſſent Hieroſolymitani, h. e. niſi celeriter urbs fuiſſet capta, nemo ſalvus manſiſſet, ſed omnes in obſeſſa urbe periiſſent. In eandem ſententiam *Grotius* ait Hebræos dicere, exilium Iſraëlitarum Babylonicum, collatum in annum a lege lata 850. ſi veniſſet biennio poſt, futuram fuiſſe *πανώλεθρίαν*. *Henr. Valeſius* ad eum, quem ſupra citavi locum Polybii, hæc annotat. Hujus dicti auctor fuit Themiſtocles: vide Plutarchum in ejus vita. Zonaras quoque teſtis eſt, Græcos poſt excidium Corinthi cum in majori felicitate quam antea eſſent, id dicere ſolitos, *ὅτι εἰ μὴ θᾶττον ἑαλώκειμεν, οὐκ ἂν ἐσώθημεν*.

*Ibid. v. 24. σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα*) Sæpius hæc duo conjuncta reperiuntur in N. T. ſemel etiam in Polybio lib. 3. cap. 10. pag. 365. lin. 9. *Erant in ore omnibus omnia fatidicis ipſorum libris comprehenſa oracula.* ΣΗΜΕΙΩΝ δὲ καὶ ΤΕΡΑΤΩΝ πᾶν μὲν ἱερὸν, πᾶσα δ' ἦν οἰκία πλήρης. *Oſtentorum item ac prodigiorum templa univerſa, univerſas privatorum domos cerneres refertas.* Cæterum inter *σημεῖον* & *τέρας* hoc intereſſe ſcribit *Ammon.* Quod *τέρας παρὰ φύσιν γίνεται, præter naturam fiat*, τὸ δὲ *σημεῖον παρὰ συνήθειαν*,

*præ-*

*præter conſuetudinem*. Sed fortaſſe rectius *Gerhardus* Harm. Evang. tom. 3. pag. 718. b. Conjunguntur, inquit, σημεῖα καὶ τέρατα, quia σημεῖον alias generaliter ſignificat *indicium, argumentum*, ut de ſignis mirabilibus hic ſermonem eſſe intelligatur. Fuſius hæc duo vocabula explanat Chemnitius Harm. pag. 282.

*Ibid.* v. 38. & 39. Πότε δὲ σε εἴδομεν] Particula δὲ in hujusmodi conſtructione non eſt adverſativa, ſed copulativa. Polyb. pag. 901. lin. 2. πότε γὰρ εὔροια πραγμάτων μείζων; ΠΟΤΕ ΔΕ πλείω προτερήματα γέγονε τῇ Ῥώμῃ; ΠΟΤΕ ΔΕ τοῖς στρατευομένοις μείζους ἐλπίδες, ἢ νῦν; *Quando enim fortunæ major fuit ſerenitas? quando ad res bene gerendas præſidia majora Roma habuit? quando militaribus viris ſpes majores quam nunc propoſitæ?*

*Ibid.* v. 45. ὃν κατέστησεν ὁ Κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας) Polyb. lib. 4. cap. 87. p. 484. lin. 4. a fine dicit τὸν ἐπὶ τῆς θεραπείας τεταγμένον *ſatellitum præfectum*; ſermo enim ibi eſt de regio famulitio, item pag. ſeq. med.

*Ibid.* v. 51. διχοτομήσει] Utitur hoc verbo Polyb. lib. 10. cap. 15. pag. 820. lin. 23. *Sæpenumero cernere eſt, quoties capitur a Romanis urbs aliqua, non homines duntaxat occiſos*, ἀλλὰ καὶ τοὺς κύνας ΔΙΑΔΙΧΟΤΟΜΗΜΕΝΟΥΣ, καὶ τῶν ἄλλων ζώων μέλη παρακεκομμένα, *ſed etiam canes bifariam diſſectos*

 ctos

*Etos, & reliquorum animantium membra abſciſſa.* Apud Arrianum ſimplex τέμνειν eodem, niſi fallor, quo hic ſenſu διχοτομεῖν, accipitur de eo, qui in aliena domo invito domino vult œconomus eſſe, quem ἐπιςραφεὶς ὁ Κύριος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν σοβαρῶς διατασσόμενον, ἑλκύσας ΕΤΕΜΕΝ, *quem converſus dominus, & videns eum proterve ſe gerentem, tractum ad ſupplicium dividet medium,* uti ultima verba vertit *Jac. Schegkius* pag. 337. ſub fin.

Cap. XXV. I. ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν] Polyb. pag. 1433. lin. antep. *Cum Antiochus Rex proxime Thebas veniſset, Bœotorum magiſtratus* ΕΞΗΕΣΑΝ ΕΠΙ ΤΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΙΝ, *obviam ei egreſſi ſunt.*

Cap. XXVI. 39. οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω) Arrian. diſſert. lib. 4. cap. 7. pag. 481. lin. 20. κρεῖττον ἡγοῦμαι ὃ ὁ θεὸς θέλει, ἢ ἐγώ. *Melius exiſtimo quod Deus vult, quam quod ego.*

*Ibid.* 42. ἐκ δευτέρου) Polyb. lib. 14. cap. 9. pag. 955. lin. 18. ὡς ἂν ΕΚ ΔΕΥΤΕΡΟΥ τηλικαύτῃ πληγῇ πεπτωκότων ἤδη, *Ceu plane hoc iterato ictu concidiſſent.*

*Ibid.* v. 44. τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.] Iisdem verbis de precibus repetitis utitur Polyb. pag. 825. lin. 10. a f. *Mulier ad genua Scipionis iterum manus porrigere,* καὶ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ ΕΙΠΟΥΣΗΣ ΛΟΓΟΝ, *& preces repetere eaſdem.*

*Ibid.* 50. *πάρει*) Non male vetus interpres *veniſti*, quanquam *ades* mavult Er. Schmidius. Eodem modo ſæpe Caſaubonus rectisſime in Polybio interpretatur. Ut pag. 109. lin. 19. ΠΑΡΗΝ *ἄνοπλ⊗ ἐυθαρσῶς εἰς τὴν παρεμβολήν.* *Magna confidentia nudus intra munitiones venit.* Pag. 195. lin. 4. ΠΑΡΗΝ *εἰς Αἴγιον*, *Ægium ſe contulit.* Pag 453. lin. 2. ΠΑΡΗΝ *εἰς Ἤπειρον*, *in Epirum venerat.* Ibid. lin. 9. & pag 472. lin. 4. a fi Vide ad Coloſſ. I. 6. Et, vere ut dicam, nihil video diſcriminis, ſive *veniſti*, ſive *ades* interpreteris. Arrianus certe diſſert. lib. 2. cap. 21. pag. 235. ſub finem, cum prius uſurpaſſet *παρῆναι*; *τί ὖν ἔτι ἀγανακτεῖτε, εἰ ἐφ' ἃ πάρεστε, ταῦτα λαμβάνετε*; *Quid ergo indigne fertis, ſi quorum gratia adeſtis, illa accipitis?* Mox pro eodem dicit: *μὴ γὰ ἐπὶ τῦτο ἦλθες*; *Num idcirco veniſti?*

*Ibid.* v. 69. *τῦ Γαλιλαίυ*) Hinc Epictetus Chriſtianos appellat Galilæos, lib. 4. cap. 7. pag. 478. lin. 2. iisdem teſtimonium tribuens ſummæ pietatis atque virtutis.

Cap. XXVII. 4. *Τί πρὸς ἡμᾶς*;] Polyb. pag. 1204. lin. 8. *Κατὰ δὲ τὸ παρὸν ὐ νομίζυσιν εἶναι ῦτο τὸ πρᾶγμα* ΠΡΟΣ *ἀυτύς.* *Nunc vero ita exiſtimare Senatum, ad curam ſuam id negotium non pertinere.* Ibid. lin. 19. *ἐὰν μὴ* ΠΡΟΣ *ἀυτὺς ἡγῶνται*, *ſi nihil ad ſe eam rem pertinere ducerent.* Conf. Joh. XXI. 22.

*Ibid. v. 5. ἀπελθὼν ἀπήγξατο.*] His ipſis verbis utitur Epictetus apud Arrianum lib. II cap. 2. pag. 9. lin. 1. τὸ δ᾽ ἀπάγξασθαι ἐν ἔστω ἀδιάφορον. ὅταν γὰρ μάθῃ τις, ὅτι εὔλογον, ΑΠΕΛΘΩΝ ΑΠΗΓΞΑΤΟ. *Suffocari laqueo non eſt intolerabile. Si ergo quis didicerit, rationi conveniens eſſe, abiens, ſe ſuſpendat.* Ubi ἀπελθὼν videtur per quendam linguæ græcæ idiotiſmum fere abundare, nihilque ad ſententiam ipſam magnopere facere. Ita & pag. 10. lin. 7. διωκ. ἀπελθὼν παράσχεται, *abi & prubeto.* In pag. 230. lin. 18. & pag. 19. lin. 4. Sed & in N. T. ſimilia dantur exempla, de quibus vide *Jac. Perizonii Reſponſ. II. ad Notitiam II. pag. 78.* Cæterum cum Petrus Act. I. 18. non videatur cum Matthæo conſentire de morte Judæ; orta hinc eſt acris illa concertatio inter Viros celeberrimos, *Gronovium & Perizonium*, quorum hic ſequitur *ſententiam Dan. Heinſii, Pricæi, aliorumque, qui exiſtimant, verbo illo ἀπάγξασθαι Matthæum declarare tantum, Judam ſibi ex animi deſperatione & anguſtia mortem quæſiviſſe & reperiſſe qualemcunque; at Petrum apud Lucam diſerte & proprie eam mortem definiviſſe, ſive Judas jam ultro ſe præcipitaverit, ſeu vertigine ſubito captus per illum graviſſimum & continuum animi mœrorem, ex alto ceciderit pronus. Perizon. diſſert. de morte Judæ & verbo ἀπάγχεσθαι pag. 29.* Qui ibidem pag. 42. & ſeqq. exemplis demonſtrat, verbum ἀπάγχεσθαι non tantum de violentia per laqueum in collo facta, quod Gronovius cenſet; verum etiam de animi dolore adhiberi. Non negat tamen, ſæpiſſime a pud

veteres ſuſpendium denotare, pag. 30. propter, inquit pag. 75. *ubi ſimpliciter verbum* ἀπήγξατο *in hiſtorica narratione occurrit, interpreter ego de ſuſpendio, at ſi quid obſtet huic interpretationi, tum vero non verear alium verbi ſenſum, loco & de qua agitur, appoſitum quærere: Atque adeo, obeſſet locus Lucæ, Matthæum in morte Judæ de ſuſpendio exponerem, nunc vero quum Lucas aliud genus mortis Judæ tribuat, idque diſertius ac plenius memoret, prorſus putem, nullam dari commodiorem conciliandi utriusque rationem, quam ut illud* ἀπήγξατο *apud Matthæum de morte voluntaria præii, per mærorem & deſperationem ſumpta, dictum iamus: niſi quis malit Caſaubonianam conciliationem, de laqueo rupto, & ſic in præceps lapſo, ſequi.* Sed in utraque ſententia hic mihi pulus reſtat, quod πρηνὴς γενόμενος exponitur *præceps factus* ſive *præcipitatus*, ſine ullius ſcriptoris græci exemplo. Πρηνὲς enim, ſive ...ὲς, uti docet Euſtathius ad Hom. Iliad. B. ...4. κυρίως λέγεται τὸ πεσὸν ἐπὶ πρόσωπον, ...ον δὲ τὸ ἀνάπαλιν. - - Λέγεται δὲ μεταφορικῶς πρανὴς καὶ ὁ καταντὴς τόπος. ὅθεν καὶ παροιμία τὸ, σφαῖρα κατὰ πρανοῦς. *Proprie* πρηνὲς *...ur, quod cecidit in faciem,* ὕπτιον vero, *quod ...a* cecidit. *Metaphorice autem* πρανὴς *etiam ...ur locus declivis. Unde & proverbium: Globus ...declive,* quod Latinis eſt, currentem incitare. Πρηνὴς τόπος igitur proprie non eſt ...s præceps, qui κρημνώδης dicitur, ſed ...vis, *declivis, ex quo facilis & pronus eſt ...ſus.* Et ſi vel maxime πρηνὴς recte red-

reddetur *præceps*, quis tamen non videt, longe aliter locum præcipitem dici, aliter hominem, neque ſi πρηνὴς appelletur locus præceps, continuo etiam hominem præcipitem eodem nomine appellari poſſe, licet latinum verbum utrique conveniat. Præceps enim locus eſt, cujus ſe faſtigium non paulatim ad planiora demittit, ſed qui vel plane præruptus eſt atque directus, vel ſaltem pronus valde atque declivis; homo autem præceps fit, qui ex ejusmodi loco decidit aut deturbatur. Niſi ergo demonſtretur, græcum πρηνὴς æque late patere ac latinum præceps: non poſſumus ſine erroris periculo verba πρηνὴς γενόμενος aliter interpretari, quam *pronus in faciem lapſus*, id quod etiam in plano fieri poteſt. Sed quoniam, qui in plano cadit, non facile rumpitur: nimirum ideo præcipitium inducendum fuit, cujus tamen in verbo πρηνὴς, quod mihi quidem conſtet, nullum eſt indicium. Sed hoc commune utrique. Illud vero *Perizonio* proprium, ἀπάγχεσθαι etiam de anim[o] dici. Cujus quidem hac de re ſcripta cum primum legerem; idem mihi fere accidebat, quod apud Ciceronem quidam ſibi ait accidere in evolvendo Platonis eo libro, qui eſt de animo. *Neſcio quomodo*, inquit, *dum lego aſſentior: cum poſui librum, & mecum ipſe de immortalitate animorum cœpi cogitare, aſſenſio omnis illa elabitur.* Nam ita non modo erudite, ſed etiam vere de verbo ἀπάγχεσθαι diſputat, ut nihil dici poſſit verius. Sed cum ad Matthæi verba revoco animum

no

modo nulla mihi inde niſi ſuſpendii notio tur, ſed etiam nulla alia inde naſci poſſe tur; adeo, ut Lucæ potius verba putem pro rioribus habenda, & propterea ex Mat- illuſtranda. Neque id mirum videri de- Matthæus enim, tanquam Hiſtoricus, ita narraſſe exiſtimandus eſt, ut ab iis, qui nota non erat, poſſet intelligi: Petrus contra ctis apud eos loquitur, qui jam noverant, mortis genere interiiſſet Judas. Unde o, cum iisdem ſatis conſtaret, qua ratione emptus eſſet, multo eſt de illo negotio ora- jus obſcurior, quam eadem de re Matthæi atio. Quid enim? Quando *Tacitus* dicit *nianum in carcere ob carmina illic in principem tata, ſtrangulatum eſſe* Annal. 6, 39. I. num erit, qui aliter intelligat, quam *laqueo ſtran- um*, ut idem loquitur ibid. 6, 25, 3. Ita cum *opius* in Breviar. ſcripſiſſet de L. Antonino mmodo lib. 8. *obiit morte ſubita; atque adeo ut gulatus, vel veneno interfectus putaretur*: Græ- Metaphraſtes *Paanius* de ſtrangulatione per eum intellexit; vertit enim: Θάνατος δὲ ἐξαί- ιος ἐπελθὼν αὐτῷ, δόξαν ἤνεγκε τοῖς πολλοῖς, ΓΧΟΝΗ τις αὐτὸν, ἢ φαρμάκῳ, καί τισι μαγ- ήαις ὑπεξαγάγοι τοῦ βίου. Si ergo Matthæus ne ſcripſiſſet: *abiens ſtrangulavit ſe* (ita enim ο τὸ ἀπάγχεσθαι quam proxime in latinum ısferri poſſe) an cui in mentem venire poſſet, am alia quadam ratione, non laqueo, ſe ngulaſſe? licet Ovidius dixerit: *Strangulat*

*incluſus dolor*; & Juvenalis: *Sed plures nimia congeſta pecunia cura ſtrangulat*; & Petronius: *Cibus avidum ſtrangulat, abſtinentem frugalitas*; vel quis *Druſus pyro per luſum in ſublime jactato, & hiatu oris excepto ſtrangulatus eſt*, Suet. in Claud. cap. 27. Fingamus & Lucam latino ſermone uſum, & utriusque verba inter ſe componamus; ita facile apparebit, in Matthæo nihil eſſe ambiguitatis; Lucam vero ſine Matthæo non ſatis intelligi. Ille enim ait: *Abiens ſe ſtrangulavit*; hic vero: *Pronus factus*, ſive *in faciem lapſus crepuit medius*. Hic num quis dubitare poſſit de Matthæi ſententia? Annon potius de Luca quærat, quomodo, quove caſu pronus ceciderit? Neque tamen propterea Petrus obſcure locutus eſt, cum res eſſet tunc omnibus notiſſima. Si quis autem orationem ejus legat, non lecto prius Matthæo, non ſane plus inde intelliget, quam eum quocunque caſu prolapſum diſſiluiſſe. A Luca igitur digreſſus lector ſi Matthæum adeat, & ex eo cognoſcat, Judam ſe ſuſpendiſſe, non video, quem alium inde geſtæ rei ordinem animo concipere poſſit, quam hunc: Judam primo vitam finiſſe ſuſpendio, deinde cum ad ſepulturam detrahere vellent pendentem, (*Nam ſi qui ſe occiderint*, uti eſt apud Joſephum de bello Judaico lib. 3. cap. 25. *apud nos quidem usque ad ſolis occaſum inſepultos abjici decretum eſt*;) vel, quod ita moris eſſet, decidere paſſos fuiſſe cadaver, ferro rupto laqueo, vel caſu de manibus ipſorum lapſum cecidiſſe pronum non ſine divino conſilio. Nam quod

quidam ſuſpicantur, loco πρηνὴς legen- πρήςὴς vel πρηϑεὶς, qua voce LXX. utun- Jum. V, 27. nihil, fateor, fieri poſſet ad locum aptius, nihil quod cum verbo λα- in quo ſonitus quidam ineſt, magis conve- ; ita enim corpus adhuc pendens intellige- primum tumefactum, deinde non ſine tu disruptum. Sed ea lectio neque ullius is conſenſu probatur, & ſuſpecta merito tur, quia πρηςὴς in Lexicis non reperitur, εὶς autem nimis a πρηνὴς recedit, & γενόμε- re cum nominibus conſtruitur, non cum participiis. Sed, quod noſtri potiſſimum ſtituti, lucis aliquid afferre N. T. ſermoni ex is ſcriptoribus, id nunc ut agamus: ea ma- cauſſa moveor, cur a vulgatiſſima τȢ ἀπάγ- η ſignificatione hic non recedendum pu- , quia optimi auctores, Xenophon, Poly- & Arrianus, cum mortis ſpontaneæ genera iſſent, ἀπάγχεσϑαι diſerte a καταχρημνίζεσϑαι pitari diſtinguunt; quod idem ab aliis que fieri non dubito. Xenophon Cyro- lib. 3. pag. 54. lin. 1. quanta vis ſit timoris, xponit: ἔτι δὲ Φανερώτερον καὶ ἐν τοῖςδε οἷον ια ὁ Φόβος· ἔνιοι γὰρ Φοβȣ́μενοι μὴ ληφϑέντες ϑάνωσι, προαποϑνήσκȣσιν ὑπὸ τȢ Φόβȣ, αἱ ΡΙΠΤΟΥΝΤΕΣ ΕΑΥΤΟΥΣ, οἱ δὲ, ΑΠΑΓΧΟ- ΟΙ, οἱ δὲ ἀποσφαττόμενοι. *Præterea manife- eſt etiam in his, quale onus ſit metus. Nam ulli dum metuunt ne capti moriantur, ob metum oriuntur, partim in præcipitium acti, partim ſtran-*

*ſtrangulati, partim ſibi ipſis manus adferentes.* Arrianus diſſert. lib. 4. cap. 1. pag. 441. lin. 7. ὑπὲρ τῆς νομιζομένης ἐλευθερίας ταύτης, οἱ μὲν ΑΠΑΓΧΟΝΤΑΙ, οἱ δὲ, ΚΑΤΑΚΡΗΜΝΙΖΟΥΣΙΝ ΕΑΥΤΟΥΣ. *Pro hac, quæ putatur, libertate alii ſe ſuſpendunt, alii vero ſe dant præcipites.* Et lib. 2. cap. 23. pag. 248. lin. antepen. Τί ὅλον ἀναιρεῖ τὸν ἄνθρωπον, ποτὲ μὲν λιμῷ, ποτὲ δ' ΑΓΧΟΝΗ, ποτὲ δὲ ΚΑΤΑ ΚΡΗΜΝΟΥ; προαίρεσις. *Quid totum hominem perimit, aliquando fame, interdum laqueo, ſæpenumero præcipitio? voluntas & arbitrium.* Polybius lib. 16. cap. 19. pag. 1029. lin. 16. θεωρῶν δὲ τὸ πλῆθος καὶ τὴν ὁρμὴν τῶν σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἀποσφαττόντων, κατακαιόντων, ΑΠΑΓΧΟΝΤΩΝ, εἰς τὰ φρέατα ῥιπτούντων, ΚΑΤΑΚΡΗΜΝΙΖΟΝΤΩΝ ἀπὸ τῶν τειχῶν, ἐκπλαγεὶς ἦν καὶ διαλγῶν ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις, παρήγγειλε· διότι τρεῖς ἡμέρας ἀναστροφὴν δίδωσι τοῖς βουλομένοις ἀπάγχεσθαι καὶ σφάττειν αὐτούς. *Rex impetum tot numero civium conſpicatus, qui ſeſe, liberos ſuos & conjuges jugulabant, occidebant, ſuſpendebant, in puteos conjiciebant, de tectis præcipites dabant, eo ſpectaculo obſtupefactus, & rem ægre ferens, edixit; Tridui ſpatium ſe illis concedere, qui laqueo vitam finire aut jugulare ſe vellent.* Et licet ultimis verbis omnia videantur reduci ad duo genera, nihil tamen inde certi colligi poſſe arbitror. Apud Arrianum diſſert. lib. 2. cap. 20. pag. 230. lin. antep. additur etiam ῥήγνυσθαι, ſed metaphorice; τρεῖς, τέσσαρας τῶν συνδούλων εἰ εἶχον ὁμονοοῦντας, ἀπάγξασθαι ἂν αὐτὸν ἐποίησα ῥηγνύμενον, ἢ μάτα-

...θᾶσθαι. *Tres quatuorve conſervos ſi haberem me-*
*um conſentientes, efficerem ut* præ indignatione
*comperetur & ipſeſe ſuſpenderet, aut ſententiam mu-*
*taret.* Dianam narrat Pauſanias a Caphyenſibus
ἀπαγχομένην ex eo appellatam, quod, cum pueri
aliquot circa templum luderent, invento forte
funiculo ſtatuæ collum obligaſſent, hocque adje-
ciſſent dicterium, Dianam ſeſe ſtrangulare, lib. 8.
p. 490. Cum itaque hæc duo verba adeo inter
ſe differant, adduci non poſſum, ut ἀπήγξατο
idem eſſe credam, quod κατεκρήμνισεν ἑαυτὸν vel
κατεκρημνίσθη, præſertim cum ne quidem πρηνὴς
γενόμενος habeat præcipitandi ſignificationem,
ut oſtendi. Demonſtravit ergo quidem *Cele-*
*berrimus Perizonius*, verbum ἀπάγξασθαι etiam
de animo uſurpari, ſed in ejusmodi locis, in
quibus de animo agi cuivis obvium eſt & aper-
tum. Apud Matthæum vero nihil tale occurrit,
fatente ipſo Perizonio. Neque pronus ille ca-
ſus apud Lucam obſtat ſuſpendio, ſed illud ſe-
quitur. Optime *Gerhardus* noſter in Harmonia
pag. 1848. col. 2. *Matthæus ſupplicii initium, Lucas*
*vero finem & exitum deſcribit*; ſecutus in hoc *Caſau-*
*bonum* contra Baron. Exercit. 16. cap. 69. Opta-
rim ego ſane, aliquem exiſtere ea humanitate,
quam in Perizonio ſummam cumque ſumma
doctrina conjunctam eſſe ſcripta ejus declarant,
qui eadem, qua is diligentia verbum ἀπάγ-
ξασθαι excuſſit, in vocem πρηνὴς inquireret, us-
quamne pro præcipiti poſita reperiatur; quod
mihi adhuc reperire non licuit.

Ibid.

*Ibid.* v. 26. φραγελλώσας.] Polybius lib. pag. 2. καὶ μαστιγώσαντες ἅπαντας κατὰ τὸ πα αὐτοῖς ἔθος ἐπελέκισαν. Cædebatur virgi morti addictus apud Romanos, deinde neca batur. Cum autem facinus non erat grave, ſa tis habebant virgis cædere. Hæc *Victor. Strigi lius in Hypomnem.* Exſtant iſta verba lib. I. cap. pag. 10. lin. 14. Similis locus eſt lib. II. cap. 2 pag. 902. lin. 8. a fine: τῶν μὲν μαστιγουμένων τῶν δὲ πελεκιζομένων. *Cum alii virgis cæderentur alii ſecuri percuterentur.* Johannes XIX. 1. ha bet græcum ἐμαστίγωσε, pro hoc corrupto lati no; a cujusmodi verbis neque Polybium, re rum Romanarum ſcriptorem, abhorruiſſe, infr ad Marc. XV. 39. exemplis docebitur.

*Ibid.* v. 27. τὴν σπεῖραν) *Cohortem* reddun latine; mallem ego eodem verbo *ſpiram* dicer utpote quo & *Ennius*, teſte Feſto, multitudine hominum appellat, cum ait: *ſpiras legionibus n xunt.* Cohors quidem ſecundum Polybiu certe, majorem militum copiam complecteba tur, quam ſpira, neque erat, eodem teſte, v ſpira vel cohors decima pars legionis, uti no nulli exſtimant. Quanto autem militum n mero ſpira conſtiterit, certo definire non lice Id quod ex Polybio apparet; qui cum accurat ſime de Romanorum inſtitutis militaribus e poſuerit, non inutilem me aut ingratam lecto ſumturum operam puto, ſi ea, quæ ad intell gendam priſtinam ſpirarum rationem pert nen

, paulo fuſius excerpam. Primo autem
ipſam breviter dicam, deinde Polybii ver-
ponam. Legio erat plerumque quater-
millium & ducentorum, interdum qui-
millium. Quævis autem legio quadrifa-
dividebatur pro ætatis diſcrimine, ſed nu-
plane diſpari. Quævis denique ætas in
n partes tribuebatur, quarum partium
ue *ſpira* appellabatur. Hæc tria jam ex
io demonſtremus. Primum de legioni-
a ait lib. 6. cap. 18. pag. 650. lin. 22. ὅταν δ'
ῶσι τὸ προκείμενον πλῆθος, ὅτο δ' ἐςὶν ὅτε
ς ἕκαςον ςρατόπεδον πεζοὶ τετρακισχίλιοι καὶ
σιοι, ποτὲ δὲ πεντακισχίλιοι, ἐπειδὰν μείζων
τοῖς προφαίνηται κίνδυνος. *Poſtquam con-*
*runt, quam propoſuerant, multitudinem, ea*
*t quandoque in ſingulas legiones peditum qua-*
*n millium & ducentorum: aliquando quinum*
*m, quoties majus aliquod ipſis imminet pericu-*
De illa vero quadripartita, ſed inæquali
um diſtributione ibid. cap. 19. pag. 651.
*Romæ Tribuni militum poſtquam ſacramento*
*r dixerunt, denuntiato legioni cuique die ac loco*
*veniendum ſine armis, tunc quidem eos dimit-*
*Cæterum ubi ad dictam diem illi convenerunt*
*inimos & pauperrimos Tribuni ſeligunt in Veli-*
*oximos his in Haſtatos, uti vocant: ætatem flo-*
*mam in Principes: maximos natu in Triarios.*
*t enim, nec plures iſtis differentiæ apud Romanos*
*tionum ætatum & armaturæ in unaquaque le-*
*Ita autem hos dividunt, ut ætate maxime pro-*

vecti

*natu maximi, qui Triarii dicuntur, ſunt numero ſexcenti. Principes mille ducenti; totidem Haſtati: cæteri ac natu minimi Velites. Si pluribus quam quatuor millibus conſtat legio, eadem proportione & cæterorum partitionem inſtituunt: niſi quod Triariorum numerum variant nunquam.* De Spiris tandem ipſis cap. 22. pag. 654. med. Ἑξῆς δὲ τούτοις μετὰ τῶν ταξιάρχων διεῖλον τὰς ἡλικίας ἑκάστην εἰς δέκα μέρη, πλὴν τῶν γροσφομάχων. καὶ προσένειμαν ἑκάστῳ μέρει τῶν ἐκλεχθέντων ἀνδρῶν, δύο ἡγεμόνας, καὶ δύο οὐραγούς. Τῶν δὲ γροσφομάχων τοὺς ἐπιβάλλοντας κατὰ τὸ πλῆθος ἴσως ἐπὶ πάντα τὰ μέρη διένειμαν· καὶ τὸ μὲν μέρος ἕκαστον ἐκάλεσαν καὶ τάγμα, καὶ ΣΠΕΙΡΑΝ, καὶ σημαίαν, τοὺς δὲ ἡγεμόνας κεντυρίωνας καὶ ταξιάρχους. *Secundum hæc, una cum ordinum ductoribus ætates deinde ſingulas, velitibus demptis, in partes decem tribuunt, & binos cuique parti duces, binosque agminis coactores e lectis viris aſſignant; velites vero prout ipſorum numerus eſt, æquabiliter in omnes partes dividunt. Ac ſingulas quidem has partes appellant ordinem, manipulum* (ſive ſpiram) *ſignum: duces vero Centuriones & ordinum ductores.* Non ergo Spira erat decima pars legionis, ſed decima pars quartæ partis legionis. Verum, cum non tantum ἑκατοντάρχης ſive Centurio tribuatur Spiræ Act. X. 1. XXVII. 1. ſed etiam χιλίαρχος Joh. XIIX. 12. Act. XXI. 31. videtur tunc Spiræ ratio alia fuiſſe, quam Polybii ætate; quo tempore fere illi parti exercitus reſpondit, quam in noſtra militia Compagnie vocamus;

Chi-

archi autem ſive Tribuni in quaque legio-
x erant, eodem Polybio auctore pag. 658.
9. ut ſinguli fere mille militibus præfuerint,
e adeo ex re ipſa nomen hoc traxerint; con-
*urtium* 5, 2, 3. Cujusmodi autem tunc ſpira
t, pronunciare non habeo; niſi quod in
X. I. videatur tota legio hoc nomine ap-
ri: qua de re videatur Beza aliique.
d vero inito hujus annotationis dixi,
ortem ſpira fuiſſe majorem, auctor eſt
Polybius lib. 11. cap. 21. init. Καὶ λαβὼν
ἴλας ἱππέων τὰς ἡγυμένας, καὶ πρὸ τούτων
φομάχυς τοὺς εἰθισμένυς, καὶ τρεῖς σπείρας,
δὲ καλεῖται τὸ σύνταγμα τῶν πεζῶν παρὰ Ρω-
ις ΚΟΟΡΤΙΣ. *Tum autem quum aſſumſiſſet*
*as equitum ex anteſignanorum agmine ternas,*
*i hos antecederent velites pro Romana militia*
*, itemque ſpiras ſive manipulos ternos, hac au-*
*acies peditum apud Romanos vocatur cohors.*
e ultima verba Caſaubonus vertit: *ſpiras ſive*
*ipulos ternos, quot nempe Romanam cohortem*
*ciunt*; ut appareat, ipſum cohortis vocabu-
de tribus ſpiris junctis intellexiſſe. Et
Polybius ſupra, ubi ſpiram & τάγμα &
*νίαν* appellari ſcribit, cohortis quoque no-
addidiſſet, ſi idem valeret.

*Ibid. v.* 28. περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα) Po-
ib. 4. cap. 4. pag. 380. lin. 21. Ω τις ἐν ΠΕΡΙΘ-
Ε τὴν καυσίαν καὶ ΧΛΑΜΥΔΑ τοῦ Δορiμάχυ,
ιός τ᾽ εἶναι διαγινώσκειν. *Huic cauſiam & chla-*

 *mydem*

*mydem imponeres. Dorimachi, ab illo neutiquam di-gnoſceres.* Et pag. 1390. lin. 11. a fine: ὅσῳ δὲ τὴν ἐσθῆτα δημοτικωτέραν ΠΕΡΙΕΤΙΘΕΤΟ, τοσύτῳ τὴν ἐξουσίαν ἐλάμβανε μείζω καὶ μοναρχικωτέραν. *Verum quanto civiliorem habitum induerat, tanto majorem ſibi ac magis regiam licentiam ſumſerat.*

*Ibid.* v. 46. ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων.] Polyb. lib. 15. cap. 27. pag. 996. lin. 15. a fine: ἡ δ' ΑΝΑΒΟΗΣΑΣΑ ΜΕΓΑΛΗ ΤΗ ΦΩΝΗ, Μή μοι προσίτε, ΦΗΣΙ, θηρία. *Illa clamore edito, Ne me, ait voce alta, o feræ accedatis.*

v. 66. ἠσφαλίσαντο) Interpretes plerique omnes hoc conſtruunt cum verbis μετὰ τῆς κυστωδίας. Chryſoſtomus vero iſta conjungit: σφραγίσαντες μετὰ τῆς κυστωδίας. Ait enim: οὐκ ἀφίησι δὲ τοὺς στρατιώτας μόνους σφραγίσαι. *Non permittit autem, ut milites ſoli obſignent.* Et paulo poſt: εἰ γὰρ μόνοι οἱ στρατιῶται ἐσφραγίσαντο κτλ. *Si enim ſoli milites obſignaſſent, dicere potuiſſent, [etiamſi illorum dicta falſa fuiſſent & incredibilia,] attamen ſicut in aliis impudenter agebant, ita hic uti-que dixiſſent, quod milites facta diſcipulis poteſtate corpus ipſum clam auferendi, anſam ipſis præbuiſſent hunc de reſurrectione ſermonem effingendi: nunc vero cum ipſi muniverint, iſtud dicere non poſſunt.* Quod ab ipſo factum arbitror, non tam quod ordinem verborum ſequeretur, quam quod μετὰ in communi ſermonis Græci uſu idem quod σὺν i. e. comitatum plerumque declaret, non vero idem

idem quod διὰ ſive agendi medium. Et ſane durius videtur dictum ἠσφαλίσαντο μετὰ τῆς κυστωδίας, pro διὰ, quomodo apud Polybium conſtructum reperitur lib. 4. cap. 60. pag. 452. init. *Communi conſilio decreverunt, milites conducere*, καὶ διὰ τούτων ἀσφαλίσασθαι τὴν χώραν, *quorum præſidio fines ſuos tutarentur*. Frequentiſſima verbi hujus ſyntaxis apud Polybium eſt cum tertio caſu. Ut lib. 2. c. 65. p. 209. lin. 22. τὰς μὲν ἄλλας τὰς εἰς τὴν χώραν εἰσβολὰς, ἠσφαλίσατο φυλακαῖς, καὶ τάφροις, καὶ δένδρων ἐκκοπαῖς. *Reliquos aditus præſidiis, foſſis, concadibus munit*. lib. 4. cap. 65. pag. 458. lin. 13. ἠσφάλισται τείχεσι καὶ ταῖς λοιπαῖς παρασκευαῖς διαφερόντως, *locus munitus eſt mœnibus, & cæteris rebus omnibus neceſſariis*. Lib. 5. cap. 8. init. κώμην ἀσφαλισάμενος φρουρᾷ, *vicum munit præſidio*. Cap. 61. pag. 564. lin. 8. a fine: ἠσφαλίσατο φυλακαῖς τόν τε λιμένα καὶ τὴν ἄκραν. *Portum & arcem præſidiis firmavit*. Item pag. 576. lin. 8. a fine, pag. 580. lin. 4. Præterea & hoc fortaſſe Chryſoſtomum movit, quod ἀσφαλίζεσθαι notet *præſidio munire*, etiam non addito κουστωδίας vocabulo, uti v. 64. & 65. & apud Polybium pag. 194. lin. 24. ἀσφαλισάμενος τὰ κατὰ τὴν πόλιν. *Urbe præſidio firmata*. Item pag. 237. lin. 12. & pag. 373. lin. 16. pag. 316. lin. 14. a fine; ἀσφαλισάμενος δὲ τοὺς προσκεχωρηκότας τῶν παραθαλασσίων. *Deinde ubi præſidiis firmavit quidquid in ea ora Romanæ ditionis fecerunt*. Pag. 536. lin. 7. a fine: ἀσφαλίσασθαι τὴν πύλην, *valide præſidio portum munire*. Et lib.

15. cap. 28. pag. 997. lin. 14. a fine: Μετὰ δὲ ταῦτα δύο θύρας ἀσφαλισάμενος τὰς πρώτας. *Deinde foribus duabus prioribus probe firmatis.* Tametſi vero non ſine cauſſa Chryſoſtomus videtur locum hunc ita intellexiſſe: tamen altera mihi magis probatur expoſitio, cum videam, in Novo ſaltem Teſtamento Act. XIV. 27. XV. 4. μετ' αὐτῶν dici pro δι' αὐτῶν ut Act. XV. 12. Et ſi vel maxime in his locis μετ' αὐτῶν eſſet per dativum αὐτοῖς interpretandum, ut Luc. I. 58. 72. & X. 37. tamen Act. XIII. 17. ΜΕΤΑ βραχίονος manifeſto dicitur pro διά. Cujusmodi exemplum, in quo διὰ loco dativi inſtrumenti adhibetur, etiam Stephanus profert ex Liban. ΜΕΤΑ χρημάτων καὶ τοὺς γνωρίμους ὠφελοῦμεν, *pecuniis etiam amicos juvamus.* Unde etiam *Millius* ταῖς κουστωδίαις annotatum reperit in *Lectionibus Veleſianis*, quod interpretamenti loco adſcriptum fuiſſe arbitror a quodam, qui ſignificationem τοῦ μετὰ hoc loco animadvertens, eam exprimere voluerit conſtructione uſitatiori, quæ eſt cum dandi caſu, uti exemplis Polybianis oſtendimus.

Cap. XXVIII. 1. ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων) De tempore, quod his verbis deſcribitur, ne dubitari quidem poteſt: quum ſit a reliquis omnibus Evangeliſtis tam diligenter notatum: in verbis eſt quædam difficultas, ſed tamen doctiſſimus interpres omnem ſuſtulit. Nam qui aliter ſentiunt, nec

putant

putant ſubintelligendam eſſe vocem ἡμέρα cum ἐπιφωσκέσῃ longe falluntur: quod vel hic Polybii locus doceat lib. XI. Παρακαλέσας ἐν Τεγέᾳ τοὺς Λακεδαιμονίους τὰ πρέποντα τοῖς καιροῖς, εὐθέως εἰς τὴν ἐπιοῦσαν, ἄρτι τῆς ἡμέρας ἐπιφαινούσης, προῆγεν ὡς ἐπὶ τὴν Μαντίνειαν. Ubi vides ſimile loquendi genus ei quod Matthæus uſurpavit. Ἐπιφαίνειν eſt Polybio, quod illi ἐπιφώσκειν. Hæc *Caſaubonus in Notis ad h. l.* Sumta ſunt illa verba ex libri citati cap. 9. init. Ὑποφαίνειν eodem ſenſu dicit Xenophon rer. græc. lib. 5. pag. 428. l. 25. ὡς δὲ ἡμέρα ὑπέφαινεν, ἡγεῖτο. & pag. 438. l. 19. ἅμα δὲ τῷ ἦρι ὑποφαινομένῳ, *cum ver jam appeteret.* Aliud Beza adducit ex Herod. in Thalia: ἅμ' ἡμέρᾳ διαφωσκέσῃ, *quum primum illuxiſſet dies.* Cæterum μία σαββάτων idem ſonat quod πρώτη σαββάτου apud Marcum XVI, 9. id eſt, *primus dies ſeptimanæ*; quomodo etiam Polybius pag. 1401. lin. 10. dicit ἐν τῇ ΜΙΑ καὶ εἰκοστῇ βίβλῳ, *in primo & viceſimo libro.*

# *IN MARCUM.*

CAP. I. 24. Ἔα,] Τὸ ἔα vocem tragicam eſſe ait Caſaubonus, quam vix alibi in ſoluta oratione legere meminerit, præterquam apud Lucam IV, 34. Legitur tamen ἔα bis apud Arrianum diſſert. lib. 2. cap. 24. pag. 259. lin. 14. *Nonne hac in dimicatione obliti fuerunt, non modo*

*qui eſſent, ſed etiam quam ob cauſam ad Trojam veniſſent?* ΕΑ ἄνθρωπε, ἐπὶ τί ἐλήλυθας; *Hem homo, quare veniſti? Concubinasne ut acquireres, an bellaturus?* Eodem modo loquitur lib. 3. cap. 20. p. 329. lin. 5. a fine. Eſtque exclamatio indignantis ſimul & dolentis.

*Ibid.* v. 38. ἐχομένας] *vicina, proxima, finitima*; quam ſignificationem nolim ego cum Hammondo dicere ex uſu τῶν ό deſumtam, cum paſſim in aliis Scriptoribus occurrat. Polyb. p. 668. lin. 15. a fine, & p. 670. lin. 21. ΕΧΟΜΕΝΗ ἴλη *turma ſequens, proxima.* Plura exempla non deſunt in Lexicis.

Cap. II. 1. εἰς οἶκόν ἐστι) Polyb. pag. 192 lin. 14. εἰς Θετταλίαν ἔτ' ὤν, *dum adhuc in Theſſalia eſset.*

*Ibid.* v. 23. ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες] Videtur permutata verborum collocatio, inquit *Beza*. Nam planior erit oratio ſi dicas, iter faciendo vellere ſpicas, quam ſi ad verbum interpreteris Iter facere vellendo ſpicas. Similis autem ſyntaxis commutati verbi & participii eſt in Polybio pag. 1250. lin. 22. Νῦν δὲ καλῶς ποιῶν, οὐκ ἦλθε ταύτην τὴν ὁδὸν, *Nunc recte fecit Perſeus, qui hanc non ingreſſus ſit viam.* Et in Arrian. Epict. lib. 3. cap. 20. pag. 330. ſub fin. ὁ ἀλείπτης καλῶς ποιῶν λέγει, ἆρον ὑπὲρ ἀμφοτέρας. *Aliptes recte facit cum dicit: tolle ambabus manibus.*

Cap

Cap. III. 2. παρετήρουν) Verbum hoc gratim notat *ſervare* & *obſervare*, Act. IX 24. L. IV. 20 ſpeciatim autem *clam & inſidioſe obſervare*, *quid alter agat*, ex eoque nocendi tempus tare, hoc loco, & Luc. VI. 7. XIV. 1. XX. 20. Polyb. lib. 17. cap. 3. pag. 1036. lin. 22. ἐν τοῖς λόγοις καὶ ταῖς ὁμιλίαις ἐνεδρεύειν καὶ ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΝ, καὶ ποιεῖν τὰ τοῦ πολεμοῦντος ἔργα. *In sermonibus & colloquiis inſidiari & obſervare, & opera facere, quæcunque hoſtes ſolent.* [Quæ duo verba & Cicero conjungit in orat. cap. 62. *Non agit, ut inſidietur & obſervet, ſed jam favet.*] Item pag. 1239. lin. 16. *Timotheus vero ad renovandam amicitiam venerat, & imponendum finem bello contra eum:* μάλιστα δὲ ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΝ τὰς τῶν περὶ Μελέαγρον ἐντεύξεις, *præcipue autem ad obſervandos Meleagri cum Romanis congreſſus.* Et pag. 3. lin. 15. Κατὰ δὲ τὸ παρὸν πάντα ΠΑΡΑΤΗΡΟΥΝ, καὶ πᾶν τὸ λεγόμενον ἢ πραττόμενον, ὑπ' ... ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκδεχόμενον, καὶ τὰ μὲν ἀφαιρῶν, τὰ δὲ προστιθεὶς, ἐλάμβανε πιθανότητας κατὰ τῶν ἀνθρώπων. *Et omnia illorum dicta ac facta maxime obſervando, atque in pejus detorquendo, veritati adjiciens, nunc detrahens, auctoritatem que adverſus eos ſibi comparavit.* Sic & pag. lin. 7. & pag. 738. lin. 3. a fine. Et pag. 1418. ... παρατήρησις & κακοπραγμοσύνη conjunguntur: καθ' ὃν καιρὸν ὁ Τληπόλεμος προσέπιπτον αὐτῷ λόγων δυσμενικῶν ἐκ τῶν αὐλικῶν ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΣ καὶ κακοπραγμοσύνης, τὰς μὲν ἀρχὰς παρήκει καὶ κατεφρόνει τῶν λεγομένων. At

*Theopolemus cùm defensi de ipso sermones ab aulicor observatione ac malitia profecti ad eum deferrent initio quidem hæc ferrebat.*

*Ibid.* 11. προσέπιπτεν αὐτῷ) *accidebant ei* [illegible] ad pedes, ut Marc. VII. 25. additur. Pol[illegible] lib. 10. cap. 18. pag. 825. lin. 18. ΠΡΟΣΠΕΣΟΥΣ[illegible] ΑΥΤΩ καὶ δεομένης μετὰ δακρύων, *quum flens* [illegible] *pedes Imperatoris procubuisset obtestans.*

*Ibid.* v. 12. πολλὰ ἐπετίμα). Πολλὰ adv[illegible] bialiter pro πολύ. Sic Polyb. pag. 340. lin. [illegible] ΠΟΛΛΑ ἐνετείλατο, μὴ τοιαύτην ποιεῖσθαι σπ[illegible] *tiam atque etiam illi mandavit, ut tantum in eo* [illegible] *dii poneret.* Et pag. 361. lin. 16. a f. ΠΟΛΛΑ [illegible] μαρτυρομένου καὶ κωλύοντος τοῦ Λευκίου. *Mul[illegible] obtestante & renitente Lucio.* Ita infra v. 43.

*Ibid.* v. 21. οἱ παρ' αὐτοῦ] *sui*, ſive *ipſius* [illegible] *pinqui*, nempe fratres [de quibus Joh. VII. 5. mater ipſius, ceu Marcus ipſe declarat infra v[illegible] ubi revertitur ad eam, quam hic cœperat, na[illegible] tionem, Scribarum diſputatione interrupt[illegible] De qua epanalepſi in Annotat. Xenophont[illegible] Phraſis οἱ παρ' αὐτοῦ, complectitur omnes, q[illegible] cunque modo cum aliquo junctos; conſtrui[illegible] que eodem ſenſu præpoſitio παρὰ cum aliis q[illegible] que pronominibus. Polyb. 15. cap. 4. pag. [illegible] lin. 4. *Eodem quoque accidit tempore, ut ab R[illegible] legati ad navalia caſtra Romanorum appell[illegible]* ΤΟΥΣ μὲν οὖν ΠΑΡ ΑΥΤΩΝ ὁ Βαίβιος παραχ[illegible]

πρὸς τὸν Πόπλιον ἐξέπεμψε, τοὺς δὲ τῶν Καρχηδονίων παρακατέσχε. *Bebius Romanis* (ſive *ſuis*) *ad Imperatorem extemplo miſſis, Carthaginienſes penes ſe detinuit.* Ibid. cap. 8. pag. 970. lin. 17. δεηθέντων ΤΩΝ ΠΑΡΑ ΣΟΥ πολιτῶν, *pacem petentibus civibus tuis.* Et lib. 8. cap. 25. init. pag. 744. lin. 13. a fine: ΤΩΝ ΠΑΡ ΑΥΤΟΥ τινὰς ἡγεμόνων συνεξαπέστειλε, *nonnullos e ſuis ducibus his adjunxit.* Quæ loca vel propterea diligenter notanda ſunt, ut cognoſcamus, quam a græci ſermonis conſuetudine aberret *Nortoni Knatchbulli* in hunc locum animadverſio. Ait enim: καὶ ἀκούσαντες οἱ, *dicitur frequenti trajectione pro* οἱ ἀκούσαντες παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον. *Et qui audiverunt, ſive audientes, quod turba ita fureret, ab eo exiverunt ut eam cohiberent. Vel* οἱ παρ' αὐτοῦ, *ſecundum Grammaticos ſunt, aliqui ab eo miſſi.* Vellem & illos Grammaticos nominaſſet, & exemplum protuliſſet iſtius trajectionis. Mihi quidem hæc videntur nimis dura & incredibilia. Nec Theophylactus aliter interpretatur, quam in eam ſententim, cujus exempla modo protuli. Nam οἱ παρ' αὐτοῦ ſunt ipſi οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ, *propinqui ejus.*

*Ibid.* ὅτι ἐξέστη.] Verbum hoc generatim notat *de ſtatu ſuo diſcedere, & quomodocunque mutari.* Thucyd. lib. 2. ἀρχῆς ἐκστῆναι *imperium relinquere.* Demoſth. de corona: τῶν ὄντων ἐξέστη *ceſſit bonis.* Herod. Thalia, ἐκστάντες τῆς ὁδοῦ *digreſſi de via.* Et ἐξεστηκὼς οἶνος eſt *vinum a ſe ipſo deſciſcens & quaſi ſeneſcens, ſive vappa.* Peculiariter

vero de animi mutatione uſurpatur. Soph. Antigona:

— οὐδ᾽ ὡς ἂν ἐλάσῃ, μένει
Νοῦς τοῖς κακῶς πράττουσιν, ἀλλ᾽ ἐξίσταται.

Dicit eum animum, qui ante fuerit, non permanere iis, qui cum malis conflictentur, ſed mutari. Thucyd. lib. 2. καὶ ἐγὼ μὲν ὁ αὐτός εἰμι, καὶ οὐκ ἐξίσταμαι, ὑμεῖς δὲ μεταβάλλετε, ego quidem idem ſum, & non mutor; vos autem mutamini, ſive ſententiam mutatis. Quæ exempla Budæus & Camerarius in Commentariis Gr. ling. collegerunt. Inprimis ἐξίστημι & ἐξέστηκα de ea animi mutatione dicitur, qua quis de ſtatu mentis vel omnino dejicitur, vel certe eatenus demovetur, ut ſatis ſanus non videatur, & multa contra agat, quam homines mentis compotes & prudentes ſolent. Quo ſenſu & hic verbum iſtud accipiendum puto; ſive jam cognatos Salvatoris in hanc opinionem adduxerit vitæ ipſius ratio & modus, quod hominis non ſani eſſe arbitrarentur, urbes pervagari, tantosque ſubire labores, unde cum domum eſſet reverſus Capernaum, manus in eum injicere cogitabant, ad ſaniorem mentem ipſum revocaturi, vel impedituri, ne quid forte turbarum daret, cum tantus ad ipſum fieret concurſus, & jam duodecim quoque diſcipulos ſibi adſciviſſet; ſive aliæ quædam ſuſpiciones eos in hanc mentem impulerint: certe verba ἐξέστη hoc declarant, eum ſatis ſanum non eſſe, mutatumque ab illo qui ante fuerit. Polybius de hominibus, qui neque beneficiis neque ma-

lis

mendari poſſunt, ait lib. 1. cap. 81. pag. 115.
*Sin contra certare animis cum illis inſtituas, delitatem crudelitate ulciſci; nullum eſt tantum nullum ſcelus tam abominandum, quo ſe non t: quum talem audaciam ducant laudi*: τέλος ἀποθηριωθέντες, ΕΞΕΣΤΗΣΑΝ ἀνθρωπίνης φύ- *donec tandem exuant hominem & in feras eva-*

Ita de Agathocle, quem vehemens me- a perturbaverat, ut neque cogitaret quid t, neque quid conſilii caperet, lib. 15. cap. g. 996. lin. 7. ὥστε ΕΞΕΣΤΗ τῶν φρενῶν. *Hic gatocles de ſtatu mentis dejectus eſt, ut agendi d & conſultandi de iis, quæ nunciata fuerant, miſſa, mox, qua ſolitus erat hora, ad convivium t.* Et pag. 1468. & ſeqq. *Pruſias templa a vaſtare, delubra ac ſtatuas Deorum immor- s & imagines ſpoliare ac diripere cœpit. Poſtre- ipſum Æſculapii ſimulacrum inſigni artificio lomacho fabricatum, humeris ſuis impoſitum tit, cui pridie libaverat, hoſtiasque & vota obtu- propitium ac benignum (ut mos eſt) ipſius nu- ſibi apprecatus.* Ἐγὼ δὲ τὰς τοιαύτας διαθέ- σεις πρότερον εἴρηκά που περὶ Φιλίππου ποιούμε- νος λόγον ΜΑΝΙΚΑΣ. *Ego vero hujusmodi ho- n mores etiam antea, cum de rebus Philippi age- furioſos me dicere memini.* (lib. 5. cap. 11.) *n ſimul victimas cædere, Deosque propitios ora- mem que aram ac lapidem exquiſito quodam ge- adorare & venerari flexis genibus, & muliebri ſu- ione, quod Pruſias facere ſolebat: atque inte- adem fana labefactare, eorumque everſione con- tume-*

*tumeliam Diis facere*, πῶς ὐκ ἂν εἴποι τις εἶναι θυμῦ λυττῶντ☉ ἔργα, καὶ ψυχῆς ΕΞΕΣΤΗΚΥΙΑΣ τῶν λογισμῶν; ὃ καὶ τότε συνέβαινε γίνεσθαι περὶ τὸν Πρεσίαν, *quis neget animi illud eſſe rabie perciti, hominisque de ſtatu mentis deturbati? Quod quidem tum Pruſia contigit.* Ex quo loco apparet ἐξέςη idem eſſe quod μαίνεται Joh. X. 20. Iſocrat. ad Philippum: μὴ διὰ τὸ γῆρας ΕΞΕΣΤΗΚΑ τῦ φρονεῖν, *ne forte non eſſem compos mentis præ ſenio.* Jo. Xiphil. Epit. Dion. pag. 234. lin. 9. ἀφ' ὗ δὴ καὶ ΕΞΕΣΤΗΚΕΝΑΙ τινὲς αὐτὸν τῶν φρενῶν ὑπώπτευσαν· ὐ μέντοι καὶ ὄντως ΠΑΡΑΦΡΟΝΕΙΝ ἐκ τύτυ ἐπιςεύετο. *Qua ex re eum non eſſe ſanæ mentis plerique arbitrati ſunt: neque tamen demens eſſe omnino putabatur, cum cetera adminiſtraret ſapienter.* Sed cum in his locis omnibus ἐξέςη cum caſu ſit conſtructum: vix ullum puto magis appoſitum exemplum reperiri, quam 2. Cor. V. 13. εἴτε γὰρ ἐξέςημεν, Θεῷ. εἴτε σωφρονῦμεν, ὑμῖν. Hic uti σωφρονεῖν eſt moderate ſe gerere, neque de ſe ipſo prædicare, aut ſuas ipſius laudes narrare, quod qui faciunt, pro ſtolidis habentur: ita e contrario ἐκςῆναι eſt ſuis ſe finibus non tenere, ſed latius evagari, & plura ſibi tribuere, quam homines modeſti ſolent. Eodem modo & hic Jeſum dicunt plura & majora audere, quam hominem ratione recte utentem audere & ſuſcipere par ſit.

Cap. IV. 20. παραδέχονται] Ita Act. XVI. 21. XXII. 18. Subſtantivo nomine utitur Polybius

initio hiſtoriæ ſuæ: *Si eſſet ab iis, qui ante es geſtas memoriæ mandarunt, hiſtoriæ ipſius miſſa laudatio*: ἴσως ἂν ἀναγκαῖον ἦν τὸ προ-θαι πάντας πρὸς τὴν αἵρεσιν ᾗ ΠΑΡΑΔΟΧΗΝ ὑτων ὑπομνημάτων, *neceſſarium fortaſſe jam omnes hortari, ut hoc commentariorum genus mum eligant; ſuſcipiantque: quum nulla ſit libus ad proficiendum via expeditior, rerum ſtarum ſcientia.*

*Ibid.* v. 24. προστεθήσεται) i. e. προσεπιμε-σεται, uti Polybius loquitur lib. 4. cap. 51. 441. lin. 9. a fine: ΠΡΟΣΕΠΙΜΕΤΡΗΣΑΝΤΕΣ ῥεῖ τὸν Ἀχαιὸν τιμάς τινάς, *nonnullis inſuper ibus Achæo decretis.*

*Ibid.* v. 33. Καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν] Audi-us attemperaſſe Dominum ſermonem i, concedo; neque tamen propterea ἀκούειν *intelligere* accipiendum arbitror, cum has parabolas non intellectas fuiſſe conſtet ex . Sed uti, cum incredibilia & abſurda vi-tur dicere, ipſius ſermonem audire am-nolebant, ſed tanquam intolerabilem aver-atur Joh. VI. 60. ita cum hoc loco nihil in one ſua poneret Salvator, quod ipſorum ionibus eſſet adverſum, facile ejus ſermo-audire atque perpeti poterant. Ut ἀκούειν intelligendi, ſed perferendi ſermonis fa-tem declaret. Plane uti Socratem Epicte-it non apud omnes eodem modo dixiſſe; ſed

ſed orationem ſuam accommodaſſe non
ptum modo eorum, quibuscum ipſi re
ſed ad eorum quoque animum, neque
ſpectaſſe, quali quisque ſermoni percipi
ſed etiam quali ferendo par eſſet. Quon
lud ad intellectus perſpicaciam, hoc ad
dam animi præparationem refertur. I
cap. 29. extremo: καὶ γὰρ Σωκράτης συνεχ
τῷ ἐπὶ τῆς φυλακῆς κλαίοντι, ὅτε ἔμελλε πί
φάρμακον, καὶ λέγει, ὡς γενναίως ἡμᾶς ἀπ
... μή ... λέγει ὅτι διὰ τοῦτο τὰ
... ἀλλὰ τοῖς γνωρίμοις
ΔΥΝΑΜΕΝΟΙΣ ἤδη ΑΚΟΥΣΑΙ· ἐκείνῳ δὲ συ
φέρεσθαι, ὡς παιδίῳ. *Nam & Socrates igi
in carcere collacrymanti, cum cicutam bibitu
ſet, & dicebat: Quam generoſe nos deflevit.
ergo huic dicit: ob hanc cauſſam mulieres dimi
Non; ſed hoc dicit familiaribus, qui hæc audi
terant*, qui audiendis his ſufficiebant,
ante philoſophiæ præceptis ad hoc inſtitu
*vero ſe accommodat, tanquam puero.* Et pag
lin. antepen. σὺ γὰρ τοιοῦτος, οἷος ἀκούειν τὰ
*An tu is es, qui vera audire poſſis?* Idem erg
loco eſt ἀκούειν quod βαστάζειν apud Joh. X
Licet igitur, quæ ſententia iſti parabo
involucro ſubeſſet, ipſis non fuerit cogn
atque perſpectum, audire tamen eas æqu
mo poterant, quod res illæ, quibus ſimili
nes conſtant, nihil haberent offenſionis.
buit ſe hac quoque in parte Paulus imitat
Chriſti, lacte ſuos alumnos alens 1. Cor.

on ſolido cibo Hebr. V. 12. quod is perfecto-
um tantum ſit, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια
γεγυμνασμένα ἐχόντων. Conf. Not. ad Joh.
VI. 60.

*Ibid. v. 37. ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον] irrue-
bant in navim.* Ἐπιβάλλειν alias activum, hic
neutrum eſt, uti εἰσβάλλειν apud Polyb. lib. 4.
cap. 81. pag. 478. lin. 8. a fine; εἰς τὴν ἀγορὰν
εἰσβαλὼν, *in forum magna vi irrumpens.* Et
apud Herodot. pag. 24. B. *Lebetes pleni carne
& aqua* ἄνευ πυρὸς ἔζεσαν καὶ ὑπερέβαλον, *abs-
que igne efferbuerunt, ita ut aqua redundaret.*

*Ibid. v. 38. διεγείρουσιν]* Emphaſin *Er. Schmi-
dius* in hoc verbo ſtatuit iſtam: *diverſimode exci-
tare*, alius nempe ab alia parte vellicando. Ex-
tat idem in Polybio pag. 928. lin. 18. κοιμωμένους
τὸ ὄρθρον, ἐν μὲν τῷ πολέμῳ ΔΙΕΓΕΙΡΟΥΣΙΝ αἱ
σάλπιγγες, κατὰ δὲ τὴν εἰρήνην οἱ ὄρνιθες. *Jacen-
tes in ſtratis mane exſuſcitat, belli quidem tempo-
re tubarum cantus; pacis vero, gallorum.* Et He-
rodianus lib. 2. pag. 490. lin. 7. de iis, qui foris
ſtantes janitorem foribus occluſis intus jacen-
tem excitant, ait ΔΙΕΓΕΙΡΟΥΣΙ τὸν φυλάττοντα,
*excitant janitorem*, pulſando nimirum oſtium
et clamitando. In quibus locis διὰ vel nullam
habet emphaſin, vel certe non eandem, quam
hic habere cenſet Schmidius.

Cap. V. 1. τῶν Γαδαρηνῶν] Polyb. lib. 5.
cap.

cap. 71. pag. 577. lin. 8. a fine: Καταλειπομένων ἔτι τῶν ΓΑΔΑΡΩΝ, ἃ δοκεῖ τῶν κατ᾽ ἐκείνους τ τόπους ὀχυρότητι διαφέρειν. *Reſtabant adhuc Gada ra, locus opinione hominum præ cæteris omnibus llius tractus eximie munitus.* It. pag. 1491. lin. 1 Situs fuit locus in Decapolitana regione, ut teſt tur Plinius Hiſt. nat. lib. 5. cap. 18. quod conver cum verſu 20. hujus capitis. Quod vero Gad renorum regionem vocant Marcus & Luca quam Matthæus Gergeſenorum: interpret ita conciliant, Gadara & Gergeſa vicina oppi fuiſſe, ut adjacens illis ager vel Gadarenoru vel Gergeſenorum dici potuerit. Sed Orig nes, cujus verba citat *Millius* ad Luc. VIII. 2 ubique Gergeſa legendum eſſe contendit, que vide.

*Ibid.* v. 5. κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις.) *co cidens ſeipſum lapidibus.* Arrian. Indic. 24, 9. ( gente quadam Indica: *Unguibus erant quaſi fe nis: ſiquidem unguibus loco ferri uti dicebantu piſcesque iis diſcindentes, ligna etiam molliora iis ſe bant:* τὰ δὲ ἄλλα τοῖς ΛΙΘΟΙΣΙ τοῖσιν ὀξέσιν ΕΚ ΠΤΟΝ· σίδηρος γὰρ αὐτοῖσιν οὐκ ἦν· *Ad duriora j xis acutis utebantur: ferrum apud eos non erat.*

*Ibid.* 43. διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ,) Πολ adverbialiter, *vehementer, etiam atque etiam.* I Marc. III. 12. & Polyb. pag. 430. lin. ult. ΠΟΛ χωριζόμενος ἐνετείλατο· μὴ τοιαύτην ποιεῖσθ σπουδήν, *Etiam atque etiam in diſceſſu illi mandav*

um *ſtudii in eo poneret*, &c. Cæcina Cice-
piſt. 6. lib. 7. *qui multa Deos venerati ſunt.*
na Georg. lib. 4.

*— — Et ſpiritus oris*
*Multa reluctanti obſtruitur.*

Cap. VI. 21. δεῖπνον ἐποίει) Eadem phraſis
& apud Polybium, item de convivio re-
ag. 1310. lin. 10. a fine;

*Ibid.* v. 35. ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης) ὥρα
latine *multus dies*. Quo loquendi genere
umque utuntur, & cum jam multum diei
ſſe, & cum adhuc multum reſtare dicere
:; utrique enim ſententiæ exprimendæ
congruit. Hoc loco cum alia inſuper tem-
nota ἤδη addatur, facile intelligitur hoc
*diem jam in veſperam inclinaſſe*, ut eſt a-
ucam IX. 12. quod idem etiam ipſa oratio-
ies ſatis oſtendit. Sic & Cicero Attico:
*ſermo ad multum diem*, citante Beza.
i Polybius πολλῆς ὥρας dicit pro *multo ad-*
, [quæ Taciti verba ſunt Hiſt. 2. 44. 3.]
m ſcribit lib. 5. cap. 8. pag. 497. lin. 9. a fi-
*quod ſpatium brevi tempore emenſus, (etenim*
*admodum Macedones iter carpebant:)* ἔτι
ΙΣ ΩΡΑΣ ἐπὶ τὸ Θέρμον, *cum adhuc diei*
*i ſupereſſet, ad Thermum pervenit. Ibi poſi-*
*is, exercitum dimiſit, ut populabundus per*
*vicos circumcirca vagaretur, & Thermiorum*
*incurſaret*, pag. ſeq. med. *Nocte igitur il-*

 *la*

*la cujusque modi præda onuſti, ibi tetenderunt.* Ex quibus ultimis verbis patet, tantum adhuc diei ſuperfuiſſe, quantum ſatis eſſet ad prædam ex proximis vicis capiendam. Sed & Gen. XXIX. 7. eodem ſenſu dicitur: ἔτι ἐςὶν ἡμέρα πολλή. Itaque non videtur ea cauſſa fuiſſe hujus locutionis, quam putat *Er. Schmidius*, quod in ordine horarum καιρικῶν, (de quibus idem ad Matth. XX. 3) minores numeri, 1. 2. 3. 4. 5. 6. ante meridiem cadant: majores, 7. 8. 9. 10. 11. 12. poſt meridiem, propterea pomeridianum tempus vocari ὥραν πολλήν. Certe eadem ratio, quamquam ingenioſe excogitata, neque in Latinorum *multum diem*, convenit, neque in eum ſenſum, quo Polybius ὥραν πολλὴν dicit. Eſt igitur ὥρα πολλὴ ſive *multus dies*, *longum diei ſpatium*; quod præteriiſſene an reliquum eſſe intelligendum ſit, ex loci cujusque ſententia judicandum eſt. De præterito accipiendum apud Cæſarem de bello Gall. lib. 1. cap. 22. ubi prima luce & multo die ut contraria ponuntur. Ait enim: *Prima luce Conſidius, equo admiſſo, ad eum accurrit: dicit, montem, quem a Labieno occupari voluerit, ab hoſtibus teneri.* Paulo poſt: *Multo denique die per exploratores cognovit, montem a ſuis teneri.* Pro quo *multa luce* dicit Tacit. Hiſt. 5, 22, 8. & Curtius 4, 13, 21.

Cap. VII. 4. ἀπὸ ἀγορᾶς,) In quibusdam exemplaribus additum fuit: ὅταν ἔλθωσιν. Et in latinis libris eſt: *a foro venientes. Sed Græca*

*oratio,*

(Camerario judice, cui parem in linguæ
: facultate Germania vix habuit,) *& ſatis*
*ms, & elegans eſt. A negotiis, inquit, foren-*
*cibum quidem capiunt, niſi prius ſeſe in aquas*
*rint, id eſt, abluerint.* Nam uti Stephanus
ſauro annotat, ut A in lingua Latina ſú-
pro Poſt, ſic & ἀπὸ in Græca, ut ἀπὸ
, a cœna, ut Il. θ. οἱ δ' ἄρα δεῖπνον ἕλοντο κα-
ωντες Ἀχαιοὶ ῥίμφα κατὰ κλισίας· ἀπὸ δ'
ωρήσσοντο. Ubi annotant ſcholiaſtæ, ἀπ'
ſſe μετ' αὐτὸ, ſub. τὸ δεῖπνον. & ita uſur-
ıbi ἐκ. Hactenus *Stephanus*. Et prorſus
rpatur ἐκ ab Epicteto apud Arrianum in
. lib. 3. cap. 19. pag. 328. lin. 22. Πάλιν ἂν
ωμεν φαγεῖν ἐκ βαλανείου, οὐδὲ ποθ' ἡμῶν
έλλει τὴν ἀθυμίαν ὁ παιδαγωγὸς, ἀλλὰ
τὸν μάγειρον. *Item egreſſi e balneo ſi nihil*
*mius quod comedamus, haudquaquam noſtram*
*ndit ægritudinem animi pædagogus, ſed verbe-*
*um.* Quem ego locum huic ſimillimum
bitror. Id quod magis appareat, ſi eo-
quo Marcus, ordine verba Epicteti col-
us: ἐκ βαλανείου, ἂν μὴ εὕρωμεν, Ubi ſi-
tiam idem participium ἐλθόντες ſubintel-
oteſt, quod perſpicuitatis gratia in Latino
additum eſt; in loco enim parallelo diſer-
τῶν ἐκ τοῦ βαλανείου dicitur lib. 3. cap. 25.
99. lin. 11. a f. ἐπ' ἐλθὼν ἐκ τοῦ βαλανείου εἰς
κραυγάσῃς, οὐδεὶς φέρει φαγεῖν. *Poſtea di-*
*e balneo vociferatus: nemo mihi quicquam*
*ad comedendum.* Et pag. 553. lin. 13. a f. δεί-

*σαντες* ΕΚ *τῶν ὕπνων*, *inter evigilandum perterrefacti*. Neque adeo rara eſt illa ſignificatio *ἀπὸ* *poſt*. Ita Luc. II. 36. *ἀπὸ τ παρθενίας*· Arrian. de exped. Alex. 1, 6, 19. *τρίτη* ΑΠ' *ἐκείνης ἡμέρα* *triduo poſt*. Item 1, 11, 7. 2, 23, 1. & 1, 3, 1. ΑΠΟ *τ* *μάχης*, *a pugna*, poſt eam. 5, 1, 1. ΑΦ' *ὅτε ex quo tempore*. Ἀγορὰ vero non tantum eſt (1) locus, in quo res venales exponuntur, & (2) annona ipſa, ſive quæ ad victum neceſſaria in foro venire ſolent, ſed etiam (3) locus, in quo concio habetur, & judicia exercentur, unde *οἱ κατ' ἀγορὰν* cauſidici, & *τὰ κατ' ἀγορὰν* res forenſes; & (4) ipſa multitudo congregata, ſive concio. Quarum ſignificationum omnium exempla videre licet in Theſauro Stephani. Unde Camerarius *ἀγορὰν* dicit negotia forenſia, ſive ea verſentur in judiciis, ſive in rebus venalibus aliisve, quæ in foro aguntur.

*Ibid.* *ξεςῶν*) *ſextariorum*, quod eſt nomen menſuræ liquidorum. Ξέςην autem Romanorum eſſe vocem corruptam ex ſextario, conſtat ex Galeno, cujus verba citat Beza. Legitur eadem & apud Arrianum diſſert. lib. 2. cap. 16. pag. 197. lin. 22. *Ego quando navigo, inque profundum ac immenſum pelagus intendo oculos, quando terram non video, totus perhorreſco, & fingo, ſi naufragium faciam, totum mare mihi eſſe ebibendum: nec venit in mentem, ſatis ſuperque mihi fore, ſi tres ſextarios hauſero*, *ὅτι μοι τρεῖς* ΞΕΣΤΑΙ *ἀρκοῦσι*.

*Ibid.*

*Ibid.* v. 9. ἀθετεῖτε) Verbum hoc Caſau-
nus inter ea refert, quæ nusquam frequen-
s, quam apud Polybium reperiantur. Et li-
: nec in Novo Teſt. ſit infrequens, quædam
nen loca adſcribemus. Uſurpatur autem
e de fœderibus non ſervatis. Lib. 15. cap. 1.
g. 960. lin. 12. a fine: *διότι καὶ τὰς ἐξ ἀρχῆς*
*ομένας συνθήκας Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις*
ΕΤΗΣΑΙΕΝ *αὐτοί.* *Quod etiam priorem pacem,*
*e fuerat Carthaginienſibus cum Romanis, ipſi vio-*
*int.* & pag. 961. lin. 1. ΑΘΕΤΕΙΝ *δὲ τολμῶσι τοὺς*
*ὓς καὶ τὰς συνθήκας, violare audeant jusjuran-*
*n & fidem induciarum.* Pag. 970. lin 5. a fine:
ΕΤΗΣΑΝ *ταῦτα Καρχηδόνιοι παρασπονδήσαντες*
*ῖς, pacti formulam antiquarunt Carthaginienſes,*
*fidem nobis datam violarunt.* Lib. 3. cap. 29.
g. 254. lin. 22. *ὅτι τὰς πρὸς Ἀσδρούβαν γενομέ-*
*ὁμολογίας οὐκ* ΑΘΕΤΗΤΕΟΝ, *initas cum Asdru-*
*e conventiones, pro irritis non eſſe habendas.*

*Ibid.* v. 22. *ἀσέλγεια*] Interpretes video
*laſcivia* ſive *impudicitia* hoc accipere. Et
et omnino iſtam ſignificationem ea vox in
risque Novi Teſtamenti locis. Sed hic non
dubium, quin generatim *injuriam* declaret.
m ſi obſcœnitatem vel in dictis vel in factis
elligi Salvator voluiſſet, eam vocem credo,
is cognatis, *μοιχείαις* & *πορνείαις*, quæ pro-
xo ſuperiore verſu recenſentur, addidiſſet,
fit 2. Cor. XII. 21. Rom. XIII. 13. Gal. V. 19.
n vero hic *ἀσέλγεια* dolo adjungatur, eaque

 gene-

generatim ſit quævis *injuria inſignior & enormis*: cauſſæ nihil video, quare ſtatuendum ſit, ſpecialem hic libidinis notionem verbo iſti ſubjectam eſſe. *Stephanus* in Theſauro, ἀσελγὴς idem prorſus eſſe dicit atque ὑβριςὴς, *petulans, inſolens, protervus, improbus, ſeu petulanter & proterve injurius*; Interdum, ut ὑβριςὴς quoque, ſpecialiter pro *laſcivo* poni, & eo qui petulanter indulgeat libidinibus ſtuprisque violentis. Quod vere ab ipſo ſcriptum eſſe, etiam ex Polybio intelligere licet, in quo ἀσέλγεια plurimis locis notat *injuriam*, non quæ corpori per libidinem, ſed *quæ famæ & fortunis alterius* vel corpori *animo malitioſo infertur*. Lib. 1. cap. 6. pag. 8. lin. 14. Ταραντίνων διὰ τὴν εἰς τὺς πρεσβευτὰς τῶν Ῥωμαίων ἈΣΕΛΓΕΙΑΝ, καὶ τὸν διὰ ταῦτα φόβον, ἐπισπασαμένων Πύῤῥον. *Cum Tarentini metu Romanorum, quod eorum legatos per obſcenam contumeliam violaſſent, Pyrrhum in Italiam accerſiviſſent*. Lib. 5. cap. 28. extremo, pag. 523. Οὗτοι μὲν ὖν τῆς ἁρμοζύσης τυχόντες καταςροφῆς, ἐξέλιπον τὸν βίον, καὶ μάλιςα διὰ τὴν εἰς Ἄρατον γενομένην ἐξ αὐτῶν ἈΣΕΛΓΕΙΑΝ. *Hic fuit iſtorum hominum finis, anteactæ vita, maxime autem inſolentia, qua in Aratum uſi fuerant, conveniens*. Quæ autem fuerit iſta ἀσέλγεια ſive inſolentia, idem Polybius narrat pag. 506. & ſeq. *Megaleas & Leontius, ubi vehementius potatio atque invitatio incaluiſſet, mente ex ebrietate alienata, Aratum quærentes huc illuc circumcurſant; & quum in reditu a cæna in eum forte incidiſſent, dicta primo in illum jacere, deinde*

*etiam*

*etiam lapidibus inceſſere.* Lib. 8. cap. 9. init. pag. 722. lin. 2. *Meſſenios Philippus hoſtes declaratos memorabili ullo damno afficere non valuit; quantumvis vaſtare ac populari fines eorum aggreſſus;* εἰς δὲ τοὺς ἀναγκαιοτάτους τῶν φίλων, τὴν μεγίστην ΑΣΕΛΓΕΙΑΝ ἐναπεδείξατο; *in amicos vero præcipua neceſſitudine ſibi junctos, idem Rex fœda facinora eaq; maxima edidit. Seniorem enim Aratum, quod minus probaſſet quæ ipſe Meſſenæ fecerat, non multo poſt veneno ſuſtulit.* Datur vero & alterius ſpecialioris ſignificationis exemplum apud eundem de virtut. & vit. pag. 1441. lin. 19. ἐπεφεύγει δὲ καὶ τὴν πατρικὴν ΑΣΕΛΓΕΙΑΝ, τήν τε περὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὴν περὶ τοὺς πότους. *Vitaverat etiam paternam in mulieres atque in conviviis intemperantiam.* Vides hic duplicem poni ἀσέλγειαν, quarum altera feratur in mulieres, altera in conviviis ſive compotationibus verſetur. Germanica lingua ſimiliter hujus generis vitia omnia complectitur generali nomine Muthwillen.

*Ibid.* ὀφθαλμὸς πονηρὸς) i.e. *invidia*, per Hebraiſmum; a quo non longe abit ſignificatio verbi ὀφθαλμιᾶν apud Polyb. lib. 1. cap. 7. init. & lib. 2. cap. 17. pag. 147. lin. 4. *Adſidebant Tyrrhenis Galli, ideoque cum ipſis commercia frequentabant:* καὶ περὶ τὸ κάλλος τῆς χώρας ὀφθαλμιάσαντες, *deinde cupiditatis oculis in pulcherrimam planitiem adjectis, arrepta occaſione levi, numeroſo cum exercitu nihil cogitantes Etruſcos invadunt.* Dicunt etiam ἐποφθαλμιᾶν. Ad primum iſtum Poly-

bii locum de hoc verbo ita commentatur Iſ. Caſaubonus pag. 121. Recte obſervat Suidas, verbum ὀφθαλμιᾷν quod proprie ſignificat oculis dolere, ſive ophthalmia laborare, cum alio transfertur, vel invidiam denotare, ut in Evangelio oculus malus pro invido, vel cupiditate re aliena fruendi, ut hoc loco. Joſephus Antiquitatum libro 1. διὰ τὸ ἐποφθαλμιᾷν τῷ πλήθει τ̃ κτήσεως.

Cap. VIII. 4. πόθεν) Eodem ſenſu hanc particulam uſurpat Arrianus diſſert. Epict. lib. 3. cap. 3. pag. 282. lin. 8. *Cum pauperem videmus, dicimus, o miſerum, ἐκ ἔχει* ΠΟΘΕΝ *φάγῃ, non habet quod edat.* Q. d. ex quo penu tantum panum hic in ſolitudine promemus, quantum alendæ huic multitudini ſufficiat.

Cap. IX. 5. ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται) Sequi jam deberet ſecundum vulgaria ſyntaxeos præcepta, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τ̃ πόλεως ἐκείνων, non autem ἐκείνης. Verum in vita quidem quid rectum ſit, ex regulis judicandum eſt, in oratione autem major eſt exemplorum auctoritas, ſi modo ex iis Scriptoribus ſint petita, quos incorrupte locutos eſſe conſtat. Quorum in numero Arrianum quoque habendum eſſe, conſentiens omnium eſt opinio. Is ergo æque irregulari ſyntaxi utitur de exped. Alex. 6, 5, 4. ὅσαι τε δίκροτοι αὐτῶν τὰς κάτω κώπας ἐκ ἐπὶ πολὺ ἔξω ἔχεσαι τ̃ ὕδατος, καὶ αἱ κῶπαι δὲ αὐ-

τοῖς

ς πλαγίοις ἐν ταῖς δίναις γενομένοις συνετρίβοντο. *quacunque illarum biremes erant, quarum infe-res remi parum admodum ſupra undas eminent, larum) etiam remi, cum ipſi tranſverſi in vortici-ſ hærerent, confringebantur.* Pro αἱ κῶπαι δὲ ιναν.)

Ibid. v. 20. Καὶ ἰδὼν αὐτὸν, εὐθέως τὸ πνεῦ-ι ἐσπάραξεν αὐτόν.) *Et cum conſpexiſſet illum, tim ſpiritus diſcerpſit eum.* Participium nomi-tivi ἰδὼν, hic in conſequentia ponitur, inquit . *Schmidius*, quem de hac ſpecie conſequentiæ de ad Matth. X. 14. Ad eundem modum hoc dem par[illegible]o utitur Arrianus in exped. A-c. 7, 11, 8[illegible]*a ut Alexandro nunciata ſunt, con-tim ad eos egreditur:* ΚΑΙ ΙΔΩΝ τε ταπεινῶς διαμένους, καὶ ἀκούσας σὺν οἰμωγῇ τῶν πολλῶν βοώντων, καὶ αὐτῷ προχεῖται δάκρυα. *Humileſque ac miſſos conſpicatus, & communi omnium mœrore que ejulatu commotus collacrymatus eſt.* Et Po-b. lib. 4. cap. 34. pag. 421. lin. 13. & 22. τῶν εσβυτέρων τινὲς ΕΠΙΣΤΗΣΑΝΤΕΣ τὸ πλῆθος τε τὰς Ἀντιγόνου καὶ Μακεδόνων εὐεργεσίας ἐπὶ τὰς διὰ Χαριξένου καὶ Τιμαίου βλάβας, - - - ἐξ λης ἐγένοντο γνώμης, καὶ τέλος ἔπεισθησαν τηρ τὴν πρὸς Φίλιππον καὶ Μακεδόνας συμμαχίαν. *ſenioribus nonnulli, revocatis populo in memoriam ac Antigoni & Macedonum beneficiis, inde Chari-ni & Timæi maleficiis; - - - ut multitudo ſenten-am mutaret obtinuerunt, & tandem perſuaſum illi , ut in Philippi & Macedonum ſocietate maneretur.*

 *Ibid.*

*Ibid.* v. 22. ἀλλ', εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν) Inter varias particulæ ἀλλὰ ſignificationes hæc quoque numerari meretur, quod precationi præfigatur, & ſingularem quendam animi motum quaſi ſuſpirantis præ ſe ferat. Arrian. de exp. Alex. 4, 20, 5. *Tum Darium manus ad cœlum tendentem, ita oraſſe*: Ἀλλ' ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, κτλ.

*Ibid.* v. 28. ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν] *Quare nos non potuimus?* ὅτι, vel potius ὅ, τι pro τί & τί pro διὰ τί, ut Luc. VI. 41. τί βλέπεις; & multis locis aliis. Arrian. de exp. Alex. 1, 4, 10. τοὺς Κελτικοὺς δὲ καὶ ἤρετο, ὅ, τι μάλιστα δέδιττεται αὐτοὺς τῶν ἀνθρωπίνων. *Celtas etiam percunctatus eſt Alexander, quid in rebus humanis maxime extimeſcerent?* Et 1, 16, 9. καὶ ὅπως τε ἐτρώθη ἐρόμενος, καὶ Ο, ΤΙ πράττων. *Et quomodo quisque vulneratus eſſet interrogans, & quid faciens ſive quo in opere.* It. 1, 25, 8. Et Herodotus lib. pag. 19. E. *Sciſcitantes* Ο, ΤΙ ποιέων τυγχάνει Κροῖσος, *quidnam faceret Crœſus.* Et Polybius citatus ab Appiano Alexandrino in Libyco, ἐρόμενος, Ο, ΤΙ βούλοιτο ὁ λόγος; *cum interrogaret quid ſibi vellet hic ſermo.* Niſi forte ſententiam non verba Polybii eo loco enarrat Appianus. Sic Marcus etiam ſuperius hoc eodem capite v. 11. ὅτι λέγουσιν, *cur dicunt?* Ad quem locum *Er. Schmidius* & Homeri exemplum citat, & hoc Ariſtoph. Plut. 1, 1. v. 19. ἢν μὴ φράσῃς, ὅτι τῷδ' ἀκολουθοῦμέν ποτε. *Niſi dicas tandem, cur* huic

*hunc ſequamur*. Sic & pro alia particula interrogandi *num* uſurpat Chryſoſt. opuſc. Tom. VI. p. 417. E. κἂν Ἕλλην με, κἂν Ἰȣδαῖ@ ἐρωτᾷ, ΟΤΙ χριςὸς Θεὸς ὢν κατὰ φύσιν, ἄνθρωπ@ γέγονε παρὰ φύσιν, ἐρῶ ναί. *Sive me Gentilis, ſive Judæus interroget, num Chriſtus, cum ſecundum naturam Deus eſſet, homo præter naturam ſit factus, dicam: Sic eſt.* Et Plutarch. pæd. cap. 7. n. 22. εἴσελθε εἰς πορνεῖόν πȣ, ἵνα μάθης, ΟΤΙ τῶν ἀναξίων τὰ τίμια ȣδὲν διαφέρει. *Ingredere lupanar aliquando, ut diſcas, nihilne res honeſta ab indignis differant.*

Cap. X. 1. συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτὸν,] *Henr. Stephanus* in Theſ. gr. Ling. hunc locum ita interpretatur: *Una ipſum adeunt*: *vel in unum coëuntes accedebant ad ipſum.* Quod ſi ita intellexit, non per ſe ſingulos ad ipſum acceſſiſſe, ſed prius ſe in unum congregaſſe, & ita catervatim ad eum confluxiſſe: magis quid compoſitionis ratio, quam quid uſus verbi ferret, ſpectavit. Neque is aliter potuit, cum illius conſtructionis exemplum, præter hoc, nullum ipſi ſuppeteret; nam alias protuliſſet, arbitror. Utitur autem Polybius hoc loquendi genere, & quidem de uno tantum, qui ad alterum accedit, lib. 15. cap. 5. pag. 967. lin. 4. *Miſſurum etiam ſe ad illum dixit, qui locum & tempus indicaret,* ἐπειδὰν μέλλῃ ΣΥΜΠΟΡΕΥΕΣΘΑΙ. *ubi convenire Hanibalem conſtituiſſet.* Et lin. 21. *Nuncium ad Carthaginienſem Imperatorem miſit*, φάσκων ἕτοιμ@ εἶναι ΣΥΜΠΟΡΕΥΕΣΤΑΙ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ εἰς λό-

*λόγυς, paratum ſe eſſe ſignificans, ad conveniendum ipſum colloquii cauſſa.* Et pag. 1042. extr. *Ταξάμενοι* ΣΥΜΠΟΡΕΥΕΣΘΑΙ ΠΡΟΣ *τὸν κατὰ Θρόνιον αἰγιαλὸν littus ad Thronium deſtinatur ad conveniendum.* Et pag. 1097. lin. 16. & pag. 1270. lin. 25. & p. 1474. lin 21. Neque tamen nego, fieri potuiſſe, præſertim cum turba multa, ut habent quædam exemplaria, ad ipſum venerit, ut quidam una juncti venerint, licet in verbo *συμπαρέυεσθαι* illud ineſſe negem.

*Ibid.* v. 26. *καὶ τίς δύναται σωθῆναι;*) *Τίς ἄρα*, Matthæus: ſed Marcus, inquit Grotius, gaudet Hebraismis. Atqui Arrianus etiam, omnis Hebraismi ignarus, particulam *καὶ* ita uſurpat de exp. Alex. 5, 2, 4. *Ad hæc poſtulata Acuphim riſiſſe ferunt, & Alexandro interrogante cauſam riſus, reſpondiſſe Acuphim,* ΚΑΙ *πῶς ἂν, ὦ βασιλεῦ, μία πόλις κλ. Et quonam pacto, o Rex, una civitas centum bonis viris privata, recte deinceps gubernari queat?* ubi itidem copula interrogationi inſervit deſperantis.

*Ibid.* v. 30. *μετὰ διωγμῶν*] Videtur fere potius vertendum eſſe *poſt perſecutiones*, quam *cum perſecutionibus.* Id quod *Dan. Heinſio* adeo viſum fuit neceſſarium, ut propterea legendum cenſuerit *μετὰ διωγμὸν*, ſed contra auctoritatem omnium Codicum, uti teſtatur *Millius* in prolegomenis n. 1305. excepto uno *Joannis Mori* Epiſcopi Norvicenſis, qui habet *διωγμὸν*, quem tamen

men

men ſequi nolim, repugnantibus aliis omnibus. Ac fortaſſe ne quidem opus eſt quidquam mutare, & nihilominus exponi poteſt *poſt perſecutiones*. Licet enim μετὰ cum gignendi caſu in hac ſignificatione non facile reperiatur, neque exemplum ullum exſtet in Lexicis: in Polybio tamen duobus locis μετὰ ab interprete accipitur pro *poſt*, & recte, niſi fallor, lib. 15. cap. 31. pag. 1001. lin. 25. *Nec multo poſt adeſt Agathocles in vinculis ductus. Quem ſtatim ingreſſum nonnulli, qui primi accurrerant, confoderunt.* --- ΜΕΤΑ δὲ ΤΟΥΤΟΥ ἤχθη Νίκων, εἶτα Ἀγαθόκλεια γυμνὴ σὺν ταῖς ἀδελφαῖς· ἑξῆς δὲ τούτοις πάντες οἱ συγγενεῖς. *Secundum hunc ductus eſt Nico, deinde Agathoclea nuda, cum ſororibus, ac deinde univerſa cognatio.* Et Legat. 99. pag. 1201. lin. 20. *Eo tempore miſſi ſunt Romam legati ab iis qui Lacedamone exulabant: inter quos erant Arceſilaus & Ageſipolis, qui in ætate puerili Rex Spartæ fuerat.* Τούτους μὲν οὖν λῃσταί τινες περιπεσόντες ἐν τῷ πελάγει διέφθειραν. Οἱ δὲ ΜΕΤΑ ΤΟΥΤΩΝ καταςαθέντες διεκομίσθησαν εἰς τὴν Ῥώμην. *In hos legatos piratæ in mari inciderunt eosque occiderunt. Qui vero in eorum locum ſuffecti ſunt*, (ſive qui poſt hos conſtituti fuerunt legati) *ii Romam incolumes pervenerunt.* Neque enim hoc puto Polybium dicere voluiſſe, illos duos, quos nominavit, Arceſilaum & Ageſipolin, ſolos a piratis occiſos, ceteros vero ipſorum in legatione collegas, Romam perveniſſe. Neque enim credibile eſt, quenquam a piratis incolumem dimiſſum. Et

omnino

omnino μετὰ τῦτον eſſe pro μετὰ τύτυς, conſtet ex lib. 1. cap. 17. pag. 23. l. 1. οἱ δὲ μετὰ ?ύτυς καταϛαθέντες κλ. *Qui vero ipſis ſucceſſerunt, in Siciliam cum legionibus venerunt.* It. p. 27. l. 9. a f. & p. 166. l. 2. Præterea Arrianus eandem rem perſequens & in Enchiridio, & in diſſertationibus, illic quidem dicit μετὰ ταῦτα, cap. 35. ἔσθ' ὅτε μαϛιγωθῆναι καὶ ΜΕΤΑ ΤΑΥΤΑ πάντα νικηθῆναι. *Interdum flagris cædi oportet, & poſt hæc omnia vinci.* Hic vero μετὰ ?ύτων lib 3. cap. 15. pag. 320. l. 2. μαϛιγωθῆναι, καὶ ΜΕΤΑ ΤΟΥΤΩΝ πάντων ἔσθ' ὅτε νικηθῆναι. Quodſi tamen hic omnino vertendum ſit μετὰ ?ύτων πάντων *cum his omnibus*, bey dieſen allen/ ſententia erit: etiamſi quis omnes iſtas præparationes adhibeat ad certamen olympicum, tamen fieri poſſe ut vincatur. Atque ita etiam μετὰ διωγμῶν dici poſſet hoc ſenſu: etiamſi omnia hujus vitæ commoda ipſius cauſſa relinquere cogantur ob perſecutiones, tamen easdem impedire non poſſe, quo minus alibi ea omnia multis partibus offendant copioſiora. Corruptam vero ſcripturam ſi quis ſuſpicetur in utroque auctore, equidem non temere aſſentiar; cum ?ύτυς quidem fortaſſe potuerit mutari in ?ύτων, & ?ύτυ in ?ῦτον inter ?αῦτα πάντα vero & ?ύτων πάντων major eſt litterarum diſcrepantia, quam ut facile quis ab altero in alterum labi poſſe videatur. Erratum quidem eſt in eadem præpoſitione apud Polybium, ſcriptumque μετ' αὐτὸν pro μετ' αὐτῶν pag. 270. lin. penult. *Trecentos eximiæ virtutis equites mittit*, συϛήσας μετ'

αὐτοὶ

αὐτὸν καθηγεμόνας ἅμα καὶ συναγωνιςὰς Κελτοὺς, *ducibus viæ pariter & auxiliaribus adjectis Gallis*. Id quod & Gronovius obſervavit in Notis p. 415. Scribendum, inquit, cum Fulvio μετ' αὐτῶν. Verum hic error eſt in una tantum littera; quodſi autem pro ταῦτα πάντα ſubſtituas τούτων πάντων, quinque omnino litteras immutabis.

*Ibid.* v. 33. κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ,] Polyb. lib. 4. cap. 35. pag. 422. lin. 4. *Quod templum omnibus ad ſe confugientibus ſecuritatem præſtabat*, κἂν ΘΑΝΑΤΟΥ τις ᾖ ΚΑΤΑΚΕΚΡΙΜΕΝΟΣ, *etiamſi mortis damnatus aliquis eſſet*.

Cap. XI. 22. πίςιν Θεοῦ] i. e. πίςιν πρὸς τὸν Θεὸν, ut Paulus loquitur 1. Theſſ. I. 8. Sic fides Chriſti dicitur Rom. III. 22. & 26. Gal. II. 16. & 20. III. 22. Phil. III. 9. Act. III. 16. quæ alibi vocatur fides in Chriſto, Gal. III. 26. 1. Tim. III. 13. 2. Tim. III. 15. vel erga Chriſtum Col. II. 5. Act. XX. 21. XXIV. 24. XXVI. 18. Eſt ergo Θεοῦ, genitivus objecti. Quomodo Polybius *fidem alicujus* dicit pro fiducia quam alter in illius fide, veritate & conſtantia habet poſitam, lib. 5. cap. 78. pag. 587. lin. 16. *Rex Attalus metuebat, ne malam inde famam nanciſceretur, ſi velut indagine cinctos Gallos a milite ſuo omnes contrucidaret:* τοὺς δοκοῦντας διὰ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΠΙΣΤΕΩΣ πεποιῆσθαι τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν διάβασιν, *quum ſatis conſtaret, eos fidem ipſius ſecutos in Aſiam trajeciſſe.* Quem locum quod obiter attingere liceat, *Curtius* expreſ-

preſſiſſe videtur; certe ſimillima ei habet 3, 8. 4. & 5. Cum enim Dario ſuaderent purpurati, ut Græci, qui in ipſius partibus ſtabant, circumdati exercitu toto obruerentur telis, tum ille *negare, ſe tantum facinus eſſe facturum, ut ſuam ſequutos fidem, ſuos milites jubeat trucidari.* Alio loco idem Polybius *fidem patriæ* nominat pro fide erga patriam lib. 10. cap. 37. pag. 851. lin. 14. a fine: *Scipio univerſos mortales animi magnitudine longo adeo ſuperavit intervallo, ut bonum, quo ne optari quidem a diis majus quisquam auſit, regnum dico, fortuna beneficio ſibi ſæpius oblatum, ſit aſpernatus; καὶ περὶ πλείονος ἐποιήσατο τὴν πατρίδα καὶ* ΤΗΝ ΤΑΥΤΗΣ ΠΙΣΤΙΝ, *τῆς τε περιβλέπτου καὶ μακαριστῆς δυναστείας, dum pluris faceret patriam & fidem erga ipſam, dominatione, propter quam omnes eum ſuſpecturi erant, & beatum prædicaturi.* Ubi licet fidei alia ſit notio, quam apud Marcum, genitivi tamen plane eadem eſt ratio.

*Ibid.* v. 24. *ἔσται ὑμῖν.*) Arrian. de exped. Alex. 2, 14, 16. *ὅ, τι γὰρ ἂν πείθῃς ἐμὲ,* ΕΣΤΑΙ ΣΟΙ. *Quidquid enim a me petieris, impetrabis.* Et 5, 19. *τοῦτο μὲν* ΕΣΤΑΙ ΣΟΙ.

Cap. XII. 21. *ἔλαβεν αὐτὴν,*) Polyb. pag. 1260. lin. 16. a fine: *ὅτι δεῖ λαβεῖν αὐτὸν ἐν φερνῇ Κοίλην Συρίαν, ὅτ'* ΕΛΑΜΒΑΝΕ *Κλεοπάτραν. Quibus pactis nomine dotis concedebatur Ptolemæo Cœle Syria, quando in uxorem duceret Cleopatram.*

*Ibid.*

*Ibid.* v. 30. ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ...λης τῆς διανοίας σου) Arrian. lib. 2. cap. 23. ...g. 254. lin. 6. *Accommodes te totum Jovis vo...ntati ac diſpenſationi, cui obedias, quem nunquam ...tuſes, δυνάμενον εἰπεῖν τοὺς τοὺς στίχους ΕΞ ΟΛΗΣ ...ΥΧΗΣ, ut poſſis pronunciare verſus illos ex tota ani...a: Quocunque Jupiter voles, me ducito.* Eodem ...odo pag. 427. lin. 9 Et. lib. 3. cap. 22. pag. ...10. lin. 16. ταῦτ' οὖν δεδοικότα ἐπιθαῤῥεῖν οἷόν τ...ἐν ΕΞ ΟΛΗΣ ΨΥΧΗΣ; *Hac qui metuit, an fieri ...teſt, ut confidat ex tota anima?* Lib. 2. cap. 2. ...g. 137. ΕΞ ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΙΑΣ.

*Ibid.* v. 34. νουνεχῶς) Cum ſit verbum hoc, ...uod ajunt Grammatici, τῶν ἅπαξ λεγομένων ... N. T. a Polybio autem crebro uſurpetur; ...on abs re fuerit, quædam exempla huc adde... Lib. 1. cap. 54. pag. 78. lin. 20. πεισθεὶς ΝΟΥ...ΕΧΩΣ, *qui conſilium prudenter amplectitur.* Lib. 1. ...p. 62. Pag. 88. lin. 24. πάνυ ΝΟΥΝΕΧΩΣ καὶ ...αγματικῶς εἴξας τοῖς παροῦσιν, *præſenti tempo...m conditioni cedens plane ſapienter & pro eo rerum ...i quem habebat.* Ita & lib. 3. cap. 14. pag. 235. ...7. ei πραγματικῶς additur: Νῦν δὲ πραγματι...ς καὶ ΝΟΥΝΕΧΩΣ ἐξ ὑποστροφῆς ἀναχωρήσαν... Ἀννίβου. *Verum Hannibal ſingulari ſolertia ac ...udentia ſenſim relato gradu ſe recipere.* & lib. 7. ...p. 7. pag. 709. lin. 12. a fine ΝΟΥΝΕΧΩΣ καὶ ...αγματικῶς ἐφεδρεύοντες τοῖς ὅλοις, *cato & pru...nti conſilio rei totius eventum obſervantes.* Alibi ...iquam ſynonymum adjunctum habet φρονί-

*μως*, lib. I. cap. 83. p. 117. lin. 16. a fine πάνυ φρονί-μως καὶ νουνεχῶς λογιζόμενος, *prudenter omnino & ſapienter rem putans.* Lib. 5. cap. 54. pag. 555. lin. antepen. ἡμέρως χρώμενος πᾶσι καὶ νουνεχῶς, *pari manſuetudine ac prudentia in omnibus utens.* It. pag. 400. lin. 14.

*Ibid.* v. 44. ὅλον τὸν βίον) Apud Polybium ὁ βίος diſtinguitur a fundis, & complectitur pecuniam atque ſuppellectilem, pag. 1454. lin. 6. *Lucius Æmilius cum unus ſui temporis plurimam pecuniam ex manubiis Hiſpaniæ in ærarium populi Romani retuliſſet, ac maximarum opum in Macedonia compos fuiſſet, atque utrobique ſummam auctoritatem ac licentiam habuiſſet*, τοσοῦτον ἀπέλιπε τὸν ἴδιον ΒΙΟΝ, *ejuſmodi facultates reliquit, ut ſuppellectilis auctione facta redigi non potuerit, unde dos uxori ejus redderetur, niſi præterea etiam fundi aliquot venditi fuiſſent.*

Cap. XIII. 34. ἀφεὶς - - καὶ δοὺς - - καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο) Beza *Particulam* καὶ, inquit, *abundare oſtendit ratio Græca conſtructionis. Itaque expungendam putavimus. vide Matth. XXVIII. 9.* Sed non ſatis queo intelligere, expunctamne eam a ſe dicat ex latina verſione, an ex græco textu, in quo certe retenta eſt in editione, quæ prodiit MDXCVIII. Mirum vero, quod illum ſuum codicem non allegarit, in quo iſtud καὶ deeſſe obſervatum eſt a Millio; niſi forte Beza hanc annotationem poſtea demum addidit, quam codicem iſtum Academiæ Cantabrigienſi dono

o dederat, quod idem Millius in Prolego-
is n. 1268. factum narrat MDLXXXI.
ius ad hebraiſmum confugit. Sed græco
è Marcum locutum, & eo ſermone uſum
smodi & apud diſertiſſimos Scriptores re-
atur, tribus exemplis faciam manifeſtum;
rum unum huic loco plane par eſt, duo ſi-
a. Par apud Arrian. Indic. 41, 3. ἀλλὰ τὰ
ιατὰ Λευκάδα (βράχεα) ψαμμώδεα ὄντα, καὶ
ι ἐποκείλασι ταχεῖαν τὴν ὑπονόστησιν ἐνδιδοῖ.
*vada quidem apud Leucadem ſabuloſa ſunt, &*
*bus impactis facilem receſſum concedunt;* quia
ipe contis niti poterant remiges in ſabulo,
esque inhærentes avellere. Hic ſane non
s ac apud Marcum, verbum ἐνδιδοῖ conne-
ır cum participio ὄντα per copulam καὶ, ut
ſſario dicendum ſit, participium loco ver-
oſitum. Similia exempla ſunt apud Poly-
n lib. 2. cap. 50. pag. 189. lin. antepen. *Ara-*
*nim, quod ante diximus, optabat ille quidem,*
*noq; id agebat ſtudio, ne cujusquam auxilio opus*
*: ſin eo neceſſitatis eſſent venturi, non a ſe uno,*
*n ab univerſis Achæis Regem volebat vocari.*
ία γὰρ, εἰ παραγενόμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ κρα-
ς τῷ πολέμῳ τοῦ Κλεομένους καὶ τῶν Λακεδαι-
ων, ἀλλ' ὕστερόν τι βουλεύοιτο περὶ τῆς κοινῆς πο-
ας· μή ποθ' ὁμολογουμένως τῶν συμβαινόντων
ς ἀναλάβῃ τὴν αἰτίαν. *Magnopere enim vere-*
*r, ne poſtquàm Rex adveniſſet ac Cleomenem La-*
*moniosq; debellaßet, ſi ſecius deinde aliquid com-*
*et adverſus communem ipſorum Rempublicam;*

*mali totius cauſſa uni ſibi adſcriberetur.* 'Num
ovum ovo ſimilius? ut enim Marcus: ἀφεὶ
καὶ δοὺς καὶ ἐνετείλατο· ita Polybius: παραγενό
μενος καὶ κρατήσας ἀλλ' βουλεύοιτο. Et hi
ratio græcæ conſtructionis oſtendit abundar
particulam ἀλλὰ, num vero propterea expun
gendam putabimus? Item pag. 190. l. 17. Προσ
ελθὼν Ἄρατος, καὶ τήν τε τοῦ βασιλέως προθυ
μίαν ἀποδεξάμενος, καὶ τὴν τῶν πολλῶν διάληψι
ἐπαινέσας· παρεκάλει δὲ διὰ πλειόνων. *Prodi
Aratus in medium, & Regis prompta voluntate com
mendata; multitudinis etiam laudata ſententia; mul
tis hortari eos cepit.* Hic ego id mihi non ſu
mam, ut particulam δὲ poſt παρεκάλει deleam
licet ea non ſatis apte videatur participiis ſub
jici. Inveniet innumera alia anomalæ con
ſtructionis genera in Græcis auctoribus, ſ
quis hoc velit agere. Ut pauca afferam, qu
forte ad manum ſunt, apud eundem Polybium
lib. 1. cap. 85. pag 120. lin. 11. Πέμψαντες οὖν κή
ρυκα καὶ λαβόντες συγχώρημα περὶ πρεσβείας
ἥκοντες δὲ καὶ πρὸς τοὺς Καρχηδονίους, πρὸς οὓς Ἀμίλ
κας ὁμολογίας ἐποιήσατο τοιαύτας. Sequitu
deinde deditionis formula, poſt quam nov
inchoatur periodus, nec ullum additur verbum
quod cum participiis πέμψαντες, λαβόντες, ἥκον
τες poſſit conſtrui. Xenophon cum dixiſſe
Hiſt. Græc. lib. 3. pag. 395. lin. 37. λογιζόμενος
ὁ Παυσανίας καὶ οἱ ἄλλοι, & quæ cogitaverin
enarraſſet, ſubjungit, ἐλογίζοντο δὲ καὶ τὸ ἱππικὸ
&c. qua periodo abſoluta demum id infert, quo

a

ad λογιζόμενος fuiſſet inferendum: διὰ οὖν πάντα ταῦτα ἔδοξεν αὐτοῖς. Quare & hic λογιζόμενος quo nitatur verbum non habet. Eodem modo loquitur Cyropæd. lib. 4. pag. 73. lin. 26. ἐννοηθέντες δὲ &c. quibus cogitatis expoſitis, ſuſpenſum relinquens participium, ita pergit: ταῦτα ἐνθυμουμένοις ἔδοξεν αὐτοῖς. Et Memorab. lib. 2. pag. 594. lin. 20. εἰ δέ τις ἐν πόλει τιμᾶσθαι βουλόμενος - - διὰ τί ὁ τοιοῦτος ἄλλῳ τοιούτῳ οὐκ ἂν δύναιτο συναρμόσαι; Nul'um hic verbum eſt ad quod βουλόμενος referatur. Nec in Latinis Scriptoribus hæc talia deſunt. Uno erimus contenti ex ipſo Cicerone Tuſc. quæſt. lib. 5. pag. 255. F. *An dubitas, quin præſtans valetudine, viribus, forma, acerrimis integerrimisque ſenſibus, adde etiam, ſi libet, pernicitatem, & velocitatem, da divitias, honores, imperia, opes, gloriam: ſi fuerit is, qui hæc habet, injuſtus, intemperans, timidus, hebeti ingenio atque nullo: dubitabisne eum miſerum dicere?* Hic ad aliam Cicero tranſit conſtructionem, omiſſa priore, quam participium *præſtans* poſtulabat. Quibus exemplis moniti diſcamus, non facile quidquam a Græcorum conſuetudine alienum putare, quantumcunque a communibus Grammaticæ regulis diſcedat. Licentius interdum gentis facundiſſimæ ſermo evagatur, nec ſe patitur cancellis tam anguſtis circumſcribi. Conf. Annot. Xenoph. ad Marc. XII. 40. Luc. XXI. 6. Act. XX. 3. XXIV. 5. Apoc. II. 26.

Cap. XIV. 3. *κατέχεων αὐτῦ κατὰ τ̃ κεφαλῆς.*) Eadem ſyntaxis verbi *καταχέω* apud Arrianum diſſert. lib. 2. cap. 20. pag. 230. lin. 18. *Βάλε ἐλάδιον, παιδάριον, εἰς τὸ βαλανεῖον· ἔβαλον ἂν γάριον, καὶ ἀπελθὼν* ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΗΣ ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΕΧΕΟΝ. *Age puer oleum affer in balneum; ego vero garum afferrem, & accedens in caput ipſius effunderem.* Omittitur præpoſitio *κατὰ* ibid. lib. 4. cap. 5. pag. 466. lin. 18. *In quo autem hæc* [Xantippe, uxor Socratis,] *ſuam exercuit aſperitatem? ἵν' ὕδωρ* ΚΑΤΑΧΕΗ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΗΣ *ὅσον καὶ θέλει. Ut nimirum tantum quantum vellet aquæ capiti ejus ſuperfunderet.* Eodem modo & librarius Codicis cujusdam Colbertini, a Millio citati, *τὴν κατὰ* vel negligentia prætermiſit, vel quod ita rectius putaret. Sed cum utrumque rectum ſit, retinenda eſt prior ſcriptura. Ita idem Arrianus *καταφέρεσθαι* conſtruit cum *κατὰ*, licet illa particula jam in verbo inſit, de exped. Alex. 1, 1, 11. *ὁπότε καταφέροιντο κατὰ τῦ ὄρθίυ αἱ ἅμαξαι, cum plauſtra e ſublimi delaberentur.*

*Ibid.* v. 6 *ἔργον εἰργάσατο*) Polyb. lib. 1. cap. 4. pag. 5. lin. 6. a fine: *ὐδέπω τοιόν δ' ἁπλῶς ὖτ'* ΕΙΡΓΑΣΑΤΟ ΕΡΓΟΝ, *ὖτ' ἠγωνίσατο ἀγώνισμα, οἷον τὸ καθ' ἡμᾶς. Fortuna nullum plane ad hoc tempus neque opus ſimile fecerat, neque certamen ullum, quale noſtra memoria certaverat.*

*Ibid.* v. 13. *κεράμιον ὕδατος*) Polyb. lib. 4. cap.

cap. 56. pag. 446. lin. 8. a fine, ἡτοίμασαν ὄινε ΚΕΡΑΜΙΑ μύρια, *doliorum vini decem millia compararunt.* Apparet, de vaſis omnis generis hoc verbum dici. Hic minus vâſculum intelligitur.

*Ibid.* v. 41. ἦλθεν ἡ ὥρα.) Arrian. diſſert. lib. 1. cap. 1. extremo: ἀποθανεῖν με δεῖ. εἰ ἤδη, ἀποθνήσκω. εἰ μετ' ὀλίγον, νῦν ἀριςῶ ΤΗΣ ΩΡΑΣ ΕΛΘΟΥΣΗΣ, εἶτα τότε τεθνήξομαι. *Mori me neceſſe eſt. Si jam, morior; ſin paulo poſt, nunc prandebo, cum tempus venerit, poſt deinde moriar.* Sic idem διελθέσης τῆς ὥρας dixit de exped. Alex. 6, 19, 2.

*Ibid.* v. 47. Εἷς δέ τις τῶν παρεςηκότων) Ita & mox v. 51. Sic apud Arrianum eſt μία τις de exp. Alex. 5. 7. 9. ΜΙΑ ΤΙΣ τῶν νεῶν, *una navium;* πᾶς τις pro *quilibet, unus quisque*, 4, 29, 14.

*Ibid.* v. 51. οἱ νεανίσκοι.) *juvenes*, i. e. milites. Ita paſſim apud Polybium milites νεανίσκες dici, docet Caſaubonus exercit. 16. cap. 56. Ut pag. 53. lin. 1. pag. 69. lin. 14.

*Ibid.* v. 54. πρὸς τὸ φῶς) *Hammondus* pro hebraismo habet. Sed Græciſmum eſſe, ex Xenophonte conſtat, ex quo nunc hoc addamus, cum antea fuerit neglectum. Ita vero ille Cyropæd. lib. 7. pag. 151. lin. ult. de Babyloniis noctu comeſſantibus: οἱ δ' ἐπὶ τὰς φύλακας ταχθέντες ἐπεισπίπτουσιν αὐτοῖς πίνουσι ΠΡΟΣ ΦΩΣ

πολὺ, καὶ εὐθὺς ὡς πολέμιοι ἐχρῶντο αὐτοῖς. *Qui vero adverſus vigiles diſpoſiti erant, irruunt in eos ad multum ignem potantes, ſtatimque hoſtili cum eis more agunt.* Noctu enim hæc geſta ſunt. Unde pag. ſeq. lin. 21. ait: *Poſteaquam illuxiſſet, ac ſenſiſſent illi, qui arces tenebant, tum urbem eſſe captam, tum regem occiſum, arces etiam tradunt.* Non recte igitur Latinus interpres in Xenophonte: *ad multam lucem.* Hoc autem egregie facit ad illuſtrandum vaticinium Jeremiæ de Babyloniis, quos, ubi incaluiſſent, trucidatum iri ait cap. LI. 39. Vere ergo incaluerant, & vino & igne.

*Ibid.* v. 72 ἐπιβαλὼν) Verior mihi videtur eorum opinio, qui interpretantur: *cum ſe foras proripuiſſet, ſive ejeciſſet,* ut Livius loquitur lib. 1. cap. 40. extr. *relictoque in vulnere telo, ambo ſe foras ejiciunt.* Haud multo aliter hoc participium vertit Caſaubonus apud Polybium lib. 1. cap. 80. init. ἐφ᾽ οἷς Αὐτάριτος ὁ Γαλάτης ΕΠΙΒΑΛΩΝ, μίαν ἔφη σωτηρίαν εἶναι τοῖς ἑαυτῶν πράγμασι κλ. *Poſt iſta prodit Autaritus Gallus, & ſalutem unicam rebus ipſorum eſſe ait &c.* Habet etiam alio loco ſignificationem prodeundi, pag. 474. lin. 22. ἅμα τῷ τὸν ἥλιον ΕΠΙΒΑΛΛΕΙΝ πᾶσι προσέταξε προσβαίνειν πρὸς τὸν λόφον. *Simul cum exoriente Sole omnibus imperat, ut colli ſuccedant.* Itemque pag. 1314. lin. 7. ἔνθεν ΕΠΙΒΑΛΛΟΝΤΕΣ ἐπὶ τὴν Ἀσίαν. *deinde in Aſiam transgreſſi.* Et pag. 1393. lin. 5. a f. ΕΠΙΒΑΛΩΝ εἰς τοὺς Λοκροὺς, *profectus ad Locros.* Et pag. 674. lin. 15. τούτοις

δὲ

δὲ τὸ τῶν συμμάχων δεξιὸν ΕΠΙΒΑΛΛΕΙ κέρας. *Succedit bis*, ſive ſequitur hos, poſt hos procedit, *Sociorum ala dextra.* Pag. 893. *citato gradu Pœnos invaſerunt*: ἀεὶ τῶν ἑξῆς ΕΠΙΒΑΛΟΝΤΩΝ, *ſubinde interim qui proximi bis ſteterant, præcedentium agmini ſeſe adjungentibus.* Occurrit ſimili ſenſu εἰσβάλλειν apud Polyb. lib. 4. cap. 81. pag. 478. lin. 8. a fine: Διόπερ εἰς τὴν ἀγορὰν εἰσβαλὼν, τοῖς μὲν ἐχθροῖς προσέφερε τὰς χεῖρας. *Itaque in forum magna vi irrumpere, inimicis manus afferre.* Conf. Marc. IV. 37.

Cap. XV. 7. φόνον πεποιήκεισαν.) Polyb. pag. 1000. lin. ult. ΠΟΙΕΙΝ αἷμα καὶ ΦΟΝΟΥΣ *fundere ſangvinem & facere cædem.*

*Ibid.* v. 15. τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι,] Polyb. excerpt. Legat. pag. 1325. lin. 1. *Demetrio Senatus hujusmodi reſponſum dedit*: *Senatum ſuam illi benevolentiam impertiturum*, ἐὰν ΤΟ ΙΚΑΝΟΝ ΠΟΙΗ τῇ συγκλήτῳ κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐξουσίαν, *ſi idonea ratione caverit, ſe in ipſius poteſtate futurum, ſicut eſſet olim.* Budæus etiam apud Laërt. p. 205. ἱκανὸν ποιεῖν exponit *ſatisfacere*, *præſtare quod poſcitur*, uti citat Stephanus in Theſ.

*Ibid.* v. 17. περιτιθέασιν αὐτῷ -- ςέφανον.] Polyb. lib. 2. cap. 2. ſub fin. ᾧ ποτ' ἂν ἡ τύχη βουληθῇ ΠΕΡΙΘΕΙΝΑΙ τοῦτον τὸν ΣΤΕΦΑΝΟΝ.

*Ibid.* v. 25. ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.] Καὶ poſitum eſt pro ὅτε, quomodo apud Hebræos ו interdum poni pro כאשר non nego; neſcio tamen, utrum Hebræorum an Græcorum more magis locutus Marcus dicendus ſit, cum ſimillimum exemplum exſtet in Polybio lib. 15. cap. 27. pag. 995. lin. 6. a fine: *Quum autem vulgi in eam rem jampridem eſſet paratus impetus, nec quicquam deeſſet præter eum qui hortaretur & daret incentivum, ſimul ac res cœpta eſt, repente incendium quaſi quoddam effulſit.* οὐ γὰρ ἐγενήθησαν ὧραι τέσσαρες, ΚΑΙ πάντα τὰ γένη συμπεφωνήκει, καὶ τὰ στρατιωτικὰ καὶ τὰ πολιτικὰ πρὸς τὴν ἐπίθεσιν. *Nec dum enim quatuor elapſæ erant horæ, cum & militarium virorum & civium omnia genera ad inſurgendum in Agathoclem conſenſerunt.* Eodem modo etiam Arrianus particulam καὶ uſurpat, de exped. Alex. 5, 24, 2. ἤδη τε ἦν ἀμφὶ τετάρτην φυλακὴν, ΚΑΙ οἱ βάρβαροι, καθάπερ ἐξηγγέλλετο Ἀλεξάνδρῳ, ἀνοίξαντες τὰς ὡς ἐπὶ τὴν λύμνην πύλας, δρόμῳ ἐπ' αὐτὴν ἐφέροντο. *Jamque erat circa quartam vigiliam, cum barbari, quemadmodum Alexandro ſignificatum fuerat, effuſi portis, quæ ad ſtagnum vergebant, curſim eo ferebantur.* Ita etiam Joh. XVI. 16. & XIX. 14. ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη· ΚΑΙ λέγει. Unde apparet, particulam καὶ poſt nomina temporis uſitate hoc ſenſu dici. Quem ergo *Beza* Hebraiſmum hic eſſe putat, nullus eſt.

*Ibid.* v. 28. ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα) Polybius

de

le Sardanapali inſcriptione ſepulchrali loquens, λέγει γὰρ ἡ ἐπιγραφή, *ſic enim habet inſcriptio*, pag. 1377. lin. 11. a fine.

*Ibid.* v. 29. οὐά) Non habetur hæc interectio in Lexicis græcis; hinc eam Latinorum *Vah* eſſe putat *Grotius*. Et fieri omnino potuit, ut latinam particulam Græci fecerint ſuam. Neque tamen, quod ex iſto Lexicographorum ſilentio ſuſpicari quis poſſit, Marcus ſolus ea uſus eſt, ſed poſt eum etiam puriſſimus Scriptor Arrianus. Unde apparet, vocabulum illud tunc Græcis familiare fuiſſe, ſive illud ipſi ex ſe pepererint, ſive ex aliis natum adoptarint. Adhibetur autem ut *vah*, ita etiam οὐά variis animi affectionibus ſignificandis. Nam hoc quidem loco patet vocem eſſe *indignantium, & cum irriſione inſultantium atque execrantium*. Apud Plautum vero vim habet *admirationis* Curcul. *Vah. C. Quid mirare?* Eodemque modo apud Arrianum diſſert. lib. 3. cap. 23. pag. 364. lin. 8. a fine: ἐπαίνεσόν με. Τί λέγεις τὸ ἐπαίνεσον; εἰπέ μοι ΟΥΑ καὶ θαυμαστῶς. *Lauda me. Quid dicis lauda? Dic mihi: Vah, & mirabiliter.* Ita nempe ſe tunc laudari volebant philoſophi, cum ſcholas haberent, ut ſubinde præ admiratione exclamarent auditores: οὐᾶ & θαυμαστῶς. Et pag. 367. lin. 3. *Hæc nimirum erit cauſſa, ob quam peregre proficiſcentur homines adoleſcentiores, ac ſuos relinquent parentes, amicosque tum propinquis & poſſeſſiuncula,* ἵνα σοι ΟΥΑ φασιν, ἐπιφωνήματα

*μάτια λέγοντι; ut tibi recitanti epiphonemata accl mem: Vah quam præclare!*

*Ibid.* v. 39. Κεντυρίων) Quanquam hab græca lingua nomen ἑκατοντάρχου, placuit ta men Marco latinum. Neque tamen id quic quam officere puritati linguæ exiſtimandu eſt: niſi & alios Scriptores peregrinitatis nomir notare velimus, interque eos Polybium quoq apud quem multa occurrunt munerum milit rium nomina latina, ut hoc ipſum Κεντυρίων pag. 654. lin. 15. a fine, & pag. 655. lin. 18. Δεκ ρίων, pag. 657. lin. 14. ἐκτραορδιναρίων. Se hæc quidem tantum allegat, ut explicet; al vero inſtar græcorum uſurpat. Ita pag. 65 660. 665. 675. vocat Ἀσάτους, Πρίγκιπας, Τριαρί p. 666. l. 11 a f. τῶν Πραιφέκτων nomen uſurpa p. 804. l. ult. πατρικίους nominat. Arrianus di lib. 4 cap. 10. pag. 502 lin. penult. dicit κιρκήσι δοῦναι *Circenſes ludos exhibere.* De quo loco St phanus in Theſ. gr. ita: *Dicti putantur hi ludi circo, in quo celebrabantur & ſpectabantur: atq ita vox eſſet e Latina ἐξελληνισθεῖσα.* Non tame diffiteor, Polybium, quando græca ſuppetun latinis non fere uti. Ita nunquam κεντυρίωνα dicere animadverti, niſi eo loco, ubi id voca bulum exponit, ſed ſemper ταξιάρχους, pag. 66 669. 675. Attamen illud ſaltem hinc intellig tur, jam eo tempore, quo Polybius ſcripſit, hujusmodi vocabulis Latinis Græcos non ab horruiſſe. Quin imo & latina vox κοόρτις ex

ſtat

pag. 905. lin. 10. a fine, cum tamen alibi 893. lin. 15. pro una cohorte dicat *Ϡϱεῖς ας.*

*Ibid.* v. 43. *Ϡολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλά.* Similiter Arrianus de exp. 4, 20, 7. *θαρσήσ ἀφίκετο πρὸς Ἀλέξανδρον. Erecto in bonam animo ad Alexandrum venit.*

*Ibid.* v. 46. *καθελὼν)* Vocabulum in hoc mento uſitatum. Sic Luc. XXIII. 53. Act. 29. & Polyb. lib. 1. cap. 86. pag. 121. lin. 15. *Captus etiam dux ipſe Hannibal: quem illico endii crucem adductum, poſt acerbos cruciatus,* ν μὲν ΚΑΘΕΙΛΟΝ, *ἐκεῖνον δ' ἀνέθεσαν ζῶντα,* *to Spendii cadavere, vivum eidem infelici ligno runt.*

Cap. XVI. 1. *διαγενομένου τοῦ σαββάτου) inter- ſabbato, cum intercesſiſſet Sabbatum,* ut Act. . 13. & XXVII, 9. Polyb. lib. 2. cap. 19. pag. lin. 11. ΔΙΑΓΕΝΟΜΕΝΩΝ *πάλιν ἐτῶν δέκα.* d Eutropius in Breviar. pag. 126. lin. 28. di- t: *vix quinque horis mediis,* id in metaphraſi ca ita exprimitur: *οὐδὲ πέντε διαγενομένων* . Herodian. lib. 1. p. 475. lin. 29. *χρόνου δὲ λοῦ* ΔΙΑΓΕΝΟΜΕΝΟΥ, *haud ita multo poſt;* pro in Xenophonte Cyrop. lib. 5. pag. 272. lin. *οὐ πολλοῦ δὲ χρόνου μεταξὺ γενομένου.* Euſeb. . l. 1. c. 10. p. 28. med. *ἐνιαυτοῦ δὲ* ΔΙΑΓΕΝΟ- ΟΥ.

*Ibid.*

1 *Ibid.* v. 17. Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει) Polyb. lib. 17. extremo: *Ad quorum tempora ubi ventum fuerit,* οὐκ ὀκνήσομεν διασαφεῖν τὰ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΝΤΑ ταῖς ἐξουσίαις αὐτῶν ἀπρεπῆ; *non pigebit nos turpia facta recenſere, quæ ipſi dum in magna potentia manent, admiſerunt.* Stephanus in Theſ. hæc citat ex Dioſcoride in præfatione lib. 6. τὰ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ἑκάστῳ τῶν φαρμάκων.

*Ibid.* v. 20. τὸν λόγον βεβαιοῦντος) Polyb. lib. 15. cap. 11. pag. 975. lin. 20. *Videndum igitur illis eſſe, ne ſuam ſibi ipſi, & ſui Imperatoris gloriam, & partam virtute cognomen* καταισχύνωσιν ἀλλ' ἀγωνισαμένους εὐψύχως ΒΕΒΑΙΩΣΑΙ τὴν διαδεδομένην περὶ αὐτῶν φήμην, ὡς ὄντων ἀηττήτων, *ſed fortiter decertando, late ſparſam de ſe famam, quaſi eſſent invicti, magis magiſque firmarent.*

# *IN LUCAM.*

CAP. I. 1. ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι) Optime *Caſaubonus*, qui hæc verba ſimpliciter accipit pro ἀνετάξαντο, ut in ſimili Lucæ loco initio Actorum ἤρξατο ποιεῖν pro ἐποίησε. Qua de re Canonem habet *Glaſſius* Gram. Sacr. p. 236. *verba inchoativa completive intelligenda*, quem multis exemplis confirmavit. Nos unum etiam ex Xenophonte protulimus. Polybii autem verba γράφειν ἐπικεχειρήκαμεν eodem modo accipi non

poſſunt pro *γεγράφαμεν*. Verſabatur , cum hæc ſcriberet, in operis ſui initio. dem libri duo priores quandam quaſi præ-ionem continent, ut ea rectius intelli-ır, quæ libro tertio narrare aggreditur. libri tertii initio lin. 21. ita ſcribit: ὄντ☉ ς ἔργȣ, καὶ θεάματ☉ ἑνὸς τȣ̃ σύμπαντ☉, ȣ̃ γράφειν ΕΠΙΚΕΧΕΙΡΗΚΑΜΕΝ· τȣ̃ πῶς καὶ καὶ διὰ τί πάντα τὰ γνωριζόμενα μέρη τ̃ οἰκȣ-ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων δυναστείαν ἐγένετο. *Nam universa ſcriptio a nobis ſuſcepta ad unius illius contemplationem refertur: quomodo, quan-quam ob cauſſam omnes orbis terrarum cognitæ imperio Romano fuerint ſubjecta.* Eodem utitur in ipſa illa præparatione lib. 2. cap. iitio: ἐπεὶ γὰρ ȣ̓ τινὰς πράξεις, καθάπερ οἱ μῶν, οἷον, τὰς Ἑλληνικὰς ἢ Περσικὰς, ὁμȣ̃ δὲ ν τοῖς γνωριζομένοις μέρεσι τ̃ οἰκȣμένης ἀνα-ειν ΕΠΙΚΕΧΕΙΡΗΚΑΜΕΝ, διὰ τὸ πρὸς ȣ̃το τὸ ν τ̃ ὑποθέσεως ἴδιόν τι συμβεβλῆσθαι τȣ̀ς ἡμᾶς καιρȣ̀ς, ὑπὲρ ὧν σαφέστερον ἐν ἑτέροις ομεν. *Jam vero quia non alicujus populi ge-t fecere alii hactenus, verbi gratia Græcorum rſarum, commemoranda ſuſcepimus: ſed no-orbis partium ſimul omnia: quando ad eam ropria quædam ſubſidia noſtra hæc ætas attulit, ibus ſingillatim alibi dicemus.* Nequaquam hoc voluit dicere Polybius, ſe quidem ἐπι-ηκέναι, ſed non τελειῶσαι, ut Theophyla-Lucam interpretatur. Quis enim dubitet, ſperarit, ſe perfecturum opus, quod cœpe-

rat?

rat? Et credo, vel omninis cauſſa vitaſſet verbum tam inauſpicatum, ſi is, qui ſe ſcribere aggreſſum dicit, neceſſario intelligendus eſſet non perfeciſſe. Quod tantum abeſt, ut idem etiam de iis uſurpet, quos ait perfectiſſime hiſtoriam ſcribere poſſe, lib. 12. cap. 16. initio: *Dixit olim Plato, tunc fore beatas res hominum, quando vel philoſophi eſſent regnaturi, vel Reges philoſophiæ ſtudiis vacaturi.* Κἀγὼ δ' ἂν εἴποιμι, διότι τὰ τῆς ἱςορίας ἕξει τότε καλῶς, ὅταν ἢ οἱ πραγματικοὶ τῶν ἀνδρῶν γράφειν ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΩΣΙ τὰς ἱςορίας, μὴ καθάπερ νῦν παρέργως. *Ego quoque dixerim, bene tunc hiſtoriæ fore conſultum, quando viri politici, qui res gerunt, hiſtorias ſcribere ſerio, non ut nunc illud agentes, inſtituerint.* Ex quo tam frequenti verbi hujus uſu in hiſtoriæ ſcribendæ argumento apparet, illud huic rei quaſi proprium eſſe. Habet tamen etiam ſignificationem irriti conatus Act. IX. 29. Ut ἐπιχειρεῖν videatur tripliciter dici (1) de conatu ſine effectu, loco Actorum modo citato; (2) de conatu cum effectu, apud Polybium & 2. Macc. II. 29. & (3) de effectu ſine reſpectu ad conatum, hoc Lucæ loco, & Act. XIX. 13. item 2. Macc. VII. 19. Argumenta, quibus hæc interpretatio confirmatur, vide apud Dorſcheum in Commentar. ad h. l. Cæterum ſive ἀνατάσσεσθαι Polybius dicit συντάσσεσθαι pag. 177. lin. antepen. ἐκεῖνον περὶ τῶν ἰδίων ΣΥΝΤΕΤΑΧΕΝΑΙ πράξεων ὑπομνηματισμοὺς, *compoſuiſſe rerum a ſe geſtarum Commentarios.* Quomodo ἀνὰ & σὺν idem valent etiam in ver-ſis.

bi

his ejusdem cum ἀνατάσσεσθαι ſignificationis, ἀναγράφειν & συγγράφειν. Sic Polyb. initio operis ſui: εἰ μὲν τοῖς πρὸ ἡμῶν ΑΝΑΓΡΑΨΑΣΙ τὰς πράξεις, παραλελεῖφθαι συνέβαινε τὸν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἱστορίας ἔπαινον. *Si eſſet ab iis qui ante nos res geſtas memoriæ mandarunt, hiſtoriæ ipſius prætermiſſa laudatio.* Et Arrianus item initio præfat. de exp. Alex. Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου, ὅσα μὲν ταὐτὰ ἄμφω περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου ΞΥΝΕΓΡΑΨΑΝ, ταῦτα ἐγὼ ὡς πάντη ἀληθῆ ΑΝΑΓΡΑΦΩ. *Quæcunque Ptolemæus Lagi, & Ariſtobulus Ariſtobuli filius, de Alexandro Philippi filio conſentientes inter ſe memoriæ prodiderunt, ea ipſa tanquam veriſſima conſcribo.* Et ibid. n. 4. ἔστι δὲ ἃ καὶ πρὸς ἄλλων ΞΥΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ, ὅτι καὶ αὐτὰ ἀξιαφήγητά τέ μοι ἔδοξεν, καὶ οὐ πάντη ἄπιστα, ὡς λεγόμενα μόνον ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου, ΑΝΕΓΡΑΨΑ. *Nonnulla etiam ab aliis conſcripta, quod & illa non indigna narratu judicarem, neque prorſus incredibilia, tanquam de Alexandro ſparſa tantum, commemoravi.* Ubi licet videri queat ἀναγράφειν de eo uſurpari, qui quæ ab aliis tradita ſunt, *ſcribendo repetat*, uti verbum ξυγγράφειν Ptolemæo & Ariſtobulo tribuatur, qui primi res iſtas memoriæ prodiderunt, utpote quas non ab aliis acceperant, ſed quibus ipſi interfuerant, partim etiam præfuerant; cujusmodi iterationem utique ἀνὰ ſignificat in quibusdam compoſitis, ut ἀναβλέπω *viſum recipio*, ἀναζάω *reviviſco:* exempla tamen docent, promiſcuum eſſe horum verborum uſum. Nam

*ἀναγράφειν* exſtat de Xenophonte, primo rei, quam refert, Scriptore, 2, 8, 18. & 1, 12, 8. 3, 30, 10. & de eodem Ptolemæo & Ariſtobulo 4, 14, 6. e contrario ipſa hæc de expeditione Alexandri narratio *συγγραφὴ* vocatur mox v. 5. & 1, 12, 7. & Hiſt. Ind. 19, 8.

*Ibid. διήγησιν πραγμάτων*] Polybius eodem ſenſu dicit *τῶν πραγμάτων ἐξήγησιν rerum narrationem*, lib. 1. cap. 3. pag. 4. lin. 30. & una voce *πραγματείαν* pag. 2. lin. 1. & pag. 3. lin. 16.

*Ibid.* v. 2. *καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν*] Simili ratione & Polybius certitudinem hiſtoriæ ſuæ adſtruit lib. 3. cap. 48. in extremo: *Nos autem de hiſce rebus eo majore fiducia ſcribimus, quia ab illis hominibus eas didicimus, qui temporibus illis vivebant*. Et lib. 4. cap. 2. pag. 376. lin. 2. a fine: *Ex quo fit, ut rerum dicendarum aliis ipſi interfuerimus: alias ab iis acceperimus, qui teſtes oculati fuere. Anteriorum ſiquidem temporum res geſtas attingere, ut auditionem ex auditione ſcriberem, ſpontis exiſtimavi tutum: quod nec veritas illarum deprehendi, nec judicari poſſet de ſingulis*.

*Ibid. αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου*) Polybius *αὐτόπτου* voce ſæpius utitur, ut pag. 6. lin. 13. pag. 275. lin. 6. pag. 814. lin. 15. pag. 986. lin. 1. quæ loca nihil attinet tranſcribere. Maxime vero huc pertinet is locus, quem & Vict. Strigelius in Hypomn. annotavit, ex lib. 3.

.cap. 4. pag. 223. ſub fin. *De quibus ut ſcri- ı, magnitudo rerum quæ tunc acciderunt, & ca- lmirabiles me impulerunt.* Τὸ δὲ μέγιςον, διὰ ν πλείςων μὴ μόνον ΑΥΤΟΠΤΗΣ, ἀλλ᾽ ὧν μὲν γὸς, ὧν δὲ καὶ χειριςὴς γεγονέναι· *atque illud ı cumprimis, quod non ſolum ſpectator plerorum- mnium fueram; ſed etiam adjutor nonnullorum, undam & auctor & adminiſtrator.*

*Ibid.* v. 3. παρηκολυθηκότι) Hujus verbi mi- ideor triplicem potiſſimum deprehendere ificationem. I. *Sequi, comitari, aſſectari, um cum aliquo verſari.* Plutarch. Pericle, ν κοσμίως οἴκαδε, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝΤΟΣ τῦ ώπυ, *abibat modeſte domum, aſſectante homine.* tantum perſona, ſed & res quælibet dicitur κολυθεῖν, ut Henr. Stephanus notavit. He- an. lib. 4. τοῖς μὲν δυςυχήσασιν ἔλεος, τοῖς ρατήσασι φθόνος ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙ. Plura npla vide paulo inferius ex Euſebio. II. *In- ſe alicui rei, in ea verſari.* Demoſth. epiſt. I. 108. A. ὅσω τυγχάνω δι᾽ ἐμπειρίαν καὶ τὸ ΠΑ- ΟΛΟΥΘΗΚΕΝΑΙ τοῖς πράγμασιν εἰδώς. *Quæ xperientiam, & ut in rebus gerendis verſatus, o cognita.* Quanquam Stephanus hoc loco κολυθηκότα τοῖς πράγμασιν eum dici pu- , qui rerum illarum cognitionem ſtudioſe ſequutus eſt, ut eam ſit conſequutus. Ver- r etiam apud Polybium *intereſſe*, lib. I. cap. pag. 96. lin. I. *Ad cæteras querelas etiam illud*

*accedebat; quod existimabant fecisse studio Carthaginienſes, ut conſcios duces operæ ipſis bello Siciliensi præclare navatæ, & falſarum pollicitationum auctores, ad ſe non mitterent:* τὸν μηδενὶ τούτων ΠΑΡΗΚΟΛΟΥΘΗΚΟΤΑ, τοῦτον ἐκπεπομφέναι, *cum venire juſſiſſent, qui nulli rerum geſtarum interfuiſſet.* Sed cum & hic interpretari quis poſſit *eum qui nullius harum rerum gnarus aut conſcius erat*: aliis exemplis hanc ſignificationem comprobemus. Lucianus in Sympoſio ſive Lapithis, non longe a principio: LUC. *Atqui undenam, Philo, iſta reſcivit Charinus? neque enim is nobiſcum aderat in convivio.* PHI. *E Dionico medico ajebat audiiſſe ſeſe. Porro Dionicus etiam ipſe e convivarum numero fuit opinor.* LUC. καὶ μάλα, οὐ μὴν ἐξ ἀρχῆς γε οὐδ' αὐτὸς ἅπασι παρεγένετο, ἀλλὰ ὀψὲ, μεσούσης σχεδὸν ἤδη τῆς μάχης, ἐπέστη ὀλίγον πρὸ τῶν τραυμάτων. ὥστε θαυμάζω, εἴ τι σαφὲς εἰπεῖν ἐδύνατο, μὴ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΣ ἐκείνοις, ἀφ' ὧν ἀρξαμένη ἐς τὸ αἷμα ἐτελεύτησεν αὐτοῖς ἡ φιλονεικία. *Fuit maxime: verum ne is quidem ab initio rebus omnibus fuit præſens, ſed ſerius advenerat, media ferme pugna, pauloque ante vulnera. Proinde demiror, ſi quid comperti certive referre potuit, qui non ordine ſpectarit illa,* (ſive qui non interfuerit illis) *unde inter illos nata lis, poſtea ad ſanguinem uſque deducta eſt.* Quem locum propterea integrum excerpendum duxi, quia illum Chemnitius in Harmonia pag. 36. in ſenſum alienum, vel potius contrarium allegat. In eadem ſignificatione Joſephus utitur contra Appionem libro pri-

10 : Δέον ἐκεῖνο γινώσκειν, ὅτι δεῖ τὸν ἄλλοις
ἔδοσιν πράξεων ἀληθινῶν ὑπισχνέμενον, αὐ-
πίςαϑαι ταύτας ἀκριβῶς, ἢ ΠΑΡΗΚΟΛΟΥΘΗ-
Α τοῖς γεγονόσιν, ἢ παρὰ τῶν εἰδότων πυνθα-
νον. *Hoc ſciendum eſt, debere eum, qui aliis*
*um factorum narrationem pollicetur, ipſum prius*
*m eſſe ſcientiſſimum, vel quod rebus ipſis inter-*
*t, vel quod eas ex iis cognoverit, qui ipſi vide-*
III. *Mente atque intelligentia conſequi, intel-*
*, cognoſcere.* Cujus generis hæc affert
ipla Budæus ex Æſch. ὑμᾶς τε βελόμην αὐ
αι, καὶ προσέχειν νῦν, καὶ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙΝ
θῶς. Galen. περὶ ὑγιεινῶν, καὶ ταῦτα εἶπον
τȣ̃ ἐνδείξαϑαι, μὴ ῥᾴδιον εἶναι ΠΑΡΑΚΟΛΟΥ-
βιβλίοις παλαιοῖς, ἄνευ τῶν ἐξηγȣμένων αὐ-
*Hac dixi, ut oſtenderem, non facile eſſe, intel-*
*ia conſequi*, intelligere Hippocratis & *anti-*
*um ſcripta absque enarratoribus.* Joſephus
æcis loquens qui de Judæis ſcripſerunt, οἷς
ώσκειν ἄξιον. ȣ̓ γὰρ ἦν αὐτοῖς μετὰ πάσης ἀκρι-
τοῖς ἡμετέροις γράμμασι ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙΝ.
ius dicit παρακολȣϑῆσαι τῷ πῶς, καὶ πότε
ιοι τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον ἤρξαντο προκοπῆς, *cogno-*
*uomodo & quando Romani meliore cœperint for-*
*ti*, lib. 1. cap. 12. pag. 16. lin. 16. τῷ γὰρ πῶς,
τε, πταίσαντες αὐτῇ τῇ πατρίδι Ρωμαῖοι, τῆς
βέλτιον ἤρξαντο προκοπῆς· καὶ πότε πάλιν,
ς κρατήσαντες τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν, τοῖς ἐκ-
ιχειρεῖν ἐπεβάλοντο πράγμασιν, ἀναγκαῖον
ίβομεν εἶναι ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΙ τοῖς μέλ-
γὰρ τὸ κεφάλαιον τῆς νῦν αὐτῶν ὑπεροχῆς δεόν-

τοὺς συνιδέσθαι. *Cognitu neceſſarium duximus quomodo & quando Romani, poſt ipſam etiam amiſſam patriam, meliore cœperint fortuna uti: ac rurſu quando, & quomodo populis Italiæ imperio ſuo ſubjectis, de regionibus extra Italiam invadendis conſili inierint: ſiquidem velit aliquis illorum potentiæ faſti gium, rite ac probe contemplari.* Et lib. 3. cap. 32 pag. 258. lin. 15. *Ideo qui putant opus noſtrum propter numerum & amplitudinem librorum, ægr emptores aut lectores fore reperturum: hi videlice ignorant, quanto ſit facilius parare ſibi & legere li bros XL. continuo filo detextos* καὶ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥ ΘΗΣΑΙ σαφῶς τὰς μὲν κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σι κελίαν καὶ Λιβύην πράξεις, ἀπὸ τῶν κατὰ Πύῤῥ ὑπὸ Τιμαίου συγγραφέντων καιρῶν ἐξηγήσεως ε τὴν Καρχηδόνος ἅλωσιν, *ex quibus recta ſerie perc pias ac probe cognoſcas, res in Italia quidem, Sicil & Africa geſtas, inde a temporibus, in quibus deſi nunt Timæi de Pyrrho hiſtoriæ, usque ad capta Carthaginem.* Item pag. 874. lin. 24. Unde no men εὐπαρακολούθητον pag. 178. lin. 4. ὑπολαμ βάνω δὲ, ῥᾴστην ἐμοί τ' ἂν γενέσθαι τὴν διήγησι καὶ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ΕΥΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΤΟΝ τ μάθησιν. *Exiſtimo autem & faciliorem mihi narr tionem futuram, & lectoribus ad intelligenda re omnia expeditiorem viam.* Et pag. 526. lin. 15. fine: Πρὸς δὲ τὸ ΕΥΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΤΟΝ καὶ σαφ γίνεσθαι τὴν διήγησιν, οὐδὲν ἀναγκαιότερον ε ταύτης τῆς Ὀλυμπιάδος ἡγούμεθα εἶναι, τοῦ μὴ συμ πλέκειν ἀλλήλαις τὰς πράξεις. *Ad lucem namq & facilem narrationis intelligentiam, faciend*

*omni*

*omnino duximus in hac Olympiade, ut res in illa geſtas ne miſceremus.* Et Quintilianus lib. 4. cap. 1. pag. 228. genus cauſſæ δυσπαρακολούθητον interpretatur *obſcurum*. Ex his ſignificationibus ſecundam patet huic loco eſſe contrariam, cum ab aliis Lucas ſe ſua accepiſſe dicat v. 2. De duabus reliquis autem primam amplectitur Euſebius aliquot locis Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ. Ita lib. 3. cap. 4. de Luca ſcribit: Εὐαγγέλιον χαράξαι μαρτύρεται, καθὰ παρέδοντο αὐτῷ οἱ ἀπαρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, οἷς καί φησιν ἐπάνωθεν ἅπασι ΠΑΡΗΚΟΛΟΥΘΗΚΕΝΑΙ, *quos etiam omnes ſe jamdudum aſſectatum eſſe profitetur.* Et paulo ante Lucas dicitur τὰ πλεῖστα συγγεγονὼς τῷ Παύλῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς δὲ οὐ παρέργως τῶν Ἀποστόλων ὡμιληκώς, *multum verſatus cum Paulo, nec non cæterorum haud negligenter conſuetudine uſus.* Quorum conſuetudine & ſermone adjutum Lucam Euſebius ait certam & indubitatam ediðiſſe in Evangelio ſuo hiſtoriam, lib. 3. cap. 24. ſub fin. τὸν ἀσφαλῆ λόγον, ὧν αὐτὸς ἱκανῶς τὴν ἀλήθειαν κατειλήφει, ἐκ τῆς ἅμα Παύλῳ συνουσίας τε καὶ διατριβῆς, καὶ τῆς τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων ὁμιλίας ὠφελημένος, διὰ τοῦ ἰδίου παρέδωκεν εὐαγγελίου. Eodemque ſenſu verbum παρακολουθεῖν idem ſæpius uſurpat, ut lib. 3. cap. 38. pag. 111. B. & D. item pag. 113. A. & pag. 192. A. Sed quo minus Euſebio aſſentiar, facit potisſimum adverbium ἀκριβῶς *accurate*, quod verbo παρακολουθεῖν in ſignificatione converſandi hic non ſatis congruit. Nam accurate cum quo verſari,

hunc, opinor, haberet ſententiam: ſummam adhibere diligentiam, ne offendamus eum, cum quo nobis conſuetudo intercedit. Quæ ſententia ad hunc locum nihil facit. Si autem *παρακολουθεῖν* pro cognoſcere & diſcere accipiatur, aptisſime convenit adverbium *ἀκριβῶς*. Quod ſi forte illam *ἀκρίβειαν* referendam dicas ad Lucæ ſtudium diſcendi & ſciſcitandi: jam receditur a ſignificatione converſandi, & ex eo, quod Lucas familiariter Paulo cæteriſque Apoſtolis uſus eſt, intelligetur id, quod conſecutum eſt illam familiaritatem. Et omnino, ſi quis accurate Euſebii interpretationem perpendat, in ea conſequens pro antecedente poni animadvertet, nempe verſari cum aliquo, pro diſcere ex eodem, quia familiaris uſus maximam habet diſcendi opportunitatem. Quia vero *ἀκριβῶς* a converſandi notione hoc quidem loco eſt alienum, ad ſignificandam autem diſcendi diligentiam appoſitisſimum: non dubito, quin rectisſime ſtatuatur, *παρηκολουθηκότι πᾶσι* ſignificare *πάντα μεμαθηκότι καὶ πεπυσμένῳ*, *cum omnia didicerim & cognoverim*, ut interpretatur Budæus; qui cum olim idem quod Euſebius exiſtimaſſet, poſtea ſententiam mutavit, ut ipſe teſtatur in Commentariis pag. 930. lin. 50.

*Ibid. ἄνωθεν*) Euſeb. Hiſt. Eccl. lib. 1. cap. 1. in fine: ΑΝΩΘΕΝ *ἐκ πρώτης τῆς κατ' αὐτὸν τὸν χριςὸν οἰκονομίας κατάρξασθαι*, *alte ab ipſius Chriſti incarnatione exordiri.* Polybius hoc ſenſu di-

ci

ινέκαθεν in fine cap. 35. lib. 2. ἀνέκαθεν
·αθαι τὴν ἐξήγησιν, *res altius repetitas a prin-*
*exponere.*

*Ibid.* v. 7. προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις) Sic
. XVIII. 11. XXIV. 1. & Joſ. XXIII. 1. neque
e abit Polybius lib. 5. cap. 10. in fine: πρε-
ων κατὰ τὴν ἡλικίαν, *natu jam grandior.*

*Ibid* v. 17. ἐν φρονήσει δικαίων) Aliter,
n vulgo ſit, totum hunc locum & diſtigvit
terpretatur eruditisſimus *Lamb. Bos*, nempe
modo: *Et ipſe præibit eum in ſpiritu ac virtute*
, *ut convertat corda parentum ad filios, & rebel-*
*ſuadendo juſtitiam, reddat Domino inſtructum*
*um.* Ut ἐν ſit pro διὰ, & φρόνησις ſignifi-
uaſionem ſive adhortationem, vox δικαίων
m in neutro genere accipiatur pro rebus
s ſive juſtitia. Quod ultimum quidem
em ſenſu & in Polybio exſtat lib. 3. cap. 10.
230. lin. 8. a fine: ὑπολαμβάνοντες αὐτοὺς νι-
ν τοῖς ΔΙΚΑΙΟΙΣ, *quod juſtis cauſæ ſuæ freti vi-*
*am ſperarent.* Φρόνησις autem apud eundem
onitur τῇ ἀγνοίᾳ, lib. 5. cap. 88. pag. 598.
87. Τοσοῦτον ἄγνοια καὶ ῥᾳθυμία διαφέρει
ἀνθρώποις ἐπιμελείας καὶ φρονήσεως. *Adeo*
*homines differunt imprudentia ignaviaque ab*
*entia & prudentia.* Et ita apud alios quoque
pitur, & latine redditur *prudentia*: item *in-*
*gentia.* Ariſtoteles lib. 6. cap. 5. Ethic. Ni-
1. eam definit ἕξιν ἀληθῆ μετὰ λόγου πρακ-

τικὴν περὶ τὰ ἀνθρώπῳ ἀγαθὰ καὶ κακὰ, *quod ſit Habitus cum ratione vera conjunctus, ad agendum idoneus, in iis occupatus, quæ homini bona & mala ſunt.* Eodemque fere modo & in Rhetor. 1, 9, 14. Item a Plutarcho in libro de virtute morali dicitur Φρόνησις eſſe virtus ποιητέα ἐπισκοπῦσα, καὶ μὴ ποιητέα. Quare in illa ingenioſiſſima interpretatione hoc forte quis deſideret, quod in ea Φρόνησις accipiatur pro actu ſuadendi & conſulendi aliis eosque adhortandi, cum apud auctores Græcos ſignificet actum intelligendi & conſiderandi atque conſultandi, ut exempla declarant.

*Ibid.* v. 20. εἰς τὸν καιρὸν) pro ἐν τῷ καιρῷ. Ita & Polybius lib. 4. cap. 1. pag. 375. lin. 7. a f. διὰ τὸ καὶ τὸ πολίτευμα παράδοξον ἐπίδοσιν λαβεῖν, ΕΙΣ τε ΤΟΥΣ πρὸ ἡμῶν καὶ καθ' ἡμᾶς ΚΑΙΡΟΥΣ. *Quoniam iſtorum reſpublica noſtra & patrum noſtrorum memoria admirandum cepit incrementum.*

*Ibid.* v. 25. ὄνειδος.) Polybius ἐκ παραλλήλυ ponit ὄνειδος & προφορὰν lib. 9. cap. 27. in fine: ἄξιόν γε τὸ γεγονὸς ΟΝΕΙΔΟΥΣ καὶ προφορᾶς. *Facinus dignum quod vituperetur & exprobretur.* Nam Iſraëlitis quidem in probris fœminarum maxime in promptu erat, ſi cui ſterilitas objici poterat, ut Tobiæ III. 9. & 1. Sam. I. 6. item Gen. XVI. 5. XXX. 23. Jeſ. III. 28.

*Ibid.* v. 34. Πῶς ἔσαι τῦτο,) Copioſe de his ver-

verbis diſputat *Dorſcheus* in Commentario, utrum ea ſint admirantis, an vero dubitantis. Mihi vero videntur eſſe ſciſcitantis, ut ex ipſa hac interrogatione & Angeli reſponſo apparet. Quis vero neget, rem tantam tamque ſubitam & inuſitatam admirationi quoque fuiſſe Mariæ? Quin etiam aliquantulum dubitationis habuiſſe, vix dubitare licet per rationem illam quæſtioni adjunctam: *virum non cognoſco*; quod tamen mox Angeli verbis omne ſublatum fuit. Verum qualiter animo affecta fuerit Maria cum hæc diceret, ex tota rei ſerie eſt judicandum, verbis quidem hiſce id non exprimitur, in quibus, ut dixi, non niſi percontatio ineſt quærentis de modo rei ab Angelo prænunciatæ, qua ratione fieri poſſit, ut ipſa concipiat ſine viri notitia. Eſt & apud Arrianum hujusmodi interrogatio πῶς ἐςι τȣ̃το diſſert. lib. 2. cap. 14. pag. 185. lin. 6. a fine: Poſtquam enim τὸ ἔργον τȣ̃ φιλοσοφȣ̃ντος expoſuit, quod in eo verſetur philoſophi vita, ut omnibus rebus quæ fiunt quæque non fiunt, ita voluntatem ſuam accommodet, ut neque ipſo invito quidquam fiat, neque volente non fiat, unde hoc conſequatur, ut ſine mœrore, ſine metu, ſine perturbatione omni vitam degat: tum hæc ſubjungit: τὸ ἔργον τȣ̃ φιλοσοφȣ̃ντος τοιȣ̃τόν τι φανταζόμεθα. λοιπὸν ἐφεξῆς τȣ́τῳ ζητȣ̃μεν, ΠΩΣ ΕΣΤΙ ΤΟΥΤΟ. *In hujusmodi officiis verſari philoſophantem, nemo non ſibi perſuaſum habet. Deinceps quærimus, quomodo hoc fiat,* i. e.

i. e. qua ratione posſit eo perveniri, ut ni invitis accidat, & ſine perturbatione vivat Oſtendit enim poſtea viam, quæ ad hanc feli tatem ducat. Idem ergo hic eſt orationis ord qui apud Lucam, ut primo res incognita na retur, tum ſequatur interrogatio de modo illi rei, & tandem addatur modi explicatio. Qu vero Arrianus dicit πῶς ἐςι, id eo fit, quia mu ti jam facti fuerant & quotidie fiebant phil ſophi; Maria autem πῶς ἔςαι, quia nunqua tale quid factum fuerat.

*Ibid.* v. 38. ἰδὲ ἡ δέλη Κυρίε) Hæc ver Gronovius allegat tanquam exemplum elega ter omisſi verbi εἰμὶ, ad Arrian. Indic. 34, 12.

*Ibid.* v. 39. εἰς τὴν ὀρεινὴν) ἡ ὀρεινὴ ſæp apud Polybium abſolute ponitur pro ὀρεινὴ χώρ pag. 510. lin. 6. προῆγε διὰ τῆς ΟΡΕΙΝΗΣ, *p montana agmen ducebat*. pag. 557. lin. 16. *Hæc r gio Mediæ adjacet*, διειργέσης αὐτὴν τῆς ἀνὰ μ σον κειμένης ΟΡΕΙΝΗΣ, *montibus duntaxat interja centibus ab ea ſeparata*, p. 576. lin. 6. a fine: ὑπε έβαλε τὴν ΟΡΕΙΝΗΝ *ſuperavit montes*. Iter pag. 582. lin. 5.

*Ibid.* μετὰ σπεδῆς) Et hic loquendi mo dus Polybio familiaris, pag. 32. lin. 25. ΜΕΤ χαρᾶς καὶ ΣΠΟΥΔΗΣ ἀνήγοντο, *læti atque ala cres in altum evehebantur*. pag. 39. lin. 18. ὑπεχώ ρεν ΜΕΤΑ ΣΠΟΥΔΗΣ, *recedebant feſtinato*. p. 459 lin

lin. 12. ΜΕΤΑ ΣΠΟΥΔΗΣ ἐποιεῖτο τὴν ἐπάνοδον, *iter in reditu magna contentione facit.*

*Ibid.* v. 49. ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα) Polybius, quem Suidas in voce μεγαλεῖον allegat, dixit, ΠΡΑΞΑΙ μὲν ὁλοσχερές τι καὶ ΜΕΓΑΛΕΙΟΝ οὐχ οἷοί τ' ἦσαν. *Nihil adſummam rei pertinens & magnificum efficere poterant.*

*Ibid.* v. 53. ἐνέπλησεν ἀγαθῶν) Ἀγαθὰ Græcis, Latinis *bona* appellantur in genere omnes facultates, opes & copiæ, ut apud Polyb. pag. 1127. lin. antep. καὶ παραβεβληκὼς εἰς χώραν εὐδαίμονα, καὶ γέμουσαν ΑΓΑΘΩΝ, ἔπλησε τὴν στρατιὰν παντοδαπῆς λείας. *Cumque in agrum opulentum & bonorum omnium ubere ac beata copia abundantem deveniſſet, præda omne genus exercitum ſuum implevit.* In ſpecie vero *eſculenta & poculenta*, uti exemplo ex Ariſtophane docuit Lambertus Bos; cui Latinum ex Cicerone addamus ad fam. lib. 9. epiſt. 20. in fine: *Sed cura, ſi me amas, ut valeas, ne ego te jacente, bona tua comedam.* Conf. Luc. XII. 18.

*Ibid.* v. 54. μνησθῆναι ἐλέους, [καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,] τῷ Ἀβραὰμ, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.] In hujus loci diſtinctione ſequor *Joach. Camerarium, Lucam Brugenſem & Nort. Knatchbull*, qui verba καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, parentheſi includunt; & iſta conjungunt, μνησθῆναι ἐλέους τῷ Ἀβραὰμ.

Ἀβραὰμ, κλ. *recordando miſericordiæ Abraham* &c. ut & res & verba deſumpta ſint ex Pſ. XCVIII 3. Ἐμνήσθη τοῦ ἐλέους αὐτοῦ τῷ Ἰακὼβ, καὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ. *Recordatus eſt miſericordiæ ſuæ Jacobo, & veritatis ſuæ domui Iſraël.* Conf. Mich. VII. 20. Cæterum in eorum gratiam, qui τῷ Ἀβραὰμ poſitum putant pro τὸν Ἀβραὰμ, exemplum non diſſimile apponam, in quo eadem præpoſitio πρὸς, etiam cum quarto ſimul & tertio caſu conſtruitur. Polyb. pag. 956. lin. 1 a f. ἐγίγνοντο ΠΡΟΣ ἀναγωγὴν καὶ τοῖς προκειμένοις *ad deducendas naves ipſi ſe accinxerunt, & ad ea quæ ſibi propoſuerant exſequenda.* Sic quoque ἐπὶ duplicem caſum regit in eadem oratione, apud Arrian. de exp. Alex. 2, 2, 1. Φαρνάβαζος μὲν ἔπλει ΕΠΙ Λυκίας, Αὐτοφραδάτης δὲ ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους *Pharnabazus in Lyciam navigat; Autophradates alias inſulas petit.* Sed priorem interpretationem veriorem eſſe arbitror.

*Ibid.* v. 64. Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ) Quod in editione Complutenſi additur διηρθρώθη: quo verbo ſignificatur ſoluta fuiſſe linguæ vincula, ut jam poſſet articulate & diſtincte loqui, ut Beza annotat: id factum eſt ab eo, cui vel cognitum non fuit, vel certe tunc in mentem non venit, etiam apud optimos Scriptores interdum unum verbum duobus nominibus adjungi, quorum tamen alteri tantum proprie conveniat. Sic apud Arrianum de exped. Alex. 7, 15, 5. *Ab Æthiopibus*

*quoque legati venerunt, & a Scythis Europam* *ıntibus, a Celtis etiam & Iberis, omnes amici*-*petentes*, ὧν τά τε ὀνόματα καὶ τὰς σκευὰς τότε τον ὀφθῆναι πρὸς Ἑλλήνων τε καὶ Μακεδόνων, *um nomina ac cultum tum primum Græci & Ma*-*ıes cognoverunt*. Hic non magis nomina, pici potuerunt, quam apud Lucam lingua iri. Aliud exemplum ex Homero habet ı, σῖτον καὶ οἶνον ἔδοντες. Itaque non opus verbo ἀνοίγεσθαι novam ex Hebræo idio-e tribuere notationem.

*Ibid.* v. 71. Σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν] Nomen ηρίας de iis dicitur, qui ab hoſtibus capti re-endi & in libertatem vindicandi ſunt, apud ƴbium pag. 695. ſub finem: *Romam ut ven*-, *rogare & orare legati Senatum*, μὴ φθονῆσαι ιαλωκόσι τὴν ΣΩΤΗΡΙΑΝ, ἀλλ' ἐάσαι τρεῖς μνᾶς τον καταβαλόντα ΣΩΘΗΝΑΙ πρὸς τοὺς ἀναγ-ις· τοῦτο γὰρ συγχωρεῖν ἔφασαν τὸν Ἀννίβαν δ' ἀξίους ΣΩΤΗΡΙΑΣ αὐτούς. *Ne captis redi-invideret: ſed ternas quemque drachmas pro ſe ve pendere, atque ad neceſſarios ſuos redire; per nibalem namque hoc licere ſibi affirmabant. dignos o qui in patriam reverterentur ipſos eſſe.*

*Ibid.* v. 78. ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, ἐπιφᾶναι] nslatio ab ortu lucis, de quo Polybius eodem do loquitur lib. 3. c. 11. ineunte: *At Varro poſte-ie*, ἄρτι τῆς κατὰ τὸν ἥλιον ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΕΠΙΦΑΙ-ΝΟΜΕΝΗΣ, ἐκίνει τὴν δύναμιν, *vix dum illuſcente*

Sole,

*Sole, copias eduxit.* Eadem verba exſtant pag. 892. lin. 10. Et pag. 495. lin. 6. a f. ἄρτι τῆς ἡμέρας ἐπιφαινούσης, *illuceſcente jam die.* Et pag. 745. τῆς δ' ἡμέρας ἐπιφαινομένης. pag. 878. lin. 8. a fine.

*Ibid.* τῦ κατευθῦναι τὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν) Liceat nobis poſt meſſem ſpicilegium agere in Xenophonte. Is ſimplex verbum εὐθύνειν plane hoc ſenſu habet in principio Cyropæd. lin. 30. *Omnia hæc armenta lubentius paſtoribus ſuis obœdire, quam homines magiſtratibus, reipſa perſpici putabamus.* Πορεύονταί τε γὰρ αἱ ἀγέλαι, ᾗ ἂν αὐτὰς ΕΥΘΥΝΩΣΙΝ οἱ νομεῖς, νέμονταί τε χωρία ἐφ' ὁποῖα ἂν αὐτὰς ἐφιῶσιν. *Nam pergunt armenta, quacunque paſtores ea dirigunt, atque illis in locis paſtum quærunt, in quæ ab ipſis dimittuntur.*

*Ibid.* v. 80. ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτῦ) Mirum ſane, a viro ſummæ diligentiæ, Matth. Polo in Synopſi ad hunc locum prætermiſſam eſſe Mart. Chemnitii & Er. Schmidii interpretationem longe elegantiſſimam. Quorum ille *usque ad diem* ἀναδείξεως, *hoc eſt*, inquit, *quo peculiari vocatione divinitus & publice eſſet renunciandus populo Iſraël, ad quod officium miſſus eſſet a Deo. Uſurpari enim hoc vocabulum, quando conſules antea creati, populo publice deſignantur & renunciantur, eruditi norunt. Et 3. Eſd. 1. de publicis officiis uſurpatur, ut c. 1. & 2. quando rex deſignatur: c. 8. quando judices conſtituuntur.* Quam ſententiam Schmidius exemplis confirmat ex Plutarcho, Dione, & Act.

I. 24.

I. 24. *ἀνάδειξον ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα, ὃν ἐξελέξω.* *Signo aliquo publice oſtende alterum ex his duobus, quem (ad Apoſtolatum) elegiſti*; quibus alia addi poſſunt ex Zoſimi lib. 1. pag. 638. lin. 3. *Macrinum præfectum prætorii milites, qui ad urbem erant,* ΑΝΑΔΕΙΚΝΥΣΙ *βασιλέα*, *Imperatorem dicunt.* Ibid. lin. 20. Ἀλέξανδρον ΑΝΕΔΕΙΞΑΝ *βασιλέα.* Et lib. 2. pag. 695. lin. 20. ΑΝΑΔΕΙΚΝΥΣΙ *Καίσαρα*, *Cæſarem declarat.* Et Polyb. lib. 13. cap. 4. pag. 938 lin. 10. a f. *ὧν προστάτην καὶ βασιλέα αὐτὸν* ΑΝΑΔΕΙΞΑΣ. *Horum ille patronum & regem quum ſe conſtituiſſet.* Idem verbum de electione LXX. Diſcipulorum Lucas X. 1. uſurpat, ut & Euſeb. lib. 1. cap. 10. in fine, & alibi ſæpiſſime de publica renunciatione. De verbo igitur non eſt dubium, quin, quod Schmidius ait, inter alia ſignificet, *electam* ad aliquod officium vel dignitatem, *perſonam publice deſignare, renunciare, præſentare.* Nec de nomine *ἀναδείξεως* dubitari poteſt. Quanquam enim in Lexicis citatur ſine exemplis, exſtat tamen in hac eadem ſignificatione apud Polybium lib. 15. cap. 24. pag. 992. lin. 11. a fine: *Tleopolemus & diem & horam deſignavit, qua ſit diadema aſſumpturus. Quibus de rebus non ſibi credere illos jubebat, ſed iis qui rei veritatem noſſent, & qui ex ipſo negotio jam venirent. Simul hæc locutus, Critolaum induxit, qui aras etiam ſibi viſas diceret, in eam rem ſtructas;* *καὶ τὰ θύματα παρὰ τοῖς πλήθεσιν ἑτοιμαζόμενα πρὸς τὴν τοῦ διαδήματος* ΑΝΑΔΕΙΞΙΝ, *& paratas a multitudine victimas, ad ſolemnia diadematis aſ-*

*ſumti agitanda.* Bene igitur Schmidius: *ἡμέρα ἀναδείξεως eſt dies ille, quo Johannes officium ſuum aggreſſus eſt, vocans ad pænitentiam, Meſſiam jamjam præſentem indicans, & Baptismi Sacramento divinitus ſibi injuncto, ſeſe publice omnibus nova illa Ceremonia præſentans;* uti nempe Tlepolemus diademate aſſumendo regem ſe omnibus oſtenſurus, regnumque auſpicaturus erat.

Cap. II. 1. *δόγμα*) Satis conſtat, *δόγμα* hic & Act. XVII. 7. eſſe *ſententiam* ſive *decretum* Principis. Quia tamen Henr. Stephanus in Theſauro gr. Lingv. non niſi unicum exemplum ex Herodiano profert, & ſtatim ſubjungit: *Sed de placitis philoſophorum potius dicitur*: ne quis putet, raram eſſe illam alteram ſignificationem; aliquot loca allegemus ex Polyb. pag. 14. lin. 7. *κυρωθέντος τοῦ* ΔΟΓΜΑΤΟΣ *ὑπὸ τοῦ δήμου*, *qua ſententia plebiſcito confirmata.* Pag. 410. lin. 16. a fine: *προθέμενοι τὰς προειρημένας αἰτίας ἐν τῷ* ΔΟΓΜΑΤΙ; *ſuperioribus omnibus belli cauſſis in prima parte decreti commemoratis.* Item pag. 411. lin. 6. & lin. 4. a f.

*Ibid. πᾶσαν τὴν οἰκουμένην*) Jam Polybius de Romanorum imperio interdum ita loquitur, quaſi illud totum terrarum orbem complexum fuerit, cum tamen nondum tam late pateret, quam poſtea naſcentis Salvatoris noſtri tempore. Sic ſcribit lib. 6. cap. 48. extremo, pag. 686. lin. 8. a f. *Ρωμαῖοι δὲ τῶν Ἰταλιωτῶν αὐτῶν*

ἐπι-

λαβόμενοι δυναστείας, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ΠΑΣΑΝ ἑαυτοῖς ἐποιήσαντο ΤΗΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΝ. *At ani populorum ipſius Italiæ dominationem ſemel i, brevi tempore totum orbem terrarum ſui juris unt.* Lib. 8. cap. 4. pag. 714. lin. 11. a f. dici- ortuna opus maxime admirabile perfeciſſe, nempe, τὸ πάντα τὰ γνωριζόμενα μέρη τῆς οἰκης, ὑπὸ μίαν ἀρχὴν καὶ δυναστείαν ἀγαγεῖν, ότερον οὐχ εὑρίσκεται γεγονός. *Ut omnes orbis rum cognitas ad hanc diem partes uni imperio ac natui ſubjiceret: quod nunquam antea factum nitur.* Lib. 15. cap. 9. pag. 972. lin. 2. de lio, quod Hannibal & Scipio commiſſuri it, *Non Africam duntaxat vel Europam in pote- ſua erant habituri; qui victores ab ea pugna diſcent;* ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς οἰκουμένης, νῦν πέπτωκεν ὑπὸ τὴν ἱστορίαν. ὃ καὶ συνέβη θαι μετ' ὀλίγον. *Verum & cæteras quoque or- errarum partes, quotquot hactenus in notitiam inum venerunt. Quod quidem non multo poſt fieri igit.* Eodem modo Dionyſius Halicarnaſſis affirmat, univerſam terram habitabilem erio Romano ſua ætate paruiſſe, lib. 1. pag. 3. 16. ἡ Ῥωμαίων πόλις ἁπάσης ἄρχει γῆς, ὅση μὴ ἀβατός ἐστιν, ἀλλ' ὑπ' ἀνθρώπων κατοικεῖται. *manorum civitas imperat per cunctas terræ plagas, quidem inacceſſæ non ſunt, ſed habitantur ab hoibus.* Sed levitatem hanc vocat Caſaubonus Polyb. pag. 2. lin. 5. quam ipſe olim jam caſti- it. Polybii vero ſui verba ita interpretatur, pterea eum dicere univerſum orbem terra-

rum imperio Romano ſubjectum, quod omnibus Europæ, Aſiæ, Africæ populis, qui alicujus erant nominis, expreſſa fuerit impotentiæ confeſſio: jamque eo res redierit, ut e notioribus tunc gentibus nulla eſſet, quæ ex æquo cum populo Rom. agere auderet; omnes Reges, omnes civitates bene ſecum agi putarent, ſi precaria libertate frueerentur. Sed annon eadem ratione etiam Dionyſius defendi poteſt, & quidem multo verius, quam Polybius, qui ſane non minus diſertis verbis l. c. lib. 6. cap. 48. univerſi orbis imperium Romanis tribuit, cum tamen tunc temporis plurimæ gentes nondum eſſent a Romanis ſubactæ, quæ Dionyſii ætate in eorum erant ditione. Nam quod Polybius alibi moderatius loquitur, idem facit Dionyſius pag. 3. lin. 41. ἔθνος δὲ οὐδὲ ἕν, ὡς εἰπεῖν, ἐστιν, ὃ περὶ τῆς κοινῆς ἡγεμονίας, ἢ τοῦ μὴ ἄρχεσθαι, πρὸς αὐτὴν διαφέρεται. *Nec eſt ulla gens (ut ita dicam) quæ non agnoſcat univerſorum dominam, aut detrectet ejus imperium.* Nam dum ait: ὡς εἰπεῖν,) quæ Latinus interpres non recte vertit *ut breviter dicam*) ſatis indicat, ad vivum hæc reſecanda non eſſe. Utuntur enim Græci iſta formula, quoties aliquid minus proprie accipi, & quodammodo tantum vere dictum intelligi volunt. Et ita Polybii quoque verba reſtringenda eſſe, declarant alia ejusdem auctoris loca; quæ interpretatio multo eſt ſimplicior, &, ut arbitror, verior quoque, quam iſta Caſauboni. Sic enim pag. 1. lin. 5, Polybius ait, *ſub unius Po. Ro. imperium*

*fuiſſe*

*fuiſſe redactum* σχεδὸν ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην, *univerſum prope orbem terrarum.* Et pag. 3. lin. 6. Ῥωμαῖοί γε μὴν, οὔτινα μέρη, σχεδὸν δὲ πᾶσαν πεποιημένοι τὴν οἰκουμένην ὑπήκοον αὐτοῖς. *Romani, non partibus ſolummodo aliquot, ſed univerſo fere terrarum orbe in jus ditionemque ſuam coacto.* Interdum ſimpliciter dicit τὸ οἰκουμένης imperium penes Romanos eſſe, ut pag. 1135. lin. 14. & pag. 1446. lin. 10. a fine. Puto autem Caſaubonum propterea ſeveriorem fuiſſe judicem in Dionyſium Halicarnaſſenſem, quod hic iniquior fuerit in Polybium, eumque aliquoties reprehendat, cui Caſaubonus primas inter Hiſtoricos tribuit partes. Cæterum incuſant hoc loco nonnulli Lucæ interpretes faſtum Romanorum, quaſi univerſi orbis dominium ſibi arrogarint. Quod non improbabile videri poſſet, ſi quis Latinorum tam magnifice loqueretur. Apud Polybium vero unde talis ſuſpicio? Neque ex levitate Græcorum id factum arbitror, Romanis, rerum Dominis, adulantium, ſed ex vulgi potius arbitrio, minus accurate & hic, ut alias ſæpe, loquentis, & πᾶσαν οἰκουμένην dicentis pro magna ejus parte. Aut ſi qua omnino ratio huic locutioni aſſignanda ſit, crediderim, Polybium & Dionyſium eo conſilio id feciſſe, ut hoc æquiore animo Græci imperium Romanorum paterentur. Certe utrique hoc fuit propoſitum, perſuadere Græcis, ut jugum potentiæ Romanæ ferrent non gravate. Ita enim Polybius ſcribit lib. 3. cap. 4. pag. 223. lin. 4. ex ſua hi-

hiſtoria manifeſtum fore omnibus, πότερα φευκτὴν, ἢ τοὐναντίον αἱρετὴν εἶναι συμβαίνει τὴν Ρωμαίων δυναστείαν, hoc eſt, *utrum Græci occaſionem haberent detrectandæ Romanorum dominationis, an potius in illa acquieſcendi.* Vide Comment. Caſauboni ad pag. 2. lin. 4. Idem præ ſe fert Dionyſius initio Antiquit. Roman. pag. 5. *Nec, quantum potero, quidquam memorabile omittam: ut noſtri homines tandem veritate cognita, dignam tali civitate exiſtimationem concipiant: niſi forte in eam iniquo penitus & efferato ſunt animo; nec moleſte ferant, juſto ſe imperio ſubditos.* Cum vero talis cauſſa nulla fuerit Lucæ, cur πᾶσαν οἰκουμένην Cæſaris Auguſti diceret: ſtatuendum eſt, eum more vulgi locutum, & πᾶσαν οἰκουμένην vocaſſe omnem Romanæ ditionis orbem. Quem deinde morem imitata quoque eſt Eccleſia, appellando Concilia Oecumenica.

*Ibid.* v. 12. τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον) Frequens ellipſis verbi ſubſtantivi in hoc loquendi genere apud Polybium. Sic pag. 431. lin. 10. a f. σημεῖον δὲ τοῦ μέλλοντος. Pag. 434. lin. 3. σημεῖον δὲ τούτου. It. pag. 692. lin. 18. pag. 790. lin. 15. μέγιστον δὲ τούτου σημεῖον. It. pag. 1472. lin. 17. pag. 1486. lin. 4. Arrianus plenius de exp. Alex. 5, 1, 10. *Quod vero a Libero Patre ædificata ſit,* καὶ τόδε σοι γενέσθω τεκμήριον, *hoc etiam tibi documento ſit.*

*Ibid.* v. 15. οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες) Pleonaſmus τοῦ ἀνθρώπου Græcis non infrequens. Arrian.

n. exped. Alex. 2, 7, 7. ΔΟΥΛΟΙΣ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ ...θέρυς ἐς χεῖρας ἥξειν, *liberos homines cum ſer-* *conflicturos.* Indic. 29, 6. ἔνθα ΝΟΜΑΔΕΣ τινὲς ...ΘΡΩΠΟΙ ᾤκεον, *quem locum quidam paſtores in-* *...bant.*

*Ibid.* v. 16. ἀνεῦρον) Optime *Chemnitius* no... r verbi hujus vim explanat in Harmonia pag. ... *Quod vero Lucas non ſimpliciter dicit*: invene... nt, *ſed ἀνεῦρον, vult intelligi, factam eſſe in civi-* *e Bethlehem a paſtoribus diligentem inquiſitionem.* *illa nocte puerpera aliqua in ſtabulo peperiſſet, &* *infans aliquis recens natus in praſepi reclinatus* *eret. Et poſt diligentem inquiſitionem, ita invene-* *...t, ſicut Angelus dixerat.* Nam ἀνευρίσκειν eſt *...igenter inquirere,* ἀνευρεῖν autem *diligenter inqui-* *...m invenire.* Arrian. Epict. lib. 2. cap. 11. pag. ... lin. 13. καὶ διατί ὐ ζητῦμεν αὐτὸν καὶ ΑΝΕΥ-...ΚΟΜΕΝ, καὶ ΑΝΕΥΡΟΝΤΕΣ λοιπὸν ἀπαραβά-... χρώμεθα; *Quare ergo non quærimus illam nor-* *...m & inveſtigamus, & quando invenimus deinde* *... transgreſſione ea utimur?* Ita κτάομαι *acquiro*, ...κτημαι *acquiſitum poſſideo.* Conf. Act. XXI. 4.

*Ibid.* v. 19. συνετήρει] Exſtat hoc verbum ...dem ſenſu apud Polybium pag. 1293. lin. 7. a f. ... σύγκλητος διακύσασα τῶν κατηγορύντων, ... ἀπέρριπτε τὰς διαβολὰς, ὔτ' ἐξέφαινε τὴν ...τῆς γνώμην, ἀλλὰ ΣΥΝΕΤΗΡΕΙ παρ' ἑαυτῇ, δια-...ῦσα καθόλυ τοῖς περὶ τὸν Εὐμένη καὶ τὸν Ἀντίο-... *His auditis Senatus, neque criminationes re-*

*ſuit, neque mentem aperuit ſuam, ſed clam apud ſe habuit; Eumeni atque Antiocho in omnibus rebus diffidens.*

*Ibid.* v. 29. ἀπολύεις) Ad eum fere modum etiam Epictetus de morte loquitur lib. 1 cap. 9. pag. 42. lin. 8. a f. Ἄνθρωποι, ἐκδέξασθε τὸν θεὸν, ὅταν ἐκεῖνος σημήνῃ καὶ ΑΠΟΛΥΣΗ ὑμᾶς ταύτης τῆς ὑπηρεσίας, τότ' ΑΠΟΛΥΕΣΘΕ πρὸς αὐτόν. *Homines, exſpectate Deum; quando ille ſignificaverit ac dimiſerit vos ab hoc miniſterio, tunc diſcedite ad ipſum.* Et Ælianus Var. Hiſt. lib. 13. cap. 20. dicit ἀπολύεσθαι τοῦ ζῆν pro *mori.* Polyb. pag. 263. lin. 20. εἰς τὴν οἰκίαν ΑΠΕΛΥΣΕ, *domum quemque ſuam dimiſit.*

*Ibid.* v. 38. ἀνθωμολογεῖτο] Vox hæc, qvæ in N. T. eſt τῶν ἅπαξ λεγομένων, multis locis occurrit apud Polybium, ſed in ſignificatione *confitendi* & *conſentiendi*, atqve *conveniendi inter ſe de re aliqva*, qvæ huic loco non convenit. Qvare hic potius conſulendi & ſeqvendi ſunt LXX. interpretes, qvibus hoc verbum notat *laudare*, Esdr. III, 11. Pſ. LXXIX. 14. ut ἀνθωμολογεῖτο hic idem ſit qvod ſupra v. 28. εὐλόγησε, & ἐξομολογεῖσθαι Matth. XI. v. 25. & ὁμολογεῖν Hebr. XIII. 15. ita tamen ut vim ſuam non amittat præpoſitio ἀντὶ, ſed intelligatur Anna idem feciſſe qvod Simeon, eiqve in celebranda laude divina qvaſi reſpondiſſe. Fateor qvidem, ἀνθομολογεῖσθαι ſæpe nihil amplius, qvam ὁμολογεῖν

γεῖν ſignificare; attamen cum hic Simeoni ὁμολογῦντι ſocia adjungatur Anna ἀνθομολογυμένη, qvis particulam ἀντὶ ſupervacaneam eſſe credat? Nam & in illa altera ſignificatione apud Polybium interdum ſimplicis notionem habet, interdum compoſiti. Poſterioris exemplum perſpicuum eſt lib. 10. cap 42. pag. 859 lin. 13. a f. τῦτο δ' ἔςαι χάριν τῦ Διὰ ταύτης τ̃ πυρσείας αὐτοῖς ΑΝΘΟΜΟΛΟΓΗΣΑΣΘΑΙ, διότι προσέχυσι. *Id autem ea propter facient, ut ex ejusmodi facum elevatione liqvido conſtet inter ipſos, animum advertere utrumque.* Qvin imo in cæteris qvoqve exemplis pleriſqve aliqva vis præpoſitionis deprehendetur, licet non ita manifeſta. Ut pag. 617. lin. 20. a f. ΑΝΘΟΜΟΛΟΓΗΣΑΜΕΝΟΙ πρὸς σφᾶς ὑπὲρ τῶν κατὰ μέρος. *Poſtquam de ſingulis conditionibus inter ipſos convenißet.* Pag. 932. lin. 8. a f. *Quod autem hiſtoria ardua cumprimis res ſit,* αὐτὸν ΑΝΘΟΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΝ εὐχερὲς παρέχεσθαι τὸν Τίμαιον, *confitentem ipſum Timaeum exhibere facile eſt.* Pag. 985. lin. 1. Senatus legatos miſit τὺς ΑΝΘΟΜΟΛΟΓΗΣΟΜΕΝΟΥΣ περὶ τύτων, *qui in propoſitas leges pacis conſentirent.* Pag. 1242. lin. 8 a f. πᾶσι τοῖς εἰρημένοις ἀνθωμολογήσατο, *omnibus quæ dixerat eſt aſſenſus.* Pag. 1321. lin. 6. a f. ὧν ἀνθομολογησαμένων, *quorum ubi conſentiens eorum orationi teſtimonium eſt auditum.* Dicitur quoque de reis, facinus, cujus arguuntur, confitentibus pag. 994. lin. 17. & pag. 1448. l. 4. a f. & pag. 1324. lin. 14. a f. In quibus omnibus, ut & pag. 558. lin. 9. & pag. 847. lin. 19. a f. non plane nulla vis

eſt præpoſitionis ἀντὶ, quam in Luca negat eſſe *Grotius*.

*Ibid.* v. 40. χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ᾽ αὐτό.] Sic Act. IV. 33. χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. Alii legunt ἐπ᾽ αὐτῷ, ne ſic quidem male, cum apud alios Scriptores reperiatur χάρις ἔπεστιν αὐτῷ, quod idem eſt ac χάρις ἐστὶν ἐπ᾽ αὐτῷ. Ita Plutarch. de anim. prud. τοῖς αὐτοφυέσι καὶ τοῖς ἀδιδάκτοις γνωρίσμασιν ὅση μοῦσα καὶ ΧΑΡΙΣ ΕΠΕΣΤΙΝ. Et Polyb. lib. 4. cap. 77. pag. 472. lin. 27. *Enimvero non eſt facile regem invenire, majoribus a natura dotibus ad parandum imperium neceſſariis ornatum*; καὶ γὰρ ἀγχίνοια, καὶ μνήμη, καὶ ΧΑΡΙΣ ΕΠΗΝ ΑΥΤΩ διαφέρουσα· πρὸς δὲ τούτοις, ἐπίφασις βασιλικὴ καὶ δύναμις· τὸ δὲ μέγιστον, πρᾶξις καὶ τόλμα βασιλική. *Nam & ſollertia mentis, & memoria, & venuſtate eximia præſtabat: accedebat eo vultus ſpeciesque regia & quædam majeſtas: ſupra omnia erat navitas & audacia bellica.* Ubi quod ab interprete χάρις vertitur venuſtas, nimis id quidem anguſtum eſt, quin imo plane incongruum: Venuſtas enim in mulieribus laudatur, viros alia quædam pulchritudo decet, quam Cicero formæ dignitatem vocat offic. l. 1. c. 36. Cornel. Nep. 11, 3, 1. imperatoriam formam, Plinius Paneg. cap. 4. dignitatem oris, Polybius hoc loco ἐπίφασιν βασιλικήν. χάρις autem complectitur non tantum corporis pulchritudinem, ſed etiam ſuavitatem oris atque orationis, ut Luc. IV. 22. Epheſ. IV. 29. Coloſſ. IV. 6. quomodo

modo & Petronius loquitur, Satyr. p. 65. *Hæc ipſa cum diceret, tanta gratia conciliabat vocem loquentis.* Unde apud Plutarchum in Alcibiade ἡ τȣ̃ λόγȣ χάρις dicitur pro *eloquentia.* Complectitur præterea affabilitatem, humanitatem, morum elegantiam atque moderationem omnium dictorum & factorum, decorum in geſtibus motibusque corporis elucens, omnia denique, quæ vel oculis vel auribus cum jucunditate quadam percipiuntur, & ad eum amandum, in quo illa ineſſe cernimus, nos impellunt. Epictetus vocat χάριν φυσικὴν apud Arrianum lib. 3. c. 22, pag. 355. lin. 8. a fine: δεῖ δὲ καὶ ΧΑΡΙΝ ΠΡΟΣΕΙΝΑΙ πολλὴν φυσικὴν τῷ Κυνικῷ. *Oportet vero etiam gratiam magnam naturalem inſitam eſſe Cynico.* Nos diceremus Annehmlichkeit. A qua nequaquam pulchritudinem excludimus, ſed uti cum Theologo ſummo *Joanne Fechtio*, Præceptore & Patrono noſtro venerando ſtatuimus, eam in Chriſto tantam fuiſſe, ut *efficaciſſima fuerit ad demerendum ſibi hominum amorem*, in *exercitatione* lectu ſuaviſſima *de forma faciei Chriſti* pag. 393. ſub. fin. ita eandem quoque verbo *gratiæ* vel maxime ſignificari exiſtimamus. Id igitur verbum hoc valet: Gratum atque jucundum omnibus, quibuscum vixerit, puerum hunc fuiſſe. Quia vero Dei nomen additur, ſumma & divina intelligitur gratia, quam Deus huic puero peculiariter largitus erat, ut omnes in amorem ſui alliceret, & vere in eum caderet, quod iſte de ſe falſo prædicat apud Comicum Eun. 3, 1, 5. *eſſe*

*iſtuc*

*iſtud datum ipſi, ut eſſent grata, quæ faciebat, omnia;* Er hatte die Gnade von GOtt. Ita terror Dei 1. Sam. XIV. 15. ſopor Domini 1. Sam. XXVI. 21. dicitur, quia a Deo eſſet immiſſus; & Act. VII. 20. Moſes vocatur ἀστεῖος τῷ Θεῷ, quia divino munere hanc dotem acceperat, qua filiæ Pharaonis tantopere placebat, ut eum ſibi filii loco eſſe cuperet. De cujusmodi loquendi generibus vide *Glaſſii* Gr. Sacr. p. 62. & ſeqq. Et ita hunc locum exponunt quoque Theologi noſtrates, *Chemnitius* in Harm. pag. 140. & *Winckelmannus* Comm. in Lucam.

*Ibid.* v. 44. ἐν τῇ συνοδίᾳ] *in comitatu* una iter facientium. Arrian. diſſert. Epict. lib. 3. pag. 418. lin. 6. a fine: *Viatores paulo cautiores idem faciunt. Infeſtari viam latrociniis ſi quis illorum audierit, iter ſolus non audet ingredi,* ἀλλὰ περιέμεινε ΣΥΝΟΔΙΑΝ ἢ πρεσβευτοῦ, ἢ ταμίου, ἢ ἀνθυπάτου· καὶ προσκατατάξας ἑαυτὸν, παρέρχεται ἀσφαλῶς, *ſed exſpectat comitatum vel legati, vel quæſtoris, vel proconſulis; iisque ſe adjungens tuto carpit iter.*

*Ibid.* ἦλθον) *iverunt, profecti ſunt.* Recte *Beza*, Apparet, inquit, ἔρχεσθαι poſitum eſſe pro ἰέναι, id eſt, *iter facere.* Sic enim Arrian. de exped. Alex. 3, 21, 5. ΕΛΘΩΝ δὲ τὴν νύκτα ὅλην. *Tota itaque nocte continuato itinere.* Et 4, 29. 3. & Indic. 26, 6. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίην καταίρουσιν ἐς Κόλτα, σταδίους ΕΛΘΟΝΤΕΣ διηκοσίους. *Poſtridie in Colta ve-*

*venerunt*, *CC ſtadiis emenſis.* Sic & 6, 24, 3. *Alexandrum vero non ignorata ejus itineris difficultate,* ταύτῃ ΕΛΘΕΙΝ, *illac profectum.* Et 7, 10, 13. Conf. Annot. Xenoph. ad Joh. VI, 17.

*Ibid.* ἡμέρας ὁδὸν) Subaudiendum μιᾶς. Notus mos itinerum ſpatia & locorum intervalla dierum numero notandi. Polyb. pag. 739, lin. 10. Ἀπεῖχε δὲ τῷ ςρατοπέδῳ ΤΡΙΩΝ ΗΜΕΡΩΝ ΟΔΟΝ τῆ Τάραντ☉. *Diſtabant autem ejus caſtra a Tarento dierum trium iter.* Sic etiam pag. 809. lin. 23. & pag. 855. lin. 8. a fine. Arrian. exp. 3, 19, 8. 3, 20, 2.

Cap. III. 5. ἔςαι τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν,) Subaudiendum ὁδὸν, uti apud Arrianum etiam de exp. Alex. 3, 7, 6. ἐκ ΕΥΘΕΙΑΝ δὲ ἐπὶ Βαβυλῶν☉ ἦγεν, ἀπὸ τῆ Ευφράτε ὁρμηθεὶς· ὅτι ΤΗΝ ΕΤΕΡΑΝ ἰόντι, εὐπορώτερα τὰ ξύμπαντα τῷ ςρατῷ ἦν. *Neque vero recta via ab Euphrate movens Babylonem contendit, quod alia via ad exercitum ducendum commodior eſſet.* Et 6, 28, 1. τὴν διὰ Καρμανίας ἦγεν, ſcil. ὁδόν. & v. 12. nec non 6, 29, 1. Plura exempla vide apud. Lamb. Bos de Ellipſ. Græcis ſub voce ὁδός.

*Ibid.* v. 13. πράσσετε] Verbum hoc, qvod ex Xenophonte jam oſtendimus, de qvibusvis pecuniarum exactionibus dicitur; peculiariter vero tribuitur hoc loco vectigalibus, uti & apud Polybium lib. 4 cap. 47 pag. 437, lin. 3. Μεγάλης

δὲ

[illegible] τ' ἀλυσιτελείας καὶ δυσχρηστίας πάν[illegible] [illegible] ΠΡΑΤΤΕΙΝ τοὺς Βυζαντίους τῶν ἐξαγο[illegible] [illegible] εἰς τὸν Πόντον, ἀπηνήγοντο. *Usurpabant Byzan[illegible] tii Pontica merces vectigal pendere cogebant, [illegible] omnes ex ea re damnum ingens atqve incommodum ſentire, facinusqve indignum dicere.* Et cap. 52. pag 442. lin. 10. a f. Βυζαντίους μὲν, μηδένα ΠΡΑΤΤΕΙΝ τὸ διαγώγιον τῶν εἰς τὸν Πόντον πλεόντων. *Ne Byzantiorum populus portorii nomine qvicqvam ab ullo eorum exigeret, qvi in Pontum navigant.* Qvare qvod Camerarius ait, plenam orationem eſſe πράσσειν χρήματα, adducto Xenophontis loco, mallem ego ex Polybii verbis modo allegatis τέλος πράττειν, qvod magis etiam proprium eſt publicanis. Unde Chemnitius, *Convenit b[illegible]*, inqvit, *cum Paullo Rom. XIII. 7. de ſolvendis vectigalibus & tributis.*

*Ibid.* v. 14 Μηδένα διασείσητε) Dudum interpretes ad h. l. docuere, διασείειν eſſe *terri[illegible] re metu alteri aliqvid extorqvere.* Qvod crimen *concuſſionem* vocant JCti. Utitur hoc verbo Polybius de Philippo Macedonum Rege, qvem narrat liberos maritosque metu coegiſſe, ut ſtupro coire cum ipſorum matribus & uxoribus paterentur, in Excerptis de virtut. & vit. pag 1390. lin. ult. *Neque jam mulieres viduas ſollicitabat, aut maritas; ſed ſi qua oculis placuerat, pro imperio ad ſe evocabat. Quæ non illico paruiſſent, [illegible] contumeliam faciebat, pro ædibus earum comeſſabundus.* καὶ τῶν μὲν τοὺς υἱεῖς, τῶν δὲ τοὺς ἄνδρας

ἀνα-

καλῦμενος ἐπὶ προφάσεσιν ἀλόγοις ΔΙΕΣΕΙΕΝ, πολλὴν ἀσέλγειαν ἐναπεδείκνυτο καὶ παρανομί-ν. *Atque harum quidem liberos, harum viros tos varia cauſatus territabat, maximamque im-entiam ac libidinem oſtentabat.*

*Ibid.* ὀψωνίοις ὑμῶν) Quid opſonii appel-one intelligatur omnes norunt. Hic autem ſtipendio militari accipitur, quia non modo unia, ſed etiam cibaria militibus dabantur. yb. lib. 6. ὀψώνιον δ' οἱ μὲν πεζοὶ λαμβάνουσι μέρας δύο ὀβολούς· οἱ δὲ ταξίαρχοι διπλοῦν· ἱππεῖς δραχμήν· σιτομετροῦνται δ' οἱ μὲν πε-, πυρῶν, Ἀττικοῦ μεδίμνου δύο μέρη, μάλιστα ς. οἱ δ' ἱππεῖς κριθῶν μὲν ἑπτὰ μεδίμνους εἰς μῆνα, πυρῶν δὲ δύο. Τῶν δὲ συμμάχων οἱ μὲν οἱ τὸ ἴσον, οἱ δ' ἱππεῖς πυρῶν μὲν μέδιμνον ἕνα τρίτον μέρος, κριθῶν δὲ πέντε. δίδοται δὲ τοῖς συμμάχοις τοῦτ' ἐν δωρεᾷ· τοῖς δὲ Ῥωμαίοις τοῦ σίτου καὶ τῆς ἐσθῆτος, κἄν τινος ὅπλου προσδεη-σι, πάντων τούτων ὁ ταμίας τὴν τεταγμένην τι-ν ἐκ τῶν ὀψωνίων ὑπολογίζεται. Id eſt, *Sti-dium accipiunt pedites, obolos duos ſingulis diebus: ſtores ordinum, duplum: equites drachmam. Tri-tum autem datur peditibus, Attici medimni ex tribus e circiter partes: equitibus hordei ſeptem medimni, ualis menſibus, tritici, duo. Sociis, pediti æqua tio: equiti, tritici medimnus & tertia pars: hordei inque medimni: daturque id ſociis muneri: ſed manis, ſi frumento, veſte, aut armis aliquibus erint, quæſtor conſtitutum earum omnium rerum pre-*

*pretium ex eorum ſtipendiis ſubducit.* Hæc ille, ex quibus intelligi poteſt, quæ fuerit olim ipſorum quoque militum Romanorum frugalitas. Nam drachma circiter tribus aſſibus regiis & ſemiſſe, obolus ſeptem denariolis, medimnus ſex modiis Romanis Budæi calculo æſtimatur. Hæc *Beza* ex Polybio noſtro, in quo iſta habentur lib. 6. cap. 37. pag. 673.

*Ibid.* v. 20. Προσέθηκε) Scelera ſcelere auxit. Quo ſenſu idem verbum & in Polybio exſtat pag. 1265. lin. 9. a fine. Τούτων δ' ἑξῆς τὰ συνεχῆ ἐξειργάζοντο, καὶ ΠΡΟΣΕΤΙΘΕΣΑΝ, ποιοῦντες ἀναπολόγητον τὴν ἁμαρτίαν. *Secundum hæc etiam reliqua convenienter iſtis adminiſtrarunt, tandemque peccata peccatis adeo cumularunt, ut excuſationi nullus relinqueretur locus.*

*Ibid.* v. 25. υἱὸς Ἰωσὴφ, τοῦ Ἡλὶ,] *filius Joſeph, qui* Joſeph *fuit filius Heli.* Ita enim Græci loquuntur in genealogiis recenſendis. Ut Polyb. lib. 4. cap. 35. pag. 423. lin. 7. ζῶντος δὲ Ἱππομέδοντος ἀκμὴν, ὃς ἦν υἱὸς Ἀγησιλάου ΤΟΥ Εὐδαμίδου. *Hippomedonte quoque ipſo adhuc vivente, Ageſilai filio & Eudamidæ nepote:* Ibid. lin. 7. Ἀγησίπολιν, ὄντα μὲν παῖδα τὴν ἡλικίαν, υἱὸν δὲ Ἀγησιπόλιδος ΤΟΥ Κλεομβρότου. *Ageſipolim, ætate quidem puerum; ſed filium Ageſipolidis, cui Cleombrotus pater.* Arrian. exped. Alex. 1, 16, 5. Ἀρβουπάλης ὁ Δαρείου ΤΟΥ Ἀρταξέρξου παῖς. *Arbupales Artaxerxis ex Dario nepos.*

Cap.

Cap. IV. v. 18. *τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν*, ) Συντρίβεσθαι accipitur pro *dolore & triſtitia veluti conteri & contundi*, apud Polybium pag. 1220. lin. penult. *Callicrates ubi in Achajam eſt reverſus, metum P. R. omnibus incutere, & renunciatione legationis ſuæ omnes terrere*, καὶ ΣΥΝΤΡΙΨΑΣ τοὺς ὄχλους, *univerſæ denique multitudinis animos dejicere*. Et pag. 1266. lin. 20. *Et lemborum adventus, & numerus ingens occiſorum equitum, & Gentii tranſitus ad Perſei partem*, ΣΥΝΕΤΡΙΒΕΝ αὐτοὺς, *animos illi dejiciebant*. Item pag. 1298. lin. 10. *Cæterum ubi per Græcorum civitates reſponſum illud eſt vulgatum, quod Achæis dederant Romani ſuper illis qui accuſati fuerant*, τὰ μὲν πλήθη ΣΥΝΕΤΡΙΒΗ ΤΑΙΣ ΔΙΑΝΟΙΑΙΣ· καί τις οἷον ἀπελπισμὸς ὑπέδραμε τοὺς ἀνθρώπους, *vulgo omnium dejecti ſunt animi, deſperatione quadam mentes invadente*. Pag. 1130. med. ΣΥΝΤΡΙΒΕΙΣ ΤΗ ΔΙΑΝΟΙᾼ, καὶ δυσελπίσας, *fractus animo, & deſperans rebus ſuis*.

*Ibid.* κηρύξαι ) Polyb. pag. 585. lin. 3. ΚΗΡΥΞΑΝΤΕΣ τοῖς δούλοις ἐλευθερίαν, *ſervis ad libertatem vocatis*.

*Ibid.* ἀποστεῖλαι ) Polyb. lib. 5. cap. 10. pag. 500. lin. 17. a f. χωρὶς λύτρων ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΣ τοὺς αἰχμαλώτους, *cum captivos gratis dimiſiſſet*.

*Ibid.* v. 27. ἐπὶ Ἐλισσαίου ) Ita Epictetus dicit ἐπ' ἐμοῦ *meo tempore, cum ego illic eſſem*, lib. 3. cap. 23. pag. 365. lin. 6. a f.

Cap. V. 8.) Προσέπεσε τοῖς γόνασι] Arrian. Indic. 36, 1. πίπτει αὐτῷ πρὸς τὰ γόνατα, ei ad genua provolvitur.

Ibid. v. 9. συνέλαβον] Verbum hoc in genere ſignificat comprehendere ſive capere. Arrian. de exped. Alex. 3, 21, 6. Δαρεῖον δὲ πυνθάνεται, αὐτὸν μὲν ΣΥΝΕΙΛΗΜΜΕΝΟΝ ἄγεσθαι ἐφ' ἁρμαμάξας. De Dario certior factus eſt captivum illum in curru portari. It 6, 29, 4. & 7, 4, 1. ΣΥΛΛΑΒΩΝ ἀπέκτεινε, comprehenſos necavit. Speciatim dicitur de captura piſcium ſive margaritarum, Indic. 8, 12. Regem ſuum etiam aut reginam margaritas habere, ut apes: καὶ ὅστις μὲν ἐκεῖνον κατ' ἐπιτυχίην ΣΥΛΛΑΒΟΙ, τοῦτον δὲ εὐπετέως περιβάλλειν καὶ τὸ ἄλλο σμῆνος τῶν μαργαριτῶν. Ac ſi forte contingat regem capi, reliquum etiam margaritarum examen celeriter ab eodem circumcingi.

Cap. VI. 22. ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν) Ut ὀνειδίζειν eſt probare jacere in præſentes: ita ἐκβάλλειν τὸ ὄνομα ὡς πονηρὸν fortaſſe eſt abſentium nomina, tanquam peſſimorum hominum, abominari, eaque non niſi cum execratione quadam appellare. Notat enim ἐκβάλλειν inter alia rejicere, reprobare, aſpernari, apud Polybium lib. 1. cap. 14. pag. 18. lin. 22. ἐν μὲν οὖν τῷ λοιπῷ βίῳ τὴν τοιαύτην ἐπιείκειαν, ἴσως οὐκ ἄν τις ΕΚΒΑΛΟΙ. Sane quidem in cæteris vitæ partibus ejusmodi æquus animus non ſit fortaſſe aſpernabilis. Grotius interpretatur, abſentium nomen, ut improborum hominum, differre rumoribus, per He-

raiſmum ex Deut. XXII. 19. Sed nihil in
mvis partem affirmare auſim, cum neque in
teronomio, neque in Polybio totum hoc lo-
ndi genus exſtet. Neque enim exiſtimo,
ujusmodi vulgaribus ſermonis formulis,
lis hæc fuiſſe videtur, judicandam eſſe ſen-
iam ex ſingularum vocum ſignificatione, ſed
ommuni loquentium uſu.

*Ibid.* v. 37. μὴ κρίνετε καὶ ἐ μὴ κριθῆτε.) Κρί-
αι Arriano dicuntur, de quibus in judicio
ur; κατακρίνεσθαι qui condemnantur, diſ-
. Epict. lib. 1. cap. 1. ſub fin. *Agrippino nun-*
*atur*, ὅτι ΚΡΙΝΗ ἐν συγκλήτῳ, *de te agitur in*
*itu.* Paulo poſt: λέγει τις αὐτῷ, ἔλθ᾽ ὅτι κα-
ίκρισαι. *Dicit ei quis: abi, quoniam damnatus es.*

*Ibid.* v. 40. κατηρτισμένος) *perfectus.*
o ſenſu eſt apud Polybium lib. 5. cap. 2. pag.
). lin. 9. Ἠθροισμένων δὲ τῶν πλοίων, καὶ τῶν
κεδόνων ἤδη ταῖς εἰρεσίαις ΚΑΤΗΡΤΙΣΜΕΝΩΝ,
μετρήσας καὶ μισθοδοτήσας ὁ βασιλεὺς τὴν δύνα-
ἀνήχθη. *Ubi claſſis convenit, & Macedones*
*magnum jam uſum remigandi viſi ſunt habere,*
*frumentum exercitui menſus, & ſtipendio quoque*
*erato, e portu ſolvit.* Hic ταῖς εἰρεσίαις κατηρ-
μένοι dicuntur *in remigando ſatis exercitati &*
*cti.* De iisdem enim paulo ante ait pag. 489.
25. ὁ μὲν ἦν βασιλεὺς καὶ τὸ τῶν Μακεδόνων
ἦθος ἐν τῇ Κορίνθῳ διέτριβε περὶ τὴν κατὰ θά-
σσαν ΑΣΚΗΣΙΝ καὶ προσκευὴν γεγυμνασμένος.

*Philippus & Macedones Corinthi in exercitatione & apparatu rei navalis occupabantur.* Similem locum Budæus in Comment. pag. 1033. lin. 39. citat ex Gregor. ἐν τῷ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν ἐπιταφίῳ. Καὶ ἅμα τοὺς πολλοὺς εἰς ζῆλον τῆς αὐτῆς ἀρετῆς ἐκπαιδεύσομεν, ἐπειδὴ τοῦτο ἡμῖν ἐν παντὶ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ σπουδάζεται, ΚΑΤΑΡΤΙΖΕΙΝ οὓς ἐπιστεύθημεν. *Et ſimul multitudinem ad ſtudium ejusdem virtutis erudiemus; ſiquidem in hoc nos omnibus & dictis & factis elaboramus, ut abſolvamus & doctrina conſummatos reddamus, qui nobis commiſſi ſunt.* Idem Budæus ait, in loco Lucæ fortaſſe πᾶς ἀντὶ τοῦ ὅλος intelligendum. Ut ad Coloſſ. II. 19. ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν ἐπιχορηγούμενον.

Cap. VII. 8. ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος) Polyb. pag. 1110. lin. 13. a f. & pag. ſeq. lin. 13. a f. *urbes* ΥΠΟ Φίλιππον ΤΑΤΤΟΜΕΝΑΣ, *quæ ſub ditione Philippi fuerant*. & pag. 1141. lin. 25. & pag. 1145. lin. 14. a f. ὅσοι ΥΠ' Ἀντίοχον ΕΤΑΤΤΟΝΤΟ, *qui Antiocho regi quondam paruiſſent*. p. 1167. lin. 6. a f. & pag. 1168. lin. 25. Sic contra οἱ ἐν δυνάμει τεταγμένοι dicuntur Arriano diſſert. Epict. pag. 43. lin. 24.

*Ibid.* v. 38. κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ,] Egregie Chemnitius in Harm. pag. 581. *Oſculum*, inquit, *multarum quidem rerum ſymbolum fuit, ut amoris, reverentiæ, ſubjectionis, &c. huic tamen loco pulchre convenit, quod 3. Regum* 19. v. 18. *Deus dicit: quorum os non eſt oſculatum Baal. Colligitur*

*gitur enim inde, fuiſſe ſymbolum ſupplicantium. Sicut & Job. 31. v. 27. Eſther cap. 5. v. 2. Syrach 29. v. 5. Et hoc pulchre convenit ad Pſalm 2. v. 12. Oſculamini filium, ne iraſcatur Dominus, & pereatis. Hæc eſt deſcriptio fidei in converſione hujus peccatricis. Porro, Chriſtus pronunciat, peccatricem hanc converſam habuiſſe etiam dilectionem, & quidem magnam. Dicit enim:* Dilexit multum. *Et ad dilectionem eadem illa externa ſigna, oſculorum & unctionis, accommodari poſſe Chriſtus oſtendit. Sicut unius rei multi poſſunt eſſe fines ſubordinati.* Quod ultimum de dilectione repetitur initio paginæ 587. Hæc ergo egregie, uti dixi, Chemnitius. Sed cum in S. Litteris, licet oſculi fiat mentio, nullus tamen, quantum memini, pedes oſculatus eſſe dicatur: ex profanis noſtris Scriptoribus morem hunc illuſtremus, in quibus exempla reperiuntur plane congrua, eorum, qui ob has easdem cauſſas pedes aliorum oſculati ſunt, & quod eos ſuppliciter rogarent, & quod amarent. Ubique autem hæc eadem verba adhibentur; ut ex tam conſtanti loquendi uſu ſatis appareat, rem ipſam non fuiſſe inuſitatam. Et petentium quidem hoc modo delicti veniam, exemplum ſunt legati Punici apud Polybium lib. 15. cap. 1. pag. 960. de quibus legati Romani ad populum Carthaginienſem *commemorarunt, quomodo legati Punici Tunetem ad ſe veniſſent; ibique in Concilium admiſſi, non ſolum tellure adorata diis libaverant, qui mos eſt etiam aliorum hominum; ἀλλὰ καὶ πεσόντες ἐπὶ τὴν γῆν ἀγεννῶς*, ΤΟΥΣ ΠΟΔΑΣ

ΚΑΤΑΦΙΛΟΙΕΝ τῷ συνεδρίῳ. *Sed hoc amplius, humili atque abjecto animo in terram procubuerant, & eorum qui in concilio ſedebant pedes fuerunt oſculati; deinde, ubi ſe humo erexiſſent, quomodo ſeſe inſanive-runt, quod pacem, quæ erat Carthaginienſibus cum Romanis, ipſi principio violaſſent; non igitur negare ſe, quin digni eſſent omnia pati, quæ Romani vellent; orare tamen per communem hominum fortunam; ne quid in ſe durius populus Romanus conſuleret. Futuram enim Pœnorum imprudentiam benignitatis & moderationis Romanorum poſteris documentum.* Hæc ideo tam multa adſcripſi, quia, quæ hi legati dixerunt, eadem fere illam mulierem cogitaſſe veriſimile eſt; certe utrinque ad impetrandam gratiam oſculatio pedum ſpectavit. Amoris exemplum, in quo ſimul etiam lætitia & gratulatio quædam ineſt, datur apud Xenophontem Cyropæd. lib. 7. pag. 152. lin. 19. *Gadatas autem & Gobryas cum acceſſiſſent, Deos primum adorarunt, quod regem impium ulti eſſent:* ἔπειτα δὲ Κύρου καὶ ΚΑΤΕΦΙΛΟΥΝ καὶ χεῖρας καὶ ΠΟΔΑΣ, πολλὰ δακρύοντες ἅμα χαρᾷ καὶ εὐφραινόμενοι. *deinde manus & pedes Cyri deoſculabantur, cum ex lætitia multum & lacrymarentur & geſtirent.* Suppetit & tertium exemplum, amoris & precum ſimul, ſi locum recte intelligo, apud Arrianum diſſert. Epict. lib. 3. cap. 26. pag. 402. lin. 14. *Nihilne tibi unquam ab amica fuit injunctum, quod invitus faceres?* οὐδέποτέ σου τὸ δουλάριον ἐκολάκευσας; οὐδέποτ' ΑΥΤΟΥ ΤΟΥΣ ΠΟΔΑΣ ΚΑΤΕΦΙΛΗΣΑΣ; καί τοι τοῦ Καίσαρος ἄν σέ τις ἀναγκάσῃ, ὕβριν

αὐτὸ

*αὐτὸ ἡγῇ, καὶ ὑπερβολὴν τυραννίδος. Nunquamne adulatus es ſervulo tuo?* (de impudico, ni fallor, loquitur.) *Nunquam pedes ipſius es deoſculatus? Quanquam ſi quis te cogeret iſta præſtare Cæſari, injuriam & tyrannidem eſſe diceres intolerandam.*

Cap. VIII. 14. τελεσφοροῦσι.) Arrian. Epict. lib. 4. cap. 7. pag. 494. lin. 2. *κατορυγῆναι δεῖ, χρόνῳ τὸ σπέρμα κρυφθῆναι, κατὰ μικρὸν αὐξηθῆναι, ἵνα* ΤΕΛΕΣΦΟΡΗΘΗ. *Fodi terram oportet, aliquandiu ſemen occultari, paulatim ſuccreſcere, ut fructus ad maturitatem perducantur.*

*Ibid.* v. 33. *ἀπεπνίγη.)* Arrian. Epict. lib. 2. cap. 5. pag. 144. lin. 5. a f. *Quin etiam navis mergitur. Quid ergo reſtat mihi agendum? Id quod poſſum. Id vero unum eſt, μὴ φοβούμενος* ΑΠΟΠΝΙΓΩΜΑΙ, *οὐδὲ κεκραγὼς, οὐδ᾽ ἐγκαλῶν τῷ Θεῷ, ut intrepide ac ſine ejulatu ſuffocer aqua, nulla divini numinis accuſatione.*

*Ibid.* v. 40. *ἀπεδέξατο αὐτὸν) libenter & cum gaudio eum excipiebat.* Gratum enim acceptumque ejus adventum fuiſſe multitudini, indicio eſt, quod exſpectatus omnibus veniſſe dicitur: *ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν.* Et habet ſæpe verbum *ἀποδέχεσθαι* hanc emphaſin, ut Act. XV. 4. XXIV. 3. & apud Polyb. exc. legat. n. 50. pag. 1201. lin. ult. *Poſteaquam Demetrius ab Roma in Macedoniam eſt reverſus, Senatus reſponſum afferens, quo ſignificabant Romani,*

*uni Demetrio ferri acceptum debere, quod veniam Philippo dediſſent, eique credidiſſent: omnia enim feciſſe & porro facturos in Demetrii gratiam;* οἱ μὲν Μακεδόνες ΑΠΕΔΕΧΟΝΤΟ τὸν Δημήτριον, μεγάλων ὑπολαμβάνοντες ἀπολελύσθαι φόβων καὶ κινδύνων. *Macedones Demetrium cum favore conſpiciebant, magno metu magniſque periculis per eum liberatos ſe exiſtimantes.* Et lib. 10. cap. 5. pag. 806. lin. 4. *Scipio venit in forum.* Τοῦ δὲ πλήθους καὶ διὰ τὸ παράδοξον καὶ διὰ τὴν προϋπάρχουσαν εὔνοιαν ἐκπληκτικῶς αὐτὸν ΑΠΟΔΕΞΑΜΕΝΟΥ. *Ubi magna cum admiratione & propter auſi novitatem, & quia jam ante omnibus erat charus, a populo excipitur.* Quin etiam *complecti, laudare, probare, magni æſtimare* ſignificat, lib. 4. cap. 86. pag. 484. lin. 15. Διὸ καὶ τὸν μὲν Ἄρατον ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας, ἀεὶ καὶ μᾶλλον ΑΠΕΔΕΧΕΤΟ καὶ κατηξίου· πρὸς δὲ τὸν Ἀπελλῆν, λοξότερον εἶχε. *Ac propterea ab illo die magis magiſque Aratum eſt complexus, & in pretio habuit: de Apelle vero minus bene ſentire cepit.* Et lib. 5. cap. 12. init. Δῆλον γὰρ ἐκ τούτων, ὡς εἰκὸς ἦν αὐτῶν μὲν καταγινώσκειν, τὸν δὲ Φίλιππον ΑΠΟΔΕΧΕΣΘΑΙ καὶ θαυμάζειν. *Profecto enim ſimillimum veri eſt, Ætolos fore ſe ipſos incuſaturos, & Philippum laudaturos atque admiraturos.* Conf. Not. ad Act. XXIV. 3.

*Ibid.* v. 43. οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος) Eadem eſt ratio præpoſitionis ἐν apud Polybium in alio dicendi genere lib. 2. cap. 11. pag. 138. init. ὁ Δημήτριος ΕΝ διαβολαῖς ΩΝ, καὶ φοβούμενος τὴν

Τεύ-

Τεύταν. *Demetrius nonnullis apud Teutam ipſum criminantibus, metuens ab illa ſibi.*

*Ibid.* v. 50. *μόνον πίςευε, καὶ σωθήσεται.*) Hoc ſenſu uſurpatum καὶ Er. Schmidius vocat *effectivum* ad Matth. V. 19. ut Matth. IX. 18. Επίθες τὴν χεῖρά σου εἰς αὐτὴν καὶ ζήσεται, ſo wird ſie lebendig / Luther. nempe per vel propter impoſitionem manuum tuarum. Ita hoc loco, *per fidem tuam.* Et hoc bene græcum eſſe, intelligitur ex Arriano, qui prorſus ita loquitur, diſſert. lib. 2. cap. 20. pag. 224. lin. 8. ΠΙΣΤΕΥΣΟΝ *μοι, καὶ ὠφεληθήσῃ. Mihi crede, & fructum inde percipies.*

Cap. IX. 12. *ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν*] Arrianus de exped. Alex. 3, 4, 4. ait *ἐγκλίναντος ἡλίου ἐς ἑσπέραν,* pro quo Curtius 4, 7, 22. *die inclinato in veſperum.* Quare non male quidem Er. Schmidius: *Dies κλίνειν dicitur, propter inclinatinem Solis verſus Horizontem.* Neque tamen hæc ratio ubique valet. Nam & nox *κλίνειν* dicitur, quando vergit ad lucem, & Sol verſus Horizontem adſcendit. Ita enim Polybius lib. 3. cap. 93. pag. 339. lin. 7. *Poſt hæc verba, cœnare & ad quietem ſe recipere omnibus præcipit.* Ἅμα δὲ τῷ ΚΛΙΝΑΙ τὸ τρίτον μέρος τῆς νυκτὸς, εὐθέως ἐξῆγε τοὺς λειτουργούς. *Deinde tertia noctis vigilia jam inclinante, ipſe operas educit.* Et Seneca Epiſt. LXVII. initio dicit: *Ver jam inclinatum in æſtatem, quo tempore calere debebat, intepuit.* Quare *κλίνειν* generatim ſignificat *ad finem inclinare.*

*Ibid.* v. 18. συνῆσαν αὐτῷ) *aderant ei*, ad eum conveniebant; interveniebant diſcipuli, cum ſolus oraret. Sic *Beza* exponit, congruenter ſane verbo συνεῖναι, cujus eandem notionem habes apud Arrianum de exp. Alex, 1, 25, 6. *Darius Aſiſinem mittit, prætextu quidem legationis ad Phrygiæ ſatrapam:* τῇ δὲ ἀληθείᾳ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ΤΟΥΤΩ ΣΥΝΕΣΟΜΕΝΟΝ, *re vera autem, ut Alexandrum hunc adiret.* Ita etiam παρεῖναι ſæpe non *adeſſe*, ſed *accedere* ſignificat. Vid. Not. ad Coloſſ. I. 6.

Cap. X. 14. Πλὴν) *Beza* vertit *ideo*, & Epheſ. V. 23. *itaque*. *Ludov.* autem *de Dieu* dubitat, an πλὴν unquam id ſignificet. Quare cum iſta interpretatio huic loco optime conveniat, eam confirmare conabimur Polybii teſtimonio, apud quem omnino hanc videtur habere ſignificationem. Adſcribam locum integrum, ut poſſit lectoris eſſe judicium. Neque enim cum quoquam hac de re contendere animus eſt, ſi cui aliter videatur. Lib. 5. cap. 87. pag. 597. lin. 18. a f. *Quorum omnium nihil reputans animo Ptolemaus, victoria tam inopinata contentus, & omnino Cœle Syriæ imperium recuperaſſe præter ſpem ſatis habens, adeo non erat alienus a quiete, ut plus etiam quam par eſſet ejus deſiderio tangeretur: impellente ignavia & cæteris animi morbis, qui per univerſam vitam fuerunt illi familiares.* ΠΛΗΝ παραγενομένων τῶν περὶ τὸν Ἀντίπατρον, βραχέα προσαναταθεὶς καὶ καταμεμψάμενος ἐπὶ τοῖς πεπραγμέ-

νοις

νυς τὸν Ἀντίοχον, συνεχώρησε σπονδὰς ἐνιαυσίους. *Itaque ergo, ubi Antipater cum reliquis legatis ad eum venit, minaciter paululum eos allocutus, & de Antiochi queſtus injuriis, inducias in annum eis concèsſit.* Hic adeo neceſſariam judicavit Latinus interpres iſtam ſignificationem, ut duobus eam verbis expreſſerit. Quanquam video quid dici posſit: particulam πλὴν non cum verbo συνεχώρησε, ſed cum participiis προσαναταθεὶς καὶ καταμεμψάμενος conſtruendam eſſe, hoc ſenſu: Licet fuerit inclinatiore ad pacem animo, tamen non ſine aliquibus minis & increpatione eam concesſiſſe. Sed illa altera ſententia eſt ſimplicior, &, ut puto, verior.

*Ibid.* v. 25. Τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω.] Sic infra XVIII. 18. pro quo Marcus dicit X. 17. Τί ποιήσω, ἵνα κληρονομήσω. Sic & Polyb. lib. 17. cap. 1. pag. 1035. lin. 11. Διόπερ ἠξίου διασαφεῖν τὸν Τίτον, ΤΙ δεῖν ΠΟΙΗΣΑΝΤΑ τὴν εἰρήνην ἄγειν; *itaque petebat a Tito, ut ſignificaret, quid ſibi eſſet faciendum, quo pacem tandem impetraret. Tunc Rom. Imperator; ſimplicem ſibi eamque evidentem ait eſſe orationem: Jubere enim, ut ex univerſa Græcia excedat; captivos & transfugas, quos habet, ſingulis reddat* &c. Et Xenoph. Cyrop. lib. 7. pag. 144. lin. 46. ΤΙ ἂν ΠΟΙΩΝ, τὸν λοιπὸν βίον εὐδαιμονέστατα διατελέσαιμι. *Quo pacto id, quod eſſet vitæ reliquum, exigere quam feliciſſime poſſem.* Κληρονομεῖν autem non tantum eſſe hæreditate, ſed quocunque jure conſequi, dictum eſt ad Matth.

Matth. V. 5. ne hic videatur pugnantia inter ſe loqui, qui vitam æternam hæreditatem vocet, & tamen factis eam velit adipiſci. Qua de re vide *Dorſchei* Commentarium. Addendus hic locus Polybii pag. 160. lin. antep. ubi de rerum geſtarum fructu hoc verbum uſurpatur: πεπεισμένος τῆς ἐπιγραφῆς τῶν ἐκβαινόντων, πλείστων αὐτὸς ΚΛΗΡΟΝΟΜΗΣΕΙΝ. *Non dubitans, ita facile conſecuturum ſe, ut omnium quæ accididiſſent, decus ſibi adſcriberetur.* Duo alia exempla ex eodem Polybio allata ſunt ad Hebr. I. 4.

*Ibid.* v. 30. λῃσταῖς περιέπεσεν;) Inverſa conſtructione Polybius dicit τούτους μὲν ΛΗΣΤΑΙ τινες ΠΕΡΙΠΕΣΟΝΤΕΣ ἐν τῷ πελάγει διέφθειραν, *in hos legatos piratæ in mari inciderunt, eoſque occiderunt* pag. 1201. lin. 19.

*Ibid.* v. 32. γενόμενος κατὰ τὸν τόπον] *cum veniſſet ad eum locum.* Sic Act. XXVII. 7. & Arrianus in Enchirid. Epict. bis in uno Capite 21. *Memento, ſic in vita eſſe verſandum, tanquam in convivio.* Περιφερόμενον, ΓΕΓΟΝΕ τι ΚΑΤΑ ΣΕ; ἐκτείνας τὴν χεῖρα, κοσμίως μετάλαβε. παρέρχεται; μὴ κάτεχε. οὔπω ἥκει; μὴ ἐπίβαλλε πόῤῥω τὴν ὄρεξιν, ἀλλὰ περίμενε, μέχρις ἂν ΓΕΝΗΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΕ. *Si quid circumferendo ad te pervenerit, porrecta manu modeſte capito. Præterit? Ne detine. Nondum adeſt? Ne longe appetitum extendito: ſed expecta, dum ad te pervenerit.* Similia exempla ex Xenophonte quoque jam annotata ſunt.

*Ibid.*

*Ibid.* v. 40. περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν.) Polyb. lib. 10. cap. 14. pag. 819. lin. 24. τεῖχον ἀναβάντες ἀμαχητὶ τὸ τεῖχος· ἅτε τῶν ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΩΝ μὲν ΠΕΡΙ τοὺς ἄλλους τόπους, μάλιστα κατὰ τὸν ἰσθμὸν καὶ τὴν ταύτῃ πύλην. *ſcenſo muro, nemine reſiſtente, eum tenuerunt; quippe quod aliis in locis obſeſſi occupabantur, maxime tem circa fauces & eo ferentem portam.* Lib. 3. p. 105. init. Ἄρτι δὲ τῆς ἡμέρας διαφαινούσης, καὶ ὄντων ταῖς τε διανοίαις καὶ τοῖς ὄμμασι ΠΕΡΙΕΣΠΑΣΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙ τοὺς ἐν τῷ γεωλόφῳ κινδυνεύοντας. *Luce orta, quum eſſent mentes atque oculi omnium circa eos occupati, qui in tumulo pugnabant.* Conſtruitur etiam cum κατὰ pag. 388. lin. 5. a f. μὲν διαγωνιάσαντες, μὴ ΚΑΤΑ τὴν εἰς τὰς ναῦς βασιν ἐπιθῶνται σφίσι ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΟΙΣ. *Paventi, ne dum ipſi in navium ingreſſu forent occupati, ab hoſte invaderentur.* Et cum ὑπὸ pag. 1115. l. 11. οὐκ ἔφασκεν εὐκαιρεῖν ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΟΙΣ ὑπὸ τῆς τῶν ἐκ τῆς Ἡρακλείας λαφύρων οἰκονομίας. *ſibi otium eſſe negavit, occupato circa adminiſtratiom prædæ ex Heraclea.* Et ſine præpoſitione pag. 963. lin. 5. a f. *Quæ res faciebat, ut non ſolum Italiæ populi & Africæ, verum etiam Hiſpaniæ, Siciliæ Sardiniæ* μετεώρους εἶναι καὶ ΠΕΡΙΣΠΑΣΘΑΙ ταῖς διανοίαις, καραδοκοῦντας τὸ συμβησόμενον, *in ſpem rerum novarum erigerentur, & ad exſpectationem futuri eventi, ancipites cogitationes animis agitarent.* Occurrit & ſimplex verbum apud Arrian. in Epict. pag. 6. lin. 3. διὰ τοῦτο ἂν ἄπλοια ᾖ, καθήμεθα ΣΠΩΜΕΝΟΙ, καὶ παρακύπτομεν συνεχῶς, τίς ἄνεμος.

μ⊗ πνεῖ. *Quocirca quum quo minus navigemus, tempeſtas nos impedit, ſedemus ſolliciti, ac ſine intermiſſione obſervamus, quinam ventus ſpiret.* Item compoſitum hoc p. 324. l. 2. p. 433. l. 9. a f. p. 443. l. 14. a f. Frequens etiam eſt in Polybio nomen περιςπασμὸς *occupatio*, ut pag. 331. lin. 7. a f. pag. 418. lin. 1. pag. 1072. lin. 15. pag. 1297. lin. 3. & apud Arrian. Epict. lib. 3. pag. 351. lin. 17. Ex quo & iſtud huc pertinet lib. 1. cap. 29. p. 123. l. 25. ἀπεριςπάςως καθῆσθαι, καὶ ἀκέειν νῦν μὲν τραγωδȣ̃. *Sine omni diſtractione asſidere & attentum eſſe Tragico oportet.* Conf. ad 1. Cor. VII. 35.

Cap. XI. 39. Νῦν ὑμεῖς] Τὸ νῦν admirationem vel potius indignationem quandam declarat hoc loco. Ita fere Arrianus in Epict. lib. 3. cap. 23. pag. 361. lin. 14. ΝΥΝ δύναταί τις ὠφελῆσαι καὶ ἄλλȣς, μὴ αὐτὸς ὠφελημένος; *Poteſtne quisquam prodeſſe aliis, qui nullum ipſe fructum e doctrina ceperit.* Etiam vernaculum noſtrum nu ſæpe nota eſt vehementioris motus animi: Nu ihr Phariſäer.

Cap. XII. 18. γεννήματα) Polyb. lib. 1. cap. 71. princ. Καρχηδόνιοι δὲ τȣ̀ς μὲν κατ' ἰδίαν βίȣς ἀεὶ διεξαγαγόντες ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς χώρας ΓΕΝΝΗΜΑΤΩΝ. *Carthaginienſes, qui rem familiarem ſuam iis ſuſtentare, quæ in ſuis cuique agris naſcerentur, ſemper conſueverunt.* Et pag. 111. lin. 13. Σαρδὼ νῆσος καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῇ πολυανθρωπίᾳ καὶ τοῖς ΓΕΝΝΗΜΑΣΙ διαφέρȣσα. *Sardinia inſula & ma-*

gni-

*gnitudine, & frequentia hominum, & fructuum proventu præſtans.*

*Ibid.* v. 20. ἀπαιτῦσιν) Arrian. Epict. lib. 4. cap. 1. pag. 441. lin. 12. ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΙ τῷ Θεῷ ἃ δέδωκεν, *repetenti Deo quæ dedit.* Et in Enchiridio cap. XV. *Nunquam te quicquam perdidiſſe dicito, ſed reddidiſſe. Filiolus obiit? redditus eſt. Prædium eſt ereptum? annon id quoque eſt redditum? At improbus eſt qui eripuit.* Τί δέ σοι μέλει, διὰ τίνος σε ὁ δοὺς ΑΠΗΤΗΣΕ; *Quid id tua refert, per quem is qui dederat, abs te repetierit?* Cicer. Tuſc. Quæſt. lib. 1. *Natura dedit uſuram vitæ, tanquam pecuniæ, nulla præſtituta die. Quid eſt igitur, quod querare, ſi repetit cum vult? ea enim conditione acceperas.*

*Ibid.* v. 24. κατανοήσατε τὰς κόρακας, ὅτι ἃ σπείρουσιν) Sic Terentius, inquit Beza, *obſerva filium, quid agat,* pro, *obſerva, quid filius agat.* Syrus videtur pro ὅτι legiſſe οἱ, idque (opinor) rectius. Hæc Beza. Sed perperam eum opinari, patebit ex quam plurimis exemplis infra ad Act. XVI. 3.

*Ibid.* v. 29. μὴ μετεωρίζεσθε.) Uterque auctor verbo hoc & active & paſſive utitur. Arriano de exped. Alex. eſt *in ſublime tollere,* 2, 21, 10. 6. 5, 4. & 6, 19, 2. ubi naves dicuntur μετεωρίζεσθαι, cum levantur æſtu ſubeunte. Polybio notat activum *ſollicitare, ad defectionem incitare* pag. 577. lin. 13. *Eo tempore Keraas è numero præfectorum Ptolemæi, ad Antiochum defecit: qui muniſice*

*nifice illum ſuſcipiens*, πολλοὺς ΕΜΕΤΕΩΡΙΣΕ τῶν παρὰ τοῖς ἐναντίοις ἡγεμόνων, *animos multorum e ducibus Regis Ægyptii erexit*, i.e. ut Curtius loquitur 5, 8, 9. *illius præmiis cæterorum ſollicitavit animos*. Paſſivum *ad defectionem inclinare, rebus novis ſtudere, ex ancipiti rerum eventu pendere, & quo ſe fortuna, eodem & animum inclinare*, pag. 268. lin. 10. a f. pag. 734. lin. 8. & pag. 1277. lin. 8. *ad ſpem alicujus rei erigi*, pag. 1477. lin. 15. a f. *Porro abductionem illam ſervorum moleſte ferebant, cum hos quidem recens manumiſſos viderent*, τῶν δὲ λοιπῶν πρὸς τὴν ἐλπίδα ΜΕΜΕΤΕΩΡΙΣΜΕΝΩΝ, *reliquos vero eadem ſpe libertatis arrectos atque inflatos*. Pag. 1090. lin. 9. μειράκιον ΜΕΤΕΩΡΙΣΘΕΝ *adoleſcens cujus animus vana ſpe inflatus*. Pag. 1196. lin. ult. ΕΜΕΤΕΩΡΙΣΕ τὸ μειράκιον, *adoleſcentis animum inani ſpe ſuſtulit*. Pag. 1332. lin. 4. εὐέλπιδες γενόμενοι καὶ ΜΕΤΕΩΡΙΣΘΕΝΤΕΣ οἱ πολλοὶ, *omnes eo nuntio in ſpem adducti erigere animos ceperunt*. Et pag. 1401. lin. 5. a f. *Scopas Ætolorum Prætor, fruſtratus principatu, cujus maxime cauſa leges conſcribere auſus fuerat*, ΜΕΤΕΩΡΟΣ ἦν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ταῖς γὰρ ἐκεῖθεν ἐλπίσι πεπεισμένος ἀναπληρώσειν τὰ λείποντα τοῦ βίου, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ πλεῖον ἐπιθυμίαν, *Alexandriam cogitabat, ratus ſeſe illius urbis opibus inopiam ſuam atque immenſam animi cupiditatem facile expleturum*. Sed nihil hæ ſignificationes ad hunc locum facere videntur, ubi oratio eſt non ad bene ſperantes, ſed contra ad ὀλιγοπίστους. Conjecturam ante hac ex Xenophontis quodam loco feci de hujus verbi ſenſu.

Li-

nunc alium, quanquam multo infirmio-
ferre. Neque enim adhuc res ita con-
t, ut nihil ut ſit de hoc verbo quærendum
. Nam interpretes fere *ſuſpenſo & dubio*
exponunt, nec male illi quidem, ſed
is firme, utpote ſine exemplo, quos
te hac de re conſulere contigit, hoc ſolo
, quod μετέωρος ſignificet *dubium*, ut
olyb. pag. 120. lin. 4. Eorum ergo ve-
nos inſiſtemus, atque ex nominis μετε-
tione aliquid de verbo conjicere tenta-
. Spero autem non hoc æquioribus uſu-
oribus, quod hæc a nobis non temeraria
ulla audacia, ſed pio inveſtigandi veri
proferantur, quo quidem ita me incen-
Litteras ſerm profiteor, ut dubiis de re-
ttere me nec tædeat nec pudeat, ſi vel a
harum rerum minus peritis aut mi-
illis explosum iri ſciam. Turpis enim
endi defatigatio, turpis pudor, cum id,
ritur, eſt homine Chriſtiano digniſſi-
Quid enim dignius, quam illorum Scri-
quibus Chriſtiani formantur, diligens
& veri ſenſus indagatio, ad quem ſane
per certam verborum intelligentiam da-
us. Cum ergo apud Matth. VI, ubi ea-
ſtat oratio, loco verbi hujus ponatur ἢ τί
άμεθα; inde in mentem mihi venit
picio potius quam conjectura, ſi forte
μετεωρίζεσθε idem ſignificare poſſet, quod
Matthæum, μὴ μεριμνήσητε λέγοντες· τί πί-

περιβαλώμεθα; ut *μετεωρίζεσθαι* eſſet *de cultu ſive veſtitu ſollicitum eſſe.* Sane quod ad ipſam orationis ſeriem attinet, nulla dari poſſet interpretatio accommodatior. Nam cum utramque ſollicitudinem & victus & cultus rationibus adductis diſſuaſerit, illam quidem v. 22.24.25.26. hanc vero v. 23.27.28. cumque iſtis rationibus nunc ſubjungat v. 29. concluſionem, & in ea priorem ſollicitudinem duplici verbo exprimat φάγητε, πίητε: annon convenientiſſimum ſit, etiam indumentorum curam eadem concluſione comprehendi atque prohiberi? Jam ne plane abhorrere ab hac ſententia videatur vocabuli notio: μετέωρον inter alia quoque id ſignificat, *quod eſt in ſuperficie atque exterius apparet, non quod altius penetrat.* Ita Arriano naves longæ ſive bellicæ dicuntur οὐ μετέωροι, quod non ſuſpenſæ quaſi in ſuperficie aquæ invehantur, ſed ob magnitudinem & pondus undis profundius immergantur, de exped. Alex. 6,5,3. Καὶ αἱ μακραὶ νῆες, οὐχ ὡσαύτως ἀπαθεῖς ἀπῆλθον ἐν τῇ ἐπιστροφῇ, ὅτε ΜΕΤΕΩΡΟΙ ἐπὶ τοῦ ἐπικαχλάζοντος κύματος ὡσαύτως οὖσαι. *Longæ vero naves non ita incolumes evaſerunt in illo circumactu, quia neque ita ſublimes ferebantur ſuper fluctibus ſe involventibus.* Ad quæ verba *Gronovius, innuit, inquit, non ita ſuperne eas innataſſe, & quaſi ſuſpenſas ſuper æſtuantes undas proceſſiſſe.* Unde verbum μετεωροκοπεῖν ἐστι κυρίως τὸ πλάτῃ τῆς κώπης ματαίως τὴν θάλασσαν συγκόπτειν, ut Scholiaſtes Ariſtophanis exponit, i. e. *latiore remi parte fruſtra æquora cædere.*

Cu-

jus ſignificationis alia duo exempla habet Bu-
us in Comment. pag. 1174. lin. 46. Μετέωρ@-,
quit, etiam ἐπιπόλαιον ſignificat. Theophr.
1. de Cauſis, ὅτι μετέωρα καὶ οὐ βαθύῤῥιζά ἐστιν, ὡς
ἰ τινας εἰς βάθ@- καθιᾶσι. Idem, ἡ γὰρ ῥίζα
μετέωρ@- οὖσα, καὶ σύμμετρον λαμβάνουσα, μεθίησι
βλαστόν. Quidni ergo fieri poſſit, ut veſti-
inta quoque dicantur μετέωρα, quia ſuper-
iem tantum corporis noſtri attingunt, cum
bo & potu interius nutriamur. Quod ſi ab-
rdum non eſt, neque incredibile videri debet,
i in μετεωρίζεσθαι non dico ſignificet, ſed ſigni-
are poſſit, *in hiſce rebus externis*, &, *ut ita di-
m ſuperficiariis animum occupare, earumque cura
licitari.* Animadvertant ergo, quibus hæc
ae cordique ſunt, in lectione Græcorum Au-
orum, num exemplum alicubi aut veſtigium
jus ſignificationis reperiatur. Neque ob a-
d hæc tam incerta annotavi, quam ut cognita
ibi hujus ambiguitate, aliorum quoque exci-
tur & inflammetur inquirendi ſtudium.

*Ibid.* v. 42. Τὸ σιτομέτριον) Polyb. lib. 4.
p. 63. pag. 456. lin. 1. Μετὰ δὲ ταῦτα ΣΙΤΟ-
ΜΕΤΡΗΣΑΣ εἰς τριάκοντ᾽ ἡμέρας τὴν δύναμιν ἐκ
τοῦ καταλειφθέντ@- σίτου. *Deinde triginta die-
rum annonam exercitui demenſus, ex eo frumento,
quod ſupererat.* Lib. 5. cap. 2. pag. 490. lin. 9.
ΣΙΤΟΜΕΤΡΗΣΑΣ καὶ μισθοδοτήσας ὁ βασιλεὺς τὴν
δύναμιν, ἀνήχθη. *Rex frumentum exercitui men-
ſus, & ſtipendio quoque numerato, e portu ſolvit.*

O 2 Item

Item pag. 983. lin. 14. Et pag. 599. lin. 10. a f. Καὶ μὴν εἰς ΣΙΤΟΜΕΤΡΙΑΝ δέκα τριήρων, ἀρτάβας δισμυρίας. *Item ad alimoniam decem triremium, vicies mille artabas.*

*Ibid.* v. 49. καὶ τί θέλω, εἰ ἤδη ἀνήφθη;] *Et quid volo? ſi ille jam eſt accenſus.* Id eſt, nihil jam reſtat amplius. Ita *Camerarius.* Cujus interpretatio eo confirmatur, quod particula καὶ hunc uſum præſtet Græcis, ut ea utantur, cum nihil ulterius dictu factuve opus eſſe ſignificare volunt. Sic Hebr. XI. 32. καὶ τί ἔτι λέγω; Sic Arrian. diſſert. Epict. lib. 4. cap. 9. extremo. *Deinde quæris, Quid mihi conducit*; ΚΑΙ ΤΙ ζητεῖς τούτου μεῖζον; ἐξ ἀναισχύντου αἰδήμων ἔσῃ κλ. *Et quid quæris hoc majus? Ex inverecundo verecundus fies &c. Si qua alia his majora quæris, fac quæ facis. Ne deorum quidem quiſquam ſervare te poteſt.* Nam particulam καὶ hic apud Lucam non conjunctionis copulativæ vice fungi, ſententia ipſa loci ſatis declarat, quæ adverſativam potius requireret: τί δὲ θέλω;

*Ibid.* v. 56. δοκιμάζειν) Matthæus XVI. 3. pro illo dicit διακρίνειν. Epictetus utrumque ſæpe conjungit, diſſert. lib. 1. cap. 20. pag. 84. lin. 3. Διὰ τοῦτο ἔργον τοῦ φιλοσόφου τὸ μέγιστον καὶ πρῶτον, ΔΟΚΙΜΑΖΕΙΝ τὰς φαντασίας καὶ ΔΙΑΚΡΙΝΕΙΝ, καὶ μηδεμίαν ἀδοκίμαστον προσφέρεσθαι. *Quapropter munus Philoſophi maximum & primum eſt, examinare viſa & diſcernere, & nullam ſine examine*

*mine admittere.* Et cap. 7. pag. 32. lin. 17. δύναμις δοκιμαςικὴ τε καὶ διακριτικὴ τῶν δοκίμων τε καὶ ἀδοκίμων δραχμῶν, *facultas examinandi & diſcernendi probos denarios ab adulterinis.* Et lin. 22. δοκιμαςικὸς καὶ διακριτικὸς τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ψευδοῦς, καὶ τοῦ ἀδήλου, *qui examinare & diſcernere valet verum & falſum & ambiguum.*

Cap. XIII. 2. παρὰ πάντας] In hoc dicendi genere neceſſario ſubaudiendum ait *Beza* ἄλλους, vel λοιποὺς, ut ſit plena loquutio. Ita Polybius ſcribit, *Eleorum agrum rerum omnium copia refertiſſimum eſſe* ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗΝ Πελοπόννησον, *præ cæteris omnibus Peloponneſi*, lib. 4. cap. 73. pag. 468. med.

*Ibid.* v. 7. ἱνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ;) *Cur vel terram occupat?* ut intelligamus infrugiferam arborem, non ſolum indignam ſtercoratione & cultu, verum etiam loco, quem occupabat. *Eraſm.* Eadem eſt ſignificatio particulæ καὶ apud Arrianum de exped. Alex. 4, 9, 1. ubi ait, Alexandrum a duobus vitiis ſuperatum fuiſſe, ira & vinolentia, ὑφ' ὅτων δὴ ΚΑΙ τοῦ ἑτέρου οὐκ ἐπέοικεν ἄνδρα σωφρονοῦντα ἐξηττᾶσθαι, *a quorum vel altero virum temperantem nequaquam vinci conveniebat*, i. e. non tantum ab utroque, ſed ne ab altero quidem. Et apud Polyb. pag. 616. lin. 3. Δῆλον γὰρ εἶναι παντὶ τῷ ΚΑΙ μετρίως περὶ τὰ κοινὰ σπουδάζοντι. *Eſſe enim neminem vel mediocriter in republica verſatum, quin videat.*

*Ibid.* v. 9. Κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν· εἰ δὲ μήγε.) Vulgatiſſimus Atticiſmus, etiam ex Xenophonte notatus, in quo alterum membrum deficit; qui ut crebritate exemplorum nobis fiat familiarior, unum alterumve ſuperaddemus ex Polybio. In excerpt. Legat. pag. 1124. init. ΚΑΝ ΜΕΝ ἐπιτυγχάνωσι περὶ τῶν ἀξιουμένων· ΕΙ ΔΕ ΜΗ, τοῖς καιροῖς ἐφεδρεύειν. *Fortaſſe enim quæ peterent obtenturos: ſin minus temporum opportunitates eſſe captandas.* Lib. 6. cap. 37. pag. 672. ſub fin. καὶ τὸ χιλίαρχον τοὺς σωθέντας, ΕΑΝ ΜΕΝ ἑκόντες ποιῶσιν· ΕΙ ΔΕ ΜΗ, κρίναντες συναναγκάζουσι τὸν σώσαντα στεφανοῦν. *Et qui ſervati fuerunt, ſolent ultro, ſin minus, Tribuno poſt cauſſæ cognitionem cogente, ſervatorem ſuum coronare.* Et pag. 1074. med. ἄγειν αὐτὸν ἐκέλευον, ΕΑΝ ΜΕΝ ἑκὼν βούληται πειθαρχεῖν· ΕΙ ΔΕ ΜΗ, μετὰ βίας. *Ut eum adducant imperat; ſi ſponte ſua obtemperaret, volentem; ſin minus, per vim.* Conf. Lamb. Bos de Ellipſ. Gr. pag. 389.

*Ibid.* v. 12. ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου.] Polyb. pag. 1213. lin. 12. Εὐμένης δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ΑΠΟΛΕΛΥΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΑΡΡΩΣΤΙΑΣ, καὶ διατρίβων ἐν Περγάμῳ, *Eumenes Pergami tum commorans, e gravi morbo convaluerat.* Et pag. 818. lin. 23. Νομίζοντες ΑΠΟΛΕΛΥΣΘΑΙ ΤΗΣ περιστάσεως, *exiſtimabant omni ſe periculo eſſe defunctos.*

Cap. XIV. 5. εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται.) Polyb. pag. 169. lin. 10. a f. καὶ πολλοὶ μὲν ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΟΤΑ-

ΜΟΝ ΕΜΠΕΣΟΝΤΕΣ, ὑπὸ τȣ̃ ῥεύματ☉ ἀφάρησαν. *Multos flumen hauſit, in quod inciderant.*

*Ibid.* v. 18. ἀπὸ μιᾶς) In hac locutione exponenda video interpretes magni nominis ad [illegible]iasmum confugere, quaſi nihil hujusmodi in [Gr]æcia reperiatur; quod tamen ſecus eſt. Primo enim Polybius ſimiliter dicit ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς [l.] 10. cap. 32. pag. 844. lin. 4. Τȣ́τȣ τȣ̃ πράγματ[ος] [τ]αχέως ϖεϐοητȣ γενομένȣ, πάντας συνέϐη [τȣ̀ς] ἐντὸς Ἴϐηρ☉ ποταμȣ̃ κατοικȣ̃ντας, ὅσοι ΑΠΟ [ΜΙΑ]Σ ΟΡΜΗΣ ἑλέσθαι τὰ Ῥωμαίων, ὅσοι μὴ πρό[τερο]ν αὐτῶν ὑπῆρχον φίλοι. *Hujus rei fama mox late [vulgat]a omnes cis Iberum populi, qui Romanorum antea [ami]ci non erant, uno quaſi impetu à Pœnis ad eos defe[cer]unt.* Deinde jam Camerarius exemplis ex Ho[mer]o adductis docuit, ex verbo παραιτεῖσθαι ſupp[le]ndum eſſe nomen παραιτήσεως hoc ſenſu, ἀπὸ [μιᾶ]ς παραιτήσεως id eſt, *pariter ceperunt recuſare.* [Con]fere Ἰλ. β΄. εἴγε ποτ᾽ ἔς γε μίαν βȣλεύσομεν, ubi [Eus]tathius ſubaudiri ait βȣλὴν. *Si quando unis [sen]tentia conſilii noſtri.* Et alibi: ȣ̓χ ὁσίη, κταμένοισιν ἐπ᾽ ἀνδράσιν εὐχετάασθαι, ſcilicet, εὐχὴν. [Non] *eſt pia gloriatio gloriari in mortuos.* Sic Ari[stop]hanes dicit μίαν δικάσαντες, ſcil. δίκην, & [μίαν] ναυμαχήσαντες, ſcil. ναυμαχίαν. vide Ste[pha]ni Theſ. t. 1. p. 1158. Alii malunt ſubintelligi [γνώμ]ης, qua ellipſi Polybius dicit κατὰ τὴν ἐμὴν, [ſcil.] γνώμην, pag. 469. & lin. 8. & Ariſtophanes ἐμὴν μίαν, ſcil. γνώμην. Sed omnium re[ct]iſſime ſubauditur nomen γλώσσης, uti obſer[va]t Clariſſ. *Chriſt. Schoettgenius* in Additionibus

ad *L. Amberti Bos* Ellypſes Græcas pag. 39. ita ſcribens: Scholiaſtes Callimachi ad hymnum Dianæ v. 209. Καὶ ΑΠΟ ΜΙΑΣ μὲν Οὖπις ἡ Ἄρτεμις. *Et in eo omnes conſentiunt, quod Upis ſit Diana. Supplet enim expreſſe Dio lib. 58.* Πάντες ἀπὸ μιᾶς γλώσσης κατεβόων αὐτῷ, καὶ δεινὰ ἐπέλεγον.

*Ibid.* v. 21. εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας) πλατεῖα ſcil. ὁδὸς, quod ipſa vox ſonat, eſt *via latior*, ῥύμη autem *anguſtior*. Quo ſenſu ſæpius uſurpatur in deſcriptione caſtrametationis Romanorum apud Polyb. 6. cap. 26. pag. 659. lin. 10. a f. τῷ γὰρ ὄντι ΡΥΜΑΙΣ παραπλήσιον ἀποτελεῖται τὸ τῶν διόδων σχῆμα πασῶν. *Et eſt revera vicorum ſimilis hæc omnis ſpecies intercurrentium viarum.* Has διόδους, quas hic cum ῥύμαις comparat, deinde opponit ταῖς πλατείαις, dum dicit τὰ κατὰ τὰς διόδους καὶ πλατείας διαστήματα, *intervalla arctiorum & latiorum viarum* pag. 663. lin. 5. a f. Exſtat idem nomen pag. 660. lin. 17. pag. 661. lin. 13. pag. 662. lin. 20. &c. *Angiportum* vocant Latini. Vitruv. lib. 1. cap. 6. extr. *Ita dirigantur plateæ & angiportorum diviſiones.* Enge Quer-Gäſſelein. Camerarius ad Matth. VI. 2. ait, in Epitoma Stephani hæc legi: ῥύμη ὁ στενωπὸς· τὸ τοπικὸν ῥυμαῖος ἢ ῥυμίτης· ῥύμη, inquit, *angiportum eſt, & inde loci nomen* ῥυμαῖος, vel ῥυμίτης. Declaratur autem hac voce illius, qui convivium apparaverat, ſumma voluntas omnes vocandi in quocunque angulo latentes.

*Ibid.* v. 24. γεύσεται] Polyb. pag. 996. lin. 9.

lin. 9. a fine: ȣ̓ μὴν ἀλλὰ ἔτι πέποιθα τῶν θεῶν βȣλομένων ΓΕΥΣΕΙΝ ὑμᾶς τῶν ἰδίων τέκνων. *Spero tamen futurum, diis volentibus, ut ipſa vos ad edendos liberos adigam.*

*Ibid.* v. 26. ἔτι δὲ) Hæ duæ particulæ conjunctim ſignificant interdum *præterea*, *inſuper*; amittitq́ue δὲ fere vim ſuam adverſandi, & tranſit in naturam particulæ copulandi, vel etiam intendendi, præſertim ſi καὶ addatur, ut hoc loco, & Act. II. 26. ubi reddi poteſt *quin etiam.* Reperitur autem & ſine καὶ Hebr. XI. 36. & apud Polyb. pag. 13. lin. 13. *Quod Pœnos viderent non Africæ regiones duntaxat*, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς Ἰβηρίας ὑπήκοα πολλὰ μέρη πεποιημένȣς, ΕΤΙ ΔΕ τῶν νήσων ἁπασῶν ἐγκρατεῖς ὑπάρχοντας, *verum etiam in Hiſpania pleraque loca juris ſui feciſſe: inſulis præterea omnibus potitos.* Et pag. 1404. lin. antep. ἐδόκει γεγονέναι σκεῦος ἀγχίνȣς καὶ πολυχρόνιον, ΕΤΙ ΔΕ κακοποιὸν ἐν βασιλείᾳ. *Callidus ac recoctus & maleficus in aula miniſter videtur fuiſſe.* Eodem ſenſu dicitur ἔτι τε Act. XXI. 28.

*Ibid.* v. 28. Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν) Hujusmodi præcepta etiam Epictetus tradit, quibus monet, ut caveant, qui ad philoſophiam volunt accedere, ne id modo conſiderent, quam præclarum ſit eſſe philoſophum, ſed etiam ut vires ſuas explorent, paresne eas eſſe putent ad tantum onus non ſuſcipiendum modo, ſed etiam ſuſtinendum; ne ſi temere id aggrediantur, mox fe-

ferendo ſe non eſſe ſentiant, majorque ſit in abjiciendo turpitudo, quam fuiſſet in negligendo. Ita & hoc loco Salvator noſter præcipit, ut, qui Chriſtiani fieri cupiunt, prius conſiderent, qualis illa res ſit, quanti conſtet, quibus ea laboribus, quibus incommodis, quibus periculis ſit redimenda. Deſerendos eſſe parentes, diſcedendum a conjugis amore, fratrum quoque ſororumque ſuavitates relinquendas, mortem ipſam non recuſandam v. 26. omnibus denique hujus vitæ commodis renunciandum v. 33. potius quam confeſſionem Evangelii abjiciendam. Pertinent huc duo egregia capita Enchiridii, 35. & 36. quorum alterum incipit: *Vis Olympia vincere?* alterum: *Homo, primum conſidera, cujuſmodi ſit res; deinde natura quoque tua eamne ferre queat, explora.* Et ex Comment. lib. 3. totum caput 15. & pars extrema capitis 22. Quæ qui legerit, operam ſe nequaquam perdidiſſe fatebitur.

*Ibid.* v. 31. Τίς βασιλεὺς πορευόμενος συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον,) Interpretes fere omnes συμβαλεῖν εἰς πόλεμον conjungunt, ut ſit *committere prælium.* Sed quamvis πόλεμος interdum pro *prælio* dicatur, ut infra quoque ad 1. Cor. XIV. 8. notabitur: tamen niſi exemplo confirmetur hæc ſyntaxis, dubia ſaltem eſt, præſertim cum verbum συμβαλεῖν habeat cum quo conſtruatur, nempe cum ἑτέρῳ βασιλεῖ, quæ eſt uſitata conſtructio: Polyb. lib. 1. cap. 32.
pag.

pag. 47. lin. 17. ὡς τάχιστα ΣΥΜΒΑΛΛΕΙΝ ΤΟΙΣ ΠΟΛΕΜΙΟΙΣ, *quamprimum cum hoſte confligere.* Dicitur & de prælio navali pag. 69. lin. 2. *Cum propter præſtantiam remigii jamjam eſſet comprehendendus*, τέλος ἐπιστρέψας ἠναγκάσθη ΣΥΜΒΑΛΕΙΝ ΤΟΙΣ ΠΟΛΕΜΙΟΙΣ, *convertere tandem & certamen inire eſt coactus.* Verba autem εἰς πόλεμον per trajectionem referri poſſunt ad πορευόμενος, quod cum præpoſitione εἰς optime cohæret. Ita Plato de leg. ΠΟΡΕΥΟΜΑΙ ΕΙΣ πόνους, *labores adeo, vel aggredior.* Et Demoſth. ΠΟΡΕΥΟΜΕΝΩΝ ὑμῶν ΕΙΣ τὰ κτήματα, *cum hereditatem vos adiretis.* Et hanc ſyntaxin ſequitur pene ſolus Syrus, qui ita interpretatur: *Aut quis rex, qui proficiſcatur in bellum ad pugnandum cum rege ſocio ſuo* i. e. altero. Cæterum non nego, fieri poſſe, ut, quanquam συμβάλλειν τινί ſignificat *confligere cum aliquo*, nihilomnius tamen perſpicuitatis cauſſa addatur εἰς πόλεμον, ne forte hoc verbum primo intuitu de familiari congreſſu quis intelligat, (licet ea, quæ ſequuntur, ſatis declarent, de bello hic agi.) Eſt enim verbum generale, ſignificans quoslibet congreſſus gerendarum contrahendarumque rerum cauſſa, ut ait *Camerarius.* Vel pleonaſtice hæc inſerta cenſeri poſſent. Eadem enim ratione, licet ἐμβάλλειν εἰς τὴν χώραν, etiam non addito πολέμου nomine, irruptionem hoſtilem indicet apud Arrian. de exped. Alex. 1, 5, 4. tamen idem alibi oratione copioſiori dicit, ἐμβεβλήκει ἐς τὴν γῆν αὐτῶν ἐπὶ πολέμῳ, *invaſerat regionem eorum hoſtiliter*, 3, 24, 3.

Ne-

Neque abhorret verbum *συμβάλλειν* à præpoſitione *εἰς*, uti ex eodem Arriano conſtat, qui cum eo utitur, quanquam alio ſenſu, de ſepulchro Sardanapali, cui innitebatur Sardanapalus *συμβεβληκὼς τὰς χεῖρας ἀλλήλαις, ὡς μάλιστα ἐς κρότον συμβάλλονται, manus collidens, ut fere in plauſu collidi ſolent.* Et mallem ego ſane *εἰς πόλεμον* conſtruere cum *συμβαλεῖν*, multo enim id aptius foret, quam ordine interrupto cum *πορευόμενος* ſi modo Græcos ita locutos eſſe conſtaret. Similis certe phraſis exſtat 1. Maccab. X, 78. *συνῆψαν αἱ παρεμβολαὶ εἰς πόλεμον. Congreſſa ſunt caſtra in prælium.*

*Ibid. ἀπαντῆσαι τῷ*] *Ἀπαντᾷν* eſt quacumque ratione *occurrere*, ſive hoſtiliter, ſive amice, ſive indifferenter. Hoſtiliter hoc loco, & apud Polybium lib. 2. cap. 18. pag. 149. lin. 5. *αὖθις δ' ἐξ ἐπιβολῆς ἑτέρας, ἔτει δωδεκάτῳ μετὰ μεγάλης στρατιᾶς* ΕΠΙΠΟΡΕΟΜΕΝΩΝ, *προαισθόμενοι καὶ συναγείροντες τοὺς συμμάχους, μετὰ πολλῆς προθυμίας* ΑΠΗΝΤΩΝ, *σπεύδοντες* ΣΥΜΒΑΛΕΙΝ *καὶ διακινδυνεῦσαι περὶ τῶν ὅλων. Sed anno duodecimo poſt, Gallis iterum magna vi eos invadentibus; re prius cognita Romani, ſociisq; contractis, magna cum alacritate obviam procedunt, manum conſerere, & ad univerſæ rei dimicationem venire cupientes.* Et pag. 1036. lin. 17. a f. *Ἀφέντα γὰρ τὸ κατὰ πρόσωπον* ΑΠΑΝΤΑΝ ΤΟΙΣ *πολεμίοις, φεύγοντα τὰς πόλεις*

ἐμπιπρᾶναι καὶ διαρπάζειν. *Neque enim æquo campo, collatis ſignis congredi cum hoſtibus, ſed recipientem incendere ac diripere urbes.* Item pag. 341. lin. 11. a fine & pag. 1149. lin. 12. a fine. Et apud Arrianum de exped. Alex. 1, 1, 8. 1, 3, 5. 1, 22, 5. 4, 17, 9. 5, 21, 10. Amicum occurſum, & qui fit honoris cauſſa, notat Matth. XXVIII. 9. & apud Polyb. pag. 566. lin. 6. uti & nomen ἀπάντησις Matth. XXV. 1. & apud Polyb. pag. 1093. lin. 2. ὁ δὲ τῶν Ἀθηναίων δῆμος γνοὺς τὴν παρουσίαν αὐτοῦ, μεγαλομερῶς ἐψηφίσατο περὶ τῆς ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ, καὶ τῆς ὅλης ἀποδοχῆς τοῦ βασιλέως. *Populus Athenienſium cognito ejus adventu, de procedendo obviam Regi, & tota ratione ejus excipiendi magnifice decernit.* Et apud Arrian. de exped. Alex. 4, 22, 7. 6, 15, 10. Neutraliter occurrit Marc. XIV, 13. & aliis locis pluribus. Contrarium τοῦ ἀπαντᾶν τοῖς πολεμίοις eſt συναντᾶν τοῖς συμμάχοις *occurrere ſociis* ad opem ferendam apud Polyb. pag. 410. lin. 14. a fine. Pro quo tamen & ἀπαντᾶν reperitur p. 524. lin. 16. παρακαλέσας τοὺς ἀπηντηκότας τῶν συμμάχων, *hortatus ſocios qui aderant.* Ita etiam ἀπαντήσει & συναντήσει commutantur Marc. XIV. 13. & Luc. XXII. 10. Et συνάντησις dicitur de hoſtili occurſu 1. Macc. X. 2.

*Ibid.* v. 32. τὰ πρὸς εἰρήνην) Sic infra XIX. 42. & apud Polyb. pag. 524. lin. 17. παρακαλέσας τοὺς ἀπηντηκότας τῶν συμμάχων, οὐ ΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΛΥΣΕΙΣ εἰσπράσσειν, ἀλλὰ ΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ. *Hortatus ſocios, qui aderant, ne pacis, ſed belli*

*belli curam ſuſciperent.* Pag. 122. lin. 8. ὡ μὴ ἀφίςαϑαι τȣ̃ ποιεῖν ΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΩΤΗΡΙΑΝ. *At procurare tamen quæ ad ſalutem Reip. facerent, non ceſſabant.* Et pag. 488. med. πάντα κατέπραξε ΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗΝ. *Omnia impetravit ad ea, quæ moliebatur neceſſaria.*

Cap. XVI. 4. μετας αϑῶ τ̃ οἰκονομίας] Polyb. pag. 485. lin. 17. a f. Τὸν δ' Ἀλέξανδρον καὶ Ταυρίωνα ΜΕΤΑΣΤΗΣΑΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΧΡΕΙΑΣ ἐπεβάλετο καὶ ταῦτα καὶ τἄλλα πάντα δι' αὐτȣ̃ καὶ διὰ τῶν ἰδίων φίλων χειρίζειν. *Id jam conabatur efficere, ut ſummotis Alexandro & Taurione a cura rerum, & hæc & alia omnia aut per ſe aut per amicos ſuos ipſe adminiſtraret.* Et pag 559. lin. 18. Καὶ μάλιςα κατὰ τὴν ὁδὸν ἐπισημαινομένων τὴν Ἑρμείȣ ΜΕΤΑΣΤΑΣΙΝ. *Tum imprimis quod ſummotus eſſet ab adminiſtratione rerum Hermias, laudibus prætereuntem ferebant in cœlum.*

*Ibid.* v. 16. πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται.) Cum Scribæ & Phariſæi, quaſi oſtiarii quidam, advenienti populo occluſerint regnum cœlorum & cupientes intrare non admiſerint, vis adhibenda erat, ut irrumperent etiam non admiſſi. Ad quam vim declarandam appoſitiſſimum eſt verbum βιάζεσϑαι, quod tribuitur iis, qui omni contentione ingredi laborant, apud Arrianum in Epict. lib. 4. cap. 7. pag. 481. Τίνα ἔν ἔτι φοβηϑῆναι δύναμαι; τὸν ἐπὶ τȣ̃ κοιτῶνος; μὴ τί ποιήσωσι; ἀποκλείσωσί με; ἂν με εὕρωσι ΘΕΛΟΝΤΑ ΕΙΣΕΛΘΕΙΝ

ι, ἀποκλεισάτωσαν. Τί οὖν ἔρχῃ ἐπὶ θύρας; ὅτι ήκειν ἐμαυτῷ δοκῶ, μενούσης τῆς παιδιᾶς, συμ-ζειν. Πῶς οὖν οὐκ ἀποκλείῃ; ὅτι ἂν μή τίς με ηται, οὐ ΘΕΛΩ ΕΙΣΕΛΘΕΙΝ. ἀλλ' ἀεὶ μᾶλλον ο θέλω, τὸ γινόμενον. κρεῖττον γὰρ ἡγοῦμαι ὃ ὁ θέλει, ἢ ἐγώ -- Ἀποκλεισμὸς ἐμοὶ οὐ γίνε-ἀλλὰ τοῖς ΒΙΑΖΟΜΕΝΟΙΣ. Διὰ τί οὖν οὐ ΒΙΑ-ΙΑΙ; οἶδα γὰρ ὅτι ἔσω ἀγαθὸν οὐδὲν διαδί-τοῖς εἰσελθοῦσιν. *Quem igitur amplius ti-poſſum? Cubiculo præfectos? Quamobrem? ne excludant? Si me repererint volentem ingredi, idant. Quid ergo venis ad fores?* (Cæſaris, in m; nam ἔρχεσθαι ἐπὶ θύρας *eſt aulam fre-itare*, loquendi forma Xenophonti uſita-na.) *Quia convenire mihi puto, durante ludo dere. Quomodo igitur non excluderis? Quia, ſi me non admittat, nolo intrare; ſed ſemper potius volo, quod fit. Melius enim exiſtimo quod Deus, quam quod ego. --- Excluſio mihi non accidit, llis qui conantur intrare. Quare igitur non co-e intrare? Quia novi, quod intus nihil boni di-uatur ingreſſis.* Polyb. pag. 1002. lin. 4. *in ejus um fecerunt impetum*, καὶ ΒΙΑΣΑΜΕΝΑΙ, *quo irripuiſſent per vim.* Latini hoc ſenſu uſur-*irrumpere.* Curt. 3, 12, 10. *Ea ipſa res turbave-feminas, quod irrupiſſe non admiſſus videbatur.* d. 1. Pont. 7. v. 23. *Nec tamen irrumpo, quo non ire.* Alias plerumque hoſtilem irruptionem ificat. Polyb. pag. 104. lin. 5. Τῶν δὲ θηρίων ΣΑΜΕΝΩΝ ΕΙΣ τὴν παρεμβολήν. *Cum beſtia rum caſtra irrupiſſent.* Arrian de exped. Alex. 2, 20,

2, 20, 13. 4, 26, 11, & 1, 8, 5. ἔνθα δὴ Περδίκκας μὲν ἔσω τοῦ δευτέρου χάρακος εἴσω παρελθεῖν ΒΙΑΖΟΜΕΝΟΣ. *Ibi Perdiccas, dum interius vallum penetrare conatur.* Et 6, 9, 4. ΒΙΑΣΑΣΘΑΙ ἐπειρῶντο ΕΙΣ τὴν ἄκραν, *irrumpere conabantur in arcem.* Conf. Annot. Xenoph. ad Matth. XI. 12.

*Ibid.* v. 26. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις] *Et ſuper hæc omnia*, ſive *præter hæc omnia*: ut intelligamus hoc accedere ad infelicitatem divitis, quod ab voraginem interjacentem non poſſit illi ſuccurri. *Eraſm.* Ita & Polybius loquitur pag. 815. lin. 6. Τῶν δὲ κατὰ τὴν παράκλησιν λόγων, ἅμα μὲν ἀπολογισμοῖς ἀκριβέσι μεμιγμένων, ἅμα δ' ἐπαγγελίαις χρυσῶν στεφάνων, ΕΠΙ ΔΕ ΠΑΣΙ ΤΟΥΤΟΙΣ θεοῦ προνοίᾳ, τελέως μεγάλην ὁρμὴν καὶ προθυμίαν παρίστασθαι συνέβαινε τοῖς νεανίσκοις. *Cum ejus adhortatio & rationes conſilii expoſitas accurate contineret & pollicitationem aurearum coronarum, & ſuper hæc omnia Dei providentiam, juvenum animos ingens plane alacritas & impetus ad rem perficiendam invaſit.* Significat etiam *propter hæc omnia* pag. 384. lin. 15. a f. ΕΠΙ ΠΑΣΙ ΤΟΥΤΟΙΣ παροξυνθέντες, *haſce omnes ob cauſſas irritati.*

*Ibid.* διαπερῶσιν.) Polyb. pag. 262. lin. 7. *Unicam hanc belli adverſus Romanos gerendi rationem eſſe ratus, ei δυνηθείη* ΔΙΑΠΕΡΑΣΑΣ τὰς πρὸ τῆς δυσχωρίας, εἰς τοὺς προειρημένους ἀφικέσθαι τόπους, *ſi difficultatibus quæ in itinere ſe prius offerebant, ſuperatis, in eas quas diximus regiones poſſet pervenire.*

In

N. T. cœteris locis omnibus de trajectu ma-
uſurpatur.

Cap. XVIII. 5. εἰς τέλ☉) Locis plurimis
κ legitur apud Polybium, eodem ubique ſen-
, pro *omnino, prorſus, penitus, plane, in totum.*
g. 28. lin. 11. Τὴν δὲ Λιβύην ΕΙΣ ΤΕΛΟΣ ἀβλαβῆ
μένουσαν. *Africam vero ab omni penitus damno*
*nere immunem.* Ib. lin. 24. τῶν ναυπηγῶν ΕΙΣ
ΛΟΣ ἀπείρων ὄντων τὸ περὶ τὰς πεντήρεις ναυπηγίας.
*uod navium fabricatores in totum rudes eſſent quin-*
*remium conſtruendarum.* It. pag. 29. med. & p.
. lin. 4. a f. Τὴν δ' ἐπαρκείαν καὶ βοήθειαν τοῖς
μαίοις ΕΙΣ ΤΕΛΟΣ ἄπρακτον καὶ δυσχερῆ. *Cum*
*erea Romanis impediendi atque opis ferendæ omnes*
*nino rationes eſſent difficiles, & conſilia irrita.* Pag.
lin. 25. τῶν τόπων ΕΙΣ ΤΕΛΟΣ ὑπαρχόντων
*μένων, cum loca penitus eſſent importuoſa.* Pag.
. lin. 23. θανασίμων θηρίων ΕΙΣ ΤΕΛΟΣ ἄμοι-
, *locus peſtiferarum beſtiarum in totum immunis.*
g. 83. lin. 11. a fine: ΕΙΣ ΤΕΛΟΣ ἀπήλγουν, *ad*
*mum deſperationis jam venerant.* It. pag. 424.
7. & pag. 444. lin. 15. σπεύδοντες αὐτὴν ΕΙΣ ΤΕ-
Σ ἀνάστατον ποιῆσαι, *funditus eam urbem delere*
*ementer cupientes.* Pag. 1427. lin. 18. Quam
erpretationem ſi ſequimur, conjungendum
εἰς τέλ☉ non cum ἐρχομένη, ſed cum ὑπω-
ιάζη, ut ſit hæc ſententia: *ne veniens, prorſus &*
nma cum moleſtia *me obtundat.*

*Ibid.* v. 14. ἢ ἐκεῖν☉) potius *quam* ille.
dem modo particula comparandi deficit

apud Arrianum Epict. lib. 3. cap. 1. pag. 273. lin. 20. Δοκεῖς γάρ μοι πάντα θέλειν ἀκοῦσαι, ἢ τοῦτο. *Videris enim mihi quidvis velle audire, quam hoc.* Sic etiam Marc. IX. 43.

*Ibid.* v. 33. μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν] Moris erat Romanis nocentes prius flagellare, poſt interficere. De quo Polybius lib. 1. cap. 7. pag. 10. lin. 13. *Viros in poteſtatem redigunt amplius trecentos, quibus Romam miſſis, Prætores productos in forum univerſos,* καὶ ΜΑΣΤΙΓΩΣΑΝΤΕΣ ἅπαντας κατὰ τὸ παρ' αὐτοῖς ἔθος ἐπελέκισαν, *flagrisque cæſos, pro more populi Romani, ſecuri percuſſerunt.*

Cap. XIX. 6. ὑπεδέξατο] *excepit eum* hoſpitio & convivio. Polyb. pag. 533. lin. 10. a fine: οὐ μόνον οἰκίᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀναγκαίοις ὁ Νικαγόρας αὐτὸν ΥΠΕΔΕΞΑΤΟ προθύμως. *Nicagoras non ſolum hoſpitio & neceſſariis omnibus rebus illum magna comitate excepit.*

*Ibid.* v. 14. οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς.) Intelligenda hæc ſunt de aliquo priſcorum regum ex eorum numero, qui ſingulas urbes, aut certe non adeo multas, exiguamque regionis partem ſub ditione habebant, quibus tutum non erat ex urbe ſua proficiſci, ne forte cives, quibus plerumque invitis imperabant, ab ipſis deficerent. Cujusmodi rex fuit Hiero, qui ſe ſuique ſimiles reges ob hoc ipſum periculum amittendi regni, peregre proficiſci non poſſe

poſſe queritur apud Xenoph. in Hier. ſive tyran. pag. 712. ſub fin. οἱ δὲ τύραννοι ἐ μάλα ἀμφὶ θεωρίας ἔχουσιν. οὔτε γὰρ ἰέναι αὐτοῖς ἀσφαλὲς, ὅπου μὴ κρείττονες τῶν παρόντων μέλλουσιν ἔσεσθαι, οὔτε τὰ οἶκοι κέκτηνται ἐχυρὰ, ὥστε ἄλλοις παρακαταθεμένους ἀποδημεῖν. φοβερὸν γὰρ μὴ ἅμα τε στερηθῶσι τῆς ἀρχῆς, καὶ ἀδύνατοι γένωνται τιμωρήσασθαι τοὺς ἀδικήσαντες. *Reges vero ſpectaculis non admodum occupantur. Nam neque tutum eſt ipſis eo pergere, ubi non ſuperiores illis futuri ſunt, qui iſtic adſunt: neque res ipſorum domi tam tuto ſunt loco, ut iis aliorum fidei creditis peregre proficiſci poſſint. Nam metuendum eſt, ne ſimul & imperio ſpolientur, & ulciſcendi eos, a quibus ſunt læſi, facultatem amittant.* Hæc in ſuperioribus annotationibus omiſſa, placuit hic addere.

*Ibid.* v. 23. σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα] *cum uſuris exegiſſem.* Polyb. pag. 1356. lin. 25. ΠΡΑΤΤΕΙΝ τοὺς ὀφειλέτας, *nomina exigere.* Conf. ſupra III. 13.

*Ibid.* v. 39. ἀπὸ τοῦ ὄχλου) *e turba,* qui turbæ immixti erant. Sic Arriano dicuntur *αἱ* ΑΠΟ τοῦ δεξιοῦ κέρως τάξεις, *cohortes quæ in dextro cornu erant,* 2, 11, 1. & 3, 15, 8. οἱ ΑΠΟ τοῦ μεγάλου στρατοπέδου, *qui in magnis caſtris erant* 5, 15, 5.

*Ibid.* v. 43. περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι) χάραξ primo eſt vallus ſive palus firmior, quo caſtra aut oppida cingi vel contra hoſtes, vel ab hoſtibus ſolent. Palliſadæ nunc vo-

cantur. Quanquam in noſtra militia hoc munitionis genus nonnihil differt ab eo, quo veteres utebantur, uti mox patebit ex Livio. Arrian. de exped. Alex. 4, 29, 13. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω παραγγέλλει στρατιώτῃ ἑκάστῳ, κόπτειν ΧΑΡΑΚΑΣ ἑκατὸν κατ' ἄνδρα· καὶ οὗτοι κεκομμένοι ἦσαν, καὶ αὐτὸς ἐχώννυεν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου, ἵνα ἐστρατοπεδευκότες ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὴν πέτραν χῶμα μέγα, ἔνθεν τοξεύματά τε ἂν ἐξικνεῖσθαι ἐς τοὺς προμάχους, καὶ ἀπὸ μηχανῶν βέλη ἀφιέμενα. *Sub lucem milites ſingulos centum palos cedere jubet. quibus comportatis ingentem aggerem a ſummo colle; in quo caſtra locarat, ad petram molitur, unde & ſagitta & tela machinis excuſſa ad hoſtes pertingere poſſent.* It. 5, 24, 1. & 2, 18, 6. Ἀλλὰ λίθων τε πολλῶν ἀφθονία ἦν, καὶ ὕλης, ἥντινα τοῖς λίθοις ἄνωθεν ἐπεφόρουν. ΧΑΡΑΚΕΣ τε οὐ χαλεπῶς ἐν τῷ πηλῷ κατεπήγνυντο, καὶ αὐτὸς ὁ πηλὸς ξύνδεσμος τοῖς λίθοις ἐς τὸ ἐπιμένειν ἐγίγνετο. *Sed & magna vis ſaxorum ad manum erat, & lignea materia quam ſaxis inſternebant. Neque difficulter ligna in cœno ſtabiliebantur, ipſumque adeo cœnum compagis loco ſaxa tignis committebat.* Quorum vallorum ratio optime intelligetur ex Livio, cujus locum, quanquam paulo longiorem, non abs re fuerit adſcribere, ex lib. 33. cap. 5. *Quinctius milites per agros dimiſſos, vallum cadere & parare jubet. Vallo & Macedones & Græci uſi ſunt, ſed uſum nec ad commoditatem ferendi, nec ad ipſius munitionis firmamentum aptaverunt. Nam & majores & magis ramoſas arbores cædebant, quam quas ferre cum armis miles poſ-*

*poſſet, & quum caſtra bis ante objectis ſepſiſſent, facilis molitio eorum valli erat. Nam & quia rari ſtipites magnarum arborum eminebant, multique & validi rami præbebant quod recte manu caperetur, duo aut ſummum tres juvenes connixi arborem unam evellebant. Qua vulſa, porta inſtar, extemplo patebat, nec in promptu erat quod obmolirentur. Romanus leves, & bifurcos pleroſque, & trium, aut cum plurimum, quatuor ramorum vallos cadit, ut & ſuſpenſis ab tergo armis ferat plures ſimul apte miles; & ita denſos offigunt implicantque ramos, ut neque quæ cujuſque ſtipitis palma ſit, perviderì poſſit; & adeo acuti aliusque per alium immiſſi radii locum ad inſerendam manum non relinquunt, ut neque prehendi, quod trahatur, neque trahi, cum inter ſe innexi rami vinculum invicem præbeant, poſſit, & ſi evulſus forte eſt unus, nec multum aperit, & alium reponere facile eſt. Quinctius poſtero die, vallum ſecum ferente milite, ut paratus omni loco caſtris ponendis eſſet, progreſſus modicum iter &c.* Quæ omnia Livius, ut multa alia, fere ad verbum deſcripſit ex Polybii lib. 17. cap. 14. ubi vallus non alio quam χάραξ nomine appellatur. Secundo ipſa hæc munitio eodem nomine appellatur vallus, [non vallum modo] apud Cæſarem de bello civ. 3, 63, 1. & 3. *Erat eo loco foſſa pedum XV. & vallus contra hoſtem.* Et *duplicem eo loco fecerat vallum*, ligneum puta, non terrenum, multo minus ſaxeum; (quanquam & hujus mentionem facit A. Hirtius de bello Alex. 2, 3. ſed intra urbem facti: *omnibus viis atque angiportis triplicem vallum obduxerant. Erat autem*

*quadrato exſtructus ſaxo, nec minus XL. pedes altitudinis habebat.)* Nec aliter Græci hujusmodi vallum ligneum ſeu ſepimentum χάρακα in ſingulari numero appellant. Polyb. lib. 8. cap. 28. pag. 74. lin. 2. & 5. ubi Hannibal dicitur foſſam duxiſſe, & ex aggeſta terra aggerem ſtruxiſſe, προσέτι δὲ καὶ ΧΑΡΑΚΟΣ ἐπ' αὐτῆς τιθέντος, *eidemque vallos inſuper defixiſſe.* Arrian. de exped. Alex. 1, 6, 19. οὔτε ΧΑΡΑΚΑ ἢ τάφρον προβεβλημένους, *neque vallo aut foſſa ſeſe cinxiſſe.* Et 1, 8, 1. ὁ ΧΑΡΑΚΟΣ τῶν πολεμίων οὐ πολὺ ἀφεστηκὼς, οὐ προσμείνας πρὸς Ἀλεξάνδρου τὸ ἐς τὴν μάχην ξύνθημα, αὐτὸς πρῶτος προσέμιξε τῷ ΧΑΡΑΚΙ· καὶ διασπάσας αὐτὸν, ἐνέβαλεν ἐς τῶν Θηβαίων τὴν προφυλακήν. *Cum ab hoſtium vallo non multum cum ſuis copiis abeſſet, non exſpectato ab Alexandro conflictus ſigno primus in vallum impetum fecit, eoque ſubverſo, in Thebanorum præſidium irruit.* Item n. 2. 4. & 5. & 3, 9, 1. Hæc non de aggere ſeu vallo terreſtri, ſed de ligneo intelligenda ſunt, quo caſtra ſepiri ſolebant, uti paulo ante ex Livio vidimus. Zoſimus diſerte hoc ait, Hiſtor. lib. 3. pag. 718. lin. 40. edit. Sylburg. Τὰ δὲ πρὸς ἕω, τάφρῳ βαθείᾳ καὶ ΧΑΡΑΚΙ ΔΙΑ ΣΤΑΥΡΩΜΑΤΩΝ ΕΚ ΞΥΛΩΝ ΟΧΥΡΩΝ ἐναπείληπτο. *Orientem verſus, alta foſſa, & vallo lignis validis cancellato cingebatur.* Diſcernunt etiam aggerem a vallo tum Latini tum Græci Scriptores. Cæſar eo, quem modo citavi, loco: *Vallus contra hoſtem in altitudinem pedum X. tantundemque ejus valli agger in latitudinem patebat.* Arrianus 2, 19, 9. *Multi oppidanorum inſcenſis ſcaphis,*

*phis*, ἄλλη καὶ ἄλλη ἐποκείλαντες τοῦ ΧΩΜΑΤΟΣ, τόν τε ΧΑΡΑΚΑ οὐ χαλεπῶς διέσπασαν τὸν πρὸ αὐτοῦ προβεβλημένον, *diverſis e partibus ad molem appulſi, vallum quod ante aggerem Macedones jecerant, facile ſubverterunt.* Hic χῶμα eſt agger, χάραξ autem vallus. Meminit & Ammian. Marcellin. hujusmodi valli lib. 24. pag. 431. lin. 1. *Vallum tamen ſudibus denſis & foſſarum altitudine cautius deinde ſtruebatur.* Item lib. 31. pag. 513. lin. 34. Uſus autem vallorum erat non tantum in ſuis cuique caſtris aut urbibus muniendis, ſed etiam ad hoſtium caſtra circumvallanda, aut urbes obſeſſas includendas. Livius lib. 10. cap. 35. *Inter hæc appropinqvabat agmen:* (Samnitum) *& jam breviore intervallo certiora intuentes,* (Romani) *vallum ſecum portare Samnitem affirmant. Nec dubium eſſe, qvin caſtra circumvallaturi ſint. Tunc enimvero conſul indignum facinus eſſe vociferari, tantam contumeliam ignominiamque ab ignaviſſimo accipi hoſte. Etiamne circumſedebimur, inqvit, in caſtris?* Arrian. de exp. Alex. 1, 7, 14. Οἱ γὰρ Θηβαῖοι τὴν Καδμείαν διπλῷ ΧΑΡΑΚΙ ἐφρούρουν ἀποτειχίσαντες, ὡς μήτε ἔξωθεν τινὰ τοῖς ἐγκατειλημμένοις δύνασθαι ἐπωφελεῖν, μήτε αὐτοὺς ἐκθέοντας βλάπτειν τοὺς σφᾶς, ὁπότε τοῖς ἔξω πολεμίοις προσφέροιντο. *Thebani enim arcem Cadmeam* (quam tunc hoſtes tenebant,) *duplici vallo in orbem jacto ſepſerant: ita ut neque extrinſecus quisquam ſubſidia venire obſeſſis poſſet, neque ipſi excurrentes ſuos lædere, quando cum hoſtibus qui foris erant congrederentur.* Et 2, 1, 2. Προσχὼν τῇ Μιτυλήνῃ, τὴν μὲν πόλιν ΧΑΡΑΚΙ διπλῷ ἐκ θαλάττης εἰς

θάλατταν ἀπετείχισε, στρατόπεδα δὲ πέντε ἐποικοδομησάμενος, τῆς γῆς ἐκράτει οὐ χαλεπῶς. Memnon *Mitylenen converſus, urbem ipſam a mari ad mare duplici vallo intercluſit, & quinque caſtellis extructis, a terra facile urbem continebat.* Et hoc quidem ſenſu etiam in Luca χάρακα accipiendum arbitror, intelligendumque, a Romanis Hieroſolymam undique palis ligneis circumſeptam fuiſſe, ut neque aditus cuiquam potuerit, neque exitus. Neque dubito, quin ea ratione circumvallarint Romani Hieroſolymam, quam ſupra deſcriptam exhibuimus a Livio, illorum temporum fere æquali. Quod vero Lucas dicit χάρακα περιβαλλοῦσι reperitur totum hoc & apud Arrianum Differt. Epict. lib. 3, cap. 24. pag. 375. lin. 11. οὐ τάφρον σκάψει τις, οὐ ΧΑΡΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΕΙ, οὐκ ἀγρυπνήσει, *nemo foſſam faciet, nemo jaciet vallum, nemo vigilabit.* Et apud Polybium pag. 355. lin. 5. ΧΑΡΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΟΝΤΕΣ, (qui & compoſito περιχαρακοῦν utitur lib. 4. cap. 56. ſub fin. ἀποσταυρώσαντες καὶ περιχαρακώσαντες τὰς ἐκ θαλάττης προσβάσεις, *omnes aditus a mari ſudibus ac vallis præcluſerunt.*) Iterumque apud Arrian. de exp. Alex. 4, 2, 3. in oppugnanda Cyropoli, ad quam Alexander Craterum mittit, eique imperat, στρατοπεδεῦσαι πλησίον τῆς πόλεως, καὶ τάφρον τε ἐν κύκλῳ αὐτῆς ὀρύξαι, καὶ ΧΑΡΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΕΣΘΑΙ, καὶ τὰς μηχανὰς ὅσαις χρῆσθαι ξυμπηγνύναι, *ut caſtra prope urbem locet foßamque in orbem ducat, & vallo muniat, ac machinas quibus opus ſit componat.* Et alia ſyntaxi 5, 23, 9.

Ἀλε-

Ἀλέξανδρος δὲ ΧΑΡΑΚΙ τε διπλῷ ΠΕΡΙΒΑΛΛΕΙ, ὅσπερ μὴ εἶργεν ἡ λίμνη, ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ· *Alexander urbem (ea parte qua ſtagnum impediebat excepta) duplici vallo in orbem cingit, & accuratiores ad circuitum ſtagni cuſtodias locat. Ipſe tormenta muris admovere eosque quatere ſtatuit.* Propterea autem vallo cingebat urbem, ne Indi noctu urbe deſerta aufugerent. Quo minus vero exercitu urbem includeret, amplitudo muri obſtabat, v. 5. Ἀλέξανδρος ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περιεστρατοπέδευσε τοῖς πεζοῖς τὴν πόλιν, ὅσα γε ἠδυνήθη αὐτῷ ΠΕΡΙΒΑΛΕΙΝ ἡ φάλαγξ· ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐπέχον τὸ τεῖχος ΤΩ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΩ ΚΥΚΛΩΣΑΣΘΑΙ οὐ δυνατὸς ἐγένετο. *Alexander eo ipſo die peditum copiis [quatenus phalanx ſufficiebat] oppidum obſedit. Murus enim in circuitu amplior erat, quam ut ab exercitu totus in orbem cingi poſſet.* Et plane idem uſu venit Tito in obſidione Hieroſolymitana, ut ipſe teſtatur apud Joſephum (jam enim, demonſtrata verborum ſignificatione, quam ea cum eventu prædictionis hujus congruat, videamus;) de bello Jud. lib. 6. cap. 13. ΚΥΚΛΩΣΑΣΘΑΙ τε γὰρ ΤΗ ΣΤΡΑΤΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ, διὰ μέγεθος καὶ δυσχωρίαν, οὐκ εὐμαρὲς εἶναι, *nam circumdari urbem exercitu, propter magnitudinem & difficultatem locorum, non facile eſſe.* Quare aliud ſibi conſilium capiendum eſſe ait: Δεῖν μὲν γε εἰ καὶ τῷ τάχει μετ' ἀσφαλείας βούλοιτο χρήσασθαι, περιτειχίζειν ὅλην τὴν πόλιν. μόνως γὰρ οὕτως ἂν πάσας ἀποφράξαι τὰς ἐξόδους, καὶ Ἰουδαίους ἢ πρὸς ἅπαντα ἀπογνόντας τὴν σωτηρίαν, παραδώσειν τὴν πόλιν.

ἢ λιμώττοντας χειρωθήσεσθαι ῥᾳδίως. *Oportere ſi celeritate uti velit & cautione, muro cingere totam urbem. Hoc enim uno modo omnes exitus poſſe præcludi: & Judaeos aut omnibus modis ſalute deſperata civitatem tradituros; aut fame victos facillime captum iri.* Ductus ergo eſt murus per triginta novem ſtadia, Joſeph. ibid. Τὸ μὲν ἐν τεῖχος ἑνὸς δέοντος τεσσαράκοντα σταδίων ἦν. Perfectum autem tantum opus fuit incredibili celeritate tridui ſpatio, τρισὶ δ' ᾠκοδομήθη τὸ πᾶν ἡμέραις. Diverſus autem plane hic ligneus ſive murus ſive vallus fuit ab aggere, tum ſtructura, tum uſu. Et valli quidem ſtructura jam ſupra expoſita eſt ex Livio. Uſum autem hunc præſtabat, ut ejus circuitu oppidanis via ad fugam præcluderetur. Sed agger fiebat aggeſta humo, quæ cratibus ſive viminibus plexis coërceri ſolebat, ne terra cumulata dilaberetur; eique tormenta, quibus mœnia concuterentur, imponebantur. Cujuſmodi aggeres Titus, poſtquam urbem jam circumvallarat, plures ſtruxit, Joſeph. lib. 6. cap. 14. Ut proinde ſimillima hæc fuerit oppugnatio illi, quam Thucydides deſcribit lib. 2. pag. 52. Καὶ πρῶτον μὲν περιεσταύρωσεν αὐτοὺς τοῖς δένδρεσιν, (quod idem eſt ac χάρακι, uti poſtea demonſtrabitur,) ἃ ἔκοψαν, τοῦ μηδένα ἔτι ἐξιέναι. Ἔπειτα χῶμα ἔχουν πρὸς τὴν πόλιν, ἐλπίζοντες ταχίστην αἵρεσιν ἔσεσθαι αὐτῶν, στρατεύματος τοσούτου ἐργαζομένου. Ξύλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος, παρῳκοδόμουν ἑκατέρωθεν φορμηδὸν ἀντὶ τοίχων τιθέντες, ὅπως μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πολὺ τὸ

χῶ-

-ν. ἐφόρȣν δὲ ὕλην ἐς αὐτὸ, καὶ λίθȣς, καὶ γῆν, τι ἄλλο ἀνύττειν μέλλοι ἐπιβαλλόμενον. *Ac quidem circumdederunt eos vallo arborum, quas -vant, ne quis amplius ex urbe exire poſſet. Dein- -gerem congerebant ad urbem, ſperantes, celerrime -api poſſe, tanto exercitu opus faciente. Ligna -adentes ex Citharone, ædificarunt utrinque ea -ſe contexentes & inſtar muri collocantes, ut ne -diffueret agger.* (i. e. ut L. Baro Hohen-eccius -nit, duos ordines lignorum texuerunt, qui -rem utrinque continerent.) *Huc ligna, la- -que & terram, & ſi quid præterea ad excitandam -m faciebat, ingerebant.* Inferius deinde idem -at, huic aggeri machinas fuiſſe impoſitas -iſturbandos muros. Pulcherrime igitur explicatio verborum convenit cum rerum -itu. Sed hoc ipſum forſan quis negaverit, illa munitio a Joſepho τεῖχος nominetur, ἐπιτείχισμα, pag. 951. lin. 5. a fine, & pag. lin. ult. nunquam χάραξ. Ne igitur hic -pulus relinquatur, (licet jam longior facta -nnotatio, quam initio putaram:) neceſſario -i oſtendendum eſt, quæ ſit vera vocis τείχȣς -o. Neque enim tantum datur πλίνθινον τεῖ- -, *lateritius murus*, ut apud Arrian. 1, 21, 8. & 4, 6. aut γήϊνον *terreus*, apud eundem 4, 2, 4. etiam ξύλινον *ligneus* apud Dionem pag. 264. 43. *Cupivit Claudius navale prælium in quodam apparare:* ΤΕΙΧΟΣ δὲ ΞΥΛΙΝΟΝ περὶ αὐτὴν -σκεύασε, καὶ ἴκρια ἔπηξε. *Cujus murum de -a materia ædificavit, & trabes defixit.* Et apud Thu-

Thucyd. lib. 2. οἱ δὲ Πλαταιῆς ὁρῶντες τὸ χῶμα αἰρόμενον, ΞΥΛΙΝΟΝ ΤΕΙΧΟΣ ξυνθέντες, καὶ ἐπιστήσαντες τῷ ἑαυτῶν τείχει ᾗ προσεχοῦτο, ἐσῳκοδόμουν ἐς αὐτὸ πλίνθους ἐκ τῶν ἐγγὺς οἰκιῶν καθαιροῦντες. ξύνδεσμος δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα, τοῦ μὴ ὑψηλὸν γιγνόμενον, ἀσθενὲς εἶναι τὸ οἰκοδόμημα. *Plataenſes cum viderent aggeris incrementum, ligneum murum exſtruxerunt, & impoſuerunt ſuo muro ea parte qua agger fiebat, ædificabant autem eum lateribus ex vicinis domibus deſumptis, lignisque interjectis revinciebant, ne ſi altior fieret, infirmior eſſet ſtructura.* Sed nihil iſte murus ad hunc locum, ut arbitror. Maxime autem huc pertinet ille murus ligneus, de quo apud Xenophontem Hiſt. Græc. lib. I. pag 339. lin. 23. Ἀλκιβιάδης δὲ, ἐπεὶ ἧκεν ἐς τὸ ςρατόπεδον, τήν τε λείαν ἔχων, καὶ πίςεις πεποιημένος, ἀπετείχιζε τὴν χαλκηδόνα παντὶ τῷ ςρατοπέδῳ ἀπὸ θαλάττης ἐς θάλατταν, καὶ τοῦ ποταμοῦ ὅσον οἷόν τ' ἦν, ΞΥΛΙΝΩ ΤΕΙΧΕΙ. *Poſteaquam in caſtra reverſus Alcibiades eſſet, jam ſpoliis auctus, & conſtituta cum Bithynis pace: Chalcedonem cum copiis univerſis ab una maris parte ad alteram ligneo muro cinxit, intercluſo etiam flumine, quantum ejus fieri poterat.* En tibi ξύλινον τεῖχος, *ligneum murum*, quo Alcibiades hoſtilem urbem incluſit. Quidni igitur etiam Joſephum de ligneo muro loqui ſtatuamus? Nam lapidibus certe, aut coctili latérculo exſtrui non potuit. Unde enim tanta eorum copia in re ſubita? unde tanta vis calcis aut bituminis? Nam artifices quidem & operæ fortaſſe non defuiſſent, a quibus intra triduum tan-

mplitudinis murus potuiſſet exædificari; vel ex Cæſ. de bell. Gal. 1, 8, 1. & Curtio 7, 5. conſtet, milites, cum adhuc vigeret diſci- a, his etiam operibus admoviſſe manus. Nè ctus quidem murus eſſe potuit. Hunc intel- , non qui fit adgeſta humo, is enim Latine r eſt, Græce χῶμα, ſed ex limo aut luto fa- n. Fac enim, ſatis luti ad manum fuiſſe; ndo ſolidatum fuiſſet lutum madefactum, ſertim ſi tempeſtas incidiſſet pluvioſa? Re- uitur ergo, ligneum fuiſſe murum, cujus- li uſitatos fuiſſe in circumcingendis urbi- , Alcibiadis exemplum declarat. A militi- autem hic murus excitabatur, qvibus hoc s diviſerat Titus. Unde & ingens inter eos amen erat, ut ſuum quisque munus primus nderet, Joſeph. lib. 6. cap. 13. pag. 936. ſub fi- . Sed qualis fieri potuerit tam brevi tem- is ſpatio tanti ambitus murus, facile eſt ad jiciendum. Certe non aſciari tigna, non ad mam inter ſe conjungi, non ad perpendicu- ſtatui potuerunt; ſed ſubitaria opera ipſis defungendum. Nulli autem munitionis ꞇeæ generi hæc tanta celeritas rectius conve- qvam vallo jaciendo. Præterea τεῖχος & ακα inter ſe non ſemper differre, etiam inde robabile, quia ut Xenophon dicit: ξυλίνῳ τεί- ει ἀποτειχίζειν· Ita Arrianus: χάρακι ἀποτει- ειν, locis jam allegatis 1, 7, 14. & 2, 1, 2. & 3, , ςρατόπεδον τάφρῳ τε καὶ ΧΑΡΑΚΙ ΕΤΕΙΧΙΣΕΝ, *a foſſa ac vallo munivit*. Accedit, quod uti

Jo-

Joſephus ait pag. 937. ad illum murum caſtella, cuſtodum muri receptacula, exſtructa fuiſſe, ita quoque ad vallum eadem fuiſſe, ſcribat Arrian. 2, 1, 2. nec non Cæſar de bello Civ. 1, 18, 5. *Oppidum vallo caſtellisque circummunire inſtituit.* Neque mirum videri debet, murum dici vallum, cum & mœnia vocet Tacitus, quæ cratibus & vimentis exſtructa erant, Ann. 12, 16, 4. *Mœnia non ſaxo, ſed cratibus & vimentis, ac media humo adverſum irrumpentes invalida erant.* LXX. interpretes in hoc verbo parum ſibi conſtant. Modo enim χάρακα ponunt pro כָּרִים quod ſignificat *arietes ferreos* Ezech. XXI, 27. modo pro סֹלְלָה quod eſt *aggeſta moles terræ*, ſive *agger*, Jeſ. XXXVII. 33. Jer. XXXIII. 4. modo pro מֻצָּב Jeſ. XXIX. 3. וְצַרְתִּי עָלַיִךְ מֻצָּב καὶ βαλῶ περὶ σὲ χάρακα. Ad quem locum etiam Chriſtus, teſte Cyrillo, Euſebio & Theodoreto alluſit. Et videtur omnino מֻצָּב optime congruere χάρακι, cum a conſtituendo atque collocando iſtud ductum ſit verbum. Præterea Chaldæus pro eo adhibuit כַּרְקוֹם, quod eſt ex Græco χαράκωμα. Neq; minus eleganter מָצוֹר *rete*, a rad. צוּר *venari*, transfertur per χάραξ, Eccl. IX. 14. κυκλώσῃ αὐτὴν, καὶ οἰκοδομήσῃ ἐπ' αὐτὴν ΧΑΡΑΚΑΣ μεγάλους. Pro quibus Symmachus eo loco habet ἀποτειχισμόν. Quæ translatio mire ſane convenit. Non aliter enim urbes obſeſſæ vallis iſtis ligneis circumcluduntur, quam feræ plagis, quæ

æ licet captæ nondum ſint, jam tamen ſunt in
nantium poteſtate. Item Deut. XX. 19. & 20.
ἐῤαξ & χαράκωσις uſurpantur pro מָצוֹר quo
:o iſtud munimenti genus ex arboribus fa-
ım conſtat. Joſephus Hebræus lib. 6. cap. 35.
g. 707. videri poſſet vocem χάραξ per דיק
primere, cum Chaldæus 2. Reg. XXV. 1. Ezech.
, 2. & ceteris locis omnibus דיק transferat per
כרק ſive χαράκωμα nisi plurali uſus eſſet
דיקיב & addidiſſet לחרשיב אילי הברזל ad
ſtituendum arietes ferreos, quod ab uſu vallo-
m abeſt plurimum. Græcum χαράκωμα ha-
t Xenophon de exp. Cyri lib. 5. pag. 273. lin. 14.
o quo paulo ante pag. 272. lin. 14. & 34. di-
: ςαύρωμα, & pag. 271. lin. 25. σκόλοπας, i. e.
des ſive *palos*. Quæ omnia ſynonyma ſunt τ
ίρακ☉. Unde Thucyd. lib. 2. καὶ πρῶτον μὲν
ἐριεςαύρωσεν αὐτοὺς τοῖς δένδρεσιν, ἃ ἔκοψαν, τ
ηδένα ἔτι ἐξιέναι· ἔπειτα χῶμα ἔχου πρὸς τὴν πό-
ι. *Ac primo quidem circumdederunt eos vallo ar-
rum, quas ceciderant, ne quis amplius ex urbe exire
ſſet: deinde aggerem congerebant ad urbem.* Ubi
:tus Scholiaſtes: τὰ ὀρθὰ ξύλα ἐκάλουν ςαυρούς.
*ecta ligna vocabant* ςαυρούς ſive *palos*. Quan-
ıam ἀποςαυροῦν & περιχαρακοῦν etiam diſtin-
ıuntur a Polybio pag. 1024. lin. 14. Lutherus
terpretatur Wagenburg / *plauſtrorum ambitum*;
: leguntur quidem Thraces plauſtris pro vallo
i, apud Arrianum 1, 1, 9. ξυναγαγόντες δὲ ἁμάξας,
ὶ προβαλόμενοι πρὸ σφῶν, ἅμα μὲν ΧΑΡΑΚΙ
ρῶντο ΤΑΙΣ ΑΜΑΞΑΙΣ, εἰς τὸ ἀπομάχεσθαι

ἀπ-

ἀπ᾽ αὐτῶν, εἰ βιάζοιντο. *Congregatis ergo plauſtris & ante ſe diſpoſitis, pro vallo ac propugnaculo iis utebantur, ut ex iis, ſi premerentur pugnarent.* Item 5, 22, 6. Diverſa tamen hæc duo fuiſſe muniendi genera, cum ex verbis ipſis apparet, tum ex eo, quod Alexander & curribus & vallo urbem, quam obſidebat, contra hoſtium eruptiones incluſerit, apud Arrian. 5, 24, 3. Τοῖς δὲ αἵ τε ΑΜΑΞΑΙ ἐμποδὼν ἦσαν, καὶ ὁ ΧΑΡΑΞ ἐν μέσῳ καταβεβλημένος. *At vero & currus & vallum loco inter ſtagnum medio ductum, magno barbaris impedimento erant.* Grotium miror ad demonſtrandum vaticinii eventum, huc traxiſſe verba Joſephi de Tito: ἐκέλευσε περιβάλλεσθαι ςρατόπεδον, quod ipſe vertit: *caſtris circumdare juſſit.* Quæ verba exſtant lib. 6. cap. 3. pag. 908. D. Sed περιβάλλεσθαι ςρατόπεδον non eſt caſtris urbem circumdare, ſed ipſa caſtra vallo aliave munitione contra hoſtium impetum cingere. Arrian. 3, 11, 1. *Darius vero exercitusque ejus, quemadmodum initio aciem inſtruxerat, ita totam noctem ſtetit.* ὅτι οὔτε ΣΡΑΤΟΠΕΔΟΝ αὐτοῖς ΠΕΡΙΕΒΕΒΛΗΤΟ ἀκριβὲς, καὶ ἅμα ἐφοβοῦντο μὴ σφίσι νύκτωρ ἐπιθοῖντο οἱ πολέμιοι. *Neque enim caſtra accurate munierat, ſimulque metuebat, ne hoſtes noctu impetum facerent.* Sic & Ind. 23, 4. Neque alio ſenſu ea dici a Joſepho fatebitur, ſimulque iſta huc plane non pertinere, ſi cui locum accuratius inſpicere lubeat & vacet. Idem Grotius recte quidem annotavit, Ciceronem *caſtra* tranſtuliſſe, quod Polybius lib. 6. cap. 56. χάρακα dixerat:

(quem

quem locum habet in Theſauro Stephanus; & poteſt illo modo verti pluribus locis apud eundem Polybium, ut pag. 470. lin. 25. τῶν ἀποσκευῶν καταλιπῶν ἐν τῷ ΧΑΡΑΚΙ, *impedimentis in caſtris relictis*. & pag. ſeq. lin. 2. & pag. 590. lin. 2. pag. 19. lin. 11. a f. & paulo ante ibidem τὸν χάρακα καὶ τὰς σκηνὰς ἐμπρήσαντα φυγεῖν, *vallo tentoriisque incenſis auffugiſſe*. Et pag. 276, lin. 10.) ſed id eo fit, quia caſtra vallabantur, uti loquitur Tacitus Hiſt. 2, 19, 1. *Poſtquam nox appetebat, vallari caſtra placuit.* Unde & Latini vallum pro caſtris dicunt, partem nempe pro toto. Tacit. Ann. 13, 36, 4. *Milites tendere omnes extra vallum juſſit*, i. e. extra caſtra. Non autem propterea vallum & caſtra idem ſunt, non magis, quam mœnia & urbs, licet *extra mœnia* dici poſſit pro *extra urbem*. Poteſt vallum fieri, etiam ubi caſtra non ſunt. Et diſtinguitur interdum χάραξ ab ipſis caſtris, tanquam pars a toto. Ut apud Polyb. pag. 113. lin. 24. ἦγον ἐκ τοῦ ΧΑΡΑΚΟΣ οἱ περὶ τὸν Σπένδιον. καὶ προαγαγόντες βραχὺ πρὸ τῆς ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΕΙΑΣ. *Eos extra vallum ducit Spendius. Cumque produxiſſet paullum ultra caſtra.* Et apud eundem χαρακοποιΐα eſt *caſtrorum munitio* pag. 489. lin. 18. Circumvallatum igitur iri Hieroſolymam vallis ſive palis ligneis Salvator præunciat. Quomodo autem fuerit quoque κυκλουμένη ὑπὸ στρατοπέδων, ceu eſt apud Lucam XXI, 20. explicare paulo poſt conabimur ad iſtum locum.

Cap. XX, 21. ὀρθῶς λέγεις) Polyb. pag.

1117. lin. 16. Τȣ̃ δὲ Μανίȣ φήσαντ☉· αὐτὸν ΟΡΘΩΣ ΛΕΓΕΙΝ, *approbante Manio quæ ille dixerat*. Et pag. 1034. lin. ult. ȣ̓κ ἔφησεν αὐτὸν ΟΡΘΩΣ ΛΕΓΕΙΝ, *eum dixit errare*.

Cap. XXI. 5. ἀναθήμασι κεκόσμηται) Polyb. lib. 4. cap. 62. pag. 454. lin. 16. *Porticus ad hæc circa fanum incendit*; καὶ τὰ λοιπὰ διέφθειρε τῶν ΑΝΑΘΗΜΑΤΩΝ, ὅσα πρὸς κόσμον, ἢ χρείαν ὑπῆρχε, τοῖς εἰς τὰς πανηγύρεις συμπορευομένοις, *cætera omnia donaria corrupit, quæ vel ornatus cauſſa eo loci poſita erant, vel ad uſus eorum, qui ad ſolennium celebrationem undique illuc ſoliti convenire*. Ex quo loco colligitur, donaria partim ad ornatum, partim ad uſum fuiſſe deſtinata. It. pag. 498. lin. 3. a fine.

*Ibid.* v. 6. ταῦτα ἃ θεωρεῖτε) Nominativus ταῦτα abſolute ponitur, & exponi poteſt *Quod attinet ad hæc*. Sic Arrian. de exp. Alex. I, 9, 9. Καὶ ἡ Μήλȣ καὶ Σκιώνης ἅλωσις, νησιωτικά τε πολίσματα ἦν, καὶ τοῖς δράσασιν αἰσχύνην μᾶλλόν τι προσέβαλεν, ἢ ἐς τὸ ξύμπαν Ἑλληνικὸν μέγαν τὸν παράλογον παρέσχε. *Meli & Scionis expugnatio*, i. e. quod attinet ad illorum expugnationem, *inſularia oppidula erant, & dedecus potius victoribus, quam univerſæ Græciæ admirationem attulere*. Conf. Annot. Xenoph.

*Ibid.* v. 9. ἀκαταστασίας) Apud Matthæum XXIV. 6. & Marcum XIII. 7. pro ἀκαταστασίας dici-

dicitur ἀκοὰς πολέμων, per metonymiam antecedentis pro conſequente, vel cauſſæ pro cauſſato. Nam ex ἀκοαῖς πολέμων, oriuntur ἀκαταστασίαι, quæ fiunt, cum metus belli ſubito ingruit, aut jam hoſtis appropinquare dicitur. Tum enim pavidis & conſternatis cunctis, ſumma fieri ſolet rerum omnium perturbatio. Hoc ſenſu utitur Polybius lib. 14. cap. 9 pag. 955. lin. 15. ἐν δὲ τῇ Καρχηδόνι μεγάλης καὶ πρότερον ὑπαρχούσης ΑΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΣ, ἔτι μείζω τότε συνέβαινε γίγνεσθαι τὴν ταραχὴν, ὡς ἂν ἐκ δευτέρου τηλικαύτῃ πληγῇ πεπτωκότων ἤδη καὶ ἀπειπόντων τὰς ἐν αὐτοῖς ἐλπίδας. *Carthagini vero quum jam ante ingentis trepidationis eſſent plena omnia, major tamen tunc temporis rerum cunctarum perturbatio eſt coorta; ceu plane hoc iterato ictu ſpes univerſæ ipſorum, quas in ſe haberent repoſitas, concidiſſent, ac nulla amplius reſtaret.* Victi autem tum fuerant Carthaginienſes a Scipione.

*Ibid.* v. 19. κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.] Hebraismus & hic ſtatuitur a plerisque; ſed forſan potius Græcismus eſt, isque elegantiſſimus. Id adeo mihi fit ex eo veriſimile, quod ἀνακτᾶσθαι τὰς ψυχὰς dicit Polybius de exercitu Hannibalis, qui tanta cum vexatione Alpes tranſierat, ut non corporibus tantum, ſed animis quoque defecerint, lib. 3. cap. 60. pag. 294. lin. 13. a fine: Πολλὴν οὖν ποιούμενος πρόνοιαν Ἀννίβας τῆς ἐπιμελείας αὐτῶν, ΑΝΕΚΤΑΤΟ καὶ ΤΑΣ ΨΥΧΑΣ ἅμα καὶ τὰ σώματα τῶν ἀνδρῶν, ὁμοίως δὲ καὶ

τῶν ἵππων. Μετὰ δὲ ταῦτα προσανειληφυίας ἤδη τῆς δυνάμεως. *Itaque ſummo ſtudio Hannibal id operam dabat, ut & ipſi animis corporibusque refoverentur; & equi etiam curarentur. Secundum hæc, recreato jam exercitu &c.* Pro quo paulo ante lin. 3. dicit: ἀνελάμβανε τὰς δυνάμεις, *reficiebat militem.* Et cap. 87. pag. 330. lin. 6. a fine: Διὸ γενόμενος ἐγκρατὴς χώρας εὐδαίμονος, ἐσωματοποίησε μὲν τοὺς ἵππους, ΑΝΕΚΤΗΣΑΤΟ δὲ τά τε σώματα καὶ ΤΑΣ ΨΥΧΑΣ τῶν ἀνδρῶν. *Quamobrem locum adeo rebus omnibus opportunum adeptus, corpora quidem equorum pariter & virorum refovebat: horum vero etiam animos inſtaurabat.* De Alexandro ex morbo convaleſcente Curtius ait 3, 6, 16. *Prior animus vigorem ſuum, deinde corpus quoque exſpectatione maturius recuperavit.* Ita & Galenus Therap. 10. τήν τε δύναμιν καὶ τοῦ σώματος ΑΝΑΚΤΩΜΕΝΟΣ. Idemque ad Glauconem uſurpat etiam de iis, qui in deliquio animi recreantur: εἰ δὲ διὰ λύπην ἢ χαρὰν ἢ ἔκπληξιν ἐκλυθείεν, ὀσφρητικοῖς τε καὶ ταῖς τῶν ῥινῶν καταλήψεσιν ΑΝΑΚΤΗΣΑΣΘΑΙ. Arrian. Epict. p. 393. m. ἀναλαβεῖν καὶ ΑΝΑΚΤΗΣΑΣΘΑΙ ἑαυτὸν, *reſpirare & ſe colligere.* Eſt ergo ἀνακτᾶσθαι τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν *animi ſui vigorem recuperare.* Quare ſi Lucas ſcripſiſſet: ἀνακτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν, fidenter interpretarer, *recipite animum, colligite vos ipſos.* Nam *colligere ſeipſum* eſt *diſſipatas animi partes rurſum in ſuum locum cogere,* ut Cicero exponit 4. Tuſc. c. 36: quod non male exprimit præpoſitionem ἀνὰ, quæ in compoſitione iterationem ſignificat. Sed hoc convenit in eos, quibus ani-

nimus jam concidit, ut eum neceſſe ſit reſumi. Cum vero hic ἀνὰ omittatur, videtur hoc præcipi, ut ne omnino de ſtatu mentis depellamur, neve animum abjiciamus aut deſpondeamus, ſed fortiter quævis adverſa excipiamus. Interpreter ergo κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν *Capite*, ſive *ſumite animos, retinete animos veſtros* in veſtra poſſeſſione & poteſtate, (behaltet euren Muth/) ne vi malorum vobis eripiantur, aut dejiciantur. Quod ſi contingeret, recuperandi eſſent animi; quod foret ἀνακτᾶσθαι. Sed ne contingat, una præſtat patientia. Unde additur: ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν. Hujus enim virtutis munus eſt, non tam lapſos erigere, quam ſtantes tueri, & ne labantur confirmare. Et ſicut patientia retinetur animus, ita impatientia idem quaſi alienatur & amittitur. Ut proinde idem hoc loco præcipiatur, quod Hebr. X. 35. 36. Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παῤῥησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν μεγάλην. Ὑπομονῆς γδ̀ ἔχετε χρείαν.

*Ibid.* 20. κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων) *Grotius* exiſtimat, propterea multitudinis numero dici στρατοπέδων, quod Joſephus ſcribat τοὺς Ῥωμαίους στρατοπεδευομένους τριχῇ, *Romanos caſtra habuiſſe trifariam*. Narrat id Joſephus lib. 6. cap. 3. pag. 908. F. ſed nequaquam iſta triplicia caſtra efficiebant ad urbis κύκλωσιν, neque tum id agebat Titus, ut eam undique circumcingeret, qua de re demum cap. 13. deliberat. Et quæ fuiſſet illa κύκλωσις, cum decima quidem legio caſtra locarit ad orientem urbis ſtadiis ſex, &

duæ aliæ ad ſeptentrionem ſtadiis ſeptem, poſt has duas autem tribus ſtadiis, atque adeo decimo ab urbe ſtadio, quinta legio caſtra munire juſſa fuerit: τὸ δὲ πέμπτον, ὀπίσω τούτων τρισὶ σταδίοις. Κόπῳ γὰρ τῆς διὰ νυκτὸς πορείας τετριμμένους, ἐδόκει σκέπης ἀξίους εἶναι, ὡς ἂν ἀδεέστερον τειχίσαιντο. *Quintæ legioni vero retrorſum ſtadiis tribus caſtra munire præcipit. Labore namque nocturni itineris attritos milites protegi viſum eſt, ut ſine formidine caſtra munirent.* Præterea Titus ipſe fatetur lib. 6. cap. 13. ΚΥΚΛΩΣΑΣΘΑΙ τῇ στρατιᾷ τὴν πόλιν, διὰ μέγεθος καὶ δυσχωρίαν, οὐκ εὐμαρὲς εἶναι, *cingi exercitu urbem, propter magnitudinem & locorum difficultatem, non facile eſſe.* Quod ſi vero exercitu circumdari non potuit, ergo nec caſtris. Quorſum enim caſtra inania? Non igitur hic στρατόπεδα caſtra ſunt, ſed legiones. Quæ ſignificatio in Polybio, utpote rerum Romanarum Scriptore, eſt frequentiſſima. Ita lib. 1. cap 16. pag. 21. lin. 9. ἔστι δὲ παρὰ Ῥωμαίοις τὰ πάντα τέτταρα ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ Ῥωμαϊκὰ, χωρὶς τῶν συμμάχων, ἃ κατ' ἐνιαυτὸν προχειρίζονται. τούτων ἔχει ἕκαστον, ἀνὰ τετρακισχιλίους πεζοὺς, ἱππεῖς δὲ τριακοσίους. *Sunt apud Romanos quatuor omnino legiones Romanæ, præter ſociorum auxilia, quarum delectus quotannis haberi ſolet. Continent autem ſingulæ quatuor millia peditum, equites trecentos.* Et lib. 2. cap. 24. 156. lin. 13. Ἅμα μὲν οὖν τοῖς ὑπάτοις ἐξεληλύθει τέτταρα ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ Ῥωμαϊκὰ, πεντάκις μὲν χιλίους καὶ διακοσίους πεζοὺς, ἱππεῖς δὲ τριακοσίους ἔχον ἕκαστον. *Exiere cum conſulibus*

*le-*

*legiones Rom. peditum quinque millia & ducenti, equites trecenti.* Pag. 269. lin. 11. a f. Τοῖς δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ προσπεσόντος, ὅτι τὸ τέταρτον ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΝ περιειλημμένον ὑπὸ τῶν Βοιῶν πολιορκεῖται κατὰ κράτος. *Poſtquam eſt Romam allatum, legionem quartam magna vi obſeſſam a Bojis teneri.* Pag. 306. lin. 17. συνάψαντος τοῦ Τιβερίου, καὶ τῶν μετ' ἐκείνου ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΩΝ. *Ut venit Tiberius, & una cum ipſo legiones, quas habebat.* Pag. 357. med. Προὔθεντο δὲ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΙΣ ὀκτὼ διακινδυνεύειν, ὃ πρότερον οὐδέποτ' ἐγεγόνει παρὰ Ῥωμαίοις· ἑκάστου τῶν ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΩΝ ἔχοντος ἄνδρας εἰς πενταχιλίους χωρὶς τῶν συμμάχων. *Placuit octo legionibus rem gerere, quod nunquam antea populus Romanus fecerat: attributis cuique legioni quinis hominum millibus, præter ſociorum auxilia.* Pag. 649. med. Διὰ τὸ τέτταρα παρ' αὐτοῖς ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ τὴν ὁλοσχερῆ καὶ πρώτην διαίρεσιν τῶν δυνάμεων ποιεῖσθαι· καὶ τοὺς μὲν πρώτους καταςαθέντας τέτταρας, εἰς τὸ πρῶτον καλούμενον ςρατόπεδον ἔνειμαν, τοὺς δ' ἑξῆς τρεῖς εἰς τὸ δεύτερον. *Quia apud Romanos ſumma & prima diviſio copiarum eſt in quatuor legiones. Et quatuor quidem illos Tribunos, qui primi creati fuerint, legioni quam vocant Primam, attribuunt; tres proximos, Secunda &c.* Non eſt igitur, quod de plurali numero laboremus, cum in exercitu Romano plura fuerint ςρατόπεδα, ſive plures legiones, a quibus urbs fuit primo quidem ex parte caſtris, deinde tota operibus circumdata. Nam totam circumdare ne quidem multa caſtra potuiſſent, utpote locis ſparſa; patuiſſet enim via per eorum intervalla: ſed unis perpetuis caſtris

id fieri oportuiſſet: & tunc plurali numero opus non fuiſſet. In ſingulari enim στρατόπεδον caſtra notat. Qua vero ratione circumſepta fuerit, operæ pretium erit ex Joſepho repetere. Cinxerant Romani Hieroſolymam undique vallo, ſive, ut Joſephus loquitur, muro, ut intra mœnia urbis concluſi, ſublata ſpe effugiendi, fame vel conſumerentur vel ad deditionem cogerentur. Qua de re ſupra actum eſt ad Cap. XIX. 43. Ad hunc ſive vallum ſive murum exterius ſtruxerant tredecim caſtella, modicis inter ſe ſpatiis diſtantia, quibus milites impoſuerant, ut cuſtodes valli eſſent, & noctu per caſtellorum intervalla circumirent, ne quis ex urbe, tranſcenſo vallo, evaderet. Ita enim Joſeph. lib. 6. cap. 13. pag. 937. ἔξωθεν δὲ αὐτῷ προσῳκοδομήθη τρισκαίδεκα φρούρια. *Exterius autem ad hunc murum ædificata erant tredecim caſtella.* -- Περικλείσας δὲ τῷ τείχει τὴν πόλιν, καὶ δύναμιν τοῖς φρουρίοις ἐγκαταστήσας, τὴν μὲν πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς περιιὼν αὐτὸς ἀπεσκέπτετο. -- διεκληροῦντο δ' οἱ φύλακες τοὺς ὕπνους, καὶ δι' ὅλης νυκτὸς περιῄεσαν κατὰ διαστήματα τῶν φρουρίων. *Muro autem circumcluſa civitate, & per caſtella cuſtodibus collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipſe circuiens explorabat. -- Somnos autem inter ſe vigiles ſortiebantur, totaque nocte per caſtellorum ſpatia circuibat.* Similiter fere Philippum Thebas obſediſſe memorat Polyb. pag. 610. ſub fin. *Caſtris Thebis admovit, diviſoque trifariam exercitu, adjacentia urbi loca occupat. Parte una circa Scopium conſedit: altera circa Heliotropium: ter-*

*tertiam in monte collocat, qui urbi imminet.* Τὰ δὲ μεταξὺ τῶν ϛρατοπέδων τάφρῳ καὶ διπλῷ χάρακι διαλαβὼν, ὠχυρώσατο. *Intervalla ipſa caſtrorum foſſa duplicique vallo munit. Turribus inſuper ligneis firmat, quas per ſingula plethra (ſive paſſus centenos) exſtruit, idoneum ſimul præſidium imponens.* Quæ vero a Joſepho φρούρια dicuntur, ea ϛρατόπεδα appellat Arrianus 2, 1, 2. τὴν πόλιν χάρακι διπλῷ ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν ἀπετείχισε, ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ δὲ πέντε ἐποικοδομησάμενος, τῆς γῆς ἐκράτει οὐ χαλεπῶς. *Urbem a mari ad mare duplici vallo intercluſit, & quinque caſtellis exſtructis, a terra facile urbem continebat.* Sed quo minus hic per ϛρατόπεδα poſſint illa caſtella intelligi, facit præpoſitio ὑπὸ, quæ hanc potius ſententiam poſtulat, a legionibus cinctam fuiſſe, i. e. legionum opera atque labore. Non enim ipſæ legiones totam circumſederunt urbem, niſi partem ejus tantum, neque enim id poterat fieri ob magnitudinem circuitus, ut ipſe Titus ait, & fuiſſet eo ſenſu potius dicendum κυκλουμένην ϛρατοπέδοις. (Ut loquitur Arrianus de exped. Alex. 5, 23. 5. *Alexander eo ipſo die peditum copiis, quatenus phalanx ſufficiebat, oppidum obſedit.* Ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐπεῖχεν τὸ τεῖχος ΤΩ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΩ ΚΥΚΛΩΣΑΣΘΑΙ οὐ δυνατὸς ἐγένετο. *Murus enim in circuitu amplior erat, quam ut ab exercitu totus in orbem cingi poſſet.*) Sed eam legiones munitionibus circumdederunt. Sic Livius de obſidione Capuæ: *Ita tria prætoria circa Capuam erecta, tres exercitus diviſis opus partibus aggreſſi foſſa valloque circumdare urbem parant,*

*rant, & caſtella excitant modicis intervallis.* Quodſi omnino *caſtris cinctam* interpretari velis, paulo laxiore ſignificatu accipiendum erit verbum κυκλουμένην, quod tredecim illa caſtella ita modicis intervallis poſita fuerint, ut iis tota urbs incluſa dici potuerit. Sed præpoſitio ὑπὸ, uti paulo ante dictum eſt, hanc interpretationem non videtur admittere. Utitur autem Salvator præſenti tempore κυκλουμένην, ut totum includendæ urbis tempus intelligatur. Cingi enim urbs cœpta eſt a legionibus Romanis, cum & ab oriente & a ſeptentrione caſtra ponerent, maxime vero, cum eam vallo caſtelliſque circummunirent.

*Ibid.* v. 21. οἱ ἐν ταῖς χώραις] οἱ ἐν τῷ ἀγρῷ Matth. XXIV. 18. *qui in agro ſunt*, villis, prædiis. Nam ἡ χώρα opponitur τῇ πόλει. Polyb. pag. 791. lin. 14. ἐγένετο κύριος ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ἅμα καὶ τῆς πόλεως, *agro pariter & urbe potitus eſt.* Pag. 468. med. Ἔνιοι γὰρ αὐτῶν οὕτω στέργουσι τὸν ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΓΡΩΝ βίον, ὥστε τινὰς ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς γενεὰς ἔχοντας ἱκανὰς οὐσίας, μὴ παραβεβηκέναι τὰ παράπαν εἰς Ηλείαν. Τοῦτο δὲ γίνεται διὰ τὸ μεγάλην ποιεῖσθαι σπουδὴν καὶ πρόνοιαν τοὺς πολιτευομένους ΤΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΩΝ. *Adeo enim nonnulli eorum ruſticam vitam adamant, ut reperiantur ſic ſatis divites, qui per alteram aut tertiam generationem urbem Elidem omnino non adierint. Fit autem hoc ideo, quia principes civitatis magna cura & ſtudio agricolas complectuntur.* Pag. 744. lin. 3.

καὶ

καὶ σὺν αὐτῷ νομαδικὴν ἔχων διασκευὴν ἕτερος, ὡς εἷς τις ὢν ΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ. *Et cum eo alter habitu paſtoritio adornatus, tanquam eſſet agreſtium aliquis.*

*Ibid.* v. 28. *ἀνακύψατε*) Verbum hoc ſignificare *vultu ſublato animum ſpe plenum oſtendere*, luculento exemplo jam ex Xenophonte demonſtratum eſt. Eodem ſenſu & apud Polybium reperitur lib. 1. cap. 55. init. Τούτου δὲ συμβάντος, τὰ μὲν τῶν Καρχηδονίων αὖθις ΑΝΕΚΥΨΕ, καὶ πάλιν ἐπιῤῥεπεστέρας εἶχε τὰς ἐλπίδας. *Secundum iſta caput iterum exerere Carthaginienſium Reſp. atque in ſpe firmiore eſſe cœpit.* Duo alia exempla citat Budæus in Comment ex Appian. in quinto τῶν ἐμφυλίων, καὶ τὰς ἀποικίας συνισταμένας ἔφασαν, τοῦ μὴ δ' αὖθις ΑΝΑΚΥΨΑΙ τὴν δημοκρατίαν, *ne unquam Reſp. caput erigere poſſet, & reſtitutionis ſpem haberet.* Et Herod. in Terpſich. Ἔπειτα ποιήσαντες ταῦτα, δήμῳ ἀχαρίστῳ παρεδώκαμεν τὴν πόλιν, ὃς ἐπείτε δι' ἡμέας ἐλευθερωθεὶς ΑΝΕΚΥΨΕ, ἡμέας μὲν καὶ τὸν βασιλῆα ἡμέων περιυβρίσας, ἐξέβαλε. Ubi notandum, quod ἐλευθερωθεὶς addatur, uti hic ἀπολύτρωσις. Dicuntur etiam aves bibentes ἀνακύπτειν apud Ariſtot. de animal. lib. 9. verum non præcavendi ſtudio, ne reti vel aliis modis capiantur, uti quidem *Gerhardus* in Harm. arbitratur; ſed quia propter longius collum aliter bibere non poſſunt, ut idem Ariſt. ait de anim. l. 8. c. 6. τὰ μὲν μακραύχενα πίνει διαλείποντα καὶ αἴροντα τὴν κεφαλήν.

*Aves*

*Aves quibus collum eſt longum, bibunt intermittentes, & caput reſupinantes.*

*Ibid.* ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν ) Bene hoc convenit cum eo quod ſequitur: διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν. Nulli enim juſtiorem habent cauſſam caput attollendi, aut, ut Epictetus loquitur, cervices erigendi, quam qui ex ſervitute in libertatem vindicantur. Ita Epictetus lib. 2. cap. 16. pag. 201. lin. 6. Ἀνάτεινόν ποτε τὸν τράχηλον ὡς ἀπηλλαγμένος δουλείας. Τόλμησον ἀναβλέψας πρὸς τὸν θεὸν εἰπεῖν, ὅτι χρῶ μοι λοιπὸν εἰς ὃ ἂν θέλῃς. *Erige tandem cervices tanquam liberatus a ſervitute. Aude ſurſum reſpiciens ad Deum dicere: Utere me poſthac ad quamcunque rem voles.* Et cap. 17. pag. 208. lin. 13. Ἐμοὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα χαιρέτω, ἀρκεῖ δ' εἰ ἐξέσται ποτὲ ἀπαραποδίστῳ καὶ ἀλύπῳ διαγαγεῖν, καὶ ἀνατεῖναι τὸν τράχηλον πρὸς τὰ πράγματα ὡς ἐλεύθερον, καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβλέπειν ὡς φίλον τοῦ θεοῦ, μηδὲν φοβούμενον τῶν συμβῆναι δυναμένων. *Valeant cætera omnia, mihi ſufficit, ſi licebit aliquando ſine impedimento & ſine mœrore vitam traducere, & erigere cervices ad negotia tanquam liberum, & in cœlum ſuſpicere tanquam amicum Dei, nihil timentem eorum quæ accidere poſſunt.*

*Ibid.* v. 31. ἐξῃτήσατο ὑμᾶς ) Ἐξαιτεῖν vel ἐξαιτεῖσθαι eſt *poſtulare ut ſibi quis dedatur, depoſcere aliquem ad pœnam.* Arrianus de exp. 1, 10, 7. *Alexander Demoſthenem aliosq́ʒ* ΕΞΗΤΕΙ *ſibi dedi poſtulabat.*

lubat, ut in eos tanquam cladis Chæronenſis auctores pro lubitu animadverteret. De iisdem mox additur v. 9. *Athenienſes vero* τοὺς μὲν ἄνδρας οὐκ ἐξέδοσαν, *illos viros non dediderunt, ſed alios rurſum legatos ad eum mittunt.* ἀφεῖναι δεόμενοι τὴν ὀργὴν τοῖς ΕΞΑΙΤΗΘΕΙΣΙ, *iram adverſus eos, quos ad ſupplicium depoſcebat, ut remitteret orantes.* Conf. *Pricæus.*

*Ibid.* v. 34. μερίμναις βιωτικαῖς) *Curis de victu & cultu ſollicitis.* Polyb. pag. 46x. lin. 13. a fine: τῶν πρὸς ΒΙΩΤΙΚΑΣ χρείας μηδὲν ἐλλείπῃ, *ut neceſſariorum ad vitam nihil quicquam deſit.* It. pag. 1401. lin. 10. a f.

Cap. XXII. 41. ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν) Explicata jam eſt verbi ἀποσπᾶσθαι notio in Annotat. Xenophonteis. Confirmant eam, quam tum dixi ſententiam complura exempla Polybii, pag. 334. lin. 9. Πολλοὺς τῶν πολεμίων ΑΠΟΣΠΩΜΕΝΟΥΣ ἀπὸ τῆς ἰδίας παρεμβολῆς ἐπὶ τὰς προνομὰς διὰ τὸ καταφρονεῖν, ὑποχειρίους ἐλάμβανε, καὶ κατέφθειρε τῷ τοιούτῳ τρόπῳ. *Multos ex hoſtibus, qui præ contemptu Romanorum longius a caſtris ſuis pabulandi cauſſa effundebantur, intercipiebat, & eo pacto concidebat.* Item pag. 811. lin. 8. & pag. 853. lin. 9. a fine: *Thraces Macedoniæ finitimos, præcipue autem Mædos conſilium iniſſe impreſſionem in Macedoniam faciendi,* ἐὰν βραχύ τι μόνον ὁ βασιλεὺς τῆς οἰκείας ΑΠΟΣΠΑΣΘΗ, *ſi vel tantillum a regno ſuo Philippus foret avocatus.* Pag. 913. lin. 6.

διὰ

*διὰ τὸ μακρὰν ἀποςᾶσθαι τὰ κτήνη τῶν προσαγόντων, quia procul abſcedere ſolent pecora a paſtoribus ſtudio concitata inveniendi fructus.*

*Ibid.* v. 42. *εἰ βούλει, παρενεγκεῖν*) *ſi vis, transfer.* Nulli interpretum, quod ſciam, hæc ſyntaxis infinitivi pro imperativo nota fuit, præterquam *Camerario*, qui, *ſi vera eſſet*, inquit, *hac ſcriptura, vel verbum infinitivum accipiendum eſſet pro imperativo, vel finitum aliquod extrinſecus. Si vis, transfer ſeu aufer. Vel, ſi vis, potes auferre, ſive auferre ſtudeas.* Sed adeo dubitat, *an itidem hæc in petitionibus uſitata ſint in Græco ſermone, quemadmodum in præceptis & edictionibus*: ut propterea aliam ſcripturam huic præferat. *Itaque verum eſſe puto*, inquit, *id quod in noſtro vetere libro extat*: *εἰ βούλει παρένεγκαι. μέσως* i.e. in media forma. Grotius *εἰ* exponit per *utinam*. Sed neque hac expoſitione, neque iſta ſcripturæ mutatione opus eſt, cum infinitivus pro imperativo etiam in petitionibus ſit uſitatiſſimus, ſi minus in aliis auctoribus, certe in Arriano de exped. Alex. ex quo plura exempla annotabimus, ne cui parum certa hæc conſtructio videatur. Cum Alexander a Nyſſæis poſtulaſſet, ut ſibi centum ex iis, qui remp. regerent, delectos darent, Acuphis, præſes illius provinciæ, reſpondit 5, 2, 5. Καὶ πῶς ἂν, ὦ βασιλεῦ, μία πόλις ἑκατὸν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἐρημωθεῖσα, ἔτι καλῶς πολιτεύοιτο· ἀλλὰ σὺ, ΕΙ ΣΟΙ ΜΕΛΕΙ Νυσαίων, τοὺς ἱππέας

μὲν ΑΓΕΣΘΑΙ τοὺς τριακοσίους, καὶ ΕΙ ΒΟΥΛΕΙ ἔτι τούτων πλείονας· ἀντὶ δ' ἑκατὸν, οὓς τινας τοὺς ἀρίστους ἐπιλέξαι σὺ κελεύεις, διπλασίους τῶν ἄλλων τῶν κακῶν ΑΓΕΣΘΑΙ. *Quonam pacto, o rex, civitas centum bonis viris privata, recte deinceps gubernari queat. At tu, ſi Niſſaeorum ſalus tibi cordi eſt, equites quidem CCC. & ſi velis plures accipe. Sed pro centum, quos ex optimus deligi tibi jubes, ducentos ex deterioribus dari patiare.* Et 4, 20, 6. ΕΙ δὴ ἐγὼ οὐκέτι σοι βασιλεὺς τῆς Ἀσίας, σὺ δὲ μηδενὶ ἄλλῳ ὅτι μὴ Ἀλεξάνδρῳ ΠΑΡΑΔΟΥΝΑΙ τὸ ἐμὸν κράτος. *Sin vero jam de me transactum eſt, ut rex Aſiae eſſe deſinam: in neminem alium, quam in Alexandrum, imperium meum transferto.* Et 5, 23, 12. & 13. σὺ δὲ ἐπειδὰν αἴσθῃ, ἔφη, βιαζομένους ταύτῃ, αὐτὸς μὲν ξὺν τῇ στρατιᾷ ΕΙΡΓΕΙΝ τοὺς βαρβάρους τοῦ πρόσω, τὸν δὲ σαλπιγκτὴν κέλευε σημαίνειν· ὑμεῖς δὲ, ἄνδρες ἡγεμόνες, ἐπειδὰν σημανθῇ, ξὺν τοῖς καθ' αὐτοὺς ἕκαστοι ξυντεταγμένοι ΙΕΝΑΙ ἐπὶ τὸν θόρυβον, ἵν' ἂν ὁ σάλπιγξ παρακαλῇ. *Tu vero ſimulac ſenſeris, inquit, eruptionem illic tentantes, ipſe quidem cum exercitu tranſitu probibe: tubicinem autem jube ſignum dare. Vos autem, duces, ſtatim audito ſigno cum ſuis quisque copiis, quo tuba vocaverit, inſtructi advolate.* Et 5, 27, 12. & 14. Σὺ δὲ νῦν μὴ ΑΓΕΙΝ ἄκοντας· οὐδὲ γὰρ ὁμοίοις ἔτι χρήσῃ ἐς τοὺς κινδύνους, οἷς τὸ ἑκούσιον ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἀπέσται. Ἐπανελθὼν δ' αὐτός τε, εἰ δοκεῖ, ἐς τὴν οἰκείαν, καὶ τὴν μητέρα τὴν σαυτοῦ ἰδὼν, καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων καταστησάμενος, καὶ τὰς νίκας ταύτας τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας ἐς τὸν πατρῷον οἶκον κομίσας· οὕτω δὴ ἐξ ἀρχῆς

χῆς ἄλλον στόλον ΣΤΕΛΛΕΣΘΑΙ· ΕΙ μὲν ΒΟΥΛΕΙ, ἐπ' αὐτὰ ταῦτα τὰ πρὸς τὴν ἕω ᾠκισμένα Ἰνδῶν ἔθνη· ΕΙ δὲ ΒΟΥΛΕΙ, ἐς τὸν Εὔξεινον πόντον· εἰ δὲ ἐπὶ Καρχηδόνα. *Tu vero ne invitos ducito. Neque enim eosdem illos in periculis es experturus, quum voluntas adeundi certamina in iis non ſit futura. Quin potius tu quoque, ſi placet, domum reverſus matrem inviſas, Græcorum ſimul res compoſiturus, & tot namque ingentes victorias in paternam domum reportaturus. Tum licebit tibi denuo novam expeditionem ſuſcipere, ſive adverſus iſtas Indorum gentes quæ orientem verſus ſitæ ſunt, ſive malis in Pontum Euxinum, ſive in Carthaginem.* Item 7, 16, 10. Σὺ δὲ, ὦ βασιλεῦ, ἔφασαν οἱ χαλδαῖοι, μὴ πρὸς δυσμὰς ἀφορῶν αὐτὸς, μηδὲ τὴν στρατιὰν ταύτῃ ἐπέχων ΠΑΡΕΛΘΕΙΝ· ἀλλὰ ἐκπεριελθὼν πρὸς ἕω μᾶλλον. *Tum Chaldæi, Atqui, o rex, ne occidentem verſus reſpicias, neque exercitum hac ducens ingrediare, ſed potius circumactum agmen in orientem ducito.* Deniq; & 5, 11, 7. & 8. ἢν δὲ μέρος μέντοι τῆς στρατιᾶς ἀναλαβὼν Πῶρος ἐπ' ἐμὲ ἄγῃ, μέρος δέ τι ὑπολειφθῇ αὐτῷ ἐπὶ στρατοπέδου καὶ ἐλέφαντες, σὺ δὲ δικαίως ΜΕΝΕΙΝ κατὰ χώραν· εἰ δὲ τοὺς ἐλέφαντας ξύμπαντας ἅμα οἱ ἐπάγῃ Πῶρος ἐπ' ἐμὲ, τῆς δὲ ἄλλης στρατιᾶς ὑπολείποιτό τι ἐπὶ στρατοπέδου, σὺ δὲ ΔΙΑΒΑΙΝΕΙΝ σπουδῇ [οἱ γὰρ ἐλέφαντες μόνοι, ἔφη, ἄποροί εἰσιν πρὸς τοὺς ἐκβαίνοντας ἵππους] ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ μενέτω. *Si vero Porus parte exercitus ſumta in me contendat, partemque aliam cum elephantis apud caſtra relinquat: tu quidem merito tuo loco te contine. At ſi omnes elephantos adverſus me ducat,*

*reliquo exercitu apud caſtra relicto, tu celeriter amnem tranſmitte (ſoli enim, inquit, elephanti equis difficilem tranſitum efficiunt) reliquus autem exercitus ibi maneat.* Ad quem locum ita in Notis ſcribit *Jac. Gronovius*: Non debet ulterius" differri tam pulcræ & quæſitæ enallages vindi-" catio, qua gaudent Græci non mediocriter." Pater elegantiæ hujus Homerus Iliad. *α*. 582." ἀλλὰ σὺ τόν γ' ἐπέεσσι καθάπτεσθαι μαλακοῖσι," ubi Euſtath. καὶ ὅρα ὅτι τὸ καθάπτεσθαι, καὶ ἀντὶ" προστακτικοῦ τοῦ καθάπτου εἶπεν, ὅπερ ἐστὶ σχῆμα ἐλ-" λειπτικὸν ἰωνικὸν ἢ καὶ Ἀττικὸν ὡς προγέγραπται." Eadem figura apud Herodotum utitur Pythia" libro I. cap. 55. καὶ τότε Λυδὲ ποδαβρὲ πολυψη-" φίδα παρ' Ἕρμον φεύγειν, μηδὲ μένειν, μηδ' αἰδεῖ-" σθαι κακὸς εἶναι. Et lib. 3, 134. Ἐπὶ Σκύθας μὲν" τὴν πρώτην ἰέναι ἔασον, σὺ δέ μοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα" στρατεύεσθαι. Sed & apud eundem ex margine" in contextum repetenda eſt vera lectio libr. 4." cap. 126. σὺ δὲ στὰς τε καὶ παυσάμενος πλάνης" μάχεσθαι. Ut docent antiquiſſimi MSSti. IV." 163. etiam dicit Pythia: Σὺ μὲν τοι ἥσυχος εἶναι," κατελθὼν ἐς τὴν σεωυτοῦ. Itaque hinc quoque" id uſurpandum judicavit jecur & ſapientia He-" liodori V. 261. Ὦ πάτερ, ἔφη, σὺ δὲ εἰς τὸ ἑξῆς τοῦ εὔθυμος εἶναι. VII. 320. Σὺ δέ μοι σαυτὴν ἀναλαμβάνειν. Hæc *Gronovius*. In quibus locis pleriſque manifeſto inſunt petitiones, in nonnullis tamen præcepta. Maxime vero omnium huc pertinent illa, quæ citavi, in quibus etiam εἰ βούλει additum eſt, εἰ βούλει ἅπτεσθαι, *ſi vis, accipe*; εἰ βούλει, στέλλεσθαι, *ſi vis, expeditionem ſuſcipe.*

R *Ibid.*

*Ibid.* v. 45. εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους] Polyb. pag. 669. lin. 15. ἐὰν δ᾽ εὕρῃ κοιμώμενον, *ſi aliquem invenerit dormientem.*

Cap. XXIII. 11. ἐσθῆτα λαμπρὰν] i. *veſtem candidam*, uti Gerhardus in Harmon. pag. 1882. copioſe docet, & ex Polybio quoque intelligitur pag. 805. ſub fin. ἦξεν τήβενναν αὐτῷ ΛΑΜΠΡΑΝ εὐθέως ἑτοιμάσαι· τοῦτο γὰρ ἔθος ἐστὶ τοῖς τὰς ἀρχὰς μεταπορευομένοις. Καὶ τῇ μὲν γὰρ ἐπὶ ... μηδὲν ἦν. ὁ δὲ λαβὼν πρῶτον ΛΑΜΠΡΑΝ ΕΣΘΗΤΑ, κοιμωμένης ἔτι τῆς μητρὸς, παρῆν εἰς τὴν ἀγοράν. *Ac ſtatim penum illi togam candidam jubet. Solent enim Romani honores petentes candidati, & ipſa quidem de eo nihil cogitabat amplius. Ac Scipio candida tum primum ſumpta, priusquam ſurgeret mater, venit in forum.* Hinc non male colligunt Commentatores, illuſum fuiſſe Chriſtum ab Herode tanquam ſtolide affectati regni atque ſacerdotii candidatum. Vide Gerhardum loc. cit. Interdum tamen λαμπρὸς quemvis colorem declarat. Conf. Annot. Xen. ad Jac. II. 2.

*Ibid.* v. 14. ἀνακρίνας] Arrian. Epict. lib. I. cap. 1. pag. 6. ſub fin. Ἀλλὰ καὶ ἔτι πρότερον, προσελθόντι Ἐπαφροδίτῳ τῷ ἀπελευθέρῳ τοῦ Νέρωνος, καὶ ΑΝΑΚΡΙΝΟΝΤΙ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ συγκεχυθῆναι, ἄν τι θέλω, φησὶν, ἐρῶ σου τῷ κυρίῳ. *Quin etiam priusquam extremo afficeretur ſupplicio, a liberto Neronis Epaphrodito de conjuratione interrogatus, reſpondit: Si quid eſt quod volo, ipſe dicam domino tuo.*

Et

Et de expeđ. Alex. I, 25, 7. ὁ δὲ Ἀσισίνης ἁλοὺς πρὸς Παρμενίωνος, ταῦτ᾽ εἶπεν ΑΝΑΚΡΙΝΟΜΕΝΟΣ ὧν ἕνεκα ἀπεςάλη. *Sed Aſiſines a Parmenione comprehenſus, cauſam ſuæ legationis examinatus explicavit.* Eodem ſenſu judiciali uſurpatur Act. IV. 9. XXVIII. 18. & ἀνάκρισις ibid. XXV. 26.

*Ibid.* v. 15. πεπραγμένον αὐτῷ.) Dupliciter hæc video exponi. Ab aliis τὸ πεπραγμένον refertur ad Herodem, quaſi is nihil gravius in Jeſum conſuluerit, quo declaraſſet, eum ſibi videri mortem commeritum: ab aliis vero ad Jeſum, quod is nihil morte dignum commiſerit, idque ab Herode ipſo fuiſſe judicatum; quorum ſententiæ & ego accedo, propter innumera fere exempla Polybii, in quibus πεπραγμένον τινὶ eſt id *quod ab aliquo factum* eſt, non vero quod alicui ab altero accidit. Pag. 394. lin. 17. οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἅμα τῷ προελθόντα τὸν Ἄρατον, ἀναμνῆσαι μὲν τῶν προπεπολιτευμένων καὶ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ πρότερον ΑΥΤΩ. *Verumtamen ſimulatque progreſſus in mediam concionem Aratus de ſuis prioribus in Remp. meritis & rebus geſtis diſſeruit.* Pag. 476. lin. 18. Καλὸν γὰρ δὴ τοῦτο Λεπρεάταις ἔργον πέπρακται. *Præclarum enim vero Lepreatarum hoc facinus exſtitit.* Pag. 498. lin. 5. a fine: Λαβόντες γὰρ ἔννοιαν τῶν ἐν Δίῳ καὶ Δωδώνῃ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΟΙΣ ΑΙΤΩΛΟΙΣ. *Nam ubi venit illis in mentem eorum quæ Dii ac Dodona fecerant Ætoli.* Pag. 501. lin. 10. παρὰ μὲν τῶν ἀνθρώπων ἐπειράθη λαβεῖν δίκην ἀξίαν τῶν ΣΦΙΣΙ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ. *Ab hominibus ille*

*ille quidem pares ſceleribus ipſorum pœnas conatus eſt exigere.* Pag. 508. lin. 14. Τῦ δ' Ἀράτῦ κατηγορήσαντ☉ ἄνεκαθεν τὰ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΤΟΙΣ περὶ τὸν Λεόντιον. *Omnium criminum, quæ inde a principio patraverant Leontius & qui cum eo ſentiebant, Aratus illos accuſavit.* Pag. 559. lin. 10. Ἑρμείας μὲν ἦν τέτῳ τῷ τρόπῳ μετήλλαξε τὸν βίον, ἐδεμίαν ὑποχὼν τιμωρίαν ἀξίαν τῶν ΑΥΤΩ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ. *Hoc modo vitam finivit Hermias, ſupplicium perferens ſceleribus ſuis nulla ex parte comparandum.* Pag. 592. lin. 15. a f. τῆς δὲ τῶν προγόνων δόξης, καὶ τῶν ΕΚΕΙΝΟΙΣ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ἀναμιμνήσκοντες, *gloria & rebus geſtis majorum commemorandis erigere phalangitarum animos & ad prælium accendere conabantur.* Pag. 790. lin. 15. a f. Τῶν δὲ ΦΙΛΙΠΠΩ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ εἰς ἀσέβειαν ὠνείδισαν τὴν ἐ ναῦ καταφθοράν. *Ut Philippum ex rebus quas geſſit impietatis arguant, templi vaſtationem ei objiciunt.* Pag. 950. lin. 7. Εἰ καὶ πολλῶν καὶ καλῶν ΔΙΕΙΡΓΑΣΜΕΝΩΝ ΣΚΙΠΙΩΝΙ, κάλλισον εἶναί μοι δοκεῖ ἔτο τἔργον, καὶ παραβολώτατον τῶν ΕΚΕΙΝΩ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ. *Ac licet multa præclara facta antea fuerint a Scipione edita: mihi tamen facinus iſtud ex omnibus præclariſſimum, & inſignis cujusdam præ cæteris audaciæ videtur fuiſſe.* Item pag. 1122. lin. 15. a fine, & pag. 1379. lin. 11. a f. pag. 1387. lin. 9. & lin. 14. a f. & pag. 1467. lin. 4. Neque contrarium ullum locum reperi, niſi quod pag. 151. lin. 16. a fine, videatur aliter accipi poſſe: Ἐκ δὲ τῶν προειρημένων ἀγώνων, δύο τὰ κάλλιςα συνεκύρησε Ῥωμαίοις. Τῦ γδ' κατακόπτε-

ώπτεσθαι συνήθειαν ἐσχηκότες ὑπὸ Γαλατῶν, ȣ̓δὲν ἠδύναντο δεινότερον ἰδεῖν, ȣ̓δὲ προσδοκῆσαι τῶν ΑΥΤΟΙΣ ΗΔΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ. *Romani vero e ſuperioribus certaminibus duo conſecuti ſunt pulcherrima.* Quæ latinus interpres ita tranſtulit: *Quippe aſſiduis per Gallos cædibus affecti, nibil deinceps terribilius aut videre aut pati poterant iis quæ jam acciderant.* Ubi tamen, propter ſummum reliquorum locorum omnium conſenſum, puto τὰ αὐτοῖς ἤδη πεπραγμένα intelligenda de iis rebus, quas ipſi jam geſſerant, hoc ſenſu: Romanos ex illis bellis hoc boni adeptos fuiſſe, ut nihil ipſis amplius accidere potuerit, quod gravius aut terribilius eſſet iis rebus, quibus ipſi jam interfuerant, quasque jam patraverant. Eodem ſenſu Joſephus ſcribit in vita ſua extrema pag. 032. lin. 7. Ταῦτα μὲν τὰ πεπραγμένα μοι διὰ παντὸς τȣ̃ βίȣ ἐστίν. *Hæc ſunt, quæ per omnem vitam a me geſta ſunt.* Et Chryſoſt. ad Phil. IV. 5. pag. 130. B. ἤδη ἡ κρίσις ἐφέστηκεν· ȣ̓κ εἰς μακρὰν ὑφέξȣσι λόγον τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς. *Jam imminet judicium. Non longe erit, cum factorum ſuorum rationem reddent.* Idem ad Epheſ. IV. pag. 162. A. ἕκαστος ἡλικίαν ἔχει, καὶ τῶν αὐτῷ πεπραγμένων δώσει τὰς δίκας. *Quisque ætatem habet, & eorum quæ egit dabit pœnas.* Et Arrian. de exp. 4, 24, 11. πεπραγμένων σφίσι πάντων, *perfectis iis rebus omnibus quas Alexander impetrarat.* Demoſth. pag. 6. B. lin. 7. Ait ergo Pilatus, Herodem in ſententia de Jeſu ſecum conſentire, nihil ab eo morte dignum eſſe perpetratum. Acti-

va forma diceretur; ὐδὲν ἄξιον θανάτυ πέπραχε, uti ter loquitur idem Lucas in Actis XXV. 11. 25. XXVI. 31. Qui aliter interpretantur, alium plane ſenſum tribuunt verbis, ἄξιον θανάτυ, quam in his locis habent, uti & Act. XXIII. 29. & Rom. I. 32. In eorum numero eſt Lud. de Dieu, qui ait, *ἄξιον θανάτυ non hic ſignificare, ut alias, quod mortem mereatur; ſed quod ad mortem referatur, quod morti reſpondeat, veluti ſententiam mortis ferre, & virgis cadere.* Sed nolim ego quidquam ſtatuere contra tot loca, cum nulla contraria ſuppetant, & illa communis ſignificatio, a qua nos hic abire nulla ſane cogit neceſſitas, pulchre conveniat verbis πεπραγμένον αὐτῷ, ut ex Polybii aliisque oſtendimus.

*Ibid.* v. 41. *ὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε.*) Polyb. lib. 5. cap. 11. init. Τοῖς γὰρ Αἰτωλῶν ἀσεβήμασι συνεξαμαρτάνων διὰ τὸν θυμὸν, καὶ κακῷ κακὸν ἰώμενος, ΟΥΔΕΝ ᾤετο ΠΟΙΕΙΝ ΑΤΟΠΟΝ. *Immanibus namque Ætolorum ſceleribus paria delinquens præ ira, & malum malo, quod ajunt, ſanans, nihil peccari a ſe exiſtimabat.*

*Ibid.* v. 42. *ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σῦ.*) Pro, εἰς τὴν βασιλείαν σῦ. Arrianus dicit εἰς τὴν βασιλείαν παρελθεῖν, *regnum adire, ſuſcipere, regnare incipere* de exp. 3, 22, 4. & 5. ait ἐς τὴν ἀρχὴν παρελθεῖν, eodem ſenſu.

Cap. XXIV. 12. *παρακύψας*) Arrian. Epict.

pict. lib. 1. cap. 1. pag. 6. lin. 4. Διὰ τοῦτο ἂν ἄπλοια ᾖ, καθήμεθα ἀσώμενοι, καὶ ΠΑΡΑΚΥΠΤΟΜΕΝ συνεχῶς, τίς ἄνεμος πνεῖ. *Quocirca cum quo minus navigemus tempeſtas nos impedit, ſedemus ſolliciti, ac ſine intermiſſione proſpicimus, quinam ventus ſpiret.*

*Ibid.* v. 19. δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ] Sic de Moſe quoque dicitur Act. VII. 22. Δυνατὸς ἐν λόγῳ eſt *diſertus, qui eloquentia multum valet.* Polyb. lib. 12. cap. 15. pag. 931. lin. 19. *Theopompus ait: in bellicis quidem rebus ille præſtat omnibus, qui præliis quamplurimis interfuit.* Τοῦτον δὲ ΔΥΝΑΤΩΤΑΤΟΝ ΕΝ ΛΟΓΩ, τὸν πλείστων μετεσχηκότα πολιτικῶν ἀγώνων. *Inter oratores vero ille excellit, qui plurimas ipſe cauſſas egit.* Aliis verbis eandem rem eloqvitur, Epigenem vocans virum καὶ λέγειν καὶ πράττειν δυνάμενον, *dicendi ſimul agendique peritum*, pag. 538 lin. 12. a f. Itemque pag. 1404. lin. 16. ἀνὴρ καὶ λέγειν καὶ πράττειν ἱκανὸς, *vir cum ad dicendum, tum ad agendum promptus.*

*Ibid.* v. 22. ἐξέστησαν ἡμᾶς] Polyb. lib. 11. cap. 25. extr. αὐτὸς δὲ προπορευθεὶς, ΕΞΕΣΤΗΣΕ τὰς διανοίας ΠΑΝΤΑΣ εὐθέως κατὰ τὴν πρώτην φαντασίαν. ἔτι γὰρ ὑπολαμβάνοντες αὐτὸν ἀσθενῶς ἔχειν οἱ πολλοὶ, κἄπειτα παρὰ τὴν προσδοκίαν αἰφνιδίως ἐῤῥωμένον θεασάμενοι, κατὰ τὴν ἐπίφασιν κατεπλάγησαν. *Ipſe progreſſus in medium, ut primum apparuit, de ſtatu mentis circumſtantes dejecit. Vulgo enim pleriq; male ipſum habere quum putarent, ut præter opinionem bene valentem viderunt, ſpecies ipſa & color terrore intuentes defixit.*

# IN JOHANNEM.

CAP. I. 22. *ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς*) Polyb. pag. 459. lin 8. *τοὺς μὲν παρὰ τῶν Ἀχαιῶν πρεσβεις ἀπέστειλε*, ΔΟΥΣ ΑΠΟΚΡΙΣΙΝ. *Legatos Achæorum cum hoc reſponſo domum remiſit.* Pag. 611. lin. ult. *Legati de pace iterum venerunt. ὡς παραπλησίους* ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ ΔΟΥΣ *τοῖς πρότερον. Philippus ſimili atque antea reſponſo bis dato.* Eodem modo de legatorum reſponſo loquitur pag. 1135. lin. 24.

Cap. II. 1. *γάμος ἐγένετο*) Γάμος eſt celebritas, præcipue cœna nuptialis. Vid. Matth. XXII. 2. Sic Arrian. de exped. Alex. 7, 4, 10. *ἐν τῷ αὐτῷ γὰρ πάντων* ΕΓΙΓΝΟΝΤΟ ΟΙ ΓΑΜΟΙ. *Cunctorum enim nuptiæ ſimul agebantur.*

*Ibid.* v. 6. *κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων*) *ad purificationem Judæorum.* Κατὰ enim ſæpe cauſſam, ut vocant, finalem declarat. Arrian. exp. Alex. 4, 21, 16. *ἀνέβη* ΚΑΤΑ *θέαν τῆς πέτρας, adſcendit ad ſpectandum petram.* 1, 17, 14. ΚΑΤΑ *ἁρπαγὴν χρημάτων ἀποκτείνειν propter rapinam facultatum*, ſpe prædæ, *interficere.* 4, 5, 1. 6, 26, 3. ΚΑΤΑ *ζήτησιν ὕδατος ἀποτραπέντας ἀπὸ τῆς στρατιᾶς, milites ad quærendam aquam ab exercitu digreſſos.* Hiſt. Indic. 33, 4. *ab exercitu ſejuncti ſunt* ΚΑΤΑ *ζήτησιν ἄλλος ἄλλου, alius aliud quærentes.* Et 34, 6. & 9. & 11.

*Ibid.*

*Ibid.* μετρητὰς) Polyb. lib. 2. cap. 15. init. τοῦ δ' οἴνου τὸν ΜΕΤΡΗΤΗΝ ἰσόκριθον. *Vini metreta, cum pari menſura hordei permutatur.*

Cap. III. 30. Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν] *illum oportet creſcere*, i.e. illius auctoritatem atque famam in dies magis oportet augeri atque illuſtrari, meum contra nomen minui atque obſcurari, & denique cum morte mea penitus exſtingui, ut me ſublato, ille unus pro Meſſia agnoſcatur. Sic verbum αὔξω uſurpat Polybius, quanquam activo ſenſu pag. 352. lin. 4. *Itaque Fabium omnes accuſare, eique graviter ſuccenſere, ut qui parum audendo occaſiones rei gerendæ prætermitteret.* Τὸν δὲ Μάρκον ἐπὶ τοσοῦτον ΗΥΞΟΝ διὰ τὸ συμβεβηκὸς, ὥστε τότε γενέσθαι τὸ μηδέποτε γεγονός. *Marci vero ob ea quæ fecerat, laudes adeo exaggerabant, ut novum exemplum nunquam antea viſum in Remp. introducerent.*

*Ibid.* v. 33. ἐσφράγισεν) *obſignat*, i.e. confirmat, ſuo aſſenſu comprobat. Ita ἐπισφραγίζεσθαι uſurpat Polybius pag. 1466. lin. 7. a f. *Cum magna pecuniæ vi Romam eſt profectus*; βουλόμενος ΕΠΙΣΦΡΑΓΙΣΑΣΘΑΙ διὰ τῆς συγκλήτου τὴν αὐτοῦ παρανομίαν· *eo conſilio, ut ſcelus ſuum ſenatus auctoritate confirmaret.*

Cap. IV. 6. ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ.) Quærit Chryſoſtomus, quid hic ſibi velit particula οὕτως, & reſpondet, eam ſignificare, quod

ſederit ἐκ ἐπὶ θρόνε, ἐκ ἐπὶ προσκεφαλαίε, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἐπ' ἐδάφες, *non in ſella, non in cervicali, ſed ſimpliciter, & ut fors ferebat in ſolo.* Camerarius ἰδιωτισμὸν eſſe ait, i. e. genus dicendi ex vulgo petitum, & exponit: *ita tum forte aſſedit ad puteum.* Nos ſimiliter: Er ſaß ſo beym Brunnen. Cujusmodi ἰδιωτισμὸς reperitur etiam apud Arrianum in Indic. 32, 3. *Exinde non ita directe ad occaſum navigarunt*, ἀλλὰ τὰ μεταξὺ δύσιός τε ἡλίε καὶ τ ἄρκτε ΟΥΤΩ μᾶλλόν τι αἱ πρῶραι αὐτοῖσιν ἐπεῖχον, *ſed magis inter occidentem & ſeptentrionem curſum tenuerunt.* Nos in vulgari ſermone plane eodem modo: ſo etwas mehr zwiſchen Weſten und Norden.

*Ibid.* v. 23. ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐςιν] Species quædam correctionis eſt, quaſi dicat: veniet tempus, & quid dico venturum? jam adeſt. Qualis figura ſermonis eſt & in Polybio pag. 430. lin. 10. ἔςαι δὲ καὶ περὶ τὸν Πόντον παραπλήσιον καὶ γίνεται νῦν. *Idem fiet etiam in Ponto: & jam quoque fit.*

*Ibid.* ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ] Ἀληθινὸν Græcis ſæpe dicitur, quod tale eſt, quale eſſe debet. Ita Polybius τὴν ἐκ τ ἱςορίας μάθησιν, *doctrinam quæ ex hiſtoria paratur*, dicit eſſe ΑΛΗΘΙΝΩΤΑΤΗΝ παιδείαν καὶ γυμνασίαν πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις, *veriſſimam ſive perfectiſſimam inſtitutionem eſſe ac præparationem ad capeſſendam Rempublicam.* Pag. 8. lin. 27. ἀθληταὶ γεγονότες ΑΛΗΘΙ-

NOI

ι τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἔργων, ἐκ τῶν πρὸς τὰς
ωνίτας καὶ Κελτὰς ἀγώνων. *Ex prioribus contra*
*mnites & Gallos certaminibus hoc conſecuti, ut veri*
*bleta bellicorum certaminum evaderent.* Pag. 51.
l. 20. ἐξ ὧν συνιδόντι, καλλίστην παιδείαν ἡγητέον
ὸς ΑΛΗΘΙΝΟΝ βίον, τὴν ἐκ τῆς πραγματικῆς ἱστορίας
γιγνομένην ἐμπειρίαν. μόνη γὰρ αὕτη χωρὶς βλά-
ης ἐπὶ παντὸς καιροῦ καὶ περιστάσεως, κριτὰς ΑΛΗ-
ΙΝΟΥΣ ἀποτελεῖ τοῦ βελτίονος. *Quod reputan-*
*ti, ſic apud ſe quemque ſtatuere oportet: pulcher-*
*mum diſciplinæ genus eſſe ad veras vitæ rationes co-*
*oſcendas, peritiam ex hiſtoria collectam, quæ geſto-*
*m veram & exactam narrationem continet. Sola*
*mque hæc in omni tempore ac quocunque rerum*
*entu, nullo tuo incommodo, dijudicandi id quod me-*
*us eſt facultatem tibi largitur.* Ita ἀληθινὸς σύμ-
αχος vocatur *verus ſocius*, cui fides haberi po-
eſt pag. 112. lin. 17. a f. & pag. 232. lin. 9. a fine.
onf. Annot. Xenoph. ad Joh. XV. 1.

*Ibid.* v. 46. βασιλικὸς] Chryſoſtomus: ἤτοι
γένους ὢν τοῦ βασιλικοῦ, ἢ ἀξίωμά τι ἀρχῆς ἕτερον
τω καλούμενον ἔχων. *Vel quod regio eſſet genere, vel*
*uod alia principatus dignitate ita appellata fungere-*
*ur.* Latius enim hoc nomen patet, quam ut
x eo posſit intelligi, qualis hic fuerit. Cum-
ue nec aliunde id conſtet, liceat cuique, quid-
uid libet, ſuſpicari. Quod de ambiguitate
erbi dixi, Polybii quædam loca teſtantur. Pag.
171. lin. 20. *Theſſali namque etſi legibus ſuis vide-*
*antur uti, longeque alio jure eſſe quam Macedones:*
*ni-*

*nihil tamen ab illis differebant, erantque iiſdem obnoxii quibus & Macedones*, καὶ πᾶν ἐποίουν προσταττόμενον τοῖς ΒΑΣΙΛΙΚΟΙΣ, *& quidquid aulæ proceres imperarent, faciebant*. Pag. 850. lin. 15. a f. *Poſt pugnam omnibus eum Regem ſalutantibus, Publii animum ea res advertit. qui ad id ipſum convocata Hiſpanorum concione*, ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ μὲν ἔφη βούλεσθαι καὶ λέγεσθαι παρὰ πᾶσι, καὶ ταῖς ἀληθείαις ὑπάρχειν· βασιλεύς γε μὴν οὔτε ἐθέλειν εἶναι οὔτε λέγεσθαι παρ' οὐδενί. *Regalis quidem animi virum ait ſe velle & dici ab omnibus, & eſſe quoque revera talem: at Regem neque velle eſſe, neque appellari a quoquam*. Quo ſenſu Alexander apud Arrianum 4, 11, 9. dicitur βασιλέων βασιλικώτατος *inter reges maximus*; & 7, 22, 9. Seleucus τὴν γνώμην βασιλικώτατος, *animo maxime regio præditus*. Pro iis qui regio genere ſunt, uſurpat Polyb. pag. 1463. lin. 10. Τῶν γὰρ ἐν Μακεδονίᾳ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ μεγίστην ποιουμένην σπουδὴν περὶ τὰς κυνηγεσίας. *Nam cum Macedonum Reges venationi plurimum ſtuderent*.

*Ibid.* v. 52. κομψότερον ἔσχε) *melius habuiſſet*. Theophylactus: βέλτιον καὶ εὐρωστότερον. Cicero hoc ſenſu dicit *ſpero tibi melius eſſe* ad fam. lib. 16. ep. 22. *cum tibi meliuſcule erit* ep. 1. *ſi recte erit* ep. 6. *plane febri carere & belle habere* ep. 13. *Pompejo melius factum eſt* Tuſc. 1. Eſt autem κομψὸν, ut Camerarius ait, variæ ſignificationis in laude & vitio. Cum igitur hoc in N. T. ſit ἅπαξ λεγόμενον, & neque apud Lexicographos neque apud interpretes exemplum hujus ſignifica-

ionis reperiam: placet locum aliquem Epi-
i afferre, in quo *κομψῶς ἔχειν* de iis ipſis di-
r, qui ex febri melius habent, cujus ſynony-
n eſt *καλῶς ἔχειν*, contrarium vero *κακῶς*
. Diſſert. lib. 3. cap. 10. pag. 306. *ὅταν ὁ ια-*
*εισέρχηται, μὴ φοβεῖσθαι τί εἴπη· μὴ δ' ἂν*
, ΚΟΜΨΩΣ ΕΧΕΙΣ, *ὑπερχαίρειν· τί γάρ σοι*
*θὸν εἶπεν; ὅταν γδ' ὑγίαινες, τί σοι ἦν ἀγαθόν;*
*δ' ἂν εἴπη*, ΚΑΚΩΣ ΕΧΕΙΣ, *ἀθυμεῖν. - - τί ἔν*
*ακεύεις τὸν ἰατρὸν; τί λέγεις, ἐὰν θέλης κύριε,*
ΩΣ ΕΞΩ. *Quando medicus ingreditur, non ve-*
*lum quid dicturus ſit; neque ſi dixerit, belle ha-*
*, ſupra modum lætandum. Quid enim tibi boni*
*it? Neque ſi dixerit, male habes, animus abjicien-*
*. - - Quid igitur adularis medico? Quid dicis;*
*lis domine, bene habebo.*

Cap. V. 15. *ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ.*) Simili-
Polybius dicit *νεκρὺς ποιεῖν* pro *interficere* pag.
. lin. 4. *πολλὺς μὲν* ΝΕΚΡΟΥΣ ΕΠΟΙΗΣΑΝ, *μέ-*
*δέ τι καὶ φυγεῖν αὐτῶν ἠνάγκασαν. Magna-*
*ſtrage edita, partem exercitus in fugam verte-*
*.*

*Ibid.* v. 27. *κρίσιν ποιεῖν*) Polyb. pag. 522.
. 19. *μὴ χωρὶς αὐτῶν* ΠΟΙΗΣΑΣΘΑΙ *τὴν ὑπὲρ*
*ἐγκαλυμένων* ΚΡΙΣΙΝ. *Ne ipſis abſentibus de*
*uſatione illius vellet cognoſcere.* Plura ſunt jam
Xenophonte allegata exempla.

*Ibid.* v. 39. *Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς*) *Ἐρευνᾶν*
pro

pro *in libris aliquid ſcrutari atque diligenter inquirere*, reperitur quoque apud Polybium pag. 93 lin. 1. *Ubi namque hoc unum aliquis ſibi proſpexerit, ut in urbe habitet copia librorum inſtructa; vel certe ut aliquam prope ſe bibliothecam habeat:* λοιπὸν κατακείμενον ΕΡΕΥΝΑΝ δεῖ τὸ ζητούμενον, καὶ συγκρίνειν τὰς τῶν προγεγονότων συγγραφέων ἀγνοίας, ἄνευ πάσης κακοπαθείας. *De cætero jam nihil deſideratur aliud, niſi ut vel in lectulo jacens, quodcunque ſcire voluerit, veſtiget, & priorum ſcriptorum dicta (quod ſine vexatione ulla poteſt fieri) inter ſe [illegible]dat & culpas obſervet.* Exſtat de aliis inveſtigationibus pag. 550. lin. 12. a f. pag. 990. lin. 14. & pag. 1062. lin. 11. a f. Cæterum non ſane improbabilis videtur Cyrilli, & qui eum ſecuti ſunt, recentiorum plurium ſententia, ἐρευνᾶτε indicandi, non imperandi modo intelligendum, maxime ob verſum ſequentem. Exprobrat enim Chriſtus hoc ſermone Judæis inexpugnabilem pertinaciam, qui recipere ipſum pro filio Dei recuſent, licet non modo Johannes v. 33. opera quæ divina & Pater v. 36. 37. ſed ipſæ quoque de eo teſtentur S. Litteræ, quas cum ſedulo ſcrutentur, extremæ malitiæ eſſe, quod fidem ipſi habere nolint. Similiterque orationem ſe habere puto, ut ſi quis increpans eos, qui Qvintilianum quidem ſtudioſe legant, Ciceronem vero negligant, diceret: Legitis diligenter Quintilianum, quia putatis ex eo veram dicendi artem vos diſcere poſſe; & iſle eſt, qui teſtatur de Cicerone. Et non vultis venire ad Ciceronem, ut ex eo dicendi

di artem diſcatis. Quam indicativam orationem ſi in imperativam mutes, enervis erit, & nequaquam ſatis cohærebit. Eruditisſimi quidem Collectores rerum veterum novarumque negant, initio orationis ſecundam pluralem indicativi in N. T. reperiri, niſi interrogative. Es muß das ἐρευνᾶτε, inquiunt, A. 1703. p. 583. ein Imperativus oder Befehls-Wort ſeyn: denn (1) iſt der Griechiſchen Sprache / ſonderlich im neuen Teſtament/ beſtändige Art/ daß die ſecunda pluralis indicativi, dergleichen ἐρευνᾶτε ihr forſchet/ ſeyn ſoll / niemahls/ es ſey denn Frag-weiſe/ zum Anfang eines periodi ſtehet/ ſondern allemahl etwas/ zum wenigſten eine particula, ordentlich aber ὑμεῖς zuvor geſetzet wird / wie zu ſehen / Joh. VIII. 15, 41. XIII. 13. VIII. 45. wo aber ein dergleichen Wort gantz zuerſt ſtehet/ ſo iſt es allezeit ein Imperativus. Vide Joh. XIV. 11. XV. 20. Wiſſen Gegner ein ander Exempel im neuen Teſtament/ ſo werden ſie ſehr gebeten/ es hervor zu bringen. Quæ obſervatio ſi nullis exemplis contrariis refelleretur, rem omnem conficeret. Sed vel unus ille locus Jacobi IV. 2, 3. eam redarguit, in quo ſecunda pluralis indicativi quater omnino in fronte orationis poſita eſt: ΕΠΙΘΥΜΕΙΤΕ, καὶ οὐκ ἔχετε· ΦΟΝΕΥΕΤΕ καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· ΜΑΧΕΣΘΕ καὶ πολεμεῖτε, οὐκ ἔχετε δὲ, διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς. ΑΙΤΕΙΤΕ, καὶ οὐ λαμβάνετε. Sic & Paulus 1. Theſſ. II. 9. ΜΝΗΜΟΝΕΥΕΤΕ γὰρ, ἀδελφοὶ, τὸν κόπον ἡμῶν. Et Arrian. in Epict. lib. 3. cap. 13. pag. 312. lin. 4. ΟΡΑΤΕ γὰρ, ὅτι εἰρήνην μεγάλην ὁ Καῖσαρ ἡμῖν δοκεῖ παρέχειν.

Cap.

Cap. VI. 45. *ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν*) Plus eſſe *μανθάνειν* quam *ἀκούειν*, etiam ex Polybio intelligitur, qui univerſalem hiſtoriam tantum præſtare ait particulari, quanto præſtantius ſit didiciſſe quam audiſſe tantum; propterea quod ex illa cognoſci poſſint rerum geſtarum cauſſæ, tum quæ eas ſint ſecuta, aut easdem dum gererentur comitata, pag. 259. *Hæc inquam, omnia ex univerſali hiſtoria recte capias diſcasque:* [*δυνατὸν ἐπιγνῶναι καὶ* ΜΑΘΕΙΝ.] *ex iis vero qui ſingula bella ſeparatim deſcripſerunt, Macedonicum puta, cum Perſeo aut Philippo, nequaquam. Niſi forte quis putet, ubi apud iſtos nudas pugnarum deſcriptiones legerit, totius belli adminiſtrationem rationemque penitus exploratam ſe habere.* *ἀλλ' οὐκ ἔστι τούτων οὐδέν· ἀλλ' ὅσῳ διαφέρει τὸ* ΜΑΘΕΙΝ *τοῦ μόνον* ΑΚΟΥΣΑΙ, *τοσούτῳ καὶ τὴν ἡμετέραν ἱστορίαν ὑπολαμβάνω διαφέρειν τῶν ἐπὶ μέρος συντάξεων.* *Quod cum nullo modo fieri poſſit; equidem hiſtoriam noſtram tantum præſtare rerum ſingularum narrationibus exiſtimo, quanto præſtantius eſt ſcire, quam duntaxat audiſſe.* Significat ergo *μαθεῖν* accuratiorem cognitionem ſimul & aſſenſum. Quo ſenſu Chryſoſtomus quoque *ἀκοῦσαι καὶ μαθεῖν* conjungit, ſermone 8. in illud, *Pater ſi poſſibile eſt*, Oper. Tom. V. pag. 119. lin. ult. *πολὺ δυσπαράδεκτος ἦν ὁ τῆς σαρκώσεως λόγος. ἡ γὰρ ὑπερβολὴ τῆς φιλανθρωπίας αὐτοῦ, καὶ τὸ μέγεθος τῆς συγκαταβάσεως τοῦτο φρίκης ἔγεμε, καὶ πολλῆς ἐδέετο κατασκευῆς, ὥστε παραδεχθῆναι· ἐννόησον γὰρ, ἡλίκον ἦν* ΑΚΟΥΣΑΙ ΚΑΙ ΜΑΘΕΙΝ, *ὅτι ὁ Θεὸς ὁ ἄρρητος,*

ϑ·, ὁ ἀφθαρτ☉ κλ. κατεδέξατο γενέσθαι ἄν-
ϱωπ☉. *Difficulter admodum admittebatur ſermo*
*carnationis. Siquidem excellens ejus illa clementiæ*
*condeſcenſionis ejus magnitudo res erat admirationis*
*ſtuporis plena, multaque præparatione, ut reciperetur, indigebat. Cogita namq[...] ale illud fuerit*
*dire ac diſcere, Deum ineffabil[...], incorruptibilem*
*. hominem fieri dignatum eſſe.* Ubi apparet
ϑεῖν idem eſſe quod παραδέχεσθαι, *accipere*,
*vero admittere, approbare.* Epictetus Academicorum opinionem commemorans, loquen-
m ita facit Academicum apud Arrian. lib. 2.
p. 20. lin. 12. μάθε παρ᾽ ἐμῦ ἄνθρωπε, ὅτι ὐδὲν
έχεται ΜΑΘΕΙΝ. '*Diſce a me homo, quod nihil*
*ſit diſci*, i. e. ut Cicero id ſolet eloqui, *quod nihil*
*ſit ſciri & certo percipi.* Conf. Annot. Xenoph.
1. Cor. XIV. 31.

*Ibid.* v. 60. Σκληρός ἐςιν ἦτ☉ ὁ λόγ☉·
δύναται αὐτῦ ἀκύειν;) *Durus ſermo* eſt moleſta
odioſa oratio, qua audientis animus ita offen-
ur, ut eam audire nolit. Sic fere Cic. Philip. 8.
394. E. *In reip. corpore, ut totum ſalvum ſit,*
*idquid eſt peſtiferum, amputetur. Dura vox.*
*ulto illa durior: Salvi ſint improbi, ſcelerati, im-*
*; deleantur innocentes.* Unde additur: Τίς δύ-
ναται αὐτῦ ἀκύειν; *quis poſſit, quis velit, quis ſuſti-*
*ut eum audire?* Wer kan/ ſive wer mag ſie hören?
enim quisque audire poſſe dicitur, quæ libenter audit, apud Arrian. Epict. lib. 2. cap. 24
g. 256. lin. 10. a f. Loquitur Epictetus cum

quodam, qui ad ipſum audiendi cauſſa acceſſerat, eumque rogabat, ut ſibi quidpiam diceret. Ad hunc ergo inter alia ſic ait: Περὶ τίνος οὖν λέγω πρός σε, δεῖξόν μοι. Περὶ τίνος ΑΚΟΥΣΑΙ ΔΥΝΑΣΑΙ; περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν τινος. ἆρά γε ἵππου; οὔ. ἀλλὰ [illegible] οὔ. τί οὖν; ἀνθρώπου; ναί. *De quo ergo dicere debeam ad te; oſtende mihi. De quo audire potes?* i. e. cupis? *De re quapiam bona & mala. Num de equo? Non, an de bove? non. Quid ergo? de homine? Ita.* Ubi δύνασθαι omnino *velle* ſignificat. Quo verbo Cicero utitur, quando hanc ipſam Socraticam diſſerendi rationem exponit, quam hic Epictetus imitatur, de finib. bon. & mal. lib. I. pag. 166. D. *Ponere jubebam, de quo quis* audire vellet: *& id aut ſedens, aut ambulans diſputabam. -- Fiebat autem ita, ut, cum is, qui* audire vellet, *dixiſſet, quid ſibi videretur &c.* Arrian. Epict. pag. 269. lin. 4. a fine: σὺ γὰρ τοιοῦτος, οἷος ἀκούειν τἀληθῆ, *Num tu is es, qui audire poſſis verum?* Cum paulo poſt θέλειν dicat pag. 273. med. *Hucusque non audeo tibi dicere, quod deformis ſis.* δοκεῖς γάρ μοι πάντα θέλειν ἀκοῦσαι, ἢ τοῦτο. *Videris enim mihi omnia velle audire quam hoc.* Fert etiam vernaculi noſtri ſermonis conſuetudo, ut de iis, quæ gravia ſunt auribus noſtris, dicamus: Non poſſum hujusmodi ſermones audire, ich kan oder mag ſolche Reden nicht hören. Nec aliter intelligenda puto verbo Joh. VIII. 43. οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. Ad quem locum diſerte ait Chryſoſtomus: ἐνταῦθα τὸ μὴ δύνασθαι, τὸ μὴ βούλε-

σθαί

αὐ ἐςιν. *Hoc loco non poſſe, eſt non velle.* Sunt, ii σκληρὸν λόγον interpretentur *difficilem, inex-*
*cabilem.* Sed ſi perplexus tantum & dubius ſis fuit viſus, qui eo potuerunt multi diſcipu-rum adeo offendi v. 61. ut propterea ab eo de-iverint? Conf. Not. ad Marc. IV. 33. & Chry-ſt. Homil. I. in Act. Apoſt. pag. 3. præclare & pioſe hac de re diſſerentem.

Cap. VII. 9. Ταῦτα δὲ εἰπὼν] Digredien-formula Polybio non inuſitata, ut finito ali-jus ſermone ſubjungat: Ταῦτα δὲ εἰπών. Cu-smodi licet minuta, tamen mihi non indigna dentur, quæ exemplis confirmentur, ne forte terarum græcarum minus periti, hæc talia præ-r morem elegantiorum Scriptorum dicta exi-ment. Pag. 580. lin. 11. a fine: ΤΑΥΤΑ Δ' ΕΙ-ΩΝ, παρήγγειλε, *Hæc cum dixiſſet, præcepit* &c. g. 996. lin. 8. a f. καὶ ταῦτ' εἰποῦσα προσέταξε. g. 1057. lin. 2. οὗτος μὲν οὖν ταῦτ' εἰπὼν ἐκέλευε. m pag. 982. lin. 10. & pag. 992. lin. 16. & pag. 35. lin. 24. & pag. 1071. lin. 8. a f. Sic etiam fra IX. 6. & XI. 43.

*Ibid.* v. 23. ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος) *ne viole-lex.* Λύειν τὸν νόμον hic eſt *non ſervare legem,* uo ſenſu λύειν τὸν ὅρκον dicit Polybius ſub fi-m libri ſexti: *Novem quidem legatos ſponte ſua ob jurandum revertentes, dimiſerunt:* τὸν δὲ σοφισά-νον πρὸς τὸ ΛΥΣΑΙ τὸν ὅρκον, δήσαντες ἀποκα-τήγαγον πρὸς τοὺς πολεμίους. *Illum vero qui ad ſol-*

 *ven-*

*vendam religionem fraudem adhibuerat, vinctum ad hoſtem remiſerunt.* Demoſth. Olynth. 3. pag. 10. C. *Legumlatores conſtituite: per eos autem nullam ſancite legem, (ſunt enim vobis ſatis multa) ſed eas quæ vos in præſentia lædunt*, ΛΥΣΑΤΕ, *abrogate.*

*Ibid.* v. 24. κατὰ ὄψιν] ὄψις inter alia ſignificat *externam ſpeciem atque faciem hominum.* Polybius de galeis loquens pag. 653. lin. 8. a f. *Quæ ubi cæteris armis ad ſummum verticem acceſſerunt, vir quidem duplo quam ſit major apparet*: ἡ δ' ΟΨΙΣ καλὴ καὶ καταπληκτικὴ τοῖς ἐναντίοις, *ſpecies autem exiſtit pulchra & hoſti formidabilis.* Et pag. 590. lin. 2. ΚΑΤΑ μὲν οὖν ΤΗΝ ΟΨΙΝ, ἄγνωστος ἦν διὰ τὸ σκότος· κατὰ δὲ τὴν ἐσθῆτα καὶ τὴν ἄλλην περιβολὴν, ἀνεπισήμαντος. *Et si vultu quidem ille dignoſci non poterat propter tenebras; a veſte autem & cætero cultu notabilis non erat, cum etiam in illis caſtris varius ornatus reperiretur.* Arrian. de exp. Alex. 5, 1, 5. θαμβῆσαι ἰδόντας τὴν ὄψιν, *aſpectu ejus perterrefactos.* Quo ſenſu exſtat etiam infra XI. 44. & Apoc. I. 16. Sed ut alia multa nomina modo objective, ut loqui amant philoſophi, modo ſubjective accipiuntur: ita & ὄψις in exemplis jam allatis de eo dicitur qui videtur, in iis vero quæ ſequuntur, de eo qui videt. Pag. 547. lin. 6. Τῆς ἀντιπέρα παρεμβολῆς ὑπὸ τὴν ΟΨΙΝ οὔσης, *quia ob oculos alterius ripæ caſtra habebant.* Pag. 644. lin. 4. a f. διὰ τῶν (θριάμβων) ὑπὸ τὴν ΟΨΙΝ ἄγεται τοῖς πολίταις ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἡ τῶν κατειργασμένων πραγμά-

των

των ἐνάργεια. *Quibus (triumphis) rerum ab imperatoribus geſtarum imago quædam evidenter expreſſa, civium oculis ſubjicitur.* Arrianus de exp. Alex. 3, 30, 6. ἐς ὄψιν ἄγειν Ἀλεξάνδρου *in conſpectum Alexandri ducere.* & 6, 26, 4. ἐν ὄψει πάντων *in conſpectu omnium.* Sic quod Plato dicit εἰς ὄψιν ἰέναι Cicero vertit *cerni.* Idem quod Epicurus Græce, αἱ διὰ μορφῆς ΚΑΤ' ΟΨΙΝ ἡδεῖαι κινήσεις, ſic Latine, *Quæ ex formis percipiuntur oculis ſuaves motiones.* Vide Theſ. Stephani. Hinc transfertur hoc loco a phyſica ὄψει ad moralem, (quo ſenſu num apud profanos ſcriptores reperiatur, ignoro, æque ac πρόσωπον,) nempe ad προσωποληψίαν, ad quam declarandam utraque ſignificatio æque apta eſt. Dum enim ex perſonæ, non rei diſcrimine fit judicium, nihil intereſt, ſive ὄψις intelligatur ejus qui judicat, ſive ejus de quo judicatur. Illa enim nihil aliud eſt, quam opinio quædam de alicujus perſonæ præſtantia; hæc vero eſt ipſa illa præſtantia. Priori ſenſu Jeſaias dicit XI. 3. *non ad adſpectum oculorum ſuorum judicabit*: poſteriorem magis ſequitur Chryſoſtomus qui de hoc verbo ita quærit & reſpondet: Τί ἐστι, ΚΑΤ' ΟΨΙΝ; μὴ ἐπειδὴ Μωϋσῆς μείζονα παρ' ὑμῖν ἔχει δόξαν, ἀπὸ τοῦ τῶν προσώπων ἀξιώματος φέρετε τὴν ψῆφον ἀλλ' ἀπὸ τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως. Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ δικαίως κρῖναι. Διατί γὰρ οὐδεὶς ἐνεκάλεσε Μωϋσεῖ; διατί οὐδεὶς ἠπείθησε κελεύοντι τὸ σάββατον λύεσθαι ὑπὸ ἐντολῆς ἔξωθεν ἐπεισενεχθείσης τῷ νόμῳ. *Quid eſt, ſecundum faciem? Ne propterea quod Moſes ma-*

*jorem apud vos habet auctoritatem, ex perſonarum dignitate feratis ſententiam, ſed ex rerum natura: hoc enim eſt juſte judicare. Quare enim nemo accuſat Moſen? quare nemo non paret jubenti ſabbatum ſolvi propter mandatum extrinſecus ſuperadditum legi.* De mandato circumciſionis loquitur a Patribus acceptum, non a Moſe datum, ab eodem tamen approbatum atque contra legem ſuam admiſſum. Eandem ſententiam & *Brentius* ſibi arridere ait. *Excuſabant*, inquit, *Judæi Moſen ob perſonæ auctoritatem, a ſabbathi violatione, etiamſi ejus & Patrum inſtituto, in ſabbatho infans circumcideretur, & ſacrificia mactarentur. Accuſabant autem Chriſtum, propter perſonæ ſuæ contemtum & vilitatem, qui eodem Moſi exemplo, non membrum hominis circumciderat, ſed totum hominem ſanum fecerat in ſabbatho.*

Cap. VIII. 4. *κατειλήφθη μοιχευομένη.*] Arrian. Epict. lib. 2. cap. 4. ὃς ΚΑΤΕΙΛΗΠΤΟ ποτε ΜΟΙΧΟΣ ἐν τῇ πόλει.

*Ibid.* v. 40. *τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα*) Arrian. Epict. pag. 268. lin. 6. εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἀπόλλων τὰς ἀληθείας. *Dixit ei Apollo veritatem.* Pag. 430. lin. 15. λέγε τὰς ἀληθείας.

*Ibid.* v. 48. *καλῶς λέγομεν*) Polyb. pag. 1124. lin. 8. φανέντων δὲ ΚΑΛΩΣ ΛΕΓΕΙΝ τῶν περὶ τὸν Ἐχέδημον. *Cum Echedemus videretur recte dicere*, cum conſilium ejus amplecterentur.

*Ibid.*

*Ibid.* v. 54. ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς ὑμῶν ἐστι.) Pro: Θεὸν ὑμῶν εἶναι. *Quem vos dicitis Deum veſtrum eſſe.* Ita enim poſtularet ſyntaxis Latina. Sed multo ſunt Græci, quam Latini, in varianda conſtructione-liberiores. Cujus libertatis ſi quis alius, certe Arrianus eſt amantiſſimus; in quo miram ſane varietatem deprehendas. Ita de exped. Alex. 7, 15, 7. Ἀριστος δὲ καὶ Ἀσκληπιάδης καὶ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΛΕΓΟΥΣΙΝ ΟΤΙ ΕΠΡΕΣΒΕΥΣΑΝ. *Ariſtus autem & Aſclepiades dicunt Romanos etiam legatos miſiſſe.* Ubi tamen in eadem periodo ſtatim redit ad infinitivam conſtructionem, quam cœperat voce Ρωμαίους· καὶ ἐντυχόντα ταῖς πρεσβείαις Ἀλέξανδρον, ὑπὲρ Ρωμαίων τι τῆς ἐσομένης ἐς τὸ ἔπειτα δυνάμεως μαντεύσασθαι· *& Alexandrum, audita eorum legatione, jam tum de futura Romanorum potentia aliquid auguratum eſſe.* E contrario 3, 2, 4. ab infinitivo tranſit ad indicativum, junctum particulæ ὅτι. Verum ſyntaxis hæc cum verbo λέγω, non adeo fortaſſe offendit aures Latinas, quod uſitatum ſit *quem dicitis*, pro *de quo dicitis*. Verum diverſa hic omnino eſt ſtructura, ut ex aliis verbis apparebit. Sic. 1, 26, 5. Ἔπειτα ἠγγέλθη αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν, ΤΟΥΣ ΑΣΠΕΝΔΙΟΥΣ, ΟΤΙ οὐδὲν τῶν συγκειμένων πρᾶξαι ἐθέλοιεν· οὔτε τοὺς ἵππους παραδοῦναι. *Adhac in itinere nunciatum eſt, Aſpendios nihil eorum quæ pacta eſſent præſtare, neque equos tradere.* Et 7, 13, 9. ὡς ΗΡΑΚΛΕΑ τε ἐπ' αὐτὰς λόγος κατέχει ΟΤΙ ΕΣΤΑΛΗ. *Quandoquidem & Herculem in eas expeditionem ſuſcepiſſe fama eſt.* Ind. 13, 8. ἀγγέλλουσι ΤΟΥΣ ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ

ὅτι ἐν τῷ ἔρκει ἔχονται, *elephantos ſepto incluſos eſſe nunciant*. Quæ exempla collegit Gronovius ad 3, 1, 3. ubi etiam huc refert ex Act. Apoſt. XVI. 3. ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν. & Luc. XII. 24. Κατανοήσατε τοὺς κόρακας ὅτι οὐ σπείρουσι. Aitque male Bezam opinari, rectius illic fore ὃ οὐ σπείρουσι cum Syro, quam ὅτι. Eodem modo loquitur Johannes IX. 19. Uti vero hic accuſativum ſequitur ὅτι: ita contraria plane ratione eandem particulam excipit infinitus Act. XXVII. 10. θεωρῶ ὅτι - - μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. Ad quem locum itidem dabimus exempla ſimilia. Ut appareat, eſſe in Græco ſermone nonnulla, quæ, ſi rationem conſulas, reprehendantur; ſin uſum reſpicias, probentur.

*Ibid.* v. 56. ἴδῃ τὴν ἡμέραν) Familiaris hic loquendi modus utriusque linguæ ſcriptoribus de re vehementer deſiderata omnibusque votis expetita. Polyb. pag. 805. lin. 11. a f. *Is igitur tunc matri ſuæ dixit, bis jam ſe idem ſomnium vidiſſe: Viſum ſibi ſe una cum fratre Ædilem eſſe creatum: & cum e foro demum redirent, proceſſiſſe ipſam filiis obviam ad fores usque: ibi complexam utrumque eſſe oſculatam. Quum illa muliebri cupiditate ſermonem ejus excepiſſet, atque hæc etiam verba adjeciſſet:* εἰ γὰρ ἐμοὶ ταύτην ΙΔΕΙΝ γένοιτο ΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ. *Utinam quidem illuceſcat dies ille, quo id ego videam.* Pag. 1457. lin. 8. *Hæc adhuc cum diceret Polybius utraque manu dextram ejus apprehendens, atque ex* in-

*intimo affectu* comprimens Scipio, *εἰ γὰρ ἐγὼ ταύτην φησὶν*, ΙΔΟΙΜΙ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ, *Utinam, inquit, diem illum videam, quo tu ceteris omnibus poſthabitis, mei curam geras, meoque in contubernio degere velis.* Cic. ad fam. lib. 14. ep. 1. med. *Sperat poſſe fieri, ut mecum in Italiam decedat, quem ego* diem *ſi* videro, *& ſi in veſtrum complexum venero, ac ſi & vos & meipſum recuperaro: ſatis magnum mihi fructum videbor percepiſſe & veſtræ pietatis & meæ.* Ad Attic. lib. 3. ep. 1. *Utinam illum* diem videam, *cum tibi agam gratias, quod me vivere coëgiſti.* Citat & Polybius ex Euripide non eadem quidem verba, eandem tamen ſententiam de pace exoptatiſſima pag. 929. lin. [illegible]ς χρονίζεις! Δέδοικα δὲ μὴ πρὶν ὑπερβάλῃ με [illegible], πρὶν ἂν χαρίεσσαν προσιδεῖν ὥραν. *O moram! obrepat metuo mibi ætas ne mala, te prius ſuavem o quam tueor diem.*

*Ibid.* v. 58. πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι) *antequam Abraham naſceretur.* Arrian. Epict. pag. 204. lin. 2.] *Quis noſtrum non dixit ſalubre eſſe aliquid aut morboſum,* ΠΡΙΝ Ἱπποκράτη ΓΕΝΕΣΘΑΙ; *priusquam Hippocrates naſceretur.* Conf. Annot. Xenoph.

Cap. XI. 1. ἐκ τῆς κώμης] Sic οἱ ἐκ τῆς πόλεως dicuntur *oppidani*, ſive cives, etiam cum in urbe ſunt Arriano de exp. Alex. 1, 20, 11. οἱ ἐκ τῶν νεῶν, *qui in navibus ſunt*, 2, 22, 5. οἱ ἐκ τῶν ὀρῶν *montani*, 4, 24, 8. πόλεις αἱ ἐκ τῆς Ἰταλίας *urbes in Italia*, Polyb. pag. 651. lin. 8.

*Ibid.* v. 17. Τέσσαρας ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ.) Eodem modo loquitur Arrianus diſſert. Epict. lib. 2. cap. 15. pag. 190. lin. 21. *Inedia mori decreverat.* Ἔγνων ἐγὼ, ΗΔΗ ΤΡΙΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ ΕΧΟΝΤΟΣ αὐτοῦ τῆς ἀποχῆς. *Cognovi ego, cum jam tertium diem abſtinuiſſet cibo.* De exped. Alex. 6, 17, 9. ΗΔΗ δὲ ΤΡΙΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ αὐτῷ τοῦ πλοῦ ΕΧΟΝΤΙ ἐξαγγέλλεται. *Quumque jam triduo navigaſſet, nunciatum ei eſt.*

*Ibid.* v. 53. Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας] Polyb. pag. 982. lin. 24. ΑΠΟ δὲ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ ΕΚΕΙΝΗΣ ἀσινεῖς Καρχηδονίους ὑπάρχειν. *Ab eo die immunes ab omni damno hoſtili Carthaginienſes eſſent.* Item pag. 989. lin. 11. a fine.

Cap. XII. 25. Φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ] Φιλόψυχον vocat Arrianus *vitæ nimis cupidum* in Epicteto p. 330. lin. 4. Vitium ipſum Plato in Apolog. φιλοψυχίαν, *cupiditatem lucis*, ut ait Quintil. Habent & verbum φιλοψυχεῖν, *vitæ retinendæ nimium cupidum eſſe, ei turpiter & ignave parcere.* Sic apud Dionem pag. 440. lin. 42. οὐκέτ' ἐφιλοψύχησεν, ἀλλὰ διέφθειρεν ἑαυτὴν ἀποκαρτερήσασα. *Tum Julia, abjecto vitæ deſiderio, inedia conſumta moritur.*

*Ibid.* v. 35. σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ.] Arrian. de exped. Alex. 1, 5, 17. εἰ ΝΥΞ ΚΑΤΑΛΗΨΕΤΑΙ ΑΥΤΟΥΣ, *ſi nox eos occupet.* Ind. 37, 5. ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙ αὐτοὺς ἀνάπωτις, *receſſus maris eos occupat.*

*cupat.* Polyb. pag. 774. lin. 6. *Cum id ſpatium tam celeriter perficere non potuiſſet, ſed prius dies illuceſceret,* ἀλλὰ τῆς ἡμέρας ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΟΥΣΗΣ. & pag. 1131. lin. 12. a f. *Eſt ita moribus eorum receptum, ut quocunque in loco fuerint deprehenſi Salii tempore ejus ſolennitatis,* ἐν ᾗ ἂν χώρᾳ ΚΑΤΑΛΗΦΘΩΣΙΝ, *ex eo ne diſcedant. Id quod Publio tunc accidit. Nam quum inibi copiæ eſſent, ut in Helleſpontum trajicerent,* ΚΑΤΕΛΑΒΕΝ ΑΥΤΟΝ ΟΥΤΟΣ Ο ΧΡΟΝΟΣ, ὥστε μὴ δύνασθαι μεταβαλεῖν τὴν χώραν, *incidit tempus illud,* deprehendit ipſum tempus illud, *ut excedere loco non poſſet.* Vide Lamb. Bos Diatr. ad Joh. I. 5.

Cap. XIII. 27. ὃ ποιεῖς, ποίησον τάχιον.) Ἐπιτροπὴν ſive *Conceſſionem* vocant figuram, qua invitos nos permittere oſtendimus, quod nolumus fieri; idque cum ſumma indignatione & acerrima exprobratione inemendabilis malitiæ. Nam tum demum ad hanc ſermonis formam devenimus, cum fruſtra tentatis omnibus, ruere ſinimus, quem tenere non poſſumus, eumque tanquam deſperatum relinquimus; ita tamen, ut vel hac ipſa tam acerba objurgatione, etiamnum, ſi fieri poſſit, eum a ſcelere & pernicie retractum velimus. Sic Chryſoſtomus: Τὸ δὲ, ποίησον τάχιον, οὐ προστάττοντός ἐστιν, οὐδὲ συμβουλεύοντος, ἀλλ᾽ ὀνειδίζοντος καὶ δεικνύντος, ὅτι αὐτὸς μὲν ἐβούλετο διορθώσασθαι· ἐπειδὴ δὲ ἀδιορθώτως εἶχεν, ἀφίησιν αὐτόν. *Illud autem,* fac citius, *non imperantis eſt neque conſulentis, ſed exprobran-*

*brantis & revocantis ad emendationem: ſed cum eſſet inemendabilis, dimiſit eum.* Cujus generis exempla & Camerarius allegavit ex Virgil. I, *ſequere Italiam.* Et *jamdudum ſumite pœnas.* Et Adelphis: *effundite, emite, facite, quod vobis lubet.* Ezech. cap. III. ὁ ἀπειθῶν ἀπειθείτω. Et Grotius ex Seneca: *Fac ſi quid facis.* Plauto in Trinummo: *Age ſi quid agis:* & Perſa: *Hoc ſi facturus face;* & Eurip. δρᾶ γ' ἔτι δράσεις. 2. Macc. VII. 30. τίνα μένετε; & Joh. II. 19. Quibus & hoc addi poteſt ex Adelphis I, 2, 54. *Profundat, perdat, pereat; nihil ad me attinet. Jam ſi verbum unum poſthac.* Maxime vero huc pertinet locus Epicteti lib. 4. cap. 9. extremo: *Intra te eſt interitus & ſalus. Deinde quæris: Quid mihi conducit? Numquid majus illo quæris? Ex inverecundo fies verecundus, ex immoderato moderatus, ex infido fidelis, ex incontinenti continens.* Εἴ τινα ἄλλα τούτων μείζονα ζητεῖς, ΠΟΙΕΙ Α ΠΟΙΕΙΣ· οὐδὲ θεῶν σέ τις σῶσαι δύναται. *Si qua alia his majora quæris, fac quæ facis. Ne deorum quidem quisquam ſervare te poteſt.* Stoici enim honeſtatem propter ſe expetendam ſtatuebant, etiam nullo propoſito præmio. Quare ſi quem pœniteat gratis eſſe probum, eum ita eſſe corruptum ait, ut ne divina quidem ope ad frugem poſſit corrigi. Sic etiam loquitur lib. 3. cap. 21. extr. pag. 337. Et lib. 3. cap. 23. initio: *Quinam velis eſſe, primum ipſe tecum conſtituito.* εἶθ' οὕτω ΠΟΙΕΙ Α ΠΟΙΕΙΣ. quæ interpres bene vertit, *deinde fac quæ facere decreviſti.*

Cap.

Cap. XIV. 27. εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν.) Sunt, qui εἰρήνην διδόναι interpretentur *valedicere*. Ita Grotius, *Abiturus*, inquit, *valedicit. Nam id Hebræi dicebant relinquere aut dare pacem, i. e. ſalutem: nam id valet* שלום. Sed vellem, vel unicum locum indicaſſet, in quo pacem dare hoc ſenſu dicatur. Equidem non modo integrum hoc loquendi genus nusquam apud Hebræos me legere memini; ſed etiam vehementer dubito, num omnino pacis nomine uſi ſint abeuntes. Nam licet in quarundam epiſtolarum clauſulis id reperiatur, ut 1. Petr. V. 14. & 3. Joh. v. 15. non tamen propterea neceſſe eſt, ut accipiatur pro *vale*, ſed pro *ſalve*; quod & *Cicero* aliquoties in fine ponit, ut ad fam. lib. 16. ep. 4. *vale & ſalve.* Ibid. ep. 9. *vale, ſalve.* Quamobrem cum aliis interpretibus hanc locutionem ita intelligo, ut Græce ſonat apud Polybium pag. 1099. ubi cum aliorum ſententia eſſet, unicam eſſe belli cum Macedonibus finiendi viam, ut regno deturbaretur Philippus: Romani contra ita ſtatuebant, lin. 4. a fine: *Si Philippus omnia facere ſuſtineret, quæ prius imperata illi fuiſſent a ſociis*, ΔΙΔΟΝΑΙ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗΝ ΑΥΤΩ, *pacem illi concedendam.* Conſiſtit autem pax Chriſti potiſſimum in reconciliatione cum Deo Rom. V. 1. quæ alia ſecum fert bona infinita, ut liberationem a morte, diabolo, inferno, tranquillitatem conſcientiæ, ſedationem pravarum animi perturbationum, tandemque beatam illam vitæ æternæ quietem. Hanc ſe ait nobis & dare & relinquere

quere. Pro ἀφιέναι εἰρήνην ibidem Polybius dicit εἰρήνην ἀπολείπειν pag. 1098. lin. 25. *Tota rerum natura illum aberrare ait fallique, ſi ita exiſtimet,* διαλύσεις ποιησάμενος πρὸς Φίλιππον, ἢ Ῥωμαίοις τὴν ΕΙΡΗΝΗΝ, ἢ τοῖς Ἕλλησι τὴν ἐλευθερίαν βέβαιον ΑΠΟΛΕΙΨΕΙΝ, *pace cum Philippo facta, aut pacem Romanis, aut Græcis libertatem firmam ſe relicturum.* Quod vero Chriſtus ſuam pacem differre dicit a pace mundi: ſimiliter facit Epictetus, eam pacem, quam philoſophia præſtet, præferens paci Cæſaris, lib. 3. cap. 13. pag. 312. ὁρᾶτε γὰρ, ὅτι ΕΙΡΗΝΗΝ μεγάλην ὁ Καῖσαρ ἡμῖν δοκεῖ ΠΑΡΕΧΕΙΝ, ὅτι οὐκ εἰσὶν οὐκέτι πόλεμοι, οὐδὲ μάχαι, οὐδὲ λῃστήρια μεγάλα οὐδὲ πειρατικά· ἀλλ' ἔξεστι πάσῃ ὥρᾳ ὁδεύειν, πλεῖν ἀπὸ ἀνατολῶν ἐπὶ δυσμάς. Μήτι οὖν καὶ ἀπὸ πυρετοῦ δύναται ἡμῖν ΕΙΡΗΝΗΝ ΠΑΡΑΣΧΕΙΝ; μήτι καὶ ἀπὸ ναυαγίου; μήτι καὶ ἀπὸ ἐμπρησμοῦ, ἢ ἀπὸ σεισμοῦ, ἢ ἀπὸ κεραυνοῦ; ἄγε ἀπ' ἔρωτος; οὐ δύναται· ἀπὸ πένθους; οὐ δύναται· ἀπὸ φθόνου; οὐ δύναται· ἀπὸ οὐδενὸς ἁπλῶς τούτων· ὁ δὲ λόγος τῶν φιλοσόφων, ὑπισχνεῖται καὶ ἀπὸ τούτων ΕΙΡΗΝΗΝ ΠΑΡΕΧΕΙΝ. Καὶ τί λέγει; ἂν μοι προσέχητε ὦ ἄνθρωποι, ὅπου ἂν ἦτε, ὅ, τι ἂν ποιῆτε, οὐ λυπηθήσεσθε, οὐκ ὀργισθήσεσθε, οὐκ ἀναγκασθήσεσθε, οὐ κωλυθήσεσθε, ἀπαθεῖς δὲ καὶ ἐλεύθεροι διάξετε ἀπὸ πάντων. Ταύτην τὴν εἰρήνην τις ἔχων, οὐχὶ κεκηρυγμένην ὑπὸ τοῦ Καίσαρος (πόθεν γὰρ αὐτῷ ταύτην κηρῦξαι;) ἀλλ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ κεκηρυγμένην διὰ τοῦ λόγου, οὐκ ἀρκεῖται; *Videtis enim, quod pacem magnam Cæſar nobis videatur præſtare, quia non ſunt amplius bella, neque pugnæ,*

*neque*

*ue latrocinia magna, neque piratica: ſed licet ... vis tempore iter facere, & navigare ab ortu ad ... aſum. Num ergo etiam a febri poteſt nobis pa... n praſtare? num etiam a naufragio; num etiam ... incendio, aut a terræ motu, aut a fulmine? Age, ... m ab amore? non poteſt. a luctu? non poteſt. ab ... idia? non poteſt, a nullo omnino horum. Doctri... autem philoſophorum pollicetur etiam ab his pacem ... ſtare. Et quid dicit? Si mihi auſcultabitis, o ho... nes, ubicunque ſitis, quidquid agatis, non mœ... itis, non iraſcemini, non cogemini, non impedie... ni, ſine perturbationibus atque liberi ab omnibus ... am agetis. Hanc pacem qui habet, non pronuncia... n a Caſare, [unde enim iſte hanc poſſit pronuncia... !] ſed a Deo pronunciatam per rationem, non con... tus ſit?* Cum quibus verbis Epicteti ſi quis ... nferat ea, quæ de hac pace divina ſcribit Lu... erus in Poſtilla, ut vocant, Evangelii Pen... coſtalis pag. 224. & Domin. Quaſimodogen. ... g. 72. mirabitur profecto, philoſophi hujus ... ntilis doctrinam tam prope abeſſe a Chriſtia... veritate.

*Ibid.* v. 12. πολλὰ ἔχω λέγειν) Polyb. pag. ... o. lin. 17. a f. ἐ μὴν ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν γεγονό... ν ΕΧΩΝ ΠΟΛΛΑ ΛΕΓΕΙΝ, ἀρκεῖν ἡγῦμαι. *Ve... m de rebus olim geſtis, quum poſſem plurima com... emorare, hæc ſatis erit dixiſſe.* Sic 2. Joh. v. 12. 3. Joh. v. 13.

Cap. XVII. 11. τήρησον αὐτὺς ἐν τῷ ὀνόματί σῦ)

στι) Polyb. pag. 877. lin. 18. Ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν ταῖς ἐξοπλισίαις καὶ στρατείαις ΠΑΡΕΤΗΡΟΥΝ σφᾶς ΑΥΤΟΥΣ ΕΝ τοῖς προειρημένοις. *Sed multo magis tum in decurſionibus tum in expeditionibus ea quæ modo diximus inſtituta ſervabant.*

Cap. XIX. 10. ἐξουσίαν ἔχω) Arrian. Epict. lib. 1. cap. 9. pag. 42. *Hic ſunt latrones, fures, tribunalia, & qui vocantur tyranni,* δοκοῦντες ΕΧΕΙΝ τινὰ ἐφ᾽ ἡμῖν ΕΞΟΥΣΙΑΝ, *qui ſe exiſtimant habere in nos aliquam poteſtatem.*

*Ibid.* v. 13. λιθόστρωτον) Epictetus pretioſiora pavimenta in ditiorum ædibus hoc nomine appellat, pag. 485. lin. 15. σοὶ μέλει, πῶς ἂν ἐν ΛΙΘΟΣΤΡΩΤΟΙΣ οἰκήσητε. *Tibi curæ eſt, ut in lithoſtrotis habitetis.* De quorum origine Plinius Hiſt. nat. lib. 36. cap. 25. *Lithoſtrota cœptavere jam ſub Sylla parvulis certe cruſtis, extat hodieque, quod in Fortunæ delubro Præneſte fecit.*

*Ibid.* v. 27. εἰς τὰ ἴδια) Sic ſupra I. 11. & XVI. 32. & Polyb. lib. 2. cap. 57. pag. 199. lin. 7. *Aratus occupata ſtatim urbe mandatum ſuis dedit, Ne quis alienam rem ullam tangeret. Deinde Mantinenſes in unum convocatos,* παρεκάλεσε θαῤῥεῖν καὶ μένειν ἐπὶ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ· ὑπάρξειν γὰρ αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν, *bono eſſe animo juſſit, & ut ſua quisque domi curarent,* ſive, ut in domibus & poſſeſſionibus ſuis maneret, neve ſua relinquerent; *fore enim ipſos omni damno immunes.* Arrian. Indic.

25, 1.

;, 1. *incolas*, *& bonos agricolas & ſtrennos milites*
ε, καὶ ΕΙΣ ΤΑ ΙΔΙΑ δὲ σφῶν ἐν κόσμῳ πολιτευόν-
ες, *privatim etiam compoſite vivere.* Idem ſigni-
cat τὰ αὐτῶν vel τὰ αὐτȣ̃, Arrian. exp. Alex. 1,
, 1. τȣ́τȣς μὲν ἀπαλλάττεσθαι ἐπὶ τὰ αὐτῶν ἑκά-
ς ἐκέλευσε, *hos quidem reverti ad ſuas quosque*
*mos jubet.* Et 3, 20, 3. ἐπὶ τὰ αὐτῶν ἕκαστος
νεχώρȣν, *in ſuas quisque domos ſeſe recipiebant.*
ıbaudiendum nomen οἰκήματα. Vide Lamb.
os Ellipſ. Gr. pag. 139.

*Ibid.* v. 31. κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη]
fra v. 36. dicitur συντριβήσεται, quomodo &
ud Polybium pag. 113. lin. 8. a f. κολοβώσαντες
καὶ ΣΥΝΤΡΙΨΑΝΤΕΣ τὰ ΣΚΕΛΗ, ἔτι ζῶντας ἔῤ-
ῥιψαν εἰς τινα τάφρον. *Mutilatis crura ſuffringunt,*
*ſpirantes adhuc in foſſam conjiciunt.*

Cap. XX. 10. Ἀπῆλθον πρὸς ἑαυτȣ̀ς) *ad*
*ſos* i. e. domum. Polyb. lib. 5, cap. 93. init.
ίλυσε τȣ̀ς Μεγαλοπολίτας ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΥΣ, *Me-*
*lopolitanos domum dimiſit.* Et Arrianus dicit
ὸς ὑμᾶς ἀπαλλάσσεσθε *domum diſceditis*, de
p. Alex. 7, 9, 1. Terent. Eun. 3, 5, 64. *Eamus*
*me.* 4, 3, 21. *Niſi domum forte ad nos rediit.*
tullus Epithal. in Peli nuptias:

*Ad ſe quisque vago paſſim pede diſcebant.*

*Ibid.* v. 15. εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτὸν) Habet
rbum βαστάζειν ſignificationem *aſportandi*
iam apud Polybium pag. 1468. lin. 29. τὸ ȣ̃

*Ἀσκληπιοῦ ἄγαλμα* ΒΑΣΤΑΣΑΣ, *ἀπήνεγκεν ὡς αὐτὸν*, *Æſculapii ſimulacrum, humeris ſuis impoſitum domum ſuam detulit.*

*Ibid.* v. 28. *ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θεός μου.*] Videri quidem poſſit Arriani noſtri oratio favere interpretamento illi Arriano Socinianorum, quaſi hæc verba ſint exclamantis & admirantis, non confitentis; ſicut Germani dicunt: Mein HErr und GOtt / wie mag das zugehen! cum ita Epictetum loquentem faciat lib. 2. cap. 16. pag. 195. med. *εἶτα λέγομεν*, ΚΥΡΙΕ Ο ΘΕΟΣ *πῶς μὴ ἀγωνιῶ*, quæ *Jac. Schegkius* ita vertit: *Quare ſic loquimur, Domine Deus quomodo non eſſem anxius?* Sed rectius ſic reddas: *Deinde dicimus: Domine Deus, quomodo non ero anxius?* ut ſit precatio, hoc ſenſu: Quæſo, Domine Deus, adjuva me, ne ſim anxius. Additur enim paulo poſt: *εὔχου νῦν καθήμενος*, *ſede nunc & precare.* Nullum ergo hinc præſidium cauſſæ Socinianorum.

Cap. XXI. 22. *μένειν*) *manere* in hac vita. Sic 1. Cor. XV. 6. Phil. I. 24. 25. & Arrian. Epict. lib. 3. cap. 24. pag. 388. lin. 15. *μέχρι νῦν διὰ σὲ* EMENON. *Hucuſque tua cauſſa permanſi in vita.* Heinſius Syriasmum ait eſſe in hac voce, quem ſane in Arriano nemo concesſerit.

*Ibid.* *Τί πρός σε;*) Sic Arrian. Epict. pag. 339. lin. 4. *μὴ προσέλθῃς, οὐδέν ἐστι* ΠΡΟΣ ΣΕ. *Ne acceſſeris, nihil ad te pertinet.* Et pag. 340. lin. 9.

lin. 9. a f. pag. 389. lin. ult. ΤΙ ΠΡΟΣ ἐμέ; *quid iſtud ad me?*

*Ibid.* v. 25. Ἔςι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ,) Arrian. exp. Alex. 6, 11, 5. ΠΟΛΛΑ ΔΕ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ἀναγέγραπται τοῖς ξυγγραφεῦσιν ὑπὲρ τοῦ παθήματος. *Multa præterea alia de hoc Alexandri caſu ab hiſtoricis ſcripta ſunt.*

# IN ACTA APOSTOLORUM.

Πράξεις recte dixeris *actus*, *acta*, *actiones*, item *res geſtas*, ſive *geſta*. Nullum enim horum vocabulorum eſt, quod græco non reſpondeat. Nolim enim hic ſubtilius diſputare de diſcrimine geſtorum & actorum, quaſi illa ſint rerum majorum & ad Remp. pertinentium, hæc minorum tantum atque privatarum. Atque ne ſic quidem verear πράξεις interpretari *res geſtas*. Quid enim magis ad univerſorum ſalutem pertineat, quam res in hoc libro expoſitæ? quo quidem tanquam imago Reip. Chriſtianæ exprimitur, quæ vita, qui mores fuerint, per quos viros, quibusque miraculis paſſim & conſtitutæ & auctæ Eccleſiæ ſint, qua diſciplina eas rexerint Apoſtoli, quibus inſtitutis & legibus temperarint; quæ bella iidem geſſerint cum hoſtibus veritatis cœleſtis, pro qua tuenda atque propaganda contumelias, carceres, exilia, mor-

tem denique ipſam non recuſarint; contra, quas victorias reportaverint, quos profligarint errores, quot hominum obſtinatiſſimorum expugnarint animos, Satanæque ereptos in poteſtatem Chriſti redegerint. Hæc ergo cum hoc libro narrentur ab Apoſtolis geſta, cur dubitem *res geſtas Apoſtolorum* appellare, nomine Latinis uſitatiſſimo, & Græcæ voci convenientiſſimo? Id quod ex multis Polybii locis patet. Ita initio operis univerſi: *Εἰ μὲν τοῖς πρὸ ἡμῶν ἀναγράφουσι τὰς* ΠΡΑΞΕΙΣ, *παραλελεῖφθαι συνέβαινε τὸν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἱστορίας ἔπαινον, ἴσως ἂν ἀναγκαῖον ἦν τὸ προτρέπεσθαι πάντας πρὸς τὴν αἵρεσιν καὶ παραδοχὴν τῶν τοιούτων ὑπομνημάτων· διὰ τὸ μηδεμίαν ἑτοιμοτέραν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις διόρθωσιν, τῆς τῶν προγεγενημένων* ΠΡΑΞΕΩΝ *ἐπιστήμης.* *Si eſſet ab iis qui ante nos res geſtas memoriæ mandarunt, hiſtoriæ ipſius prætermiſſa laudatio: neceſſarium fortaſſe jam foret, omnes hortari, ut hoc commentariorum genus potiſſimum eligant, ſuſcipiantque: quum nulla ſit mortalibus ad proficiendum via expeditior, rerum ante actarum ſcientia.* Et paulo inferius: *αὐτὸ γὰρ τὸ παράδοξον τῶν* ΠΡΑΞΕΩΝ, *ὑπὲρ ὧν προῃρήμεθα γράφειν, ἱκανόν ἐστι προκαλέσασθαι καὶ παρορμῆσαι πάντα καὶ νέον καὶ πρεσβύτερον, πρὸς τὴν ἔντευξιν τῆς* ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΣ. *Ipſa enim rerum de quibus dicturi ſumus, inopinata novitas, vel per ſe facile quemvis alliciet incitabitque, ſive juvenem ſive ſenem, ad hiſtoriæ hujuſce lectionem.* Et cap. 2. extremo: *καὶ περὶ τοῦ, πόσα καὶ πηλίκα συμβάλλεσθαι πέφυκε τοῖς φιλομαθοῦσιν ὁ τῆς* ΠΡΑΓΜΑΤΙ-

ΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ τρόπος. Ἄρξει δὲ τῆς ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΣ ἡμῶν, τῶν μὲν χρόνων Ολυμπιὰς ἑκατοστὴ τε καὶ τετταρακοστή· τῶν δὲ ΠΡΑΞΕΩΝ, παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησιν ὁ προσαγορευθεὶς Συμμαχικὸς πόλεμος. *Simul etiam conſtabit, quot quantaſque utilitates hiſtoria poſſit afferre, quæ rerum geſtarum veram & exactam narrationem profitetur. Initium porro ſcriptionis nobis erit, ſi tempora ſpectes, Olympias centeſima quadrageſima: ſi res geſtas, bellum apud Græcos quidem Sociale dictum.* Ita etiam pag. 4. lin. 2. & 26. & pag. 173. lin. 5. & pag. 177. lin. 3. aſ. Quid differant πράξεις & περιπέτειαι, docet idem Polybius lib. 9. cap. 11. pag. 767. lin. 14. Τὰ μὲν ὖν ἀπροθέτως ἐν τοῖς πολεμικοῖς συμβαίνοντα, ΠΡΑΞΕΙΣ μὲν ὐδαμῶς ἁρμόζει λέγειν, περιπετείας δὲ καὶ συγκυρήσεις μᾶλλον. *Enimvero quæcunque in rebus bellicis ſine certo propoſito accidunt, ea non res geſtas appellare convenit, ſed caſus potius & fortuitos eventus.* Cujusmodi περιπέτειαι & συγκυρήσεις a nullo non Hiſtoricorum rebus geſtis immiſcentur. Unde Polybius de Hiſtoriæ utilitate ait pag. 1. ἐναργεςάτην καὶ μόνην διδάσκαλον τῦ δύνασθαι τὰς τῆς τύχης μεταβολὰς γενναίως ὑποφέρειν, τὴν τῶν ἀλλοτρίων περιπετειῶν ὑπόμνησιν. *Magiſtram unicam, eamque præſentiſſimam, ut poſſit aliquis fortunæ mutationes generoſe ſufferre, eſſe alienorum caſuum recordationem.* Cumque etiam Polybius multa talia in hiſtoria ſua narret: tamen eam πραγματείαν & πραγματικὴν ἱςορίαν appellat, & paſſim ait πράξεις a ſe ſcribi. Quare licet Actis quoque Apoſtolorum non meræ πράξεις,

ſed multæ etiam πεειπέτειαι & συγκυρήσεις, nec non miracula contineantur: recte tamen appellantur πράξεις, a potiori parte, ut fit pleramque, facta denominatione. Copioſiſſime atque elegantiſſime de hac inſcriptione agit Chryſoſtomus toto fere Sermone XII. opuſcul. Tom. V. pag. 155. ubi inter alia ſic: *Cur non dixit, Miracula Apoſtolorum? Cur non inſcripſit, Signa Apoſtolorum, virtutes ac prodigia Apoſtolorum, ſed Acta Apoſtolorum? Non enim idem ſunt Acta & miracula; non idem ſunt, Acta & prodigia & virtutes: ſed multum inter utraque diſcrimen eſt. Eſt enim actum opus propria cujusque diligentia, miraculum vero divini muneris eſt beneficium. - - Actum ex utroque contexitur, ex noſtra diligentia & ex gratia divina: miraculum ſolam exhibet cæleſtem gratiam, neque ſudoribus noſtris indiget. Actum eſt probis moribus eſſe, caſtum, modeſtum, iræ imperare, cupiditates ſubigere, largiri eleemoſynas, benignitatem exhibere, omnem virtutem exercere. Hoc eſt actio & labor & ſudor noſter. Miraculum eſt dæmones abigere, excæcatos oculos aperire &c.* Et pag. 158. ita concludit: *Quando igitur non miracula, ſed Acta Apoſtolorum nobis æmulanda proponuntur, propterea librum ſic inſcripſit.* Conferantur quæ Caſaubonus habet de appellatione πραγματικῆς ἱϛορίας, Comment. in Polybium pag. 102.

Cap. I, 1. λόγον ἐποιησάμην) Λόγον ποιεῖσθαι ſignificat *narrationem contexere*, & hoc quidem loco integrum *librum*, cum πρῶτον λόγον dicat Evangelicam hiſtoriam; cujus rei exempla

ı Xenophon nobis ſuppeditavit; quamvis tunc
ın niſi λογοποιοὺς repererim pro *Hiſtoricis* poſi-
s, quod & ſit ab Arriano de exped. Alex. 2, 16, 6.
O, 14. 5, 6, 7. Nunc vero & ipſum hoc lo-
endi genus animadverti apud Polybium lib. 3.
5 finem, pag. 373. lin. antep. *Ubi vero enarra-*
*rebus Gracanicis quæ in eandem Olympiadem inci-*
*nt, ad hæc tempora narrationem perduxerimus;*
ἤδη προθέμενοι, ψιλῶς τὸν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς τῶν
μαίων πολιτείας ΠΟΙΗΣΟΜΕΘΑ ΛΟΓΟΝ· *tunc*
*Reip. Romanæ formam per ſe explicandam ex pro-*
*ô ſtilum convertemus.* Et pag. 423. lin. 4. ὑπὲρ
τὸν ἄρτι ΛΟΓΟΝ ΕΠΟΙΗΣΑΜΗΝ. Et pag. 814.
.25. & pag. 1388. lin. 21. Ἐπεὶ δὲ πρότερον ἐν
σὶ βιβλίοις ἐκτὸς ταύτης τῆς συντάξεως τὸν ὑπὲρ
ΠΕΠΟΙΗΜΕΘΑ ΛΟΓΟΝ, τήν τε παιδικὴν ἀγω-
διασαφοῦντες, καὶ τὰς ἐπιφανεστάτας πράξεις.
*quoniam tribus jam libris extra hoc hiſtoriæ corpus,*
*uerili ejus inſtitutione, ac celeberrimis factis abun-*
*liſſerui.* Reperitur & cum præpoſitione περὶ
. 1303. lin. 16. εὐφήμους λόγους ποιεῖσθαι περί τι-
ος, *multa benigna de aliquo referre*, quanquam
bis, non litteris. Habet etiam alium ſen-
n, ſed ab hoc loco alienum, cum præpoſitione
ὲρ apud Arrian. de exped. Alex. 5, 27, 3. οὐχ
ὲρ ἡμῶν τῶνδε ποιήσομαι ἐγὼ τοὺς λόγους - -
λ' ὑπὲρ τῆς στρατιᾶς πολλῆς. *Non pro nobis co-*
*rum ducibus verba faciam, ſed pro univerſo exer-*
. Cœterum λόγος pro *libro* & quidem *hiſto-*
frequentiſſime dicitur. Ita Ælian. Var. Hiſt.
7. cap. 14. ΛΟΓΟΙ Ξενοφῶντος περὶ Κύρου eſt

 ejus

ejus *hiſtoria de Cyro*. Euſeb. Hiſt. Eccl. lib. 1. cap. 1. καὶ ἄρξεταί γέ μοι ὁ ΛΟΓΟΣ, ὡς ἔφην, ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν Σωτῆρα χριστὸν οἰκονομίας. Per λόγον intelligit hiſtoriam ſuam. Idem lib. 3. cap. 9. Joſephus ſcripſit ἱστορίαν τοῦ κατ᾽ αὐτὸν Ἰουδαϊκοῦ πολέμου, ἐν ἑπτὰ ΛΟΓΟΙΣ.

*Ibid.* v. 5. οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.] Xenoph. Hiſt. Gr. lib. 1. init. Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον. *Non multis poſthac diebus interjectis.* Polyb. pag. 620. lin. ὃ καὶ τέλος ἐποίησαν, οὐ μετὰ πολὺν χρόνον. *Quod & ad extremum fecerunt; idque haud ita multo poſt.*

*Ibid.* v. 6. ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ;) Polyb. lib. 9. cap. 30. pag. 791. lin. 21. *Ille enim vero tantum abfuit ut gravius quicquam in vos conſuleret*, ὡς πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκβαλὼν τὸν τύραννον, καὶ τοὺς νόμους, καὶ τὸ πάτριον ὑμῖν ΑΠΟΚΑΤΕΣΤΗΣΕ πολίτευμα, *ut etiam ejecto tyranno (nam alia prætermitto) leges & patriam Reip. formam vobis reſtituerit.* Pag. 1035. lin. 22. *Similiter etiam Ptolemaeo* τὰς πόλεις ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΗΣΑΙ πάσας *omnes ut reſtituat urbes, quas poſt Ptolemæi Philopatoris obitum illi ademiſſet.* Ita ſæpius de rerum ablatarum reſtitutione uſurpatur pag. 380. lin. 5. pag. 383. lin. 8. pag. 982. lin. 8. a f. pag. 1036. lin. 10.

*Ibid.* v. 7. χρόνους ἢ καιροὺς,] Duo hæc eodem modo conjunxit Demoſthenes Olynth. 3. pag.

pag. 11. B. Τίνα γὰρ ΧΡΟΝΟΝ, Η τίνα ΚΑΙΡΟΝ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦ παρόντος βελτίω ζητεῖτε; *Quod enim tempus, quamve occaſionem, Athenienſes, meliorem hac quæritis?* Non male Lutherus καιρὸν interpretatus eſt *horam*; ipſe enim articulus temporis ſignificatur. Unde & Caſaubonus ita vertit apud Polybium pag. 992. med. Νῦν δὲ καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὸν ΚΑΙΡΟΝ ὥρικεν, ἐν ᾗ μέλλει τὸ διάδημα ἀναλαμβάνειν. *Nunc vero & diem & horam deſignavit, qua ſit diadema aſſumpturus.*

*Ibid.* v. 15. ὄχλος ὀνομάτων) Sic ὄνομα pro *perſona* Apoc. III. 4. & XI. 13. & Polyb. pag. 1426. lin. 5. a f. *De pluribus civibus Romanis id aſſeverare haudquaquam verear, eos hac in parte fidem atque integritatem præſtare poſſe.* Μαρτυρίας δὲ χάριν ὁμολογούμενα δύο ΟΝΟΜΑΤΑ, τοῦ μὴ δοκεῖν ἀδύνατα λέγειν. *Ne cui autem forte falſa commentus eſſe videar, duorum virorum exempla apud omnes ſine controverſia recepta hic adducam.* Chryſoſtomus proœm. in Epiſt. ad Rom. ſub fin. pag. 5. E. patresfamilias objurgans, quod domeſticos ſuos non erudiant: τίνα οὖν ἕξομεν ἀπολογίαν ἡμεῖς, οὐδὲ εἴκοσιν ἄρχοντες ΟΝΟΜΑΣΙΝ; *Quam ergo nos habebimus defenſionem, qui ne viginti quidem hominibus ſufficimus?* erudiendis ſcilicet.

*Ibid.* v. 17. κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης) *munus miniſterii hujus.* Sic paulo poſt v. 25. Neque enim κλῆρος ſortem tantum ſignificat,

ſed transfertur etiam ad ea, quæ cui quocunque modo obtingunt & attribuuntur. Unde hoc nomine Polybius, item ut Lucas hoc loco, utitur in demandando labore, & δίδεσθαί τινι κλῆρον dicit pro *injungi alicui laborem*, lib. 10. cap. 27. pag. 837. lin. 6. *Ubi locum ipſorum occupaverunt*, ἐδίδοτο τοῖς λειτουργοῖς ΚΛΗΡΟΣ εἰς τὸ πᾶν τὸ πρὸ ποδῶν ἀνακαθαίρειν καὶ λεαίνειν μετ' ἀσφαλείας, *operarum tunc partes erant, purgare quidquid erat ante pedes, & omnia complanare, quoad ejus tuto fieri poterat.* Cæterum διδόναι κλῆρον abſque dativo, infra v. 26. alio & proprio magis ſenſu exſtat.

*Ibid.* v. 21. εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς) *Ingredi* & *egredi* eſt *publico munere fungi*, Deut. XXXI. 2. Paral. I. 10. idque ex Hebræi ſermonis idiomate, concedente ipſo *Erasmo Schmidio*, acerrimo alias Græcismorum N. T. vindice. Nihil ergo huc Græci Scriptores, quod ad verborum quidem ſententiam, quod ad conſtructionem vero attinet, multum confert Polybius. Eſt enim συλληπτικὴ locutio, ut ait *Camerarius*, εἰσῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς & ἐξῆλθεν ἀφ' ἡμῶν. Cujus ellipſeos ſimillimum exemplum eſt pag. 1386. lin. 4. a f. adeo ut fere eundem quoque ſenſum videatur referre; certe quamproxime ad illum accedit: ἁρπαγὴ χρημάτων καὶ φόνοι καὶ βίαιοι προφάσεις ἐγίγνοντο, διά τε τῶν ΕΞΙΟΝΤΩΝ καὶ διὰ τῶν ΕΙΣΙΟΝΤΩΝ ϛρατιωτῶν ΕΙΣ τὰς πόλεις. *Direptiones bonorum & cædes & violentæ calumniæ*
*ab*

*ab egredientibus & ingredientibus in urbes militibus exercebantur.*

*Ibid.* & v. 22. τῶν συνελθόντων - - - ἐνα-τῶν.) Dantur & apud profanos Scriptores hujusmodi hyperbata, etiam duriora; quale eſt illud apud Polybium pag. 1289. lin. 2. & 7. ἡ σύγκλητ☉ ΑΠΑΣΙ τοῖς παραγεγονόσι κατὰ πρεσβείαν (ἐ γδ ἦν ὅτε πόλις, ὅτε δυνάςης, ὅτε βασιλεὺς ὃς ἐκ ἐπεςάλκει πρεσβείαν κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, τὴν συγχαρησομένην ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν) ΟΙΣ ΑΠΑΣΙΝ οἰκείως ἀπήντησε. *Senatus omnibus legationibus (nulla namque fuit civitas, nullus dynaſta, nullus Rex, qui tempore illo legatos ad gratulandum populo Rom. non miſiſſet:) quibus omnibus benevole reſpondit.*

*Ibid.* v. 25. ἀποςολῆς) Vox hæc generatim ſignificat *miſſionem.* Polyb. pag. 1223. lin. 16. μετὰ τὴν ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ τῶν ὑπάτων Τιβερίε καὶ Κλαυδίε τὴν πρὸς Ιςρὲς. *Poſtquam miſſi Coſſ. fuiſſent Tiberius & Claudius in expeditionem contra Iſtros.* Item *remiſſionem*, lib. 14. cap. 2. pag. 945. lin. antep. τὴν δὲ ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ ταύτην ὁ Σκιπίων ἐπεποιήσατο, *hos autem remiſerat Scipio.* Hic peculiariter ſignificat munus eorum, quos Chriſtus ſibi tanquam legatos & nuncios delegerat, Apoſtolosque vocarat Luc. VI. 13.

Cap. II. 1. ἐπιτοαυτό.) vel disjunctim ἐπὶ τὸ αὐτό. Significat autem plerumque *in eundem locum,*

*locum*, vel *eodem loci*; & ita apud Polybium quidem ubique. Ut pag. 115. lin. 10. a f. οἱ στρατηγοὶ συνελθόντες ΕΠΙ ΤΟ ΑΥΤΟ, διεστασίασαν πρὸς σφᾶς ἐπὶ τοσοῦτον. *Duces poſtquam fuerunt una, eo diſcordiarum venerunt.* Pag. 323. lin. antep. πᾶσιν ΕΠΙ ΤΟ ΑΥΤΟ τοῖς στρατοπέδοις ὁμοῦ ποιήσασθαι τὸν κίνδυνον. *Non niſi omnibus junctis copiis ſimul dimicandum.* Pag. 569. lin. 17. a f. συνεγύμναζον μὲν ΕΠΙ ΤΟ ΑΥΤΟ τὴν φάλαγγα καὶ τοὺς μισθοφόρους Ἕλληνας. *Eodem in campo phalangem & Græcos mercenarios exercebant.* Pag. 730. lin. antep. ἧκε νυκτὸς ἐπὶ τὸν συντεθέντα τόπον. Γενόμενοι δὲ μίαν ἡμέραν ΕΠΙ Τ' ΑΥΤΟ, καὶ συνταξάμενοι περὶ τοῦ πῶς χειρισθήσεται τὰ κατὰ μέρος. *Noctu ad condictum locum venit. Ubi quum diem integrum una fuiſſent, & qua ratione ſingula adminiſtraturi eſſent, de communi ſententia ſtatuiſſent.* Et ſic ſæpius in Novo Teſt. Matth. XXII. 34. Luc. XVII. 35. Act. I. 15. II. 44. IV. 26. 1. Cor. XI. 20. XIV. 23. & in Vet. Teſt. Joſ. IX. 2. Jud. VI. 33. & XIX. 6. Pſ. II. 2. CII. 23. Neque dubito, quin hic quoque ſit interpretandum: *in eodem loco*. Nam quod quidam hoc intelligunt de *eodem fine* atque *ſcopo*, quaſi non tantum uno loco fuerint omnes, ſed ad unam quoque eandemque rem animos habuerint intentos: id quidem ſatis jam exprimitur verbo ὁμοθυμαδόν. Unde & in Codice Cantabrigienſi ὁμοθυμαδὸν omiſſum; quod Millius propterea factum putat, quod ſuperfluum videretur ob illud ἐπιτοαυτό. Quamvis ſi alterutrum omittendum eſſet, potius ἐπιτοαυτὸ

τοαυτὸ omitti oportere putem. Non enim, qui in idem ſunt intenti, continuo etiam concorditer in illud ſunt intenti. Præſtat ergo ſequi communiorem ſententiam. Licet non ignorem, illius alterius quoque exemplum in Lexicis proferri ex Thucydide: *ἐπιτοαυτὸ αἱ γνῶμαι ἔφερον*, pro *Sententiæ in idem convenere*; ſed non addito libri numero, ut inquiri poſſit. Et Chryſoſtomus, quique eum ubique ſequitur Theophylactus, etiam locum Act. II. 44. de animorum concordia interpretantur. Præterea vero notat quoque *ſimul*, ſive *eodem tempore* 2. Sam. II. 13. & Act III. 1. ſi modo *ἐπιτοαυτὸ* ad initium hujus capitis pertinet, & non ad finem proximi ſuperioris; qua de re Millius ad h. l. & in Proleg. n. 1451. Denique ponitur etiam apud LXX. pro *pariter* ſive *omnibus*, Pſ. XIX. 9. *τὰ κρίματα κυρίου ἀληθινὰ, δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό.* Item Jeſ. LXVI. 17. Jer. VI. 12. Pſ. XXXIV. 3. XLIX. 2. Quas ſignificationes omnes complectitur particula Germanica zuſammen / eaque omnibus his locutionibus convenit. 1. Sie kamen ſive waren zuſammen / 2. ſie ſtimmten zuſammen / 3. ſie gingen zuſammen / 4. ſie ſind zuſammen gerecht.

*Ibid.* v. 2. *πνοῆς βιαίας*) Πνοὴ & *πνεῦμα* ſynonyma ſunt Arriano de exped. Alex. 7, 22, 4. ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΜΕΓΑΛΟΥ *ἐμπεσόντος αὐτῷ ἐς τὴν καυσίαν, καὶ τὸ διάδημα αὐτῇ συνεχόμενον, τὴν μὲν δὴ βαρυτέραν πεσεῖν ἐς τὸ ὕδωρ, τὸ διάδημα*

δὲ

ἀν ἀπενεχθὲν πρὸς τὸ ΧΙΝΟΗΣ, καθῆναι ἐν καλάμῳ. *Obortum ingentem ventum, regium capitis ornamentum & diadema ei alligatum abripuiſſe, atque illud quidem utpote gravius, in aquam procidiſſe: iſtud vero vento abreptum, arundini cuidam hæſiſſe.* Conjungitur βίαιος cum vento apud eundem 2, ... τῆς νυκτὸς χειμὼν ἐπιγίγνεται σφοδρός, καὶ ὕδωρ ... ἐξ οὐρανοῦ καὶ ΠΝΕΥΜΑ ΒΙΑΙΟΝ. *Ea nocte ingens orta tempeſtas, magnaque imbrium ac ventorum vis cœlo effuſa.*

*Ibid.* v. 8. τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ) *Beza* ad h. l. & *Grotius* ad Act. I. 19. videntur fere credidiſſe, διάλεκτον a Græcis tantum vocari peculiarem aliquam ejusdem linguæ diverſitatem, non vero diverſam plane linguam, uti quidem hic a Luca. Sed non Lucam ſolum ita hac voce uti, apparet ex Polybio lib. I. cap. 67. de mercenariis Carthaginienſium militibus ſcribente, quorum alii erant Hiſpani, alii Galli, quidam Ligures & Baleares, nec pauci Græci, pars maxima Afri, pag. 95. med. τὸν μὲν γὰρ στρατηγὸν εἰδέναι τὰς ἑκάστου ΔΙΑΛΕΚΤΟΥΣ ἀδύνατον. *Nam ut omnium cujusque populi linguarum dux ſit peritus, hoc vero fieri nequit.* Item pag. 113. lin. 3. & 14. & pag. 1442. lin. 6. a f. Sic & Plutarchus in Apophth. Περσικὴν διάλεκτον dicit.

*Ibid.* ἐπιδημοῦντες) Ἐπιδημεῖν ſignificat *aliquo in populo præſentem*, ſicut contra ἀποδημεῖν *abſentem eſſe.* Exempla congeſſit *Camerarius*, quibus

hæc

hæc addamus ex Polybio pag. 642. lin. 24. ἐξ ὧν πάλιν ὁπότε τις ΕΠΙΔΗΜΗΣΑΙ μὴ παρόντος ὑπάτου, τελείως ἀριστοκρατικὴ φαίνεται ἡ πολιτεία. *Itaque ſi quis Romam veniat, quando neuter in urbe eſt Conſul, plane optimatium principatus is eſſe videtur.* Et pag. 1288. lin. 12. ὡς γὰρ καθόλου δυσαρεστούμενοι ταῖς τῶν βασιλέων ΕΠΙΔΗΜΙΑΙΣ, δόγμα τι τοιοῦτον ἐξέβαλον μηδένα βασιλέα παραγίνεσθαι πρὸς αὐτούς. *Nam quaſi in univerſum ipſis diſpliceret Romam adventus Regum; Senatus conſultum eſt ab iis editum, quo vetebant Reges ullos ad ſe venire.* Sunt ergo οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι *Romani qui tum forte erant Hieroſolymis.*

*Ibid.* v. 13. χλευάζοντες) Verbi hujus notionem exempla optime declarabunt. Polyb. pag. 1038. lin. 13. *Hæc dicentem adhuc Philippum aſperius interpellat Phæneas, oculis debilis, & delirare dicit Philippum: aut bello enim vincendum eſſe, aut melioribus parendum. Philippus, etſi malo tunc loco res ejus erant, conſuetudine tamen ſibi propria non abſtinuit; ſed converſus, Apparet id quidem, inquit, etiam cæco.* ἦν γὰρ εὔθικτος, καὶ πρὸς τοῦτο τὸ μέρος εὖ πεφυκὼς πρὸς τὸ ΔΙΑΧΛΕΥΑΖΕΙΝ ἀνθρώπους. *Erat enim dicax, & ad ludendum jocoſe in quoſvis naturam cumprimis aptam habebat.* Quod compoſitum verbum habetur in multis codicibus, teſte Millio. Idem Philippus ita χλευάζει pag. 1040. lin. 5. *Nicephoriam & Veneris templum, quæ ſunt vaſtata, quum nequeam alias in integrum reſtituere, plantas & hortulanos mittam, quibus locorum cultura*

*ſit*

*ſit futura cura, & caſarum arborum incrementum.* Πάλιν δὲ τοῦ Τίτου γελάσαντος ἐπὶ τῷ ΧΛΕΥΑΣΜῷ. *Quum illudentis urbanitas Tito riſum denuo expreſſiſſet.* Et lin. penult. Ὁ δὲ Τίτος οὐκ ἀηδῶς μὲν ἤκουε τοῦ Φιλίππου ΧΛΕΥΑΖΟΝΤΟΣ· μὴ βουλόμενος δὲ τοῖς ἄλλοις μηδὲν εἰπεῖν δοκεῖν, ΑΝΤΕΠΕΣΚΩΨΕ τὸν Φίλιππον. *Non erat Tito ingratum acroama, Philippum audire facète ludentem: qui tamen ne videretur nihil dixiſſe, Philippum viciſſim ipſe quoque cavillans; Et merito quidem Philippe, ait, ſolus nunc es; amicos enim omnes qui optima tibi ſuggeſturi erant conſilia, ſuſtuliſti. Macedo ubi Sardonium quendam riſum edidiſſet, conticuit.* Herodian. lib. 4. pag. 550. lin. 3. *Quare cum multa in eum dixiſſent,* (σκωψάντων) *-- deriderentque ipſum* (ἐκεῖνον δὲ ΧΛΕΥΑΖΟΝΤΩΝ,) *quod tantulæ homo ſtaturæ, Alexandrum atque Achillem, maximos ac fortiſſimos heroas, æmularetur.* Apparet hinc χλευάζειν eſſe hoc loco *verbis illudere,* (quæ ipſa hic adduntur: γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσί.) neque neceſſario geſtum contumelioſum ſimul complecti, cum hujusmodi irriſio etiam per litteras fieri poſſit. Plutarch. in Oth. πολλὰ βλάσφημα ΧΛΕΥΑΖΟΝΤΕΣ ἀλλήλοις ἔγραφον, *multa convicia & maledicta irriſionibus & cavillis mixta alter ad alterum mittebat.* Neque tamen nego, quendam etiam interdum illudentis geſtum hoc verbo ſignificari poſſe, cum χλευασίαν quoque dici videam, quando alterius vitia corporis imitando expreſſa proponuntur in ſcena cum irriſione ſpectantium, apud Dionem de Tiberio, qui quod calvus eſſet, ſpectaculum per calvos homines

nes Sejanus præbuerat ἐπὶ τῇ τȣ Τιβερίȣ χλευασίᾳ, *in contumeliam Tiberii*. Alia igitur χλευασία fit ſolis verbis, alia geſtibus tantum, denique alia utrisque ſimul.

*Ibid.* v. 23. ἔκδοτον λαβόντες,] Divino conſilio ait Jeſum deditum fuiſſe Judæis. Niſi enim Deus eum permiſiſſet ipſorum arbitrio, & ex ſua in illorum poteſtatem tradidiſſet, imo niſi Jeſus ipſe ſeſe ſponte eis obtuliſſet, Joh. XVIII. 4. nihil adverſum ipſum valuiſſet vis hoſtium, Joh. XIX. 11. & X. 18. Chryſoſtomus in h. l. ἅμα δὲ αὐτοῖς δείκνυσιν, ὅτι ȣ͗ τῆς αὐτῶν ἰσχύος ἦν, εἰ μὴ καὶ αὐτὸς συνεχώρησε, καὶ ἐξέδωκεν ὁ Θεὸς αὐτόν· ȣ͗́το γάρ ἐςι τὸ ΕΚΔΟΤΟΝ· *Simul autem illis oſtendit, quod non ipſorum potentiæ fuerit, niſi & ipſe conceſſiſſet, & Deus ipſum dedidiſſet. Hoc enim ſignificat verbum* ἔκδοτον. Dicuntur enim ἔκδοτοι, *qui vel ab aliis deduntur hoſtibus, vel ipſi ſeſe dedunt.* Polyb. pag. 1218. lin. 5. a f. *non ſolum agrum omnem eorum inique vaſtaſſe, ſed & civium clariſſimos quosque*, ȣ͗̀ς μὲν φυγαδεῦσαι, τινὰς δὲ αὐτῶν ΕΚΔΟΤΟΥΣ ΛΑΒΟΝΤΑΣ, αἰκισαμένȣς πᾶσαν αἰκίαν, ἀποκτεῖναι *partim in exilium expuliſſe, partim deditione acceptos, omni genere cruciatus vexatos occidiſſe.* Joſeph. antiq. lib. 6. pag. 202. lin. 7. a f. Saulus agnita Davidis voce, καὶ μαθὼν ὅτι ΛΑΒΩΝ αὐτὸν ΕΚΔΟΤΟΝ ὑπὸ τȣ͂ ὕπνȣ καὶ τῆς τῶν φυλασσόντων ἀμελείας ȣ͗κ ἀπέκτεινεν, *& cognito, quod adeptus eum a ſomno & cuſtodum negligentia proditum, non tamen interfeciſſet.* Bene græca ergo ſunt hæc ἔκδοτον λαβόντες. Quare nolim cum Millio τὸ λαβόντες ſuſpicari

irreptitium, in Proleg. 747. licet in multis cibus ſit omiſſum, ab iis fortaſſe, quibus p hæc non erat familiaris. Nam eam vulg ſatis notam fuiſſe Chryſoſtomi ætate, ex ipſi terpretatione haud obſcure colligitur. Ea fere tantum explanare ſolitus eſt, quæ popu deri poterant obſcuriora. Utitur ea voce blus aliquoties, ut pag. 685. lin. 13. περὶ ΕΚΔΟΤΟΥΣ τὰς Ἑλληνίδας πόλεις, *urbes rum a ſe proditas tradiderunt.* Pag. 874. συνθήκας δὲ πεποίησθε τοιαύτας, δι' ὧν ἀπ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ΕΚΔΟΤΟΥΣ δεδώκατε τοῖ βάρβαροις εἰς τὰς αἰσχίστας ὕβρεις καὶ παρ *Ejusmodi pacem probaſtis, per cujus conditio teri omnes Græci ad omne injuriæ & fœdiſſima meliæ genus a vobis deduntur.* Et pag. 1243. δοθεὶς ΕΚΔΟΤΟΣ Ῥωμαίοις. *Cum deditione tus Romanis fuiſſet.* Item pag. 685. lin. 13. 1116. lin. 22. pag. 1451. lin. 9. Et Her lib. 5. pag. 566. lin. 5. παραδοῦναι δὲ αὐτοὺς ΤΟΥΣ καὶ ὥσπερ αἰχμαλώτους ἤδοντο, *peri autem ſe hoſtium poteſtati, quaſi dedititios ca que, verebantur.* Et Zoſimus lib. 5. pag lin. ult. ΕΚΔΟΤΟΥΣ ἐπὶ θανάτῳ dicit *ad n deditos.* Uſurpatur etiam verbum ἐκδ (quo tanquam notiore Chryſoſtomus τὸ ἐ exponit,) pro *tradere reum ad pœnam*, ab no de exped. Alex. 1, 10, 9. ubi cum Alex Demoſthenem ſibi tradi ab Athenienſibu ſtulaſſet cæteroſque, quos autores cladis ronenſis eſſe cenſebat, Ἀθηναῖοι τοὺς μὲν

ὐκ ἐξέδοσαν, *Athenienſes eos non dediderunt.* Et 7, 11, 7. *autores tumultus, quique clamandi initium fecerunt* ΕΚΔΙΔΟΝΑΙ ἐθέλειν *ſe tradere velle.*

*Ibid.* v. 41. ἀσμένως ἀποδεξάμενοι) *Millius* τὸ ἀσμένως inſertum exiſtimat, cum fuiſſet marginale ſcholion, Proleg. 628. Et poſſet quidem ſine detrimento ſenſus abeſſe, cum ſolum ἀποδέχεσθαι hanc habeat emphaſin, ut ſupra jam Luc. VIII. 40. oſtenſum fuit exemplis quibusdam. Sed cum in iis conſtruatur cum accuſativo perſonæ, hic alia afferenda ſunt, in quibus ſit accuſativus rei. Polyb. lib. 3. cap. 63. pag. 299. lin. 17. a f. τῶν δὲ πολλῶν ΑΠΟΔΕΧΟΜΕΝΩΝ τό, τε παράδειγμα καὶ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ, καὶ λαμβανόντων ὁρμὴν καὶ παράστασιν οἵαν ὁ παρακαλῶν ἐσπούδαζε· τότε μὲν ἐπαινέσας αὐτοὺς διαφῆκε. *Quum & exemplum & orationem hanc amplecteretur,* probaret, laudaret *multitudo, & jam eum impetum conciperet, eamque indueret mentem, quam is qui eos adhortabatur, optabat; laudatos dimiſit.* Pag. 877. lin. 10. Πάντες δ᾽ οἱ παρόντες οὕτως ΑΠΕΔΕΞΑΝΤΟ ΤΑ ΡΗΘΕΝΤΑ, καὶ τὸν νοῦν παρακλήσεως ἐθαύμασαν. *Hæc dicenti omnes qui aderant ſic aſſenſi ſunt, ac præclare monentis prudentiam admirati.* Quod Polybius legatione LXIII. dixerat, ΑΠΟΔΕΞΑΜΕΝΟΙ τοὺς Θηβαίους οἱ περὶ τὸν Μάρκιον, Livius ita expreſſit: *Thebanos Marcius & Atilius læti audierunt.* Cum igitur ἀποδέχεσθαι τὸν λόγον per ſe ſine ἀσμένως ſignificare poſſit *libenter accipere ſermonem*: hinc factum ar-

bitror, ut omiſſum fuerit, non conſulto, ſed caſu, quia forte librario plures verſus ſimul inter deſcribendum memoria complexo, illud exciderat non advertenti, propterea quod eadem nihilominus maneret ſententia. Inſeri certe vix potuit, niſi ab imperito Græcæ linguæ. Habet autem illud jam Chryſoſtomus, quamvis cum ſimplici δεξάμενοι, ut Act. XXI. 17. quod ſimplex verbum item ſine adverbio interdum cum emphaſi accipitur, ut Polyb. pag. 64. l. ult. ἐπαινέσας καὶ δεξάμενος τὴν προθυμίαν ἀφῆκε, *tunc quidem illos laudatos, quum gratam ſibi hanc ipſorum alacritatem dixiſſet, dimittit.* Quare equidem illud pro genuino agnoſco. Neque enim inuſitatum eſt, iſti verbo aliquid addi, quo ſpeciatim animi affectio exprimatur. Ita idem Polyb. pag. 878. lin. 12. τά τε ΡΗΘΕΝΤΑ καὶ τὸν ἄνδρα ΔΙΑΦΕΡΟΝΤΩΣ ΑΠΟΔΕΔΕΓΜΕΝΟΙ, καὶ νομίζοντες οὐδ' ἂν παθεῖν οὐδὲν δεινὸν ἐκείνου προεστῶτος. *Cohortationem hanc & illius auctoritatem ſummopere comprobantes, perſuaſi etiam, eo Remp. gubernante, nihil adverſi eſſe ſibi metuendum.* Et pag. 412. lin. 3. ΤΑ ΛΕΧΘΕΝΤΑ ΜΕΤ' ΕΥΝΟΙΑΣ ΑΠΕΔΕΞΑΝΤΟ. *Benevole ejus orationem exceperunt.*

*Ibid.* προσετέθησαν) ſcil. τῇ ἐκκλησίᾳ, uti conſtat ex v. 47. Aliquoties eo utitur Polybius pro *ſeſe adjungere alicui, & ejus partes ſequi.* Pag. 21. lin. 15. ὧν παραγενομένων, ἀπό τε τῶν Καρχηδονίων αἱ πλεῖους ἀφιστάμεναι πόλεις ΠΡΟΣΕΤΙΘΕΝΤΟ τοῖς Ῥωμαίοις, ἀπό τε τῶν Συρακουσίων. *Ad*

*ha-*

*harum adventum pleraque tam Carthaginienſium quam Syracuſanorum oppida ad Romanos defecerunt.* Pag. 28. lin. 1. *Poſtquam eſſet ab iis captum Agrigentum, mediterranea urbes multa* ΠΡΟΣΕΤΙΘΕΝΤΟ τοῖς Ῥωμαίοις, *Romanis ſe adjunxerant, parum ſibi fidentes ob terreſtres eorum copias.* Pag. 577. lin. 16. a f. Τοιαύτης δὲ γενομένης τῆς εὐροίας, οἱ τὴν παρακειμένην Ἀραβίαν κατοικοῦντες, παρακαλέσαντες σφᾶς αὐτοὺς ὁμοθυμαδὸν αὐτῷ ΠΡΟΣΕΘΕΝΤΟ πάντες. *Hic adeo felix rerum ſucceſſus, adjacentis Arabiæ populos movit, ut cohortationibus mutuis incitati, communibus ſuffragiis ſe illi omnes adjungerent.*

*Ibid.* v. 43. Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος) hoc eſt πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις. Nam vocem ψυχὴ ita alii quoque Græci auctores uſurpant. Polybius lib. XVI. τὸ γὰρ φάσκειν ἔνια τῶν σωμάτων ἐν φωτὶ τιθέμενα μὴ ποιεῖν σκιὰν, ἀπηλγηκυίας ἐστὶ ΨΥΧΗΣ. Hoc eſt *hominis deplorati.* Hæc *Caſaubonus* in Notis ad N. T. Locus autem Polybii exſtat lib. cit. cap. 11. pag. 1019. init. Loquitur eodem modo Polybius etiam pag. 684. lin. 6. ἑκατέρων δὲ τούτων ὁμοῦ συνδραμόντων εἰς μίαν ΨΥΧΗΝ ἢ πόλιν, ἀνδρείας καὶ σωφροσύνης. *Quodſi in eundem animum aut civitatem eandem hæc ſimul concurrerint, fortitudo inquam & temperantia.* Item pag. 716. lin. 8. & pag. 1382. lin. 2. *omnium quæ Romanis ac Carthaginienſibus eo tempore eveniebant*, εἷς ἦν ἀνὴρ αἴτιος καὶ μία ΨΥΧΗ, λέγω δὲ τὴν Ἀννίβου, *unum caput atque una mens in cauſa erat, Hannibal ſcilicet.* Ita Chryſoſt. in Epiſt. ad Philem. pag.

677. med. Τίς ἂ θελήσει φίλ☉ εἶναι καὶ δῦλ☉ ΤΥΧΗΣ ὄντως ἀγαθῆς; De homine ad condo nandum facili hæc dicit. Nihilomnius ψυχ pro *homine* ſapere Hebraismum, rationibus no contemnendis oſtendit Vorſt. de Hebr. cap. 4 pag. 95.

Cap. III. 13. κατὰ πρόσωπον) *Hammond* exponit *contra voluntatem* ejus, ut eſt in Po ſynopſi; ſed ſine cauſſa. Κατὰ πρόσωπον apu Polybium eſt notisſimæ ſignificationis pro *in con ſpectu, coram.* Ita pag. 1190. lin. 11. καλεῖν δ' ἐκε λεύει ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ εἴ τις αὐτ κατηγορεῖ. *quis accuſare vellet, eum jubebat vocari, ut in ſuu conſpectum veniret.* Pag. 1093. lin. 3. a f. & pag. 11 lin. penult. *Orant Romanos, ut conventum agere cui intereſſet Pharnaces:* ἵνα ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ λε γομένων τῶν λόγων &c. *ut dum in præſentia negotiu tractaretur, magis ac magis perfidiam hominis an madverterent.* Conf. Annot. ad Gal. II. 11.

*Ibid.* v. 15. ἀρχηγὸν τ ζωῆς) Polyb. lib. cap. 10. init. Καὶ μὴν ὁ πρῶτ☉ αὐτῶν αὐξήσα τὴν βασιλείαν, καὶ γενόμεν☉ ΑΡΧΗΓΟΣ τ προσχ ματ☉ τ οἰκίας, Φίλιππ☉. *Sed & ille, qui prim regni hujus opes auxit, quique domum hanc in iſtud f ſtigium princeps evexit Philippus.* Pag. 842. lin. 1 a f. ΑΡΧΗΓΟΣ εἶναι ἐβυλήθη τῆς τοιαύτης ὁρμῆ *Ejus inclinationis animorum auctor eſſe viderique v luit*, dum primus ad Romanos defecit. Cum qu bus locis pulchre congruit interpretatio Chr

ſoſtor

ſoſtomi: pag. 86. οὐκ ἄρα παρ' ἑτέρου ἔσχε τὸ ζῆν. ὥσπερ ἀρχηγὸς τῆς κακίας, αὐτὸς ἂν εἴη ὁ τὴν κακίαν τεκών· καὶ ἀρχηγὸς φόνου, ὁ τὸν φόνον πρῶτος εἰσαγαγών· οὕτω καὶ ἀρχηγὸς ζωῆς, ὁ παρ' ἑαυτοῦ τὴν ζωὴν ἔχων. *Non igitur ab alio habuit vitam. Quemadmodum princeps malitia is eſt qui malitiam peperit, & princeps homicidii, qui primus homicidium induxit: ita & princeps vita, qui a ſeipſo vitam habet. Jamblichus*, citatus ad h. l. a *Jo. Gregorio* Pythagoram vocat τὸν ἀρχηγὸν τῆς θείας φιλοσοφίας.

*Ibid.* v. 17. κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε,] Ita etiam rerum geſtarum Scriptores venia dignos ait Polybius, ſi quando per ignorantiam a vero aberrent. Cui opponit κατὰ προαίρεσιν & κατὰ πρόθεσιν. Pag. 916. ſub fin. Δύο μὲν τρόπους φαμὲν εἶναι ψεύδους· ἕνα μὲν τὸν ΚΑΤ' ΑΓΝΟΙΑΝ, ἕτερον δὲ τὸν ΚΑΤΑ ΠΡΟΑΙΡΕΣΙΝ. Καὶ τούτων δεῖν τοῖς μὲν ΚΑΤ' ΑΓΝΟΙΑΝ παραπαίουσι τῆς ἀληθείας, διδόναι συγγνώμην· τοῖς δὲ ΚΑΤΑ ΠΡΟΑΙΡΕΣΙΝ, ἀκαταλλάκτως ἔχειν. *Sed nos duplex eſſe mendacii genus dicimus: unum quod ab ignoratione veri proficiſcitur, alterum quod a certo animi propoſito mentiendi. Qui igitur per ignorationem a veritate aberrent, his veniam eſſe dandam; qui voluntate & certo propoſito, ab iis capitali odio eſſe diſſidendum.* Pag. 1415. lin. 15. a f. ἐὰν μὲν ΚΑΤΑ ΠΡΟΘΕΣΙΝ εὑρισκώμεθά που κατὰ πραγματείαν διαψευδόμενοι, καὶ παρορῶντες τὴν ἀλήθειαν, ἀπαραιτήτως ἐπιτιμᾶν· ἐὰν δὲ ΚΑΤ' ΑΓΝΟΙΑΝ, συγγνώμην ἔχειν. *Sicubi forte in hoc opere de induſtria mentitus, aut veritatem ſciens diſſimu-*

*mulaſſe compertus fuero, acerbe citra veniæ ſpem crepare ne dubitent: ſin vero ignoratione lapſus, niam indulgeant.* Pag. 1408. lin. 16. a f. ἱκανὰ τὰ ΚΑΤ' ΑΓΝΟΙΑΝ γινόμενα τοῖς γράφουσιν, ἃ δ φυγεῖν ἄνθρωπον δυσχερές. ἐὰν δὲ ΚΑΤΑ ΠΡΟΑΙ ΣΙΝ ψευδογραφῶμεν &c. *Etenim ſuperſ alia peccata plurima, in quæ ex veri ignora ne ſcriptores incurrunt; quæ quidem cum homi nati ſimus, vitare difficile eſt. Quodſi de induſt falſum ſcientes ſcribamus &c.* Pag. 1411. lin. 14. *Enimvero cuncta hujusmodi mihi quidem peccata videntur, ſed quæ excuſationem ac veniam admitta* τὰ μὲν γὰρ ΔΙ ΑΓΝΟΙΑΝ γέγονε· τὸ δὲ περὶ τὴν να μαχίαν διὰ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα φιλοστοργί *Hæc enim ex ignoratione veri profecta ſunt. Illud v iu deſcriptione pugnæ navalis ex innato erga patri amore fluxit.* Et pag. 538. lin. 21. Caſaubon ἀγνοίαν eleganter convertit *levia delicta*: φύσει ὠμὸς ὤν, τῶν μὲν ΤΑΣ ΑΓΝΟΙΑΣ ἐπὶ τὸ χεῖρον δεχόμενος ἐκόλαζε. *Homo natura ſævus, in al propter levia delicta, quæ interpretatione ſua gravi faciebat, animadvertebat.*

*Ibid.* v. 21. ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσε πάντων,] Optime *Er. Schmidius*, qui locum hu parallelum ſtatuit 1. Cor. XV. 25. Neque eni aliunde rectius vera horum verborum ſenten intelligetur, quam ſi uterque locus ἐκ παραλλή ponatur. Nam quod Petrus paulo obſcuri dicit: ὃν δεῖ οὐρανὸν δέξασθαι, Paulus quaſi inte pretans ait: δεῖ αὐτὸν βασιλεύειν· itemque i

ri: ἄχρι χρόνων ἀποκαταςάσεως πάντων, Pau-
planisſime eloquitur dicto clarisſimo Pſalmi
. I. ἄχρις ȣ̓ ἂν θῇ πάντας τȣ̀ς ἐχθρȣ̀ς ὑπὸ τȣ̀ς
δας αὐτȣ̃. Ad quam ſententiam exprimen-
m haud ſcio an nullum aptius vocabulum re-
riri potuerit, quam ἀποκατάςασις. Ita enim
æcis dicitur *quietis & tranquillitatis publicæ poſt
la aut turbas reſtitutio.* Polyb. lib. 4. cap. 23. pag.
7. lin. 17. *Ephori, rerum Spartæ tunc potientes,
Macedonem protinus miſerant, qui occiſos crimina-
tur: orarent etiam, ut adventum in urbem tanti-
differret,* ἕως ἂν ἐκ τȣ̃ γεγονότος κινήματος εἰς
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ ἔλθῃ τὰ κατὰ τὴν πόλιν.
*nec res civitatis ſidente motu præſentium turbarum
priorem ſtatum rediiſſent: pro certo interim habe-
, propoſitum ipſis eſſe, fidem in omnibus atque ami-
iam Macedonibus præſtare.* Et lib. 5. cap. 86.
596. lin. 12. a f. *Ptolemæus & Raphiam & reliquas
ies, ut ad quamque acceſſerat, a civibus ſibi traditas re-
it:* πάντων τῶν πολιτευμάτων ἁμιλλωμένων ὑπὲρ
φθάσαι τȣ̀ς πέλας περὶ τὴν ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ
μετάθεσιν τὴν πρὸς αὐτόν. *quum omnes civita-
in dominatu ipſius inſtaurando & deficiendo ad il-
, de celeritate inter ſe certarent.* Et pag. 1206.
fin. Ὅτι οἱ Μεσσήνιοι διὰ τὴν αὐτῶν ἄγνοιαν,
τὴν ἐσχάτην περιγενόμενοι διάθεσιν, ΑΠΟΚΑ-
ΣΤΗΣΑΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΞ ΑΡΧΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ τῆς
πολιτείας, διὰ τὴν Λυκόρτα καὶ τῶν Ἀχαιῶν
γαλοψυχίαν. *Quum Meſſenii culpa ſua in ſta-
omnium miſerrimum deveniſſent, magna-
nitate Lycortæ & Achæorum in priſtinum locum*

*ſunt reſtituti, ut eſſent concilii Achæorum.* Qui Achæi poſtea Senatum Romanum certiorem fecerunt περὶ τ̃ Μεσσηνίων ΑΠΟΚΑΣΤΑΣΕΩΣ *de reſtituta in priorem ſtatum Meſſenia*, pag. 1209. lin. 12. a f. Quorum locorum attenta conſideratio pulchre oſtendit veram hujus vocis ſignificationem, &, niſi fallor, verbis Petri accommodatiſſimam. Dominatur enim jam nunc quidem Dominus noſter, ſed in medio inimicorum ſuorum Pſ. CX. 2. qui undique regnum ipſius attentant, neq; unquam a bellis conquieſcere ſinunt, tumultuantes & conſpiratione facta, imperii ejus jugum excutere conantes Pſ. II. 1. 2. 3. Neque prius hæ turbæ conticeſcent, quam Pater omnia ſubjecerit Filio ſuo. Tum demum fiet illa *ἀποκατάστασις*, quando deletis hoſtibus, rebusque compoſitis, & in eum, in quem oportebat ſtatum reſtitutis, Deo Patri regnum, nefaria defectione turbatum, tandem pacatum Chriſtus reddet, 1. Cor. XV. 24. *Oecumenius* interpretatur *impletionem, conſummationem*: *ἀποκαταστῆναι δεῖ, φησί· καὶ εἰς πέρας ἐλθεῖν ἅπαντα, καὶ τότε ἐλεύσεται. Oportet, inquit, conſummari & ad finem venire omnia, & tunc veniet.* Quam interpretationem Syrus interpres ſequi videtur, uti & Matth. XVII. 11. & ego certe ſequerer, ob ea, quæ adduntur, ὧν ἐλάλησεν ὁ Θεὸς, ſi ullo idoneo teſtimonio comprobaretur. Nam Oecumenius quidem recentior eſt, quam ut eam habeat auctoritatem. Quanquam & Heſychius in eam ſententiam citatur a Stephano in Theſ. Gr. Linguæ.

e. Sed ne eo quidem ſatis movear. Utinam
uſtiorum nobis Scriptorum loca, quæ ſignifi-
ionem hanc confirmarent, poſſent oſtendi;
lli libentius accederem.

Cap. IV. 3. ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας)
yb. pag. 507. lin. antep. τίς ἐτόλμησεν ΕΠΙΒΑ-
Ν ΤΑΣ ΧΕΙΡΑΣ ΤΩ Μεγαλέᾳ, καὶ τίς εἰς τὴν
λακὴν ἀπαγαγεῖν; *Quisnam Megaleæ manus in-
re, atque in carcerem compingere auſus eſſet?* Et
p. 1403. lin. 8. τοῖς ξένοις ἐπέβαλον τὰς χεῖρας.
æteris N. T. locis conſtruitur cum ἐπί.

*Ibid.* v. 9. *εἰ*) pro ἐπεὶ *quandoquidem*, ut recte
erpretantur Græca ſcholia. Quomodo &
ybius loquitur pag. 926. lin. 10. *Erat igitur
recto longe ſatius, diviſas copias ducere in duo vel
in quatuor agmina partitas, quæ ſe aliud poſt aliud
erentur;* ΕΙ καὶ τόπον πρὸς πορείαν εὑρεῖν οὐκ
ἀδύνατον, καὶ τὸ παρατάξαι ταχέως ῥᾴδιόν γε, δυ-
νατὸν διὰ τῶν προδρόμων ἐκ πολλοῦ γινώσκειν
τῶν πολεμίων παρουσίαν. *quando & viæ ad ita
iendum iter aptæ poterant inveniri; & legitimam
mæ inſtruere aciem facile erat futurum; quum
ſertim per præcurſores ſciri multo ante hoſtis adven-
poſſet.* Sic Act. XI. 17.

*Ibid.* v. 13. ἤσαν] Multa Græci efferunt per
perfectum, quæ Latini potius per plusquam-
fectum. Arrian. de exped. Alex. I, 17, 1.
ταςήσας δὲ Κάλαν σατραπεύειν ἧς Ἀρσίτης ΗΡΧΕ,
καὶ

καὶ τοὺς φόρους τοὺς αὐτοὺς ἀποφέρειν τάξας, ὥσπερ Δαρείῳ ΕΦΕΡΟΝ. *Poſt hæc Cala ejus provinciæ, cui Arſites præfuerat, ſatrapa conſtituto, iisdemque tributis, quæ Dario pendere ſoliti erant, imperatis.* Et 2, 2. & I, 18, 6. πρόσθεν γράμματα παρ' Ἀλέξανδρον ΕΠΕΜΠΕΝ, ἐνδιδοὺς τὴν Μίλητον· τότε δὲ κλ. *litteras antea ad Alexandrum de Mileti deditione miſerat: ſed tunc, quod Perſarum exercitum non procul abeſſe ſciret, recepto animo, urbem Perſis conſervare ſtatuerat.* Et Ind. 18, 1. εἵποντο *ſecuti fuerant.* Ipſum quoque ἦν pro *fuerat* exſtat 6, 27, 2. uti & Matth. XXIII. 30. εἰ ἦμεν *ſi fuiſſemus.*

*Ibid.* v. 19. εἰ δίκαιόν ἐστιν] Similem Socratis ſententiam narrat Epictetus lib. I. cap. 9. pag. 44. *Qualem in his ſe præſtitit Socrates? num alium, quam eum convenit, cui perſuaſum eſt, ſe eſſe Deorum cognatum?* Ἄν μοι λέγητε, φησι, νῦν, ὅτι ἀφίεμέν σε ἐπὶ τούτοις, ὅπως μηκέτι διαλέξῃ τούτους τοὺς λόγους, οὓς μέχρι νῦν διαλέγου, μηδὲ παρενοχλήσῃς ἡμῶν τοῖς νέοις, μηδὲ τοῖς γέρουσιν· ἀποκρινοῦμαι, ὅτι γελοῖοί ἐστε, οἵτινες ἀξιοῦτε, εἰ μὲν με ὁ στρατηγὸς ὁ ὑμέτερος ἔταξεν εἴς τινα τάξιν, ὅτι ἔδει με τηρεῖν αὐτὴν καὶ φυλάττειν, καὶ μυριάκις πρότερον αἱρεῖσθαι ἀποθνήσκειν, ἢ ἐγκαταλιπεῖν αὐτήν· εἰ δ' ὁ Θεὸς ἔν τινι χώρᾳ καὶ ἀναστροφῇ κατατέταχε, ταύτην δ' ἐγκαταλιπεῖν δεῖ ἡμᾶς. *Si mihi, inquit, nunc dicatis: dimittimus te hac conditione, ne poſthac diſſeras hoſce ſermones, quos adhuc diſſeruiſti, neque obturbes noſtros juvenes atque ſenes: reſpondebo, ridi-*

*culi*

eſtis, qui poſtuletis, ſi me imperator veſter præficiat
ui muneri, me debere illud ſervare & tueri, ac mihi
prius mallè mori, quam illud relinquere: ſin Deus
bi quendam locum & officium attribuerit, illud nos
nquere oportere.

*Ibid.* v. 32. ἴδιον) Polyb. pag. 822. lin. 7. a f. *amſi vel Rex aliquis, vel dux exercitus, prædam nem in commune afferri ſerio juſſerit, ὅμως τὰ ἀλλὰ κρύπτεσθαι πάντες ΙΔΙΑ νομίζουσι, omnes* ea *quæ poſſunt occuli, ea ſibi ducunt eſſe propria.*

Cap. V. 2. ἐνοσφίσατο] Polyb. pag. 822. .7. Περὶ δὲ τοῦ μηδένα ΝΟΣΦΙΖΕΣΘΑΙ μηδὲν τῶν τῆς διαρπαγῆς, *Quod autem nihil quicquam a idà ſint averſuri, ſed fidem ſervaturi, prout jureju ndo ſint obſtricti; id vero cuncti jurant, quando pri m in expeditionem profecturi, conveniunt in caſtra.* idem ſenſu exſtat in V. T. Joſ. VII. 1. Conf. An t. Xenoph.

*Ibid.* v. 6. ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.) Ἐκφέρειν rbum eſt funebre, ut Latinorum *efferre.* Do tus: *Efferri proprie cadavera mortuorum dicuntur;* lyb. pag. 113. med. ἅμα κατέλευσαν τοὺς προσ ρευθέντας· καὶ τούτους μὲν ὥσπερ ὑπὸ θηρίων δια ταρμένους, ΕΞΕΦΕΡΟΝ οἱ προσήκοντες. *Cunctos i acceſſerant, lapidibus ſimul obruerant. Et iſtos idem, tanquam a beſtiis interemptos propinqui extu unt.* Et pag. 689. lin. 12. συντελουμένης τῆς ἐκφο ς, *cum funus effertur.*

*Ibid.*

*Ibid.* v. 17. αἵρεσις) Polyb. pag. 604. lin. 5. ἦν δὲ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἐκ τοῦ περιπάτου, καὶ τῆς τούτων ΑΙΡΕΣΕΩΣ. *Virum illuſtrem, inter Peripateticos educatum, & qui ſectam illam ſequebatur.* It. pag. 176. lin. 12. Nec non pag. 18. lin. 12. ςοχαζόμενος ἐκ τοῦ βίου καὶ τῆς ΑΙΡΕΣΕΩΣ αὐτῶν. Ad quem locum Caſaubonus ita commentatur pag. 154. Omne ſtudium quod ſemel amplexi firmiter deinceps tenemus, Græci αἵρεσιν, Latini Sectam vocant. Heic Polybius αἵρεσιν appellat, ut ex ſequentibus verbis apparet, amorem erga patriam, & inclinationem ad omnia illius facta approbanda.

*Ibid.* v. 21. συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον) Polybius de Imperatore Rom. dicit συγκαλέσας τὸ συνέδριον pag. 954. lin. 11. a f.

*Ibid.* v. 24. διηπόρουν περὶ αὐτῶν) Bene Syrus Interpres hoc loco emphaſin τοῦ διηπόρουν duobus verbis expreſſit *hæſitabant de illis & cogitabant.* Notat enim interdum διαπορῶ *dubitans quæro & investigo.* Ut apud Polybium pag. 472. lin. 7. a f. διὸ καὶ ΠΕΡΙ μὲν ΤΟΥΤΩΝ σκέπτεσθαι καὶ ΔΙΑΠΟΡΕΙΝ ἄλλος ἁρμόσει καιρὸς, μᾶλλον τοῦ νῦν ἐνεστῶτος. *Itaque iſta conſiderandi & inveſtigandi cauſa erit aliùs convenientior, quam hic nunc ſit, locus.* Ita Stephanus in Theſauro citat: διαποροῦμεν περὶ αὐτῆς, *de ea quærimus, in quæſtionem venit.* Sic etiam infra accipitur Act. X. 17. Alibi additur ζητεῖν pag. 4. lin. 30. ἵνα μηδεὶς ἐπιςὰς ἐπ' αὐτὴν

τὴν

τὴν τῶν πραγμάτων ἐξήγησιν, τότε ΔΙΑΠΟΡΗ καὶ ζητῇ, ποίοις διαβελίοις κλ. *Ne quis forte, ubi ad rerum ipſarum narrationem venerit, hæreat & quærere incipiat, quibus tandem conſiliis, quibus viribus opibusque inſtructi Romani ad ejusmodi incepta animum adjecerint.*

*Ibid.* v. 26. ἤγαγεν αὐτὲς ἐ μετὰ βίας) Polyb. pag. 1074. lin. 23. ΑΓΕΙΝ αὐτὸν ἐκέλευον, ἐὰν μὲν ἑκὼν βέληται πειθαρχεῖν· εἰ δὲ μή, ΜΕΤΑ ΒΙΑΣ. *Ut eum adducant imperat; ſi ſponte ſua obtemperaret, volentem; ſin minus, per vim.* Pag. 782. lin. 5. ὧν οἱ μὲν ἐκ τῶν ἱερῶν ΑΓΟΜΕΝΟΙ ΜΕΤΑ ΒΙΑΣ, οἱ δ' ἀπὸ τῶν βωμῶν ἀποσπώμενοι. *Horum alii ab ædibus ſacris vi abducti, alii ab ipſis Deum aris abſtracti.*

*Ibid.* v. 36. ἐγένοντο εἰς ἐδέν.] *redacti ſunt ad nihilum*, i. e. vana eorum conſilia, & conatus irriti facti ſunt. Polyb. lib. 4. cap. 34. pag. 420. lin. 19. *Adeo ſua ſtultitia & improbitas omnem illis conſilii copiam adimebat.* καί μοι δοκεῖ τἒτ' ἀληθὲς εἶναι, διότι πολλάκις τὸ τολμᾶν πέιττον εἰς ἄνοιαν, καὶ ΕΙΣ ΤΟ ΜΗΔΕΝ καταντᾶν εἴωθεν. *Ut recte mihi videatur dictum, perſæpe nimiam audaciam in exitu amentiam eſſe ac vanitatem.*

Cap. VII. v. 34. ἰδὼν εἶδον] Simili ratione Polybius repetit idem verbum pag. 1443. lin. 23. εὐχόμενος ηὔξατο τοῖς θεοῖς, *precatus fuerat Deos.*

Ar-

Arrian. Hiſt. Indic. 4, 15. ὧν τοὺς μὲν αὐτὸς ΙΔΩΝ ΟΙΔΑ, *quorum nonnullos ipſe vidi.*

*Ibid.* v. 38. λόγια) *oracula.* Polyb. pag. 365. lin. 8. Πάντα δ' ἦν τὰ παρ' αὐτοῖς ΛΟΓΙΑ· πᾶσι τότε διὰ σόματος. *Erant in ore omnibus omnia fatidicis ipſorum libris comprehenſa oracula.* Pag. 742. lin. 7. κατά τι ΛΟΓΙΟΝ ἀρχαῖον· φασὶ γὰρ χρῆσαι τὸν Θεὸν τοῖς Ταραντίνοις. *Secundum quoddam vetus oraculum. Fertur enim hæc olim Tarentinis a Deo ſorti fuiſſe edita.* Arrian. de exped. Alex. 2, 3, 14. ὡς τοῦ ΛΟΓΙΟΥ τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ ξυμβεβηκότος, *perinde ac ſi vaticinium de ſolutione nexus impletum eſſet.* Item 7, 16, 9. ΛΟΓΙΟΝ σφίσιν γεγωνέναι ἐκ τοῦ Θεοῦ, *oraculo ſeſe Dei monitos.*

*Ibid*, v. 43. τύπους] Deorum ſimulacra τύποι dicuntur. Polyb. pag. 499. lin. 8. *Statuas fregerunt*, πλὴν ὅσοι θεῶν ἐπιγραφὰς ἢ ΤΥΠΟΥΣ εἶχον, *quæ quidem inſcriptæ diis non eſſent, aut formas deum non haberent. Nam ab ejusmodi ſane manus abſtinuerunt.*

*Ibid.* v. 51. τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε] Polyb. pag. 1440. lin. 11. ὁπότε τούτων ΑΝΤΙΠΙΠΤΟΙ τις προδήλως τοῖς ὑπὸ Ρωμαίων γραφομένοις. *Si qua lex mandatis populi Romani aperte repugnabat.* Pag. 1447. lin. 8. μετέρριψαν πρὸς Περσέα τὸ τῶν Μολοσσῶν ἔθνος Ἀντίνους, καὶ Θεόδοτος καὶ Κέφαλος μετ' αὐτῶν τῶν ΑΝΤΙΠΕΣΟΝΤΩΝ ταῖς ἐπιβολαῖς αὐτῶν ὁλοσχερῶς. *Gentem Moloſſo-*

*rum*

*rum cum ipſis contrariæ factionis hominibus ad Perſei Regis partes tranſtulerunt Antinous & Theodotus ac Cephalus.* Quomodo autem ſemper contrarii fuerint Spiritui Sancto, eleganter exponit Chryſoſtomus pag. 162. D. ὅτε οὐκ ἐβούλετο θυσίας εἶναι, ὑμεῖς ἐθύετε· ὅτε οὐκ ἤθελε δοῦναι ὑμῖν παραγγέλματα, ἐπεσπάσασθε· ὅτε ἐλάβετε, ἠμελήσατε. Πάλιν ὅτε εἱστήκει ὁ ναὸς, εἴδωλα ἐθεραπεύετε· ὅτε βούλεται χωρὶς ναοῦ θεραπεύεσθαι, ΤΟ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΠΟΙΕΙΤΕ. *Quando nolebat eſſe ſacrificia, vos ſacrificabatis: quando nolebat vobis dare præcepta, requirebatis: quando acceperatis, neglexiſtis. Rurſus quando ſtabat templum, idola colebatis: quando vult abſque templo coli, contrarium facitis.*

Cap. VIII. 1. διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας) Polyb. pag. 242. lin. 5. de exercitu fugam capeſſente: *Pars in urbem fugit*, οἱ δὲ πλείους ἀνοδίαις ΚΑΤΑ τῆς νήσου ΔΙΕΣΠΑΡΗΣΑΝ, *plures aviis itineribus per inſulam diſſipati ſunt.*

*Ibid.* v. 3. ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν) Camerarius *Atticis*, inquit, *uſitatius eſt cum hoc verbo dativum conjungere.* Atqui Polybius Atticorum non poſtremus, ſemper conjungit Accuſativum, ut pag. 1277. lin. 22. πρὸς τὸ μὴ κατακολουθῆσαι τὸν Ἄτταλον τοῖς βουλομένοις ΛΥΜΗΝΑΣΘΑΙ τὴν βασιλείαν αὐτῶν. *Ne Attalus eorum ſequeretur conſilia, qui ipſorum regnum perditum cupiebat.* Item p. 1301. lin. 9. ΛΥΜΗΝΑΣΘΑΙ τὴν βασίλειον δύναμιν, *opes regias imminuere.* Item pag. 1276. lin.

ſequenti verſu προσέχειν perſonis adjungitur, uti v. 6. rebus & verbis; ſignificat autem *obtemperare, deditum eſſe ſive adhærere alicui, ſequi alicujus partes, ejus ſectatorem eſſe, ei ſtudere, favere, eum magni facere, ac propterea ei auſcultare atque parere.* Qua notione ſæpius reperitur apud Polybium. Ut pag. 15. lin. 8. ὐδενὸς δὲ ΠΡΟΣΕΧΟΝΤΟΣ αὐτῷ, *cum nemo ei obtemperaret.* Et pag. 228. lin. 21. *Asdrubalem ex Africa excesſiſſe, atque Hiſpaniam ex illo pro libidine ſua adminiſtraſſe,* ὐ ΠΡΟΣΕΧΟΝΤΑ τῷ συνεδρίῳ τῶν Καρχηδονίων, *nulla poſthac Senatus Carthaginienſis habita ratione.* Pag. 231. lin. 4. a f. οἱ δὲ πρέσβεις ὁρῶντες τὸν Ἀντίοχον ΠΡΟΣΕΧΟΝΤΑ τοῖς Αἰτωλοῖς, καὶ πρόθυμον ὄντα πολεμεῖν Ῥωμαίοις. *Legati Romani Regem cum Ætolis ſentire conſpicati, ac bellum adverſus populum Romanum meditari.* Pag. 480. lin. 4. ὁρῶν δὲ τῇ τοιαύτῃ προθέσει τὰς περὶ τὸν Ἄρατον ἐμποδὼν ἱσαμένας, καὶ τὸν Φίλιππον αὐτοῖς ΠΡΟΣΕΧΟΝΤΑ, καὶ μᾶλλον τῷ πρεσβυτέρῳ κλ. *Ac quoniam inceptum ſuum ab Arato utroque videbat impediri: magni enim Philippus eos faciebat, majorem natu præſertim Aratum: tum propter notitiam quæ illi cum Antigono intercesſerat; tum quod auctoritate in Achæorum gente plurimum valebat; maxime vero propter ſingularem hominis dexteritatem & prudentiam.* Et paulo poſt pro eodem ponitur πείθεσθαι· ἐὰν μὲν Ἀράτῳ ΠΡΟΣΕΧῌ, *ſi Arato adhæreret* &c. ἐὰν δὲ αὐτῷ ΠΕΙΘΗΤΑΙ, *ſin autem ſibi morem gereret.* Pag. 536. lin. 16. a f. *Ad libertatem populus vocatur.* ὐδενὸς δὲ ΠΡΟΣΕΧΟΝΤΟΣ αὐτοῖς, ὐδὲ συνεξανισαμένυ

*μένε.* *Quam nemo ſequeretur, neque rebellii ſocium ſe adderet.* Pag. 1432. lin. 9. ἐξ ὧν ἐδιδάχθη τὰ πλήθη τούτοις ΠΡΟΣΕΧΕΙΝ, καὶ τούτοις πεῤῥιποιεῖν τὰς ἀρχάς. *Quo factum eſt, ut plebs eis plurimum favere, & Magiſtratus cunctos mandare ſuis ſuffragiis cœperit.* Ita & Arrian. de exped. 2, 1, 1. & 2, 25. 8. *Eunuchus vero quidam, nomine Batis, qui Gazæ urbi præerat,* ὀ ΠΡΟΣΕΙΧΕΝ Ἀλεξάνδρῳ, *ſolus Alexandro reſtitit.* Et 3, 18, 18. ὅτι ἐχ ὡσαύτως ΠΡΟΣΕΞΟΥΣΙΝ αὐτῷ οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἄνθρωποι, *quod Aſiaticos minus benevolos eſſet habiturus*, ſi Regiam Perſarum incendiſſet. Et apud Dion. in Claudio ſub fin. pag. 266. lin. 21. *Homo illis quidem temporibus omnium potentiſſimus: poſſidebat enim quater millies ſeſtertium, eoque amplius* καὶ ΠΡΟΣΕΙΧΟΝ αὐτῷ καὶ πόλεις καὶ βασιλεῖς, *applicabantque ſe ad eum civitates regesque.* Interdum additur τὸν νοῦν. Polyb. pag 785. lin. 15. οἷς πρότερον ἐξ ἀκεραίε βουλευόμενοι δικαίως ὀ προσέχεσθε τὸν νοῦν. *Quibus ante, cum integris rebus deliberabatis, jure noluiſtis adhærere.* Arrian. 6, 22, 5. *His imperat, ut Oritarum res componant,* ὅπως μᾶλλόν τι προσέχοιεν τῷ σατράπῃ τὸν νοῦν, *quo Satrapæ magis dicto audientes ſint.*

*Ibid.* v. 22. ἐπίνοια] *cogitatio, conſilium, inceptum, propoſitum*, & hoc quidem loco malum, alibi vero bonum; id quod ex tota oratione judicandum eſt; nam vocabulum quidem ipſum μέσον eſt. Polyb. lib. 1. ἐδὲ ΕΠΙΝΟΙΑΝ ποιησάμενοι τ̃ θαλάττης, *cum antea ne cogitaſſent quidem*

*de mari.* Item pag. 4. lin. ult. & pag. 533. lin. 19. πρὸς δὲ τὴν ΕΠΙΝΟΙΑΝ ταύτην, ἐχρήσατο συντυγήματι τοιούτῳ τινί. *Atque hoc moliens, occaſione uſus eſt hujusmodi.* Pag. 553. lin. 24. ταύτης τῆς ΕΠΙΝΟΙΑΣ ἀπέστη, *ab hoc incepto deſtitit.* Item pag. 730. lin. 16.

*Ibid.* v. 38. στῆναι τὸ ἅρμα) Arrian. Exped. Alex. 3, 30, 7. ἐπιστήσας τὸ ἅρμα, *ſiſtens currum.* Polyb. pag. 1000. lin. 1. ἐπιστήσαντες τὸν ἵππον, *equum ſiſtunt.*

Cap. IX. 15. σκεῦος) Elegans metaphora, quam continuat verbo βαστάσαι· Vaſis enim ad portandas res utimur. Eadem metaphora Polybius quoque *vas* dicit *hominem rebus agendis idoneum* in excerptis de virt. & vit. pag. 1402. lin. 19. ὅτι Δαμοκλῆς, ὁ μετὰ Πυθίωνος πεμφθεὶς κατάσκοπος πρὸς Ρωμαίους, ὑπηρετικὸν ἦν ΣΚΕΥΟΣ, εὐφυὲς καὶ πολλὰς ἔχον ἀφορμὰς εἰς πραγμάτων οἰκονομίαν. *Erat Damocles, qui tum una cum Pythione ad ſpeculanda Romanorum conſilia miſſus fuerat, induſtrius miniſter, & ad res tractandas apprime utilis.* Quem locum etiam Grotius annotavit. Sed accipitur quoque in malam partem, (uti & a Paulo Rom. IX. 21. diſcrimen quoddam vaſorum oſtenditur,) pag. 1404. lin 4. a f. ὅτι Σωσίβιος ὁ ψευδεπίτροπος Πτολεμαίου ἐδόκει γεγονέναι ΣΚΕΥΟΣ ἀγχίνουν καὶ πολυχρόνιον, ἔτι δὲ κακοποιὸν ἐν βασιλείᾳ. *Hic Soſibius ſubditicius Ptolemaei tutor, callidus ac recoctus & maleficus in aula miniſter vide-*

*tur*

*tur fuiſſe.* Epictetus hominem, qui ad nullam rem ſit utilis, quaſi σκεῦος ἄχρηστον & σαπρὸν eſſe ait pag. 141. lin. 24. εἶτα ΣΚΕΥΑΡΙΟΝ μὲν εἰ ἦς οὕτω σαπρὸν, ὥστε σοι πρὸς μηδὲν δύνασθαι χρῆσθαι, ἔξω ἂν ἐπὶ τὰς κοπρίας ἐρρίπτου, καὶ οὐδ' ἐκεῖθεν ἄν τίς σε ἀνῃρεῖτο. *Quodſi vaſculum tam ſis inutile, ut ad rem nullam quis te uti poſſit, extra projiciare in ſimeta, ac ne inde quidem tollere te quis cupiat.* Et pag. ſeq. lin. 1. οὐ θέλεις οὖν ῥιφῆναί που καὶ αὐτὸς ἐπὶ κοπρίαν ὡς ΣΚΕΥΟΣ ἄχρηστον, ὡς κόπριον; *Non ergo vis aliquo abjici in ſimetum, tanquam vas inutile, tanquam ſtercus?* Eodem modo loquitur pag. 375. lin. 22.

*Ibid.* v. 36. πλήρης ἀγαθῶν ἔργων) Sic infra XIII. 10. πλήρης παντὸς δόλου, & apud Polybium pag. 236. lin. 14. a fine πλήρης πολεμικῆς ὁρμῆς, *plenus militaris ferociæ.* Pag. 237. lin. 5. Καθόλου δ' ἦν πλήρης ἀλογίας καὶ θυμοῦ βιαίου. *Hannibal vero in omnibus rebus ira præcipiti, non ratione ulla utebatur.*

Cap. X. 1. ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς.] *ex legione quæ dicitur Italica.* Cujus legionis etiam Arrianus meminit in Tactic. in deſcriptione aciei contra Alanos p. 73. lin. 5. Προτετάχθων δὲ αὐτῶν, οἱ ΤΗΣ ΣΠΕΙΡΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ πεζοί. Πάντων δὲ ἡγείσθω Πούλχερ, ὅστις καὶ ΤΗΣ ΣΠΕΙΡΗΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ἄρχει. *Adjunctos autem ſibi habebant pedites ex coborte Italica, quibus omnibus præerit Pulcher, qui & cobortis Italicæ dux erat.* Rectius autem puto exponi legionem, quia ſæpe mentio

 ſit

ſit legionis Italicæ, maxime apud Tacitum, ut Hiſt. l. 59, 4. 1, 64, 6. 2, 41, 2. 2, 100, 2, 3, 4, 3.

*Ibid.* v. 28. ἀλλοφύλῳ) Contrarium ejus eſt ὁμόφυλος apud Polyb. lib. 11. cap. 17. pag. 888. lin. 19. Καίπερ οὐχ οἷον ὁμοεθνέσιν, ἀλλ' οὐδ' ὁμοφύλοις χρησάμενος στρατοπέδοις. *Qui tamen imperaret exercitibus non unius gentis, ut ne linguæ quidem ejusdem eſſent neque in eadem terra geniti. Habuit namque Afros, Hiſpanos, Gallos, Pœnos, Italos, Græcos; quibus non lex, non mos, non lingua, nullum denique aliud natura jus commune, quod ipſos jungeret.* Quem locum citans Caſaubonus Commentario in Polybium pag. 138. hæc annotat: In Polybio & aliis hiſtoricis τὸ ὁμόφυλον & τὸ ἀλλόφυλον ſæpe opponuntur, ut apud Latinos alienigena & in eadem terra genitus; vel ejusdem linguæ homines & barbari. Livium alterutro ſemper modo vocem ὁμόφυλος vertere obſervavimus. Quod autem gentis communio non ſignificetur appellatione ὁμοφύλου, oſtendit locus Polybii e libro XI. ubi ὁμόφυλος & ὁμοεθνὴς tanquam res diverſiſſimæ ſeparantur. Atque hæc *Caſaubonus*. Ipſum ἀλλόφυλος apud eundem exſtat pag. 295. lin. 4. a f. δυνάμεσιν ἀλλοφύλοις, *cum exercitu diverſarum gentium.* Item pag. 663. lin. 1. & pag. 793. lin. 10. πόλεμος πρὸς ἀλλοφύλους ἀνθρώπους *bellum adverſus hoſtem alienigenam.* Et pag. 795. lin. 6. & pag. 1438. lin. 7.

*Ibid.* v. 29. τίνι λόγῳ) *quam ob cauſſam.* Polybius eodem ſenſu dicit πρὸς τίνα λόγον, pag. 1482.

82. lin. 19. θαυμάζειν γδ ἔφη, πρὸς ἵνα λόγον ...ῦται ποιαύτην παραίτησιν. *Mirari enim ſe di-*
*..., quam ob cauſſam is ejusmodi veniam flagitaret.*

*Ibid.* v. 31. Καί φησι) Licet eadem hæc ſu-
a jam Cap. X. 4. ſint expoſita, bene tamen
ınc, narrationis ſerie poſtulante, neque ſine
agna evidentia atque energia repetuntur iis-
m fere verbis. Quod a Latinis forſan Hiſto-
:is non facile factum reperiatur. Apud Po-
bium tamen, quibus verbis mandata Antio-
ıus legatis ſuis dederat, pag. 1130. ſub fin. iis-
:m fere deinde legati ea expoſuiſſe narrantur
ıg. 1132. init. Cujus generis exempla plura
.nt in V. T. nonnulla quoque in illo & doctrinæ
elegantiæ omnis profanæ parente, Homero.

Cap. XI. 17. ἐγὼ δὲ] *ego vero quis eram?* Ita
icero ait: *Quod me rogas, ut in bonam partem id*
*cipiam*, ego vero *in optimam.* Et lib. 7. famil.
›. 33. *Quas ſi, ut volumus, exceperimus,*
;o vero *multam ſalutem & foro dicam*
*curiæ.* Idem ad Atticum: *Quod laudas,*
*tia oblviſci me ſcripſi ante facta & dicta noſtri amici,*
;o vero *ita facio.* In quibus omnibus particula
*ro* vim habet confirmandi cum ſingulari em-
ıaſi & elegantia. Ita & Terent. Eun. 3, 5, 43. *Ego*
*ımuncio hoc non facerem?* ego vero *illud feci, ac lu-*
*ns.* Et Curt. 3, 8, 5. *At Darius, ut erat ſanctus & mi-*
*r*, ſe vero *tantum facinus negat eſſe facturum.* Sic
lane hoc loco *Petrus ſe vero negat eum eſſe, qui*
*eum potuerit prohibere.* Male ergo hunc locum

tractavit *Beza;* qui ex eo expunxit elegantiſſimam particulam, fretus, ut ipſe ait, veteris interpretis Latini, & vetuſtiſſimi codicis ſui auctoritate. Et quamvis eam ab aliis quoque omiſſam animadverterit *Millius*: tamen adduci non poſſum, ut temere eam irrepſiſſe exiſtimem; cum facilius ſit inter deſcribendum aliquid omitti, quam addi. Frequentiſſime autem apud Græcos altera pars periodi per hanc particulam annectitur priori, etiamſi in priori membro ea jam exſtet. Arrian. de exped. 7, 14, 2. ἐπεὶ δὲ ἐξηγγέλλετο Ἀλεξάνδρῳ, ὅτι κακῶς ἔχει Ἡφαιστίων, ὁ ΔΕ παρ' αὐτὸν ἐλθὼν σπουδῇ, οὐκέτι ζῶντα κατέλαβεν. *Poſtquam vero nunciatum eſſet Alexandro, Hephæſtionem male habere, tum ipſe celeriter ad eum cum ſe contuliſſet, mortuum reperit.* Et 7, 17, 5. Ἐπεὶ δὲ ἀποστάντος αὐτοῦ μαλθακῶς ἀνθήψατο τοῦ ἔργου, οἷς ταῦτα ἐπετέτραπτο, ὁ ΔΕ τῇ στρατιᾷ πάσῃ ἐπενόει τὸ ἔργον ἐργάσασθαι. *Quumque ipſo abſente ſegnius quam vellet operi inſtarent, ipſe cum univerſo exercitu opus aggredi cogitabat.* Quæ duo exempla hoc magis huc pertinent, quia ab ἐπεὶ incipiunt, cum eodem ſenſu hunc verſum ab εἰ ordiatur Lucas. Vide Not. ad Act. IV, 9. Interdum fere ornatus aut perſpicuitatis tantum cauſſa adhiberi videtur. Id quod maxime apparet ex brevioribus periodis. Ut apud eundem in Indic. 30, 9. τὰ δὲ ἐν τῇσι σιαγόσι, ταῦτα ΔΕ εἶναι τὰ θύρετρα, *quæ in maxillis ſunt oſſa, ad januas accipiunt.* Ibidem 3, 8. & 25, 5. Conf. Devar. de particulis Gr. Lingv.
pag.

;. 97. Aliud exemplum occurrit apud Arria-
m in diſſert. Epict. pag. 269. lin. 20. οὐδὲ γὰρ
ντι τὸ τυχὸν βοΐδιον τολμᾷ ἀντιςῆναι αὐτῷ· ἂν
ταῦρος προσελθὼν ἀνθίςηται, λέγει αὐτῷ, ἂν
δόξῃ, ΣΥ ΔΕ ΤΙΣ ΕΙ; *Neque enim leoni quilibet audet reſiſtere. Si vero taurus accedens reſiſtat, ipſi, ſi tibi videtur, tu vero quis es?* Apparet ex c loco, quanta cum emphaſi in hac loquendi mula particula δὲ exprimat contemtum ejus, i, cum impar ſit viribus, tamen cum potente congredi audeat. Vid. Act. XIX. 15.

*Ibid.* v. 26. χρηματίσαι] *nominarentur.* Rom. VII. 3. & Polyb. pag. 559. lin. 12. a f. ιαλῶν καὶ διαμαρτυρόμενος, πρῶτον μὲν ἐπὶ τετολμηκέναι διάδημα περιθέσθαι, καὶ βασιλέα ΗΜΑΤΙΖΕΙΝ. *Fidem illius primo accuſans, ac te-ns, quod diadema capiti auſus eſſet imponere, & e ſalutari.* Item pag. 560. lin. 7. & pag. 1277. . 8. a fine.

*Ibid.* v. 29. ηὐπορεῖτο τις) Polyb. lib. 5. cap. , extremo: ὁ δὲ Μόλων κύριος γενόμενος τῆς ολλωνιάτιδος χώρας, ΕΥΠΟΡΕΙΤΟ ταῖς χορηγιαις ὑπερβαλόντως. *Molo Apolloniatico potitus o, commeatibus omnis generis ſupra modum abundat.*

Cap. XII. 4. τέσσαρσι τετραδίοις ςρατιωτῶν) *tuor quaternionibus militum.* Sedecim ergo litibus traditus fuit Petrus, ut quaterni eum

per

per vices ſervarent. Cujusmodi τετράδιον generali vocabulo Polybius appellat φυλάκειον, pag. 665. lin. 17. a fine: διδόασι δὲ καὶ φυλάκεια δύο, τὸ δὲ φυλάκειόν ἐςιν ἐκ τεττάρων ἀνδρῶν. *Præſtant & binas excubias. Harum ſingulas quaterni viri obeunt.* Item pag. 668. lin. 11. & pag. 669. lin. 11. a fine.

*Ibid.* v. 6. προάγειν) ſcil. εἰς τὸν δῆμον, ex v. 4. *producere* ad populum, ut eum damnarent, & morte mulctarent. Ita Arrian. de exped. 4, 14, 3. Ἤδη δέ τινες καὶ τάδε ἀνέγραψαν· τὸν Ἑρμόλαον ΠΡΟΑΧΘΕΝΤΑ ΕΣ ΤΟΥΣ Μακεδόνας ὁμολογεῖν τε ἐπιβουλεῦσαι· v. 5. Τοῦτον μὲν δὴ αὐτόν τε καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ ξυλληφθέντας καταλευσθῆναι πρὸς τῶν παρόντων. *Nonnulli etiam tradunt, Hermolaum ad Macedonas productum, inſidias abs ſe ſtructas confeſſum.* v. 5. *Tum Hermolaum & cæteros comprehenſos, a circumſtantibus lapidibus obrutos eſſe.* Polyb. lib. 1. cap. 7. ſub fin. ὧν ἀναπεμφθέντων εἰς τὴν Ῥώμην, οἱ ςρατηγοὶ ΠΡΟΑΓΑΓΟΝΤΕΣ εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ μαςιγώσαντες ἅπαντας κατὰ τὸ παρ' αὐτοῖς ἔθος ἐπελέκισαν. *Quibus Romam miſſis, Prætores productos univerſos in forum, flagriſque cæſos, pro more populi Romani, ſecuri percuſſerunt.*

*Ibid.* ἐτήρουν τὴν φυλακήν.) Poſſunt hæc omnino eum ſenſum habere, quo vulgo accipiuntur, *ſervabant* ſive *cuſtodiebant carcerem.* Ita Polybius dicit pag. 772. lin. 4. a f. τηρεῖν τὴν πύλην *cuſtodire portam*; φυλακὴ autem pro *carcere* non in-

indiget exemplis. Attamen notat etiam τηρεῖν τὴν φυλακὴν *vigilias* ſive *excubias agere*, Wache halten/ apud eundem Polybium lib.6. cap.33. pag.668. lin.12. τῶν δ' εἰς τὰς ΦΥΛΑΚΑΣ ἀποταχθέντων ἀφ' ἑκάςȣ φυλακείȣ, τὸν ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ μέλλοντα ΤΗΡΕΙΝ εἰς ἐξ ἑκάςης σημαίας ȣραγὸς ἄγει πρὸς τὸν χιλίαρχον ἑσπέρας. *E ſingulis autem quaternionibus eorum qui ad cuſtodias ſunt deſtinati, ille qui primus in ſtatione eſt futurus, ad Tribunum veſpere deducitur ab agminis coactore cujusque ſigni.* Pro quo dicitur φυλάττειν τὴν πρώτην pag.669. lin.13. κἂν μὲν εὕρῃ τȣ̀ς φυλάττοντας τὴν πρώτην ἐγρηγορότας. *Si prima vigiliæ cuſtodes offenderit vigilantes.* Reperitur etiam ποιεῖσθαι τὴν φυλακὴν p.665. lin.14. a fine: ὧν οἱ μὲν πρὸ τῆς σκηνῆς, οἱ δὲ κατόπιν παρὰ τȣ̀ς ἵππȣς ΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΤΗΝ ΦΥΛΑΚΗΝ. *Quorum pars ante tabernacula, pars a tergo juxta equos ponitur in cuſtodia.* Apud Arrianum de exped. 4,16,7. τὴν φυλακὴν ἔχοντες dicuntur *milites præſidiarii.* Conf. Luc. II. 8. Nihil autem impedit, quo minus etiam hic ἐτήρȣν τὴν φυλακὴν verti poſſit: *agebant vigilias.* Tempus ſane convenit. Noctu enim hæc facta ſunt. Neque obſtat, quod φυλακὴ v.4. & 5. ſignificat carcerem: nam apud Arrianum loco citato in eadem periodo hæ duæ notiones occurrunt: καὶ τῷ τε φρȣράρχῳ ȣ̓δὲν πολέμιον προσδεχομένῳ ἐπιπεσόντες, καὶ τοῖς ξὺν τȣ́τῳ τὴν φυλακὴν ἔχȣσιν, τȣ̀ς μὲν ςρατιώτας διέφθειραν, τὸν φρȣ́ραρχον δὲ ἑλόντες εἰς φυλακὴν εἶχον. *Et præfectum præſidii nihil hoſtile expectantem adorti, militibus qui*

in

*in præſidio erant interfectis, præfectum in cuſtodia tenuit.*

*Ibid.* v. 10. τὴν πύλην τὴν φέρουσαν) Polyb. pag. 815. lin. 17. a f. ἐπέστησε κατὰ ΤΗΝ ΠΥΛΗΝ ΤΗΝ ΦΕΡΟΥΣΑΝ ἐπὶ τὸν ἰσθμόν. *Collocat ad eam portam, quæ ad dictum jugum ducebat.* Pag. 937. lin. 8. Κύριος γενόμενος τῶν κλειδῶν ΤΗΣ ΠΥΛΗΣ ΤΗΣ ἐπὶ τὸ μεσόγαιον ΦΕΡΟΥΣΗΣ. *Claves ejus portæ, qua itur in mediterranea, in poteſtate tunc habebat.* It. pag. 563. lin. 27. Ita & Arrian. de exp. Alex. 1,7,13. κατὰ ΤΑΣ ΠΥΛΑΣ ΤΑΣ ΦΕΡΟΥΣΑΣ ἐπ' Ἐλευθέρας τε καὶ τὴν Ἀττικήν, *ad portas quæ Eleutheras atque Atticam petunt.* Item 1,20,7.

*Ibid.* v. 11. γενόμενος ἐν ἑαυτῷ) Hoc loquendi genus jam ex Xenophonte de exped. Cyri lib. 1. pag. 203. lin. 43. citavimus. Exſtat idem quoque in Polybio lib. 1. cap. 49. pag. 71. lin. 12. a f. *Simul illuxit, primis navibus quæ Drepano jam propinquabant, apparere incipientibus: iis conſpectis ſtupere primo Adherbal ad inopinata rei ſpectaculum:* ταχὺ δ' ΕΝ ΑΥΤΩι ΓΕΝΟΜΕΝΟΣ, *ſed quum ad ſe illico rediiſſet, nec jam dubitaret hoſtem imminere: quidvis ſibi ſtatuit experiundum.*

*Ibid.* v. 12. ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν) Polyb. pag. 524. lin. penult. *Falſo crimine delatus ad Ephoros Lycurgus fuerat, quaſi res novas moliretur: qui propterea noctu congregati,* ΗΛΘΟΝ ΕΠΙ ΤΗΝ ΟΙΚΙΑΝ, *ad domum illius adierant.* Item pag. 919. lin. antep. ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν οἰκίαν.

*Ibid.* v. 19. ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι) *juſſit duci*, ſcil. τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ad ſupplicium, uti Arrianus loquitur de exped. Alex. 7, 8, 7. Τούτους μὲν δὴ ΑΠΑΓΕΙΝ ΚΕΛΕΥΕΙ τὴν ἐπὶ θανάτῳ. *Quos quidem ſtatim ad ſupplicium duci jubet.* Sic & Plinius lib. 10. ep. 96. *Confitentes, iterum ac tertio interrogavi, ſupplicium minatus: perſeverantes duci juſſi.* Ad quem locum Buchnerus in Notis hoc verbum ex Seneca quoque & Suetonio illuſtrat. Notat etiam in vincula ducere apud Polyb. pag. 522. lin. 11. ΑΠΑΓΑΓΕΙΝ ΕΚΕΛΕΥΣΕ τὸν Λεόντιον, *Leontium ad luendam pecuniam pro qua ſpoponderat, in vincula duci jubet.*

*Ibid.* v. 20. θυμομαχῶν] Hanc quoque vocem, inquit *Grotius*, de Polybio ſumpſit Lucas: utitur & Diodorus Siculus, & alii: ſignificatque, *pugnaturire.* Hæc Grotius apud Polum. Sed cum verbum hoc fere de conſilio belli inferendi exponi ſoleat, ſciendum eſt, & a Polybio & ab aliis Scriptoribus id uſurpari de iis, qui licet viribus deſtituantur, *animo* tamen *bellare* non deſiſtunt, ut de Hannibale Corn. Nepos cap. 1. loquitur, vel, ut Budæus in Comment. pag. 1179. lin. 17. exponit, qui *animoſe & ad internecionem usque dimicant*; ſive qui etiam exigua propoſita vincendi ſpe, tamen pugnant, & ultima experiuntur. Id quod patet ex omnibus exemplis, cujusmodi ex Polybio citat Suidas, οἱ δὲ τὰ μὲν ἀπαλγοῦντες ταῖς ἐλπίσι, τὰ δὲ ΘΥΜΟΜΑΧΟΥΝΤΕΣ, ἐπί τινα περίστασιν κατήντησαν. Quod ex li-

libris nunc deperditis citatum puto; certe in meis collectaneis annotatum non reperio; aliud autem reperio ex pag. 1236. lin. 8. ἐὰν δὲ μὴ δέξωνται ΘΥΜΟΜΑΧΟΥΝΤΕΣ ἐπὶ ταῖς γεγονόσιν, ἐκείνων μὲν δικαίως νεμεσήσειν τὸ δαιμόνιον. *Quod si animis magis quam viribus poſt cladem acceptam pertenderent, & oblatas conditiones reſpuerent: eorum quidem ſuperbiam jure merito numen fore ulturum.* Quem locum ſi quis totum legat apud Polybium, rectiſſime verbum hoc intelliget. Perſeus namque rex Macedonum licet prælio deviciſſet Romanos, tamen legatos ad Conſulem Romanum mittebat, qui pacem peterent; a quo autem aſperrimum reſponſum tulerunt. *Eſt enim hoc perpetui moris Romanorum*, ut ait idem Polybius l. c. *quem a majoribus acceperunt; acceptis detrimentis maxime pervicaces, & hoſtibus infeſtos ſe oſtendere: victoria vero parta, maxime moderatos.* Unde apparet, θυμομαχεῖν ſignificare *animo obſtinato ad bellum eſſe*, etiam poſt acceptam cladem; vel etiamſi quis nihil magnæ rei bello gerat; ut apud Plutarch. in Dem. οὐδὲν ἄξιον λόγου πράττων ὁ Δημήτριος, ὅμως ΕΘΥΜΟΜΑΧΕΙ πρὸς αὐτούς. *Licet nihil memoratu dignum præſtaret Demetrius, tamen non deſiſtebat bellare cum illis.* Herodes ergo bellum gerebat cum Tyriis & Sidoniis; qui licet facile urbes ſuas ab ipſo tutarentur, tamen cum is animo pervicaci bellare cum ipſis perſeveraret (id enim eſt θυμομαχεῖν) ad eum venerunt pacem petentes, non bello ſubacti, quo forſan ſuperiores erant, ſed quia illius regione carere non poterant ob frumenti

menti ſubvectionem. Chryſoſtomus dicit hoc eos ideo feciſſe, quod fames eſſet. Quare non eſt θυμομαχεῖν animo bellum meditari, uti crediderunt interpretes plurimi, & in iis quoque *Eraſmus Roterodamus*, qui ad h. l. ita ſcribit: *Laurentius vertendum putat, irate ſive acerbe pugnans. Quanquam hic homini non aſſentior. nam dictio Græca compoſita eſt ex θυμὸς animus, & μάχεσθαι pugnare. Quod nondum indixiſſet bellum, ſed jam animo bellum agitaret, ni placaſſent iratum.* Sed Laurentius etſi non plane vere hoc loco, verius tamen quam Eraſmus, uti exemplis demonſtratum eſt. Etymologia ſine exemplis partim, contra exempla nihil valet. Confirmat hanc, quam dixi, explicationem *pacis* mentio. Quorſum enim opus erat pacem petere, ſi bellum non indictum fuiſſet? Quod cum videret *Heinſius*, pacis nomine veniam voluit intelligi, quo ſenſu Latini dicant *deorum pacem expoſcere.* Sed non indigemus iſto interpretamento, cum propria & vere Græca ſignificatio retineri non modo poſſit, verum etiam debeat, propterea quod Herodes eſſet θυμομαχῶν i. e. pertinaciter urgens bellum, neque ullum ejus finem facere vellet. Interdum vero verbum hoc de ipſo pugnandi ardore dicitur, & de animi obſtinatione vel ad vincendum, vel ad moriendum, ut Laur. Valla interpretatus eſt. Ita Diod. in Hiſt Alexandri, καὶ μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀναπνοῆς ΘΥΜΟΜΑΧΟΥΝΤΕΣ, τὸ ζῆν πρότερον ἢ τὴν ἀρετὴν ἐξέλιπον. *Cum iratis animis ad extremum uſque ſpiritum*

*depugnarent, victi eos prius quam virtus deficeret.* Ejusdem ſignificationis verbum eſt ψυχομαχεῖν, quo aliquoties Polybius utitur. Ut pag. 84. med. Roma & Carthago *erant ſimiles gallis gallinaceis* τοῖς ψυχομαχοῦσι, *qui majoribus animis diu certant quam viribus. Nam & hi perſæpe propter virium imbecillitatem alis mulcati*, αὐτῇ τῇ ψυχῇ μένοντες, ἐμβάλλουσι τὰς πληγὰς, *ſolis animis reſiſtentes, plagas inferunt.* Et ead. pag. lin. 8. a f. & pag. 688. lin. 13. a f. *Adde quod Romani patriam ac liberos propugnantes, iræ modum neſciunt imponere*, ἀλλὰ μένουσι ψυχομαχοῦντες ἕως ἂν περιγένωνται τῶν ἐχθρῶν, *ſed pervicacibus animis in propoſito pugnandi manent, donec hoſtem devicerint.* Pag. 849. lin. 10. a f. *Aſdrubal, ſicut ab initio ſtatuerat apud ſe, inclinatam ſuorum aciem & retro averſam ut videt*, τὸ μὲν ψυχομαχεῖν μέχρι τῆς ἐσχάτης ἐλπίδος ἀπεδοκίμαζε, *ad extremum usque vitæ ſpiritum obſtinate decertare, & ſpem ultimam experiri nequaquam tum voluit.* Ψυχομαχία exſtat pag. 84. lin. 20. Contrarium eſt εἴκειν ταῖς ψυχαῖς pag. 151. lin. 12.

*Ibid.* τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος) Quidam, uti notat Millius, legerunt, ἐπὶ τὸν κοιτῶνα. Sed ſine dubio rectius cum gignendi caſu. Ita enim Arrianus Epict. lib. 3. cap. 22. pag. 340. lin. 1. ΟΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΟΙΤΩΝΟΣ, *cubicularii.* Et lib. 4. cap. 7. init. pag. 476. *Quid facit tyrannum terribilem? Stipatores, inquit, & gladii eorum*, καὶ ΟΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΟΙΤΩΝΟΣ, καὶ οἱ ἀποκλείοντες τοὺς εἰσιόντας, *&*

*qui*

*ui præfecti ſunt cubiculo, & qui ingreſſuros arcent.* Et cum aliis nominibus ſæpiſſime, ut pag. 46. lin. 5. ἐπὶ τοῦ σίτου ὄντα ἐν Ῥώμῃ, *annonæ præfectum Romæ.* Pag. 81. lin. 16. ὅταν Καῖσαρ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ καθάρσεως ποιήσῃ, *quem Cæſar præfecerit currui, quo ſtercora evehuntur.* De exped. Alex. 6, 13, 2. ἐπὶ τῆς στρατιᾶς ἦν, *exercitui præerat.* 3, 19, 14. ἐπὶ τῶν χρημάτων κατέλιπε *ſuper theſauros poſitum reliquit.* 1, 5, 6. ναύαρχος ἐπὶ τῶν νεῶν *præfectus claſſis.* Polyb. pag. 49. lin. 2. τοῖς ἐπὶ τῶν θηρίων, *iis qui elephantos regebant.* pag. 449. lin. 3. τοὺς ἐπὶ τοῦ πυλῶνος, *cuſtodes portæ.* pag. 485. lin. 19. Λεόντιος ἐπὶ τῶν πελταστῶν, Μεγαλέας δ' ἐπὶ τοῦ γραμματείου, Ταυρίων δ' ἐπὶ τῶν κατὰ Πελοπόννησον, Ἀλέξανδρος δ' ἐπὶ τῆς θεραπείας.

Cap. XIII. 1. Ἡρώδου τοῦ τετράρχου σύντροφος,) Solebant apud veteres, qui ditiores erant, liberis ſuis non ſolum magiſtros & pædagogos dare, ſed etiam colluſores, qui una cum ipſis educabantur. Teſtis eſt imprimis Plutarchus pædag. cap. 6. οὐ τοίνυν οὐδὲ τοῦτο παραλιπεῖν ἄξιόν ἐστιν, ὅτι καὶ τὰ παιδία τὰ μέλλοντα τοῖς τροφίμοις ὑπηρετεῖν, καὶ τούτοις ΣΥΝΤΡΟΦΑ γίνεσθαι, ζητητέον πρώτιστα μὲν σπουδαῖα τοὺς τρόπους, ἔτι μὲν τοι ἑλληνικὰ καὶ περίτρανα λαλεῖν, ἵνα μὴ συναναχρωννύμενοι βαρβάροις, καὶ τὸ ἦθος μοχθηροῖς ἀποφέρωνται τι τῆς ἐκείνων φαυλότητος. *Cæterum ne id quidem prætermittendum eſt, debere pueros, qui alumnis inſerviant, unaque alantur, quæri primum qui bonis ſint moribus, deinde Græco utantur, eoque*

 plane

*plano ſermone : ne cum barbaris & pravos habentibus mores ſe conſueſcant, inde aliquid vitii ducant.* Maxime autem regum filii hujusmodi habebant colluſores, quorum aliquoties apud Polybium fit mentio. Ut pag. 499. lin. 13. *Samus* ὃς ἦν υἱὸς μὲν Χρυσογόνου, ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ δὲ τοῦ βασιλέως, *qui erat Chryſogoni filius, & una cum Rege fuerat educatus.* Et pag. 591. lin. 20. a f. *Antiochus beſtias LX. quibus erat præpoſitus Philippus* ὁ σύντροφος αὐτοῦ *ejus collactaneus, ante cornu dextrum collocavit.* Item pag. 1310. lin. 17. Apollonius dicitur σύντροφος una educatus cum Demetrio Seleuci F. Et pag. 1434. lin. 23. ὅτι Ἀριστόνικος ὁ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου εὐνοῦχος μὲν ἦν, ἐκ παιδίου δ' ἐγεγόνει ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ τῷ βασιλεῖ. *Ariſtonicus Ptolomæi Regis Ægypti eunuchus quidem erat, a puero una cum Rege in aulo educatus.* Pag. 1469. lin. 17. *Soſandrum* τὸν τοῦ βασιλέως ΣΥΝΤΡΟΦΟΝ. & pag. 1001. lin. penult.

*Ibid.* v. 10. ῥᾳδιουργίας) ῥᾳδιουργία Atticis ſignificat levitatem & ocium. Alii tamen, ut hic modo autor, nomen uſurparunt in ſignificatione ſingularis audaciæ & improbitatis atque ſceleris. Et Polybius libro quarto dixit: τὸ τῶν ῥᾳδιουργῶν καὶ κλεπτῶν φῦλον. *Catervam improborum ſeu ſceleratorum atque furum.* Ita *Camerarius* ex Polybio noſtro.

*Ibid.* v. 13. οἱ περὶ τὸν Παῦλον] *Paulus & qui cum eo erant.* Hoc loquendi genus modo unam

per-

ſerſonam, modo ſimul comitatum ejus notat. Cujus ſignificationis exemplum manifeſtiſſimum eſt apud Polybium pag. 113. lin. 22. τὰς δὲ περὶ τὸν Γέσκωνα λαβόντες, ὄντας εἰς ἑπτακοσίους, ἄγον ἐκ τοῦ χάρακος οἱ περὶ τὸν Σπένδιον. *Geſconem & reliquos captivos, numero ad ſeptingentos, extra vallum ducit Spendius.*

*Ibid.* v. 19. κατεκληροδότησεν] Simili verbo in hac re utitur Polybius lib. 3. cap. 40. pag. 269. lin. 1. κατέσυραν τὴν ΚΑΤΑΚΕΚΛΗΡΟΥΧΗΜΕΝΗΝ χώραν. *Agros recens diviſos populari aggrediuntur.* Loquitur de agris colonorum recens deductorum.

*Ibid.* v. 22. μεταστήσας αὐτὸν) ἢ ἀπὸ τῆς βασιλείας, ἢ ἀπὸ τοῦ ζῆν, *cum amoviſſet eum* vel a regno, vel e vita. Ad priorem ſententiam facit locus Lucæ XVI. 4. & Dan. II. 21. καθιστᾷ βασιλεῖς, καὶ ΜΕΘΙΣΤΑ, *conſtituit reges, & amovet;* & Polybii, in quo verbum hoc uſurpatur de iis, quibus a gubernanda rep. remotis, alii in eorum locum ſurrogantur, lib. 4. cap. 23. pag. 408. lin. 17. a f. *Philippo auctores erant, ut ſeveritatis exemplum in Lacedæmonios ſtatueret; neque aliter eos tractaret, quam ut olim Thebanos Alexander, ſtatim poſt ſuſceptum regnum. Alii e ſenioribus dicere, gravius id ſupplicium fore, quam pro commerita noxa:* ἐπιτιμῆσαι δὲ δεῖν τοῖς αἰτίοις, καὶ ΜΕΤΑΣΤΗΣΑΜΕΝΟΝ ΤΟΥΤΟΥΣ, ἐγχειρίσαι τὸ πολίτευμα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῖς αὐτοῦ φίλοις, *in auctores tamen*

*ſeditionis animadvertendum, iisque de ſtatione depulſis, Rempublicam & omnes magiſtratus Regis amicis eſſe tradendos.* Et pag. 485. lin. 17. a f. ΜΕΤΑΣΤΗΣΑΜΕΝΟΝ ἀπὸ τῆς χρείας, *cum eum ſummoviſſet a cura rerum.* Ita reſpiceretur hoc verbo ad locum 1. Sam. XV. 23. & XVI. 1. Ad poſteriorem interpretationem pertinet locus pag. 1465. lin. 13. ubi dicitur ἐκ τοῦ ζῆν μεθίςασθαι, quem locum placet integrum adſcribere, quia item agit de amotione magiſtratuum. Ὅτι τῆς κατὰ τὴν Αἰτωλίαν καλῶς διατεθείσης καταστάσεως ἐν αὐτοῖς τῆς ἐμφυλίου ςάσεως μετὰ τὸν Λυκίσκου θάνατον, καὶ Μνασίππου τοῦ Κορωναίου μεταλλάξαντος τὸν βίον βελτίων ἦν ἡ διάθεσις κατὰ τὴν Βοιωτίαν· ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν Χρεμάτα γεγονότος ἐκποδών. σχεδὸν γὰρ ὡσανεὶ καθαρμόν τινα συνέβη γενέσθαι τῆς Ἑλλάδος, τῶν ἀλιτηρίων αὐτῆς ΕΚ ΤΟΥ ΖΗΝ ΜΕΘΙΣΤΑΜΕΝΩΝ. Καὶ γὰρ καὶ τὸν Ἠπειρώτην Χάροπα συνεχύρησε κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον ἐν Βρεντεσίῳ μεταλλάξαι τὸν βίον. *Ætolicæ res recte ſunt compoſitæ extincto apud eos civili bello poſt obitum Lyciſci. Similiter mortuo Mnaſippo Coroneo Bœotia in meliore ſtatu erat. Itemque Acarnania ſublato e vivis Chremata. Prorſus enim quædam quaſi luſtratio atque expiatio contigit tum univerſæ Græciæ, peſtibus reip. e medio remotis. Namque & Charopus ille Epirota hoc ipſo anno Brunduſii deceſſit.* Nomen quoque μετάςασις ſignificat *mortem* pag. 1472. lin. 5. a f. τῇ μὲν οὖν ἐκείνου ΜΕΤΑΣΤΑΣΕΙ ταὐτὸν ἄν τις εὐλόγως ἐπιφθέγξαιτο καὶ δικαίως. *Huic igitur mortuo eam laudem jure merito quis accinat.* Forſitan

ſitan autem non erraverit, qui utrumque hoc verbo indicari ſtatuat, & rejectionem illam divinam & mortem Saulis. Nam ſtatim poſtquam Deus eum regno indignum declaraſſet, Davidem eligi jubebat 1. Sam. XVI. 1. ut jam inde ab eo tempore divina deſtinatione magis Davides rex fuerit, quam Saul, licet Sauli Deus adminiſtrationem regni usque ad mortem conceſſerit. Dici ergo Deus poteſt reprobatione illa quidem amoviſſe Saulem a juſta regni κτήσει, morte vero etiam ab univerſa ejusdem χρήσει. Nomen certe μετάστασις utramque declarat amotionem, tam a rerum adminiſtratione, quam e vita, apud Polyb. pag. 559. lin. 18. μάλιστα κατὰ τὴν δίοδον ἐπισημαινομένων τὴν Ἑρμέιου ΜΕΤΑΣΤΑΣΙΝ. *Inprimis, quod ſummotus eſſet ab adminiſtratione rerum Hermias, laudibus praetereuntem ferebant in coelum*, uti vertit Caſaubonus. Sed ita ſummotus fuerat, ut ſimul plane e vita eſſet ſublatus, ibid. lin. 7.

*Ibid.* v. 27. τὰς φωνὰς) De ſcriptis etiam φωνὴ dicitur apud Polyb. lib. 5. cap. 33. init. Καί τοι ἐκ ἀγνοῶ, διότι καὶ πλείες ἕτεροι τῶν συγγραφέων, τὴν αὐτὴν ἐμοὶ προεῖνται ΦΩΝΗΝ; φάσκοντες τὰ καθόλε γράφειν. *Quanquam haud clam me eſt, plerosque rerum geſtarum ſcriptores idem mecum dicere; univerſalem nimirum ſcribere ſe hiſtoriam.*

*Ibid.* v. 43. ἐπειθὲν αὐτὲς) Recte Vulgata

& Eraſmus, *ſuadebant eis*; quod non video cur Beza ſibi non placere dicat. Habet enim hic omnino *ſuadendi* potius, quam perſuadendi ſignificatio locum. Nec dubia eſt ea verbi notio. Citat Stephanus in Theſ. Gr. ex Xenoph. Hellen. 6. καὶ ἦσαν μέν τινες οἱ τὸν Ἀγησίλαον ΕΠΕΙΘΟΝ χωρὶς τούτοις ἐπιθέσθαι. *Et erant quidem nonnulli, qui Ageſilao ſuadebant ſine his eos aggredi.* Et ex Iſocrate, ΠΕΙΘΟΥΣΙΝ ἡμᾶς πράττειν. Poſſis etiam interpretari: *rogabant eos.* Ita enim Alexander apud Arrianum 1, 14, 16. Darii litteris reſpondet: *Quum ad me veneris, matrem & uxorem ac liberos, & ſi quid praeterea voles,* αἴτει καὶ λάμβανε, ὅ, τι γὰρ ἂν ΠΕΙΘΗΣ ἐμὲ, ἔσται σοι, *poſce atque accipe. quidquid enim a me petieris, impetrabis.* Ubi ſi πείθῃς ἐμὲ vertas *perſuaſeris mihi*, oratio foret non pollicentis beneficium, ſed illudentis. Sic & 4, 21, 12. πείθει *ſuadere coepit Chorieni.*

Cap. XIV. 3. τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ) Arrian. Epict. lib. 1. cap. 29. pag. 123. lin. 14. ὁ ἔργῳ ΜΑΡΤΥΡΗΣΩΝ ΤΟΙΣ ΛΟΓΟΙΣ, *qui opere ſive vitae actionibus ſermones atque doctrinam iſtam veluti teſtimonio confirmet.*

*Ibid.* v. 13. ταύρους καὶ στέμματα) i. e. ταύρους ἐστεμμένους, *tauros vittatos.* ἐν διὰ δυοῖν, cujus generis exemplum in Polybio quoque datur, qui cum pag. 20. lin. 16. dicat ἀναγκαῖον τὰς ὑποθέσεις εἶναι τὰς πρώτας ψευδεῖς, *neceſſum falſa eſſe quae primum poſuit,* paulo poſt easdem illas τὰς ὑπο-

θέσεις

θέσεις τὰς πρώτας duabus vocibus repetit lin. 27. λοιπὸν ἀνάγκη συγχωρεῖν, τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις εἶναι ψευδεῖς, *reſtat neceſſario concedendum, quas principio poſuit aſſertiones eſſe falſas.*

*Ibid.* v. 22. παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει) Polyb. pag. 62. lin. 25. ΠΑΡΕΚΑΛΕΙ μετὰ δεήσεως, μεγάλας δωρεὰς καὶ χάριτας ὑπισχνούμενος, ἐὰν ΕΜΜΕΝΩΣΙ Τῌ πρὸς αὐτὸν ΠΙΣΤΕΙ. *Hortatur, oratque, magna etiam præmia pollicens, ut in data fide maneant.*

*Ibid.* παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν) Recte hoc loco interpretes ſubaudiunt *docentes*, ut Camerarius, vel *dicentes*, ut Beza; cui tamen in eo non aſſentior, quod copulam καὶ opinatur rectius expungi, legique ὅτι δεῖ, uti legerit Arabs. Offenſus eo eſt, quod παρακαλοῦντες non poſſit cum ὅτι conſtrui. Atqui Chryſoſtomus legit illud καὶ, nihilque eum hic offendit, ſed addit tantum: τοῦτο ἔλεγον, τοῦτο ἐδείκνυον, *hoc dicebant, hoc demonſtrabant.* Et ne cui minus Græca, minusve elegans hæc ſyntaxis eſſe videatur, en tibi ſimillimum exemplum apud Polybium, qui huic ipſi participio παρακαλοῦντες, in altero orationis membro τὸ ὅτι ſubjungit, quod cum cohærere cum iſto participio non poſſit, æque ac hoc loco, exterius aſſumendum eſt *dicentes*, vel ſimile quid. Exſtat illud exemplum lib. 5. cap. 27. pag. 522. lin. 16. Συνέντες

δ' οἱ πελτασαὶ τὸ γεγονὸς, διαπεμψαμένε τινὰ πρὸς αὐτὰς τῦ Λεοντίε, πρεσβευτὰς ἐξαπέςειλαν πρὸς τὸν βασιλέα, ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΕΣ εἰ μὲν πρὸς ἄλλο τι πεποίηται τὴν ἐπαγωγὴν τῦ Λεοντίε, μὴ χωρὶς αὐτῶν ποιήσασθαι τὴν ὑπὲρ τῶν ἐγκαλεμένων κρίσιν· εἰ δὲ μὴ, ΟΤΙ νομιῦσι μεγάλως παρολιγωρεῖσθαι, καὶ κατεγνώσκεσθαι πάντως· εἰ δὲ πρὸς τὴν ἐγγύην τὴν τῦ Μεγαλέε, ΔΙΟΤΙ τὰ χρήματα κατὰ κοινὸν εἰσενέγκαντες, ἐκτίσεσιν αὐτοί. *Ejus rei certiores facti, cetrati per quendam a Leontio miſſum, Regem per legatos orant, ſi propter aliam cauſſam aliquam Leontium duci juſſiſſet, ne ipſis abſentibus de accuſatione illius vellet cognoſcere: alioquin pro ingenti contumelia factum Philippi ſe ducturos, atque omnino haud probaturos. Sin autem ex cauſſa ſponſionis pro Megalea ductus foret; paratos ſe collatitia pecunia id nomen expungere.* Similiter Corn. Nep. Ageſ. 6, 2. *laudavit conſilium eorum, & ſe id quoque, fieri debere, animadvertiſſe*, ſcil. dixit. Haud multo aliter idem Polybius pag. 407. lin. 14. & 18.

Cap. XV. 11. Διὰ τῆς χάριτος Κυρίε Ἰησῦ χριςῦ) *per gratiam Domini Jeſu Chriſti*, quæ is tantum valet apud Patrem ſuum, ut Deus omnibus velit dare ſalutem, qui ejus conſequendæ ſpem omnem in meritis gratioſiſſimi hujus Filii habent poſitam. Polybius pag. 1146. lin. 10. ὧν ἕνεκα δίκαιον ἔφασαν εἶναι τυχεῖν αὐτὰς τῆς ἐλευθερίας ὑπὸ Ῥωμαίων, ΔΙΑ ΤΗΣ ΡΟΔΙΩΝ ΧΑΡΙΤΟΣ. *Æquum igitur eſſe ut Solenſes gratia Rhodiorum nixi,*

*li-*

*rtatem a populo Rom. impetrarent.* Ita loquun-
legati Rhodiorum, qui quantum debuerint
itia apud Romanos pollere, ex ipſorum ora-
ne intelligitur, qua amicitiæ ſuæ erga Roma-
s fidem atque conſtantiam commemorant
g. 1144. ſub fin. *Nos igitur, P. C. qui maxima
tamina & pericula vobiſcum animo ſincero adiimus,
nunc quidem amicorum partes deſeruimus &c.*
nf. pag. 1143. lin. 5. Ideo vero cauſſam So-
ſium agebant Rhodii, quod uterque populus
gis oriundus eſſet, quodque ab ea germani-
e fraterna inter ipſos vigeret charitas pag.
46. init. Poſtulant ergo Rhodii, ut in ipſo-
n gratiam Romani amicis quoque ipſorum
itificentur. Simili ratione Deus nobis quo-
e ſalutem largitur in gratiam Domini Jeſu
riſti, cum quo fraterna nobis intercedit ne-
ſitudo. Ita etiam pag. 1245. *Regis Attali le-
i apud Achæos verba faciebant de reſtituendis Re-
honoribus*, καὶ παρακαλούντων ποιῆσαι τοῦτο ΔΙΑ
Σ ΑΤΤΑΛΟΥ ΧΑΡΙΤΟΣ, *rogabantque ut in At-
i gratiam hoc facerent.* Conf. Not. ad Rom.
15. Gerhardus, ad h. l. Per gratiam Chri-
, inquit, intelligitur gratia Dei parta per paſ-
nem & mortem Chriſti.

*Ibid.* v. 19. παρενοχλεῖν τοῖς) Polyb. pag.
lin. 28. ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς συνορούσης, οὐχ ὡς ἔτυ-
, ΠΑΡΗΝΩΧΛΟΥΝ τοῖς Καρχηδονίοις. *Verum
im de finitima ditione negotium Carthaginienſibus
leve faceſſerunt.* Arrian. Epict. lib. 1. cap. 9.
pag.

pag. 44. lin. 2. ubi judices ad Socratem ita dicunt: *Hac conditione te dimittemus, ſi ab hujuſmodi ſermonibus te abſtineas, quibus hactenus fuiſti uſus, μηδὲ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗΣ ἡμῶν τοῖς νέοις, μηδὲ τοῖς γέρουσι, neque obturbes noſtris adoleſcentibus, neque ſenibus.* Quod exemplum prorſus huc pertinet.

*Ibid.* v. 27. διὰ λόγου) Polyb. pag. 411. lin. 21. ἔτι καὶ νῦν συνελθόντες ΔΙΑ ΛΟΓΟΥ ποιῶνται τὴν διεξαγωγὴν, *vel nunc in publico illa communiter exponerent, & controverſiam colloquio dirimerent.* Pag. 292. lin. 14. a f. ΔΙΑ ΛΟΓΟΥ τι γνῶναι καὶ μαθεῖν, *ſermone aliquid ex aliis cognoſcere & diſcere.* Et pag. 348. lin. 22. ΔΙΑ ΛΟΓΩΝ τοὺς ἐνοικοῦντας εἰς φιλίαν προσεκαλεῖτο, *verbis incolas ad ſuam amicitiam pelliciebat.* Arrian. de exp. Alex. I, 25, 5. ΛΟΓΟΥΣ τέ τινας καὶ γράμματα παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου τούτῳ ἐκόμισε, *& mandata quadam & litteras ab hoc Alexandro attulerat.* Idem & voce γλώσσης utitur I, 25, 13. καὶ γράμματα μὲν οὐ κομίζει παρ' Ἀλεξάνδρου, τὰ δὲ ἀπὸ γλώσσης οἱ ἐντεταλμένα ἐξήγγειλε. *Ac nihil quidem ab Alexandro literarum adfert, ſed verbis mandata exponit.*

*Ibid.* v. 33. ποιήσαντες δὲ χρόνον) Ποιεῖν χρόνον pro *terere*, ſive *conſumere tempus*, & alicubi commorari, eſt phraſis pure Græca, utpote qua ipſe Polybius utitur lib 8. cap. 8. pag. 721. lin. 21. βουλόμενοι δὲ μὴ ΠΟΙΕΙΝ ἄπρακτον ΤΟΝ ΧΡΟΝΟΝ ἐν ᾧ προσεδρεύουσι ταῖς Συρακούσαις. *Et ne ſine ali-*

quo

*ro fructu tempus omne, quo Syracuſas obſidebant,* *rerent.* Licet enim libros illos a ſexto usque d decimum ſeptimum non integros, ſed excerta tantum habeamus: qui tamen ea confecit L. Brutus, ſeu quis alius, non ſuis, ſed Polybii erbis uſum credo; aut ſi maxime ſuis interdum ſus ſit, tamen M. Brutus certe inter recentiores riptores referri non poteſt. Neque quia hic πραχτον additur, propterea Lucæ phraſin a Po-biana differre puto. Quare equidem vehe-enter miror, *Iſaacum Caſaubonum*, qui tantum peræ curæque in Polybio poſuit, quantum vix uisquam in ullo ſcriptore, quique non modo um accurate in Latinum ſermonem tranſtulit, ed etiam commentarium in eum ſcribere eſt agreſſus, quem quidem ſi perfeciſſet, [atque utiam perfeciſſet!] ex paucis illis, quæ abſolvit, aliis apparet opus futurum fuiſſe immenſi labos, doctrinæque infinitæ; illum, inquam, Caubonum in notis ad h. l. Actorum ita ſcribere: *οιεῖν, pro διατρίβειν, & alicubi commorari, ut ſolens eſt & inauditum Græcis diſertioribus loquendi nus, ita apud recentiores ſcriptores, quorum oratio ιστινίζει ſæpe magis quam ἑλληνίζει, paſſim occurrit.* fert deinde loca N. T. Act. XVIII, 23. XX. 3. Cor. XI, 25. Jac. IV, 13. additq́: *Apud Euſebium item & alios ejus ſeculi ſcriptores paſſim, ut dixi, occurrit hoc loquendi genus.* Allegat quoque Suiam & antiquam inſcriptionem Latinam, tanemque notam iſtam ſic concludit: *Porro ſic ſæ- loquuntur Romani Juriſconſulti: ut non dubium ſit,*

*Græ-*

*Græcos hac in phraſi Latinos eſſe imitatos.* Sed ex ipſo quoque Demoſthene in Lexicis affertur idem loquendi genus χρόνον ποιεῖν pro *morari, tardare*, qui ſane immunis eſt ab omni Latiniſmi ſuſpicione; ſi cui forte vel Polybius, diu cum Romanis verſatus, vel M. Brutus, ipſe Romanus, aliquid hujusmodi ob latini ſermonis conſuetudinem admiſiſſe videantur. Diſcamus ergo, (quod etſi aliquoties jam dictum eſt, dicendum tamen eſt ſæpius,) hoc quoque exemplo moniti cavere, ne temere vel negemus phraſin aliquam eſſe græcam, vel negantibus credamus. Ne ipſis quidem Græcis Grammaticis, licet de ſua lingua judicium ferentibus, hac in parte ſemper fides habenda eſt. Ita phraſin κρούειν τὴν θύραν quidam ex ipſis Græcis negarunt græcam eſſe, cum tamen in Xenophonte, puriſſimo ſcriptore, exſtet, uti ex eo annotatum eſt ad Matth. VII. 7.

*Ibid.* v. 36. ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς - - πῶς ἔχουσι) Polyb. pag. 1330. lin. 20. *legatos miſerunt*, τοὺς ΕΠΙΣΚΕΨΟΜΕΝΟΥΣ ΠΩΣ ΕΧΕΙ τὰ κατὰ τοὺς προειρημένους βασιλεῖς, *ad inviſendum quo loco Regum illorum res eſſent.* Item pag. 1301. lin. 11. & pag. 1303. lin. 14. Quod vero *Grotius* ait Hebraicam locutionem eſſe, pro: ἐπισκεψώμεθα πῶς ἔχουσιν οἱ ἀδελφοὶ, refellitur exemplo Demoſth. ad epiſt. Phil. ὥστε πολλοὺς τῶν Μακεδόνων ἐκ τούτων ἄν τις ἴδοι, πῶς διάκεινται πρὸς τὸ Φίλιππον, pro: πῶς πολλοὶ διάκεινται. Ἀντί-

πτώσις eſt Græcis uſitatiſſima, de qua vide *Er. Schmid.* ad Act. XVI. 1. Sic Arrian. de exped. Alex. 3, 1, 3. τὴν ἐν Ἰσσῷ μάχην ὅπως συνέβη πεπυσμένος, pro: ὅπως ἡ μάχη συνέβη. Et Matth. VI. 28.

Cap. XVI 1. πατρὸς δὲ Ἕλληνος.] Fuit ergo Timotheus μιξέλλην. Ita enim vocabantur, qui altero tantum parente Græci erant; quemadmodum apud Romanos Hybridæ appellabantur, qui diverſæ nationis parentes habeant. Polyb. pag. 95. lin. 12. οὐκ ὀλίγοι δὲ μιξέλληνες, *non pauci inerant ibridæ Græci.*

*Ibid.* v. 3. ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν.) Pro, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Rectius *Piſcator* trajectionem Græcam eſſe ſtatuit, quam *Grotius* conſtructionem hebraizantem. Ita enim Scriptor puriſſimus, & ſine dubio hebrææ linguæ prorſus ignarus Arrianus, & quidem ſæpius. Ut 1, 26, 8. ἠγγέλθη αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν, ΤΟΥΣ ΑΣΠΕΝΔΙΟΥΣ, ΟΤΙ οὐδὲν τῶν συγκειμένων πρᾶξαι ἐθέλουσιν. *Nunciatum ei eſt in itinere, Aſpendios nihil eorum quæ pacta eſſent præſtare velle.* Et 2, 5, 8, & 7, 13, 9. & 7, 15, 7. Et Indic. 13, 8. ἀγγέλλουσι ΤΟΥΣ ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ, ΟΤΙ τῷ ἕρκει ἔχονται. *Elephantos ſepto incluſos eſſe nunciant.* Interdum tamen ὅτι ante ſe habet nominativum. Ut 3, 10, 2. Παρμενίων δὲ λέγουσιν ὅτι ἀφικόμενος παρῄνει. *Sunt qui dicant, Parmenionem veniſſe & ſuaſiſſe.* Quæ omnia collegit

Gro-

*Gronovius* ad Arrian. 3, 1, 3. Conf. Not. ad Joh. VIII. 54.

*Ibid.* v. 9. Διαβὰς) *trajice.* Polyb. pag. 569. lin. ἐκ τῆς Ἑλλάδος ΔΙΑΒΕΒΗΚΟΤΕΣ, *qui e Græcia illuc trajecerunt.*

*Ibid.* v. 12. πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις] Polyb. lib. 2. cap. 16. pag. 145. lin. 5. μέχρι πόλεως Πίσσης, ἣ ΠΡΩΤΗ κεῖται ΤΗΣ ΤΥΡΡΗΝΙΑΣ ὡς πρὸς τὰς δυσμάς. *Piſam usque, primam Etruriæ urbem, occidentem verſus.* Et lib. 5. cap. 80. pag. 589. lin. 15. ἣ κεῖται μετὰ Ῥινοκόρουρα, ΠΡΩΤΗ τῶν κατὰ Κοίλην Συρίαν πόλεων ὡς πρὸς τὴν Αἴγυπτον. *Hæc urbs Cœlen Syriam ex Ægypto petenti, poſt Rhinocorura occurrit prima omnium e Syriacis.* Cæterum de hoc loco videatur *Caſaubonus* in Notis ad N. T.

*Ibid.* v. 14. προσέχειν τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου) Προσέχειν h. l. eſt *fidem habere, aſſentiri, obtemperare,* uti & ſupra VIII. 6. Ita Polyb. pag. 1471. lin. 4. ὁ δὲ οὐ ΠΡΟΣΕΙΧΕ ΤΟΙΣ ΛΕΓΟΜΕΝΟΙΣ. *Ille vero cuncta quæ dicerentur parvi faciebat.* Pag. 1479. lin. 26. *Philo etiam tum advenit benignas Achæis conditiones ferens.* οἱ δὲ συνεδρεύσαντες ΤΟΙΣ μὲν ΥΠΟ ΤΟΥ ΦΙΛΩΝΟΣ ΛΕΓΟΜΕΝΟΙΣ οὐ ΠΡΟΣΕΙΧΟΝ. *Sed Senatores nihil Philonis ſermonibus commovebantur.* Et Pag. 53. lin. 12. a f. ΟΥΔΕΝΙ ΠΡΟΣΕΧΟΝΤΕΣ ΤΩΝ ΛΕΓΟΜΕΝΩΝ, ἔλαθον ἔξω πελάγιοι. *Spretis hiſce monitis, in altum*

im-

*imprudenter ſunt provecti.* Et pag. 63. lin. 3. ὐχ ὅιον ΠΡΟΣΕΙΧΟΝ αὐτοῖς· ἀλλ᾽ ἁπλῶς ὐδ᾽ ἀκύειν ἤξιυν. *Ne auribus quidem admittere eorum ſermones voluerunt: nedum ut ipſis conſentirent.* Et pag. 354. lin. penult. καὶ λοιπὸν ἤδη Φαβίῳ ΠΡΟΣΕΙΧΟΝ τὸν νῦν, καὶ τοῖς ὑπὸ τύτυ παραγγελλομένοις. *Fabioque deinceps dicto obtemperantes, imperiis illius paruere.* Eodem ſenſu etiam Chryſoſtomus loquitur in Johannem cap. 3. pag. 185. D. *Et teſtimonium ejus nemo accipit. Atqui & diſcipulos habebat,* καὶ πολλοὶ ΠΡΟΣΕΙΧΟΝ ΤΟΙΣ ΛΕΓΟΜΕΝΟΙΣ, *& multi aſſentiebantur dictis ejus. Quomodo ergo dicit: nemo accipit?*

*Ibid.* v. 22. περιῤῥήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια] Polyb. pag. 1001. lin. 12. *Qui audierant, alii differre hominem convitiis; alii protrudere. Conanti ſe defendere,* ταχέως οἱ μὲν τὴν χλαμύδα ΠΕΡΙΕΡΡΗΞΑΝ, *ab aliis laceratur chlamys.* Arrian. de exp. Alex. 7, 24, 5. ΠΕΡΙΡΡΗΞΑΜΕΝΟΥΣ δὲ τύπτεσθαι τάτε ςήθη καὶ τὰ πρόσωπα, ὡς ἐπὶ μεγάλῳ κακῷ. *Laceratis veſtibus pectora faciemque contudiſſe, magnum aliquod malum ominatos.* Plura hujusmodi loca collegit *Grotius.*

Cap. XVII, 5. ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον.] *producere ad populum*, ut in concione eos accuſarent. Arrian. de exped. 3, 26, 2. ΕΙΣΑΧΘΗΝΑΙ ΕΣ Μακεδόνας Φιλώταν, καὶ κατηγορῆσαι μὲν αὐτῦ ἰσχυρῶς Ἀλέξανδρον. *Philotam ad Macedonas adductum* (ſive in concionem eorum productum,)

*graviterque in concione ab Alexandro accuſatum fuiſſe.* Conf. Act. XIX. 30. & Arrian, 4, 14, 3.

*Ibid.* v. 9. λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος] Puto verum eſſe *Budæi*, *Grotii*, aliorumque expoſitionem: *Jaſonem hunc & amicos ejus ſatis dediſſe judicio ſiſti Paulum, ſi opus eſſet; quod non evenit.* Τῷ λαβεῖν τὸ ἱκανὸν, ex adverſo reſpondet τὸ ποιεῖν τὸ ἱκανὸν apud Polybium pag. 1325. lin. 1. ἐὰν τὸ ἱκανὸν ποιῇ τῇ συγκλήτῳ κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐξουσίαν. *Si idonea ratione caverit, ſe in ipſius poteſtate futurum, ſicut eſſet olim.* Atque cum hanc phraſin non repererim, placet ſimilem annotare, necubi noſtra merito deſideretur induſtria, nempe τὸ δίκαιον λαβεῖν παρά τινος, eſt, *judicio cum aliquo contendere, eumque ob illatas injurias in jus vocare*, pag. 1325. lin. 4. a f. ἐβούλοντο τὸ δίκαιον ἐκεῖ λαβεῖν παρὰ τῶν Ἀθηναίων, *volebant ibi ex æquo agere cum Athenienſibus.*

*Ibid.* v. 11. μετὰ πάσης προθυμίας] Polyb. pag. 447. lin. 18. Φιλανθρώπως δὲ αὐτοὺς καὶ ΜΕΤΑ ΠΑΣΗΣ ΠΡΟΘΥΜΙΑΣ ὑποδεξαμένων. *Ab his humaniter & ſingulari alacritate ſuſcepti.* Item pag. 701. lin. ult.

*Ibid.* v. 14. πορεύεσθαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν] *ut iret ad mare.* Alterutrum ſufficeret, vel ὡς, vel ἐπί. Qui pleonaſmus licet jam ex Xenophonte ſit oſtenſus, tamen ut pluribus exemplis ſit teſtatior, quædam addere liceat. Po-

yb. pag. 30. lin. 7. *ſimulac inſtructa claſſis foret*, ..ειν ΩΣ ΕΠΙ τὸν πορθμὸν, *ad fretum navigarent*. ;. 59. lin. 7. a f. ἔπλεον οἱ ϛρατηγοὶ διακοσίαις ..σὶν ΩΣ ΕΠΙ τῆς Σικελίας, *claſſe navium CC in Si-am COSS. proficiſcuntur*. Pag. 77. lin. 17. a f. ..εῖτο τὸν πλοῦν ΩΣ ΕΠΙ τὸ Λιλύβαιον, *navigatio-i verſus Lilybaeum inſtituit*. Pag. 744. lin. 19. ἦγον ΩΣ ΕΠΙ τὴν ἀγορὰν, *recta fori regionem ..nt*. Merito ergo notat Clariſſ. *Lamb. Bos* gas interpretes, quod verterint *proficiſci tan-im ad mare*. Sed ut falſum hoc eſſe, recte lit: ita nihilominus verum harum particula-n uſum vereor ut ipſe ſit ſatis aſſecutus. Ait im notare ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν, *usque ad mare*; nque in rem allegat etiam quædam Polybii a, ut lib. 4. pag. 388. Καὶ προῆγον ΩΣ ΕΠΙ τὴν ..ίων. Quod ipſe vertit: *Et proceſſerunt usque Eleorum terram*. Sed rectius omnino Caſau-nus: *verſus Eleorum fines caſtra movent*. Sicque cœteris locis omnibus. Verum quia inter-m haud multum intereſt, ſive *verſus*, ſive *usque* exponas: afferam quædam loca, in quibus ἐπὶ nullo modo *usque ad* interpretari licet. rianus de exped. Alex. 1, 2, 1. ἀπέχει δὲ ὗτος ὁ τῦ Ἴϛρυ, ΩΣ ΕΠΙ τὸν Αἷμον ἰόντι, ϛαθμοὺς τρεῖς. *lat id flumen ab Iſtro, ſi quis Æmum petat*, (ſive num verſus proficiſcenti,) *itinere tridui*. Et 1, 6. παρήμειψε τὸ Πάγγαιον ὄρος τὴν ΩΣ ΕΠ᾽ Ἄβδηρα. *Pangæum montem præteriit via, qua Ab-ram tendit*. Et 6, 15, 11. *Prius in Muſicani fines ..pit*, πρὶν πυθέσθαι Μυσικανὸν ὅτι ὥρμηται ΩΣ

ΕΠ' αὐτὸν Ἀλέξανδρος, *quam is quicquam de Alexandri expeditione audiſſet.* Et 2, 19, 5. Ἔπειτα ἄνεμον τηρήσαντες ΩΣ ΕΠΙ τὸ χῶμα ἐπιφέροντα. *Deinde obſervato vento qui aggerem verſus ſpiraret.* Et 3, 13, 2. ἦγε δὲ ΩΣ ΕΠΙ τὸ δεξιὸν τὸ αὑτοῦ Ἀλέξανδρος μᾶλλον. *Alexander magis verſus dextrum ſuum cornu aciem ducit.* Et pro ἐπὶ θάλασσαν 3, 19, 10. paulo poſt dicit ὡς ἐπὶ θάλασσαν n. 12. *Theſſalos equites remiſit ἐπὶ θάλασσαν. Epocillum vero juſſit eos deducere ὡς ἐπὶ θάλασσαν.* Et 4, 19, 5. Neque tamen hoc vult Lucas iſtis particulis, quaſi Paulus tantum verſus mare ierit, ſed quod omnino etiam ad mare pervenerit. Sic Arrian. 3, 1, 6. *Ex Memphi deinde* κατέπλει κατὰ τὸν ποταμὸν ΩΣ ΕΠΙ θάλασσαν, *ſecundo flumine ad mare devectus eſt.* & 6, 1, 1. & 3, 7, 8. ᾔει σπουδῇ ΩΣ ΕΠΙ τὸν Τίγρητα· ὡς δὲ ἀφίκετο. *Confeſtim ad Tigrim contendit. Quo poſtquam venit.* 3, 18, 15. *Contendit* ΩΣ ΕΠΙ τὸν ποταμὸν, *ad flumen, & reperit jam pontem in eo factum.* Item 3, 28, 1. 3, 29, 4. 4, 7, 3. & aliis locis innumeris. Vix enim apud ullum Scriptorem ſæpius, quam apud Arrianum hæc reperiri puto. Quanquam nec Polybio infrequens hic pleonasmus; unde *Jac. Gronovius* in notis ad eum Scriptorem pag. 400. ὡς ἐπὶ, inquit, in hoc auctore utramque paginam replet, quorum ſi utrumque Latine velis reddere, ſententiam turbes. Ut pag. 1052. lin. 8. a f. pag. 1053. lin. penult. pag. 1061. lin. 15. & lin. penult. & pag. 1161. lin. 6. & 17.

*Ibid.*

*Ibid.* v. 15. οἱ δὲ καθιςῶντες τὸν Παῦλον,] *Qui deducebant Paulum*, die ihn wegbrachten. Καθιςάω eſt *aliquo perduco & pervebo.* Arrian. Hiſt. Ind. 27, 1. *Hinc ſcribit Nearchus ducem navigationis, Hydracem nomine, Gadruſium, una cum ipſis navigaſſe: pollicitumque eſſe,* ΚΑΤΑΣΤΗΣΕΙΝ αὐτὰς μέχρι Καρμανίης, *ſe illos in Carmaniam delaturum.* Item 36, 4. *Alexander ita Nearchum alloquitur: Ego te, Nearche, nulla poſthac pericula adire volo. Sed alius poſthac erit claſſi præfectus,* ὅςις ΚΑΤΑΣΤΗΣΑΙ αὐτὸ ἐς Σῦσα, *donec eam perducat in Suſa. Nearchus reſpondens, ſi qua in re, inquit, mihi gratificari volueris, hoc ne feceris: quin potius me univerſo exercitui præfectum eſſe patiare,* ἔστε σοι σώας ΚΑΤΑΣΤΗΣΩ ἐς Σῦσα τὰς νέας, *donec tibi naves ſalvas in Suſa perduxerim.* Polyb. pag. 1157. lin. 8. a f. Καὶ τὰ χρήματα ΚΑΘΙΣΤΑΤΩΣΑΝ εἰν Ῥώμῃ. *Eaque pecunia ut Romam tuto curetur, ipſi providento.* Et pag. 1158. lin. 4. καὶ τὰ ὅμηρα ΚΑΘΙΣΤΑΤΩΣΑΝ εἰς Ῥώμην. *Obſides Romam transportandos ipſi curanto.*

*Ibid.* v. 21. ἐπιδημοῦντες ξένοι] Polyb. pag. 1402. lin. 7. a f. ΞΕΝΟΙ τῶν ἀπὸ τῆς Βοιωτίας εἰς τὴν Λακεδαίμονα ΠΑΡΕΠΙΔΗΜΗΣΑΝΤΕΣ, *peregrini ex Bœotio Lacedæmonem profecti.* Παρεπιδημεῖν eſt alicubi aliquo tempore verſari.

*Ibid.* v. 26. ὁρίσας προστετ. καιρὸς) Polyb. pag. 992. lin. 21. νῦν δὲ καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὸν ΚΑΙΡΟΝ ΩΡΙΚΕΝ. *Nunc vero & diem & horam deſignavit.*

*vit, quæ ſit diadema aſſumturus.* It. pag. 767. lin. 10. a f. pag. 770. lin. 7. Hic vero *καιρὸς τοῦ βίου* intelligi, facile aſſentior *Priceo*; quod autem idem ex Arriano 1, 12. in Epictetum hæc citat, *ἐκεῖνος* [*ζεὺς*] *τὴν γένεσίν σου ὥρισε καὶ διέταξεν*, non ſatis conſideravit verba Arriani, quæ ita ſe habent pag. 59. lin. 20. *ἀγανακτήσεις δὲ καὶ δυσχερανεῖς τοῖς ὑπὸ τοῦ Διὸς διατεταγμένοις, ἃ ἐκεῖνος μετὰ τῶν μοιρῶν παρουσῶν καὶ ἐπικλωθουσῶν σου τὴν γένεσιν, ὥρισε καὶ διέταξεν; Indignaberis & moleſte feres ea quæ a Jove ſunt conſtituta, quæ ipſe cum Parcis præſentibus ac volventibus nativitatem tuam*, (i. e. vitæ tuæ certum ſpatium definientibus) *determinavit & conſtituit*? Verba *ὥρισε καὶ διέταξε* pendent ab articulo *ἃ*, *γένεσιν* autem refertur ad *ἐπικλωθουσῶν*, non vero ad *ὥρισε καὶ διέταξεν*, uti opinatus eſt *Pricæus*.

*Ibid.* *ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν.*) Arrian. Epict. lib. 1. cap. 9. pag. 42. ſub fin. *ἄνθρωποι, ἐκδέξασθε τὸν θεὸν, ὅταν ἐκεῖνος σημήνῃ καὶ ἀπολύσῃ ὑμᾶς ταύτης τῆς ὑπηρεσίας, τότ' ἀπολύεσθε πρὸς αὐτόν· ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος ἀνάσχεσθε* ΕΝΟΙΚΟΥΝΤΕΣ *ταύτην τὴν χώραν, εἰς ἣν ἐκεῖνος ὑμᾶς ἔταξεν· ὀλίγος ἄρα χρόνος οὗτος ὁ τῆς* ΟΙΚΗΣΕΩΣ, *καὶ ῥᾴδιος τοῖς οὕτω διακειμένοις. Homines, exſpectate Deum; cum ille ſignificarit & dimiſerit vos ab hoc miniſterio, tunc diſcedite ad ipſum. In præſentia vero patientes eſtote, incolentes hunc locum, in quem ille vos conſtituit. Breve ſane tempus eſt hujus habitationis, & facile iis qui ſic animo ſunt affecti.*

*Ibid.*

*Ibid*. v. 28. *κινέμεθα*] Ulyſſis & Socratis d Deum hæc vox refertur ab Epictteto: ὅτι ἐδὲ ·ε λήθω ΚΙΝΟΥΜΕΝΟΣ, *Haud te latebo, etiam uando me commoveo*, lib. 1. cap. 12. pag. 55. lin. 4. f.

*Ibid*. Τῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.) De hac co- natione hominum cum Deo multa præclare diſ- erit Epictetus, ex quibus nonnulla afferemus. ib. 1. cap. 9. init. Εἰ ταῦτά ἐστιν ἀληθῆ τὰ περὶ τ ΥΓΓΕΝΕΙΑΣ τῦ θεῦ καὶ ἀνθρώπε λεγόμενα ὑπὸ ῶν φιλοσόφων, τί ἄλλο ἀπολείπεται τοῖς ἀνθρώ- ποις, ἢ τὸ τῦ Σωκράτες, μηδέποτε πρὸς τὸν πυθόμε- ον ποδαπός ἐστι, εἰπεῖν ὅτι Ἀθηναῖος ἢ Κορίνθιος, ἀλλ᾽ ὅτι κόσμιος; *Si vera hæc ſunt, quæ de cogna- ione Dei & hominum diſputantur a philoſophis: quid liud relinquitur hominibus, quam id quod Socrates ixit, ut nimirum interroganti, unde ſint oriundi, ne- uaquam ſe Corinthios aut Athenienſes, ſed mundanos ſe reſpondeant?* Et paulo poſt: Διατί μὴ εἴπῃ τις ὑτὸν κόσμιον; διατί μὴ ὑὸν τῦ θεῦ; διατί δὲ φο- ηθήσεται τι τῶν γινομένων ἐν ἀνθρώποις; ἀλλὰ ρὸς μὲν τὸν Καίσαρα ἡ συγγένεια, ἢ ἄλλον τινὰ ῶν μέγα δυναμένων ἐν ῥώμῃ, ἱκανὴ παρέχειν ἐν ἀσφαλείᾳ διάγοντας, καὶ ἀκαταφρονήτως, καὶ δεδοικότας μηδ᾽ ὁτιῦν. τὸ δὲ τὸν θεὸν ποιητὴν ἔχειν ὶ πατέρα, καὶ κηδεμόνα, ἐκέτι ἡμᾶς ἐξαιρήσεται υπῶν καὶ φόβων; *Quidni dicat quis ſe mundanum? Quidni filium Dei? Cur vero timeat quidquam re- um humanarum? An cognatio cum Cæſare, aut cum lio quopiam potentiorum Romæ, poteſt efficere ut ſe-*

*ſecure vivant; neque contemnantur, neque quidquam timeant: quod vero Deum habeamus conditorem, & patrem, & curatorem, id non liberabit nos a triſtitia & metu?* Paulo inferius eodem capite: πῶς Σωκράτης εἶχε πρὸς ταῦτα; πῶς δὲ ἄλλως, ἢ ὡς ἔδει τὸν πεπεισμένον, ὅτι ἐςὶ τῶν θεῶν ΣΥΓΓΕΝΗΣ; *Quomodo Socrates ſe in his gerebat? Num aliter, quam ut oportebat eum, cui perſuaſum eſſet, ſe eſſe Deorum cognatum?* Et cap. 14. pag. 62. lin. penult. αἱ ψυχαὶ μὲν ὅτως εἰσὶν ἐνδεδεμέναι καὶ συναφεῖς τῷ θεῷ, ἅτε αὐτȣ̃ μόρια ὄσαι, καὶ ἀποσπάσματα. ȣ̓ παντὸς δ' αὐτῶν ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ, ἅτε οἰκείȣ καὶ συμφυȣ̃ς, ὁ θεὸς αἰσθάνεται; *Animæ quidem ita ſunt colligatæ & copulatæ Deo, ut quæ ſint partes ejus, ex ipſo decerptæ. Non ergo omnem illarum motum, tanquam affinem & cognatum Deus ſentiat?* Et lib. 2. cap. 8. pag. 157. σὺ ἀπόσπασμα εἶ τȣ̃ θεȣ̃· ἔχεις τι ἐν σεαυτῷ μέρος ἐκείνȣ. Τί ȣ̃ν ἀγνοεῖς σȣ τὴν ΕΥΓΕΝΕΙΑΝ; τί ȣ̓κ οἶδας πόθεν ἐλήλυθας; *Tu decerptus es ex Deo, habes in te partem quandam illius. Cur ergo ignoras nobilitatem tuam? Cur non noſti unde veneris?* Ex qua divina cognatione Epictetus ibidem prorſus aurea vitæ præcepta deducit, quæ ad 1. Cor. III. 16. rectius annotabuntur. Sed quatenus hæc vera ſint, ex ſaniore Theologia diſcendum eſt.

*Ibid.* v. 31. πίςιν παρασχὼν πᾶσιν) *probationemque exhibuit omnibus*, & argumento quodam demonſtravit, *fidemque fecit* Deus, hat allen einen Beweiß dargegeben / hunc à ſe deſtinatum

eſſe

mundi judicem, eo quod ipſum a mortuis
itarit. Nam πίϛιν παρέχειν Græce dici pro
*irmare, probare, fidem facere*, mox exemplis
larabimus, quibus deſtituti, alii aliter hæc
rpretantur. Glaſſius Rhet. ſacr. pag. 25.
ιν hoc loco accipit pro *fidei accendendæ orga-*
*h. e. verbo ſalvifico, quo fidem Deus operatur in*
*, qui non reluctantur*; alii *facultatem credendi*
iificare volunt, inter quos & *Job. Tob. Major*
Annotatis ad Acta Apoſt. ita ſcribit pag. 235.
*lidit inſuper medium fidei ſalvificæ*, πίϛιν παρέχ-
ι πᾶσιν v. 31. *facultatem credendi omnibus pro-*
*:ue offerens, & quantum in ſe eſt, conferens,*
*m ſenſum indoles vocum nativa gignit.* Sed
e nativa vocum indoles ſit, non aliunde,
nium conſenſu, judicari poteſt, quam ex
mmuni cujusque linguæ uſu. Nam ſi hic
bum verbo quampreſſiſſime reddere veli-
s, foret πίϛιν παρεχὼν πᾶσιν, *fidem exhi-*
*omnibus*, quod quidem idem eſſet ac *fideli-*
*m præſtans*, uti patet ex verbis Darii apud
tium 5, 12, 11. *Ite, & conſulite vobis, ad ulti-*
*m regi veſtro, ut decebat, fide exhibita.* Vel ſi
is, *fidem præbens omnibus*, quod eſt in ver-
ne vulgata, idem ille, quem dixi, ſenſus
. Ita enim Corn. Nep. Attic. cap. 4. n. 4.
*roni in omnibus ejus periculis ſingularem fidem*
*uit.* Quanquam omnino πίϛιν παρέχεσθαι
quoque ſignificat in paſſiva voce, apud Po-
pag. 846. lin. 8. a f. ὁμοίως δὲ καὶ τὰς χρείας
τὴν ὅλην ΠΙΣΤΙΝ ἐνεφάνιζον ἣν ἐτύγχανον ἐκεί-

νοις ΠΑΡΕΣΧΗΜΕΝΟΙ. *Multa idem ſubjecit, quanto eis fuiſſet uſui, quam in omnibus fidem eis præſtitiſſet.* Sed nihil iſta ſignificatio ad hunc locum. Videndum ergo, num eo, quo dixi, ſenſu phraſin hanc Græci uſurpent. Quod niſi conſtet, incerta vagetur neceſſe eſt omnis de hoc loco diſputatio. Chryſoſtomus & Theophylactus hoc loquendi genus, ut multa alia, non exponunt; credo propterea, quod nemini Græcorum id eſſet ignotum, aut obſcurum, ſed in communi ſermone verſaretur. Nam non raro Græcos eo uſos, exempla declarant. Ita Polybius lib. 4. cap. 33. pag. 419. lin. 17. a f. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ χωρὶς τῶν πάλαι τὰ τελευταῖα γεγονότα μετὰ τὸν Μεγάλης πόλεως καὶ Μεσσήνης συνοικισμὸν, ἱκανὴν ἂν ΠΑΡΑΣΧΗ ΠΙΣΤΙΝ τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις. *Sed ut taceamus hæc antiqua, noviſſima quæ contigerunt poſt Megapoleos & Meſſenæ inſtaurationem, ſatis quod dicebamus confirmant.* Item lib. 2. cap. 52. pag. 192. lin. 8. *Acrocorintho tradito, & veterem offenſam erga domum regiam obliteravit,* ἱκανὴν δὲ ΠΙΣΤΙΝ ΠΑΡΕΣΧΕΤΟ τῆς πρὸς τὰ μέλλοντα κοινωνίας, *& futuræ inpoſterum ſocietatis fidem abunde fecit.* Et lib. 2. cap. 58. pag. 200. lin 18. οἱ δ', ἵνα Κλεομένει καὶ Λακεδαιμονίοις ἱκανὴν ΠΑΡΑΣΧΩΝΤΑΙ ΠΙΣΤΙΝ πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν ἐπιβολὴν κλ. *Verum iſti, quo fidem Cleomeni & Lacedæmoniis facerent prompti animi ſui ad ea quæ parabant, jure gentium violato, maximum hoc nefas ultro patrarunt.* Et Euſeb. Hiſt. Eccl. lib. 5. cap. 3. pag. 168. A. Πλεῖσται γὰρ οὖν καὶ ἄλλαι παραδοξοποιΐαι τοῦ θείου χαρίσματος

εἰσέτι

εἰσέτι τότε κατὰ διαφόρους ἐκκλησίας ἐκτελούμεναι, ΠΙΣΤΙΝ παρὰ πολλοῖς τοῦ κἀκείνους προφητεύειν ΠΑΡΕΙΧΟΝ. *Multa quippe divina gratia miracula in pluribus Eccleſiis etiam tum fieri ſolita, fidem plurimis faciebant, eos quoque prophetare.* Plutarchus in Sympoſio ſeptem ſap. πάντων δὲ ΠΙΣΤΙΝ ἔργον ΠΑΡΑΣΧΕΙΝ. *Omnium autem fidem rem ipſam facere.* In quibus exemplis πίστις eſt id quod fidem facit, ſive probatio & demonſtratio & fide dignum argumentum. Diſerte enim Ariſtoteles Rhet. lib. 1. cap. 1. v. 27. ἡ πίστις ἀπόδειξίς τις, τότε γὰρ πιστεύομεν μάλιστα, ὅταν ἀποδεδεῖχθαι ὑπολάβωμεν· ἔστι δὲ ἀπόδειξις ῥητορικὴ, ἐνθύμημα. καὶ ἔστι τοῦτο, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, κυριώτατον τῶν πίστεων· τὸ δὲ ἐνθύμημα, συλλογισμός τις. *Probatio eſt demonſtratio quædam, tunc enim maxime credimus, cum rem demonſtratam eſſe arbitramur; oratoria autem demonſtratio eſt enthymema; eaque, ut ſimpliciter dicam, probationum omnium potiſſima eſt; enthymema autem ſyllogismus quidam.* Quintil. lib. 5. cap. 10. pag. 289. *Ea natura eſt omnium argumentorum, ut per ea quæ certa ſunt, fidem dubiis afferant. Hæc omnia generaliter* ΠΙΣΤΕΙΣ *appellant: quod etſi propria interpretatione dicere fidem poſſumus, apertius tamen probationem interpretabimur.* Eodemque plane ſenſu Polybius pag. 1373. lin. 17. δῆλον δὲ τοῦτο ποιήσειν ἐπηγγειλάμεθα διὰ τῶν ἑξῆς ῥηθησομένων, εἰς τοῦτον ὑπερθέμενοι τὸν καιρὸν τὴν ΠΙΣΤΙΝ τῆς στερηθείσης ἀποφάσεως. *Atque id nos poſtea oſtenſuros eſſe tum polliciti, hunc in locum ſermonis illius demonſtrationem diſtulimus.* Joſephus

pro

pro πίστιν παρέχειν dicit πιστεύειν παρέχειν, lib. 6. antiq. de Davide, oſtenſa lacinia veſtis, quam Sauli in ſpelunca abſciderat, innocentiam ſuam demonſtrante pag. 199. lin. 5. a f. ἐπιδείξας δὲ τὸ ῥάκος ἰδεῖν, ΠΙΣΤΕΥΕΙΝ ΠΑΡΕΙΧΕΝ. *Simulque pannum protulit, qui verbis fidem aſtrueret.* Neque ſolum cum verbo παρέχειν, ſed etiam cum aliis conjungitur in eâdem ſignificatione, ut πίστιν παριστάναι, συνιστάναι, ἐγκαταλείπειν, φέρειν, παρασκευάζειν, ποιεῖν, ἐμποιεῖν. Polyb. pag. 429. lin. 16. ὅπερ οἱ πρὸ ἡμῶν πεποιήκασι περὶ τῶν πλείστων, ἀπίστους ἀμφισβητουμένων ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΟΙ βεβαιωτὰς κατὰ τὸν Ἡράκλειτον. πειρατέον δὲ δι᾽ αὐτῆς τῆς ἱστορίας, ἱκανὴν ΠΑΡΙΣΤΑΝΑΙ ΠΙΣΤΙΝ τοῖς ἀκούουσι. *Quod de pleriſque priores nobis fecerunt: qui rerum controverſarum auctores parum locupletes, ut ajebat Heraclitus, laudabant. quin potius conandum eſt nobis, ut ipſa per ſe noſtra narratio fidem audientibus faciat.* Pag. 693. lin. 5. a f. *Sed enim manere humanas res omnes interitum ac mutationem, ne admonendi quidem ſumus.* ἱκανὴ γὰρ ἡ τῆς φύσεως ἀνάγκη ΠΑΡΑΣΤΗΣΑΙ τὴν τοιαύτην ΠΙΣΤΙΝ. *Ipſa namque naturæ neceſſitas ad firmandam huic rei fidem abunde ſufficit.* Joſeph. antiq. lib. 6. pag. 195. D. lin. 3. de Davide, ſimulatione inſaniæ ſalutem quærente: *furorem ac rabiem ſimulat, ita ut ore ſpumam emitteret,* καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὅσα ΣΥΝΙΣΤΗΣΙ μανίας ΠΙΣΤΙΝ παρὰ τῶν Γιττῶν βασιλεῖ γενήσεσθαι τῆς νόσου, *& alia ſigna inſaniæ præ ſe ferret, quibus morbo fidem apud Gittenſium regem aſtrueret.* Polyb. pag. 877. lin. 3. a f. *Ex eo fiebat, ut quoties*

quid diceret, licet pauca verba proferret, quæque lerentur aliud agenti excidiſſe, μεγάλην ΕΓΚΑΤΕΙΠΕ ΠΙΣΤΙΝ τοῖς ἀκούουσι, maxime tamen illi apud idientes fides conſtaret. Pag. 1358. lin. 18. a f. καὶ των ΠΙΣΤΙΝ ΕΦΕΡΕΝ. Ἔφη γὰρ Εὐαγόραν κ. τ. λ. us vero certum argumentum eſſe dicebat, quod Evaras &c. Pag. 1464. lin. 14. a f. μάλιστα δὲ βουλόμενος ΠΙΣΤΙΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΕΙΝ τοῖς μέλλουσι γεσθαι ἐν ταῖς ἑξῆς βίβλοις περὶ αὐτοῦ. Eoque potiſſimum conſilio, ut iis quæ de illo viro deinceps ſum cturus, fidem præmunirem. Ariſtot Rhet. lib. 1. ip. 2. v. 21. Πάντες δὲ τὰς ΠΙΣΤΕΙΣ ΠΟΙΟΥΝΑΙ διὰ τοῦ δεικνύναι, ἢ παραδείγματα λέγοντες, ἢ θυμήματα. Omnes autem demonſtrando fidem iciunt, aut exempla proferentes, aut enthymemata. oſimus lib. 4. pag. 762. lin. penult. ΠΙΣΤΙΝ τοῖς κείοις λόγοις ΕΜΠΟΙΟΥΝΤΕΣ, quo verbis ſuis fiem facerent. Præterea & res, cujus veritas arumento quodam demonſtratur, & is, qui veriitem argumento quodam ita deprehendit, ut redat, dicitur πίστιν λαβεῖν apud Polybium pag. o. lin. 4. a f. & pag. 1372. lin. 5. a f. Ceterum cum l quod in libro quinto ſimpliciter tantum & abſolute ſuimus, νῦν δὲ αὐτῶν τῶν πραγμάτων τὴν πίστιν ληφότος, nunc rebus ipſis confirmetur. Item ag. 714. lin. 18. Et pag. 1427. lin. 23. εἰ δέ τιω ἀπιστον τὸ λεγόμενον ἐοικέναι δόξει, ῥᾴδιον ὑπὲρ ὕτου λαβεῖν πίστιν. Quodſi fortaſſe id alicui incredibile videbitur, veritatem ejus rei aſſequi in promtu eſt. Item res probabilis dicitur πίστιν ἔχειν. 'olyb. lib. 4. cap. 33. init. Ὁ δὲ λόγος οὗτος ἔχει

μὲν

μὲν ἴσως. καὶ διὰ τῶν πάλαι γεγονότων πίςιν. *Atque hoc etiam ex veteri hiſtoria probari videtur poſſe.* Pag. 691. lin. 3. Πίςιν δ' ἔχειν τὸ λεγόμενον ἐκ τούτων. *Id vero probari vel his exemplis poteſt.* Item pag. 927. lin. 14. Verbum autem παρέχειν ſignificat *exhibere, proferre, producere, præbere*; jungiturque ſæpe aliis quoque nominibus, quæ non multum a vi atque natura πίςεως abeunt. Ut apud Xenoph. pag. 655. lin. 35. καὶ τούτων ΤΕΚΜΗΡΙΑ ἄλλα τε πολλὰ ΠΑΡΕΣΧΗΤΑΙ. *Ejus rei cum alia fuerunt argumenta.* Et pag. 672. lin. 24. Καὶ γὰρ ὅτι ὀρθῶς ἑκάςου τούτων ἐπιμελῇ, ἱκανὰ τεκμήρια παρέχῃ. *Etenim te recte hæc ſingula ſuſcipere, ſatis magna de te indicia præbes.* Pag. 349. lin. 54. τούτων δὲ μάρτυρας παρείχοντο τοὺς κυβερνήτας. *Atque harum rerum teſtes gubernatores producebant.* Polyb. pag. 507. lin. 14. ὁ μὲν οὖν Ἄρατος διὰ τῶν γενομένων τούτων, εἰπὼν τὰ γεγονότα, καὶ μάρτυρας παρασχόμενος τοὺς συμπαρόντας. *Quibus poſtquam rem omnem uti geſta fuerat Aratus expoſuit, & cunctorum qui aderant teſtimoniis confirmavit.* Ex quibus exemplis, partim iisdem, partim ſimilibus conſtat, πίςιν παρέχειν Græcis ſæpe idem ſignificare, quod Latinis *fidem facere*; diciturque in utraque lingua tam de perſonis, quam de rebus, uti exempla ſuperiora declarant, & in Latinis *Curtius* 4, 9, 11. Alexandro *qui numerum copiarum ejus, quantum procul conjectari poterant, æſtimabant, vix* fecerunt fidem, *tot millibus cæſis, majores copias eſſe reparatas.* Et 6, 10, 19. *Ita, quod ſolum* indicio fidem fecit, *id me, quum a Ce-*

*alino interpellatus ſum*, *movere non poterat*. erdum tamen intereſt inter πίςιν παρέχειν, & *m facere*. Nam fidem, opinor, alteri facit is, i ei qvod vult perſvadet, eumque in ſenten- n ſuam perducit. Sed πίςιν παρέχει, qui ar- nentum profert, præbet, exhibet, offert, & aſi animo alterius amplectendum porrigit, que fidem ipſi facere conatur: ſive is, cui ibe tur id accipiat, ſive repellat. Ineſt o in hoc loquendi genere voluntas nihil in- mittentis, quod ad perſuadendum pertineat, amvis interdum exitum & effectum non ha- at. Licet vero πίςιν παραχὼν dativum & perſonæ & rei admittat, puto tamen omnes ncedere, nomen πᾶσιν, qvod additur, in aſculino, non neutro genere accipiendum, æſertim cum v. 30. dicatur: *Deus præcipere o- iibus ubiqve hominibus reſipiſcere*. Senſus ergo ci hic eſt: Quod Deus judicaturus ſit orbem rtarum per Filium ſuum, ejus rei argumen- m fide dignum præbuit, & qvantum in ſe fuit, lem fecit omnibus hominibus, eo qvod ipſum citavit ex mortuis. *Ad hoc enim Chriſtus & ortuus eſt & reſurrexit & revixit, ut mortuis ac vi- ntibus dominetur. Rom. XIV. 9. Omnes enim ſi- mur apud tribunal Chriſti, v. 10.* Teſtificaban- r Apoſtoli, eum eſſe, qui definitus ſit a DEo dex vivorum ac mortuorum Act. X, 42. ſed us rei fides omnis dependebat a reſuſcitatio- e illius v. 41. De hac enim niſi teſtari potuiſ- nt, nemo ipſis fidem habuiſſet, Chriſtum ju- dicem

dicem annunciantibus. Hoc autem jam non erat incredibile, cum a DEo conſtitutum eſſe judicem, qvi ab ipſo ex mortuis fuiſſet reſuſcitatus. Confer *Bezam*, *Sanctium* & *Corn. a Lapide*, nec non *Toſſanum*, cujus ſententiam *Gerhardus* in Annot. ad h. l. non videtur plane rejicere, cum eam alleget, & ne verbo quidem refutet. Ait enim: *Toſſanus putat rectius verti, cujus rei fide dignum teſtimonium cuivis exhibuit, quando eum (Chriſtum) ex mortuis ſuſcitavit.* Quodſi dicas: at non omnes Apoſtolis de reſuſcitatione Chriſti teſtantibus credidiſſe: fateor, apud hujusmodi incredulos eam habuiſſe vim nullam, neque eos propterea credidiſſe, mundum ab ipſo judicatum iri. Erat tamen ea hujus reſuſcitationis ratio, ut a bene ſanis & rem recto judicio æſtimantibus in dubium vocari non potuerit, utpote cum tot teſtibus comprobaretur, in quibus ſumma erat vere teſtandi & facultas & voluntas. Igitur recte omnino Deus dicitur hujus rei πίστιν παρέχων πᾶσιν, licet illa πίστις non ab omnibus fuerit admiſſa. Ita Deum eſſe, ipſe hujus rei πίστιν παρέχει πᾶσι, κτίσας τὸν κόσμον Rom. I. 19. nihilominus ſunt, qui Deum negent eſſe; neque tamen propterea illa πίστις non eſt ſatis idonea. Nempe ὁ παρέχων πίστιν πᾶσι, ſi non fidem facit omnibus, ſaltem hoc efficit, ut id, cujus illa πίστις eſt, non amplius ſit ἄπιστον (Act. XXVI. 8.) ſed ei fides haberi poſſit, modo illa πίστις non temere rejiciatur, ſed quid ea momenti habeat, ſedulo inquiratur atque perpendatur.

Unde

Unde Polybius pag. 1427. lin. 23. quem locum paulo ante citavimus, τῷ ἀπίστῳ opponit πίστιν λαβεῖν. Non poteſt cuiquam incredibile videri, Jeſum a Deo deſignatum eſſe mundi judicem, qui eum a Deo ex mortuis reſuſcitatum credit. Hoc vero poſtremum ſi quis neget, non mirum, ab eodem & prius negari. Iſta tamen quorundam incredulitas nihil derogat argumenti efficaciæ. Quinimo hoc ipſo, quod nonnulli nolunt id accipere, manifeſtum ſit, oblatum ipſis eſſe. Huic certæ, &, ut ego arbitror, probatiſſimæ ſententiæ nihil eſt quod vereamur, ne quid adjunctum ſit periculi, (neque enim poteſt, quod verum eſt, periculoſum eſſe;) neve nobis pereat argumentum illud, quod ex hoc loco capi ſolet, ut demonſtretur, omnibus Deum impertiri fidei juſtificæ donum. Salvum id omnino manet; quod oſtenditur ſic. Omnibus annunciatur, Chriſtum a Deo reſuſcitatum eſſe; ea reſuſcitatione omnibus confirmatur fides extremi judicii a Chriſto habendi; hac fide extremi judicii excitatur & continetur fides ſalvifica. Nam *Pater omne judicium dedit Filio, ut omnes honorent Filium, ſicut honorant Patrem,* Joh. V. 22. 23. Quod quid eſt aliud, quam quod Joh. XIV. 1. dicit Salvator, *Creditis in Deum, & in me credite.* Summus enim honor, quem Deo tribuere poſſumus, conſiſtit in fide erga ipſum, Rom. IV. 20. *Abraham robuſtus factus eſt fide, tribuens gloriam Deo.* Ita nemo, cui Chriſtus reſuſcitatus eſſe annunciatur, non ad fidem al-

licitur. Nam per verbum de reſuſcitato filio ſuo Deus nobis fidem facit, ut credamus ipſum fore aliquando de nobis judicem; unde conſequitur, eum a nobis vera fide eſſe colendum, quo ipſum habeamus faventem judicem. Ita nihilominus hinc ad fidem ſalvificam concludi poteſt, licet immediate de extremi tantum judicii fide a Chriſto habendi hic agatur. Neque vulgaris illa loci hujus interpretatio, alium exitum ullum invenire poteſt, niſi huc tandem deveniatur, ut dicatur fides exhiberi, ſive facultas credendi offerri omnibus per verbum, adultis certe, ad quos hic Paulus loquitur. Si quem gentilem credere jubeas in Chriſtum, eique non abhorrenti quidem a fide, cæterum neganti ſe poſſe credere, dicas: exhibet tibi Deus fidem, tu fac modo eam accipias: is autem ſibi monſtrari poſtulet, ubinam ea fides exhibeatur, cupere enim ſe illam amplecti, modo poſſit conſequi: quonam eum ablegabis, niſi ad verbum divinum? *Fides enim ex auditu eſt, auditus autem per verbum Dei*, Rom. X. 17. Non autem Paulum hic loqui de juſtifica, ſed de extremi judicii fide, multa arguunt. Primo antecedentia & conſequentia. Antecedunt hæc: Deum ſtatuiſſe diem, in quo judicaturus ſit orbem terrarum cum juſtitia per eum virum, per quem decreverit. Sequitur illud: Deum excitaſſe illum virum ex mortuis. Inter hæc jam medium ponitur iſtud: *πίστιν παρασχὼν πᾶσιν*, quod cum apud Græcos ſignificet, *argumento demonſtrare*, quis non

non ita intelligat, ea quæ antecedunt, demonſtrari per id quod ſequitur? Deinde προσέχων in aoriſto tempore dicitur, quod fere habet ſignificationem præteriti, uti certe habet, quod ei adjungitur, ἀναστήσας. Iſta autem fidei ſalvificæ exhibitio, actus eſt temporis præſentis, reſuſcitatio Chriſti vero, qua hic fides fieri dicitur, præteriti. (Quanquam, ſi quis hoc participio malit ſtatuere actum continuum, ſignificari equidem non multum repugnem.) Denique, qui, quæſo, potuiſſet Athenienſibus in mentem venire illa fidei ſalvificæ notio atque cogitatio, de qua ne quidem fando quidquam audierant, qualem illam eſſe, quo fundamento niti, ad quod referri oporteret? Nihil enim ipſis de Chriſto Paulus dixerat, niſi eum futurum mundi judicem. Neque ergo plura vel ſcire vel credere poterant. Quis vero credat, Paulum Græcæ linguæ utique non imperitum, ita locutum Athenienſibus, ut nullo modo potuerint intelligere, quin imo ut contra, quam ipſe ſenſerit, neceſſario ob familiarem illius phraſeos uſum intellexerint? Ita enim uſos hac phraſi Athenienſes, ſatis apparet ex Polybio, Scriptore Attico, nec non Plutarcho, Euſebio, & Joſepho, item Atticis. Quod idem fere transferri quoque poteſt ad *Grotii* explicationem. *Deus*, inquit, *Jeſum reſuſcitando e mortuis, maximum quod potuit doctrinæ ejus teſtimonium præbuit. In ea autem doctrina & hoc erat, ſe fore judicem humani generis, Matth. XXV. 31. &c. Joh. V. 25.* Eum

te, obſecro, finge eſſe, qvi Athenienſes erant; nihil te de Chriſto, multo minus de doctrina ejus audiviſſe; harumqve rerum omnium quaſi ignarus Paulum adi, atqve hæc concionantem audi. Num poteris ulla ratione in eam cogitationem devenire, Deum reſuſcitando Jeſum, doctrinæ ejus teſtimonium præbuiſſe, in qua & hoc fuerit, ſe fore judicem? Divinandum hoc quidem ipſis fuiſſet; ex Pauli certe verbis colligere nulla ratione poterant. At contra fac te hoc unum ſcire de Jeſu, quod hic a Paulo dicitur, cæterum ex quotidiano ſermone tibi ſatis notam eſſe, ut erat Athenienſibus, phraſin πίςιν παρέχειν fieri ſane non poterit, ut hæc aliter intelligas, quam Deum reſuſcitando Jeſum, teſtatum omnibus reddidiſſe, & hoc illuſtri facto tanquam certiſſimo argumento demonſtraſſe, eoque fidem omnibus confirmaſſe, hunc eundem fore aliqvando ipſorum judicem. Puto autem Grotium eo adductum fuiſſe, ut his verbis amplius quid, qvam ipſa ſonant, ſubeſſe crederet, quod videret, infirmum hoc fore argumentum: Quemcunqve Deus ex mortuis ſuſcitavit, per eundem judicaturus eſt mundum. Sed equidem Paulum ita argumentatum arbitror: Qvemc. Deus ſuſcitavit a mortuis, per eundem non incredibile eſt quod judicaturus ſit mundum. Denique huic fundatiſſimæ illuſtris hujus loci explicationi placet coronidis quaſi loco addere teſtimonium Chryſoſtomi, a quo hæc non aliter intellecta, apparet ex his verbis: ὅτι δὲ ἀληθὴς

*ἡ κρίσις, δῆλον ἐκ τ̃ ἀναστάσεως. Quod autem vere futurum ſit judicium, manifeſtum ex reſuſcitatione.* Item: *ὅτι δὲ καὶ πᾶσι ταύτην παρέχον πίστιν, τὸ ἀναστῆσαι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ ἔτο λοιπὸν δῆλον. Porro autem & hoc manifeſtum eſt, quod reſuſcitatio ejus ex mortuis, omnibus hanc fidem* (futuri judicii) *faciat.* Hæc jam ſcripſeram, cum Vir Maxime Reverendus *Henr. Clemens Dithmers*, ædis Joanneæ hic loci Eccleſiaſtes, Collega nunc meus amiciſſimus, Interpres S. Litterarum ſolertiſſimus, pro ſua humanitate erga omnes atqve benevolentia erga me ſingulari, ſeqventia Theologorum etiam noſtrorum teſtimonia ad confirmandam hanc interpretationem, ipſi qvoqve probatam, mihi ſuppeditavit; pro qvibus eqvidem ipſi gratias ago habeoqve maximas. *Joh. Brentius* Homil. in Acta Apoſt. fol. 168. *Cum dicit, Deus judicaturus eſt orbem terrarum per eum virum per quem decreverat, ſignificat patrem omne judicium & omnem poteſtatem in cælo & in terra dediſſe filio ſuo Domino noſtro Jeſu Chriſto, idque confirmaße & fidem præſtitiſſe, per illud, quod excitarit eum a mortuis. Etenim quod Chriſtus a mortuis reſurrexit, ſacramentum, ſignaculum, arrhabo & confirmatio eſt, quod vir ſeu homo ille Deus eſt. Declaratus eſt, inquit Paulus, filius Dei cum potentia ſecundum ſpiritum ſanctificationis, eo quod reſurrexit a mortuis. Si autem vir ille Deus eſt, certe habebit omnem divinam poteſtatem. Inter partes autem divinæ poteſtatis hæc maxime omnium præcipua eſt, quod ut Deus eſt ſapiens orbis terrarum conditor, ita eſt & juſtus totius orbis terrarum*

*rarum judex. Recte igitur Paulus & hoc loco & alias dicit, hunc virum conſtitutum eſſe a Deo judicem vivorum & mortuorum, totius denique orbis terrarum. Si vero judex eſt, profecto omnes eos qui ſe ſubditos ejus agnoſcunt, qui in ipſum credunt, qui omnem fiduciam ſuam in illum collocant, a judicio condemnationis liberabit, ſic enim ſua ipſius verba teſtantur* Joh. III. 17. 18. & XI. 25. 26. *Hæc cum ita ſe habeant, quid reliquum eſt, niſi ut abjectis aureis, argenteis aut lapideis ſimulachris, adeoque omnibus factitiis Dei cultibus hunc virum complectamur. Complectimur autem ipſum fide, videlicet, ut credamus quod mortuus ſit propter peccata noſtra, & excitatus ſit propter juſtificationem noſtri. Si autem fide eum complectimur, redditur nobis judex propitius ac placatus, ut judicium ſuum proferat non ſecundum iniquitates noſtras, ſed ſecundum ſuam ipſius miſericordiam. Hoc autem judice placato, placatus nobis eſt Dominus Deus noſter, ut donet nobis per filium ſuum perpetuam felicitatem.*
Qvibus lectis, eqvidem vehementer lætatus ſum, qvod viderem, ſummi Theologi eandem eſſe de hoc loco ſententiam, qvam ego ex nativa verborum ſignificatione animo conceperam. Eodem modo *D. Dav. Arcularius* Comm. in Acta Apoſt. *Deinde Deum, ait, præſtitiſſe fidem omnibus, cum excitavit Chriſtum ex mortuis. Quo docet, Deum Chriſti reſurrectione, velut evidentiſſimo teſtimonio confirmaſſe ac declaraſſe, illum mundi judicem eſſe conſtitutum, ac proinde divina præditum majeſtate. Cum rationi abſurdum videatur, virum illum abjectum ac vilem, imo ignominioſæ crucis ſupplicio affectum mun-*

*di*

*judicem fore: Paulus aliquid ſublimius in Chriſto ectandum eſſe monet, quam humanam ejus naturam, mpe potentiam divinam, quæ in reſurrectione potiſſi-um eluxit. Sic idem Apoſtolus divinam Chriſti po-ntiam atque naturam ex reſurrectione ejus demon-at Rom. I. 4.* Eadem hæc, quæ Arcularius, ꝛrba habet etiam *Jac. Raupius* in Biblioth. porta-li ad h. l. Ex Pontificiis idem ſentit *Cornel. a pide* ad h. l. & interpretes Novi Teſtamenti ontenſis, qui ſic e Græco in Gallicum conver-runt: *dont il a donné à tous les hommes une preu-certaine, en le reſuſcitant d'entre les morts.* odierni quoque Græci in ſua Metaphraſi ndem ſenſum hujus loci expreſſerunt. Ver-enim iſta: *πίςιν παρασχὼν πᾶσιν, ἀναςήσας τὸν ἐκ νεκρῶν*, ita tranſtulerunt: *καὶ τοῦτο τὸ ςωσε φανερὰ εἰς ὅλους, ἔσοντας νὰ τὸν ἀναςήσῃ νεκρῶν.*

Cap. XVIII. 14. *ἠνεσχόμην*) Polyb. pag. 791. *am equidem quod ſentio, viri Lacedæmonii, ὑμεῖς* ΑΝΕΞΕΣΘΕ· *vos dicentem feretis.* Sic 2. Cor. I.

*Ibid.* v. 24. λόγιος) Vox hæc ſignificat *uentem, doctum, peritumque litterarum omnis ge-is.* Polyb. pag. 680. lin 17. οἱ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΙ ἀρχαίων συγγραφέων Ἔφορος, Ξενοφῶν, Καλ-λισθένης, καὶ Πλάτων. *Eruditiſſimi ſcriptorum an-iorum, Ephorus, Xenophon, Calliſthenes, & Plato.* cet ſpecialem quandam ſignificationem ad-

 ſcri-

ſcribere ex Stephani Theſauro. λόγιος, inquit, dicitur etiam fatidicus & vates. Plut. in Sylla, Τυῤῥηνῶν δὲ οἱ λόγιοι μεταβολὴν ἀπεφαίνοντο ἀποσημαίνειν τὸ τέρας. Ibidem λογιωτάτους vaticiniorum interpretes peritiſſimos vocat; ut annotat Budæus p. 183. addens & quendam alium ex Luc. locum. Similiter in Lex. ſuo ex Arriani lib. 6. p. 204. in fine, affert οἱ λόγιοι τῶν Χαλδαίων, τὰ λόγια ἐξηγούμενοι, & vates. Hæc Stephanus. Qui locus Arriani in noſtris editionibus exſtat lib. 7. cap. 16. n. 8. ἐνταῦθα ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ Χαλδαίων οἱ ΛΟΓΙΟΙ, *ibi Chaldæorum vates obvios habuit, qui eum ab amicis ſevocatum rogârunt, ut profectioni Babylonicæ ſuperſederet*. ΛΟΓΙΟΝ γὰρ γεγονέναι σφίσιν ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ Βήλου, *oraculo enim ſeſe Beli dei monitos, ingreſſum in Babylonem nequaquam ei tum temporis fauſtum ac felicem fore*. Cum ergo & ſacræ Litteræ vocentur λόγια Rom. III. 2. crediderim, Apollo hunc ob earum cognitionem & inſignem eas interpretandi facultatem, partamque inde dicendi vim atque copiam hoc nomine appellari. Cumque vocabulum λόγιος latiſſime pateat, & univerſam doctrinam inprimisque eloquentiam complectatur, [unde & Mercurius λόγιος dicitur, quaſi ſtudiorum & literarum eloquentiæque præſes, uti ex Syneſio annotavit Budæus p. 246. l. 20.) ne ignoretur, quo genere ſcientiæ excelluerit, per ἐπεξήγησιν addita puto verba δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. Fuit igitur magna ejus & eruditio & facundia, ſed hauſta utraque ex ſacræ Scripturæ fonte.

Ibid.

*Ibid.* v. 27. συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι διὰ τῆς χάριτος] Συνεβάλετο πολὺ, *multum contulit*, multum adjumenti attulit. Arrian. Epict. pag. 353. lin. 7. Ὁμήρου ΠΛΕΙΟΝΑ τῇ κοινωνίᾳ ΣΥΝΕΒΑΛΕΤΟ Πρίαμος; *Priamusne plus communi vitæ profuit quam Homerus?* Pro quo idem paulo ante dicit lin. 3. μείζονα ὠφελεῖν. Et Polyb. pag. 1066. lin. 4. μηδέν γε τῶν ἐφεστώτων δυναμένων ΣΥΜΒΑΛΛΕΣΘΑΙ τοῖς πρωτοστάταις, *cum quidem posteriores ordines prioribus nihil conferre valeant, neque ut violentius ipſi irrumpant, neque ut gladii eorum efficaciore ictu feriant.* Item pag. 231. lin. 19. a f. pag. 1073. lin. 4. a f. pag. 1321. lin. 13. Cum hoc omnino connectenda videntur verba διὰ τῆς χάριτος *per* ſermonis *gratiam*. Dicitur enim ἡ τοῦ λόγου χάρις *eloquentia* apud Plutarchum. Qua de re actum fuit ad Luc. II. 40. Addit Polybius quoque verbo συμβάλλεσθαι nomen inſtrumenti, quo fertur adminiculum, pag. 1064. lin. penult. ταῖς μὲν σαρίσαις οὐδὲν οἷοί τ' εἰσὶ συμβάλλεσθαι πρὸς τὸν κίνδυνον. *Sariſſis illi quidem pugnam adjuvare nihil queunt.*

Cap. XIX. 15. ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ;) Interrogatio hæc eſt non ignorantis, ſed partim increpantis eum, qui ſibi arrogat, ad ſe quod nihil attinet; partim contemnentis eum, qui neque ſuas neque hoſtis vires conſiderat, ſed temeritate quadam actus certare audet cum valentiore, cui eum vincere ludus eſt. Arrian. Epict. lib 3. cap. 1. 269. ΣΥ οὖν ΤΙΣ ΕΙ ἐνταῦθα; μέγα ἐστὶ τὰ

 εἰπεῖν,

εἰπεῖν, ὅτι ὗτός εἰμι ᾧ δεῖ μέλειν ἀνθρώπων· ὐδὲ γὰρ λέοντι τὸ τυχὸν βοΐδιον τολμᾷ ἀντιςῆναι αὐτῷ· ἂν δ' ὁ ταῦρος προσελθὼν ἀνθίςηται, λέγε αὐτῷ, ἄν σοι δόξῃ, ΣΥ ΔΕ ΤΙΣ ΕΙ; καὶ τί σοι μέλει; ἄνθρωπε, ἐν παντὶ γένει φύεταί τι ἐξαίρετον, ἐν βυσὶν, ἐν κυσὶν, ἐν μελίσσαις, ἐν ἵπποις· μὴ δὴ λέγε τῷ ἐξαιρέτῳ, ΣΥ ὖν ΤΙΣ ΕΙ; *Tu ergo quis es hoc loco?* (ita objurgant Epictetum.) *Magnum eſt dicere, quod is ſim, cui curæ eſſe oporteat homines. Neque enim leoni quilibet bos audet reſiſtere. Si vero taurus accedens reſiſtat, dic ei, ſi tibi videtur, tu vero quis es? & quid tibi curæ eſt? O homo, in omni genere naſcitur aliquod eximium, in bobus, in canibus, in apibus, in equis. Ne dicas huic eximio, tu ergo quis es?* Sic & Paulus in Actis XI. 17. ἐγὼ δὲ τίς ἤμην, δυνατὸς κωλῦσαι τὸν Θεόν; Idemque Arrianus pag. 357. lin. 10. a f.

*Ibid.* v. 19. εὗρον ἀργυρίυ μυριάδας πέντε.) Polyb. pag. 1295. lin. 4. & 5. Τὐ ἐλλιμενίυ κατὰ τὺς ἀνώτερον χρόνυς, ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΟΣ ἑκατὸν μυριάδας δραχμῶν, νῦν εὑρήκατε πεντεκαίδεκα μυριάδας. *Portorium enim, quod ſuperioribus temporibus decies centenis drachmarum millibus redimebatur, ut nunc locatur, ad centum quinquaginta millia vix pervenit.* Ubi ſine dubio legendum eſt εὑρίσκοντες, nam ut ipſum portorium dicatur εὑρίσκειν, videtur nimis inſolens; convenitque potius iis, qui ex vectigalibus locatis pecunias colligunt; uti de iis uſurpari, qui rerum venditarum ſummam conficiunt, idoneo exemplo demonſtravimus ad hunc locum ex Xenophonte.

*Ibid.*

*Ibid.* v. 22. ἐπέσχε χρόνον) Polyb. p. 308. 15. βραχὺν ΕΠΙΣΧΟΝΤΕΣ ΧΡΟΝΟΝ, *breve tem-s morati.* Arrian. de exp. 1, 14, 8. ΧΡΟΝΟΝ ἐπιςῶτες, *aliquandiu ſubſtiterunt.*

*Ibid.* v. 27. εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν] Cum ...riis nominibus verbum ἔρχεσθαι hoc ſenſu ...nſtruitur. Polyb. pag. 422. lin. 6. εἰς τῦτ' ἦλθε ...εταφρονήσεως, *ita contemptui habita loci religio eſt.* ...rrian. exped. 4, 4, 5. & 18. ἐς ἔσχατον κινδύνε ...θεῖν. 5, 26, 8. ἐς τοσόνδε κλέ@ ἦλθεν.

*Ibid.* v. 29. συγχύσεως] Idem fere quod ...pra v. 23. τάραχ@. Apud Polybium hæc ...io ταραχὴ καὶ σύγχυσις conjunguntur, pag. ...49. lin. 19.

*Ibid.* v. 30. εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον) Polyb. ...l. 4. cap. 1. pag. 488. lin. 18. ΕΙΣΕΛΘΩΝ ΕΙΣ τὺς ...χαιὺς. *In Achaeorum concilium ingreſſus.* Lib. ... cap. 24. init. Πρώτυς δὲ συναθρόισας τὺς Μα-κεδόνας, ΕΙΣ ΤΟΥΤΟΥΣ ΕΙΣΗΛΘΕ. *Alexandria ...gathocles primos omnium Macedones congregavit, & ... eos adiit.* Ita Lyſias Orat. in Diagit. pag. 533. *...iſi magnæ eſſent res de quibus diſceptatur, Judices, ...* ποτε ΕΙΣ ΥΜΑΣ ΕΙΣΕΛΘΕΙΝ τὺτυς εἴασα, *nun-...am hos accedere ad vos permiſiſſem.* Plura exem-...a hujus locutionis vide in Viri Clariſſimi *Joh. ...enr. Maji F.* obſervat. Sacr. ad Act. XVI. 40. pag. ... & ſeqq.

*Ibid.*

*Ibid.* v. 31. μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον.) Polyb. pag. 506. lin. 14. ἐδόκει ΕΙΣ ΤΟΠΟΥΣ ΑΥΤΟΝ ΔΕΔΩΚΕΝΑΙ παραβόλους. *Erat hominum opinio, Philippum in deſperata quædam loca temere præcipitaſſe.*

*Ibid.* v. 32. ἡ ἐκκλησία - - συνεληλύθεισαν.) Polyb. pag. 582. med. συνελθόντες εἰς ἐκκλησίαν, ἐβουλεύσαντο. Et pag. 1266. lin. 13. θορυβώδης ἦν ἡ ἐκκλησία, *tumultuoſa erat concio.*

*Ibid.* v. 40. τῆς συστροφῆς) Polyb. pag. 420. lin. 4. a f. δεδιότες τὴν τῶν νέων ΣΥΣΤΡΟΦΗΝ, *cum juniorum coitionem metuerent.*

Cap. XX. 2. Ἑλλάδα.] Diſtinguitur hic Macedonia a Græcia. Quod etiam fit ab aliis Scriptoribus, ut Curt. 4, 1, 10. *Cum magno deinde exercitu mare trajecit, illato Macedoniæ & Græciæ bello.* Et 8, 5, 7. *Nec Macedonum hæc erat culpa, ſed Græcorum.* Arrian. de exped. 4, 11, 14. ἦ Ἑλλήνων μὲν ἀφέξῃ, Μακεδόσι δὲ προσθήσεις τήνδε τὴν ἀτιμίαν; *An Græcis quidem abſtinebis, Macedonibus autem impones hoc dedecus.* Et 2, 10, 11. Καί τι καὶ τοῖς γένεσι, τῷ τε Ἑλληνικῷ καὶ τῷ Μακεδονικῷ, φιλοτιμίας ἐνέπεσεν ἐς ἀλλήλους. *Æmulatio etiam quædam contentioque de honore Græcanicæ nationi cum Macedonibus intercedebat.* Credo id eo fieri, quod cum aliis rebus multis differrent Macedones a reliquis Græcis, tum lingua uterentur Græca quidem, ſed tamen dialecto ejuſmodi,

uæ ne quidem ſatis intelligi a cæteris Græcis otuerit. Unde Philotas, cum Macedones de pſo judicaturi eſſent, noluit tamen eorum ſermone cauſſam dicere, quod plurimi alii Græci 1 eo judicio adeſſent, Curt. 6,9,35. *Tum Philotas, præter Macedonas, inquit, plerique adſunt, uos facilius, quæ dicam, percepturos arbitror, ſi eaem lingua fuero uſus, qua tu egiſti. Non ob aliud, redo, quam ut oratio tua intelligi poßet a pluribus.* trabo qvoqve, cum ſubjectas Macedonibus entes enumerat, pleraſqve duplici ſermone ſas ſcribit, patrio nempe & Macedonico. Vie quæ ad iſtum Curtii locum annotat *Raderus.* Quin imo Demoſthenes, inſenſus Philippo Macedoni, eum *barbarum* appellat, Olynth. 3. pag. 1. B. pluſculum, credo, iræ indulgens. Itemve pag. 12. B. lin. 10. *Athenienſes regem Macenia dicto audientem habuerunt, ſicut æquum eſt patre βάρβαρον ἕλλησι barbarum Græcis.* Et Philipp. 3. pag. 47. extr. eum dicit ἐχ ἕλληνα ὄντα, δὲ προσήκοντα ἐδὲν τοῖς ἕλλησιν, *neque Græcum ſe, neque cum Græcis ullo modo conjunctum.* Erat ihilominus Macedonia pars Græciæ. Unde lexander apud Arrianum 2,14,7. ἐλθόντες εἰς Μακεδονίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα. *Ingreſſi Macedoniam reliquamque Græciam.*

*Ibid.* v. 3. Ποιήσας -- ἐγένετο γνώμη) Nominativus ποιήσας abſolute ponitur pro ποιήσαντι. Sic plane Arrianus de exped. Alex. 7,11,8. *Quæ ut Alexandro nunciata ſunt, confeſtim ad eos egre-*

*egreditur*, καὶ ἰδὼν τε ταπεινῶς διακειμένους; καὶ ἀκούσας σὺν οἰμωγῇ τῶν πολλῶν βοώντων, καὶ αὐτῷ προχεῖται δάκρυα. Pro ἰδόντι καὶ ἀκούσαντι αὐτῷ. *Humilesque ac demiſſos conſpicatus, & communi omnium mœrore atque ejulatu commotus collacbrymatus eſt.* Nec multo aliter 6, 14, 9. ὁ Ὑδάσπης μὲν ἐς τὸν Ἀκεσίνην ἐμβάλλει· ἐμβαλὼν δὲ, τὸ πᾶν ὕδωρ Ἀκεσίνης παρέρχεται καλούμενον. *Hydaſpes in Aceſinem influit. Poſtquam influxit, univerſa aqua nomine Aceſinis decurrit.* Hic ἐμβαλὼν in conſequentia ponitur. Conf. Annot. ad Marc. IX. 20. & Xenoph. ad Luc. XXI. 6.

*Ibid.* v. 11. οὕτως] Exempla hujus particulæ dedimus quidem jam nonnulla ex Xenophonte, ſed cum in iis prius orationis membrum habeat ὅταν vel ἐπεὶ, hic autem participia antecedant: duo tantum ex Polybio addamus, in quibus οὕτως etiam participiis ſubjungitur, uti & infra XXVII. 17. Polyb. lib. 1. cap. 3. pag. 4. lin. 11. τῷ γὰρ προειρημένῳ πολέμῳ κρατήσαντες Ῥωμαῖοι Καρχηδονίων, καὶ νομίσαντες τὸ κυριώτατον καὶ μέγιστον μέρος αὐτοῖς ἠνύσθαι πρὸς τὴν τῶν ὅλων ἐπιβολὴν, ΟΥΤΩ καὶ τότε πρῶτον ἐθάρσησαν ἐπὶ τὰ λοιπὰ τὰς χεῖρας ἐκτείνειν. *Nam quum eo, quod diximus, bello Romani Carthaginienſes ſuperaſſent: rati potiſſimam ab ſe maximamque partem, ad capeſſendum univerſi orbis imperium, eſſe confectam: ita demum, ac tum primum in reliqua manus auſi ſunt porrigere.* Pag. 69. lin. 10. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κυριεύσαντες καὶ ταύτης τῆς νεὼς εὖ κατεσκευασμένης, καὶ

κα-

'αρτίσαντες αὐτὴν τοῖς πρὸς τὴν χρείαν, ΟΥΤΩΣ λυσαν τοὺς κατατολμῶντας καὶ πλέοντας εἰς τὸ ὑβαιον. *Romani hac etiam affabre facta navi ti, neceſſariis omnibus rebus illam inſtruunt, ac ıceps eorum audaciam, qui Lilybaeam curſu pete- t, coërcent.* Sic & apud Arrian. de exped. x. in fine præfat. τά τε ἐκείνων πάντα τις ἀνα- άμενος, καὶ τοῖσδε τοῖς ἡμετέροις ἐντυχὼν, ΟΥΤΩ ιμαζέτω. *Is, evolutis omnibus illorum ſcriptis, m ad meorum lectionem acceſſerit, tum demum mi- r.* Et 2, 10, 2.

*Ibid.* v. 15. παρεβάλομεν εἰς Σάμον.) *acceſ- is, appulimus ad Samum.* Polyb. lib. 12. cap. 3. . Ἐμοὶ δὲ συμβαίνει καὶ ΠΑΡΑΒΕΒΛΗΚΕΝΑΙ ιονάκις ΕΙΣ τὴν τῶν Λοκρῶν πόλιν. *Equidem ros ſæpius adii*, nave ſcilicet. Et lib. 16. extre- : ἅμα δὲ τῷ ΠΑΡΑΒΑΛΛΕΙΝ ΕΙΣ τοὺς κατὰ τὴν ῥαν τόπους. *Verum ut in locum inſidiarum eſt um.*

*Ibid.* v. 20. ὑπεστειλάμην) *celaverim, diſſi- averim.* Cujus ſignificationis exempla cita- t *Camerarius* & *Pricaeus.* Simplex στέλλεσθαι lem ſenſu eſt apud Polybium pag. 328. lin. 19. *ıæ ut nuncius cladis eſt acceptus,* ΣΤΕΛΛΕΣΘΑΙ μὲν ιπεινοῦν τὸ συμβεβηκὸς οἱ προεστῶτες τοῦ πολιτεύ- ματος ἠδυνάτουν, διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, *re aut minuere caſum hunc magiſtratus non pote- propter calamitatis magnitudinem.*

*Ibid.*

*Ibid.* v. 24. ὐδενὸς λόγον ποιῦμαι) i των ὐδένα λόγον ποιῦμαι. *Nihil iſta curo, nihil me iſta movent. Camerarius.* Poly 1329. lin. 8. πᾶν μὲν γὰρ καὶ πρὸς παντοῖα ἐθάῤῥυν, ΟΥΔΕΝΑ ΛΟΓΟΝ ΠΟΙΟΥΜΕΝΟΙ θείας. *Quidvis enim dicere, & ad omnia reſ ſpreta veritate audebant.* It. pag. 619. lin. 14

*Ibid.* v. 28. Προσέχετε ὖν ἑαυτοῖς] χειν ἑαυτῷ *attendere ſeipſum*, i. e. ſe ſuamqu tem non negligere, ſed ejus attentiſſim ram agere, operamq; dare non honoribu bus aut voluptati, ſed ut ipſi meliores evac Epict. Enchir. cap. 75. ἂν ἡμέρας ἄλλας λαις ὁρίζῃς, μεθ' ἃς ΠΡΟΣΕΞΕΙΣ ΣΕΑΥΤΩ *alios post alios conſtitueris, poſt quos teipſum a imprudens nihil proficies, ſed homo plebejus & vivens & moriens.*

*Ibid.* ἐπισκόπυς] De vocis hujus catione apud Gentiles, agit *Jo. Dougtæus* i lectis Sacris, inter alia ex Arriani qvoqv ria Indica 12, 5. hæc citans: Ἕκτοι δέ εἰσιν οἱ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ καλεόμενοι· ὗτοι ἐφορῶσι τ μενα κατά τε τὴν χώρην, καὶ κατὰ τὰς πόλ ταῦτα ἀναγγέλλυσι τῷ βασιλεῖ, ἵναπερ βασ ται Ἰνδοί· ἢ τοῖς τέλεσιν, ἵναπερ αὐτόνομ *Sextum genus Indorum ſunt, qui Epiſcopi vo Hi quid in agris, quid in urbibus agatur inq eaque regibus, ſi per reges gubernantur, aut m tibus, ſi liberæ civitates ſunt, denunciant.*

*Ibid.* v. 30. ἀποσπᾷν) *Abſtrahere*, ſive *avertere*, a vero nempe domino, qui eos ſuo ſibi ſanguine paravit, v. 28. Polyb. pag. 1139. lin. 6. Τὸ γὰρ τῆς ἐλευθερίας ὄνομα, καὶ τῆς αὐτονομίας, ἡμῶν μὲν ἄρδην ΑΠΟΣΠΑΣΕΙ πάντας. *Libertatis enim nomen & indulgentia ſuis legibus vivendi, omnes penitus a nobis avertet.* Et pag. 424. lin. 12. Γλυμπεῦσι δὲ καὶ Ζάρακι προσπεσὼν ΑΠΕΣΠΑΣΕ. *Glympes quoque & Zaracem invadit, & ab Argivorum communi ſeparat.*

Cap. XXI. 4. ἀνευρόντες τοὺς μαθητὰς,) ſcil. τοὺς ἐκεῖ μαθητὰς, *cum reperiſſemus diſcipulos* ſive Chriſtianos Tyri degentes, quærendo inveſtigatos. Neque enim dubium eſt, quin eos non ſtatim obvios habuerint, ſed opus ipſis fuerit eos in tanta hominum multitudine perquirere. Ut de Oneſiphoro Paulus ait 2. Tim. I. 17. *Cum eſſet Romæ, ſtudioſius quæſivit me, & invenit.* Habet verbum ἀνευρίσκειν in præſenti tempore ſignificationem *quærendi*, in aoriſto ſecundo autem *inveniendi quod quæſivimus*, apud Arrian. Epict. lib. 2. cap. 11. pag. 173. lin. 13. Καὶ διατί οὐ ζητοῦμεν αὐτὸν καὶ ΑΝΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝ, καὶ ΑΝΕΥΡΟΝΤΕΣ λοιπὸν ἀπαραβάτως χρώμεθα; *Quare ergo non quærimus illam normam & inveſtigamus, & quando invenimus deinde ſine transgreſſione ea utimur?* Conf. Luc. II. 16. Eodem modo κτάομαι eſt *acquiro*, præteritum κέκτημαι *poſſideo*, de quo ex Xenophonte ad Luc. XVIII. 12.

*Ibid.* v. 13. ἑτοίμως ἔχω] Sic 2. Cor. XII. 14. & 1. Petr. IV. 5. & Polyb. pag. 558. lin. 20. πρὸς πάντα ΕΤΟΙΜΩΣ ΕΧΕΙΝ, *ad omnia paratum eſſe.* Et pag. 1347. lin. 16. πρὸς ἀμφότερα γὰρ ΕΤΟΙΜΩΣ ΕΧΕΙΝ, *ad utrumque enim eſſe paratum.*

*Ibid.* v. 15. ἀποσκευασάμενοι) Ἀποσκευάζεσθαι eſt *ſarcinas deponere*, ut expeditiores ſimus. Polyb. pag. 59. lin. 9. a f. ταῦτα δ' ΑΠΟΣΚΕΥΑΣΑΜΕΝΟΥΣ καὶ γενομένους εὐζώνους. *Poſtea quam ſarcinis poſitis expeditiores facti eſſent.* Alii legunt ἐπισκευασάμενοι, in quibus & Chryſoſtomus, qui ſimul ita interpretatur: τουτέστι, τὰ πρὸς τὴν ὁδοιπορίαν λαβόντες, *hoc eſt, aſſumtis iis, quae aditu erant neceſſaria.*

*Ibid.* v. 24. οὐδέν ἐστιν) *nihil*, h. e. falſum *eſt*. Sic Act. XXV. 11. Polyb. pag. 1397. lin. 8. ἀλλ' οὐκ ΕΣΤΙ ΤΟΥΤΩΝ ΟΥΔΕΝ. *Sed longe aliter ſe res habet.* Item pag. 259. med. Unde οὐδὲν λέγειν pro *errare*. Arrian. Hiſt. Indic. cap. 3. n. 6. Κτησίης δὲ ὁ Κνίδιος τὴν Ἰνδῶν γῆν ἴσην τῇ ἄλλῃ Ἀσίῃ λέγει, ΟΥΔΕΝ λέγων. *Cteſias Cnidius Indiam reliqua Aſia ait aequalem eſſe magnitudine: ſed errat.* Diſſert. Epict. lib. 3. cap. 2. pag. 276. lin. 16. ΟΥΔΕΝ εἴρηκας, *non recte dicis*, *falſum eſt.* Ita & Theophraſtus Charact. cap. 8. οὐδὲν λέγει. Ad quem locum vide *Caſauboni* Commentarium.

*Ibid.* v. 30. συνέβη βαστάζεσθαι) Pro ἐβαστάζετο. Pleonaſmus, cujus tot exempla ex-

ſtant in Polybio, ut vix in ullo Scriptore plura putem reperiri poſſe. Pauca tantum proferam. Ut pag. 44. lin. 11. ὃ δὴ καὶ ΣΥΝΕΒΗ ΓΕΝΕΣΘΑΙ. *Atque ita profecto accidit.* Pag. 51. lin. 11. ἐναργέστερον μὲν ΕΙΝΑΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ. *Illa quidem ratio eſt manifeſtior.* Pag. 60. lin. 19. Τὴν μὲν ἂν σύμπασαν Σικελίαν τῇ θέσει ΤΕΤΑΧΘΑΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ. *Sicilia omnis eodem fere modo ſe habet ratione ſitus.* Item pag. 69. lin. 6. a f. pag. 70. lin. 8 & 23. pag. 390. lin. 14. a f. pag. 547. lin. 18. pag. 553. lin. 2. pag. 555. lin. 3.

Cap. XXII. 3. ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ,) Arrian. Epict. lib. 2. cap. 14. pag. 186. lin. 21. ὡς ΘΕΟΥ τοίνυν ΖΗΛΩΤΗΝ, τὰ ἑξῆς πάντα καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν. *Et in omnibus reliquis tanquam Dei imitatorem omnia facere & loqui conveniet.*

*Ibid.* v. 14. προεχειρίσατο) *Id eſt, expediit & præparavit*, inquit Camerarius, qui & hæc addit. Eſt enim πρόχειρον id ferme, quod Latine dicitur, in promtu. Polybius libro primo: ἐστὶ δὲ παρὰ ῥωμαίοις τὰ πάντα τέτταρα στρατόπεδα, ἃ κατ' ἐνιαυτὸν ΠΡΟΧΕΙΡΙΖΟΝΤΑΙ. *Sunt legiones univerſæ quatuor apud Romanos, quas ſingulis annis illi expediunt.* Hæc Camerarius. Locus is habetur lib. 1. cap. 16. pag. 21. lin. 9. vertitque Caſaubonus verbum ΠΡΟΧΕΙΡΙΖΟΝΤΑΙ, *quarum delectus haberi ſolent.* Reperitur idem & pag. 348. lin. 4. a f. τοῖς προκεχειρισμένοις ἐπὶ τὴν οἰκονομίαν ταύτην, *delectis ad id miniſterium.* Et pag. 355. lin. 17. & pag. 1450. lin. 6.

Cap. XXIII. 9. *θεομαχῶμεν.*] Arrian. Epict. lib. 3. cap. 24. pag. 373. init. ΘΕΟΜΑΧΟΥΝΤΟΣ ὡς μόνον οἷόν τε τοῖς δόγμασι τοῖς αὑτῦ. *Opinionibus ſaltem ſuis quoad poteſt Deum oppugnans.* Et pag 420. lin. 15. τί ὖν ΘΕΟΜΑΧΩ; *Cur igitur cum Deo pugno?*

*Ibid.* v. 22. *ἐνεφάνισας πρός με.*) Polyb. pag. 46. lin. 16. a f. ΠΡΟΣ τὺς φίλυς ΕΝΕΦΑΝΙΣΕ, *dixit amicis.*

*Ibid.* v. 24. *κτήνη τε παραςῆσαι,*) In ſimili argumento verbum παραςῆσαι uſurpat Polyb. pag. 1449. lin. 15. ΠΑΡΑΣΤΗΣΑΣ ὖν λέμβον, καὶ παραδὺς αὐτὸν Δημητρίῳ τινὶ τῶν φίλων ἐξαπέςειλεν· ἔγραφε δὲ καὶ τοῖς Ροδίοις ὑπὲρ τῆς ἐκπομπῆς. Locus huic ſimillimus. *Cum ergo præbuiſſet navigium, & ipſum* (Polyaratum) *tradidiſſet Demetrio cuidam ex amicis, Rhodum dimiſit, litteris etiam ad Rhodios de illius transvectione datis.*

*Ibid.* διασώσωσι πρὸς Φήλικα) Polyb. pag. 725. lin. 20. ΔΙΕΣΩΖΟΝΤΟ ΠΡΟΣ τὴν πόλιν, *in urbem ſe reciepiebant.* Et pag. 695. lin. 4. a f. Sed plura jam ex Xenophonte ſunt annotata.

*Ibid.* v. 35. *Διακύσομαι*) Nihil quidem impedit, quo minus vertatur *plene & ad finem uſque audiam*: neque tamen neceſſe eſt, cum verbum hoc etiam pro ſimplici uſurpetur a Polybio. Ut lib. 1. cap. 32. pag. 46. med. ὃς ΔΙΑΚΟΥΣΑΣ τὸ γεγονὸς ἐλάττωμα. *Hic vir audita clade*

*nu-*

*ſuperva.* Et pag. 62. lin 21. *Primus fraudem intellexit, & Himilconi aperuit.* ὁ δὲ ΔΙΑΚΟΥΣΑΣ. *Is re cognita.* Emphaſin habere videtur pag. 129. lin. 16. ΔΙΑΚΟΥΣΑΣ τῶν τε ἡγεμόνων τὰ κατὰ τὸν κίνδυνον. *Cum ei omnia duces narraſſent.* Et pag. 134. lin. 18. a f. ἡ δὲ Τεύτα καθόλε μὲν παρ' ὅλην τὴν κοινολογίαν, ἀγερώχως καὶ λίαν ὑπερηφάνως αὐτῶν ΔΙΗΚΟΥΕ. *Teuta quamdiu verba facientes audiebat, ingentem animi ferociam & ſuperbiam præ ſe ferre.* Pag. 1453. lin. 13. ἐπὶ δέχ' ἡμέρας ΔΙΗΚΟΥΕ τῶν κατηγορέντων, *per decem dies audiendis accuſatoribus vacavit.* Ita & in locis hiſce pag. 159. lin. 14. pag. 189. lin. 20. pag. 236. lin. 21. pag. 407. lin. 10. a f. pag. 410. lin. 23. pag. 696. lin. 13. pag. 965. lin. 15. pag. 1195. lin. 8. a f. pag. 1234. lin. ult. partim aliqua emphaſis, partim nulla deprehendetur.

Cap. XXIV. 2. κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τέτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας] Neſcio quid in mentem venerit *Phrynicho*, ut ſcriberet, quamvis κατορθῶν ſit verbum probatiſſimum, verbale nomen κατόρθωμα eſſe ἀδόκιμον, ac potius pro eo dicendum ἀνδραγάθημα, uti annotat Stephanus in theſauro Gr. Ling. Quid ergo de Polybio dicemus, qui toties eo utitur? Mihi quidem non minus nomen hoc quam verbum probatur, vel ob hoc ipſum, quod tam crebro apud Polybium reperiatur. Ut pag. 647. lin. 8. a f. *Quoties omni ab exteris metu liberati, læto rerum ſucceſſu diutius perfruuntur*, καὶ περιεσίαις ταῖς

ἐκ τῶν ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΩΝ, *atque illis opibus vincendis hoſtibus ſibi pepererunt.* Pag. 811. lin *Et convenit ſane inter ſcriptores hiſtoriarum, Publii fuiſſe conſilia, certa ratione ſuſcepta: iiden men ubi ad eorum exitum narrandum venerunt* διὸ ὅπως ἐκ εἰς τὸν ἄνδρα καὶ τὴν τέτε ΠΡΟΝΟ εἰς δὲ τὰς θεὰς καὶ τὴν τύχην ἀναφέρεσι τὸ γε ΚΑΤΟΡΘΩΜΑ, *neſcio qui fiat, ut diis & fort non huic viro & ipſius prudentiæ rei feliciter con cauſſam adſcribant.* Et pag. 845. lin. 1. Μεγ γὸ ὄντος ἢ ΚΑΤΟΡΘΟΥΝ ἐν πράγμασι, καὶ γίγνεσθαι τῶν ἐχθρῶν ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς· π μείζονος ἐμπειρίας προσδεῖται καὶ φυλακῆς καλῶς χρήσασθαι τοῖς ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΣΙ. *Nan res magna eſt bella feliciter gerere, & quæ fueris litus exſequendo, hoſtes ſuperare: longe tamen n opus eſt peritia rerum & cautio, ut ſucceſſu pro recte aliquis utatur.* Et pag. 869. lin. 1. pag. lin. 22 pag. 1375. lin. 10. pag. 1464. lin. 6. a f. 1483. lin. 11. Oppoſitum ejus eſt ἐλάττω pag. 919. lin. 13. *At egregius hic ſcriptor ma cendi ſtudio occæcatus,* τὰ μὲν ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΑ μενικῶς καὶ μετ' αὐξήσεως ἡμῖν ἐξήγγελκε, τ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ συλλήβδην παραλέλοιπεν, *n recte facta cum quadam animi malignitate ſ narrare, & ſimul omnia in majus attollere, præ facinora, ſimul cuncta prætermiſit.* Stoicorun gutias non eſt quod huc trahamus, ſubtilite ſtinguentium inter καθῆκον medium & com ne officium, & κατόρθωμα rectum ſive p ctum officium, quod omnes numeros habe

ajunt, qualem non niſi in ſapientem cadere ſtatuebant. Sapientem autem fuiſſe Felicem, nemo unquam Stoicorum conceſſerit. Proinde nec ullum κατόρθωμα, ſecundum ipſorum quidem ſententiam, ab eo proficiſci potuiſſet. Habebant enim non Stoici tantum, ſed alii quoque philoſophi ſua quædam verba, vel vulgo plane ignota, vel a vulgari ſenſu nonnihil deflexa. Ex vulgari autem loquendi conſuetudine κατόρθωμα ſignificat generatim *quodvis factum egregium*, ſpeciatim vero *res bello præclare & feliciter geſtas.*

*Ibid.* v. 3. ἀποδεχόμεθα - - μετὰ πάσης εὐχαριστίας.) *Suſcipimus, amplectimur, agnoſcimus, comprobamus cum omni gratiarum actione.* Exemplis jam allegatis ad Luc. VIII. 40. & Act. II. 41. hæc addi poſſunt pag. 190. lin. 16. pag. 559. lin. 14. πάντων τῶν κατὰ τὴν χώραν ΑΠΟΔΕΧΟΜΕΝΩΝ τάς τε πράξεις αὐτοῦ καὶ τὰς ἐπιβολὰς, *provincialibus omnibus facta conſultaque illius laudantibus*, & pag. 1195. lin. 5. a f. pag. 1229. lin. 3. a f. pag. 1281. lin. 19. a f. pag. 1321. lin. 5. a f. pag. 1434. lin. 3. pag. 1467. lin. 10. & pag. 1485. lin. 6.

*Ibid.* v. 4. ἐπὶ πλεῖον) *pluribus, diutius.* Polyb. pag. 216. lin. 12. τίνος δὲ χάριν ἐποιησάμεθα τὴν ΕΠΙ ΠΛΕΙΟΝ ὑπὲρ τοῦ προειρημένου πολέμου μνήμην; *Quorſum autem Cleomenicum iſtud bellum pluribus eſt a nobis expoſitum?*

*Ibid.* v. 23. ἔχειν τε ἄνεσιν) Hoc videtur dicere, eum relaxandum eſſe a vinculis, ut in cuſtodia quidem teneretur, ſed ἀδέσμῳ, ut loquitur Arrianus de exped. 2, 15, 7. ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν, *in cuſtodia, citra vincula tamen, habebat.* Item 3, 29, 12. & 7, 24, 4.

*Ibid.* τῶν ἰδίων αὐτοῦ) ΙΔΙΟΙ τοῦ Σελεύκου a Caſaubono vertuntur *qui Seleuci ſectam ſequebantur* apud Polyb. pag. 1125. lin. 2. ἦσαν δὲ τῶν πρεσβευτῶν ΙΔΙΟΙ μὲν τοῦ Σελεύκου, καὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως. *E legatis Seleuci ſectam ſequebantur & factionis ejus erant Ariſtarchus &c.*

*Ibid.* v. 25. καιρὸν μεταλαβὼν] *tempus iterum nactus.* Simplex eſt apud Polybium pag. 484. lin. antep. ὅτε ΛΑΒΟΙ ΚΑΙΡΟΝ, *quoties dabatur occaſio.* Et pag. 504. lin. 6. ὑπὲρ οὗ ΛΑΒΟΝΤΕΣ τὸν οἰκεῖον ΚΑΙΡΟΝ, ποιησόμεθα τὴν ἁρμόζουσαν μνήμην. *De quo mentionem, prout res poſcet, ſuo loco ſumus facturi.* pag. 1203. lin. 18. a f. Καὶ ὅτι ΛΑΒΩΝ ΚΑΙΡΟΝ, πᾶν τι ποιήσει κατὰ Ρωμαίων. *Ac data occaſione quidvis eum adverſus Romanos moliturum.* Et pag. 1133. lin. 1. & pag. 105. lin. 5.

Cap. XXV. 7. ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι.) Polyb. pag. 900. lin. 7. *Hoc vero ne vos quidem dicere audetis; neque ſi auſi eſſetis, δύναισθ' ἂν ΑΠΟΔΕΙΞΑΙ probare unquam poſſetis.*

*Ibid.* v. 16. κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγό-

ὅρους.] Polyb. pag. 1190 lin. 11. καλεῖν δ' ἐκέλευε ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ εἴ τις αὐτοῦ ΚΑΤΗΓΟΡΕΙ. *Si quis accuſare vellet, eum jubebat vocari, ut in ſuum conſpectum veniret.* Conf. ad Gal. II. 11.

*Ibid.* v. 18. αἰτίαν ἐπέφερον) Polyb. pag. 38 lin. 18. a f. τοῖς δὲ χειροποιήτους καὶ ψευδεῖς ΕΠΙΦΕΡΩΝ ΑΙΤΙΑΣ. *Alios per calumniam falſis criminationibus appetens.* Et pag. 555. lin. penult. ΕΠΕΦΕΡΕ μὲν ΑΙΤΙΑΣ τοῖς ἐν τῇ Σελευκείᾳ. *Seleucenſes varie criminabatur.* pag. 1480. l. 17. ΕΠΗΝΕΓΚΑΝΤΕΣ ΑΙΤΙΑΝ, *crimini dantes.* Item Herodianus lib. 3. pag. 526. lin. penult. ἄλλοις ἄλλας ΕΠΙΦΕΡΩΝ ΑΙΤΙΑΣ, *aliis alia crimini dabat.* Et Herodotus lib. 1. pag. 11. B. ἄλλοισι ἄλλας αἰτίας ἐπιφέρων. & pag. 30. C. ἐπενείκαντες οἱ αἰτίην.

*Ibid.* v. 23. μετὰ πολλῆς φαντασίας) *cum magno apparatu atque oſtentatione.* Hanc vocem Caſaubonus inter eas retulit, quæ nusquam frequentius, quam apud Polybium reperiantur. Quod vere ab ipſo dictum, exempla declarant. Ut lib. 16. cap. 12. init. ubi loquitur de Publio Scipione, Romam ex Africa redeunte: οὔσης δὲ προσδοκίας τῶν πολλῶν ἀκολούθου τῷ μεγέθει τῶν πράξεων, μεγάλην εἶναι συνέβαινε καὶ τὴν ΦΑΝΤΑΣΙΑΝ περὶ τὸν ἄνδρα, καὶ τὴν τοῦ πλήθους εὔνοιαν πρὸς αὐτόν. *Cujus viri quum ea eſſet exſpectatio, quam par erat tantis rebus geſtis; & ſummam ſpeciem ejus pompa habuit, & multitudo erga ipſum ingentem benevolentiam exhibuit.* Et Legat. 126. de Rege

Ariarathe Romam poſt acceptum infortunium veniente, pag. 1328. lin. 22. οἰκείαν ποιούμενος προσκοπὴν καὶ ΦΑΝΤΑΣΙΑΝ τῆς ὑποκειμένης περιστάσεως. *Convenientem calamitati, in qua verſabatur, fortunam atque ſpeciem præ ſe ferens.* Et lin. ult. *Enimvero Diogenes & Miltiades tum in privatis congreſſibus* μείζω ΦΑΝΤΑΣΙΑΝ εἶλκον ἅτε καὶ κατὰ τὸ πλῆθος πρὸς ἕνα συγκρινόμενοι, καὶ κατὰ τὴν ἄλλην προσκοπὴν εὐτυχοῦντες, πρὸς ἐπταικότα θεωρούμενοι, *ſpeciem majorem oſtentabant; utpote plures cum uno compoſiti; & præterea qui omnibus fortunæ rebus florentes ſpectarentur; ille afflictus & miſer.* Et pag. 1416. lin. 2. *Tlepolemus, qui Ægyptiaci regni negotia adminiſtrabat, ætate quidem juvenis erat,* καὶ κατὰ τὸ συνεχὲς ἐν στρατιωτικῷ βίῳ διαγεγονὼς μετὰ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ, *atque in militari vita aſſidue cum ſplendore verſatus.* Et pag 1459. lin 19. *Æmilia jam pridem a L. Æmilio repudiata,* τὴν ἐκ τοῦ βίου χορηγίαν ἐλλειπεστέραν ἔχειν συνέβαινε τῆς κατὰ τὴν εὐγένειαν ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ, *artiorem quam pro ſplendore generis rem familiarem habebat.* Chryſoſt. Homil. in Paſcha, opuſc. Tom. VI. p. 539. D. τὰ ἱμάτια τὰ φαιδρὰ, καὶ τῆς ἐσθῆτος τὴν ΦΑΝΤΑΣΙΑΝ dicit *nitidum corporis cultum veſtiumque ornatum.* Alibi ſæpe id ſignificat, quod Latini *ſpeciem* dicunt, ut apud Polyb. pag 911. lin. 5. a f. διὸ φαντασίαν ἀγρίων ποιεῖ. *Quare ſpeciem animalium ferorum præbent.* Vertitur etiam *fama* pag. 1438. lin. 5. a f. *Hic concionabundus cum eam rem commoviſſet, quam nemo tentare auſus fuerat,* ταχέως περιεποιήσατο φαντασίαν παρὰ τοῖς πολλοῖς, *famam apud po-*

*populum brevi comparavit*. Interdum notat *ſpeciem falſam*, & opponitur τῇ ἀληθείᾳ, pag. 944. lin. 15. a f. τοῖς μὲν ὑπεναντίοις ποιῶν φαντασίαν, ὡς ἔτο πράττων τ̃ πολιορκίας ἕνεκα, τῇ δὲ ἀληθείᾳ κλ. *in ſpeciem, ut hoſti perſuaderet, ad obſidionem Utica illa ſe facere: revera autem &c.* Reperitur eadem vox quoque pag. 287. lin. 5. pag. 547. lin. 20. pag. 723. lin. 12. a f. pag. 796. lin. 20. pag. 890. lin. 18. & aliis locis innumeris.

Cap. XXVI. 3. γνώςην ὄντα σε) Accuſativos hos locum obtinere Genitivorum conſequentiæ, docuit jam *Er. Schmidius*. Cujus exemplo & ego quædam loca annotavi ex Xenophonte, ſed in quibus accuſativum præcedit ὡς vel ὥσπερ, quod in hac conſtructione fere fieri, recte monuit *Wellerus* in Syntaxi. Ita & apud Arrian. exp. Alex. 7, 26, 4. *Neque multo poſt Alexandrum deceſſiſſe*, ὡς ἔτο ἄρα ἤδη ΟΝ τὸ ἄμεινον, *quaſi id magis in rem ipſius eſſet*. Et 7, 29, 5. & Hiſt. Indic. 11, 3. Protulit tamen locum appoſitiſſimum *Balth. Stolbergius* in Exercit. Gr. Ling. ex Dinarchi oratione contra Demoſth. ſub finem, in quo accuſativus abſolute ponitur ſine ὡς· ἐ προσεκτέον ὑμῖν ἐςὶ τοῖς τέτων λόγοις, ΕΙΔΟΤΑΣ, ὅτι ἐκ πάντων τέτων γίνεται συνεργία περὶ τὸν Ἁρπάλε κατάπλεν καὶ τὴν ἄφεσιν. *Non vobis auſcultandum eſt illorum orationi*, (ſcientes) *cum ſciatis, ab omnibus iſtis mutuas tradi operas in Harpalo & recipiendo & dimittendo*. Nam (ut hoc obiter addam,) quæ præterea citat loca, huc non pertinent;

quo-

quorum alter ex Demoſthene: *δίκαια ὑμῶν δεησόμεθα, ἀκοῦσαι ἡμῶν μετ' εὐνοίας, γνόντας, ὅτι ἰδιῶται παντελῶς ἐσμεν* &c. *Rem æquam precabimur a vobis, ut nos cum benevolentia audiatis, cum ſciatis, quod omnino ſimus rudes &c.* hic enim participium *γνόντας*, non pendet ab *ὑμῶν*, ſed ab *ἀκοῦσαι*· alter ex Æſchine: *δέομαι ὑμῶν, ἐθελῆσαι μετ' εὐνοίας ἀκοῦσαί μου λέγοντος, ὑπολογιζομένους τό, τε μέγεθος τοῦ κινδύνου καὶ τὸ πλῆθος τῶν αἰτιῶν* &c. *oro vos, ut me dicentem benevole audire velitis, conſiderantes & periculi magnitudinem, & multitudinem criminum &c.* Neque enim hic τὸ *ὑπολογιζομένους* refertur ad *ὑμῶν*, ſed ad *θελῆσαι*.

*Ibid.* v. 8. *εἰ ὁ Θεὸς*] Εἰ pro ὅτι. Ut apud Polyb. lib. 8. cap. 9. pag. 722. lin. 13. a f. *Adeo magna & præclara res eſt, animi moderatio: ὥστε μᾶλλον ὁ παθὼν τοῦ πράξαντος ᾐσχύνετο τὸ γεγονός, εἰ τοσούτων καὶ τηλικούτων κεκοινωνηκὼς ἔργων ἐπὶ τῷ τοῦ Φιλίππου συμφέροντι, τοιαῦτα τἀπίχειρα κεκόμισται τῆς εὐνοίας, ut eum qui acceperat injuriam potius quam auctorem injuriæ, facti puderet: quod poſt tot tantarumque rerum conſilia cum Philippo conſociata, & magno quidem ejus bono, hoc ipſe demum benevolentiæ ſuæ præmium ferret.* Et pag. 984. lin. 17. & 21. Nec non pag. 432. lin. 8. *Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν εἰρήσθω πρὸς τοὺς ἀπίστως διακειμένους, εἰ δὴ χώννυται καὶ νῦν, καὶ χωσθήσεσθαί ποτε συμβήσεται τὸν Πόντον. Hæc dicta ſint adverſus eos, quibus incredibile videtur, quod jam nunc impleatur,*

&

*ſ futurum aliquando ſit ut oppleatur Pontus.* Nam etiam quod jam tunc impleretur, plerique non credebant, ut conſtat ex pag. 430. lin. 11. Alia hujus ſignificationis exempla annotavit Budæus, quæ a Devario repetuntur in libro de partic. Ling. Græcæ.

*Ibid.* v. 10. ἐξουσίαν λαβών.) Polyb. pag. 38. lin 4. ὧν γενομένων, ΕΛΑΒΟΝ ΕΞΟΥΣΙΑΝ εἰς τὸ καὶ πλεονάκις συμμιγνῦναι τοῖς περὶ τὸν Ἀννίβαν. *Hac ratione adeundi ſæpius Hannibalis fuit eis poteſtas.*

*Ibid.* v. 22. Ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ,] Frequens phraſis apud Polybium ἐπικουρίας τυγχάνειν. Ut lib. 1. cap. 83. extremo: Καρχηδόνιοι μὲν οὖν ΤΗΣ ΠΑΡΑ τῶν προειρημένων φίλων ΤΥΓΧΑΝΟΝΤΕΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΑΣ, ὑπέμενον τὴν πολιορκίαν. *Carthaginienſes igitur, eorum quos diximus opibus ſublevati, obſidionem tolerabant.* Pag. 281. lin. 5. a f. πολλῆς ΕΠΙΚΟΥΡΙΑΣ ΕΤΥΧΕ ΠΑΡΑ τοῦ κρατήσαντος. *Multis rebus a victore eſt adjutus.* Conſtruitur quoque cum ὑπὸ 426. lin. 6. a f. & pag. 169. lin 14. a f. & pag. 632. lin. 9. a f. nec non cum διὰ pag. 530. lin. 10. a f.

*Ibid.* v. 28. ἐν ὀλίγῳ) Τουτέστι παρὰ μικρόν, *hoc eſt, propemodum, fere*, inquit Chryſoſtomus. Sed hoc a Paulo non intellectum idem ait: οὐκ ἐνόησεν ὁ Παῦλος, τί ἐστιν ἐν ὀλίγῳ, ἀλλ' ἐνόμισεν τι ἐξ ὀλίγου. διὸ καὶ πρὸς τοῦτο ἀποκρίνεται· οὕτως ἰδιώ-

ἰδιώτης ἦν. *Non intellexit Paulus, quid eſſet ἐν ὀλίγῳ, ſed putavit idem eſſe quod parvo temporis ſpatio. quapropter etiam ad hoc reſpondet. adeo idiota erat.* In Agrippæ igitur verbis, Chryſoſtomo interprete, ἐν ὀλίγῳ ſignificat *fere*, ſed in Pauli verbis *brevi tempore*. Quo ſenſu ne quis ἐν ὀλίγῳ recte dici dubitet, cum in Lexicis non reperiatur; utitur eo Polybius lib. II. cap. 6. pag. 874 lin. 20. τοῦτο δ' ἐστὶν ἐν ὀλίγῳ, *hoc autem brevi futurum eſt*, (ut Romani Græciam invadant;) *coacto jam Hannibale in angulum quendam agri Brutii concedere.* Sententia erga foret, Paulum optare, ut omnes fiant tales, qualis ipſe erat, ſive id paulo poſt, ſive multo poſt fiat. Nos hoc ſenſu dicimus: Es ſey über kurtz/ oder über lang. Nolim tamen propterea Paulum ignorantiæ Græci ſermonis arguere. Crediderim potius ἐν ὀλίγῳ reſpondere noſtro bald/ quod & *propemodum* declarat, & *brevi tempore*, Paulumque non errore lapſum, ſed de induſtria ita locutum, & quidem, ut mihi videtur, valde venuſte atque argute. Nam cui quid ut perſuadeatur parum abeſt, ei fieri poteſt ut id paulo poſt perſuadeatur. Precatur igitur Paulus, ut Agrippas ceterique omnes vel non ita longe poſt, vel certe tandem aliquando ad fidem adducantur. Poſſet non incommode in noſtra lingua retineri eadem ambiguitas, hoc modo: Du überredeſt mich bald/ daß ich ein Chriſt würde. Paulus aber ſprach: Ich wünſche von GOtt / es geſchehe bald oder langſahm/ daß nicht allein du ꝛc.

Cap. XXVII. 2. τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους) *loca Aſiæ*, ſive *in Aſia*, ſive ipſam *Aſiam*. Κατὰ cum nominibus locorum notat *in*. Ita Luc. XV. 14. Act. XI. 1. XV. 23. Act. XXIV. 12. & 14. &c. Et Polyb. pag. 4. lin. 14. περαιοῦσθαι μετὰ δυνάμεως εἰς τε τὴν Ἑλλάδα, καὶ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΣΙΑΝ ΤΟΠΟΥΣ. *Cum in Græciam, tum in Aſiaticas regiones trajicere cum exercitu.* Pag. 3. lin. 28. ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Λιβύην τόποις. *In Italia autem & Africa.* Pag. 31. lin. 6. *Romani propius accedunt* τοῖς κατὰ τὴν Σικελίαν τόποις *ad Siciliam*. Item pag. 597. lin. 10. a f. & pag. 714. lin. 4.

*Ibid.* v. 3. φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος,] Polyb. pag. 102. lin. 1. τοὺς πρᾴως καὶ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΩΣ τῷ πλήθει ΧΡΩΜΕΝΟΥΣ. *Qui benignitate & humanitate in ſubditos uterentur.*

*Ibid.* v. 10. θεωρῶ ὅτι - - - μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν,) Sicut interdum accuſativum ſequitur particula ὅτι cum nominativo & indicativo, cujus ſyntaxeos exempla ſunt Joh. VIII. 54. & Act. XVI. 3. Ita vice verſa hic eandem particulam excipit accuſativus cum infinitivo, loco nominativi & indicativi. Ita Polyb. lib. 1. cap. 39. pag. 56. lin. 4. a f. οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι διαδοθείσης φήμης περὶ τῆς ἐν τῇ Λιβύῃ μάχης, ΟΤΙ τὰ θηρία τάς τε τάξεις αὐτῶν ΔΙΑΣΠΑΣΑΙ, καὶ τοὺς πλείστους διαφθεῖραι τῶν ἀνδρῶν. *Romani enim, poſtquam fama*

*fama accepiſſent, elephantos in Africana pugna ordines diſſipaſſe, multosque militum contrucidaſſe.* Arrianus diſſert. Epict. lib. 1. cap. 10. init. pag. 46. lin. 11. περὶ τῶν ἑξῆς ἐπαγγελλόμενος, ΟΤΙ ἄλλο οὐδὲν ἀναβὰς ΣΠΟΥΔΑΣΕΙΝ, ἢ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀταραξίᾳ διεξαγαγεῖν τὸ λοιπὸν τοῦ βίου. *In poſterum promittens, Romam reverſum nihil aliud ſe curaturum, quam ut in tranquillitate & ſine perturbatione reliquum vitæ poſſit exigere.* Item exped. Alex. 6, 26, 10. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρον συνιέντα ΟΤΙ ἐν ἀριστερᾷ ἀποκλίναντα ΑΓΕΙΝ. *Ibi Alexandrum conjectura aſſequutum, ad ſiniſtram deflectendum eſſe.* Hiſt. Indic. 6, 6. ὥστε ἀπὸ τῶνδε ἔξεστι τεκμηριοῦσθαι καὶ τοῦ Νείλου τὸ πάθημα τοῦτο, ΟΤΙ ἐοικὸς ΕΙΝΑΙ ὕεσθαι τὰ Αἰθιόπων ὄρεα τοῦ θέρεος. *Ex quibus licet ſimilem Nili naturam colligere, quod veriſimile ſit Æthiopum montes æſtate complui.* Reperitur etiam ὅτι cum accuſativo ſolo ſine infinitivo. Ut apud Polyb. pag. 1107. lin. 8. *Nominatim autem eas urbes deſignari, quibus libertas indulgetur:* ταύτας δ' εἶναι τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν· τὰς δὲ παραδιδομένας Ῥωμαίοις, φανερὸν, ΟΤΙ ΤΑΣ κατὰ τὴν Εὐρώπην. *Eas nempe quæ ſunt in Aſia: quæ autem Romanis tradantur, eas videlicet eſſe quæ ſunt in Europa.* Arrianus de exped. Alex. 2, 16, 8. οἶδα δὲ ἐγὼ καὶ εἰς τοῦτο, ΟΤΙ εὔβοτον τὴν Ἤπειρον ταύτην, καὶ βοῦς τρέφουσαν καλλίστας. *Præterea vero ego quoque novi, pinguia in illa continenti paſcua eſſe, & opimas boves in ea paſci.* Ad quem locum plura adducit Gronovius; qui tamen in eo fallitur, quod huc refert iſta ex Xenophonte ὅτι βελτίστους παρασκευάζειν, ὅτι ἐγγύτατα-

τα

... ἄγειν τῆς πόλεως, ὅτι ἀμυνεότατον τῶ πολέμιυ λι... ...τῶν, &c. in quibus nihil ſimile eſt huic noſtro loco. Neque enim in iis ὅτι cum infinitivo conſtruitur, ſed cum ſuperlativo, cui ὅτι intendendi gratia præponi ſolet, ut ſit ὅτι βελτίςυς quam optimos, ὅτι ἐγγύτατα quam proxime &c. Qua de re Poſſelius in Syntaxi Græca pag. 38. Cæterum & Plutarchus poſt ὅτι ponit infinitivum ... pag. 7, 13. Κράτης ἔλεγεν, ὍΤΙ, ... ...ον δυνατὸν ἦν, ἀναβάντα ἐπὶ τὸ μετεωρότατον τῆς πόλεως ἈΝΑΚΡΑΓΕΙΝ μέρ... Crates dicebat, ſe, ſi fieri poſſet, altiſſimo urbis loco conſcenſo, proclamaturum.

*Ibid.* v. 12. εἴπως δύναιντο] Polyb. pag. 140. lin. 15. a f. κατεπείραζε τῶν Βυζαντίων, ΕἸΠΩΣ ἤδη μεταμελοῖντο καταπεπληγμένοι τὸν πόλεμον. Tentabat Byzantinorum animos, ecquid tanto belli apparatu territi, conſilium mutarent.

*Ibid.* v. 13. τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι) Polyb. pag. 535. lin. 7. a f. πεπεισμένος ΚΑΤΑΚΡΑΤΗΣΕΙΝ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΕΩΣ, quod voti compotem poſſe fieri ſe crederet. Et pag. 1284. lin. 12. a f. εὐκόλως ΚΑΤΕΚΡΑΤΗΣΑΝ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΕΩΣ. Nullo penitus negotio deſtinata perfecerunt. Et pag. 1245. lin. 20. ἐφιλοτιμοῦντο μὴ ΚΡΑΤΗΣΑΙ τὸν Ἄτταλον τῆς ἐπιβολῆς. Omni ſtudio contendebant, ne is rem perficeret.

*Ibid.* v. 14. ἔβαλε) Neutrum verbum hic

eſt, ut apud Arrian. Epict. pag. 504. Τί ὖν ὐ ῥέ[illegible] ΒΑΛΩΝ. *Cur igitur non ſterto procumbens?* Et pag. 225. lin. 23. It. Julian. in Cæſar pag 850. lin. 18. ΒΑΛΛ' εἰς μακαρίαν, *abi in malam rem.* Quidam tamen pronomen σεαυτὸν, ἐμαυτὸν, ἑαυτὸν malunt ſubaudire.

*Ibid.* v. 15. ἀντοφθαλμεῖν) *obniti, reſiſtere.* Polyb. pag. 22. lin. 27. δι' ἧς ΑΝΤΟΦΘΑΛΜΕΙΝ δυνήσονται τοῖς πολεμίοις, *quo hoſtibus intrepide reſiſtere poſſent.* Ad quem locum Caſaubonus in Commentario hæc annotat: Familiare verbum Polybio, ἀντοφθαλμεῖν: quod locutione proverbiali de iis uſurpatur, qui rem non parum difficilem, nec periculo carentem audent. Hæc ille. Sic & pag. 97. lin. 2. μὴ ὅιον Καρχηδονίȣς ΑΝΤΟΦΘΑΛΜΗΣΑΙ ποτ' ἂν πρὸς ἀυτȣ̀ς ἐν τοῖς ὅπλοις. *Nedum Carthaginienſibus ſatis fore animi ad ſtandum contra ipſos in acie.* Item pag. 156. lin. 5. pag. 185. lin 21. pag. 235. lin. 7. a f. pag. 300. lin. 8. pag. 418. lin. 9. pag 420. lin. 5. a f. pag 755. lin. 16 pag. 1097. lin. 8. a f. Neque tantum de hoſtibus dicitur, ſed etiam de amicis, pag. 1109. lin. 4. a f. *Dum gratias Tito agunt, pene illum enecarunt:* οἱ μὲν γὰρ ΑΝΤΟΦΘΑΛΜΗΣΑΙ κατὰ πρόσωπον, καὶ σωτῆρα προσφωνῆσαι βȣλόμενοι, *quippe alii ſuis ipſorum oculis incoram eum ſpectare, & ſalutis ſuæ auctorem ſalutare cupientes.*

*Ibid.* ἐπιδόντες) Plerique omnes ſupplent *navim vento*; ſed poteſt quoque ſubintelligi ἑαυ-

αὐτοὺς, ut Arrianus loquitur Epict. lib. 4. cap. 9. pag. 498. lin. 15. *Ne id tibi accidat, quod timidis ſolet,* οἱ ἅπαξ ἐνδόντες, εἰσάπαν ΕΠΕΔΩΚΑΝ ΕΑΥΤΟΥΣ, καὶ ὡς ὑπὸ ῥεύματ☉ παρεσύρησαν, *qui cum ſemel remiſerunt, abjiciunt ſe totos, & tanquam fluctibus abripiuntur.* Polyb. pag. 787. lin. 13. a f. ἐν οἷς καιροῖς Φίλιππ☉ ἐθελοντὴν ΑΥΤΟΝ ΕΠΙΔΟΥΣ, ἀνεῖλε μὲν τοὺς τυράννους. *Quo tempore Philippus periculo ultro ſe objicitus, tyrannos ſuſtulit.* Item pag. 788. lin. 7.

*Ibid.* v. 17. ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον.] Quæ fuerit navium ſuccingendarum ratio, nihil equidem adhuc apud antiquos vel ipſe reperi, vel ab aliis repertum & annotatum deprehendi. Interim nihil probabilius mihi occurrit, quam quod *Beza & Grotius* dicunt, ſuccinctam navim fuiſſe *funibus utrinque ſub fundum navis adductis, & ita utraque navis latera adſtringentibus, ne vi ventorum & fluctuum diſſiliret.* Vincula illa ὑποζώματα fuiſſe appellata, ex Platone intelligitur, qui in decimo Rerumpub. ait, εἶναι τὸ φῶς ξύνδεσμον οὐρανοῦ, οἷον τὰ ΥΠΟΖΩΜΑΤΑ τῶν τριήρων, *eſſe lucem vinculum cœli, ſicut ſuccinctoria triremium.* Quem locum Camerarius in Comment. utriusque linguæ pag. 345. lin. 9. citat, ὑποζώματα interpretans *navium firmas trabes, continentes molem illam.* Ad quam tamen rem videntur funes, quam trabes, aptiores fuiſſe. Sed, uti dixi, nihil habeo, quod pro certo affirmem; niſi hoc unum, non orta demum tempeſtate naves ſuc-

cingi ſolitas, ſed jam cum appararentur, ſimul ſuccinctas, vel certe inſtrumentis ſuccinctoriis inſtructas fuiſſe. Cui rei Polybii locus indicio eſt Legat. 64. pag. 1229. lin. 12. a f. *Hegeſilochus, ſimulac cognitum eſt, bellum a Romanis cum Perſeo geſtum iri: tum ad cetera quod attinet ſuos cives fuerat cohortatus, ut ſpes ſuas cum Romanis jungerent:* καὶ μ' ναῦς συμβουλεύσας τοῖς Ῥοδίοις ΥΠΟΖΩΝΝΥΕΙΝ· ἵνα ἐάν τις ἐκ τῶν καιρῶν γένηται χρεία, μὴ τότε παρασκευάζωνται πρὸς τὸ παρακαλούμενον, ἀλλ' ἑτοίμως διακείμενοι πράττωσι τὸ κριθὲν ἐξαυτῆς. *Tum etiam auctor Rhodiis fuerat, ut quadraginta naves reficerent; ne ſi quæ tempora inciderent, ut iis populo Romano opus eſſet, in apparanda claſſe tunc cum peteretur, eſſent occupati: ſed rebus ante præparatis, extemplo quod decretum foret præſtarent.*

*Ibid.* v. 20. ἐπὶ πλείονας ἡμέρας) Polyb. pag. 597. lin. 11. a f. διατρίψας ΕΠΙ τρεῖς μῆνας, *moratus tres menſes.*

*Ibid.* τὸ λοιπὸν) *jam, in poſterum, in reliquum, deinceps.* Polyb. pag. 15. lin. 7. a f. λύσας τὴν πολιορκίαν, ΛΟΙΠΟΝ ἐπιπορευόμενος ἀδεῶς ἐπόρθει τὴν χώραν. *Soluta obſidione, poſtea huc illuc diſcurrens, agros impune vaſtat.* Ita Zoſimus lib. 1. p. m. 643. lin. 6. ἐφ' ἑαυτῷ ΛΟΙΠΟΝ ὀρρωδοῦντα, *ſibi jam metuentem.* Item pag. 648. lin. 16. *Quum ignavia temulentiaque occupatos animadverterent milites,* οὔτε εἰς τὸ τεῖχος ΛΟΙΠΟΝ

ιόντας, *ne murum quidem amplius conſcendere.*
: pag. 775. lin. 16. Τότε δὴ ΛΟΙΠΟΝ ἐκ ἐν ἀποῤ-
τῳ τὰ τ̃ ὑποψίας ἐτρέφετο. *Ex eo tempore non*
*inculum ſuſpiciones alebantur.*

*Ibid.* περιῃρεῖτο πᾶσα ἐλπὶς] Similes phra-
s ſunt apud Polyb. pag. 441. lin. 8. a f. ΠΑΡΕΙ-
ΟΝΤΟ τὴν ὁλοσχερεστάτην ΕΛΠΙΔΑ τῶν Βυζαντίων.
*em Byzantiis, cui plurimum innitebantur, ademe-*
*nt.* Et pag. 869. lin. 7. a f. ΠΑΣΑΣ ΑΦΕΛΟΜΕ-
Ι τὰς εἰς τὸ μέλλον ΕΛΠΙΔΑΣ ἡ τύχη. *Fortuna*
*m omnem in poſterum ſuſtulit.*

*Ibid.* v. 21. ἔδει) Polyb. pag. 548. lin. 19. a f.
θις τ̃ Ἐπιγένες καταρξαμένε καὶ λέγοντος περὶ
ν ἐνεςῶτον, ὡς ΕΔΕΙ ΜΕΝ πάλαι μὴ μέλλειν κα-
τὴν αὐτ̃ συμβελίαν, πρὸ τ̃ τηλικαῦτα προτερή-
ιτα λαβεῖν τὲς ἐχθρὲς· ἐ μὴν ἀλλὰ ΚΑΙ ΝΥΝ
φάσκοντος δεῖν ἔχεσθαι τῶν πραγμάτων. *Epi-*
*ie ſermonem denuo occupante, & ſuper ea re dicente:*
*ortuiſſe quidem jam ante uſos conſilio quod ipſe de-*
*'at, non cunctari, neque procraſtinatione uti;*
*usquam tantum incrementi res hoſtium feciſſent;*
*'tari tamen etiam nunc, ut in ejus belli curam Rex*
*umberet.*

*Ibid.* v. 23. Παρέςη) Polyb. pag. 814. lin. 5.
. τὸ δὲ τελευταῖον, ἐξ ἀρχῆς ἔφη τὴν ἐπιβολὴν
τῷ ταύτην ὑποδεδειχέναι τὸν Ποσειδῶνα ΠΑΡΑ-
'ΑΝΤΑ κατὰ τὸν ὕπνον. *Illud ad extremum ad-*
*it, Neptunum jam inde a principio in ſomnis ſibi*

*adſtitiſſe, atque hujus incepti ſuſcipiendi conſiliu[m] geſſiſſe.*

*Ibid.* v. 38. ἐκέφιζον τὸ πλοῖον) Polyb 56. lin. 7. οὐ μὴν ἀλλὰ πάλιν ἀνελπίστως μετ χρόνον ἐπενεχθείσης τῆς θαλάττης ἐκρίψαντ τῶν πλοίων πάντα τὰ βάρη, μόλις ΕΚΟΥΦΙΣΑ ναῦς. *Sed mox præter ſpem redeunte mari, omnium onerum, jactu ægre tandem naves ſu runt.* Item pag. 85. lin 8.

*Ibid.* v. 39. ἐξῶσαι) Ἐκβάλλειν dic dem ſenſu Polybius pag. 963. lin. 14. ubi t lin. 18. & ἐξώθειν occurrit: *Romani ſuorum tudinem a caſtris in littus ad populandum eff opis ſibi ferendæ gratia in oppoſitam oram acc conſpicati,* ΕΞΕΒΑΛΟΝ τὴν ναῦν εἰς τὴν γῆν· τ ὧν ἐπιβατῶν οἱ πλεῖστοι διεφθάρησαν, οἱ δὲ βευταὶ παραδόξως ΕΞΕΩΣΘΗΣΑΝ, *impetu m in terram navim immiſerunt. Periit propugna pars maxima; legati, mirabili quodam caſu cum ſunt ejecti.*

*Ibid.* v. 40. κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. lyb. lib. 1. cap. 25. pag. 36. lin. 6. ΚΑΤΕΣΧΘ Μεσσήνην. *Meſſanam appellunt.* Vide *Ca rium.* Quanquam hic potius aliquo verſi vem dirigere videtur ſignificare; cujus ge exemplum eſt in Xenophonteis annotatio[n]

*Ibid.* v. 41. ἐπώκειλαν τὴν ναῦν) Sign

r verbo hoc appulſio vehemens. Polyb. pag. 9. lin. 17. & pag. 74. lin. 15. ἡ τοῖς βραχέσι ΕΚ-ΠΙΠΤΟΝ ἀνέθιζε κατὰ πρύμναν, ἢ πρὸς τὴν γῆν ... ρόμενον ΕΠΩΚΕΛΛΕ. *Aut a puppe ſidebat, ſi in ... via incideret: aut ſi in terram ferretur, ſolo illide- ... tur.* Factum autem hic eſt, quod Paulus fieri ... dixerat v. 26. εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ... πεσεῖν. Unde Polybius pro ἐποκέλλειν paulo ... & uſurpat neutrum ... lin. 12. a f. (quo Lucas hic utitur v. 26.) Καὶ τῶν μὲν καθιζόν- ... ἐν τοῖς βραχέσι, τῶν δ' ΕΚΠΙΠΤΟΝΤΩΝ ... *v. Cum aliæ naves iter brevia ſiderent, aliæ ter- ... allidérentur.* Confer *Camerarium.* Eodem ... bo ſæpius utitur Arrianus de exp. Alex. Ut ... 3, 5. 6, 18, 9. 5, 20, 15. & Hiſt. Ind. 28, 4. & 30, ... tc.

*Ibid.* v. 44. Διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.) Ar- ... de exp. 1, 5, 19. ΕΠΙ ΤΟ ςρατόπεδον ΔΙΕΣΩ- ... ΑΝ, *in caſtra ſalvi pervenerunt.*

Cap. XXVIII. 2. παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν) In Excerptis Polybianis pag. 1558. ... l. Ῥωμαῖοι ΟΥ ΤΗΝ ΤΥΧΟΥΣΑΝ πρόνοιαν ... οντο. *Omni diligentia providebant Romani.* ... & Act. XIX. 11.

*Ibid.* τὸν ἐφεςῶτα) Polyb. pag. 1053. lin. ... ὥςε διὰ τὸν ΕΦΕΣΤΩΤΑ ζόφον μηδὲ τοὺς ἐν ... δύνασθαι βλέπειν. *Adeo ut propter offuſam ... caliginem nemo alium ante pedes ſtantem cer- ...* Loquitur vero de aëre nebuloſo.

*Ibid.* v. 10. πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς) Polyb. pag. 1016 lin. 18. *Merito igitur hunc Rhodii etiam mortuum,* τοιαύταις ΕΤΙΜΗΣΑΝ ΤΙΜΑΙΣ, *ejusmodi honoribus affecerunt.*

*Ibid.* v. 23. Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν] Polyb. pag. 1097. lin. 7. a f. ὁ δὲ Τῖτος ΤΑΞΑΜΕΝΟΣ ΗΜΕΡΑΝ πρὸς τὸν Φίλιππον, *at Titus constituta cum Philippo die.* Et pag. 607. lin. 23. παραγενομένης δὲ τῆς ΤΑΧΘΕΙΣΗΣ ΗΜΕΡΑΣ. *Ubi constitutus dies advenit.*

*Ibid.* v. 25. ἀπελύοντο) *diſcedebant.* Sic ſupra Act. XV. 30. & 33. Ἀπολύεσθαι pro *diſcedere* eſt locutio Polybiana, inquit *Grotius.* Quare unum alterumve exemplum afferamus. Ita pag. 170. lin. 1. ΑΠΟΛΥΟΜΕΝΟΥ δ' αὐτοῦ πάλιν εἰς τὰς Ἀχέρας. *Sed illo Acerras redeunte.* Et pag. 770. lin. 10. αὖθις ΑΠΟΛΥΕΤΑΙ μετ' ἀσφαλείας. *Secure inde ſe recipit.* Et alibi, καὶ λαβὼν τὸ καταλειφθὲν, αὖθις ΑΠΕΛΥΕΤΟ, *acceptoque quod reliquerat, rurſus abibat.* Item pag. 992. lin. 4. a f. ὥστε μηδ' αὐτὸν εἰδέναι μήτε πῶς τοπαράπαν ἐκ τῆς ἐκκλησίας ΑΠΕΛΥΘΗ. *Ita ut ne ipſe quidem ſciret, quo pacto ex illa concione eſſet dimiſſus.*

IN

# *In* EPIST. *ad* ROMANOS.

CAP. I. 4. ἐξ ἀναστάσεως) Si cui *Lutheri* interpretatio probatur, qui, uti & Æthiops, vertit *poſt reſurrectionem*, ſint der Zeit er auferſtanden iſt: non eſt, quod is *Willeti* opinionem moretur, qui in Poli Synopſi ait, ita ſcribendum fuiſſe μετὰ τὴν ἀνάστασιν. Nam ἐξ etiam temporis notam eſſe & *poſt* ſignificare, vel ex uno Arriano ſatis conſtat, de exp. Alex. 1, 26, 3. Τότε δ' ΕΚ νότων σκληρῶν βορέαι ἐπιπνεύσαντες. *Tum vero poſt graves notos boreales venti exorti.* Item 3, 15, 13. 5, 25, 3. & Hiſt. Ind. 33, 5. *adeo novum atque inſolens iis videbatur*, ΕΚ τοσῶνδε κακῶν *poſt tot mala hominem Græcum cernere.* Sic & Xenophon dicit ΕΞ ἀρίστου *poſt prandium*, *a prandio*, rer. Græc. lib. 6.

*Ibid.* v. 16. Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι] Diſcrimen hoc inter Judæum & Græcum Epictetus etiam, non modo Paulus noverat; quem quod Grotius more judaico ita locutum ait, concedi poteſt, ſi intelligatur, a Judæis quidem ortum hunc loquendi morem, a Græcis tamen repudiatum non fuiſſe, etiam diſertiſſimis, in quibus omnino Arrianus cenſendus eſt, apud quem Epictetus ſic lib. 2. cap. 9. pag. 163. lin 24. τί ἐξαπατᾷς τοὺς πολλούς; τί ὑποκρίνῃ, ΙΟΥΔΑΙΟΣ ὤν, ΕΛΛΗΝΑΣ; *Quare decipis multitudinem? Cur te, cum Judæus ſis, Græcum ſimulas?*

*Ibid.* v. 19. τὸ γνωστὸν) Vim hujus verbi rectisſime intelligas ex Epicteti ſermone, Academicum quendam ita loquentem inducentis apud Arrian. lib. 2. cap. 20. pag. 224. lin. 6. γίνωσκε, ὅτι οὐδέν ἐστι ΓΝΩΣΤΟΝ, ἀλλὰ πάντα ἀτέκμαρτα. *Scito, quod nihil ſciri*, ſive cognoſci & certo percipi *poſſit, ſed quod omnia ſint obſcura*, nullisque ſignis aut indiciis deprehendi, nullis argumentis intelligi, nulla conjectura colligi poſſint; hoc enim eſt ἀτέκμαρτον. Unde ab Heſychio quoque exponitur ἄγνωστον, ἄσημον, quod nulla nota deprehendi, nec ullo ſigno cognoſci poteſt. Ἀμάρτυρον pro eo dicit idem Paulus Act. XIV. 17. Opponitur ergo γνωστὸν τῷ ἀγνώστῳ, & ſignificat *quidquid ex ſignis colligi poteſt*, quæ hoc quidem loco ſunt omnes res creatæ.

*Ibid.* v. 20. ἀπὸ κτίσεως κόσμου) **Multa** præclare hac de re Epictetus, ex quibus temperare mihi nequeo, quo minus pauca excerpam. Ita lib. 1. cap. 6. pag. 24 & 25. *Τίς δ' ὁ ἁρμόσας τὴν μάχαιραν πρὸς τὸν κολεὸν, καὶ τὸν κολεὸν πρὸς τὴν μάχαιραν; καὶ μὴν ἐξ αὐτῆς τῆς κατασκευῆς τῶν ἐπιτετελεσμένων ἀποφαίνεσθαι εἰώθαμεν, ὅτι τεχνίτου τινὸς πάντως τὸ ἔργον, οὐχὶ δ' εἰκῆ κατεσκευασμένον· ἆρ' οὖν τούτων μὲν ἕκαστον ἐμφαίνει τὸν τεχνίτην· τὰ δ' ΟΡΑΤΑ, καὶ ὁράσεις καὶ φῶς οὐκ ἐμφαίνει; Quis aptavit gladium vaginæ, & vaginam gladio? Profecto ex ipſa conſtructione operum pronunciare ſolemus, omnino artificis alicujus opus eſſe, non autem caſu factum. Ergone horum quodque declarat artificem:* illa

illis aſpectabilis vero, & viſus, & lumen non declarant? Et paulo poſt: οὐδὲ ταῦτα ἱκανὰ κινῆσαί τινας καὶ διατρέψαι πρὸς τὸ μὴ ἀπολιπεῖν τὸν τεχνίτην; ἢ ἐξηγησάσθωσαν ἡμῖν, τί τὸ ποιοῦν ἐστιν ἕκαστον τούτων· ἢ πῶς οἷόν τε τὰ οὕτω θαυμαστὰ καὶ τεχνικὰ εἰκῇ καὶ ἀπὸ ταὐτομάτου γίνεσθαι. *Ne hac quidem ſatis movere poſſunt quosdam & adducere, ne deſerant artificem? aut exponant nobis, quid ſit quod faciat quodque horum: aut qui fieri poſſit, ut adeo admiranda & artificioſa temere caſuque efficiantur?* Et pag. 27. lin. 18. τὸν δ' ἄνθρωπον θεατὴν εἰσήγαγεν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἔργων τῶν αὐτοῦ· καὶ οὐ μόνον θεατὴν, ἀλλὰ καὶ ἐξηγητὴν αὐτῶν. *Deus hominem introduxit in mundum, ut contemplatorem ipſius & operum ipſius, & non ſolum contemplatorem, ſed etiam interpretem illorum.* Idem Epictetus accuſat homines, quia omittant εὐχαριστεῖν gratias agere Deo, quod ipſius providentia ſint uſibus noſtris bruta animalia deſtinata atque parata pag. 67. lin. 14. Et lib. 2. cap. 14. pag. 186. μαθεῖν δεῖ πρῶτον τοῦτο, ὅτι ἔστι θεὸς, καὶ προνοεῖ τῶν ὅλων· καὶ οὐκ ἔστι λαθεῖν αὐτὸν, οὐ μόνον ποιοῦντα, ἀλλ' οὐδὲ διανοούμενον, ἢ ἐνθυμούμενον· εἶτα ποῖοί τινές εἰσιν; οἷοι γὰρ ἂν ἐκεῖνοι εὑρεθῶσι, τὸν ἐκείνοις ἀρέσοντα καὶ πεισθησόμενον ἀνάγκη πειρᾶσθαι κατὰ δύναμιν ἐξομοιοῦσθαι ἐκείνοις· εἰ πιστόν ἐστι τὸ θεῖον, καὶ τοῦτον εἶναι πιστόν· εἰ ἐλεύθερον, καὶ τοῦτον ἐλεύθερον· εἰ εὐεργετικὸν, καὶ τοῦτον εὐεργετικόν· εἰ μεγαλόφρον, καὶ τοῦτον μεγαλόφρονα. ὡς θεοῦ τοίνυν ζηλωτὴν, τὰ ἑξῆς πάντα καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν. *Primum hoc diſcendum eſt, quod ſit Deus, & curet univerſa, & quod non poſſit eum latere, non ſolum*

qui

*qui aliquid facit, ſed etiam qui cogitat aut mente agitat. Deinde quales Dii ſint? Quales enim illi reperti fuerint, neceſſe eſt, ut qui illis placere & obedire vult, conetur pro viribus ſimilem ſe illis præbere. Si fidelis eſt Deus, & ipſum fidelem eſſe oportet: ſi liberalis, & ipſum liberalem: ſi beneficus, & ipſum beneficum: ſi magnanimus, & ipſum magnanimum: & in omnibus reliquis tanquam Dei imitatorem & facere & loqui conveniet.* Denique pag. 189 ὀλίγοι δ' εἰσὶν οἱ πανηγυρίζοντες ἄνθρωποι φιλοθεάμενοι, τί ποτ' οὖν ἐστιν ὁ κόσμος; τίς αὐτὸν διοικεῖ; οὐδείς; καὶ πῶς οἷόν τε, πόλιν μὲν ἢ οἶκον μὴ δύνασθαι διαμένειν, μηδ' ὀλιγοστὸν χρόνον δίχα τοῦ διοικοῦντος καὶ ἐπιμελουμένου· τὸ δ' οὕτω μέγα καὶ καλὸν κατασκεύασμα, εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν οὕτως ἀτάκτως οἰκονομεῖσθαι; ἔστιν οὖν ὁ διοικῶν. Ποῖος τις, καὶ πῶς διοικῶν; ἡμεῖς δὲ τίνες ὄντες ὑπ' αὐτοῦ γεγόναμεν, καὶ πρὸς τί ἔργον; ἆρα γ' ἔχομέν τινα ἐπιπλοκὴν πρὸς αὐτὸν, καὶ σχέσιν, ἢ οὐδεμίαν; ταῦτ' ἐστὶν ἃ πάσχουσιν οὗτοι οἱ ὀλίγοι. *Pauci vero in iſto cœtu ſunt cognoſcendi cupidi, quidnam ſit mundus? quis ipſum gubernet? Nemo? Qui ergo fieri poteſt, ut urbs quidem aut domus non poſſit conſiſtere, ne vel minimo tempore abſque adminiſtratore & curatore: hoc autem tam magnum & pulchrum ædificium, temere & fortuito nulloque ordine adminiſtretur? Eſt ergo qui eum adminiſtrat. Qualis ille, & quomodo adminiſtrat? nos autem quales ab ipſo facti ſumus, & ad quod opus? Num habemus quandam neceſſitudinem cum ipſo & ſocietatem, aut nullam? Hæc ſunt, quæ paucis illis in mentem veniunt.*

*Ibid.* ἀναπολογήτους) In Lexicis hoc nomen ſine auctore Græco citatur; Cicero tantum allegatur ad Attic. lib. 16. ep. 7. Exſtat vero apud Polyb. pag. 1265. lin. 9. a f. Τούτων δ' ἑξῆς τὸ συνεχὲς ἐξειργάζοντο, καὶ προσετίθεσαν, ποιοῦντες ΑΝΑΠΟΛΟΓΗΤΟΝ τὴν ἁμαρτίαν. *Secundum hæc etiam reliqua convenienter iſtis adminiſtrarunt, tandemque peccata peccatis adeo cumularunt, ut excuſationi nullus relinqueretur locus.* Et pag. 13. lin. 7. δυσαπολόγητον εἶχε τὴν ἁμαρτίαν, *excuſari id delictum difficulter poterat.*

*Ibid.* v. 21. ἐσκοτίσθη) Eadem translatione dicit Polyb. pag. 1392. lin. 5. *Multa hujusmodi Timæus mala fide retulit*, καὶ δοκεῖ τὸ παράπαν οὐκ ἄπειρος ὢν οὐδενὸς τῶν τοιούτων, ὑπὸ δὲ τῆς φιλονεικίας ΕΠΙΣΚΟΤΟΥΜΕΝΟΣ, *ac mihi quidem videtur minime harum rerum ignorantia lapſus, ſed potius pertinacia occæcatus quoties laudare aliquem aut vituperare ſtatuit, repente ſui ipſius obliviſci atque ſummi officii leges excedere.*

*Ibid.* v. 27. ἄρσενες] Uti χρῆσις hic de mulieribus, ita et de viris, qui muliebria patiuntur, dicitur a Theopompo apud Polyb. 1376. lin. οἱ δὲ ἀλλήλοις ἐτόλμων ἐπανίστασθαι πώγωνας ἔχουσι· καὶ περιήγοντο μὲν δύο καὶ τρεῖς τοὺς ἑταιρευομένους, αὐτοὶ δὲ τὰς αὐτὰς ΧΡΗΣΕΙΣ ἑτέροις παρείχοντο. *Illi vero viros barbatos conſtuprare non dubitabant. ac duos quidem tresve meritorios pueros ſecum circumducebant, cæterum ipſi eandem ſui copiam aliis faciebant.*

*Ibid.*

*Ibid.* v. 28. ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει,) Simile huic loquendi genus eſt ἔχειν ἐν παραδόσει apud Polyb. pag. 915. lin. 15. *Fœdera cum Locris neque nunc eſſe neque unquam fuiſſe ipſis dicebantur,* πρὸς μέντοι Σικελοὺς πάντες ΕΙΧΟΝ ΕΝ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙ' *contra cum Siculis fœdus ſibi intercedere, ceu traditione majorum acceptum, omnes affirmabant.*

*Ibid.* v. 30. ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας,) Cognata hæc ſunt vitia, poſteriusque ex priori naſcitur, verborum nempe jactantia ex animi faſtu. Unde a Polybio conjunguntur pag. 529. lin. 11. Ταῦτα μὲν οὖν προήχθην εἰπεῖν, χάριν τῆς ΑΛΑΖΟΝΕΙΑΣ τῶν ΥΠΕΡΗΦΑΝΟΥΝΤΩΝ ἑαυτοὺς κατὰ τὰς ἰδίας πραγματείας. *Atque ad hæc dicenda me impulit illorum jactantia, qui ſe in tractationibus ſuis ſuperbius efferunt.*

*Ibid.* v. 31. ἀσυνθέτους - - ἀσπόνδους,) Ἀσύνθετος eſt *fœdifragus*, cui opponitur εὐσυνθετῶν *fidem ſervans* apud Polyb. pag. 1166. lin. 8. a f. Ἄσπονδος autem eſt *qui reconciliari & placari nequit*, unde πόλεμος ἄσπονδος Græcis dicitur *bellum internecinum*, apud eundem Polyb. pag. 91. lin. penult. Τόν τε γὰρ παρὰ τοῖς πολλοῖς λεγόμενον ΑΣΠΟΝΔΟΝ πόλεμον τίνα φύσιν ἔχει καὶ διάθεσιν, μάλιστά τις ἐκ τῶν τότε γεγονότων ἐπιγνοίη. *Enimvero, quod vulgo Græci aſpondon bellum vocant, quaſi inexpiabile dicas, id quam naturam habeat, & quale ſit, ex iis quæ tum acciderunt, optime cognoſci poterit.*

Cap. II. 2. Τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ ἐστι κατὰ ἀλήθειαν.] olyb. pag. 462. lin. 4. λαβόντες ἔννοιαν ΤΟΥ ΑΤ' ΑΛΗΘΕΙΑΝ ΟΝΤΟΣ, cognito quod res erat, empe hostes adesse, quod antea ignoraverant. ag. 910. lin. 9. a f. περὶ ὧν ἐδὲν ἱςορήσας Τίμαιος περ ἐπίτηδες τἀναντία ΤΟΙΣ ΚΑΤ' ΑΛΗΘΕΙΑΝ ΠΑΡΧΟΥΣΙΝ ἐξηγεῖται. Timaeus qui de his nihil iuquam didicerat, velut de industria ea memoriae mandavit, quae cum veritate pugnarent. Pag. 1019. l. 21. καὶ γδ ΗΝ ὅτο ΚΑΤΑ ΑΛΗΘΕΙΑΝ. Et erat ire vera. Pag. 1138. lin. 26. & pag. 1221. lin. 1. & ag. 1285. lin. 8. ὁ ΚΑΤ' ΑΛΗΘΕΙΑΝ ΗΝ. Qualis re ipsa erat. Et pag. 1398. lin. 4. θαρρῶν ἀποφαίνομαι μηδενὶ τὸν Δημοχάρες βίον ἔνοχον εἶναι τοιούτων κατηγορημάτων. καίπερ εἰ ΚΑΤ' ΑΛΗΘΕΙΑΝ ΥΠΗΡΧΕ τι τοιῦτον ἀτύχημα περὶ Δημοχάρην, ποῖος καιρὸς ἢ ποία πρᾶξις ἠνάγκασε Τίμαιον ὕτα κατατάττειν εἰς τὴν ἱςορίαν. Constanter asseverare ausim, Democharis vitam ab omni ejusmodi labe puram atque integram fuisse. Sed tametsi e culpa reverà laboraſſet Demochares, quae vero res t ratio Timaeum cogebat, id ut hiſtoriae mandaret? quibus locis κατ' ἀλήθειαν ſignificat reverà, i ἐν ἀληθείᾳ apud Jer. XXVI. 15. ΕΝ ΑΛΗΘΕΙΑ πέςαλκέ με κύριος πρὸς ὑμᾶς. Item πρὸς ἀλήθειαν, μετ' ἀληθείας, ἐπ' ἀληθείας, τῇ ἀληθείᾳ, frequenter in plurali ταῖς ἀληθείαις, omnia em ſignificant vere, revera. Philo, πρὸς ἀλήθειαν ἐςι, revera eſt. Sic τὰ μετ' ἀληθείας καλὰ e vere ſunt honeſta. Quae cuncta cum in Lexi reperiantur, unum hoc κατ' ἀλήθειαν omiſſum

ſum eſt. Hanc ergo ſignificationem, quam quidem ſolam adhuc exemplis confirmare mihi licuit, ſi ſequi lubet, erit hæc Apoſtoli ſententia: *Rem hanc eſſe certiſſimam, reveraque impios à Deo judicari.* Neque hoc male cohæret cum ſequentibus. Oſtenſo enim, quod certiſſimum ſit conſtitutum in impios judicium, ne quis ſe in eo, quamvis ſontem, tamen bonitate judicis abſolutum iri putet: hanc quoque elabendi ſpem impœnitentibus adimit omnem, neque tantum certum, ſed etiam juſtum fore judicium demonſtrat. Quodſi quis tamen hæc quoque verba malit ad juſtitiam hujus judicii referre, me quidem non invito faciet. Neque enim nego, quin fieri potuerit, ut hoc etiam ſenſu Græci dixerint *κατ' ἀλήθειαν*. Quod quo magis probabile videatur, facit ſimilis locutio *ἐν ἀληθείᾳ*, quæ & *revera* ſignificat apud LXX. in Jeremia ſupra citato, & nihilominus, quando in mentione judicii uſurpatur, *juſte* declarat apud eosdem interpretes Græcos Prov. XXIX. 14. *Βασιλέως* ΕΝ ΑΛΗΘΕΙΑ ΚΡΙΝΟΝΤΟΣ *πτωχοὺς, ὁ θρόνος αὐτοῦ εἰς μαρτύριον κατασταθήσεται.*

*Ibid. v. 4. εἰς μετάνοιάν σε ἄγει;*) Totum hoc *εἰς μετάνοιάν τινα ἄγειν* exſtat in Polybio lib. 5. cap. 15. pag. 507. lin. 4. a fine: *Leontius de Megalea caſu certior factus, cum cetratorum manu ad Regem venit: πεπεισμένος, καταπλήξεσθαι διὰ τὴν ἡλικίαν, καὶ ταχέως* ΕΙΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΝ ΑΞΕΙΝ *τὸν βασιλέα, ratus facile ſe propter ætatem terrerem*

*n illi incuſſurum, & ad mutandam ſententiam com-*
*ſurum.* Eadem notione verbum ἄγειν addi-
r multis aliis nominibus. Loca adſcribere
n pigrabor, cum ex variorum exemplorum
ı optime colligi poſſit, quid quæque vox ſo-
t, id eſt, quæ vis cuique voci ſit ſubjecta.
ergo idem Polybius pag. 219. lin. 5. a f. *Oſten-*
*mus, quomodo Pœni in Italiam ingreſſi, Romanorum*
*rſo dominatu,* ΕΙΣ μέσον μὲν φόβον ἐκείνους. ΗΓΑ-
Ν περὶ σφῶν καὶ τῆς πατρίδος ἐδάφους, *illos qui-*
*n in maximum periculum de ſua ſalute ac patrio*
*ı adduxerint.* Pag. 510. lin. 7. a f. ὁ γὰρ φίλιπ-
πος τολμηρότερον καὶ πρακτικώτερον ἢ κατὰ τὴν
ικίαν χρώμενος ταῖς ἐπιβολαῖς, ΕΙΣ ἀπορίαν καὶ
χρηστίαν ἅπαντας ΗΓΕ τοὺς πολεμίους. *Philippus*
*nque & audacia & ſollertia majore quam pro ætate*
*ſilia ſua regens, ingentem animis hoſtium omnium*
*rum ſollicitudinem atque fluctuationem injiciebat.*
g. 1187. lin. 2. ὃ καὶ μάλιστα τοὺς Ἀχαιοὺς ΕΙΣ
ὀργὴν ἦγε *Quæ præcipue res iram Achæorum ac-*
*dit.* Pag. 1223. lin. 5. a f. καὶ τέλος ΕΙΣ τοῦτο
ΑΓΟΝ τὴν σύγκλητον, ὥστε πέμψαι πρεσβευτὰς
τὴν Ῥόδον. *Ac tandem eo Senatum adduxerunt,*
*legatos Rhodum mitterent.* Pag. 1242. lin. 1. ἐξ
τοὺς πολλοὺς ΕΙΣ ἐπίστασιν καὶ διαπόρησιν ΗΓΟΝ.
*ibus rebus ſollicitos pleroſque & anxios reddebant.*
nſtruitur quoque cum aliis præpoſitionibus,
ἐπὶ pag. 173. lin. 3. a f. & pag. 1355. lin. 18. &
ὸ pag. 376. lin. 11. & pag. 479. lin. ult. Appa-
: autem ex his locis, quam emphaticum ſit hoc
rbum, cum in iis omnibus, non conſilium &

conatum; ut apud Paulum, ſed eventum atque effectum declaret. Unde alia verba conatum ſignificantia addi ſolent. Ut pag. 173. lin. 3. ab f. Πολλῶν γὰρ ἘΠΙΒΑΛΟΜΕΝΩΝ ἐν τοῖς παρεληλυθόσι χρόνοις ἐπὶ ταὐτὸ συμφέρον ἈΓΑΓΕΙΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗσίους. *Namque quum multi ante hæc tempora [illegible] conati Peloponneſios perſuadere, ut communibus conſiliis omnium ſaluti conſulerent.* Pag. 376. lin. 11. Τούτους δ' αὐξομένους ἐδηλώσαμεν, τίνι τρόπῳ καὶ πότε καὶ τίσι προαιρέσει προσαγόμενοι τὰς πόλεις, ἐπεβάλοντο Πελοποννησίους πάντας ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἄγειν ὀνομασίαν καὶ πολιτείαν. *Poſt hæc declaravimus, quonam modo et quibus conſiliis in ſuam ſocietatem urbibus pellectis, ſuſcepto ſint aggreſſi, ut omnes Peloponneſi populi communi ſimul nomine ac Reip. forma continerentur.* Pag. 479. lin. ult. Ὁ δ' Ἀπελλῆς, οὐδ' ὡς ἔληγε τῆς ἐπιβολῆς, ἀλλ' οἷός τ' ἦν ἄγειν ὑπὸ ζυγὸν τῷ κατὰ βραχὺ τοὺς Ἀχαιούς. *Apelles vero ille, de quo diximus, ne ſic quidem a propoſito diſcedebat; quin id agere ipſum apparebat, ut paulatim progrediendo Achæos jugo ſubderet.* Quam vim ut exprimeret Chryſoſtomus, in hujus loci tractatione pro ἄγειν dicit ἕλκειν. & εἰς μετάνοιαν.

*Ibid.* v. 5. Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν] i. e. *propter duritiam tuam* &c. vel perinde eſt ac τῇ σκληρότητι σου καὶ ἀμετανοήτῳ καρδίᾳ. Ita enim in eadem oratione eademque ſignificatione & κατὰ & dandi caſum ponit Arrianus de exp. Alex. 5, 21, 4. *Porus enim hic, quamdiu Alexander cum alio Poro bellum gerebat,*

*bat, legationes ad Alexandrum mittens, ſe pariter & regionem cui imperabat, Alexandro dedebat*, ΚΑΤΑ ἔχθος τὸ Πώρου μᾶλλον ἢ φιλίᾳ τῇ Ἀλεξάνδρου, *magis odio Pori quam amore Alexandri motus.* Sic 1, 17, 14. 2, 12, 9. 2, 18, 7. τοὺς ΚΑΤ' ἀρετὴν πονουμένους, *qui ingenti quadam intentione operi inſtabant.* 5, 2, 2. *Macedonas non illibenter cum ipſo ulteriores labores adituros putabat* ΚΑΤΑ ζῆλον τῶν Διονύσου ἔργων, *æmulatione quadam rerum a Dionyſo geſtarum.* Et 5, 27, 15. Διὰ & κατὰ commutantur: *Sequentur te alii Macedones, juniores pro ſenioribus, integri pro defeſſis*, καὶ οἷς τὰ τοῦ πολέμου ΔΙΑ τὸ ἀπείρατον ἔστι τὸ ἀδεῆ ἐστι, καὶ οὐ φοβερὰ, καὶ ΚΑΤΑ τὴν τοῦ μέλλοντος ἐλπίδα ἐν σπουδῇ ἔσται, *& quibus bellum, utpote inexpertis, non ſtatim tanto terrori, & futurorum commodorum ſpe in votis erit.* Et 7, 15, 9. Et Polyb. pag. 268. lin. ult. συμφρονήσαντες ΚΑΤΑ τὴν προγεγενημένην ὀργὴν, *qui ob veteres in populum Rom. iras, facile cum ipſis conſpirarunt.*

*Ibid.* ὀργὴν) Non inepte huc referri poteſt, quod Caſaubonus ὀργὴν metonymice vertit *ſupplicium* apud Polybium pag. 408. lin. 23. τὴν μὲν τοιαύτην ΟΡΓΗΝ βαρυτέραν ἀπέφαινον εἶναι τῶν γεγονότων. *Gravius id ſupplicium fore quam pro commerita noxa dicebant.* Conf. Deut. XXIX. 24. Strigelius ad verſum octavum, ὀργὴ, inquit, ſignificat tragicas pœnas in hac vita. Addo, & in altera vita.

*Ibid.* v. 9. ψυχὴν ἀνθρώπου) Polyb. pag. 1382.

1382. lin. 2. ὅτι τῶν ἑκατέροις Ῥωμαίοις φησὶ καὶ Καρχηδονίοις συμπιπτόντων καὶ συμβαινόντων εἷς ἦν ἀνὴρ αἴτιος καὶ μία ΨΥΧΗ. λέγω δὲ τὴν Ἀννίβου. *Omnium quæ Romanis ac Carthaginienſibus eo tempore eveniebant, unum caput atque una mens in cauſa erat, Hannibal ſcilicet.* Eadem notione paulo poſt lin. 20. ψυχὴ ponitur.

*Ibid.* v. 13. ὡς ἀκροαταὶ) Vocabulum hoc latius patet, quam Latinum *auditor*. Complectitur enim *lectorem* quoque. Polyb. pag. 751. lin. 5. Οὐκ ἀγνοῶ δὲ, διότι συμβαίνει τὴν πραγματείαν ἡμῶν ἔχειν αὐστηρόν τι καὶ πρὸς ἓν γένος ΑΚΡΟΑΤΩΝ οἰκειοῦσθαι καὶ κρίνεσθαι, διὰ τὸ μονοειδὲς τῆς συντάξεως. *Ceterum non clam me eſt, narravimus hactenus hoc argumentum auſteri & inamoeni aliquid in ſe habere; ac propter uniformem ſcriptionem uni duntaxat lectorum generi eſſe accommodatum, & poſſe probari.* Ibid. lin. 15. a f. τῷ δὲ πλείονι μέρει τῶν ΑΚΡΟΑΤΩΝ ἀψυχαγώγητον παρεσκευάκαμεν τὴν ἀνάγνωσιν. *Eaque a nobis concinnata eſt hiſtoria, quæ majori lectorum parti nullam omnino ſit oblectationem allatura.* Idem Polybius lectores quoque ἀκούοντας appellat, uti annotabitur ad epiſt. Jacobi cap. V. 11.

*Ibid.* v. 16. κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου) Polyb. pag. 786. lin. 18. a f. Ἐγὼ δ᾽ εἰ μὲν μηδὲν ἐπιγέγονε ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΤΟΥΤΟΥ ΛΟΓΟΝ, μένει δὲ τὰ πράγματα τοιαῦτα τοῖς Ἕλλησιν, οἷα πρότερον ἦν. *Ego vero, ſiquidem, ut hic ait, nihil poſtea contigit,*

&

*ves Græcorum in ſtatu ſunt eodem quo prius ant*, &c.

*Ibid.* v. 18. τὰ διαφέροντα] Διαφέροντα dintur (1) eximia, egregia, excellentia præ aliis. olybius de rep. Romana dicit pag. 628. lin. 13. *on mediocri attentione & diligenti inquiſitione opus,* μέλλοι τις ΤΑ ΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ καθαρίως ἐν αὐτῇ νόψεσθαι. *Si quis velit, quæ ſunt in ea eximia, ibus differt ab aliis, clare breviterque cognoſcere.* ) Utilia, ibid. pag. 1138. lin. 7. καὶ γὰρ εἰδέναι ΤΑ ΑΦΕΡΟΝΤΑ τοῖς ἰδίοις πράγμασιν ἐκεῖνον ἀκριστερον. *Ipſum enim optime ſcire, quæ regno ſuo t accommoda.* (3) Controverſiæ, apud Xeph. Hiſt. Græc. lib. 6. pag. 462. lin 1. σωφρόμὲν δή πȣ ἐςὶ, μηδὲ εἰ μὴ μικρὰ ΤΑ ΔΙΑΦΕΝΤΑ εἴη, πόλεμον ἀναιρεῖσθαι. *Hominum quin certe ſapientum eſt, ne quidem ſi graves ſint converſiæ, bellum ſuſcipere.* Quarum ſignificatiom nulla eſt, quæ non alicui interpretum hoc o arrideat. Mihi placet ἐπέχειν, donec cers conſtet de tota phraſi δοκιμάζειν τὰ διαφέρα, pariterne ſit ambigua, quam nondum re:i, niſi Phil. I. 10. loco non minus dubio, am hic eſt.

*Ibid.* v. 22. βδελυσσόμενος] Polyb. pag. 2. lin. 12. a f. τὸν Ηρακλείδην ΕΒΔΕΛΥΤΤΟΝΤΟ φανῶς. *Heraclidem palam abominabantur.*

*Ibid.* v. 28. ȣ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ, Ιȣδαῖός ἐςιν)

ἔσω) Judæum ex animi affectu vitæque instituto, non ex nomine judicari, Epictetus quoque auctor est lib. 2. cap. 9. ὅταν τινὰ ἐπαμφοτερίζοντα ἴδωμεν, εἰώθαμεν λέγειν, οὐκ ἔστιν Ἰουδαῖος, ἀλλ' ὑποκρίνεται. ὅταν δ' ἀναλάβῃ τὸ πάθος τὸ τοῦ βεβαμμένου καὶ ᾑρημένου, τότε καὶ ἔστι τῷ ὄντι, καὶ καλεῖται Ἰουδαῖος· οὕτω καὶ ἡμεῖς παραβαπτισταί, λόγῳ μὲν Ἰουδαῖοι, ἔργῳ δ' ἄλλο τι, ἀσυμπαθεῖς πρὸς τὸν λόγον, μακρὰν ἀπὸ τοῦ χρῆσθαι τούτοις ἃ λέγομεν, ἐφ' οἷς ὡς εἰδότες αὐτὰ ἐπαιρόμεθα. *Quando quem alternantem viderimus, dicere ſolemus: non eſt Judæus, ſed ſimulat. Quum autem affectum induit baptizati ſectamque profeſſi, tum revera & eſt & appellatur Judæus. Ita & nos parabaptiſtæ ſumus, dum quisque verbo Judæus, re autem aliud quid eſt; animi noſtri non afficiuntur oratione, multum abeſt ut iis utamur quæ dicimus, quibusque efferimur tanquam ea ſcientes.* Ubi tamen Wolffio Chriſtiani videntur cum Judæis confundi, quod primi Chriſtiani apud Judæos atque ex iis fuerint; unde παραβαπτιστὰς appellari putat, qui Chriſtianæ religionis arcana non religioſe obſervent.

Cap. III. 2. κατὰ πάντα τρόπον.] Polyb. pag. 45. lin. 6. *Pœni, re paulo ante mari, nunc etiam terra male geſta, idque non militum ignavia, ſed ducum imprudentia,* ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΑ ΤΡΟΠΟΝ ἐνεπεπτώκεσαν εἰς δυσχερῆ διάθεσιν; *omnibus modis impeditas ſuorum conſiliorum rationes habebant.* Pag. 445. lin. 6. *liberis conjugibusque Lyttiorum Cnoſſum miſſis, urbem incendunt, diruunt,* καὶ λωβησάμενοι

KA-

ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΑ ΤΡΟΠΟΝ, ἐπανῆλθον, *omniq; maleficio in eam ſæviunt; itaq; ad ſuos redeunt.* Pag. 481. l. 10. σπεύδων δὲ ὅτο ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΑ ΤΡΟΠΟΝ ἀνακομίσασθαι τοῖς Δυμαίοις. *Id caſtellum Philippus quum vehementiſſime optaret quovis modo Dymæis recuperare.* Ita & κατὰ πολλὰς τρόπους dicitur pag. 439. lin. 21. item pag. 616. lin. 7. κατ' ἐδένα τρόπον εἰκός ἐστι, *nullo modo veriſimile eſt.*

*Ibid.* ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ.) Niſi hujus conſtructionis exempla ſatis multa haberemus in ipſo N. T. ut 1. Cor. IX. 17. Gal. II. 7. 1. Theſſ. II. 4. 1. Tim. I. 11. & Tit. I. 3. alia poſſent addi ex Polybio pag. 693. lin. 17. pag. 726. lin. 6. a f. & pag. 1316. lin. 12.

*Ibid.* v. 4. Μὴ γένοιτο.) Formula negandi elegans atque emphatica, & non apud Paulum frequentior, quam apud Arrianum in Diſſert. Epict. Ut pag. 5. lin. 26. τί οὖν; μή τι μικρά σοι φαίνεται ταῦτα; μὴ γένοιτο. *Quid ergo? Numquid parva tibi videntur hæc eſſe? Nequaquam.* Pag. 14. lin. 11. ΤΙ ΟΥΝ; ἐπειδὴ ἀφυὴς εἰμι, ἀποστῶ τῆς ἐπιμελείας ταύτης ἕνεκα; ΜΗ ΓΕΝΟΙΤΟ. *Quid ergo? Quia ſum tardo ingenio, ideone deſiſtam ab hac exercitatione? Nequaquam.* Pag. 39. lin. 6. ΤΙ ΟΥΝ; ἀναιρῶ τὰς δυνάμεις ταύτας; ΜΗ ΓΕΝΟΙΤΟ. *Quid ergo? Num facultates illas aſpernor? Nequaquam.* Item pag. 47. lin. 2. & pag. 56. lin. 26. pag. 250. lin. 2. & lib. 2. cap. 8. init. τίς οὖν οὐσία θεοῦ; σάρξ; μὴ γένοιτο. ἀγρός; μὴ γένοιτο. φήμη; μὴ γένοιτο. νοῦς, ἐπιστήμη, λόγος

ὀρθός. *Quæ ergo eſt eſſentia Dei? Caro? Nequaquam. Ager? Nequaquam. Fama? Nequaquam, Mens, ſcientia, recta ratio.* Nec non pag. 23. lin. 9. a f. pag. 45. lin. 15. pag. 111. lin. 15. pag. 112. lin. 14. pag. 115. lin. 4. pag. 273. lin. 26. pag. 362. lin. 10. pag. 483. lin. 5. pag. 291. lin. 12. a f. ἐρωτωμένου δ᾽ ἐκείνου, καὶ εἰπόντος, μὴ γένοιτο, οὐ προσίησι. *Negante autem illo & dicente, non convenit &c.*

*Ibid.* v. 5. ἐπιφέρων τὴν ὀργὴν) Polyb. pag. 1155. lin. 22. Ἔφη γὰρ, ὀργίζεσθαι μὲν ὁσίως τοῖς Αἰτωλοῖς. *Dixit enim, jure quidem Romanos Ætolis iraſci,* &c. ἐν τούτῳ δὲ διαμαρτάνειν τὴν σύγκλητον, ἐν ᾧ ΤΗΝ ΟΡΓΗΝ ΦΕΡΕΙ ΕΠΙ τοὺς Αἰτωλούς. *Ceterum errare Romanos in eo, quod univerſæ genti propterea ſuccenſeant.* Ubi vel in Græco ſupplendum videtur τοὺς Αἰτωλοὺς τοὺς πολλοὺς ut apparet ex pag. ſeq. lin. 9. vel in Latino vertenda phraſis τὴν ὀργὴν φέρειν ἐπί τινα, *in ira perſeverare erga aliquem.* Antequam ergo plane certi quid de hac phraſi pronunciare poſſimus, exſpectanda nobis ſunt clariora loca. Interim cum ἐπιφέρειν πόλεμον ſignificet *bellum inferre*: veroſimillimum eſt, ἐπιφέρειν τὴν ὀργὴν, ſignificare *iram* i.e. per metonymiam, *pœnas inferre.* Conf. Annot. ad Rom. II, 5.

*Ibid.* v. 9. Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως) Arrian. Epict. pag. 143. lin. antep. ΤΙ ΟΥΝ; ἀμελῶς τούτοις χρηστέον; ΟΥΔΑΜΩΣ. *Quid ergo? Num negligenter his utendum eſt? Nequaquam.*

Sed

ed referri huc quoque poſſunt exempla, modo
l v. 4. adſcripta.

*Ibid.* v. 14. πικρίας) Πικρία eſt cum in ani-
10, factis, & moribus, tum in verbis, ut hoc lo-
), & apud Polyb. pag. 539. lin. 16. a f. *Nondum*
*cendi finem fecerat Epigenes, cum ira percitus Her-*
*ias dixit: A longo tempore ipſum regno inſidiantem,*
*lutemque ejus prodentem, omnes fefelliſſe: nunc*
*udare ſe illum, qui id conſilii dederit, unde palam*
*factum, velle ipſum rebellibus Regis perſonam tra-*
*ere, paucis comitatam. His dictis, quaſi calumnia*
*mitem leviter accendiſſe tum quidem contentus, Epi-*
*nem miſſum fecit;* ΠΙΚΡΙΑΝ ἄκαιρον μᾶλλον ἢ δυσ-
*ένειαν ἐπιφήνας, intempeſtivæ magis cujuſdam ama-*
*itudinis, quam odii ſignificatione data.* Pag. 1377.
n. 17. ταύτην δὲ τὴν τε ΠΙΚΡΙΑΝ καὶ τὴν ἀθυρογλωσ-
ίαν τοῦ συγγραφέως τίς οὐκ ἂν ἀποδοκιμάσειεν;
*Hanc vero acerbitatem ac linguæ temeritatem Theo-*
*mpi quis non merito damnet?* Ita pag. 1392. lin.
lt. & pag. 1378. lin. antepen. ubi vertitur *male-*
*icentia.*

*Ibid.* v. 25. διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονό-
ων ἁμαρτημάτων,] Præpoſitio διὰ mihi qui-
em videtur eo ſenſu accipi, quo apud Poly-
ium lib. 5. cap. 24. pag. 517. lin. 5. a f. ubi Rex
hilippus, cum prope hoſtium urbem Spartam
aſtra haberet, in tuto tamen erat. Is namque
ocus, in quo conſederat cum exercitu, alto mon-
is jugo prorſusque inacceſſo tegitur ab ea parte,

quæ reſpicit urbem, ὥστε τὸν στρατοπεδεύσαντα ἐν αὐτῷ καὶ κατασχόντα τὸν ὑπερκείμενον λόφον, δοκεῖν ἐν ἀσφαλεῖ στρατοπεδεύειν ΔΙΑ τὴν παράθεσιν τῆς πόλεως. *Ut qui ibi caſtra poſuerit, & imminentem collem ſemel occupaverit, conſediſſe in tuto, ( quod ad propinquam quidem urbem attinet) dici queat.* Sicut hic Polybius dicit διὰ τὴν παράθεσιν τῆς πόλεως· ita & Paulus διὰ τὴν πάρεσιν τῶν ἁμαρτημάτων. Non autem apud Polybium διὰ ſignificat quare, ſed quo reſpectu caſtra fuerint tuta, nempe quod attinebat ad urbem Spartam, caſtris adjacentem, ex qua licet propinqua, nihil tamen periculi imminebat iis, qui iſtum collem, urbem & caſtra interjacentem, inſederant. Sic & Paulum puto dicere, Deum demonſtraſſe juſtitiam ſuam, quod attinet ad peccata ante commiſſa, quæ licet Deus impunita dimiſiſſe viſus fuerit, nihil tamen inde decedere juſtitiæ divinæ, quæ nunc eo ſatis manifeſtetur, quod Deus omnium inde a condito mundo delictorum pœnas irrogarit Chriſto. Quemadmodum enim παράθεσις illa fuiſſet periculoſa in aperto loco tendentibus: ita & hæc πάρεσις foret injuſta, ſi nulla peccatorum iſtorum ſecuta fuiſſet vindicta. Sed quemadmodum ſecuritatem caſtris præſtabat collis ille: ita & juſtitiam Dei demonſtrat ſanguis Chriſti, pro peccatis iſtis ante factis profuſus. Cæterum, quæ ſequuntur verba, ita puto conſtruenda: τῶν ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ προγεγονότων ἁμαρτημάτων. Ut Paulus hoc loco idem fere dicat quod in Actis Apoſt. XVII. 30. *tempora*

*igno-*

orantiæ diſſimulaſſe Deum. Conf. Not. ad Cor. III. 10.

*Ibid.* τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων.) Po- pag. 518. lin. 6. a f. λύειν τῷ τοιῦτῳ τρόπῳ ΤΑΣ ΠΡΟΓΕΓΕΝΗΜΕΝΑΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ, *atque hoc pacto ſta ſua priora fore tecta.* Pag. 13. lin. ult. ὑπὸ ΠΡΟΓΕΓΟΝΟΤΩΝ πολέμων, *ſuperioribus bellis.* n pag. 167. med.

Cap. IV. 3. ἡ γραφὴ λέγει) Polyb. pag. . lin. 16. ταῦτα γὰρ αἱ συνθῆκαι ΛΕΓΟΥΣΙΝ ὑμῶν πρὸς Ῥωμαίους. *Itaque namque fœderis veſtri n Romanis conditiones ferunt.* Conf. Annot. noph.

Cap. V. 2. τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν) Ex- hæc phraſis apud Polybium pag. 800. lin. 22. alio, quam hic, ſenſu.

*Ibid.* v. 6. κατὰ καιρὸν) *ſuo tempore*, quan- Deo commodum viſum fuit, Gal. IV. 4. Ita lyb. pag. 255. lin. 18. *Neque enim ejuſmodi em profecto erant facturi*, δι' ὧν ἀφελοῦνται τὴν σίαν σφῶν αὐτῶν τοῦ προσλαμβάνειν ΚΑΤΑ ΚΑΙ- ΡΟΥΣ, ἂν τινες ἐπιτήδειοι φανῶσιν αὐτοῖς φίλοι καὶ ιμμαχοι, *per quam libertate privarentur, aſſu- ndi eos, qui pro temporum occaſionibus utiles ami- ac ſocii viderentur.* Item Jeſ. LX. 22. ἐγὼ κύ- ριος ΚΑΤΑ ΚΑΙΡΟΝ συνάξω αὐτούς. Joh. V. 4. γελος ΚΑΤΑ ΚΑΙΡΟΝ κατέβαινεν. Et He- ro-

[He]rodotus lib. I. pag. 12. C. σκεψάμενον ὡς οἱ ΚΑΤΑ ΚΑΙΡΟΝ ἦν. *Cum contemplatus eſſet, ut ipſi opportunum fuerat.*

*Ibid. v. 7.* καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν.] Καὶ emphaſin hoc loco habet, ut apud Polyb. pag. 789. lin. 4. *Alexander vero non prius quievit, quam Græcorum imperio Aſiam ſubjecit.* Περὶ δὲ τῶν διαδεξαμένων πῶς ΚΑΙ ΤΟΛΜΑΤΕ μνημονεύειν; *De ſucceſſoribus autem, quomodo etiam verba facere audetis?*

*Ibid. v. 15.* ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ χριστοῦ) *ex gratia, in qua Deus habet unum iſtum hominem Jeſum Chriſtum,* ſive ex amore, quo Deus eum complectitur. Nam χάρις τινὸς non tantum active, ſed etiam paſſive accipitur. Ut χάρις τοῦ ἰησοῦ ſit gratia Jeſu, in qua is apud Deum Patrem eſt. Sic & Latini dicunt, *in gratiam alicujus quid facere,* pro ex amore erga illum, ſive illius cauſſa, propter illum. Quam ſignificationem ſine dubio Lutherus exprimere voluit, ita interpretans: Durch JEſum Chriſt / der der einige Menſch in Gnaden war / i. e. per Jeſum Chriſtum, qui homo unus erat in gratia, ſive gratioſus, nempe apud Deum. Polybius lib. 6. cap. 28. pag. 662. lin. 4. καί τινες τῶν ἐθελοντηδὸν στρατευομένων ΤΗ ΤΩΝ ΥΠΑΤΩΝ ΧΑΡΙΤΙ. *& eorum nonnulli qui ultro in gratiam Conſulis militant.* Ita recte Caſaubonum puto interpretatum eſſe. Loquitur enim Polybius de militibus voluntariis,

riis, qui cum vel propter ætatem, vel quod legitima ſtipendia feciſſent, cogi non poſſent, ſponte militabant, ſive ut gratiam inirent a Conſule, in cujus exercitu militabant, ſive quod amarent Conſulem, amoremque ſuum hac ſpontanea opera teſtatum cuperent. Quod ultimum hic locum habet. Eandem ſignificationem etiam Stephanus in theſauro annotavit tom. 4. pag. 348. aitque σὴν χάριν & ἐμὴν χάριν ſonare quod Gallice dicatur *Pour l' amour de vous*, *Pour l' amour de moy*. Ut hoc dicat Paulus: donum illud juſtificationis redundare in nos ex Dei erga filium ſuum amore. Deus enim ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ, Epheſ. I. 6. Conf. Not. ad Act. XV. 11.

Cap. VI. 1. τί οὖν ἐροῦμεν;] Arrian. Epict. pag. 47. lin. 1. ΤΙ ΟΥΝ ἐγὼ ΛΕΓΩ; ὅτι ἄπρακτόν ἐστι τὸ ζῶον; ΜΗ ΓΕΝΟΙΤΟ. *Quid ergo ego dico? quod otioſum eſſe debeat animal? Nequaquam.*

*Ibid.* v. 5. ἀλλὰ καὶ) *nimirum etiam.* Ita recte *Eraſmus.* Habet enim ἀλλὰ initio alterius membri in oratione, vim quandam aſſeverandi id, quod ex antegreſſis ſequitur. Quomodo in Polybio reperitur lib. 6. cap. 2. pag. 629. lin. 15. a fine: ubi negat omnem cujuslibet turbæ poteſtatem eſſe populi imperium; ſed *ubi patrius mos viget Deos colendi, parentes honorandi, ſeniores reverendi, legibus parendi*: ΑΛΛΑ παρὰ τοῖς τοιούτοις συστήμασιν ὅταν τὸ τοῖς πλείοσι δόξαν νικᾷ, τότε δεῖ

κα-

pium hoc recte intellectum totam orationem
poſtoli valde illuſtrat. Hoc ait nos cog
debere, propterea veterem noſtrum homi
cum Chriſto crucifixum eſſe, ut non am
peccato ſerviamus. Ea cogitatione nos ex
tum iri, ut Chriſto etjam reſuſcitato ſtude
ſimiles fieri per novam vitam. Qua enim
re magis poſſumus ad ſanctam Chriſtoq; a
lem vitam adduci, quam ſi Chriſti conſiliu
ſubeunda morte probe conſideremus, & ac
mum ſemper nobis revocemus, non hoc C
ſtum ſpectaſſe perpetiendis tantis doloribu
taque ipſa pro nobis profundenda, ut nobis
ciliaret peccandi impunitatem, ſed *ut redi*
*nos ab omni iniquitate, & purificaret ſibi ipſi po*
*peculiarem, ſectatorem bonorum operum*, *Tit.* 
Pari modo uſurpat hoc participium Pol
p. 292, l. 7. *Confutare oportet ſic, non ut auctor*

*rveniſſent, multaque ſcripſerant fuiſſe emendaturos mutaturos.* Item pag. 984. lin. 6. *Hannibam ignorantia lapſum ſe dixiſſe, dignumque eſſe cui niam tribuerent;* ΓΙΝΩΣΚΟΝΤΑΣ, *memores, nom ſe annorum ab Carthagine eſſe profectum.* Et g. 300. lin. 3. *Etiamſi nullum præſentis hoſtis periculum feciſſent,* αὐτὸ δὲ ΤΟΥΤΟ ΓΙΝΩΣΚΟΝΤΑΣ ΓΙ μέλλουσι πρὸς Καρχηδονίους κινδυνεύειν κλ. *tam vel eo ſolo nomine, quod cum Carthaginienſibus gnaturi ſint, victoriam ſperare oportere.* Bene ergo rotius interpretatur: *Modo hoc cogitemus & inſimus animo.* Conf. 2. Petr. I. 20. & Epheſ. VI. 8.

*Ibid.* v. 17. εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς.] παραδοθῆναι εἰς τύπον διδαχῆς idem ſignificat, uod apud Arrianum κατὰ τὰ δόγματα τετυπῶσθαι, lib. 2. cap. 19. pag. 221. lin. 6. τίς οὖν ἐςι ςωϊκός; ὡς λέγομεν ἀνδριάντα Φειδιακὸν τὸν τετυπωμένον κατὰ τὴν τέχνην τὴν Φειδίου· οὕτω τινά μοι δείξατε κατὰ τὰ δόγματα ἃ λαλεῖ τετυπωμένον. *Quis ergo eſt Stoicus? Sicut dicimus ſtatuam Phidiacam, quæ eſt expreſſa ſecundum artem Phidiæ: ita aliquem mihi oſtendite, ſecundum dogmata, quæ loquitur, expreſſum.*

Cap. VII. 2. ὕπανδρος γυνὴ] Polyb. pag. 90. lin. 8. a f. οὐ γὰρ ἔτι τὰς χήρας ἐπείρα ΓΥΝΑΙΚΑΣ, οὐδὲ τὰς ΥΠΑΝΔΡΟΥΣ ἤρκεῖτο μοιχεύων. *Neque enim jam mulieres viduas ſollicitabat, aut maritas.*

Sed deponens hoc loco eſt *ἐμφατικώτερον*,

*Ibid.* v. 8. *Ἀφορμὴν λαβοῦσα*) Mire
phraſin depravat *Grotius*, *ἀφορμὴν* accipien
*impunitate*, locumque eam in rem ex Thuc
allegat, qui exſtat in Stephani Theſauro
huc plane non pertinet, & in quo *ἀφορ*
quidem ſignificat impunitatem, ſed idem
*ὁρμητήριον*, i. e. ſedem ſive arcem belli, ex q
piæ prodire poſſunt. Interim hoc quaſi
firmo planeque certo fundamento nixus h
vertit: *impunitatem nactum a præcepto*, addi
*quia præcepto iſti nulla pœna erat appoſita, qual*
*appoſita adulteriis & furtis, ideo contemnebatur*
mis confidenter tam inſolitam ſignificati
phraſi huic tribuit, vix ulla exempli alicuj
ſpicione indicatam? Clariſſima Scriptoru
ca oportebat proferri ad fidem facienda
tam novæ, & ante Grotium fortaſſe inau
Communis interpretum ſententia multis c

*gula quæ eveniunt, cauſſam cur fierent ſint nacta?* Pag. 259. lin. 7. θεωρῦμϑυ δὲ τὸν μϑὺ Ἀντιοχικὸν πόλεμον ἐκ ᾦ Φιλιππικῶ τὰς ΑΦΟΡΜΑΣ ΕΙΛΗΦΟ-ΤΑ. *Sic intelligimus bello Antiochico Philippicum præbuiſſe occaſionem.* Pag. 450. lin. 14. οἱ δ' Αἰγειράται ΛΑΒΟΝΤΕΣ ΑΦΟΡΜΗΝ ἐγκλήματ☉. *Ægiratæ inglinati hoſtis occaſione utentes.* Item pag. 1051. lin. 17. a f. & pag. 98. lin. 9. a f. & pag. 111. lin. 4. a f. in quibus duobus ultimis locis adhibetur medium λαβέϑαι. Ita interpretatur Chryſoſtomus aliique. Cæterum quod *Wellerus* hic a Polybio lib. 3. in deſcript. belli Punici diſcerni ait αἴτιον & ἀφορμὴν: fatendum omnino eſt, id in Polybio non reperiri. Non enim ille αἰτίαν ab ἀφορμῇ, ſed a προφάσει diſtinguit. Quinimo eo ipſo loco, quem Wellerus citat, & nos hic in fronte poſuimus, ἀφορμὴν ipſam *cauſſam* vertit Caſaubonus.

*Ibid.* v. 13. καϑ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς] Polyb. pag. 338. lin. 4. καὶ θεωρῶν τὰς τόπες στενὲς ὄντας, καὶ ΚΑΘ' ΥΠΕΡΒΟΛΗΝ εὐφυεῖς πρὸς ἐπίθεσιν. *Anguſtias locorum ad inſidias natorum animo reputans.*

*Ibid.* v. 15. ὃ γὸ ὃ θέλω τῦτο πράσσω,] Loquitur & Epictetus de quadam, quæ in peccantibus eſt, pugna, ſed ab hac Paulina diverſa, quamvis ille iiſdem utitur verbis lib. 2. cap. ult. Πᾶν ἁμάρτημα μάχην περιέχει· ἐπεὶ γὸ ὁ ἁμαρτάνων ὐ θέλει ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ κατορθῶσαι, δῆλον ὅτι

ὃ μὲν ΘΕΛΕΙ ΟΥ ΠΟΙΕΙ. τὸ γὰρ ἁμαρτάνων θέλει μὲν πρᾶξαι τὸ αὐτῷ συμφέρον· ποιεῖ δὲ ἀσύμφορον τῷ ὄντι τὸ ἀλλότριον. ὃ μὲν ΘΕΛΕΙ, ΟΥ ΠΟΙΕΙ. *Omne peccatum pugnam in ſe continet. Quandoquidem enim qui peccat, non ille peccare, ſed recte facere vult, manifeſtum eſt eum quod vult non facere. Quid enim fur vult efficere? quod ſibi utile ſit. Ergo ſi furtum inutile eſt furanti, quod vult non facit.*

*Ibid.* v. 18. παράκειται) *Pererius* ad hunc locum, παράκειται, inquit, *plus eſt quam* πάρεστι, *notatque ſeriam* προαίρεσιν *recte agendi*. Utrumque verbum conjungit Arrianus Epict. pag. 222. lin. 8. a f. ὅταν ἴδω τέκτονα, ἔταν ὕλη πάρεστι ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΗ, ἐκδέχομαι τὸ ἔργον. *Quando conſpicio fabrum, quando materia propoſita fuerit, exſpecto opus.*

*Ibid.* v. 24. τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος] Eleganter quidam ex Indorum ſapientibus mortem ſe propterea contemnere ait, quod ea ipſum liberatura ſit a moleſtiſſimo corporis contubernio, apud Arrian. exp. Alex. 7. 4. 8. ἀποθανόντα δὲ, ἀπαλλαγήσεσθαι ἐκ ἐπιεικοῦς ξυνοίκου τοῦ σώματος. *Si vero mori contingeret, ſe a corpore ut ſocio non ſatis æquo diſceſſurum.*

Cap. VIII. 10. τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν.] Alii interpretantur νεκρὸν *mortale, morti obnoxium*, quanquam non ex naturæ neceſſitate, ſed *ob peccatum*. Quo ſenſu νεκρὸν exſtat apud Aria-

num in Epict. lib. 3. cap. 10. pag. 306. ſub fin. *σωμάτιον, τὸ οὐκ ἐμὸν, τὸ φύσει ΝΕΚΡΟΝ. Corſculum quod meum non eſt, quodque naturæ mortale.* ec non pag. 345. lin. 21. Alii vero *corpus mortuum peccato* intelligunt, ſive quantum attinet peccatum, ut ne in illo amplius vivat. Cui ſententiæ, quam equidem veriorem puto, plane ngruit ſignificatio τῦ διὰ, quam exemplo conmavimus ad Rom. III. 25.

*Ibid. v. 18. λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια)* Arrian. Epict. pag. 246. pag. 18. *μέμνησο δ' ὅτι ἄλλα σοι δέδωκε κρείττονα ἁπάντων τούτων, τὸ χρηστόμενον αὐτοῖς, τὸ δοκιμάζον, τὸ ΤΗΝ ΑΞΙΑΝ ἑκάστου ΛΟΓΙΖΟΜΕΝΟΝ. Sed memento, quod his omnibus præſtantius quiddam tibi impertierit Deus, nempe id od his omnibus uti, quod judicare, quod cujusque retium & dignitatem ratiocinando penſitare poteſt.*

*Ibid. πρὸς τὴν)* Πρὸς ad comparationem dicandam adhibetur. Polyb. pag. 597. lin. 3. *παράδοξον τοῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ ΠΡΟΣ τὴν τῆς λοιπῆς βίου προαίρεσιν τέλος ἐπιτηδείως τῷ πολέμῳ. poſita eo fine huic bello, quem ſubditi, reliqua ejus ne atque inſtitutorum gnari, ſatis mirari non poterant.* Arrian. Epict. pag. 358. lin. 12. a f. *ἵν' εἴπῃς Ἄργος τυφλὸς ἦν ΠΡΟΣ αὐτόν. Ut comparatione ejus Argum poſſis cæcum appellare.* Xenoph. Memorab. lib. 1. pag. 571. lin. 28. *αὐτὸς δὲ πάντα ἀνθρώπινα ὑπερεώρα ΠΡΟΣ τὴν παρὰ τῶν θεῶν ξυμμαχίαν. Ipſe conſilia humana præ divinis aſpernabatur*

[illegible]. Devarius de particulis Græcis p. m. [illegible] ex Æſchine hæc citat: ἅπαντα μὲν ἂν [illegible] ΠΡΟΣ μικρὸν μέρος τῆς ἡμέρας ΟΥΚ ΑΞΙΟΝ [illegible]. Omnia vero perſequi propter brevem [illegible] operæ pretium eſſe ut aggrediar. Item ex [illegible]: τὰ δὲ ἄλλα [illegible] ἂν ᾖ ΠΡΟΣ [illegible], reliqua vero perexigua ſint, ſi cum his conferantur.

*Ibid.* v. 19. ἀποκαραδοκία) Chryſoſtomus: ἀποκαραδοκία, ἡ σφοδρὰ προσδοκία ἐςίν, *vehemens exſpectatio eſt.* Verbo utitur Polybius pag. 1112. lin. 8. ἵνα μὴ δοκῇ τοῖς καιροῖς ἐφεδρεύων ΑΠΟΚΑΡΑΔΟΚΕΙΝ τὴν Ἀντιόχȣ παρȣσίαν. *Ne temporum opportunitates captaſſe & Antiochi adventum cupide exſpectaſſe videretur.* Frequentius eſt ſimplex καραδοκεῖν, ut pag. 192. lin. 24. pag. 233. lin. ult. pag. 261. lin. 15. a f. pag. 594. lin. 8. p. 730. lin. 13. a f. & aliis locis pluribus.

*Ibid.* v. 28. πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθὸν τοῖς) Polyb. pag. 154. lin. 7. ȣκ ἐλάχιςα δὲ ΣΥΝΗΡΓΗΣΕ καὶ Καρχηδονίοις ȣ̃το τὸ κίνημα, πρὸς τὸ κατασκευάσασθαι τὰ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν ἀσφαλῶς. *Non mediocriter profuere Carthaginienſibus iſti tumultus, ut interea tuto res in Hiſpania componerent.* Pag. 155. lin. 10. a f. ΣΥΝΗΡΓΕΙΤΟ δ' αὐτοῖς ΠΑΝΤΑ καὶ πανταχόθεν ἑτοίμως: *Undique ſane eorum conatus, ut quisque poterat ſtudioſe adjuvabat.* Pag. 836. lin. 8. πολλὰ δὲ ὑπὸ τῶν Βαρβάρων ΕΙΣ ȣ̃το τὸ μέρος ΣΥΝΗΡΓΕΙΤΟ. *Sed & barbari ut difficultates augerent, multam operam poſuerant.* Pag. 876. lin.

l. 12. Μεγάλα μὲν γὰρ ἔφη τὴν λαμπρότητα συμβάλλεσθαι πρὸς ἔκπληξιν τῶν ὑπεναντίων, πολλὰ ΣΥΝΕΡΓΕΙΝ τὴν ἐκ τῆς ἐπισκευῆς ἁρμογὴν τῶν ὅπλων ΕΙΣ τὴν χρείαν. *Dicebat Philopœmen, ſplendorem armorum ad terrorem hoſtibus incutiendum vim magnam habere; aptitudinem vero eorundem ex commoditate fabricæ, ad uſum conferre mirum quantum.*

*Ibid.* v. 31. ὑπὲρ ἡμῶν) Polyb. pag. 746. l. 11. παρεκάλουν θαῤῥεῖν, ὡς ΥΠΕΡ ἐκείνων παρόντας τοὺς Καρχηδονίους. *Bono ut eſſent animo jubebant: ad ſalutem enim civium Carthaginienſes veniſſe.* Arrian. exp. Alex. 1, 16, 10. Ἕλληνες ὄντες, ἐναντία τῇ Ἑλλάδι ΥΠΕΡ τῶν βαρβάρων ἐμάχοντο. *Græci cum eſſent, contra Græciam pro barbaris pugnabant.* Eodem modo idem loquitur 1, 29, 9.

Cap. IX. 11. κατ' ἐκλογὴν) Polyb. pag. 87. l. 11. τοὺς τῶν ἐπιβάτας ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ἄνδρας ἀπαραχωρήτους ἐκ τῶν πεζικῶν στρατοπέδων εἶχον. *Electos e copiis pedeſtribus propugnatores, cedere neſcios, Romani habebant.* Pag. 629. lin. 20. *Ita nec quæcunque paucorum eſt potentia, par eſt arbitrari eſſe optimatium principatum:* ἀλλὰ ταύτην ἥτις ἂν ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ὑπὸ τῶν δικαιοτάτων καὶ φρονιμωτάτων ἀνδρῶν βραβεύηται, *verum ubi juſtiſſimi prudentiſſimique viri per electionem rerum ſumma potiuntur.* Pag. 639. lin. 15. οἱ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ἀριστίνδην κεκριμένοι πάντες ἔμελλον ἀεὶ τῷ δικαίῳ προσνέμειν αὐτούς. *Qui quum eſſent omnes in eum ordinem electi propter virtutem, juſtiori utique parti ſe erant ad-*

νει δὲ τὰ πλοῖα ταῦτα, ΚΑΤ᾽ ΕΚΛΟΓΗΝ λαμ
σθαι ἐκ τῆς Καρχηδόνος, ἐφ᾽ οἷς τὴν Τύρον ἐκπ
σιν οἱ Καρχηδόνιοι τὰς πατρίους ἀπαρχὰς τοῖ
*Solent autem cum cura hæ naves deligi ex omni*
*navium quæ ſunt Carthagine, ad deferendas*
*primitias, quas illuc Carthaginienſes diis patr*
*tunt.* Pag. 1354. lin. 4. a f. οὗτοι δὲ ἦσα
ἐπίτηδες ἐξ ἑκάστης πόλεως, ΚΑΤ᾽ ΕΚΛΟΓΗΝ
ριστοι. *Qui ex omnibus civitatibus quaſi de i*
*delecti fuerant, peſſimus quisque.* Et pag. 6
6. & 11. λαμβάνειν τὴν ἐκλογὴν, & λαμβα
αἵρεσιν eodem ſenſu pro *electionem facere*
Quibus in locis ἐκλογὴ non dicitur de ſ
plane abſolutaque electione, quæ ex ſ
gentis arbitrio proficiſcatur, ſine ullo illi
eligitur, reſpectu. Quæ quidem ſors
quam electio dicenda foret. Sed quid I

int, ut putat *Grotius*. Ignotum enim fuit iſtud
y Polybio, qui tamen eodem modo loquitur
b. 2. cap. 37. init. ΥΠΕΡ ὧν σαφέστερον ἐν ἑτέροις
λέγομεν, *de quibus ſingillatim alibi dicemus*. Igno-
um & Arriano, apud quem nihilominus ὑπὲρ
pius hoc ſenſu reperitur, ut de exp. Alex. præf.
2. ἄλλοι μὲν δὴ ἄλλα ΥΠΕΡ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψ-
αν. *Alii alia de Alexandro ſcripſerunt*. Item 5,
1. & 6, 28, 2. ΥΠΕΡ ἐκείνου λόγος ἐλέγετο, *fama*
*eo ferebatur*. It. 1, 9, 14. 1, 12, 8. 1, 25, 8.

*Ibid.* v. 29. ὡς Γόμοῤῥα ἂν ὡμοιώθημεν.)
e. idem nobis accidiſſet quod Gomorrhæ. Ar-
an. Epict. lib. 2. cap. 16. pag. 198. lin. 7. θέλεις
ἂν καὶ ἡμεῖς τοῖς παιδίοις ὉΜΟΙΩΜΕΝ; *Vis er-*
*& nos tecum ſimiliter agere ac cum pueris?*

Cap. XI. 4. ὁ χρηματισμὸς) Apud Poly-
um humanum quoque reſponſum ſignificat
ig. 1125. lin. 12.

*Ibid.* v. 11. ἔπταισαν) ſcilicet πρὸς τὸν λί-
ν τοῦ προσκόμματος, ſupra IX. 32. Polyb. pag.
07. lin. 6. a f. ὁ δὲ παρεκάλει μὴ δὶς πρὸς αὐ-
ν ΛΙΘΟΝ ΠΤΑΙΕΙΝ. *Polybius Demetrium monuit,*
*veret ad eundem lapidem bis offendere.*

*Ibid.* v. 29. Ἀμεταμέλητα) Polyb. pag.
29. lin. 17. a f. ἔσεσθαι γὰρ ΑΜΕΤΑΜΕΛΗΤΟΝ αὐ-
ῖ τὴν τοιαύτην προαίρεσιν. *Fore enim nunquam ut*
*us conſilii ipſum pœniteat*. Pag. 1206. lin. 7. ἐπαγ-

ſεϑλόμϑυος ΑΜΕΤΑΜΕΛΗΤΟΝ αὐτοῖς ἔσεσϑαι ͳ
ςιν. *Pollicitus datam ipſis fidem nunquam iri viol*

*Ibid.* v. 32. Συνέκλεισε γδ ὁ Θεὸς ͳὺς π
εἰς ἀπείθειαν) Optime ſcholia græca citata
*Wellero* in Annotat. ad hunc locum: ͳὸ συν
σεν ὁ Θεὸς ͳὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν δύο δι
δηλῦν· ἢ ὅτι ἀπειθεῖς ἐποίησεν, ὅπερ ὐκ ἔχ
ρεαν, ἢ ὅτι ἀπειθεῖς ἀπέδειξεν, ὅπερ ἐςὶ καὶ ἀ
*Deus concluſit omnes ſub incredulitatem, pot*
*ſignificare, vel quod incredulos effecerit, quod*
*non habet, vel quod incredulos demonſtrarit, q*
*verum eſt.* Et licet verbum hoc in ſignifica
*demonſtrandi* nondum legerim apud auctore
hilominus tamen cum eam ſignificatione
bere affirmet Scholiaſtes, hoc magis ipſi
habeo, quod eum videam veriſſime dixiſſe
κλείειν εἰς ἀπείθειαν ſignificare etiam poſſe
*dulos facere*, cujus generis exempla loco o
tuniore infra ad Gal. III. 23. allegabuntur.
ergo in priore verus eſſe deprehendatur, q
& in poſteriore ei credam? præſertim cur
dem modo locum hunc interpretetur Chry
mus: συνέκλεισε ͳὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν
ͳυτέςιν, ἤλεγξεν, ἀπέδειξεν ἀπειθῦντας· ὐχ ἵνα
νωσιν ἀπειθῦντες, ἀλλ' ἵνα ͳὺς ἑτέρυς διὰ τ
σώσῃ φιλονεικίας, ͳύτυς διὰ ἐκείνων, κἀκείνυ
ͳύτων. *Sub incredulitatem Deus omnes conclu*
*eſt, coarguit, demonſtravit incredulos eſſe: non*
*nerent increduli, ſed ut alios per aliorum ſalvare*
*tentionem, hos per illorum, & illos per horum.*

*Ibid.* v. 33. ὦ βάθ☉ πλέτε) *O profundas,* *nenſas, maximas divitias!* Aptiſſima translatio-
hæc duo conjunguntur, eaque nec Græcis
ſitata, qui elegantiſſimum inde verbum
npoſuerunt βαθύπλετ☉, quo Euripides
pace uſus eſt, citatus a Polybio lib. 12. cap. 14.
;. 929. lin. 7. Εἰρήνα ΒΑΘΥΠΛΟΥΤΕ. *O pax*
*'a, datrix opum.* Eſt & apud Suidam: εὐδαί-
κ καὶ βαθύπλετον εἶναι, id eſt πολὺν πλετον
σαν. Rationem metaphoræ hanc quidem
dit *Beza*, quia quo major eſt opum cumulus,
etiam altior ſit ac profundior, ideo profundi-
s meminiſſe. Sed huic opinioni repugnat,
od etiam ἡ κατὰ βάθ☉ πτωχεία dicitur
Cor. VIII. 2. Præſtat ergo τὸ βάθ☉ accipe-
anquam notam magnitudinis cujuscunque.
de Græci & alia hujusmodi compoſita for-
:unt, ut βαθύκληρ☉ *opulentus*, βαθυκτέα-
item *locuples*, βαθύποτμ☉ *infelix*, βαθυγή-
*valde ſenex*, βαθύγλωσσ☉ *eloquens*; & *ab-*
*hium* vocatur a nonnullis βαθύπικρον ob
nmam amaritudinem, teſte Dioſcor. lib. 3.
. 26. & εἰς βαθὺ γῆρας προελθὼν dicitur *pro-*
*ioris ætatis*, Zoſim. lib. 5. pag. 786. lin. 37. &
θεῖα εἰρήνη *altiſſima pax*, Herodian. lib. 4. pag.
. lin. 10. Latinis etiam *profundum* dicitur
dvis immenſum & modum finemque velut
d habens. Saluſt. Jugurtha cap. 81. *Jugur-*
*Bocchi animum oratione accendit: Romanos* ...
*s, profunda avaritia, communes* ... ...

Cap. XII. 1. λογικὴν) *Joannes Gregorius* in ſcholiis Græcis ad h. l. iſta Epicteti allegat ex Arriano εἰ ἀηδὼν ἤμην, ἐποίουν τὰ τοῦ ἀηδόνος· εἰ κύκνος, τὰ τοῦ κύκνου. νῦν δὲ ΛΟΓΙΚΟΣ εἰμι· ὑμνεῖν με δεῖ τὸν Θεον. τοῦτο μου τὸ ἔργον ἐστί. Quæ exſtant lib. 1. cap 16. extremo, & hanc habent ſententiam: *Si luſcinia eſſem, facerem quæ luſcinia ſolet, ſi cygnus, quæ cygnus. Nunc vero rationalis ſum. Deum me oportet hymno celebrare. Hoc meum officium eſt.*

*Ibid.* v. 7. Εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ.) Sive qvis habet munus, in eo rite obeundo membri vice fungatur in corpore Eccleſiæ, uti verſu quinto dicitur, alios aliorum nos eſſe membra; neque nimium ſibi arroget, ut v. 3. præcipitur. Sic etiam ſupplendæ reliquæ ellipſes. Quibus non multum diſſimiles ſunt apud Arrianum in diſſert. Epict. lib. 4. cap. 4. pag. 455. *Cleanthis dictum ſit in promptu: Duc me, Jupiter, & tu neceſſitas.* θέλετ' εἰς Ῥώμην, εἰς Ῥώμην. εἰς Γύαρα, εἰς Γύαρα· εἰς Ἀθήνας εἰς Ἀθήνας· εἰς Φυλακὴν, εἰς Φυλακήν. *Vultis me Romam ducere vel ire?* ducite *Romam*; Vel, ibo Romam &c.

*Ibid.* v. 11. Τῷ καιρῷ δουλεύοντες.) Polybius dicit ἀκολουθεῖν τοῖς καιροῖς, pag. 1244. lin. 25. ὁ δ' Ἄρχων ἀκολουθεῖν ἔφη δεῖν τοῖς καιροῖς, καὶ μὴ διδόναι τοῖς ἐχθροῖς ἀφορμὴν εἰς διαβολήν. *Archoni placebat, ut temporum rationem haberent; ne hoſtibus calumniandi occaſio daretur.* Cic. fam. lib. 9. ep. 17. *Nos illi ſervimus, ipſe temporibus.* Et ad At-

tic. *Cum ſit neceſſe temporí ſervire, non amittere tempus, cum ſit damn.*

*Ibid.* v. 17. *κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες.*] lyb. pag. 501. lin. 11. a fine: *τοῖς Αἰτωλῶν ἀσεβήμασι συνεξαμαρτάνων διὰ τὸν θυμὸν, καὶ* ΚΑΚῼ ΚΑΚΟΝ ΙΩΜΕΝΟΣ, *οὐδὲν ᾤετο ποιεῖν ἄτοπον. manibus Ætolorum ſceleribus paria delinquens pra, & malum malo, quod ajunt, ſanans, nihil peccari a ſe exiſtimabat.*

*Ibid.* v. 21. *νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ*) Arrian. de p. Alex. 6, 23, 8. *Ἐς τοσόνδε* ΠΡΟΣ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ ΝΙΚΩΝΤΟ. *Adeo malo vincebantur.* Quanquam ibi de fame oratio eſt, qua victi, contra andatum Alexandri frumento, quod obſignam ferebant, uti ſunt.

Cap. XIII. 1. *ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι*] Enchirid. Epict. cap. 29. *Ea quæ optima tibi videntur, ſic teneto, ὡς* ΥΠΟ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΤΕΤΑΓΜΕΝΟΣ *εἰς ταύτην τὴν τάξιν, quaſi a Deo ſis in ea ſtatione collocatus.*

*Ibid.* v. 7. *ἀπόδοτε τὴν τιμὴν*) Polyb. pag. 433. lin. antep. ΑΠΟΔΙΔΟΝΤΕΣ *τῇ μητρὶ τὴν καθήκουσαν χάριτα καὶ* ΤΙΜΗΝ. *Obſequio atque honore matri, ut par erat, præſtito.*

*Ibid.* v. 10. *κακὸν οὐκ ἐργάζεται.*) Polyb. pag. 605. lin. 15. a f. *ἄλλο μὲν οὖν οὐκ ἔφθασαν*

οὐδὲν

ἐδὲν ΕΡΓΑΣΑΖΘΑΙ ΚΑΚΟΝ, *nihil illi quidem mali aliud cuiquam fecerunt.*

*Ibid.* v. 11. ὥρα) Polyb. pag. 225. lin. 4. *Nunc poſtquam res inter cæteras maxime inſignes perſtrinximus:* ΩΡΑ μνημονεύοντας τ̃ προθέσεως ἐπαναγαγεῖν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τ̃ αὐτῆς ὑποθέσεως: *tempus eſt, ut propoſiti memores, ad principium rerum narrandarum orationem noſtram referamus.* Pag. 517. lin. 11. ἤδη δὲ τ̃ ΩΡΑΣ συναγέσης ἅπαντας. *Cum autem ſerum diei eſſet, ac de recipiendo ſe omnes hora admoneret.* Plato in Apolog. Socrat. ἀλλὰ γδ ἤδη ΩΡΑ ἀπιέναι, ἐμοὶ μδὺ ἀποθανεμένῳ, ὑμῖν δὲ βιωσομένοις. Cic. 1. Tuſc. *Sed tempus eſt, inquit Socrates, jam hinc abire me, ut moriar, vos ut vitam agatis.*

*Ibid.* v. 12. ἡ νὺξ προέκοψεν) Polybius hoc ſenſu dicit προβαίνειν lib. 8. cap. 22. pag. 741. lin. 22. *Ut populi multitudo ſomnum carpebat,* προὔβαινε δὲ τὰ τ̃ νυκτὸς, *jamque multum nox erat provecta.* Pag. 312. lin. 4. ἤδη τ̃ ἡμέρας προβαινέσης. & pag. 460. lin. 5. af. τ̃ δὲ χειμῶνος ἔτι προβαίνοντος, *adulta jam hieme.* Provecta vero nox dicitur, non quæ tota jam, ſed cujus maxima pars præteriit; ut, ſi nox ſit duodecim horarum, decem horis præterlapſis, dicimus noctem proceſſiſſe, proximeque finem eſſe, quemadmodum hoc verbum explanat Theophylactus. Cæterum totum hunc locum omnium rectiſſime puto exponi a Græcis, Chryſoſtomo atque Theophy-

phylacto, qui *σωτηρίαν* interpretantur ſalutem æternam, *noctem* vero præſentem vitam, *diem* denique futurum ſeculum. Neque ſententiæ huic obſtat, quod Paulus quaſi jam ille dies adſit, loqvitur, *ὡς ἐν ἡμέρᾳ*. Nam vel *ὡς* hic eſt nota ſimilitudinis, vel, quod verius videtur, *ἡμέρα* hoc verſu metaphorice, proximo ſuperiori autem proprie accipitur; quemadmodum in ſimili exhortationis argumento fit 1. Theſſ. V. ubi in exponenda cauſſa exhortationis, *ἡμέρα* proprie uſurpatur v. 2. & 4. in ipſa vero exhortatione metaphorice v. 5. & 7. plane uti hoc loco. Verba vero v. 11. *ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν* interpretanda ſunt *quam cum inciperemus credere*, denn da wir gläubig wurden / ſive, denn da wir gläubig worden ſind; ſicut Act. XIX. 2. *πιστεύσαντες* optime reddidit Lutherus, da ihr gläubig worden ſeyd. Monet enim Paulus, quo propius a meta abſint, hoc eos oportere contentius currere, neque *πρὸς τῷ τέρματι, καθάπερ οἱ κακοὶ τῶν σταδιέων, ἐγκαταλιπεῖν τὰς ἑαυτῶν προθέσεις*, *circa ipſam metam, ſicut mali curſores in ſtadio ſolent, ſuis deſiſtere inceptis*, ut ait Polybius pag. 1022. lin. 3. Ita locus hic, ſecundum vernaculam noſtram verſionem obſcuriſſimus, perſpicuus fit atque evidens. Conf. Annot. Xenoph.

*Ibid. ἀποθώμεθα*) Polyb. pag. 182. lin. 8. a f. ΑΠΟΘΕΣΘΑΙ *τὰς τυραννίδας*, *tyrannidem deponere*. Et pag. ſeq. lin. 1. ΑΠΕΤΙΘΕΤΟ *τὴν τυραννίδα*, *tyrannidi renunciavit*. Et lin. 6. *At*

*ty-*

*tyrannus Argivorum Ariſtomachus, Hermionenſium Xenon, Phliaſiorum Cleonymus*, τότε ΑΠΟΘΕΜΕΝΟΙ τὰς μοναρχίας, ἐκοινώνησαν ταῖς τῶν Ἀχαιῶν δημοκρατίαις, *abdicato tunc unius dominatu, communione ſtatus popularis Achæorum ſunt donati.* Arrian. Epict. lib. 4. cap. 4. pag. 458. τὸ κακόηθες καὶ λοίδορον ΑΠΟΤΙΘΕΣΘΑΙ, *malos mores & maledicentiam deponere.*

*Ibid.* v. 14. τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε) Familiariſſimum dicendi genus Polybio noſtro; uti exempla declarant. Ita pag. 294. lin. 14. a f. ubi & agitur de cura corporis: πολλὴν οὖν ΠΟΙΟΥΜΕΝΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΝ Ἀννίβας τῆς ἐπιμελείας αὐτῶν, ἀνεκτᾶτο καὶ τὰς ψυχὰς ἅμα καὶ τὰ σώματα τῶν ἀνδρῶν *Itaque ſummo ſtudio Hannibal id operam dabat, ut ipſi animis corporibusque reficerentur.* Pag. 527. lin. 2. δέον ἂν εἴη μεγίστην ἡμᾶς ΠΟΙΕΙΣΘΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΝ, καὶ τοῦ χειρισμοῦ καὶ τῆς οἰκονομίας. *Præcipua videlicet nobis adhibenda cura fuerit, quo ſic omnia ordinentur, atque inter ſe connectantur.* Pag. 616. lin. 22. ὡς ὑπὲρ ἰδίου σώματος βουλεύηται· καὶ καθόλου πάντων τῶν τῆς Ἑλλάδος μερῶν, ὡς οἰκείων καὶ προσηκόντων αὐτῷ ΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΝΟΙΑΝ. *Ipſis tanquam corpori ſuo conſuluerit, omniumque in univerſum Græciæ partium parem curam habuerit, ac ſi conjuncti eſſent ipſi omnes, & proprio jure ad eum pertinerent.* Pag. 668. lin. 13. τῶν δ' ἱππικῶν βραχεῖαν τινα ΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΝ. *Equeſtris rei levem aliquem curam habent.* Pag. 826. lin. 16. ΠΟΙΗΣΕΣΘΑΙ γὰρ ΠΡΟΝΟΙΑΝ ὡς

ἰδίων

*ἀδελφῶν καὶ τέκνων. Sibi ipſas non ſecus ac es aut natas fore cura.* Uſurpatur etiam ſine pag. 642. lin. 15. pag. 712. lin. 7. Conſtrui- & cum præpoſitionibus ὑπὲρ pag. 331. lin. 8. 501. lin. 2. atque περὶ pag. 469. lin 9. Cæ- m quod additur εἰς ἐπιθυμίας, videtur *Au- no* de doctr. Chriſt. lib. 4. cap. 20. periodus ſatis numeroſe cadere. Ait enim: *Quod ſi quam ita diceret*, & carnis providentiam ne in cupiſcentiis feceritis, *ſine dubio aures clauſu- umeroſiore mulceret: ſed graviorem interpres m ordinem maluit tenere verborum. Quomodo m hoc in Græco eloquio ſonet, quo eſt loquutus Apo- s, viderint ejus eloquii usque ad iſta doctiores, i tamen quod nobis eodem verborum ordine inter- atum eſt, nec ibi videtur currere numeroſe.* E- dem aures tam doctas tamque elegantes non eo, ad quarum judicium referre audeam nerorum in Græca lingua concinnitatem; tamen cum a Polybio; qui etſi non valde ſivit, neque tamen neglexit numerum, ſi- li ratione concludi videam licet non totam iodum, membrum tamen periodi: nihil in : verborum clauſula deſiderari poſſe puto. vero Polybius pag. 1244. lin. 16. a fine: ὁ δ' χων ἀκολουθεῖν ἔφη δεῖν τοῖς καιροῖς, καὶ μὴ διδό- τοῖς ἐχθροῖς ἀφορμὴν ΕΙΣ ΔΙΑΒΟΛΗΝ, μηδὲ προΐ- υ σφᾶς αὐτοὺς εἰς τὴν αὐτὴν ἐλθεῖν διάθεσιν τοῖς ὶ Νίκανδρον. *Archoni placebat, ut temporum ra- tem haberent; ne hoſtibus calumniandi occaſio da- ur: denique cavendum eſſe, ne ſua culpa idem infor- ium incurrerent, cum Nicandro.* Cap,

Cap. XIV. 2. ὁ δὲ) Eraſmus teſtatur, in nonnullis Græcorum exemplaribus fuiſſe ὃς δὲ, quomodo & Beza legere mavult, quia non præceſſit ὁ μὲν, ſed ὃς μὲν. Verum uti Græci in diſtributionibus, non tantum præpoſitivis, ſed etiam poſtpoſitivis articulis utuntur, ut Luc. XXIII. 33. 1. Cor. VII. 7. XI. 21. Jud. v. 22. 23. ita interdum quoque poſtpoſitivo ſubjungunt præpoſitivum, & vice verſa. Ut apud Polyb. pag. 556. lin. 7. ἃ μόλις βασιλεὺς ΤΑ ΜΕΝ πείθων τὸν Ἑρμείαν, Α ΔΕ κατὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην χειρίζων, τέλος ἐπράϋνε. *Quæ mala Rex ægre tandem, modo iram Hermiæ verbis leniens, modo pro arbitrio ſuo quædam diſponens, mitigavit.* Et pag. 316. lin. 8. a f. ΑΣ ΜΕΝ προσήγετο, ΤΑΣ ΔΕ κατεστρέφετο τῶν πόλεων. *Alias quidem urbes in amicitiam recepit, alias vi ſubegit.*

*Ibid. v. 22.* ἐν ᾧ δοκιμάζει] *in eo quod eligit,* quod agere decernit. Ita Polyb. pag. 650. lin. 14. δοκιμάζειν dicit pro eligere, unde & paulo poſt addit nomen ἐκλογῆς. Optime Lutherus: in dem / das er annimmt. Nam verbum hoc non modo locum habet in eligendo eo, quod optimum, ſed etiam quod peſſimum judicatur. Inſignis plane locus eſt apud Plutarchum in pædag. cap. 7. n. 11. ubi δοκιμάζειν & προαιρεῖσθαι tanquam ſynonyma ponuntur: Παρόμοιον ποιοῦντες, ὥσπερ εἴ τις τῷ σώματι κάμνων, τὸν σὺν ἐπιστήμῃ δυνηθέντα ἂν σῶσαι παραλιπὼν, φίλῳ χαριζόμενος, τὸν δι᾽ ἀπειρίαν ἀπολέσοντα ἂν αὐτὸν ΠΡΟΕ-

ΛΟΙΤΟ

ΛΟΓΓΟ· ἢ ναύκληρον Ἰὸν ἄριςον ἀφεὶς, Ἰὸν χείριςον ΔΟΚΙΜΑΣΕΙΕ, φίλε δεηθέντ☉. *Similiter faciunt, ac ſi quis ægrotans, omiſſo, qui arte mederi poſſet, medico, in amici gratiam deligat, a quo ob ejus inſcitiam necetur: aut repudiato navis optimo rectore, amico petente peſſimum deligat.*

Cap. XV. 8. βεβαιῶσαι Ἰὰς ἐπαγγελίας] *ad ſervandum promiſſa.* Polyb. lib. 3. cap. III. pag. 364. lin. 1. θεῶν γδ' βελομθύων, ὅσον ἔπω ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΝ ἡμῖν πέπεισμαι ΤΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΣ. *Confido enim jamjam me, dii modo ceptis annuant, promiſſi fidem exſoluturum.* Ita Ἰὰς ἐγγράπτες πίστεις ΒΕΒΑΙΟΥΝ *leges pactorum ſcriptas ſervare*, pag. 792. lin. 15. & pag. 1133. lin. 15. ὁ δὲ Πόπλι☉, Ἰὴν μθὺ κατὰ Ἰὸν ὑὸν ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΝ, ἔφη, δέχεσθαι καὶ μεγάλην χάριν ἕξειν ἐπὶ Ἰέτοις, ἐὰν ΒΕΒΑΙΩΣΗ Ἰὴν ὑπόχεσιν. *Publius ad hæc: quod de filio polliceretur, id ſe ait accipere: multumque ſe illi eo nomine debiturum, ſi promiſſo fides exiſteret.*

Cap. XVI. 18. ἀκάκων.] Ἄκακ☉ hic dicitur ſimplex atque incautus, qui ut ipſe eſt minime malus, ita nec ab aliis quicquam mali ſuſpicatur; unde fit, ut facile decipiatur. Polyb. pag. 345. lin. 5. a f. ἔτον μθὺ ΑΚΑΚΟΝ ὄντα Ἰὸν ἄνδρα καὶ πρᾶον Ἰῇ φύσει, πιςῶς δὲ Ἰὰ πρὸς αὐτὸν διακείμθυον. *Hunc virum norat minime malum, natura levem, & qui ſibi fideret.* Pag. 512. lin. 10. a f. ἀλλὰ Ἰῇ Ἰῶν κατοικέντων Ἰὸ χωρίον εὐνοίᾳ πιςεύσαντες, ΑΚΑΚΩΣ πρὸ Ἕ Ἰείχες αὐΕ παρενέβαλον. *Sed be-*

*Ibid.* v. 20. κατ' ἐπιταγὴν) Polyb.
928. lin. 12. a f. ὅσοις δ' ἐπολέμησε, τέτες
τας βεβλαφέναι κατὰ τὴν ἀνάγκην καὶ ΚΑΤ
ΤΑΓΗΝ. *Iis autem omnibus, quibuscum bella*
*damna ipſum intuliſſe neceſſitate compulſum, &*
*juſſu.*

---

# *In I. ad* CORINTHIO

CAP. I. 4. Εὐχαριςῶ ἐπὶ τῇ) Polyb. pag
lin. 16. ἐφ' οἷς εὐχαριςέντων αὐτῷ. *Ca*
*pro hiſce beneficiis gratias agerent.*

*Ibid.* v. 10. τὸ αὐτὸ λέγητε) Τὸ αὐ
γειν ſignificat non tantum verbis, ſed etian
mis inter ſe conſentire. Polyb. lib. 2. ca
pag. 206. lin. 2. ἀλλ' ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς κα
ἐν οἷς πάντες ἓν καὶ ΤΑΥΤΟ ΛΕΓΟΝΤΕΣ, μα
καρπἔσθαι δοκἔσιν εὐδαιμονίαν. *Sed noſtris*

εἰ ΛΕΓΟΝΤΕΣ ἓν καὶ ΤΑΥΤΟ πάντες, καὶ συμπλέκοντες τὰς χεῖρας, *ſi vel optime inter ſe conſentientes, & manibus connexis, ſicut ſolent qui amnes vado tranſeunt, ingruentes barbaros repellere, & cum ſe tum urbes ſuas valuerint ſervare.* Atque de animorum concordia etiam interpretatur Chryſoſtomus. Quanquam & verbis inter ſe diſſentiebant v. 12. Sed illud ſermonis diſſidium ex ſententiarum diverſitate oriebatur. Utrumque ergo præcipit Paulus, ut idem & ſentiant & loquantur, aliique alios doctores præferendos neque ſtatuant neque dicant.

*Ibid.* v. 12. *Λέγω δὲ τοῦτο,*] Similis formula occurrit Rom. XV. 8. & Gal. III. 17. Eph. V. 32. habet autem vim explanandi atque expreſſius eloquendi ea, quæ antea obſcurius erant dicta. Ita hoc loco exponi, quæ fuerint illæ contentiones, iſta formula indicatur. Sic Polyb. pag. 216. lin. 9. a f. *Simile quid enim in his factum eſt ei, quod primis illis evenerat, qui poſt fata Alexandri hæc regna occupavere.* ΛΕΓΩ ΔΕ, Σελεύκῳ, Πτολεμαίῳ καὶ Λυσιμάχῳ· *ii ſunt, Seleucus, Ptolemæus, & Lyſimachus.* Pag. 226. lin. 5. *Ego principia cujusque rei eſſe ſtatuo, conatus primos, & eorum effectiones quæ fuerint decreta: cauſſas vero, quæ judicia & deliberationes rerum antecedunt.* ΛΕΓΩ Δ' ἐπινοίας καὶ διαθέσεις καὶ τοὺς περὶ ταῦτα συλλογισμούς. *Cogitationes dico, affectus animorum & ratiocinationes quæ de iis ſuſcipiuntur.* Item pag. 417. lin. 10. a f. pag. 469. lin. 14. pag. 600.

 lin.

lin. 15. pag. 617. lin. 13. a f. pag. 629. lin. 9. a f. pag. 642. lin. 1. pag. 692. lin. 9. a f. *Quæ res apud reliquos mortales vitio vertitur, ea ipſa continet Romanam Remp, mihi videtur*: ΛΕΓΩ ΔΕ τὴν δεισιδαιμονίαν. *ſuperſtitionem dico.*

Cap. II. 2. οὐ γὰρ ἔκρινα τοῦ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν,) Cum in Chriſto, eoque crucifixo, annunciando præcipue verſaretur munus Apoſtolicum: hinc Paulus ait, in eo ſibi ſita fuiſſe omnia, ut Chriſtum prædicaret, cæterarum rerum laudem pro nihilo duxiſſe, neque ullam vel philoſophandi ſcientiam, vel dicendi artem ad Corinthios attuliſſe, eamve oſtentaſſe. *Statueram mecum*, inquit, *ita me gerere apud vos, quaſi nihil ſcirem.* Eodem modo Epictetus Philoſophum quoque videri vult aliarum rerum omnium rudem, idque ſolum præ ſe ferre, quod eſt Stoici proprium, ſcire, quomodo efficere poſſit, ut neque ea quæ velit non conſequatur, neque in quæ nolit incidat, lib. 2. cap. 1. ſub fin. δόξον δὲ μηδεὶς εἶναι, καὶ ΕΙΔΕΝΑΙ ΜΗΔΕΝ· μόνον τοῦτο εἰδὼς φαίνου, πῶς μήτ' ἀποτύχῃς ποτὲ, μήτε περιπέσῃς· ἄλλοι μελετάτωσαν δίκας, ἄλλοι προβλήματα, ἄλλοι συλλογισμούς· σὺ ἀποθνήσκειν, σὺ δεδέσθαι, σὺ στρεβλοῦσθαι, σὺ ἐξορχίζεσθαι. *Videri velis nullus eſſe, nihilque ſcire: hoc ſolum te ſcire præ te feras, quomodo neque unquam fruſtra quidquam appetas, neque in malum incidas. Alii meditentur cauſſas forenſes, alii quæſtiones philoſophicas, alii ſyllogiſmos; tu diſce mori, vinciri, tormentis cruciari, in exilium agi.* Idem quo-

ioque fieri ſolet in minoribus artibus, ut, quam iisque profitetur, in ea excellere ſibi pulchrum itet, reliquas contemnat, earumque imperitus elit haberi, quam iſtarum intempeſtivo uſu ſuæ i officere.

*Ibid.* v. 4. πειθοῖς λόγοις) Polybius dicit ιθοῖ καὶ λόγῳ, pag. 175. lin. 11. πολλοὺς δὲ πει- ῖ καὶ λόγῳ προσηγάγετο. *Multos rationibus & ne ad perſuadendum oratione adduxit.*

*Ibid.* v. 10. τὰ βάθη] Polyb. pag. 1441. . penult. *Erat Cotys ingenio prorſus Thracum ſimilis:* καὶ γδ. νήπτης ὑπῆρχε, καὶ πραότητα καὶ ΘΟΣ. ὑπέφαινεν ἐλευθέριον. *quippe ſobrietatem clementiam & ſolertiam quandam liberalem eminus ſferebat.* Ad quem locum *Henr. Valeſius* in Ad- tationibus ita ſcribit: Vox eſt Polybiana quæ itudinem mentis atque ingenii ſignificat, qua editus abdita quæque examinat ac diſpicit. que Polybius de Pauſiſtrato ſupra (pag. 1434. . 4.) dixit. Βαθύτερος τῇ φύσει καὶ στασιμώ- τερος μᾶλλον ἢ τολμηρότερος ὑπῆρχεν. *Saga- ri ingenio, & majori conſtantia quam audacia præ- us erat.* Βάθος enim fere cum conſtantia njunctum eſt. Ut contra qui a Græcis ἐπιπό- ιοι (*ſuperficiarii*) dicuntur, leves ſolent eſſe. idas in ἐπιπόλαιος. ὁ δὲ Σιλβανὸς ἐπιεικὴς μὲν ὼν τἄλλα ἱερὸς καὶ ἀλύσερος τὰ ἤθη καὶ ἐπι- λαιος. quod Suidas explicat ἀντὶ τοῦ οὐ βαθὺς τερόπον. Optime autem deſcripſit τὸ βάθος

Æſchylus in Septemthebana, de Amphiarao cum dicit, βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενος, ἐξ ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα. Philo in legatione ad Cajum Tiberii ingenio tribuit τὸ βάθος optimo jure. ὁ γὰρ Τιβέριος φρονήσει βαθείᾳ χρώμενος. & Nicolaus noſter de Aſſyriis. Eunapius quoque apud Suidam de Rufino tutore imperatoris Arcadii βαθυγνώμων ἄνθρωπος ἦν κρύψινους. hanc altitudinem animi vocant Latini. Saluſtius in bello Jugurthino de Sulla *Ad ſimulanda negotia altitudo ingenii incredibilis.* Hæc *Valeſius.* Idem Polybius pag. 655. lin. 6. *Probant autem Romani Centuriones, non tam eos qui ſunt audaces & ad pericula ſubeunda prompti, quam eos qui arte imperatoria valent, ſuntque firmi ac ſtabiles,* καὶ βαθεῖς μᾶλλον ταῖς ψυχαῖς *& alto magis animo.* Sunt ergo τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ abdita Dei conſilia, quæ nemo niſi Spiritus Dei perſcrutari poteſt. Sunt & τὰ βάθη τοῦ σατανᾶ Apoc. II. 24.

Cap. III. 16. ναὸς Θεοῦ ἐστε] Epictetus lib. 2. cap. 8. pag. 157. σὺ ἀπόσπασμα εἶ τοῦ θεοῦ· ἔχεις τι ἐν σεαυτῷ μέρος ἐκείνου. Τί οὖν ἀγνοεῖς σου τὴν συγγένειαν; τί οὐκ οἶδας πόθεν ἐλήλυθας; οὐ θέλεις μεμνῆσθαι ὅταν ἐσθίῃς, τίς ὢν ἐσθίεις, καὶ τίνα τρέφεις; ὅταν συνουσίᾳ χρῇ, τίς ὢν χρῇ; ὅταν ὁμιλίᾳ, ὅταν γυμνάζῃ, ὅταν διαλέγῃ; οὐκ οἶδας ὅτι θεὸν τρέφεις; θεὸν γυμνάζεις; θεὸν περιφέρεις τάλας, καὶ ἀγνοεῖς. δοκεῖς με λέγειν ἀργυροῦν τινα, ἢ χρυσοῦν ἔξωθεν; ἐν σαυτῷ φέρεις αὐτὸν, καὶ μολύνων οὐκ αἰσθάνῃ, ἀκαθάρτοις μὲν διανοήμασι, ῥυπαραῖς δὲ

πρά-

πράξεσι· καὶ ἀγάλματος μὲν τοῦ θεοῦ παρόντος, ἐκ ἂν τολμήσαις τι τούτων ποιεῖν, ὧν ποιεῖς· αὐτοῦ δὲ τοῦ θεοῦ παρόντος ἔσωθεν, καὶ ἐφορῶντος πάντα, καὶ ἐπακούοντος, ἐκ αἰσχύνη ταῦτα ἐνθυμούμενος καὶ ποιῶν, ἀναίσθητος τῆς σαυτοῦ φύσεως καὶ θεοχόλωτε; *Tu delibatum quid es ex Deo, habes partem quandam illius in te ipſo. Cur ergo ignoras tuam nobilitatem? Cur non noſti unde veneris? non vis meminiſſe quando edis, qui ſis qui edis, & quem nutrias? quando cum aliis rem habes, qui ſis qui habes? quando cum aliis verſaris, quando exerceris, quando diſſeris? non noſti, quod Deum nutrias? Deum exerceas? Deum circumfers & ignoras. Putas me dicere argenteum quendam aut aureum extrinſecus? in te ipſo fers eum, & eum abs te coinquinari non ſentis impuris cogitationibus, & ſordidis actionibus. Quodſi Dei effigies adeſſet, non auderes quidquam horum facere, quæ facis: Deo autem ipſo præſente intus, & inſpiciente omnia, & audiente, non pudet te iſta cogitare & facere, tuæ ipſius naturæ ignarus & Deo inviſus.* Item pag. 199. lin. 24. Quanquam ſunt in his quædam omnino non probanda. Quare hic locum habet illud Pauli 1. Theſſ. V. 21. Πάντα δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε.

*Ibid.* v. 18. μωρὸς γενέσθω,) Doctoribus Eccleſiæ hæc potiſſimum dicuntur, de quibus jam inde a v. 12. agit Paulus. Hi cum oſtentione humanæ ſapientiæ id agerent, ut aliis præferrentur, monet eos Paulus, ut miſſam faciant iſtam ſapientiam, ſtultique videri malint

των ἐκτὸς ἀνοῦς δόξαι καὶ ἠλίθιος· μηδὲν βο
κεῖν ἐπίστασθαι· κἂν δόξῃς τισὶν εἶναί τις,
σεαυτῷ. Ἴσθι γὰρ, ὅτι οὐ ῥᾴδιον καὶ τὴν προαι
τὴν σεαυτοῦ κατὰ φύσιν ἔχουσαν φυλάξαι, καὶ
τός· ἀλλὰ τὸν ἑτέρου ἐπιμελούμενον, τοῦ ἑτέρου ἀ
σαι, πᾶσα ἀνάγκη. *Si proficere vis, ne r*
*quo minus ob res externas amens & fatuus ha*
*ne quid ſcire videri velis. Quodſi quis aliis eſſe*
*ris: ipſe tibi diffidito. Scito enim, facile non eſſ*
*tutum tuum in eo ſtatu, qui ſit natura conſen*
*conſervare, & res externas amplecti: ſed alit*
*poſſe fieri, quin is, alterum qui curet, alterum*
*gat.* Cæterum ſemper mihi viſus eſt hu
cum elegantiſſime illuſtrare Origenes
Celſum, cujus verba non pigebit repetere
I. pag. 12. οὐκοῦν ὁ μὲν ἀπόστολός φησιν, οὐχ ἁ
ἡ σοφία μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστιν· ἀλλ', ἡ
τοῦ κόσμου τούτου. καὶ πάλιν· οὐκ, εἴ τις δοκεῖ

υμένως, ἀλλ' ὅτε τις τῷ αἰῶνι τούτῳ γίνεται μωρός.
ἰ λέγομεν καὶ τὸν Πλατωνικὸν, πιστεύοντα τῇ
νασίᾳ τῆς ψυχῆς, καὶ τοῖς περὶ αὐτῆς λεγομέ-
περὶ μετενσωματώσεως, μωρίαν ἀνειληφέναι,
πρὸς τοὺς Στωϊκοὺς, διασύροντας τὴν τούτων συγ-
άθεσιν· καὶ ὡς πρὸς Περιπατητικοὺς, θρυλλοῦν-
τα Πλάτωνος τερετίσματα· καὶ ὡς πρὸς Ἐπι-
είους, δεισιδαιμονίαν ἐγκαλοῦντας τοῖς εἰσάγουσι
ίνοιαν, καὶ Θεὸν ἐφιστᾶσι τοῖς ὅλοις. *Ergo Apo-
s non ſimpliciter ait, ſapientiam eſſe apud Deum
itiam: ſed ſapientiam hujus mundi: ac rurſum,
ſi quis videtur eſſe ſapiens inter vos, ſimpliciter
us fiat: ſed in hoc ſeculo fiat ſtultus, ut fiat ſa-
s. Sapientiam igitur hujus Seculi dicimus eam,
per ſcripturas ſacras inutilis & ſupervacua reddi-
, univerſam falſis dogmatibus refertam philoſo-
am: ſimiliter ſtultitiam bonam aimus non abſolute,
quoties aliquis huic ſeculo ſit inſipiens. Ac ſi di-
mus & Platonicum credentem immortalitatem ani-
, quaque traduntur de ipſius transmigratione e
poribus in alia corpora, ſtultitiam aſſumpſiſſe,
ntum ad Stoicorum ſententiam attinet, hanc eo-
n credulitatem cavillis exagitantium; quantumque
Peripateticos ludibrio habentes Platonis delinimen-
tum quantum ad Epicureos, ſuperſtitionem ex-
brantes aſſertoribus providentiæ, & Deum uni-
ſitati rerum praeeſſe eamque gubernare creden-
us.*

Cap.IV.5. φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους) *lucem proferet, palam faciet.* Polyb. pag.1448.

 lin.

lin. 11. *Cum cives ſuos teſtes haberent omnium dictorum & factorum ſuorum*, ἔπειτα δὲ τῶν γραμμάτων ἑαλωκότων καὶ ΠΕΦΩΤΙΣΜΕΝΩΝ, *praeterea interceptis & palam recitatis litteris.* Conf. 2. Tim. I, 10.

*Ibid.* τὰς βȣλὰς τῶν καρδιῶν) i. e. quo quidque conſilio factum ſit. Quas βȣλὰς Epictetus δόγματα appellat in Enchiridio cap. 67. λȣ́εταί τις ταχέως; μὴ εἴπῃς, ὅτι κακῶς, ἀλλ᾽ ὅτι ταχέως. πίνει τις πολὺν οἶνον; μὴ εἴπῃς ὅτι κακῶς, ἀλλ᾽ ὅτι πολύν· πρὶν γὰρ διαγνῶναι τὸ δόγμα, πόθεν οἶσθα εἰ κακῶς; *Lavat quiſpiam cito? ne dicas laviſſe male, ſed cito. Bibit quiſpiam multum vini? ne dicas bibiſſe male, ſed multum. Priuſquam enim cognoris conſilium ejus: unde ſcis, an male?* Ad quem locum *Caſaubonus* hæc annotat. „Nihil certius, quam δόγμα hoc loco, *conſilium* „ſive *propoſitum* ex opinione manans indicare. „Ita enim cenſent & ſciſcunt veteres illi ſophi, „non tam facta cujusque, ut laudi aut vitio tri„buamus, ſpectanda eſſe, quam *dogmata*; id „eſt, ſcopum & propoſitum ex dogmatibus „aptum; quod ſi rectum ſit, & illa recta; ſin „pravum, pariter & illa judicanda eſſe: quod „& Simplicius hic, & Arrianus lib. 12. c, 8. ſed & „Antoninus non uno loco latius proſequuntur. „Eadem & Apoſtoli doctrina, 1. Cor. IV. 5. ὥςε „μὴ πρὸ καιρȣ̃ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς „καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τȣ̃ σκότȣς, καὶ φανερώσει „τὰς βȣλὰς τῶν καρδιῶν (id plane dicit & intelligit,

git; quod Epictetus verbo δόγματα] καὶ τότε " ὁ ἔπαινος (id eſt ἔπαινος ἢ ψόγος, ut alibi do- " cuimus:) γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Recte " ad Deum provocat, qui καρδιογνώστης eſt, ab " illis quibus nulla legitima ratione judicium " competit: eorum autem (hominum quoque) " quibus judicandi provincia incumbit, alia ra- " tio eſt; qui ex factis (& hoc quoque Chriſto " ſanciente) quia corda ſcrutari non poſſunt, ſen- " tentiam ferre tenentur.

*Ibid.* v. 9. ἐσχάτους ἀπέδειξεν) i. e. ἐποίησεν *fecit*; quemadmodum hoc verbo uſus eſt Chryſoſtomus, locum hunc ita exponens: οὐκ εἶπεν, ὅτι ἁπλῶς ἡμεῖς ἐσμὲν ἔσχατοι, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἡμᾶς ἐσχάτους ἐποίησε. *Non dicit, ſimpliciter nos ſumus ultimi, ſed Deus nos ultimos fecit.* Sic & Arrianus ſæpe loquitur de exped. 3, 6, 13. *Aſclepiodorum ſatrapam Syriæ* ΑΠΗΔΕΙΞΕ *fecit.* Et 3, 22, 2. 6, 2, 2. nec non 1, 20, 5. 2, 12, 3. Polyb. pag. 176. lin. 18. Herodotus initio operis: ἔργα Ἕλλησιν ἀποδεχθέντα, *opera a Græcis edita,* ſive res geſtæ. Item pag. 7. D.

*Ibid.* θέατρον ἐγενήθημεν) Epictetus dicit θέαμα εἶναι, quanquam illud eſt ἐμφατικώτερον, lib. 3. cap. 22. pag. 349. init. *Ille quidem (de quo dixi) impatiens, haud dubie Deum a quo miſſus ſit, incuſabit, quod ipſo indignius utatur & præter meritum ipſius:* ὅς γε ἐνεκαλλωπίζετο ταῖς περιστάσεσι, καὶ θέαμα εἶναι ἠξίου τῶν παριόντων, *hic vero*

*rebus*

*rebus dubiis ſeſe oſtentabit, & ſpectaculum eſſe. volu accedentium.* Vide ad Hebr. X. 33.

*Ibid.* v. 13. περικαθάρματα) Hoc eodem nomine appellat Epictetus liberos Priami, quem negat numeroſa ſobole plus profuiſſe hominum ſocietati, quam Homerus lib. 3. cap. 22. pag. 353. lin. 10. Ὁμήρου πλείονα τῇ κοινωνίᾳ συνεβάλετο Πρίαμος ὁ πεντήκοντα γεννήσας ΠΕΡΙΚΑΘΑΡΜΑΤΑ; *Num plus quam Homerus ſocietati profuit Priamus qui quinquaginta procreavit περικαθάρματα?* Sed cur eos ſic appellet, viderint alii. De nomine καθάρματος multa collegit *Lamb. Bos* in Exerc. phil. ad h. l.

*Ibid.* v. 16. μιμηταί μου γίνεσθε.] Polyb. pag. 176. lin. 14. ὁλοσχερῶς ὥρμησαν ἐπὶ τὸ ΜΙΜΗΤΑΙ ΓΕΝΕΣΘΑΙ τῆς πολιτείας αὐτῶν. *Communi omnes conſenſu formam Reip. illorum imitari decreverunt.*

Cap. V. 10. ὀφείλετε) *oporteret vos exire, ſive exeundum vobis eſſet.* Ita ὀφείλειν *oportere* ſignificat etiam infra VII. 36. & Hebr. II. 17. V. 3. Luthero recte per müſſen interpretante. Polyb. pag. 649. lin. 6. *Quodſi caſus aliquis gravior urgeat,* ΟΦΕΙΛΟΥΣΙΝ οἱ πεζοὶ στρατεύειν εἴκοσι στρατείας ἐνιαυσίους, *vicena ſtipendia annua peditibus ſunt facienda.* Et pag. 670. lin. 18. τὸ δ᾽ αὐτὸ πάσχειν ΟΦΕΙΛΕΙ τοῖς προειρημένοις, ὅ, τε οὐραγὸς καὶ ὁ τῆς ἴλης ἡγεμὼν, *idem quoque ſupplicium manet tam coactorem agminis, quam turmæ præfectum.*

Cap. VI. 2. ἐν ὑμῖν κρίνεται) *Beza* interpretatur *inter vos*, i. e. vobis præſentibus, & quaſi ipſius Chriſti judicis ore mundum condemnantibus. *Hieronymus* exponit *per vos vel veſtro exemplo.* Eodemque modo *Chryſoſtomus* fide & factis ſuis ait ſanctos condemnaturos eſſe mundum. οὐ γὰρ εἶπεν, ὑφ' ὑμῶν, ἀλλ', ἐν ὑμῖν. ὥσπερ ὅταν λέγῃ· *Non dixit, a vobis, ſed in vobis. ut cum dicit: Regina auſtri ſurget, & condemnabit generationem hanc.* Ego vero omnino ἐν ὑμῖν pro ὑφ' ὑμῶν poſitum exiſtimo; ut verba iſta: *ſancti judicabunt mundum*, tantum variatione grammatica ſint ita commutata: *mundus judicabitur a ſanctis*, ſive per ſanctos. Alioquin enim enervaretur vis argumenti, eo pertinentis, ut demonſtretur, dignos & idoneos eſſe Chriſtianos, qui controverſias hujus vitæ dijudicent, quod ipſi olim judices ſint futuri de impiis hominibus & malis angelis. Quem enim Deus dignum æſtimat, qui de rebus graviſſimis ferat ſententiam, ei multo magis par eſt ab hominibus res minoris momenti cognoſcendas committi. Quam autem infirma foret iſta argumentandi ratio, ſi ſic colligas: Cujus ſanctitate in extremo judicio alterius arguetur impietas, is idoneus quoque eſt judex rerum temporalium. Nam in judice potiſſimum ſapientia requiritur. Unde Paulus ait v. 5. οὕτως οὐκ ἔστιν ἐν ὑμῖν σοφός; Tum vero ſuum habebit oratio pondus, ſi ita dicas: Cujus ſapientiæ Deus tantum tribuat, ut eum in noviſſimo die velit judicem ſedere in mundum & ange-

gelos, eum omnino parem etiam habendum eſſe litibus hujus vitæ diſceptandis. Videtur autem illud loquendi genus κρίνεσθαι ἔν τινι, pro ὑπό τινος, Chryſoſtomo notum non fuiſſe, propterea fortaſſe, quod in iſtis locis & iſtis temporibus, quibus ipſe vixit, homines non ita loquerentur. Id quod fit in omnibus lingvis, ut aliis locis aliisque temporibus verba uſurpentur, alibi & alias inuſitata. Certe in Polybio particulam ἐν bis omnino eo ipſo ſenſu reperi. Lib. 17. cap. 6. init. pag. 1039. ΕΝ μὲν ἴσῳ ΚΡΙΤΗ δικαιότερον ἂν νομισθείη τούτους ἡμῖν ἀποδιδόναι τὰς αἰχμαλώτους ναῦς καὶ τοὺς ἄνδρας, ἤπερ ἡμᾶς τούτοις. *Si apud æquum judicem res ageretur, juſtius videretur, ut illi potius naves captas & viros nobis redderent, quam ut nos ipſis.* (Cum quo convenit alius locus pag. 1095. med. *Injuriarum quas Attalus accepit,* δίκας ὑπέχειν ΕΝ ἴσῳ κριτηρίῳ, *apud æquos judices rationem redderet.*) Et lib. 5. cap. 29. pag. 524. lin. 15. a fine: κακεῖ Πτολεμαῖον, ΚΡΙΝΑΣ ΕΝ Μακεδόσιν ἀπέκτεινε. *Ubi Ptolemæum, Macedonibus de cauſſa ejus cognoſcentibus, capitis pœna affecit.* Ita recte doctiſſimus interpres. Non enim hic, ne quis erret, ἐν Μακεδόσιν eſt tantum inter Macedonas, ſive ipſis tantum præſentibus, ſed per Macedonas, ſive ipſis quoque ſuffragium ferentibus de ejus capite. Nam apud Macedonas judiciorum poteſtas erat penes populum. Uti vel ex Curtio conſtat 6, 8, 25. *De capitalibus rebus vetuſto Macedonum modo inquirebat exercitus: in pace, erat vulgi, nihil poteſtas regum valebat,*

*niſi*

*prius voluiſſet auctoritas*. h. e. niſi prius ſuam
ulo reges approbaſſent ſententiam. Et ex
n. Nep. in Eumene 5, 1. *Hic, qui deſeruerant,*
*citu* [Macedonico] *ſuffragium ferente, capitis*
*tes damnantur*. Quin etiam Polybius hujus
οἱας Macedonum cum ſuis regibus mentio-
facit lib. 5. cap. 27. ſub fin. Bene græcum
eſt κρίνεσθαι ἐν τῷ, minimeque Hebræo
e *in vobis*, pro *per vos* dictum, uti putat *Juſti-*
*us* apud Polum in Synopſi. Magis etiam id
lligetur ex Demoſth. Olynth. 3. pag. 10. C.
ͅθέτας καθίσατε. ΕΝ δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις
θῆσθε νόμον μηδένα (εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοὶ) ἀλλὰ
ἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε. *Le-*
*latores conſtituite: per eos autem legumlatores,*
*m ſancite legem* [*ſunt enim vobis ſatis multæ*] *ſed*
*uæ vos in præſentia lædunt, abrogate.*

Cap. VII. 29. οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ
τες ὦσι.) Obtemperatum fuiſſe huic præce-
a primis Chriſtianis, teſtis eſt Epictetus, qui
ilæos, i. e. Chriſtianos, ait ita erga liberos,
rem, omnesque res humanas animo affectos
ſe, & quidem ex conſuetudine, (οὕτω διακεῖ-
χι πρὸς ταῦτα ὑπὸ ἔθους,) ut in nullo diſcri-
ıe poſuerint, ſive haberent iſta, ſive non ha-
ent, ὥστε ἐν μηδενὶ ποιεῖσθαι τὸ ἔχειν ταῦτα ἢ μὴ
, lib. 4. cap. 7. pag. 277.

*Ibid.* v. 35. ἀπερισπάστως] *Knatchbull* in-
retatur, *ſine violenta abſtractione, nempe in verba*
*mea.*

X.40. In Lexicis etiam ſine auctorita[t]
tur. Quare ex noſtris Scriptoribus q[u]
exempla deſcribemus, ut in tuto colloce[t]
jus vocabuli ſignificatio, neque poſthac
amplius poſſit ſine temeritate tentari, ni[ſi]
perſpicua contrariæ opinionis adducan[t]
monia. Arrian. diſſert. Epict. lib. 1. c
pag. 123. lin. 25. ΑΠΕΡΙΣΠΑΣΤΩΣ καθῆσ
ἀκούειν νῦν μὲν τραγῳδοῦ. *Sine omni diſ*
*aſſidere & attentum eſſe Tragico oportet.*
lib. 2. cap. 20. extr. τότε τῶν Γαλατῶν τό
καιρῷ καταπληξάμενοι, λοιπὸν ΑΠΕΡΙΣΠ
τὸ μὲν πρῶτον πρὸς Πύῤῥον κλ. *Tum autem*
*rum audacia opportune repreſſa, de catero ab*
*impedimento, primo contra eundem Pyrrhum*
*bellum geſſerunt: deinde cum Carthaginienſibu*
*culorum dominatu certamen ſuſceperunt.*

*ut per omnem vitam illud non ponant.* Eodemque ſenſu uſurpatur adjectivum apud Arrian. in Epict. lib. 2. cap. 21. extr. ΑΠΕΡΙΣΠΑΣΤΟΝ *αὐτὴν ἐνέγκατε εἰς τὴν σχολὴν, καὶ γνώσεσθε οἵαν ἰσχὺν ὁ λόγος ἔχει. Afferte eam non varie diſtractam in ſcholam, & intelligetis, quantam vim habeat ratio.* Simillimus eſt locus de Cynico, uxorem ideo non ducente, ne rerum domeſticarum cura ipſum abſtrahat a Dei miniſterio lib. 3. cap. 22. pag. 350. ſub fin. *μή ποτ᾽* ΑΠΕΡΙΣΠΑΣΤΟΝ *εἶναι δεῖ τὸν κυνικὸν ὅλον πρὸς τῇ διακονίᾳ τοῦ θεοῦ; ἐπιφοιτᾶν ἀνθρώποις δυνάμενον, οὐ προσδεδεμένον καθήκουσιν ἰδιωτικοῖς, οὐδ᾽ ἐμπεπλεγμένον σχέσεσιν, ἃς παραβαίνων οὐκέτι σώσει τὸ τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ πρόσωπον· τηρῶν δ᾽ ἀπολεῖ τὸν ἄγγελον καὶ κατάσκοπον καὶ κήρυκα τῶν θεῶν, κλ. Nonne Cynicum abſtrahi nullo modo poſſe oportet a miniſterio, cui ſervit, Dei? ut poſſit ſemper adeſſe hominibus non alligatus domeſticis officiis, aut diſtrictus his rebus, quas negligens non tueatur boni viri perſonam; quasque procurans, amittat nomen nuncii, & ſpeculatoris atque etiam præconis Dei. Nonne oportet ipſum cogitare, quæ ſocero ſint danda, aliis quoque affinibus uxoris, ipſi etiam uxori? Deinde operam quoque impendere ægrotantibus cogitur, & rei acquirendæ ſtudioſum eſſe oportebit, ut de cæteris nihil dicam. Quin etiam ſebetem & ſcapham habere oportebit, qua calidam infundat loturo infanti: nec non lanula quoque & oleo, & grabbato & poculo opus erit puerperæ. Plura nunc parantur vaſcula, ut prætercam reliquas occupationes & diſtractiones negotiorum*, τὴν ἄλλην ἀσχολίαν,

*eſt, a recta via conſiliorum procul aberrantes.*
pag. 1051. lin 17.

Cap. VIII. 4. οὐδὲν εἴδωλον] Idolum
eſſe dicitur, propterea, quod ejus nulla ſ
benda ratio, neque illius reſpect
eſu carnium immolatarum abſtinendum,
nullam vim habeat idolum neque ad ſar
candum neque ad polluendum res oblata
que cuiquam vel nocere vel prodeſſe poſſi
X. 5. Ita philoſophi quidam ſtatuebant,
tiam, pudorem, patrem, filium nihil eſſe, h
nullum eſſe juſtitiæ, ceterarumque virtutum
nus, nulla neque liberorum erga parentes
que parentum erga liberos officia; ſed
tiam, pudorem, patrem, filium vana ta
eſſe nomina. In quos ita invehitur Epic
lib. 2. cap. 20. pag. 229. lin. 9. πῶς ἡ δικα
ΟΥΔΕΝ ἐστι; πῶς ἡ αἰδὼς μωρία ἐστί; πῶς
ΟΥΔΕΝ ἐστι; πῶς ὁ υἱὸς ΟΥΔΕΝ ἐστι; *Quomo*
*ſtitia nihil eſt? Quomodo pudor ſtultitia eſt?*

Cap. IX. 5. γυναῖκα περιάγειν,] Polybius ex Theopompo pag. 1376. lin. 4. a f. καὶ ΠΕΡΙΗΓΟΝΤΟ μὲν δύο καὶ τρεῖς τοὺς ἑταιρευομένους. *Ac duos quidem tresve meritorios pueros ſecum circumducebant.*

*Ibid.* v. 17. οἰκονομίαν πεπίστευμαι) Eadem conſtructio verbi πιστεύεσθαι Rom. III. 2. Gal. II. 7. 1. Theſſ. II. 4. 1. Tim. I. 11. Tit. I. 3. & apud Polyb. pag. 1316. lin. 12. ἐπιστεύθη δὲ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ὅλων ὑπὸ τοῦ βασιλέως. *Univerſo regno eum præfecerat.*

*Ibid.* v. 25. Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται.] Epictetus in Enchirid. cap. 35 Θέλεις Ὀλύμπια νικῆσαι &c. *Vis Olympia vincere? &c. Oportebit te conſervare ordinem, veſci ingratis, abſtinere bellariis, exerceri neceſſario, & certo tempore, in æſtu, in frigore: non frigidam bibere, non vinum, quando lubet. Ad ſummam tanquam medico, ſic laniſtæ te tradas oportet.* Eadem repetuntur in diſſert. lib. 3. cap. 15. Et lib. 3. cap. 23. init. οἱ ἀθλοῦντες πρῶτον κρίνουσι τίνες εἶναι θέλουσιν· εἶθ' οὕτω τὰ ἑξῆς ποιοῦσιν· εἰ δολιχοδρόμος, τοιαύτη τροφὴ, τοιοῦτος περίπατος, τοιαύτη τρίψις, τοιαύτη γυμνασία· εἰ σταδιοδρόμος, πάντα ταῦτα ἀλλοῖα. εἰ πένταθλος, ἔτι ἀλλοιότερα· οὕτως εὑρήσεις καὶ ἐπὶ τῶν τεχνῶν. *Athletæ primum conſtituunt qui eſſe velint: deinde quæ neceſſaria ſunt, faciunt. Si Dolichodromos eſſe velit, certo quodam victu utetur, certis ambulationibus, frictionibus, & exercitiis. Si Stadiodromos velit eſſe, his omnibus di-*

*verſis utitur: ſi Pentathlos, magis etiam diverſis. Sic invenies quoque in artibus.* Ubi participium ἀθλοῦντες æque ac hic ἀγωνιζόμενος cum articulo vim nominis habet.

Cap. X. 6. Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν,) Præclare his verbis, quæ hiſtoriarum ſit utilitas, oſtenditur; de qua & Livius initio operis ſui: *Hoc illud eſt præcipue in cognitione rerum ſalubre ac frugiferum, omnis te exempli documenta in illuſtri poſita monumento intueri: inde tibi tuæque reipublicæ quod imitere, capias: inde fœdum inceptu, fœdum exitu, quod vites.* Et Polybius lib. 28. pag. 1446. ubi etiam exempla ad imitandum vel vitandum propoſita, τύποι dicuntur: *Nam cum graviſſimi caſus & mutationes non ſolum apud Rhodios, ſed in cæteris quoque civitatibus acciderint, operæ precium fuerit diſpicere conſilia ſingulorum qui Reip. præerant, & quinam recte ac conſtanter ſe geſſerint, quinam officio ſuo defuerint, videre:* ἵνα οἱ ἐπιγιγνόμενοι ὡσανεὶ ΤΥΠΩΝ ἐκτιθεμένων δύνωνται κατὰ τὰς ὁμοίας περιστάσεις τὰ μὲν αἱρετὰ διώκειν, τὰ δὲ φευκτὰ φεύγειν ἀληθινῶς. *Ut poſteri tanquam ex propoſito exemplo diſcant, ubi ſimiles caſus ingruerint, honeſta quoque perſequi ac fugere contraria.* Item pag. 1451. lin. 15. & ſeqq.

*Ibid.* v. 19. & 20. ὅτι εἰδωλόθυτον τί ἐστιν; Ἀλλ' ὅτι ἃ θύει) Omiſſa eſt inter hos duos verſus particula negandi, uti & ab Arriano diſſert. lib. I. cap. 29. extremo: μήτι ἂν ἐκείνῳ λέγει, ὅτι

διὰ τοῦτο τὰς γυναῖκας ἀπελύσαμεν; ΑΛΛΑ τοῖς γνωρίμοις, τοῖς δυναμένοις αὐτὰ ἀκοῦσαι· ἐκείνῳ δὲ συμπεριφέρεται, ὡς παιδίῳ. *Num ergo illi dicit: ob hanc cauſam mulieres dimiſimus?* Non. *Sed familiaribus hoc dicit, qui ea poterant audire: illi vero ſe accommodat, tanquam puero.* Et lib. 4. cap. 7. pag. 483. ſub fin. μὴ γὰρ τὸ ἦθος ἐζήλωκα αὐτοῦ; ΑΛΛΑ τὴν παιδίαν σώζων, ἔρχομαι πρὸς αὐτόν. *Num mores ipſius imitandos mihi propoſui?* Non. *Sed ne ludum turbem, venio ad ipſum.* Cap. 8. pag. 488. lin. 10. a f. & lib. 2. cap. 23. pag. 246. lin. 10. μήτι τῆς ὁρατικῆς ποτ' ἤκουσας λεγούσης τι περὶ ἑαυτῆς; μήτι τῆς ἀκουστικῆς; μήτι πυρῶν; μήτι κριθῶν; μήτι ἵππου; μήτι κυνός; ΑΛΛ' ὡς διάκονοι καὶ δοῦλοι τεταγμέναι εἰσὶν ὑπηρετεῖν τῇ χρηστικῇ τῶν φαντασιῶν. *Num unquam audiviſti videndi facultatem de ſeipſa quid dicentem? num audiendi facultatem? num frumentum? num hordeum? num equum? num canem?* Non. *Sed tanquam miniſtra & ſerva ſunt conſtituta* cæteræ facultates atque res, *ad ſerviendum ei facultati, quæ viſis utitur.* Idem paulo poſt pag. 247. lin. 9. plenius loquitur: τίς ἐστιν ἡ ἀνοίγουσα καὶ κλείουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἀφ' ὧν οὐ δεῖ ἀποστρέφουσα, τοῖς δὲ προσάγουσα; ἡ ὁρατική; ΟΥ. ΑΛΛ' ἡ προαιρετική. *Quænam eſt facultas quæ aperit & claudit oculos, & ab iis, quæ inſpici non debent, avertit, ad alia vero advertit? num viſus? Non, ſed arbitrium voluntatis.*

Cap. XI. 5. ἀκατακαλύπτῳ) Tanquam inſignis contumeliæ argumentum notatur a Polybio,

que dæmonem a Deo cuſtodem datum eſ
Epictetus, quem etiam in tenebris vereri p
lib. 1. cap. 14. pag. 64. *Itaque*, inquit, *cum*
*ſeritis fores & tenebras intus feceritis, nolite un*
*dicere quod ſoli ſitis; neque eſtis*, ἀλλ' ὁ θεὸς
ἐςὶ, καὶ ὁ ὑμέτερος δαίμων ἐςί, *ſed Deus intu*
*& dæmon veſter. Et quid his lumine opus, ut vi*
*quid faciatis?*

*Ibid.* v. 17. ȣ̓κ ἐπαινῶ) In alia re ipſo
darat v. 2. in hac vero non item v. 22. E
tem in hoc verbo μείωσις Grammatica, de
Glaſſ. Gramm. Sacr. pag. 478. Dicunt
Græci ȣ̓κ ἐπαινῶ, de re quam non modo
laudant, ſed etiam vehementer vituperant.
rian. exp. Alex. 4, 7, 6. Καὶ ἐγὼ ὔτε τὴν ἄγα
την τιμωρίαν Βήσσȣ ΕΠΑΙΝΩ, ἀλλὰ βαρβ
εἶναι τίθεμαι τῶν ἀκρωτηρίων τὴν λώβην. *Eg*
*atrocem hanc de Beſſo ultionem nequaquam lauda*

ἁμῶ ΕΠΑΙΝΩ, *nullo modo laudo; & quod cidarim rſicam, in quos prælio vicerat ademptam, cum eo vatu quem ipſe olim victor geſtare ſolebat, commutare n erubuerit,* ἐδὲν τέτων ΕΠΑΙΝΩ, *nihil horum ido.*

*Ibid.* v. 28. καὶ ὕτως) Arrian. diſſert. lib. 3. p. 15. init. Ἑκάςε ἔργε σκόπει τὰ καθηγέμθμα τὰ ἀκόλεθα, ΚΑΙ ΟΥΤΩΣ ἔρχε ἐπ' αὐτό. *Cuque operis conſidera antecedentia & conſequentia, & dea ipſum aggredere.*

Cap. XII. 6. ἐνεργημάτων) Diſtinguuntur idem apud Polybium ἐνεργήματα & συνεργήτα pag. 1280. lin. antep. quorum illa dicunr, quæ Rhodii ſoli fecerant pro Romanis, hæc ro in quibus ipſos adjuverant: ſed videtur c diſcrimen in N. T. non ſervari, in quo certe γεῖν & συνεργεῖν ſæpe idem valent.

*Ibid.* v. 15. παρὰ ἔτο) *propterea.* Polyb. g. 775. lin. 10. ΠΑΡΑ ΤΟΥΤΟ συνέβη, *ex quo tum.* Pag 808. lin. 6. a f. συλλογιζόμενος, ὅτι ΡΑ ΤΟΥΤΟ συμβαίνει τοῖς περὶ τὸν πατέρα γεθαι τὴν περιπέτειαν. *Cum facile inde colligeret, ri patruoque ſuo eam fuiſſe exitii cauſſam.* Pag. 3. lin. 10. a f. καὶ γὰρ νῦν ΠΑΡΑ τὸ μέγεθος αὐτῆς τὴν ἐρημίαν ἐσφάλθαι. *Nam quod urbe nunc eant, ab hoſte diruta, ejus rei cauſſam exſtitiſſe nium vaſtum ambitum, & colentium infrequentiam.* pag. 767. lin. 9. & pag. 768. lin. 9. a f.

*Ibid.* v. 23. τούτοις τιμὴν περιτίθεμεν] τιμὴν περιτιθέναι ſignificat generatim *honorem exhibere*; hoc autem loco metonymice *veſte contegere ea corporis membra*, quæ adſpectum eſſent deformem habitura atque turpem, qui eſt honor quidam. Proprie περιτιθέναι dicitur de veſtimento Matth. XXVII. 28. ſed translate ſæpius apud Polybium p. 478. lin. 13. τοὺς ΠΕΡΙΘΕΝΤΑΣ ἐκείνῳ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΝ, *qui regem illum creaverunt.* Pag. 572. lin. 5. a f. τὴν ὅλης τῆς Ἀσίας ΑΡΧΗΝ Σελεύκῳ ΠΕΡΙΘΕΙΝΑΙ. *Aſiæ univerſæ dominatum Seleuco parare.* Pag. 969. lin. ult. *Sed & deos immortales omnium quæ acciderunt teſtes fuiſſe:* ΠΕΡΙΘΕΝΤΑΣ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ οὐ τοῖς ἄρξασι χειρῶν ἀδίκων, ἀλλὰ τοῖς ἀμυνομένοις· *qui decus victoriæ iis tribuerint, non qui armis injuſtis priores laceſſiverant, ſed qui vim vi repellebant.* Pag. 1027. lin. 2. ἡ τύχη ΠΕΡΙΘΕΙΣΑ ΤΗΝ ΝΙΚΗΝ ἅμα καὶ τὴν σωτηρίαν τοῖς ἀπηλπισμένοις. *Fortuna victoriam ſimul & ſalutem iis largita, quos omnis penitus ſpes bona deſtituerat.* Ita & τιμὴν περιτιθέναι τινὶ eſt *honorem habere alicui.*

Cap. XIII, 2. οὐδέν εἰμι) *Nihil ſum*, i. e. nihil ago, nihil proficio, &, uti verſu ſequenti dicitur, nihil inde utilitatis capio, nulliusq; pretii ſum. Ita & Socrates loquitur apud Arrianum in Epict. lib. 4. cap. 8. pag. 491. lin. 22. εἴ με τὶς (φησι) βλάψαι δύναται, ἐγὼ οὐδὲν ποιῶ· εἰ ἄλλον περιμένω ἵνα με ὠφελήσῃ, ἐγὼ ΟΥΔΕΝ ΕΙΜΙ. θέλω τι, καὶ οὐ γίνεται, ἐγὼ ἀτυχής εἰμι. *Si quis (inquit) nocere mihi poteſt, ego nihil ago. Si alium exſpectem ut mihi pro-*

*roſit, ego nihil ſum. Si volo aliquid, & non fit, ego iſer ſum.*

*Ibid.* v. 4. περπερεύεται] Adjectivum ἔρπερος exſtat apud Arrianum in diſſert. lib. 3. ap. 2. pag. 277. lin. 19. conjungiturque cum ultis aliis vitiis, ſed ita, ut nihil inde certi de ac voce colligi poſſit. Vocat enim Epictetus uendam hominem ταπεινὸν, μεμψίμοιρον, ὀξύθυον, δειλὸν, πάντα μεμφόμενον, πᾶσιν ἐγκαλοῦντα, ηδέποτε ἡσυχίαν ἄγοντα, ΠΕΡΠΕΡΟΝ. Agit autem de ea copioſe Stephanus in indice Theſauri ui.

*Ibid.* v. 11. νήπιος] Arrian. Epict. lib. 3. ap. 24. pag. 380. init. οὕτως οὐδέποτε παύσῃ παιίον ὢν ΝΗΠΙΟΝ; οὐκ οἶσθ' ὅτι Ο ΤΑ ΠΑΙΔΙΟΥ ποιῶν σῳ πρεσβύτερος, τοσούτῳ γελοιότερος; *Adeo unquam ceſſabis parvus puer eſſe? An neſcis, quod ui puerilia facit, quo eſt natu grandior, eo ſit magis idiculus?*

Cap. XIV. 7. φωνὴν - - φθόγγοις) Φωνὴ φθόγγος eleganter ab Epicteto ita diſtinuuntur, ut φωνὴ ſit ſonus quivis, φθόγγος utem ſonus muſicus, ſive in vocum ſive in nerorum cantu. Ita enim diſſerit lib. 3. cap. 6. ag. 290. init. Πυθομένου δέ τινος τί ἐστιν ὁ κοινὸς ῦς, ὥσπερ (φησὶ) κοινή τις ἀκοὴ λέγοιτ' ἂν, ἡ μόνων ΩΝΩΝ διακριτικὴ, ἡ δὲ τῶν ΦΘΟΓΓΩΝ οὐκέτι κοινὴ, ἀλλὰ τεχνική· οὕτως ἔστι τινὰ, ἃ οἱ μὴ παντάπασι

διεϛραμμένοι τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰς κοινὰς ἀφορμὰς ὁρῶσιν. ἡ τοιαύτη κατάϛασις, κοινὸς νοῦς καλεῖται. *Interrogante quodam, quid eſſet communis intellectus, ut, inquit, communis auditus is poteſt dici, qui tantum ſonos diſcernit, qui vero ſonos muſicos diſcernit, non jam eſt communis, ſed artificioſus: ita ſunt quadam, quæ homines non plane obtuſi ſecundum communes notitias vident. Talis conſtitutio, communis intellectus vocatur.* Stephanus in Theſauro annotat e φθόγγους eſſe ſonitus vocis diſcretos „contentione æquali aut inæquali. Idem ex „vulgatis Lexicis hæc affert ad vocem σύϛημα. „tom. 1. pag. 1796. Σύϛημα pro conſtitutione „vox eſt proprie Muſicorum: a quibus inter„valla dicuntur διαϛήματα, id eſt vocis ſpatia, „quibus acuta & gravis includitur. Ex eis fiunt „conſtitutiones, quæ συϛήματα appellantur, ut „ipſa intervalla conſtant ex *phthongis* [hi ſunt ſo„nitus Vitruvio] qui elementorum vice in muſi„ca funguntur, autore Adraſto Peripatetico. „Vel ſic ex Chalcidio, Apud Muſicos συϛήματα „principales partes vocantur. Hæc autem ipſa „conſtant ex certo tractu pronunciationis: quæ „dicuntur διαϛήματα διαϛημάτων. Porro ipſo„rum partes ſunt ΦΘΟΓΓΟΙ, qui ſonitus dicun„tur: ſuntque cantus elementa atque fundamenta. Dicitur quidem φθόγγος de humano quoque ſermone non modulato Rom. X. 18. uti & φθέγγεσθαι Act. IV. 18. imo etiam ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθέγγεσθαι 2. Petr. II. 16. nihilominus tamen videtur Paulus omnino φωνὴν & φθόγγον

non

on tantum variandæ orationis, ſed differentiæ gnificandæ cauſſa uſurpaſſe. Ita licet bellum onnunquam declaret prælium: quando tamen ı una eademque oratione hæc duo ponuntur, nquam totum & pars diſtinguuntur. Qua de : paulo poſt ad v. 8.

*Ibid.* v. 8. ἄδηλον] In quodam Polybii agmento dicitur ἀδιανόητον eodem ſenſu, pag. ;56 lin 14. a fine: οἱ μὲν αὐληταὶ φυσῶντες ΑΔΙΑΝΟΗΤΑ καὶ διαφέροντες τοὺς αὐλοὺς, *tibicines inſana uadam ac temeraria tibiis canentes.*

*Ibid.* εἰς πόλεμον) *ad prælium.* Sic Apoc. C. 7. & 9. & apud Arrian. Indic. 14, 4. *Nonnulli ephantes rectores ſuos* ἐν ΠΟΛΕΜΩ ἀποθανόντας *prælio cæſos, ſublatos ad ſepulturam detulerunt; alii centes propugnarunt: alii pro ſeſſoribus lapſis neci ſe objecerunt.* Ita & Curt. 3, 10, 3. *Alexander ante ima ſigna ibat, idemtidem manu ſuos inhibens; ne ſpenſi, acrius ob nimiam feſtinationem concitato ſpiritu, capeſſerent bellum,* i. e. prælium. Et Juſtin. 2, ,, 23. *inter primos duces bellum acerrime ciebat.* 9, , 4. *bello conſumptorum corpora ſepulturæ reddidit.* 2, 8, 8. *cum in caſtra fugiſſet, verſamque in ſe invidiam temere commiſſi belli videret.* Eandem ſignificationem etiam Caſaubonus annotat Comment. in Polyb. pag. 147. Πόλεμος, inquit, ſæpe iodoro pugnam ſignificat, & cædem, non bellum. libro 3. in deſcriptione navalis prælii: πολὺς ἐγένετο ΠΟΛΕΜΟΣ ἁπάντων ἀφειδῶς τὰ σώματα

τοῖς

τοῖς κινδύνοις ἐπιῤῥιπτούντων· *acriter pugnatum eſt;* vel, *multa cædes facta eſt.* (Plura exempla ex Diodoro vide ad Apoc. XII. 7.) In Leonis Imp. conſtitutionibus πολέμου καιρὸς vel ἡμέρα & μάχης καιρὸς pro eodem ponuntur. Ita apud alios. Sic *bellum* pro pugna ſæpius uſurpaſſe Hieronymum in vertendo Chronico Euſebiano obſervat Joſephus Scaliger. Sed & vetuſtiores Romanæ linguæ auctores ita locuti. Livius libro 21. *acrius deinde obortum eſt bellum.* Etiam apud Cæſarem *bellum gerere* pro pugnare. Ut in primo de bello Gallico: *ſeque eſſe ad bellum gerendum paratiſſimum, confirmavit.* Hæc Caſaubonus. Quoties vero hæc duo in una periodo conjunguntur, prælium a bello, ut pars a toto, diſcernitur. Liv. 30, 35, 8. *Non prælio modo, ſed bello victus Annibal.* Curtius 4, 14, 25. *Bello vicerimus, ſi vincimus prælio.*

*Ibid.* v. 10. γένη φωνῶν) *genera linguarum.* Polyb. pag. 112. lin ult. *Omnino vir hic in conciliis plurimum poterat,* διὰ τὸ πολλοὺς τὴν ΦΩΝΗΝ αὐτοῦ συνιέναι, *quod dicentem multi intelligerent.* Pag. 292. lin. 12. a f. ἔτι δὲ χαλεπώτερον, τὸ περὶ τῶν ὁραθέντων διὰ λόγου τι γνῶναι καὶ μαθεῖν, διὰ τὸ τῆς ΦΩΝΗΣ ἐξηλλαγμένον. *Ut autem de iis quæ videres, ſermone ab aliis ipſe docereris aliquid; id vero propter linguarum diverſitatem, difficilius etiam erat.* Arrian. exp. Alex. 1, 26, 6. & 6, 30, 4. ΦΩΝΗΝ τὴν Περσικὴν ἐκμαθὼν, *linguam Perſicam didicit.* 4, 3, 6. ἐμπείρως τῆς ΦΩΝΗΣ ἔχειν, *linguam callere.* In-

dic.

33, 5. φωνὴν Ἑλλάδα ἐφώνει, *linguam Græcam* *bat.*

*Ibid.* v. 14. ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι.) Men
ıe ſententia eorum, quæ a me peregrina lin-
dicuntur, nullum afferunt audientibus fru
n, cum ea non intelligant. Ita νοῦς orationi
ımentum vocatur apud Polyb. pag. 592. lin
ἦν δὲ παρακλήσιμος ὁ ΝΟΥΣ τῶν ὑπὸ ἑκατέρ
φικαλουμένων. *Quæ irritandi militis cauſſa*
*que ex parte dicebantur a Regibus, ea diſſimil*
*ımento non erant.* Et pag. 1280. lin. 20. ἦν δ
ΟΥΣ τῆς ἀποκρίσεως τοιοῦτος. *Erat autem re*
*ſi hæc fere ſententia.* Arrian. de exped. 2, 5, 4
ΟΥΣ ἦν τῷ ἐπιγράμματι, *ſententia epigramma*
*ınt.* Et 6, 13, 14. τὸν δὲ ΝΟΥΝ εἶναι τοῦ ἰαμβείο
*entiam Jambici verſus fuiſſe.*

*Ibid.* v. 21. ἑτερογλώσσοις) Polyb. pag. 143
. 7. πλείστοις ἀλλοφύλοις καὶ ΕΤΕΡΟΓΛΩΤΤΟΙ
ράσι χρησάμενος. *Hannibal plurimorum ba*
*orum lingua ac moribus diverſorum auxiliis uſu*

Cap. XV. 15. Εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδ
ρτυρες] Polyb. pag. 1415. lin. 11. a f. ἐὰν μ
τὰ πρόθεσιν ΕΥΡΙΣΚΩΜΕΘΑ που κατὰ πραγμ
ων ΔΙΑΨΕΥΔΟΜΕΝΟΙ. *Sicubi in hoc opere de i*
*tria mentitus compertus fuero.* Et pag. 48
. ult. Ἐπείπερ οὕτως ἀχαρίστους ὑμᾶς ὁ βασιλε
ιλίαν ἀγνώμονας ΕΥΡΙΣΚΕΙ. *Quandoquiden*
*ıue adeo ingratos, & beneficiis ſuis tam inſigni*
*ignos vos experitur.* Il

*Ibid.* v. 28. ἵνα ᾖ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν π
Penes quem eſt ſumma imperii, adeo ut
omnia poſſit, is τὰ πάντα, ſive τὸ πᾶν eſſe
tur. Ita de Apelle, regis Philippi præfect
quitur Polybius lib. 5. cap. 26. pag. 520. li
*Adminiſtrationem omnium rerum & ſummum*
*rium ad ſe trahebat. Quamobrem qui per Ma*
*niam ac Theſſaliam in magiſtratibus aut negoti*
*procurationibus erant conſtituti, ad ipſum de om*
*referebant: & Græciæ urbes in ſuis decretis, & ho*
*bus doniſque deferendis, levem admodum regis*
*tionem faciebant*, τὸ δ' ὅλον αὐτοῖς ΗΝ καὶ ΤΟ
Ἀπελλῆς. *Apellis autem nomine primam pari*
*imam ceram complebant.* Plurali numero,
præpoſitione ἐν æque ac hic Paulus, utitur
rodotus Thalia, ſive libro 3. pag. 253. A.
καὶ ἔτο κατέργαστο, ΠΑΝΤΑ δὴ ΗΝ ΕΝ τοῖσι Βα
λωνίοισι Ζώπυρος, καὶ ϛρατάρχης τε ἔτος σφ
τειχοφύλαξ ἀπεδέδεκτο. *Zopyrus hoc tertio*
*edito, omnia apud Babylonios erat, adeo ut &*
*exercitus & murorum cuſtos declararetur.* At
ut Herodotus ait ἐν τοῖσι Βαβυλωνίοισι, ita 8
πᾶσι puto rectius in maſculino genere ac
Loquitur enim Apoſtolus de ſummo Dei im
rio tum in omnes hoſtes v. 25. tum in ipſum
lium hoc verſu. Omnes ergo erunt Deo ſu
cti; id quod ſignificatur hoc loquendi gen
cujus quædam præterea exempla habet *Steph.*
in Theſ. t. 3. p. 46. & *Er. Schmidius* ad h. l.

*Ibid.* v. 29. Ἐπεὶ τί) *Alioqui.* Adhib

particula ad confirmandam rem a conſe-
ıte falſo vel inconveniente, ni ita ſit. Po-
pag. 416. lin. 8. a f. *Metuendum eſſe bellum*
*lem non abnuo: ſed non usque adeo metuendum,*
*us vitandi gratia omnia velis ſufferre.* ΕΠΕΙ ΤΙ
ἐρασύνομεν τὴν ἰσηγορίαν καὶ παῤῥησίαν καὶ τὸ
ευθερίας ὄνομα πάντες, ΕΙ μηδὲν ἔσαι περε-
τερον τῆς εἰρήνης; *quo enim juris æquabilitas nobis,*
*cultas ex æquo dicendi quæ ſentias, quo liberta-*
*men, quæ ferociter admodum jactitamus, ſi ni-*
*l omnium quod potius ducamus pace?* Sic Rom.
ı. & 1. Cor. VII. 14.

*Ibid.* v. 32. τί μοι τὸ ὄφελος;) Arrian.
rt. lib. 1. cap. 4. pag. 19. lin. 6. Καὶ τί σοι ὄφε-
; *At quem inde percipies fructum?* Pag. 209.
13. καὶ τί σοι ὄφελος ἔσαι; Et in Enchirid.
31. τί ὄφελος ἂν αὐτῇ γένοιτο;

Cap. XVI. 3. οὓς ἂν δοκιμάσητε) *quoscunque*
*averitis*, i. e. probatos judicaveritis. Arrian.
ɛt. pag. 462. med. οἷυς χαρακτῆρας καὶ ἐπὶ
ομισμάτων ζητοῦντες, ἂν μὲν εὕρωμεν, ΔΟΚΙ-
ΖΟΜΕΝ· ἂν δὲ μὴ εὕρωμεν, ῥίπτομεν. *Qua-*
*otas etiam in monetis quærentes, ſi quidem inve-*
*mus, approbamus, ſi vero non inveniamus, reji-*
*us.*

In

# In II. ad CORINTHIOS

„CAP. I. 1. Ἀχαΐα.) Polybius lib. 2. docet qu
„ Peloponneſus ſua ætate & deinceps Achaia
„ dicta ſit. Nam Peloponneſii omnes, ut verb
„ cauſa Lacedæmonii, Argivi, Sicyonii, Corin
„ thii & alii, ita admirati ſunt Remp. Achæorum
„ bene moratam beneq; conſtitutam, ut cum
„ chæis fidem fœdusque jungerent, & ad
„ nendam συμμαχικὴν καὶ φιλικὴν κοινωνίαν ſo
„ cialem & amicabilem communicationem,
„ rentur iisdem legibus, ponderibus, mens
„ & nomismatis, adhæc iisdem ducibus, conſ
„ liariis & judicibus, &c. Quare cum legis
„ Paulo Achaiam, intellige κατὰ συνεκδοχὴν
tam Peloponneſum. Hæc *Victorinus Strigeliu*
in Hypomnematis ad hunc locum ex Polybii no
ſtri lib. 2. cap. 38. quod ita incipit: Πρῶτον δὲ,
πῶς ἐπεκράτησε, καὶ νῦν τὸ τῶν ΑΧΑΙΩΝ
ὄνομα κατὰ πάντων Πελοποννησίων, ἄξιον ἐπιγνῶ
μαθεῖν. *Ipſum primo nomen Achæorum quomodo &*
*qua ratione de omnibus Peloponneſiis cœperit uſurpari,*
*pretium operæ fuerit ſcire.*

*Ibid.* v. 23. Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικα-
λοῦμαι) Non ſine cauſſa additur ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυ-
χὴν, cum iſtud loquendi genus, ſi ſolum pona-
tur, etiam ſignificet Dei fidem h. e. auxilium
implorare, apud Polybium pag. 874. lin. 5. a fine
ὑμεῖς δὲ τότε ΤΟΥΣ ΘΕΟΥΣ ΕΠΙΚΑΛΕΣΕΣΘΕ ΜΑΡ-
ΤΥ-

ΡΑΣ, ὅτ' ἂν μήτε τῶν θεῶν βέληται, μήτε τῶν θρώπων ἔτι δύνηται βοηθεῖν ὑμῖν μηδείς. *Tum mvero deum fidem teſtabimini, cum neque deorum us voluntatem, neq; hominum facultatem ferenda nis opis habebit.*

Cap. II. 8. κυρῶσαι) τετέςι, inquit Chryſtomus, βεβαιῶσαι, μὴ ἁπλῶς, μηδὲ ὡς ἔτυχε, ωσέσθαι, hoc eſt, *confirmetis, nec cum leviter ac gari modo ſuſcipiatis.* Notat vero κυρεῖν πρός τι am *valere ad aliquid*, quæ ſignificatio in Lexi- non reperitur. Polyb. lib. 12. cap. 6. pag. 919. l. 4. ὑπὲρ ὧν δεῖ τὸν συγγραφέα, μὴ μόνον τὰ ὸς διαβολὴν ΚΥΡΟΥΝΤΑ καὶ κατηγορίαν ἐξηγεῖ- αι τοῖς ἐπιγιγνομένοις, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς ἔπαινον οντα περὶ τὸν ἄνδρα. Τοῦτο γὰρ ἴδιόν ἐςι τῆς ἱςορίας. *opterea debent rerum geſtarum ſcriptores, non ea um quæ ad criminandum & accuſandum Agathoclem lent tradere poſteris; verum etiam illa, quæ cum r laude ſunt conjuncta. Id enim vere proprium eſt loria.* Ubi κυρῦντα & ἥκοντα apparet eandem bere ſignificationem.

*Ibid.* v. 14. θριαμβεύοντι) Ex Polybio vi- tur colligi poſſe, verbum hoc origine fuiſſe tinum. Ita enim ille pag. 644. lin. 5. a f. τὸς οσαγορευομένες παρ' αὐτοῖς ΘΡΙΑΜΒΟΥΣ, δι' ὧν ὸ τὴν ὄψιν ἄγεται τοῖς πολίταις ὑπὸ τῶν ςρατη- ῶν ἡ τῶν κατειργασμένων πραγμάτων ἐνάρ- α. *Triumphos quos ipſi* (Romani) *vocant, ibus rerum ab imperatoribus geſtarum imago qua-*

 *dam*

*dem evidenter expreſſa, civium oculis ſubji-citur.*

*Ibid.* v. 16. πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός;] [illegible] locutio ne videatur exemplis aliis deſtitui, cum in Lexicis nulla ſint annotata, pauca quædam proferemus. Arrian. Epict. pag. 454. lin. 9. πόθος θόρυβος ΠΡΟΣ ΤΟΥΤΟ ΙΚΑΝΟΣ; [illegible] *turbatio ad impedienda hæc ſat virium habeat?* Polyb. pag. 767. lin. 4. a f. οὕτως ἡ Φύσις ΠΡΟΣ [illegible] ἀποτυχίας τῶν ἐπινοηθέντων, ΙΚΑΝΟΝ [illegible] χὸν ἐποίησε τῶν κατὰ μέρος· ΠΡΟΣ δὲ [illegible] θῆν μόλις ΙΚΑΝΑ πάντα. *Adeo Natura, ut ea cogitata conſilia exitum ne habeant, [illegible] vem e partibus totius voluit ſufficere; quam ut propoſitum aſſequaris, vix cuncta ſufficiant.* Pag. 817. lin. 5. a f. οὐδὲν ΙΚΑΝΟΝ ἦν ΠΡΟΣ τὸ κωλύειν.

Cap. III. 5. ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαί τι, ὡς ἐξ ἑαυτῶν] Ἀφ' ἑαυτοῦ λογίζεσθαι *a ſeipſo cogitare* eſt ex ingenio ſuo aliquid efferre, ab aliis non acceptum, ſolisque naturæ viribus excogitare. Sic ἀπό accipitur Luc. XXI. 30. Joh. VII. 17. 18. XI. 51. XIV. 10. XVIII. 34. Cumque ἐξ ἑαυτοῦ idem ſignificet apud Polybium: videtur particula ὡς limitative accipi pro *ut* ſive *quatenus*. Ita enim Polyb. pag. 850. lin. 4. a fine: ὥστε πάντας τοὺς ὑποταττομένους, ΕΞ ΑΥΤΩΝ ἐπί τε ταύτην [illegible] τενεχθῆναι τὴν διάληψιν καὶ τὴν ὀνομασίαν. *[illegible] omnes qui ejus imperio tenebantur, per ſe, nemine ſuggerente, in eam cogitationem devenirent, & in Regi-*

*ap-*

ꝑellatione ei deferenda conſentirent. Quamvis
'go ἀφ ἑαυτῶν ſufficere poterat ad coërcendam
rationem, additur tamen majoris evidentiæ
ıuſſa & altera limitatio ἐξ ἑαυτῶν. Poſſunt ve-
› hæ limitationes etiam conjungi cum nomine
ανοὶ quia ſequitur ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ.
bi ἐκ pro ἀπὸ, uti apud Arrian. exped. Alex.
26, 1. ἡ ΕΞ αὐτοῦ ἐς Παρμενίωνα τιμή, ab ipſo habi-
s Parmenioni honor. 1, 12, 19. ἡ ΕΚ βασιλέως τιμή.
, 14, 2. διὰ μῖσος τὸ πρὸς Καλλισθένην ΕΞ Ἀλε-
άνδρου, propter odium Alexandri erga Calliſthenem.
em 2. Cor. IV. 7.

Ibid. v. 10. ἕνεκεν) reſpectu illius ſupereminen-
r gloriæ, quantum attinet ad excellentisſimam
loriam novi fœderis, cum qua ſi alterum illud
edus conferatur, umbræ inſtar videbitur.
ujus quidem ſignificationis jam exempla ex-
ant in Xenophonteis annotationibus: tamen
: hic quædam legi non inutile duximus, ut iſta
ıinus frequens particulæ hujus notio, pluribus
xemplis fiat familiarior. Arrian. de exp. Alex. 2,
7, 4. Capturus urbem videbatur, Ἀριστάνδρου ΕΝΕΚΑ,
uia Ariſtander ita fore prædixerat. Polyb. p. 1204.
n. 22. Ταύτην δὲ τὴν ἀπόκρισιν ἐκθέμενοι, κη-
ρύγματος ἐχουσαν διάθεσιν τοῖς βουλομένοις ΕΝΕ-
ΕΝ Ῥωμαίων ἀφίστασθαι τῆς τῶν Ἀχαιῶν πολιτείας.
Hoc edito reſponſo, quod inſtar præconii fuit, ſi quis
ellet ab Achæorum concilio recedere, ut per Romanos
t ſibi ſciret licere. Eodem ſenſu διὰ uſurpatur
Polybio, pag. 517. lin. 5. a f. Ille qui ibi caſtra

 po-

*poſuerit, & imminentem collem ſemel occupaverit*, δοκεῖν ἐν ἀσφαλεῖ ϛρατοπεδεύειν ΔΙΑ τὴν παράθεσιν τῆς πόλεως, *conſediſſe in tuto (quod ad propinquam quidem urbem attinet,) dici queat*. Hoc eſt, qui illum collem tenebant, iis nullum erat ab hoſtibus ex propinqua licet urbe periculum. Et Demoſth. de corona: ἐπεὶ διάγε ὑμᾶς αὐτοὺς πάλαι ἂν ἀπολώλατε. *Nam quantum in vobis fuit, jam diu periiſſetis*. Wolf. Annot. in Demoſt. p. 352. B.

*Ibid.* ὑπερβαλλούσης δόξης.) Polyb. pag. 598. lin. 9. a f. λαμβάνειν δωρεὰς ΥΠΕΡΒΑΛΛΟΥΣΑΣ *dona ingentia accipere*, p. 738. l. 13. διὰ τὴν ΥΠΕΡΒΑΛΛΟΥΣΑΝ ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος ἐπιθυμίαν. *Quia ei ſtudio ſupra modum erat deditus*. Pag 870. lin. 5. a f. χαρᾶς ΥΠΕΡΒΑΛΛΟΥΣΗΣ ἦν ἡ πόλις πλήρης. *Lætitia inſanum magna civitas eſt repleta*.

Cap. IV. 4. ἐτύφλωσε τὰ νοήματα) Epictetus apud Arrian pag. 75. lin. 12. ΑΠΟΤΕΤΥΦΛΩΜΕΝΟΝ, οὐ τὴν ὄψιν τὴν διακριτικὴν τῶν λευκῶν καὶ μελάνων, ἀλλὰ ΤΗΝ ΓΝΩΜΗΝ τὴν διακριτικὴν τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν. *Excæcatum non viſu, qui diſcernit alba a nigris, ſed mente, quæ diſcernit bona a malis*.

*Ibid.* v. 7. ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως) Sic 2. Cor. XII. 7. & apud Polybium frequenter. Pag. 347. lin. 10. ΥΠΕΡΒΟΛΗ προθυμίας, *incredibilis alacritas*. Pag. 851. lin. 2. πολὺ δὲ μᾶλλον ἄν τις θαυμάσειε τὴν ΥΠΕΡΒΟΛΗΝ τῆς περὶ τὸν ἄνδρα με-

γα-

ελοψυχίας. *Multo tamen magis incomparabilem us magnitudinem animi admirabitur.* Pag. 989. l.23. μὴ δύναϑαι πιςεῦσαι διὰ τὴν ΥΠΕΡΒΟΛΗΝ ἀϑεσίας. *Ut non poſſent credere propter magnitu-nem perfidiæ.* Pag. 1109. lin. 6. a f. διὰ τὴν ερβολὴν τῆς χαρᾶς. Unde elegans phraſis ἐκ πολιπεῖν ὑπερβολὴν, qua tanta ſignificatur ma-itudo, ut ad eam nihil accedere poſſit. Pag. 7. lin. 2. ἐκ ἀπέλιπον ὑπερβολὴν ἀρεσκείας. *Ad nerendam ejus gratiam, nullum blandimenti genus ttermiſerunt.* Pag. 233. lin. 9. ὥςε μὴ καταλι-ν ὑπερβολὴν δυσμενείας. *Ut ad malevolentiæ vementiam addi nihil poſſet.* Item pag. 389. lin. 9. & pag. 692. lin. 4. a f.

*Ibid.* v. 9. ἐκ ἐγκαταλειπόμενοι) Subaudi ὑπὸ τῦ Θεῦ, tanquam Duce noſtro. Vide, quam ite ac ſcienter Paulus Græco ſermone utatur, duo διωκόμενοι & ἐγκαταλειπόμενοι conjun-is. Nam ἐγκαταλείπεσϑαι dicuntur, qui vel ice, vel a civibus aut ſociis ſuis in ipſo belli rimine deſeruntur, aut in hoſtium poteſtate nquuntur, aliove modo produntur. Ut plane m ſit, quod eſt in noſtra lingua, im Stiche ge-n werden. Apud Polybium Euripidas dux orum, cum cognito hoſtium adventu, aſ-itis aliquot equitibus, præſenti diſcrimini ſe uiſſet, pag. 462. med. tum τὸ λοιπὸν πλῆϑος Ηλείων ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΕΙΜΜΕΝΟΝ ὑπὸ τῦ προεστῶτος, καὶ γεγονὸς ἐκπλαγὲς ἐπὶ τῷ συμβεβη-, κατὰ πορείαν ἔμενε διαπορούμενον τί δεῖ ποιεῖν,

καὶ ποῖ τρέπεσθαι, *cætera multitudo Eleorum a ductore ſuo prodita, novitate rei ſtupens, gradum ſiſtere, & quid conſilii caperet, quo ſe verteret, hærere.* Pag. 977. lin. 5. Carthaginienſium mercenarii cum graviter urgerentur a Romanis, neque Carthaginienſes ipſis opem ferrent, *ad extremum in fugam inclinarunt:* καὶ δόξαντες ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΠΕΣΘΑΙ προφανῶς ὑπὸ τῶν ἰδίων, ἐπιπεσόντες κατὰ τὴν ὑποχώρησιν εἰς τοὺς ἐφεστῶτας, ἔκτεινον τούτους. *Ac qui manifeſto proditos ſeſe putarent a ſuis, dum ſe retro recipiunt, in eos quos a tergo habuerant irruentes, ipſos occidunt.* Pag. 475. lin. 17. *Hoc præmium ea tempeſtate ſocii Ætolorum referre ſoliti,* τὸ ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις καιροῖς ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΠΕΣΘΑΙ προφανῶς, *ut neceſſariis maxime temporibus manifeſte ab illis derelinquerentur.* Pag. 268. lin. 7. a f. ἀπέστησαν ἀπὸ Ῥωμαίων, ΕΓΚΑΤΑΛΙΠΟΝΤΕΣ τοὺς ὁμήρους, οὓς ἔδοσαν ἐκβαίνοντες ἐκ τοῦ πολέμου τοῦ προγεγονότος. *Defecerunt a Romanis, proditis* (in hoſtium poteſtate relictis) *obſidibus, quos in exitu belli ſuperioris Romanis dederant.*

Cap. V. 1. οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ,) Καταλύειν τὰς σκηνὰς eſt *detendere tentoria*, vaſisque collectis itineri ſe aptare; e contrario ἀναστῆσαι τὰς σκηνὰς eadem *iterum tendere* atque figere, apud Polybium lib. 6. cap. 38. principio pag. 674. lin. 4. & 7.

*Ibid.* v. 3. εὑρεθησόμεθα.] Idem verbum de vitæ exitu uſurpat Epictetus, qui, cum neceſſe

ceſſe ſit, ut tandem nos morbus aut mors opprimat, in eo ſe opere deprehenſum exſtingui velle ait, quo voluntatem ſuam exerceat, ἵν' ἀπαθὴς, ἵν' ἀκώλυτος, ἵν' ἀναγκαςὸς, ἵν' ἐλεύθερος· ταῦτα ἐπιτηδεύων θέλω ΕΥΡΕΘΗΝΑΙ, ἵν' εἰπεῖν δύνωμαι τῷ θεῷ, μήτι παρέβην σου τὰς ἐντολάς; *ut ea ſit ſine affectibus, ut ſit non impedita, ut non coacta, ut libera. Hæc exercens volo inveniri ut dicere poſſim Deo: num transgreſſus ſum tua præcepta?* pag. 286. lin. 8. a f. & pag. 500. ſub fin. Ἐπεὶ γὰρ δεῖ πάντως ἀποθανεῖν, ἀνάγκη τί ποτε ποιοῦντα ΕΥΡΕΘΗΝΑΙ, ἢ γεωργοῦντα, ἢ σκάπτοντα, ἢ ἐμπορευόμενον, ἢ ὑπατεύοντα, ἢ ἀπεπτοῦντα, ἢ διαῤῥοιζόμενον. Τί οὖν θέλεις ποιῶν ΕΥΡΕΘΗΝΑΙ ὑπὸ τοῦ θανάτου;

Cap. VI. 2. Ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας.) Anaphora elegantiſſima, & ad excitandam animadverſionem aptiſſima; cujusmodi etiam apud Polybium eſt pag. 1055. lin. 7. a f. *Fugiunt hoſtes, o Rex:* μὴ παρῇς τὸν καιρόν· οὐ μένουσιν ἡμᾶς οἱ Βάρβαροι. ΣΗ ΝΥΝ ἐςὶν ΗΜΕΡΑ, ΣΟΣ Ο ΚΑΙΡΟΣ. *Ne occaſionem prætermiſeris: non ſuſtinent nos barbari: tuus hic eſt dies, tua hæc opportunitas.*

*Ibid.* v. 15. Τίς δὲ συμφώνησις χριςῷ πρὸς Βελίαλ;) Epictetus apud Arrianum proverbii loco uſurpari ait, χύτρα καὶ πέτρα οὐ ΣΥΜΦΩΝΕΙ, *olla & petra non conſentiunt*, de rebus hominibusve male junctis, lib. 3. cap. 12. pag. 309. lin. 2.

ſam ſententiam ſuam adducere. Ut apuc
bium corrumpere ſocios blanditiis & ſim
ne pacis, eosque ab Achæis alienare vel
395. lin. 12. a f. *κακοπραγμονοῦντες καὶ βι*
ΦΘΕΙΡΕΙΝ *καὶ λυμαίνεσθαι τοὺς τῶν Ἀχαιῶν σ*
*χους.* *Malo animo, & ut ſocios Achæorum c*
*perent, atque ab illis averterent.* Et pag. 4
10. a f. *Tum vero ſeditionis nuperæ auctores*
*præſenti ſtatui acquieſcere nullo poßent modo,*
*auſi ſunt ſceleſtiſſimum,* ΦΘΕΙΡΑΝΤΕΣ *τινὰς τ*
*nonnullis e juventute corruptis.* Xenoph. M
lib. 1. init. *ἀδικεῖ δὲ, καὶ τοὺς νέους* ΔΙΑΦΘ
*Socrates etiam injuſte agit, quod adoleſcentes c*
*pat*, prava nempe doctrina. Id enim ij
mini dabatur ab adverſariis.

*Ibid.* v. 10. *ἡ κατὰ Θεὸν λύπη*) *triſ*
*cundum Deum*, ſive triſtitia imitans triſt

Alex. 4, 7, 6. καὶ ὑπαχθῆναι Ἀλέξανδρον ξύμφημι ἐς ζῆλον τῦ Μηδικῦ τε καὶ Περσικῦ πλέτε, καὶ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΒΑΡΒΑΡΟΥΣ ΒΑΣΙΛΕΑΣ ἐκ ἴσης ἐς τὲς ὑπηκόες ΞΥΝΔΙΑΙΤΗΣΕΩΣ. *Adductum vero regem fuiſſe judicaverim æmulatione quadam Medicæ Perſicæque ſuperbiæ, atque barbarorum regum inæqualis in eos quibus imperant conſuetudinis.* Ita quod v. 9. Paulus dicit: ἐλυπήθητε κατὰ Θεὸν, ſimiliter Arrianus 3, 27, 10. καὶ αὐτὸς καταμαθὼν ἄνδρας ἐ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ τὲς ταύτῃ βαρβάρες ΠΟΛΙΤΕΥΟΝΤΑΣ, ἀλλὰ τῦ δικαίε ἴσα καὶ τοῖς κρατίςοις τῶν Ἑλλήνων μεταποιεμένες. *Quumque ipſe intelligeret, eos non more reliquorum ejus regionis barbarorum vivere, ſed perinde atque qui apud Græcos optime inſtituti ſunt, juſtitiam colere.* Item 4, 25, 4. Et Indic. 6, 9. οἱ δὲ βορειότεροι τέτων, ΚΑΤ' Αἰγυπτίες μάλιςα ἂν εἶεν τὰ σώματα. *Qui vero magis ad ſeptentrionem incolunt, Ægyptios potius corporis forma referunt.* In quibus exemplis κατὰ vim comparandi habet, uti & in ipſo N. T. 1. Petr. I. 15. & Gal. IV. 28. Rom. XV. 5. Sed quando eadem particula Deo adjungitur, eum eſſe alicujus rei autorem ſignificari, dicique κατὰ θεὸν pro inſtinctu divino, divinitus, annotat Budæus p. 1366. l. 8. ex Platone in Euthyd. Κατὰ θεὸν γάρ τινα ἔτυχον καθήμενος ἐνταῦθα, ὅπερ σύ με εἶδες. Et apud Euripidem κατὰ θεὸν νοσεῖ redditur *Dei impulſu inſanit*, ut eſt in Stephani Theſauro ſub voce θεός. Unde κατὰ Θεὸν λυπῆσθαι verti queat *divino inſtinctu contriſtari.* Quæ ſane interpretatio magnam habet probabilitatem, mod

ſatis certum ſit, iſtis locis, quæ mihi inſpicere apud ipſos auctores non licuit, κατὰ θεὸν eo ſenſu accipi. Dubium enim movet Græcus Scholiaſtes Ariſtophanis, qui κατὰ θεῖον, quod idem eſt ac κατὰ θεὸν, interpretatur *ſubito*, ſive *præter exſpectationem*, in Equitibus Act. I. ſc. I. p. m. 198. Verba Ariſtophanis ſunt:

Δη. ζητῶμεν αὐτόν. Νι. ἀλλ' ὁδὶ προσέρχεται,
ὥσπερ κατὰ θεῖον, εἰς ἀγοράν.

h. e. ex interpretatione Friſchlini: *De. Quæramus ipſum. Ni. eccum ipſo in tempore, in forum huc advenit, quaſi fato quodam.* Ad quæ Scholiaſtes: ὥσπερ κατὰ θεῖον εἰς ἀγοράν.) ἐπὶ τῶν ἐξαίφνης γινομένων, τουτέστιν εὐκαίρως ἐπιφαινομένων, κατὰ θεὸν ἔλεγον. ἐπεὶ καὶ ὁ ἀλλαντοπώλης αἰφνίδιον βουλομένοις, μὴ προσδοκήσασι δὲ ἐπεφάνη αὐτοῖς. ἄλλως. κατὰ θεοῦ πρόνοιαν. τοὺς δὲ ἐξαίφνης φαινομένους, οὕτως ἔλεγον κατὰ θεῖον ὦφθαι. ὅ ἐστι κατὰ πρόνοιαν θεοῦ. *De iis, quæ ſubito fiunt, id eſt, opportune ſeſe offerunt, ſecundum Deum dicebant, Siquidem & fartor ſubito volentibus, non tamen exſpectantibus ſe ipſis obtulit. Aliter. Secundum Dei providentiam. Subito ſe offerentes, dicebant ſecundum Deum offerri: quod eſt ſecundum Dei providentiam.* Cum qua ultima interpretatione convenit, quod Budæus pag. 1366. lin. 12. dicit κατὰ θεὸν apud Syneſ. eſſe ἀντὶ τοῦ σὺν θεῷ, id eſt, divina benignitate, Σοὶ γὰρ ἂν κατὰ θεὸν γένοιτο συγγενέσθαι καὶ ἡμῶν περὶ τούτων καὶ πολλοῖς ἄμεινον εἰδόσιν, *Tibi Deo benevolente, & ſi Deo viſum fuerit, continget*

*tibi*

*tibi aliquando.* Cum ergo neque hæc plane certa ſit ſententia: afferamus & aliam ſignificationem τ̃ κατὰ, ut multis propoſitis probabilibus, quod cuique videtur veroſimillimum, poſſit eligere; donec alicunde forte eruatur totum iſtud loquendi genus λυπεῖσθαι κατὰ Θεὸν, & ἡ κατὰ Θεὸν λύπη, vel certe κατά τινα. Notat igitur κατὰ etiam objectum, uti vocant, & quaſi materiam circa quam quid verſatur. Ut ἐλπὶς κατά τινα *ſpes de aliquo.* Polyb. lib. 15. cap. 8. pag. 971. lin. 8. ἀλλὰ νῦν μεθ᾽ ἱκετηρίας τυχόντες ὧν παρεκάλουν, ὅτι βραχείας ΕΛΠΙΔΟΣ ἐπελάβοντο ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΣΕ, παρὰ πόδας ὡς ἐχθροῖς ἡμῖν κέχρηνται καὶ πολεμίοις. *Atenim, quæ modo cum vittis & infulis poſtulabant ea conſecuti, ſimul exiguam ſpem aliquam per te ſunt nacti, loco inimicorum atque hoſtium e veſtigio habere nos ceperunt.* Et lib. 10. cap. 16. pag. 822. τ̃ ΕΛΠΙΔΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΩΦΕΛΕΙΑΝ οὐκ ἀπιστουμένης ἀλλήλοις. *Quoniam de conſequenda præda non diffidunt ſibi invicem.* Et lib. 2. cap. 16. pag. 146. lin. 19. ΤΟ ΚΑΤΑ ΦΑΕΘΟΝΤΑ ΠΕΝΘΟΣ, *luctus ob Phaëthontem.* Ita triſtitia ſecundum Deum foret, quæ circa Deum verſatur, & ex ejus offenſione concipitur: uti λύπη τ̃ κόσμου, ſive ut Chryſoſtomus vocat, λύπη κατὰ τὸν κόσμον, quæ ex rebus adverſis hujus mundi oritur. Licet vero non ſatis conſtet, num in hac locutione κατὰ indicet cauſſam exemplarem, an efficientem, vel denique objectum, aut alium quendam triſtitiæ modum atque reſpectum, non

non tamen propterea ipſa loci ſentententia eſt ambigua. Nam *triſtitia ſecundum Deum fit propter peccata, triſtitia ſecundum mundum propter pecunias, gloriam, mortem alicujus*, ut ex Chryſoſtomo exponit *Theophylactus*. In qua triſtitia tria illa ſimul inſint neceſſe eſt, ut & imitetur Dei triſtitiam, & ab ipſo nobis immittatur, & in eum feratur; quam vero ex iſtis aliisve rationibus hic *κατὰ* potiſſimum declaret, ex uſu Græce loquentium judicandum eſt, qui mihi quidem nullo adhuc exemplo ſatis innotuit. Dices: Quæ ergo ex labore tuo utilitas, cum rem in dubium adducas, neque explicare poſſis? At hoc ſaltem boni conſequimur, quod in litterarum ſtudiis magnum eſt, ne incerta pro certis habeamus, neque ea quæ neſcimus, ſcire nos arbitremur, inquirendique ſtudium remittamus.

Cap. VIII. 12. *ἡ προθυμία πρόκειται*) Polyb. pag. 467. lin. 14. ΠΡΟΚΕΙΣΘΑΙ *γὰρ αὐτῷ τὰ δυνατὰ χαρίζεσθαι, καὶ μηδὲν ἐλλείπειν* ΠΡΟΘΥΜΙΑΣ. *Propoſitum enim ſibi eſſe, quibus poſſet cunque modis illis gratificari, & ad declarandum ſuum ſtudium nihil reliqui facere.* Et pag. 407. lin. 18. *γινώσκειν δὲ, διότι* ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ *διατηρεῖν αὐτοῖς πάντα τὰ δίκαια καὶ φιλάνθρωπα πρὸς Μακεδόνας.* *Pro certo interim haberet, propoſitum ipſis eſſe, fidem in omnibus atque amicitiam Macedonibus præſtare.*

Ibid.

*Ibid.* v. 13. ἐξ ἰσότητος) Non intelligitur
ualitas poſſesſionum, quæ Polybio lib 6. c. 46.
683. l. 5. a f. dicitur ἡ περὶ τὰς κτήσεις ΙΣΟΤΗΣ
*ualitas in poſſeſſionibus fundorum.* De eadem ait
g. 680. lin. 9. a f. ὧν ὀδενὶ μέτεστι πλεῖον· ἀλλὰ
ντας τὰς πολίτας ΙΣΟΝ ἔχειν δεῖ τῆς πολιτικῆς
ρας. *In ea parte nemo alium ſuperat: ſed omnes*
*ies æqualem publici agri modum neceſſe eſt obtinere.*
d de ea loquitur Paulus æqualitate, quæ Jacobi
nul & Polybii verbis dici poſſit ἡ περὶ τὰ ἐπιτή-
α τοῦ σώματος ἰσότης, & τὸ ἴσον ἔχειν τῆς ἐφημέρου
φῆς, Jac. II. 15. 16. ut ditiores ſuppeditent pau-
ribus, quæ ad victum & cultum ſunt neceſſa-
, ne hi rebus omnibus egeant, illi circum-
ant & abundent; ſed ut hac in parte ſint æqua-
, quod omnibus ex æquo ſuppetat, unde vitam
ſtentent. Licet enim opulenti lautius, egeni
ıuius vivant; æquales tamen in eo ſunt, quod
erque tantum habeat, unde vivat. *Neque*
*im*, ut eleganter ait Camerarius ad Luc. XII. 15.
*is granariis aut cellis aluntur divites, ſed eo cibo atq;*
*u quem natura deſiderat, id quod & a tenuioribus*

Quo pertinet typus ille mannæ, quod æ-
ıaliter omnibus diſtribuebatur, quantum ad
urnum cibum ſatis eſſet, ſive quis paulo plus,
ve paulo minus collegiſſet; ut alio atque alio
e hic illius, ille hujus defectum ſua ubertate
ppleret. Quare eandem utrobique v. 13. &
. æqualitatem intelligi puto; quam duplicem
cit Beza, alteram priori loco, qua par pari re-
ratur, quo ſenſu equidem vocabulum hoc
non-

nonquam reperi; alteram quam hic deſcripſimus.

Cap. IX. 3. ἐν τῷ μέρει τούτῳ) Polybius pag. 1426. lin. 7. a f. τὴν πίστιν ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΤΩ ΜΕΡΕΙ διαφυλάττειν *fidem hac in parte præſtare.* Et pag. 677. lin. 3. *Ac mihi videntur Romani eam potiſſimum ob cauſſam, quia facilitati in hoc negotio ſtudebant*, τὴν ἐναντίαν ὁδὸν πορεύεσθαι τοῖς Ἕλλησι ΚΑΤΑ ΤΟΥΤΟ ΤΟ ΜΕΡΟΣ, *contrariam Græcis hac in parte viam inſtitiſſe.* Et omnino ſæpius hoc ἐν τῷ μέρει uſurpat, ut pag. 616. lin. ult. σπουδάζειν περὶ τούτου τοῦ μέρους, *ſumma cura id operam dare.* Pag. 675. lin. 14. a f. pag. 692. lin. 7. a f. pag. 709. lin. 3. pag. 738. lin. 14. pag. 1038. lin. 12.

*Ibid.* v. 7. ἱλαρὸν δότην] Polybius pag. 1169. lin. 11. Ἐὰν δὲ μὴ διδῷ φ΄ τάλαντα ΜΕΤΑ ΜΕΓΑΛΗΣ ΧΑΡΑΣ, *ſed ſi quingenta talenta alacri animo ſibi non numeraret, non agros tantum ſe populaturum dixit, verum ipſam quoque urbem obſeſſurum & direpturum.*

*Ibid.* v. 10. ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσαι] Ἐπιχορηγεῖν & χορηγεῖν ſæpe promiſcue uſurpari non nego; hoc tamen loco Paulum non ſine cauſſa iſta variatione uſum puto; cum χορηγεῖν ſignificet *ſuppeditare*, ἐπιχορηγεῖν autem *addere aliquid ad iſtam ſuppeditationem.* Ut Paulus hoc voto ſimul complectatur argumentum ſpei, quod Deus,

qui

i tantum bonorum ipſis largiatur ; unde in os quoque poſſint eſſe liberales, multo magis iibus ipſi ad vitam tuendam indigeant, ſit ppeditaturus. Polyb. pag. 306. lin. 1. δαψιλῶς ΕΧΟΡΗΓΕΙ τὸ ϛρατόπεδον τοῖς ἐπιτηδείοις. *mmeatus & neceſſaria omnia largiter exercitui ſubniſtrabat.* Pag. 75. lin. 22. τὰς τε σιταρχίας διακομίζοντα τοῖς τὸ Λιλύβαιον πολιορκοῦσι, καὶ ς ἄλλας ἀγορὰς καὶ ΧΟΡΗΓΙΑΣ τῷ ϛρατοπέδῳ. *ui obſidentibus Lilybæum annonam deferret, ac neſſaria alia exercitui, omnisque generis commeatum.* πιχορηγεῖν vero ſignificare inſuper præbere, inper ſubminiſtrare & ſuppeditare, colligere lit ex nomine ἐπιχορήγημα, de quo Budæus in omment. pag. 1190. lin. 15. Ἐπιχορήγημα ſic citur, ut ἐπίβλημα, ἐπίμετρον, ἐπιτριηράρχημα, ſignificat corollarium legitimi & conſtituti bi. Ubi & aliam affert interpretationem; iorem tamen repetit pag. 1417. lin. 31. Ἐπιχορήγημα dicitur ſuppeditationis corollarium, hoc t, uberius χορήγημα, vel ad juſtam legitiamque ſuppeditationem additamentum.

*Ibid.* v. 12. εὐχαριϛιῶν τῷ Θεῷ) Eadem ntaxi Epictetus dicit ἐγκλήματα τῷ θεῷ *accuſationes adverſus Deum* apud Arrianum pag. 30. n. ult. & τὴν χρῆσιν τὴν ὀρθὴν ταῖς φαντασίαις *um rectum viſorum* pag. 4. lin. 6. a f. Conf. Welri Synt. reg. 6.

Cap. X. 1. ὃς κατὰ πρόσωπον) *ſecundum*

*fa-*

*faciem*, id eſt, *coram*. Polyb. lib. 5. ἐπεὶ παρῆσαν οἱ βασιλεῖς ἀμφότεροι ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ. *Poſtquam fuere in conſpectu ambo reges*. Ita *Vict. Strigelius*. Et quanquam vel ex ipſo Paulo intelligi poteſt, κατὰ πρόσωπον ſignificare *præſentem*, cum opponatur ἀπὼν, tamen & alia quædam loca ex Polybio addamus. Pag. 1329. lin. 13. aſ. [illegible]μένων λόγους ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ. *Hi apud [illegible] cauſam ſuam præſentes diſceptarunt*. Pag. 1093. lin. antepen. *Deinde populo in concionem congregato, eo regem vocarunt: qui tamen venire ſuperſedit, ea excuſatione uſus, quod diceret rem fore illiberalem ac ſibi moleſtam*, τὸ ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ [illegible] διεξέρχεσθαι τὰς εὐεργεσίας τὰς αὐτοῦ τοῖς ἦν πεπονθόσι, *ſi ipſe incoram prodiret, ac ſua ipſe beneficia in os illis commemoraret qui acceperant*. Pag. 1111. lin. penult. ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ λεγομένων τῶν λόγων, *dum in præſentia negotium tractaretur*.

*Ibid*. v. 6. ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες) *parati ſumus*. Polyb. pag. 169. lin. 4. ΕΙΧΟΝ ΕΝ ΕΤΟΙΜΩ, καὶ προσεδόκων τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον. *Parati erant, & præſtolabantur hoſtium adventum*.

*Ibid*. v. 7. Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε;] Epictetus τὰ κατὰ πρόσωπον vocat ea, quæ cujusque perſonæ ſunt propria, eique inſtituto, quod ſibi quisque ſequendum in vita propoſuit, lib. 1. cap. 2. pag. 9. lin. 21. εἰς δὲ τὴν τοῦ εὐλόγου καὶ ἀλόγου κρίσιν, οὐ μόνον ταῖς τῶν ἐκτὸς ἀξίαις συγχρώμεθα, ἀλλὰ καὶ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ ἑαυ-

τοῦ

αςος. *Ad judicandum quid deceat, quid mi-
non ſolum rerum externarum momentis utimur,
tiam ſua quisque perſonæ reſpectu.* Ibidem
13. τοιοῦτόν ἐςι ΤΟ ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ, οὕτως
ὂν παρὰ τοῖς εἰθισμένοις αὐτὸ συνεισφέρειν ἐξ
ῶν ἐν ταῖς σκέψεσιν. *Tale eſt cujusque perſonæ
rium, tantaque ejus vis eſt apud eos, qui aſſueti
illud in conſilium adhibere ex ſeipſis in delibera-
bus.* Et lin. 15. ἐπύθετό τις, πόθεν οὖν αἰσθη-
ιθα ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ ἕκαςος; *Inter-
bat quiſpiam, unde ergo ſuam quisque perſonam
ligemus?* Latini dicunt *perſonam*; idemque
ictus, niſi fallor, ἴδιον πρόσωπον appellat
.10. lin. 8. a fine: ὁ γὰρ ἅπαξ εἰς τὴν περὶ τῶν
των σκέψιν καὶ τὰς ἐκ τῶν ἐκτὸς ἀξίας συγκα-
καὶ ψηφίζων, ἐγγύς ἐςι τῶν ἐπιλελησμένων
ἰδ προσώπου. *Qui enim ſemel ad deliberatio-
de hujusmodi rebus, etiam rerum externarum
a una admittit & computat, prope abeſt ab illis
obliviſcuntur ſuæ ipſorum perſonæ.* Duabus au-
Cicero ait quaſi nos a natura indutos eſſe
ſonis, quarum una eſt communis, ex eo,
d omnes participes ſumus rationis, præſtan-
que ejus, qua antecellimus beſtiis: altera
m, quæ proprie ſingulis eſt tributa offic.
1. cap. 30. Aliorum enim ineſt in animis
acia, in corpore majeſtas, in ſermone au-
itas, in aliis hæc omnia ſunt contraria; quo
umero videtur fuiſſe Paulus. Unde ait hoc
capite v. 1. *qui coram quidem humilis ſive ti-
us ſum inter vos, abſens autem audax ſum erga*

 *vos.*

*vos.* Et v. 10. *præſentia corporis infirma, & ſermo contemtus.* Et 1. Cor. II. 3. *Et ego in infirmitate & timore & tremore multo eram apud vos.* Pſeudoapoſtolorum contra diverſiſſima erat natura. Audacter enim & imperioſe cuncta agebant apud Corinthios, ſicut de ipſis ait 2. Cor. XI. 20. *Sufferetis ſi quis vos in ſervitutem adigit, ſi quis exedit, ſi quis accipit, ſi quis extollit ſe, ſi quis in faciem cædit.* Ex quibus ſatis apparet, quæ fuerint Pauli & Pſeudoapoſtolorum τὰ κατὰ πρόσωπον, h. e. quæ natura ipſorum. Cum ergo Paulus minitetur Corinthiis v. 6. ne ipſius minas tanquam ab eo profectæ, in quo nihil ſit auctoritatis, nihil nervorum, fulgura videantur eſſe ex pelvi, a contemtu ſeſe vindicans ait: *Perſonam reſpicitis?* atque naturam tum meam tum pſeudoapoſtolorum, minasque meas propterea ſpernitis, quod natura ſim timidior, quodque præſentia corporis ſit infirma, & ſermo contemtus, uti vobis ſuggerunt pſeudoapoſtoli? Qui velim hoc cogitent, non minus me, quam ipſos, eſſe Chriſti Apoſtolum, quin imo majorem mihi conceſſam a Domino poteſtatem ulciſcendi omnem inobedientiam, ad ædificationem tamen, non ad deſtructionem veſtri. Impoſuerat quidem Deus Paulo etiam quaſi tertiam quandam perſonam, Apoſtoli munus; ad quam ipſe ſponte ſua quartam adjunxerat, dum uxorem non duxerat, gratisque docuerat Evangelium; quam quidem perſonam ita conſtanter ſibi tuendam cenſuit, ut ſatius ſibi duxerit mori,

ri, quam eam relinquere, 1. Cor. IX. 15. Verum de iſtis Paulum nunc loqui non puto. Similiter τὸ κατὰ τρόπον dicitur de modo ſervando in quavis re lib. 1. cap. 6. pag. 26. extr. τούτῳ τὸ κατὰ τρόπον ἂν μὴ προσῇ, *huic ſi modus defuerit*, niſi modum adhibuerit.

*Ibid.* v. 12. ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι) *præferre aut conferre*. Ita puto elegantem horum duorum verborum paronomaſiam rectius exprimi, quam per *adjungere vel conjungere*. Utrumque hoc ſenſu reperitur apud Polybium, lib. 9. cap. 2. pag. 753. lin. 13. *Hæc igitur tum propter iſta ſunt omiſſa, tum propter alia plura*. ὁ δὲ πραγματικὸς τρόπος ΕΝΕΚΡΙΘΗ, *illud contra hiſtoriæ genus quo res geſtæ explicantur iccirco probavimus*, ſive prælatum eſt alteri iſti hiſtoriæ generi, quo gentium atque urbium origines exponuntur; *quia continenter quæ eo ſpectant innovantur, ut nova etiam narratione ſubinde ſit opus*. Pro quo paulo ante ponitur προαιρεῖσθαι pag. 752. lin. 10. a f. *Sed quæ nos cauſſæ impulerint, ut cæteris hiſtoriæ partibus rejectis*, αὐτὰ τὰ κατὰ τὰς πράξεις προειλόμεθα γράφειν, *res dumtaxat geſtas ſuſciperemus ſcribendas, pluribus alibi expoſuimus*. Eandem ſententiam admittit in iis quoque locis, quæ a Budæo aliisque citantur. Ut ex Plat. de leg. 12. *alios* ἀποκρίναντες *repudiantes, alios autem* ΕΓΚΡΙΝΟΝΤΕΣ *deligentes*. Qui enim cæteris repudiatis deligitur, is certe iis præfertur. Eodem modo a Plutarcho opponuntur ἀπελαύνειν *abigere*,

*arcere, repellere*, & ἐγκρίνειν *deligere, admittere, præferre*, in pædagogia cap. 14. §. 37. ubi loquitur de puerorum amatoribus: Τοὺς μὲν οὖν τῆς ὥρας ἐπιθυμοῦντας ἀπελαύνειν προσήκει· τοὺς δὲ τῆς ψυχῆς ἐραστὰς ΕΓΚΡΙΝΕΙΝ κατὰ τὸ σύνολον. *Qui igitur pulchritudinem corporis concupiſcunt, arcendi ſunt: animæ vero amatores omnino deligendi.* Et Heſych. ἔγκριτος, ἐκλελεγμένος, *delectus*. Polyb. lib. 1. cap. 2. pag. 2. lin. 19. *Quod autem inopinata novitatis plenum & magnificum ſit noſtræ ſcriptionis argumentum, ita faciliſsime manifeſtum erit: ſi nobiliſsima quæque priorum temporum dynaſtia, de quibus ut plurimum extant hiſtoriæ*, παραβάλλοιμεν καὶ ΣΥΓΚΡΙΝΑΙΜΕΝ πρὸς τὴν Ῥωμαίων ὑπεροχήν. Εἰσὶ δ᾽ αἱ τῆς παραβολῆς ἄξιαι καὶ ΣΥΓΚΡΙΣΕΩΣ αὗται. *cum Romano imperio componamus ac comparemus. Sunt vero digne componi compararique hæ.* Et lib. 12. extremo πειρᾶται ΣΥΓΚΡΙΝΕΙΝ αὐτὸς ἐκ παραβολῆς τὴν ἱστορίαν τοῖς ἐπιδεικτικοῖς λόγοις. *Hiſtoriam cum orationibus in demonſtrativo genere contendens, ſcriptionem utramque inter ſe conatur comparare.* Ita ergo Polybius hiſtoriam ſuam aliis hiſtoriarum generibus & συγκρίνει & ἐγκρίνει & confert & præfert. Utroque enim verbo utitur in eodem argumento de hiſtoriæ ſuæ præſtantia.

Cap. XI. 1. ἀνείχεσθε) Polyb. pag. 791. lin. 14. a f. Ἐρῶ γὰρ τὸ φαινόμενον, ἄνδρες· ὑμεῖς δ᾽ ΑΝΕΞΕΣΘΕ. *Dicam equidem quod ſentio, viri Lacedæmonii, vos dicentem feretis.* Et pag. 873. lin 2.

ῥηθήσεται γὰρ τὸ δοκῦν μετὰ παῤῥησίας· ὑμεῖς δ' ἂν εὖ φρονῆτε, μεθ' ἡσυχίας ΑΝΕΞΕΣΘΕ. *Dicam enim libere quod ſentio; vos ſi ſapitis, orationem meam æquis animis accipietis.*

*Ibid.* v. 2. παραστῆσαι) Polyb. pag. 826. lin. 8. a f. *Juvenes quidam Romani virginem nacti & ætatis flore, & formæ bonitate cæteris mulieribus longe præſtantem; qui non ignorarent Scipionem natura mulieroſum eſſe,* ἧκον αὐτὴν ἄγοντες, καὶ ΠΑΡΑΣΤΗΣΑΝΤΕΣ ἔφασκον αὐτῷ δωρεῖσθαι τὴν κόρην. *Puellam ad ipſum adducunt, atque in conſpectu illius ſiſtunt, & hanc ſe illi donare muneri dicunt.*

*Ibid.* v. 15. ὐ μέγα) i. e. ὐ θαυμαστὸν, ut modo v. 14. Sic Arrianus diſſertat. Epict. lib. 2. cap. 19. pag. 218. lin. 8. a f. καὶ ἐνταῦθα μὲν ὐδὲν ΜΕΓΑ τὸ ἱστορίας κρατεῖν. *Quanquam in his mirum non eſt ſola hiſtoria eſſe contentum.* Et Indic. 10, 8. εἶναι δὲ καὶ τόδε ΜΕΓΑ ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ, *Hoc etiam eſſe memorabile in India, omnes Indos liberos eſſe, neque ullum omnino Indum ſervum eſſe.*

*Ibid.* τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα) Notus eſt verſus de congruentia vitæ & mortis, οἷα τ' ἀνὴρ ἔρξει, τοῖον τέλος αὐτὸν ἱκάνει, *Qualia quisque facit, talem quoque finem ſortitur.* Et Polybius lib. 3. de Demetrio rege Illyrico inquit: ἀνὴρ θράσος μὲν καὶ τόλμαν κεκτημένος, ἀλόγιστον δὲ ταύτην καὶ τελέως ἄκριτον. διὸ καὶ τὴν καταστροφὴν παραπλησίαν αὐτῷ συνέβη γενέσθαι τῇ

κατὰ τὸν ὅλον βίον προαιρέσει, &c. *Vir erat audax & habebat cæcos ac temerarios impetus. Itaque exitum ſortitus eſt congruentem totius vitæ curriculo.* Hæc Vict. Strigelius ex Polyb. lib 3. cap. 19. pag. 242. lin. 17.

*Ibid.* v. 24. παρὰ μίαν) *Er. Schmidio* potius videtur ſubintelligendum ἡμέραν, *alternis diebus*; ita ut quinquies eum alternis diebus, quadraginta plagis ceciderint. Et eſt omnino iſta ſignificatio frequens apud Græcos Scriptores. Ita Polyb. pag. 361. lin. 22. τ δ' ἡγεμονίας τῷ Γαΐῳ καθηκούσης εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν, διὰ τὸ ΠΑΡΑ ΜΙΑΝ ἐκ τῶν ἐθισμῶν μεταλαμβάνειν τὴν ἀρχὴν τοὺς ὑπάτους. *Proximo die Terentius, cujus imperium tunc erat, moris enim habent populi Romani Conſules alternis imperare.* Pag. 674. lin. 7. a f. ΠΑΡΑ δὲ ΜΙΑΝ ΗΜΕΡΑΝ τὰ μὲν ἡγεῖται τῶν στρατοπέδων καὶ τῶν κεράτων, τὰ δ' αὐτὰ πάλιν ἕπεται ταῦτα κατόπιν. *Alternis autem diebus & legionum & alarum altera præcedit: eademque rurſus ſubſequuntur.* Pag. 665. lin. 8. a f. διὰ τὸ ΠΑΡΑ ΤΕΤΑΡΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ ἑκάστῃ σημασίᾳ καθήκειν τὴν λειτουργίαν. *Quarto demum die vice ſua ad ſingulos manipulos redeunte.* Arrian. diſſert. lib. 2. cap. 18. pag. 212. lin. 24. καθ' ἡμέραν εἰώθειν ὀργίζεσθαι, εἶτα ΠΑΡΑ ΔΥΟ, εἶτα ΠΑΡΑ ΤΡΕΙΣ. *Olim quotidie commovebar ira, poſtea altero duntaxat die, deinde tertio quoque die.* Sed quamvis ſatis certa ſit hæc ſignificatio, in communem tamen ſententiam magis inclinat animus, nempe Paulum

um quinquies ſeparatis temporibus accepiſſe uadragenas plagas minus una. Præterquam nim, quod tot verberibus intra tam paucos ies ferendis non fuiſſe videtur, multo intolerabilibus futuris ſubinde repetitis, quam ſimul ıflictis: jam Joſephi ætate mos ille obtinuit, t in caſtigandis ſontibus de quadraginta plais, divinitus conſtitutis Deut. XXV. 3. una reıitteretur, lib. 4. antiq. cap. 8. pag. 124. E. ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιήσας πληγὰς μιᾶς λειπούσας τεσσαράκοντα τῷ δημοσίῳ σκύτει λαβὼν, τιμωρίαν ιύτην αἰσχίστην ἐλεύθερος ὑπομενέτω. *Qui vero ıntra fecerit, plagas una minus quadraginta publiı ſcutica accipiens illiberalem hanc pœnam ſuſtineat.* t pag. ſeq. D. πρόστιμον ἐκτινέτω πληγὰς τεσσαράκοντα μιᾶς λειπούσης λαμβάνων. *Pœnas luat, uadraginta una minus plagis acceptis.*

*Ibid.* v. 26. κινδύνοις) Elegans antaphora, ıalis apud Arrian. diſſert lib. 1. c. 25. pag. 97. n. 7. φέρε τὰς προλήψεις, φέρε τὰς ἀποδείξεις ὶς τῶν φιλοσόφων, φέρε ἃ πολλάκις ἤκουσας, φέρε ἃ εἶπας αὐτὸς, φέρε ἃ ἀνέγνως, φέρε ἃ ἐμελέτησας.

*Ibid.* v. 28. χωρὶς τῶν παρεκτὸς) Chryſoſtomus παρεκτὸς interpretatur τὰ παραλειφθέντα *prærmiſſa*, ea quæ hic non ſunt enumerata. Poſſis rtaſſe etiam exponere: Præter hæc externa inımmoda, quæ modo recenſui, alia etiam onera :cleſiæ me premunt. Particula χωρὶς utrique ſen-

ſui apta eſt. Modo enim additur iis quæ prætereuntur, modo iis, quæ antecedentibus ſubnectuntur. Priori ſenſu eſt apud Polyb. p. 693. l. 14. ΧΩΡΙΣ τῶν ἄλλων, *ut de cæteris taceam*. Poſteriori pag. 926. lin. 15. & apud Plutarch. pædag. cap. 5. n. 7. χωρὶς δὲ τούτων *absque his vero, absque hoc etiam eſſet, præterea vero*. Item cap. 9. n. 10. & cap. 20. n. 5. Τῶν παρεκτὸς exempla profanorum Scriptorum adhuc nobis deſunt. Ἐπισύστασις videtur eſſe *concurſus occupationum*, ut Cicero loquitur ad fam. lib. 7. ep. ult.

*Ibid.* v. 33. ἐξέφυγον τὰς χεῖρας) Polyb. pag. 1424. lin. 21. οὐ μὴν ἀλλ' ἐὰν καὶ τὰς τούτων ΔΙΑΦΥΓΩΣΙ ΧΕΙΡΑΣ, τάς γε δὴ τῶν παρασπονδηθέντων οὐ ῥᾳδίως ΕΚΦΥΓΓΑΝΟΥΣΙΝ. *Quodſi illorum manus forte effugerint, at eorum quos prodiderint non effugient.*

Cap. XII. 9. ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ) Polyb. lib. 4. cap. 18. pag. 399. lin. penult. τὸ δὲ τελευταῖον ΕΠΙΣΚΗΝΩΣΑΝΤΕΣ ΕΠΙ τὰς οἰκίας, *ac tandem victores cum in civium domos immigraſſent*, ſive in iis habitarent. Pag. 466 lin. 15. a f. μετὰ δὲ ταῦτα ταῖς οἰκίαις ΕΠΙΣΚΗΝΩΣΑΝΤΕΣ, κατεῖχον τὴν πόλιν. *Deinde in civium domicilia immigrantes, urbem tenebant.*

*Ibid.* v. 11. εἰ καὶ οὐδέν εἰμι.) Arrian. Epict. pag. 320. lin. 2. ΟΥΔΕΝ ΗΝ ὁ Ἐπίκτητος, ἐσολοίκιζεν, ἐβαρβάριζε. *Nihil erat Epicurus, inconcinne & barbare loquebatur.* *Ibid.*

*Ibid.* v. 21. ταπεινώσῃ) Verbum hoc ani-
um demiſſum atque mœrorem ſignificat, ex
conceptum, quod optatis noſtris eventus
on reſpondeat. Ei opponitur ἐπαίρεσθαι *ef-*
*ri* apud Arrian. diſſert. lib. 2. cap. 16. pag.
6 lin 10. κἂν μὲν τύχῃ, ἐπῆρται καὶ λέγει· πῶς
ἡμεῖς καλῶς ἐβουλευσάμεθα. οὐκ ἔλεγόν σοι
ἀδελφὲ, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν, ἡμῶν τι σκεψαμένων,
οὕτως ἐκβῆναι; ἂν δ' ἑτέρως χωρήσῃ, ΤΕΤΑΠΕΙ-
ΝΩΤΑΙ. *Et ſi quidem id adipiſcatur, ſeſe effert &*
*cit: Quam bellum cepimus conſilium! Non dice-*
*m tibi frater, fieri non poſſe, ut nobis rem conſide-*
*rantibus, non feliciter eveniat? ſin aliter cedat,*
*nimum demittit.* Et lib. 3. cap. 23. pag. 361.
l. 7. a f. alloquitur Epictetus eum, qui ſe phi-
loſophum profitetur: πρώην ψυχρότερόν σου τῶν
ἀκροατῶν συνελθόντων, καὶ μὴ ἐπιβοησάντων
, ΤΕΤΑΠΕΙΝΩΜΕΝΟΣ ἐξῆλθες. πρώην ἐπαι-
νεθεὶς, περιήρχου, καὶ πᾶσιν ἔλεγες, τί σοι ἔδο-
; *Nuper cum aliquanto ſegnius auditores tui con-*
*veniſſent nec tibi acclamaſſent, humilis & abjectus*
*ceſſiſti. Proxime autem collaudatus, obambulabas*
*rogabas ſingulos: Quinam tibi ſum viſus?* Et
g. 434. lin. ult. *Sola enim hæc ſunt quæ faciunt*
*stos, quæ liberos & ſolutos,* τὰ τὸν τράχηλον ἐπαί-
ρντα τῶν ΤΕΤΑΠΕΙΝΩΜΕΝΩΝ, *quæ faciunt ut ca-*
*t atque cervicem in ſublime porrigamus, cum antea*
*mus humiles & abjecti.* Polyb. lib. 3. cap. 116.
g. 370. lin. 10. *Deinde averſam Romanorum*
*iem invadens, atque ex multis ſimul partibus per*
*tervalla cum alis equitum in eos invehens,* ἐπέρ-
σε μὲν τοὺς Λίβυας, ΕΤΑΠΕΙΝΩΣΕ δὲ καὶ κατέ-

ἐπλήξε τὰς ψυχὰς τῶν Ῥωμαίων. *Eadem opera Afris animos addidit, Romanis dejecit, magnumque pavorem incuſſit.* Item pag. 476. lin. 15. & pag. „1288. lin. 6. a f. Bene ergo *Beza*: Nihil erat „quo magis exultaret Apoſtolus, quam proſpe„ro ſuæ prædicationis ſucceſſu: contra nihil „erat, unde triſtiore & demiſſiore animo red„deretur, quam quum cerneret ſe fruſtra labo„raſſe. Hoc igitur eſt, quod verbo ταπεινοῦν „voluit ſignificare.

Cap. XIII. 3. ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν.) Multus eſt Chryſoſtomus in explicanda ambiguitate vocabuli ἀσθενείας, quam tripliciter accipi ait 1. pro imbecillitate corporis vel morbo, 2. pro infirmitate fidei, 3. pro afflictionibus atque calamitatibus, ut 2. Cor. XII. 9. & hoc loco v. 4. Sed datur & aliud genus ἀσθενείας, cum quis non ea pollet vi docendi, qua posſit iis, ad quos diſſerit, ſententiam ſuam probare atque perſuadere. Et de hac imbecillitate in docendo, quam Epictetus & ἀσθένειαν & ἀδυναμίαν vocat, hic arbitror Apoſtolum præcipue uſurpare utrumque verbum ἀσθενεῖν & δυνατεῖν. Ita enim Epictetus apud Arrian. lib. 1. cap. 5. princ. Ἄν τίς, φησιν, ἐνίςηται πρὸς τὰ ἄγαν ἐκφανῆ, πρὸς τοῦτον οὐ ῥᾴδιόν ἐστιν εὑρεῖν λόγον, δι' οὗ μεταπείσει τις αὐτόν. Τοῦτο δ' οὔτε παρὰ τὴν ἐκείνου γίνεται δύναμιν, οὔτε παρὰ τὴν τοῦ διδάσκοντος ΑΣΘΕΝΕΙΑΝ. ἀλλ' ὅταν ἀπαχθεὶς ἀπολιθωθῇ, πῶς ἔτι χρήσεταί τις αὐτῷ διὰ λόγου;

Si

*quis, inquit, ſe opponit valde evidentibus, adver- hunc non facile eſt invenire rationes, quibus ei is diverſum perſuadeat. Hoc autem non fit propter us facultatem, neque propter docentis imbecillita- n; ſed quando quis alienatis ſenſibus lapis factus , quomodo quis amplius adverſum eum uti poſſit ra- ne?* Et lib. 2. cap. 12. pag. 175. lin. 14. *Dux neris, ſi deprehendat quem errantem, ducit in m quam oportet, non vero irridens aut maledicens it. Et tu oſtende ei veritatem, & videbis ipſum ui. Quamdiu vero non demonſtras, ne eum ir- leas,* ἀλλὰ μᾶλλον αἰσθάνου τῆς ΑΔΥΝΑΜΙΑΣ τῆς υχῆς. πῶς οὖν ἐποίει Σωκράτης; αὐτὸν ἠνάγκαζε προσδιαλεγόμενον αὐτῷ μαρτυρεῖν, ἄλλου δ' ἑνὸς ἐδεῖτο μάρτυρος. *Sed potius agnoſce imbe- litatem tuam. Quomodo ergo agebat Socrates? m cogebat, ad quem diſſerebat, ſibi aſſentiri, neque io ullo præter illum ipſum egebat teſte.* Uti ergo hriſtus, cum inter homines verſaretur, erat δυνατὸς ἐν λόγῳ Luc. XXIV. 19. & tantum dicendo lebat, quantum nemo unquam hominum, h. VII. 46. ita non minor ejus erat efficacia in ominum mentibus permovendis per Pauli ſer- onem. Et ab hac divina virtute, quam in ſis convertendis per Paulum & poſtea regen- s exeruerat Chriſtus, argumentum petit Apo- lus ſimilis potentiæ ad caſtigandos ipſos. Per- nent ad hanc δύναμιν quoque ſigna & miracula, æ Paulus apud Corinthios ediderat ſupra cap. II. 12. & hoc ipſo nomine δυνάμεις appellantur.

In

# In EPIST. ad GALATAS.

HI Galatæ in Aſia ſedes habuere; quare Polybio οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας Γαλάται dicuntur pag. 1292. med. & pag. 1434. lin. 12. ὅτι Ὀρτιάγων ὁ βασιλεὺς τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ Γαλατῶν ἐπεβάλετο τὴν ἁπάντων τῶν Γαλατῶν δυναστείαν εἰς αὑτὸν μεταστῆσαι. *Ortiago Galatiæ regulus qui in Aſia ſunt Gallorum, principatum omnium Gallorum ambibat.* Latiſſime enim coluere. Venerunt autem in Aſiam ſine dubio ex Gallia noſtra Europæa, quæ & ipſa Galatia vocatur, pag. 268. lin. 18. & pag. 846. lin. 15. uti & Galli qui Romam occupaverunt, Galatæ dicuntur pag. 7. lin. 5. a f. nominantur & Γαλάται Τρανσαλπῖνοι pag. 144. lin. [illegible] a f. & Γαλάται Σήνωνες pag. 150. lin. 18. a f. Quo autem duce hi Galli in Aſiam venerint, video dubitari poſſe. Nam qui cum Brenno domo profecti Græciam invaſerunt, plerique omnes ad Delphos cæſi ſunt, qua de re Juſtinus lib. 24. cap. 8. qui vero iſti periculo ſuperfuerunt, eos nequaquam in Aſiam trajeciſſe, ſed bonitate agrorum circa Byzantium captos, ſedes ibidem poſuiſſe, Thracibus devictis, regni ſui ſedem Tulæ inſtituiſſe, ait Polybius lib. 4. cap. 46. Quæ tamen univerſa gens tandem a Thracibus verſa vice debellata, funditus interiit, ut idem narrat.

Cap. I. 4. ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος] Polyb. pag. 988. lin. 7. a f. ἐξελόμενοι τοὺς Κιανὰς

*κ. τῶν πϱεσώτων κακῶν*, *ut Cianos ex urgentibus calamitatibus liberarent.*

*Ibid.* v. 6. *μετατίϑεσϑε)* Μετατίϑημι proprie *transpono, in alium locum transfero*; metaphorice *in aliam ſententiam traduco, perſuadeo, ut quis aliud inſtitutum, alias partes ſequatur*; ut quando Achabum a cultu Dei ad idolorum venerationem tranſtulit uxor Jezabel, quem locum citat Hieronymus ex 1. Reg. XXI. 25. ΜΕΤΕΘΗΚΕΝ αὐτὸν Ἰεζάβελ ἡ γυνὴ αὐτ. Polyb. pag. 420. lin. ult. *Eos proditores habendos non eſſe, ὡς κατὰ πεϱιςάσεις* ΜΕΤΑΤΙΘΕΝΤΑΣ *τὰς αὐτῶν πατϱίδας ἀπό τινων ὑποκειμένων πϱὸς ἑτέϱας φιλίας καὶ συμμαχίας, qui ob temporum neceſſitatem cives ſuos ab amicitia ac ſocietate jam conſtituta, ad nova fœdera cum aliis ferienda traducunt.* Et pag. 503. lin. 16. a f. *Et hæc quidem victoria magnis cum damnis ad officium male ſanos revocat: illa vero ſine detrimento πϱὸς βέλτιον* ΜΕΤΑΤΙΘΗΣΙ *τοὺς ἁμαϱτάνοντας, delinquentes in viam rectam ſiſtit.* Arrian. Epict. pag. 191. lin. penult. ἐκεῖνος μὲν μόγις μετεπείσϑη· τῶν δὲ νῦν τινας οὐκ ἔςι ΜΕΤΑΘΕΙΝΑΙ. *Et ille quidem quanquam difficulter tamen a ſententia ſua dimotus fuit. Eorum autem qui nunc ſunt quosdam nullo modo poſſis ad aliam ſententiam traducere.* Ubi *μεταπείϑειν* & *μετατεϑεῖναι* apparet ſynonyma eſſe. Et lib. 3. cap. 16. init. *Enim qui cum aliis converſatur plurimum, aut colloquendo aut convivando, aut omnino familiariter vitam agendo, neceſſe*

eſt.

ϑῆ, ἢ αὐτὸν ἐκείνοις ἐξομοιωθῆναι, ἢ ἐκείνους ΜΕΤΑΘΕΙΝΑΙ ἐπὶ τὰ αὐτᾶ, *aut ipſum illis ſimilem fieri, aut illos traducere in ſuam ſententiam.* Unde paſſivum μετατίθεσθαι *mutari, in aliam ſententiam traduci, ad alias partes deficere.* Polyb. pag. 624. lin. 13. a f. *In Italia vero poſt pugnam ad Cannas,* τὰ πλεῖστα ΜΕΤΕΤΙΘΕΤΟ πρὸς τοὺς Καρχηδονίους, *pleraque omnia ad Carthaginienſes defecit.* Pag. 1070. lin. 6. ΜΕΤΑΘΕΜΕΝΟΣ τοῖς ἐκ τῆς τύχης ἐλαττώμασιν, *una cum mutata in deterius fortuna mutatus ipſe.* Pag. 1217. lin. penult. τοὺς πολιτευομένους ΜΕΤΑΘΕΣΘΑΙ πρὸς τὴν Ῥωμαίων αἵρεσιν, *omnes civitatum principes ad Romanam partem eſſe tranſituros.* Item pag. 1227. lin. 6. pag. 1386. lin. 5. & Arrian. Epict. pag. 192. lin. 24. Et compoſitum apud Polyb. pag. 1383. med. ταῖς τῶν πραγμάτων μεταβολαῖς συμμετατίθεσθαι, & ſubſtantivum μετάθεσις pag. 51. lin. 8. pag. 596. lin. 12. a f. & pag. 1266. lin. 20. ἡ τοῦ Γενθίου μετάθεσις, *Gentii tranſitus ad Perſei partem.* Erudite *Hieronymus*, Sapientes quoque ſeculi, in„quit, eos qui de dogmate transferuntur ad „dogmata, *translatos* vocant, ut Dionyſius ille „cujus fuit ante ſententia, dolorem non eſſe „malum; poſtquam oppreſſus calamitatibus „& dolore cruciatus, cœpit affirmare quod do„lor eſſet ſummum omnium malorum, ab his „appellatus eſt *transpoſitus* ſive translatus, quod „ſcilicet a priori decreto recedens in contrarium recidiſſet. Meminit hujus Dionyſii Heracleotæ Athenæus lib. 10. nec non lib. 7. ubi eandem hu-

hujus cognominis cauſſam, affert, quod *μεταθέμενος* vocatus fuerit, quia ex Stoica ſecta ad Epicuream transfugiſſet. Vid. Steph. Theſ.

*Ibid.* v. 11. *κατὰ ἄνθρωπον*) Polyb. lib. 6. cap. 46. pag. 683. lin. 7. a f. *Puto equidem Lycurgum eas leges tuliſſe, & omnibus prudenter proſpexiſſe adeo præclare, ὥστε θειοτέραν τὴν ἐπίνοιαν ἢ ΚΑΤ ΑΝΘΡΩΠΟΝ αὐτοῦ νομίζειν, ut inventum divinius cenſeam, quam ut ab homine ſit profectum.*

*Ibid.* v. 12. *ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ,*) Polyb. pag. 1385. lin. 16. *ταύτην δὲ τὴν ἱστορίαν* ΕΓΩ ΠΑΡΕΛΑΒΟΝ *μὲν καὶ* ΠΑΡ *αὐτῶν Καρχηδονίων. Atque hanc ego rem ab ipſis Carthaginienſibus accepi.*

Cap. II. 4. *παρεισῆλθον καταςκοπῆσαι*) Chryſoſtomus, *οὐ τῷ τῶν κατασκόπων ὀνόματι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ τρόπῳ τῆς λαθραίας εἰσόδου καὶ παρεισδύσεως τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῶν ἐνδεικνύμενος. Non tantum exploratorum vocabulo, ſed etiam eo quod clam introierint & furtim ingreſſi ſint, inſidias eorum demonſtrat. Κατασκοπεῖν* de exploratoribus bellicis dici notiſſimum eſt. Quibus mire convenit verbum *παρεισελθεῖν*, ut Polybii exempla declarant pag. 9. lin. 9. ΠΑΡΕΙΣΕΛΘΟΝΤΕΣ *δ' ὡς φίλιοι, καὶ καταςχόντες τὴν πόλιν, οὓς μὲν ἐξέβαλον τῶν πολιτῶν, οὓς δ' ἀπέσφαξαν. Subdole namque ſpecie amicorum ingreſſi, urbis potiti,*

*cives*

*cives partim ejecerant, partim jugulaverant.* Pag. 11. lin. 5. ὁ δὲ παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, καὶ ΠΑΡΕΙΣΕΛΘΩΝ εἰς τὴν πόλιν διά τινων οἰκείων. *Is ubi magiſtratum ſuſcepiſſet, atque urbem neceſſariorum quorundam opera clandeſtina fuiſſet ingreſſus.* Pag. 195. lin. 24. ΠΑΡΕΙΣΗΛΘΕ διὰ τούτων λάθρα νυκτὸς τῶν τειχῶν. *Horum ope noctu quibusdam inſciis, in urbem irrupit.* Item pag. 550. lin. 11. a f. pag. 731. lin. 2. a f. & pag. 1074. lin. 24.

*Ibid.* v. 10. *Μόνον*) Supplet Beza *monuerunt*, annotatque verbum deſiderari, ſed ex communi loquendi uſu, ut iſta ellipſis nihil obſcuritatis adferat. Cujusmodi ellipſis eſt apud Polybium pag. 1473. lin. 12. a f. *Ego vero, ait Hasdrubal, a te peto, ut apud Imperatorem Rom. legationem obire velis, ac ſpondere nos imperata facturos:* MONON ἀποσχέσθαι (vel ut alii legunt ἀπόσχεσθε) τῆς ταλαιπώρου πόλεως ταύτης, *tantum ut ab hac miſera civitate abſtineat.* Conf. Gal. V. 13.

*Ibid.* v. 11. *κατὰ πρόσωπον*) Diſſenſerunt hoc de loco inter ſe maximi Eccleſiæ Doctores, *Hieronymus* & *Auguſtinus*. Quorum ille ſtatuit, non vere & ex animo, ſed ſimulate tantum Paulum Petro reſtitiſſe, ut ſimulatio obſervandæ legis, quæ iis qui ex gentibus crediderant nocebat, alia ſimulatione reprehenſionis corrigeretur. Quod interpretamentum Auguſtinus ſolide refellit epiſt. ad Hier. 8. 9. & 19. Defendit Hieronymum ſuum *Eraſmus*; ſed Auguſtini

ni ſententiam tuentur *Lutherus*, *Beza*, *Aretius*, iique, ad unum omnes urgentes verba hæc κατὰ πρόσωπον. In quibus *Hunnius*. Non de-" nt, inquit, exempla, quando hæc vocula con-" ucta cum Accuſativo eandem plane ſignifi-" tionem reddit, quam hoc loco nos urgemus;" ialiter apud Ariſtoph. legitur κατ' ὀφθαλμοὺς" γειν h. e. coram, palam, ante oculos & in fa- ːm dicere. Sed & ipſum hoc κατὰ πρόσωπον pius occurrit in hac eadem ſignificatione apud lybium pag. 1418. lin. 17. *Conſilium coëgit, que in medium progreſſus*, ἐκείνους μὲν ἔφη λάθρᾳ κατ' ἰδίαν ποιεῖσθαι κατ' αὐτοῦ τὰς διαβολάς. τοὺς δ' ἔκρινε κοινῇ καὶ ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ αὐτῶν ιήσασθαι τὴν κατηγορίαν. *Ipſos quidem clam & ulos ſeipſum calumniari dixit. Sibi vero in animo adverſus ipſos ſimul omnes coram accuſationem in- uere.* Et pag. 1103. lin. 10. γενομένης δ' ἀν- ήσεως κατὰ τὸ παρὸν διὰ τὸ ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩ- ΝΝ Ηλείους μὲν ἀμφισβητεῖν τοῖς Ἀχαιοῖς ὑπὲρ τῆς φυλίας. *Sed quod exiſterent qui petitioni illius opponerent; Elei namque in os dixerunt, velle ſe bæis litem movere ſuper Triphylia.* Pag. 1179. .5. *Placuit Senatui, extemplo legationem mitte- quæ de Philippi rebus cognoſceret, & ſecuritatem nibus præſtaret*, τοῖς βουλομένοις ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩ- Ν λέγειν τὸ φαινόμενον, καὶ κατηγορεῖν τοῦ βα- ιέως, *qui coram rege expoſtulare & eum incuſare ent.* Pag. 1318. lin. 14. ὧν εἰσελθόντων εἰς τὴν γκλητον, καὶ πολλῶν λόγων γινομένου καὶ φιλα- ζθῶν ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ εἰς ἀλλήλους. *Poſt-*

*quam legati in Senatum ſunt ingreſſi, longa inter ipſos altercatione habita, quum alter alteri os convitio verberaſſet.* Pag. 1418. lin. 18. αὐτὸς δ' ἔκρινε κοινῇ καὶ ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ αὐτῶν ποιήσασθαι τὴν κατηγορίαν. *Sibi vero in animo eſſe adverſus ipſos ſimul omnes coram accuſationem inſtituere.* Pag. 1448. lin. 17. a f. ἐλεγχόμενοι γὰρ ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ ὑπὸ τῶν ἰδίων χειρογράφων καὶ τῶν ὑπουργῶν &c. *Nam coram convicti ſuismet ipſorum chirographis ac miniſtris, non infelices ſed impudentiſſimi eſſe videbantur.* Pag. 1452. lin. penult. ἐθάῤῥει δὲ καὶ τὰ παιδάρια κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐκ τῶν διδασκαλείων ΚΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΟΝ αὐτοὺς προδότας ἀποκαλεῖν. *Ipſi pueri e ſcholis redeuntes, coram proditores eos compellare per vicos non verebantur.* Item pag. 1093. lin. antepen. Exſtat etiam in Actis Apoſt. XXV. 16. κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους. Propriiſſime uſurpatur pag. 1109. lin. ante penult. οἱ μὲν γὰρ αὐτοφθαλμῆσαι κατὰ πρόσωπον, καὶ σωτῆρα προσφωνῆσαι βουλόμενοι. *Quippe alii ſuis ipſorum oculis incoram eum ſpectare, & ſalutis ſuæ auctorem ſalutare cupientes.* Et Act. III. 13. nec non 2. Cor. X. 1. Frequentiſſime autem dicitur de aciei fronte, ut pag. 326. lin. 5. οἱ μὲν κατὰ πρόσωπον, οἱ δ' ἐκ τῶν πλαγίων αὐτοῖς προσέπιπτον. *Alii a fronte, alii a tergo, alii abs lateribus in ipſos pugnabant.* Pag. 211. lin. 5. a f. pag. 226. lin. 19. pag. 326. lin. 5. pag. 327. lin. 3. pag. 386. lin. ult. pag. 553. lin. 16. pag. 593. lin. 11. pag. 594. lin. 16. pag. 755. lin. 5. Cum Hieronymo facit Chryſoſtomus, qui tamen non ex ver-

verbis κατὰ πρόσωπον ſimulationem iſtam elicit, uti nec Hieronymus, quantum equidem ex utriusque Commentariis intelligere poſſum; ſed nimio quodam ſtudio erga Petrum mitius hæc ſunt interpretati in eam ſententiam, cujus ſane nullam verba ipſa per ſe præbent ſuſpicionem. Longa exſtat hac de re diſputatio Chryſoſtomi tom. 5. pag. 715. & ſeqq.

*Ibid.* v. 13. συνυπεκρίθησαν αὐτῷ] Ne videatur verbum hoc exemplis deſtitui, cum in Lexicis nulla compareant, exſtat illud apud Polybium aliquot locis, ut pag. 549. lin. 6. Ταχὺ δὲ ΣΥΝΥΠΟΚΡΙΘΕΙΣ καὶ μεταπεσὼν Ἑρμείας. *Ibi tum Hermias totum ſeſe ad ſententiam aliorum componere, fierique repente alius.* Pag. 285. lin. 10. a f. ΣΥΝΥΠΕΚΡΙΘΗ τίθεσθαι φιλίαν πρὸς αὐτοὺς, *amicitiam velle ſe cum illis jungere pariter ſimulavit.* Item pag. 337. lin. 17. pag. 518. lin. 19. a f. & pag. 614. lin. 4.

*Ibid.* v. 21. ἀθετῶ τὴν χάριν) Utitur hac phraſi & Polybius, niſi quod is gratiam accipientis, χάριν πρός τινα, Paulus dantis beneficium, χάριν τινὸς, intelligat. Pag. 200. lin. 11. τὴν πρὸς τὸ ἔθνος ΧΑΡΙΝ καὶ φιλίαν ΑΘΕΤΕΙΝ, *beneficii quod ab Achæis acceperant, & mutuæ amicitiæ memoriam fidem mutando delere.* Sic dicitur πίστιν ἀθετεῖν pag. 712. lin. 21. *Præcipuum illud eſt, ut vincula fidei ejuſmodi accipiamus*, δι᾽ ὧν ὁ πιστευθεὶς οὐ δυνήσεται τὴν πίστιν ἀθετεῖν, *per quæ is cui fidis, mutare fidem nequeat.*

Cap. III. 1. κατ' ὀφθαλμοὺς) Oculi hi ſunt mentis ſive fidei. Chryſoſtomus: Καὶ μὴν οὐκ ἐν τῇ Γαλατῶν χώρᾳ, ἀλλ' ἐν Ἱεροσολύμοις ἐσταυρώθη. πῶς οὖν φησιν, ἐν ὑμῖν; τῆς πίστεως δεικνὺς τὴν ἰσχὺν καὶ τὰ πόῤῥωθεν δυναμένης ὁρᾷν. καὶ οὐκ εἶπεν, ἐσταυρώθη, ἀλλὰ, προεγράφη ἐσταυρωμένος, δηλῶν ὅτι τοῖς τῆς πίστεως ὀφθαλμοῖς ἀκριβέστερον ἐθεώρησαν τῶν παρόντων ἐνίων καὶ τὰ γινόμενα θεωμένων. *Atqui non in Galatarum regione, ſed Hieroſolymis crucifixus fuit. Quomodo ergo dicit*, in vobis? *Ut fidei vim oſtendat, quæ poſſit & procul diſſita cernere. Neque dixit, crucifixus eſt, ſed* præſcriptus *ſive depictus* eſt crucifixus, *oſtendens, quod fidei oculis accuratius viderint quam nonnulli qui præſentes adfuerant, eaque quæ gerebantur conſpexerant.* Similis metaphora eſt apud Polyb. pag. 226. lin. 9. a f. ἔτι δὲ καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος τῶν ἐσομένων ἄθλων ἐκ τοῦ πολέμου ΠΡΟ ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΘΕΜΕΝΟΣ. *Cum etiam ob oculos ſibi poſuiſſet magnitudinem ac decus præmiorum, quæ eo bello conſecuturus eſſet.* Pag. 360. lin. 20. αὐτοὶ ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΕΣ ΠΡΟ ΟΦΘΑΛΜΩΝ τὴν ἐκ τοῦ λείπεσθαι καὶ τοῦ νικᾷν διαφορὰν, *ipſi facite diligenter cogitetis, quam diverſa vos victores aut victos maneant.* Item pag. 502. lin. 8. a f. & pag. 533. lin. 12. & pag. 689. lin. 17. a fine.

*Ibid.* v. 4. Τοσαῦτα ἐπάθετε] Non ſine cauſſa quæritur, τοσαῦτα κακὰ, an ἀγαθὰ ſint intelligenda? Nam ἐπάθετε utrumque admittit. Ita Arrian. Indic. 26, 1. κακὰ ΤΟΣΑΥ-

ΣΑΥΤΑ ΕΠΑΘΕΝ, *tot incommoda accepit.* 32, 1 τὰ πολλὰ κακὰ ἔπαθε. & 34. 1. μέγα δή τι ἐ ἀλεξάνδρυ ΑΓΑΘΟΝ ἀνέγνω ΠΕΙΣΕΣΘΑΙ, *magnum aliquod munus ſe ab Alexandro accepturum arbitratus eſt.* Diſſert. Epict. lib. 2. cap. 1. pag. 133. lin. 11. a f. ὁ ταῦτα ΠΑΘΩΝ, ἐ γέγονεν ἐλεύθερος *Qui hæc beneficia accepit, non factus eſt liber?* Lyſias, Τίς ἐν ἐλπὶς ὑπὸ τέτε τι ΑΓΑΘΟΝ ΠΕΙΣΕΣΘΑΙ; *Quæ ergo ſpes eſt conſequendi ab hoc quidquam boni?* Notiſſimæ ſunt phraſes κακῶς πάσχειν *incommodo affici*, & εὖ πάσχειν *beneficium accipere* cujus contrarium εὖ ποιεῖν, *beneficium dare.* Unde compoſitum ἀντευπάσχω, *beneficium pro beneficio accipio.* Sed & ſine adjectione πάσχειν pro *beneficium accipere* dicit Euripides in Hecuba Act. 2. v. 35.

ὅς ἐξ ἐμῦ μὲν ΕΠΑΘΕΣ οἷα Φὴς ΠΑΘΕΙΝ,
Δρᾷς δ' ἐδὲν ἡμᾶς εὖ, κακῶς δ' ὅσον δύνῃ.

Quod perinde eſt ac ſi dictum eſſet, ἔπαθες ἀγαθὰ, οἷα Φὴς παθεῖν.

*Qui quum a me tuleris, quæ te tuliſſe non negas*
*Nihil contra nobis bene facias, ſed quantum potes male.*

Atque hoc ſenſu verbum ἐπάθετε hic interpretatur exegeta acerrimi judicii *Schomerus*, cujus explicatio digna mihi viſa eſt, quæ tota huc tranſcriberetur. Non videtur, inquit, Paulus paſſiones doloroſas hic innuere; nam eo tempore nondum erant a Gentibus excitati motus contra Chriſtianos, ſed omnia a Judæis pro-

„veniebant adverſa, quibus ſe Galatæ non op-
„poſuerunt, quippe ſubito diſcedentes in Judai-
„cam hypotheſin, de ſubeundo jugo legis Mo-
„ſaicæ, neque Paulus in præcedentibus ullam
„mentionem fecit adverſorum, quæ in ipſos re-
„ciderint propter fidem, cum tamen vox Ἰοσαῦ-
„τα ad quædam præcedentia ſeſe referat neceſſa-
„rio. Sed & antecedentia & conſequentia do-
„cent, de felicitate illorum agi, quam ex fide
„ſenſerint, nempe de virtutibus Spiritus San-
„cti. Itaque verbum ἐπάθετε, eo ſenſu acci-
„piendum eſt, quo occurrit apud Plutarchum
„& alios Scriptores Græcos, ut explicetur de
„quovis affectu aut re, quæ alicui accidit, & ſic
„ſententia eſt hæc: Tantane ſigna gratiæ divi-
„næ ſenſiſtis fruſtra? Hæc *Schomerus*.

*Ibid.* v. 10. ἐμμένει ἐν) Polyb. pag. 1091. lin. 18. ἐμμένειν ἐν Ἰαῖς συνθήκαις, *manere in amicitia, ſive fœdere.*

*Ibid.* v. 13. ἐξηγόρασεν) Polyb. pag. 1294. lin. 23. *Caunum a Ptolemæi ducibus talentis ducentis* ἐξηγοράσαμεν *redemimus.*

Cap. III. 23 ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, συγκεκλεισμένοι εἰς Ἰὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι.] Συγκλείειν εἰς πίστιν ſignificat *ad fidem adigere*, eo neceſſitatis quem redigere, ut ad fidem tanquam ſacram anchoram confugere cogatur. Quæ interpretatio ſi cui forſan nova & inſolens vi-

videtur, velim conſideret ſequentia loca Polybii, lib. 15. cap. 20. pag 986. lin. 14. a f. *Mox enim ambo victi armis, οὐ μόνον ἐκωλύθησαν τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμίας, ἀλλὰ καὶ ΣΥΓΚΛΕΙΣΘΕΝΤΕΣ ΕΙΣ ΦΟΡΟΥΣ, ὑπέμειναν Ῥωμαίοις τὸ προςαττόμενον, non ſolum aliena concupiſcere ſunt impediti, ſed etiam eo neceſſitatis redacti, ut tributum penſitarent, & dicto audientes eſſe Romanis cogerentur.* Lib. 17. cap. 34. pag. 1073. lin. 4. a f. ἐκεῖνος μὲν γὰρ προκαταληφθεὶς, ΕΙΣ ΑΥΤΑΣ ΣΥΝΕΚΛΕΙΣΘΗ τὰς ἐν τοῖς ἰδίοις οἰκέταις καὶ φίλοις ΕΛΠΙΔΑΣ. *Nam ille ab inimicis præventus, eo anguſtiarum eſt redactus, ut ſpes omnes ſuas in propriis duntaxat famulis & amicis haberet ſitas.* Excerpt. Legat. 22. pag. 1129. lin. 7. Φίλιππον καταπολεμήσαντες καὶ ΣΥΓΚΛΕΙΣΑΝΤΕΣ ΕΙΣ ὅμηρα καὶ φόρους. *Philippum bello victum, eoque neceſſitatis adactum, ut obſides dare, tributa pendere conſentiret.* Et Legat. 46. p. 1193. lin. 16. a f. Τοῦ γὰρ Φιλίππου ΣΥΓΚΛΕΙΣΘΕΝΤΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ κατὰ τὸ σύμβολον ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΝ πρὸς τοὺς ἀςυγείτονας. *Poſtea enim quam eo redactus eſt Philippus, ut diſceptare e formula fœderis cogeretur cum finitimis.* Pag. 1339. lin. antep. οὐ μὴν ἀλλὰ τέλος ΕΙΣ ΤΟΥΤΟ ΣΥΝΕΚΛΕΙΣΘΗΣΑΝ οἱ Καρχηδόνιοι, *veruntamen eo tandem neceſſitatis redacti ſunt Carthaginienſes, ut non ſolum agri, & urbium illarum jacturam facerent; ſed hoc amplius, talenta quingenta fructuum nomine, quos a principio controverſia perceperant, penderent.* Item lib. 3. cap. 63. pag. 298. lin. 14. ΕΙΣ παραπλήσιον γὰρ αὐτοὺς ΑΓΩΝΑ καὶ καιρὸν τὴν τύχην ΣΥΓΚΕΚΛΕΙΚΕΝΑΙ. *Fortunam*

*nam enim ſimili ipſos dimicandi neceſſitate concluſiſſe.* Et lib. 1. cap. 58. init. pag. 82. lin. 15. a f. οὐ μὴν ἀλλ' ὥσπερ ἀγαθὸς βραβευτὴς ἡ τύχη μεταβιβάσασα παραβόλως αὐτοὺς ἐκ τοῦ προειρημένου τόπου καὶ τοῦ προϋπάρχοντος ἀθλήματος, ΕΙΣ παραβολώτερον ΑΓΩΝΙΣΜΑ, καὶ τόπον ἐλάττω ΣΥΝΕΚΛΕΙΣΕΝ. *Sed fortuna, tanquam brabeuta bonus e dicto loco & certato aliquamdiu certamine audacter tranſlatos, in certamen aliud longe periculoſius, ac locum breviorem eos concluſit.* Hic, ubi ſimul cum nomine loci conſtruitur συγκλείειν, apparet, unde ducta ſit metaphora. Nempe proprie de locis verbum hoc cum præpoſitione εἰς dicitur. Ut apud eundem Polybium pag. 874. lin. 21. συγκεκλεισμένου τῆς Βρεττίας εἰς πάνυ βραχεῖς τόπους Ἀννίβου. *Coacto Hannibale in angulum quendam agri Brutii concedere.* Item pag. 1140. lin. 6. a f. ὑπεμείναμεν ΣΥΓΚΛΕΙΣΘΕΝΤΕΣ ΕΙΣ αὐτὸν τὸν Πέργαμον πολιορκεῖσθαι καὶ κινδυνεύειν ἅμα περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς ἀρχῆς. *Includi in urbem Pergamum ſuſtinuimus, atque in ea obſeſſi de vita ſimul & regno ſumus periclitati.* Et pag. 1333. lin. ult. & apud Arrian. exp. Alex. 1, 3, 5. ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ ἐς στενὸν συγκεκλεισμένον, *fluminis curſus arctis ſpatiis concluſus.* Et 1, 8, 6 τοὺς μὲν τοι Θηβαίους ἐς τὴν κοίλην ὁδὸν τὴν κατὰ τὸ Ἡράκλειον φέρουσαν οἱ ἅμα αὐτῷ εἰσπεσόντες ὁμοῦ τοῖς παρ' Ἀλεξάνδρῳ τοξόταις συνέκλεισαν. *Ac Thebanos quidem ii, qui cum Perdicca vallum perruperant una cum Alexandri ſagittariis, in cavam viam, quæ ad Herculis templum fert, concludunt.* Unde & ſine præpoſitione εἰς uſurpatur de iis,

qui

qui ab hoſtibus concluſi tenentur, vel alioqui in ſummas anguſtias ſunt redacti, apud Polybium pag. 203. lin. 12. & pag. 1026. lin. 11. a f. & pag. 1332. lin. 16. Hinc etiam in *carcerem includere* ſignificat item ſine εἰς pag. 533. lin. 18. pag. 535. lin. 19. a f. pag. 1480. lin. 15. & cum εἰς dicitur de obſidibus aſſervatis pag. 1351. lin. 13. a f. Arrianus propriisſime dicit ξυγκλείειν τὰν πύλας, de exp. Alex. 1, 8, 10. & translate συγκλείειν τὴν φάλαγγα, ibid 3, 12, 2. Sed hæ ſignificationes non ſunt hujus loci, ubi certum eſt, verbum hoc necesſitatem quandam & coactionem declarare. Quo ſenſu non tantum cum εἰς, ſed etiam cum πρὸς conſtruitur apud Polyb. pag. 869. lin. 6. a f. Ἐπεὶ δὲ πάσας ἀφελομένη τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας ἡ τύχη ΣΥΝΕΚΛΕΙΣΕ ΠΡΟΣ τὸν ἔσχατον καιρὸν, *ubi vero nudatum omni ſpe inpoſterum fortuna ad hujus poſtremi certaminis neceſſitatem adegit*. Reperitur & ſine præpoſitione pag. 890. lin. 16. οὐ μὴν ἀλλὰ διαπορήσας, ὑπὸ δὲ τῶν πραγμάτων ΣΥΓΚΛΕΙΟΜΕΝΟΣ ἐπὶ τῷ συγχρῆσθαι κατηνέχθη τοῖς Ἴβηρσιν. *Poſt longam animi fluctuationem rerum necesſitate adactus, in eam ad extremum devenit ſententiam, ut Hiſpanorum auxiliis ſtatueret ſibi utendum*. Jam ut hæc ad præſentem locum accommodem, cum συγκλεῖσθαι εἰς φόρους, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν, & quod exemplum huc maxime pertinet, εἰς τὰς ἐλπίδας, ſignificet, eo necesſitatis aliquem redigi, ut tributum penſitet, ut cum altero diſceptet, ut ſpes ſuas omnes in aliquo ponat: dubium omnino nullum eſt, quin συγ-

κλείεσθαι εἰς πίστιν ſignificare poſſit ad fidem adigi, atque neceſſitate quadam impelli. Quam notionem verbi συγκλείειν agnoſcit etiam græcus Scholiaſtes, cujus verba ſupra adduximus ad Rom. XI. 32. ait enim συγκλείειν εἰς ἀπείθειαν ſignificare poſſe ἀπειθεῖς ποιεῖν *incredulos facere.* Eam autem ſignificationem hic oportere admitti, antecedentia & conſequentia ſatis oſtendunt; quæ ſi quis diligenter conſideret, hanc interpretationem probaturum ſpero. Nam ut de ſolo verbo φρουρεῖσθαι aliquid addam, uſurpatur id de iis, qui ab hoſtibus undique clauſi tenentur apud Arrian. exped. Alex. 2, 1, 6. οἱ Μιτυληναῖοι τῆς τε γῆς εἰργόμενοι, καὶ ἀπὸ θαλάττης πολλαῖς ναυσὶν ἐφορμούσαις ΦΡΟΥΡΟΥΜΕΝΟΙ. *Mitylenæi & terra intercluſi, & mari ingenti claſſe obſeſſi.* Et 4, 3, 10. Καὶ τούτους περιστρατοπεδεύσας Ἀλέξανδρος ἡμέρᾳ μιᾷ ΕΦΡΟΥΡΗΣΕΝ· οἱ δὲ ἐνδείᾳ ὕδατος ἐνεχείρισαν σφᾶς Ἀλεξάνδρῳ. *Quos cum Alexander uno die obſeſſos tenuiſſet, aquarum inopia preſſi deditionem fecerunt.* Et 1, 7, 14. Οἱ γὰρ Θηβαῖοι τὴν Καδμείαν διπλῷ χάρακι ΕΦΡΟΥΡΟΥΝ ἀποτειχίσαντες. *Thebani enim arcem illam duplici vallo in orbem jacto ſepſerant: ita ut neque extrinſecus quiſquam ſubſidio venire obſeſſis poſſet, neque ipſi excurrentes ſuos lædere.* Qui vero ita circumſidentur, ut omnes aditus & exitus ipſis ſint occluſi, eos neceſſe eſt, dum omnia ipſis indies fiunt arctiora, tandem in ſummas anguſtias adduci. Quæ anguſtiæ etiam verbo συγκλείεσθαι exprimuntur a Polybio pag. 1026. lin.

. af. Ἀβυδηνοὶ δὲ ΣΥΓΚΕΚΛΕΙΣΜΕΝΟΙ, καὶ σχεδὸν τηλπικότες τὴν σωτηρίαν. *Abydeni vero omni ex ırte concluſi, & ſalutem ſuam prope jam deſperantes.* t pag. 1332. lin. 16. τότε δὲ ΣΥΓΚΛΕΙΟΜΕΝΟΙ τέως, καὶ πρὸς τούτοις καὶ πολιορκουμένων τῶν πόλεων Ἀντιπόλεως, καὶ Νικαίας. *Tum vero in maıas anguſtias redigebantur: nam & urbes eorum Anpolis atque Nicæa obſeſſa tenebantur.* Hoc igitur poſtolus dicit, ipſos legis onere preſſos, ejusıe minis territos, præceptisque undique quaſi ıuro quodam clauſos, eo necesſitatis redactos ıiſſe, ut ad fidem ſeſe conferre fuerint coacti, ı qua ſola ſpes ſit liberationis a lege. Eandem re ſignificationem habet ἐκκλεῖσθαι εἴς τι apud rrianum diſſert. lib. 3. cap. 22. ubi de philoſoho ſermo eſt, qui, ſi uxorem ducat, familiæ ıuſſa multos labores ſuſcipere cogatur, pag. 351. n. 8. ΕΙΣ νοσοκομίας λοιπὸν ΕΚΚΛΕΙΕΤΑΙ, εἰς πορισμόν. *Deinde operam quoque impendere ægrotantiıs cogitur, & rei acquirendæ ſtudioſum eſſe oportet.*

*Ibid.* v. 29. Εἰ δὲ ὑμεῖς χριστοῦ.) Sic infra , 24. Οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ. Polyb. pag. 761. lin. 3. ὑπνοποιήσασθαι ΤΟΙΣ ΑΥΤΟΥ καθ᾽ ὥραν παραγγείλας, *ipſe dato ſuis præcepto ut tempori cœnarent, b noctem primam exercitum eduxit.*

Cap. IV. v. 2. ἐπιτρόπους] Polyb. pag. 1418. iit. Διὰ τὸν Τληπόλεμον καὶ τὰ πράγματα, ὴ τὰ χρήματα μὴ ὡς ΕΠΙΤΡΟΠΟΝ, ἀλλ᾽ ; ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΝ χειρίζειν. *Eo quod Tle-*

*Tlepolemus negotia ac pecuniam regiam, non ut curator, ſed quaſi hæres adminiſtrabat.*

*Ibid* v 9. μᾶλλον δὲ) His duabus particulis Græci utuntur, ut corrigant quod modo dixerunt, & quaſi ſatis id non ſit, amplius quid addant. Ita Rom. VIII. 34. & apud Polyb. pag. 196. lin. 17. χρήσιμον εἴη, ΜΑΛΛΟΝ Δ' ἀναγκαῖον, *utile aut neceſſe potius fuerit.* Pag. 216. lin. 17. χρήσιμον ἐδόκει, ΜΑΛΛΟΝ Δ' ἀναγκαῖον εἶναι. *Utile, imo vero neceſſarium duximus.* Item pag. 344. lin. 2. & pag. 359. lin. 13. a f. Καὶ γὰρ ἄτοπον, ΜΑΛΛΟΝ Δ', ὡς εἰπεῖν, ἀδύνατον. *Abſurdum enim foret, imo vero ne fieri quidem poteſt.* Pag. 417. lin. 7. a f. δυσὶ γειτνιῶντες ἔθνεσι τοῖς μεγίστοις τῶν κατὰ Πελοπόννησον, ΜΑΛΛΟΝ ΔΕ σχεδὸν καὶ τῶν Ἑλληνικῶν. *Vicini quum eſſent duobus maximis totius Peloponneſi, imo vero omnium pene Græciæ, populis.*

*Ibid.* v. 17. ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν,) Ἡμᾶς habet Chryſoſtomus, & *vos* Hieronymus. Et Chryſoſtomus quidem ita exponit: ἔστι γὰρ καὶ ζῆλος ἀγαθὸς, ὅταν τις οὕτω ζηλοῖ, ὥστε μιμήσασθαι τὴν ἀρετήν· ἔστι καὶ ζῆλος πονηρὸς, ὥστε ΕΚΒΑΛΛΕΙΝ τῆς ἀρετῆς τὸν κατορθοῦντα· ὃ δὴ καὶ αὐτοὶ νῦν ἐπιχειροῦσι, τῆς μὲν τελείας γνώσεως ΕΚΒΑΛΛΕΙΝ θέλοντες, εἰς δὲ τὴν ἠκρωτηριασμένην καὶ νόθον ἀγαγεῖν, δι' οὐδὲν ἕτερον, ἀλλ' ἵνα αὐτοὶ μὲν ἐν τάξει κάθωνται διδασκάλων, ὑμᾶς δὲ τοὺς νῦν ὑψηλοτέρους αὐτῶν ὄντας, ἐν τάξει καταστήσωσι μαθητῶν· τοῦτο γὰρ ἐδήλωσεν εἰπὼν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. *Eſt enim & æmulatio bona, cum quis ſic æmulatur, ut imi-*

*virtutem: eſt & æmulatio mala, cum quis*
*epellere a virtute recte agentem. Quod ſane*
*unc conantur, a perfecta cognitione vos ejicere*
*, & ad mutilatam ac notham adducere; non*
*caussam, niſi ut ipſi quidem in loco magiſtro-*
*eant, vos autem qui nunc eſtis illis ſublimio-*
*claſſe diſcipulorum collocent. Hoc enim de-*
*dicens: ut ipſos æmulemini.* Eodem mo-
ophylactus. Accipiunt ergo hi Græci
pro ἐκβάλλειν *ejicere.* Apud Polybium
r pro *non admittere* lib. 6. cap. 7. pag. 637.
ΕΚΚΛΕΙΟΜΕΝΟΝ διὰ πενίαν τῶν ἐν τῇ
α τιμῶν. *Cui aditum ad honores publicos*
*u præcludit.* Et apud Arrianum proprie
pro *foribus occluſis excludere* diſſert. lib. 2.
pag. 149. lin. 18. & pag. 482. lin. 13. quod
λείειν dicitur pag. 476. lin. 4. a f. & pag.
l. 10. 12. 16. Suidas interpretatur *impe-*
itans Polybium: Ἐκκλείουσι· κωλύουσιν,
. Πολύβιος. Ἐπεὶ τὸν Φίλιππον ΕΚ-
ΣΙΝ οἱ καιροὶ, κλ. Cui ſimilis locus
pag. 1041. lin. 25. Quo ſenſu Hierony-
ponit. Ait enim, qui liberatus eſt a ſer-
legis, ſi quis huic perſuadere velit, ut
cidatur, *æmulatur eum non bene: ſed con-*
*u ad majora gradientem retrahere feſtinat, ut*
*æmuletur qui retrorſum vadit: aut certe ut*
*ultra non promoveat.* Sed habet hoc ver-
liam etiam ſignificationem, *cogendi, mo-*
*mpellendi ad aliquid,* apud Arrian. Epict.
cap. 22. pag. 351. lin. 8. Philoſophum

ait

aït rerum domeſticarum cura impediri,
nus rite ſuo fungi poſſit officio. Va
ipſi exhiberi negotia, ad quæ obeunc
tur: εἰς νοσοκομίας λοιπὸν ΕΚΚΛΕΙΕΤΑΙ,
μόν. *Ægrotos denique curare cogitur, &*
*rere.* Quam ſignificationem ſi ſequam
tentia foret: falſos iſtos doctores hc
ut Galatas iſto quaſi faſcino æmula
quadam ad mutuam æmulationem pe
Communem hujus loci expoſitionem,
lus rivali comparatur, quem falſi doct
quam proci ab Eccleſia quaſi ab amica
re velint, fateor concinnam quidem at
gantem eſſe; ſed nimis audax negotiu
tur, ὑμᾶς propterea mutare in ἡμᾶς,
factum, quod, ut ipſe ſcribit, ita *poſc*
*tia.* Quem amica excludit, Epictet
κλειόμενον dicit pag. 402. lin. 24. Reti
ὑμᾶς cenſet *Er. Schmidius.* Legit quoq
terpretatus eſt *Lutherus.* *Grotius* etiam
in MS. ὑμᾶς eſſe. Denique pro illo ἡμι
non niſi Wecheliana Biblia & editos ali
bros allegat.

*Ibid.* v. 20. Ἤθελον δὲ παρεῖναι)
tus apud Arrianum pag. 46. ſub fin.
αὐτὸν νῦν παρὰ σὰς ὑπομνῆσαι τῶν λόγων,
παρερχόμενος. *Velim ei nunc coram in m*
*redigere ſermones, quos habebat cum hac*
Sic etiam pag. 120. lin. 12.

*Ibid. v. 25.* συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ,] *Similis eſt ei Hieroſolyma quæ nunc eſt.* Ita ὅμοια καὶ σύστοιχα tanquam ſynonyma ponuntur apud Polybium pag. 1402. lin. a f. καὶ τὰ λοιπὰ δ' ἦν τούτοις ὅμοια καὶ ΣΥΣΤΟΙΧΑ κατὰ τὴν ἀρχήν. *Reliqua erant in ejus imperio his ſimilia ac conſentanea.* Proprie verbum tacticum ſive militare eſt. Nam στοῖχοι dicuntur a fronte ad tergum ſigillatim porrecti; uti ζυγὰ ab uno cornu ad alterum ordines inſtructi. Quare οἱ κατὰ στοῖχον τεταγμένοι, στοιχεῖν dicuntur ab Æliano: ut illi ζυγεῖν qui juga efficiunt. Συστοιχεῖν autem dicuntur οἱ τοῦ αὐτοῦ στοίχου ὄντες, hoc eſt οἱ ἐφ' ἑνὸς τεταγμένοι, & συζυγεῖν οἱ ἐν τῷ αὐτῷ ζυγῷ. Polybius lib. 10. cap. 21. pag. 829. lin. 19. ἐκ δὲ τούτου, τὰς ἐπαγωγὰς τὰς ἐπὶ τοὺς ἐναντίους, καὶ τὰς ἀποχωρήσεις ἔδει συνεθίζειν ἐν πάσαις ταῖς κινήσεσιν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε δεινῷ τῷ τάχει προσάγειν, ἐφ' ὅσον συζυγοῦντας καὶ ΣΥΣΤΟΙΧΟΥΝΤΑΣ διαμένειν. *Secundum iſta erat acceſſio ad hoſtes & receptus. Atque hos motus omnes ita oportebat didiciſſe, ut ſi addere gradum neceſſitas cogeret, neque latitudinis neque longitudinis ſeriem ullo modo corrumperent.* Σύστοιχοι etiam & συστοιχοῦντες ſunt ejusdem ſortis & ordinis, & qui eandem ſeriem efficiunt. & σύστοιχα ſunt cognata & συγγενῆ, & conſociabilia; ut ſi dicas hominem cum cæteris animantibus συστοιχεῖν ἐφ' ὅσον θνητός ἐστιν. atque etiam τὸν ἄνθρωπον τῇ ἀλόγῳ ψυχῇ χρώμενον, τοῖς λοιποῖς τῶν ζώων σύστοιχον εἶναι. *Budæus* in Comm. Gr. Lingv. pag. 882. & 883. ubi copioſius de hoc

verbo

verbo agit. In eo autem συςοιχεῖ ſive
eſt Agar Hieroſolymæ, ejusdemque cum
dinis atque conditionis, quod utraque
& Hieroſolyma quidem cum civibus ſui
tutem legalem.

*Ibid.* v. 28. κατὰ ἰσαὰκ,) Recta
theri interpretationem corrupit in no
editionibus depravata interpunctio. C
enim, quod poſt nach poni debet, in
dam reperitur poſt Iſaac, quaſi nos dicat
Iſaaci filios eſſe; quo ſenſu etiam intel
*Joh. Habermannus* in expoſ. epiſt domin
que dubium eſt, quin multi alii ex v
Germanica in eundem incidant errorem
ram ſententiam, ſublata ambiguitate, c
comma poſt Iſaac, ut ſit Iſaac nach / i.
Iſaac, ceu & Lutherus exponit in Com
rio. Κατὰ enim hic nota eſt ſimilitudi
Rom. XV, 5. I. Petr. I. 15. Cujus generi
plum etiam ex Xenophonte dedimu
plura exſtant in Arriano de exp. Alex. 
οἱ ΚΑΤΑ τοὺς ἄλλους βαρβάρους πολιτεύοντες,
*alii barbari viventes.* 4, 7, 6. ἡ ΚΑΤΑ τοὺς β
βασιλέας ξυνδιαίτησις, *conſuetudo qualis e
rorum regum.* It. 4, 25, 4. 5, 29, 2. 6,
Ind, 6, 9.

Cap. V, 4. Τῆς χάριτος ἐξεπέσατε
pag. 423. lin. 9. ΕΞΕΠΕΣΕ Λεωνίδης ἐκ τῆ
*Leonidas regno excidit, regno privatus eſt.*

*Ibid.* v. 5. ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμε-] *ſpem juſtitiæ exſpectamus*, i. e. exſpectamus itiam, ſive ut eſt in latina interpretatione ѐophylacti, ſperamus juſtificari. Sic Poly- dicit ὀρέγεσθαι ἐλπίδων *ad ſpem erigi* lib. I. 8. pag. 11. lin. 16. μειζόνων ὀρεγόμενος ἐλπί- ἢ κατὰ τὴν ϛρατηγίαν, *ad majorum rerum erectus, quam ut ipſum prætura caperet.* Item πίδος τῶν ὅλων ἐφίεσθαι *ſpem ſummi imperii tere*, pro appetere ſummum imperium, lib. 5. 102. pag. 613. lin. 18. a f. *Rex Philippus ex ea o ortus erat*, ἢ μάλιϛα πῶς ἀεὶ τῆς τῶν ὅλων ἐλ- ος ἐφίεται, *quæ neſcio quomodo præ cæteris, ni imperii ſpe ducitur.* Similiter fere lib. 11. 26. pag. 899. lin. 4. a f. *Tres ſiquidem eſſe las, propter quas contra patriam & eos qui ſum- rerum obtinent, ſeditionem concitare homines ant: cum vel iis qui præſunt aliquo nomine ſuc- nt, & eorum imperium graviter ferunt, vel in nti ſtatu non acquieſcunt;* ἢ καὶ νὴ Δία μειζό- ὀρεχθῶσι καὶ καλλιόνων ἐλπίδων, *vel denique majora concupiſcentes in lætioris fortunæ ſpem ve- nt.* Sed contra iſta loca hoc video afferri ſe, quod id tantum dicatur, & reges illos, & novarum rerum cupidos optaſſe eum re- ſtatum, quo poſſent illi quidem ſummum erium, hi vero res meliores ſperare; vel m hoc ultimo loco ſpem pro rebus ſperatis i. Quare alium locum proferamus, cui em objici non poſſint, in quo π[illegible] ίδες ὠφελείας *exſpectari ſpes prædæ* [illegible]

cet vero jam nunc ſimus juſti per fid
hilominus recte hanc juſtitiam ſperar
ſpectare dicimur, ob id ipſum, quia p
nobis ea imputatur, fides autem eſt ἐλπ
ὑπόςασις, πραγμάτων ἔλεγχος ὀ βλε
Hebr. XI. 1. Neque enim nunc vide
ullis ſenſibus percipimus juſtificatione
ut quæ non in nobis, ſed in judicio divi
agitur. Uti ergo legis aſſertores omn
ſtitiæ ſpem in legis operibus ponebant:
lus ſe vero ait non aliunde quam ex fide j
exſpectare.

*Ibid.* v. 12. ἀποκόψονται) Ἀποκ
dicuntur, *quibus virilitas exſcinditur*, vel
dia ſignificatione, *qui ipſi illam ſibi a*
Arrian. Epict. lib. 2. cap. 20. pag. 227. I
ὡ ΑΠΟΚΟΠΤΟΜΕΝΟΙ, τάς γε προθυμ

itur ἀποκεκομμένΘ Deut. XXIII. 1. qui ab aliis vocatur ἀπόκοπΘ.

*Ibid.* v. 13. μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκὶ,) Similis ellipſis apud Arrianum Diſſert. Epict. pag. 373. lin. 5. a f. ἀπὸ Ῥώμης τις ἥκει· ΜΟΝΟΝ ΜΗ τι κακόν. *Advenit quiſpiam Roma. Modo nequid mali*, ſcil. apportet. Item pag. 380. lin. 14. Καὶ ἐνθάδε ἔτον θέλε ὁρᾷν· καὶ ὃν βέλει, ὄψει. ΜΟΝΟΝ ΜΗ ταπεινῶς, μὴ μετ' ὀρέξεως ἢ ἐκκλίσεως, καὶ ἔςαι τὰ σὰ καλῶς. Ubi interpres recte ſupplet *Tantum id cave.* Sic enim convertit: *Etiam hic illum velis videre: & quem vis, videbis. Tantum id cave, ne quid abjecte facias, ne quid appetas aut declines, & res tuæ bene habebunt.*

*Ibid.* v. 15. ἀλλήλες δάκνετε) Arrian. Epict. lib. 2. cap. 22. pag. 242. lin. 5. a f. ἐ γδ' ἀνθρωπικὸν δόγμα ἐςὶ, τὸ ποιἒν ΔΑΚΝΕΙΝ ΑΛΛΗΛΟΥΣ, καὶ λοιδορεῖσθαι. *Etenim decretum illud humanum non eſt, quod facit ut ſe invicem mordeant ac conviciis laceßant.* Et pag. 276. lin. 2. ad eum, qui jam in virtute multum profecit, ait, ἂν ὁ γείτων σε κληρονομήσῃ, ἐ δάκνῃ, *quando vicinus tuus hereditatem creverit, non morderis.* Ubi δάκνεσθαι apparet eſſe *invidere.* Chryſoſtomus: ταῖς λέξεσι δὲ ἐμφαντικῶς ἐχρήσατο. ἐ γδ' εἶπε, δάκνετε, μόνον, ὅπερ ἐςὶ θυμεμένε, ἀλλὰ καὶ κατεσθίετε, ὅπερ ἐςὶν ἐμμένοντΘ τῇ πονηρίᾳ. ὁ μδ' γδ' δάκνων, ὀργῆς ἐπλήρωσε πάθΘ· ὁ δὲ κατεσθίων

σθίων, θηριωδίας ἐχάτης παρέχεν ἀπόδειξιν. *Verbis autem ſignificanter uſus eſt. Non enim tantum dixit, mordetis, quod eſt iraſcentis, ſed etiam devoratis, quod eſt perſeverantis in malitia. Nam qui mordet, iræ explevit affectum: qui vero devorat, immanitatis extremæ præbuit ſpecimen.* Compoſitum διαδάκνειν eſt apud Polyb. pag. 484. lin. antep. ὅτε λάβοι καιρὸν ΔΙΕΔΑΚΝΕ, *quoties dabatur occaſio, maligno dente appetebat.* Simplex proprie apud eundem pag. 1001. lin. 9. a f. *Quibus ſimul omnibus populo traditis*, οἱ μὲν ΕΔΑΚΝΟΝ, οἱ δὲ ἐκέντων, οἱ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξέκοπτον. *alii mordere, alii mucronibus configere, alii oculos eruere.*

*Ibid.* v. 21. προλέγω) *prædico*, ante dico quod futurum eſt. Sed non caret emphaſi. Unde cum διαμαρτύρεσθαι copulavit Demoſthenes cum alibi, tum in oratione pro corona, ut annotat Stephanus. Camerarius in Comment. utriusque linguæ pag. 13. lin. 135. citat, ſed ſine auctore: νόμος προλέγει θάνατον, *lex præfinit ſupplicium mortis.* Apud Polybium eſt lib. 5. cap. 57. init. δεύτερον δὲ ΠΡΟΛΕΓΩΝ, ὡς οὐ λανθάνει κοινοπραγῶν Πτολεμαίῳ. *Denuntians deinde illi, notam ſe habere initam ab eo cum Ptolemæo conſiliorum ſocietatem.* Magna ergo aſſeveratione Paulus hæc prædicit atque denunciat.

Cap. VI. 3. δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὤν,) Arrian. Epict. lib. 2. cap. 24. pag. 258. lin. 7. a fine: *Nec toleraturum ea quæ oportet, ſed penitus*

*cæcum & ſurdum obambulaturum*, ΔΟΚΩΝ μὲν ΤΙ ΕΙΝΑΙ, ΩΝ δ' ΟΥΔΕΙΣ· *ut videatur ſibi quidem aliquid eſſe, cum tamen nihil ſit.* Pag. 135. lin. 17. *De his nemo ex te vocem ullam percipiat, neque laudari propter illa ſuſtineas.* δόξον δὲ ΜΗΔΕΙΣ ΕΙΝΑΙ, καὶ εἰδέναι μηδέν. *Quin nullus in his eſſe videri malis, ac nihil ſcire.* Et in Enchirid. cap. 31. *Iſtæ cogitationes ne te crucient:* ἄτιμος ἐγὼ βιώσομαι, καὶ ΟΥΔΕΙΣ οὐδαμοῦ. *Sine honore vivam, & nullo ero loco.* Paulo poſt: Πῶς δὲ ΟΥΔΕΙΣ οὐδαμοῦ ἔσῃ, ὃν ἐν μόνοις εἶναί ΤΙΝΑ δεῖ τοῖς ἐπί σοι, ἐν οἷς ἔξεστί σοι εἶναι πλείστου ἀξίῳ; *Qui nullo uſquam loco eris? quem in iis ſolis aliquem eſſe oportet, quæ penes te ſunt, in quibus vel maximi pretii eſſe potes?*

*Ibid.* v. 4. οὐκ εἰς τὸν ἕτερον.) Hoc eſt, quod Polybius ait, τὸ μὴ τὰς τῶν πέλας ἁμαρτίας ἴδια προτερήματα νομίζειν, *non ex alienis erratis gloriam captare*, pag. 1415. lin. 16.

*Ibid.* v. 9. καιρῷ γὰρ ἰδίῳ) Polyb. pag. 1003. lin. 17. a f. ἐγενήθησαν ἀμφότεροι κατὰ ΤΟΥΣ ΙΔΙΟΥΣ ΚΑΙΡΟΥΣ τύραννοι Συρακουσῶν. *Evaſerunt ambo ſuis temporibus tyranni Syracuſarum.* Et pag. 775. lin. 19. παραλιπεῖν ΤΟΥΣ ΙΔΙΟΥΣ ΚΑΙΡΟΥΣ, *occaſionem* ſuis conſulendi *prætermittere*. Conf. 1. Tim. II. 6.

*Iqid.* v. 10. καιρὸν ἔχομεν) Polyb. pag. 1485. lin. 12. a fine: *Integer ac puris manibus ex provincia rediit, ſummaque humanitate in omnibus*

*eſt uſus;* μέγαν ΚΑΙΡΟΝ ἐν τοῖς Ἕλλησιν ΕΧΩΝ, καὶ μεγάλην ἐξουσίαν, *tametſi maximam opportunitatem ac licentiam in Achaja nactus eſſet.*

*Ibid.* v. 14. Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι) Polyb. pag. 973. lin. 18. ὧν ΜΗΔΕΝΙ ΓΕΝΟΙΤΟ πεῖραν ὑμῶν λαβεῖν. *Quæ ſuperi a vobis omnibus avertant.*

*Ibid.* v 17. ςίγματα βαςάζω.) Arrian. de exp. Alex. 7, 10, 3. ubi Alexander ait: *nullum teli genus eſt,* ὅγε οὐκ ἴχνη ἐν ἐμαυτῷ φέρω, *cujus in meo corpore aliqua veſtigia non extent.*

---

# In EPIST. ad EPHESIOS.

CAP. I. 10. εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν,) h. e. ut illam voluntatem ſuam exequeretur tempore, quod huic rei præſtitutum erat, exacto. Notat enim οἰκονομία cujuscunque negotii geſtionem atque adminiſtrationem. Ita Polyb. lib. 5 cap. 40. pag. 537. med. *Theodotus Cœlæ Syriæ præfectus Antiochum ſtatuit convenire, & Cœlæ Syriæ urbes illi tradere.* Τοῦ δὲ ἀσμένως δεξαμένου τὴν ἐλπίδα, ταχεῖαν ἐλάμβανε τὸ πρᾶγμα τὴν ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝ *Cum oblatam ſpem lætus Rex acciperet, Theodotus brevi tempore ad exitum rem perducit.* Item pag. 186. lin. 16. a fine. *Et facere & dicere multa in vulgus cogebatur,* δι' ὧν ἤμελλε τὴν ἐναντίαν ἔμφασιν ὑποδεικνύων, ταύτην ἐπικρύψασθαι

ꝗ τὴν OIKONOMIAN· *per quæ contrariam men-præ ſe ferens, molitionem hanc ſuam occultaret.*

*Ibid.* ἀνακεφαλαιώσαϑαι) Contuli hoc
ıum cum συγκεφαλαιȣ̃ϑαι ex Xenophonte,
ſenſu: Chriſto tanquam capiti ſubjecta eſſe
ıia. In qua ſententia me confirmat & Chry-
ımus, qui eodem modo exponit: μίαν κε-
ὴν ἅπασιν ἐπέϑηκε τὸ κατὰ σάρκα Χριςόν.
*ı caput omnibus impoſuit Chriſtum ſecundum car-*
; & Polybius, qui pro ἀνακεφαλαιȣ̃ϑαι *co-*
*ſ dicta ſummatim repetere* ponit συſκεφαλαι-
ı pag. 527. lin. 11. a f. συγκεφαλαιώσαϑαι
ʼματα, *rerum expoſitarum ſummam in extre-*
*olligere.* Ut conſtet hæc verba promiſcue
pari.

*Ibid.* v. 12. πϱοηλπικότας) Citatur qui-
hoc verbum in Lexicis, ſed ſine exemplis
ıe auctore. Unde cum ambigua maneat
notio, non mirum eſt, interpretes in eo
cando non conſentire. Nam [illegible]
ɔoſſunt, & qui prius quam alii ſperant, &
ɔem de aliqua re præcipiunt. Priorem
ːntiam defendit *Beza*, tanquam ſolam ve-
, alteram prorſus rejiciens, quæ *Ambroſii*
tatuentis, Apoſtolos in Judaiſmo quoque
ntes, tamen ſpem habuiſſe in Chriſto ven-
, utpote quem ex Prophetarum oraculis
ctarint. Quæ ſane ſententia nequaquam
a ſcopo aberrare videtur. Diſtinguit

enim Paulus Judæos a Gentilibus hoc diſcrimine, quod illi in Chriſto etiam venturo ſpem poſuerint, hi vero ante evangelium fuerint ſine Chriſto, ut infra II. 12. dicit: ἦτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριςȣ̃. Quo quidem non minus inter ſe differunt, quam quod Judæis prioribus exhibitus fuerit Chriſtus, & apud eos cœperit Eccleſia, quo hæc refert Beza, interpretans: *qui priores ſpem poſuimus in Chriſto.* Quodſi Græcos ita verbo iſto uſos demonſtraſſet, facile cuivis ſententiam ſuam probaret. Nunc mihi quidem altera plus probabilitatis habere videtur, quia προκατελπίζειν apud Polybium duobus locis declarat *ſpe futura præcipere.* Lib. 2. cap. 4. pag. 129. lin. 10. μηδὲ ΠΡΟΚΑΤΕΛΠΙΖΕΙΝ βεβαιȣμένȣς ὑπὲρ ὧν ἀκμὴν ἐνδεχόμενόν ἐςιν ἄλλως γενέσθαι. *Neque ſpem ullam quaſi certam præciperent, eorum, quæ ſecus evenire adhuc poſſent.* Lib. 14. cap. 3. init. pag. 946. lin. 8. ὁ δὲ Σύφαξ ταῦτα διακȣ́σας, ἔφερε μὲν δυσχερῶς, διὰ τὸ ΠΡΟΚΑΤΗΛΠΙΚΕΝΑΙ περὶ τῶν διαλύσεων. *Cum moleſtia Rex Syphax hæc accepit; ut qui de pace certam jam ſpem præcepiſſet.*

Cap. II. 1. νεκρȣ̀ς τοῖς παραπτώμασι] Simili quodam modo Epictetus mortuos appellat eos, qui expertes ſunt virtutis, rectamque vivendi rationem ignorant, diſſert. lib. 1. cap. 9. pag. 43. *Ita ſane hortari bonæ indolis adoleſcentes debebat præceptor. Nunc autem quid fit?* ΝΕΚΡΟΣ μὲν ὁ παιδευτὴς, ΝΕΚΡΟΙ δ' ὑμεῖς. ὅτε χορτασθῆτε

σή-

ιερον, κάθηθε κλαίοντες περὶ τ' αὔριον, πόθεν γητε. *Mortuus eſt præceptor, mortui eſtis etiam Quando ſaturati eſtis hodie, ſedetis flentes ob linum, unde eſuri ſitis.* Cujusmodi transla- nes, quæ paulo duriores atque obſcuriores eri queant, non inutiliter puto ex Genti- n quoque ſcriptis oſtendi, ne Gentilibus, bus hæc a Paulo ſcripta ſunt, eas plane inuſi- s atque ignotas fuiſſe putemus. Mortuos em hujusmodi homines Epictetus dicit pro- rea, quod nihil homine dignum ſapiant, quaſi cadavera ſint, nihilque amplius, ut loquitur ſub fin. cap. Τῷ γὰρ ὄντι πτῶμα ὁ ἴτός ἐςι, καὶ ξέςης αἱματίου, πλέον δ' οὐδέν. *Nam ra cadaver is eſt, & ſextarius ſanguinis, ac præ- a nihil.*

*Ibid.* v. 3. Τὰ θελήματα τ' σαρκὸς καὶ τῶν νοιῶν) Cum hic agatur de eo ſtatu, in quo n Judæi tum Gentiles fuerunt, antequam ad riſtum converterentur: non inepte, credo, ba hæc ex ethnico ſcriptore illuſtrare conabi- r. Videntur ergo voluntates carnis & cogi- onum non incommode ita diſtingui ſecun- n Polybium poſſe, ut θέλημα σαρκὸς idem quod Polybio διὰ τὴν φύσιν ἁμαρτάνειν, & λημα τῶν διανοιῶν idem quod διὰ τὴν ἀλογι- ν ἁμαρτάνειν, lib. 17. cap. 13. pag. 1047. Τὸ ἀνθρώπων γένος δοκοῦν πανουργότατον εἶναι ζώων, πολὺν ἔχει λόγον τοῦ φαυλότατον ὑπάρ- ν. Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ζῶα ταῖς τοῦ σώματος ἐπι-

θυμίαις ἀυταῖς δουλεύοντα, διὰ μόνας ταύτας σφάλλεται· τὸ δὲ τῶν ἀνθρώπων γένος καὶ προσδεδοξοποιημένον, οὐχ ἧττον διὰ τὴν ἀλογιστίαν, ἢ διὰ τὴν φύσιν ἁμαρτάνει. *Quum videatur genus hominum verſutia & vafritie omnia animalia ſuperare: multa dici tamen poſſunt, cur deterrimum habeatur. Nam cætera animantes, quæ ſolis cupiditatibus corporis ſerviunt, per has duntaxat in fraudem labuntur: at humanum genus hoc amplius adſcitis imbutum opinionibus, non pauciora per inconſiderantiam & pravam ratiocinationem peccat, quam per naturam.* In eandem ſententiam τὰς διανοίας explicat *Schomerus*. Per has διανοίας ſive ratiocinationes, inquit, non in„telligitur ipſa ratio ſive facultas naturalis, in„tellectui a Deo data, ſed uſus ejus, quatenus a „prava concupiſcentia regitur, id eſt, abuſus „naturalis in ſtatu corrupto; unde dicuntur „voluntates ratiocionationis, quia non a rei „evidentia, ſed a noſtra cupiditate procedunt, „quæ intellectum iſtuc impellit & ad conſen„ſum rapit, ut cauſationes inveniat, quibus ſe „ipſum decipiat.

*Ibid.* v. 17. Καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο) Participium ἐλθὼν eleganter ſæpe redundat. Arrian. Epict. p. 85. l. 6. a f. ἂν οὖν ΕΛΘΩΝ Επίκουρος εἴπῃ, ὅτι ἐν σαρκὶ εἶναι δεῖ τὸ ἀγαθόν. *Cum ergo Epicurus dixerit, in corpore eſſe oportere bonum.* P. 12 c. l. 2; εἶτα λέγεις μοι ἐλθὼν, ἄλλαξόν μοι τὴν ὑπόθεσιν. Pag. 148. lin. 12. σὸν οὖν ἔργον, ΕΛΘΟΝΤΑ εἰπεῖν ἃ δεῖ. Item παρελθὼν pag. 138.

138. lin. 7. & pag. 139. lin. 12. nec non ἀπελθὼν pag. 166. lin. 25. In vernacula noſtra lingua eodem modo ſuperflue uſurpamus verbum her- kommen. Ut in primo illo exemplo: Epicurus kommt her und ſagt. Quanquam hoc loco, ſi quis ita malit, poteſt transferri: *Cum veniſſet*, in mundum nempe.

*Ibid.* v. 19. συμπολῖται τῶν ἁγίων) Συμπολῖται ſunt non tantum ii, qui unius urbis muris, ſed quicunque eodem jure continentur, & ad idem reip. corpus pertinent, licet locis ſint disjuncti. Vide ad Phil. III. 20. Cæterum *Camerarius* βαρβαρίζει πως ἡ λέξις, inquit. Nam ut πολίτας Græci, ita Latini, cives dixere, non" συμπολίτας neque concives. Iſocrates tamen" συμπολιτευμένοις dixit, in oratione ad Philip-" pum. Hæc ille. Sed cum non tantum verbo συμπολιτεύειν Xenophon. Hellen. 5. & συμπολιτεύεσθαι Iſocrates & Polybius pag. 1037. lin. 16. a f. & pag. 1101. lin. 1. & pag. 1153. lin. ult. utantur: verum etiam nomen συμπολιτείας apud eundem Polybium extet pag. 1036. lin. 1. ἀποκαταστῆσαι Περινθίους εἰς τὴν Βυζαντίων συμπολιτείαν. *Perinthios in antiquam communis juris formulam, quod ipſis intercedit cum Byzantiis, eſſe reſtituendos.* & lin. 12. αὐτοῖς ἀποκαθιστάναι τὰς πόλεις ἀβλαβεῖς, τὰς πρότερον μετασχούσας τῆς τῶν Αἰτωλῶν συμπολιτείας. *Urbes incorruptas Ætolis redderet, quæ prius juris aut ditionis eorum fuiſſent.* Item pag. 1111. lin. 19. & pag. 1153. lin. 18. pag. 1206. lin. antep.

tep. pag. 1207. lin. 4. & lin. 15. a f. vix dubitandum videtur, quin & συμπολίτης in uſu fuerit.

Cap. IV. 1. τ̃ κλήσεως ἧς ἐκλήθητε,) Arrian. Epict. pag. 122. lin. 3. καταισχύνειν τὴν κλῆσιν ἣν κέκληκεν, *ignominia afficere vocationem, qua is te vocavit.* De eo loquitur, qui ad teſtimonium dicendum vocatus & productus, prorſus alia dicit, quam quæ ab ipſo poſtulabantur aut exſpectabantur.

*Ibid* v. 13. εἰς ἄνδρα τέλειον, v. 14. νήπιοι,) Virum perfectum a Græcis eum dici, qui ad virilem ætatem pervenit, notum eſt. Quæ appellatio hic a corporis robore & ſtatura transfertur ad animi habitum atque cognitionem, ejusque perfectionem tantam, quanta quidem in hanc vitam cadit. E contrario infans in utramque partem dicitur, cui hæc omnia deſunt. Eadem metaphora & ἄνδρα τέλειον dicit Polybius, & νήπιον Arrianus. Et ille quidem lib. 4. cap. 8. ineunte: Ἄρατος ἦν τὰ μὲν ἄλλα ΤΕΛΕΙΟΣ ΑΝΗΡ εἰς τὸν πραγματικὸν τρόπον, κλ. *Erat Aratus vir cætera numeris omnibus abſolutus ad res gerendas, nam & eloquendi facultate, & mente ingenioque & taciturnitate præſtabat &c.* Arrianus vero in Hiſt. Ind. 32, 10. Νέαρχος δὲ ὑποκρίνεται, ΝΗΠΙΟΝ Ὀνησίκριτον, εἰ ἀγνοέει ἐπ' ὅτῳ ἐςάλη πρὸς Ἀλεξάνδρου ὁ ςόλος. *Nearchus parum prudentem eſſe Oneſicritum reſpondit, ſi neſciret quam ad rem Alexander claſſem miſiſſet.* Hæc duo contraria juxta

juxta ſe poſita reperiuntur apud Polyb. pag. 523. lin. antep. ἐλπίσαντες δὲ ὡς παιδίῳ ΝΗΠΙΩ χρήσασθαι τῷ Φιλίππῳ, διά τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἀπειρίαν· τὸν μὲν Φίλιππον εὗρον ΤΕΛΕΙΟΝ ΑΝΔΡΑ, καὶ κατὰ τὰς ἐπιβολὰς καὶ κατὰ τὰς πράξεις. *Qui ſperaverant cum Philippo ſibi tanquam cum puero infante rem futuram, & propter ætatem, & propter rerum imperitiam: Philippum quidem & in ſuſcipiendis & in exſequendis conſiliis perfectæ ætatis virum erant experti.*

*Ibid.* v. 17. μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ,) *obteſtor, rogo, obſecro per Dominum.* Quam ſignificationem μαρτύρομαι manifeſto habet apud Polyb. pag. 1403. lin. 12. συνδραμόντων δὲ τῶν ἐγχωρίων καὶ ΜΑΡΤΥΡΟΜΕΝΩΝ τοὺς ἄνδρας ἐπανάγειν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. *Cum incolæ concurriſſent & obteſtarentur, ut hos homines ad Magiſtratum ducerent.* Uſitatius hoc ſenſu eſt διαμαρτύρομαι. Ut apud eundem pag. 53. lin. 22. πολλὰ γὰρ τῶν κυβερνητῶν διαμαρτυραμένων μὴ πλεῖν παρὰ τὴν ἔξω πλευρὰν τῆς Σικελίας, *Quippe gubernatoribus ſæpe multum obteſtantibus, ne ſecundum exterius Siciliæ latus navigare vellent: quoniam profundum ibi pelagus eſt, & tota illa ora importuoſa.* Conf. Annot. Xenoph. ad 1. Tim. V, 21.

*Ibid.* v. 18. Ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ,) Polyb. pag. 919. lin. 9. ὁ δὲ ΠΑΡΕΣΚΟΤΙΣΜΕΝΟΣ ὑπὸ τῆς ἰδίας πικρίας κλ. *At hic ſcriptor maledicendi ſtudio occæcatus &c.*

*Ibid.* v. 19. ἀπηλγηκότες) *Strigelius*, „Uſitate, inquit, interpretantur hanc vocem, expertes doloris, viventes ſine ſenſu doloris, ut leproſi & epileptici etiamſi in paroxyſmo urantur aut ſecentur, tamen nullo dolore afficiuntur. Non rejicio hanc interpretationem, cum „ſit vera & rebus conſentanea. Sed locus Polybii in lib. 1. me movet, ut deſperationem hac „voce ſignificatam exiſtimem. Conſtat enim „pollutos nefariis libidinibus, tandem ruere „aut in Epicureum contemtum Dei, aut in de-„ſperationem. Verba Polybii ſunt: πεπτωκὸς „ἄρδην πολίτευμα, καὶ τὰς ἀπηλγηκυίας ψυχὰς „ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἤγαγεν, id eſt, collapſam Remp. Carthaginienſium & animos deſperatione fractos erexit & confirmavit. Hactenus ille. Habetur iſte locus cap. 35. pag. 51. lin. 2. ubi Caſaubonus τὰς ΑΠΗΛΓΗΚΥΙΑΣ ψυχὰς τῶν δυνάμεων interpretatur *militum animos, qui ex deſperatione ipſum quoque doloris ſenſum amiſerant.* Reperitur eadem notione etiam lib. 1. cap. 58. extremo: *Romani quoque ac Carthaginienſes* κάμνοντες ἤδη τοῖς πόνοις διὰ τὴν συνέχειαν τῶν κινδύνων, εἰς τέλος ΑΠΗΛΓΟΥΝ, τήν τε δύναμιν παρελέλυντο καὶ παρεῖντο διὰ τὰς πολυχρονίους εἰσφορὰς καὶ δαπάνας· *laboribus jam defatigati propter continua certamina, ad ultimum deſperationis jam venerant, viribus ſolutis ac remiſſis ob tot annorum erogationes atque impenſas.* Citat & Suidas ſub hac voce alia duo exempla Polybii: οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες πυνθανόμενοι τὴν τῶν Αἰτωλῶν ἔφοδον ἐπὶ σφᾶς, τὰ μὲν ΑΠΑΛ-ΓΟΥΝ-

γουντες ταῖς ἐλπίσι· τὰ δὲ καὶ θυμομαχοῦντες, ἐπί τινα παραδόξ... κατήντησαν. Καὶ αὖθις. ἀπαλγοῦντας δὲ αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ πολλοῦ ῥίγους ἐπεῤῥώννυσεν. Cum ergo ἀπαλγεῖν ſignificet *deſperare*, hinc factum, ut ab aliquibus vocabulum uſitatius ἀπελπικότες pro ἀπηλγηκότες receptum fuerit; quod jam ab ipſis fere Apoſtolorum temporibus contigiſſe in aliquibus codicibus teſtatur *Millius*. Sed lib. 16. cap. 11. pag. 1019. lin. 4. ſummam declarat hoc verbum vel amentiam vel impudentiam: Τὸ γὰρ φάσκειν ἔνια τῶν σωμάτων ἐν φωτὶ τιθέμενα μὴ ποιεῖν σκιὰν, ΑΠΗΛΓΗΚΥΙΑΣ ἐστὶ ψυχῆς· *Dicere enim, quædam corpora in lumine poſita umbram non efficere, hominis eſt deplorate perditi. Hoc tamen Theopompus fecit; qui auctor eſt, eos qui in templum Jovis in Arcadia, quod a nemine aditur, fuerint ingreſſi, umbræ expertes reddi.* Ab Heſychio ἀπηλγηκότες etiam exponitur μηκέτι θέλοντες πονεῖν, *non amplius volentes laborare.* Quas omnes fere ſignificationes Theophylactus in hujus loci explicatione conjungit, & mea quidem ſententia rectisſime, *hoc eſt*, inquit, *ſegnes facti, nolentes laborare ut inveniant bonum, omni dolore tantum non vacantes, ac veluti ad ſtultitiam redacti.* Quam quidem emphaſin tantam nullo verbo latino aſſequi queas. Extrema nempe impietas intelligitur, in qua iſta omnia inſunt, ut hujusmodi homines, nullam ſalutis ſpem habentes, ne quidem amplius conentur ex malis ſuis eluctari, cum omnem miſeriæ ſuæ ſenſum perdiderint, neque ullis conſcientiæ ſtimulis

mulis pungantur, ſed quidvis ſibi licere putent, intelligentia peccatorum omni orbati; qua nulla poteſt eſſe major amentia.

*Ibid.* v. 20. ἐμάθετε τὸν Χριστόν.] Μανθάνειν cum accuſativo perſonæ; ut apud Xenophontem rer. Græc. lib. 2. init. pag. 353. lin. 19. *Id conſilii quibus placuiſſet, hi ut calamum geſtarent, viſum fuit:* ἵνα ἀλλήλους ΜΑΘΟΙΕΝ ὁπόσοι εἶεν, *quo ſe mutuo, quotquot ipſorum erant, noſſent.* Quod ſpicilegii loco addere placuit.

*Ibid.* v. 25. ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος.) Arrian. Epict. pag. 102. lin. 20. *Quæ ergo eſt cauſa quod peccem? Ignorantia.* οὐ θέλεις οὖν ΑΠΟΘΩΜΑΙ τὴν ἄγνοιαν; *Non vis igitur ut deponam ignorantiam?* Item pag. 235. lin. 14.

*Ibid.* v. 27. Μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ.) Polyb. pag. 1244. lin. 26. ὁ δ᾽ Ἄρχων ἀκολουθεῖν ἔφη δεῖν τοῖς καιροῖς, καὶ μὴ διδόναι τοῖς ἐχθροῖς ἀφορμὴν εἰς διαβολήν. *Archoni placebat, ut temporum rationem haberent; ne hoſtibus calumniandi occaſio daretur.*

*Ibid.* v. 29. ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσι.) De hac phraſi nos quærere quid mirum, cum ipſe Chryſoſtomus de ea dubitet, ideoque dupliciter locum hunc exponat, vel ut qui audiunt, gratias vobis agant, quod ſermone veſtro ſint adjuti, vel ut ſermo veſter eos faciat gratioſos aliis.

liisque acceptos atque jucundos, *ἵνα κεχαριτω-μένυς αὐτὺς ἐργάσηται*, inquit. *Καθάπερ γὸ τὸ μύρον χάριν δίδωσι τοῖς μεταλαμβάνυσιν, ὕτω καὶ λόγ⊙ ἀγαθός. Quemadmodum enim unguentem at gratiam iis, qui ſunt ejus participes, ita & ſermo mus.* Mihi magis placet Lutheri aliorumque nterpretatio: *ut gratus ſit audientibus.* Licet nim *χάριν διδόναι* hoc ſenſu in Lexicis non re-eriatur, ſed pro *beneficium conferre*, ſive *grati-cari*: tamen ut *πρὸς χάριν λέγειν ad voluptatem qui* vulgatum eſt dicendi genus, ita & apud olybium *πρὸς χάριν ἀκύειν* legitur lib. 1ı. cap. 4. xtr. *Πολλῷ γάρ ἐςιν ἄμεινον ὀνειδιοθέντας ἐν και-ρῷ σωθῆναι, μᾶλλον ἢ* ΠΡΟΣ ΧΑΡΙΝ ΑΚΟΥΣΑΝ-ΤΑΣ, *μετ' ὀλίγον ἀπολέσθαι μὲν αὐτὺς, ἀπολέ-σαι δὲ καὶ τὺς λοιπὺς Ἕλληνας. Præſtat enim lon-e, ut opportune objurgati ſalutem conſequamini, po-ius quam ut iis nunc auditis quæ futura ſint grata, oſtmodum & ipſi pereatis, & reliquum omne Græcum omen in eandem vobiſcum perniciem trahatis.* Non quidem ſum neſcius, *πρὸς χάριν λέγειν* in ma-am partem ſolere accipi pro *aſſentari*; neque ego, apud Polybium *πρὸς χάριν ἀκύειν* de iis ntelligi, quæ auditu ſunt ſuavia, licet uſu ſint oxia. Ex hoc tamen apparet, *χάριν* de ſermo-is gratia atque ſuavitate uſurpari, uti & Col. V. 6. Demoſth. Philipp. I. pag. 19. lin. 16. *ἡ ῶν λόγων χάρις, ἂν ἡ μὴ προσήκυσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται. Orationis jucunditas, alieno tempore uſurpata, reipſa detrimentoſa fit.*

*Ibid.* v. 30. λυπεῖτε) *contriſtetis* ſpurco ſermone. Polyb. pag. 1397. lin. 14. *Demochares in Antipatrum multa dicit*, δυνάμθμα ΛΥΠΕΙΝ τὸν Ἀντίπατρον, *quæ Antipatrum offendere poterant*. De quibusvis aliis quoque factis uſurpatur, quibus alter moleſtia & dolore afficitur. Ut pag. 1391. lin. 4. *Cum, quamdiu Argis moratus eſt, inſolenter potentia abuſus eſſet*, πολλὰς ΕΛΥΠΕΙ τῶν Ἀχαιῶν, *multos Achæorum offendit*. Arrian. exp. Alex. 6, 29, 5. ΕΛΥΠΗΣΕ δὲ αὐτὸν ἡ παρανομία ἡ ἐς τὸν Κύρου τοῦ Καμβύσου τάφον. *Alexander ægerrime ferebat ſcelus in Cyri Cambyſis ſepulcrum admiſſum.* 7, 6, 4. Πευκέστας τε ὁ Περσῶν σατράπης τῇ τε σκευῇ καὶ τῇ φωνῇ περσίζων ΕΛΥΠΕΙ αὐτοὺς, ὅτι τῷ βαρβαρισμῷ αὐτοῦ ἔχαιρεν Ἀλέξανδρος. *Male etiam eos habebat, quod Peuceſtas Perſarum ſatrapa cultu ipſo atque ſermone Perſizaret, quodque Alexander barbarica illa affectatione delectaretur*. Item 7, 11, 10. & 7, 27, 2. ubi Jollas dicitur λελυπῆσθαί τι πρὸς Ἀλεξάνδρου, qui propterea Alexandrum veneno necaſſe traditur. Unde quæ vis ſit hujus verbi, intelligere licet.

Cap. V. 13. ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς,) Polyb. pag. 1382. lin. 10. a f. ἔνιοι μὲν γὰρ ΕΛΕΓΧΕΣΘΑΙ φασι τὰς φύσεις ΥΠΟ τῶν περιστάσεων. *Etenim nonnulli animum uniuscujusque ex fortuna ac temporibus maxime deprehendi ajunt*. Et pag. 1383. lin. 16. a f. opponitur ἐπισκοτεῖσθαι, cujus & aliud contrarium hic habetur φανεροῦσθαι· ὥστε μὴ οἷον ΕΛΕΓΧΕΣΘΑΙ τὰς φύσεις διὰ τούτων, τὸ δ᾽ ἐναν-

αυτίου ἐπισκοπεῖσθαι μᾶλλον. *Quare tantum eſt, ut hujusmodi factis eorum animus prodatur, ſin potius abſconditur.*

*Ibid.* v. 32. ἐγὼ δὲ λέγω) Ita Græci lo- ſuntur, ut rem de qua agitur, diſerte expri- ant. Polyb. pag. 851. lin. 18. a f. *Scipio uni- rſos mortales animi magnitudine longo adeo ſupera- t intervallo, ut bonum, quo ne optari quidem a diis ejus quisquam auſit,* ΛΕΓΩ ΔΕ βασιλείας, *regnum :o, fortunæ beneficio ſibi ſæpius oblatum, ſit aſper- itus.* Item pag. 1484. lin. 5. Sed plura jam xempla annotavimus ad 1. Cor. I, 12.

Cap. VI. 8. Εἰδότες, ὅτι) Bene Lutherus ſo wiſſet / *atque ſcitote*, illud cogitate, atque hac gitatione animos veſtros excitate. Sic Ca- ubonus apud Polybium interpretatur pag. 947. h. 24. παρακαλέσας ἄνδρας ἀγαθὺς γενέσθαι, ἢ μηδὲν εἰκῇ πράττειν· σαφῶς ΕΙΔΟΤΑΣ, ΟΤΙ ... ὅσον ἐμποδίζει κλ. *Obteſtatus, ut viros for- s ſe præberent, neve temere quicquam facerent: eminiſſent etiam atque etiam, in nocturnis aggreſſio- bus quantum oculis impedimenti & obſtaculi ad res rendas nox afferat, tantum mente & virtute eſſe ex- endum.* Eodem modo & γινώσκειν uſurpatur g. 964. lin. 5. σαφῶς γινώσκοντα, διότι Καρχη- δονίων κρατησάντων, δύναται διαφυλάττειν τὴν ρχήν. *Ita ſibi perſuaderet, ſtare ſuum imperium demum poſſe, ſi penes Carthaginienſes victoria ſte- let.* Conf. ad Rom. VI, 6.

*Ibid.* v. 11. *τὴν πανοπλίαν*] Πανοπλία, eſt gravis armatura, ſive omnia armorum genera, quibus totum militis corpus tegitur. Ea alia fuit apud alias gentes. Unde *πανοπλίας Γαλατικὰς* memorat Polybius pag. 297. lin. 14. Qua Romani uſi fuerunt, eam idem accurate deſcripſit lib. 6. cap. 21. toto, quod ut huc apponeretur, quanquam brevitatis cauſſa verbis fere tantum latinis, operæ pretium viſum fuit, quo certius quid de armis iſtis jam fere deſuetis conſtet. Ἔςι δ᾽ ἡ Ῥωμαϊκὴ ΠΑΝΟΠΛΙΑ, *πρῶτον μὲν* ΘΥΡΕΟΣ, *Juſta arma ſunt apud Romanos: ante omnia ſcutum; latum in ſuperficie gibba duos pedes cum dimidio: longum pedes quatuor. Aut, ſi ſit majus, ad hanc menſuram accedit palmus, e duplici tabulato glutine taurino eſt compactum: extrema ſuperficies linteo, deinde vitulino corio circumtegitur, in ambitu circa ſuperam inferamque partem ferrea prætexitur lamina, qua adverſus cæſim illatos ictus munitur; & ne humo incumbens corrumpatur, adaptatur etiam illi concha ferrea, (is eſt umbo,) quæ ictus vehementiores defendit, lapidum, ſariſſarum & violentorum omnium telorum.* Ἅμα δὲ τῷ θυρεῷ ΜΑΧΑΙΡΑ. *Simul cum ſcuto eſt gladius; quem ad dextrum latus geſtat. Hiſpanienſem ipſi vocant. eſt hic gladius & ad punctim lædendum excellens; & ad cæſim ex utraque parte feriendum vehemens. Conſtat enim lamina valida & firma.* Πρὸς δὲ τούτοις, ὑσσοὶ δύο, καὶ ΠΕΡΙΚΕΦΑΛΑΙΑ χαλκῆ, καὶ προκνημίς. *Accedunt pila duo, & galea ærea, & ocrea. Sunt e pilis quædam craſſa, quædam tenuia: e ſolidioribus, quæ rotunda ſunt* pal-

*almarem habent dimetientem: quæ quadrantis, la-us; tenuia, ſibynis mediocribus ſunt ſimilia: atque hac geſtant cum jam dictis. Iſtorum omnium haſtile ria fere cubita longum eſt: aptatur ſingulis telum ferreum, hamatum, paris longitudinis cum ipſis ligniis: cujus nexum uſionemque adeo firmant valide, ad me-lia usque ligna religantes, & crebris fibulis confligen-es, ut non ante nexus inter utendum laxetur, quam ferrum frangatur; etſi craſſum in fundo, & qua par-e ligno committitur, digitum unum cum dimidio, usque adeo magna cautione proſpiciunt huic adnexio-ni. Accedit ad hæc omnia, quod in galea ſerto pen-naceo inſuper ornantur; pennis nempe tribus puniceis aut nigris, iisque rectis, longitudine fere cubitalibus. Quæ ubi cæteris armis ad ſummum verticem acceſſe-runt, vir quidem duplo quam ſit major apparet; ſpe-cies autem exiſtit pulchra & hoſti formidabilis. Ac multitudo quidem aſſumtâ ad hæc æreâ laminâ, duo-decim ab omni parte digitorum, quam pectori appo-nunt, & καρδιοφύλακα corditutum ſive pectorale di-cunt, τελείαν ἔχουσι τὴν καθόπλισιν, plenam habent armaturam. Sed qui centum millium æris cenſum habent, loco pectoralis, ſuper cætera arma, ἁλυσιδω-τοὺς περιτίθενται ΘΩΡΑΚΑΣ, loricas hamis conſertas induunt.*

*Ibid.* v. 16. βέλη πεπυρωμένα) Facit & Ar-rianus mentionem ignitorum telorum de exp. Alex. 2, 18; 12. Προκαλύμματα δὲ δέῤῥεις καὶ διφθέραι αὐτοῖς ἦσαν, ὡς μήτε ΠΥΡΦΟΡΟΙΣ ΒΕΛΕ-ΣΙΝ ἀπὸ τοῦ τείχους βάλλεσθαι, τοῖς τε ἐργαζομένοις

προβολὴν ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι πρὸς τὰ τοξεύματα. *Tegmina iis erant coria & pelles, ut neque miſſilibus ignitis a muro peti poſſent, & iis qui in opere conſtituti erant eâdem operâ propugnaculi loco adverſus telorum ictus eſſent.* Et Thucyd lib. 2. pag. 97. Προκαλύμματα εἶχε δέῤῥεις καὶ διφθέρας, ὥςε τοὺς ἐργαζομένους καὶ τὰ ξύλα μήτε ΠΥΡΦΟΡΟΙΣ οἰςοῖς βάλλεσθαι, ἐν ἀσφαλείᾳ τε εἶναι. *Coriis pellibusque intexerunt, ut ipſi tuto in opere verſari poſſent, & ligna ab ignitis jaculis tuta eſſent.* Cujusmodi telum Livius Falaricam vocat, & ita deſcribit l. 12. c. 8. *Falarica erat Saguntinis, miſſile telum haſtili oblongo, & catera tereti, praterquam ad extremum, unde ferrum extabat. Id, ſicut in pilo, quadratum ſtuppa circumligabant, linebantque pice. Ferrum autem tres in longum habebat pedes, ut cum armis transfigere corpus poſſet. Sed id maxime, etiamſi hæſiſſet in ſcuto, nec penetraſſet in corpus, pavorem faciebat, quod quum medium accenſum mitteretur, conceptumque ipſo motu multo majorem ignem ferret, arma omitti cogebat, nudumque militem ad inſequentes ictus prabebat.* Agit de hoc teli igniti genere Caſaubonus ad Æneam Tactic. cap. 34. pag. 1801. & ſeqq. Quo capite Æneas docet *incendium aceto reſtinguendum. non enim facile eſſe, ignem accendere. magis tamen juvare, ſi prius ligna aceto linantur.* Τοῦτο γὰρ πῦρ οὐχ ἅπτεται. *Nam a materia aceto illita ignis abſtinet.* Quo referri forſan poſſit, quod Paulus jacula illa ſcuto extingui poſſe ait.

Ibid.

*Ibid.* v. 21. *τὰ κατ' ἐμὲ*) Polyb, pag. 998. n. 19. *οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀγαθοκλέα, βλέποντες ἤδη* Α ΚΑΘ' ΑΥΤΟΥΣ, *Agathocles quo res ſuæ loco ſta-nt intelligens.* Item pag. 557. lin. antepenult.

# n EPIST. ad PHILIPPEN-SES.

ΊAP. I. 12. *μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν.*) *magis ad profectum Evangelii ceſſe-int*, quam ut ejus incrementum impedierint. ic Marc. V. 26. *μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ* ΜΑΛ-ΟΝ ΕΙΣ *τὸ χεῖρον* ΕΛΘΟΥΣΑ. Arrian. exped. lex. 4, 19, 9. & 10. *καὶ ταύτην ἰδόντα Ἀλέξανδρον,* Ε *ἔρωτα* ΕΛΘΕΙΝ *αὐτῆς.* *Qua viſa, Alexandrum us amore captum fuiſſe.* *Καίτοι τῆς Δαρείου οὐκ* ΗΛ-ΕΝ ΕΣ *ἐπιθυμίαν.* *Et Darii quidem uxoris deſi-rio tactus non fuit.* 5, 26, 8. ΕΣ *τοσόνδε κλέος* ΛΘΕΝ, *ad tantam gloriam pervenit.* Plato lib. 2. : republ. *ἐλθεῖν εἰς δύναμιν adipiſci poteſtatem.*

*Ibid.* v. 16. *θλίψιν ἐπιφέρειν*] Polyb. pag. 2. lin. 7. a f. *Timor atque inertia ὄνειδος* ΕΠΙ-ΡΕΙ *τοῖς ἔχουσι*, *ignominiam, quibus inſunt, ſo-t conciliare.* Et lin. ult. *κινδύνους* ΕΠΙΦΕΡΕΙ *τοὺς γίστους τοῖς πεπιστευκόσι.* *In pericula maxima conjiciunt qui tali duce fidebant.* Pag. 873. lin. . *καὶ τότε μὲν αὐτὰ τὰ γράμματα τὴν αἰσχύνην ῶν* ΕΠΕΦΕΡΕ. *Et tunc quidem vel nuda*

*eaque perfrui.* Sicut ex Heliodoro hanc ſignificationem confirmat *Er. Schmidius* quatuor exemplis. Eodem ſenſu ἕρμαιον ἡγεῖσθαι dicunt; ut Polybius pag. 936. lin. 17. a f. *Heraclides qui ad maleficium egregie a natura eſſet comparatus*, ἕρμαιον ἡγησάμενος τὴν ἐπιταγὴν, *Philippi juſſum pro lucro deputans.* Pag. 353. lin 24. ὁ δὲ Μάρκος θεωρῶν τὸ γινόμενον, καὶ νομίσας ἕρμαιον εἶναι. *Id cernens Marcus, occaſionem rei gerendæ ſibi datam præſentis lucri loco ducens.* Heliodorus hæc duo conjungit lib. 7. ἀπωθεῖται; καὶ οὐχ ΑΡΠΑΓΜΑ οὐδὲ ἕρμαιον ΗΓΕΙΤΑΙ τὸ πρᾶγμα; *Repellit? & non potius rapinam ac inſperatum lucrum ducit hanc rem?* Habet etiam εὕρημα hanc, vel certe non multum diverſam ſignificationem. Ut apud Xenophontem de exped. Cyri lib. 7. pag. 315. lin 4. εἰ δὲ μισθὸν προσλήψοιντο, εὕρημα ἐδόκει εἶναι. *Jam ſi ſtipendium præter hoc accipiant, id vero etiam in lucro ponendum videri.* Conf. Annot. Xenophont.

*Ibid.* τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ] Homerus dixit: Τὸν νῦν ΙΣΑ ΘΕΩ Ἰθακήσιοι εἰσορόωσι. *Hunc nunc tanquam Deum Ithacenſes ſuſpiciunt.* Et: τιμὴν δὲ λελόγχασιν ΙΣΑ ΘΕΟΙΣΙ. *Honorem autem ſortiti ſunt æqualem diis.* Quorum verſuum alterum allegat *Grotius*, alterum *Lamb. Bos.* Sic nomen ἴσα uſurpat etiam Arrianus de exped. Alex. 4, 11, 6. τοὺς θεοὺς ΤΑ ΙΣΑ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ τιμᾶν. *Deos eodem, quo homines, modo colere.* Et 3, 27, 10. οὐ δικαίους ΙΣΑ καὶ τοῖς κρατίστοις τῶν Ἑλλήνων μεταποι-

ποιεῖσθαι. *Perinde atque Græcorum optimè juſtitiam lere.*

*Ibid.* v. 7. σχήματι) Cujusque ſtatum atq; onditionem vitæ vocari σχῆμα, ex Xenophonte m oſtendimus. Eadem notione verbum hoc t etiam apud Polybium pag. 557. lin. 6. a f. ϑεωρῶν τὸν Ἑρμείαν ἐκ ἔτι φέροντα κατὰ ΣΧΗΜΑ ν ἐξεσίαν. *Animadvertens Hermiam non amplius lerabiliter* (ſive pro ſuo ſtatu) *fortunam, ad quam at evectus, ferre.*

*Ibid.* v. 8. ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν,) Arrian. pict. lib. 2. cap. 8. pag. 157. lin. penult. μὴ ΤΑ-ΕΙΝΩΣΗ ΑΥΤΟΝ ῥάκη περιτιθέντα. *Ne abje-ior appareat indutus laceris* Qui habitus paulo oſt σχῆμα dicitur, ἐν ἀπρεπεῖ ΣΧΗΜΑΤΙ φαίνε-θαι τοῖς ὁρῶσι, *in habitu indecoro conſpici*, pag. 158. 1. 16. Polyb. lib. 8. cap. 16. *Mox quatuor ami- comitatus, quibus mediocrem amictum dederat,* ντὸς δὲ λιτὴν καὶ τυχἕσαν ἀναλαβὼν, καὶ ΤΑΠΕΙ-ΩΝ ΑΥΤΟΝ ΠΟΙΗΣΑΣ, πρoῆγε. *in vili ipſe & beja veſte, totus ad humilem conditionem compoſi-t, praire inſtitit.* Et pag. 943. extr. *Scipio cum atis quos mitteret, ſemper aliquos ſpectatæ pruden- viros, aut etiam militares interdum proficiſci ju-bat* ῥυπῶντας καὶ ΤΑΠΕΙΝΟΥΣ εἰς ΔΟΥΛΙΚΑΣ ἐσθῆτας διασκευάζων, *ſordido humilique habitu & inſtar ſervorum concinnatos.* Apparet hinc ad umilem Chriſti ſtatum referri quidem etiam ſſe vilem ipſius cultum atque veſtitum, ſi vim

lem præbuerit, nempe γενόμενος ὑπ
χερι θανάτου. Atque hoc plane ſenſu >
ταπεινοὺς dicit eos, qui cum opibus d
excellant, tamen magiſtratum revere
dienterque ejus imperata faciunt.
dem loco vix alium accommodatiore
nias. De Rep. Laced. pag. 540. lin.
ταῖς ἄλλαις πόλεσιν οἱ δυνατώτεροι οὔτε
δοκεῖν τὰς ἀρχὰς φοβεῖσθαι, ἀλλὰ νομ
ἀνελεύθερον εἶναι· ἐν δὲ τῇ Σπάρτῃ οἱ κ
ὑπέρχονται μάλιστα τὰς ἀρχὰς, καὶ τῷ
εἶναι μεγαλύνονται, καὶ τῷ ὅταν καλῶντα
τες ἀλλὰ μὴ βαδίζοντες ὑπακούειν. Q
*urbibus potentiores ſunt, magiſtratus vere*
*adeoque ducunt hoc eſſe ab homine liber*
*Verum apud Spartam præſtantisſimi dig*
*maxime magiſtratus obſervant, ac ſibi*
*putant, ſi humiles ſint, & arceſiti non cu*

NA, *opiniones prava & perverſa*. Et pag. 290. 8. οὕτως ἐςι τινὰ, ἃ οἱ μὴ παντάπασι ΔΙΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰς κοινὰς ὁρμὰς ὁρῶσιν. *Ita ſunt quadam, qua quivis, omnino ſit perverſus ſive obtuſus, ſecundum communes notitias intelligit*.

*Ibid*. v. 17. εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ) *etiamſi r poſt victimam fidei veſtra*, h. e. etiamſi ſanguis hi profundendus ſit, poſtquam vos ad fidem duxi. Moris enim erat, cæſis victimis libaentum ſuperaddere, id eſt, vinum de patera fundere, quod Arrianus hac eadem phraſi di- σπένδειν ἐπὶ τῇ θυσίᾳ, de exped. Alex. 6, 19, 11. ταῦθα ταύρους τε σφάξας τῷ Ποσειδῶνι, ἀφῆ- ἐς τὴν θάλασσαν· καὶ ΣΠΕΙΣΑΣ ΕΠΙ ΤΗ ΘΥ-Α, τήντε φιάλην χρυσῆν οὖσαν, καὶ κρατῆρας χρυ-ς ἐνέβαλλεν ἐς τὸν πόντον χαριςήρια. *Ibi tau- Neptuno caſos in mare projecit, libationeque ſaficio ſuperaddita, phialam auream & crateras aus gratias agens in undas immiſit*. Et 1, 11, 10. *exandrum quum jam in mediis Helleſponti fluctibus rſaretur, mactato tauro, Neptuno ac Nereidibus* ΙΕΝΔΕΙΝ ἐκ χρυσῆς φιάλης ἐς τὸν πόντον, *aurea iala in mare profuſa libaſſe*. Item 4, 11, 3. καὶ ἐται ἐκείνοις καὶ ΣΠΕΝΔΕΤΑΙ, *iisque & ſacra nt & libatur*. Et 6, 3, 2. Interpres Heſiodi lib. 1. oper. & dier. verſ. 334. docet τὴν σπονδὴν ἐ τοῦ οἴνου ἐπίχυσιν πρὸς τὰ ἱερουργήματα, *vini inionem ad celebranda ſacra ſeu conficienda ſacrificia;* ;it de his libationibus Joh. Phil. Pfeifferus An-. Græc. lib. 1. cap. 8. & 29. *Ibid.*

*Ibid.* v. 20. γνησίως) Polyb. pag. 415. lin. 18. τὸ δόγμα ΓΝΗΣΙΩΣ συνεπεκύρωσαν, *decretum pro ſua parte candido ſimplicique animo affirmarunt.*

Cap. III. 16. τὸ αὐτὸ φρονεῖν) Supplet *Beza* copulam &, ex Hebræorum idiotiſmo, ut ipſe ait, apud quos hoc novum non ſit in bimembri quoque oratione. Atqui nec in Græca lingua hoc novum eſt; ita enim Arrian. diſſert. lib 2, cap. 18. pag. 211. lin 15. τὴν ἀκρασίαν σου τέτροφας, ἐπηύξησας. *Intemperantiam tuam fovisti, auxisti.* & pag. 230. lin. 5. a f. & pag. 372. ἀπέχειν δεῖ πάντα ἃ θέλει, πεπληρωμένῳ τινὶ ἐοικέναι. & pag. 431. lin. 10. σεμνὸς περιπατεῖς στρατηγῶν, ὑπατεύων. Pag. 498. θελῆσαι δεῖ, καὶ γέγονε, διώρθωται. Nec in Latina hoc inuſitatum. Corn. Nep. 22, 2, 2. *Hi totam abalienarunt Africam, ipſam Carthaginem oppugnarunt.* & n 5. *fines imperii propagavit, tota Africa tantum otium reddidit.* Ibid. cap 3, 2. *Erat præterea cum eo adoleſcens illuſtris, formoſus, Hasdrubal.* In Cicerone quoque innumera dantur exempla.

*Ibid.* v. 19. ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν,) *Qui de iis rebus gloriantur, quarum eos pudere oportebat,* quæ ſumma eſt amentia. Polyb. pag. 989. lin. 15. a f. Φίλιππος εἰς τοιαύτην ἄνοιαν, ἢ καὶ παράπτωσιν τοῦ καθήκοντος ἧκεν, ὥστ' ἐφ' οἷς ἐχρῆν ΑΙΣΧΥΝΕΣΘΑΙ καθ' ὑπερβολὴν, ἐπὶ τούτοις ὡς καλοῖς σεμνύνεσθαι καὶ μεγαλαυχεῖν. *Philippus eo venit amentiæ, & omnis officii fines longe adeo migravit,*

ut

*t quorum pudere ipſum vehementiſſime oportebat, ea*
*ibi ipſe ut præclare facta laudi duceret, deque iis ſe*
*mpotenter jactaret.* Dicitur ἡ αἰσχύνη pro re tur-
i, pro dedecore atque probro apud eundem
ag. 985. lin. 8. a f. *Facerent ſaltem quod tyranni*
*lent*, βραχεῖαν δή τινα προβαλλόμενοι ΤΗΣ ΑΙ-
ΣΧΥΝΗΣ πρόφασιν, *& huic dedecori levem aliquem*
*ratextum obtenderent.* Ea vero erat iſta αἰσχύνη,
quod Antiochus & Philippus Ptolemæi filium
upillum relictum e medio tollere aggrederen-
ur. Eodem modo Chryſoſtomus interpreta-
ur: ἐφ' οἷς ἔδει ἐγκαλύπτεσθαι, ἐπὶ τούτοις σεμνύ-
νονται. *In quibus oportebat eos pudore ſuffundi, ſed*
*occultare, in his ſe efferunt.* Ubi eodem, quo
Polybius, verbo σεμνύνεσθαι utitur.

*Ibid.* v. 20. τὸ πολίτευμα) In triplici po-
iſſimum differentia vocabulum hoc deprehen-
li apud Polybium. I. pro civitate ſive incolis
urbis alicujus ponitur pag. 4. lin. 16. οὔτε τοῦ τῶν
Καρχηδονίων ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ πρόχειρός ἐστι τοῖς
πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἡ προγεγενημένη δύναμις, οὐδὲ
αἱ πράξεις αὐτῶν. *Et Romanorum & Carthaginien-*
*ſium vires quas prius habuerunt, & bella quæ ante geſ-*
*ſerunt, Græcorum plerique ignorant.* Pag. 16. lin.
22. pag. 17. lin. 5. a f. pag. 51. lin. 1. pag. 596. lin.
14. a f. πάντων τῶν ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΩΝ ἁμιλλωμέ-
νων ὑπὲρ τοῦ φθάσαι τοὺς πέλας περὶ τὴν ἀποκατά-
στασιν καὶ μετάθεσιν τὴν πρὸς αὐτόν. *Cum omnes*
*civitates in dominatu ipſius inſtaurando & deficiendo*
*ad illum, de celeritate inter ſe certarent.* Pag. 627.
lin. 7.

lin. 7. a f. & pag. 1448. lin. 1. καὶ ἀναγκασθέντες δὲ μεταῤῥίψαι τὰ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΑ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως συμμαχίαν. *tamen cives ad regias partes pertrahi non potuerant.* II. Reſpublica ſive forma regiminis hoc nomine appellatur, pag. 178. lin. .. pag. 185. lin. 10. a f. τοῦ Κλεομένους τό, τε πάτριον ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ καταλύσαντος, καὶ τὴν ἔννομον βασιλείαν εἰς τυραννίδα μεταστήσαντος. *Cum Cleomenes conſtitutam in patria Lacedæmoniæ Reipublicæ formam antiquaſſet, ac regnum legitimum in tyrannidem mutaſſet.* Pag. 215. lin. 13. *Antigonus repentina invaſione potitus Sparta, tum in cæteris humanitate ſingulari & magnitudine animi uſus erga Lacedæmonios:* τό, τε ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ τὸ πάτριον ἀποκαταστήσας, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἀνέζευξε μετὰ τῶν δυνάμεων ἐκ τῆς πόλεως· *tum etiam avita Reipubl. forma illis reſtituta, paucis diebus copias ex urbe eduxit.* Ubi & πολιτεία eodem ſignificatu uſurpatur lin. 12. a f. ὅ γ' Ἀντίγονος παραγενόμενος εἰς Τέγεαν, καὶ τούτοις ἀποδοὺς τὴν πάτριον ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ. *Antigonus Tegeam venit, & patria Tegeatis quoque reſtituta Reipubl. forma.* Pag. 373. lin. 24. pag. 374. lin. 2. pag. 479. lin. 14. a f. & pag. 628. lin. 7. a f. pag. 1172. lin. 24. pag. 1437. lin. antep. ὅτι Φιλοποίμην τετταράκοντα ἔτη συνεχῶς φιλοδοξήσας ἐν δημοκρατικῷ καὶ πολυειδεῖ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΙ. *Philopœmenes per quadraginta continuos annos in populari ac vario Reip. ſtatu cum gloria verſatus.* Pag. 1438. lin. 14. φιλοδοξήσας ἐν ἀριστοκρατικῷ πολιτεύματι. III. Integræ gentes ſeu nationes ita appellantur, quæ ſocietate inter ſe

initâ

inita in unum quaſi reipublicæ corpus coaluerunt, uti nunc Belgæ fœderati, & Helvetii. Ita Polybius Achæorum rempublicam, quæ totam fere Peloponneſum complectebatur, πολίτευμα dicit initio libri 3. pag. 375. lin. 8. a f. *Si prius tamen lectori breviter in memoriam revocaverimus, quæ libro ſecundo præſtruximus, tum de cæteris Græcis, tum maxime de Achæis.* Διὰ τὸ καὶ τοῦτο ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ παράδοξον ἐπίδοσιν λαβεῖν, εἴς τε τοὺς πρὸ ἡμῶν καὶ καθ' ἡμᾶς καιρούς· *quoniam iſtorum Reſpublica noſtra & patrum noſtrorum memoria admirandum cepit incrementum.* Id vero incrementum ita deſcribitur lib. 2. cap. 37. pag. 174. *Noſtra hac ætate tale tantumque ea res incrementum cepit, vel potius adeo perfecta eſt, ut non ſolum ad amicitiam ſociali fœdere inter ſe jungendam coierint: ſed etiam legibus, ponderibus, menſuris, pecunia denique eadem utantur: ad hæc, magiſtratibus, ſenatoribus, judicibus iisdem: atque uno verbo, quominus univerſa propemodum Peloponneſus pro urbe unica poſſit cenſeri, id unum obſtat, quod non eorundem mœnium ambitu omnes ejus incolæ capiantur. Cætera apud illos & in commune & per ſingulas urbes ſimilia ſunt atque eadem.* Vix aliunde puto rectius intelligi poſſe vim hujus vocabuli, quam ex hac deſcriptione. Et qui ita communi republica utuntur, eodemque imperio, licet locis diverſi, reguntur, & omnium rerum ſocietate ſunt juncti, apud eundem Polybium dicuntur πολιτεύεσθαι & συμπολιτεύεσθαι. Ut pag. 199. lin. 8. ubi Aratus dux Achæorum, expugnata Mantinea, in-

colas bono animo eſſe jubet, & ſua quemque curare: *ὑπάρξειν γὰρ ἑαυτοῖς τὴν ἀσφάλειαν πολιτευομένοις μετὰ τῶν Ἀχαιῶν. Viventes enim in eadem cum Achæis reſp. communione; omni damno fore immunes.* Et p. 1432. l. penult. *Megarenſes qui hujuſmodi rerum ſtatum odio habebant, revocata in memoriam priſtina ſocietate, quæ ipſis cum Achæis interceſſerat, (τῆς Ἀχαιῶν συμπολιτείας,) rurſus ad Achæorum amicitiam ſectamque ſe tranſtulerunt. Quippe Megarenſes principio quidem ſub Achæorum formula cenſebantur: (ἐπολιτεύοντο μετὰ τῶν Ἀχαιῶν.) poſtquam vero Cleomenes ad Iſthmum præſedit, intercluſi, conſentientibus Achæis ſeſe Bœotis adjunxere: ſed paulo ante hæc tempora quæ nunc commemoramus, cum Bœotorum adminiſtratio eis diſpliceret, δυσαρεστήσαντες τῇ πολιτείᾳ τῶν Βοιωτῶν, denuo ad Achæorum partes tranſierunt.* Pag. 1149. lin. 11. *συνέβαινε γὰρ τότε πολιτεύεσθαι τοὺς Ἀμβρακιώτας μετὰ τῶν Αἰτωλῶν. Nam ea tempeſtate Ambracienſes Ætolico concilio ſeſe contribuerant.* Pag. 180. lin. ult. *συνεπολιτεύσαντο μεθ' ἑαυτῶν αἱ προειρημέναι πόλεις, γραμματέα κοινὸν ἐκ περιόδου προχειριζόμεναι, καὶ δύο στρατηγούς. Dictæ urbes Rempublicam eandem coluerunt, Scribam communem & Prætores duos in orbem eligentes.* Item pag. 1153. lin. ult. Atque hoc quidem ſenſu arbitror a Paulo hic accipi τὸ *πολίτευμα.* Sumus enim in his terris non cives, ſed peregrini, hoſpites & advenæ, in cœlis autem noſtra eſt civitas. Civitas, inquam. Hoc enim nomine & apud Latinos non tantum incolarum ſocietas uno oppido aut urbe collecta, ſed & gentes ſeu nationes inte-

tegræ appellantur, quæ iisdem legibus vivunt, & unum Reip. corpus, diſperſæ licet & diſtinctis locis habitantes, conſtituunt. Cæſar. lib. 1. de bello Gall. cap. 12. *Omnis civitas Helvetia in quatuor pagos diviſa eſt.* Et mox: *Pars civitatis Helvetiæ inſignem calamitatem Pop. Rom. intulerat.* Sic aliis locis paſſim hac voce eſt uſus. Ita *Civitatem Æduorum* Tacitus lib. 2. Annal. cap. 61. *Hermundorum & Cimbrorum* de Germania cap. 37. & 41. *Brigantum*, Agricola cap. 13. dixit. Faber in Lexico. Sicut ergo mercatorum Batavorum, in quocunque terræ angulo mercaturæ faciendæ cauſſa verſentur, civitas eſt in illo terræ tractu Belgii fœderati: ita quorumcunq; ſanctorum civitas eſt in cœlis, hic autem alienæ ſunt civitatis, ut Corn. Nepos 18, 1, 2. loquitur; inter ſe vero ſunt ϛυμπολῖται Eph. II. 19. Lands-Leute / tanquam in exteris regionibus viventes. Lutherus optime vertit Bürgerſchafft in Poſtill. Epiſt. Dominic. 3. poſt Paſcha pag. 132. ſub fin. Hie auf Erden ſind wir ja nicht Bürger / da die Welt wohnet / und ihr Heimath und Himmelreich hat; unſere Bürgerſchafft aber / (ſpricht St. Paulus) iſt mit Chriſto im Himmel / das iſt / in jenem Leben / des wir warten / und hoffen erlöſet zu werden / wie jene von Babel / und dahin zu kommen / da wir ewig Bürger und Herren bleiben ſollen. Uti ergo Socrates ſe κοσμοπολίτην eſſe profeſſus eſt: ita nos hoc dicto Pauli admoniti, ὀρανοπολίτας nos eſſe meminiſſe debemus. Apud Demoſthenem etiam ſignificat rationem gerendæ reipublicæ, Orat. de Cherſ. pag. 43. lin. 13. & 21. & 24.

Cap. IV. 8. εὔφημα) Polyb. pag. 1303. lin. 15. *Senatus laudato Regis animo comiter legatos excepit. Hoc autem propterea factum, quia Tiberius qui ad cognoſcenda Regum conſilia fuerat miſſus, reverſus ab ea legatione, de hujus Regis & patris ipſius animo erga populum Romanum atque in univerſum de eorum regno, multa benigna retulerat,* ΕΥΦΗΜΟΥΣ λόγυς ποιήσαϑαι.

*Ibid.* v. 10. ἤδη ποτὲ) *jam tandem.* Arrian. de exp. 1, 7, 2. *ut ſeſe a gravi Macedonum imperio* ΗΔΗ ΠΟΤΕ *jam tandem aſſererent.* Sic & Rom. I. 10. Chryſoſtomus: Τὸ, ἤδη ποτὲ, χρόνον δηλῦντός ἐςι μακρόν. *Illud* tandem aliquando, *longum tempus indicantis eſt.*

*Ibid.* ἠκαιρεῖσϑε δέ.) Quærit de hoc verbo Chryſoſtomus: Τί ἐςιν, ἠκαιρεῖσϑε; & reſpondet: ὐ τῆς ῥαϑυμίας ὑμῶν, φησιν, ἀλλὰ τῆς ἀνάγκης. ὐκ εἴχετε ἐν χερσὶν, ὐδὲ ἐν ἀφϑονίᾳ ἦτε· ῦτο γάρ ἐςιν, ἠκαιρεῖσϑε δέ. ἀπὸ τῆς κοινῆς αὐτὸ συνηϑείας ἔλαβεν. ὕτω γὰρ οἱ πλείυς λέγυσιν, ὅταν αὐτοῖς μὴ μετὰ ἀφϑονίας ἐπιῤῥέῃ τὰ βιωτικὰ, ἀλλ' ἐν ςενοχωρίᾳ ᾖ. *Non negligentiæ veſtræ, inquit, erat, ſed neceſſitatis. Non habebatis ad manum, neque abundabatis opibus. Hoc enim eſt,* opportunitate autem deſtituebamini. *Ex communi loquendi conſuetudine hoc ſumſit. Ita enim plerique loquuntur, quando ipſis non ſatis copioſe affluunt res ad vitam neceſſariæ, ſed in anguſtiis verſantur.* Quam ſententiam optime ex noſtræ linguæ conſuetudine ex-

reſſit Lutherus: aber die Zeit hats nicht wollen
en. Ita enim loquimur de iis, quibus eo
iſſimum tempore non ſuppetunt ad largien-
n copiæ. Confirmat hanc verbi iſtius no-
iem nonnihil locus Polybii, in quo αἱ τῶν
εὐκαιρίαι dicuntur facultates atque opes
1. cap. 59. pag. 84. lin. 17. a f. κατὰ γὰρ τὰς
βίων ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ καθ' ἕνα καὶ δύο καὶ τρεῖς ὑφί-
το παρέξειν πεντήρη κατηρτισμένην. *Pro modo
ltatum ſinguli, aut bini, vel etiam terni unam
queremem cum omni ſuo inſtrumento præbendam
piebant.* Item pag. 764. lin. 5. a fine. & pag.
lin. antep. & pag. 1417. lin. 17. Magis etiam
facit verbum εὐκαιρεῖν, quo idem utitur de
qui poſſunt pecunias in commune conferre;
jungitque tanquam ſynonyma εὐκαιροῦντας
δυναμένους die das Vermögen haben und es thun
ien lib. 4. cap. 60. extr. Allegat & Suidas
oce εὐκαιρεῖν ex Polybio τοὺς δοκοῦντας εὐκαι-
τοῖς βίοις, *qui videntur opibus valere.* Polyb.
1404. lin. 19. τοὺς εὐκαιροῦντας τοῖς βίοις *lo-
tiſſimos homines.* & pag. 1466. lin. 13. Sic er-
t hoc loco ἀκαιροῦντες ſive ἀκαιρούμενοι, iidem
qui μὴ δυνάμενοι.

*Ibid.* v. 11. καθ' ὑστέρησιν λέγω) *propter pe-
tm*, non quod eo dicam, quaſi inopia labo-
n, vobis nihil ſuppeditantibus. Sic κατὰ
patur Arriano de exped. Alex. 7, 21, 11. ὅσοι
γήρως ἢ ΚΑΤΑ πήρωσιν ἀπόλεμοι ἦσαν. *Qui
ſenectute aut debilitate aliqua inepti belli facti*
t. 1, 17, 14. τοὺς μὲν ΚΑΤ' ἔχθραν, τοὺς δὲ κατὰ

τες ἐυδόκησαν σφῶν αὐτῶν ἡγεμόνα εἶναι
λέα· δεύτερον δὲ ΚΑΤΑ τὴν Ἱέρωνος τοῦ πε
ναςείαν. *Quem ſolum omnes Siculi & ce*
*& ob benevolentiam ducem ac Regem haber*
*rint : deinde propter Hieronis avi ipſius do*
Vel etiam verti poteſt *de penuria*; ut ap
bium accipitur pag. 1394. lin. 8. a f.
ΚΑΤΑ τὴν ἐν τοῖς χρόνοις καὶ ταῖς ἀναγρα
φαῖσιν τῆς ἀκριβείας, καὶ τὴν περὶ τοῦτο τὸ μ
μέλειαν. *Studium dico ac diligentiam in*
*rerumque notatione.*

*Ibid.* ἐν ὅις εἰμι) *in quibus ſum,*
cunque fortuna utar, in quocunque
quantumcunque res mihi arctæ ſint.
rian. Epict. lib. 1. cap. 22. pag. 90. lin.
*mihi cum Jove negotii eſt, ſi juvare me n*

Ἰύτοις ἦν. *Et in Creta quidem ſtatus rerum hic it.* Ibid. cap. 57. item extremo. & pag. 1038, 1. 7. *ἐν κακοῖς ὢν, malo tunc loco res ejus erant.*

*Ibid.* v. 12. *οἶδα δὲ ταπεινοῦσθαι,*] Ἰυτέςι, quit Chryſoſtomus, *καὶ ὀλίγοις κεχρῆσθαι οἶδα, λιμὸν φέρειν, καὶ ἔνδειαν. id eſt, & paucis uti , & famem ferre & egeſtatem.* Metonymice πεινοῦσθαι dicitur pro *inopem eſſe*, quia ut divi- attollunt, ita paupertas deprimit animum. inc Arrianus de Ulyſſe, cum naufragus eje- ıs eſſet, *μή τι* ΕΤΑΠΕΙΝΩΣΕΝ *αὐτὸν ἡ ἀπορία; m fregit ipſius animum inopia?* diſſert. Epict. . 3. cap. 26. pag. 402. lin. 4.

*Ibid.* v. 15. *εἰς λόγον δόσεως*) Polyb. pag. o. lin. 17. a fine: *Hoc perinde eſt, ὡς ἂν εἴ τις ὁ γονέως ἰδίου φάσκων* ΕΙΣ *ἀργυρίου* ΛΟΓΟΝ *ἀδι- τῆσθαι, ut ſi quis pecuniæ alicujus fraudem ſibi a ente factam dictitans, propterea armatus ipſum occiſum, a quo vitam accepit.*

*Ibid.* v. 16. *καὶ δὶς*) *aut bis.* Sic *καὶ* uſur- ur Tit. III. 10. & apud Polyb. pag. 284. lin. an- . *ἐπὶ δυοῖν καὶ τρισὶν ἡμέραις, ad duos treſve*

*Ibid.* v. 18. *Ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι)* Interpretes video pleroſque nes in verbo *ἀπέχω* emphaſin quærere, ıſi dicat ſe omnia accepiſſe, quæ ipſi per

Epaphroditum miſerint, ut hæc ſit *ἀποχὴ*, ſive teſtimonium recepti debiti. Sed præterquam quod ita præſens accipiatur pro præterito, quod non, niſi ubi neceſſe eſt, fieri debet: parum abeſſet hic ſermo a tautologia, *ἀπέχω πάντα* .. *δεξάμενος* &c. *recepi omnia poſteaquam accepi* &c. Quare hic ſine cauſſa puto diſcedi a vetere interprete, qui mea quidem ſententia rectisſime verterat, *habeo*. Ita loquitur Epictetus in ſimili argumento apud Arrian. lib. 3. cap. 24. pag. 372. lin. 8. τὸ γὰρ εὐδαιμονοῦν, ΑΠΕΧΕΙΝ δεῖ ΠΑΝΤΑ ἃ θέλει, ΠΕΠΛΗΡΩΜΕΝῼ τινὶ ἐοικέναι· οὐ δίψος δεῖ προσεῖναι αὐτῷ, οὐ λιμόν. *Id enim quod beatum eſt, habere oportet omnia quæ vult, & expleto alicui ſimile eſſe. Non ſitim oportet ipſi adeſſe, non famem.*

*Ibid.* v. 22. οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.) Si ex Polybio de ſignificatione τῆς οἰκίας judicare licet, non hi domeſtici ſive aulici ſive liberti Neronis fuerint, ſed cognati ejusdem. Ita enim Polybius locis plurimis. Ut pag. 190. lin. 5. *ἀδικία εἰς τὴν Μακεδόνων* ΟΙΚΙΑΝ, *injuria regibus Macedonum illata.* Pag. 192. lin. 8. & pag. 201. lin. 22. *ἄνδρα τῆς ἐπιφανεστάτης* ΟΙΚΙΑΣ *ὑπάρχοντα*, *nobilisſimo genere prognatum.* Pag. 238. lin. 1. *ſpe ſua omni locata ἐν τῇ Μακεδόνων* ΟΙΚΙᾼ *in Macedonum regia, quod bello Cleomenico ſocia arma cum Antigono junxerat.* Ibid. lin. 11. Et pag. 331. lin. 16. *Romani Dictatorem creant Q. Fabium Maximum, virum & prudentia inſignem, & familia honeſta prognatum.* ἔτι γοῦν ἐπεκαλοῦντο καὶ καθ' ἡμᾶς

οι

ΟΙ ΤΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΣ Μάξιμοι, ὅτο δ' ἐςὶ μέγιςοι, διὰ τὰς ἐκείνȣ τἀνδρὸς ἐπιτυχίας καὶ πράξεις. *Sane etiam memoria noſtra qui ejusdem ſtirpis erant, Maximi propter magnitudinem rerum ab illo feliciter geſtarum nominabantur.* Pag. 423. lin. 11. διὰ τὸ κατὰ γένος ὑπάρχειν ἔγγιςα τ ΟΙΚΙΑΣ ταύτης. *quod hanc regiam domum proximi contingebat.* Et pag. 499. lin. 16. a f. pag. 537. med. pag. 569. lin. 7. διὰ τὴν τ οἰκίας ἀρχαιότητα. *quod antiquiſſima prognatus eſſet ſtirpe.* Pag. 597. lin. ult. & pag. 613. lin. 26. a fine: ἐξ οἰκίας ὁρμώμενον τοιαύτης, ἣ μάλιςα πῶς ἀεὶ τ τῶν ὅλων ἐλπίδος ἐφίεται. *Ex ea domo ortus, quæ neſcio quomodo præ cæteris, ſummi imperii ſpe ducitur.*

---

# *In* EPIST. *ad* COLOSSENSES.

CAP. I. 6. ὅ παρόντος εἰς ὑμᾶς) id eſt, παραγενομένȣ πρὸς ὑμᾶς, ut interpretatur Camerarius, *quod pervenit ad vos.* Vulgatisſimum loquendi genus apud Polybium. Ut pag. 154. lin. 5. *Copias ad fines usque educebant*, ὡς ἤδη ΠΑΡΟΝΤΩΝ ΕΙΣ τὴν χώραν τῶν πολεμίων, *hoſtes adeſſe rati.* Pag. 405. lin. 10. a f. Φίλιππος δὲ μετὰ δυνάμεως βοηθῶν τοῖς Ἀχαιοῖς ΠΑΡΗΝ ΕΙΣ Κόρινθον. *Inter hæc Philippus ad ferendam opem Achæis Corinthum pervenit.* Pag. 472. lin. antepen. ὁ δὲ Φίλιππος ἐκ τ Ὀλυμπίας ἀναζεύξας τὴν ἐπὶ Φαραίαν, ΠΑΡΗΝ ΕΙΣ Τέλφȣσαν, κἀκεῖθεν

ΕΙΣ Ἡραίαν. *Philippus caſtra movet ab Olympia Pharaeam verſus, & mox Telphuſſam venit: inde Heraeam.* Pag. 711. lin. 12. a f. ΠΑΡΩΝ ΕΙΣ Θετταλίαν, *cum in Theſſaliam veniſſet.* Pag. 806. lin. 1. παρῆν εἰς τὴν ἀγορὰν, *venit in forum.* Item pag. 842. lin. 4. a f. pag. 996. lin. 14. pag. 1049. lin. 16. a f. *Quum non poſſet Quintius comperiri quo loco hoſtes caſtra haberent; certo tamen ſciret,* ὅτι πάρεισιν εἰς Θετταλίαν, *in Theſſaliam ipſos jam adveniſſe.* Eſt ergo metaphora a rebus animatis. Unde Chryſoſtomus: παρόντος δὲ μεταφορικῶς εἶπεν. Ne vero ex eo quod acceſſiſſe dicitur, ſuſpicetur quis, abſceſſiſſe iterum, idem Chryſoſtomus ita commentatur: οὐ παρεγένετο, φησι, καὶ ἀπέστη, ἀλλ᾽ ἔμεινε καὶ ἔστιν ἐκεῖ. *Non acceſſit, inquit, & receſſit, ſed manſit & eſt ibi.* Non quaſi verbum hoc per ſe ſignificet manere & eſſe alicubi, non vero accedere; ſed quod hoc loco ita ſit accipiendum. Nam verbum quidem ipſum nil amplius quam accedere ſignificat, ſive quis permaneat in quem acceſſit locum, ut pag. 479. lin. 9. a f. *Philippus Megalopoli profectus, per Tegeam ducto agmine* ΠΑΡΗΝ ΕΙΣ Ἄργος, κἀκεῖ τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ χειμῶνος διέτριβε, *Argos venit, ibique reliquam hiemis partem egit.* ſive quis ſtatim iterum alio ſe conferat, ut in eo, quem ex pag. 472. modo citavimus loco.

*Ibid.* v. 10. ἀξίως τοῦ Κυρίου) Polyb. pag. 868. lin. 15. ΑΞΙΩΣ μὲν τοῦ πατρὸς Βάρκα, καλῶς δὲ καὶ γενναίως τὰς περιπετείας καὶ τὰς ἐλαττώ-

σεις

ις διετέλει φέρων, *Quam ſemper patre Barca*
*num ſe filium præbuerit, & forti ac generoſo animo*
*nes caſus adverſaque omnia tulerit.* Pag. 358.
l. 15. ἐντειλάμενοι σὺν καιρῷ κρίνειν τὰ ὅλα γεν-
ίως, καὶ τῆς πατρίδος ΑΞΙΩΣ. *Fortiter & pro ma-*
*ſtate Romani nominis rem cernere jubent.*

*Ibid.* v. 13. μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν)
ſi jam ex Xenophonte oſtenſa eſſet verbi hu-
s ſignificatio, ad declarandam rerumpubl.
gnorumque mutationem uſurpari ſoliti, ex
lybio intelligi poſſet, ut pag. 185. lin. 9. a f.
μὲν Κλεομένης., τό τε πάτριον πολίτευμα κατα-
σαντος, καὶ τὴν ἔννομον βασιλείαν ΕΙΣ τυραννί-
ΜΕΤΑΣΤΗΣΑΝΤΟΣ. *Cum Cleomenes conſtitu-*
*n in patria Lacedæmone reipublicæ formam anti-*
*aſſet, ac regnum legitimum in tyrannidem mutaſſet.*
pag. 1434. lin. 14. *Ortiago Galatiæ regulus* ἐπε-
ιλετο τὴν ἁπάντων τῶν Γαλατῶν δυναστείαν ΕΙΣ
τὸν ΜΕΤΑΣΤΗΣΑΙ, *omnium Gallorum principatum*
*ibibat.* Item pag. 178. lin. 7. a f. pag. 636.
l. 4. pag. 637. lin. 13. pag. 637. lin. 14.
ine. Cæterum vocabulum βασιλείας ſigni-
anter hic opponitur τῇ ἐξουσίᾳ. Quanquam
im omne regnum eſt & dicitur ἐξουσία, ut
g. 634. lin. 20. τὸ μὲν οὖν παλαιὸν ἐνεγήρασκον
ς βασιλείαις οἱ κριθέντες ἅπαξ, καὶ τυχόντες τῆς
ισίας ταύτης. *Ac primis quidem temporibus qui*
*ctione populorum regiam poteſtatem ſemel fuerant*
*epti, in regnis ſuis conſeneſcebant*: non tamen
nis ἐξουσία, etiamſi unius, continuo regni
no-

*tius quam metu aut vi regitur.* Et pag
7. a fine: καὶ δὴ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ βασιλει
νάρχου λανθάνει γενόμενος· ὅταν τοῦ δὲ
καὶ τῆς ἰσχύος μεταλάβῃ τὴν ἡγεμονίαν ὁ λ
*Atque hoc pacto, quum a ferocia & robore
nem principatus fuerit translatus, pro eo q
monarchus invidioſo nomine, ſenſim nemine
vertente Rex evadit.* Quæ ſi quis ad re
Chriſti & poteſtatem Satanæ accommod
utriusque ſit ratio, & quod diſcrimen,
hac vocis βασιλείας notione facile perſ

*Ibid.* v. 19. ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν
ρωμα κατοικῆσαι.] Τὸ εὐδόκησε non con
cum verbis ἐν αὐτῷ, ſed cum infinitivo κ
σαι, & ſubintelligendum, ὁ Πατὴρ, vel τ
nam & hujus poſterioris ſyntaxeos exem
dimus ad Matth. III. 17. n. 4. ſed prioren

p. 12. pag. 139. lin. 5. a fine: ἡ Τεῦτα διαπρεσ-υσαμένη πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, ποιεῖται συνθήκας, ἐν ς εὐδόκησε, φόρους τε τοὺς διαταχθέντας οἴσειν. ·uta legatis ad Romanos miſſis, pacem hiſce condi-nibus cum illis ſancit, ut tributa, quæ ipſi impera-ntur, quotannis penderet.

Cap. II. 4. ἐν πιθανολογίᾳ.) Hæc infra 8. ἀπάτη dicitur. Polyb. pag. 197. lin. 4. a f. ·ειδήπερ ἐν ἐκείνοις μὲν ἡγεῖται τὸ ΠΙΘΑΝΟΝ, κἂν ψεῦδος, διὰ τὴν ΑΠΑΤΗΝ τῶν θεωμένων· ἐν δὲ τοῖς τἀληθές, διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν φιλομαθούν-ων. Siquidem apud tragicos regnat probabilitas, iam falſa, ut decipiantur ſpectatores: apud rerum riptores veritas, ad ſtudioſorum utilitatem.

Cap. III. 8. αἰσχρολογίαν) Utiliſſimum e hoc vitio vel vitando vel redarguendo exſtat ·æceptum Epicteti Enchir. cap. 55. Ἐπισφαλὲς ·, καὶ τὸ εἰς ΑΙΣΧΡΟΛΟΓΙΑΝ προελθεῖν· ὅταν οὖν συμβῇ τοιοῦτον, ἂν μὲν εὔκαιρον ᾖ, ἐπίπληξον τῷ ροελθόντι· εἰ δὲ μή, τῷ γε ἀποσιωπῆσαι, καὶ υθριᾶσαι, καὶ σκυθρωπῆσαι, δῆλος γίνου δυσχε-ένων τῷ λόγῳ. Periculoſum eſt etiam ad orationis ·ſcœnitatem progredi. Cum igitur tale quippiam in-derit, aut (ſi feret opportunitas) objurgabis eum qui rmonem illum injecerit: aut taciturnitate ſaltem, & ibore vultuque oſtendes, eam orationem tibi diſpli-uiſſe.

Ibid. v. 15. βραβευέτω) Polyb. pag. 170. lin.

*diximus modum.* Pag. 629. lin. 21. *O*
*principatus eſt*, ἥτις ἂν κατ' ἐκλογὴν ὑπ
καλοτάτων καὶ φρονιμωτάτων ἀνδρῶν ΒΡΑ
*ubi juſtisſimi prudentisſimique viri per elect*
*rum ſumma potiuntur.* Pag 641. lin
ΒΕΥΕΙΝ τὰ δοκοῦντα τοῖς πλείοσι, *e ſuffr*
*joris partis populi legem aut plebiſcitum*
Pag. 1331. lin. 18. *Aulus Poſtumius* στρ
ἐξαπέλεκυς, καὶ ΒΡΑΒΕΥΩΝ τὸ διαβούλιον
*qui Senatum tunc habebat.* Pag. 1444. l
*Hoſtilius diverſatus apud Neſtorem Cropium*
*nam plane adverſus ſe inſidiarum anſam hoſt*
*buerat*, εἰ μὴ τύχη τις ΕΒΡΑΒΕΥΣΕ πρὸς τὸ
οὐκ ἂν μοι δοκεῖ διαφυγεῖν, *quam niſi benig*
*dam fortuna deflexiſſet, prorſus effugere n*
*poterat.* Demoſth. Olynth. 3. pag. 12. l
τὰ τῶν ἄλλων δίκαια ΒΡΑΒΕΥΕΙΝ, *reliquor*
*troverſias diſceptare.* Quæ loca fere omn

*Ibid.* v. 21. μὴ ἐρεθίζετε) Arrianus in Enchiridio Epicteti videtur ἐρεθίζειν poſuiſſe pro λοιδορεῖν *conviciari* & τύπτειν *verberare*, cap. 21. μέμνησο, ὅτι ἐχ ὁ λοιδορῶν, ἢ τύπτων ὑβρίζει, ἀλλὰ τὸ δόγμα τὸ περὶ τέτων, ὡς ὑβριζόντων, ὅταν ΕΡΕΘΙΣΗ σέ τις, ἴσθι ὅτι ἡ σή σε ὑπόληψις ΗΡΕΘΙΣΕ. *Memento, non eum qui convicietur aut verberet, auctorem eſſe contumeliæ: ſed opinionem de eis, tanquam contumelioſis, conceptam. Cum igitur te quispiam irritarit, opinione tua te irritatum eſſe ſcito.* Et iſta duo potisſimum, convicia & verbera, in patre ferenda, idem Epictetus monet cap. 37. *Pater eſt? præcipitur, curam ejus agendam, cedendum ei in omnibus,* ἀνέχεσθαι λοιδορᾶντος, παίοντος, *ſi convicietur, ſi verberet, ferendum eſſe.* In conviciando igitur & verberando cum ſæpe modum excedant parentes, hortatur eos Apoſtolus, ut lenitate erga liberos utantur, neque moroſitate aut ſævitia nimis onerent vel plane frangant eorum patientiam.

Cap. IV. 16. τὴν ἐκ Λαοδικείας) Quæ hæc erit epiſtola, nunquam fortaſſe ad liquidum deducetur. Interim nolim cum *Beza* dicere, fœde errare, qui ex hoc loco ſuſpicati ſint, quandam fuiſſe epiſtolam Pauli ad Laodicenſes ſcriptam. Sane verba græca huic ſententiæ non repugnant. Ita Polybius τὴν ἐκ τῆς Ῥώμης πρεσβείαν dicit legationem quæ a Lacedæmoniis Romam miſſa fuerat, Legat. XIV. pag. 1119. lin. 14. ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν ἔτον συνέβη καὶ ΤΗΝ ΕΚ τῆς

Ῥώμης

gat.130. p.1331. l.antep. Ὅτι ΤΩΝ ΕΚ πρεσβευτῶν ἀνακαμψάντων εἰς τὴν Ἀχαι *qui Romam iverant, reverſis Achajam.* Re Lutherus, quam vulgo exiſtimatu locum interpretatus eſt: und daß ih von Laodicea leſet.

*Ibid.* v. 17. βλέπε) *diligenter att* lyb. pag. 1265. lin. antepen. παραγγ ΒΛΕΠΕΙΝ τοὺς καιροὺς καὶ τὴν περίστασιν. *ut temporum conditionem ac periculum in tenderent.*

*Ibid.* πληροῖς] Eleganter Græ πληροῦν & ἐκπληροῦν ἔργον, διακονίαν, tini ſimiliter *explere*, *obire officium*, *mi ſterium.* Epictetus in Enchirid. cap

# *In I. EPIST. ad THESSALONICENSES.*

CAP. II. 1. οἴδατε τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ἡμᾶς, ὅτι ἐ κενὴ γέγονεν.) Pro: οἴδατε ὅτι ἡ εἴσοδος ἡμῶν ἡ πρὸς ἡμᾶς ἐ κενὴ γέγονεν. Cujus ſyntaxeos exempla dantur in Arriano innumera, quorum nonnulla videre licet ad Joh. VIII. 54. & Act. XVI. 3. Sie & Coloſſ. IV. 17. loquitur.

*Ibid.* v. 2. ἐν πολλῷ ἀγῶνι) *in multis periculis.* Ita Chryſoſtomus aliique. Quo ſenſu verbum hoc uſurpat Arrian. de exped. Alex. 3, 15, 1. *Quum dubiæ initio eſſent Macedonum res, Parmenio confeſtim nuncium ad Alexandrum mittit, qui ſignificet*, ὅτι ΕΝ ΑΓΩΝΙ ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς, καὶ βοηθεῖν δεῖ, *agmen ſuum in diſcrimine verſari, auxilioque ſuo opus eſſe.* Et Polyb. pag. 447. lin. 1. ἦσαν γὰρ οἱ Σινωπεῖς ΕΝ ΑΓΩΝΙ, μὴ πολιορκεῖν σφᾶς ὁ Μιθριδάτης ἐγχειρήσῃ. *Erant Sinopenſes in metu, ne obſidere ipſos Mithridates aggrederetur.*

*Ibid.* v. 3. ἐξ ἀκαθαρσίας) De puritate animæ Epictetus agit toto capite 11. lib. 4. in quo impuritatem ejusdem ita deſcribit pag. 507. l. 5. ψυχῆς μὲν ΑΚΑΘΑΡΣΙΑ, δόγματα πονηρά. *Animæ impuritas ſunt dogmata mala*, ſive pravæ opiniones de rebus bonis & malis.

*Ibid.* v. 8. ἱμειρόμενοι ὑμῶν) Vocem poëticam eſſe ait *Grotius*. Utitur tamen ea Polybius pag. 469. lin. 12. πάντων ὑπομένομεν ΙΜΕΙΡΟΝΤΕΣ τῆς εἰρήνης μεταχεῖν.) *Pacis deſiderio nihil non perferimus*. Sed poëtica interdum ab Hiſtoricis uſurpari notum eſt.

*Ibid.* εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι) Vocem εὐδοκεῖν *Grotius* ait exſtare quidem apud Polybium & alios, ſed in conſtructione cum infinitivo propriam eſſe LXX. interpretum; & hoc velle Hieronymum. Nimis quidem confidenter hoc; cum aliquoties apud Polybium infinitivo junctum legatur, ut p. 603. lin. penult. εὐδόκουν εἰσφέρειν. Pag. 1073. lin. 10. εὐδοκεῖ διαχωρισθῆναι. Pag. 109. lin. 8. a fine: εὐδοκῆσαι κοινωνὸν αὐτὸν προσλαβέσθαι. Quæ loca integra citavimus ad Matth. III. 17.

*Ibid.* v. 10. ὁσίως καὶ δικαίως) Polyb. pag. 1185. lin. 3. παραβῆναι καὶ τὰ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ΔΙΚΑΙΑ, καὶ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ΟΣΙΑ, *violare omnia humana divinaque jura.*

Cap. III. 6. καθάπερ καὶ ὑμεῖς ὑμᾶς) ſcil. videre deſideramus. Eadem ellipſis eſt infra v. 12. & IV. 5. 1. Cor. I. 14. Hebr. IV. 2. V. 4. & apud Arrian. exp. 7, 1, 1. *Cupido cepit Alexandrum navigandi per Euphratem ac Tigrim in Perſicum mare, fluminumque in mare exitus viſendi*, καθάπερ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τὴν ταύτῃ θάλασσαν, *quemadmodum*

*dum, & Indi oſtia, & quod ex ea parte eſt mare viderat.*

Cap. IV. 6. ὑπερβαίνειν) Proprie Polybius dicit ὑπερβῆναι τοὺς τῆς Ἀσίας ὅρους, pag. 2. lin. 24. *Quoties Aſiæ fines transgredi ſunt auſi, non ſolum de imperio, verum & de propria ſalute ſunt periclitati.* Atque hinc translationem ductam ait Chryſoſtomus: Καλῶς εἶπε, μὴ ὑπερβαίνειν, καὶ γὰρ ἑκάστῳ ὁ Θεὸς ἀπένειμε γυναῖκα, καὶ ὅρους ἔθηκε τῇ φύσει, τὴν μίξιν ἐκείνην τὴν πρὸς τὴν μίαν, ὥστε ἡ πρὸς τὴν ἑτέραν, παράβασίς ἐστι, καὶ λῃστεία, καὶ πλεονεξία. *Bene dixit, non transgredi. Etenim cuique Deus attribuit uxorem, & terminos poſuit naturæ, nempe concubitum cum una; quare concubitus cum altera, eſt transgreſſio, & latrocinium & habendi cupiditas.* Sic etiam Hieronymus hunc locum intellexit in Comment. Epiſt. ad Epheſ. Cap. 4. *Diligenter obſerva, quia ad caſtitatem nos provocans, & volens uxoribus tantum eſſe contentos dixerit: Ne quis ſupergrediatur, & circumſcribat in negotio fratrem ſuum, id eſt, ne ſuam conjugem derelinquens, alterius polluere quærat uxorem.* Eadem metaphora Epictetus dicit mœchum ἐπιβουλεύειν τῇ γυναικὶ τοῦ γείτονος, *inſidiari uxori vicini* lib. 2. cap. 4. De rerum pretiis ſtatuendis idem verbum exſtat pag. 144. lin. 19. σπανίως δὲ τοῦτ' ὑπερβαίνουσι. *Id eſt pretium raro excedunt*; raro iſti caupones majus a diverſoribus poſcunt pretium.

*Ibid.* ἐν τῷ πράγματι) Quam in Xeno-

 phon-

phonteis lectionibus attuli ſuſpicionem de voce πρᾶγμα in ſignificatione *uxoris*, eam non parum confirmat locus quidam Epicteti apud Arrianum lib. 1. cap. 11. init. *Quodam ad ipſum veniente qui magiſtratum gerebat, cum percontatus illum eſſet variis de rebus*, ἠρώτησεν εἰ καὶ τέκνα εἴη αὐτῷ καὶ γυνή; τοῦ δ' ὁμολογήσαντος, προσεπύθετο, πῶς τι οὖν χρῇ ΤΩ͂Ι ΠΡΑΓΜΑΤΙ; ἀθλίως, ἔφη. *quaſivit, num etiam liberi & uxor ei eſſent? Quo annuente, inſuper ſciſcitatus eſt: ut rebus iſtis uteris? Miſere, inquit.* Sic & lib. 3. cap. 3. pag. 280. lin. 4. a f. πραγμάτιον dicitur *puella*, das Dingelchen & pag. 352. lin. 10. a f. τὸ πρᾶγμα *matrimonium*. Nempe Græcis πρᾶγμα dicitur res quælibet, de qua ſermo ipſis eſt. Ita & Chryſoſtomus loquitur Comm. ad Eph. IV. pag. 970. A. ἐξῆν καὶ χρημάτων, ἐξῆν καὶ ἡδονῆς καὶ τρυφῆς μετέχειν μετὰ συμμετρίας. ἀλλ' ἐπειδὴ ἀμέτρως ἐχρήσαντο ΤΩ͂Ι ΠΡΑΓΜΑΤΙ, πάντα διέφθειραν. *Licebat & pecuniæ, licebat & voluptatis & deliciarum moderate eſſe participes. Sed quoniam iis immoderate uſi ſunt, omnia corruperunt.* Et paulo poſt: μελέτῃ ΤΩ͂Ι ΠΡΑΓΜΑΤΙ ἐχρήσαντο. *Ea re meditate uſi ſunt.* Loquitur vero de ἐργασίᾳ ἀκαθαρσίας, de qua Paulus Eph. IV. 19. Epictetus in Enchirid. cap. 36. Si philoſophus eſſe vis, *vigilandum eſt, laborandum, a tuis recedendum: a puero contemni*, ἐν παντὶ ἧττον ἔχειν (cujus contrarium eſt πλέον ἔχειν ſive πλεονεκτεῖν,) ἐν τιμῇ, ἐν ἀρχῇ, ἐν δίκῃ, ἘΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΩ͂Ι παντί. *In omnibus deteriori conditione eſſe, in honore, in magiſtratu, in judicio, in negotio*

quo-

*uolibet, oportebit.* Sic & pag. 279. lin. 7. a fine. & pag. 295. lin. 4. Eodem modo χρῆμα, ſynonymum fere τȣ͂ πράγματος, de homine dicitur apud Polyb. pag. 918. lin. penult. ἆρ᾽ ȣ̓κ ἀνάγκη μέγα τι γεγονέναι χρῆμα καὶ θαυμάσιον τὸν Ἀγαθοκλέα; *Quis neget magnum profecto virum & admirabilem fuiſſe Agathoclem?*

*Ibid.* προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα) ic apud Polybium λέγειν & διαμαρτύρεσθαι onjunguntur pag. 1238. lin. 10. ἐντειλάμενος λέγειν τῇ συγκλήτῳ, καὶ διαμαρτύρεσθαι, *qui andatu ſuo Patribus conſcriptis nuntiaret & teſtans dera diceret.* Sic infra II. 13.

Cap. V. 4. ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ.) Polyb. lib. 9. cap. 17. pag. 774. lin. 6. *rofectus Lacedæmone ſub occaſum Solis cum exercitu, um id ſpatium tam celeriter perficere non potuiſſet,* ἀλλὰ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΟΥΣΗΣ, εἰκῇ ἀλόγως βιαζόμενος, αἰσχρῶς ἐξέπεσε. *Sed um illuſceret, temere ac contra rationem per vim natus irrumpere, cum ignominia eſt repulſus.* Conf. h. XII. 35.

*Ibid.* v. 7. οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύȣσι.) pud Polybium Theopompus narrat, Philipm Amyntæ filium ebrietati deditum fuiſſe, ȣ̓ καὶ μεθ᾽ ἡμέραν πλεονάκις μεθύοντα καταφαγενέσθαι τοῖς φίλοις, *adeo ut diurno etiam tempoebrius ab amicis ſæpe ſit deprehenſus,* pag. 1376. l. 10.

# In II. ad THESSALONICENSES.

Cap. I. 3. *Ευχαριςεῖν ὀφείλομεν*) Ita Polybius dicit *ὀφείλω εὐλογεῖν caußa mihi eſt, cur laudare debeam*, pag. 914. lin. 3. *Locrenſes nullum non honoris & humanitatis genus nobis rependerunt. Διότι ΟΦΕΙΛΩ μᾶλλον εὐλογεῖν Λοκρὰς, ἢ τἀναντίον. Ut cauſſa mihi ſit, cur Locrenſes laudare potius debeam, quam contrarium facere.* Pag. 783. lin. 7. *ἀγαπᾶν ΟΦΕΙΛΕΤΕ Μακεδόνας, cur Macedonas diligatis cauſſam habetis.*

Cap. II. 2. *μήτε διὰ λόγε*) Referenda etiam huc ſunt verba ſequentia, *ὡς δι᾽ ἡμῶν*. Monet Apoſtolus non audiendum eſſe, ſi quis diem Domini jam tum inſtare dicat, verbisque ſuis auctoritatem prætexat Apoſtolicam, quaſi vel ipſe hoc ab Apoſtolis acceperit, vel certe ab iis, qui id ex Apoſtolis audiſſent. Chryſoſtomus per *λόγον* intellexit *πιθανολογίαν* ſive vim dicendi atque perſuadendi pſeudodoctorum; nonnulli vero interpretantur ſparſos hac de re aliorum hominum ſermones atque rumores. Quo quidem ſenſu ſæpisſime Græci *λόγον* dicunt, ut Arrian. exp. Alex. 1, 7, 3. 1, 11, 10. & 13. 1, 12, 2. 1, 16, 6. 6, 12, 1. & 6. & aliis locis innumeris. Sed cum Apoſtolus paulo poſt v. 15. eodem modo loquatur: *ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγε, εἴτε δι᾽ ἐπιςολῆς ἡμῶν*, ubi ſane non aliorum ſermo eſt, aliorum vero epiſtola: non video, quare

quare non & hic eorundem & ſermonem & epiſtolam intelligi oporteat. Ita etiam Arrianus λόγους & γράμματα conjungit, de exp. Alex. 1, 5, 5. λόγους τέ τινας καὶ γράμματα παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου τούτου ἐκόμισε. *Et mandata quædam & litteras ab hoc Alexandro attulit.* Nec non Polyb. pag. 409. lin. 5. Eodem ſenſu & Lucas dicit διὰ λόγου in Actis Apoſt. XV. 27. ad quem locum plura exempla dedimus. Sicut ergo epiſtolas, ita & ſermones fingebant quaſi auctoribus Apoſtolis.

*Ibid.* v. 4. ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ Θεός.] Polyb. pag. 541. lin. 3. Antiochus βασίλισσαν ἈΠΟΔΕΙΞΑΣ τὴν Λαοδίκην, *Laodicem ſalutari Reginam jubet.*

*Ibid.* v. 8. τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ.) Ad Tit. II. 13. dicit ἐπιφάνειαν τῆς δόξης, & Polybius τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἡμέρας pag. 340. lin. 2. καραδοκοῦντες ΤΗΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΝ τῆς ἡμέρας, *cupidis animis æſtolantes ortum lucis.* Non ſine cauſſa forſitan urgeri hic poteſt præpoſitio ἐπὶ in ſignificatione *ſupra*; ut ἐπιφάνεια ſit ejus, qui ex ſuperiore loco ſeſe profert atque conſpiciendum exhibet. De cœlo enim Dominus noſter deſcendet 1. Theſſ. IV. 16. & revelabitur 2. Theſſ. I. 7. *Suidas* certe annotat, ἐπιφαίνεσθαι, ὑψόθεν, ſicut ὑποφαίνεσθαι, χαμόθεν. *Valeſius* Annotat. in Euſeb. Hiſt. Eccl. lib. 2. cap. 6. pag. 28. ad voces: Διὸς ἐπιφανοῦς, quas vertit: *Jovis præſentis*, hæc

„& conſpicuus Deus. Præſentias ...
„vocant Latini, quas Græci ἐπιφανεία
„Dii aut ſeipſos hominibus videndo
„rant, aut præſentiam ſuam aliquo ill
„culo declaraverant, ut docuit *Caſaubo*
„12. Athenæi. Occurrit ea vox ap
„chum in vita Marcelli, & apud Athe
„15. Ubi de Admeta Sacerdote Jun
„væ θεασαμένην δὲ τὴν τ ἥρας ἐπιφα
„apud Proclum in Heſiodum pag. 155
„Deorum præſentiis libros olim ſcrip
„ticlides & Iſter teſte Plutarcho in lib
ſica. Hæc *Valeſius*. Hinc Polybius
τοὺς θεοὺς dicit pag. 1398. lin. 8. *Calli*
*xandrum in Deorum numerum referre n*
μαιος δὲ μείζω ποιεῖ Τιμολέοντα τῶν
ΣΤΑΤΩΝ ΘΕΩΝ. *Timæus vero Timole*
*omnes Deos attollit.*

*es ſe habuerunt illorum captivos, referendæ gratiæ ine pretio viciſſim illis donarunt.* Pag. 673. lin. 5. a ine: δίδοται δὲ τοῖς μὲν συμμάχοις ἔτ' ΕΝ ΔΩΡΕΑ. *Atque hoc ſociis quidem gratis donatur.* It. pag. 1177. lin. 22. & lin. 7. a f. & pag. 1278. lin. 5. a ine. Et pag. 1294. lin. 25. Στρατονίκειαν ἐλάβομεν ΕΝ μεγάλῃ ΧΑΡΙΤΙ παρ' Ἀντιόχου. *Stratoniceam pro magno beneficio ab Antiocho accepimus.*

---

# In I. EPIST. ad TIMOTHEUM.

Cap. I. 4. μύθοις καὶ γενεαλογίαις) Utrumque verbum de fabuloſis gentium familiarumque originibus adhibet Polybius lib. 9. cap. 2. pag 752. lin. antepen. Πολλῶν γὰρ καὶ πολλαχῶς ἐξηγηθημένων τά τε περὶ τὰς ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΥΘΟΥΣ, καὶ περὶ τὰς ἀποικίας, ἔτι δὲ καὶ συγγενείας καὶ κτίσεις. *Quum multi gentium familiarumque origines*, (quas μύθους, arbitror, ideo appellat, quia, ut Livius ait, poëticis magis decoræ fabulis, quam incorruptis rerum geſtarum monumentis traduntur.) *Colonias antiquas, populorum cognationes, nec non urbium conditus multifariam & ſingillatim enarraverint.* Diſſeruerat paulo ante de variis hiſtoriæ argumentis, quorum aliis alii lectores delectentur pag. 752. lin. 12. Τὸν μὲν γὰρ φιλήκοον ὁ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟΣ τρόπος ἐφίσταται· τὸν δὲ πολυπράγμονα καὶ περιτ-

*inter ipſos cognatione, ſicut cernere eſt apu virum politicum res geſtas ſcire juvat na vitatum, & eorum qui populis dominan*
quibus autem hic fabulis & genealog loquatur, Commentatores conſule multum inter ſe disſidentes, in quib *ſius*, ab Eraſmo citatus, ait: *Ne oblecta bulis, qvas narrare conſueti ſunt Judæi de ſuarum originum, de Abraham & Iſaac, & triarchis.* Chryſoſtomus: οἶμαι δὲ κ αὐτὸν ἐνταῦθα αἰνίττεσθαι, ὅταν λέγῃ γενεαλογίαις. ὡς τοὺς θεοὺς αὐτῶν κατα *Arbitror autem illum hoc in loco etiam gen care voluiſſe, cum dicit: Fabulis & genealogi pe cum illi deorum ſuorum ſeriem enumer* quibus genealogiis deorum forſan etia verba accipienda ſunt.

k ſpeciatim apud Polybium de ædifican-
ne atque ſtudio dicitur lib. 4. cap. 65.
), pag. 458. lin. 4. a f. *Philippus & arcem*
*rum per ſe valide munivit; & portui ac na-*
*nuro circumdato, arci illa conjungere cogita-*
ὠμϑρ͂ος εἰς τὴν ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝ ταῖς ἐκ τῆς
παρασκευαῖς, *uſus ad eam rem perficien-*
*apparatibus, quos Paanio avexerat.* Do-
im hujus urbis demoliens, materiam &
cum cura impoſitas ratibus ad Oeniadas
iem devexerat, uti narrat Polybius ejus-
ginæ initio. (Quem locum, meo quidem
, recte interpretatus eſt Caſaubonus, ne-
ſſæ quidquam erat, cur ab eo diſcederet
*merius a Grentemesnil* in Exercitat. ad Po-
. Neque aliter judicabit, quisquis nar-
m, hujus rei totam perlegerit. Quæ
int illæ ἐκ τῆς Παιανίας παρασκευαὶ, id eſt,
ex diruto Pæanio, quibus ad exſtruen-
iiadarum muros uſus eſt Philippus, ſi is
m omnino nullam Pæanio ad Oeniadas
ndam curavit, quod *Gentemesnilius* con-
! Sed hæc obiter, & propterea tantum,
or ſit harum annotationum fides, ſi ex
re parum intellecto viderentur conge-
t pag. 537. lin. 22. Τοῦ δὲ ἀσμένως δε-
τὴν ἐλπίδα, ταχεῖαν ἐλάμβανε τὸ πρᾶγμα
ΟΝΟΜΙΑΝ. *Oblatam ſpem latus Rex acci-*
*eodotus brevi tempore ad exitum rem perducit.*
um οἰκονομεῖν pro *facere, efficere, proficere*
19. lin. 14. οὐκ ΩΚΟΝΟΜΗΚΟΤΕΣ πλεῖον
οὐδὲν

ξασθαι τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ, καὶ γενέσθ
καὶ περὶ μηδενὸς ἀμφισβητεῖν καὶ ἀ
ἀλλ᾽ ἀναπαύεσθαι· ἅπερ γὰρ ἡ πίστις ᾠκ
δόμησε, ταῦτα αὕτη καταστρέφει, ζη
χοῦσα, καὶ τὴν πίστιν ἐκβάλλουσα. Q
*contraria eſt œconomiæ Dei. Quid enim*
*citur? ut recipiamus beneficia Dei, & mei*
*& de nulla re dubitemus & ambigamus,*
*ſcamus. Quæ enim fides efficit & ædific*
*evertit, quæſtiones præbens & fidem ejicie*
pe ad œconomiam Dei pertinet,
Deus hominum generi præſtitit per
quæ cuncta cum uſui noſtro ſint deſt
ſine conſilio forſitan Latini adhibue
bulum ædificationis, quod id planiſ
bitrarentur.

*Ibid.* v. 5. Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγ
Diverat v. 3. ἵνα παραγγείλῃς, jam

iunt id eſſe, ad quod cætera omnia referan-
Quod Zeno quidem in eo poſuit, ut Deo
nperemus. Citatur enim ab Epicteto ejus
lictum lib. 1. cap. 20. pag. 85. lin. 19. ΤΕΛΟΣ
ὁ ἕπεσθαι θεοῖς, *finis eſt Diis obſequi*, h. e. ſi
intelligo, ſummum præceptorum ſum-
ıe omnium ſive finis hic eſt, ad quem omnia
vivendi recteque agendi conſilia referri
tet. Ita & hoc loco forſitan nihil impediat
e, verborum iſtorum τὸ τέλος τῆς ἐπαγγε-
hanc eſſe ſententiam: Timotheum eo, tan-
ı ad finem & ſcopum, ſpectare debere in
ipiendo, ut charitatem ſectari doceat, ad
illi μῦθοι & γενεαλογίαι nihil faciant;
propterea quoque videri queant ἀπέραντοι
dictæ, ſi vocabuli ſignificatio admittat,
a fine illo aberrent. Uti enim τέλος αἰτία
ita & πέρας ἀγαθῶν pro fine, ſive ſummo
rum dicitur. Certe Chryſoſtomus jam ta-
id ſuſpicatus eſt, ἀπέραντον inter alia inter-
ns *inutile*. Τί ἐστιν, ἀπεράντοις; ἤτοι πέρας
ἐχούσαις, ἢ οὐδὲν χρήσιμον, ἢ δυσκατάληπτον
*Quid eſt, ἀπεράντοις? vel finem nullum*
*ntibus, vel nullam utilitatem, vel nobis percepti*
*libus*. Eſt autem hic tranſlatio petita a via,
æpe vita noſtra, omneſque ejus actiones
parantur; quam qui recte conficere cupit,
ibus greſſibus ad extremum atque finem
terminum viæ contendere debet. Quam
phoram Apoſtolus continuat ἐξετράπησαν
*deflexerunt* v. 6. Sic Arrian. de exp. Alex. 3,
21,

*abermntes* v, 6.

*Ibid.* v. 7. *μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέ- περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.*) Elegantisſi eſt, & tanquam proverbiale loquen quo notantur homines, qui neque e quuntur ſatis intelligunt, neque qui bus loquantur, conſiderant; præcipu alios docere volunt, quæ ipſi non n hoc loco qui legis doctores volebant tamen neque finem & ſcopum perſpici que veram ſententiam habebant cogn que præcipua capita tenebant, ſed præceptis neglectis ad *ματαιολογίαν*, ritus & ceremonias declinabant. Sic tio *εἰδὼς τί λέγει* dicitur homo pruden de qua ſermo eſt, probe conſiderans intelligens, apud Polyb. Leg. 41 ...

*inde retulit, ut qui ſolus judicio uteretur.*
ır Ariſtænus dicatur εἰδὼς τί λέγει, ſatis ex
;noſcitur, quod cæteri, quibus is oppo-
dicantur ἐσχεδιακότες *temere atque inconſi-*
*:giſſe.* Similiter Epictetus homines non
tes, & inconſiderate atque inconſtanter
ıtes neſcire ait quid dicant, diſſert. lib. 2.
. 233. l. 24. ἐν οὖν τοιούτοις ἀνθρώποις ἀναστρε-
ν, οὕτω τεταραγμένοις, οὕτως ΟΥΚ ΕΙΔΟΣΙΝ,
·ι λέγουσιν, οὔθ' ὅ τι ἔχουσι κακὸν ἢ οὐκ ἔχουσιν.
*'m inter tales verſer homines, adeo perturbatos,*
*ɔn ſcientes neque quid dicant, neque quid pro*
*abeant aut non habeant.* Idemque de Aca-
is, illa ſua ἐποχῇ officium omne perver-
ıs, neque tamen conſiderantibus, quan-
.oxæ afferant vitæ hominum, ita ait pag.
n. 18. ΤΙ δ' ΕΡΟΥΣΙ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΙΝΩΝ, ἢ
'ίνας, καὶ τί ἔσται αὐτοῖς ἐκ τῶν λόγων τούτων,
.ταβραχὺς πεφροντίκασι. *Quid vero dicant,*
*'uibus, aut ad quos, & quid conſecuturi ſint*
*ibus iſtis, ne minimum quidem curant.* Uti
ıominem imprudentem atque imperitum
ı ajunt neſcire aut non intelligere quid lo-
r: ita ad eundem fere modum οὐδὲν λέγειν
*'icere* uſurpant de iis, qui falſa aut quæ ni-
rem pertinent, loquuntur. Qua de re
, Comment. in Theophraſti Charact. c. 8.
rianus in Indicis 3, 6. Κτησίης δὲ ὁ Κνίδιος
ῶν γῆν ἴσην τῇ ἄλλῃ Ἀσίῃ λέγει, οὐδὲν λέγων.
*Cnidius Indiam reliquæ Aſiæ æqualem eſſe ma-*
*ine affirmat: ſed errat.* Et in diſſert.
Epict.

*Ibid.* v. 10. *καὶ εἴ τι ἕτερον*)
983. lin. 7. *Quos domos, agros, urbe*
*cunque aliud tenerent, quod Regis fueri*
ΕΤΕΡΟΝ ἐστι τοῦ βασιλέως.

*Ibid.* v. 13. *ἀγνοῶν*) Polyb. pag
Πάλιν τὸν Ἀννίβαν ἀναστάντα φάναι φασ
καὶ συγγνώμην ἔχειν, εἴ τι παρὰ τ
πράττει. *Iterum ſurrexiſſe Hannibal*
*rantia lapſum ſe dixiſſe, dignumque eſſe*
*tribuerent, ſi quid præter mores faciat.*

*Ibid,* v. 15. Πιστὸς ὁ λόγος] (
*hic* eſt *ſermo*, neque quicquam ei
Polyb. pag. 968. lin. 12. a f. *μή ποτε οὐ*
*ταῦτα τοῖς ἐμοῖς* ΛΟΓΟΙΣ, *καίπερ ὄσ*

ΓΟΣ αὐτῷ Ο ΛΟΓΟΣ ἐφαίνετο; *quoniam illi m certum hoc nuncium videbatur.* Plura mpla dabit olim, ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, noſter rrianum index. Sic infra III. 1. IV. 9. ubi yſoſtomus: πιςὸς ὁ λόγος, τȣτέςιν, ἀληθής. 2.Tim. II. 11. III. 7.

*Ibid.* πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος) Ἀποδοχὴ παραδοχὴ & πίςις ſæpe tanquam ſynony- fere uſurpantur a Polybio; ex quo ſi non ia, pleraque tamen afferre placet loca, in us elegantiſſimum verbum reperitur. Pag.7. 1.&25. τῆς γὰρ ἀρχῆς ἀγνοȣμένης ἢ καὶ νὴ Δί᾽ ισβητȣμένης, ὐδὲ τῶν ἑξῆς ὐδὲν οἷόν τε ΠΑΡΑ- ΗΣ ΑΞΙΩΘΗΝΑΙ καὶ ΠΙΣΤΕΩΣ. ὅταν δ᾽ ἡ περὶ ης ὁμολογȣμένη παρασκευασθῇ δόξα, τότ᾽ ἤδη πᾶς ὁ συνεχὴς ΛΟΓΟΣ, ΑΠΟΔΟΧΗΣ τυγχάνει ὶ τοῖς ἀκȣȣσιν. *Quando enim principium aut atur, aut parum eſt certum: ne eorum quidem deinceps ſequuntur, quicquam aſſenſum aut fi- poteſt mereri. Ubi vero certa & indubitata bu- otitia fuerit hominibus tradita: tunc & omnis deinceps ſubjicitur narratio, cum aſſenſu ab au- ibus admittitur.* Pag. 62. lin. 8. a f. διὰ τὴν ἐκείνοις ΑΠΟΔΟΧΗΝ αὐτȣ͂ καὶ ΠΙΣΤΙΝ. *acceptum virum & cui facile fidem haberent.* Pag. 196. l. 14. ἐνίοις ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΑΞΙΟΥΤΑΙ Φύλαρχος. *nulli Phylarcho potiorem fidem habent.* Pag. . lin. penult. μεγάλης ΑΠΟΔΟΧΗΣ ἔτυχε καὶ ΓΕΩΣ παρ᾽ αὐτῷ. χρόνȣ δὲ προϊόντος εἰς τȣτ ΠΑΡΑΔΟΧΗΣ, ὥςε συνοικεῖν καὶ συγχμερίζειν ιαρχίῳ τὰ κατὰ τὴν βασίλειαν. *Maximam*

*ritas, & laudationibus Philippi major fides*
Pag. 538. lin 11. a f. διὰ τὸ θεωρεῖν τὸν
λέγειν καὶ πράττειν δυνάμενον, καὶ μεγα
ΔΟΧΗΣ ΑΞΙΟΥΜΕΝΟΝ παρὰ ταῖς δυνάμεσι
*enim virum eſſe intelligebat, dicendi ſimul*
*peritum, & apud legiones præcipua auctorita*
p. 730. l. 18 a f. & p. 484. l. 18. & p. 827
*ille ſuæ continentiæ & moderationis edito*
μεγάλην ΑΠΟΔΟΧΗΝ ἐνειργάζετο τοῖς ὑ
μένοις, *magna ſtudia aſſequebatur eorum*
*perabat.* Ex quibus locis apparet, licet
ſæpe idem fere quod πίστις declaret, i
tamen præterea etiam ſignificare ſtudiu
dam & cupiditatem illius rei, ortam e
de illius veritate atque præſtantia. Ut
Paulus dicat, certisſimam eſſe hanc do
& dignam quam omni ſtudio ſummaq

ς ἐψηφίσατο περὶ τῆς ἀπαντήσεως, καὶ τῆς ὅλης ΙΟΔΟΧΗΣ τοῦ βασιλέως, *de procedendo obviam gi, & tota ratione ejus excipiendi magnifice decer-t.* Et pag. 1342. lin. 4. *Adfuit ibidem per id mpus & Demetrius:* τυχὼν δὲ μετρίας ΑΠΟΔΟΧΗΣ παῖς, αὖθις ἀνεχώρησεν εἰς τὴν οἰκείαν, *qui mo-co paratu ut puer, exceptus, in patriam denuo ſe ntulit.*

*Ibid.* v. 16. τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν) *ſum-am clementiam.* Magna eſt emphaſis articuli, ræfixi nomini πᾶς, quod vel ex hoc loco ap-aret; cui ſimilia quædam apponemus, ut res ſit luribus exemplis evidentior. Polyb. pag. 1391. n. penult. τὸ γὰρ τοῖς ἀνθρώποις ὀργιζόμενον εἰς τὸ εῖον ἀσεβεῖν, ΤΗΣ ΠΑΣΗΣ ἀλογιστίας ἐστὶ σημεῖον. *x concepto adverſus homines furore ad violandos iam Deos ferri, ſummæ dementiæ eſt.* Pag. 1482. n. 15. a f. *Cum nulla neceſſitate impulſus ad ſcri-ndum acceſſeris, veniam poſtea petere, ſiforte bar-re ſis locutus,* ΤΗΣ ΑΠΑΣΗΣ ἀτοπίας εἶναι ση-μεῖον, *extremæ imprudentiæ eſt.*

Cap. II. 1. ποιεῖσθαι ἐντεύξεις) Ἐντεύξεις leriq; recentiorum interpretantur preces quæ ro aliis hominibus fiant. Quod ſi verum eſt erba ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων non pertinebunt ad ήσεις neque ad προσευχάς, ſed & illa duo ge-era precum ad nos ſolos referentur; cum ta-ien nulla appareat cauſſa, quare εὐχαριστίαι qui-em & ἐντεύξεις fieri debeant pro aliis homini-us, non vero δεήσεις & προσευχαί. An vero,

nam ſignificationem ignorare, q
omnia pro ſynonymis habent, vel ce
aliter ἔντευξιν exponunt, ne ipſi quid
conſentientes. Ita enim Theophyl
*ſecratio autem & oratio, & poſtulatio, ceu*
*ficantia ab Apoſtolo ſunt aſſumpta ob per*
*quippe qui tot vocum congerie inevitabili*
*cuſationem facere efflagitet quod poſtulat,*
*hortatur.* *Nonnulli inter hæc diſcrimen*
*runt, aſſeverantes* δέησιν, *id eſt obſecr*
*deprecationem, eſſe ſupplicationem quæ*
*liberatione e triſtibus adeoque duris:* πϱ
*ro, id eſt orationem, petitionem eſſe bono*
ξιν *autem, id eſt, poſtulationem, ſive i*
*nem, accuſationem impie agentium, & in*
*ventium, qui ſint incorrigibiles.* Sic &
quem citat Stephanus in Theſauro,
ἀπάντησις κατὰ τῶν πλημμελησάντω

χάνῃ τῷ Θεῷ, προσκαλέμενος αὐτὸν εἰς ἐκδίκη-
Ἐντυχία dicitur, cum quis adverſus injuria af-
ntes interpellat apud Deum, eumque ad vindi-
n invitat, Sed hoc quidem ſenſu non eſſet
υξις ὑπὲρ, ſed κατ᾽ ἀνθρώπων, ut Elias dici-
ἐντυγχάνειν κατὰ τ̃ Ἰσραὴλ, Rom. XI. 2.
are iſta quidem ſententia hic locum non ha-
Aliter *Origenes* περὶ Εὐχῆς §. 44. cujus alle-
Millius in N. T. hæc verba: Δεήσεις, τὰς ἐλ-
·οντός τινι μεθ᾽ ἱκεσίας περὶ τ̃ ἐκείνε τυχεῖν ἀνα-
πομένας εὐχάς. Προσευχὰς, τὰς μετὰ δο-
ογίας, περὶ μειζόνων μεγαλοφυέστερον ἀναπεμ-
;ένας ὑπὸ τ̃ προσευχομένε. ΕΝΤΕΥΞΕΙΣ, τὰς
τ̃ παῤῥησίαν τινὰ πλείονα ἔχοντος, περὶ τινων
υσεις πρὸς Θεόν. Εὐχαριστίας, τὰς ἐπὶ τῷ τε-
ἔναι ἀγαθῶν ἀπὸ Θεε̃ μετὰ εὐχῶν ἀνθομολο-
ις. *Rogationes, ejus cui aliqvid deeſt, ſupplici-
ro eo adipiſcendo miſſas preces. Apprecationes,
's cum celebratione, pro majoribus bonis magna-
:er ab apprecante miſſas. Compellationes, pe-
ies ad Deum pro rebus aliquibus, ab eo factas,
najorem quandam habet fiduciam. Gratiarum
nes, laudationes cum precibus propter accepta a
bona.* Origenes ergo omne diſcrimen ἐν-
ἐως ponit in ſola παῤῥησίᾳ precantis. Quod
communis illa opinio jam a Lutheri, ut vi-
r, temporibus inveterarit, factum inde ar-
ır, quia ἐντυγχάνειν in N. T. ſignificat roga-
ro aliquo, quanquam cum præpoſitione
, Rom. VIII. 27. 34. & Hebr. VII. 25. nam ab-
:e quidem & per ſe ſignificat *convenire ali-*

 *quem*

*quem cumque compellare, cum eo colloqui*, ut Act. XXV. 24. & Arrian. de exp. Alex. 3, 16, 9. Ἔνθα δὴ καὶ τοῖς Χαλδαίοις ἐνέτυχεν, καὶ ὅσα ἐδόκει Χαλδαίοις ἀμφὶ τὰ ἱερὰ τὰ ἐν Βαβυλῶνι, ἔπραξε. *Chaldæos quoque in hac urbe conſuluit, & quæcunque circa ſacra, quæ Babylone fiebant, monuerant, pergit.* Quin imo latius etiam patet, & *occurrere* ſive *obviam venire alicui, incidere in aliquem* ſive hominem ſive locum, ſive rem quamlibet aliam, notat apud eundem præf. 5. & 1, 26, 4. 2, 3, 5. 2, 13, 11. 2, 10, 8. 2, 11, 6. unde & ἐντυγχάνων incidens in aliquem librum pro lectore dicitur. Polyb. pag. 4. lin. antep. & pag. 5. lin. 11. & pag. 51. lin. 5. & pag. 1398. lin. 24. Arrian. præf. Comm. Epict. Quas omnes fere ſignificationes habet etiam nomen ἔντευξις, cujus exempla eo, quo ex Polybio annotavi ordine, adſcribam. Lib. 5. cap. 35. pag. 531. lin. 6. Διόπερ τὸ μὲν πρῶτον ΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΕΠΟΙΕΙΤΟ, παρακαλῶν μετὰ χορηγίας τ καθηκούσης καὶ δυνάμεως αὐτὸν ἐκπέμψαι· μετὰ δὲ ταῦτα παραγκωνούμενος, ἠξίου μετὰ ΔΕΗΣΕΩΣ, μόνον αὐτὸν ἀπολῦσαι μετὰ τῶν ἰδίων οἰκετῶν· τοὺς γὰρ καιροὺς ἱκανῶς ὑποδεικνύειν ἀφορμὰς αὐτῷ πρὸς τὸ καθικέσθαι τῆς πατρῴας ἀρχῆς. *Regem igitur adire primo, hortarique, ut rebus neceſſariis ac milite inſtructum ſe dimittat: deinde quum negligenter audiretur, precibus etiam & etiam contendere, quo abeundi ſibi cum ſua dumtaxat familia veniam daret: ipſa namque tempora ſatis luculentas ſibi regni patrii recipiendi occaſiones ſuppeditare.* Pag. 564. lin. 16. a fine:

*Leon-*

*ius qui fraudem ſuorum ducum ignorabat, con-*
*tione illorum perterritus, miſit ad Antiochum,*
*ro ſecuritate omnium qui in urbe erant, paciſce-*
*r.* ὁ δὲ βασιλεὺς δεξάμενος τὴν ΕΝΤΕΥΞΙΝ,
ώρησε δώσειν τοῖς ἐλευθέροις τὴν ἀσφάλειαν.
*cceptis conditionibus qua offerebantur, liberis*
*ſe nociturum pollicetur.* Pag. 571. lin 18. a f.
*næum quidem certe periculum ſummæ rerum fa-*
*quaquam auſurum, idem cum Antiocho & lega-*
*tiebant,* διὰ τὸ τὰς ΕΝΤΕΥΞΕΙΣ αὐτοῖς τὸν
βιον φιλανθρώπως ΠΟΙΕΙΣΘΑΙ, *ea maxime*
*tura ducti, quod de negotiis perquam humane*
*ſis tractaverat Soſibius.* Pag. 582. lin. 11. a f.
ΗΣΑΜΕΝΟΣ ἰδίᾳ τὴν ΕΝΤΕΥΞΙΝ πρὸς Γαρ-
. *Is re arcano cum Garſyere communicata.*
133. lin. 21. *Ignorantia labi ipſum dixit,*
*ue ab utilis ſibi conſilii via aberrare,* οὐ μόνον
τὴν πρὸς αὐτὸν ΕΝΤΕΥΞΙΝ, ἀλλὰ κατὰ τὴν
τὸ συνέδριον, *non in hoc ſolummodo privato ſe-*
*olloquio: ſed etiam cum in concilio verba fecit.*
416. lin. 15. a f. *Ab his deinde ad convivia &*
*tationes tranſibat, ac maximam vitæ partem*
*rebus atque in hujusmodi contubernio exigebat.*
ποτε χρόνον τῆς ἡμέρας ἀπεμέριζε πρὸς ΕΝ-
ΕΙΣ, *quodſi interdum aliquod diei tempus au-*
*negotiis vacabat, &c.* Et ſicut ἐντυγχάνων
tor, ita & ἔντευξις *lectio.* Polyb. lib. 1. c. 1.
*rum novitas vel per ſe facile quemvis alliciet*
*itque, ſive juvenem ſive ſenem,* πρὸς τὴν
ΞΙΝ τῆς πραγματείας, *ad hiſtoriæ hujusce*
*m.* Pag. 572. lin. 12. πολλοὺς ἐφέλκονται

 πρὸς

πρὸς ΕΝΤΕΥΞΕΙΝ τῶν ὑπομνημάτων, omnibus aditum *ad lectionem ſuorum operum.* Non ergo ἔντευξις per ſe ſignificat interpellationem pro aliis, ſed generatim congreſſum, colloquium, compellationem, preces denique quosvis, ut etiam ex 1. Tim. I. 5. apparet, & Iſocr. ad Demon. ΤΑΣ ΕΝΤΕΥΞΕΙΣ μὴ πυκνὰς ΠΟΙΟΥ τοῖς αὐτοῖς, *noli crebrius cum iisdem colloquere & congredere.* Et Plutarcho in Solone ἡ πρὸς Κροῖσον ἔντευξις, *congreſſus & colloquium cum Crœſo.* Idem in τῷ περὶ δυσωπίας libello dicit, πρὸς ἡγεμόνας ἐντεύξεις, *compellationes, quibus nimirum compellantur & conveniuntur aliqua de re.* Quæ loca Stephanus collegit in Theſauro. Quibus *Bricæus* addit ex eodem Plutarcho in vita Numæ, τὰς πρὸς τὸ θεῖον ἐντεύξεις. Unde ἐντευτικὸς dicitur, *ad quem facilis patet aditus, qui adeuntibus facilem ſe præbet.* Neque tamen nego, ἐντεύξεις ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων eſſe preces pro omnibus hominibus; ſed hoc tantum dico, non minus etiam δεήσεις & προσευχὰς ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων eſſe intelligendas, cum utraque vox ſæpiſſime hac ſignificatione & conſtructione reperiatur; & δέησις quidem Rom. X. 1. δέησις ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ. 2. Cor. I. 11. IX. 14. Phil. I. 4. Jac. V. 16. item δέομαι Act. VIII. 24. δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ, & Luc. XXII. 32. Προσευχὴ vero Act. XII. 5. προσευχὴ ὑπὲρ αὐτοῦ. Rom. XV. 30. Col. IV. 12. Philem. 22. Jac. V. 17. 18. nec non προσεύχομαι Luc. VI. 28. Act. VIII. 15. IX. 40. Phil. I. 9. Col. IV. 3. 1. Theſſ. V. 25. Hebr. XIII. 18. Jac. V. 14. Ex hiſce tot locis ni-

hi

hi non eſt dubium, quin tria hæc vocabula, δέησις, προσευχὴ & ἔντευξις promiſcui ſint uſus, & hoc quidem loco emphaſeos cauſſa cumulentur ad preces pro aliorum ſalute tanto magis commendandas. Interim non improbo receptam a plerisque Theologis precum diviſionem, licet eam his verbis contineri non exiſtimem.

*Ibid.* v. 2. πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων.) Polyb. pag. 538. med. τυχὼν δὲ ταύτης τῆς ἐξουσίας, ΠΑΣΙ μὲν ἐφθόνει ΤΟΙΣ ΕΝ ΥΠΕΡΟΧΑΙΣ ΟΥΣΙ τῶν περὶ τὴν αὐλήν. *Tantam autem hanc adeptus dignitatem, omnibus qui auctoritate & gratia apud Regem valebant, invidere cepit.* Item Epict. Enchirid. c. 51. Pro ipſis Regibus exſtat pag. 1282. lin. 12. a ſ.

*Ibid.* v. 4. εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας) Arrian. Epict. pag. 228. lin. 9. λαβών τις παρὰ τῆς φύσεως μέτρα καὶ κανόνας ΕΙΣ ΕΠΙΓΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ. *Accipiens quis a natura regulas & menſuram cognoſcendæ veritatis.* Conſ. 2. Tim. III. 7.

*Ibid.* v. 6. καιροῖς ἰδίοις) *temporibus congruentibus* ſive *convenientibus*, ut interpretatur Chryſoſtomus: τὸ δὲ, καιροῖς ἰδίοις, τουτέστι, τοῖς προσήκουσιν. Ita etiam Polybius loquitur pag. 44. lin. 18. *Nequaquam exſpectarunt, donec caſtris in planum delatis aciem inſtruerent:* χρώμενοι δὲ τοῖς

πρὸς ΕΝΤΕΥΞΙΝ τῶν ὑπομνημάτων, [illegible] *ad lectionem ſuorum operum.* Non ergo ἔντευξις per ſe ſignificat interpellationem pro aliis, ſed generatim congreſſum, colloquium, compellationem, preces denique quosvis, ut etiam ex 1. Tim. I. 5. apparet, & Iſocr. ad Demon. ΤΑΣ ΕΝΤΕΥΞΕΙΣ μὴ πυκνὰς ΠΟΙΟΥ τοῖς αὐτοῖς. *Ne crebrius cum iisdem colloquere & congredere.* Et Plutarcho in Solone ἡ πρὸς Κροῖσον ἔντευξις, *congreſſus & colloquium cum Croeſo.* Idem in ſuo περὶ δυσωπίας libello dicit, πρὸς ἡγεμόνας ἐντεύξεις, *compellationes, quibus nimirum compellantur & conveniuntur aliqua de re.* Quæ loca Stephanus collegit in Theſauro. Quibus *Bricæus* addit ex eodem Plutarcho in vita Numæ, τὰς πρὸς τὸ θεῖον ἐντεύξεις. Unde ἐντευκτικὸς dicitur, *ad quem facilis patet aditus, qui adeuntibus facilem ſe præbet.* Neque tamen nego, ἐντεύξεις ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων eſſe preces pro omnibus hominibus; ſed hoc tantum dico, non minus etiam δεήσεις & προσευχὰς ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων eſſe intelligendas, cum utraque vox ſæpiſſime hac ſignificatione & conſtructione reperiatur; & δέησις quidem Rom. X. 1. δέησις ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ. 2. Cor. I. 11. IX. 14. Phil. I. 4. Jac. V. 16. item δέομαι Act. VIII. 24. δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ, & Luc. XXII. 32. Προσευχὴ vero Act. XII. 5. προσευχὴ ὑπὲρ αὐτοῦ. Rom. XV. 30. Col. IV. 12. Philem. 22. Jac. V. 17. 18. nec non προσεύχομαι Luc. VI. 28. Act. VIII. 15. IX. 40. Phil. I. 9. Col. IV. 3. 1. Theſſ. V. 25. Hebr. XIII. 18. Jac. V. 14. Ex hiſce tot locis mi-

hi non eſt dubium, quin tria hæc vocabula, δέησις, προσευχὴ & ἔντευξις promiſcui ſint uſus, & hoc quidem loco emphaſeos cauſſa cumulentur ad preces pro aliorum ſalute tanto magis commendandas. Interim non improbo receptam a plerisque Theologis precum diviſionem, licet eam his verbis contineri non exiſtimem.

*Ibid.* v. 2. πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων.) Polyb. pag. 538. med. τυχὼν δὲ ταύτης τῆς ἐξουσίας, ΠΑΣΙ μὲν ἐφθόνει ΤΟΙΣ ΕΝ ΥΠΕΡΟΧΑΙΣ ΟΥΣΙ τῶν περὶ τὴν αὐλήν. *Tantam autem hanc adeptus dignitatem, omnibus qui auctoritate & gratia apud Regem valebant, invidere cepit.* Item Epict. Enchirid. c. 51. Pro ipſis Regibus exſtat pag. 1282. lin. 12. a f.

*Ibid.* v. 4. εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας) Arrian. Epict. pag. 228. lin. 9. λαβών τις παρὰ τῆς φύσεως μέτρα καὶ κανόνας ΕΙΣ ΕΠΙΓΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ. *Accipiens quis a natura regulas & menſuram cognoſcendæ veritatis.* Conf. 2. Tim. III. 7.

*Ibid.* v. 6. καιροῖς ἰδίοις) *temporibus congruentibus* ſive *convenientibus*, ut interpretatur Chryſoſtomus: τὸ δὲ, καιροῖς ἰδίοις, τουτέστι, τοῖς προσήκουσιν. Ita etiam Polybius loquitur pag. 44. lin. 18. *Nequaquam exſpectarunt, donec caſtris in planum delatis aciem inſtruerent*: χρώμενοι δὲ τοῖς

ΙΔΙΟΙΣ ΚΑΙΡΟΙΣ, *quin potius tempore uſi ſuo, luce prima utrinque ad collem ſuccedunt.* Sic infra VI. 15. & idem Polyb. pag. 775. lin. 19. παραλιπεῖν τοὺς ΙΔΙΟΥΣ ΚΑΙΡΟΥΣ, *occaſionem prætermittere.* Conf. Gal. VI. 9.

*Ibid.* v. 9. κοσμεῖν ἑαυτὰς] Polyb. pag. 765. lin. 16. a f. *ita ut patriæ ſuæ gloriam amplificarent;* μὴ γραφαῖς καὶ τύποις, ἀλλὰ σεμνότητι καὶ μεγαλοψυχίᾳ ΚΟΣΜΟΥΝΤΑΣ αὐτήν. *non tabulis & typis, ſed gravitate morum publicorum, & animi magnitudine ipſam decorantes.* Quas autem Paulus virtutes in mulieribus requirit, easdem & Epictetus & quidem iisdem verbis Enchir. cap. 62. *Mulieres in ornatu ſpem collocant omnem. Quare operæ pretium eſt, dare operam, ut ſentiant, ſibi non ob aliud honorem haberi,* ἢ τῷ ΚΟΣΜΙΑΙ φαίνεσθαι, καὶ ΑΙΔΗΜΟΝΕΣ, ἐν ΣΩΦΡΟΣΥΝῌ, *niſi quod & modeſtas ſe præbeant, & verecundas cum temperantia.* Ubi Wolfius contendit debere legi σὺν σωφροσύνῃ.

Cap. III. 5. Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε] Similis ſententia apud Polybium pag. 1389. lin. 16. a fine: *Erat autem Philopœmen & in ipſo victu accuratus, & in omni apparatu tenuis. cum hanc ſententiam a ſupra dictis viris accepiſſet,* ὡς οὐχ οἷόν τε τῶν κοινῶν προστατεῖν καλῶς, τὸν ὀλιγωροῦντα τῶν κατὰ τὸν ἴδιον βίον· *fieri non poſſe ut is reipublicæ recte præeſſet, qui in privata vita eſſet negligens.*

Ibid.

*Ibid.* v. 14. ἐλπίζων) *ſperans*, i. e. etſi ſpero.
n enim ſpes hæc citati adventus fuit cauſa in-
ıctionis factæ, ſed cautio prudens, ne forte ſi
: ſpes fallat, deſit Timotheo monitum neceſ-
um, juxta v. ſeq. *Schomerus.* Quem,
m participiorum etiam *Poſſelius* annotavit in
taxi partic. reg. 6. Nonnunquam partici-
commutanda ſunt verbis, cum *etſi* vel *etiamſi*,
ἀνὴρ εὐεργέτης καὶ ἀγαθὸς ἐν ἀχαρίστοις ὑπάρ-
ν, ὅμως οὐ διαστρέφεται, *vir bonus & beneficus*
*ımſi verſatur inter ingratos, tamen non mutatur.*
apud Arrian. de exp. Alex. 4, 19, 10. *Darii*
*ris (quæ formoſiſſima omnium Aſiæ mulierum habita*
*) aut deſiderio tactus non fuit, aut cupiditati ſuæ*
*eravit*, νέος γε ὤν, καὶ τὰ μάλιστα ἐν ἀκμῇ τῆς
υχίας, *quanquam in ipſo ætatis flore, ſummaque*
*citatis culmine conſtitutus.* Polyb. pag. 1110.
. 3. Δοκούσης τῆς εὐχαριστίας ὑπερβολικῆς γενέ-
ι, θαῤῥῶν ἄν τις εἴπεν· διότι πολὺ καταδεεστέραν
ι συνέβαινε τοῦ τῆς πράξεως μεγέθους. *Etſi vi-*
*ur ejuſmodi gratiarum actio modum exceſſiſſe: au-*
*ter tamen dicere queat aliquis; longe inferiorem*
*n fuiſſe meriti illius magnitudine.*

*Ibid.* v. 16. ὁμολογουμένως) Polyb. p. 426. l. 6.
23. χρησιμώτατον ΟΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΣ *optimum*
*controverſia.* P. 445. l. 17. a f. ἄνδρας δ' ΟΜΟΛΟ-
ΥΜΕΝΩΣ ἀρίστους ἀεὶ τρέφουσα Κρηταιέων, *civium*
*ıcatrix, qui ſine controverſia cæteris Cretenſibus ſem-*
*præſtabant.* Item p. 447. l. 26. & pag. 469.
d. Τῷ ὁμολογουμένῳ opponitur τὸ ἀπορούμενον
g. 882. lin. 8. Ἐν ᾧ δὴ καιρῷ τὸ παρ' ἐνίοις ἀπο-
ρούμενον

ϱέμϐμον, ϊότε παϱὰ πᾶσιν ὁμολογέμϐμον ἐγένετο καὶ συμφανές. *Quo ſane tempore res apud multos controverſa, confeſſione omnium clare eſt probata.*

*Ibid.* ἐπιςεύθη) Polyb. pag. 712. lin. 21. Μάλιςα μὲν ϊοιαύτας ζητεῖν δεῖ πίςεις, δι' ὧν ὁ ΠΙΣΤΕΥΘΕΙΣ ἐ δυνήσεται ϊὴν πίςιν ἀθετεῖν. *Præcipuum quidem illud eſt, ut vincula fidei ejusmodi accipiamus, perque is cui fidis, mutare fidem nequeat.* Pag. 735. lin. ult. *Ita Achæus quum nihil eorum prætermiſiſſet, quæ ratio recta ſuadebat*, ὑπὸ δὲ τῆς ϊῶν ΠΙΣΤΕΥΘΕΝΤΩΝ ἡττηθεὶς ἀθεσίας, κατεςρέψατο ϊὸν βίον, *illorum perfidia victus quibus fidem habuerat, diem ſupremum obiit.* Pag. 737. lin 16. a f. ΕΠΙΣΤΕΥΟΝΤΟ παϱὰ ϊοῖς Ταϱαντίνοις. *Tarentinis fidem ſuam probarunt.*

Cap. IV. 8. πϱὸς πάντα ὠφέλιμος) Polyb. pag. 483. lin. 13. *Aratus monet Philippum, qvoties aut amici aut ſocii accuſatio aliqua delata fuerit, diligentisſime ut omnia prius inqvirat, quam accuſationi fidem habeat. nam & regium hoc eſſe,* καὶ ΠΡΟΣ ΠΑΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝ, *& ad omnia conducibile.*

*Ibid.* ἐπαγγελίαν ἔχεσα) Arrian. Epict. lib. 1. cap. 4. pag 17. lin. 2. εἰ δ' ἀϱετὴ ϊαύτην ΕΧΕΙ ϊὴν ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΝ, εὐδαιμονίαν ποιῆσαι. *Quodſi hoc de ſe promittit virtus, ſe nimirum conciliatricem eſſe felicitatis.* Sed præſtat hic pasſivo ſenſu accipere, ut Hebr. VII. 6. ϊὸν ἔχοντα ϊὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε.

*Ibid.*

*Ibid.* v. 12. Μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω,) Ita juventus regis Philippi contemnebatur, apud Polyb. pag. 510. lin. 15. ἅτε καὶ τῆς ἡλικίας ἐχούσης ἀκμὴν ΕΥΚΑΤΑΦΡΟΝΗΤΟΝ τότε τῆς τοῦ βασιλέως *quum præſertim ea rex ætate eſſet, quæ apprime contemtui eſt obnoxia.* Facit huc etiam nonnihil locus de eodem rege pag. 523. ſub fin. ἐλπίσαντες δὲ ὡς παιδίῳ νηπίῳ χρήσασθαι τῷ Φιλίππῳ, διά τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἀπειρίαν· τὸν μὲν Φίλιππον εὗρον τέλειον ἄνδρα, καὶ κατὰ τὰς ἐπιβολὰς καὶ κατὰ τὰς πράξεις· αὐτοὶ δὲ ἐφάνησαν ΕΥΚΑΤΑΦΡΟΝΗΤΟΙ καὶ παιδαριώδεις, ἔν τε τοῖς κατὰ μέρος καὶ τοῖς καθόλου πράγμασιν. *Qvi ſperaverant cum Philippo ſibi tanquam cum puero infante rem futuram, & propter ætatem & propter imperitiam: Philippum quidem & in ſuſcipiendis & in exeqvendis conſiliis perfectæ ætatis virum erant experti: ipſi vero tam in ſingulorum adminiſtratione, qvam in bello univerſo nullius momenti homines atqve puerilis ingenii apparuerant.* Vid. Annot. Xenoph.

*Ibid.* v. 14. μετὰ ἐπιθέσεως) Eodem ſenſu legitur μετὰ apud Polybium pag. 609. lin. 4. a f. *Ac prima quidem ſine ulla arte & naturæ impetu conſtituitur unius dominatio:* Ταύτῃ δ' ἕπεται καὶ ἐκ ταύτης γεννᾶται ΜΕΤΑ κατασκευῆς καὶ διορθώσεως βασιλεία. *hanc ſeqvitur atqve adeo ex ea originem habet, cum acceſſit ars & emendatio.*

*Ibid.* v. 15. Ταῦτα μελέτα] Epictetus apud Arrianum lib. 1. cap. 1. pag. 7. med. ΤΑΥΤΑ ἔδει ΜΕΛΕΤΑΝ τοὺς φιλοσοφοῦντας, ταῦτα καθ' ἡμέραν

ἡμέραν γράφειν, ἐν τέτοις γυμνάζεσθαι. Item pag. 100. lin. 8. & 4. a f. ΤΑΥΤΑ ΕΜΕΛΕΤΑ Σωκράτης. - - ἡμεῖς δὲ θέλομεν πάντα μᾶλλον ἀσκεῖν καὶ μελετᾷν. Sed de hoc verbo conferantur Annotationes Xenophonteæ.

*Ibid.* ἡ προκοπὴ) Sic apud Arrianum pag. 17. lin. 5. Η ΠΡΟΚΟΠΗ πρὸς τὴν ἀρετὴν, *profectus ad virtutem.* De quo profectu, qui ſtudio & exercitatione paratur, plura apud eundem diſſerit Epictetus lib. 3. cap. 6.

Cap. V. 4. ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι) Polyb. pag. 1462. lin. ult. καλὰς ΑΜΟΙΒΑΣ ΑΠΕΔΩΚΕΝ αὐτῷ, *præclare ei vicem retulit.*

*Ibid.* v. 12. τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν.) Phraſis τὴν πίστιν ἀθετεῖν exſtat in Polybio pag. 712. lin. 21. μάλιστα μὲν τοιαύτας ζητεῖν δεῖ πίστεις, δι' ὧν ὁ πιστευθεὶς ἐ δυνήσεται ΤΗΝ ΠΙΣΤΙΝ ΑΘΕΤΕΙΝ. *Præcipuum quidem illud eſt, ut vincula fidei ejuſmodi accipiamus, per quæ is cui fidis, mutare fidem nequeat.* Pag. 901. lin. 15. *Quaſi vero ignoret quiſquam veſtrum, iſtos fluxa fide antea uſos, à Pœnis ad nos tranſiiſſe;* νῦν δὲ πάλιν ΑΘΕΤΗΣΑΝΤΕΣ τὲς ὅρκες καὶ ΤΗΝ ΠΙΣΤΙΝ, ἐχθρὲς ἡμῶν σφᾶς αὐτὲς ἀναδεδείχασι· *nunc vero ſpreta iterum juriſjurandi religione ac fide hoſtes populi Romani repente eſſe factos.* Item pag. 1201. l. 7. ἀθετησάντων τὰς πρὸς τὸν βασιλέα πίστεις, *fidem Regi non ſervantibus.* & pag. 1433. lin. 7. Dicit quidem Polybius

etiam

etiam τὴν πρώτην πίστιν, ſed alio, ut opinor, quam hic ſenſu, pag. 877. lin. 15. a fine. *Quodſi vitam quoque ſuam dictis congruentem qui monet exhibuerit*, ἀνάγκη λαμβάνειν ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΠΙΣΤΙΝ τὴν παραίνεσιν, *ejus cohortatio ut pondus habeat quod haberi queat maximum, neceſſum eſt.*

*Ibid.* v. 14. μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν.) Polyb. p. 1244. lin. 16. a fine: μὴ διδόναι τοῖς ἐχθροῖς ἀφορμὴν εἰς διαβολήν, *ne hoſtibus calumniandi occaſio deretur.*

*Ibid.* v. 19. κατηγορίαν μὴ παραδέχου) Polyb. pag. 1193. lin. 13. a f. καὶ τῶν Ῥωμαίων γνωσθέντων, ὅτι ΠΡΟΣΔΕΧΟΝΤΑΙ ΤΑΣ κατὰ Φιλίππου ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ. *Eſtque fama vulgata, Romanos crimina querimoniasque de Philippo non aſpernari.* Et pag. 1358. lin. 5. a fine. Ἐπιδέχεσθαι pag. 1453. lin. 14. & δέχεσθαι pag. 483. lin. 11. eodem modo uſurpantur.

*Ibid.* v. 21. Διαμαρτύρομαι) Polyb. lib. 3. cap. 15. pag. med. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν ΔΙΕΜΑΡΤΥΡΟΝΤΟ Ζακανθαίων ἀπέχεσθαι. *Romani Deum fidem obteſtantes monebant, ut Saguntinis abſtineret.* Conf. Annot. Xenoph.

*Ibid.* v. 22. ταχέως) *cito*, i. e. temere. Polyb. pag. 1093. lin. 11. a f. *Poſtremo tantos ei honores decreverunt*, ἡλίκας ΟΥΔΕΝΙ ΤΑΧΕΩΣ τῶν πρότερον εἰς αὐτοὺς εὐεργετῶν γεγονότων, *quantos ne-*

*nemini unquam tenuere ex omnibus, quos ante [illegible] memoriam bene de se meritos approverint.* No[illegible] ſenſu dicimus [illegible]; quomodo & accipi p[illegible] apud eundem pag. 1193. lin. 19. *Romam tam[illegible] nerunt legati ex Græcia tanto numero, quant[illegible] unquam ante fuerat conſpectus*, ὅσον ἐ ΤΑ[illegible] πρότερον.

Cap. VI. 1. ὑπὸ ζυγὸν] Polyb. pag. 4[illegible] lin. ult. *Apelles id agebat, ut paulatim Achæi [illegible] ſubderet*, ἄγειν ὑπὸ τὸν ζυγόν.

*Ibid.* v. 4. Τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος. τυφῶσθαι non tantum inflari, ſed etiam [illegible] [illegible] eſſe ſignificat, apud Polybium lib. 3. cap. pag. 322. lin. 8. *Si quis inter imperatorias virtu[illegible] ullam potiorem ducit, cura explorandi ingenium [illegible] naturam ducis adverſariorum*, ἀγνοεῖ καὶ ΤΕΤΥΦ[illegible] ΤΑΙ, *is errat & cæca mentis caligine laborat.* Sic Demoſth. Philip. 3. pag. 46. C. lin. 5. ἂν δὲ λη- ρεῖν καὶ ΤΕΤΥΦΩΣΘΑΙ δοκῶ, μήτε νῦν, μήτ' αὖθις ὡς ὑγιαίνοντί μοι προσέχητε. *Si nugari & [illegible] affici errore videbor: neque nunc neque inpoſterum mihi ut ſano auſcultetis.* Et pro Cor. ἐ δὴ ποιῶ ἔτο· ἐχ ἔτω ΤΕΤΥΦΩΜΑΙ. *Nequaquam facio boc: non ita ſum amens.* Et rurſum idem, ἀλλ' ἐγὼ μαίνομαι καὶ ΤΕΤΥΦΩΜΑΙ νῦν κατηγορῶν. *Sed ego inſanio & ſtolidus ſum qui nunc accuſem.* Ubi ſicut μαίνομαι & τετύφομαι copulantur, ita τετυ- φωμένος & μανικὸς apud Ariſtotelem in Proble- matis, quærentem διὰ τί οἶνος τετυφωμένους [illegible]

ποιεῖ καὶ μανικὲς. Vide Stephanum in Theſ. Gr. Linguæ.

*Ibid.* v. 5. διεφθαρμένων τὸν νὲν,) Polyb. pag. 1398. lin. 21. διότι καθόλε ΔΙΕΦΘΑΡΤΑΙ ΤΗ ΨΥΧΗ, *quod ingenio fuerit plane corrupto, qui ejusmodi ſententias commentariis ſuis prodiderit, easque opiniones legentium animis infuderit.*

*Ibid.* v. 12. Ἀγωνίζε ἀγῶνα) Polyb. lib. 1. c. 4. p. 5. lin. 6. a f. ὔτ' εἰργάσατο ἔργον, ὔτ' ΗΓΩΝΙΣΑΤΟ ΗΓΩΝΙΣΜΑ, *neque opus fecerat, neque certamen certaverat.* Arrian. Epict. pag. 393. lin. 3. ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ τὸν μέγιςον ΑΓΝΩΝΙΖΟΜΕΝΟΙΣ, *maximo certamine occupatis.*

*Ibid.* v. 20. κενοφωνίας) Hæ videntur eſſe, cum quis vanos ſine mente ſonos emittit, ne ipſe quidem intelligens quid loquatur, aut quæ notio ſubjecta ſit vocibus, quibus utitur. Ita Epictetus dicit ἀσήμως καὶ κενῶς φθέγγεσθαι τὰς φωνὰς, lib. 2. cap. 17. pag. 203. lin. 11. a f. ὐδεὶς ἡμῶν πρὸ σε ἔλεγεν ἀγαθὸν ἢ δίκαιον; ἢ μὴ παρακολεθῦντες τί ἐςι τέτων ἕκαςον, ἀσήμως καὶ ΚΕΝΩΣ φθεγγόμεθα τὰς ΦΩΝΑΣ; *An nemo noſtrum ante te uſurpabat vocabula boni & juſti? An vero non intelligentes quid ſit horum quodque, ſine ulla ſignificatione & inaniter pronunciamus has voces?* Et pag. 204. lin. 3. *Quis noſtrum non dixit ſalubre eſſe aliquid aut morboſum, priusquam Hippocrates naſceretur?* ἢ ΚΕΝΩΣ τὰς ΦΩΝΑΣ ταύτας ἀπηχῦμεν; *An vero inaniter has voces perſonamus?*

# In II. EPIST. ad TIMO-THEUM.

CAP. I. 6. ἀναζωπυρεῖν] Liceat hic in juculentam accuratiſſimamque Comm tionem Illuſtris Eccleſiarum Luneburge Præſulis Excellentiſſimique Theologi, Pe Lyſeri, qui hoc dedit ſuo in me amori plan gulari, nullisque unquam officiis provoca Litteris honorificentiſſime ſcriptis mun cleſiaſticum mihi gratularetur. In quibu vim atque ſignificationem verbi hujus ἀνα ρεῖν eruditiſſime demonſtravit, quantum rum huc pertinet, pace Viri ſummi tra bam; gratias ſimul agens tam inſigni l benevolentiæ atque favori immortales, tulor munus noviter demandatum, & bo divinitus obtingentes precor Tibi ac Eccleſi maximè ſalutares. Benedicat cœlitus N Supremum laboribus ſanctis & onus Mini graviſſimum ſuo ſuffulciat robore! Equ ut paucis multa, imo omnia complectar, votis pietatis Tibi novello Paſtori dedicat primere ſatago, revoco in mentem verba 2. Tim. I. 6. ad Timotheum ſcribentis: Ἀναμ σκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ. l gi hæc verba præ reliquis Tui gratia nunc tenda, cum obſervaverim eorum Te hal ſtionem in Annotationibus Philologicis i T. quas ex Xenophonte collectas annis ab

ferè ſenis publici feciſti juris. Uterque locus abs Te adductus & antehac ab Henrico Stephano notatus Theſaur. Græc. Ling. Tom III. p. 626. commodè adhibetur ad illuſtrandum effatum Paulinum. Debebat nimirum Timotheus, qui ad gerendum bella Domini erat vocatus, contra adverſantes operi Domini hoſtes plurimos novo quaſi ardoris robore cœlitus armatus pugnare, cauſæ ſuæ bonitati confiſus contra audentior ire, bonam militiam militare 1. Tim. I. 18. in gratia Jeſu Chriſti nova ſemper virtute munitus inſtar boni Ejus militis quævis mala ſufferre 2. Tim. II. 1. 3. bonum certamen fidei certare 1. Tim. VI. 12. & illi certamini ſtrenuè immorari ac immori, exemplum Pauli ſecutus 2. Tim. IV. 6. 7. ut fortiter pro doctrina ſalutari & pro grege ſuo pugnans & ſeipſum & audientes ſemet ſervaret. 1. Tim. IV. 16. Neque fortasſis abſonum quid enunciarem, ſi Paulum dicerem urgere Timotheum eique calcar addere, ut inſtar equi generoſi & exardeſcentis curſum inceptum, ſemetipſum denuò ſemper excitans ac animans abſolvat atque decurrat, perinde ac Paulus ſe curſum confeciſſe profitetur παῤῥησιαζόμενος. 2. Tim. IV. 7. Alias easque non minus pias meditationes ſuggerit Heſychius Lexico Græco pag. m. 87. ἀναζωπυρεῖν per ἀνεγεῖραι & mox ἀναζωπυρῆσαι per ἀνανεῶσαι, ἀνεγεῖραι, ζωῶσαι explicans. Jubet enim Paulus Timotheum ſuorum monitorum ſic eſſe memorem, ut exceptum per impoſitionem manuum, cum videlicet Mi-

niſter Eccleſiæ initiaretur, donum excitet, ne ſua culpa aut ſocordia idipſum patiatur exſtingui & ſuffocari; ut per ſomnolentiam veteris hominis inveteraſcens donum renovet, novo vigore ac fervore inſtruat; ut intermoritum ac morti quaſi propinquum donum nova vi ... beet ac ex morte ad vitam revocet. Eadem legimus à Suida explicationis gratia propinata, ubi vox ἀναζωπυρῆσαι ab ipſo ſiſtitur conſideranda. Quod ſi apud eundem ſimul penſitetur, quæ de vocibus ζωπυρεῖται & ζωπυρήσας diſſerit, de ſenſu vocis multo conſtabit amplius. Obſervat enim ſignificare eam primariò ex parva ſcintilla flando magnam flammam accendere; recreare, reſtaurare, metaphora ducta ab igne, qui ſopitus & quaſi conditus rurſus accenditur & excitatur. Addit idem Atticos uſurpare de illis, qui ex adverſa valetudine convaleſcunt, vel etiam de bello quod excitatur dici. Henricus Stephanus Græciſmi ſi quiſquam alius ſcientisſimus exiſtimat emphaſin vocabuli eſſe reſuſcitare, redardeſcere facere, propriè cum ignis ſemiextinctus exſuſcitatur, metaphoricè excitare, ardorem animi reddere, vigorem priſtinum revocare, recreare, ad Plutarchum provocans. Quamvis autem hæc & id genus alia, quæ è profanis decerpta Scriptoribus poſſunt afferri, ſic ſatis bene ſe habeant, propius tamen citra dubium ad ſcopum pertingunt, qui animadvertentes non niſi ſemel vocem hanc in paginis Novi Fœderis legi adhibitam, ad LXXII.
In-

Interpretes V. T. qui vulgo audiunt recurrunt. Hi vero pariter non niſi vice ſimplici dictione hac uſi deprehenduntur, nimirum Gen. XLV. 27. ubi verba Moſis Hebraica: ותחי רוח יעקב ſequentem in modum ſunt interpretati: καὶ ἀνεζωπύρησε τὸ πνεῦμα Ιακώβ. Pari ratione Paulus hortatur Timotheum, ut Spiritum ſuum, qui per laborum & moleſtiarum multitudinem nec non per afflictionum atque ærumnarum magnitudinem morti vicinus evadit, & de fervore ad fungendum miniſterio ſacro neceſſario multum remittit, ſubinde ad reſumendum vitam & vires novas excitet atque animet. Verum neque hæc collatio omnem phraſeos Paulinæ emphaſin videtur exhaurire. Nullum mihi eſt dubium, quin Paulus eadem repetere ac inculcare ſatagat, quæ 1. Tim. IV. 14. tradiderat: Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος. Tunc enim illud negligitur, quando vita & fervor in communicando cum aliis dono accepto langueſcunt aut prorſus intereunt, nec de iis excitandis, augendis & conſervandis cum cura & ſollicitudine diſpicitur. Aut fallor aut verba Pauli 1. Tim. IV. 15. Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σοῦ ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν, perſpicuè declarant, quo ſenſu monitum ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ velit intellectum, ut videlicet curæ ſollicitæ hujus divini doni ſe totum dedat, in illud omni ſtudio, impetu & ardore animi incumbat, eodemque tam ſedulo & fervidè fruatur, ut nova ejus incrementa ſe coram omnibus & in omni-

bus actionibus exſerant, atque inſtar ignis vi- & flammæ altius ſurgentis oculis omnium ob- ciantur manifeſtata. Claudius Eſpencæus ver- Paulina haud incongrue exponit inprimis verbum ἀναζωπυρεῖν: *Eſt proprie ignis vel ſopiti cinere obtecti, ligno indigentis, aut lampadis oleo deficiente morientis. Aliquantulum igitur vel tribulationum metu dormitantem vel humano timore torpentem ac veluti ſemiſopitum jubet expergiſci. Evigilate juſti ait idem, 1. Cor. 15. & mentis alacritate, animi promtitudine, vigilantia, attentione, fervore, prædicationis exercitio, aſſiduitate, & id genus ſtudiis, quorum deſentia quibusque contraria DEI in nobis Spiritum languidum reddunt, contriſtant, exſtingvunt Ephes. 1. Theſſ. V. ſuſcitare, confovere, renovare, recreare, ut legit Ambroſius, donum &c.* Nondum tamen plene planeque mentem Domini videtur aſſecutus. B. Mart. Chemnitius voci ἀναζωπυρεῖν ſua manu adſcripſit ſequentia: *Flammam illam accenſam caro & Sathan nititur ſuffocare*, id quod αὐτοψία Codicis N. T. Græci, quo ὁ μακαρίτης uſus eſt, demonſtrat. Vult nimirum Paulus Timotheum fervide obnitentibus & obluctantibus dono divino hoſtibus, carni & Satanæ cum renovato, novas & altiores flammas concipiente fervore, reſiſtere & quaſi igne baptizatum & Spiritu S. animatum, ignem illum Spiritus, ne ſuffocetur aut prorſus exſtingvatur, novis quaſi flammis excitatis & antehac acceptis ad vitam renovatis, ad Eccleſiæ ſalutem oſtendere, quo perinde ac Seniores Iſraëlitarum ſumto de Moſe

&

& impoſito ipſis Spiritu inſtruebantur Num. XI. 17. auditores Timothei Spiritus hujus Doctoris ſui redderentur participes, ac una cum ipſo in Spiritu & veritate Joh. IV. ferventes Spiritu Rom. XII. DEO & Chriſto ſervirent. Altius paulo rem omnem repetens eamque penſitans curatius exiſtimo, Paulum talia monentem reſpicere ad Sacerdotes priſci fœderis. Quia enim Timotheus matre Hebræa erat ſatus Act. XVI. 1. eamque ceu fidei hypocriſis neſciæ fœminam paulo ante 2. Tim. I. 5. non ſecus ac aviam propoſuerat imitandam ac recordatione perpetua recolendam, Paulus vel per hoc quam certiſſime calcar addere poterat Timotheo, ut fidei maternæ exiſteret æmulus, quod ſe Miniſtrum Domini cogitans cerneret à Miniſtris DEI V. T. per exempla & facta maxime memorabilia invitatum & incitatum. Oportebat Sacerdotes V. T. ſingulis diebus mane & veſperi lucernas ac lampadas in tabernaculo non ſecus ac deinceps in templo ubi præceperat DEUS, inſtruere, oleo affuſo ardorem novum excitare, ut denuo inſtructæ & accenſæ conceptis flammis altioribus arderent, plenius ac rectius lucerent. Videatur Exod. XXVII. 20. 21. XXX 7. 8. Solebat enim lucerna Domini poſtquam ſatis diu arſerat ac fulſerat, exſtingui aut obſcurari 1. Sam. III. 3. adeoque ne plane omnem amitteret ſive ardorem ſive lucem, indigebat excitatione quadam ac recreatione. Vocabulum Exod. XXVII. 21. XXX. 8. Levit. XXIV. 2. oc-

currens לְהַעֲלוֹת & בְּהַעֲלוֹת quam optime græcum ἀναζωπυρεῖν exprimit. Idem vero adhuc de Aarone & Sacerdotibus eorumque officio inſtruendi lucernas adhibitum recurrit Exod. XXV. 37. XL. 25. Num. IIX. 2. 3. Hæc ponderans ſedulo & conferens quæ JEſus de Apoſtolis Matth. V. 15. 16. coll. Marc. IV. 21. Luc. IIX. 16. docet, quod videlicet ſint lux mundi, & quod lucernæ inſtar in candelabro poſitæ adeoque omnibus qui in domo ſunt lucentis, lux ipſorum lucere debeat coram hominibus, ut videant ipſorum bona opera & glorificent Patrem ipſorum qui eſt in cœlis; quæ Idem paucioribus urget, ut lychni ipſorum ſint ardentes; Luc. XII. 35. quæ porro de Johanne Baptiſta dicit, quod fuerit lychnus ardens & ſplendens Joh. V. 35. nihil abſoni pronunciabo, ſi affirmavero, velle Paulum, ut Timotheus acceptum donum miniſterii ſacri citra intermiſſionem excitet, & ut inſtar lucernæ excitatæ altius ſemper contendat. Tractare & quærere debebat Timotheus τὰ ἄνω, ea ſola curare & propinare. Fas igitur erat ut animus ejus virtute doni accepti aſcenderet altius cœlos & cœleſtia peteret, quippe qui ex cœlis donum hoc acceperat. Surſum debebat cor ſuum attollere, & ut alii ſecum ad cœleſtia adſpirarent laborare. Sunt certe Miniſtri Eccleſiæ vaſa gratiæ, vaſa electionis teſtacea quidem, ſed ad honorem ſanctificata & Domino grata, ad omne opus bonum præparata 2. Tim. II. 21. Felices ergo illos, ſi ex theſauro

gra-

gratiæ, quam è plenitudine gratiæ Chriſti hauſerunt, novas ſemper vires ad excitandum donum divinum depromſerint, easdemque congeniti torporis probe conſcii aliis ſemper atque aliis gratiæ cœleſtis accesſionibus locupletare ſtuduerint! Decet ipſos virgines prudentes imitatos vaſa ſua oleo repleta ſemper circumferre, ut affuſo oleo lampades ſuas quovis momento queant inſtruere, iisdemque inſtructis Sponſum cœleſtia ingreſſum domicilia ſequi. Matth. XXV. Neque habeant cur vereantur ne ſe vita & ignis, oleum & lux deſtituant, donum ſibi indultum cum aliis communicantes, ſed affundentes aliis & affundentes largius theſauros donorum ſuorum vel maximè augebunt. Salvos facient ſemet ipſos & qui ſe audiunt. 1. Tim. IV. 16. Demonſtrabunt potius aliis per ſplendorem & ardorem ceu vitæ Spiritualis indices certiſſimos, ſe DEO & Chriſto vivere, ſe igne vere divino & zelo amoris Domini fervidiſſimo, cujus flammæ nec exſtingui poſſunt nec ſuffocari Cant. IIX. 6. 7. æſtuare. Ignita Domini Sacerdotibus olim ceu peculii Sacerdotalis particulas fuiſſe asſignata, è paginis Moſaicorum librorum didicimus. Iidem vero ad accendendum ſacrificia quævis divinitus erant conſtituti. Ceſſant hodie hi ignes per ſangvinem Chriſti expiatorium, ut ita loqvar, exſtincti. Aſt qvemadmodum Chriſtiani qvivis, ita præſertim Eccleſiæ Doctores ſemet ipſos DEO ſiſtere debent hoſtias vivas. Vivacitate ipſis opus eſt & viva-

animorum alacritate, ut DEO probati inveniantur fideique vivæ ac per caritatem operantis existant & præcones & viva exempla. Sunt per gratiam Chriſti è mortuis ad vitam reducti & igne quaſi cœleſti animati. Habentes ergo donum illud vitæ promiſſionem vitæ in Chriſto JESU, qui ſimul eſt lux noſtra & vita noſtra, non patiuntur ſe denuo morti tradi, ſed vitæ æternæ radicem intra ſe eſſe ſcientes, non ſibi ſed DEO vivunt, de perennatura vita in cœlis ad ſe aliquando derivanda ſecuriſſimi, qua fruentes impoſterum non amplius τὸ ἀναζωπυρεῖν a Paulo injunctum debebunt ſibi habere commendatum Omnia tunc erunt viva, nova, perfecta & immutabilia. Unum adhuc juvat addere, quod B. D. Michael Waltherus Theologus Cellenſis locum Paulinum declaraturus ediſſerit: *quaſi igne ſuſcitato & ſubſtrato indies magis magisque excitare & reviviſcere facere inque uſus exſerere publicos.*

*Ibid.* v. 10. φωτίσαντος] *in lucem produxit, manifeſtavit, patefecit*, viam ad vitam æternam monſtravit. Arrian. Epict. lib. 1. cap. 4. pag 21. lin. 26. *Triptolemo quidem templa & aras ubique homines extruxerunt, quod mitiores cibos nobis dederit.* Τῷ δὲ τὴν ἀλήθειαν εὑρόντι, καὶ ΦΩΤΙΣΑΝΤΙ, καὶ εἰς πάντας ἀνθρώπους ἐξενέγκαντι, οὐ τὴν περὶ τοῦ ζῆν, ἀλλὰ τὴν πρὸς τὸ εὖ ζῆν, τίς ἡμῶν ἐπὶ τούτῳ βωμὸν ἱδρύσατο, ἢ ναὸν, ἢ ἄγαλμα ἀνέθηκεν, ἢ τὸν θεὸν ἐπὶ τούτῳ προσκυνεῖ; *Ei vero qui veritatem invenit & in lucem protraxit, eamque omnes*

ho-

*homines edocuit non quæ ad vivendum, ſed ad bene vivendum pertineret, quis noſtrum propterea aram ſtatuit, aut templum, aut imaginem dedicavit, aut Deo propterea ſupplex factus eſt?* Suidas: οἱ δὲ Ῥωμαῖοι νομίσαντες, ἤδη τὸν καιρὸν παραδιδόναι ΦΩΤΙΖΕΙΝ, τὸ κατὰ τὴν ἐντολὴν ἀπόῤῥητον. *Romani exiſtimantes jam tempus eſſe enunciare, quod ex mandato tacitum fuerat.* Conf. 1. Cor. IV. 5.

*Ibid.* v. 16. Δῴη ἔλεος) Polyb. pag. 50. lin. 11. a f. οὐ ΔΙΔΟΥΣ ΕΛΕΟΝ, οὐδὲ συγγνώμην τοῖς πταίουσι, *qui nullum miſericordiæ locum dabat, neque ullam afflictis veniam concedebat.*

*Ibid.* v. 18. Δώη αὐτῷ ὁ Κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου] Sic Arrianus dicit, Alexandrum promiſiſſe Langaro ſororem Alexandri, id eſt, ſuam, 1, 5, 7. καὶ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου Κύναν, καὶ ταύτην ὡμολόγησε δώσειν αὐτῷ ἐς Πέλλαν ἀφικομένῳ Ἀλέξανδρος. *Sororem etiam ſuam Cynam, ubi Pellam reverſus eſſet, uxorem ſe illi daturum ſpondet Alexander.* Et 1, 9, 6. *Lacedæmoniorum clades Lacedæmonios peterrefecit.* Et omnino multum delectatur Arrianus repetitione nominum loco pronominum; ut 1, 9, 18. 1, 11, 8. 1, 15, 11. 3, 30, 6. 5, 2, 6. τὸν δὲ παῖδα ἄρα τοῦ Ἀκούφιος, καὶ τῆς θυγατρὸς τὸν παῖδα ξυμπέμψαι αὐτῷ Ἄκουφιν. *Filium vero Acuphis*, (i. e. filium ſuum) & *ex filia nepotem Alexandro miſiſſe Acuphim.* Sed plura dantur exempla in ipſis S. Litteris, ut Gen. I. 27. V. 1. 1. Reg. IIX. 1. 1. Sam. III. 21. XV. 22. 2. Paral. IIX.

IIX. 2. Poteſt tamen & ita intelligi, ut κύριος priori loco accipiatur de Deo Patre, poſteriori de Filio, tanquam judice futuro in extremo die. Vide *Gerhardi* notas ad h. l.

Cap. II. 5. *νομίμως ἀθλήσῃ*] Arrian. Epict. lib. 3. cap. 10. pag. 305. lin. 3. ὁ θεός σοι λέγει, δός μοι ἀπόδειξιν εἰ ΝΟΜΙΜΩΣ ΗΘΛΗΣΑΣ, εἰ ἔφαγες ὅσα δεῖ, εἰ ἐγυμνάσθης, εἰ τοῦ ἀλείπτου ἤκουσας. *Deus tibi dicit: Demonſtra mihi, num legitime certaris, num comederis quantum oportuerit, num te exercueris, num unctori obedieris.*

*Ibid.* v. 10. *σωτηρίας τύχωσι*) Polyb. pag. 398. lin. 21. τῶνδε καταπορευομένων, μελλόντων ΤΥΓΧΑΝΕΙΝ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ διὰ τὴν τῶν Ἀχαιῶν συγκατάθεσιν, *qui redibant ab exilio, quia per conſenſum Achæorum hanc adepturi ſalutem erant.*

*Ibid.* v. 14. *διαμαρτυρόμενος*) Polyb. pag. 236. lin. 22. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν ΔΙΕΜΑΡΤΥΡΟΝΤΟ Ζακανθαίων ἀπέχεσθαι. *Romani Deum fidem teſtantes monebant, ut Saguntinis abſtineret.* Et ſimplex μαρτύρεσθαι pag. 548. lin. 8. a f. ΜΑΡΤΥΡΟΜΕΝΟΣ τὸν βασιλέα μὴ παριδεῖν. *Cum Regem conteſtans obſecraret, ne negligeret* &c.

*Ibid.* v. 16. *περιΐστασο*) *cobibe, reprime,* ne ulterius graſſentur. Polyb. pag. 327. lin. 5. παραβοηθεῖν τοῖς οἰκείοις καὶ ΠΕΡΙΙΣΤΑΣΘΑΙ τοὺς ὑπεναντίους ἠδυνάτουν. *Suis auxiliari, aut adverſarios avertere obſiſtendo non poterant.*

*Ibid.* v. 17. *νομὴν ἕξει*) *depaſcet*, Lutherus, frißet um ſich / optime. Similiter Polybius dicit

ιὴν ποιεῖσθαι de ulceribus, quod huc maxime rtinet, & νομὴν λαμβάνειν de incendio. Pag. 4. lin. 15. a f. *In ulceribus, ſi curationem ita affe- ſ admoveas, illa ipſa irritatur malum, ut ſerpat locius,* θᾶττον ΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΝΟΜΗΝ, *rurſus uratio omittatur, proxima quaeque loca corrum- ndo, ut natura eſt horum ulcerum, non ante finem ciunt, quam corpori ſubjecto perniciem attulerint.* : pag. 872 lin. 2. *Quod in igne fieri amat, ut quam ſemel aliquis aptam ei concipiendo materiam endit, de caetero non amplius in ejus arbitrio rei ntius ſit poſitus;* ἀλλ' ᾗ ποτ' ἂν τύχῃ ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΙΝ ΝΟΜΗΝ, *ſed quo tulerit caſus fortuitus, late ſſetur incendium.* Pag. 69. lin. 6. a f.

*Ibid.* v. 19. ὁ ὀνομάζων) *invocans.* Polybius 788. l. 5. *At enim Laconicae fines cum exercitu Phi- pus eſt ingreſſus: non ultro ille quidem & proprio con- o, quod ipſi quoque ſcitis:* καλούμενος δὲ, καὶ ολλάκις ΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΟΣ ὑπὸ τῶν ἐκ Πελοπον- ησου φίλων καὶ συμμάχων, μόλις αὐτὸν ἐπέδωκε. *d ab amicis & ſociis quos in Peloponneſo habebat citus, ac nomine ipſius ſaepe invocato, aegre tandem ce rebus animum applicuit.*

*Ibid.* v. 21. ἐκκαθάρῃ) Epictetus quoque rbum hoc de animi erroribus & vitiis expur- ndis uſurpat lib. 2. cap. 21. pag. 235. lin. 9. *uis in ſcholam venit* ὡς θεραπευθησόμενος; τίς παρέξων αὐτοῦ τὰ δόγματα ΕΚΚΑΘΑΡΘΗΣΟΜΕ- ι; *ut ſanetur? quis ut velit ſuas opiniones expur- ri?* & cap. 23. pag 253. lin. 7. *Accedendum eſt perfectam vitam,* καὶ τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν ΕΚ-

ΚΑ-

ΚΑΘΑΡΑΙ, *ac repurganda voluntas eſt omnibus his vitiis.*

*Ibid. v. 25.* μήποτε δῷ αὐτοῖς ὁ Θεὸς) Simili quodam modo loquitur Polybius lib. 4. cap. 21. ſub fin. *Hæc dicta nobis ſunto ipſorumque Cynathenſium cauſſa:* ἵν᾽ ΑΝ ΠΟΤ᾽ ΑΥΤΟΙΣ Ο ΘΕΟΣ ΕΝΔΩ, *ut ſi quando clementius cum ipſis Deus egerit, ad ſtudia diſciplinarum converſi, ipſi ſeſe manſuefaciant.*

Cap. III. 6. ἀγόμενα) Polyb. pag. 163. l. 7. a f. τὰ δ᾽ ὑπὸ τῆς τοῦ λυσιτελοῦς ἐλπίδος ΑΓΟΜΕΝΟΙ, *partim lucri ſpe ducti, tanto animoſiores ad pugnandum ſiebant.* Item pag. 378. lin. 14.

*Ibid. v. 7.* εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν) Polyb. pag. 637. lin. penult. Καὶ μὴν περί γε τῆς Ῥωμαίων πολιτείας κατὰ ταύτην τὴν ἐπίστασιν μάλιστ᾽ ἂν ΕΛΘΟΙΜΕΝ ΕΙΣ ΓΝΩΣΙΝ καὶ τῆς συστάσεως, καὶ τῆς αὐξήσεως, καὶ τῆς ἀκμῆς. *Ad Romanam quidem certe Remp. quod attinet, hoc potiſſimum inquiſitionis genere intelligemus, quo pacto ab initio conſtituta, deinde aucta, & ad hunc ſtatum florentiſſimum qui nunc viget, perducta fuerit.* Conf. 1. Tim. II. 4.

*Ibid.* καὶ μηδέποτε) Simillime Arrianus in Epict. l. 2. c. 16. extr. ἔξω ζητῶν ἀεὶ τὴν εὔροιαν, καὶ μηδέποτε εὑρεῖν δυνάμενος. *Extra quærens ſemper felicitatem, & nunquam invenire valens.* Conf. Pricæus.

*Ibid. v. 10.* ἀγωγῇ) *vitæ inſtitutum, vivendi rationem & modum*, Lutherus: meine Weiſe/ quo nihil dici poteſt ſignificantius; id enim prorſus declarat græcum verbum, ut exemplis in-

ıtelligitur ex Polybio, pag. 228. lin. 16. a f. τὴν
ϽΤὴν ΑΓΩΓΗΝ Ἀσδρȣ́βα ποιεῖσθαι τῶν πραγμάτων,
'*annibalem in adminiſtratione rerum idem cum Aſ-*
*rubale tenuiſſe inſtitutum.* Pag. 469 lin. 3. με-
ɛβάλλειν τὰς ΑΓΩΓΑΣ τῶν βίων, *genus vitæ ac*
'*iora inſtituta mutare.* Item lin. 24. & pag. 1218.
n 19. ἄγειν αὐτȣ̀ς ἐκέλευε τὴν ΑΓΩΓΗΝ, ἣν καὶ νῦν
γȣσιν. *Tenerent ſane inſtituta quibus hactenus eſ-*
*nt uſi.* Pag 1435. lin. 14. τὴν αὐτὴν ΑΓΩΓΗΝ
νε τȣ̃ βίȣ, *idem vitæ inſtitutum tenebat, nihil in*
*ıturum proſpiciens, ſed amoribus ac poculis de die*
*ıdulgens*, &c. Pag 1440. lin. 5. Ariſtæus ἦγε
ὴν ΑΓΩΓΗΝ τῆς πολιτείας ȣ̃τως, *ita Remp. modera-*
*atur, ut quidquid e re populi Romani eſſet, lubentiſ-*
*ime faceret*. Pag. 1458. lin. 17. Σκιπίων ὁρμή-
σας ἐπὶ τὴν ἐναντίαν ΑΓΩΓΗΝ τȣ̃ βίȣ, *Scipio diver-*
*'m vivendi rationem ſecutus, cunctiſque cupiditati-*
*ıs adverſatus.*

*Ibid.* v. 13. προκόψȣσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον.] Po-
'b. lib. 4. cap 81. pag. 479. lin. 14. ἐπὶ τἀναντία
'απείσης αὐτοῖς τῆς τύχης, καὶ τȣ̀μπαλιν ΕΠΙ ΤΟ
ΕΙΡΟΝ ἀεὶ καὶ μᾶλλον τῆς πολιτείας αὐτῶν ΠΡΟ-
ΑΙΝΟΥΣΗΣ. *Poſtquam fortuna ipſis in contrarium*
*:rtit, cepitque eorum reſpublica magis magiſque in-*
*'es retro ſublabi, ac ferri in pejus.* Item pag. 525.
n. 10. a f.

*Ibid.* v. 16. πρὸς ἐπανόρθωσιν] Utitur &
ɔc vocabulo frequenter Polybius; ut pag. 50.
1. 26. *Heic vero multa inveniet accidiſſe, profu-*
*ıra* ΠΡΟΣ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΝ τȣ̃ ἀνθρώπων βίȣ, *ad*
*rrigendos vitæ hominum errores.* Pag. 986. l. 13.

*Fortunæ meritas mox ab ipſis pœnas exegit*, τοῖς δ' ἐπιγινομένοις ἐξέθηκε κάλλιςον ὑπόδειγμα ΠΡΟΣ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΝ, *& documentum poſteris corrigendi vitam ac mores propoſuit.* Et pag. 1388. lin. 12. Epictetus ait, ſacra a veteribus inſtituta eſſe ἐπὶ ΠΑΙΔΕΙΑ καὶ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΕΙ τοῦ βίου, *ad inſtitutionem & correctionem vitæ*, lib. 3. cap. 21. pag. 335. lin. 11. Accipitur etiam pro erroris falſæque opinionis correctione apud Polybium pag. 227. lin. 17. a fine, nec non pro damni reparatione pag. 14. lin. 1. pag. 598. lin. 22. pag. 988. lin. 7. pag. 1234. lin. 12. pag. 1285. lin. 4. a f. & pag. 1374. lin. 14. a f.

Cap. IV. 1. κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν] Κατὰ temporis nota, *in*, ut apud Polybium pag. 722. lin. 20. αὐτῷ ΚΑΤΑ τὴν ἀῤῥωςίαν συμπαρόντος, *quum illi ægrotanti adeſſet.* Et pag. 885. lin. 6. a f. ΚΑΤΑ τὴν ἀπόλυσιν τὴν ἀπὸ τοῦ διώγματος. *In reditu ab inſectatione fugientium.* Arrian. de exp. 1, 12, 13. ΚΑΤΑ τὴν πάροδον *in tranſcurſu.* & 3, 16, 2. Προσεγένοντο δὲ αὐτῷ ΚΑΤΑ τὴν φυγὴν καὶ μισθοφόρων ξένων ἐς δισχιλίους. *Acceſſerunt etiam ad eum in fuga mercenariorum exterorum duo millia.* Iterum Polybius pag. 899. lin. 21. αὐτὸς δὲ προσφερυθεὶς, ἐξέςησε ταῖς διανοίαις πάντας εὐθέως ΚΑΤΑ τὴν πρώτην φαντασίαν. *Ipſe progreſſus in medium, ut primum apparuit, de ſtatu mentis circumſtantes dejecit.* Ipſum quidem κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν exſtat. pag. 911. lin. 15. ſed alio ſenſu: *Cuniculum ſi procul intuearis, putes eſſe leporem parvum; ubi que in manus ſumpſeris, magnam ob-*

ſer-

*ntes differentiam* καὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ κατὰ τὴν βρῶσιν, *& in ſpecie & in guſtu.* Sed quid apud Paulum ἐπιφάνεια ſignificet, ſupra ad .. Theſſ. II. 8. expoſitum eſt.

*Ibid.* v. 2. ἐπίστηθι) Polyb. pag. 595. l. 14. ψὲ δέ ποτε τῶν πρεσβυτέρων τινὸς ΕΠΙΣΤΗΣΑΝΤΟΣ αὐτόν *Tandem vero aliquo e ſenioribus movente ipſum attendere quid ageretur.* Pag. 531. lin. 15. ΕΦΙΣΤΑΝΩΝ ὐδενὶ τῶν τοιούτων, *nullo ſerio negotio attendens.* Sine caſu eſt apud Arrian. Epict. pag. 233. lin. 8. a f. Καὶ αὐτὸν οἶμαι ΕΦΙΣΤΑΝΕΙΝ ἄξιον συνεχῶς, *meipſum quoque opinor debere aſſidue attendere.* Et ἐπίστασιν magnam animi contentionem dicit Polybius pag. 1337. lin. 13.

*Ibid.* v. 5. ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ) Polyb. pag. 88. lin. 14. ὁ δὲ καὶ λίαν ΕΠΟΙΗΣΕΝ ΕΡΓΟΝ ἡγεμόνος ἀγαθοῦ. *Ille quidem prudentis ducis officio functus eſt.* Et pag. 212. lin. 7. a f. Arrian. Epict. lib. 3. cap. 18. extremo: αὐτὸς ὄψεται, πῶς ΠΟΙΕΙ τὸ ἴδιον ΕΡΓΟΝ, *ipſe viderit, ut ſuum proprium munus peragat.*

*Ibid.* v. 7. ἠγώνισμαι) Milites qui prælio interfuerunt, ex eoque ſuperiores diſceſſerunt, dicuntur ἠγωνισμένοι a Polybio pag. 624. lin. 22. *Utenſilia diripienda conceſſit* τοῖς ΗΓΩΝΙΣΜΕΝΟΙΣ *victori militi.*

*Ibid.* τὴν πίστιν τετήρηκα.) Fidei nomine Paulus hic proprie non intelligit fiduciam illam, quam in Chriſto habebat, ſed fidelitatem, quam tanquam miles Chriſti imperatori ſuo debebat;

cui ſe fidem ſervaſſe ait, hoc eſt, fidelitatem præſtitiſſe, quam Domino ſuo promiſerit, conſtanterque munere ſuo ita functum eſſe, ut nulla ratione ſe ab officio paſſus fuerit abduci. Loquendi genus Polybio uſitatisſimum. Pag. 586. lin. 23. & pag 587. lin. 13. a f. Διὰ τὸ ΤΕΤΗΡΗΚΕΝΑΙ τούτους ΤΗΝ πρὸς αὐτὸν πίστιν, *quod in ipſius fide manſiſſent.* Pag. 693. lin. 20. & pag. 695. lin. 10. a f. *ratus ſimulato illo reditu* ΤΕΤΗΡΗΚΕΝΑΙ ΤΗΝ ΠΙΣΤΙΝ, καὶ λελυκέναι τὸν ὅρκον, *fidem ſe præſtitiſſe, & religione jurisjurandi exolviſſe.* Pag. 822. lin. 3. ΤΗΡΕΙΝ ΤΗΝ ΠΙΣΤΙΝ κατὰ τὸν ὅρκον, *fidem ſervare, prout jurejurando ſint obſtricti.* Pag. 847. lin. 2. pag. 1141. lin. 9. pag. 1220. lin. 9. & 26. pag. 1418. lin. 9. a fine.

*Ibid.* v. 8. Λοιπὸν,) Poſſis hoc etiam vertere *itaque.* Quo ſenſu eſt apud Polyb. pag. 777. lin. 24. *Plerique ex ipſo ambitu magnitudines urbium conjectant.* ΛΟΙΠΟΝ ὅταν εἴπῃ τις, *itaque ſi quem dicentem audierint, urbem Lacedæmoniorum &c.* Et pag. 753. lin. 1. & pag. 822. lin. 10. & pag. 858. lin. 25. & pag. 905. lin. penult. pag. 911. lin. 14. a fine. pag. 1329. lin. 11.

*Ibid.* v. 7. μὴ αἰσχροκερδῆ.] Cum ubique neceſſarium fuit hoc præceptum de fugiendo turpi lucro, 1 Tim. III. 3. 1 Petr. V. 2. tum vel maxime apud Cretenſes, qui quanti pecuniam æſtimarint, Polybius teſtatur lib. 6. cap. 44. *Pecunia apud hos adeo ſit magni, ut non ſolum neceſſaria, verum etiam honeſtiſſima cenſeatur ejus acquiſitio.* Κα-

θόλε

θόλυ δ' ὁ περὶ τὴν ΑΙΧΡΟΚΕΡΔΕΙΑΝ καὶ πλεονεξίαν τρόπος ὕτως ἐπιχωριάζει παρ' αὐτοῖς, ὥστε παρὰ μόνοις Κρηταιεῦσι τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων μηδὲν ΑΙΣΧΡΟΝ νομίζεσθαι ΚΕΡΔΟΣ. *Denique ſordidi avarique mores adeo apud illos obtinent, ut ex omnibus hominibus ſolos Cretenſes ſit invenire, apud quos nullum lucrum turpe cenſetur.* Sic infra v. 11.

---

# *In EPIST. ad TITUM.*

CAP. I. 6. μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας) ſcil. ὄντας, *qui non ſint obnoxii crimini luxus.* Simili ratione Polybius dicit ἐν διαβολαῖς ὢν lib. 2. cap. 11. pag. 138. lin. 2. ὁ Δημήτριος ἐν διαβολαῖς ὢν, *Demetrius nonnullis ipſum criminantibus.*

*Ibid.* v. 9. Ἀντεχόμενον) φροντίζοντα, ἔργον αὐτὸ ποιούμενον, *magna cura tractantem, & hoc unum præcipue agentem*, ut interpretatur Chryſoſtomus. Declarat enim hoc verbum *magno ſtudio adhærere.* Ut τῶν βιβλίων ἀντέχεσθαι *libris adhærere.* Et apud Polyb. pag. 721. lin. 17. ταύτης ΑΝΤΕΙΧΟΝΤΟ τῆς ἐλπίδος, *in eam ſpem incumbebant.* Pag. 916. lin. 17. a f. ΑΝΤΕΧΕΣΘΑΙ τῆς ἀληθείας, *veritatis ſtudioſum eſſe.* Conf. Annot. ad Matth. VI. 24.

*Ibid.* τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου) Quid πιστὸς λόγος ſit, ſupra jam oſtenſum ad 1. Tim. I. 15. nempe *certus, indubitatus ſermo.* Quæ adduntur verba κατὰ τὴν διδαχὴν, vel ad πιστοῦ referri poſſunt, vel ad λόγου. Prius poſtulare videtur ordo ipſe ver-

borum. Et conſtruitur πιςὸς ut hic cum κατὰ, ita etiam cum præpoſitione ἐς apud Arrianum de exp. Alex. præfat. n. 3. ubi Ptolemæus & Ariſtobulus dicuntur πιςότεροι ἐς τὴν ἀφήγησιν præ *cæteris hiſtoricis digni, quibus narrantibus fides habeatur.* Et 4, 14, 6. οἱ πάνυ πιςοὶ ἐς τὴν ἀφήγησιν. 5, 5, 1. πιςότατα ἐς ἀφήγησιν, *res narratu fideque digniſſimæ.* 1, 28, 3. πιςοῖς ἐς ἅπαντα ἐχρήσατο *illis ad omnia fidis eſt uſus.* Sed præſtat fortaſſe iſta conjungere τῦ κατὰ τὴν διδαχὴν λόγυ, ut ὁ κατὰ τὴν διδαχὴν λόγος ſit *ſermo doctrinæ*, *ſive doctrina atque inſtitutio*; uti a Polybio ΟΙ ΚΑΤΑ τὴν παράκλησιν ΛΟΓΟΙ dicuntur *exhortatio*, uti vertit Caſaubonus lib. 10. cap. 11. pag. 815. lin. 2. & lib. 3. cap. 116. pag 369. lin. 12. βυλόμενος δὲ ΤΟΙΣ ΚΑΤΑ τὴν παράκλησιν ΛΟΓΟΙΣ ἀκολύθως ἐπ' αὐτῶν γίνεσθαι τῶν ἔργων. *Hic ut factis dicta æquaret, quibus ſuos fuerat cohortatus.* Quibus in locis κατὰ declarat, quales illi λόγοι, & in quo argumento verſati ſint, ſignificatque *in*, & οἱ κατὰ τὴν παράκλησιν λόγοι ſunt *verba, quibus in exhortando uſus eſt*; ſicut ἡ κατὰ τὴν παράκλησιν ἐπαγγελία, *promiſſio facta cum eos adhortaretur* pag. 819. lin. 11. μνησθέντες τῆς τῦ Ποπλίυ ΚΑΤΑ τὴν παράκλησιν ἐπαγγελίας, *redeuntes in memoriam promiſſæ ejus opis a Scipione cum eos adhortaretur.* Arrian. Indic. 12, 7. τὰ ΚΑΤΑ γεωργίην ἔργα, *res ruſticæ, opera ruſtica.* Epict. diſſert. lib. 4. cap. 11. pag. 507. lin. antep. ἀμήχανον μὴ ἀπὸ τῦ ἱδρῶτος καὶ τῆς ΚΑΤΑ τὴν ἐσθῆτα συνοχῆς, ὑπολείπεσθαί τι περὶ τὸ σῶμα ῥυπαρόν. *Fieri non poteſt*

quin

*in a ſudore & veſtium applicatione, ſordium ali-*
*id relinquatur in corpore.* Et Chryſoſtomo ἡ
ιτὰ τὴν διδασκαλίαν σαφήνεια *perſpicua doctrina*
citur tom. V. diverſ. loc. pag. 418. E. Polyb.
g. 770. lin. 9. a f. *Diei tempora ex umbra poſſu-*
*is inveſtigare*, ἔτι δὲ τῇ κατὰ τὸν ἥλιον πορείᾳ,
: *non ſolis meatu.* Eadem notione exſtat κα-
pag 667. lin. 7. ὅς τῶν μὲν ΚΑΤᾺ τὰς φυλακὰς
ιτουργιῶν ἀπολύεται, *qui ab excubandi munere li-*
*atur.* Sed. pag. 892. lin. 10. dicitur αὐτὸς δὲ
; πεζοὺς ἔχων, ἄρτι τῆς ΚΑΤΑ τὸν ἥλιον ἀνατολῆς
ιφαινομένης προῆγε. *Ipſe cum peditibus ſub ipſum*
*lis ortum primum caſtris egreſſus.* Item lib. 3.
p. 11. init. & lib. 3. cap. 114. extr. Qui loci
ic maxime pertinere videntur, in quibus κα-
diſtinguit ortum Solis a cujusvis alterius ſi-
ris ortu, & exprimi poteſt non incommode
r gignendi caſum, ſicut & in cæteris exem-
s. Erit ergo ἀντεχόμενος τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν
τοῦ λόγου, *qui indefeſſo ſtudio tractat doctrinam il-*
*n fide digniſſimam.*

*Ibid.* v. 12. Κρῆτες) Cretenſium Poly-
is fere nunquam meminit, quin ſimul eos
uperet; ut pag. 444. med. & pag. 682. ſub
. *Neque civium ingenia magis veteratoria quam*
*etenſium, ullo invenias loco, ſi excipias oppido pau-*
: *neque publica conſilia magis iniqua.* Pag. 728.
. 8. & 14 & pag. 732. lin. 17. a. f. & pag 1340.
. 6. a f. & pag. 1445. med. *Per id tempus gra-*
*admodum & indignum facinus a Cretenſibus ad-*
*ſum eſt. Tametſi enim multa ejusmodi in Creta*

*inſula fieri ſolent, nihilominus hoc de quo nunc ſerm eſt, cæteris omnibus antiſtare viſum eſt.*

*Ibid.* κακὰ θηρία) Etiam ſolum nomen θηρίε in probris ponitur apud Polybium. p. 996. lin. 14. a f. Μή μοι πρόσιτε ΘΗΡΙΑ, *ne me o feri accedatis.* Pag. 1377. lin. 9. ἡγεμαι τοιαῦτα ΘΗΡΙΑ γεγονέναι, καὶ τοιοῦτον τρόπον τὲς φίλες καὶ τὲς ἑταίρες Φιλίππε προσαγορευθέντας. *Sic apud me exiſtimo, quotquot amici ac comites Philippi dicebantur, teterrimas fuiſſe belluas.*

Cap. II. 5. σώφρονας) Complectitur hoc verbum præter alia mulierum officia, quæ ex Xenophonte jam ad hunc locum adſcripſimus, etiam pudicitiam fidemque matrimonii. Polyb. lib. 11. cap. 7. pag. 877. lin. 4. Καθόλε δ' ἡξίε διαλαμβάνειν, ὡς ὁ μὲν ἐν τοῖς ἱματίοις καλλωπισμὸς, γυναικός ἐςι, καὶ ταύτης ἐ λίαν ΣΩΦΡΟΝΟΣ. *Omnino id poſtulabat Philopœmen, ut cuncti ſibi perſuaderent, cultus nimiam curam mulieri convenire, & ei quidem non nimis modeſtæ.* Arrian. de exp. Alex. 4, 20, 3. ἐπὶ τῷ δὲ αὖ πυθέσθαι εἰ ΣΩΦΡΟΝΕΙ αὐτῷ ἡ γυνὴ ἔτι. ὡς δὲ ΣΩΦΡΟΝΟΥΣΑΝ ἐπύθετο. *Tum Darius rurſus quæſivit, an uxor matrimonii fidem ſervaret, quod quum eunuchus affirmaret, &c.*

*Ibid.* v. 8. λόγον ὑγιῆ) Quidquid verum, rectum, integrum, non vitioſum eſt, id omne Græci ὑγιὲς vocant. Polyb. pag. 1382. lin. 4. a f. & pag. 1387. lin. 24. ὅτι δέ ἐςιν ΥΓΙΕΣ τὸ καλέ-

λεγόμενον ὑφ' ἡμῶν, δῆλον ἔϛαι διὰ τῆς ἡμε]έρας ἐξηγήσεως. *Vera autem eſſe quæ nobis nunc dicuntur, ex narrationis noſtræ ſerie patebit.* Arrian. Epict. pag. 53. lin. 14. εἴπερ ΥΓΙΕΣ ἐϛι τὸ ὑπὸ ]ῶν φιλοσόφων λεγόμενον. *Si verum eſt quod a philoſophis dicitur.* Pag. 55. lin. ult pag. 56. lin. 5. & 9. & lib. 2. cap. 20. init. & pag. 299. lin. ult. ΥΓΙΗ δόγμα]α, *veræ opiniones, recta decreta.* Contra λόγον ὐκ ὑγιέα dicit Gyges Candaulem herum ſuum proferre, cum uxorem ſuam ipſi nudam oſtendere vellet apud Herodotum lib. 1. pag. 4. C. *Gyges vehementer exclamans,* εἶπε, Δέσποτα, τίνα λέγεις ΛΟΓΟΝ ὐκ ΥΓΙΕΑ, κελεύων με δέσποιναν τὴν ἐμὴν θεήσαθαι γυμνήν; *Quemnam, inquit, here ſermonem profers haudquaquam ſanum, qui me jubes inſpicere heram meam nudam?*

*Ibid.* v. 10. πίϛιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένυς) Polyb. pag. 1357. lin. 7. πᾶσαν ἐνδεικνύμενοι φιλοτιμίαν, *omne ſtudium adhibentes.*

Cap. III. 3. δυλεύοντες ἐπιθυμίαις) Polyb. pag. 1047. lin. 14. a f. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ζῶα ταῖς τῦ σώματος ΕΠΙΘΥΜΙΑΙΣ αὐταῖς ΔΟΥΛΕΥΟΝΤΑ. *Nam cæteræ animantes, quæ ſolis cupiditatibus corporis ſerviunt &c.*

*Ibid.* v. 7. ]ῇ ἐκείνυ χάριτι) Verba hæc ſi ad Deum Patrem referantur, eandem habebunt ſententiam, quam Rom. III. 24. ſin ad Jeſum Chriſtum, ea poterit intelligi gratia, qua is apud Deum Patrem tantum valet, ut propter

ipſum a Deo pro juſtis habeamur. Quo ſenſu Lutherus vocabulum χάριτος interpretatus eſt Rom. V. 15. ubi ſimilem locum ex Polybio adſcripſimus, ΤΗ ΤΩΝ ΥΠΑΤΩΝ ΧΑΡΙΤΙ, *in gratiam Conſulum*; quem vide ſis, uti & Act. XV. 11.

# In EPIST. ad PHILEMONEM.

v. 14. χωρὶς τῆς σῆς γνώμης) Polyb. pag. 983. lin. 4. ΧΩΡΙΣ ΤΗΣ Ῥωμαίων ΓΝΩΜΗΣ, *injuſſu populi Romani*. Pag. 398. lin. 14. μετὰ τῆς ἐκείνων γνώμης, *ex eorum voluntate*.

v. 19. προσοφείλεις) Apud Polybium vox hæc ſignificat *reliqua debere, adhuc debere*. pag. 94. lin. 2. ἅμα δὲ ῥαθυμοῦντές τινες μὲν αὐτῶν ἐξελογίζοντο τὰ ΠΡΟΣΟΦΕΙΛΟΜΕΝΑ σφίσι τῶν ὀψωνίων. *Simul per otium cepere quidam ſtipendii adhuc debiti rationem inire*. Sic etiam pag. 98. lin. 4. pag. 620. lin. 10. a f. pag. 1136. lin. 4. pag. 1381. lin. 9. Sed huic loco magis convenire puto ſignificationem *inſuper debeo*, cujus exempla ex Xenophonte produximus.

# In EPIST. ad HEBRÆOS.

CAp. I. 4. κεκληρονόμηκεν ὄνομα) Κληρονομεῖν non tantum eſt *hæreditatis jure*, ſed etiam *qua-*

:unque modo conſequi. Specialiter famam ρονομεῖν dicitur in utramque partem, ſicut in bonam partem κληρονομεῖν ὄνομα. Polyb. ;. 160. lin. antep. *Ad occupandum collis verti- feſtinanter cum equitatu contendit: ſimul ut pri- r cum hoſte prælium capeſſat:* πεπεισμένος τῆς γ:αφῆς τῶν ἐκβαινόντων πλεῖστον ὄυτω ΚΛΗΡΟ-ΜΗΣΕΙΝ, *non dubitans, ita facile conſecuturum ut omnium quæ accidiſſent, decus ſibi adſcribe- ır.* Pag. 988 lin. 11. a fine: ἐξ ἀμφοῖν δὲ δι- ως καὶ ΚΛΗΡΟΝΟΜΗΣΕΙΝ παρὰ πᾶσι τοῖς ἐλ- ri τὴν ἐπ' ἀσεβείᾳ δόξαν. *Qua utraque ex re, ietatis opinionem apud omnes Græcos foret perpe- obtenturus.* Pag. 1077. lin. 6. a fine: παρα- ησίαν δέ τινα τούτῳ φήμην ΕΚΛΗΡΟΝΟΜΗΣΕΝ ὶ γήρως καὶ Πτολεμαῖος. *Quam itidem famam lemæus in ſenectute obtinuit.* Sic & pag. 1519. i. 4.

*Ibid.* v. 6. εἰσαγάγῃ) De quovis homine loquitur Epictetus, eum a Deo in mundum troduci, lib. 3. cap. ult. pag. 421. lin. 4. οὐχὶ ῖνός σε ΕΙΣΗΓΑΓΕΝ; οὐχὶ τὸ φῶς ἐκεῖνός σοι ἔδει- ; οὐ συνεργοὺς ἔδωκεν; οὐκ αἰσθήσεις; οὐ λόγον; τίνα δὲ ΕΙΣΗΓΑΓΕΝ; οὐχ ὡς θνητόν; *Nonne is te roduxit in mundum? Nonne lumen is tibi oſtendit; nne adjutores dedit? Nonne ſenſus? nonne ratio- m? At quinam ut eſſes te introduxit? nonne ut rtalis eſſes?* Item pag. 422. lin. 13. Ejus con- rium eſt ἐξάγειν ἐκ τοῦ ζῆν *e vita abducere*, pag. r. lin. 18.

• *Ibid.* v. 14. λειτȣργικὰ) Λειτȣργία dicitur cujusvis miniſterii publici functio, & apud Polybium ſpeciatim excubiarum, quibus agendis peculiariter deſtinati ſunt Angeli, Pag. 667. lin 7. ὃς τῶν μὲν κατὰ τὰς φυλακὰς ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ἀπολύεται, *qui ab excubandi munere liberatur*.

Cap. II. 1. προσέχειν) Verbum valde emphaticum. Declarat enim non tantum animum attentum audiendis iis, quæ dicuntur, ſed etiam intentum ad vitanda peccata, & e contrario virtutes ſectandas moresque emendandos. Quam προσοχὴν non differendam integro capite monet Epictetus lib. 4. cap. 12. Quanquam non diffitendum, hoc ſenſu abſolute ſine caſu poni. Conf. Act. XVI. 14.

*Ibid.* v. 3. ἀρχὴν λαβȣ͂σα) Plurimis locis obvia phraſis apud Polybium, ut pag. 185. lin. 18 ὁ πόλεμ☉ ταύτην ΕΛΑΒΕ τὴν ΑΡΧΗΝ, *ab hoc principio bellum illud cepit*. Pag. 411. lin. 10. pag. 413 lin. 15. a fine, pag. 425. lin. 2. pag 443. lin. 9. a fine: ὁ πόλεμ☉ τοιαύτας ΕΛΑΒΕ τὰς ΑΡΧΑΣ καὶ τὸ τέλ☉, *hoc modo & ſuſceptum & confectum eſt bellum*. Pag. 527. lin. 10. pag. 741. lin. 18. pag. 797. lin. 11. a fine &c.

*Ibid.* v. 14. παραπλησίως) Adverbio hoc ſignificatur, non *propemodum*, aut *fere ſimiliter* eum naturæ humanæ participem factum, uti nonnulli ſunt interpretati; ſed *plane ſimiliter*, ȣ̓ δοκητῶς, ȣ̓́τε φανταςικῶς, ἀλλ' ἀληθῶς καὶ ὄντως, i. e. *vere & proprie hominem eſſe factum*;

quem-

quemadmodum urgent adverbium hoc Græci Interpretes adverſus hæreticos, veritatem humanæ naturæ in Chriſto negantes. Conf. *Gerhard.* in h. l. Adjectivum hoc ſenſu exſtat apud Arrianum de exp. Alex. 7, 1, 9. apud quem Indorum ſapientes Alexandrum reprehendunt, quod tantum terrarum obierit, ἄνθρωπος ὢν, ΠΑΡΑΠΛΗΣΙΟΣ τοῖς ἄλλοις, *cum homo ſit, ſimilis reliquis.*

*Ibid.* v. 15. ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς) ſcil. τοῦ φόβου θανάτου, quod ex ſequentibus intelligendum. Ita & Polybius loquitur pag. 108. lin. 2. ἐπὶ ποσὸν ΑΥΤΟΥΣ ΑΠΑΛΛΑΞΑΣ τῆς προγεγενημένης δυσελπιστίας, *cum nonnihil eos liberaſſet a priore metu ſive deſperatione.*

*Ibid.* διὰ παντὸς τοῦ ζῆν) Infinitivus loco nominis, pro διὰ πάσης ζωῆς. Sic & Polyb. pag. 151. lin. antep. ἐκ ΤΟΥ ΖΗΝ ἐξεχώρησαν, *e vivis exceſſerant.* Pag. 178. lin. 22. τὸ ζῆν ἐξέλιπον, *vitam cum morte commutarunt.* Item pag. 1074. lin. 1. & Arrian. Epict. pag. 191. lin. 19. ἐξάγειν ἐκ τοῦ ζῆν, *abducere e vita.*

*Ibid.* ἔνοχοι ἦσαν δουλείας) *Obnoxii erant ſervituti*, i. e. ita animo affecti, ut ſervi ſolent, qui heros ſuos metuunt, tanquam vitæ & necis ipſorum dominos. Animo enim ſervus eſt, quisquis metuit, Rom. VIII. 15. ὁ γὰρ τὸν θάνατον δεδοικὼς, δοῦλός ἐστι. *Nam qui mortem metuit, ſervus eſt*, ait Chryſoſtomus. Unde Xenophon, in ſuperioribus annotationibus citatus,

tus, vehementi metu ait homines καταδουλῶσθαι. Eodem modo Arrianus de exp. Alex. 3, 11, 2. τὸ ΔΕΟΣ, ὅ, τι περ φιλεῖ πρὸ τῶν μεγάλων κινδύνων γίγνεσθαι, οὐκ ἐκ τοῦ παραυτίκα γενόμενον διατεθὲν, ἀλλ' ἐν πολλοῖς πολλῷ χρόνῳ μελετηθὲν τε, καὶ τὰς γνώμας αὐτῶν ΔΟΥΛΩΣΑΜΕΝΟΝ. *Metus, qui ante magnum aliquod prælium oriri ſolet, neque is quidem repentinus, ſed qui multo ante tempore animos multorum inſederat ac penitus ſubjugarat.* Et 2, 10, 2. Καὶ ταύτῃ εὐθὺς δῆλος ἐγένετο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένος. *Quod quidem ſtatim Macedonibus argumento fuit, Darium jam ſervitutem animo concepiſſe.* Item 5, 19, 1. 6, 16, 3.

Cap. III. 11. ὡς) *Itaque.* Stephanus in Theſ. Gr. Linguæ tom. 4. pag. 809. D. *in veteri lexico*, inquit, ὡς *poni dicitur etiam pro Quare, Quamobrem: ſed nullum hujus uſus exemplum affertur.* Suppleamus ergo hunc defectum lexicorum ex Arriano de exped. Alex. 2, 16, 5. ΩΣ τόν γε ἐν Ταρτησσῷ πρὸς Ἰβήρων τιμώμενον Ἡρακλέα δοκῶ ἐγὼ τὸν Τύριον εἶναι Ἡρακλέα. *Quapropter Herculem illum qui in Tarteſſo ab Iberis colitur, Tyrium hunc Herculem eſſe cenſuerim.* Et 5, 15, 5. ἐγίγνετο μὲν καὶ ΩΣ ἀμφίβολος τῇ γνώμῃ, ὅτι οἱ ἀπὸ τοῦ κλ. *Fiebat etiam propterea anceps conſilii, quod milites, qui e regione apud magna caſtra cum Cratero relicti erant, tranſitum quoque tentare viderentur.*

Cap. IV. 1. Καταλειπομένης ἐπαγγελίας) *relicta promiſſione*; ſed eo ſenſu, quo teſtamento

ali-

d relinqui dicitur ; id eſt, cum nobis
: reliqua ſit promiſſio, cum a Deo nobis
relicta. Neque enim ſatisfactum eſt pro-
illi de divina quiete per Joſuam v. 8. ſed
illud etiamnum nobis implendum. Hinc
olus v. 9. ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς
ῷ τῷ θεῷ. Cui ſententiæ puto fore ut qui-
ile accedat, ſi modo & quo tota oratia ſpe-
diligenter conſideret, & probe teneat
erbi καταλείπεσθαι, quam equidem arbi-
ectiſſime poſſe ex Polybio intelligi.
iim ille pag. 1349. lin. 5. ἐ μὴν κακῶν
ίως ΚΑΤΑΛΕΙΠΟΜΕΝΗΣ ἢ τὸν πόλεμον ἀνα-
θαι γενναίως, ἢ διδόναι τὴν ἐπιτροπὴν περὶ
αθ' αὐτοὺς, *verumtamen quoniam duo-
malorum alterum erat eligendum* ; (relicta
ne malorum) *ut vel bellum fortiter ſu-
nt, vel poteſtati alienæ ſe ſuaque permitterent.*
136. lin. 24. μόνης δὲ σφίσι ΚΑΤΑΛΕΙΠΟΜΕ-
ἐλπίδος ἀκεραίου τ' ἐν αὐτοῖς. *Cum ſola ad-
lis integra ſpes reſtet, quam in ſeſe ponant.* Pag.
in. 13 ἅτε μηδεμιᾶς ἄλλης ἐλπίδος ἔτι ΚΑ-
ΙΠΟΜΕΝΗΣ πρὸς σωτηρίαν, *utpote cum ſpes
nulla ſupereſſet alia.* Pag. 867. lin. 6. a fine:
ὁ μήτε τοῖς Ῥωμαίοις ἐλπίδα ΚΑΤΑΛΕΙΠΕΣΘΑΙ
ίας, *quum neque Romanis ſpes ſalutis ulla ſu-
t.* Pag. 949. lin. 10. pag. 951. lin. 16 ὡς
ἔτι ΚΑΤΑΛΕΙΠΟΜΕΝΗΣ ἐλπίδος τ' ἐν ἐκείνῳ
ατηγῷ, *ceu ſpe illa unica relicta, quam in eo
atore ponerent.* Item pag. 1059. lin. 13. Et
062. lin. 8. dicitur ἐν ἐπαγγελίᾳ καταλεί-

πεσ

πειν polliceri; Ἐγὼ δὲ κατὰ μὲν τὴν ἑκτην ΕΝ ΕΠΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΤΑΛΙΠΩΝ, ὅτι λαβὼν τὸ ζοιτα καιρὸν, σύγκρισιν ποιήσομαι τῆς καθ. μῶν Ῥωμαίων καὶ Μακεδόνων. *Ego vero qui hujus operis ſum pollicitus, me ubi forem nacl ſionem, armaturæ Romanorum & Macedonum rationem inſtituturum.* Item pag. 1455. lin.: μαι τὸ κατὰ τὴν πρoτέραν βίβλον ΕΝ ΕΠΑ ΚΑΤΑΛΕΙΦΘΕΝ συνεκπληρῶσαι τῶν φιλομα κα. *Quod ſuperiori in libro polliciti ſumus, in gratiam eorum, qui diſcendi cupidi ſunt, placet.* Et pag. 692. lin. 4. vitæ partem reliquam vocat καταλειπόμενον βίον, uti 869. lin. 21. nec non pag. 864 lin. 26. τὴν λειπομένην ὁδὸν, *quod ſupererat itineris.* Qui nunt *derelicta atque neglecta promisſione*, ve probare poſſint interpretationem ſuam tum locum haberet, ſi ſcriptum eſſet ἐγκα πομένης, uti eſt apud Polybium τὰς ἐλπίδ καταλείπειν pag. 1073. lin. penult. Ἐκεῖν γὰρ προκαταληφθεὶς, εἰς αὐτὰς συνεκλείσθη τοῖς ἰδίοις οἰκέταις καὶ φίλοις ἐλπίδας, ἀλλ οὐδὲ ταύτας ΕΓΚΑΤΕΛΙΠΕΝ· ἀλλ᾽ ἐφ᾽ ὅσον ἦ τὸν, ἐξήλεγξε. *Ille ab inimicis præventus, guſtiarum eſt redactus, ut ſpes omnes ſuas in dumtaxat famulis & amicis haberet ſitas: qua ille ſpes nequaquam deſtituit, ſed quantum e poterat, expertus eſt omnes.*

*Ibid.* ὑστερηκέναι) Referri hoc po καταλειπομένης, ſi articulus eſſet additus ταλειπ. ut in Polybio pag 1336. lin. 14. ὑστε

νες τ' μάχης, *quia poſt pugnam pugnatam venerant.* Pag. 137. lin 5. a f. pag. 405. lin. 9. a f. & pag. 612. lin. 26. τῶν λέμβων ὑϛεϱήσας, *cum tardius advenniens lembos non eſſet aſſecutus.* 647. lin. 18. a f. ὑϛεϱεῖν τ̃ καιϱȣ̃. Et compoſitum καθυϛεϱεῖν pag. 401. lin 22. & pag. 512 lin. 16. τῷ δὲ μήκει τ̃ ὁδȣ̃ καθυϛεϱήσαντες τ̃ εἰς τὴν Τέγεαν παϱȣσίας τ̃ Φιλίππȣ. *Quia propter viæ longitudinem Tegeam occurrere ad eam diem qua illuc Philippus venit, non poterant.* Jam vero quia ſine articulo ponuntur verba καταλειπομένης ἐλπίδ☉, abſolute ſunt accipienda, ut genitivi conſequentiam deſignantes; (non quaſi genitivos conſequentiæ indicet abſentia articuli; contra enim Polyb. pag. 577. lin 8. a f. καταλειπομένων δ' ἔτι τῶν Γαδαϱων, *cum reſtarent adhuc Gadara*; ſed quod ὑϛεϱεῖν nominibus ſoleat cum articulo jungi;) ὑϛεϱηκέναι vero hic cum nullo nomine conſtruitur, ſed per ſe ſignificat *juſto ſerius venire*, opportunitate intrandi in requiem illam jam præterlapſa. Reperitur ſic & apud Polybium ſine caſu, p. 770. l. 3. *Sed nec pervenire aliquo tempeſtive queas horum cognitione deſtitutus*: ἀλλὰ ποτὲ μὲν ΥΣΤΕΡΕΙΝ, ποτὲ δὲ πϱοτεϱεῖν ἀνάγκη, *quum modo tardius, modo maturius neceſſario ſis venturus.* Pag. 585. lin. ult. οἱ δὲ λοιποὶ ΚΑΘΥΣΤΕΡΟΥΝ, διὰ τὸ πολὺ παϱηλλάχθαι τὴν ἔξοδον τȣ̃ βασιλέως πϱὸς τὸν εἰθισμένον καιϱόν. *A reliquis ceſſatum eſt* [reliqui ſero nimis veniebant,] *quia multo maturius Rex, quam pro ſolito more exibat.* Pag. 1166. lin. 10. διότι ΚΑΘΥΣΤΕΡΟΥΣΙΝ αἱ θ' ἅμαξαι καὶ τὰ κτήνη

τὰ

τὰ παρακομίζοντα τὸν σῖτον. *Quoniam plauſtra & jumenta, quæ frumentum & pecuniam advehebant, ad diem condictam nec dum convenerant.* Arrian. de exped. 1, 18, 8. *Perſarum vero naves* ΥΣΤΕΡΗΣΑΣΑΙ *cum ſerius veniſſent.* Et 6, 9, 5. Et Herodotus lib. 1. pag. 31. C. ἐπεὶ ΥΣΤΕΡΗΣΑΝ, *cum ſero veniſſent*, & tempus ejus rei peragendæ jam præteriiſſet.

*Ibid.* v. 7. ὁρίζει ἡμέραν) Epict. Enchirid. cap. 75. ἂν ΗΜΕΡΑΣ ἄλλας ἐπ' ἄλλαις ΟΡΙΖΗΣ, μεθ' ἃς προσέξεις σεαυτῷ *Si dies alios poſt alios conſtitueris, poſt quos cures te ipſum.* Polyb. pag. 992. med. τὴν ΗΜΕΡΑΝ καὶ τὸν καιρὸν ΩΡΙΚΕΝ, ἐν ᾗ μέλλει τὸ διάδημα ἀναλαμβάνειν. *Diem & horam deſignavit, qua ſit diadema aſſumturus.* Et pag. 1452. lin 11 ἀπαιτῶν εἰς Σάρδεις ἐπί τινα χρόνον ΩΡΙΣΜΕΝΟΝ, *ad diem certum Sardibus præſto eſſet.*

*Ibid.* v. 9. ἀπολείπεται) Idem valet quod καταλείπεται v. 1. *reliquus eſt, reſtat.* Polyb. pag. 696. lin. 19. af. ὑποδείξας ὅτι τοῖς ἡττημένοις ὅμως ἐλπὶς ΑΠΟΛΕΙΠΕΤΑΙ σωτηρίας. *Oſtentata ipſis ſpe ſalutis ſi vinci contingeret.*

*Ibid.* v. 15. πεπειρασμένον δὲ) Eleganter δὲ ponitur pro ἀλλὰ, poſt ȣ negandi particulam Polyb. pag. 404. lin. 8. ΟΥ ΓΑΡ δι' ἄλλην, διὰ ΔΕ ταύτην τὴν αἰτίαν. *Hæc namque, non alia cauſſa ulla eſt.* Conf. Annot. Xenoph.

Cap. V. 12. διὰ τὸν χρόνον) *propter tempus,*

ex

e quo ea vobis tradi cœpta ſunt. Quo quidem
nto tempore ita vos proficere in percipienda
ac doctrina oportuiſſet, ut jam aliorum debe-
tis eſſe doctores. Polyb. pag. 69. lin. 12.
*rant illa opera ad facile concipiendum ignem cum-
imis apta*, ΔΙΑ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟΝ, *utpote multo ante
cta*. Et pag. 151 lin. penult. ἐπεὶ δ' οἱ μὲν αὐ-
ὀπται γεγονότες τῶν δεινῶν ἐκ τοῦ ζῆν ἐξεχώρησαν
ΙΑ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟΝ' ἐπεγένοντο δὲ νέοι. *Poſtea-
ro quam per ætatem e vivis exceſſerant priorum
alorum oculati teſtes; ſucceſſerantque illis juvenes.*
icitur & διὰ καιρὸν, verum non de longinqui-
te temporis, uti hoc loco, ſed de opportuni-
te apud Polyb. pag. 460. lin. antepen. πάντων
πηλπικότων τὴν παρουσίαν τοῦ Φιλίππου διὰ τὸν
καιρὸν, *cum nemo amplius propter anni tempus de
hilippi reditu ſpem ullam haberet.*

*Ibid.* στερεᾶς τροφῆς) Eadem metaphora
itur Epictetus apud Arrianum lib. 2. cap. 16.
ag. 200. lin. 10. af. οὐ θέλεις ἤδη ὡς τὰ παιδία
πογαλακτισθῆναι, καὶ ἅπτεσθαι ΤΡΟΦΗΣ ΣΤΕ-
ΡΩΤΕΡΑΣ, μηδὲ κλαίειν μάμμας καὶ τίτθας,
γραῶν ἀποκλαύματα; *Non vis jam tanquam in-
ntes ablactari, & deguſtare cibum ſolidiorem? neque
ſines implorare mammas & titthas, anicularum
ulatus?* Item pag. 370. lin. 9. & pag. 380. lin. 11.

*Ibid.* v. 14. πρὸς διάκρισιν καλοῦ
καὶ κακοῦ.) Diſcernere bonum a malo,
æcipuum philoſophi munus eſſe, tradit Epi-
etus; cujus verba digna ſunt, quæ hic legan-
r, ad excitandum ſtudium rei tam præclaræ

& neceſſariæ. Lib. 1. cap. 20. pag. 84. Δι ἔργον ꙋ φιλοσόφꙋ τὸ μέγιςον καὶ πρῶτον, δοκ ζειν τὰς φαντασίας, καὶ ΔΙΑΚΡΙΝΕΙΝ, καὶ μηδ ἀδοκίμαςον πϱοσφέϱεσθαι κλ. *Quare opus ſophi maximum & primarium eſt, explorare v diſcernere, & nullum inexploratum admittere. ſiderate quid fiat in moneta, ubi aliquid noſtra in ſe videtur. Quomodo & artem invenimus, & q argentarius utitur ad explorationem nomiſmatis, tactu, olfactu, poſtremo auditu? Violenter illide narium, ſono attendit. Neque ſemel content edidiſſe ſonum, ſed ob multam attentionem muſic* ꙋτως, ὅπꙋ διαφέϱειν οἰώμεθα τὸ πλανᾶσθαι πλανᾶσθαι, ἐνταῦθα πολλὴν πϱοσοχὴν εἰσς μὲν εἰς ΔΙΑΚΡΙΣΙΝ τῶν διαπλανᾷν δυναμένων. *ubi diſcrimen eſſe putamus inter errare & non e tum multam attentionem adhibemus ad diſcerne ea, quæ in errorem nos ducere poſſunt.*

Cap. VI. 6. ἀναςαυϱꙋ̃ντας) Etiam i lybio reperitur verum eſſe, quod *Lamb. B* h. l. annotat, ἀνὰ in verbo ἀναςαυϱꙋ̃ν non h re ſignificationem ꙋ rurſum, ſed ꙋ ſurſum; ſenſu illud uſurpatur pag. 14. lin. 18. pag lin. 1. pag. 555. lin. 17. a fine, & pag. 735. lin.

*Ibid.* v. 17. τὸ ἀμετάθετον) Quia in L cis Græcis hoc verbum ſine exemplo profe placet ex Polybio quædam adſcribere, pag. lin. 17. a f. θεωϱꙋ̃ντες ΑΜΕΤΑΘΕΤΟΝ ꙋ̃σα ἐπιβολὴν τῶν Ῥωμαίων. *Animadvertentes in Romanis conſilia adverſus ſe mutari non poſſe.*

7. lin. 8. a fine: διαλήψεις ΑΜΕΤΑΘΕΤΟΥΣ
ντες, *cum certa ac fixa ſtaret illis ſententia.*

Cap. VII. 3. Ἀπάτωρ, ἀμήτωρ) Sine pa-
& matre fuiſſe dicitur, quod eorum nomina
S. Litteris relata non legantur. Ita Arria-
ſine nomine inſulam vocat, cujus nomen
otum erat, de exp. Alex. 1, 19, 5. ἐς νησίδα
ἀνώνυμον διενήχοντο. *In parvam quandam in-*
*n (nomen ejus obſcurum eſt) trajecerunt.* Et
noſthenes ἀνωνύμους dicit homines *obſcuros*
*notos* or. de Cherſ. pag. 42. B.

*Ibid.* v. 5. καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς
ύος Ἀβραάμ.) Phraſin hanc more Hebræo-
formatam eſſe, docet *Vorſtius* de Hebr. N.
ap. 39. pag. 241. licet Herodianus lib. 1. dicat
αστρὸς προελθεῖν, & Arrianus lib. 3. diſſert.
Ct. cap. 22. ἐκ τῆς κοιλίας ἐξελθεῖν; cum hæ
inem denotent a matre, at illa a patre: &
terea phraſes quoque ipſæ non ſint eædem.

*Ibid.* v. 9. ὡς ἔπος εἰπεῖν) *ut ita dicam.*
rb. pag. 1. ἅπαντες, ΩΣ ΕΠΟΣ ΕΙΠΕΙΝ, *prope*
*rim omnes.* Item pag. 90. lin. ult. pag. 152.
11. a f. pag. 529. lin. 6. pag. 629. lin. 8. pag.
. lin. 19. in quibus aliisque locis pluribus
nula hæc ὡς ἔπος εἰπεῖν uſurpatur ad indi-
lum, paulo licentius ipſum locutum. Conf.
ot. Xenoph.

Cap. IX. 5. περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ
ρος.) Similis formula apud Polybium pag.
in. 12. ΠΕΡΙ ΩΝ οὐχ οἷόν τε διὰ τῆς γραφῆς τῶν

*ullo præter ipſum egebat teſte.* Plutar cap. 9. v. 4. & cap. 14, 36. ΜΑΡΤΥΡ Εὐριπίδης, οὕτω λέγων. *Hæc vero etia teſtimonio ſuo confirmat, ſic dicens.* C Xenoph.

*Ibid.* v. 31. ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας fere dicendi genus apud Polybium 10. pag. 973. lin. 14. *Iis qui fugerint tota Africa locum, qui ſecuritatem poſſ* ΠΕΣΟΥΣΙ δ' ΥΠΟ τὰς τῶν Καρχηδονί *iis vero qui in Pœnorum manus inciderit eventura, non eſſe obſcurum recta ration tibus.*

*Ibid.* v. 33. θεατριζόμενοι) Co ἐκθεατρίζειν aliquoties reperitur apu pag. 336. lin. 9. a f. ἔμελλον εἰς ταῦτα πεδεύσαντες ὥσπερ εἰς ΘΕΑΤΡΟΝ οἱ Καρ

*um ignaviam detrectantium pugnam, eſſe publica-*
*ros.* Pag. 506. lin. 3. a f. τα χέως ΕΞΕΘΡΕΑΤΙ-
ΑΝ αὐτȣ̃ς. *Illico interiora animorum ſuorum ipſi*
*blicarunt.* Pag. 1288. lin. 1. & pag. 1451. lin. 7.
ΘΕΑΤΡΙΣΑΝΤΑ τὴν ἀβȣλίαν τὴν ἀυξ̃ καὶ τὴν
γεννίαν. *Cum imprudentiam & mollitiem animi*
*i quaſi ſpectaculo traduxiſſet.*

*Ibid.* v. 34. τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων)
lyb. pag. 397. lin. ult. ἁρπαγὰς ὑπαρχόντων,
*eptiones facultatum.*

*Ibid.* μετὰ χαρᾶς) Epictetus hoc ſe age-
ait, ut Deo dicere poſſit: πένης ἐγενόμην σȣ̃
λοντος, ἀλλὰ ΧΑΙΡΩΝ. *Pauper fui, cum tu*
*lles, ſed gaudens,* pag. 287. init.

*Ibid.* v. 39. εἰς περιποίησιν ψυχῆς.] Polyb.
g. 999. lin. 9. a f. *Macedones obſecrare inſtitit,*
*lo non genere vocis edito* πρὸς τὸ ΠΕΡΙΠΟΙΗΣΑ-
ΑΙ τὸ ζῆν αὐτὸ μόνον, *ſolius ut ſibi vitæ ſervandæ*
*et poteſtas.* Conf. Annot. Xenoph.

Cap. XI. 1. ὑπόστασις) *Fiduciam* interpre-
ur Gerhardus; idque probat inter alia ex uſu
jus vocis in LXX. interpp. Illi enim ὑπόστα-
ponunt pro ſpe & expectatione Ruth. I. 12.
XXXIX. 8. Ezech. XIX. 5. Quo pertinet,
juit, quod in ſignificatione imperterritæ
ıfidentiæ etiam apud prophanos ſcriptores
ιστάσεως vox uſurpatur. Eamque in rem al-
at verba Polybii lib. 6. de Horatio Coclite,
. 53. pag. 691. lin. 8. a fine: Διακατέχε τὴν ἐπι-

*ciam Byzantiorum.* Reperitur etiam
ὑποςατικῶς lib. 5. cap. 16. pag. 508.
*βασιλέως ὑποςατικῶς φήσαντος, Re*
*ſtanter ac fidenter reſpondente.*

*Ibid.* πραγμάτων ἔλεγχος) ἔλεγχον τοῦ πράγματος, ut equidem
dicit argumentum, ſive probation
monſtrationem, qua πρᾶγμα illu
ipſe loquitur, i. e. philoſophiæ ſtudiu
tur, & quantum in eo quis profecerit
ram exhibeatur, ut quæ in animo
latet de rebus bonis & malis ſenten
ipſo ſpectari poſſit, lib. 3. cap. 10. pa
10. a f. τί κωλύει, πυρέσσοντα κατὰ φυ
ἡγεμονικόν; ἐνθάδ' Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ
ΤΟΣ, ἡ δοκιμασία τοῦ φιλοσοφοῦντος.
*dit, febricitantem animo eſſe natura con*

*aſpectus eorum, quæ non ſunt manifeſta, & ea quæ non videntur ad eandem cum iis quæ videntur, adducit certitudinem.*

*Ibid.* v. 3. εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων) *Beza, Er. Schmidius*, & nonnulli alii, τὸ μὴ referunt ad γεγονέναι, non ad φαινομένων. A quorum ſententia, cùm Annotationes Xenophonteas ſcriberem, fateor me non fuiſſe alienum. Sed quo nunc magis græca verba conſidero, hoc mihi fit probabilior *Joach. Camerarii* expoſitio, qui μεταθετικῶς dictum ſtatuit, pro ἐκ τῶν μὴ φαινομένων. Nam quod *Er. Schmidius* μετάθεσιν negativæ μὴ vel ὐ, non N. Teſtamento modo, ſed & aliis Autoribus inſolentem eſſe, &, ſi forte reperiatur, ex metri neceſſitate adhibitam videri cenſet; ſatis refellitur illo, quem tunc jam citavimus, loco Arriani de exp. Alex. 7, 23, 12. Ταῦτα μὲν ὖν ὐκ ἔχω μέμψαϑαι, πλήν γε δὴ ὅτι ΟΥΚ ΕΠΙ μεγάλοις διεσπὐδάζετο. *Atque hæc quidem non reprehendo, niſi quod in rebus non magnis nimis magnam operam poſuit.* Cui nunc addimus aliud exemplum ex Plutarchi pædag. cap. 9. §. 15. Τὸ δὲ δὴ παντάπασιν ἀποδοκιμάζειν τῶν λόγων τὴν ἑτοιμότητα, ἢ πάλιν αὖ ταύτην ΟΥΚ ΕΠ᾽ ἀξίοις ἀσκεῖν, ὐ φαίην ἂν ἔγωγε. *Interim ego promptitudinem diſſerendi neque improbandam prorſus, neque rebus non dignis adhibendam ajo.* Notus præterea eſt Atticiſmus ille ὐ φημι *non dico*, pro *nego*. Xenoph. ἀναβ. lib. 1. pag. 197. lin. 20. ὐκ ἔφη ἰέναι, *venturum ſe negabat.* Arrian. ἀναβ. 1, 5, 4. ὐκ ἔφη χρῆναι ἐν λόγῳ τίϑεσϑαι Αὐταριάτας. *Monuit,*

ἐκ τῶν οὐχ ὑφεστώτων τὰ ὑφεστῶτα.

*Ibid.* v. 5. εὐηρεστηκέναι τῷ Θεῷ
εὐαρεστεῖν in triplici differentia reperit
*cere, probari, gratum acceptumque eſſe a*
*chritudinem aliasve dotes , amorem c*
Exod. XXI. 8. Ἐὰν μὴ εὐαρεστήσῃ τῷ κ
Quanquam hoc exemplum etiam ad
ſignificationem referri poſſet, ſi dica
Domino ſuo quod non bene ancillar
non placere intelligendam eſſe. II.
*alicui vitæ probitate; itaq; aliquem coler*
*ſervire, ut ipſi placeamus.* Quam qui
ficationem arbitror hujus eſſe loci. U
τῷ Θεῷ ſit *Deum colere* ex præſcripto
tantum, ſed & ſecundæ tabulæ decal
27. eoque cultu atque pietate, tum ju
perantia, benignitate aliisque virtu
placere. Lutherus vertit Gen. V.

:hryſoſtomus, qui inter alia ſic de Enocho: *μὴ ᾔδει ὅτι λήψεται ἀμοιβὰς, πῶς εὐηρέστει;* *enim ſciviſſet, quod accepturus eſſet renumeratio-*, *quomodo Deum coluiſſet*, aut quamobrem ei ere ſtuduiſſet? Et Theophylactus iſtam ἐστησιν de virtutum ſtudio accipit. *Niſi*', inquit, *crediderit quispiam compenſationem ionorum & malorum*, *οὐκ εὐαρεστήσει τῷ Θεῷ. modo enim laborioſum virtutis iter ingrediatur*, ıc ergo Theophylactus intellexit *εὐαρέστησιν*) *perſuaſus in futuro ſeculo multiplices ac ſtabiles retributiones?* Idemque paulo poſt: *Quid eſt exquirentibus ipſum: hoc eſt, vita beneplacere avantibus operum.* Et qui ex præſcripto le- n vivunt, eoque Deo placent, hos idem eophylactus dicit ΕΥΑΡΕΣΤΟΥΝΤΑΣ ΤΩ ΘΕΩ. Joh. III. 16. *ἡ μὲν παλαιὰ τοὺς ἐν ταύτῃ εὐαρε-τας τῷ Θεῷ, μακρότητι ἡμερῶν ἐμπιπλᾶν χνεῖτο. Vetus quidem Teſtamentum eos qui in illa placebant, longitudine dierum implendos nittebat.* A LXX. interpretibus phraſis התהלך את־האלהים *ambulare cum Deo* red- ur verbo *εὐαρεστεῖν* Gen. V. 22. 24. VI. 9. ad em locum Chryſoſtomus Homilia XXIII. ita verbum explanat: *ἀπόδεκτος παρὰ τῷ Θεῷ ινεν, ἤρεσε τῷ ἀκοιμήτῳ ἐκείνῳ ὀφθαλμῷ διὰ τῶν ρῶ κατορθωμένων, καὶ ἐκείνου τὴν εὔνοιαν ἐφελκύ-το ἡ τῶν βεβιωμένων πρᾶξις. Acceptus Deo fuit, cuit inſomni illi oculo per ſua recte facta, & illius evolentiam conciliarunt vitæ actiones.* Et Gen. VII. 1. Deus ad Abrahamum ait: ΕΥΑΡΕΣΤΕΙ

τὰ παρακομίζοντα τὸν σῖτον. *Quoniam plauſtra & jumenta, quæ frumentum & pecuniam advehebant, ad diem condictam nec dum convenerant.* Arrian. de exped. 1, 18, 8. *Perſarum vero naves* ΥΣΤΕΡΗΣΑΣΑΙ *cum ſerius veniſſent.* Et 6. 9, 4. Et Herodotus lib. 1. pag. 31. C. ἐπεὶ ΥΣΤΕΡΗΣΑΝ, *cum ſero veniſſent*, & tempus ejus rei peragendæ jam præteriiſſet.

*Ibid.* v. 7. ὁρίζει ἡμέραν) Epict. Enchirid. cap. 75. ἂν ΗΜΕΡΑΣ ἄλλας ἐπ' ἄλλαις ΟΡΙΖΗΣ, μεθ' ἃς προσέξεις σεαυτῷ *Si dies alios poſt alios conſtitueris, poſt quos cures te ipſum.* Polyb. pag. 992. med. τὴν ΗΜΕΡΑΝ καὶ τὸν καιρὸν ΩΡΙΚΕΣ, ἐν ᾗ μέλλει τὸ διάδημα ἀναλαμβάνειν. *Diem & horam deſignavit, qua ſit diadema aſſumturus.* Et pag. 1452. lin 11 ἀπαιτῶν εἰς Σάρδεις ἐπὶ τὸν χρόνον ΩΡΙΣΜΕΝΟΝ, *ad diem certum Sardibus præſto eſſet.*

*Ibid.* v. 9. ἀπολείπεται) Idem valet quod καταλείπεται v. 1. *reliquus eſt, reſtat.* Polyb. pag. 696. lin. 19. a f. ὑποδείξας ὅτι τοῖς ἡττημένοις ὅμως ἐλπὶς ΑΠΟΛΕΙΠΕΤΑΙ σωτηρίας. *Oſtentata ipſis ſpe ſalutis ſi vinci contingeret.*

*Ibid.* v. 15. πεπειρασμένον δὲ) Eleganter δὲ ponitur pro ἀλλὰ, poſt οὐ negandi particulam Polyb. pag. 404. lin. 8. ΟΥ ΓΑΡ δὴ ἄλλην, διὰ ΔΕ ταύτην τὴν αἰτίαν. *Hæc namque, non alia cauſſa ulla eſt.* Conf. Annot. Xenoph.

Cap. V. 12. διὰ τὸν χρόνον) *propter tempus,*

ex

k quo ea vobis tradi cœpta ſunt. Quo quidem
ınto tempore ita vos proficere in percipienda
ac doctrina oportuiſſet, ut jam aliorum debe-
:tis eſſe doctores. Polyb. pag. 69. lin. 12.
*rant illa opera ad facile concipiendum ignem cum-
'imis apta*, ΔΙΑ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟΝ, *utpote multo ante
ıcta.* Et pag. 151 lin. penult. ἐπεὶ δ' οἱ μὲν αὐ-
ὀπται γεγονότες τῶν δεινῶν ἐκ τοῦ ζῆν ἐξεχώρησαν
ΙΑ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟΝ· ἐπεγένοντο δὲ νέοι. *Poſtea
ro quam per ætatem e vivis exceſſerant priorum
alorum oculati teſtes; ſucceſſerantque illis juvenes.*
icitur & διὰ καιρὸν, verum non de longinqui-
'e temporis, uti hoc loco, ſed de opportuni-
e apud Polyb. pag. 460. lin. antepen. πάντων
ηλπικότων τὴν παρουσίαν τοῦ Φιλίππου διὰ τὸν
ρὸν, *cum nemo amplius propter anni tempus de
ilippi reditu ſpem ullam haberet.*

*Ibid.* στερεᾶς τροφῆς) Eadem metaphora
tur Epictetus apud Arrianum lib. 2. cap. 16.
g. 200. lin. 10. a f. οὐ θέλεις ἤδη ὡς τὰ παιδία
ογαλακτισθῆναι, καὶ ἅπτεσθαι ΤΡΟΦΗΣ ΣΤΕ-
ΩΤΕΡΑΣ, μηδὲ κλαίειν μάμμας καὶ τίτθας,
ρεῶν ἀποκλαύματα; *Non vis jam tanquam in-
ntes ablactari, & deguſtare cibum ſolidiorem? neque
nes implorare mammas & titthas, anicularum
latus?* Item pag. 370. lin. 9. & pag. 380. lin. 11.

*Ibid.* v. 14. πρὸς διάκρισιν καλοῦ
καὶ κακοῦ.) Diſcernere bonum a malo,
æcipuum philoſophi munus eſſe, tradit Epi-
:etus; cujus verba digna ſunt, quæ hic legan-
ır, ad excitandum ſtudium rei tam præclaræ

& neceſſariæ. Lib. I. cap. 20. pag. 84. ἔργον τοῦ φιλοσόφου τὸ μέγιςον καὶ πρῶτον, δ ζειν τὰς φαντασίας, καὶ ΔΙΑΚΡΙΝΕΙΝ, καὶ μ ἀδοκίμαςον προσφέρεσθαι κλ. *Quare opu ſophi maximum & primarium eſt, explorare diſcernere, & nullum inexploratum admittere. ſiderate quid fiat in moneta, ubi aliquid noſtra ſe videtur. Quomodo & artem invenimus, & argentarius utitur ad explorationem nomiſmat tactu, olfactu, poſtremo auditu? Violenter illi narium, ſono attendit. Neque ſemel conte edidiſſe ſonum, ſed ob multam attentionem mu* οὕτως, ὅπου διαφέρειν οἰώμεθα τὸ πλανᾶσθ πλανᾶσθαι, ἐνταῦθα πολλὴν προσοχὴν ε μὲν εἰς ΔΙΑΚΡΙΣΙΝ τῶν διαπλανᾶν δυναμένω *ubi diſcrimen eſſe putamus inter errare & non tum multam attentionem adhibemus ad diſcer ea, quæ in errorem nos ducere poſſunt.*

Cap. VI. 6. ἀναςαυρῦντας) Etiam lybio reperitur verum eſſe, quod *Lamb* h. l. annotat, ἀνὰ in verbo ἀναςαυρῦν non re ſignificationem τοῦ rurſum, ſed τοῦ ſurſu ſenſu illud uſurpatur pag. 14. lin. 18. p lin. 1. pag. 555. lin. 17. a fine, & pag. 735. li

*Ibid.* v. 17. τὸ ἀμετάθετον) Quia cis Græcis hoc verbum ſine exemplo pr placet ex Polybio quædam adſcribere, p lin. 17. a f. θεωρῦντες ΑΜΕΤΑΘΕΤΟΝ ἐπιβολὴν τῶν Ῥωμαίων. *Animadvertentes Romanis conſilia adverſus ſe mutari non poſſe.*

7. lin. 8. a fine: διαλήψεις ΑΜΕΤΑΘΕΤΟΥΣ
ντες, *cum certa ac fixa ſtaret illis ſententia.*

Cap. VII. 3. Ἀπάτωρ, ἀμήτωρ) Sine pa-
& matre fuiſſe dicitur, quod eorum nomina
S. Litteris relata non legantur. Ita Arria-
ſine nomine inſulam vocat, cujus nomen
otum erat, de exp. Alex. 1, 19, 5. ἐς νησίδα
ἀνώνυμον διενήχοντο. *In parvam quandam in-*
*m (nomen ejus obſcurum eſt) trajecerunt.* Et
noſthenes ἀνωνύμους dicit homines *obſcuros*
*notos* or. de Cherſ. pag. 42. B.

*Ibid.* v. 5. καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς
ὑος Ἀβραάμ.) Phraſin hanc more Hebræo-
formatam eſſe, docet *Vorſtius* de Hebr. N.
ap. 39. pag. 241. licet Herodianus lib. 1. dicat
αστρος προελθεῖν, & Arrianus lib. 3. diſſert.
Et. cap. 22. ἐκ τῆς κοιλίας ἐξελθεῖν; cum hæ
inem denotent a matre, at illa a patre: &
terea phraſes quoque ipſæ non ſint eædem.

*Ibid.* v. 9. ὡς ἔπος εἰπεῖν) *ut ita dicam.*
b. pag. 1. ἅπαντες, ΩΣ ΕΠΟΣ ΕΙΠΕΙΝ, *prope*
*rim omnes.* Item pag. 90. lin. ult. pag. 152.
11. a f. pag. 529. lin. 6. pag. 629. lin. 8. pag.
lin. 19. in quibus aliiſque locis pluribus
nula hæc ὡς ἔπος εἰπεῖν uſurpatur ad indi-
lum, paulo licentius ipſum locutum. Conf.
ot. Xenoph.

Cap. IX. 5. περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ
ος.) Similis formula apud Polybium pag.
in. 12. ΠΕΡΙ ΩΝ οὐχ οἷόν τε διὰ τῆς γραφῆς τῶν

*ullo præter ipſum egebat teſte.* Plutar(
cap. 9. v. 4. & cap. 14, 36. ΜΑΡΤΥΡ
Εὐριπίδης, οὕτω λέγων. *Hæc vero etia*
*teſtimonio ſuo confirmat, ſic dicens.* C(
Xenoph.

*Ibid.* v. 31. ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας
fere dicendi genus apud Polybium
10. pag. 973. lin. 14. *Iis qui fugerint,*
*tota Africa locum, qui ſecuritatem poſſi*
ΠΕΣΟΥΣΙ δ' ΥΠΟ τὰς τῶν Καρχηδονί
*iis vero qui in Pœnorum manus inciderin*
*eventura, non eſſe obſcurum recta ration(*
*tibus.*

*Ibid.* v. 33. θεατριζόμενοι) Co
ἐκθεατρίζειν aliquoties reperitur apu
pag. 336. lin. 9. a f. ἔμελλον εἰς ταῦτα
πεδεύσαντες ὥσπερ εἰς ΘΕΑΤΡΟΝ οἱ Καρ

*ſtium ignaviam detrectantium pugnam, eſſe publicaturos.* Pag. 506. lin. 3. a f. τάχεως ΕΞΕΘΡΕΑΤΙΣΑΝ αὐτοὺς. *Illico interiora animorum ſuorum ipſi publicarunt.* Pag. 1288. lin. 1. & pag. 1451. lin. 7. ΕΚΘΕΑΤΡΙΣΑΝΤΑ τὴν ἀβουλίαν τὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀγεννίαν. *Cum imprudentiam & mollitiem animi ſui quaſi ſpectaculo traduxiſſet.*

*Ibid.* v. 34. τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων) Polyb. pag. 397. lin. ult. ἁρπαγὰς ὑπαρχόντων, *direptiones facultatum.*

*Ibid.* μετὰ χαρᾶς) Epictetus hoc ſe agere ait, ut Deo dicere poſſit: πένης ἐγενόμην σοῦ θέλοντος, ἀλλὰ ΧΑΙΡΩΝ. *Pauper fui, cum tu velles, ſed gaudens*, pag. 287. init.

*Ibid.* v. 39. εἰς περιποίησιν ψυχῆς.] Polyb. pag. 999. lin. 9. a f. *Macedones obſecrare inſtitit, nullo non genere vocis edito* πρὸς τὸ ΠΕΡΙΠΟΙΗΣΑΣΘΑΙ τὸ ζῆν αὐτὸ μόνον, *ſolius ut ſibi vitæ ſervandæ fieret poteſtas.* Conf. Annot. Xenoph.

Cap. XI. 1. ὑπόστασις) *Fiduciam* interpretatur Gerhardus; idque probat inter alia ex uſu hujus vocis in LXX. interpp. Illi enim ὑπόστασιν ponunt pro ſpe & expectatione Ruth. I. 12. Pſ. XXXIX. 8. Ezech. XIX. 5. Quo pertinet, inquit, quod in ſignificatione imperterritæ confidentiæ etiam apud prophanos ſcriptores ὑποστάσεως vox uſurpatur. Eamque in rem allegat verba Polybii lib. 6. de Horatio Coclite, cap. 53. pag. 691. lin. 8. a fine: Διακατέχει τὴν ἐπι-

*ciam Byzantiorum.* Reperitur etiam ὑποςατικῶς lib. 5. cap. 16. pag. 508. βασιλέως ὑποςατικῶς φήσαντος, *Re ſtanter ac fidenter reſpondente.*

*Ibid.* πραγμάτων ἔλεγχος ) ἔλεγχον τοῦ πράγματος, ut equiden dicit argumentum, ſive probatior monſtrationem, qua πρᾶγμα illu ipſe loquitur, i. e. philoſophiæ ſtudii tur, & quantum in eo quis profeceri ram exhibeatur, ut quæ in animo latet de rebus bonis & malis ſenter ipſo ſpectari poſſit, lib. 3. cap. 10. p 10. a f. Τί κωλύει, πυρέσσοντα κατὰ φι ἡγεμονικόν; ἐνθάδ' Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΤΟΣ, ἡ δοκιμασία τοῦ φιλοσοφοῦντος. *dit, febricitantem animo eſſe natura con*

*ectus eorum, quæ non ſunt manifeſta, & ea quæ n videntur ad eandem cum iis quæ videntur, addu- certitudinem.*

*Ibid.* v. 3. εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων) *Beza*, *Schmidius*, & nonnulli alii, τὸ μὴ referunt ad γονέναι, non ad φαινομένων. A quorum ſen- ıtia, cùm Annotationes Xenophonteas ſcribe- n, fateor me non fuiſſe alienum. Sed quo nc magis græca verba conſidero, hoc mihi probabilior *Joach. Camerarii* expoſitio, qui :άθετικῶς dictum ſtatuit, pro ἐκ τῶν μὴ φαι- ένων. Nam quod *Er. Schmidius* μετάθεσιν ne- ivæ μὴ vel ὐ, non N. Teſtamento modo, & aliis Autoribus inſolentem eſſe, &, ſi for- eperiatur, ex metri neceſſitate adhibitam vi- i cenſet; ſatis refellitur illo, quem tunc jam vimus, loco Arriani de exp. Alex. 7, 23, 12. τα μὲν ὖν ὐκ ἔχω μέμψαϑαι, πλήν γε δὴ ὅτι ΕΠΙ μεγάλοις διεσπȣδάζετο. *Atque hæc qui- non reprehendo, niſi quod in rebus non magnis ni- magnam operam poſuit.* Cui nunc addimus d exemplum ex Plutarchi pædag. cap. 9. §. 15. δὲ δὴ παντάπασιν ἀποδοκιμάζειν τῶν λόγων τὴν ιότητα, ἢ πάλιν ἂν ταύτην ΟΥΚ ΕΠ᾽ ἀξίοις ειν, ὐ φαίην ἂν ἔγωγε. *Interim ego promptitu- m differendi neque improbandam prorſus, neque non dignis adhibendam ajo.* Notus præterea Atticiſmus ille ὐ φημι *non dico*, pro *nego*. Xe- h. ἀναβ. lib. 1. pag. 197. lin. 20. ὐκ ἔφη ἰέναι, *urum ſe negabat.* Arrian. ἀναβ. 1, 5, 4. ὐκ χειν ἐν λόγῳ τίϑεαϑαι Αὐταριάτας. *Monuit,*

ἐκ τῶν οὐχ ὑφεςώτων τὰ ὑφεςῶτα.

*Ibid.* v. 5. εὐηρεςηκέναι τῷ Θεῷ) εὐαρεςεῖν in triplici differentia reperit *cere, probari, gratum acceptumque eſſe a* *ebritudinem aliasve dotes, amorem c* Exod. XXI. 8. Ἐὰν μὴ εὐαρεςήσῃ τῷ κ Quanquam hoc exemplum etiam ad ſ ſignificationem referri poſſet, ſi dica Domino ſuo quod non bene ancillar non placere intelligendam eſſe. II. *alicui vitæ probitate; itaq; aliquem coler ſervire, ut ipſi placeamus.* Quam quic ficationem arbitror hujus eſſe loci. U τῷ Θεῷ ſit *Deum colere* ex præſcripto r tantum, ſed & ſecundæ tabulæ decal 27. eoque cultu atque pietate, tum ju perantia, benignitate aliisque virtu placere. Lutherus vertit Gen. V.

:hryſoſtomus, qui inter alia ſic de Enocho:
μὴ ᾔδει ὅτι λήψεται ἀμοιβὰς, πῶς εὐηρέστει;
enim ſcivisset, quod accepturus eſſet renumeratio-
, quomodo Deum coluiſſet, aut quamobrem ei
ere ſtuduiſſet? Et Theophylactus iſtam
ἐστησιν de virtutum ſtudio accipit. Niſi
, inquit, crediderit quiſpiam compenſationem
ıonorum & malorum, οὐκ εὐαρεστήσει τῷ Θεῷ.
modo enim laborioſum virtutis iter ingrediatur,
ıc ergo Theophylactus intellexit εὐαρέστησιν)
perſuaſus in futuro ſeculo multiplices ac ſtabiles
retributiones? Idemque paulo poſt: Quid
eſt exquirentibus ipſum: hoc eſt, vita beneplacere
avantibus operam. Et qui ex præſcripto le-
n vivunt, eoque Deo placent, hos idem
eophylactus dicit ΕΥΑΡΕΣΤΟΥΝΤΑΣ ΤΩ ΘΕΩ.
Joh. III. 16. ἡ μὲν παλαιὰ τοὺς ἐν ταύτῃ εὐαρε-
τας τῷ Θεῷ, μακρότητι ἡμερῶν ἐμπιπλᾶν
χνεῖτο. Vetus quidem Teſtamentum eos qui in illa
placebant, longitudine dierum implendos
nittebat. A LXX. interpretibus phraſis
הִתְהַלֵּךְ אֶת־הָאֱלֹהִים ambulare cum Deo red-
ur verbo εὐαρεστεῖν Gen. V. 22, 24. VI. 9. ad
em locum Chryſoſtomus Homilia XXIII. ita
c verbum explanat: ἀπόδεκτος παρὰ τῷ Θεῷ
ινεν, ἤρεσε τῷ ἀκοιμήτῳ ἐκείνῳ ὀφθαλμῷ διὰ τῶν
τῷ κατορθωμένων, καὶ ἐκείνου τὴν εὔνοιαν ἐφελκύ-
το ἡ τῶν βεβιωμένων πρᾶξις. Acceptus Deo fuit,
cuit inſomni illi oculo per ſua recte facta, & illius
nevolentiam conciliarunt vitæ actiones. Et Gen.
/II. 1. Deus ad Abrahamum ait: ΕΥΑΡΕΣΤΕΙ

ἐνώπιον ἐμῦ, καὶ γίνυ ἄμεμπτος. *Ambula coram me, & eſto integer.* Item Gen. XXIV. 40. XLIIX. 15. Pſ. XXVI. 3. ΕΥΗΡΕΣΤΗΣΑ ἐν τῇ ἀληθείᾳ σῦ. Ubi ſane de vitæ actionibus ſermo eſt: *ambulo in veritate tua.* Uti & Pſ. XXXV. 14. ὡς πλησίον, ὡς ἀδελφὸν ἡμέτερον, ὕτως ΕΥΗΡΕΣΤΟΥΝ. *Tanquam proximo, tanquam fratri noſtro, ita ei inſerviebam.* Et Pſ. CXVI. 9. Syr. XLIV. 16. Maxime vero omnium hæc ſignificatio conſtat ex Gen. XXXIX. 4. ubi verba hæc: *Invenit Joſeph gratiam in oculis ejus, & miniſtravit ei*, ita transferuntur: Καὶ εὗρεν Ἰωσὴφ χάριν ἐναντίον τῦ κυρίυ αὐτῦ, καὶ ΕΥΗΡΕΣΤΗΣΕΝ αὐτῷ. Accedit, quod locum Gen. V. 22. Jonathan ita convertit: *Et ſervivit Enoch in veritate coram Domino.* Eodem etiam referri poteſt, quod Epictetus ἀρέσκειν θεοῖς & πείθεσθαι conjungit pag. 186. lin. 12. *Quales inventi fuerint dii*, τὸν ἐκείνοις ΑΡΕΣΟΝΤΑ καὶ πεισθησόμενον, *eum qui his placere & obedire ſtudeat, pro viribus neceſſe eſt ut ſeſe his ſimilem exhibeat*; & Paulus 1. Theſſ. IV. πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν Θεῷ. Adjectivum etiam εὐάρεστον in N. T. de vitæ actionibus Deo placentibus uſurpatur, ut Rom. XII. 1. 2. XIV. 18. Col. III. 20. Tit. II. 9. Et ſicut εὐαρεστέω eſt gratum alicui officium præſto: ita etiam paſſivum εὐαρεστέομαι eſt gratum mihi officium præſtatur, ſive delector re quapiam. Hebr. XIII. 16. Τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός. *Talibus enim victimis delectatur Deus.* Cui ſimilem locum annotavit *Suicerus* in Theſauro Eccleſ. ſub

voce, ex Can. XX. Concilii Nicæni II. Ἐπὶ
ῳ εὐαρεστεῖται ὁ Θεός. *Hoc Deo acceptum eſt*,
quæ Zonaras pag. 234. ἀντὶ τοῦ οὕτως εὐαρέστως
εὔχεσι τῷ Θεῷ. *Pro ita gratus eſt Deo cultus*,
*m ei exhibent*. Quia ergo Enochus credidit
um & eſſe & remuneratorem eſſe, ideo eum
uit. Unde intelligitur, cultus divini o-
iumque virtutum quibus Deo placemus, ma-
m eſſe fidem hanc divinæ remunerationis,
ıe autem omnino Apoſtolus fide contendit
ochum translatum fuiſſe. Cauſſa enim cauſ-
, ut loquuntur philoſophi, eſt etiam cauſſa
ıſſati. Τῆς μεταθέσεως, inquit Chryſoſto-
ıs ad h. l. ἡ εὐαρέστησις αἰτία, τῆς δὲ εὐαρεστήσεως
ίστις. Confirmatur hæc interpretatio verſu
uente, quo non tantum qualis fides eſſe de-
ıt exponitur, ſed etiam quod modo dicebatur
ρεστῆσαι τῷ Θεῷ, id alia phraſi quodammodo
:laratur, προσέρχεσθαι τῷ Θεῷ, qui acceſſus
Deum ſane fit ad colendum, maxime invocan-
m ipſum, ut ſequenti annotatione oſtende-
. Agnoſcit hoc etiam *Brochmannus* in Com-
:nt. *Quid quaſo*, inquit, *aliud eſt* εὐαρεστῆσαι
Θεῷ, *quam* προσέρχεσθαι τῷ Θεῷ, *interprete A-*
*'olo. Quod enim verſu præcedente dixit Apoſtolus*
ιρεστῆσαι Θεῷ, *id verſu præſente enunciat phraſi*
: προσέρχεσθαι Θεῷ. Et paulo inferius:
*ıa enim ratione fieri poteſt, ut is Deo placeat, aut,*
*ıd idem eſt, ad Deum auxilii obtinendi cauſa acce-*
*', qui aut ignorat Deum eſſe, aut neſcit* &c. Fi-
s tamen illa divinæ renumerationis eſſe non

po-

poteſt ſine fide ſalvifica, qua certi ſumus peccata nobis remitti, neque iis divinam remunerationem impediri. Omnes enim promiſſiones per Chriſtum demum nobis fiunt ratæ 1. Cor. I. 20. Sed hoc loco cum non agatur de æterna ſalute conſequenda, non opus erat mentionem facere fidei ſalvificæ. Vidit hoc B. *Schomerus*, qui ad v. 23. hujus capitis ita ſcribit: *In his & reliquis omnibus exemplis oſtenditur, quod certa fuerit de promiſſionibus divinis, de gratia ejus, & cœleſti hereditate fides Patriarchis; quam certam fidem in merito Chriſti fundatam eſſe aliunde conſtat. Nam ad ſcopum Apoſtoli non pertinet hoc loco cauſam reconciliationis & juſtificationis noſtræ docere, ſed vim tantummodo fidei & fiduciæ in adverſis.* Non ergo iſta fide, de qua hic ſermo eſt, Enochus ſalutem æternam eſt adeptus, ſed hoc tantum, ut ſine morte ad eam transferretur. Quæ omnino fuit vitæ pie innocenterque actæ ſingularis & maxima compenſatio. Sicut etiam in beneficii loco putatur, cum juſti cita morte calamitatibus imminentibus præripiuntur Jeſ. LVII. 1. & Sap. IV. 10. εὐάρεστος τῷ Θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη, καὶ ζῶν μεταξὺ ἁμαρτωλῶν μετετέθη. Quæ tamen verba Junius & Tremellius de ipſo Enocho explicant. Pertinet ergo hic totus de Noacho locus Apoſtoli ad Theologiam moralem, ſignificaturque verbis εὐηρεστηκέναι τῷ Θεῷ ea Dei complacentia, non quod fide Deo placuerit ad ſalutem, ſed quod moribus & vita placuerit ad gratum ipſi odorem; uti loquitur idem B. *Schomerus*

Spe-

cim. Theol. Mor. cap. I. §. 10. citatque Rom.
.I. I. Theſſ. IV. I. 2. Cor. V. 9. Col. I. 10. I. Tim.
. ſeq. Hebr. XIII. 16. I. Cor. VII. 32. III. Εὐα-
ῖν etiam ſignificat *aliqua re contentum eſſe &*
*uieſcere.* Epictetus apud Arrian. lib. I. cap.
ag. 56. lin. 20. ait: Πῶς ἂν ΕΥΑΡΕΣΤΟΙΗΝ τῇ
διοικήσει; *Quomodo æquo animo acquieſcam di-*
*adminiſtrationi?* Ubi idem oſtendit, fieri
non poſſe, niſi Deos eſſe credas, eosque re-
ı humanarum curam gerere. Et pag. 251.
6. Item lib. I. cap. 12. pag. 58. lin. 6. a f. πάντα
ΡΕΣΤΩΣ δέχεσθαι, *omnia placide & æquo ani-*
*accipere*, quantumcunque videantur mole-
ſich alles gefallen laſſen. Polyb. pag. 483. med.
ασιλέως ΕΥΑΡΕΣΤΗΣΑΝΤΟΣ τοῖς λεγομένοις,
*approbante ſententiam.* Hujus oppoſitum
δυσαρεστεῖν pag. 58. ſub fin. pag. 108. med. pag.
med. pag. 317. lin. penult. pag. 321. lin. 7. pag.
. lin. 4. a f. μήτι τῶν γινομένων τινὶ δυσηρέστησα;
*n ægre tuli quicquam quod mihi accidiſſet?* Et
yb. pag. 45. lin. antepen. δυσαρεστήσαντες τοῖς
ιτεινομένοις. *Averſati propoſitas conditiones.* Et
. 178. lin. 10. a f. δυσαρεστήσαντες τοῖς παισὶν,
*r averſati.* Et pag. 252. lin. 15. & pag. 406.
10. a fine. Significat etiam diſplicere pag.
I. lin. 11. a f. πῶς οὐκ ἔμελλε δυσαρεστήσειν τοῖς
ήσασι; *Qui poterat intelligentibus non diſplicere*
:erum cum hoc dicto Apoſtoli convenit ſen-
tia Epicteti enchirid. cap. 38. Τῆς περὶ τοὺς
ς εὐσεβείας, (εὐσέβεια enim verbo εὐαρεστεῖν
ıificatur,) ἴσθι ὅτι τὸ κυριώτατον ἐκεῖνό ἐστιν,
ὀρθὰς

ὀρθὰς ὑπολήψεις περὶ αὐτῶν ἔχειν, ὡς ὄντων ... ſolus ὅτι ἐστὶ eodem verbo) καὶ διοικούντων ... καλῶς καὶ δικαίως. *Pietatis erga Deos ... illud eſſe ſcito, rectas de eis habere opiniones ... ... , eos & eſſe & adminiſtrare univerſa bene.* Ad juſtitiam autem Dei pertinet, ut ſit ... ἀποδότης τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτόν. It. pag. 400. ... Pertinet huc quoque admirabilis illa ejus ... plecteti ſententia, in ſpeciem quidem ... qua vix quicquam religioni poſſit magis ... ſentaneum, ut ait *Wolfius*, Enchir. c. 38. ... συμφέρον, ἐκεῖ καὶ τὸ εὐσεβές. *Ubi utilitas ... pietas.* Et in diſſert. pag. 107. lin. 1.

*Ibid. v. 6.* προσερχόμενον τῷ Θεῷ). ... Arrianum Epictetus ad Deum ita loquitur ... cap. 5. pag. 287. lin. 6. *Pauper fui, quia tu ... bas; ſed gaudebam. Non geſſi magiſtratum ... tu nolebas. Nunquam concupivi magiſtratum. ... me ideo triſtiorem vidiſti?* μὴ ΠΡΟΣΗΛΘΟΝ ... ποτὲ φαιδρῷ τῷ προσώπῳ, ἕτοιμος εἴ τι ἐν... σεις, εἴ τι σημαίνεις; *Num acceſſi ad te un... vultu parum læto? paratus ſi quid mandes, ... ſignifices.* Pag. 155. lin. 2. οὕτως ἔδει καὶ ἐπὶ ... θεὸν ἔρχεσθαι, ὡς ὁδηγόν. *Sic oportebat ... ad Deum venire, tanquam ad viæ duc...* De precibus loquitur Epictetus, de quib... a Xenophonte hanc phraſin uſurpari ant... tum eſt. Cujus generis exempla & *Steph...* in Theſauro habet tom. 1. pag. 1273. *Pecu... inquit, ſignificatione* προσέρχεσθαι *dicuntur ... ſupplices accedunt, ut quum ad orandum Deum...*

*ius de qua ſignific. lege quæ habet Bud. p.* 125. *iis addo ex Syneſio*, αὐτῷ καταμόνας ἐν πολ-ς καιροῖς τε καὶ τόποις ΠΡΟΣΗΛΘΟΝ ΤΩ ΘΕΩ. *e male fortaſſe hæc quoque Thuc. addiderim, lib.* p. 160. ἰδίᾳ δὲ ἑταιρίαν τε καὶ προσήρχοντο ὥσπερ λητῇ. *Suſpicor enim quandam divini honoris ific. verbo* προσέρχεσθαι *hic includi.* Sed puto ισέρχεσθαι τῷ θεῷ non eum tantum dici, qui Deum accedit oraturus, ſed etiam qui ad eum edit, ut cum ipſo ambulet, ceu S. Litteræ juuntur, h. e. ut eum pietate, juſtitia, tem-antia, aliisque virtutibus colat, eique pla-e ſtudeat. Quemadmodum ergo ambulare n ſive coram Deo & εὐαρεστεῖν idem valent, proxima ſuperiore annotatione oſtenſum : ita accedere ad Deum, illius ambulationis ue εὐαρεστήσεως quaſi quoddam initium vel tem etiam declarat. In hac ipſa epiſtola phra-hæc precibus tribuitur IV. 16. & VII. 25. ſed eliquum cultum divinum complectitur X. 1. & XII. 22. & 23. προσεληλύθατε κριτῇ θεῷ ντον. Qui acceſſus ne vanus ſit, adhortatur oſtolus v. 28. λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ θεῷ.

*Ibid.* v. 10. τεχνίτης καὶ δημιουργὸς] Ita ἀρ-έκτονα καὶ δημιουργὸν conjungit Polybius pag. o. lin. 17. *Erat telorum apparatus tam copia-m uſu atque efficacia admirabilis :* ὡς ἂν Ἱέρωνος χορηγοῦ γεγονότος, ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΟΣ δὲ καὶ ΜΙΟΥΡΓΟΥ τῶν ἐπινοημάτων Ἀρχιμήδους. *Ut-adquem Rex Hiero ſumptus præbuerat, induſtriam atque inventionem Archimedes, operum illorum bitectus & opifex.* *Ibid.*

*propriam dedit* [natura] *ſeminis emiſſion*
*nam vero ceu genituræ quoddam receptac*

*Ibid.* v. 13. παρεπίδημοι) Ita dic aliquo loco ad tempus tantum comm Polyb. pag. 1280. lin. 15. a fine: ὃ μὴν τ ΡΕΠΙΔΗΜΟΥΣΙΝ, οὔτε τοῖς ἐκεῖ μένουσι τῶν οὐδαμῶς ἤρεσκεν. *Græcis tamen hominibu non eſt: neque iis, qui forte illuc advener iis qui inibi habitabant.* Pag. 1339. li pag. 1391. lin. 3. pag. 1466. lin. penult οἱ ΠΑΡΕΠΙΔΗΜΟΙ, *Græci qui tum forte Ro* & pag. 1467. lin. 9.

*Ibid.* v. 17. ἀναδεξάμενος) Verb phaticum. *Qui promiſſiones* non tantu perat, ſed etiam fide *receperat.* Polyb. p lin. 10. *An potius adventum hoſtium*
ἐθέλοντὴν ΑΝΑΔΕΧΕΣΘΑΙ πᾶν τὸ παρα

βολῆ pro παραβόλως puto accipi poſſe; quo verbo ſæpius utitur Polybius; cujus interpres Caſaubonus licet verterit *audacter*, & Camerarius in Comment. utriusque lingvæ *periculoſe*: certum tamen eſt, aliquibus locis etiam *inſperato* verti poſſe. Neque ſine cauſſa idem nomen & periculoſum & inſperatum declarat. Solent enim maxime inſperata eſſe, quæ maxime periculoſa. Utraque autem Græcis παράβολα dici, oſtendit hic *Plinii* locus lib. 9. epiſt. 26. *Sunt enim maxime mirabilia, quæ maxime inſperata, maxime periculoſa, utque Græci magis exprimunt*, παράβολα. Polyb. lib. 1. cap. 20. pag 29. lin. 12. ΠΑΡΑΒΟΛΩΣ διεκόμισαν τοὺς ἄνδρας, *immani auſu militem transmiſerunt*. Neque vero tantum immani auſu, ſed etiam præter omnem ſpem id fecerant. Unde paulo ante ead. pag. lin. 3. παράδοξον αὐτῶν τῆς τόλμης dicit. Cap. 23. pag. 33. lin. 15. Ἀννίβας δὲ ἀνελπίστως καὶ ΠΑΡΑΒΟΛΩΣ αὐτὸς ἐν τῇ σκάφῃ διέφυγε. *Ipſe Hannibal præter ſpem & omnia audendo evaſit in ſcapha.* Cap. 44. pag. 64. *Romani partim quod ex inopinato hoſtis apparuiſſet; partim quod metuerent, ne vi ventorum una cum hoſtibus in portum deferrentur, aditu quidem prohibere advenienſ auxilium ſuperſedent; verum ad mare progreſſi ſubſiſtunt eo loci, Pœnorum audaciam cum ſtupore ſpectantes. Oppidanorum turba in unum congregata, ſtansque in mœnibus, anxia ſimul ac ſollicita de eventu*, ἅμα δ' ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς ἐλπίδος ὑπερχαρὲς ὑπάρχον, *& ſpe inopinati auxilii ſupra modum læta, plauſu & clamore portum ſubeuntibus animos*

βραβευτὴς ἡ τύχη μεταβιβάσασα τι
αὐτοὺς ἐκ τοῦ προειρημένου τόπου καὶ τοῦ πε
τος ἀθλήματος, εἰς παραβολώτερον
καὶ τόπον ἐλάττω συνέκλεισεν. Quo l
xicis, in quibus citatur, παραβόλως
*præter opinionem, inſperato*, Caſaubonu
*Sed enim fortuna, tanquam brabeuta. bo*
*loco & certato aliquamdiu certamine auda*
*latos, in certamen aliud longe periculoſiu*
*breviorem eos concluſit.* Et pag. 82.
(Sed pag. 963. lin. 7. ἐκ παραβολῆς ve
*tere, ex obliquo.*) Hoc ergo videtur
dicere: Abrahamo præter ſpem præte
nionem hoc eveniſſe, ut filium ſuum
ciperet, cum jam in eo eſſet, ut ipſu
laret. Hoc quidem ſecum reputab
Deum & mortuos ad vitam revocare,
ſe ſuſtentabat; ſed quin mactandus

Hæc ille. Quibus ego verbis ad hæc meditanda ſum excitatus.

*Ibid.* ἐκομίσατο) *recepit.* Polyb. pag. 269. lin. 14. ἐλπίσαντες διὰ τούτων ΚΟΜΙΕΙΣΘΑΙ τοὺς αὐτῶν ὁμήρους. *Nihil dubitantes, quin obſides ſuos eſſent per iſtos recepturi.* Pag. 304. lin. ult. & pag. 346. lin. 13. a f. *Ipſi quoque Boſtari magna privatim munera eſſe expectanda confirmabat,* παρὰ τῶν τὰ τέκνα ΚΟΜΙΖΟΜΕΝΩΝ, *ab iis mittenda qui liberos receperint ſuos.* Pag. 842. lin. 9. a f. μάλιστα πεπεισμένος, οὕτως τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα ΚΟΜΙΕΙΣΘΑΙ. *Nihil dubius, hoc maxime pacto & uxorem liberosque ſuos ſibi fore Scipionem redditurum.* Item pag 843. lin. 17. & 25. & pag. 286. lin. 15. συνεχώρησαν αὐτῷ ΚΟΜΙΖΕΣΘΑΙ τὸν υἱὸν, *filium ſuum ipſi tradi permiſerunt; qui obſes in Macedoniam à patre miſſus, una cum Perſei liberis fuerat captus.*

*Ibid.* v. 26. ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν.) Arrian. Epict. lib. 2. cap. 16. extr. *Ex animo tuo ejice triſtitiam, metum, cupiditatem, invidiam, malevolentiam, avaritiam, mollitiem, intemperantiam: hæc omnia alia ratione profligare poteſt nemo,* εἰ μὴ πρὸς μόνον τὸν Θεὸν ΑΠΟΒΛΕΠΟΝΤΑ, ἐκείνῳ μόνῳ προσπεπονθότα, τοῖς ἐκείνου προστάγμασι καθωσιωμένον, *niſi ſolum Deum reſpexerit, niſi huic ſoli ſe addixerit, ſeque ejus mandatis conſecrarit.*

*Ibid.* v. 29. ἧς πεῖραν λαβόντες) Loquendi genus hoc Polybio frequentiſſimum, & quidem

πράγματος ἔκρινε ΠΕΙΡΑΝ ΛΑΜΒΑΝΕΙ
ſtatuit experiundum. Pag. 612. lin. 3. ἔπι
σας αὐτοὺς ΠΕΙΡΑΝ ΛΑΜΒΑΝΕΙΝ καὶ τ
*Ad Ætolos, ut voluntatem ipſorum explo*
*proficiſci.* it. pag. 1308. lin. 4. II. *Experi*
*do, experiendo diſcere, uſu cognoſcere.* Poly
lin. 17. a f. ὑπὲρ τῆς καλλίστης ἐλπίδος
τὸν βίον ἐν χειρῶν νόμῳ, μηδενὸς κακοῦ
ΠΕΙΡΑΝ. *Ut in prælio ſine ullius mali*
*maxima inter homines bona ſectantur,* v
Pag. 415. lin 12. a f. ΠΕΙΡΑΝ ΕΙΛΗΦΕΝ
τάτων, *graviſſima infortunia invenerant.*
lin. ult. παντὸς δεινοῦ ΛΑΒΕΙΝ ΠΕΙΡΑΝ
*Quidvis mali perpeti parati erant.* Pag.
πικροτάτης δουλείας ΠΕΙΡΑΝ ΕΛΑΒΟΝ.
*ſervitutem ſervierunt.* Pag. 627. lin. an
628. lin. 10 a f. & pag. 896. lin. 10. & p
antep. pag. 1265. lin. 2. & pag. 1422. li

*Inſulis præterea maris omnibus potitos.* Et pag. 1231. lin. 12. a f. εἰς δὲ Κορώνειαν καὶ Θήβας, ΕΤΙ Δ' Αλίαρτον εἰσελθὼν, *Coroneam vero atque Thebas, & Haliartum adiit.* Pag. 1350. lin. 4. *Concedere illis Patres libertatem, leges ſuas,* ΕΤΙ ΔΕ τὴν χῶραν ἅπασαν, *& agrum inſuper omnem.* Item pag. 1388. lin. 2.

Cap. XII, 1. εὐπερίςατον) Polybius ἀπερίςατον dicit *non periculoſum* lib. 6. cap. 42. extr. p. 680. lin. 6. δυναμένη ἐνίοτε τὰς μεγίςας καὶ δεινοτάτας ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ, διά τε τὴν τοῦ δήμου, καὶ τὴν τῶν προεςώτων ἀρετήν. ἐν ταῖς ΑΠΕΡΙΣΤΑΤΟΙΣ ῥαςώναις εἰκῇ πως καὶ ἀλόγως ἐνίοτε σφάλλεται. *Respubl. Athenienſium pericula interdum ingentia maximeque terribilia quum propulſaſſet, populi & principum civitatis virtute; neſcio qua temeritate & præter omnem rationem, rebus tranquillis, cum nullum erat periculum, in fraudem aliquando incidit.* Ita Galenus de compoſitione medicamentorum κατὰ γένη lib. 2. vocat ἀπερίςατα ἕλκη *ulcera vel vulnera non perieuloſa.* Ex quibus locis ita colligit Er. Schmidius: Hujus ergo oppoſitum, inquit, εὐπερίςατος erit, *ad pericula vel damna inferenda proclivis, facile periculoſus & damnoſus.* Nam τὸ εὖ, hic non laudem innuit, ſed facilitatem & proclivitatem; ut in aliis compoſitis pluribus: εὐάκεςος, *curatu facilis:* εὔωνος, *emptu facilis, vilis:* εὔκλαςος, *fractu facilis, ad fracturam proclivis,* &c. Ideoque ἁμαρτία εὐπερίςατος, erit *peccatum facile damnum nobis inferens, facile nos in periculum conjiciens.* Ita Er. Schmidius, quem vide ſis, hac de re copioſiſſime agentem. Cæterum reperitur

*καὶ θεάσαι γυναῖκα καὶ παιδία ἔχοντ*
*putes, exemplum me oſtendere viri domeſt*
*non occupati, qui neque uxorem habeat,*
*ros, neque patriam, aut amicos, aut cogn*
*bus flecti & diſtrahi potuerit: ſume Socra*
*templare ipſum uxorem & liberos habente*
Epictetus de vocabulo *περιστάσεως* fe
loſophatur ita lib. 2. cap. 6. pag. 151. I
*οντες καὶ στένοντες πάσχομεν ἃ πάσχομε*
*ριστάσεις αὐτὰ καλοῦντες. ποίας περιστά*
*πε; εἰ περιστάσεις λέγεις, τὰ περιεστηκ*
*περιστάσεις εἰσίν. εἰ δ᾽ ὡς δύσκολα και*
*δυσκολίαν ἔχει, τὸ γενόμενον φθαρῆναι*
*gementes patimur quæ patimur, & cir*
[h. e. incommoda, moleſtias, calam
ricula] *ea vocamus. Quas circumſtant*
*Si circumſtantias dicis ea quæ circumſt*
*circumſtantiæ ſunt: ſi vero difficilia &*

*καὶ παγκρατίῳ* ΟΑΓΩΝ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ. *Non enim, ut lucta aut pancratio vincas certamen eſt propoſitum.*

*Ibid.* v. 2. *ἀφορῶντες εἰς τὸν*) Arrian. Epict. lib. 2. cap. 19. pag. 222. med. *Hoc mihi eſt propoſitum, ut vos efficiam tales, qui non prohiberi, non cogi, non impediri poſſitis, qui liberi, felices, beati ſitis,* ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΑΦΟΡΩΝΤΑΣ *ἐν παντὶ μικρῷ καὶ μεγάλῳ, qui ad Deum reſpiciatis in omnibus parvis magnisque rebus.*

*Ibid. ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν*) Ἀρχηγὸς dicitur dux & autor, cui rei alicujus prima initia debentur; *τελειωτὴς* vero conſummator, qui cœptum opus ad finem perducit; quem eundem Polybius *τελεσιουργὸν* appellat lib. 2. cap. 40. pag. 177. lin. 21. *ἧς* ΑΡΧΗΓΟΝ *μὲν καὶ καθηγεμόνα τῆς ὅλης ἐπιβολῆς Ἄρατον νομιστέον τὸν Σικυώνιον. ἀγωνιστὴν δὲ καὶ τελεσιουργὸν τῆς πράξεως, Φιλοποίμενα. Dux quidem & auctor tam præclari incepti Sicyonius Aratus fuit: promovit autem illud ac tandem conſummavit Philopœmen.* Sic & pag. 152. lin. 10. a f. *ἀρχηγὸς cauſſam* ſignificat, item pag. 175. lin. 22. *διὸ ταύτην* ΑΡΧΗΓΟΝ *καὶ αἴτιον ἡγητέον. Hæc ergo prima certaque exiſtimari cauſa debet ejus concordiæ &c.* Pag. 1335. lin. 14. a f. *οἱ* ΑΡΧΗΓΟΙ *τῆς ὕβρεως, auctores injuriæ.*

*Ibid.* v. 7. *ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται*) *tanquam cum filiis vobiscum agit.* Arrian. Epict. pag. 307. lin. 16. *οὐκ ἔδει οὕτω* ΜΟΙ ΠΡΟΣΕΝΕΧΘΗΝΑΙ *τὸν ἀδελφόν. Non ſic frater ſe erga me gerere deberet.* Conf. Annot. Xenoph.

ſtatuit? item pag. 59. lin. 11. pag. 60. lin
lin. 10. pag. 227. lin. 4. ΕΙΤΑ Ὀρέστην
ἐριννύων ἐλαυνόμενον φῶμεν ἐκ τῶν ὕπνων
τοῦτον δ' οὐ χαλαιπώτεραι αἱ Ἐριννύες καὶ
γεῖρον καθεύδοντα; *Ergo Oreſtem a fur*
*dicemus ex ſomno expergiſci? hunc vero*
*furiæ & pœnæ excitarent?* Et pag. 353.
377. lin 16. ΕΙΤΑ οἱ μὲν τῆς Ῥωμαίων π
*Itane vero, qui in Rep. Romanorum fraud*
*runt, gravibus afficiuntur ſuppliciis? eos v*
*tantam & tam eximiam falſis ſibi uſur*
*impunitos abire permittemus?* Pag. 477.
ΕΙΤΑ ὑπὸ μανίας κλ. *Ergo furore quide*
*affici poteſt &c. ratione vero & demonſtra*
*ſcere nemo poteſt?* Demoſth. Phil. 2. p
*Quid vero quæritis? libertatem?* ΕΙΤ οὐ
λιππον ἀλλοτριωτάτας ταύτῃ καὶ τὰς π
ἔχοντα; *An vero non videtis, Philippum*

*decubueris, deinde ſurgens coneris longius iter perficere debebis* πῶς σȣ̃ τὰ σκέλη παραλύεται, *quomodo crura tua ſint ſoluta.* Diciturque tam de animo, quam de corpore. Polyb. 895. lin. 10. pag. 1117. lin. 3. *omnes ſtabant muti,* οἱονεὶ ΠΑΡΑΛΕΛΥΜΕΝΟΙ καὶ τοῖς σώμασι, καὶ ταῖς ψυχαῖς, διὰ τὸ παράδοξον τῶν ἀπαντωμένων, *tanquam inopinata bujusce caſus novitas & corporum & animorum uſum ipſis ademiſſet.* Et pag. 1467. lin. 16. a fine.

*Ibid.* v. 15. μήτις ῥίζα πικρίας ἄνω φύȣσα) Deſumta hæc ſunt ex Deut. XXIX. 18. Eadem metaphora in fragmento quodam Polybii pag. 1542. lin. 8. φύειν dicitur de avaritia, ipſaque avaritia φυτόν. Ὅτι παρ᾽ οἷς ΕΦΥ τȣ̃το ΦΥΤΟΝ, ȣ̓δέ ποτε κατέληξε πρότερον, ἢ μεγάλοις κακοῖς περιβαλεῖν τȣ̀ς ἅπαξ αὐτῷ χρησαμένȣς *Apud quos enatum eſt boc germen, nunquam prius ceſſat, quam magnis malis involvat eos, qui ſemel iſto fuerunt impliciti.*

*Ibid.* v. 17. μετανοίας γὰρ τόπον ȣ̓χ εὗρε,) Verbum μετανοεῖν non tantum ſignificat *pœnitere,* ſed etiam *ſententiam mutare,* & quidem quam maxime proprie, tum apud Xenophontem, cujus verba citata ſunt in ſuperioribus annotationibus, tum apud Polybium pag. 927. lin. 12. a f. *Ait Alexandrum in ordinanda acie ſummo ſtudio id operam dediſſe, ut cum ea parte boſtilis aciei pugnam capeſſeret, in qua Darius ipſe ſtaret: Darium quoque initio, ex adverſo Alexandri pugnare voluiſſe:* ὕςερον δὲ ΜΕΤΑΝΟΗΣΑΙ. *Mox vero ſententiam mutaſſe.* Sed & ipſum nomen μετάνοια pro *mu-*

*tatione ſententiæ* ponitur apud eundem lib. 4. cap. 66. pag. 459. lin. 10. a fine: *Dardanii, cognito Philippi reditu, re inopinata perterriti, etſi non longe a Macedoniæ finibus aberant, exercitum tamen dimiſerunt. Philippus* πυθόμενος τὴν τῶν Δαρδανίων METANOIAN, *poſtquam Dardanios conſilium ſenſit mutaſſe.* Et lib. 5. cap. 15. pag. 507. lin. 5. af. πεπεισμένος, καταπλήξεσθαι διὰ τὴν ἡλικίαν, καὶ ταχέως εἰς METANOIAN ἄξειν τὸν βασιλέα. *Ratus, facile ſe propter ætatem terrorem Regi incuſſurum, & ad mutandam ſententiam compulſurum.* Intelligenda ergo eſt Iſaaci μετάνοια, apud quem nihil loci relictum erat lacrymis Eſavi; ſed conſtanter in ſententia permanebat. Atque hæc ita exponenda eſſe, judicari quoque ex eo poteſt, quod illam μετάνοιαν cum lacrymis quæſiiſſe dicitur. Jam vero ex Moſaica hiſtoria ſatis conſtat, Eſavum hoc lacrymantem petiiſſe a patre, ut mutata ſententia, non minus ſibi, quam Jacobo bene precaretur, ſed id impetrare non potuiſſe, i. e. ut Apoſtolus loquitur, locum mutandæ ſententiæ non inveniſſe. Cui ſimilis phraſis eſt apud Polybium pag. 123. lin. 17. διὰ τὸ μὴ ΚΑΤΑΛΕΙΠΕΣΘΑΙ σφίσι ΤΟΠΟΝ ἐλέους, μηδὲ συγγνώμης. *quoniam neque locum neque ſpem ullam miſericordiæ aut veniæ ſibi fecerant reliquam.* Et pag. 1448. lin. 18. a fine: ὥστε παρὰ τοῖς ἐπιγινομένοις μηδ' ἔσχατον ἐλέῳ καὶ συγγνώμῃ ΤΟΠΟΝ ΚΑΤΑΛΙΠΕΙΝ. *ut ne ullum quidem miſericordiæ & veniæ locum apud poſteros ſibi reliquerint.* Et ſi vel maxime pœnitentiam Eſavi intelligi velimus, nihilo-

hilominus res eodem recidet, nempe quod ejus pœnitentiæ locum nullum reliquerit Pater. Quomodo Plinius dicit lib. 10. ep. 97. extr. *Ex quo facile eſt opinari, quæ turba hominum emendari poſſit, ſi ſit pœnitentiæ locus.* Sententia ergo foret, Eſavi pœnitentia Patrem motum non fuiſſe, ut ſententiam mutaret. Quæ interpretatio non inepta eſſet, niſi ei repugnaret, quod dicitur ἐκζητήσας αὐτὴν, ſcil. μετάνοιαν. Quæ enim hæc foret oratio, Eſavum quæſiiſſe pœnitentiam ſuam, i. e. id eum omni ſtudio egiſſe, ut ſeſe pœniteret, nec tamen hoc a ſe impetrare potuiſſe. Id ſane non ſignificant verba *pœnitentiæ locum non invenire.* Si ſcriptum eſſet ἐκζητήσας αὐτὸν, tum ita explicare liceret, locum nullum pœnitentiæ Eſavi datum fuiſſe ab Iſaaco, licet eum cum lacrymis quæſierit.

*Ibid.* v. 28. βασιλείαν παραλαμβάνοντες) Arrian. de exped. Alex. 1, 1, 1. *Alexandrum, Philippi filium*, ΠΑΡΑΛΑΒΟΝΤΑ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΝ, *accepto regno, in Peloponneſum profectum.* Polyb. pag. 11. lin. 4. ὁ δὲ παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, *is ubi magiſtratum ſuſcepiſſet.* Item pag. 172. lin. 11. & pag. 234. lin. 8. & pag. 1371. lin. 19. μετὰ τὸ ΠΑΡΑΛΑΒΕΙΝ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΝ, *ſimul ac regnum accepit.*

Cap. XIII. 4. ὁ γάμος) *Conjugium.* Arrian. Indic. 8, 6. πολλῇσι γὰρ δὴ γυναιξὶν ἐς ΓΑΜΟΝ ἐλθεῖν καὶ τοῦτον τὸν Ἡρακλέα. *Multas enim uxores habuiſſe etiam hunc Herculem.* Et de exp. Alex. 2, 3, 7.

*Ibid.* v. 16. τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός.) Contrarium τῷ εὐαρεστεῖσθαι eſt δυσαρεστεῖσθαι, apud Polyb. lib. 3. cap. 8 pag. 229. lin. 1. δυσηρεστοῦντο τοῖς ὑπ' Ἀννίβου πραττομένοις. *Facta Hannibalis ipſis diſplicebant.*

*Ibid.* v. 19. ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.) *reſtituar, reddar vobis, revertar ad vos.* Polyb. pag. 740. lin. ult. ἈΠΟΚΑΤΕΣΤΗΣΑΝ αὐτὸν εἰς οἶκον, *domum ſuam ipſum deduxerunt.* Et pag. 825. lin. 4. dicuntur Romani conſtituiſſe obſides, quos habebant, πάντας εἰς τὴν οἰκείαν ἈΠΟΚΑΤΑΣΤΗΣΑΙ, *domos ſuas quemque ipſorum remittere.* Pag. 1119. lin. 4. *Cum idoneo comitatu eum dimiſit, juſſitque eos quibus id negotii dabat,* ἀσφαλῶς εἰς τὴν Ὑπάταν αὐτὸν ἈΠΟΚΑΤΑΣΤΗΣΑΙ, *ut Hypatam tuto ipſum deducerent.* Item pag. 1450. lin. 2.

*Ibid.* v. 22. διὰ βραχέων) *paucis.* Pag. 20. lin. penult. εἰς ἀληθινὰς ἐννοίας ἄγειν ΔΙΑ ΒΡΑΧΕΩΝ τοὺς ἐντυγχάνοντας ὑπὲρ τοῦ προειρημένου πολέμου. *Lectores ad veram hujus belli notitiam paucis perducere.* Sic & pag. 71. lin. penult. & pag. 187. lin. 24. ΔΙΑ ΒΡΑΧΕΩΝ καὶ κεφαλαιωδῶς. Dicit etiam βραχεῖς ἱππεῖς pag. 401. lin. 13. a fine: βραχεῖς δέ τινας παντελῶς ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ἐξέπεμψαν. *Paucos dumtaxat quosdam equites peditesque miſerunt.* Hujus contrarium eſt διὰ πλειόνων, pag. 64. lin. 9. a f. παρακαλέσας διὰ πλειόνων, *multis hortatus.*

In

# In EPIST. JACOBI.

CAp. I, 2. πειρασμοῖς περιπέσητε) Polyb. pag. 402. lin. 5. μεγάλοις ἀτυχήμασιν ὑπ' Αἰτωλῶν καὶ μεγάλαις συμφοραῖς ΠΕΡΙΠΕΣΟΝΤΕΣ. *Magno infortunio, magnisque calamitatibus ab Ætolis affecti.* Pag. 607. lin. 6. Πανικῷ ΠΕΡΙΠΕΣΟΝΤΕΣ. *Panico terrore correpti*, & lin. 5. a f. & pag. 670. lin. 16.

*Ibid.* v. 4. ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.] Λειπόμενος dicitur, cui aliquid deeſt, conſtruiturque pluribus modis, cum genitivo v. 5. & II, 15. cum dativo apud Euripidem, λείπομαί σου γνώμῃ, *ſuperor a te conſilio.* & cum accuſativo apud Thucyd. λειπόμενος ξύνεσιν οὐδενὸς, *qui a nemine prudentia ſuperatur.* Denique & cum præpoſitione ἐν hoc loco, & apud Polybium pag. 1202. lin. 15. ΕΝ ΤΗ πρὸς Ῥωμαίους ΕΥΝΟΙΑ παρὰ πολὺ τἀδελφοῦ ΛΕΙΠΟΜΕΝΟΣ, *qui benevolentia populi Romani a fratre vincebatur.*

*Ibid.* 5. ὀνειδίζοντος) Ὀνειδίζειν *exprobrare* alicui beneficia ſua, i. e. commemorare illa audientibus iis, in quos collata ſunt. Polyb. pag. 784. lin. 6. a f. *Poſt libertatem iſtam & ſalutem vobis per Antigonum partam, quæ tantopere jactatur*, ἣν οὗτοι παρ' ἕκαστον ὑμῖν ΟΝΕΙΔΙΖΟΥΣΙ, *quam iſti ſubinde vobis exprobant.*

*Ibid.* v. 14. ἐξελκόμενος) Polyb. pag. 597. lin. 23. ΕΛΚΟΜΕΝΟΣ ΥΠΟ τῆς συνήθους ἐν τῷ βίῳ ῥαθυμίας καὶ καχεξίας. *Impellente ignavia & cæteris*

*dere ad ulteriora, fingentem quæcunque modo vult.*

*Ibid.* δελεαζόμεν@) Polyb. pag. a f. *Multitudo futuri improvida, præsent cio & commodo, quod inde capiebat,* ΔΕ NON, *ineſcabatur.* Pag. 1466. lin. 15. a f MENOI διὰ τῶν περὶ τὸν Χάροπα. *bla ctione Charopi inducti.*

*Ibid.* v. 15. ἀποτελεσθεῖσα) Polyb lin. 21. τὸ μέγιστον ἀσέβημα κατὰ προα ΤΕΛΕΣΑΝ. *Maximum hoc nefas ultro p*

*Ibid.* v. 17. Πᾶσα δόσις) *Mera d* i. e. non niſi donatio bona. Ita v. 2. ρὰν ἡγήσασθε, *merum gaudium putate* therus rectisſime interpretatus eſt. argumenti latet in voce πᾶσα, quæ r

quidem interpretes plurimi, ſed ex voce πᾶσα ſe non ſatis extricant. Inter eos *Seb. Schmidius* in paraphraſi Germanica ita argumentatur: *Omnis donatio bona, & omne donum perfectum eſt e ſupernis: Ergo, quæcunque donatio non eſt bona, & quodcunque donum non eſt perfectum, non eſt a Deo, ſive e ſupernis.* Sed aberrat a Logicorum norma hic ratiocinandi modus. Rectius *Schomerus*, niſi quod hic Hebraismum ſtatuat: *Hæc univerſalis propoſitio*, inquit, *eſt excluſiva contrarii, quaſi inverſo ordine ſcriptum eſſet: Omnis datio, quæ ſuperne eſt, bona eſt, vel non niſi bona datio ſuperne eſt, qui modus loquendi Hebræis eſt familiaris.* Sed neque argumentatione hic opus eſt, neque Hebraismo. Planiſſima omnia ſunt & bene Græca. Πᾶς enim non tantum *omnis*, ſed etiam *merus* ſignificat. Quæ notio licet in Lexicis annotata non ſit, aliquot tamen locis reperitur apud Arrianum de exped. Alex. 3, 10, 7. *Si præter exſpectationem ſuam Macedones cladem aliquam accepiſſent, hoſtes omnia loca circumjecta amica habere & peritos locorum eſſe:* σφεῖς δὲ ἄπειροι ἐν πολεμίοις τοῖς ΠΑΣΙΝ, ὧν οὐ μικρὰ μοῖρα οἱ αἰχμάλωτοι ἦσαν, ξυνεπιθησόμενοι ἐν νυκτὶ, *ſeſe contra imperitos illorum inter meros hoſtes verſaturos, quorum non parva pars erant captivi, qui quidem noctu eos invaſuri eſſent.* Et 3, 8, 7. *Phrataphernes Parthos, Hyrcanos ac Topiros ducebat*, τοὺς ΠΑΝΤΑΣ ἱππέας, *omnes equites*, i. e. meros equites, nullis admixtis peditibus. Et philoſophum Epictetus ait mera pace frui in iis rebus, quæ in ipſius ſint poteſtate, in quas

hoſti

hoſti aut tyranno nihil liceat lib. 3. cap. 22. pag. 358. lin. penult. τῶν δ' ἄλλων ἕνεκα, ὕπτιος ῥέγχει, εἰρήνη ΠΑΣΑ, λῃστὴς προαιρέσεως οὐ γίνεται, τύραννος οὐ γίνεται. *Quod ad reliqua attinet, dormit in utramque aurem, mera pax, latro voluntatis & propoſiti nullus eſt, tyrannus nullus eſt.* Pro quo pag. 359. lin. 7. dicit πάντα εἰρήνης μεστά, omnia pacis plena. Et lib. 2. cap. 2. init. ΠΑΣΑ σοι ἀσφάλεια, ΠΑΣΑ σοι εὐμάρεια. πρᾶγμα οὐκ ἔχεις. *Omnia tibi ſunt tuta, omnia facilia, nihil negotii habes.* Pag. 405. lin. 7. ἂν ἀφεθῶ, φησιν, εὐθὺς ΠΑΣΑ εὔροια. *Si manumiſſus fuero, inquit ſervus, ſtatim omnia mihi erunt ſecunda.* Etiam apud Latinos *omnis* hac notione reperitur. Cic. offic. lib. 1. cap. 29. *Appetitus omni perturbatione animi careant. Ex quo elucebit* omnis *conſtantia*, omniſque *moderatio.* Quæ verba Wolffius in Commentario ita explanat: *Nihil niſi conſtantia, nihil niſi moderatio: vel potius, nihil niſi conſtans, nihil niſi moderatum, vernaculo quidem noſtro more.* Et lib. 2. de nat. Deor. pag. 307. C. *Nulla in cœlo nec fortuna, nec temeritas, nec erratio, nec vanitas ineſt: contraque* omnis *ordo, veritas, ratio, conſtantia.*

*Ibid.* παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ) Neſcio an Jacobus loquatur de ea παραλλαγῇ, de qua Epictetus apud Arrianum lib. 1. cap. 14. pag. 62. πόθεν δὲ πρὸς τὴν αὔξησιν καὶ μείωσιν τῆς σελήνης, καὶ τὴν τοῦ ἡλίου πρόσοδον καὶ ἄφοδον, τοσαύτη ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ καὶ ἐπὶ τὰ ἐναντία μεταβολὴ τῶν ἐπιγείων θεωρεῖται; *Unde vero ob incrementum & decrementum Lunæ, & Solis acceſſum & receſſum, tanta mutatio*

&

*& ad contraria converſio rerum terreſtrium conſpicitur?* Quod vero additur ἀποσκίασμα, forraſſe accipiendum de ea umbra, quam terra jacit, ſole ſub ea condito Ut τροπὴ ſit converſio Solis, non a ſeptentrione ad meridiem, vel vice verſa, ſed ab ortu ad occaſum, qua, cum terram ſubit, nox efficitur. De qua umbra idem Epictetus l. c. pag. 63. ſub fin. *Illuſtrare poteſt Sol tantam partem univerſi, & paulum tantum non illuminatum relinquit*, ὅσον οἷόν τ᾽ ἐπέχεσθαι ὑπὸ ΣΚΙΑΣ ἣν γῆ ποιεῖ, *quantum obtegi poteſt ab umbra quam terra facit.* Et de hac terræ umbra hoc idem nomen ἀποσκίασμα uſurpari docet Budæus Comm. p. 1180. ut τὸ τῆς γῆς ΑΠΟΣΚΙΑΣΜΑ, ᾧ δὴ ἐμπεσοῦσα ἡ σελήνη, ἐκλείπει. *Terræ umbra, in quam cum incidit luna, deliquium patitur*, Non equidem ignoro, τροπὴν ſolſtitium dici a Græcis Scriptoribus, in iisque etiam ab Arriano exp. 5, 9, 6. 6, 21, 2. 7, 21, 2. Indic. 25, 7. Sed quæ ex ſolſtitio oriatur obumbratio, non intelligo. Apud Herodotum mutatio diei in noctem dicitur μεταλλαγὴ & μεταβολὴ lib. 1. pag. 33. C.

*Ibid.* v. 18. Βουληθεὶς ἀπεκύησεν] *Deliberato conſilio nos progenuit*, ſumma voluntate, nullis aliis cauſſis; niſi ſua voluntate motus. Unde intelligendum eſt, fieri non poſſe, ut, in quos ultro tantum beneficium contulit Deus, quosque ad bonum progenuit, eosdem ad malum tentet. Simili modo participium θέλων cum alio verbo conſtruitur ab Arriano diſſert. Epict ubi quis ad eum, qui in ſummo naufragii periculo jocatur, ita dicit lib. 2. cap. 19. pag. 219. lin. 8.

*probitatem & diteſcendi malis artibus* [illegible]
Pag. 378. lin. 4. δεόμενοι πολλῆς χορη[illegible]
ΕΜΦΥΤΟΝ ἀλαζονείαν, *multis vitæ p*[illegible]
*propter inſitam arrogantiam.* Pag. 918
*dum omnem in convitiando exceſſit* δια
ΤΟΝ πικρίαν, *præ inſito ipſius animo*
*ſtudio.* Pag. 1381. lin. 25. *Aſſidue* [illegible]
διὰ τὴν ΕΜΦΥΤΟΝ Φοίνιξι πλεονεξίαν
χίαν, *præ cupiditate atque ambitione*
Et Demoſthenes dicit ΕΜΦΥΤΟΝ τ[illegible]
μίαν, *inſitam vitæ cupiditatem.* Nequ
cur putemus, ubique ἔμφυτον haber
tionem *ingeniti, innati, a natura indit*[illegible]
Interdum enim declarat id quod alic
*perſuaſum, inditum, atque infixum* ita
natum videatur. Ita Hannibali odi
norum dicitur fuiſſe ἔμφυτον apud
pag. 220. lin. 20. ταῦτα δὲ ἐποίει διὰ

lem a Romanis? Conceperat illud ex verbis pa-
tris Hamilcaris, qui cum in Hiſpaniam impera-
tor proficiſceretur; filiumque puerulum no-
vem annorum ſecum ducere vellet, eum aram
tenentem jurare juſſit, nunquam ipſum in ami-
citia cum Romanis fore; uti relatum legimus
apud Corn. Nep. in vita Hannib. cap. 2. Sic
etiam Jacobus ἔμφυτον λόγον vocat eum ſermo-
nem ſive eam doctrinam, quæ non natura, ſed
inſtitutione penitus eſt animis Chriſtianorum
inſita, ut non immerito innata dici queat? Et
quidni ita dicatur, cum ſit ille ipſe λόγος ἀληθείας, quo Deus nos progenuit v. 18. Eſt enim
ſermo hic ſemen illud incorruptibile, ex quo
renati ſumus, 1. Petr. I, 23. Ex quo ergo renati
ſumus, quis vereatur id innatum dicere?

Cap. II, 4. ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν) *Beza* ex Hebræorum idiotiſmo interpretatur *judices male ratiocinantes.* Sed hoc rejicit *Brochmannus.* *Phraſin certe*; inquit, *ſi premis & urges, κριτὴς διαλογισμῶν πονηρῶν eſt, non qui improbarum ratiocinationum architectus eſt, ſed qui easdem judicat; hoc eſt, pro ratiocinationibus perverſis & pernicioſis agnoſcit. Hoc ergo vult Apoſtolus, quod hi, quibus ſcribit, judicare facile poſſint ipſi, quod qui divitem impium pauperi pio præfert, ratiocinationes ſequantur perverſas.* Quam ſententiam confirmare, quibus placet, poterunt verbis Polybii, κριτὴν γίγνεσθαι hoc ſenſu ponentis pag. 846. lin. antep. διόπερ ἠξίουν τὸν Πόπλιον αὐτὸν

ΚΡΙΤΗΝ ΓΙΓΝΕΑΘΑΙ τῶν λεγομένων *Scipionem igitur orare ſe, ut eorum quæ diceret, judex eſſe vellet.*

*Ibid.* v. 17. Καθ' ἑαυτήν.) *per ſe*, ſola, ſine operibus. Polyb pag. 714. lin. 22. ψιλῶς αὐτὰς ΚΑΘ' ΑΥΤΑΣ ἀναγνόντα τὰς Σικελικὰς, *qui nudas per ſe res Siculas legat.* Pag. 715. lin. 9. αὐτὸ ΚΑΘ' ΑΥΤΟ λεγόμενον, *ſi per ſe narretur & ſeparatim.*

*Ibid.* v. 18. δεῖξόν μοι τὴν πίςιν) Eodem loquendi genere utitur Epictetus ad pugilem, cujus ſibi humeros vult oſtendi, ut ex iis de ipſo judicare poſſit, δεῖξόν μοι τοὺς ὤμους, *oſtende mihi humeros* pag. 18. lin. 21.

*Ibid.* v. 19. καλῶς ποιεῖς) Eleganter dictum. Ita Epictetus apud Arrianum pag. 156. lin. 10. νῦν δ' οὐ λέγεις, καὶ ΚΑΛΩΣ ΠΟΙΕΙΣ. *Nunc vero iſtud negas, & quidem recte.* Et pag. 330. lin. 4. af.

*Ibid.* v. 23. φίλος θεοῦ ἐκλήθη.) Arrian. diſſert. Epict. lib. 3. cap. 24. pag. 381. lin. 19. ἢ Σωκράτης οὐκ ἐφίλει τοὺς παῖδας τοὺς ἑαυτοῦ; ἀλλ' ὡς ἐλεύθερος, ὡς μεμνημένος, ὅτι πρῶτον δεῖ ΘΕΟΙΣ εἶναι ΦΙΛΟΝ. *An Socrates non diligebat liberos ſuos? Sed ut liber, & memor, quod primum diis oportet eſſe amicum.*

Cap. III. 4. σκληρῶν ἀνέμων) Arrian. de exp. Alex. 1, 26, 3. Τότε δ' ἐκ νότων ΣΚΛΗΡΩΝ, βορέαι ἐπιπνεύσαντες. *Tum vero pro vehementibus auſtris boreales venti exorti.* Sic & dicuntur βρονταὶ σκληραὶ, 1, 17. 6. & χειμὼν σκληρὸς, 2, 6. 3.

3. Ἧς νυκτὸς χειμὼν ἐπιγίγνεται ΣΚΛΗΡΟΣ, *ea-*
*ue nocte ingens orta tempeſtas.* Apud Ælianum
e Animal. lib 5. cap. 13. eſt ΣΚΛΗΡΟΝ πνεῦμα
*hemens ventus.*

Cap. IV. 1. πόλεμος ) Privatis quoque
iſcordiis & contentionibus hoc nomen tribui-
ır ab Epicteto pag. 332. lin. 13. πρὸς τὸ παιδά-
ν ΠΟΛΕΜΟΣ, πρὸς τοὺς γείτονας, πρὸς τοὺς σκώ-
αντας, πρὸς τοὺς καταγελάσαντας. *Bellum con-*
*a ſervulum, contra vicinos, contra dicaces, contra*
*riſores.* Item pag. 465. lin. 17.

*Ibid.* v. 5. πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ ) Sunt,
ıi hæc ita interpretentur: Pravum hominis
ıimum, uti ad omne malum, ita ad invidiam
ıoque inſita quadam cupiditate ferri. Ut
hic locus deſumptus ex Gen. VIII. 21. & ad
gumentum invidiæ, quod hic Apoſtolus tra-
at, accommodatus. Cui ſententiæ quan-
ıam nondum plane acquieſco, præpoſitio-
m tamen πρὸς eidem fortaſſe convenire poſſe,
acet annotare ex Polybio, qui τὴν ΠΡΟΣ τὸ
ν ἐπιθυμίαν *cupiditatem vitæ* dicit lib. 3. cap. 63.
g. 298. lin. 15. a fine. & τὴν ΠΡΟΣ τὸν οἶνον ἐπι-
μίαν *cupiditatem vini*, pag. 322. lin. 16. a f.
g. 547. lin. 9. pag. 935. lin. 3.

*Ibid.* v. 6. δίδωσι χάριν ) Polyb. pag. 989.
l. 9. *Ipſum, qui oppidum jam quodammodo in po-*
*ſtate haberet*, ΔΙΔΩΣΙ τῷ δήμῳ τὴν ΧΑΡΙΝ ταύτην,
*pulo Rhodiorum hoc gratificari.*

*Ibid.* v. 7. ὑποτάγητε ὖν τῷ θεῷ) Epictetus προσκατατάσσειν ἑαυτὸν τῷ θεῷ dicit in ſimili argumento pag. 419. lin. 6 a fine: ἐὰν τῷ θεῷ προσκατατάξῃ ἑαυτὸν, διελεύσεται ἀσφαλῶς. πῶς λέγεις προσκατατάξαι; ἵν' ὃ ἂν ἐκεῖνος θέλῃ, καὶ αὐτὸς θέλῃ, καὶ ὃ ἂν ἐκεῖνος μὴ θέλῃ, τῦτο μηδ' αὐτὸς θέλῃ. *Si Deo ſeſe adjunxerit, tuto tranſibit. Quid dicis Deo ſe adjungere? ut quod ille vult, & ipſe velim & quod ille non vult, hoc neque ipſe velim.* Et pag. 418. lin 13. προσκατατέταχα μῦ τὴν ὁρμὴν τῷ θεῷ. θέλει με ἐκεῖνος πυρέσσειν; κἀγὼ θέλω. θέλει ὁρμᾶν ἐπί τι; κἀγὼ θέλω. *Subjeci voluntatem meam Deo. Vult me ille febricitare? & ego volo. Vult me aggredi aliquid? & ego volo.*

*Ibid.* v. 8. καθαρίσατε χεῖρας) Purarum manuum appellatione in S. Litteris notum eſt univerſam fere juſtitiam deſignari. Apud Plutarchum ſpeciatim ii, qui magiſtratum gerunt, puras manus habere dicuntur, ſi ab omni avaritia ac rapacitate ſint alieni, in Pericle: ὐ μόνον τὰς ΧΕΙΡΑΣ δεῖ ΚΑΘΑΡΑΣ ἔχειν τὸν ςρατηγὸν, ἀλλὰ καὶ τὰς ὄψεις. Quod Cicero lib. 1. offic. cap. 40. *Prætorem decet non ſolum manus, ſed etiam oculos abſtinentes habere.* Eodem ſenſu eruditisſimus Caſaubonus interpretatur verba Polybii pag. 1485. lin. 14. a f. ἐγκρατῶς καὶ ΚΑΘΑΡΩΣ ἀνεςράφη, *integer ac puris manibus ex provincia rediit.* Et pag. 1458. lin. 17. a f. ὥρμησεν ἐπὶ τὸ περὶ τὰ χρήματα μεγαλοψυχίᾳ καὶ ΚΑΘΑΡΟΤΗΤΙ διενεγκεῖν τῶν ἄλλων. *Inſtituit magnificentia at-*

qui

*te integritate in pecunia danda atque capienda ca-*
*ros ſuperare.* Cum qua ſignificatione congruit,
uod ſequenti capite divitum injuriæ coargu-
ntur v. 4. 5. 6.

Cap. V. 11. Τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ
τέλος Κυρίου εἴδετε,) Non puto hic nimis ur-
ndam propriam ſignificationem verborum
κούειν & ἰδεῖν, uti quidem factum video a *Sebaſt.*
*hmidio* in Epiſt. dedicat. Commentarii in Jo-
um pag. 10. *Contribules Apoſtoli*, inquit, *tam*
*tientiam Ijobi, quam finem a Domino illi datum, &*
*diverunt auribus corporis, quando legi & prædicari*
*diverunt, & oculis corporis ſui viderunt, quando*
*libro de illo ſcripto ipſi legerunt.* Certe ἀκουόντων
omine ſæpe appellantur *lectores* a Polybio, pag.
. lin. 12. *Cæterum de modo dictis rebus ſigilla-*
*n quæque percenſere, neque nobis neceſſarium,* οὐδὲ
; ΑΚΟΥΟΥΣΙ χρήσιμον, *neque legentibus fuerit*
*ducibile.* Pag. 205. lin. 18. ἐπὶ τί δ᾽ ἂν μᾶλ-
ν συγγραφεὺς ἐπιστήσαι τοὺς ΑΚΟΥΟΝΤΑΣ; *Ubi*
*ius quam heic ſcriptor hiſtoriæ attentionem lectorum*
*citet?* Pag. 514, lin. 14. a f. Μόνως γὰρ οὕτω δυ-
τὸν εἰς ἔννοιαν ἀγαγεῖν τῶν ἀγνοουμένων τοὺς ΑΚΟΥ-
ΝΤΑΣ, καθάπερ καὶ πρότερον εἰρήκαμεν. *Hac*
*ippe ratione ſola, ut ante diximus, ad eorum lo-*
*um cognitionem, quæ adhuc ignorantur, perduci le-*
*res queant.* Ubi verbum ῥέειν *dicere*, quod
oprie eſt loquentium, pari ratione de Scri-
ore uſurpatur, qua ἀκούειν de lectore. Ita &
γοντες ſunt Scriptores pag. 527. lin. penult

καὶ τοὺς ΛΕΓΟΝΤΑΣ καὶ τοὺς ΑΚΟΥΟΝΤΑΣ περὶ τῶν ὅλων. *Qui hiſtoriam univerſalem aut ſcribere aut legere cogitant.* Item pag. 657. lin. 8. a f. & pag. 713. lin. 13 Qui vero proprie oculis cerni ea facta dici posſint, quæ in libro quopiam relata leguntur, equidem non video. Rectius igitur forſitan hæc ſimplicius interpreteris, eos tum audiendo tum legendo hæc utraque cognoviſſe.

*Ibid.* v. 20. πλῆθος ἁμαρτιῶν) Ita Polybius dicit πλῆθος ἐλπίδων pag. 563. lin. 11. τραυμάτων πλῆθος pag. 691.

---

# *In I. EPIST. PETRI.*

CAp. I, 7. διὰ πυρὸς) Comparatio hæc etiam profanis Scriptoribus uſitata. Iſocrates oratione ad Demonicum: τὸ μὲν χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ δοκιμάζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγινώσκομεν. *Ut aurum igni exploratur, ſic amicorum fides rebus adverſis declaratur.* Cic. ad fam. lib. 9. epiſt. 16. *Non facile dijudicatur amor verus & fictus, niſi aliquod incidat ejusmodi tempus, ut, quaſi aurum igne, ſic benevolentia fidelis periculo aliquo perſpici poſſit.* Polybius pag. 1140. lin. 17. οἱ καιροὶ τὴν ἐκ πυρὸς βάσανον ἐμοὶ μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ προσῆγον. *Tempora mihi magis quam illi tribuerunt materiam, ut velut in igne fides mea probaretur.* In proverbii etiam conſuetudinem abiiſſe, apparet ex pag. 1483. med.

*Ibid.*

*Ibid.* εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον) Εὑρίσκειν conſtructum cum εἰς reperitur & apud Polyb. pag. 231. lin. 15. a fine: *Amilcarem belli ſecundi Punici vel præcipuam fuiſſe cauſſam*, πολλὰ μὲν ἂν ΕΥΡΟΙ τις ΕΙΣ τοῦτο, *multis quidem argumentis probari poteſt.*

*Ibid.* v. 22. ἐκτενῶς) *Impenſe, vehementer.* Polyb. pag. 732. lin. 1. *Achæus* προσδεξάμενος ΕΚΤΕΝΩΣ καὶ φιλοφρόνως τὸν Βῶλιν, *prolixo animo ſingularique comitate excipit Bolin.* Pag. 1342. lin. 1. *Omnibus Græciæ civitatibus per quas iter faciebat*, ΕΚΤΕΝΩΣ καὶ μεγαλυψύχως ἀποδεξαμένων, *ſummo ſtudio & magnificentia eum excipientibus.* Pag. 493. lin. 5. a f. *Gorgum adjuvat* ΕΚΤΕΝΩΣ *ſummo ſtudio.* Ita commendare aliquem ἐκτενῶς pag. 1313. lin. 5.

Cap. II, 8. προσκόπτουσι) Polyb. pag. 45. lin. ult. *Non ſolum averſati propoſitas conditiones domum redierunt*: ἀλλὰ καὶ ΠΡΟΣΚΟΨΑΝΤΕΣ τῇ βαρύτητι τοῦ Μάρκου *ſed etiam duritia Marci non mediocriter offenſi.* Pag. 496. lin. 17. a f. ΠΡΟΣΚΟΠΤΩΝ τοῖς περὶ τὸν Λεόντιον, *quem Leontii facta offendebant.* Pag. 1337. lin. 16. οἱ Ρωμαῖοι ΠΡΟΣΚΟΨΑΝΤΕΣ αὐτῷ, *Romani legati pertinacia illius offenſi, amicitiæ & ſocietati ipſius renunciarunt.*

*Ibid.* v. 9. τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε) Polybius dicit ἐξαγγέλλειν τὰς πράξεις, *narrare res geſtas*, de Hiſtorici munere diſſerens. pag. 1411. lin. penult.

*Ibid.* v. 24. οὗ τῷ μόλωπι) Μώλωψ non eſt vulnus, ſed vibex, ſive veſtigium verberum

aut flagellorum, ut Sirach ait XXVIII, 17. Πληγὴ μάστιγος ποιεῖ ΜΩΛΩΠΑΣ. *Plaga flagelli efficit vibicem.* Idem intelligitur ex Arriano Epict. pag. 212. lin. 16. *Tale quid etiam in animi affectibus uſu venit.* Ἴχνη τινὰ καὶ ΜΩΛΩΠΕΣ, *veſtigia quædam & vibices relinquuntur in ea, quæ niſi quis probe abluat, iterumque* κατὰ τῶν αὐτῶν μαστιγωθεὶς, οὐκέτι ΜΩΛΩΠΑΣ, ἀλλ' ἕλκη ποιεῖ, *in eaſdem flagelletur, non jam vibices, ſed ulcera accipit.* Idque convenit ſervis, quorum hic vibices Petrus Chriſti vibicibus ſolatur.

Cap. III, 7. συνοικοῦντες) Arrian. de exped. Alex. I, 23, 8. de Hidrieo, qui cum Adæ frater eſſet, tamen ſimul & *maritus ejus erat*, κατὰ νόμον τῶν Καρῶν ΣΥΝΩΚΕΙ, *lege Carum.*

*Ibid.* v. 8. συμπαθεῖς) *ſimiliter affecti*, ut mutuo tangamini non tantum malorum, ſed etiam bonorum ſenſu. Sicut enim & εὖ πάσχειν & κακῶς πάσχειν dicitur: ita etiam συμπαθὴς utriusque eſt particeps; convenitque hoc nomen omnibus omnino affectibus, non tantum triſtibus. Unde etiam in quibus eſt eadem animorum fiducia, συμπαθεῖς vocat Polybius pag. 819. lin. 3. *Publius paratos habens duces locorum peritos, ſtagnum ingredi & bono eſſe animo eos jubebat, quibus id negotii dederat. Plane ſi ad quicquam aliud, ad id certe egregie a natura fuit comparatus Scipio*, πρὸς τὸ θάρσος ἐμβαλεῖν, καὶ ΣΥΜΠΑΘΕΙΣ ποιῆσαι τοὺς παρακαλουμένους, *ut fiduciam animis hominum ingeneraret, ac ſuos affectus in eos transfunderet, quos adhortabatur.*

*Ibid.*

*Ibid.* v. 9. *Τοῖς ἐν φυλακῇ*) Scite Epictetus rcerem ait eſſe, ubicunque quis invitus ſit g. 59. lin. 5. ὅπȣ τις ἄκων ἐςὶν, ἐκεῖνο ΦΥΛΑΚΗ ιτῷ ἐςι. καθὸ καὶ Σωκράτης ȣ̓κ ἦν ἐν φυλακῇ. ὼν γὰρ ἦν. *Ubi quis invitus eſt, illud carcer ipſi Quare & Socrates non erat in carcere: volens m erat.*

Cap. IV, 3. Ἀρκετὸς γὰρ) Simili argumen- ad dehortandum utitur Ezechiel XLIV, 6. & LV, 9. nec non Polybius pag. 1408. lin. 26. *Ego ro ſcriptores rerum geſtarum paululum in patriæ ſua atiam inclinare debere equidem non diffiteor: ita ta- en ut ne adverſus rei veritatem ei faveant.* Ἱκανὰ ὰρ τὰ κατ' ἄγνοιαν γινόμενα τοῖς γράφȣσιν, ἃ αφυγεῖν ἄνθρωπον δυσχερές. *Etenim ſuperſunt ia peccata plurima, in quæ ex veri ignoratione ſcri- ores incurrunt; quæ quidem cum homines nati ſimus, tare difficile eſt.*

*Ibid.* ὁ παρεληλυθὼς χρόνος) Polyb. pag. 73. lin. 4. a f. ἐν τοῖς παρεληλυθόσι χρόνοις.

*Ibid.* v. 4. ξενίζονται) Polyb. pag. 32. lin. ntepen. ΞΕΝΙΖΟΜΕΝΟΙ ταῖς τῶν ὀργάνων κατα- κευαῖς, *machinæ non prius viſæ novitatem admirati.* ag. 47. lin. 9. a f. κατ' αὐτὸ μὲν τȣ̃το ΞΕΝΙΖΟ- ΙΕΝΟΙ διετρέποντο. *Hoc uno quod novum ipſis ac- debat conturbato.* Pag. 71. lin. 13. a f. τὸ μὲν ρῶτον ἘΞΕΝΙΣΘΗ διὰ τὸ παράδοξον. *Primo ſtupuit d inopinatæ rei ſpectaculum.* Quem locum Ca- nerarius citat.) Pag. 160. lin. 13. a f. pag. 306. n. 6. Oecumenius, ξενίζονται, inquit, ἀντὶ τȣ̃ αυμάζȣσι κεῖται.

*In*

Cauſſa his verbis redditur, quare
qui attendunt litteris propheticis,
divinæ originis. Cujusmodi ſig
habet participium γινώσκοντες apu
pag. 300. lin. 3. *ἔφη δεῖν καὶ μηδεμία*
*τας πεῖραν ἐπὶ τοῦ παρόντος τῶν ὑπει*
*δὲ* ΤΟΥΤΟ ΓΙΝΩΣΚΟΝΤΑΣ, ὅτι *μέλλ*
*χηδονίους κινδυνεύειν, ἀναμφισβήτητον ἐ*
*καὶ ἐλπίδα.* *Etiamſi nullum præſenti*
*lum feciſſent; tamen vel eo ſolo nomine,*
*thaginienſibus res ipſis futura ſit, cert*
*illos dixit atque exploratam victoriæ ſpem*
milem locum annotavimus ad Rom
dem modo Petrus loquitur 2. III, 3.

Cap. II, 1. *παρεισάξουσιν*) Ver
locis obvium apud Polybium.
lin. 15. *καὶ τῶν* ΠΑΡΕΙΣΑΓΕΣΘΑΙ *καὶ*

*am ad fraudem & deceptionem hominibus fuiſſe exco-
itatam.* Pag. 692. lin. 7. a f. & pag. 693. lin. 12.
*identur mihi veteres nec temere nec ſine gravi cauſſa
las de diis opiniones, & de pœnis apud inferos* εἰς τὰ
λήθη ΠΑΡΕΙΣΑΓΑΓΕΙΝ, *in vulgus induxiſſe.* Ne-
ue tamen ubique hanc habet emphaſin, ut
am, furtim & ſubdole ſignificet. Ut pag. 489.
ed. οἵους Ησίοδος ΠΑΡΕΙΣΑΓΕΙ τοὺς Αἰακίδας. *Qua-
s Heſiodus inducit Æacidas.* Pag. 683. lin. 4. &
). pag. 684. lin. 24. pag. 771. lin. 5. a f. pag. 928.
n. 9. a fine.

*Ibid.* v. 3. ὑμᾶς ἐμπορεύσονται) Metapho-
ce ſimul & in malam partem accipit & Poly-
ius, quanquam cum accuſativo rei, pag. 1357.
n. ult. Καὶ πολλὰ δή τινα πρὸς ταύτην τὴν ὑπόθε-
ιν ΕΜΠΟΡΕΥΩΝ καὶ μεθοδευόμενος, ἐκίνει καὶ πα-
ώξυνε τοὺς ὄχλους. *Multa item alia in eam ſenten-
am proprii lucri cauſſa jactans, & ad fallendum
mminiſcens, hominum facem commovebat atque
ncitabat.*

*Ibid.* v. 5. ὄγδοον Νῶε) i. e. *Noam cum
ptem aliis.* M. Aug. Herm. Franckius in An-
otationibus vernaculo ſermone conſcriptis in
uædam Scripturæ loca, contendit Noam hic
ici ſeptimum præconem juſtitiæ, (quam ſen-
ntiam jam Polus quoque habet in Synopſi,)
on vero, ut Lutherus interpretatus eſt, ipſum
ım ſeptem aliis fuiſſe ſervatum; quod hoc lo-
uendi genus, ceu ipſe ait, licet alicubi repe-
atur, rarum tamen ſit & inuſitatum. Quare
ope-

operæ pretium erit etiam ex Polybio hujus generis exempla apponere. Pag. 589. lin. ult. εἰσπορεύεται ΤΡΙΤΟΣ γενόμενος εἰς τὸν χάρακα. *Duobus tantum comitatus vallum intrat.* Pag. 733. lin. 1. ΠΕΜΠΤΟΣ αὐτὸς γενόμενος· *quatuor amicis comitatus.* Pag. 1009. lin. 17. a f. ΤΡΙΤΟΣ αὐτὸς ὁ Διονυσόδωρος ἀπενήξατο. *Dionyſodorus cum duobus aliis enatavit.* Aliquot præterea exempla jam exſtant in Xenoph. Annot.

*Ibid.* v. 6. ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικὼς] Polyb. pag. 986. lin. 12. ἐπέθηκε μετὰ ταῦτα τὴν ἁρμόζουσαν δίκην, τοῖς δ' ἐπιγενομένοις ΕΞΕΘΗΚΕ κάλλιστον ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ πρὸς ἐπανόρθωσιν, τὸν τῶν προειρημένων βασιλέων παραδειγματισμόν. *Fortuna meritas mox ab iſtis pœnas exegit, & documentum poſteris corrigendi vitam ac mores, dictorum Regum ſupplicium per omnium ora traductum, propoſuit.*

*Ibid.* v. 14. μεστοὺς μοιχαλίδος) *plenos adulterii.* Subſtantivum μοιχαλὶς ponitur adjective ut Matth. XII, 39. Neque vero eſt, cur cum *Beza* ad Hebraismum confugiamus. Simile quid habet græca lingva, in qua ἑλλὰς *Græcis* uſurpatur pro ἑλληνική. Arrian. de exp. Alex. I, 26, 6. τὴν ἑλλάδα γλῶσσαν ἐξελάθοντο. *Græcanicæ lingvæ obliti fuerant.* Et. I, 12, 9. φωνὴ ἑλλάς, *lingva græca.*

Cap. III, 1. τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν) Polyb. pag. 482. lin. 17. οὐκ ΕΙΛΙΚΡΙΝΗ τὴν φιλίαν ἄγειν, *non ſincere amicitiam colere.*

*Ibid.*

*Ibid.* v. 5. Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας,) *et enim*, ſive *fugit hoc ipſos volentes*, volentes : neſciunt, nolunt hoc ſcire. Optime Lu-rus: Muthwillens wollen ſie nicht wiſſen. Ita ne Epictetus hoc participio utitur, caſtigans n, qui in ſummo vitæ diſcrimine jocari vult, detque philoſophi metum, exclamantis, cum ıfragium minaretur tempeſtas lib. 2. cap. 19. ;. 219. lin. 8. a f. τί ἡμῖν καὶ σοὶ ἄνθρωπε; ἀπολ-ύμεθα, καὶ σὺ ΘΕΛΩΝ παίζεις. *Quid nobis* *m rei eſt? Perimus, & tu ultro jocaris*, ſive *vi* *ri.*

*Ibid.* v. 12. προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας παρουσίαν) Cum προσδοκᾶν etiam de iis dica-, quæ minime volumus, ut apud Polybium ;. 1301. lin. 4. & Demoſthenem, προσδοκῶ ιὸν ἄν τι γενέσθαι· propterea illuſtrandæ ſimul ıugendæ ſententiæ cauſſa Petrus addit σπεύ-ντας, quod ſignificat *vehementer optantes*. Sic ıd Polybium lib. 3. cap. 62. pag. 297. lin. 11. ne: *Sortem in id dejicere jubet; ac binos quibus evenisſet, armatos invicem pugnare. Hac voce ita juvenes, manibus repente in cœlum ſublatis,* ;οντο τοῖς θεοῖς, ΣΠΕΥΔΩΝ ἕκαστος αὐτὸς γενέ-αι τῶν λαχόντων, *precabantur deos, ſe quisque eſſe optans, quem fortuna ad id certamen delige-*
Pag. 387. lin. 18. *Quum ad multitudinem um adiiſſent Meſſenii, orantes ne ſe tam manife-ſcelere oppreſſos deſererent: cupientes etiam in mmunis ſocietatis fœdus recipi*; καὶ ΣΠΕΥΔΟΝ-Ν ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις ἐπιγραφῆναι, *& ut columna fæ-*

*fœderis ſuum cum cæteris nomen inſcriberetur, admodum optantes.* Item pag. 213. lin. 16. In his locis, præſertim quem primum poſui, quis non videt, σπεύδειν eſſe *optare & cupidiſſime deſiderare*? Neque dubium eſt, quin hoc ſenſu æque poſſit cum accuſativo conſtrui, ac cum infinitivo; cum illius conſtructionis exempla dentur plurima, ut apud Jeſ. XVI, 5. σπεύδων δικαιοσύνην, Homerum γάμους σπεύδειν, item Herodotum lib. 1. pag. 17. B. aliosque, ceu videre eſt in Lexicis & Commentario Gerhardi in h. l.

# In I. EPIST. JOHANNIS.

CAp. II, 16. ἀλαζονεία τοῦ βίου) Liceat mihi quæ ad hunc locum ex Xenophonte annotavi, Polybii auctoritate retractare. Cum Xenophon aliique Græci Scriptores ἀλαζονείαν ita definiant, ut eam dicant eſſe jactantiam hominum plura pollicentium quam præſtare poſſint; cumque illius ſignificationis, quam Lutherus in verſione Germanica expreſſit, nulla reperirem in Lexicis exempla: in mentem mihi tunc veniebat ſuſpiciari, ſi forte eadem hic intelligenda ſit ἀλαζονεία τοῦ βίου, quæ apud Jacobum IV, 16. cum quis vitæ ſuæ rationes in longinquum diſponit, atque ita quaſi vitæ ſuæ dominum ſe jactat. Sed licet & *Eraſmus Schmidius* ἀλαζονείαν hic exponat vanam & inanem gloriationem virium ſuarum, eidemque hac in parte aſſentiatur etiam *Sebaſtianus Schmidius*: tamen verio-

veriorem esse Lutheri interpretationem arbitror, *ſuperbam vitam* vertentis; quam tamen malim eo ſenſu accipere, quo vulgo ſuperbam vitam in vernaculo ſermone dicimus pro *magnifico ſplendidoque apparatu atque cultu vitæ*; cum Lutherus in Gloſſa eam trahat potiſſimum ad ambitionem, potentiam, gloriam & faſtum. Quanquam forſaſſe nihil vetat, vocabulum hoc latius extendere, licet exempla nobis adhuc deſint. Verba Polybii, quibus maxime moveor, hæc ſunt lib. 6. cap. 55, pag. 694. lin. 16. a fine: *Poſtquam civitas aliqua multa eaque magna pericula fuit eluctata; jamque ad principatum & potentiam non controverſam pervenit: palam eſt ubi mora longi temporis beata fortuna ſuam ſedem in ea civitate firmaverit, τὰς μὲν ΒΙΟΥΣ γίνεσθαι πολυτελεστέρους in mores luxum irrepere,* (ſive vitæ rationem fieri ſumptuoſiorem,) *in animos virorum ambitionem & pervicaciam, tum circa magiſtratus tum circa alia incepta, quæ ubi ſemel creverint mala, ἄρξει μὲν τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβολῆς ἡ φιλαρχία, καὶ τὸ τῆς ἀδοξίας εἶδος. πρὸς δὲ τούτοις Η ΠΕΡΙ ΤΟΥΣ ΒΙΟΥΣ ΑΛΑΖΟΝΕΙΑ, mutationis in deterius principium exiſtet ab honoribus per ambitionem petitis aut negatis: itemque ab illa arrogantia & luxu quo privatorum mores erunt depravati.* Hic quis non videt τὴν περὶ τοὺς βίους ἀλαζονείαν luxum dici omnis generis, neque in cultu ſolum, in veſtibus, domibus, villis, ſupellectile, famulitio, aliisque, ſed etiam in

*ἀεὶ πλεονεκτικὸν καὶ θηριώδη ζῶσι βί-*
*κεῖον, πάντα δ᾽ ἡγούμενοι πολέμια.*
*inique animo pacem ferebant Ætoli, &*
*ſumptibus ſuſtentare cogebantur; gens aſſu-*
*vivere, & multis vitæ præſidiis egens pr-*
*arrogantiam: cui dum indulget, aliena*
*ferinam quandam agitare vitam conſuevi-*
*cum, omnia hoſtilia reputans.* De quo
ro in officiis ita lib. 1. cap. 8. *Delecta-*
*gnifici apparatus, vitæque cultus cum eleg-*
*pia. Quibus rebus effectum eſt, ut inſi-*
*cupiditas eſſet.* Sed & tertium locu-
perverſa elegantioris cultus æmulati-
nobis conſervavit Suidas, citatum
fragmentis a Caſaubono pag. 1522.
*πλείστοις ὑπεγεγόνει τις ζῆλος ἐκ τῆς*
ΑΛΑΖΟΝΕΙΑΣ, *καὶ τῆς ἀκαιρίας. ἐσπούδα-*

*quod Polyaratus quidem homo ad oſtentationem & inanem gloriam comparatus, contracto ære alieno, bona ſua omnia creditoribus oppoſuerat.* Occurrit & βίος in ſingulari numero de moribus pag. 537. lin. 6. *Contemnens Ptolemæum* διὰ τὴν ἀσέλγειαν ΤΟΥ ΒΙΟΥ καὶ τῆς ὅλης αἱρέσεως, *ob luxum atque impuram ejus vitam, & genus univerſum inſtitutorum.*

*Ibid.* v. 27. οὐκ ἔστι ψεῦδος) i. e. ψευδές. Similiter hoc ipſum ſubſtantivum loco adjectivi uſurpavit Polybius pag. 814. lin. 14. *Etſi non fugit me, proditum a multis, eſſe eum circuitum paſſuum quinque millium.* Τὸ δ᾽ ἐστὶ ΨΕΥΔΟΣ, *ſed hoc falſum eſt.*

Cap. III, 3. ἁγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστι.) In eandem ſententiam philoſophatur Epictetus apud Arrianum lib. 2. cap. 14. εἶτα ποῖοί τινές εἰσιν; οἷοι γὰρ ἂν ἐκεῖνοι εὑρεθῶσι, τὸν ἐκείνοις ἀρέσοντα καὶ πεισθησόμενον ἀνάγκη πειρᾶσθαι κατὰ δύναμιν ΕΞΟΜΟΙΟΥΣΘΑΙ ἐκείνοις. εἰ πιστόν ἐστι τὸ θεῖον, καὶ τοῦτον εἶναι πιστόν. εἰ ἐλεύθερον, καὶ τοῦτον ἐλεύθερον. εἰ εὐεργετικὸν, καὶ τοῦτον εὐεργετικόν. εἰ μεγαλόφρον, καὶ τοῦτον μεγαλόφρονα. ὡς θεοῦ τοίνυν ζηλωτὴν, τὰ ἑξῆς πάντα καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν. *Deinde quales ſint dii conſiderandum. Quales enim illi reperti fuerint, eum qui illis placere & obedire vult, neceſſe eſt conari pro viribus ut illis ſimilis fiat. Si fidelis eſt Deus, & hunc oportet eſſe fidelem: ſi liberalis, & hunc liberalem: ſi beneficus, & hunc beneficum: Si magnanimus, & hunc magnani-*

per mores ſuos non facile poſſit, (
alieniſſimi. Sic e contrario qui fra
innutriti ſunt, fidem ſervare non p(
Polybio pag. 693. lin. 20. *Qui pu*
*am tractant, apud Græcos quidem ſi v*
*taxat talentum fuerit eis creditum, d*
*vibus adhibitis, ſigillis totidem, teſtibu*
*pluribus*, ΟΥ ΔΥΝΑΝΤΑΙ τηρεῖν τὴν πί
*men ſervare non poſſunt.* Pag. 847. lin
*ipſi juſta cauſſa videretur, cur Cartha*
*ſaret, pro certo ſtatueret*, ὡς ὐδὲ τὴν
ΔΥΝΑΝΤΑΙ τηρεῖν πίστιν, *eum ſe eſſe qu*
*nis fidem foret ſervaturus.* Pag. 755. l
ὐκ ἂν ἀπιστῆσαι, πῶς Ῥωμαῖοι πολλαῖ
νοι μάχαις ὑπὸ Καρχηδονίων, ὐ τολμ
πρόσωπον ἔτι συγκαθίστασθαι τοῖς ὑπ
ὔτ' εἴκειν ΟΙΟΙ Τ' ΗΣΑΝ, ὔτ' ἐκχωρ

*erum? quid dicam? facultatem dicendi?* ΟΥ ΔΥΝΑΜΑΙ, *non poſſum* hoc dicere; quia nempe id falſum eſſe judicabat. Sic nec qui ex Deo natus eſt, peccare poteſt, quod id impium judicet. Item pag. 255. lin. 4. ΟΥ ΔΥΝΑΜΑΙ ἄλλο βλέπων ὁ κράτιστον καὶ τὸ κυριώτατον, ἄλλο λέγειν εἶναι, ἵ' ὑμῖν χαρίσωμαι. *Non poßum, cum aliud videam optimum & præſtantiſſimum, dicere aliud eſſe, ut vobis gratificer.* Sed & in N. T. ſimiles loci exſtant, Matth. XII. 34. Luc. XI. 7. Joh. VI. 60. ubi & exemplum hujus locutionis ex Arriano produximus, item Act. IV. 20. & Jer. XIII. 23.

*Ibid.* v. 13. Μὴ θαυμάζετε ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ) Arrian. Epict. lin. 1. cap. 16. init. ΜΗ ΘΑΥΜΑΖΕΤΕ, ΕΙ τοῖς μὲν ἄλλοις ζώοις. *Ne miremini, quod aliis quidem animalibus omnia ad corpus neceßaria parata ſunt, non ſolum cibus & potus, ſed & cubilia.* Particula εἰ poſt θαυμάζω, non conditionem, ſed cauſſam admirationis ſignificat, uti exemplis ex Xenophonte oſtendimus ad Marc. XV. 44.

*Ibid.* v. 22. τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν.) De his integrum caput 13. lib. 1. exſtat apud Arrianum in diſſert. Epict. cujus inſcriptio eſt: πῶς ἕκαστά ἐστι ποιεῖν ἀρεστῶς θεοῖς. *Quomodo omnia ita liceat agere, ut Deo placeant:*

Cap. V. 18. οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ) *non tangit eum*, i. e. non lædit. Eſt λιτότης, qualis & Pſal. CV. 15. & apud Polybium pag. 1371. lin. 10. a fine:

lin. 13. *Quum reprehendere ipſum*
*& ne ejusmodi ſermones haberet impea*
*litari ſuccinctus, ad vim faciendam*
*jubens magiſtratum ut accederet, appr*
τολμῆσαί τινα μόνον ΑΨΑΣΘΑΙ τῆς χ
*deret aliquis vel chlamydem ſuam atti*

*Ibid.* v. 19. ἐν τῷ πονηρῷ κεῖτα
citur *in aliquo poſitum eſſe*, pro *in a*
*eſſe.* Polyb. pag. 644. lin. 14. ἀξ
*deſtinata conſilia perducere ad exitum*
*non poſſint, aut non poſſint*, ΕΝ ΤΗ ΣΤ
ΤΑΙ *in voluntate ſive poteſtate poſitum*
Alibi *regnum* dicitur ἐν ὀρθῷ κεῖσθαι
lin. antepen. *Rex Cappadociæ Ar*
*reditum eorum legatorum quos Roman*
σας ἐκ τῶν ἀπαγγειλάντων ΕΝ ΟΡΘΩ ΚΕΙ
σιλείαν αὐτῷ, ἐπειδὴ καθῆκται τῆς Ρω

*et mihi.* Non longe hinc abit phraſis ἐν κα-
θέσθαι apud Polyb. pag. 154. lin. 16. ἐν καλῷ
θαι τὰ κατὰ τοὺς Κελτοὺς. *Extra periculum a*
*lis, rempublicam collocare.* Quodſi abſque
culo ſcriptum eſſet ἐν πονηρῷ κεῖται, intellige-
ı *totum mundum malum eſſe*, nunc addito ar-
ılo potius interpretandum videtur: *totus*
*ıdus diabolicus eſt*, diaboliquе nutu & arbitrio
ur, & ad omnia flagitia impellitur.

---

# n II. EPIST. JOHANNIS.

v. 10. χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε) Arrian. E-
t. lib. 3. cap. 22. pag. 349. lin. antepenult. ἢ
εῖ σοι, ὅτι ΧΑΙΡΕΙΝ ἂν ΑΥΤΩ ΛΕΓΗ ΠΡΟΣΕΡ-
ΜΕΝΟΣ, φίλος ἐστὶν αὐτοῦ; *An cenſes, ſi acce-*
*ſalvere jubeat ipſum, propterea eſſe amicum?*

v. 11. κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις) Polyb. pag. 306.
2. παντὸς ΚΟΙΝΩΝΕΙΝ ΕΡΓΟΥ καὶ κινδύνου τοῖς
τὸν Ἀννίβαν. *Omnibus conſiliis & periculis*
*nibali eſſe participes.*

v. 12. Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν,) *Multa*
*haberem vobis ſcribenda.* Eadem ſignificatio
us participii apud Polyb. pag. 790. lin. 17.
ie: οὐ μὴν ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν γεγονότων ΕΧΩΝ
ΛΛΑ ΛΕΓΕΙΝ, ἀρκεῖν ἡγοῦμαι. *Verum de rebus*
*geſtis, quum poſſem plurima commemorare, hac*
*erit dixiſſe.*

iiii. 5. a fine: ὥστε γε μὴν ... ...
ἀληθεύειν, ΜΕΓΙΣΤΗΝ ΕΠΟΙΗΣΑ
*Ante omnia id ſummo ſtudio per omn*
*bat, ut vera loqueretur.* Epict. E
ἐκεῖνόν ἐστιν ἡμῖν ἡ ΠΑΣΑ ΣΠΟΥΔΗ.
*dium noſtrum conſumimus.*

v. 6. οἰκητήριον) Vocabulu
veniens cœleſtibus illis ſedibus,
pes iſti Angelici initio incolueru
regno ſuo excidiſſent. Polyb. pa
a f. *Lyſimachenſes ex inopinato à Th*
*everſos quod in patriam reſtituat, ea*
*tet coloniam, nullam in eo ſe Romanis*
*neque enim id agere ſe, ut populum*
*laceſſat,* Σελεύκῳ δ' ΟΙΚΗΤΗΡΙΟΝ
*rum ut Seleucus filium eam ſedem re*

v. 7. πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπε

τὰ πόλεμον ἀδικημάτων. *Pruſiam pro injuriis bello illatis pœnas Attalo pendere cogerent.* Pag. 1392. lin. 14. a f. θανάτε κρίσιν ΥΠΕΧΕΙΝ, *capitis judicium ſubire.*

v. 9. κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας.) Polyb. pag. 1381. lin. 5. a f. Ψευδῆ διαβολὴν ΕΠΕΝΕΓΚΑΣ, *conficta adverſus eum calumnia.*

# *In APOCALYPSIN JOANNIS.*

CAp. II. 21. ἔδωκα αὐτῇ χρόνον) *Tempus dare* eſt tempus prorogare, ſpatium & moram concedere. Sic & Polybius loquitur pag. 646. lin. 15. a fine: *Omnium iſtorum jus & arbitrium eſt penes Senatum.* Καὶ γὰρ ΧΡΟΝΟΝ ΔΟΥΝΑΙ, *nam & diem* (ſolvendæ ſcil. mercedis) *proferre poteſt, & ſi qua intervenerit calamitas, mercedum parte publicanos relevare.* Et pag. 880. lin. 15. a f. ἐκέτι ΧΡΟΝΟΝ ΕΔΩΚΕΝ ἐδ᾽ ἀναστροφήν.

Cap. III, 15. ὄφελον ψυχρὸς εἴης ἢ ζεστός.) Similis ſententia in Enchirid. Epicteti cap. 36. *Vide ne, ut pueri, nunc philoſophus, mox publicanus, poſt orator, denique Cæſaris procurator fias.* Ταῦτα ἐ συμφωνεῖ. ἕνα σε δεῖ ἄνθρωπον, ἢ ἀγαθὸν, ἢ κακὸν εἶναι. *Iſta non conſentiunt: unum te oportet hominem, vel bonum vel malum eſſe: aut exercenda tibi ratio & mens eſt, aut res externæ excolendæ: aut in internis elaborandum, aut in externis: hoc eſt, aut philoſophi tuendus locus, aut hominis plebeji.*

Cap. XI, 7. ποιήσει πόλεμον) *Bellum faciet.* Ita & Latini loquuntur, Corn. Nep, 10, 4, 3. & 17, 2, 1. & Polybius pag. 38. lin. 21. περὶ Σικελίας ΠΟΙΗΣΟΝΤΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ, *de Sicilia ipſis poſtmodum certamen futurum.* Et πράσσειν πόλεμον pag. 221. lin. 6. item ποιεῖσθαι τὴν μάχην *pugnam committere* pag. 927. lin. 16. ſq.

Cap. XII. 7. ἐγένετο πόλεμος) Bene vulgata; *factum eſt prælium*, & paucis poſt verbis ἐπολέμησαν *præliabantur.* Placet adſcribere, quæ Caſaubonus annotavit Comment. in Polybium pag. 147 ex Diodoro: Καρχηδονίων ΠΟΛΕΜΗΣΑΝΤΩΝ, καὶ ἡττηθέντων: *Pœni quoque pugna cum Romanis inita, victi ſunt.* πολεμεῖν hoc loco non eſt bellum gerere, ſed pugnare, nam & πόλεμος ſæpe Diodoro pugnam ſignificat & cædem, non bellum. libro 3. in deſcriptione navalis prælii: πολὺς ΕΓΕΝΕΤΟ ΠΟΛΕΜΟΣ, ἁπάντων ἀφειδῶς τὰ σώματα τοῖς κινδύνοις ἐπιῤῥιπτούντων. *acriter pugnatum eſt*, vel, *multa cædes facta eſt.* libro 24. παρ' ἀμφοτέρων ΠΟΛΕΜΟΣ ΕΓΕΝΕΤΟ μέγας. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν πόλεμον ἀπέβαλον Καρχηδόνιοι ναῦς ριζ'. In Ecloga 8. lib. 20. Ἄννων πολεμήσας, male interpres vertit *bellum perſecutus*, imo vero *pugna inita.* Maccab. lib. 1. cap. 9. καὶ ΕΓΕΝΕΤΟ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ συνημμένος ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἑσπέρας. & cap. 10. συνῆψαν αἱ παρεμβολαὶ εἰς πόλεμον. Conf. Not. ad 1. Cor. XIV. 8.

*Ibid.* v. 9. ὁ καλούμενος διάβολος καὶ ὁ σατανᾶς.] Vulgo quidem creditur nomen diaboli calumniatorem ſonare; & habet omnino iſtam quo-

quoque ſignificationem: ſed quando pro Hebræo verbo Satanæ i. e. adverſarii ponitur, videtur potius ea notio verbi διαβάλλω ſequenda, quæ eſt a *Budæo* annotata, ut ſit pro συγκρέω, *inimicos reddo*. Plato de rep. lib. 6. μὴ διάβαλλε ἐμὲ καὶ θρασύμαχον ἄρτι φίλους γεγονότας. Et paſſ. διαβάλλεσθαι vel potius in præt. διαβεβλῆσθαι *odio habere*, apud Epictet. in enchirid. cap. 52. διαβεβλημένους πρὸς τὰ ἐκτός. Ad quem locum *Mericus Caſaubonus* erudite hæc obſervavit: Apud Philoſtratum διαβάλλεσθαι pro ἀπεχθάνεσθαι, ſeu *odio habere* ſingulis fere paginis; ut & b. m. parenti in Strabonem recte notatum, & hinc forte Διάβολος; ut Hebræo שטן ad amuſſim reſpondeat. Hæc *Caſaubonus*. Similiter Arrian. in Epict. diſſert. lib. 2. cap. ult. πᾶσα ψυχὴ λογικὴ φύσει ΔΙΑΒΕΒΛΗΤΑΙ πρὸς μάχην. *Omnis anima rationis particeps odit pugnam*. Huc facit, quod in V. T. שטן vertitur per ἐνδιαβάλλειν Pſ. XXXVIII. 21. LXXI. 13. CIX. 4. 20. 29. Polybius etiam διαβολὴν dicit pro *odio* lib. 1. cap. 67. p. 94. lin. antep. γενομένης ὀργῆς, ἢ ΔΙΑΒΟΛΗΣ, ἢ στάσεως. *Ira commota, aut odio concepto, vel ſeditione facta*. Et paulo poſt: ὅταν ἅπαξ εἰς ὀργὴν καὶ ΔΙΑΒΟΛΗΝ ἐμπέσωσι πρός τινας. *Ubi ſemel iram aut odium contra aliquos ſuſceperint*. Et pag. 1287. lin. 9. a f. ΔΙΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΙ πρὸς αὐτὸν, *cum odium illius concepiſſent*. Quare bene nos interpretamur diabolum den böſen Feind. Nam Teufel videtur ex Græco διάβολος factum.

Cap. XIII. 18. ὁ ἔχων τὸν νοῦν.) Arrian. Epict. pag. 68. lin. 24. εἰ ΝΟΥΝ ΕΙΧΟΜΕΝ, *ſi ſaperemus*. Necnon pag. 134. lin. 15.

*qui rem exercent marinam*, *rufo ſuni*
Iidem ἐργάται τῆς θαλάσσης dicu
de exp 7, 19, 8. πορφυρέων τε πλῆθι
λων ΟΣΟΙ ΕΡΓΑΤΑΙ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙ
αὐτῷ ἐκ Φοινίκης τε καὶ τῆς ἄλλης
*purpuras piſcantium aliorumque marin*
*rum multitudinem ex Phœnice atque*
*tima ora ad eum veniſſe.* *Sic* ἐργα
*agrum colere*, 1, 24, 11. 3, 17, 14. τὴν
6. 6, 17, 12. Et Polybius τὰς ἐκ τῆ
ἐργασίας dicit *quæſtus qui ex mariſu*
lin. 14. & πλῆθος θαλαττουργὸν, *mu*
*minum nauticas artes exercentium* pag
& pag. 813. lin. 10. a fine.

Cap. XX. 4. πεπελεκισμένων)
*ſorum.* Polyb. pag. 10. lin. 14.
ἅπαντας κατὰ τὸ παρ' αὐτοῖς ἔθος ΕΠΕ

innovaſſe eo tempore, quo ubique fere novi conſtituti erant reges, pag. 377. lin. 7. διὰ τὸ καὶ τὴν τύχην ὡσανεὶ ΚΕΚΑΙΝΟΠΟΙΗΚΕΝΑΙ ΠΑΝΤΑ τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐν τοῖς προειρημένοις καιροῖς. *Quod ea tempeſtate Fortuna univerſis prope Orbis terrarum partibus novam quaſi faciem induxerit.* Et paulo inferius: οὕτω δὲ τοιαύτης περὶ πάσας τὰς δυναστείας ΚΑΙΝΟΠΟΙΙΑΣ οὔσης. *Hoc igitur modo innovatis ubique locorum poteſtatibus.* Exſtat idem verbum pag. 282. lin. 1.

Cap. XXII. 18. & 19. ἐάν τις ἐπιτιθῇ πρὸς ταῦτα] Polyb pag. 703. lin. 16. ἐὰν δὲ δοκῇ ἡμῖν ΑΦΕΛΕΙΝ ἢ ΠΡΟΣΘΕΙΝΑΙ πρὸς τόνδε τὸν ὅρκον. *Huic fœderi ſi quid nobis vel demere vel adjicere viſum erit.* Item pag. 1443. lin 18.

# ADDITAMENTUM
## in Vetus Teſtamentum.

EXod. Cap. IV. 25. *acutiſſimam petram)* Saxis pro ferro uſos veteres, ad hunc locum annotarunt interpretes ex Herodoto, Plinio, aliisque; quibus addamus Arrianum in Hiſt. Indica cap. 24, 9. de Oritis, gente quadam Indica, hæc narrantem: *Ungvibus ſunt quaſi ferinis: ſiquidem ungvibus loco ferri uti dicebantur, piſcesque iis diſcindentes, ligna etiam molliora iis ſecabant:* τὰ δὲ ἄλλα τοῖς ΛΙΘΟΙΣΙ τοῖσιν ΟΞΕΣΙΝ ἔκοπτον. σίδηρος γὰρ αὐτοῖσιν οὐκ ἦν. *ad duriora ſaxis acutis utebantur: ferrum apud eos non erat.*

Jeſ.

Jeſ. Cap. I, 15. *expandentibus vobis manus veſtras*) Septuaginta interpretes: ὅταν ἐκτείνητε τὰς χεῖρας. Ge-ſtus hic eſt divinam opem implorantium. Unde eadem phra-ſis a Polybio uſurpatur pro *aliorum auxilium expoſcere*. lib. cap. 47. pag. 185. lin. 14. a fine: βουλόμενοι μὴ φαίνεσθαι προςτέρες ΕΚΤΕΙΝΟΝΤΕΣ ΧΕΙΡΑΣ. *Exiſtimari nolebant ullum alium reſpicere*, ſive ob aliis opem petere.

Jer. cap. XVI. 6. *neque calvitium inducet ſibi propter quiſquam.*) Hunc morem a gentibus acceptum obſervabant Ju-dæi, contra legem Levit. XIX. 27. 28. & Deut. XIV. 1. Ejuſ-dem moris mentio fit & apud Ezech. XXVII. 31. & apud Ar-rianum de exp. Alex. 7, 14, 7. κείρασθαι Ἀλέξανδρον ἐπὶ τῷ νεκρῷ τὴν κόμην. *Præcidiſſe Alexandrum propter hunc mortuum comam*.

Ezech. cap. XVII. 4. *in terram negotiationis*) Ba-byloniam intelligi certum eſt ex v. 12. In ea vero vel prope regio fuit, κατ' ἐξοχὴν ἐμπορίη γῆ *mercatoria terra* di-cta, uti conſtat ex Arriani Hiſt. Indica 41, 7. *ad Euphratis oſtia appulerunt, & ad pagum quendam Babylonicæ regionis, cui Diridotis nomen eſt, pervenerunt*. Ινα λιβανωτόν τε ἐκ τῆς ΕΜΠΟΡΙΗΣ ΓΗΣ. οἱ ἔμποροι ἀγινέουσι, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα θυμιήματα ἡ Ἀράβων γῆ φέρει. *quo & thus ex mercatoria terra mercatores apportant, & alia aromata quæcunque fert Arabia*. Fit etiam alius regionis mentio, cui nomen *Emporia* fuit, apud Polybium pag. 1319. lin. 7. τὸ κάλλος τῆς χώρας, ἣν καλοῦσιν Ἐμπόρια, *bonitas regionis, quam vocant, Emporia*; ſed hæc ſita fuit in Africa.

2. Maccab. cap. IX. De morte Antiochi hæc nar-rantur in Excerptis ex Polybio de virtutibus & vitiis Lib. XXXI pag. 1453. med. *In Syria Antiochus Rex avidus parandæ pe-cuniæ, ad templum Dianæ in Elymaidem exercitum moverat, quo cum perveniſſet, ſpe ſua fruſtratus, eo quod barbari accolæ tantum ſcelus fieri prohiberent, regreſſus Tabis, quæ Perſidis civitas eſt, e vivis diſceſſit, inſania, ut quidem ajunt, corre-ptus ob quadam ſigna atque oſtenta, quæ ob violatam religionem templi iſtius ab infenſo numine edita erant.*

In

# INDEX VERBORUM.


A.

αθα Luc. I, 53.
κν εἰς μετάνοιαν Rom. II, 4.
εσθαι 2. Tim. III, 6.
γενέσια Matth. XIV, 6.
ἐπὶ Matth. X, 18.
νοεῖν 1. Tim. I, 10.
νοια, κατὰ ἄγνοιαν Act. III, 17.
ρα Marc. VII, 4.
ωγὴ 2. Tim. III, 10.
ὼν 1. Theſſ. II, 2.
πρόκειται Hebr. XII, 1.
νίζεσθαι ἀγῶνα 1. T. VI, 12.
λος 1. Cor. XIV, 8.
ανόητος idid.
ετεῖν Marc. VII, 9.
ἣν πίστιν 1. Tim. V, 12.
ἣν χάριν Gal. II, 12.
λεῖν νομίμως 2. Tim. I, 5.
εσις Act. V, 17.
ροκερδὴς Tit. I, 7. pag. 626. ſub fin.

αἰσχρολογία Col. III, 8.
αἰτίαν ἐπιφέρειν Act. XXV, 18.
ἀκαθαρσία 1. Theſſ. II, 3.
ἄκακος Rom. XVI, 18.
ἀκατακάλυπτος 1. Cor. XI, 5.
ἀκαταστασία Luc. XXI, 9.
Accuſativus ſequente ὅτι Joh. VIII, 54. Act. XVI, 3.
Accuſativi conſequentiam deſignantes. Act. XXVI, 3.
ἀκμὴν Matth. XV, 16.
ἀκούειν *legere* Jac. V, 11. *perferre* Marc. IV, 33. quid differat a μανθάνειν Joh. VI, 45.
ἀκροατὴς Rom. II, 13.
ἀλαζονεία 1. Joh. II, 16.
ἀλαζὼν Rom. I, 30.
ἀληθεία Philipp. I, 18.
ἀλήθειαν λαλεῖν Joh. VIII, 40.


κα-

ἀλήθεια, κατὰ ἀλήθειαν Rom. II, 2.

ἀληθινὸς Joh. IV, 23.

ἀλλὰ in interrog. pro aut Matth. XI, 8.

καὶ nimirum etiam Rom. VI, 5.

precandi particula Marc. IX, 22.

poſt omiſſam negationem 1. Cor. X, 19.

ἀλλόφυλος Act. X, 28.

ἀμετάθετος Hebr. VI, 17.

ἀμεταμέλητος Rom. XI, 29.

ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι 1. Tim. V, 4.

ἀναβοᾷν Matth. XXVII, 46.

ἀναδεικνῦναι, ἀνάδειξις Luc. I, 80.

ἀναδέχεσθαι Hebr. XI, 17.

ἀνάθημα Luc. XXI, 5.

ἀνακεφαλαιοῦσθαι Eph. I, 10.

ἀνακρίνειν Luc. XXIII, 14.

ἀνακτᾶσθαι τὰς ψυχὰς Luc. XXI, 19.

ἀνακύπτειν Luc. XXI, 28.

ἀναπαύειν Matth. XI, 28.

ἀναπολόγητο

ἀνασαυρῦν H

ἀνατολὴ M

Anaphora 2. XI, 26.

ἀνευρίσκειν L Act. XXI

ἀνέχεσθαι Act 2. Cor. XI

ἀνὴρ τέλειος E

ἀνθομολογεῖ 38.

ἄνθρωπος pl Luc. II, 15

κατ G

ἀντέχεσθαι 24. Tit. I,

ἀντιπίπτειν A

ἀντοφθαλμε XXVII, 15

ἀνύειν Matth.

ἄνωθεν Luc. I

ἀνώνυμος He

ἄξιος Matth. VIII, 18.

ἀξίως Col. I, 1

ἀπάγειν κε XII, 19.

ἀπάγχεσθαι XXVII, 5.

ἀπαιτεῖν Luc. XII, 20.
ἀπαλγεῖν Eph. IV, 19.
ἀπαλλάσσειν Hebr. II, 15.
ἀπαντᾷν Luc. XIV. 31.
ἀπάντησις Matth. XXV, 1.
ἀπελθὼν pleonaſtice Matth. XXVII, 5
ἀπέραντος 1. Tim. I, 5.
ἀπερισπάστως 1. Cor. VII, 35.
ἀπερίστατος Hebr. XII, 1.
ἀπέχειν πάντα Phil. IV, 18.
ἀπὸ *ab, poſt*. Joh. XI, 53.
ἀπὸ ἀγορᾶς. Marc. VII, 4.
μιᾶς Luc. XIV, 18.
οἱ ἀπὸ Ἱεροσ. Matth. XV, 1.
ἀποβλέπειν Hebr. XI, 26.
ἀποδεῖξαι Act. XXV, 7. 1. Cor. IV, 9. 2. Theſſ. II, 4.
ἀποδέχεσθαι Luc. VIII, 40. Act. II 41. XXIV, 3.
ἀποδιδόναι ἀμοιβὰς 1 Tim. V, 4.
τιμὴν Rom. XIII, 7.
ἀποδοκιμάζειν Matth. XXI, 42.
ἀποδοχῆς ἄξιος 1. Tim. I, 15.
ἀποκαθιστᾶναι Matth. XVII, 11. Act. I, 17. Hebr. XIII, 19.
ἀποκαραδοκία Rom. VIII, 19.
ἀποκατάστασις Act. III, 21.
ἀποκεφαλίζειν Matth. XIV, 10.
ἀποκόπτεσθαι Gal. V, 12.
ἀποκρίνεσθαι λόγον Matth. XV, 23.
ἀπόκρισιν δοῦναι Joh. I, 22.
ἀπολείπεσθαι Hebr. IV, 9.
ἀπολλύμεθα Matth. VIII, 25.
ἀπολύειν Luc. II, 29.
ἀπολύεσθαι *diſcedere* Act. XXVIII, 25.
τῆς Luc. XIII, 12.
ἀποπνίγεσθαι Luc. VIII, 33.
ἀποσκευάζεσθαι Act. XXI, 15.
ἀποσπᾷν Act. XX, 30.

ἀποσπᾶσθαι Luc. XXII, 41.
ἀποστέλλειν Luc. IV, 18.
ἀποστολὴ Act. I, 25.
ἀποτελεῖν Jac. I, 15.
ἀποτίθεσθαι Rom. XIII, 12. Eph. IV, 25.
ἀποφεύγειν Matth. XXIII, 33.
ἅπτεσθαι 1 Joh. V, 18.
ἀρεστὸς 1 Joh. III, 22.
ἀρνεῖσθαι Matth. X, 33.
ἁρπαγὴ ὑπαρχόντων Hebr. X, 34.
ἁρπαγμὸν ἡγεῖσθαι Phil II, 6.
ἄρχεσθαι pleonaſtice Matth. XI, 7.
ἀρχὴν λαβεῖν Hebr. II, 3.
ἀρχηγὸς Act. III, 15. Hebr. XII, 2.
ἀσέλγεια Marc. VII, 22.
ἀσθένεια 2 Cor. XIII, 3.
ἄσπονδος Rom. I, 31.
ἀσσάριον Matth. X, 29.
Aſyndeton Phil. III, 16.
ἀσύνθετος Rom. I. 31.
ἀσφαλίζεσθαι Matth. XXVII, 66.
ἄτοπον οὐδὲν πράσσειν Luc. XXIII, 41.
Atticiſmus Luc. XIII, 9.
αὐξάνειν Joh. III,
αὐτόπτης Luc. I,
αὐτὸς, τὸ αὐτ[...] 1 Cor. I, 10.
ἀφαιρεῖν Apoc. [...]
ἀφανίζειν Matth[...]
ἀφιέναι Matth. X[...]
ἀφορᾷν εἰς Hebr[...]
ἀφορμὴν διδόναι 1 [...] 14.
λαβεῖν [...] VII, [...]
Ἀχαΐα 2 Cor. I, 1[...]

B.

Βάθος Rom. X[...] 1 Cor. II, 10.
βάλλειν neutralit[...] XXVII, 14.
οἶνον Mat[...] 17.
βασιλικὸς Joh. I[...]
βασάζειν Matth. [...] Joh. XX, 15.
βδελύσσεσθαι Ro[...] 22.
βεβαιοῦν Marc. X[...]
τὰς ἐπαγ[...] Rom.
βέλη πορφύρα Ep[...] 16.
βία, μετὰ βίας [...] 26.

-θαι Luc. XVI,
-νοὴ Act. II, 2.
-arc. XII, 44.
; Luc. XXI, 34.
Col. IV, 17. βλέ-
-ις μὴ βλέπειν
-h. XIII, 13.
Cor. IV, 5.
-ὶς Jac. I, 18.
-εῖν Col. III, 15.
-, διὰ βραχέων
-r. XIII, 22.
-ὶς τῶν ὀδόντων
-th. XIII, 42.

Γ.

- Marc. V, 1.
-ς Gal. I,
-ῖος Matth. XXVI,
Joh. II, 1. Hebr.
, 4.
ποιεῖν Matth.
II, 2.
-ογία 1 Tim. I, 4.
: Matth. I, 1.
-ατα Luc. XII, 18.
Luc. XIV, 24.
-ῃ, γενήσεται αὐτοῖς Matth. XVIII,
19.

γίνεσθαι ἐν ἑαυτῷ Act. XII, 11.
κατὰ ventre ad Luc. X, 32.
μὴ γένοιτο Rom. III, 4.
naſci, πρὶν γενέσθαι Joh. VIII, 58.
γινώσκειν cogitare Rom. VI, 6. 2. Petr. I, 20.
γνησίως Phil. II, 20.
γνώμη 1 Cor. VII, 40. Philem. 14.
γνωςὸν Rom. I, 19.
γονυπετεῖν Matth. XVII, 14.

Δ

Δάκνειν ἀλλήλους Gal. V, 15.
δὲ pro ἀλλὰ Hebr. IV, 15.
copulativum Matth. XXIV, 38. 39.
emphaticum XI, 17.
δεῖπνον ποιεῖν Marc. VI, 21.
δελεάζεσθαι Jac. I, 14.
δέχεσθαι hoſpitio excipere Matth. X. 14.
δημιουργὸς Hebr. XI. 10.


 Δὶς

διὰ βραχέων Hebr. XIII. 22.
λόγȣ Act. XV, 27. 2. Theſſ. II, 2.
χάριτος Act. XV. 11.
cum accuſ. *quod attinet ad* Rom. III, 25.
τὸν χρόνον Hebr. V. 12.
διαβαίνειν Act. XVI, 9.
διάβολος Apoc. XII. 9.
διαγίνεσθαι *intercedere*, de tempore Marc. XVI. 1.
διακȣ́ειν Act. XXIII, 35.
διακρίνειν Hebr. V, 14.
διάλεκτος Act. II. 8.
διαμαρτύρεσθαι 1. Theſſ. IV, 6 1. Tim. V. 21. 2. Tim. II, 14.
διανύειν Matth. X, 23.
διαπερᾶν Luc. XVI, 26.
διαπορεῖν Act. V, 24.
διασείειν Luc. III, 14.
διασπείρεσθαι κατὰ Act. VIII. 1.
διαστρέφειν Phil. II, 15.
διασώζειν ἐπὶ Act. XXVII, 44.
διασώζειν πρὸς XXIII. 24.
διαφέροντα Rom.
διαφθείρεσθαι 1. VI, 5.
διδόναι ἀφορμὴν 1. V, 14.
ἑαυτὸν εἰς τὸ ἱερὸν Act. X
εἰρήνην Joh. 27.
ἔλεον 2. Tim.
χάριν Jac. IV
χρόνον Apoc.
διεγείρω Marc. IV, 3
διεστραμμένος Phil.
δίκαια Luc. I, 17.
δίκαιον λαβεῖν Act. 9.
δικαίως 1. Theſſ. II,
δίκην ὑπέχειν Jud. 7
διχοτομεῖν Matth X 51.
δόγμα Luc. II, 1. 1 IV, 5.
δοκεῖν τι εἶναι Gal.
δοκιμάζειν Luc. XI Rom. XIV, 22. XVI. 3.
δȣλεύειν ἐπιθυμίαι III, 3.

δουλοῦσθαι Hebr. II, 15.
δύνασθαι moraliter Marc. IV, 33. Joh. VI. 60. 1. Joh III, 9.
δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ Luc. *XXIV*, 19.
δυσαρεστεῖσθαι Hebr. *XIII*, 16.
δυσπαρακολούθητον Luc. *I*, 3.

E.

ἔα Marc, *I*, 24.
ἐγκαταλείπεσθαι 2. Cor. *IV*, 9.
ἐγκρίνειν 2. Cor. *X*, 12.
εἰ *quandoquidem* Act. *IV*, 9.
*quod* Act. *XXVI*, 8. 1. Joh. *III*, 13.
εἴδω, ἰδὼν εἶδον Act. *VII*, 34.
ἰδεῖν τὴν ἡμέραν Joh. *VIII*, 56.
εἰδότες *cogitantes* Eph. *VI*, 8.
εἰδὼς τί λέγει *prudens* 1. Tim. *I*, 7.
εἶναι ἔν τινι Luc. *VIII*, 43.
omiſſum Luc. *I*, 38. *II*, 12.
εἴπως Act. *XXVII*, 12.
εἰρήνην διδόναι Joh. *XIV*, 27.
εἰσέρχεσθαι εἰς Act. *XIX*, 30.
καὶ ἐξέρχεσθαι Act. *I*, 21.
εἰς pro ἐν Marc. *II*, 1. Luc. *I*, 20.
*ad* Act. *XVII*, 5, *XIX*, 30.
ἀπελεγμὸν ἔρχεσθαι Act. *XIX*, 27.
λόγον Phil. *IV*, 15.
οὐδὲν γίνεσθαι Act. *V*, 36.
τέλος Luc. *XVIII*, 5.
εἷς *primus* Matth. *XXVIII*, 1.
τις Marc. *XIV*, 47.
ἀπὸ μιᾶς Luc. *XIV*, 18.
εἰσάγειν Hebr. *I*. 6.
εἶτα *itane vero? ergone?* Hebr. *XII*, 9.
ἐκ, τὴν ἐκ Λαοδικείας Col. *IV*, 16.
δευτέρου Matth. *XXVI*, 42.
ἐκβάλλειν Matth. *XII*, 20. Luc. *VI*, 22.

ἐκδιδόναι Act. *II*, 23.
ἐκδίδοσθαι Matth. *XXI*, 41.
ἔκδοτον λαβεῖν Act. *II*, 23.
ἐθεατρίζειν Hebr. *X*, 33.
ἐκκαθαίρειν 2. Tim. *II*, 21.
ἐκκλείειν Gal. *IV*, 17.
ἐκλογὴ, κατ' ἐκλογὴν Rom. *IX*, 11.
ἐκλύεσθαι Matth. *IX*, 36.
ἐκπίπτειν Act. *XXVII*, 41. Gal. *V*, 4.
ἐκτενῶς 1. Petr. *I*, 22.
ἐκτρέπεσθαι 1. Tim. *I*, 5.
ἐκφέρειν Act. *V*, 6.
ἐκφεύγειν τὰς χεῖρας 2. Cor. *XI*, 33.
ἐλέγχεσθαι ὑπὸ Eph. *V*, 13.
ἔλεγχος Hebr. *XI*, 1.
ἔλεος διδόναι 2. Tim. *I*. 16.
ἐλθὼν pleonaſtice Eph. *II*, 17.
ἕλκεσθαι ὑπὸ Jac. *I*, 14.
Ἑλλὰς differt a Macedonia Act. *XX*, 2.
Ellipſis negationis 1. Cor. *X*, 19. 20.
verbi Gal. *II*, 10. 1. Theſſ. *III*, 6.
ἐλπίδα ἀπεκ
Gal. *V*, 5.
ἐμαυτὸς Matth.
ἐμμένειν ἐν Gal
τῇ πι
*XIV*, 2
ἐμπίπτειν εἰς L
ἐμπορεύειν 2. Pe
ἐμφανίζειν πρ
*XXIII*, 22.
ἔμφυτος Jac. *I*
ἐν pro εἰς Luc.
ὑπὸ 1. Co
διαβολαῖς
*I*, 6.
ἑτοίμῳ ἔχ
*X*, 6.
ὅις εἰμι Ph
ὀλίγῳ Ac
28.
χάριτι 2.
16.
ἓν διὰ δυοῖν Ac
ἐνδείκνυσθαι T
ἕνεκεν 2. Cor. *III*
ἐνεργεῖσθαι Ro
ἐνέργημα 1. Cor.
ἐντεύξεις ποιεῖσθα
*II*, 1.
ἐξ a 2. Cor. *III*,
*poſt* Rom. *I*, 4

ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς Marc. XII, 30.
οἱ ἐκ τῆς πόλεως oppidani Joh. XI, 1.
ἐξαγγέλλειν 1. Petr. II, 9.
ἐξαγοράζειν Gal. III, 13.
ἐξαιρεῖσθαι Gal. I, 4.
ἐξαιτεῖσθαι Luc. XXI, 31.
ἐξετάζειν Matth. II, 8.
ἐξιστάναι, ἐξίστασθαι Marc. III, 21. Luc. XXIV. 22.
ἐξουσία πνευμάτων Matth. X, 1.
ἐξουσίαν ἔχειν Joh. *XIX*, 10.
λαβεῖν Act. *XXVI*, 10.
ἐξώθειν Act. *XXVII*, 39.
ἐπαγγελίαν βεβαιοῦν Rom. *XV*, 8.
ἔχειν 1. Tim. *IV*, 8.
ἐπαινεῖν 1. Cor. *XI*, 17.
ἐπαίρειν τὰς κεφαλὰς Luc. *XXI*, 28.
ἐπανόρθωσις 2. Tim. *III*, 16.
ἐπεὶ 1. Cor. *XV*, 29.
ἐπέχειν χρόνον Act. *XIX*, 22
ἐπὶ c. genit. de tempore Luc. *IV*, 27.
ὁ ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος Act. *XII*, 20.
c. dat. εὐχαριστεῖν ἐπὶ τῇ 1. Cor. *I*, 4.
ἐπὶ τῇ θυσίᾳ σπένδειν Phil. *II*, 17.
ἐπὶ πᾶσι τούτοις Luc. *XVI*, 26.
c. accuſ. *ad* de tempore Act. *XXVII*, 20.
ἐπὶ τὸ αὐτὸ Act. *II*, 1.
τὴν οἰκίαν ἐλθεῖν Act. *XII*, 12.
τὸ χεῖρον προκόπτειν 2. Tim. *III*, 13.
πλεῖον Act. *XXIV*, 4.
ἐπιβάλλειν neutraliter Marc. *IV*. 37.

ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας Act. *IV*, 3.
ἐπιβαλὼν *egreſſus, progreſſus* Marc *XIV*, 72.
ἐπίγνωσις ἀληθείας 1. Tim. *II*, 4.
ἐπιδημεῖν Act. *II*, 10. *XVII*, 21.
ἐπιδιδόναι ἑαυτὸν Act. *XXVII*, 15.
ἐπιθυμία πρὸς Jac. *IV*, 5.
ἐπιθυμίαις δουλεύειν Tit. *III*, 3.
ἐπικαλεῖσθαι μάρτυρα 2. Cor. *I*, 23.
ἐπικουρίας τυγχάνειν Act. *XXVI*, 22.
ἐπίνοια Act. *VIII*, 22.
ἐπισκέπτεσθαι Act. *XV*, 36.
ἐπισκηνοῦν ἐπὶ 2. Cor. *XII*, 9.
ἐπίσκοπος Act. *XX*, 28.
ἐπισύστασις 2. Cor. *XI*, 28.
ἐπιταγή, κατ' ἐπιταγὴν Rom. *XVI*, 26.
ἐπίτροπος Gal. *IV*, 2.
ἐπιφαίνειν Matth. *XXVIII*, 1.

ἐπιφάνεια 2. The
ἐπιφέρειν αἰτία
*XXV*,
διαβολὴ
ὀργὴν Rc
5. Phi
ἐπιφώσκειν
*XXVIII*, 1.
ἐπιχειρεῖν pleon
Luc. *I*, 1.
ἐπιχορηγεῖν 2. Cor
ἐποκέλλω Act. xx
ἔργον ἐργάζεσθαι
xiv, 6.
ποιεῖν 2. Tir
ἐργάζεσθαι κακὸ
x
θάλα
poc
17.
ἐρεθίζειν Col. III,
ἐρευνᾶν Joh. v, 39
ἔρημος Matth. i
ἐῤῥιμμένοι Matth
ἔρχεσθαι *ire*,
Luc.
ἐν τῇ *ab*
Matt
28.
ἐπὶ τ
III, 7.

αι ἐπὶ τὴν οἰκίαν Act. XII, 12.
εἰς ἀπελεγμὸν Act. XIX, 27.
γνῶσιν 2. Tim. III, 7.
προκοπὴν Phil. I, 12.
leonaſtice Eph. II, 17.
ῖν Marc. XI, 24.
ωσ@ 1. Cor. XIV,
præterea, quin
n Luc. XIV, 26.
r. XI, 35.
ς ἔχειν Act. XXI,
ἐν ἑτοίμῳ ἔχειν
or. X, 6.
εῖν Hebr. XI, 5.
ſcil. ὁδὸς Luc. III,
ὶν Matth. III, 17.
cum infinit. 1. Theſſ. II, 8.
ιεῖν, εὐκαιρία Phil.
10.
Matth. V, 25.
γκόλαθος Luc. I, 3.

εὐπορεῖσθαι Act. XI, 29.
εὑρίσκειν Act. XIX, 19.
εὑρίσκεσθαι 1. Cor. XV, 15.
εἰς 1. Petr. I, 7.
εὔφημ@ Phil IV, 8.
ἐφεςὼς Act. XXVIII, 2.
ἐφιςᾶναι 2. Tim. IV, 2.
ἔχειν βάθ@ Matth. XIII, 5.
ἐν ἐπιγνώσει. Rom. I, 28.
ἐν ἑτοίμῳ 2. Cor. X, 6.
ἐπαγγελίαν 1. Tim. IV, 8.
ἑτοίμως Act. XXI, 13.
ἡμέρας τέσσαρας Joh. XI. 17.
καιρὸν Gal. VI, 10.
κομψότερον Joh. IV, 52.
νῦν Apoc. XIII, 18.
πολλὰ λέγειν Joh. XVI, 12.
πῶς ἔχει Act. XV, 36.
ὑφ' ἑαυτὸν Matth. VIII, 9.
ἐχόμεν@ vicinus Marc. I, 38.

ἕως ȣ̃ Matth. I, 25.

Z.

ζάω, τὸ ζῆν *vita* Hebr. II, 15.
Ζηλωτὴς τȣ̃ Θεȣ̃ Act. XXI, 3.
Ζυγὸς, ὑπὸ ζυγὸν 1. Tim. VI, 1.

H.

Ἢ *potius quam* Luc. XVIII, 33.
ἤδη δὲ καὶ Matth. III, 10.
ἤδη ποτὲ Phil. IV, 10.
ἤθελον Gal. IV, 20.
ἡμέρα Rom. XIII, 12.
ἡμέρας ὁδὸς Luc. II, 44.
τὴν ἡμέραν pro εἰς τὴν Matth. XX, 2.
καταλαμβάνει 1. Theſſ. V, 4.
ἡμέραν ἔχειν Joh. XI, 17.
ἰδεῖν Joh. VIII, 56.
ὁρίζειν Hebr. IV, 7.
ἡμέρα, ἡμέραν τὰ ἐσόμενα Act. XXVIII, 23.

Θ.

Θάλασσαν ἐργάζεσθαι Apoc. XVIII, 17.
Θέαμα 1 Cor. IV, 9.
Θέλων 2. Petr. III, 5. Jac. I, 18.
θεομαχεῖν Act. XXIII, 9.
Θεραπεία Matth. XXIV, 45.
Θηρίον Tit. I, 12.
Θρηνεῖν Matth. XI, 17.
Θρίαμβος 2. Cor. II, 14.
Θυμομαχεῖν Act. XII, 20.

I.

Ἴδιος καιρὸς Gal. VI, 9. 1. Tim II, 6.
ἰδία πόλις Matth. IX, 1.
ἴδια Joh. XIX, 27.
ἴδιοι Act. XXIV, 23.
ἴδιον Act. IV, 32.
ἱκανὸν λαβεῖν Act. XVII, 9.
ποιεῖν Marc. XV, 15.
πρὸς 2. Cor. II, 16.
ἱμείρειν 1. Theſſ. II, 8.
Imperfectum pro plusquamperf. Act. IV, 13.

In-

Infinitivus loco imperativi Luc. XXII, 42.
ſequente ὅτι Act. XXVII, 10.
Ἰουδαῖος oppoſ. ἕλλην Rom. I, 16.
ἴσα Θεῷ εἶναι Phil. II, 16.
ἰσότης 2. Cor. VIII, 13.

K.

Καθαιρεῖν Marc. XV, 46.
καθιστάναι Act. XVII, 15.
καὶ τί θέλω Luc. XII, 49.
τολμᾷ Rom. V, 7.
οὕτως 1. Cor. XI, 28.
*aut* Phil. IV, 16.
*quando, cum,* Marc. XV, 25.
*tunc* Matth. XI, 29.
partic. intendendi Matth. XXIII, 14. Luc. XIII, 7.
partic. deſperantis Marc. X, 26.
effective ſumtum Luc. VIII, 50.
καὶ poſitum inter participium & verbum Marc. XIII, 34.
καινοποιεῖν Apoc. XXI, 5.
καιρὸς ἴδιος Gal. VI, 9. 1. Tim. II, 6.
καιρῷ δουλεύειν, ἀκολουθεῖν Rom. XII, 11.
καιρὸν ἔχειν Gal. VI, 10.
λαβεῖν XXIV, 25.
ὁρίζειν Act. XVII, 26.
κατὰ καιρὸν Rom. V, 6.
κακὸς, ὑπὸ τοῦ κακοῦ νικᾶσθαι Rom. XII, 21.
κακὸν ἐργάζεσθαι Rom. XIII, 10.
κακῷ κακὸν ἰᾶσθαι Rom. XII, 17.
κακοὺς κακῶς ἀπολέσαι Matt. XXI, 41.
κακῶς πάσχειν Matth. XVII, 15.
καλεῖν Eph. IV, 1.

καλῶς λέγειν Joh. VIII, 48.
ποιεῖν Jac. II, 19.
κάρφος Matth. VII, 3.
κατὰ *ad*, de cauſſa finali Joh. II, 6.
*in*, de tempore 2. Tim. IV, 1.
de loco Act. XXVII, 2. de re Tit. I, 9.
*propter* Matth. XIX, 3. Rom. II, 5. Phil. IV, 11.
*ſecundum* 1. Cor. VII, 40.
*ſicut* Gal. IV, 28.
ἄγνοιαν Act. III, 17.
ἀλήθειαν Rom. II, 2.
ἄνθρωπον Gal. I, 11.
ἑαυτὴν Jac. II, 17.
ἐκλογὴν Rom. IX, 11.
τὰ κατ' ἐμὲ Eph. VI, 21.
ἐπιταγὴν Rom. XVI, 26.
εὐαγγέλιον Rom. II, 16.
κατὰ θεὸν 2. Cor. 10.
καιρὸν Rom.
μέρος Hebr.
ὀφθαλμοὺς III, 1.
ὄψιν Joh. VI
πάντα τ
Rom. III
πρόσωπον Ac
13. XXV, 1
Cor. X, 1. 7
II, 11.
τόπους Matth.
7.
ὑπερβολὴν R
VII, 13.
καταβολὴ Matth.
35.
σπέρματ
Hebr. X
κατακληρουχεῖν Act.
19.
κατακρίνειν Marc. X
Luc. VI, 37.
καταλαμβάνειν Joh.
35. 1. Theſſ. V, 4.
καταλαμβάνεσθαι
VIII, 4.
καταλειπομένη ἐπαγ-
λία Hebr. IV, 1.

καταλύειν τὸν νόμον Matth v,17.
τὰς σκηνὰς 2. Cor. v,1.
καταπατεῖν Matth. VII, 6.
καταποντίζεσθαι Matth. XVIII,6.
καταρτίζειν Matth. IV, 21. Luc. VI, 40.
κατασκοπεῖν Gal. II, 4.
καταφιλεῖν τοὺς πόδας Luc VII, 38.
καταχέειν κατὰ τ. κεφαλῆς Marc. XIV, 3.
κατέχειν εἰς Act. XXVII, 40.
κατηγορίαν προσδέχεσθαι 1. Tim. v, 19.
κατόρθωμα Act. XXIV, 2.
κεῖσθαι νόμον 1. Tim. I, 9.
ἐν τῷ πονηρῷ 1. Joh. v, 19.
κενοφωνία 1. Tim. VI, 20.
κεντυρίων Marc. XV, 39.
κεράμιον Marc. XIV, 13.
κεφαλὴν ἐπαίρειν Luc XXI, 28.
κηρύσσειν Luc. IV, 18.
κινεῖσθαι Act. XVII, 28.
κληρονομεῖν Matth. v, 5. Luc. x, 25. Hebr. I, 4.
κλήσεως ἧς ἐκλήθητε Eph. IV, 1.
κλίνει ἡμέρα Luc. IX, 12.
κοινωνεῖν 2. Joh. 11.
κοιτὼν, οἱ ἐπὶ κοιτῶνος Act. XII, 20.
κομίζεσθαι Hebr. XI, 19.
κομψότερον ἔχειν Joh. IV, 52.
Conſequentia per nominativum Marc. IX, 20.
κοορτις Matth. XXVII, 27.
κοσμεῖν 1. Tim. II, 6.
κουφίζειν Act. XXVII, 38.
κρατεῖν τ. προθέσεως Act. XXVII, 13.
Κρῆτες Tit. I, 12.
κρίνεσθαι Luc. VI, 37.
ἔν τινι *judicari ab aliquo* 1. Cor. VI, 2.
κρίσιν ποιεῖν Joh. v, 27.
κριτὴν γίγνεσθαι Jac. II, 4.
κλᾶσθαι τὰς ψυχὰς Luc. XXI, 19.
κυκλοῦσθαι Luc. XXI, 20.

κύρια

κύριε ἐλέησον Matth. XVII, 15.
κυροῦν 2. Cor. II, 8.
κώμη Matth. IX, 35.

Λ.

Λαμβάνειν ἀρχὴν Hebr. II, 3.
ἀφορμὴν Rom. VII, 8.
ἐξουσίαν Act. XXVI, 10.
καιρὸν Act. XXIV, 25.
πεῖραν Hebr. XI, 29.
*uxorem ducere* Marc. XII, 21.
λαμπρὰ ἐσθὴς Luc. XXIII, 11.
λέγω δὲ 1. Cor. I, 12. Eph. V, 32.
λέγει ἡ γραφὴ Marc. XV, 28. Rom. IV, 3.
λέγειν τὸ αὐτὸ 1. Cor. I, 10.
ὀρθῶς Luc. XX, 21.
λείπεσθαι Jac. I, 4.
λειτουργία Hebr. I, 14.
λίθοις καταικόπτειν Marc. V, 5.
λιθόστρωτον Joh. XIX, 1
λογίζεσθαι Rom. VIII, 1
λογικὸς Rom. XII, 1.
λόγιον Act. VII, 38.
λόγιος Act. XVIII, 2
λόγον ἀποκρίνεσθ Matth. XV, 2
τὸν αὐτὸν εἰπ Matth. XX 44.
ποιεῖσθαι Act I. οὐδενὸς Ac XX, 24.
διὰ λόγου Act. X 27. 2. The II, 2.
εἰς ἀργυρίου λόγ Phil. IV, 15.
τίνι λόγῳ *quam caussam* Act. 29.
ὑγιὴς λόγος Ti II, 8.
λοιπὸν Act. XXVII, 20. Tim. IV, 8.
λύειν τὰς ἁμαρτίας Mat XXVIII, 18.
τὸν νόμον Joh. VI 23.
λυμαίνεσθαι Act. VIII, 
λυπεῖν Eph. IV, 30.

M.
...edonia diſtingui-
...r a Græcia Act. xx,
...
...λον δὲ Gal. IV, 9.
...θάνειν Eph. IV, 20.
& ἀκούειν quid
differant Joh.
VI, 45.
...υρα ἐπικαλεῖσθαι 2.
Cor. I, 23.
...τυρεῖν Act. XIV, 3.
Hebr. X, 15.
...τύρεσθαι Eph. IV, 17.
...ιγοῦν Luc. XVIII, 33.
... 2. Cor. XI, 15.
...λεῖα ποιεῖν Luc. I,
9.
...μηνεύεσθαι Matth
23.
...ςᾶναι Act. XIII, 22.
εἰς Col. I, 13.
...ςασθαι τ Luc. XVI,
...
...τᾶν 1. Tim. IV, 15.
...ιν Joh. XXI, 22.
...θ, ἐν τῷ μέρει τούτῳ
2. Cor. IX, 3.
κατὰ μέρ☉ Heb.
IX, 5.
...ὲ 1. Tim. IV, 14.
μετὰ αὐτῶν pro δι' αὐ-
τῶν Matth.
XXVII, 66.
ὅρκου Matth. XIV, 7.
σπουδῆς Luc. I, 39.
c. genit. eodem
ſenſu quo c. ac-
cuſ. Marc. X, 30.
μεταβῆναι Matth. XVII,
20.
μετάνοια Hebr. XII, 17.
εἰς μετάνοιαν
ἄγειν Rom.
II, 4.
μετατίθεσθαι Gal. I, 6.
μετεωρίζεσθαι Luc. XII,
29.
μετρητὴς Joh. II, 6.
μὴ ἐκ pro ἐκ μὴ Hebr.
XI, 3.
μὴ γένοιτο Rom. III, 4.
μία, ἀπὸ μιᾶς Luc. XIV,
18.
μίλιον Matth. V, 41.
μιμητὴς 1. Cor. IV, 16.
μιξέλλην Act. XVI, 1.
μνησθῆναι ἐλέους τινὶ Luc.
I, 54.
μόνον elliptice uſurpa-
tum Gal. II, 10. v.
13.

μῦθοι

μῦθοι καὶ γενεαλογίαι 1. Tim. I, 4.
μώλωψ 1. Petr. II, 24.
μωρὸς 1. Cor. III, 18.

N.

Ναζωραῖος, milites Marc. XIV, 51.
Negatio omiſſa 1. Cor. X, 19. 20.
transpoſita. Hebr. XI, 3.
νεκρὸς Rom. VIII, 10. Eph. II, 1.
νήπιος 1. Cor. XIII, 11. Eph. IV, 13.
νικᾶσθαι ὑπὸ τοῦ κακοῦ Rom. XII, 21.
Nomen proprium loco pronominis 2. Tim. I, 18.
νομὴ 2. Tim. II, 17.
νομικὸς Matth. XXII, 35.
νομίμως ἀθλεῖν 2. Tim. II, 5.
Nominativus abſolute Luc. XXI, 6. Act. XX, 3. Conſequentiæ Marc. IX, 20.
νόμος κεῖται 1. Tim. I, 9.
νοσφίζεσθαι Act. V, 2.
νουνεχῶς Marc. XII, 34.

1. Cor. XIV, 14.
... Apoc. ... 18.
... admirationis & indignationis Luc. ... 39.
... Rom. XIII, 12.

Ξ.

ξενίζεσθαι 1. Petr. ...
ξέστης Marc. VII, 4.

O.

ὁ pro ὃς Rom. ...
... 2. Petr. ...
ὁδὸς ἡμέρας Luc. ...
omittitur Luc. III, 5. XIV, 21.
οἰκητήριον Jud. 6.
οἰκία domus, ſtirps, Phil. IV, 22.
οἰκονομία Eph. I, 10. 1. Tim. I, 4.
οἰκουμένη Luc. II, 1.
ὀλίγος, ἐν ὀλίγῳ Act. XXVI, 28.
ὁμοιοῦν Rom. IX, 29.
ὁμολογουμένως 1. Tim. III, 16.
ὀνειδίζειν Matth. V, 11. Jac. I, 5.
ὄνειδος Luc. I, 25.

ομάζειν *invocare* 2.Tim II,19.
ῆ *ſupplicium* Rom.II,5.
ὀργὴν ἐπιφέρειν Rom.III,5.
εινὴ Luc.I,39.
θῶς λέγειν Luc.XX,21.
ίζειν ἡμέραν Hebr.IV,7.
καιρὸν Act. XVII, 26.
κ@, μεθ' ὅρκε Matth. XIV,7.
pro ὁ Rom.XIV,2.
ίως 1.Theſſ.II,10.
ι *quare*, item *num* Marc.IX,28.
poſt accuſativum Joh.VIII,54. Act. XVI,3.
ſequente infinitivo Act. XXVII,10.
ante ὅτι verbum ſubaudiendum Act.XIV, 22.
ὶ Marc.XV,29.
δεὶς ὢν Gal.VI,3.
ὲν εἰμι *nihil poſſum, nihil ago* 1.Cor. XIII,2. 2.Cor. XII,11.
ὐδέν ἐςιν *falſum eſt* Act. XXI,24.
*nihil valet* 1.Cor. IIX,4.
λέγειν *errare* 1.Tim. I,7.
ὐκ εἶναι Matth.II,18.
ὕτως Joh.IV,6. Act.XX, 11. 1.Cor.XI,28.
ὀφείλω 2.Theſſ.I,3.
ὄφελ@ 1.Cor.XV,32.
ὀφθαλμιᾶν Marc.VII. 22.
ὀφθαλμὸς, κατ' ὀφθαλμὺς Gal.III,1.
ὄφις Matth.XXIII,33.
ὄψις Joh.VII,24.
ὀψώνιον Luc.III,14.

Π.

Πάλιν Matth.XIII,44.
πανοπλία Eph.VI,11.
παρὰ, οἱ παρ' αὐτȣ̃ *propinqui ejus* Marc. III,21.
*præ* Luc.XIII,2.
*propter* 1.Cor.XII, 15.
μίαν 2.Cor.XI,24.
παραβάλλειν εἰς Act.XX, 15.
παραβόλως Hebr.XI,19.

παραδειγματίζειν Matth. I, 19.
παραδέχεσθαι, παραδοχὴ Mar. IV, 20.
παράκειμαι Rom. VII, 18.
παρακολουθεῖν Marc. XVI, 17. Luc. I, 3.
παρακύπτειν Luc. XXIV, 12.
παραλαμβάνειν Matth. I, 20.
βασιλείαν Hebr. XII, 28.
παρὰ Gal. I, 12.
παραλλαγὴ Jac. I, 17.
παραλύεσθαι Hebr. XII, 12.
παραπλήσιος Hebr. II, 14.
παραςῆσαι 2. Cor. XI, 2.
παρατηρεῖν Marc. III, 2.
παρεῖναι veniſſe Matth. XXVI, 50.
εἰς Col. I, 6.
παρεισάγειν 2. Petr. II, 1.
παρεισελθεῖν Gal II, 4.
παρεκτὸς 2. Cor. XI, 28
παρεληλυθὼς χρόνος I. Petr. IV, 3.
παρενοχλεῖν Act. XV
παρεπίδημος Hebr. 13.
παρέχειν πίςιν dem ſtrare argumento XVII, 31.
παριςάναι Act. XX 24. XXVII, 23. 2. C XI, 2.
Participium expon dum per etſi I. T III, 14.
πᾶς quivis, qualiscu Matth. XIX,
ſummus, maxi I. Tim. I, 6.
merus Jac. I, 17.
πᾶσαν πίςιν ἐνδ νυσθαι Tit. II
τὸ πᾶν I. Cor.
28.
πάσχειν ἐν Gal. III, 4
κακῶς Ma XVII, 1.
πείθειν Act. XIII, 43.
πειθοῖ καὶ λόγῳ I. C II, 4.
πεῖραν λαμβάνειν H XI, 29.
πέλαγος Matth. X 6.

πελεκίζειν Apoc. XX, 4.
περὶ, οἱ περὶ τὸν Παῦλον Act. XIII, 13.
περιάγειν 1. Cor. IX, 5.
περιβάλλειν χάρακα, στρατόπεδον Luc. XIX, 43.
περιΐστασθαι 2. Tim. II, 16.
περικάθαρμα 1. Cor. IV, 13.
περιπίπτειν λῃσταῖς Luc. X, 30. Jac. I, 2.
περιποιεῖσθαι Hebr. X, 39.
περιῤῥηγνύναι Act. XVI, 22.
περισπᾶσθαι περὶ, ὑπὸ Luc. X, 40.
περιτιθέναι στέφανον Marc. XV, 17.
τιμὴν 1. Cor. XII, 23.
χλαμύδα Matth. XXVII, 28.
πέρπερος 1. Cor. XIII, 4.
πιθανὸς Col. II, 4.
πικρία Rom. III, 14.
πιστεύειν *incipere credere* Rom. XIII, 12.
πιστεύεσθαι Rom. III, 2. 1. Cor. IX, 17. 1. Tim. III, 16.
πίστις Θεοῦ Marc. XI, 22. Apoc. XIV, 12.
τῇ πίστει ἐμμένειν Act. XIV, 22.
πίστιν ἀθετεῖν 1. 1. Tim, V, 12.
παρέχειν argumento demonſtrare Act. XVII, 31.
τηρεῖν 2. Tim. IV, 7.
πιστὸς *certus, verus* 1. Tim. I, 15.
πλεῖον, ἐπὶ πλεῖον Act. XXIV, 4.
πλῆθος Jac. V, 20.
πλὴν *itaque* Luc. X, 14.
πλήρης Act. IX, 36.
πληροῦν Col. IV, 17.
πληροῦσθαι Matth. I, 22.
πλησίον ὁ Matth. V, 43.
πνοὴ βιαία Act. II, 2.
πόθεν Matth. XIII, 54. Marc. VIII, 4.
ποιεῖν, ποιεῖσθαι, ὁ ποιῶν; ποίησον τάχιον Joh. XIII, 27.

ποιεῖν, ἄτοπον οὐδὲν Luc. XXIIII. 41.
γάμους Matth XXII. 2.
ἐντεύξεις 1. Tim. II, 1.
ἔργον 2. Tim. IV, 5.
ἱκανὸν Marc. XV, 15.
κρίσιν Joh. V, 27.
λόγον Act. I, 1.
οὐδενὸς Act. XX, 24
μεγαλεῖα Luc. I, 49.
πόλεμον Apoc. XI, 7.
πρόνοιαν Rom. XIII, 14.
σπουδὴν Jud. 3.
ὑγιῆ, νεκρὸν Joh. V, 15.
φόνον Marc. XV, 7.
χρόνον Act. xv, 33.
πόλεμος prælium 1. Cor. XIV, 8. Ap. XII, 7. πόλεμον ποιεῖν Apoc. XI, 7.

πόλεμος cont
IV, 1.
πόλις ἰδία Mat
οἱ ἐκ τῆς πό
dani J
πολίτευμα Phi
πολλὰ adv
Marc. III, 12
πολλὴ ὥρα Ma
πότε δὲ Matth.
πούς, τοὺς πόδα
λεῖν Luc. VI
πρᾶγμα Luc. I, 1
IV, 6.
πράξεις Act. I.
πράσσειν Luc. II
23.
οὐδὲν
Lu
41.
πεπρ
αὐτ
XX
πρηνὴς γενόμενος
XXVII, 5.
πρὶν γενέσθαι J
58.
προάγειν produc
XII, 6.
προβαίνειν Luc.
προγεγονότα Ro

ροελπίζειν Eph. I, 12.
ροθέσεως κρατεῖν Act. XVII, 13.
ροθυμία Act. XVII, 11.
 πρόκειται 2. Cor. VIII, 12.
ροκοπὴ 1. Tim. IV, 15.
ρολέγειν Gal. V, 21.
ρόνοιαν ποιεῖσθαι Rom. XIII, 14.
ρὸς *ad* in comparatione Rom. VIII, 18.
 *propter* Matth. XIX, 8.
 ἑαυτοὺς ἀπελθεῖν *domum abire* Joh. *XX*, 10.
 τὰ πρὸς εἰρήνην Luc. *XIV*, 32.
 τί πρὸς ἡμᾶς Matth. *XXVII*, 4. Joh. *XXI*, 22.
ροσέρχεσθαι τῷ Θεῷ Hebr. *XI*, 6.
ροσέχειν ἑαυτῷ Act. *XX*, 28.
 ἀκουσθεῖσι Heb. *II*, 1.
προσέχειν λεγομένοις Act. *VIII*, 6. *XVI*, 14.
 τινὶ Act. VIII, 10.
προσκόπτειν 1. Petr. *II*, 8.
προσκυνεῖν Matth. *II*, 11.
προσοφείλειν Philem. 19.
προσπίπτειν τινὶ Marc. *III*, 11.
 τοῖς γόνασι Luc. *V*, 8.
προστιθέναι Luc. *III*, 20.
προστίθεσθαι Act. *II*, 41.
προσφέρεσθαί τινι Hebr. *XII*, 7.
πρόσωπον, κατὰ πρόσωπον Act. *III*, 13.
πρόσωπον, κατὰ πρόσωπον Act. III, 13. *XXV*, 16. 2. Cor. *X*, 1. Gal. *II*, 11.
 τὰ κατὰ πρόσωπον 2. Cor. *X*, 7.
προφάσει Phil. *I*, 18.
προχειρίζεσθαι Act. *XXII*, 14.
Proverbium Matth. *XXIV*, 22.
πταίειν Rom. *XI*, 11.
πῦρ 1. Petr. *I*, 7.

πυρφόρα βέλη Eph. *VI*, 16.
πῶς ἔσαι ἔτο Luc. *I*, 34.
ἔχει Act. *XV*, 36.
Ρ.
ῥαδιουργία Act. *XIII*, 10.
ῥίπτεσθαι Matth. *IX*, 36.
ῥύμη Luc. *XIV*, 21.
Σ.
Σαπρὸς Matth. *VII*, 17.
σημεῖον Matth. *XXIV*, 24.
σιτομέτριον Luc. *XII*, 42.
σκέλη κατάγειν Joh. *XIX*, 31.
σκεῦος Act. *IX*, 15.
σκληρὸς Jac. *III*, 4.
σκοτίζεσθαι Rom. *I*, 21. Eph. *IV*, 18.
σπεῖρα Matth. *XXVII*, 27.
Ἰταλικὴ Act. *X*, 1.
σπένδειν ἐπὶ τῇ θυσίᾳ Phil. *II*, 17.
σπέρματος καταβολὴ Hebr. *XI*, 11.
σπεύδειν 2. Petr. *III*, 12.
σπουδή, μετὰ σπουδῆς Luc. *I*, 39.
σπουδὴν ποιεῖσθαι Jud. 3.
σπυρὶς Matth. *XV*, 37.
στέλλεσθαι Act. *XX*, 20.

στερεὰ τροφὴ Heb
στέφανον περιτιθένα
*XV*, 17.
στρατόπεδον Luc.
περιβα
Lu
43
συγνάζειν Matth
συγκαλεῖν τὸ
Act. V, 21.
συγκλείειν Rom
Gal. *III*, 23.
συγκρίνειν 2. Cor
σύγχυσις Act. x
συλλαμβάνειν L
συμβαίνειν ple
Act. XXI, 30.
συμβάλλειν τινὶ
τι Luc. XIV, 3
συμβάλλεσθαι
XVIII, 27.
συμπαθὴς 1. Pe
συμπολιτεία Ep
συμπορεύεσθαι
1.
συμφωνεῖν 2. Co
περὶ
Ma
19.
συνέδριον Matth.
συνεῖναί τινι Lu

συνεργεῖν Rom. VIII, 28.
συνέρχεσθαι Act. XIX, 32.
συνετὸς Matth. XI, 25.
συνοδία Luc. II, 44.
συνοικεῖν 1. Petr. III, 7.
συντηρεῖν Luc. II, 19.
συντρίβειν Luc. IV, 28.
σύντροφος Act. XIII, 1.
συνυποκρίνεσθαι Gal. II, 13.
σύρειν Act. VIII, 3.
συστοιχεῖν Gal. IV, 25.
συστροφὴ Act. XIX, 40.
σφραγίζειν Joh. III, 33.
σχῆμα Phil. II, 7.
σώζεσθαι Matth. XXIV, 22.
σωτηρία Luc. I, 71.
σωτηρίας τυγχάνειν 2. Tim. II, 10.
σώφρων Tit. II, 5.

T.

τὰ τοῦ Θεοῦ Matth. XXII, 21.
ταπεινοῦν Matth. XVIII, 4. XXIII, 12. 2. Cor. XII, 21. Phil. II, 8. IV, 12.
τάσσεσθαι ἡμέραν Act. XXVIII, 23.
τάσσεσθαι ὑπό τινος Rom. XIII, 1.
ὑπό τινα Luc. VII, 8.
ταχέως temere 1. Tim. V, 22.
τεῖχος Luc. XIX, 43.
τελεῖν Matth. X, 23.
τέλειος ἀνὴρ Eph. IV, 13.
τελεσφορεῖν Luc. VIII, 14.
τέλος 1. Tim. I, 5.
εἰς τέλος Luc. XVIII, 5.
τέρας Matth. XXIV, 24.
τετράδιον Act. XII, 4.
τετυφῶσθαι 1. Tim. VI, 4.
τηρεῖν ἐν Joh. XVII, 11.
τὴν πίστιν 2. Tim. IV, 7.
τὴν φυλακὴν Act. XII, 6.
τὶς, εἷς τις Marc. XIV, 47.
τίς in contemtu Act. XIX, 15.
τί ἡμῖν καὶ σοὶ Matth. VIII, 29. τί οὖν Rom. III, 9.
τιμᾶν τιμαῖς Act. XXVIII, 10.
*benefacere* Matth. XV, 6.

τιμὴν ἀποδιδόναι Rom. XIII, 7.
τοιοῦτος Matth. XVIII, 5.
τρόπος, κατὰ πάντα τρόπον Rom. III, 2.
τροφὴ στερεὰ Hebr. V, 12.
τυγχάνειν ἐπικουρίας Act. XXVI, 22.
σωτηρίας 2. Tim. II, 10.
τύπος exemplum 1. Cor. X, 6.
ſimulacrum Act. VII, 43.
εἰς τύπον παραδίδοσθαι Rom. VI, 17.
τυφλοῦν 2. Cor. IV, 4.
τυφοῦσθαι 1. Tim. VI, 4.
τυχὼν, ὁ τυχοῦσα Act. XXVIII, 2.

Υ.

ὑγιὴς λόγος Tit. I, 8.
υἱὸς omittitur Luc. III 25.
ὕπανδρος γυνὴ Rom. VII 2.
ὑπαρχόντων ἁρπαγὴ Heb. X, 34.
ὑπὲρ de Rom. IX, 27.
pro Rom. VIII, 31.
ὑπερβαίνειν 1. Theſſ 6.
ὑπερβάλλειν 2. Cor. 10.
Hyperbaton Act. I,
ὑπερβολὴ 2. Cor. I
καθ' ὑπερβολὴν R VII, 13.
ὑπερήφανος Rom.
ὑπεροχὴ, ἐν ὑπεροχ 1. Tim. II, 2.
ὑπέχειν δίκην Jud. 7
ὑπόδειγμα 2. Petr. 6.
ὑποδεικνῦναι Matth. 7.
ὑποδέχεσθαι Luc. XI
ὑποζωννύειν τὸ πλοῖον XXVII, 17.
ὑπόμνησις 2. Petr. I,
ὑπόστασις Hebr. XI
ὑποστέλλεσθαι Act 20.
ὑποφαίνειν M XXVIII, I.
ὑστερεῖν Hebr. IV, I.
ὑφοῦν Matth. XXIII

Φ.

φανερὸν ποιεῖν M XII, 16.
φαντασία Act. XXV,

φέρειν, φέρȣσα πύλη Act. XII, 10.
φεύγειν ἀπὸ Matth. XXIII, 33.
Φθείρειν 2. Cor. VII, 2.
φθόγγος 1. Cor. XIV, 7.
φιλανθρώπως χρᾶσθαι Act. XXVII, 3.
φιλόψυχος Joh. XII, 25.
φόνον ποιεῖν Marc. XV, 7
φρονεῖν τὰ τȣ̃ Θεȣ̃ Matth. XVI, 23.
φρόνησι Luc. I, 17.
φρȣρεῖσθαι Gal. III, 23.
φύειν Hebr. XII, 15.
φυλακὴ 1. Petr. III, 9.
φυλακὴ 1. Petr. III, 9.
φυλακὴν τηρεῖν Act. XII, 6.
φωνὴ Act. XIII, 27. 1. Cor. XIV, 7.
*lingua* 1. Cor. XIV, 10.
φῶς *ignis* Marc. XIV, 54
φωτίζειν 1. Cor. IV, 5. 2. Tim. I, 10.

X.

χαίρειν λέγειν 2. Joh. 10.
χάρακα περιβάλλειν Luc. XIX, 43.
χάριν ἀθετεῖν Gal. II, 21.
χάριν διδόναι Jac. IV, 6.
ἐπεῖναι, προσεῖναι Luc. II, 40.
διὰ τῆς χάριτος Act. XV, 11.
ἐν χάριτι τῇ τȣ̃ ἑνὸς Rom. V, 15. Tit. III, 7.
πρὸς χάριν ἀκȣ́ειν Eph. IV, 29.
χεῖρες καθαραὶ Jac. IV, 8.
τὰς χεῖρας ἐκφεύγειν 2. Cor. XI, 33.
τὰς χεῖρας ἐπιβάλλειν Act. IV, 3.
ὑπὸ τὰς χεῖρας πίπτειν Hebr. X, 31.
χεῖρον, ἐπὶ τὸ χεῖρον προκόπτειν 2. Tim. III, 13.
χλαμύδα περιτιθέναι Matth. XXVII, 28.
χλευάζειν Act. II, 13.
χορηγεῖν 2. Cor. IX, 10.
χρᾶσθαι φιλανθρώπως Act. XXVII, 3.

χρηματίζειν Act. XI, 26.
χρηματίζεσθαι Matth. II, 12.
χρηματισμὸς Rom. XI, 4.
χρῆσις Rom. I, 27.
χρόνον διδόναι Apoc. II, 21.
ἐπέχειν Act. XIX, 22.
ποιεῖν Act. XV, 33.
διὰ τὸν χρόνον Hebr. V, 12.
χώρα, οἱ ἐν ταῖς χώραις Luc. XXI, 21.
χωρὶς 2. Cor. XI, 28.

Ψ.

Ψεῦδος 1. Joh. II, 27.
ψυχὴ homo Act. II, 43. Rom. II, 9.
ψυχὴ, κτᾶσθαι τὰς ψυχὰς Luc. XXI, 19.
ψυχομαχεῖν Act. XII, 20.

Ω.

ὥρα Matth. XIV, 15. Rom XIII, 11.
ἦλθεν Marc. XIV, 41.
πολλὴ Marc, VI, 35.
ὡς itaque Hebr. III, 11.
ὡς ἐπὶ Act. XVII, 14.
ὡς ἔπος εἰπεῖν Hebr. VII, 9.
ὥστε declarativum Matt. X, 1.
ὠφεκεῖσθαι ἔκ τινος Matth. XV, 5.

IN-

# INDEX ANNOTATIONUM.

## MATTHÆUS.



| ). | Verſ. | Pag. | Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|---|---|---|
| | 1 | 1 | V. | 41 | ibid. |
| | 19 | 2 | | 43 | ibid. |
| | 20 | 8 | | 44 | 45 |
| | 22 | ibid. | VI. | 1 | ibid. |
| | 23 | ibid | | 3 | 46 |
| | 25 | 9 | | 19 | ibid. |
| | 1 | Ibid. | | 23 | 47 |
| | 8 | 10 | | 24 | ibid. |
| | 11 | ibid. | | 31 | 50 |
| | 12 | 11 | | 32 | ibid. |
| | 16 | 12 | VII. | 2 | 52 |
| | 18 | 13 | | 3 | ibid. |
| I. | 7 | 14 | | 6 | 53 |
| | 8 | 27 | | 17 | ibid. |
| | 10 | 28 | VIII. | 2 | 55 |
| | 17 | 30 | | 9 | ibid. |
| V. | 1 | 37 | | 17 | 56 |
| | 21 | 38 | | 25 | 57 |
| | 5 | ibid | | 29 | ibid. |
| | 11 | 40 | IX. | 1 | 58 |
| | 17 | 41 | | 17 | ibid. |
| | 22 | ibid. | | 35 | ibid. |
| | 25 | 42 | | 36 | 59 |
| | 28 | ibid. | X. | 1 | 60 |
| | 34 | 43 | | 14 | ibid. |



X.

| Cap. | Verſ. | Pag. | Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|---|---|---|
| X. | 18 | 61 | XVI. | 3 | 79 |
| | 23 | ibid. | | 23 | ibid. |
| | 29 | 62 | | 28 | 82 |
| | 33 | ibid. | XVII. | 11 | 83 |
| XI. | 7 | 63 | | 14 | 84 |
| | 8 | ibid. | | 15 | ibid. |
| | 17 | 64 | | 20 | ibid. |
| | 25 | 65 | XVIII. | 4 | 85 |
| | 28 | ibid. | | 5 | 86 |
| | 29 | 66 | | 6 | ibid. |
| XII. | 16 | 67 | | 18 | 88 |
| | 20 | ibid. | | 19 | ibid. |
| | 35 | 68 | XIX. | 3 | ibid. |
| XIII. | 5 | 69 | | 8 | 89 |
| | 13 | ibid. | | 29 | 90 |
| | 35 | 70 | XX. | 2 | ibid. |
| | 42 | ibid | | 17 | ibid. |
| | 44 | 71 | XXI. | 31 | 91 |
| | 54 | 72 | | 41 | ibid. |
| XIV. | 6 | ibid | | 42 | 93 |
| | 7 | ibid. | XXII. | 2 | ibid. |
| | 10 | 73 | | 21 | ibid. |
| | 15 | ibid. | | 35 | 94 |
| XV. | 1 | ibid. | XXIII. | 12 | ibid. |
| | 5 | 75 | | 14 | 95 |
| | 6 | 76 | | 33 | ibid. |
| | 14 | ibid. | XIV. | 7 | ibid. |
| | 16 | 77 | | 22 | 96 |
| | 23 | ibid. | | 24 | 98 |
| | 37 | ibid. | | 38 | 99 |


XIV.

| . | Verſ. | Pag. | Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|---|---|---|
| . | 45 | ibid. | V. | 1 | ibid. |
| | 51 | ibid. | | 5 | 128 |
| V. | 1 | 100 | | 43 | ibid. |
| VI. | 39 | ibid. | VI. | 35 | 129 |
| | 42 | ibid. | VII. | 4 | 130 |
| | 44 | ibid. | | 9 | 133 |
| | 50 | 101 | | 22 | ibid. |
| VII. | 69 | ibid. | VIII. | 4 | 136 |
| | 4 | ibid. | IX. | 5 | ibid. |
| | 5 | 102 | | 20 | 137 |
| | 26 | 110 | | 22 | 138 |
| | 27 | ibid. | | 28 | ibid. |
| | 28 | 113 | X. | 1 | 139 |
| | 46 | 114 | | 26 | 140 |
| | 66 | ibid. | | 30 | ibid. |
| VIII. | 1 | 116 | | 33 | 143 |
| MARCUS. | | | XI. | 22 | ibid. |
| | 24 | 117 | | 24 | 144 |
| | 38 | 118 | XII. | 21 | ibid. |
| | 1 | ibid. | | 30 | 145 |
| | 23 | ibid. | | 34 | ibid. |
| | 2 | 119 | | 44 | 146 |
| | 11 | 120 | XIII. | 34 | ibid. |
| | 12 | ibid. | XIV. | 3 | 150 |
| | 21 | ibid. | | 6 | ibid. |
| | 20 | 124 | | 13 | ibid. |
| | 24 | 125 | | 41 | 151 |
| | 33 | ibid. | | 47 | ibid. |
| | 37 | 127 | | 51 | ibid. |
| | 38 | ibid. | | 54 | ibid. |


XIV.

| Cap. | Verſ. | Pag. | Cap. | Verſ. | |
|---|---|---|---|---|---|
| XIV. | 72 | 152 | II. | 1 | |
| XV. | 7 | 153 | | 12 | |
| | 15 | ibid. | | 15 | |
| | 17 | ibid. | | 16 | |
| | 25 | 154 | | 19 | |
| | 28 | ibid. | | 29 | |
| | 29 | 155 | | 38 | i |
| | 39 | 156 | | 40 | |
| | 43 | 157 | | 44 | |
| | 46 | ibid. | III. | 5 | |
| XVI. | 1 | ibid. | | 13 | i |
| | 17 | 158 | | 14 | |
| | 20 | ibid. | | 20 | |
| | LUCAS. | | | 25 | i |
| I. | 1 | 158 | IV. | 18 | |
| | 2 | 162 | | 27 | il |
| | 3 | 163 | V. | 8 | 1 |
| | 7 | 169 | | 9 | ib |
| | 17 | ibid. | VI. | 22 | il |
| | 20 | 170 | | 37 | 1 |
| | 25 | ibid. | | 40 | il |
| | 34 | ibid. | VII. | 8 | 1 |
| | 38 | 172 | | 38 | il |
| | 39 | ibid. | VIII. | 14 | 1 |
| | 49 | 173 | | 33 | ib |
| | 53 | ibid. | | 40 | ib |
| | 54 | ibid. | | 43 | 2 |
| | 64 | 174 | | 50 | 2 |
| | 71 | 175 | IX. | 12 | ib |
| | 78 | ibid. | | 18 | 2 |
| | 80 | 176 | | | |

| | Verſ. | Pag. | Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|---|---|---|
| | 14 | ibid. | XVIII. | 23 | 226 |
| | 25 | 203 | XIX. | 6 | ibid. |
| | 30 | 204 | | 14 | ibid. |
| | 32 | ibid. | | 23 | 227 |
| | 40 | 205 | | 39 | ibid. |
| | 39 | 206 | | 43 | ibid. |
| | 18 | ibid. | XX. | 21 | 241 |
| | 20 | 207 | XXI. | 5 | 242 |
| | 24 | ibid. | | 6 | ibid. |
| | 29 | ibid. | | 9 | ibid. |
| | 42 | 211 | | 19 | 243 |
| | 49 | 212 | | 20 | 245 |
| | 56 | ibid. | | 21 | 250 |
| | 2 | 213 | | 28 | 251 |
| | 7 | ibid. | | 31 | 252 |
| | 9 | 214 | | 34 | 253 |
| | 12 | ibid. | XXII. | 41 | ibid. |
| | 5 | ibid. | | 42 | 254 |
| | 18 | 215 | | 45 | 258 |
| | 21 | 216 | XXIII. | 11 | ibid. |
| | 24 | ibid. | | 14 | ibid. |
| | 26 | 217 | | 15 | 259 |
| | 28 | ibid. | | 41 | 262 |
| | 31 | 218 | | 42 | ibid. |
| | 32 | 221 | XXIV. | 12 | ibid. |
| | 4 | 222 | | 19 | 263 |
| | 16 | ibid. | | 22 | ibid. |
| | 26 | 224 | JOHANNIS. | | |
| I. | 5 | 225 | I. | 22 | 264 |
| | 14 | ibid. | II. | 1 | ibid. |


II.

| Cap. | Verſ. | Pag. | Cap. | Verſ. | P |
|---|---|---|---|---|---|
| II. | 6 | | XIX. | 13 | ib |
| III. | 30 | 265 | | 27 | ib |
| | 33 | ibid. | | 31 | : |
| IV. | 6 | ibid. | XX. | 10 | il |
| | 23 | 266 | | 15 | il |
| | 46 | 267 | | 28 | : |
| | 52 | 268 | XXI. | 22 | il |
| V. | 15 | 269 | | 25 | : |
| | 27 | ibid | ACT. APOST | | |
| | 39 | ibid. | I. | 1 | : |
| VI. | 45 | 272 | | 5 | : |
| | 60 | 273 | | 6 | il |
| VII. | 9 | 275 | | 7 | il |
| | 23 | ibid. | | 15 | : |
| | 24 | 276 | | 17 | il |
| VIII. | 4 | 278 | | 21 | : |
| | 40 | ibid. | | 22 | : |
| | 48 | ibid. | | 25 | ib |
| | 54 | 279 | II. | 1 | il |
| | 56 | 280 | | 2 | |
| | 58 | 281 | | 8 | : |
| XI. | 1 | ibid. | | 10 | i |
| | 17 | 282 | | 13 | |
| | 53 | ibid. | | 23 | |
| XII. | 25 | ibid | | 41 | |
| | 35 | ibid. | | 43 | |
| XIII. | 27 | 283 | III. | 13 | |
| XIV. | 27 | 285 | | 15 | : |
| XVI. | 12 | 287 | | 17 | . |
| XVII. | 11 | ibid. | | 21 | |
| XIX. | 10 | 288 | IV. | 3 | |

| Cap. | Verſ. | Pag. | Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|---|---|---|
| | 9 | ibid | XII. | 6 | 332 |
| | 13 | ibid | | 10 | 334 |
| | 19 | 316 | | 11 | ibid. |
| | 32 | 317 | | 12 | ibid. |
| | 2 | ibid. | | 19 | 335 |
| | 6 | ibid. | | 20 | ibid. |
| | 17 | 318 | XIII. | 1 | 339 |
| | 21 | ibid. | | 10 | 340 |
| | 24 | ibid. | | 13 | ibid. |
| | 26 | 319 | | 19 | 341 |
| | 36 | ibid. | | 22 | ibid. |
| | 34 | ibid. | | 27 | 343 |
| | 38 | 320 | | 43 | ibid. |
| | 43 | ibid. | XIV. | 3 | 344 |
| | 51 | ibid. | | 13 | ibid. |
| | 1 | 321 | | 22 | 345 |
| | 3 | ibid. | XV. | 11 | 346 |
| | 6 | 323 | | 19 | 347 |
| | 10 | ibid. | | 27 | 348 |
| | 22 | 325 | | 33 | ibid. |
| | 38 | 326 | | 36 | 350 |
| | 15 | ibid. | XVI. | 1 | 351 |
| | 36 | 327 | | 3 | ibid. |
| | 1 | ibid. | | 9 | 352 |
| | 28 | 328 | | 12 | ibid. |
| | 29 | ibid | | 14 | ibid. |
| | 31 | 329 | | 22 | 353 |
| | 17 | ibid. | XVII. | 5 | ibid. |
| | 26 | 331 | | 9 | 354 |
| | 29 | ibid. | | 11 | ibid. |
| | 4 | ibid. | | 14 | ibid. |

| Cap. | Verſ. | Pag. | Cap. | Verſ. | P |
|---|---|---|---|---|---|
| XVII. | 15 | 357 | | 14 | ib |
| | 21 | ibid. | XXIII. | 9 | [illegible] |
| | 26 | ibid. | | 22 | ib |
| | 28 | 359 | | 24 | ib |
| | 31 | 360 | | 35 | ib |
| XVIII. | 14 | 375 | XXIV. | 2 | 3 |
| | 24 | ibid. | | 3 | 3 |
| | 27 | 377 | | 4 | ib |
| XIX. | 15 | ibid. | | 23 | 3 |
| | 19 | 378 | | 25 | ibi |
| | 22 | 379 | XXV. | 7 | ibi |
| | 27 | ibid. | | 16 | ib |
| | 29 | ibid. | | 18 | 3 |
| | 30 | ibid. | | 23 | ib |
| | 31 | 380 | XXVI. | 3 | 3 |
| | 32 | ibid. | | 8 | 3 |
| | 40 | ibid. | | 10 | 3 |
| XX. | 2 | ibid. | | 22 | ib |
| | 3 | 381 | | 28 | ibi |
| | 11 | 382 | XXVII. | 2 | 3 |
| | 15 | 383 | | 3 | ibi |
| | 20 | ibid. | | 10 | ib |
| | 24 | 384 | | 12 | 4 |
| | 28 | ibid. | | 13 | ib |
| | 30 | 385 | | 14 | ib |
| XXI. | 4 | ibid. | | 15 | 4 |
| | 13 | 386 | | 17 | 4 |
| | 15 | ibid. | | 20 | 4 |
| | 24 | ibid. | | 21 | 4 |
| | 30 | ibid. | | 23 | ib |
| XXII. | 3 | 387 | | 38 | 4 |

| | Verſ. | Pag. | Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|---|---|---|
| II. | 39 | ibid. | | 15 | ibid. |
| | 40 | ibid. | VI. | 1 | 429 |
| | 41 | ibid. | | 5 | ibid. |
| | 44 | 407 | | 6 | 430 |
| III. | 2 | ibid. | | 17 | 431 |
| | 10 | 408 | VII. | 2 | ibid. |
| | 23 | ibid. | | 5 | 432 |
| | 25 | ibid. | | 8 | ibid. |
| AD ROMAN. | | | | 13 | 433 |
| | 4 | 409 | | 15 | ibid. |
| | 16 | ibid. | | 18 | 434 |
| | 19 | 410. | | 24 | ibid. |
| | 20 | ibid. | VIII. | 10 | ibid. |
| | 21 | 413 | | 18 | 435 |
| | 27 | ibid. | | 19 | 436 |
| | 28 | 414 | | 28 | ibid. |
| | 30 | ibid. | | 31 | 437 |
| | 31 | ibid. | IX. | 11 | ibid. |
| | 2 | 415 | | 27 | 438 |
| | 4 | 416 | | 29 | 439 |
| | 5 | 418 | XI. | 4 | ibid. |
| | 9 | 419 | | 11 | ibid. |
| | 13 | 420 | | 29 | ibid. |
| | 16 | ibid. | | 32 | 440 |
| | 18 | 421 | | 33 | 441 |
| | 22 | ibid. | XII. | 1 | 442 |
| | 28 | ibid. | | 7 | ibid. |
| | 2 | 422 | | 11 | ibid. |
| | 4 | 423 | | 17 | 443 |
| | 5 | 424 | | 21 | ibid. |
| | 9 | ibid. | XIII. | 1 | ibid. |
| | 14 | 425 | | 7 | ibid. |
| | 25 | ibid. | | 10 | ibid. |
| | 3 | 427 | | 11 | 444 |
| | 2 | ibid. | | 12 | ibid. |
| | 6 | ibid. | | 14 | 446 |
| | 7 | 428 | XIV. | 2 | 448 |

| Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|
| XIV. | 22 | ibid. |
| XV. | 8 | 449 |
| XVI. | 18 | ibid. |
| | 26 | 450 |

## I. AD CORINTH.

| Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|
| I. | 4 | 450 |
| | 10 | ibid. |
| | 12 | 451 |
| II. | 2 | 452 |
| | 4 | 453 |
| | 10 | ibid. |
| III. | 16 | 454 |
| | 18 | 455 |
| IV. | 5 | 457 |
| | 9 | 459 |
| | 13 | 460 |
| | 16 | ibid. |
| V. | 10 | ibid. |
| VI. | 2 | 461 |
| VII. | 29 | 463 |
| | 35 | ibid. |
| | 40 | 466 |
| VIII. | 4 | ibid. |
| IX. | 5 | 467 |
| | 17 | ibid. |
| | 25 | ibid. |
| X. | 6 | 468 |
| | 19 | ibid. |
| | 20 | ibid. |
| XI. | 5 | 469 |
| | 10 | 470 |
| | 17 | ibid. |
| | 28 | 471 |
| XII. | 6 | ibid. |
| | 15 | ibid. |
| | 23 | 472 |
| XIII. | 2 | ibid. |

| Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|
| XIII. | 4 | 473 |
| | 11 | ibid. |
| XIV. | 7 | ibid. |
| | 8 | 475 |
| | 10 | 476 |
| | 14 | 477 |
| | 21 | ibid. |
| XV. | 15 | ibid. |
| | 28 | 478 |
| | 29 | ibid. |
| | 32 | 479 |
| XVI. | 3 | ibid. |

## II. AD CORINTH.

| Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|
| I. | 1 | 480 |
| | 23 | ibid. |
| II. | 8 | 481 |
| | 14 | ibid. |
| | 16 | 482 |
| III. | 5 | ibid. |
| | 10 | 483 |
| IV. | 4 | 484 |
| | 7 | ibid. |
| | 9 | 485 |
| V. | 1 | 486 |
| | 3 | ibid. |
| VI. | 2 | 487 |
| | 15 | ibid. |
| VII. | 2 | 488 |
| | 10 | ibid. |
| VIII. | 12 | 492 |
| | 13 | 493 |
| IX. | 3 | 494 |
| | 7 | ibid. |
| | 10 | ibid. |
| | 12 | 495 |
| X. | 1 | ibid. |
| | 6 | 496 |

| Verſ. | Pag. | Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|---|---|
| 7 | ibid. | V. | 13 | 531 |
| 12 | 499 | | 15 | ibid. |
| 1 | 500 | | 21 | 532 |
| 2 | 501 | VI. | 3 | ibid. |
| 19 | ibid. | | 4 | 533 |
| 24 | 502 | | 9 | ibid. |
| 26 | 503 | | 10 | ibid. |
| 28 | ibid. | | 14 | 534 |
| 33 | 504 | | 17 | ibid. |
| 9 | ibid. | AD EPHES. | | |
| 11 | ibid. | I. | 10 | ibid. |
| 21 | 505 | | 12 | 535 |
| 3 | 506 | II. | 1 | 536 |
| D GALAT. | | | 3 | 537 |
| 4 | 508 | | 17 | 538 |
| 6 | 509 | | 19 | 539 |
| 11 | 511 | IV. | 1 | 540 |
| 12 | ibid. | | 13 | ibid. |
| 4 | ibid. | | 14 | ibid. |
| 10 | 512 | | 17 | 541 |
| 11 | ibid. | | 18 | ibid. |
| 13 | 515 | | 19 | 542 |
| 21 | ibid. | | 20 | 544 |
| 1 | 516 | | 25 | ibid. |
| 4 | ibid. | | 27 | ibid. |
| 10 | 518 | | 29 | ibid. |
| 13 | ibid. | | 30 | 546 |
| 23 | ibid. | V. | 13 | ibid. |
| 29 | 523 | | 32 | 547 |
| 2 | ibid. | VI. | 8 | ibid. |
| 9 | 524 | | 11 | 548 |
| 17 | ibid. | | 16 | 549 |
| 20 | 526 | | 21 | 531 |
| 25 | 527 | AD PHILIP. | | |
| 28 | 528 | I. | 12 | 551 |
| 4 | ibid. | | 16 | ibid. |
| 5 | 529 | | 18 | 552 |
| 12 | 530 | | | |

| Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|
| II. | 6 | 553 |
| | 7 | 555 |
| | 8 | ibid. |
| | 15 | 556 |
| | 17 | 557 |
| | 20 | 558 |
| III. | 16 | ibid. |
| | 19 | ibid. |
| | 20 | 559 |
| IV. | 8 | 564 |
| | 10 | ibid. |
| | 11 | 565 |
| | 12 | 567 |
| | 15 | ibid. |
| | 16 | ibid. |
| | 18 | ibid. |
| | 22 | 568 |

AD COLOSS.

| Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|
| I. | 6 | 569 |
| | 10 | 570 |
| | 13 | 571 |
| | 19 | 572 |
| II. | 4 | 573 |
| III. | 8 | ibid. |
| | 15 | ibid. |
| | 21 | 575 |
| IV. | 16 | ibid. |
| | 17 | 576 |

I. AD THESS.

| Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|
| II. | 1 | 577 |
| | 2 | ibid. |
| | 3 | ibid. |
| | 8 | 578 |
| | 10 | ibid. |
| III. | 6 | ibid. |
| IV. | 6 | 579 |
| V. | 4 | 581 |
| | 7 | ibid. |

II. AD THES

| Cap. | Verſ. |
|---|---|
| I. | 3 |
| II. | 2 |
| | 4 |
| | 8 |
| | 16 |

I. AD TIMOT

| Cap. | Verſ. |
|---|---|
| I. | 4 |
| | 5 |
| | 7 |
| | 9 |
| | 10 |
| | 13 |
| | 15 |
| | 16 |
| II. | 1 |
| | 2 |
| | 4 |
| | 6 |
| | 9 |
| III. | 5 |
| | 14 |
| | 16 |
| IV. | 8 |
| | 12 |
| | 14 |
| | 15 |
| V. | 4 |
| | 12 |
| | 14 |
| | 19 |
| | 21 |
| | 22 |
| VI. | 1 |
| | 4 |
| | 5 |

| Verſ. | Pag. |
|---|---|
| 12 | ibid. |
| 20 | ibid. |
| AD TIM. | |
| 6 | 610 |
| 10 | 618 |
| 16 | 619 |
| 18 | ibid. |
| 5 | 620 |
| 10 | ibid. |
| 14 | ibid. |
| 16 | ibid. |
| 17 | ibid. |
| 19 | 621 |
| 21 | ibid. |
| 25 | 622 |
| 6 | ibid. |
| 7 | ibid. |
| 10 | ibid. |
| 13 | 623 |
| 16 | ibid. |
| 1 | 624 |
| 2 | 625 |
| 5 | ibid. |
| 7 | ibid. |
| 8 | ibid. |
| AD TIT. | |
| 6 | 62 |
| 7 | 626 |
| 9 | ibid. |
| 12 | 629 |
| 5 | 630 |
| 8 | ibid. |
| 10 | 631 |
| 3 | ibid. |
| 7 | ibid. |
| D PHILEM. | |
| 14 | 632 |

| Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|
| | 19 | ibid. |
| AD HEBR. | | |
| I. | 4 | ibid. |
| | 6 | 633 |
| | 14 | 634 |
| II. | 1 | ibid. |
| | 3 | ibid. |
| | 14 | ibid. |
| | 15 | 635 |
| III. | 11 | 636 |
| IV. | 1 | ibid. |
| | 7 | 640 |
| | 9 | ibid. |
| | 15 | ibid. |
| V. | 12 | ibid. |
| | 14 | 661 |
| VI. | 6 | 662 |
| | 17 | ibid. |
| VII. | 3 | 663 |
| | 5 | ibid |
| | 9 | ibid. |
| IX. | 5 | ibid. |
| X. | 15 | 66[illegible] |
| | 31 | ibid. |
| | 33 | ibid. |
| | 34 | 665 |
| | 39 | ibid. |
| XI. | 1 | ibid. |
| | 3 | 667 |
| | 5 | 668 |
| | 6 | 674 |
| | 10 | 675 |
| | 11 | 676 |
| | 13 | ibid. |
| | 17 | ibid |
| | 19 | ibid. |
| | 26 | 679 |

| Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|
| XI. | 29 | ibid. |
| | 35 | 680 |
| XII. | 1 | 681 |
| | 2 | 683 |
| | 7 | ibid. |
| | 9 | 684 |
| | 12 | ibid. |
| | 15 | 685 |
| | 17 | ibid. |
| | 28 | 687 |
| XIII. | 4 | ibid. |
| | 16 | 688 |
| | 19 | ibid. |
| | 22 | ibid. |
| JAC. | | |
| I. | 2 | 689 |
| | 4 | ibid. |
| | 5 | ibid. |
| | 14 | ibid. |
| | 15 | 690 |
| | 17 | ibid. |
| | 18 | 693 |
| | 21 | 694 |
| II. | 4 | 695 |
| | 17 | 696 |
| | 18 | ibid. |
| | 19 | ibid. |
| | 23 | ibid. |
| III. | 4 | ibid. |
| IV. | 1 | 697 |
| | 5 | ibid. |
| | 6 | ibid. |
| | 7 | 698 |
| | 8 | ibid. |
| V | 11 | 699 |
| | 20 | 700 |

| Cap. | Verſ. | Pag. |
|---|---|---|
| **1. PETR.** | | |
| I. | 7 | ibid. |
| | 22 | 701 |
| II. | 8 | ibid. |
| | 9 | ibid. |
| | 24 | ibid. |
| III. | 7 | 702 |
| | 8 | ibid. |
| | 9 | 703 |
| IV. | 3 | ibid. |
| | 4 | ibid. |
| **2. PETR.** | | |
| I. | 13 | 704 |
| | 20 | ibid. |
| II. | 1 | ibid. |
| | 3 | 705 |
| | 5 | ibid. |
| | 6 | 706 |
| | 14 | ibid. |
| III. | 1 | ibid. |
| | 5 | 707 |
| | 12 | ibid. |
| **1. JOH.** | | |
| II. | 16 | 708 |
| | 27 | 711 |
| III. | 3 | ibid. |
| | 9 | 712 |
| | 13 | 713 |
| | 22 | ibid. |
| V. | 18 | ibid. |
| | 19 | 714 |
| **2. JOH.** | | |
| | 10 | 715 |
| | 11 | ibid. |
| | 12 | ibid. |
| **EP. JUD.** | | |
| | 3 | 716 |
| | 6 | ibid. |
| | 7 | ibid. |
| | 9 | 717 |
| **APOC. JOH.** | | |
| II. | 21 | ibid. |
| III. | 15 | ibid. |
| XI. | 7 | 71[illegible] |
| XII. | 7 | ibid. |
| | 9 | ibid. |
| XIII. | 18 | 719 |
| XIV. | 12 | 720 |
| XIIX. | 17 | ibid. |
| XX. | 4 | ibid. |
| XXI. | 5 | ibid. |
| XXII. | 18 | 721 |
| **Additamentum in V. T.** | | |
| **Exod.** | | |
| IV. | 25 | 72[illegible] |
| **Jeſ.** | | |
| I. | 15 | 72[illegible] |
| **Jer.** | | |
| XVI. | 6 | ibid. |
| **Ezech.** | | |
| XVII. | 4 | ibid. |
| **2. Macc.** | | |
| IX. | | ibid. |


## L. S.

Ad errata typographica quod attinet, licet altera ſtatim Dedicationis pagina *vivi* pro *vixi* excuſum ſit: ſimilia tamen non facile repertum iri ſpero. A pagina 640. ſaltus factus eſt in numerandis paginis ad 661. Et annotatio ad vocem αἰσχροκερδῆ Tit. I, 7. quæ pag. 627. poni debuiſſet, ad paginam proxime præcedentem relata eſt. Vale.